Dhammavinaya Suttapiṭaka

September 11, 2020

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Majjhimanikāyo

Contents

I	Μū	ilapaṇṇāsapāļi	13
1.	Μū	lapariyāyavaggo	15
	1.1	Mūlapariyāyasuttam	. 15
	1.2	Sabbāsavasuttam	61
		Dhammadāyādasuttam	
		Bhayabheravasuttam	
	1.5	Ananganasuttam	. 99
	1.6	Ākaṅkheyyasuttaṃ	.117
		Vatthūpamasuttam	
		Sallekhasuttam	
		1.8.1 1. sallekhapariyāyo:	.137
		1.8.2 2. cittuppādapariyāyo:	143
		1.8.3 3. parikkamanapariyāyo:	148
		1.8.4 4. uparibhāvapariyāyo:	.151
		1.8.5 5. parinibbānapariyāyo:	.153
	1.9	Sammādiţţhisuttam	
		1.9.1 2. āhāravāro	
		1.9.2 3. saccavāro	
		1.9.3 4. jarāmaraṇavāro	
		1.9.4 5. jātivāro	
		1.9.5 6. bhava vāro	

	1.9.6 7. upādānavāro	.168
	1.9.7 8. taṇhāvāro	
	1.9.8 9. vedanāvāro	
	1.9.9 10. phassavāro	
	1.9.1011. saļāyatanavāro	
	1.9.1112. nāmarūpavāro	
	1.9.1213. viññāṇavāro	.176
	1.9.1314. saṅkhāravāro	
	1.9.1415. avijjāvāro	
	1.9.1516. āsavavāro	
1.10	0Satipaṭṭhānasuttaṃ	
	1.10.1kāyānupassanāsatipaţţhānam	
	1.10.2vedanānupassanāsatipaţţhānam .	.191
	1.10.3cittānupassanāsatipaţţhānam	.193
	1.10.4dhammānupassanāsatipaṭṭhānaṃ	.194
n cik		200
	33	209
2.1	Cūļasīhanādasuttam	.209
2.1 2.2	Cūļasīhanādasuttam	.209 .218
2.1 2.2 2.3	Cūļasīhanādasuttam	.209 .218 .254
2.1 2.2 2.3 2.4	Cūļasīhanādasuttam	.209 .218 .254 .269
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam	.209 .218 .254 .269 .281
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam Cetokhilasuttam	.209 .218 .254 .269 .281 .300
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam Cetokhilasuttam Vanapatthasuttam	.209 .218 .254 .269 .281 .300
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7 2.8	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam Cetokhilasuttam Vanapatthasuttam Madhupindikasuttam	.209 .218 .254 .269 .281 .300 .310
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7 2.8 2.9	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam Cetokhilasuttam Vanapatthasuttam Madhupiņḍikasuttam Dvedhāvitakkasuttam	.209 .218 .254 .269 .281 .300 .310 .332
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7 2.8 2.9	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam Cetokhilasuttam Vanapatthasuttam Madhupiņḍikasuttam Dvedhāvitakkasuttam	.209 .218 .254 .269 .281 .300 .310 .332 .348
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7 2.8 2.9	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam Cetokhilasuttam Vanapatthasuttam Madhupindikasuttam Dvedhāvitakkasuttam 0 Vitakkasanthānasuttam 2.10.11. aññanimittapabbam	.209 .218 .254 .269 .281 .300 .310 .332 .348 .360
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7 2.8 2.9	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam Cetokhilasuttam Vanapatthasuttam Madhupindikasuttam Dvedhāvitakkasuttam 0Vitakkasanthānasuttam 2.10.11. aññanimittapabbam 2.10.22. ādīnavapabbam	.209 .218 .254 .269 .281 .300 .310 .332 .348 .360 .361
2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7 2.8 2.9	Cūļasīhanādasuttam Mahāsīhanādasuttam Mahādukkhakkhandhasuttam Cūļadukkhakkhandhasuttam Anumānasuttam Cetokhilasuttam Vanapatthasuttam Madhupindikasuttam Dvedhāvitakkasuttam 0 Vitakkasanthānasuttam 2.10.11. aññanimittapabbam	.209 .218 .254 .269 .281 .300 .310 .332 .348 .360 .361 .362

		2.10.55. abhinigganhanapabbam	.365
3.	Opa	ammavaggo	369
	3.1	Alagaddūpamasuttam	.369
	3.2	Vammikasuttam	
		Rathavinītasuttam	
	3.4	Nivāpasuttam	.417
	3.5		
	3.6	Cūļahatthipadopamasuttam	.465
	3.7	Mahāhatthipadopamasuttam	.483
	3.8	Mahāsāropamasuttam	.501
	3.9	Cūļahatthipadopamasuttam	.513
4.	Mal	hāyamakavaggo	531
	4.1	Cūļagosiṅgasuttam	.531
	4.2	Mahāgosiṅgasuttaṃ	.547
	4.3	•	
	4.4		
	4.5	Cūļasaccakasuttam	
	4.6		
	4.7	Cūļataņhāsankhayasuttam	.629
	4.8	•	
	4.9	Mahāassapurasuttam	.672
	4.10	0Cūļaassapurasuttam	.692
5.	Cūļ	ayamakavaggo	709
	5.1	Sāleyyakasuttam	.709
	5.2	Verañjakasuttam	
		Mahāvedallasuttam	
		Cūļavedallasuttam	
	5.5		

	5.6	Mahādhammasamādānasuttam777
		Vīmaṃsakasuttaṃ
		Kosambiyasuttam
		Brahmanimantanikasuttam
)Māratajjaniyasuttam
п	M	ajjhimapaṇṇāsapāļi 841
1.	Gah	apativaggo 843
	1.1	Kandarakasuttam
	1.2	Aṭṭhakanāgarasuttam
	1.3	Sekhasuttam
		Potaliyasuttam
	1.5	Jīvakasuttam
		Upālisuttam
	1.7	Kukkuravatiyasuttam
	1.8	Abhayarājakumārasuttam
	1.9	Bahuvedaniya suttam
	1.10	Apaṇṇakasuttaṃ
2.	Bhi	kkhuvaggo 987
	2.1	Ambalaţţhika rāhulovādasuttam
	2.2	Mahārāhulovādasuttam
	2.3	
	2.4	
	2.5	Bhaddālisuttam
	2.6	
	2.7	Cātumasuttam
	2.8	
	2.9	Gulissānisuttam

	2.10)kīṭāgirisuttaṃ	. 1094
3.	Pari	ibbājakavaggo	1109
		Tevijjavacchagottasuttam	.1.109
		Aggivacchagottasuttam	
		Mahāvacchagottasuttam	
		Dīghanakhasuttam	
		Māgandiyasuttam	
	3.6	Sandakasuttam	. 1.168
		Mahāsakuludāyisuttam	
	3.8	Samaṇamaṇḍikāsuttaṃ	. 1.234
	3.9	Cūļasakuludāyisuttam	. 1.245
	3.10)Vekhanassasuttam	. 1.271
4.	Rāja	avaggo	1281
5.	Brā	hmaṇavaggo	1283
II	I U	paripaṇṇāsapāḷi	1287
1.	Dev	adahavaggo	1289
2.	Anu	ıpadavaggo	1291
3.	Suñ	ñatavaggo	1293
4.	vibl	naṅgavaggo	1295
5.	Saļā	ayatanavaggo	1297

Book I Mūlapaņņāsapāļi

Mūlapariyāyavaggo

1.1 Mūlapariyāyasuttam

- **1.** evam me¹ sutam ekam samayam bhagavā ukkaţṭhāyam viharati subhagavane sālarājamūle. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavo'ti. bhadante'ti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca.
- **2.** sabbadhammamūlapariyāyam vo bhikkhave desessāmi². tam suṇātha. sādhukam manasi karotha. bhāsissāmī'ti. evam bhante'ti³ kho te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca.

¹evamme (syā, pts, sī)

²desissāmi (syā)

³evambhanteti (syā, pts, sī)

- **3.** idha bhikkhave assutavā puthujjano ariyānam adassāvī⁴ ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto sappurisānam adassāvī⁵ sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto paṭhavim paṭhavito sañjānāti. paṭhavim paṭhavito sañnatvā paṭhavim mañnati paṭhaviyā mañnati paṭhavito mañnati paṭhavim me⁶ 'ti mañnati. paṭhavim abhinandati. tam kissa hetu? apariñnātam⁷ tassā'ti vadāmi.
- **4.** āpaṃ āpato sañjānāti. āpaṃ āpato saññatvā āpaṃ maññati āpasmiṃ maññati āpato maññati āpaṃ me'ti maññati. āpaṃ abhinandati. taṃ kissa hetu? apariññātaṃ⁸ tassā'ti vadāmi.
- **5.** tejam tejato sañjānāti. tejam tejato saññatvā tejam maññati tejasmim maññati tejato maññati tejam me'ti maññati. tejam abhinandati. tam kissa hetu? apariññatam tassā'ti vadāmi.
- **6.** vāyam vāyato sañjānāti. vāyam vāyato saññatvā vāyam maññati vāyasmim maññati vāyato maññati vāyam me'ti maññati. vāyam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.

⁵pathavim pathavito (machasam)

⁴adassāvī (sī)

⁶paṭhavimmeti (syā, pts, sī)

⁷apariññāṇaṃ (sī)

bjt page 004 x 4

 $^{^8}$ apariññāṇaṃ (sī)

pts page 002 g 2

- 7. bhūte bhūtato sañjānāti. bhūte bhūtato saññatvā bhūte maññati bhūtesu maññati bhūtato maññati bhūte me'ti maññati. bhūte abhinandati. taṃ kissa hetu? apariññātaṃ tassā'ti vadāmi.
- **8.** deve devato sañjānāti. deve devato saññatvā deve maññati devesu maññati devato maññati deve me'ti maññati. deve abhinandati. taṃ kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- **9.** pajāpatim pajāpatito sañjānāti. pajāpatim pajāpatito saññatvā pajāpatim maññati pajāpatismim maññati pajāpatito maññati pajāpatim me'ti maññati. pajāpatim abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- **10.** brahmam brahmato sañjānāti. brahmam brahmato saññatvā brahmam maññati. brahmani⁹ maññati. brahmato maññati. brahmam me'ti maññati. brahmam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- **11.** ābhassare ābhassarato sañjānāti. ābhassare ābhassarato saññatvā ābhassare mañnati ābhassaresu mañnati ābhassarato mañnati ābhassare me'ti mañnati.

⁹brahmasmim (machasam) bjt page 006 x 6

ābhassare abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam ¹⁰ tassā'ti vadāmi.

- **12.** subhakiṇṇe¹¹ subhakiṇṇato¹² sañjānāti. subhakiṇṇe subhakiṇṇato saññatvā subhakiṇṇe maññati subhakiṇṇesu maññati subhakiṇṇato maññati subhakiṇṇe me'ti maññati. subhakiṇṇe abhinandati. taṃ kissa hetu. apariññātaṃ tassā'ti vadāmi.
- 13. vehapphale vehapphalato sañjānāti. vehapphale vehapphalato saññatvā vehapphale maññati vehapphalesu maññati vehapphalato maññati vehapphale me'ti maññati. vehapphale abhinandati. taṃ kissa hetu? apariññātaṃ tassā'ti vadāmi.
- **14.** abhibhum abhibhuto¹³ sañjānāti. abhibhum abhibhuto saññatvā abhibhum maññati abhibhusmim mañati abhibhuto maññati abhibhum me'ti maññati. abhibhum abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- **15.** ākāsānañcāyatanaṃ ākāsānañcāyatanato sañjānāti. ākāsānañcāyatanaṃ ākāsānañcāyatanato saññatvā ākāsānañcāyatanaṃ maññati. ākāsānañcāyatanasmiṃ maññati. ākāsānañcāyatanato maññati. ākāsā

¹¹subhakinhe (machasam, syā, sī)

 $^{^{10}}$ apariññāṇaṃ (s \bar{i})

¹²subhakinhato (machasam, syā, sī)

¹³abhibhūto (pts), abhibhuto (machasam, sī)

nañcāyatanam me'ti maññati. ākāsānañcāyatanam abhilnandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.

- **16.** viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato sañjānāti. viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato saññatvā viññāṇañcāyatanaṃ maññati. viññāṇañcāyatanasmiṃ maññati. viññāṇañcāyatanato maññati. viññāṇañcāyatanaṃ nancāyatanaṃ me' ti maññati. viññāṇañcāyatanaṃ abhinandati. taṃ kissa hetu? apariññātaṃ tassā'ti vadāmi.
- 17. ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato sañjānāti. ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato saññatvā ākiñcaññāyatanam mañnati. ākiñcaññāyatanasmim mañnati. ākiñcaññāyatanam me'ti mañnati. ākiñcaññayatanam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- 18. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato sañjānāti. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanam mañati. nevasaññānāsaññāyatanasmim mañati. nevasaññānāsaññāyatanato mañati. nevasaññānāsaññāyatanam me'ti mañati. nevasaññānāsaññāyatanam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.

pts page 003 q 3

bjt page 008 x 8

- **19.** diṭṭhaṃ diṭṭhato sañjānāti. diṭṭhaṃ diṭṭhato saññatvā diṭṭhaṃ maññati. diṭṭhasmiṃ maññati. diṭṭhato maññati. diṭṭhaṃ me'ti maññati. diṭṭhaṃ abhinandati. taṃ kissa hetu? apariññātaṃ tassā'ti vadāmi.
- **20.** sutam sutato sañjānāti. sutam sutato saññatvā sutam maññati. sutasmim maññati. sutato maññati. sutam me'ti maññati. sutam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- **21.** mutam mutato sañjānāti. mutam mutato saññatvā mutam maññati. mutasmim maññati. mutato maññati. mutam me'ti maññati. mutam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- 22. viññātam viññātato sañjānāti. viññātam viññātato saññatvā viññātam maññati. viññātasmim maññati. viññātato maññati. viññātam me'ti maññati. viññātam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- **23.** ekattam ekattato sañjānāti. ekattam ekattato saññatvā ekattam maññati. ekattasmim maññati. ekattato maññati. ekattam me'ti maññati. ekattam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.
- **24.** nānattam nānattato sanjānāti. nānattam nānattato sannattam nanattam mannati. nānattasmim mannati.

bjt page 010×10

nānattato maññati. nānattam me'ti maññati. nānattam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.

- **25.** sabbam sabbato sañjānāti. sabbam sabbato saññatvā sabbam maññati. sabbasmim maññati. sabbato maññati. sabbam me'ti maññati. sabbam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi
- **26.** nibbānam nibbānato sañjānāti. nibbānam nibbānato saññatvā nibbānam maññati. nibbānasmim maññati. nibbānato maññati. nibbānam me'ti maññati. nibbānam abhinandati. tam kissa hetu? apariññātam tassā'ti vadāmi.

assutavantaputhujjanaha vaseni pathamakabhūmi

¹⁴ paricchedi¹⁵

a

pts page 004 q 4

¹⁴puthujjanavasena paṭhamanayabhūmi (machasam, syā); puthujjanahavaseni paṭhamakabhūmi (sī)

¹⁵paricchedo (syā); paricchedo nitthitoti (machasam)

- **27.** yopi so bhikkhave bhikkhu sekho¹⁶ appattamānaso anuttaram yogakkhemam patthayamāno viharati, sopi paṭhavim paṭhavito abhijānāti. paṭhavim paṭhavito abhiññāya¹⁷ paṭhavim māmaññi¹⁸. paṭhaviyā māmaññi. paṭhavito māmañni. paṭhavim me'ti māmañni. paṭhavim mābhinandi¹⁹. tam kissa hetu? pariññeyyam²²⁰ tassā'ti vadāmi.
- **28.** āpaṃ āpato abhijānāti. āpaṃ āpato abhiññāya āpaṃ māmaññi. āpasmiṃ māmaññi. āpato māmaññi. āpaṃ me'ti māmaññi. āpaṃ mābhinandi. taṃ kissa hetu? pariññeyyaṃ tassā'ti vadāmi.

tejam tejato abhijānāti. tejam tejato abhiññāya tejam māmaññi. tejasmim māmaññi. tejato māmaññi. tejam me'ti māmaññi. tejam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

vāyam vāyato abhijānāti. vāyam vāyato abhiññāya vāyam māmaññi. vāyasmim māmaññi. vāyato māmaññi. vāyam me'ti māmaññi. vāyam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

bhūte bhūtato abhijānāti. bhūte bhūtato abhiññāya bhūte māmaññi. bhūtesu māmaññi. bhūtato māmaññi.

¹⁶sekkho (machasaṃ)

¹⁷abhiññatvā (sī)

 $^{^{18}}$ vā maññati (sī)

 $^{^{19}}$ vā abhinandati (sī), mābhinandati (machasaṃ

²⁰apariññeyyaṃ (sī)

bjt page 012 x 12

bhūte me'ti māmaññi. bhūte mābhinandi. taṃ kissa hetu? pariññeyyaṃ tassā'ti vadāmi.

deve devato abhijānāti. deve devato abhiññāya deve māmaññi. devesu māmaññi. devato māmaññi. deve me'ti māmaññi. deve mābhinandi. taṃ kissa hetu? pariññeyyaṃ tassā'ti vadāmi.

pajāpatim pajāpatito abhijānāti. pajāpatim pajāpatito abhiñnāya pajāpatim māmañni. pajāpatismim māmañni. pajāpatito māmañni. pajāpatim me'ti māmanni. pajāpatim mābhinandi. tam kissa hetu? parinneyyam tassā'ti vadāmi.

brahmam brahmato abhijānāti. brahmam brahmato abhiññāya brahmam māmaññi. brahmani māmaññi. brahmato māmaññi. brahmam me'ti māmaññi. brahmam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

ābhassare ābhassarato abhijānāti. ābhassare ābhassarato abhiññāya ābhassare māmaññi. ābhassaresu māmaññi. ābhassarato māmaññi. ābhassare me'ti māmaññi. ābhassare mābhinandi. taṃ kissa hetu? pariññeyyaṃ tassā'ti vadāmi.

subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhijānāti. subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhiññāya subhakiṇṇe māmaññi. subhakiṇṇesu māmaññi. subhakiṇṇato māmaññi. subhakiṇṇe me'ti māmaññi. subhakiṇṇe mābhinandi. taṃ kissa

hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

vehapphale vehapphalato abhijānāti. vehapphale vehapphalato abhiññāya vehapphale māmaññi. vehapphalesu māmaññi. vehapphaleto māmaññi. vehapphale me'ti māmaññi. vehapphale mābhinandi. taṃ kissa hetu? pariññeyyaṃ tassā'ti vadāmi.

abhibhum abhibhuto abhijānāti. abhibhum abhibhuto abhiññāya abhibhum māmaññi. abhibhusmim māmaññi. abhibhuto māmaññi. abhibhum me'ti māmaññi. abhibhum mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhijānāti. ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhiññāya ākāsānañcāyatanam māmaññi. ākāsānañcāyatanasmim māmaññi. ākāsānañcāyatanato māmañni. ākāsānañcāyatanam me'ti māmañni. ākāsānañcāyatanam mābhinandi. tam kissa hetu? pariñneyyam tassā'ti vadāmi.

viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato abhijānāti. viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato abhiññāya viññāṇañcāyatanaṃ māmaññi. viññāṇañcāyatanasmiṃ māmaññi. viññāṇañcāyatanato māmaññi. viññāṇañcāyatanaṃ me'ti māmaññi. viññāṇañcāyatanaṃ mābhinandi. taṃ kissa hetu? pariññeyyaṃ tassā'ti vadāmi.

ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhijānāti. ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhiññāya ākiñcañ-

ñāyatanam māmaññi. ākiñcaññāyatanasmim māmaññi. ākiñcaññāyatanam me'ti māmaññi. ākiñcaññāyatanam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhijānāti. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhiññāya nevasaññānāsaññāyatanam māmaññi. nevasaññānāsaññāyatanato māmañni. nevasaññānāsaññāyatanato māmañni. nevasaññānāsaññāyatanam me'ti māmañni. nevasaññānāsaññāyatanam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

diţţham diţţhato abhijānāti. diţţham diţţhato abhiññāya diţţham māmaññi. diţţhasmim māmaññi. diţţhato māmaññi. diţţham me'ti māmaññi. diţţham mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

sutam sutato abhijānāti. sutam sutato abhiññāya sutam māmaññi. sutasmim māmaññi. sutato māmaññi. sutam me'ti māmaññi. sutam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

mutam mutato abhijānāti. mutam mutato abhiññāya mutam māmaññi. mutasmim māmaññi. mutato māmaññi. mutam me'ti māmaññi. mutam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

viññātam viññātato abhijānāti. viññātam viññātato abhiñ-

ñāya viññātam māmaññi. viññātasmim māmaññi. viññātato māmaññi. viññātam me'ti māmaññi. viññātam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

ekattam ekattato abhijānāti. ekattam ekattato abhiññāya ekattam māmaññi. ekattasmim māmaññi. ekattato māmaññi. ekattam me'ti māmaññi. ekattam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

sabbam sabbato abhijānāti. sabbam sabbato abhiññāya sabbam māmaññi. sabbasmim māmaññi. sabbato māmaññi. sabbam me'ti māmaññi. sabbam mābhinandi. tam kissa hetu? pariññeyyam tassā'ti vadāmi.

nibbānam nibbānato abhijānāti. nibbānam nibbānato abhiññāya nibbānam māmaññi 21 . nibbānam mēmaññi. nibbānam me'ti māmaññi. nibbānam mābhinandi 22 . tam kissa hetu? pariññeyyam 23 tassā'ti vadāmi.

²¹vā maññati (sī)

 $^{^{22}\}mathrm{v\bar{a}}$ + abhinandati (sī); + mābhinandati (machasam)

²³apariññeyyam (sī)

27

sekhaha

- ²⁴ vivaţţavaseni dutiyakabhūmi²⁵ paricchedi²⁶
- **29.** yoʻpi so bhikkhave bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasamyojano sammadaññā vimutto soʻpi paṭhavim paṭhavito abhijānāti. paṭhavim paṭhavito abhiñ¶ñāya paṭhavim na maññati. paṭhaviyā na maññati. paṭhavito na maññati. paṭhavim me'ti na maññati. paṭhavim nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.
- **30.** āpam āpato abhijānāti. āpam āpato abhiññāya āpam na maññati. āpasmim na maññati. āpato na maññati. āpam me'ti na maññati. āpam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

tejam tejato abhijānāti. tejam tejato abhiññāya tejam na maññati. tejasmim na maññati. tejato na maññati. tejam me'ti na maññati. tejam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā 'ti vadāmi.

vāyam vāyato abhijānāti. vāyam vāyato abhiññāya vāyam na maññati. vāyasmim na maññati. vāyato na

²⁴sekhaha=sekhassa (sī)

²⁵sekhavasena dutiyanayabhūmi (machasam, syā); sekhāha vivattavaseni dutiyakam bhūmi (sī)

²⁶paricchedo (syā); paricchedo nitthito (machasam)

maññati. vāyam me'ti na maññati. vāyam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

bhūte bhūtato abhijānāti. bhūte bhūtato abhiññāya bhūte na maññati. bhūtesu na maññati. bhūtato na maññati. bhūte me'ti na maññati. bhūte nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ tassā'ti vadāmi.

deve devato abhijānāti. deve devato abhiññāya deve na maññati. devesu na maññati. devato na maññati. deve me'ti na maññati. deve nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ tassā'ti vadāmi.

pajāpatim pajāpatito abhijānāti. pajāpatim pajāpatito abhiñnāya pajāpatim na mañnāti. pajāpatismim na mañnāti. pajāpatito na mañnāti. pajāpatim me'ti na mañnāti. pajāpatim nābhinandati. tam kissa hetu? parinnātam tassā'ti vadāmi.

brahmam brahmato abhijānāti. brahmam brahmato abhiññāya brahmam na maññati. brahmato na maññati. brahmani na maññati. brahmam me'ti na maññati. brahmam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

ābhassare ābhassarato abhijānāti. ābhassare ābhassarato abhiññāya ābhassare na maññati. ābhassaresu na maññati. ābhassarato na maññati. ābhassare me'ti na maññati. ābhassare nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ tassā'ti vadāmi.

subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhijānāti. subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhiññāya subhakiṇṇe na maññati. subhakiṇṇato na maññati. subhakiṇṇesu na maññati. subhakiṇṇe me'ti na maññati. subhakiṇṇe nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ tassā'ti vadāmi.

vehapphale vehapphalato abhijānāti. vehapphale vehapphalato abhiññāya vehapphale na maññati. vehapphalesu na maññati. vehapphaleto na maññati. vehapphale me'ti na maññati. vehapphale nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ tassā'ti vadāmi.

abhibhum abhibhuto abhijānāti. abhibhum abhibhuto abhiñnāya abhibhum na mañnati. abhibhusmim na mañnati. abhibhuto na mañnati. abhibhum me'ti na mañnati. abhibhum nābhinandati. tam kissa hetu? pariñnātam tassā'ti vadāmi.

ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhijānāti. ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhiññāya ākāsānañcāyatanam na maññati. ākāsānañcāyatanasmim na maññati. ākāsānañcāyatanato na maññati. ākāsānañcāyatanam me'ti na maññati. ākāsānañcāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

viññāṇañcāyatanam viññāṇañcāyatanato abhijānāti. viññāṇañcāyatanam viññāṇañcāyatanato abhiññāya viññāṇañcāyatanam na maññati. viññāṇañcāyatanato na maññati. viññāṇañcāyatanato na maññati.

viññāṇañcāyatanaṃ me'ti na maññati. viññāṇañcāyatanaṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ tassā'ti vadāmi.

ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhijānāti. ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhiññāya ākiñcaññāyatanam na mañnati. ākiñcaññāyatanasmim na mañnati. ākiñcaññāyatanam me'ti na mañnati. ākiñcaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhijānāti. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanam na maññati. nevasaññānāsaññāyatanasmim na maññati. nevasaññānāsaññāyatanato na maññati. nevasaññānāsaññāyatanam me'ti na maññati. nevasaññānāsaññāyatanam nabhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

diţţham diţţhato abhijānāti. diţţham diţţhato abhiññāya diţţham na maññati. diţţhasmim na maññati. diţţhato na maññati. diţţham me'ti na maññati. diţţham nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

sutam sutato abhijānāti. sutam sutato abhiññāya sutam na maññati. sutasmim na maññati. sutato na maññati. sutam me'ti na maññati. sutam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

mutam mutato abhijānāti. mutam mutato abhiññāya mutam na maññati. mutasmim na maññati. mutato na maññati. mutam me'ti na maññati. mutam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

viññātam viññātato abhijānāti. viññātam viññātato abhiññāya viññātam na maññati. viññātasmim na maññati. viññātato na maññati. viññātam me'ti na maññati. viññātam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

ekattam ekattato abhijānāti. ekattam ekattato abhiññāya ekattam na maññati. ekattasmim na maññati. ekattato na maññati. ekattam me'ti na maññati. ekattam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi

sabbam sabbato abhijānāti. sabbam sabbato abhiññāya sabbam na maññati. sabbasmim na maññati. sabbato na maññati. sabbam me'ti na maññati. sabbam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tassā'ti vadāmi.

nibbānam nibbānato abhijānāti. nibbānam nibbānato abhiñnāya nibbānam na mañnati. nibbānasmim na mañnati. nibbānato na mañnati. nibbānam me'ti na mañnati. nibbānam nābhinandati. tam kissa hetu? parinnātam tassā'ti vadāmi.

khīṇāsavaha paricchedi

^b paṭhamakanaye tatiyakabhūmi²⁷

- **31.** yoʻpi so bhikkhave bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasamyojano sammadaññā vimutto soʻpi paṭhavim paṭhavito abhijānāti. paṭhavim paṭhavito abhiñ¶ñāya paṭhavim na maññati paṭhaviyā na maññati paṭhavito na maññati paṭhavim me'ti na maññati. paṭhavim nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.
- **32.** āpam āpato abhijānāti. āpam āpato abhiññāya āpam na mañnati āpasmim na mañnati āpato na mañnati āpam me'ti na mañnati. āpam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

tejam tejato abhijānāti. tejam tejato abhiññāya tejasmim na maññati tejato na maññati tejam me'ti na maññati. tejam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

vāyam vāyato abhijānāti. vāyam vāyato abhiññāya vāyam na maññati vāyasmim na maññati vāyato na mañ-

 $^{^{27}} kh\bar{\text{n}}$ ņāsavavasena tatiyanayabhūmi (machasaṃ, syā); khīṇāsavāhapaṭhamakanaye tatiyakabhūmi (sī) bjt page 014 x 14

pts page 005 q 5

ñati vāyam me'ti na maññati. vāyam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

bhūte bhūtato abhijānāti. bhūte bhūtato abhiññāya bhūte na mañnati bhūtesu na mañnati bhūtato na mañnati bhūte me'ti na mañnati. bhūte nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

deve devato abhijānāti, deve devato abhiññāya deve na maññati devesu na maññati devato na maññati deve me'ti na maññati. deve nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

pajāpatim pajāpatito abhijānāti. pajāpatim pajāpatito abhiñnāya pajāpatim na mañnati pajāpatismim na mañnati pajāpatito na mañnati pajāpatim me'ti na mañnati. pajāpatim nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

brahmam brahmato abhijānāti. brahmam brahmato abhiññāya brahmam na maññati brahmato na maññati brahmani na maññati brahmam me'ti na maññati. brahmam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

ābhassare ābhassarato abhijānāti. ābhassare ābhassarato abhiññāya ābhassare na maññati ābhassaresu na maññati ābhassarato na maññati ābhassare me'ti na maññati. ābhassare nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhijānāti. subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhiññāya subhakiṇṇe na maññati subhakiṇṇato na maññati subhakiṇṇesu na maññati subhakiṇṇe me'ti na maññati. subhakiṇṇe nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

vehapphale vehapphalato abhijānāti. vehapphale vehapphalato abhiññāya vehapphale na maññati vehapphalesu na maññati vehapphalesu na maññati vehapphale me'ti na maññati. vehapphale nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

abhibhum abhibhuto abhijānāti. abhibhum abhibhuto abhiñnāya abhibhum na mañnati abhibhusmim na mañnati abhibhuto na mañnati abhibhum me'ti na mañnati. abhibhum nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhijānāti. ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhiññāya ākāsānañcāyatanam na maññati ākāsānañcāyatanasmim na maññati ākāsānañcāyatanato na maññati ākāsānañcāyatanam me'ti na maññati. ākāsānañcāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

viññāṇañcāyatanam viññāṇañcāyatanato abhijānāti. viññāṇañcāyatanam viññāṇañcāyatanato abhiññāya viññāṇañcāyatanam na maññati viññāṇañcāyatanasmim na maññati viññāṇañcāyatanato na maññati viñ-

ñāṇañcāyatanaṃ me'ti na maññati. viññāṇañcāyatanaṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhijānāti, ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhiññāya ākiñcaññāyatanam na maññati ākiñcaññāyatanasmim na maññati ākiñcaññāyatanam me'ti na maññati. ākiñcaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhijānāti. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanam na maññati nevasaññānāsaññāyatanasmim na maññati nevasaññānāsaññāyatanato na maññati nevasaññānāsaññāyatanato na maññati nevasaññānāsaññāyatanam me'ti na maññati. nevasaññānāsaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

diţţham diţţhato abhijānāti. diţţham diţţhato abhiññāya diţţham na maññati diţţhasmim na maññati diţţhato na maññati diţţham me'ti na maññati. diţţham nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

sutam sutato abhijānāti. sutam sutato abhiññāya sutam na maññati sutasmim na maññati sutato na maññati sutam me'ti na maññati. sutam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

mutam mutato abhijānāti. mutam mutato abhiññāya mutam na maññati mutasmim na maññati mutato na maññati mutam me'ti na maññati. mutam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

viññātam viññātato abhijānāti. viññātam viññātato abhiññāya viññātam na maññati viññātasmim na maññati viññātato na maññati viññātam me'ti na maññati. viññātam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

ekattam ekattato abhijānāti. ekattam ekattato abhiññāya ekattam na maññati ekattasmim na maññati ekattato na maññati ekattam me'ti na maññati. ekattam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

sabbam sabbato abhijānāti. sabbam sabbato abhiññāya sabbam na maññati sabbasmim na maññati sabbato na maññati sabbam me'ti na maññati. sabbam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

nibbānam nibbānato abhijānāti. nibbānam nibbānato abhiññāya nibbānam na maññati nibbānasmim na maññati nibbānato na maññati nibbānam me'ti na maññati. nibbānam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā rāgassa vītarāgattā.

khīṇāsavaha dutiyakanaye cataravanaka bhūmi paricchedi

- **33.** yoʻpi so bhikkhave bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasamyojano sammadaññā vimutto soʻpi paṭhavim paṭhavito abhijānāti. paṭhavim paṭhavito abhiñ¶ñāya paṭhavim na maññati paṭhaviyā na maññati paṭhavito na maññati paṭhavim me'ti na maññati. paṭhavim nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.
- **34.** āpaṃ āpato abhijānāti. āpaṃ āpato abhiññāya āpaṃ na maññati āpasmiṃ na maññati āpato na maññati āpaṃ me'ti na maññati. āpaṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

tejam tejato abhijānāti. tejam tejato abhiññāya tejam na maññati tejasmim na maññati tejato na maññati tejam me'ti na maññati. tejam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

vāyam vāyato abhijānāti. vāyam vāyato abhiññāya vāyam na maññati vāyasmim na maññati vāyato na mañnati vāyam me'ti na mañnati. vāyam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

bhūte bhūtato abhijānāti. bhūte bhūtato abhiññāya bhūte na maññati bhūtesu na maññati bhūtato na mañ-

ñati bhūte me'ti na maññati. bhūte nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

deve devato abhijānāti. deve devato abhiññāya deve na maññati devesu na maññati devato na maññati deve me'ti na maññati. deve nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

pajāpatim pajāpatito abhijānāti. pajāpatim pajāpatito abhiñnāya pajāpatim na mañnati pajāpatismim na mañnati pajāpatito na mañnati pajāpatim me'ti na mañnati. pajāpatim nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

brahmam brahmato abhijānāti. brahmam brahmato abhiññāya brahmam na maññati brahmato na maññati brahmani na maññati brahmam me'ti na maññati. brahmam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

ābhassare ābhassarato abhijānāti. ābhassare ābhassarato abhiññāya ābhassare na maññati ābhassaresu na maññati ābhassarato na maññati ābhassare me'ti na maññati. ābhassare nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhijānāti. subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhiññāya subhakiṇṇe na maññati subhakiṇṇato na maññati subhakiṇṇesu na maññati subhakiṇṇe me'ti na maññati. subhakiṇṇe nābhinandati. taṃ

kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

vehapphale vehapphalato abhijānāti. vehapphale vehapphalato abhiññāya vehapphale na maññati vehapphalesu na maññati vehapphalesu na maññati vehapphale me'ti na maññati. vehapphale nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

abhibhum abhibhuto abhijānāti. abhibhum abhibhuto abhiñnāya abhibhum na mañnati abhibhusmim na mañnati abhibhuto na mañnati abhibhum me'ti na mañnati. abhibhum nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhijānāti. ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhiññāya ākāsānañcāyatanam na maññati ākāsānañcāyatanasmim na maññati ākāsānañcāyatanato na maññati ākāsānañcāyatanam me'ti na maññati. ākāsānañcāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato abhijānāti. viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato abhiññāya viññāṇañcāyatanaṃ na maññati viññāṇañcāyatanasmiṃ na maññati viññāṇañcāyatanato na maññati viññāṇañcāyatanaṃ me'ti na maññati. viññāṇañcāyatanaṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhijānāti. ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhiññāya ākiñcaññāyatanam na maññati ākiñcaññāyatanasmim na mañnati ākiñcaññāyatanam me'ti na maññati. ākiñcaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhijānāti. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanam na maññati nevasaññānāsaññāyatanasmim na maññati nevasaññānāsaññāyatanato na maññati nevasaññānāsaññāyatanam me'ti na maññati. nevasaññānāsaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

diţţham diţţhato abhijānāti. diţţham diţţhato abhiññāya diţţham na maññati diţţhasmim na maññati diţţhato na maññati diţţham me'ti na maññati. diţţham nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

sutam sutato abhijānāti. sutam sutato abhiññāya sutam na maññati sutasmim na maññati sutato na maññati sutam me'ti na maññati. sutam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

mutam mutato abhijānāti. mutam mutato abhiññāya mutam na maññati mutasmim na maññati mutato na maññati mutam me'ti na maññati. mutam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

viññātam viññātato abhijānāti. viññātam viññātato abhiññāya viññātam na maññati viññātasmim na maññati viññātato na maññati viññātam me'ti na maññati. viññātam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

ekattam ekattato abhijānāti. ekattam ekattato abhiññāya ekattam na maññati ekattasmim na maññati ekattato na maññati ekattam me'ti na maññati. ekattam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

sabbam sabbato abhijānāti. sabbam sabbato abhiññāya sabbam na maññati sabbasmim na maññati sabbato na maññati sabbam me'ti na maññati. sabbam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

nibbānam nibbānato abhijānāti. nibbānam nibbānato abhiññāya nibbānam na maññati nibbānasmim na maññati nibbānato na maññati nibbānam me'ti na maññati. nibbānam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā dosassa vītadosattā.

khīņāsavaha tatiyakanaye pañcakavanaka

^c paricchedi²⁸ bhūmi²⁹

²⁸paricchedo (syā), paricchedo niṭṭhito (machasaṃ)

 $^{^{29}{\}rm kh\bar{n}}$ ņāsavavasena pañcamanaya bhūmi (machasam, syā bjt page 016 x 16

- **35.** yoʻpi so bhikkhave bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasamyojano sammadaññā vimutto soʻpi paṭhavim paṭhavito abhijānāti. paṭhavim paṭhavito abhiñ¶ñāya paṭhavim na maññati paṭhaviyā na maññati paṭhavito na maññati paṭhavim me'ti na maññati. paṭhavim nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.
- **36.** āpaṃ āpato abhijānāti. āpaṃ āpato abhiññāya āpaṃ na mañnati āpasmiṃ na mañnati āpato na mañnati āpaṃ me'ti na mañnati. āpaṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

tejam tejato abhijānāti. tejam tejato abhiññāya tejam na maññati tejasmim na maññati tejato na maññati tejam me'ti na maññati. tejam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

vāyam vāyato abhijānāti. vāyam vāyato abhiññāya vāyam na maññati vāyasmim na maññati vāyato na mañnati vāyam me'ti na mañnati. vāyam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

bhūte bhūtato abhijānāti. bhūte bhūtato abhiññāya bhūte na maññati bhūtesu na maññati bhūtato na maññati bhūte me'ti na maññati. bhūte nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

deve devato abhijānāti. deve devato abhiññāya deve

na maññati devesu na maññati devato na maññati deve me'ti na maññati. deve nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

pajāpatim pajāpatito abhijānāti. pajāpatim pajāpatito abhiññāya pajāpatim na maññati pajāpatismim na maññati pajāpatito na maññati pajāpatim me'ti na maññati. pajāpatim nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

brahmam brahmato abhijānāti. brahmam brahmato abhiññāya brahmam na maññati brahmato na maññati brahmani na maññati brahmam me'ti na maññati. brahmam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

ābhassare ābhassarato abhijānāti. ābhassare ābhassarato abhiññāya ābhassare na maññati ābhassaresu na maññati ābhassarato na maññati ābhassare me'ti na maññati. ābhassare nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhijānāti. subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhiññāya subhakiṇṇe na maññati subhakiṇṇato na maññati subhakiṇṇesu na maññati subhakiṇṇe me'ti na maññati. subhakiṇṇe nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

vehapphale vehapphalato abhijānāti. vehapphale vehapphalato abhiññāya vehapphale na maññati vehap-

phalesu na maññati vehapphalato na maññati vehapphale me'ti na maññati. vehapphale nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

abhibhum abhibhuto abhijānāti. abhibhum abhibhuto abhiññāya abhibhum na maññati abhibhusmim na maññati abhibhuto na maññati abhibhum me'ti na maññati. abhibhum nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhijānāti. ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhiññāya ākāsānañcāyatanam na maññati ākāsānañcāyatanasmim na maññati ākāsānañcāyatanato na maññati ākāsānañcāyatanam me'ti na maññati. ākāsānañcāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato abhijānāti. viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato abhiññāya viññāṇañcāyatanaṃ na maññati viññāṇañcāyatanasmiṃ na maññati viññāṇañcāyatanato na maññati viññāṇañcāyatanaṃ me'ti na maññati. viññāṇañcāyatanaṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhijānāti. ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhiññāya ākiñcaññāyatanam na maññati ākiñcaññāyatanasmim na maññati ākiñcaññāyatanam

me'ti na maññati. ākiñcaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhijānāti. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhiññāya nevasaññānāsaññāyatanam na maññati nevasaññānāsaññāyatanasmim na maññati nevasaññānāsaññāyatanam me'ti na maññati. nevasaññānāsaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

diţţham diţţhato abhijānāti. diţţham diţţhato abhiññāya diţţham na maññati diţţhasmim na maññati diţţhato na maññati diţţham me'ti na maññati. diţţham nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

sutam sutato abhijānāti. sutam sutato abhiññāya sutam na maññati sutasmim na maññati sutato na maññati sutam me'ti na maññati. sutam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

mutam mutato abhijānāti. mutam mutato abhiññāya mutam na maññati mutasmim na maññati mutato na maññati mutam me'ti na maññati. mutam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

viññātam viññātato abhijānāti. viññātam viññātato abhiñ ñāya viññātam na maññati viññātasmim na maññati viññātato na maññati viññātam me'ti na maññati. viññātaṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

ekattam ekattato abhijānāti. ekattam ekattato abhiññāya ekattam na maññati ekattasmim na maññati ekattato na maññati ekattam me'ti na maññati. ekattam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

sabbam sabbato abhijānāti. sabbam sabbato abhiññāya sabbam na maññati sabbasmim na maññati sabbato na maññati sabbam me'ti na maññati. sabbam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

nibbānam nibbānato abhijānāti. nibbānam nibbānato abhiññāya nibbānam na maññati nibbānasmim na maññati nibbānato na maññati nibbānam me'ti na maññati. nibbānam nābhinandati. tam kissa hetu? khayā mohassa vītamohattā.

khīṇāsavaha catutthakanaye javanaka

³⁰ bhūmi³¹ paricchedi³²

37. tathāgato'pi bhikkhave araham sammāsambuddho paṭhavim paṭhavito abhijānāti. paṭhavim paṭhavito

³²paricchedo (syā); paricchedo nitthito (machasam)

³⁰chavānaka bahusu

³¹khīṇāsavavasena chaṭṭhanayabhūmi (machasaṃ, syā)

abhiññāya paṭhaviṃ na maññati paṭhaviyā na maññati paṭhavito na maññati paṭhaviṃ me'ti na maññati. paṭhaviṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ taṃ³³ tathāgatassā'ti vadāmi.

38. āpam āpato abhijānāti. āpam āpato abhiññāya āpam na mañnati āpasmim na mañnati āpato na mañnati āpam me'ti na mañnati. āpam nābhinandati. tam kissa hetu? pariñnātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

tejam tejato abhijānāti. tejam tejato abhiññāya tejam na maññati tejasmim na maññati tejato na maññati tejam me'ti na maññati. tejam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

vāyam vāyato abhijānāti. vāyam vāyato abhiññāya vāyam na maññati vāyasmim maññati vāyato na maññati vāyam me'ti na maññati. vāyam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

bhūte bhūtato abhijānāti. bhūte bhūtato abhiññāya bhūte na maññati bhūtesu na maññati bhūtato na maññati bhūte me'ti na maññati. bhūte nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ taṃ tathāgatassā'ti vadāmi.

deve devato abhijānāti. deve devato abhiññāya deve na maññati devesu na maññati devato na maññati deve me'ti na maññati. deve nābhinandati. tam kissa hetu?

³³pariññātaṃ (sī, pts)

pts page 006 q x

pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

pajāpatim pajāpatito abhijānāti. pajāpatim pajāpatito abhiññāya pajāpatim na maññati pajāpatismim na maññati pajāpatito na maññati pajāpatim me'ti na maññati. pajāpatim nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

brahmam brahmato abhijānāti. brahmam brahmato abhiññāya brahmam na maññati brahmani na maññati brahmato na maññati brahmam me'ti na maññati. brahmam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

ābhassare ābhassarato abhijānāti. ābhassare ābhassarato abhiññāya ābhassare na maññati ābhassaresu na maññati ābhassarato na maññati ābhassare me'ti na maññati. ābhassare nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ taṃ tathāgatassā'ti vadāmi.

subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhijānāti. subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhiññāya subhakiṇṇe na maññati subhakiṇṇesu na maññati subhakiṇṇato na maññati subhakiṇṇe me'ti na maññati. subhakiṇṇe nābhinandati. taṃ kissa hetu? pariññātaṃ taṃ tathāgatassā'ti vadāmi.

vehapphale vehapphalato abhijānāti. vehapphale vehapphalato abhiññāya vehapphale na maññati vehapphalesu na maññati vehapphalato na maññati vehapphale me'ti na maññati. vehapphale nābhinandati. taṃ

kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

abhibhum abhibhuto³⁴ abhijānāti. abhibhum abhibhuto abhiñnāya abhibhum na maññati abhibhusmim na maññati abhibhuto na maññati abhibhum me'ti na maññati. abhibhum nābhinandati. tam kissa hetu? pariññatam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhijānāti. ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhiññāya ākāsānañcāyatanam na maññati ākāsānañcāyatanasmim na maññati ākāsānañcāyatanato na maññati ākāsānañcāyatanam me'ti na maññati. ākāsānañcāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

viññāṇañcāyatanam viññāṇañcāyatanato abhijānāti. viññāṇañcāyatanam viññāṇañcāyatanato abhiññāya viññāṇañcāyatanam na maññati viññāṇañcāyatanasmim na maññati viññāṇañcāyatanato na maññati viññāṇañcāyatanam me'ti na maññati. viññāṇañcāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhijānāti. ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhiññāya ākiñcaññāyatanam na maññati ākiñcaññāyatanasmim na mañnati ākiñcaññāyatanam me'ti na maññati. ākiñcaññāyatanam nābhinandati.

³⁴abhibhūto (pts); abhibhuto (machasam, sī)

taṃ kissa hetu? pariññātaṃ taṃ tathāgatassā'ti vadāmi.

nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhijānāti. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhiññāya nevasaññānāsaññāyatanam na maññati nevasaññānāsaññāyatanasmim na maññati nevasaññānāsaññāyatanato na maññati nevasaññānāsaññāyatanam me'ti na maññati. nevasaññānāsaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

diţţham diţţhato abhijānāti. diţţham diţţhato abhiññāya diţţham na maññati diţţhasmim na maññati diţţhato na maññati diţţham me'ti na maññati. diţţham nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

sutam sutato abhijānāti. sutam sutato abhiññāya sutam na maññati sutasmim na maññati sutato na maññati sutam me'ti na maññati. sutam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

mutam mutato abhijānāti. mutam mutato abhiññāya mutam na maññati mutasmim na maññati mutato na maññati mutam me'ti na maññati. mutam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

viññātam viññātato abhijānāti. viññātam viññātato abhiñ-

ñāya viññātam na maññati viññātasmim na maññati viññātato na maññati viññātam me'ti na maññati. viññātam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

ekattam ekattato abhijānāti. ekattam ekattato abhiññāya ekattam na maññati ekattasmim na maññati ekattato na maññati ekattam me'ti na maññati. ekattam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

sabbam sabbato abhijānāti. sabbam sabbato abhiññāya sabbam na maññati sabbasmim na maññati sabbato na maññati sabbam me'ti na maññati. sabbam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

nibbānam nibbānato abhijānāti. nibbānam nibbānato abhiññāya nibbānam na maññati nibbānasmim na maññati nibbānam me'ti na maññati. nibbānam nābhinandati. tam kissa hetu? pariññātam tam tathāgatassā'ti vadāmi.

satthāraha paṭhamakanaye sattavanaka bhūmi paricchedi

35

³⁵sattavānaka bahusu satthuvasena sattamanaya bhūmi (macha-

- **39.** tathāgato'pi bhikkhave araham sammāsambuddho paṭhavim paṭhavito abhijānāti. paṭhavim paṭhavito abhiññāya paṭhavim na maññati paṭhaviyā na maññati paṭhavito na maññati paṭhavim me'ti na maññati. paṭhavim nābhinandati. tam kissa hetu? nandi³6 dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.
- **40.** āpam āpato abhijānāti. āpam āpato abhiññāya āpam na mañnati āpasmim na mañnati āpato na mañnati āpam me'ti na mañnati. āpam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammā sambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

tejam tejato abhijānāti. tejam tejato abhiññāya tejam na maññati tejasmim na maññati tejato na maññati tejam me'ti na maññati. tejam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammā sambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

saṃ, syā).

³⁶nandī (machasam, pts) bit page 018 x 18

vāyam vāyato abhijānāti. vāyam vāyato abhiññāya vāyam na maññati vāyasmim maññati vāyato na maññati vāyam me'ti na maññati. vāyam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammā sambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

bhūte bhūtato abhijānāti. bhūte bhūtato abhiññāya bhūte na maññati bhūtesu na maññati bhūtato na maññati bhūte me'ti na maññati. bhūte nābhinandati. taṃ kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānaṃ khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaraṃ sammā sambodhiṃ abhisambuddho'ti vadāmi.

deve devato abhijānāti. deve devato abhiññāya deve na maññati devesu na maññati devato na maññati deve me'ti na maññati. deve nābhinandati. taṃ kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānaṃ khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaraṃ sammāsambodhiṃ abhisambuddho'ti vadāmi.

pajāpatim pajāpatito abhijānāti. pajāpatim pajāpatito abhiñnāya pajāpatim na mañnati pajāpatismim na mañnati pajāpatito na mañnati pajāpatim me'ti na mañnati na mañn

ñati. pajāpatim nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

brahmam brahmato abhijānāti. brahmam brahmato abhiññāya brahmam na maññati brahmato na maññati brahmani na maññati brahmam me'ti na maññati. brahmam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

ābhassare ābhassarato abhijānāti. ābhassare ābhassarato abhiññāya ābhassare na maññati ābhassaresu na maññati ābhassarato na maññati ābhassare me'ti na maññati. ābhassare nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānaṃ khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaraṃ sammāsambodhiṃ abhisambuddho'ti vadāmi.

subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhijānāti. subhakiṇṇe subhakiṇṇato abhiññāya subhakiṇṇe na maññati subhakiṇṇato na maññati subhakiṇṇesu na maññati subhakiṇṇe me'ti na maññati. subhakiṇṇe nābhinandati. taṃ

kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānaṃ khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaraṃ sammāsambodhiṃ abhisambuddho'ti vadāmi.

vehapphale vehapphalato abhijānāti. vehapphale vehapphalato abhiññāya vehapphale na maññati vehapphalesu na maññati vehapphalesu na maññati vehapphale me'ti na maññati. vehapphale nābhinandati. taṃ kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānaṃ khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaraṃ sammāsambodhiṃ abhisambuddho'ti vadāmi.

abhibhum abhibhūto abhijānāti. abhibhum abhibhuto abhiññāya abhibhum na maññati abhibhusmim na maññati abhibhūto na maññati abhibhum me'ti na maññati. abhibhum nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhijānāti. ākāsānañcāyatanam ākāsānañcāyatanato abhiññāya ākāsānañcāyatanam na maññati ākāsānañcāyatanasmim na maññati ākāsānañcāyatanato na maññati ākāsānañcāyatanam me'ti na maññati. ākāsānañcāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato abhijānāti. viññāṇañcāyatanaṃ viññāṇañcāyatanato abhiññāya viññāṇañcāyatanaṃ na maññati viññāṇañcāyatanasmiṃ na maññati viññāṇañcāyatanato na maññati viññāṇañcāyatanaṃ me'ti na maññati. viññāṇañcāyatanaṃ nābhinandati. taṃ kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānaṃ khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaraṃ sammāsambodhiṃ abhisambuddho'ti vadāmi.

ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhijānāti. ākiñcaññāyatanam ākiñcaññāyatanato abhiññāya ākiñcaññāyatanam na mañnati ākiñcaññāyatanasmim na mañnati ākiñcaññāyatanam me'ti na mañnati. ākiñcaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammā sambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatana-

to abhijānāti. nevasaññānāsaññāyatanam nevasaññānāsaññāyatanato abhiññāya nevasaññānāsaññāyatanam na maññati nevasaññānāsaññāyatanato na maññati nevasaññānāsaññāyatanam me'ti na maññati. nevasaññānāsaññāyatanam me'ti na maññati. nevasaññānāsaññāyatanam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

diţţham diţţhato abhijānāti. diţţham diţţhato abhiññāya diţţham na maññati diţţhasmim na maññati diţţhato
na maññati diţţham me'ti na maññati. diţţham nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti
viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha
bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā
nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

sutam sutato abhijānāti. sutam sutato abhiññāya sutam na maññati sutasmim na maññati sutato na maññati sutam me'ti na maññati. sutam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammā sambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

mutam mutato abhijānāti. mutam mutato abhiññāya mutam na maññati mutasmim na maññati mutato na maññati mutam me'ti na maññati. mutam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

viññātam viññātato abhijānāti. viññātam viññātato abhiñ¶ñāya viññātam na maññati viññātasmim na maññati viññātato na maññati viññātam me'ti na maññati. viññātam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

ekattam ekattato abhijānāti. ekattam ekattato abhiññāya ekattam na maññati ekattasmim na maññati ekattato na maññati ekattam me'ti na maññati. ekattam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

sabbam sabbato abhijānāti. sabbam sabbato abhiññāya sabbam na maññati sabbasmim na maññati sabbato na maññati sabbam me'ti na maññati. sabbam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmarananti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso tanhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmi.

nibbānam nibbānato abhijānāti. nibbānam nibbānato abhiññāya nibbānam na maññati nibbānasmim na maññati nibbānato na maññati nibbānam me'ti na maññati. nibbānam nābhinandati. tam kissa hetu? nandi³⁷ dukkhassa mūlanti iti viditvā bhavā jāti bhūtassa jarāmaraṇanti. tasmātiha bhikkhave tathāgato sabbaso taṇhānam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti vadāmīti.

satthāraha dutiyakanaye aṭṭhavānakabhūmi paricchedi

38

41. idamavoca bhagavā³⁹. na te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti⁴⁰.

³⁷nandī (machasam, pts)

³⁸tathāgatavasena aṭṭhamanayabhūmi (machasam, svā)

³⁹nābhinandunti (katthaci)

⁴⁰na attamanā te bhikkhū (syā); attamanā te bhikkhū (pts)

Mūlapariyāyasuttam paṭhamam.

41

 $[\]overline{^{41}}$ mūlapariyāyasuttam niţţhitam paṭhamam (machasam)

1.2 Sabbāsavasuttam

- **1.** evam me⁴² sutam. ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavo'ti. bhadante'ti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca.
- **2.** sabbāsavasaṃvarapariyāyaṃ vo bhikkhave desissāmi⁴³. taṃ suṇātha sādhukaṃ manasikarotha bhāsissāmī'ti. evaṃ bhante'ti kho te bhikkhū bhagavato paccassosuṃ. bhagavā etadavoca.
- **3.** jānato ahaṃ bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi no ajānato no apassato. kiñca bhikkhave jānato kiṃ⁴⁴ passato āsavānaṃ khayo hoti⁴⁵? yoniso ca manasikāraṃ⁴⁶ ayoniso ca manasikāraṃ. ayoniso bhikkhave manasikaroto anuppannā ceva āsavā uppajjanti uppannā ca āsavā pavaḍḍhanti. yoniso⁴⁷ ca kho bhikkhave manasikaroto anuppannā ceva āsavā na uppajjanti, uppannā ca āsavā pahīyanti⁴⁸.

⁴²evamme (syā, pts)

⁴³ desessā. (sīmu)

pts page 007 q 7

⁴⁴kiñca (machasaṃ)

⁴⁵khayam vadāmi (machasam)

⁴⁶manasikāro (katthaci)

⁴⁷yoniso ca bhikkhave, (syā)

⁴⁸pahiyyanti, (syā)

bit page 020 x 20

- **4.** atthi bhikkhave āsavā dassanā pahātabbā atthi āsavā saṃvarā pahātabbā atthi āsavā paṭisevanā pahātabbā atthi āsavā adhivāsanā pahātabbā atthi āsavā parivajjanā pahātabbā atthi āsavā vinodanā pahātabbā atthi āsavā bhāvanā pahātabbā.
- 5. katame ca bhikkhave āsavā dassanā pahātabbā? idha bhikkhave assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto manasikaranīye dhamme nappajānāti amanasikaranīye dhamme nappajānāti. so manasikaranīye dhamme appajānanto amanasikaranīye dhamme appajānanto ye dhammā na manasikaranīyā te dhamme manasi karoti, ye dhammā manasikarannīyā te dhamme na manasi karoti.
- **6.** katame ca bhikkhave dhammā na manasikaraṇīyā ye dhamme manasi karoti? yassa bhikkhave dhamme manasi karoto anuppanno vā kāmāsavo uppajjati, uppanno vā kāmāsavo pavaḍḍhati, anuppanno vā bhavāsavo uppajjati, uppanno vā bhavāsavo pavaḍḍhati, anuppanno vā avijjāsavo pavaḍḍhati. ime dhammā na manasikaraṇīyā ye dhamme manasi karoti.
- 7. katame ca bhikkhave dhammā na manasikaraṇīyā ye dhamme na manasi karoti? yassa bhikkhave dhamme manasi karoto anuppanno vā kāmāsavo na

uppajjati, uppanno kāmāsavo pahīyati⁴⁹, anuppanno vā bhavāsavo na uppajjati, uppanno vā bhavāsavo pahīyati, anuppanno vā avijjāsavo na uppajjati, uppanno vā avijjāsavo pahīyati. ime dhammā manasikaraṇīyā ye dhamme na manasi karoti.

- **8.** tassa amanasikaraṇīyānaṃ dhammānaṃ manasikārā manasikaraṇīyānaṃ dhammānaṃ amanasikārā anuppannā ceva āsavā uppajjanti, uppannā ca āsavā pavaddhanti.
- 9. so evam ayoniso manasi karoti: ahosim nu kho aham atītamaddhānam. na nu kho ahosim atītamaddhānam. kinnu kho ahosim atītamaddhānam. kathannu kho ahosim atītamaddhānam. kim hutvā kim ahosim nu kho aham atītamaddhānam. bhavissāmi nu kho aham anāgatamaddhānam. na nu kho bhavissāmi anāgatamaddhānam. kinnu kho bhavissāmi anāgatamaddhānam. kathannu kho bhavissāmi anāgatamaddhānam. kim hutvā kim bhavissāmi nu kho aham anāgatamaddhānanti⁵⁰. etarahi vā paccuppannam⁵¹ addhānam ajjhattam kathamkathī hoti: aham nu kho'smi no nu kho'smi kinnu kho'smi katham nu kho'smi ayam nu kho satto kuto āgato so kuhim gāmī bhavissatī'ti.

bit page 022 x 22

⁴⁹pahiyyati (syā) pts page 008 g 8

⁵⁰anāgatamaddhānam (katthaci)

⁵¹paccuppannamaddhānam (machasam)

10. tassa evam ayoniso manasi karoto channam ditthīnam aññatarā ditthi uppajjati: atthi me attā'ti vā'ssa saccato thetato ditthi uppaijati, natthi me atta'ti va'ssa saccato thetato ditthi uppajjati, attana' va attanam sañjānāmī'ti vā'ssa saccato thetato ditthi uppajjati, attanā'va anattānam sañjānāmī'ti vā'ssa saccato thetato ditthi uppajjati, anattanā'va attānam sanjānāmī'ti vā'ssa saccato thetato ditthi uppajjati, atha vā pana'ssa evam ditthi hoti. yo⁵² me ayam attā vado vedeyyo⁵³ tatra tatra kalyānapāpakānam kammānam vipākam patisamvedeti. so kho pana me ayam attā nicco dhuvo sassato aviparināmadhammo sassatisamam tatheva thassatī'ti. idam vuccati bhikkhave ditthigatam ditthigahanam⁵⁴ ditthikantāro⁵⁵ ditthivisūkam ditthivipphanditam ditthisamvojanam, ditthisamvojanasamvutto bhikkhave assutavā puthujjano na parimuccati jātiyā jarāmaranena⁵⁶ syā). sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi⁵⁷, na parimuccati dukkhasmā'ti vadāmi.

11. sutavā ca kho bhikkhave ariyasāvako ariyānaṃ dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto sappurisānaṃ dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto manasikaraṇīye dhamme

⁵²so (katthaci)

⁵³attāva vedeyyo (syā)

⁵⁴diṭṭhigahaṇaṃ (syā)

⁵⁵diṭṭhikantāraṃ siṃ (pts)

⁵⁶jarāya maraṇena (machasaṃ

⁵⁷sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi (syā)

pajānāti amanasikaraņīye dhamme pajānāti. so manasikaraņīye dhamme pajānanto amanasikaraņīye dhamme pajānanto ye dhammā na manasikaraņīyā te dhamme na manasi karoti, ye dhammā manasikaraņīyā te dhamme manasi karoti.

- 12. katame ca bhikkhave dhammā na manasikaranīyā ye dhamme na manasi karoti? yassa bhikkhave dhamme manasi karoto anuppanno vā kāmāsavo uppajjati, uppanno vā kāmāsavo pavaḍḍhati. anuppanno vā bhavāsavo⁵⁸ uppajjati, uppanno vā bhavāsavo pavaḍḍhati. anuppanno vā avijjāsavo uppajjati, uppanno vā avijjāsavo pavaḍḍhati. ime dhammā na manasikaranīyā ye dhamme na manasi karoti.
- 13. katame ca bhikkhave dhammā manasikaraṇīyā ye dhamme manasi karoti? yassa bhikkhave dhamme manasi karoto anuppanno vā kāmāsavo na uppajjati, uppanno vā kāmāsavo pahīyati. anuppanno vā bhavāsavo pahīyati. anuppanno vā avijjāsavo na uppajjati, uppanno vā avijjāsavo pahīyati. ime dhammā manasikaraṇīyā ye dhamme manasi karoti.

bjt page 024 x 24

pts page 009 q 9

⁵⁸uppajjati, uppanno vā bhavāsavo pavaḍḍhati, anuppanno vā, (machasam, syā)

⁵⁹na uppajjati, uppanno vā bhavāsavo pahīyati, anuppanno vā, (machasaṃ syā)

- 14. tassa amanasikaraṇīyānaṃ dhammānaṃ amanasikārā manasikaraṇīyānaṃ dhammānaṃ manasikārā anuppannā ceva āsavā na uppajjanti, uppannā ca āsavā pahīyanti. so idaṃ dukkhanti yoniso manasi karoti, ayaṃ dukkhasamudayo'ti yoniso manasi karoti, ayaṃ dukkhanirodho'ti yoniso manasi karoti, ayaṃ dukkhanirodhagāminīpaṭipadā'ti yoniso manasi karoti. tassa evaṃ yoniso manasikaroto tīṇi saṃyojanāni pahīyanti: sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso⁶⁰. ime vuccanti bhikkhave āsavā dassanā pahātabbā.
- 15. katame ca bhikkhave āsavā samvarā pahātabbā? idha bhikkhave bhikkhu patisankhā yoniso cakkhundrivasamvarasamvuto viharati. vam⁶¹ hi'ssa bhikkhave cakkhundriyasamvaram asamvutassa viharato uppajjeyyum āsavā vighātapariļāhā cakkhundriyasamvarasamvutassa viharato evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti. patisankhā yoniso sotindriyasamvarasamvuto viharati. yam hi'ssa bhikkhave sotindriyasamvaram asamvutassa viharato uppajjevyum āsavā vighātaparilāhā sotindriyasamvarasamvutassa viharato evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti, patisankhā yoniso ghānindriyasamvarasamvuto viharati. yam hi'ssa bhikkhave ghānindrivasamvaram asamvutassa viharato uppaijeyyum āsavā vighātaparilāhā ghānindriyasamvarasamvutassa viharato evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti. patisankhā yoniso jivhindriyasamvarasamvuto viharati. yam hi'ssa bhikkhave jivhindriya-

⁶⁰sīlabbatta (syā)

⁶¹yañhi'ssa (machasam, syā)

samvaram asamvutassa viharato uppajjeyyum āsavā vighātaparilāhā jivhindriyasamvarasamvutassa viharato evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti. patisankhā yoniso kāyindriyasamvarasamvuto viharati. yam hi'ssa bhikkhave kāyindriyasamvaram asamvutassa viharato uppajjevvum āsavā vighātaparilāhā kāvindrivasamvarasamvutassa viharato evamsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. patisankhā yoniso manindriyasamvarasamvuto viharati. yam hi'ssa bhikkhave manindrivasamvaram asamvutassa viharato uppajjevvum āsavā vighātapariļāhā manindriyasamvarasamvutassa viharato evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti. yam hi'ssa bhikkhave samvaram asamvutassa viharato uppajjevyum āsavā vighātaparilāhā samvarasamvutassa viharato evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti. ime vuccanti bhikkhave āsavā samvarā pahātabbā.

16. katame ca bhikkhave āsavā paṭisevanā pahātabbā? idha bhikkhave bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso cīvaraṃ paṭisevati: yāvadeva sītassa paṭighātāya uṇhassa paṭighātāya ḍaṃsamakasavātātapasiriṃsapasamphassānaṃ⁶² paṭighātāya yāvadeva hirikopīnapaṭicchādanatthaṃ. paṭisaṅkhā yoniso piṇḍapātaṃ paṭisevati: neva davāya na madāya na maṇḍanāya na vibhūsanāya yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya vihiṃsūparatiyā⁶³ brahmacariyānuggahāya. iti purāṇañca veda-

pts page 010 q 10

bjt page 026 x 26

⁶²sarīsapa (machasam)

⁶³vihimsuparatiyā (syā)

nam paţihankhāmi navanca vedanam na uppādessāmi yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro cā'ti⁶⁴. paţisankhā yoniso senāsanam paţisevati: yāvadeva sītassa paţighātāya unhassa paţighātāya damsamakasavātātapasirimsapasamphassānam paţighātāya yāvadeva utuparissayavinodanam⁶⁵ paţisallānārāmattham. paţisankhā yoniso gilānapaccayabhesajjaparikkhāram paţisevati: yāvadeva uppannānam veyyābādhikānam vedanānam paṭighātāya abyāpajjhaparamatāya⁶⁶. yam hissa bhikkhave apaţisevato⁶⁷ uppajjeyyum āsavā vighātapariļāhā. paţisevato evamsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. ime vuccanti bhikkhave āsavā paṭisevanā pahātabbā.

17. katame ca bhikkhave āsavā adhivāsanā pahātabbā? idha bhikkhave bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso khamo hoti sītassa uṇhassa jighacchāya pipāsāya ḍaṃsamakasavātātapasiriṃsapasamphassānaṃ duruttānaṃ durāgatānaṃ vacanapathānaṃ uppannānaṃ sārīrikānaṃ vedanānaṃ dukkhānaṃ tippānaṃ⁶⁸ kharānaṃ kaṭukānaṃ asātānaṃ amanāpānaṃ pāṇaharānaṃ adhivāsakajātiko⁶⁹ hoti. yaṃ hissa bhikkhave anadhivāsayato uppajjeyyuṃ āsavā vighātapariļāhā adhivāsayato

⁶⁴phāsuvihāro ca (machasaṃ)

⁶⁵vinodana (machasam); vinodanam patisallānārāmattham (bjt, pts); vinodanapatisallānārāmattham (nld)

⁶⁶abyāpajja (katthaci)a; abyāpajjha (bjt); abyābajjha (pts), abyābajjha (nld)

⁶⁷appațisevato machasam (syā)

⁶⁸adhivāsikajātiko (syā)

⁶⁹tibbānam (machasam)

evaṃsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. ime vuccanti bhikkhave āsavā adhivāsanā pahātabbā.

- 18. katame ca bhikkhave āsavā parivajjanā pahātabbā? idha bhikkhave bhikkhu paţisaṅkhā yoniso caṇḍaṃ hatthiṃ parivajjeti. caṇḍaṃ assaṃ parivajjeti. caṇḍaṃ goṇaṃ parivajjeti. caṇḍaṃ kukkuraṃ parivajjeti ahiṃ khāṇuṃ kaṇṭakādhānaṃ⁷⁰ sobbhaṃ papātaṃ candanikaṃ oļigallaṃ. yathārūpe anāsane nisinnaṃ yathārūpe agocare carantaṃ yathārūpe pāpake mitte bhajantaṃ viññū sabrahmacārī pāpakesu ṭhānesu okappeyyuṃ. so tañca anāsanaṃ tañca agocaraṃ te ca pāpake mitte paṭisaṅkhā yoniso parivajjeti. yaṃ hissa bhikkhave aparivajjayato uppajjeyyuṃ āsavā vighātapariļāhā. parivajjayato evaṃsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. ime vuccanti bhikkhave āsavā parivajjanā pahātabbā.
- 19. katame ca bhikkhave āsavā vinodanā pahātabbā? idha bhikkhave bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso uppannaṃ kāmavitakkaṃ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti⁷¹. anabhāvaṃ gameti. uppannaṃ vyāpādavitakkaṃ⁷² nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ gameti. uppannaṃ vihiṃsāvitakkaṃ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ

pts page 011 q 11

⁷⁰kaṇṭakaṭṭhānaṃ (machasaṃ, syā)

bjt page 028 x 28

⁷¹byantim karoti (katthaci); byantikaroti (pts); byantīkaroti (bjt); byantīkaroti (nld)

⁷²byāpādavitakkaṃ (machasaṃ, pts, syā)

gameti. uppannuppanne pāpake akusale dhamme nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ gameti. yaṃ hissa bhikkhave avinodayato uppajjeyyuṃ āsavā vighātapariļāhā. vinodayato evaṃsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. ime vuccanti bhikkhave āsavā vinodanā pahātabbā.

20. katame ca bhikkhave āsavā bhāvanā pahātabbā? idha bhikkhave bhikkhu patisankhā voniso satisambojjhangam bhaveti vivekanissitam viraganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim⁷³. patisankhā voniso dhammavicavasambojjhangam bhaveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim. patisankhā yoniso viriyasambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim, patisankhā yoniso pītisambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim, patisankhā voniso passaddhisambojjhangam bhaveti vivekanissitam viraganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim, patisankhā yoniso samādhisambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariņāmim. patisankhā yoniso upekkhā⁷⁴ sambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim, yam hissa bhikkhave abhāvayato uppajjeyyum āsavā vighātaparilāhā bhāvayato evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti. ime vuccanti bhikkhave āsavā bhāvanā pahātabbā.

⁷³vossaggapariņāmam (syā)

⁷⁴upekhā (sīmu)

- 21. yato⁷⁵ ca bhikkhave bhikkhuno ye āsavā dassanā pahātabbā te dassanā pahīnā honti. ye āsavā saṃvarā pahātabbā te saṃvarā pahīnā honti. ye āsavā paṭisevanā pahātabbā te paṭisevanā pahīnā honti. ye āsavā adhivāsanā pahātabbā te adhivāsanā pahīnā honti. ye āsavā parivajjanā pahātabbā te parivajjanā pahīnā honti. ye āsavā vinodanā pahātabbā te vinodanā pahīnā honti. ye āsavā bhāvanā pahātabbā te bhāvanā pahīnā honti. ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhu sabbāsavasaṃvarasaṃvuto viharati, acchecchi taṇhaṃ, vāvattayi saṃyojanaṃ, sammā mānābhisamayā antamakāsi dukkhassā'ti.
- **22.** idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitaṃ abhinandunti.

Sabbasavasuttam dutiyam

⁷⁵yato kho (machasam, pts) pts page 012 q 12 bjt page 030 x 30

1.3 Dhammadāyādasuttam

- **1.** evam me sutam. ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavo'ti. bhadante'ti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca.
- dhammadāyādā me bhikkhave bhavatha mā āmisadāyādā. atthi me tumhesu anukampā kinti me sāvakā dhammadāyādā bhaveyyum no āmisadāyādā'ti. tumhe ca me bhikkhave āmisadāyādā bhaveyyātha no dhammadāyādā. tumhe'pi tena ādissā bhaveyyātha āmisadāyādā satthusāvakā viharanti no dhammadāyādā. ahampi tena ādisso bhaveyyam āmisadāyādā satthusāvakā viharanti no dhammadāyādā1'ti. tumhe ca me bhikkhave dhammadāyādā bhaveyyātha no āmisadāyādā. tumhe'pi tena na ādissā bhaveyyātha dhammadāyādā satthusāvakā viharanti no āmisadāyādā'ti. ahampi tena na ādisso bhaveyyam dhammadāyādā satthusāvakā viharanti no āmisadāyādā'ti. tasmā tiha me bhikkhave dhammadāyādā bhavatha mā āmisadāyādā. atthi me tumhesu anukampā kinti me sāvakā dhammadāyādā bhavevvum no āmisadāvādā'ti.
- **3.** idhāham bhikkhave bhuttāvī assam pavārito paripuņņo pariyosito suhito yāvadattho. siyā ca me piņḍapāto atirekadhammo chaḍḍiyadhammo. atha dve bhikkhū āgaccheyyum jighacchādubbalyaparetā. tyāham

evam vadeyyam. aham kho'mhi bhikkhave bhuttāvī pavārito paripuņņo pariyosito suhito yāvadattho. atthi ca me ayam piņḍapāto atirekadhammo chaḍḍiyadhammo. sace ākaṅkhatha bhuñjatha. sace tumhe na bhuñjissatha idānāham appaharite vā chaḍḍessāmi appāṇake vā udake opilāpessāmī'ti.

- 4. tatrekassa bhikkhuno evamassa. bhagavā kho bhuttāvī pavārito paripuṇṇo pariyosito suhito yāvadattho. atthi cāyam bhagavato piṇḍapāto atirekadhammo chaḍḍiyadhammo. sace mayam na bhuñjissāma idāni bhagavā appaharite vā chaḍḍessati appāṇake vā udake opilāpessati. vuttam kho panetam bhagavatā dhammadāyādā me bhikkhave bhavatha mā āmisadāyādā'ti. āmisaññataram kho panetam yadidam piṇḍāpāto. yannūnāham imam piṇḍapātam abhuñjitvā iminā'va jighacchādubbalyena evam imam rattindivam vītināmeyyanti. so tam piṇḍapātam abhuñjitvā teneva jighacchādubbalyena evam tam rattindivam vītināmeyya.
- 5. atha dutiyassa bhikkhuno evamassa. bhagavā kho bhuttāvī pavārito paripuņņo pariyosito suhito yāvadattho. atthi cāyam bhagavato piņḍapāto atirekadhammo chaḍḍiyadhammo. sace mayam na bhuñjissāma idāni bhagavā appaharite vā chaḍḍessati appāṇake vā udake opilāpessati. yannūnāham imam piṇḍapātam bhuñjitvā jighacchādubbalyam paṭivinetvā evam imam rattindivam vītināmeyyanti. so nam piṇḍapātam

bjt page 032 x 32

bhuñjitvā jighacchādubbalyam paṭivinetvā evam rattindivam vītināmeyya. kiñcāpi so bhikkhave bhikkhu nam piṇḍapātam bhuñjitvā jighacchādubbalyam paṭivinetvā evam tam rattindivam vītināmeyya, atha kho asuyeva me purimo bhikkhu pujjataro ca pāsamsataro ca. tam kissa hetu: tam hi tassa bhikkhave bhikkhuno dīgharattam appicchatāya santuṭṭhiyā sallekhāya subharatāya viriyārambhāya samvattissati. tasmātiha bhikkhave dhammadāyādā bhavatha mā āmisadāyādā. atthi me tumhesu anukampā: 'kinti me sāvakā dhammadāyādā bhaveyyum, no āmisadāyādā'ti.

- **6.** idamavoca bhagavā. idam vatvā sugato uṭṭhāyāsanā vihāram pāvisi.
- 7. tatra kho āyasmā sāriputto acirapakkantassa bhagavato bhikkhū āmantesi: 'āvuso bhikkhavo'ti. 'āvuso'ti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa paccassosum. āyasmā sāriputto etadavoca.
- **8.** kittāvatā nu kho āvuso satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekam nānusikkhantīti, kittāvatā ca pana satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekamanusikkhantī ti. dūrato pi kho mayam āvuso āgaccheyyāma āyasmato sāriputtassa santike etassa bhāsitassa atthamañnātum. sādhu vatāyasmantam yeva sāriputtam patibhātu etassa bhāsitassa attho. āyasmato sāriputtassa

sutvā bhikkhū dhāressantīti. " tenahāvuso suņātha sādhukam manasi karotha bhāsissāmīti." evamāvuso ti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa paccassosum. āyasmā sāriputto etadavoca:

- kittāvatā nu kho āvuso satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekam nānusikkhanti? idhāvuso satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekam nānusikkhanti. yesañca dhammānam satthā pahānamāha, te ca dhamme nappajahanti. bāhulikā ca honti sāthalikā okkamane pubbangamā paviveke nikkhittadhurā. tatrāvuso therā bhikkhū tīhi thānehi gārayhā bhavanti: 'satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekam nānusikkhantī'ti iminā pathamena thānena therā bhikkhū gārayhā bhavanti. 'yesañca dhammānam satthā pahānamāha, te ca dhamme nappajahantī'ti iminā dutivena thānena therā bhikkhū gārayhā bhavanti. 'bāhulikā ca sāthalikā okkamane pubbangamā paviveke nikkhittadhurā'ti iminā tativena thānena therā bhikkhū gāravhā bhavanti. therā hāvuso bhikkhū imehi tīhi thānehi gārayhā bhavanti.
- 10. tatrāvuso majjhimā bhikkhū tīhi ṭhānehi gārayhā bhavanti: 'satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekam nānusikkhantī'ti iminā paṭhamena ṭhānena majjhimā bhikkhū gārayhā bhavanti. 'yesañca dhammānam satthā pahānamāha, te ca dhamme nappajahantī'ti iminā dutiyena ṭhānena majjhimā bhikkhū gārayhā bhavanti.

bjt page 034×34

'bāhulikā ca sāthalikā ca okkamane pubbaṅgamā paviveke nikkhittadhurā'ti iminā tatiyena ṭhānena majjhimā bhikkhū gārayhā bhavanti. majjhimā hāvuso bhikkhū imehi tīhi ṭhānehi gārayhā bhavanti.

tatrāvuso navā bhikkhū tīhi ṭhānehi gārayhā bhavanti: 'satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekaṃ nānusikkhantī'ti iminā paṭhamena ṭhānena navā bhikkhū gārayhā bhavanti. 'yesañca dhammānaṃ satthā pahānamāha, te ca dhamme nappajahantī'ti iminā dutiyena ṭhānena navā bhikkhū gārayhā bhavanti. 'bāhulikā ca sāthalikā ca okkamane pubbaṅgamā paviveke nikkhittadhurā'ti iminā tatiyena ṭhānena navā bhikkhū gārayhā bhavanti. navā hāvuso bhikkhū imehi tīhi ṭhānehi gārayhā bhavanti.

ettāvatāvuso satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekam nānusikkhanti.

11. kittāvatā ca panāvuso satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekamanusikkhanti? idhāvuso satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekamanusikkhanti. yesañca dhammānam satthā pahānamāha, te ca dhamme pajahanti. na ca bāhulikā honti na sāthalikā okkamane nikkhittadhurā paviveke pubbangamā. tatrāvuso therā bhikkhū tīhi ṭhānehi pāsaṃsā bhavanti: 'satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekamanusikkhantī'ti iminā paṭhamena ṭhānena therā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. 'yesañca dhammānam satthā pahānamāha, te

pts page 015 q 15

ca dhamme pajahantī'ti. iminā dutiyena ṭhānena therā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. 'na ca bāhulikā na sāthalikā okkamane nikkhittadhurā paviveke pubbaṅgamā'ti iminā tatiyena ṭhānena therā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. therā hāvuso bhikkhū imehi tīhi ṭhānehi pāsaṃsā bhavanti.

12. tatrāvuso majjhimā bhikkhū tīhi ṭhānehi pāsaṃsā bhavanti: 'satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekamanusikkhantī'ti iminā paṭhamena ṭhānena majjhimā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. 'yesañca dhammānaṃ satthā pahānamāha, te ca dhamme pajahantī'ti. iminā dutiyena ṭhānena majjhimā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. 'na ca bāhulikā na sāthalikā okkamane nikkhittadhurā paviveke pubbaṅgamā'ti iminā tatiyena ṭhānena majjhimā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. majjhimā hāvuso bhikkhū imehi tīhi ṭhānehi pāsaṃsā bhavanti.

tatrāvuso navā bhikkhū tīhi thānehi pāsaṃsā bhavanti:'satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekamanusikkhantī'ti iminā paṭhamena ṭhānena navā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. 'yesañca dhammānaṃ satthā pahānamāha, te ca dhamme pajahantī'ti iminā dutiyena ṭhānena navā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. 'na ca bāhulikā na sāthalikā okkamane nikkhittadhurā paviveke pubbaṅgamā'ti iminā tatiyena ṭhānena navā bhikkhū pāsaṃsā bhavanti. navā hāvuso bhikkhū imehi tīhi ṭhānehi pāsaṃsā bhavanti.

bjt page 036×36

ettāvatā kho āvuso satthu pavivittassa viharato sāvakā vivekamanusikkhanti.

- 13. tatrāvuso lobho ca pāpako, doso ca pāpako. lobhassa ca pahānāya dosassa ca pahānāya atthi majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati. katamā ca sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati? ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammā samādhi. ayaṃ kho sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati.
- 14. tatrāvuso kodho ca pāpako, upanāho ca pāpako. kodhassa ca pahānāya upanāhassa ca pahānāya atthi majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati. katamā ca sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiñnāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati? ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. ayaṃ kho sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati.

tatrāvuso makkho ca pāpako, palāso ca pāpako. mak-

khassa ca pahānāya palāsassa ca pahānāya atthi majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati. katamā ca sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati? ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. ayaṃ kho sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati.

tatrāvuso issā ca pāpikā, maccherañca ca pāpakaṃ. issāya ca pahānāya maccherassa ca pahānāya atthi majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiñnāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati. katamā ca sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiñnāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati? ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. ayaṃ kho sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati.

tatrāvuso māyā ca pāpikā sāṭheyyañca ca pāpakaṃ. māyāya ca pahānāya sāṭheyyassa ca pahānāya atthi majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati. katamā ca sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati? ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. ayaṃ kho sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati.

tatrāvuso thambho ca pāpako sārambho ca pāpako. thambhassa ca pahānāya sārambhassa ca pahānāya atthi majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati. katamā ca sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati? ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. ayaṃ kho sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati.

tatrāvuso māno ca pāpako, atimāno ca pāpako. mānassa ca pahānāya atimānassa ca pahānāya atthi majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati. katamā ca sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati? ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sam-

pts page $016 \neq 16$

mākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. ayam kho sā āvuso majjhimā paţipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya samvattati.

tatrāvuso mado ca pāpako, pamādo ca pāpako. madassa ca pahānāya pamādassa ca pahānāya atthi majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati. katamā ca sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati? ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. ayaṃ kho sā āvuso majjhimā paṭipadā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbāṇāya saṃvattati.

15. idamavoca āyasmā sāriputto attamanā te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinandunti.

Dhammadāyādasuttam tatiyam.

bjt page 038×38

1.4 Bhayabheravasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho jānussoni brāhmano yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho jānussonī brāhmano bhagavantam etadavoca.
- 2. ye'me bho gotama kulaputtā bhavantam gotamam uddissa saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitā bhavam tesam gotamo pubbangamo. bhavam tesam gotamo bahukāro bhavam tesam gotamo samādapetā. bhoto ca gotamassa sā janatā diṭṭhānugatim āpajjatīti.
- **3.** "evametam brāhmaņa, evametam brāhmaņa. ye te brāhmaņa, kulaputtā mamam uddissa saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitā aham tesam pubbangamo. aham tesam bahukāro. aham tesam samādapetā. mamanca pana sā janatā diţţhānugatim āpajjatīti.
- **4.** durabhisambhavāni hi bho gotama, araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni. dukkaram pavivekam. durabhiramam ekatte. haranti maññe mano vanāni samādhim alabhamānassa bhikkhunoti.
- **5.** evametam brāhmaṇa, evametam brāhmaṇa. durabhisambhavāni hi brāhmana araññe vanapatthāni

pantāni senāsanāni. dukkaraṃ pavivekaṃ. durabhiramaṃ ekatte. haranti maññe mano vanāni samādhiṃ alabhamānassa bhikkhunoti. mayhampi kho brāhmaṇa, pubbeva sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi: " durabhisambhavāni hi kho araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni. dukkaraṃ pavivekaṃ. durabhiramaṃ ekatte. haranti maññe mano vanāni samādhiṃ alabhamānassa bhikkhuno"ti.

6. tassa mayhaṃ brāhmaṇa etadahosi: ye kho keci samaṇā vā brāhmaṇā vā aparisuddhakāyakammantā araññe vanapatthāni⁷⁶ pantāni senāsanāni paṭisevanti. aparisuddha⁷⁷ kāyakammantasandosahetu have te bhonto samaṇabrāhmaṇā akusalaṃ bhayabheravaṃ avhayanti⁷⁸, na kho panāhaṃ aparisuddha kāyakammanto araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, parisuddhakāyakammantohamasmi. ye hi vo ariyā parisuddhakāyakammantā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamahaṃ aññatamo⁷⁹. etamahaṃ brāhmaṇa parisuddhakāyakammantataṃ5 attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādiṃ araññe vihārāya.

pts page 017 q 17

bjt page 040 x 40

⁷⁶"araññavanapatthāni" (syā, machasaṃ)

⁷⁷"apparisuddha" (syā)

⁷⁸"avhāyanti" (machasam)

^{79&}quot;aññataro" (machasam, syā); "parisuddhakāyakammatam" (machasam)

7. tassa mayham brāhmaṇa etadahosi: ye kho keci samaṇā vā brāhmaṇā vā aparisuddhavacīkammantā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti. aparisuddha vacīkammantasandosahetu have te bhonto samaṇabrāhmaṇā akusalam bhayabheravam avhayanti, na kho panāham aparisuddha vacīkammanto araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, parisuddhavacīkammantohamasmi. ye hi vo ariyā parisuddhavacīkammantā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmaṇa parisuddhavacīkammantanam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.

tassa mayham brāhmaṇa etadahosi: ye kho keci samaṇā vā brāhmaṇā vā aparisuddhamanokammantā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti. aparisuddha manokammantasandosahetu have te bhonto samaṇabrāhmaṇā akusalam bhayabheravam avhayanti, na kho panāham aparisuddha manokammanto araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, parisuddhamanokammanta araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmaṇa parisuddhamanokammantatam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.

tassa mayham brāhmaṇa, etadahosi: ye kho keci samaṇā vā brāhmaṇā vā aparisuddhājīvā araññe vanapat-

thāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, aparisuddhājīvasandosahetu have te bhonto samaṇabrāhmaṇā akusalaṃ bhayabheravaṃ avhayanti, na kho panāhaṃ aparisuddhājīvo araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, parisuddhājīvohamasmi. ye hi vo ariyā parisuddhājīvā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamahaṃ aññatamo. etamahaṃ brāhmaṇa parisuddhājīvataṃ attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.

- 8. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā abhijjhālū kāmesu tibbasārāgā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, abhijjhālū kāmesu tibbasārāgasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam avhayanti. na kho panāham abhijjhālū kāmesu tibbasārāgo araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, anabhijjhāluhamasmi. ye hi vo ariyā anabhijjhālū araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmana anabhijjhālutam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.
- 9. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā byāpannacittā paduţţhamanasankappā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paţisevanti, vyāpannacittapaduţţhamanasankappasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam

pts page 018 q 18

bjt page 042 x 42

bhayabheravam avhayanti. na kho panāham byāpannacitto paduṭṭhamanasaṅkappo araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, mettacitto hamasmi. ye hi vo ariyā mettacittā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmana mettacittatam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.

- 10. tassa mayham brāhmaṇa etadahosi: ye kho keci samaṇā vā brāhmaṇā vā thīnamiddhapariyuṭṭhitā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, thīnamiddhapariyuṭṭhānasandosahetu have te bhonto samaṇabrāhmaṇā akusalam bhayabheravam avhayanti. na kho panāham thīnamiddhapariyuṭṭhito araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, vigatathīnamiddhohamasmi. ye hi vo ariyā vigatathīnamiddhā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmaṇa vigatathīnamiddhatam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.
- 11. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā uddhatā avupasanta⁸⁰ cittā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, uddhataavupasannacittasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam avhayanti. na kho panāham uddhato avupasantacitto araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, vūpasan-

^{80 &}quot;uddhatāvupasanta" (syā)

tacittohamasmi. ye hi vo ariyā vūpasantacittā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamahaṃ aññatamo. etamahaṃ brāhmaṇa vūpasantacittataṃ attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādiṃ araññe vihārāya.

- 12. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā kankhī vecikicchī⁸¹ aranne vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, kankhāvicikicchā⁸² sandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam avhayanti. na kho panāham kankhī vecikicchī⁸³ aranne vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, tiṇṇavicikicchohamasmi. ye hi vo ariyā tiṇṇavicikicchā aranne vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham annatamo. etamaham brāhmana tiṇṇavicikicchatam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim aranne vihārāya.
- 13. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā attukkamsakā⁸⁴ paravambhī araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, attukkamsana⁸⁵ paravambhanasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam

⁸¹"vicikicchī" (machasaṃ, syā)

^{82&}quot;kańkhivicikicchi" (machasam)

^{83&}quot;kaṅkhivicikicchī" (syā)

pts page 019 q 19

bjt page 044 x 44

⁸⁴attukkamsanakā (katthaci)

⁸⁵attukkamsanakā (katthaci)

avhayanti. na kho panāham attukkamsako⁸⁶ paravambhī araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, anattukamsako aparavambhīhamasmi. ye hi vo ariyā anattukkamsakā aparavambhī araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmana anattukkamsakatam⁸⁷ aparavambhitam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.

- 14. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā chambhī bhīruka⁸⁸ jātikā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, chambhī bhīrukajātikasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam avhayanti. na kho panāham chambhī bhīrukajātiko araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, vigatalomahamsohamasmi. ye hi vo ariyā vigatalomahamsā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmana vigatalomahamsatam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.
- **15.** tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā lābhasakkārasilokam nikāmayamānā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni patisevanti, lābhasakkārasilokam nikāmayamāna⁸⁹ san-

⁸⁶attukkamsanako, (katthaci), attukkamsanakā (katthaci)

⁸⁷anattukkaṃsanakā (katthaci), anattukkaṃsanakataṃ (katthaci) ⁸⁸chambhībhiruka, (syā)

⁸⁹nikāmayamānā (pts), nikāmana (machasaṃ)

dosahetu have te bhonto samaṇabrāhmaṇā akusalaṃ bhayabheravaṃ avhayanti. na kho panāhaṃ lābhasak-kārasilokaṃ nikāmayamāno araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, appicchohamasmi. ye hi vo ariyā appicchā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamahaṃ aññatamo. etamahaṃ brāhmaṇa appicchataṃ attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādiṃ araññe vihārāya.

- 16. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā kusītā hīnaviriyā⁹⁰ araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, kusītahīna viriyasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam avhayanti. na kho panāham kusīto hīnaviriyo⁹¹ araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, āraddhaviriyohamasmi. ye hi vo ariyā āraddhaviriyā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmana āraddhaviriyatam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.
- 17. tassa mayham brāhmana etadahosi ye kho keci samanā vā brāhmanā vā muṭṭhassati asampajānā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, muṭṭhassati asampajānasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam avhayan-

bjt page 046 x 46

⁹⁰hīnavīriyā (machasaṃ)

⁹¹hīnavīriyo (machasaṃ)

pts page $020 \neq 20$

ti. na kho panāhaṃ muṭṭhassati asampajāno araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, upaṭṭhitasatihamasmi⁹². ye hi vo ariyā upaṭṭhitasatī araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamahaṃ aññatamo. etamahaṃ brāhmaṇa upaṭṭhisatitaṃ attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādiṃ araññe vihārāya.

- 18. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā asamāhitā vibbhantacittā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, asamāhitavibbhantacittasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam avhayanti. na kho panāham asamāhito vibbhantacitto araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, samādhisampannohamasmi. ye hi vo ariyā samādhisampannā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamaham aññatamo. etamaham brāhmana samādhisampadam attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādim araññe vihārāya.
- 19. tassa mayham brāhmana etadahosi: ye kho keci samanā vā brāhmanā vā duppaññā elamūgā⁹³ araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, duppañña elamūgasandosahetu have te bhonto samanabrāhmanā akusalam bhayabheravam avhayanti. na kho panāham duppañño elamūgo araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi, paññāsampannohamasmi.

⁹²upatathitassatihamasami (machasam)

⁹³ elamūgā (machasam)

ye hi vo ariyā paññāsampannā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, tesamahaṃ aññatamo. etamahaṃ brāhmaṇa paññāsampadaṃ attani sampassamāno bhiyyo pallomamāpādiṃ araññe vihārāya.

soļasapariyāyam⁹⁴.

20. tassa mayham brāhmana etadahosī: yannūnāham yā tā rattiyo abhiññātā abhilakkhitā cātuddasī pañcadasī aṭṭhamī ca pakkhassa, tathārūpāsu rattisu⁹⁵ yāni tāni ārāmacetiyāni vanacetiyāni rukkhacetiyāni bhimsanakāni⁹⁶ salomahamsāni, tathārūpesu senāsanesu vihareyyam, appevanāma⁹⁷ tam bhayabheravam passeyyanti. so kho aham brāhmana aparena samayena yā tā rattiyo abhiññātā abhilakkhitā cātuddasī pañcadasī aṭṭhamī ca pakkhassa, tathārūpāsu rattisu yāni tāni ārāmacetiyāni vanacetiyāni rukkhacetiyāni bhimsanakāni salomahamsāni, tathārūpesu senāsanesu viharāmi. tatra ca me⁹⁸ brāhmana viharato mago⁹⁹ vā āgacchati, moro vā katṭham pāteti, vāto vā pannasa-

 $[\]overline{)^{94}}$ soļasapariyāyam niţţhitam (machasam, syāi) bjt page 048 x 48

⁹⁵rattīsu (machasaṃ, syā)

⁹⁶hīsanakāni (machasaṃ)

⁹⁷appevanāmāhaṃ (machasaṃ)

 $^{^{98}}$ tattha ca me (machasaṃ, syā)

⁹⁹migo vā (syā)

pts page 021 g 21

tam¹⁰⁰ ereti¹⁰¹, tassa mayham¹⁰² evam hoti¹⁰³ : etam nūna tam bhayabheravam āgacchatīti.

21. tassa mayham brāhmana etadahosi: kinnu kho aham aññadatthu bhayapāţikankhī viharāmi, vannūnāham vathābhūtavathābhūtassa¹⁰⁴ me tam bhavabheravam āgacchati, tathābhūtatathābhūto¹⁰⁵ va tam bhayabheravam pativineyyanti. tassa mayham brāhmana cankamantassa tam bhayabheravam āgacchati, so kho aham brāhmana neva tāva titthāmi, na nisīdāmi, na nipajjāmi, yāva cankamantova tam bhayabheravam pativinemi. tassa mayham brāhmana thitassa tam bhayabheravam āgacchati, so kho aham brāhmana neva tāva cankamāmi, na nisīdāmi, na nipajjāmi, yāva thitova tam bhayabheravam pativinemi. tassa mayham brāhmana nisinnassa tam bhayabheravam āgacchati, so kho aham brāhmana neva tāva nipajjāmi, na titthāmi, na cankamāmi, yāva nisinnova tam bhayabheravam pativinemi, tassa mayham brāhmana nipannassa tam bhayabheravam āgacchati, so kho aham brāhmaṇa neva tāva nisīdāmi, na titthāmi, na cankamāmi, yāva nipannova tam bhayabheravam paţivinemi.

 $[\]overline{^{100}}$ paṇṇakasaṭaṃ (machasaṃ) $\overline{^{101}}$ pāteti (katthaci)

¹⁰²tassa mayham brāhmana (machasam, syā)

¹⁰³etadahosi (machasam)

¹⁰⁴yathābhūtam yathābhūtassa (machasam, pts); yathābhūtassa yathābhūtassa (syā)

 $^{^{105}}$ tathābhūtam tathābhūtova (machasam, pts); tathābhūto tathābhūtova (syā)

- 22. santi kho pana brāhmaṇa eke samaṇabrāhmaṇā rattiṃyeva samānaṃ divāti sañjānanti, divāyeva samānaṃ rattīti sañjānanti, idamahaṃ tesaṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ sammohavihārasmiṃ vadāmi. ahaṃ kho pana brāhmaṇa rattiṃyeva samānaṃ rattīti sañjānāmi, divāyeva samānaṃ divāti sañjānāmi. yaṃ kho taṃ brāhmaṇa sammā vadamāno vadeyya asammohadhammo satto loke uppanno bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānanti, mameva naṃ sammā vadamāno vadeyya asammohadhammo satto loke uppanno bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānanti.
- 23. āraddhaṃ kho pana me brāhmaṇa viriyaṃ ahosi asallīnaṃ. upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā¹⁰⁷. passaddho kāyo asāraddho. samāhitaṃ cittaṃ ekaggaṃ. so kho ahaṃ brāhmaṇa vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṃ savicāraṃ vivekajaṃ pītisukhaṃ paṭhamaṃ jhānaṃ¹⁰⁸ upasampajja vihāsiṃ. vitakkavicārānaṃ vūpasamā ajjhattaṃ sampasādanaṃ cetaso ekodibhāvaṃ avitakkaṃ avicāraṃ samādhijaṃ pītisukhaṃ dutiyaṃ jhānaṃ¹⁰⁹ upasampajja vihāsiṃ. pītiyā ca virāgā upekhako¹¹⁰ ca vihāsiṃ sato ca sampa-

¹⁰⁶lokānukampakāya (sīmu, pts)

bjt page 050 x 50

¹⁰⁷apammuṭṭhā (syā)

¹⁰⁸paṭhamajjhānaṃ (sīmu)

pts page 022 q 22

¹⁰⁹dutiyajjhānam (sīmu)

¹¹⁰upekkhako (machasam, syā)

jāno, sukhañca kāyena paṭisaṃvedesiṃ, yaṃ taṃ ariyā ācikkhanti 'upekhako satimā sukhavihārīti tatiyaṃ jhānaṃ¹¹¹ upasampajja vihāsiṃ. sukhassa ca pahānā dukhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthaṅgamā adukkhaṃ¹¹² asukhaṃ upekhā¹¹³ satipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ¹¹⁴ upasampajja vihāsiṃ

24. so evam samāhite citte - parisuddhe, pariyodāte, anaṅgaṇe, vigatūpakkilese, mudubhūte, kammaniye, thite, āneñjappatte¹¹⁵, pubbenivāsānussatiñāṇāya¹¹⁶ cittam abhininnāmesim. so¹¹⁷ anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi. seyyathīdam: ekampi jātim, dvepi jātiyo, tissopi jātiyo, catassopi jātiyo, pañcapi jātiyo, dasapi jātiyo, vīsampi¹¹⁸ jātiyo, tiṃsampi jātiyo, cattārīsampi¹¹⁹ cattālīsampi (machasam). jātiyo, paññāsampi jātiyo, jātisatampi jātisahassampi, jātisatasahassampi, anekepi saṃvaṭṭakappe, anekepi vivaṭṭakappe, anekepi saṃvaṭṭavivaṭṭakappe, 'amutrāsiṃ evannāmo evaṃ gotto evaṃ vaṇṇo evamāhāro evaṃ sukhadukkhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amu-

¹¹¹tatiyajjhānam (sīmu)

¹¹²adukkhamasukham (machasam syā)

¹¹³upekkhā (machasaṃ, syā)

¹¹⁴ catutthajjhānam (sīmu)

¹¹⁵ānejjappatte (sīmu)

¹¹⁶pubbenivāsānussatiññāṇāya (machasaṃ)

¹¹⁷sohaṃ (katthaci)

¹¹⁸vīsatimapi (sīmu)

¹¹⁹cattāļīsampi (syā)

tra udapādim¹²⁰. tatrāpāsim evannāmo evam gotto evam vaņņo evamāhāro evam sukhadukkhapaţisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi. ayam kho me brāhmaņa rattiyā paṭhame yāme paṭhamā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko uppanno, yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato.

25. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammanive thite ānenjappatte sattānam cutūpapātanānāva¹²¹ cittam abhininnāmesim, so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne upapajjamāne hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate. yathākammūpage satte pajānāmi: ime vata bhonto sattā kāvaduccaritena samannāgatā, vacīduccaritena samannāgatā, manoduccaritena samannāgatā, arivānam upavādakā, micchādiţţhikā, micchādiţţhikammasamādana, te kavassa bheda parammarana apayam duggatim vinipātam niravam upapannā¹²². ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā, vacīsucaritena samannāgatā, manosucaritena samannāgatā, ariyānam anupavādakā, sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā su-

¹²⁰uppādiṃ (katthaci)

bjt page 052 x 52

¹²¹cutupapātaññāṇāya (katthaci)

¹²²uppannā (katthaci)

pts page 023 q 23

gatim saggam lokam upapannāti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne upapajjamāne hīne paņīte suvaņņe dubbaņņe sugate duggate. yathākammūpage satte pajānāmi. ayam kho me brāhmaņa rattiyā majjhime yāme dutiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko uppanno, yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato.

so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte āsavānam khayanānāya 123 cittam abhininnāmesim. so idam dukkhanti yathābhūtam abbhaññāsim. avam dukkhasamudavoti vathābhūtam abbhaññāsim. avam dukkhanirodhoti vathābhūtam abbhaññāsim. ayam dukkhanirodhagamini patipadati yathabhutam abbhaññāsim: ime āsavāti yathābhūtam abbhaññāsim. ayam āsavasamudayoti yathābhūtam abbhaññāsim. ayam āsavanirodhoti yathābhūtam abbhaññāsim. ayam āsavanirodhagāminī patipadāti yathābhūtam abbhaññāsim. tassa me evam jānato evam passato kāmāsavāpi cittam vimuccittha. bhavāsavāpi cittam vimuccittha. avijjāsavāpi cittam vimuccittha. vimuttasmim vimuttamiti ñāṇam ahosi. 'khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaniyam, naparam itthattavā'ti abbhaññāsim, ayam kho me brāhmana rattivā pacchime yāme tatiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā tamo vihato, āloko uppanno, yathā tam

¹²³khayaññāṇāya (katthaci)

appamattassa ātāpino pahitattassa viharato.

- 27. siyā kho pana te brāhmaṇa evamassa: ajjāpi nūna samaṇo gotamo avītarāgo avītadoso avītamoho, tasmā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevatīti. na kho panetaṃ brāhmaṇa evaṃ daṭṭhabbaṃ. dve kho ahaṃ brāhmaṇa atthavase sampassamāno araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevāmi: attano ca diṭṭhadhammasukhavihāraṃ sampassamāno, pacchimañca janataṃ anukampamānoti.
- 28. anukampitarūpāyam¹²⁴ bhotā gotamena pacchimā janatā, yathā tam arahatā sammāsambuddhena. abhikkantam bho gotama. abhikkantam bho gotama. seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paticchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya cakkhumanto rūpāni dakkhintīti¹²⁵ evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhavantam¹²⁶ gotamam saraṇam gacchāmi dhammanca bhikkhusanghanca. upāsakam mam bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam¹²⁷ gatanti.

bjt page 054×54

¹²⁴anukampitarūpā vatāyaṃ (machasaṃ, syā)

pts page 024 q 24

¹²⁵dakkhantīti machasaṃ (syā)

¹²⁶bhagavantam (machasam)

¹²⁷saranagatanti (katthaci)

Bhayabheravasuttam catuttham.

1.5 Ananganasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho āyasmā sāriputto bhikkhū āmantesi: āvuso bhikkhavoti¹²⁸. āvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa paccassosum. āyasmā sāriputto etadavoca:
- 2. cattāro'me āvuso puggalā santo saṃvijjamānā lokasmim. katame cattāro? idhāvuso ekacco puggalo sāṅgaṇo'va¹²⁹ samāno 'atthi me ajjhattam aṅgaṇa'nti yathābhūtam nappajānāti. idha panāvuso ekacco puggalo sāṅgaṇo'va samāno 'atthi me ajjhattam aṅgaṇa'nti yathābhūtam pajānāti.

idhāvuso ekacco puggalo anaṅgaṇova samāno 'natthi me ajjhattaṃ aṅgaṇa'nti yathābhūtaṃ nappajānāti. idha panāvuso ekacco puggalo anaṅgaṇova samāno 'natthi me ajjhattaṃ aṅgaṇa'nti yathābhūtaṃ pajānāti. tatrāvuso 'yvāyaṃ puggalo sāṅgaṇova samāno 'atthi me ajjhattaṃ aṅgaṇa'nti yathābhūtaṃ nappajānāti, ayaṃ imesaṃ dvinnaṃ puggalānaṃ sāṅgaṇānaṃyeva sataṃ hīnapuriso akkhāyati. tatrāvuso yvāyaṃ puggalo sāṅgaṇova samāno 'atthi me ajjhattaṃ aṅgaṇa'nti yathābhūtaṃ pajānāti, ayaṃ imesaṃ dvinnaṃ puggalānaṃ sāṅgaṇānaṃyeva sataṃ seṭṭhapuriso akkhāyati.

¹²⁸bhikkhaveti (machasaṃ)

¹²⁹saṅgaṇova (syā)

bjt page 056 x 56

tatrāvuso yvāyam puggalo anaṅgaṇova samāno'natthi me ajjhattam aṅgaṇa'nti yathābhūtam nappajānāti, ayam imesam dvinnam puggalānam anaṅgaṇānamyeva satam hīnapuriso akkhāyati. tatrāvuso yvāyam puggalo anaṅgaṇova samāno 'natthi me ajjhattam aṅgaṇa'nti yathābhūtam pajānāti, ayam imesam dvinnam puggalānam anaṅgaṇānamyeva satam seṭṭhapuriso akkhāyatīti.

- 3. evam vutte āyasmā mahāmoggallāno āyasmantam sāriputtam etadavoca: ko nu kho āvuso sāriputta hetu ko paccayo, yenimesam dvinnam puggalānam sānganānamyeva satam eko hīnapuriso akkhāyati? eko seṭṭhapuriso akkhāyati? ko panāvuso sāriputta hetu ko paccayo, yenimesam dvinnam puggalānam ananganānamyeva satam eko hīnapuriso akkhāyati? eko seṭṭhapuriso akkhāyatīti?
- 4. tatrāvuso yvāyam puggalo sāṅgaṇova samāno 'atthi me ajjhattam aṅgaṇa'nti yathābhūtam nappajānāti, tasse tam pāṭikaṅkham: na chandam janessati, na vāyamissati, na viriyam

 130 ārabhissati tassaṅgaṇassa pahānāya. so sarāgo sadoso samoho sāṅgaṇo saṅkiliṭṭhacitto kālam karissati. seyyathāpi āvuso kaṃsapāti

 131 ābhatā āpaṇā vā kammārakulā vā rajena ca malena ca pariyonaddhā, tamenam sāmikā na ceva paribhuñjeyyum, na ca pariyodapeyyum, rajāpathe ca

pts page 025 q 25

¹³⁰vīriyam (machasam)

¹³¹kamsapātī (pts)

nam nikkhipeyyum, evam hi sā āvuso kamsapāti aparena samayena sankiliţţhatarā assa malaggahītāti¹³². evamāvusoti. evameva kho āvuso yvāyam puggalo sāngaņova samāno 'atthi me ajjhattam angaņa'nti yathābhūtam nappajānāti, tassetam pāţikankham: na chandam janessati, na vāyamissati, na viriyam ārabhissati tassanganassa pahānāya. so sarāgo sadoso samoho sāngano sankiliţthacitto kālam karissati.

5. tatrāvuso yvāyam puggalo sāṅgaṇova samāno 'atthi me ajjhattam aṅgaṇa'nti yathābhūtam pajānāti, tassetam pāṭikaṅkham: chandam janessati, vāyamissati viriyam ārabhissati tassaṅgaṇassa pahānāya. so arāgo adoso amoho anaṅgaṇo asaṅkiliṭṭhacitto kālam karissati. seyyathāpi āvuso kaṃsapāti 133 ābhatā āpaṇā vā kammārakulā vā rajena ca malena ca pariyonaddhā, tamenam sāmikā paribhuñjeyyunceva pariyodapeyyunca, na ca nam 134 rajāpathe nikkhipeyyum evam hi sā āvuso kaṃsapāti aparena samayena parisuddhā 135 assa pariyodātāti. evamāvusoti. evameva kho āvuso yvāyam puggalo sāṅgaṇova samāno 'atthi me ajjhattam aṅgaṇa'nti yathābhūtam pajānāti, tassetam pāṭikaṅkham: chandam janessati, vāyamissati, viriyam ārabhissati tassaṅgaṇassa pahānāya. so arāgo

¹³²malaggahitāti (syā)

bjt page 058 x 58

¹³³kaṃsapāti (pts)

¹³⁴neva naṃ (katthaci)

pts page 026 q 26

¹³⁵parisuddhatarā (machasam, pts)

adoso amoho anaṅgaṇo asaṅkiliṭṭhacitto kālaṃ karissati.

- **6.** tatrāvuso yvāyam puggalo ananganova samāno 'natthi me ajjhattam angana'nti yathabhutam nappajānāti, tassetam pāţikankham: subhanimittam manasi karissati, tassa subhanimittassa manasikārā rāgo cittam anuddhamsessati. so sarāgo sadoso samoho sāngano sankilithacitto kālam karissati. seyyathāpi āvuso kamsapāti ābhatā āpanā vā kammārakulā vā parisuddhā pariyodātā, tamenam sāmikā na ceva paribhuñjeyyum, na ca pariyodapeyyum, rajāpathe ca nam nikkhipeyyum, evam hi sā āvuso kamsapāti aparena samayena sankilitthā assa malaggahītāti. evamāvusoti. evameva kho āvuso yvāyam puggalo ananganova samāno 'natthi me ajjhattam aṅgana'nti yathābhūtam nappajānāti, tassetam pāţikankham: subhanimittam manasi karissati, tassa subhanimittassa manasikārā rāgo cittam anuddhamsessati, so sarāgo sadoso samoho sāngaņo sankilithacitto kālam karissati.
- 7. tatrāvuso yvāyam puggalo anaṅgaṇova samāno'natthi me ajjhattam aṅgaṇa'nti yathābhūtam pajānāti, tassetam pāṭikaṅkham: subhanimittam na manasi karissati. tassa subhanimittassa amanasikārā¹³⁶ rāgo cittam nānuddhamsessati. so arāgo adoso amoho anaṅgaṇo asaṅkiliṭṭhacitto kālam karissati. seyyathāpi āvuso kaṃsapāti ābhatā āpaṇā vā kammārakulā vā parisud-

¹³⁶na manasikarā (syā)

dhā pariyodātā, tamenam sāmikā paribhuñjeyyuñceva pariyodapeyyuñca, na ca nam rajāpathe nikkhipeyyum, evam hi sā āvuso kamsapāti aparena samayena parisuddhatarā assa pariyodātāti. evamāvusoti.

evameva kho āvuso¹³⁷ ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati - yaṃ aññaṃ bhikkhuṃ satthā paṭipucchitvā paṭipucchitvā bhikkhūnaṃ dhammaṃ deseyya, na taṃ bhikkhuṃ satthā paṭipucchitvā paṭipucchitvā bhikkhūnaṃ dhammaṃ deseti. na maṃ satthā paṭipucchitvā bhikkhūnaṃ dhammaṃ deseti. na maṃ satthā paṭipucchitvā paṭipucchitvā bhikkhūnaṃ dhammaṃ deseti. na maṃ satthā paṭipucchitvā paṭipucchitvā bhikkhūnaṃ dhammaṃ desetī"ti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametaṃ aṅgaṇaṃ. yvāyaṃ puggalo anaṅgaṇova samāno 'natthi me ajjhattaṃ aṅgaṇa'nti yathābhūtaṃ pajānāti, tassetaṃ pāṭikaṅkhaṃ: subhanimittaṃ na manasi karissati, tassa subhanimittassa amanasikārā rāgo cittaṃ nānuddhaṃsessati, so arāgo adoso amoho anaṅgaṇo asaṅkiliṭṭhacitto kālaṃ karissati.

8. ayam kho āvuso moggallāna, hetu, ayam paccayo, yenimesam dvinnam puggalānam sānganānamyeva sa-

bjt page 060 x 60

¹³⁷thānam kho panetam āvuso vijjati - yam idhekaccassa bhik-khuno evam icchā uppajjeyya: "aho vata mameva satthā paţi-pucchitvā paţipucchitvā bhikkhūnam dhammam deseyya, na aññam bhikkhum satthā paţipucchitvā paţipucchitvā bhikkhūnam dhammam deseyyā"ti

pts page 028 q 28

pts page 027 q 27

tam eko hīnapuriso akkhāyati, eko seṭṭhapuriso akkhāyati. ayam panāvuso moggallāna hetu, ayam paccayo, yenimesam dvinnam puggalānam anaṅgaṇānamyeva satam eko hīnapuriso akkhāyati, eko seṭṭhapuriso akkhāyatīti.

- **9.** aṅgaṇaṃ aṅgaṇanti āvuso vuccati. kissa nu kho etaṃ āvuso adhivacanaṃ yadidaṃ aṅgaṇanti? pāpakānaṃ kho etaṃ āvuso akusalānaṃ icchāvacarānaṃ adhivacanaṃ yadidaṃ aṅgaṇanti.
- 10. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ idhe-kaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: āpattiñca vata¹³⁸ āpanno assaṃ, na ceva maṃ bhikkhū jāney-yuṃ: āpattiṃ āpannoti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ taṃ bhikkhuṃ bhikkhū jāneyyuṃ: āpattiṃ āpannoti, 'jānanti maṃ¹³⁹ bhikkhū āpattiṃ āpanno'ti, iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametaṃ aṅgaṇaṃ.
- 11. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ idhekaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: āpattiñca vata āpanno assaṃ, anuraho maṃ bhikkhū codeyyuṃ, no saṅghamajjheti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ taṃ bhikkhuṃ bhikkhū saṅghamajjhe codeyyuṃ, no anuraho, 'saṅghamajjhe maṃ bhikkhū codenti, no

¹³⁸vatāham (katthaci)

¹³⁹na ca mam (machasam, syā)

anuraho'ti. iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametam anganam.

- 12. ţhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ idhe-kaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: āpattiñca vata āpanno assaṃ, sappaṭipuggalo maṃ codeyya, no appaṭipuggaloti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ taṃ bhikkhuṃ appaṭipuggalo codeyya, no sappaṭipuggalo, 'appaṭipuggalo maṃ codeti, no sappaṭipuggalo'ti, iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametaṃ aṅgaṇaṃ.
- 14. thānam kho panetam āvuso vijjati yam idhekaccassa bhikkhuno evam icchā uppajjeyya: "aho vata mameva bhikkhū purakkhatvā purakkhatvā gāmam bhattāya paviseyyum, na aññam bhikkhum bhikkhū purakkhatvā purakkhatvā gāmam bhattāya paviseyyu"nti. thānam kho panetam āvuso vijjati yam aññam bhikkhum bhikkhū purakkhatvā purakkhatvā gāmam bhattāya paviseyyum, na tam bhikkhum bhikkhū purakkhatvā purakkhatvā gāmam bhattāya paviseyyum." aññam bhikkhum bhikkhū purakkhatvā purakkhatvā purakkhatvā gāmam bhattāya pavisanti. na mam bhikkhū purakkhatvā purakkhatvā gāmam bhattāya pavisantī"ti. iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametam aṅgaṇam.

bjt page 062×62

- 15. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ idhekaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: "aho vata ahameva labheyyaṃ bhattagge aggāsanaṃ aggodakaṃ aggapiṇḍaṃ. na añño bhikkhu labheyya bhattagge aggāsanaṃ aggodakaṃ aggapiṇḍa"nti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ añño bhikkhu labheyya bhattagge aggāsanaṃ aggodakaṃ aggapiṇḍaṃ, na so bhikkhu labheyya bhattagge aggāsanaṃ aggodakaṃ aggapiṇḍaṃ. "añño bhikkhu labhati bhattagge aggāsanaṃ aggodakaṃ aggapiṇḍaṃ. nāhaṃ labhāmi bhattagge aggāsanaṃ aggodakaṃ aggapiṇḍa"nti. iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametaṃ aṅgaṇaṃ.
- 16. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ idhe-kaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: 'aho vata ahameva bhattagge bhuttāvī anumodeyyaṃ. na añno bhikkhu bhattagge bhuttāvī anumodeyyā'ti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ añno bhikkhu bhattagge bhuttāvī anumodeyya, na so bhikkhu bhattagge bhuttāvī anumodeyya. 'añno bhikkhu bhattagge bhuttāvī anumodati. nāhaṃ bhattagge bhuttāvī anumodāmī'ti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametaṃ aṅgaṇaṃ.
- 17. thānam kho panetam āvuso vijjati -yam idhekaccassa bhikkhuno evam icchā uppajjeyya: 'aho vata ahameva ārāmagatānam bhikkhūnam dhammam de-

bjt page 064×64

seyyam. na añño bhikkhu ārāmagatānam bhikkhūnam dhammam deseyyā'ti. ṭhānam kho panetam āvuso vijjati - yam añño bhikkhu ārāmagatānam bhikkhūnam dhammam deseyya, na so bhikkhu ārāmagatānam bhikkhūnam dhammam deseyya. 'añño bhikkhu ārāmagatānam bhikkhūnam dhammam deseti. nāham ārāmagatānam bhikkhūnam dhammam desemī'ti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametam aṅgaṇam.

18. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati - yaṃ idhekaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: 'aho vata ahameva ārāmagatānaṃ bhikkhunīnaṃ dhammaṃ deseyyaṃ na añño bhikkhu ārāmagatānaṃ bhikkhunīnaṃ dhammaṃ deseyyā'ti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati - yaṃ añño bhikkhu ārāmagatānaṃ bhikkhunīnaṃ dhammaṃ deseyya, na so bhikkhu ārāmagatānaṃ " añño bhikkhu ārāmagatānaṃ bhikkhunīnaṃ dhammaṃ deseti. nāhaṃ ārāmagatānaṃ bhikkhunīnaṃ dhammaṃ desemī" ti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametam aṅganam

thānam kho panetam āvuso vijjati - yam idhekaccassa bhikkhuno evam icchā uppajjeyya : 'aho vata ahameva ārāmagatānam upāsakānam dhammam deseyyam na añño bhikkhu ārāmagatānam upāsakānam dhammam deseyyā'ti. thānam kho panetam āvuso vijjati - yam añño bhikkhu ārāmagatānam upāsakānam dhammam deseyya. na so bhikkhu ārāmagatānam upāsakānam

pts page 029 q 29

dhammam deseyya. " añño bhikkhu ārāmagatānam upāsakānam dhammam deseti nāham ārāmagatānam upāsakānam dhammam desemī" ti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametam aṅgaṇam.

thānam kho panetam āvuso vijjati - yam idhekaccassa bhikkhuno evam icchā uppajjeyya: 'aho vata ahameva ārāmagatānam upāsikānam dhammam deseyyam na añño bhikkhu ārāmagatānam upāsikānam dhammam deseyyā'ti. thānam kho panetam āvuso vijjati - yam añño bhikkhu ārāmagatānam upāsikānam dhammam deseyya, na so bhikkhu ārāmagatānam upāsikānam dhammam deseyya. 'añño bhikkhū ārāmagatānam upāsikānam dhammam deseti. nāham ārāmagatānam upāsikānam dhammam desemī'ti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ubhayametam aṅgaṇam.

19. thānam kho panetam āvuso vijjati - yam idhekaccassa bhikkhuno evam icchā uppajjeyya: 'aho vata mameva bhikkhū sakkareyyum garu kareyyum māneyyum pūjeyyum, na aññam bhikkhum bhikkhū sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyu'nti. thānam kho panetam āvuso vijjati - yam aññam bhikkhum bhikkhū sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum, na tam bhikkhum bhikkhū sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum.'aññam bhikkhum bhikkhū sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti. na mam bhikkhū

bjt page 066×66

sakkaronti garukaronti mānenti pūjentī'ti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo, ubhayametam aṅgaṇam.

20. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati - yaṃ idhekaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: 'aho vata mameva bhikkhuniyo sakkareyyuṃ garu kareyyuṃ ¹40 māneyyuṃ pūjeyyuṃ, na aññaṃ bhikkhuniṃ bhikkhunī sakkareyyuṃ garu kareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyu'nti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati - yaṃ aññaṃ bhikkhuniṃ bhikkhunī sakkareyyuṃ garukareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyuṃ, na taṃ bhikkhuniṃ bhikkhunī sakkareyyuṃ garukareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyuṃ. 'aññaṃ bhikkhuniṃ bhikkhunī sakkaronti garu karonti mānenti pūjenti, na maṃ bhikkhunī sakkaronti garukaronti mānenti pūjentī'ti. iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo ,ubhayametaṃ aṅganam.

thānam kho panetam āvuso vijjati -yam idhekaccassa bhikkhuno evam icchā uppajjeyya: 'aho vata mameva upāsakā sakkareyyum garu kareyyum māneyyum pūjeyyum, na aññam bhikkhum upāsakā sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyu'nti. thānam kho panetam āvuso vijjati - yam aññam bhikkhum upāsakā sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum, na tam bhikkhum upāsakā sakkareyyum garu kareyyum māneyyum pūjeyyum. 'aññam bhikkhum upāsakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, na mam upāsakā

¹⁴⁰garum kareyyum (machasam)

sakkaronti garukaronti mānenti pūjentī'tī iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo, ubhayametam aṅgaṇam.

- 21. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ idhekaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: 'aho vata ahameva lābhī assaṃ¹⁴¹ paṇītānaṃ cīvarānaṃ, na añño bhikkhu lābhī assa paṇītānaṃ cīvarāna'nti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ añño bhikkhu lābhī assa paṇītānaṃ cīvarānaṃ, na so bhikkhu lābhī assa paṇītānaṃ cīvarānaṃ. 'añño bhikkhu lābhī paṇītānaṃ cīvarānaṃ, nāhaṃ lābhī paṇītānaṃ cīvarāna'nti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo, ubhayametaṃ aṅgaṇaṃ.
- 22. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ idhekaccassa bhikkhuno evaṃ icchā uppajjeyya: 'aho vata ahameva lābhī assaṃ paṇītānaṃ piṇḍapātānaṃ , na añño bhikkhu lābhī assa paṇītānaṃ piṇḍapātāna'nti. ṭhānaṃ kho panetaṃ āvuso vijjati yaṃ añño bhikkhu lābhī assa paṇītānaṃ piṇḍapātānaṃ, na so bhikkhu lābhī assa paṇītānaṃ piṇḍapātānaṃ.'añño bhikkhu lābhī paṇītānaṃ piṇḍapātānaṃ nāhaṃ lābhī paṇītānaṃ piṇḍapātānam nāhaṃ lābhī paṇītānaṃ piṇḍapātāna'nti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo, ubhaya metaṃ aṅgaṇaṃ.

țhānam kho panetam āvuso vijjati - yam idhekaccassa

¹⁴¹lābhī assa (katthaci) pts page 030 q 30 bit page 068 x 68

bhikkhuno evam icchā uppajjeyya: 'aho vata ahameva lābhī assam paṇītānam senāsanānam ,na añño bhikkhu lābhī assa paṇītānam snosana'nti. ṭhānam kho panetam āvuso vijjati -yam añño bhikkhu lābhī assa paṇītānam senāsanānam, na so bhikkhu lābhī assa paṇītānam senāsanānam. 'añño bhikkhu lābhī paṇītānam senāsanānam, nāham lābhī paṇītānam senāsana'nti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo, ubhayametam aṅgaṇam.

thānam kho panetam āvuso vijjati - yam idhekaccassa bhikkhuno evam icchā uppajjeyya: 'aho vata ahameva lābhī assam panītānam gilānapaccaya bhesajjaparikkhārānam, na añno bhikkhu lābhī assa panītānam gilānapaccayabhesajjaparikkhārāna'nti. thānam kho panetam āvuso vijjati yam añno bhikkhu lābhī assa panītānam gilānapaccayabhesajjaparikkhārānam, na so bhikkhu lābhī assa panītānam gilānapaccayabhesajjaparikkhārānam. 'añno bhikkhu lābhī assa panītānam gilānapaccayabhesajjaparikkhārānam, nāham lābhī assam panītānam gilānapaccayabhesajjaparikkhārānam'nti iti so kupito hoti appatīto. yo ceva kho āvuso kopo yo ca appaccayo, ubhayametam aṅganam.

- **23.** imesam kho etam āvuso pāpakānam akusalānam icchāvacarānam adhivacanam yadidam angananti.
- **24.** yassa kassaci āvuso bhikkhuno ime pāpakā akusalā icchāvacarā appahīnā dissanti ceva sūyanti ca, kiñcāpi so hoti āraññako pantasenāsano, pindapāti-

ko sapadānacārī, pamsukūliko lūkhacīvaradharo, atha kho nam sabrahmacārī neva sakkaronti, na garukaronti, na mānenti, na pūjenti. tam kissa hetu? te hi tassa āyasmato pāpakā akusalā icchāvacarā appahīnā dissanti ceva sūyanti ca. seyyathāpi āvuso kamsapāti ābhatā āpanā vā kammārakulā vā parisuddhā pariyodātā, tamenam sāmikā ahikunapam vā kukkurakunapam vā manussakunapam vā racavitvā añnissā kamsapātivā patikujjitvā antarāpanam patipajjeyyum, tamenam jano disvā evam vadevva: ambho kimevidam harīvati¹⁴² jaññajaññam¹⁴³ viyāti. tamenam uṭṭhahitvā avāpuritvā olokeyya. tassa sahadassanena amanāpatā ca santhaheyya. patikkūlatā¹⁴⁴ ca santhaheyya. jigucchatā¹⁴⁵ ca santhaheyya. jighacchitānampi na bhottukamyatā assa, pageva suhitānam. evameva kho āvuso yassa kassaci bhikkhuno ime pāpakā akusalā icchāvacarā appahīnā dissanti ceva sūyanti ca, kiñcāpi so hoti āraññako pantasenāsano, pindapātiko sapadānacārī¹⁴⁶, pamsukūliko lūkhacīvaradharo, atha kho nam sabrahmacārī neva¹⁴⁷ sakkaronti, na garukaronti, na mānenti, na pūjenti. tam kissa hetu? te hi tassa āyasmato pāpakā akusalā icchāvacarā appahīnā dissanti ceva sūvantī ca.

pts page 031 q 31

¹⁴²hariyyati (syā)

¹⁴³jaññaṃjaññaṃ (syā)

¹⁴⁴pāṭikulyatā (syā, machasaṃ) paṭikulyatā (pts)

¹⁴⁵jegucchitā (pts)

¹⁴⁶sāpadānacārī (katthaci)

¹⁴⁷na ceva (machasam)

bjt page 070 x 70

25. vassa kassaci āvuso bhikkhuno ime pāpakā akusalā icchāvacarā pahīnā dissanti ceva sūyanti ca, kiñcāpi so hoti gāmantavihārī nemantaniko gahapaticīvaradharo, atha kho nam sabrahmacārī sakkaronti. garukaronti. mānenti. pūjenti. tam kissa hetu? tehi tassa āvasmato pāpakā akusalā icchāvacarā pahīnā dissanti ceva sūvanti ca. sevvathāpi āvuso kamsapāti ābhatā āpanā vā kammārakulā vā parisuddhā pariyodātā, tamenam sāmikā sālīnam odanam vicitakāļakam¹⁴⁸ anekasūpam anekabyañjanam racavitvā aññissā kamsapātivā patikujitvā antarāpanam patipajjevyum, tamenam jano disvā evam vadeyya: ambho kimevidam harīyati jaññajaññam viyāti. tamenam utthahitvā avāpuritvā olokeyya. tassa sahadassanena manāpatā ca santhahevva, appakkutilatā¹⁴⁹ ca santhahevva, ajegucchatā¹⁵⁰ ca santhaheyya. suhitānampi bhottukamyatā assa, pageva jighacchitānam. evameva kho āvuso yassa kassaci bhikkhuno ime pāpakā akusalā icchāvacarā pahīnā dissanti ceva sūyanti ca, kiñcāpi so hoti gāmantavihārī nemantaniko gahapaticīvaradharo, atha kho nam sabrahmacārī sakkaronti. garukaronti. mānenti. pūjenti, tam kissa hetu? te hi tassa āvasmato pāpakā akusalā icchāvacarā pahīnā dissanti ceva sūyanti cāti.

26. evam vutte āyasmā mahāmoggallāno āyasmantam sāriputtam etadavoca: " upamā mam āvuso sāriputta paṭibhātī"ti. "paṭibhātu tam āvuso moggallā-

¹⁴⁸ vicinitakāļakā (katthaci)

¹⁴⁹appāṭikulyatā (machasaṃ)

¹⁵⁰ajegucchitā (pts)

nā"ti.

ekamidāham āvuso samayam rājagahe viharāmi giribbaje. atha khvāham āvuso pubbanhasamavam¹⁵¹ nivāsetvā pattacīvaramādāya rājagaham pindāya pāvisim. tena kho pana samayena sāmītiyānakāraputto¹⁵² rathassa nemim tacchati¹⁵³. tamenam panduputto ājīvako¹⁵⁴ purānayānakāraputto paccupatthito hoti. atha kho āvuso paņduputtassa ājīvakassa purāņayānakāraputtassa evam cetaso parivitakko udapādi: aho vatāyam sāmītiyānakāraputto imissā nemiyā imañca vankam imañca jimham imañca dosam taccheyya, evāyam nemi apagatavankā apagatajimhā apagatadosā suddhāssa¹⁵⁵ sāre patitthitāti. yathā yathā kho āvuso panduputtassa āiīvakassa purānavānakāraputtassa cetaso parivitakkitam¹⁵⁶ hoti, tathā tathā sāmītiyānakāraputto tassā nemiyā tañca vankam tañca jimham tañca dosam tacchati.

atha kho āvuso paṇḍuputto ājīvako purāṇayānakāraputto attamano attamanavācaṃ nicchāresi: 'hadayā hadayaṃ maññe aññāya tacchatī'ti. evameva kho āvuso ye te puggalā assaddhā jīvikatthā na saddhā agāra-

¹⁵¹pubbanhasamayam (machasam, syā)

¹⁵²samītiyānakāraputto (machasam, syā)

¹⁵³taccheti (syā)

¹⁵⁴ājīvako (machasam, syā)

¹⁵⁵suddhā assa (machasam, syā)

pts page 032 q 32

¹⁵⁶parivitakko (machasam, syā)

bjt page 072 x 72

smā anagāriyam pabbajitā, saṭhā māyāvino keṭubhino¹⁵⁷, uddhatā unnaļā capalā mukharā vikiṇṇavācā indriyesu aguttadvārā bhojane amattañnuno jāgariyam ananuyuttā sāmañne anapekkhavanto¹⁵⁸ sikkhāya na tibbagāravā bāhulikā sāthalikā okkamane pubbaṅgamā paviveke nikkhittadhurā kusītā hīnaviriyā muṭṭhassatī asampajānā asamāhitā vibbhantacittā duppañnā elamūgā, tesaṃ āyasmā sāriputto iminā dhammapariyāyena hadayaṃ mañne añnāya tacchati.

- 27. ye pana te kulaputtā saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitā asaṭhā amāyāvino akeṭubhino anuddhatā anunnaļā acapalā amukharā avikiṇṇavācā indriyesu guttadvārā bhojane mattañnuno jāgariyam anuyuttā sāmañne apekkhavanto sikkhāya tibbagāravā na bāhulikā na sāthalikā okkamane nikkhittadhurā paviveke pubbaṅgamā āraddhaviriyā pahitattā upaṭṭhitasatī sampajānā samāhitā ekaggacittā pañnāvanto anelamūgā, te āyasmato sāriputtassa imam dhammapariyāyam sutvā pivanti mañne ghasanti mañne vacasā manasā ca sādhu vata bho sabrahmacārī akusalā vuṭṭhāpetvā kusale patiṭṭhāpetīti.
- **28.** seyyathāpi āvuso itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko sīsaṃ nahāto uppalamālaṃ vā vassikamālaṃ vā atimuttakamālaṃ vā labhitvā ubhohi hatthehi paṭiggahetvā uttamaṅge sirasmiṃ patiṭṭhā-

¹⁵⁷ ketubhino machasam

¹⁵⁸punapekhavanto pts

peyya.

evameva kho āvuso ye te kulaputtā saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitā, asaṭhā amāyāvino akeṭubhino anuddhatā anunnaļā acapalā amukharā avikiṇṇavācā indriyesu guttadvārā bhojane mattañnuno jāgariyam anuyuttā sāmañne apekkhavanto sikkhāya tibbagāravā na bāhulikā na sāthalikā okkamane nikkhittadhurā paviveke pubbaṅgamā āraddhaviriyā pahitattā upaṭṭhitasatī sampajānā samāhitā ekaggacittā pañnāvanto anelamūgā, te āyasmato sāriputtassa imaṃ dhammapariyāyam sutvā pivanti mañne ghasanti mañne vacasā ceva manasā ca. sādhu vata bho sabrahmacārī akusalā vuṭṭhāpetvā kusale patiṭṭhāpetīti.

iti ha te ubho mahānāgā aññamaññassa subhāsitaṃ samanumodiṃsūti.

Ananganasuttam pañcamam

bjt page 074 x 74 pts page 033 q 33

1.6 Ākaṅkheyyasuttaṃ

1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:

sampannasīlā bhikkhave viharatha sampannapātimokkhā. pātimokkhasaṃvarasaṃvutā viharatha ācāragocarasampannā. aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhatha sikkhāpadesu.

- 2. ākankheyya ce bhikkhave bhikkhu 'sabrahmacārīnam piyo cassam manāpo garu bhāvanīyo cā'ti sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam.
- 3. ākankheyya ce bhikkhave bhikkhu "lābhī assam cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhā rāna"nti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam ceto samathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā sunnāgārānam.
- **4.** ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu " yesāhaṃ cīva-rapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ

bjt page 076×76

paribhuñjāmi, tesam te kārā mahapphalā assu mahānisamsā"ti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam

- **5.** ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "ye me ñātisālohitā petā kālakatā pasannacittā anussaranti, tesaṃ taṃ mahapphalaṃ assa mahānisaṃsanti, " 1. sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattaṃ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṃ.
- **6.** ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "aratiratisaho assaṃ, na ca maṃ arati saheyya, uppannaṃ aratiṃ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya"nti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattaṃ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṃ.
- 7. ākankheyya ce bhikkhave bhikkhu "bhayabheravasaho assam, na ca mam bhayabheravam saheyya, uppannam bhayabheravam abhibhuyya abhibhuyya vihareyya"nti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam.
- **8.** ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu " catunnaṃ jhānānaṃ ābhicetasikānaṃ¹⁵⁹ diṭṭhadhammasukha-

¹⁵⁹abhicetasikānam (katthaci)

vihārānam nikāmalābhī assam akicchalābhī akasiralābhī"ti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam.

- **9.** ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu " ye te santā vimokkhā¹⁶⁰ atikkamma rūpe āruppā, te kāyena phassitvā¹⁶¹ vihareyya"nti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattaṃ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṃ.
- 10. ākankheyya ce bhikkhave bhikkhu "tinnam samyojanānam parikkhayā sotāpanno assam avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano"ti sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam.
- 11. ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā rāgadosamohānaṃ tanuttā sakadāgāmī assaṃ, sakideva imaṃ lokaṃ āgantvā dukkhassantaṃ kareyya"nti sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattaṃ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṃ.

¹⁶⁰vimokhā (pts)

¹⁶¹phusitvā (machasam, syā) pts page 034 q 34

bjt page 078 x 78

- 12. ākankheyya ce bhikkhave bhikkhu "pancannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko assam, tattha parinibbāyī anāvatti dhammo tasmā lokā"ti sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā sunnāgārānam.
- 13. ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "anekavihitaṃ iddhividhaṃ paccanubhaveyyaṃ, ekopi hutvā bahudhā assaṃ, bahudhāpi hutvā eko assaṃ, āvībhāvaṃ tirobhāvaṃ tirokuḍḍaṃ tiropākāraṃ tiropabbataṃ asajjamāno gaccheyyaṃ seyyathāpi ākāse, paṭhaviyāpi ummujjanimujjaṃ¹⁶² kareyyaṃ seyyathāpi udake, udakepi abhijjamāne¹⁶³ gaccheyyaṃ seyyathāpi paṭhaviyaṃ, ākāsepi pallaṅkena kameyyaṃ seyyathāpi paṭhaviyaṃ, ākāsepi pallaṅkena kameyyaṃ seyyathāpi pakkhī sakuṇo, imepi candimasuriye evaṃ mahiddhike mahānubhāve pāṇinā parimaseyyaṃ¹⁶⁴ parimajjeyyaṃ, yāva brahmalokāpi kāyena vasaṃ vatteyya"nti sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattaṃ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṃ.
- **14.** ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu: 'dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusakāya¹⁶⁵ ubho sadde suṇeyyaṃ: dibbe ca mānuse ca, ye dūre santike

 $^{^{162}}$ ummujjanimmujjam (syā)

¹⁶³abhijjamāno (machasaṃ)

¹⁶⁴parāmaseyyaṃ (machasaṃ, syā)

¹⁶⁵attikkantamānusikāya (machasam, syā, pts)

cā"ti sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam ceto samathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam.

15. ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu " parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajāneyyam: sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajāneyyam, vītarāgam vā cittam vītarāgam cittanti pajāneyyam, sadosam vā cittam sadosam cittanti pajāneyyam, vītadosam vā cittam vītadosam cittanti pajāneyyam, samoham vā cittam samoham cittanti pajāneyyam, vītamoham vā cittam vītamoham cittanti pajāneyyam, -

sankhittam vā cittam sankhittam cittanti pajāneyyam, vikkhittam vā cittam vikkhittam cittanti pajāneyyam, mahaggatam vā cittam mahaggatam cittanti pajāneyyam, amahaggatam vā cittam amahaggatam cittanti pajāneyyam, sauttaram vā cittam sauttaram cittanti pajāneyyam, anuttaram vā cittam anuttaram cittanti pajāneyyam, samāhitam vā cittam samāhitam cittanti pajāneyyam, asamāhitam vā cittam asamāhitam cittanti pajāneyyam, vimuttam vā cittam vimuttam cittanti pajāneyyam, avimuttam vā cittam avimuttam cittanti

bjt page 080 x 80 pts page 035 g 35

- ākankheyya ce bhikkhave bhikkhu " anekavihitam pubbenivāsam anussareyyam, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe 'amutrāsim evannāmo evam gotto evam vanņo evamāhāro evam sukhadukkhapatisamvedī evamāyuparivanto, so tato cuto amutra upapādim¹⁶⁶, tatrāpāsim evannāmo evam gotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhuppanno'ti iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussareyya"nti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuvutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam.
- 17. ākankheyya ce bhikkhave bhikkhu: "dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passeyyam cavamāne upapajjamāne hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate, yathākammūpage satte pajāneyyam: 'ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiţhikā micchādiţhikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosuca-

¹⁶⁶udapādim (machasam, syā, pts)

ritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiţthikā sammādiţthikammasamādānā te kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapannāti, iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passeyyam - cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe, sugate duggate, yathākammūpage satte pajāneyya"nti sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam.

- 18. ākankheyya ce bhikkhave bhikkhu "āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim pañnāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhinnā¹⁶⁷ sacchikatvā upasampajja vihareyya"nti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā sunnāgārānam
- 19. "sampannasīlā bhikkhave viharatha sampannapātimokkhā. pātimokkhasaṃvarasaṃvutā viharatha ācāragocarasampannā aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhatha sikkhāpadesū"ti iti yantaṃ vuttaṃ idametaṃ paṭicca vuttanti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

bjt page 082×82

¹⁶⁷abhiññāya (pts)

pts page 036 q 36

Ākaṅkheyyasuttaṃ chaṭṭhaṃ.

1.7 Vatthūpamasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- 2. seyyathāpi bhikkhave vattham saṅkiliṭṭham malaggahitam, tamenam rajako yasmim yasmim raṅgajāte upasamhareyya yadi nīlakāya yadi pītakāya yadi lohitakāya yadi mañjeṭṭhakāya¹⁶⁸, durattavaṇṇamevassa. aparisuddhavaṇṇamevassa. tam kissa hetu?aparisuddhattā bhikkhave vatthassa. evameva kho bhikkhave citte saṅkiliṭṭhe duggati pāṭikaṅkhā.
- **3.** seyyathāpi bhikkhave vattham parisuddham pariyodātam, tamenam rajako yasmim yasmim raṅgajāte upasamhareyya yadi nīlakāya yadi pītakāya yadi lohitakāya yadi mañjeṭṭhakāya, surattavaṇṇamevassa. parisuddhavaṇṇamevassa. tam kissa hetu? parisuddhattā bhikkhave vatthassa. evameva kho bhikkhave citte asaṅkilitthe sugati pātikaṅkhā.
- **4.** katame ca bhikkhave cittassa upakkilesā: abhij-jhāvisamalobho cittassa upakkileso. byāpādo cittassa

¹⁶⁸mañjaṭṭhakāya machasaṃ bjt page 084 x 84

upakkileso. kodho cittassa upakkileso. upanāho cittassa upakkileso. makkho cittassa upakkileso. paļāso cittassa upakkileso. issā cittassa upakkileso. macchariyam cittassa upakkileso. māyā cittassa upakkileso. sāṭheyyam cittassa upakkileso. thambho cittassa upakkileso. sārambho cittassa upakkileso. māno cittassa upakkileso. atimāno cittassa upakkileso. mado cittassa upakkileso. pamādo cittassa upakkileso.

sa kho so bhikkhave bhikkhu abhijjhāvisamalobho cittassa upakkilesoti iti viditvā abhijjhāvisamalobham cittassa upakkilesam pajahati. byāpādo cittassa upakkilesoti iti viditvā byāpādam cittassa upakkilesam pajahati. kodho cittassa upakkilesoti iti viditvā kodham cittassa upakkilesam pajahati. upanāho cittassa upakkilesoti iti viditva upanaham cittassa upakkilesam pajahati. makkho cittassa upakkilesoti iti viditvā makkham cittassa upakkilesam pajahati. palāso cittassa upakkilesoti iti viditvā palāsam cittassa upakkilesam pajahati. issā cittassa upakkilesoti iti viditvā issam cittassa upakkilesam pajahati. macchariyam cittassa upakkilesoti iti viditvā macchariyam cittassa upakkilesam pajahati. māyā cittassa upakkilesoti iti viditvā māyam cittassa upakkilesam pajahati. sātheyyam cittassa upakkilesoti iti viditvā sātheyyam cittassa upakkilesam pajahati. thambho cittassa upakkilesoti iti viditvā thambham cittassa upakkilesam pajahati. sārambho cittassa upakkilesoti iti viditvā sārambham cittassa upakkilesam pajahati. māno cittassa upakkilesoti iti

pts page 037 g 37

viditvā mānam cittassa upakkilesam pajahati. atimāno cittassa upakkilesoti iti viditvā atimānam cittassa upakkilesam pajahati. mado cittassa upakkilesoti iti viditvā madam cittassa upakkilesam pajahati. pamādo cittassa upakkilesoti iti viditvā pamādam cittassa upakkilesam pajahati.

yato ca kho bhikkhave bhikkhuno abhijjhāvisamalobho cittassa upakkilesoti iti viditvā abhijjhāvisamalobho cittassa upakkileso pahīno hoti, byāpādo cittassa upakkilesoti iti viditvā byāpādo cittassa upakkileso pahīno hoti, kodho cittassa upakkilesoti iti viditvā kodho cittassa upakkileso pahīno hoti, upanāho cittassa upakkilesoti iti viditva upanaho cittassa upakkileso pahino hoti, makkho cittassa upakkilesoti iti viditvā makkho cittassa upakkileso pahīno hoti, paļāso cittassa upakkilesoti iti viditvā palāso cittassa upakkileso pahīno hoti, issā cittassa upakkilesoti iti viditvā issā cittassa upakkileso pahīno hoti, macchariyam cittassa upakkilesoti iti viditvā macchariyam cittassa upakkileso pahīno hoti, māyā cittassa upakkilesoti iti viditvā māyā cittassa upakkileso pahino hoti, satheyyam cittassa upakkilesoti iti viditvā sātheyyam cittassa upakkileso pahīno hoti, thambho cittassa upakkilesoti iti viditvā thambho cittassa upakkileso pahīno hoti, sārambho cittassa upakkilesoti iti viditvā sārambho cittassa upakkileso pahīno hoti, māno cittassa upakkilesoti iti viditvā māno cittassa upakkileso pahīno hoti, atimāno cittassa upakkilesoti iti viditvā atimāno cittassa upakkileso pa-

bjt page 086 x 86

hīno hoti, mado cittassa upakkilesoti iti viditvā mado cittassa upakkileso pahīno hoti, pamādo cittassa upakkilesoti iti viditvā pamādo cittassa upakkileso pahīno hoti.

- 7. so buddhe aveccappasādena samannāgato hoti: itipi so bhagavā araham sammāsambuddho vijjācaranasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānam buddho bhagavāti. dhamme aveccappasādena samannāgato hoti: svākkhāto bhagavatā dhammo sandiţţhiko akāliko ehipassiko opanayiko paccattam veditabbo viñnūhīti. sanghe aveccappasādena samannāgato hoti: supaṭipanno bhagavato sāvakasangho, ujupaṭipanno bhagavato sāvakasangho, nāyapaṭipanno bhagavato sāvakasangho, sāmīcipaṭipanno bhagavato sāvakasangho, yadidam cattāri purisayugāni aṭṭha purisapuggalā, esa bhagavato sāvakasangho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhineyyo añjalikaranīyo anuttaram puññakkhettam lokassāti.
- **8.** yatopi¹⁶⁹ kho panassa cattam hoti vantam muttam pahīnam paṭinissaṭṭham. so buddhe aveccappasādena samannāgatomahīti labhati atthavedam. labhati dhammavedam. labhati dhammūpasamhitam pāmujjam. pamuditassa pīti jāyati. pītimanassa kāyo passambhati. passaddhakāyo sukham vedeti. sukhino cittam samādhiyati. dhamme aveccappasādena samannāgatomhīti

bjt page 088×88

¹⁶⁹yathodhi (sīmu - aṭṭhakathāyaṃ 'yathodhi'iti pāṭhantaravasena niddiṭṭhaṃ)

labhati atthavedam. labhati dhammavedam. labhati dhammūpasamhitam pāmujjam. pamuditassa pīti jāyati. pītimanassa kāyo passambhati. passaddhakāyo sukham vedeti. sukhino cittam samādhiyati. sanghe aveccappasādena samannāgatomhīti labhati atthavedam. labhati dhammavedam. labhati dhammūpasamhitam pāmujjam. pamuditassa pīti jāyati. pītimanassa kāyo passambhati. passaddhakāyo sukham vedeti. sukhino cittam samādhiyati. 'yatopi kho pana me cattam vantam pahīnam paṭinissaṭṭha'nti labhati atthavedam. labhati dhammavedam. labhati dhammūpasamhitam pāmujjam. pamuditassa pīti, jāyati. pītimanassa kāyo passambhati. passaddhakāyo sukham vedeti. sukhino cittam samādhiyati.

9. sa kho so bhikkhave bhikkhu evam sīlo evam dhammo evam pañño sālīnañcepi piṇḍapātam bhuñjati vicitakāļakam anekasūpam anekabyañjanam, nevassa nam hoti antarāyāya. seyyathāpi bhikkhave vattham saṅkiliṭṭham malaggahitam accham udakam āgamma parisuddham hoti pariyodātam, ukkāmukham vā panāgamma jātarūpam parisuddham hoti pariyodātam, evameva kho bhikkhave bhikkhu evam sīlo evam dhammo evam pañño sālīnañcepi piṇḍapātam bhuñjati vicitakāļakam anekasūpam anekabyañjanam, nevassa nam hoti antarāyāya.

pts page 038 q 38

- 10. so mettāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam. tathā tatiyam. tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjena pharitvā viharati. karunāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam. tathā tatiyam. tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam karunāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abvāpajjena pharitvā viharati. muditāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam. tathā tatiyam. tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāva sabbāvantam lokam muditāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjena pharitvā viharati. upekkhāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam. tathā tatiyam. tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjena pharitvā viharati.
- 11. 'so atthi idam, atthi hīnam, atthi paṇītam, atthi imassa saññāgatassa uttarim nissaraṇa'nti pajānāti. tassa evam jānato evam passato kāmāsavāpi cittam vimuccati. bhavāsavāpi cittam vimuccati. avijjāsavāpi cittam vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti ñāṇam hoti. khīnā jāti. vusitam brahmacariyam. katam kara-

bjt page 090×90

nīyam, nāparam itthattāyāti pajānāti. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu sināto antarena sinānenāti.

- 12. tena kho pana samayena sundarikabhāradvājo brāhmaņo bhagavato avidūre nisinno hoti. atha kho sundarikabhāradvājo brāhmaņo bhagavantam etadavoca: gacchati pana bhavam gotamo bāhukam nadim sināyitunti?
- 13. kiṃ brāhmaṇa bāhukāya nadiyā? kiṃ bāhukā nadī karissatīti? lobyasammatā hi bho gotama bāhukā nadī bahujanassa. puññasammatā hi bho gotama bāhukā nadī bahujanassa. bāhukāya ca pana nadiyā bahujano pāpakaṃ kataṃ kammaṃ pavāhetīti.

atha kho bhagavā sundarīkabhāradvājam brāhmaṇam gāthāhi ajjhabhāsi:

bāhukam adhikakkañca gayam sundarikāmapī, sarassatim payāgañca atho bāhumatim nadim.

niccampi bālo pakkhanno kaṇhakammo na sujjhati, kiṃ sundarikā karissati kiṃ payāgo kiṃ bāhukā nadī, veriṃ katakibbisaṃ naraṃ na hi naṃ sodhaye pāpakamminaṃ.

suddhassa ve sadā phaggu suddhassuposatho sadā, suddhassa sucikammassa sadā sampajjate vatam, idhe

pts page 039 q 39

va sināhi brāhmaņa sabbabhūtesu karohi khematam.

sace musā na bhaṇasi sace pāṇaṃ na hiṃsasi, sace adinnaṃ nādiyasi saddahāno amaccharī, kiṃ kāhasi gayaṃ gantvā udapānopi te gayāti.

- 14. evam vutte sundarikabhāradvājo brāhmaņo bhagavantam etadavoca: abhikkantam bho gotama. abhikkantam bho gotama. seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya: cakkhumanto rūpāni dakkhintīti, evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhavantam gotamam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. labheyyāham bhoto gotamassa santike pabbajjam labheyyam upasampadanti.
- 15. alattha kho sundarikabhāradvājo brāhmaņo bhagavato santike pabbajjam. alattha upasampadam acirūpasampanno kho panāyasmā bhāradvājo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto na cirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. khīṇā jāti. vusitam brahmacariyam. katam karaṇīyam, nāparam itthattāyāti abbhañ-

bjt page 092 x 92 pts page 040 q 40

ñāsi. aññataro kho panāyasmā bhāradvājo arahatam ahosīti.

Vatthūpamasuttam sattamam.

1.8 Sallekhasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho āyasmā mahācundo sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho āyasmā mahācundo bhagavantam etadavoca:
- 2. yā imā bhante anekavihitā diṭṭhiyo loke uppajjanti attavādapaṭisaṃyuttā vā lokavādapaṭisaṃyuttā vā, ādimeva nu kho bhante bhikkhuno manasi karoto evametāsaṃ diṭṭhīnaṃ pahānaṃ hoti? evametāsaṃ diṭṭhīnaṃ paṭinissaggo hotīti?

yā imā cunda anekavihitā diṭṭhiyo loke uppajjanti attavādapaṭisaṃyuttā vā lokavādapaṭisaṃyuttā vā, yattha cetā diṭṭhiyo uppajjanti, yattha cetā anusenti, yattha cetā samudācaranti, taṃ netaṃ mama, neso'hamasmi, na me'so attāti evametaṃ yathābhūtaṃ sammappaññāya passato evametāsaṃ diṭṭhīnaṃ pahānaṃ hoti. evametāsaṃ diṭṭhīnaṃ paṭinissaggo hoti.

3. thānam kho panetam cunda vijjati - yam idhekacco bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja vihareyya. tassa evamassa:

sallekhena viharāmīti, na kho panete cunda ariyassa vinaye sallekhā vuccanti. diţţhadhammasukhavihārā ete ariyassa vinaye vuccanti.

- 4. ṭhānaṃ kho panetaṃ cunda vijjati yaṃ idhekacco bhikkhu vitakkavicārānaṃ vūpasamā ajjhattaṃ sampasādanaṃ cetaso ekodibhāvaṃ avitakkaṃ avicāraṃ samādhijaṃ pītisukhaṃ dutiyaṃ jhānaṃ upasampajja vihareyya. tassa evamassa: sallekhena viharāmīti. na kho panete cunda ariyassa vinaye sallekhā vuccanti. diṭṭhadhammasukhavihārā ete ariyassa vinaye vuccanti.
- 5. ţhānaṃ kho panetaṃ cunda vijjati yaṃ idhekacco bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca vihareyya,
 sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paţisaṃvedeyya,
 yaṃ taṃ ariyā ācikkhanti upekkhako satimā sukhavihārīti, tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja vihareyya, tassa
 evamassa: sallekhena viharāmīti. na kho panete cunda
 ariyassa vinaye sallekhā vuccanti. diţţhadhammasukhavihārā ete ariyassa vinaye vuccanti.
- **6.** ṭhānaṃ kho panetaṃ cunda vijjati yaṃ idhekacco bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthaṅgamā adukkhaṃ asukhaṃ upekkhāsatipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajjavihareyya, tassa evamassa: sallekhena viharāmīti. na kho panete cunda ariyassa vinaye

pts page 041 g 41

sallekhā vuccanti. diṭṭhadhammasukhavihārā ete ariyassa vinaye vuccanti.

- 7. ţhānaṃ kho panetaṃ cunda vijjati yaṃ idhekacco bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṃ samatikkamā paṭighasaññānaṃ atthaṅgamā nānattasaññānaṃ amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṃ upasampajja vihareyya. tassa evamassa: sallekhena viharāmīti. na kho panete cunda ariyassa vinaye sallekhā vuccanti. santā ete vihārā ariyassa vinaye vuccanti.
- **8.** ṭhānaṃ kho panetaṃ cunda vijjati yaṃ idhekacco bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṃ samatikkamma anantaṃ viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṃ upasampajja vihareyya. tassa evamassa: sallekhena viharāmīti. na kho panete cunda ariyassa vinaye sallekhā vuccanti. santā ete vihārā ariyassa vinaye vuccanti.
- **9.** ṭhānaṃ kho panetaṃ cunda vijjati yaṃ idhekacco bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṃ samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṃ upasampajja vihareyya tassa evamassa: sallekhena viharāmīti. na kho panete cunda ariyassa vinaye sallekhā vuccanti. santā ete vihārā ariyassa vinaye vuccanti.
- **10.** ṭhānaṃ kho panetaṃ cunda vijjati yaṃ idhekacco bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanaṃ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṃ upasampajja viha-

bjt page 096 x 96

reyya. tassa evamassa: sallekhena viharāmīti na kho panete cunda ariyassa vinaye sallekhā vuccanti. santā ete vihārā ariyassa vinaye vuccanti.

1.8.1 1. sallekhapariyāyo:

- **1.** idha kho pana vo cunda sallekho karaṇīyo: pare vihiṃsakā bhavissanti. mayamettha avihiṃsakā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **2.** pare pāṇātipātī bhavissanti, mayamettha pāṇātipātā paṭiviratā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **3.** pare adinnādāyī bhavissanti, mayamettha adinnādānā paṭiviratā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **4.** pare abrahmacārī bhavissanti, mayamettha brahmacārī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **5.** pare musāvādī bhavissanti, mayamettha musāvādā paṭiviratā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **6.** pare pisuņavācā bhavissanti: mayamettha pisuņā vācā paṭiviratā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.

pts page 042 q 42

bjt page 098 x 98

- 7. pare pharusāvācā 170 bhavissanti, mayamettha pharusāvācā 171 paṭiviratā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **8.** pare samphappalāpī¹⁷² bhavissanti, mayamettha samphappalāpā paṭiviratā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **9.** pare abhijjhālu bhavissanti, mayamettha anabhijjhālū bhavissāmāti sallekho karaņīyo.
- **10.** pare byāpannacittā bhavissanti, mayamettha abyā**‡** pannacittā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **11.** pare micchādiṭṭhī¹⁷³ bhavissanti, mayamettha sammādiṭṭhi¹⁷⁴ bhavissāmāti sallekho karaṇīyo
- **12.** pare micchāsaṅkappā bhavissanti, mayamettha sammāsaṅkappā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **13.** pare micchāvācā bhavissanti, mayamettha sammāvācā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **14.** pare micchākammantā bhavissanti, mayamettha sammākammantā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.

¹⁷⁰pharusavācā (machasam)

¹⁷¹pharusāya vācāya (machasaṃ, syā)

¹⁷²samaphappalāpā (katthaci)

¹⁷³micchādiţţhikā (syā)

¹⁷⁴sammāditathikā (syā)

- **15.** pare micchāājīvā bhavissanti, mayamettha sammāājīvā bhavissāmāti sallekho karaņīyo.
- **16.** pare micchāvāyāmā bhavissanti, mayamettha sam māvāyāmā bhavissāmāti sallekho karanīyo.
- **17.** pare micchāsatī bhavissanti, mayamettha sammāsatī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **18.** pare micchāsamādhī bhavissanti, mayamettha sammāsamādhī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **19.** pare micchāñāṇī bhavissanti, mayamettha sammāñāṇī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **20.** pare micchāvimuttī bhavissanti, mayamettha sammāvimuttī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **21.** pare thīnamiddhapariyuṭṭhitā bhavissanti, mayamettha vigatathīnamiddhā bhavissāmāti sallekho karanīyo.
- **22.** pare uddhatā bhavissanti, mayamettha anuddhatā bhavissāmāti sallekho karanīyo.

- **23.** pare vecikicchī¹⁷⁵ bhavissanti, mayamettha tiṇṇavicikicchā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **24.** pare kodhanā bhavissanti, mayamettha akkodhanā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **25.** pare upanāhī bhavissanti, mayamettha anupanāhī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **26.** pare makkhī bhavissanti, mayamettha amakkhī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **27.** pare paļāsī bhavissanti, mayamettha apaļāsī bhavissāmāti sallekho karaņīyo.
- **28.** pare issukī bhavissanti, mayamettha anissukī bhavissāmāti sallekho karanīyo.
- **29.** pare maccharī bhavissanti , mayamettha amaccharī bhavissāmāti sallekho karanīyo.
- **30.** pare saṭhā bhavissanti, mayamettha asaṭhā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.

¹⁷⁵vicikicchī (machasaṃ) bjt page 100 x 100 pts page 043 g 43

- **31.** pare māyāvī bhavissanti, mayamettha amāyāvī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **32.** pare thaddhā bhavissanti, mayamettha atthaddhā¹⁷⁶ bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **33.** pare atimānī bhavissanti, mayamettha anatimānī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **34.** pare dubbacā bhavissanti, mayamettha subbacā¹⁷⁷ bhavissāmāti sallekho karaņīyo.
- **35.** pare pāpamittā bhavissanti, mayamettha kalyānamittā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **36.** pare pamattā bhavissanti, mayamettha appamattā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **37.** pare assaddhā¹⁷⁸ bhavissanti, mayamettha saddhā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **38.** pare ahirikā bhavissanti, mayamettha hirimanā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.

¹⁷⁶athaddhā (syā)

¹⁷⁷suvacā (machasam)

¹⁷⁸asaddhā (syā)

- **39.** pare anottāpī 179 bhavissanti, mayamettha ottāpī 180 bhavissāmāti sallekho karaņīyo.
- **40.** pare appassutā¹⁸¹ bhavissanti, mayamettha bahussutā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **41.** pare kusītā bhavissanti, mayamettha āraddhaviriyā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **42.** pare muṭṭhassatī bhavissanti, mayamettha upaṭṭhitasatī¹⁸² bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **43.** pare duppaññā bhavissanti, mayamettha paññā-sampannā bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.
- **44.** pare sandiţţhiparāmāsī¹⁸³ ādhānagāhī¹⁸⁴ duppaţinissaggī bhavissanti, mayamettha asandiţţhiparāmāsī¹⁸⁵ anādhānagāhī¹⁸⁶ suppaţinissaggī bhavissāmāti sallekho karaṇīyo.

¹⁷⁹anottappī (syā)

¹⁸⁰ottappī (syā)

¹⁸¹appasutā (syā)

bjt page 102 x 102

¹⁸²upaṭṭhitassatī (machasaṃ)

¹⁸³sandiṭṭhiparāmāsi (syā, pts)

¹⁸⁴ādhānagāhī (syā, pts); ādhānaggāhī (machasaṃ)

¹⁸⁵asandiṭṭhiparāmāsi (syā, pts)

¹⁸⁶anādhānagāhī (syā)

1.8.2 2. cittuppādapariyāyo:

- 1. cittuppādampi kho aham cunda kusalesu dhammesu bahukāram 187 vadāmi. ko pana vādo kāyena vācāya 188 anuvidhīyanāsu 189 ..
- 2. tasmātiha cunda pare vihimsakā bhavissanti, mayamettha avihimsakā bhavissāmāti. cittam uppādetabbam. pare pānātipātī bhavissanti, mayamettha pānātipātā paṭiviratā bhavissāmāti cittam uppādetabbam
- **3.** pare adinnādāyī bhavissanti, mayamettha adinnādānā paţiviratā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ
- **4.** pare abrahmacārī bhavissanti, mayamettha brahmacārī bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ
- **5.** pare musāvādī bhavissanti, mayamettha musāvādā paṭiviratā bhavissāmāti cittam uppādetabbam
- **6.** pare pisuņāvācā bhavissanti: mayamettha pisuņāvācā paṭiviratā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ
- 7. pare pharusāvācā bhavissanti, mayamettha pharusāvācā paţiviratā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ

¹⁸⁷bahūpakāraṃ (katthaci)

¹⁸⁸vācā (katthaci)

¹⁸⁹anuvidhīyamānāsu (katthaci); anuvidhiyanāsu (syā)

- **8.** pare samphappalāpī bhavissanti, mayamettha samphappalāpā paṭiviratā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbam
- **9.** pare abhijjhālū bhavissanti, mayamettha anabhijjhālū bhavissāmāti cittam uppādetabbam
- **10.** pare byāpannacittā bhavissanti, mayamettha abyā**!** pannacittā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **11.** pare micchādiṭṭhī bhavissanti, mayamettha sam-mādiṭṭhi bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ
- **12.** pare micchāsaṅkappā bhavissanti, mayamettha sammāsaṅkappā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **13.** pare micchāvācā bhavissanti, mayamettha sammāvācā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **14.** pare micchākammantā bhavissanti, mayamettha sammākammantā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **15.** pare micchāājīvā bhavissanti, mayamettha sammāājīvā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **16.** pare micchāvāyāmā bhavissanti, mayamettha sam māvāyāmā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.

- **17.** pare micchāsatī bhavissanti, mayamettha sammāsatī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **18.** pare micchāsamādhī bhavissanti, mayamettha sammāsamādhī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **19.** pare micchāñāṇī bhavissanti, mayamettha sammāñāṇī bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **20.** pare micchāvimuttī bhavissanti, mayamettha sammāvimuttī bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **21.** pare thīnamiddhapariyuṭṭhitā bhavissanti, mayamettha vigatathīnamiddhā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **22.** pare uddhatā bhavissanti, mayamettha anuddhatā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **23.** pare vecikicchī bhavissanti, mayamettha tiṇṇavicikicchā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **24.** pare kodhanā bhavissanti, mayamettha akkodhanā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **25.** pare upanāhī bhavissanti, mayamettha anupanāhī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.

- **26.** pare makkhī bhavissanti, mayamettha amakkhī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **27.** pare paļāsī bhavissanti, mayamettha apaļāsī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **28.** pare issukī bhavissanti, mayamettha anissukī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **29.** pare maccharī bhavissanti , mayamettha amaccharī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **30.** pare saṭhā bhavissanti, mayamettha asaṭhā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **31.** pare māyāvī bhavissanti, mayamettha amāyāvī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **32.** pare thaddhā bhavissanti, mayamettha atthaddhā bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **33.** pare atimānī bhavissanti, mayamettha anatimānī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **34.** pare dubbacā bhavissanti, mayamettha subbacā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.

- **35.** pare pāpamittā bhavissanti, mayamettha kalyānamittā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **36.** pare pamattā bhavissanti, mayamettha appamattā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **37.** pare assaddhā bhavissanti, mayamettha saddhā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **38.** pare ahirikā bhavissanti, mayamettha hirimanā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **39.** pare anottāpī bhavissanti, mayamettha ottāpī bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **40.** pare appassutā bhavissanti, mayamettha bahussutā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- 41.. pare kusītā bhavissanti, mayamettha āraddhaviriyā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.
- **42.** pare muṭṭhassatī bhavissanti, mayamettha upaṭṭhitasatī bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.
- **43.** pare duppaññā bhavissanti, mayamettha paññāsampannā bhavissāmāti cittam uppādetabbam.

44. pare sandiṭṭhiparāmāsī ādhānagāhī duppaṭinissaggī bhavissanti, mayamettha asandiṭṭhiparāmāsī anādhānagāhī suppaṭinissaggī bhavissāmāti cittaṃ uppādetabbaṃ.

1.8.3 3. parikkamanapariyāyo:

- 1. seyyathāpi cunda visamo¹⁹⁰ maggo, tassāssa¹⁹¹ añño samo maggo parikkamanāya, seyyathāpi¹⁹² pana cunda visamam tittham¹⁹³, tassāssa aññam samam tittham parikkamanāya
- 2. evameva kho cunda vihiṃsakassa purisapuggalassa avihiṃsā hoti parikkamanāya, pāṇātipātissa purisapuggalassa pāṇātipātā veramaṇī hoti parikkamanāya. adinnādāyissa purisapuggalassa adinnādānā veramaṇī hoti parikkamanāya. abrahmacārissa purisapuggalassa abrahmacariyā veramaṇī hoti parikkamanāya. musāvādissa purisapuggalassa musāvādā veramaṇī hoti parikkamanāya. pisuṇavācassa purisapuggalassa pisuṇāyavācāya purisapuggalassa pisuṇāyavācāya purisapuggalassa pharusāya

¹⁹⁰maggo assa (machasaṃ)

¹⁹¹tassa (machasaṃ)

¹⁹²seyyathā vā (machasaṃ)

¹⁹³nittham assa (machasam)

pts page 044 q 44

¹⁹⁴brahmacariyaṃ (sīmu)

¹⁹⁵pisuņāvācassa (sīmu)

¹⁹⁶pisuņāvācā (sīmu)

¹⁹⁷pharusāvācassa (sīmu)

vācāya¹⁹⁸ veramaņī hoti parikkamanāya. samphappalāpissa purisapuggalassa samphappalāpā veramaņī hoti parikkamanāya. abhijjhālussa purisapuggalassa anabhijjhā hoti parikkamanāya. byāpannacittassa purisapuggalassa abyāpādo hoti parikkamanāya.

- 3. micchādiṭṭhissa purisapuggalassa sammādiṭṭhi hoti parikkamanāya. micchāsaṅkappassa purisapuggalassa sammāsaṅkappo hoti parikkamanāya. micchāvācassa purisapuggalassa sammāvācā hoti parikkamanāya. micchākammantassa purisapuggalassa sammākammanto hoti parikkamanāya. micchāājīvassa purisapuggalassa sammādiīvo hoti parikkamanāya. micchāvāyāmassa purisapuggalassa sammāvāyāmo hoti parikkamanāya micchā satissa purisapuggalassa sammāsati hoti parikkamanāya micchāsamādhissa purisapuggalassa sammānāṇam hoti parikkamanāya. micchānāṇissa purisapuggalassa sammānāṇam hoti parikkamanāya. micchāvimuttissa purisapuggalassa sammāvimutti hoti parikkamanāya. (11-20)
- **4.** thīnamiddhapariyuṭṭhitassa purisapuggalassa vigatathīnamiddhatā hoti parikkamanāya. uddhatassa purisapuggalassa anuddhaccaṃ hoti parikkamanāya. vecikicchissa¹⁹⁹ purisapuggalassa tiṇṇavicikicchatā hoti parikkamanāya. kodhanassa purisapuggalassa akkodho hoti parikkamanāya. upanāhissa purisapugga-

¹⁹⁸pharusāvācā (sīmu)

bjt page 104 x 104

¹⁹⁹vicikicachissa (machasam)

lassa anupanāho hoti parikkamanāya. makkhissa purisapuggalassa amakkho hoti parikkamanāya, palāsissa purisapuggalassa apalāso hoti parikkamanāya. issukissa purisapuggalassa anissā²⁰⁰ hoti parikkamanāya. maccharissa purisapuggalassa amacchariyam hoti parikkamanāva, sathassa purisapuggalassa asāthevvam hoti parikkamanāya. māyāvissa purisapuggalassa amāyā hoti parikkamanāya. thaddhassa purisapuggalassa atthaddhiyam hoti parikkamanāya. atimānissa purisapuggalassa anatimāno hoti parikkamanāya. dubbacassa purisapuggalassa sovacassatā hoti parikkamanāya. pāpamittassa purisapuggalassa kalyānamittatā hoti parikkamanāya. pamattassa purisapuggalassa appamādo hoti parikkamanāya. assaddhassa purisapuggalassa saddhā hoti parikkamanāya. ahirikassa purisapuggalassa hiri²⁰¹ hoti parikkamanāya. anottāpissa purisapuggalassa ottappam hoti parikkamanāya. appassutassa purisapuggalassa bāhusaccam hoti parikkamanāya. kusītassa purisapuggalassa viriyārambho hoti parikkamanāya. mutthassatissa purisapuggalassa upatthitasatitā hoti parikkamanāya. duppaññassa purisapuggalassa paññāsampadā hoti parikkamanāya. sanditthiparāmāsiādhānagāhiduppaţinissaggissa purisapuggalassa asanditthiparāmāsianādhānagāhisuppatinissaggitā hoti parikkamanāya. (21-44)

²⁰⁰anissukitā (machasaṃ)

²⁰¹hiri (machasam, pts)

1.8.4 4. uparibhāvapariyāyo:

1. seyyathāpi cunda ye keci akusalā dhammā sabbe te adhobhāvam gamanīyā²⁰² yo keci kusalā dhammā sabbe te uparibhāvam²⁰³ gamanīyā.

evameva kho cunda vihimsakassa purisapuggalassa avihimsā hoti uparibhāvāya. pāṇātipātissa purisapuggalassa pāṇātipātā veramaṇī hoti uparibhāvāya. adinnādāyissa purisapuggalassa adinnādānā veramaṇī hoti uparibhāvāya. abrahmacārissa purisapuggalassa abrahmacariyā veramaṇī hoti uparibhāvāya. musāvādissa purisapuggalassa musāvādā veramaṇī hoti uparibhāvāya. pisuṇavācassa purisapuggalassa pisuṇāyavācāya veramaṇī hoti uparibhāvāya. pharusavācassa purisapuggalassa pharusāya vācāya veramaṇī hoti uparibhāvāya. samphappalāpissa purisapuggalassa samphappalāpā veramaṇī hoti uparibhāvāya. abhijjhālussa purisapuggalassa anabhijjhā hoti uparibhāvāya. byāpannacittassa purisapuggalassa abyāpādo hoti uparibhāvāya. (1-10)

micchādiṭṭhissa purisapuggalassa sammādiṭṭhi hoti uparibhāvāya. micchāsaṅkappassa purisapuggalassa sammāsaṅkappo hoti uparibhāvāya. micchāvācassa purisapuggalassa sammāvācā hoti uparibhāvāya. micchākammantassa purisapuggalassa sammākammanto hoti uparibhāvāya. micchāājīvassa purisapuggalassa sammāājīvo hoti uparibhāvāya. micchāvāyāmassa

²⁰²gamaniyā (katthaci)

²⁰³uparibhāvāya -pe- (machasam)

purisapuggalassa sammāvāyāmo hoti uparibhāvāya micchā satissa purisapuggalassa sammāsati hoti uparibhāvāya. micchāsamādhissa purisapuggalassa sammāsamādhi hoti uparibhāvāya. micchāñāṇissa purisapuggalassa sammāñāṇaṃ hoti uparibhāvāya. micchāvimuttissa purisapuggalassa sammāvimutti hoti uparibhāvāya. (11-20)

thīnamiddhapariyutthitassa purisapuggalassa vigatathīnamiddhatā hoti uparibhāvāya. uddhatassa purisapuggalassa anuddhaccam hoti uparibhāvāya. vecikicchissa purisapuggalassa tinnavicikicchatā hoti uparibhāvāya. kodhanassa purisapuggalassa akkodho hoti uparibhāvāya. upanāhissa purisapuggalassa anupanāho hoti uparibhāvāya. makkhissa purisapuggalassa amakkho hoti uparibhāvāya. paļāsissa purisapuggalassa apalāso hoti uparibhāvāya, issukissa purisapuggalassa anissā hoti uparibhāvāya, maccharissa purisapuggalassa amacchariyam hoti uparibhāvāya. sathassa purisapuggalassa asāṭheyyam hoti uparibhāvāya. māvāvissa purisapuggalassa amāyā hoti uparibhāvāya. thaddhassa purisapuggalassa atthaddhiyam hoti uparibhāvāya. atimānissa purisapuggalassa anatimāno hoti uparibhāvāya. dubbacassa purisapuggalassa sovacassatā hoti uparibhāvāya. pāpamittassa purisapuggalassa kalyāṇamittatā hoti uparibhāvāya. pamattassa purisapuggalassa appamādo hoti uparibhāvāya. assaddhassa purisapuggalassa saddhā hoti uparibhāvāya. ahirikassa purisapuggalassa hiri hoti uparibhāvāva. anottāpissa purisapuggalassa ottappam hoti uparibhā-

vāya. appassutassa purisapuggalassa bāhusaccam hoti uparibhāvāya. kusītassa purisapuggalassa viriyārambho hoti uparibhāvāya. muṭṭhassatissa purisapuggalassa upaṭṭhitasatitā hoti uparibhāvāya. duppaññassa purisapuggalassa paññāsampadā hoti uparibhāvāya. sandiṭṭhiparāmāsi ādhānagāhi duppaṭinissaggissa purisapuggalassa asandiṭṭhiparāmāsī anādhānagāhī suppaṭinissaggitā hoti uparibhāvāya.

1.8.5 5. parinibbānapariyāyo:

- 1. so vata cunda attanā palipapalipanno param palipapalipannam uddharissatīti netam thānam vijjati. so vata cunda, attanā apalipapalipanno param palipapalipannam uddharissatīti thānametam vijjati. so vata cunda attanā adanto avinīto aparinibbuto param damessati vinessati parinibbāpessatīti netam thānam vijjati. so vata cunda attanā danto vinīto parinibbuto param damessati vinessati parinibbāpessatīti thānametam vijjati.
- 2. evameva kho cunda vihimsakassa purisapuggalassa avihimsā hoti parinibbānāya. pāṇātipātissa purisapuggalassa pāṇātipātā veramaṇī hoti parinibbānāya. adinnādāyissa purisapuggalassa adinnādānā veramaṇī hoti parinibbānāya. abrahmacārissa purisapuggalassa abrahmacariyā veramaṇī hoti parinibbānāya. musāvādissa purisapuggalassa musāvādā veramaṇī hoti par

pts page 045 q 45

bjt page 106 x 106

rinibbānāya. pisuņavācassa purisapuggalassa pisuņāyavācāya veramaņī hoti parinibbānāya. pharusavācassa purisapuggalassa pharusāya vācāya veramaņī hoti parinibbānāya. samphappalāpissa purisapuggalassa samphappalāpā veramaņī hoti parinibbānāya. abhijjhālussa purisapuggalassa anabhijjhā hoti parinibbānāya. byāpannacittassa purisapuggalassa abyāpādo hoti parinibbānāya. (1-10)

- 3. micchādiṭṭhissa purisapuggalassa sammādiṭṭhi hoti parinibbānāya. micchāsaṅkappassa purisapuggalassa sammāsaṅkappo hoti parinibbānāya. micchāvācassa purisapuggalassa sammāvācā hoti parinibbānāya. micchākammantassa purisapuggalassa sammākammanto hoti parinibbānāya. micchāajīvassa purisapuggalassa sammāājīvo hoti parinibbānāya. micchāvāyāmassa purisapuggalassa sammāvāyāmo hoti parinibbānāya micchā satissa purisapuggalassa sammāsati hoti parinibbānāya micchāsamādhissa purisapuggalassa sammāsamādhi hoti parinibbānāya. micchāñāṇissa purisapuggalassa sammānāṇaṃ hoti parinibbānāya. micchāvimuttissa purisapuggalassa sammāvimutti hoti parinibbānāya. (11-20)
- **4.** thīnamiddhapariyuṭṭhitassa purisapuggalassa vigatathīnamiddhatā hoti parinibbānāya. uddhatassa purisapuggalassa anuddhaccaṃ hoti parinibbānāya. vecikicchissa purisapuggalassa tiṇṇavicikicchatā hoti

bjt page 108 x 108

parinibbānāya. kodhanassa purisapuggalassa akkodho hoti parinibbānāya. upanāhissa purisapuggalassa anupanāho hoti parinibbānāya. makkhissa purisapuggalassa amakkho hoti parinibbānāya, palāsissa purisapuggalassa apalāso hoti parinibbānāya. issukissa purisapuggalassa anissā hoti parinibbānāva, maccharissa purisapuggalassa amacchariyam hoti parinibbānāya. sathassa purisapuggalassa asātheyyam hoti parinibbānāya. māyāvissa purisapuggalassa amāyā hoti parinibbanaya. thaddhassa purisapuggalassa atthaddhiyam hoti parinibbānāya. atimānissa purisapuggalassa anatimāno hoti parinibbānāya. dubbacassa purisapuggalassa sovacassatā hoti parinibbānāya. pāpamittassa purisapuggalassa kalyānamittatā hoti parinibbānāya. pamattassa purisapuggalassa appamādo hoti parinibbānāya. assaddhassa purisapuggalassa saddhā hoti parinibbānāya, ahirikassa purisapuggalassa hiri hoti parinibbānāya. anottāpissa purisapuggalassa ottappam hoti parinibbānāya. appassutassa purisapuggalassa bāhusaccam hoti parinibbānāva, kusītassa purisapuggalassa viriyārambho hoti parinibbānāya. muţthassatissa purisapuggalassa upatthitasatitā hoti parinibbānāva, duppaññassa purisapuggalassa paññāsampadā hoti parinibbānāya. sanditthiparāmāsiādhānagāhiduppaţinissaggissa purisapuggalassa asandiţţhiparāmāsianādhānagāhisuppaţinissaggitā hoti parinibbānāya. (21-44)

pts page 046 q 46

5. iti kho cunda desito mayā sallekhapariyāyo. desito cittuppādapariyāyo. desito parikkamanapariyāyo. desito uparibhāvapariyāyo. desito parinibbānapariyāyo. yam kho cunda satthārā karanīyam sāvakānam hitesinā anukampakena anukampam upādāya, katam vo tam mayā. etāni cunda rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni. jhāyatha cunda mā pamādattha. mā pacchā vippaṭisārino ahuvattha. ayam vo amhākam anusāsanī "ti.

idamavoca bhagavā. attamano āyasmā mahācundo bhagavato bhāsitam abhinandī "ti.

 $^{\rm d}$ catuttārīsa 204 padā vuttā sandhayo 205 pañca desitā suttanto sallekho 206 nāma gambhīro sāgarūpamo 207

Sallekhasuttam atthamam.

²⁰⁴catuttālīsa machasaṃ; catuttāļīsa, syā

²⁰⁵sandhiyo katthaci

²⁰⁶sallekho nāma suttatto machasam, syā

²⁰⁷sāgarūpamo'ti machasaṃ syā

bjt page 110 x 110

1.9 Sammādiţţhisuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho āyasmā sāriputto bhikkhū āmantesi: āvuso bhikkhavoti. āvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa paccassosum. āyasmā sāriputto etadavoca:
- 2. sammādiţţhi sammādiţţhīti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso ariyasāvako sammādiţţhi²⁰⁸ hoti. ujugatāssa diţţhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti²⁰⁹?
- **3.** dūratopi kho mayam āvuso āgaccheyyāma āyasmato sāriputtassa santike etassa bhāsitassa atthamaññātum, sādhu vatāyasmantam yeva sāriputtam paṭibhātu etassa bhāsitassa attho, āyasmato sāriputtassa sutvā bhikkhū dhāressantīti. tenahāvuso²¹⁰ syā) suṇātha sādhukam manasi karotha bhāsissāmīti. evamāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa paccassosum. āyasmā sāriputto etadavoca:
- **4.** yato kho āvuso ariyasāvako akusalañca pajānāti, akusalamūlañca pajānāti. kusalañca pajānāti, kusalamūlañca pajānāti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako

²⁰⁸sammādiţţhi (syā)

²⁰⁹saddhammam (machasam)

²¹⁰tena hi āvuso (machasaṃ pts page 047 g 47

sammādiţţhi hoti. ujugatāssa diţţhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

- **5.** katamam panāvuso akusalam? katamam akusalamūlam? katamam kusalam²¹¹? katamam kusalamūlanti²¹²?
- **6.** pāṇātipāto kho āvuso akusalaṃ, adinnādānaṃ akusalaṃ, kāmesumicchācāro akusalaṃ, musāvādo akusalaṃ, pisuṇāvācā akusalaṃ, pharusāvācā akusalaṃ, samphappalāpo akusalaṃ, abhijjhā akusalaṃ, byāpādo akusalaṃ, micchādiṭṭhi akusalaṃ, idaṃ vuccatāvuso akusalaṃ.
- 7. katamañcāvuso akusalamūlaṃ? lobho akusalamūlaṃ, doso akusalamūlaṃ, moho akusalamūlaṃ. idaṃ vuccatāvuso akusalamūlaṃ.
- 8. katamañcāvuso kusalam? pāṇātipātā veramaṇī kusalam, adinnādānā veramaṇī kusalam, kāmesu micchācārā veramaṇī kusalam, musāvādā veramaṇī kusalam, pisuṇāvācā veramaṇī kusalam, pharusāvācā veramaṇī kusalam, samphappalāpā veramaṇī kusalam, anabhijjhā kusalam, abyāpādo kusalam, sammādiṭṭhi kusalam, idam vuccatāvuso kusalam.

²¹¹katamam panāvuso (kusalam syā)

²¹²kusalamūlaṃ (machasaṃ)

bjt page 112×112

- **9.** katamañcāvuso kusalamūlam? alobho kusalamūlam, adoso kusalamūlam, amoho kusalamūlam, idam vuccatāvuso kusalamūlam.
- 10. yato kho āvuso ariyasāvako evam akusalam pajānāti, evam akusalamūlam pajānāti, evam kusalam pajānāti, evam kusalam pajānāti, evam kusalam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantaṅkaro²¹³ hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi, dhamme aveccappasādena samannāgato, āgato imam saddhammanti.
- 11. sādhāvusoti²¹⁴ kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum²¹⁵: siyā panāvuso añnopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammāditthi hoti, ujugatāssa ditthi, dhamme aveccappasādena samannāgato 'āgato imam saddhammanti'?.
- **12.** siyā āvuso²¹⁶ yato kho āvuso ariyasāvako āhārañca pajānāti, āhārasamudayañca pajānāti, āhāranirodhagāminim²¹⁷ paṭipadañca pajānāti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammā-

²¹³dukkhassantakaro (machasam, syā, pts)

²¹⁴sādhu āvusoti (katthaci)

²¹⁵apucchum machasam; (apucchimsu, syā)

²¹⁶siyāvuso'ti āyasmā sāriputto avoca (syā)

²¹⁷nirodhagāmini (pts)

diṭṭhi hoti, ujugatāssa diṭṭhi, dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imaṃ saddhammanti.

- **13.** katamo panāvuso āhāro? katamo āhārasamudayo? katamo āhāranirodho? katamo āhāra nirodhagāminī paṭipadāti²¹⁸?
- 14. cattāro me āvuso āhārā bhūtānaṃ vā sattānaṃ thitiyā sambhavesīnaṃ vā anuggahāya. katame cattāro? kabaliṅkāro²¹⁹ āhāro oļāriko vā sukhumo vā, phasso dutiyo, manosañcetanā tatiyā²²⁰, viññāṇaṃ catutthaṃ²²¹. taṇhāsamudayā āhārasamudayo, taṇhānirodhā āhāranirodho, ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo āhāra nirodhagāminī paṭipadā. seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi.
- 15. yato kho āvuso ariyasāvako evam āhāram pajānāti, evam āhārasamudayam pajānāti, evam āhāranirodham pajānāti, evam āhāranirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sababaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā

pts page 048 q 48

²¹⁸paṭipadā (machasaṃ, pts)

²¹⁹kabalīkāro (machasam); kavalimkāro (svā)

²²⁰tativo (pts)

²²¹catuttho (pts)

bjt page 114 x 114

diṭṭheva dhamme dukkhassantaṅkaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imaṃ saddhammanti.

1.9.1 2. āhāravāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: 1 " siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato 'āgato imam saddhammanti?
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako dukkhañca pajānāti, dukkhasamudayañca pajānāti, dukkhanirodhañca pajānāti, dukkhanirodhagāminim paṭipadañca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imaṃ saddhammanti.
- **3.** katamam panāvuso dukkham5 katamo dukkhasamudayo? katamo dukkhanirodho? katamā dukkhanirodhagāminī paṭipadā'ti.

jātipi dukkhā, jarāpi dukkhā, vyādhipi dukkho, maranampi dukkham, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsāpi dukkhā, yampiccham na labhati tampi dukkham, sankhittena pancupādānakkhandhā dukkhā. idam vuccatāvuso dukkham.^e katamo cāvuso dukkhasamudayo? yāyam taṇhā ponobhavikā nandirāgasahagatā tatra tatrābhinandinī seyyathīdam: kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā ayam vuccatāvuso dukkhasamudayo.

katamo cāvuso dukkhanirodho? yo tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodho cāgo paṭinissaggo mutti anālayo - ayaṃ vuccatāvuso dukkhanirodho.

katamā cāvuso dukkhanirodhagāminī paṭipadā? ayameva ariyo aṭṭhaṅgi komaggo dukkhanirodhagāminī paṭipadā - seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo, sammāvāyāmo, sammāsati, sammāsamādhi.

- 1. āpucchiṃsu aṭṭhakathā.
- 4. yato kho āvuso ariyasāvako evam dukkham pajānāti, evam dukhasamudayam pajānāti, evam dukhanirodham pajānāti, evam dukkhanirodham pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantankaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

pts page 049 q 49 bit page 116 x 116

1.9.2 3. saccavāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: "siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako jarāmaraņanīca pajānāti, jarāmaraņasamudayanīca pajānāti, jarāmaraņanirodhanīca pajānāti, jarāmaraņanirodhagāminim paṭipadanīca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- 3. katamaṃ panāvuso jarāmaraṇaṃ? katamo jarāmaraṇasamudayo? katamo jarāmaraṇanirodho? katamā jarāmaraṇanirodhagāminī paṭipadā?ti. yā tesaṃ sattānaṃ tamhi tamhi sattanikāye jarā, jīraṇatā, khaṇḍiccaṃ, pāliccaṃ, valittacatā, āyuno saṃhāni, indriyānaṃ paripāko ayaṃ vuccatāvuso jarā. katamañcāvuso maraṇaṃ? yā tesaṃ tesaṃ sattānaṃ tamhā tamhā sattanikāyā cuti, cavanatā, bhedo, antaradhānaṃ, maccumaraṇaṃ, kālakiriyā, khandhānaṃ bhedo, kalebarassa nikkhepo idaṃ vuccatāvuso maraṇaṃ. iti ayañca jarā, idañca maraṇaṃ idaṃ vuccatāvuso jarāmaraṇaṃ. jāti samudayā jarāmaraṇasamudayo. jātinirodhā jarāmaraṇanirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo

jarāmaraṇa -nirodhagāminī paṭipadā - seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo, sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.

4. yato kho āvuso ariyasāvako evam jarāmaraṇam pajānāti, evam jarāmaraṇasamudayam pajānāti, evam jarāmaraṇanirodham pajānāti, evam jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantaṅkaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.3 4. jarāmaraņavāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: "siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţṭhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- **2.** siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako jātiñca pajānāti, jātisamudayañca pajānāti, jātinirodhañca pajānāti, jātinirodhagāminim paţipadañca pajānāti, ettā-

bjt page 118 x 118 pts page 050 q 50

vatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiţţhi hoti. ujugatāssa diţţhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imaṃ saddhammanti.

- 3. katamā panāvuso jāti? katamo jātisamudayo? katamo jātinirodho? katamā jātinirodhagāminī paţipadā?ti. yā tesam tesam sattānam tamhi tamhi sattanikāye jāti, sañjāti, okkanti, abhinibbatti, khandhānam, pātubhāvo, āyatanānam paţilābho ayam vuccatāvuso jāti. bhavasamudayā jāti samudayo. bhavanirodhā jātinirodho. ayameva ariyo aţṭhaṅgiko maggo jātinirodhagāminī paṭipadā seyyathīdam: sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammā vāyāmo, sammāsati, sammāsamādhi.
- 4. yato kho āvuso ariyasāvako evam jātim pajānāti, evam jātisamudayam pajānāti, evam jātinirodham pajānāti, evam jātinirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantankaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.4 5. jātivāro.

1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāri-

puttam uttarim pañham āpucchum: " siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"

- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako bhavañca pajānāti, bhavasamudayañca pajānāti, bhavanirodhañca pajānāti, bhavanirodhagāminim paṭipadañca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- 3. katamo panāvuso bhavo? katamo bhavasamudayo? katamo bhavanirodho? katamā bhavanirodhagāminī paṭipadā?ti. tayo me āvuso bhavā: kāmabhavo rūpabhavo arūpabhavo. upādānasamudayā bhavasamudayo. upādāna nirodhā bhavanirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhavanirodhagāminī paṭipadā seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.
- **4.** yato kho āvuso ariyasāvako evam bhavam pajānāti, evam bhavasamudayam pajānāti, evam bhavanirodham pajānāti, evam bhavanirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā

bjt page 120 x 120

diţţheva dhamme dukkhassantankaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiţţhi hoti. ujugatāssa diţţhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.5 6. bhava vāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: "siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako upādānañca pajānāti, upādānasamudayañca pajānāti, upādānanirodhañca pajānāti, upādānanirodhagāminim patipadañca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- 3. katamam panāvuso upādānam? katamo upādānasamudayo? katamo upādānanirodho? katamā upādānanirodhagāminī paṭipadā?ti. cattārimāni āvuso upādānāni: kāmūpādānam diṭṭhūpādānam sīlabbatūpādānam attavādūpādānam. taṇhāsamudayā upādānasamudayo. taṇhā nirodhā upādāna nirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upādānanirodhagāminī paṭipadā

pts page 051 g 51

seyyathīdam: sammādiţţhi sammāsankappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.

4. yato kho āvuso ariyasāvako evam upādānam pajānāti, evam upādānasamudayam pajānāti, evam upādānanirodham pajānāti, evam upādānanirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantaṅkaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.6 7. upādānavāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: " siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammāditthi hoti ujugatāssa ditthi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako taņhañca pajānāti, taņhāsamudayañca pajānāti, taņhānirodhañca pajānāti, taṇhānirodhagāminim paṭipadañca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭ-

bjt page 122 x 122

țhi hoti. ujugatāssa diţţhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

- 3. katamā panāvuso taņhā? katamo taņhāsamudayo? katamo taņhānirodho? katamā taņhānirodhagāminī paṭipadā? chayime āvuso taṇhākāyā: rūpataṇhā saddataṇhā gandhataṇhā rasataṇhā poṭṭhabbataṇhā dhammataṇhā. vedanāsamudayā taṇhāsamudayo. vedanānirodhā taṇhānirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo taṇhārodhagāminī paṭipadā seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.
- 4. yato kho āvuso ariyasāvako evam tanham pajānāti, evam tanhāsamudayam pajānāti, evam tanhānirodham pajānāti, evam tanhānirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantankaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.7 8. tanhāvāro.

1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: " siyā panāvuso

aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imaṃ saddhammanti?"

- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako vedananca pajānāti, vedanāsamudayanca pajānāti, vedanānirodhanca pajānāti, vedanānirodhanca pajānāti, vedanānirodhanca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiţthi hoti. ujugatāssa diţthi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- 3. katamā panāvuso vedanā? katamo vedanāsamudayo? katamo vedanānirodho? katamā vedanānirodhagāminī paṭipadā?ti. chayime āvuso vedanākāyā: cakkhusamphassajā vedanā, sotasamphassajā vedanā, ghānasampassajā vedanā, jivhāsamphassajā vedanā, kāyasamphassajā vedanā, manosamphassajā vedanā. phassasamudayā vedanāsamudayo. phassa nirodhā vedanānirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo vedanānirodhagāminī paṭipadā seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi
- **4.** yato kho āvuso ariyasāvako evam vedanam pajānāti, evam vedanāsamudayam pajānāti, evam vedanānirodham pajānāti, evam vedanānirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya

pts page 052 q 52

paṭighānusayaṃ paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayaṃ samūhanitvā avijjaṃ pahāya vijjaṃ uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantaṅkaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imaṃ saddhammanti.

1.9.8 9. vedanāvāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: " siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako phassañca pajānāti, phassasamudayañca pajānāti, phassanirodhañca pajānāti, phassanirodhagāminim paṭipadañca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- **3.** katamo panāvuso phasso? katamo phassasamudayo? katamo phassanirodho? katamā phassanirodhagāminī paṭipadā'ti?. chayime āvuso phassakāyā: cakkhusamphasso sotasamphasso ghānasamphasso jivhāsamphasso kāyasamphasso manosamphasso. saļāyatanasamudayā phassasamudayo. saļāyatananirodhā

phassanirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo phassanirodhagāminī - paṭipadā seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.

4. yato kho āvuso ariyasāvako evam phassam pajānāti, evam phassasamudayam pajānāti, evam phassanirodham pajānāti, evam phassanirodhagāminim patipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantaṅkaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.9 10. phassavāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: "siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammāditthi hoti ujugatāssa ditthi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako saļāyatananca pajānāti, saļāyatanasamudayanca pajānāti, saļāyatananirodhanca pajānāti, saļāyatananirodhagāminim paţipadanca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiţţhi hoti. ujugatāssa diţţhi. dhamme

aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

- 3. katamam panāvuso saļāyatanam? katamo saļāyatanasamudayo? katamo saļāyatananirodho? katamā saļāyatananirodhagāminī paṭipadā?ti. chayimāni āvuso āyatanāni: cakkhāyatanam, sotāyatanam, ghānāyatanam, jivhāyatanam, kāyāyatanam, manāyatanam. nāmarūpasamudayā saļāyatanasamudayo. nāmarūpanirodhā saļāyatananirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo saļāyatananirodhagāminī paṭipadā seyyathīdam: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammā vāyāmo, sammāsati, sammāsamādhi.
- 4. yato kho āvuso ariyasāvako evam saļāyatanam pajānāti, evam saļāyatanasamudayam pajānāti, evam saļāyatananirodham pajānāti, evam saļāyatananirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantankaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

bjt page 126 x 126 pts page 053 g 53

1.9.10 11. saļāyatanavāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: " siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammāditthi hoti ujugatāssa ditthi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako nāmarūpanca pajānāti, nāmarūpasamudayanca pajānāti, nāmarūpanirodhanca pajānāti, nāmarūpanirodhanca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiţthi hoti. ujugatāssa diţthi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- 3. katamaṃ panāvuso nāmarūpaṃ? katamo nāmarūpasamudayo? katamo nāmarūpanirodho? katamā nāmarūpanirodhagāminī paṭipadā?ti. vedanā, saññā, cetanā, phasso, manasikāro idaṃ vuccatāvuso nāmaṃ. cattāri ca mahābhūtāni catunnañca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ. idaṃ vuccatāvuso rūpaṃ. iti idañca nāmaṃ idañca rūpaṃ idaṃ vuccatāvuso nāmarūpaṃ. viññāṇasamudayā nāmarūpasamudayo. viññāṇanirodhā nāmarūpanirodho ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo nāmarūpanirodhagāminī paṭipadā -seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.

4. yato kho āvuso ariyasāvako evam nāmarūpam pajānāti, evam nāmarūpasamudayam pajānāti, evam nāmarūpanirodham pajānāti, evam nāmarūpanirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantankaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.11 12. nāmarūpavāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: " siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako viññāṇañca pajānāti, viññāṇasamudayañca pajānāti, viññāṇanirodhañca pajānāti, viññāṇanirodhagāminim paṭipadañca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imaṃ saddhammanti.
- **3.** katamam panāvuso viñnānam? katamo viñnānasamudayo? katamo viñnānanirodho? katamā viñnānani-

bit page 128 x 128

rodhagāminī paṭipadā?ti. chayime āvuso viññāṇakā-yā: cakkhuviññāṇam, sotaviññāṇam, ghānaviññāṇam, jivhāviññāṇam, kāyaviññāṇam, manoviññāṇam, saṅ-khārasamudayā viññāṇasamudayo saṅkhāranirodhā viññāṇanirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo viññāṇanirodhagāminī paṭipadā - seyyathīdam :sammādiṭ-ṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.

4. yato kho āvuso ariyasāvako evam viññāṇam pajānāti, evam viññāṇasamudayam pajānāti, evam viññāṇanirodham pajānāti, evam viññāṇanirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantaṅkaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.12 13. viññāṇavāro.

1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: " siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammāditthi hoti ujugatāssa ditthi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"

- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako saṅkhāre ca pajānāti, saṅkhārasamudayañca pajānāti, saṅkhāranirodhañca pajānāti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadañca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- 3. katame panāvuso saṅkhārā? katamo saṅkhārasamudayo? katamo saṅkhāranirodho? katamā saṅkhāranirodhagāminī paṭipadā?ti. tayome āvuso saṅkhārā: kāyasaṅkhāro vacīsaṅkhāro cittasaṅkhāro. avijjāsamudayā saṅkhārasamudayo. avijjānirodhā saṅkhāranirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo saṅkhāranirodhagāminī paṭipadā seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.
- 4. yato kho āvuso ariyasāvako evam sankhāre pajānāti, evam sankhārasamudayam pajānāti, evam sankhāranirodham pajānāti, evam sankhāranirodham pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

bjt page 130 x 130

1.9.13 14. sankhāravāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: "siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako avijjanca pajānāti, avijjāsamudayanca pajānāti, avijjānirodhanca pajānāti, avijjānirodhagāminim paṭipadanca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- 3. katamā panāvuso avijjā? katamo avijjāsamudayo? katamo avijjānirodho? katamā avijjānirodhagāminī paṭipadāti? yaṃ kho āvuso dukkhe aññāṇaṃ, dukkhasamudaye aññāṇaṃ, dukkhanirodhe aññāṇaṃ, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya aññāṇaṃ ayaṃ vuccatāvuso avijjā. āsavasamudayā avijjāsamudayo. āsavanirodhā avijjānirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo avijjā nirodhagāminī paṭipadā seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto sammāājīvo sammāvāyāmo, sammāsati, sammāsamādhi.

4. yato kho āvuso ariyasāvako evam avijjam pajānāti, evam avijjāsamudayam pajānāti, evam avijjānirodham pajānāti, evam avijjānirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.14 15. avijjāvāro.

- 1. sādhāvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchum: " siyā panāvuso aññopi pariyāyo yathā ariyasāvako sammādiţţhi hoti ujugatāssa diţţhi, dhamme aveccappasādena samannāgato' āgato imam saddhammanti?"
- 2. siyā āvuso. yato kho āvuso ariyasāvako āsavañca pajānāti, āsavasamudayañca pajānāti, āsavanirodhañca pajānāti, āsavanirodhagāminim paṭipadañca pajānāti, ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.
- **3.** katamo panāvuso āsavo? katamo āsavasamudayo? katamo āsavanirodho? katamā āsavanirodhagāminī pa-

bit page 132 x 132

tipadāti.? tayo'me āvuso āsavā: kāmāsavo bhavāsavo avijjāsavo. avijjāsamudayā āsavasamudayo. avijjānirodhā āsavanirodho. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo āsavanirodhagāminī paṭipadā -seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo, sammāvāyāmo sammāsati, sammāsamādhi.

4. yato kho āvuso ariyasāvako evam āsavam pajānāti, evam āsavasamudayam pajānāti, evam āsavanirodham pajānāti, evam āsavanirodhagāminim paṭipadam pajānāti, so sabbaso rāgānusayam pahāya paṭighānusayam paṭivinodetvā asmīti diṭṭhimānānusayam samūhanitvā avijjam pahāya vijjam uppādetvā diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. ettāvatāpi kho āvuso ariyasāvako sammādiṭṭhi hoti. ujugatāssa diṭṭhi. dhamme aveccappasādena samannāgato āgato imam saddhammanti.

1.9.15 16. āsavavāro.

idamavoca āyasmā sāriputto. attamanā te bhikkhū āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinandunti,

Sammādiţţhisuttam navamam.

1.10 Satipaţţhānasuttam

1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā kurūsu viharati kammāssadammam nāma kurūnam nigamo. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:

2. ekāyano ayam bhikkhave maggo sattānam visuddhiyā sokapariddavānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthagamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya - yadidam cattāro satipaṭṭhānā. katame cattāro?

idha bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam. vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam. citte cittānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam. dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam.

uddesavāro

1.10.1 kāyānupassanāsatipaţţhānaṃ ānāpānapabbam

kathañca bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati?

1. idha bhikkhave bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkaṃ ābhujitvā ujuṃ kāyaṃ paṇidhāya parimukhaṃ satiṃ upaṭṭhapetvā. so satova assasati, sato passasati. dīghaṃ
vā assasanto dīghaṃ assasāmīti pajānāti. dīghaṃ vā
passasanto dīghaṃ passasāmīti pajānāti. rassaṃ vā
assasanto rassaṃ assasāmīti pajānāti. rassaṃ vā
passasanto rassaṃ passasāmīti pajānāti. sabbakāyapaṭisaṃvedī assasissāmīti sikkhati. sabbakāyapaṭisaṃvedī
passasissāmīti sikkhati. passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ passasissāmīti sikkhati.

seyyathāpi bhikkhave dakkho bhamakāro vā bhamakārantevāsī vā dīgham vā anchanto dīgham anchāmīti pajānāti, rassam vā anchanto rassam anchāmīti pajānāti, evameva kho bhikkhave bhikkhu dīgham vā assasanto dīgham assasāmīti pajānāti. dīgham vā passasanto dīgham passasāmīti pajānāti. rassam vā assasanto ras-

bjt page 136 x 136

sam assasāmīti pajānāti. rassam vā passasanto rassam passasāmīti pajānāti. sabbakāyapaṭisamvedī assasissāmīti sikkhati. sabbakāyapaṭisamvedī passasissāmīti sikkhati. passambhayam kāyasankhāram assasissāmīti sikkhati. passambhayam kāyasankhāram passasissāmīti sikkhati. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kinci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

iriyāpathapabbam

2. puna ca param bhikkhave bhikkhu gacchanto vā gacchāmīti pajānāti. thito vā thitomhīti pajānāti. nisinno vā nisinnomhīti pajānāti. sayāno vā sayānomhīti pajānāti. yathā yathā vā panassa kāyo paṇihito hoti tathā tathā nam pajānāti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñānamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca

pts page 057 q 57

kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

sampajaññapabbam

3. puna ca param bhikkhave bhikkhu abhikkante paţikkante sampajānakārī hoti. ālokite vilokite sampajānakārī hoti. samminjite pasārite sampajānakārī hoti. sanghātipattacīvaradhārane sampajānakārī hoti. asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti. uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti. gate thite nisinne sutte jāgarite bhāsite tunhībhāve sampajānakārī hoti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati, atthi kāyoti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

paţikkūlamanasikārapabbam

4. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu imameva kāyaṃ uddhaṃ pādatalā adho kesamatthakā tacapariyantaṃ pūraṃ nānappakārassa asucino paccavekkhati: atthi imasmiṃ kāye kesā lomā nakhā dantā taco

bjt page 138 x 138

maṃsaṃ nahāru aṭṭhi aṭṭhimiñjaṃ²²² vakkaṃ hadayaṃ yakanaṃ kilomakaṃ pīhakaṃ papphāsaṃ antaṃ antaguṇaṃ udariyaṃ karīsaṃ pittaṃ semhaṃ pubbo lohitaṃ sedo medo assu vasā kheļo siṅghāṇikā lasikā muttanti.

seyyathāpi bhikkhave ubhatomukhā mūtolī²²³ pūrā nānāvihitassa dhaññassa-sevvathīdam: sālīnam vīhīnam muggānam māsānam tilānam tandulānam, tamenam cakkhumā puriso muñcitvā paccavekkhevya: ime sālī ime vīhī ime muggā ime māsā ime tilā ime tandulāti, evameva kho bhikkhave bhikkhu imameva kāyam uddham pādatalā adho kesamatthakā tacapariyantam pūram nānappakārassa asucino paccavekkhati: atthi imasmim kāye kesā lomā nakhā dantā taco mamsam nahāru atthi atthimiñjam vakkam hadayam yakanam kilomakam pīhakam papphāsam antam antagunam udariyam karīsam pittam semham pubbo lohitam sedo medo assu vasā khelo singhānikā lasikā muttanti. iti ajjhattam vā kāve kāvānupassī viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāvānupassī viharati, samudavadhammānupassī vā kāvasmim viharati. vavadhammānupassī vā kāvasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

²²²aţţhimiñjā (bahusu)

²²³mutoli (katthaci); mutoli (pts)

dhātumanasikārapabbam

5. puna ca param bhikkhave bhikkhu imameva kāvam vathāthitam vathāpanihitam dhātuso paccavekkhati: atthi imasmim kāye pathavīdhātu āpodhātu tejodhātu vāyodhātūti seyyathāpi bhikkhave dakkho goghātako vā goghātakantevāsī vā gāvim vadhitvā cātummahāpathe bilaso pativibhajitvā nisinno assa, evameva kho bhikkhave bhikkhu imameva kāyam yathāthitam yathāpanihitam dhātuso paccavekkhati: atthi imasmim kāye pathavīdhātu āpodhātu tejodhātu vāyodhātūti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati, atthi kāyoti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissati mattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

navasīvathikāpabbam

6. puna ca param bhikkhave bhikkhu seyyathāpi passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam ekāhamatam vā dvīhamatam vā tīhamatam vā uddhumātakam vinīlakam vipubbakajātam, so imameva kāyam upasamharati: 'ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī evam anatīto'ti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā

vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

- puna ca param bhikkhave bhikkhu seyyathāpi pas-7. seyya sarīram sīvathikāya chadditam kākehi vā khajjamānam kulalehi vā khajjamānam gijjhehi vā khajjamānam supānehi vā khajjamānam sigālehi vā khajjamānam vividhehi vā pānakajātehi khajjamānam, so imameva kāyam upasamharati: ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī etam anatītoti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudavadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva ñānamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.
- **8.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu seyyathāpi passeyya sarīraṃ sīvathikāya chaḍḍitaṃ aṭṭhikasaṅkhalikaṃ samaṃsalohitaṃ nahārusambandhaṃ, so ima-

bit page 140 x 140

meva kāyam upasamharati: ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī etam anatītoti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

- 9. puna ca param bhikkhave bhikkhu seyyathāpi passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikasaṅkhalikam nimmamsalohitamakkhittam nahārusambandham, so imameva kāyam upasamharati: ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī etam anatītoti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.
- **10.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu seyyathāpi passeyya sarīraṃ sīvathikāya chaḍḍitaṃ aṭṭhikasaṅkhalikaṃ apagatamaṃsalohitaṃ nahārusambandhaṃ,

so imameva kāyam upasamharati: ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī etam anatītoti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

11. puna ca param bhikkhave bhikkhu seyyathāpi passeyya sarīram sīvathikāya chadditam - atthikāni apagatasambandhāni disā vidisāsu vikkhittāni aññena hatthatthikam aññena pādatthikam aññena jaṅghatthikam aññena ūratthikam aññena katatthikam aññena pitthikantakam aññena sīsakatāham, so imameva kāyam upasamharati : ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī etam anatītoti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vavadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva ñānamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

- 12. puna ca param bhikkhave bhikkhu seyyathāpi passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikāni setāni saṅkhavaṇṇūpanibhāni, so imameva kāyam upasaṃharati: ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī etam anatītoti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.
- 13. puna ca param bhikkhave bhikkhu seyyathāpi passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikāni puñ-jakitāni terovassikāni, so imameva kāyam upasamharati: ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī etam anatīto'ti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

bjt page 142×142

14. puna ca param bhikkhave bhikkhu seyyathāpi passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikāni pūtīni cuṇṇakajātāni, so imameva kāyam upasamharati: 'ayampi kho kāyo evam dhammo evambhāvī etam anatīto'ti. iti ajjhattam vā kāye kāyānupassī viharati. bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. vayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmim viharati. atthi kāyoti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

evam kho bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati.

kāyānupassanāsatipaţţhānam niţţhitam

1.10.2 vedanānupassanāsatipatthānam

kathañca bhikkhave bhikkhu vedanāsu vedanānupassī viharati?

1. idha bhikkhave bhikkhu sukham vedanam vediyamāno 'sukham vedanam vediyāmī'ti pajānāti. dukham vedanam vediyamāno 'dukkham vedanam ve-

pts page 059 g 59

diyāmī'ti pajānāti. adukkhamasukham vedanam vediyāmī'ti pajānāti. sāmisam vā sukham vedanam vediyamāno 'sāmisam sukham vedanam vediyāmī'ti pajānāti. nirāmisam vā sukham vedanam vediyamāno 'nirāmisam sukham vedanam vediyamī'ti pajānāti. sāmisam vā dukkham vedanam vediyamāno 'sāmisam dukkham vedanam vediyāmī'ti pajānāti. nirāmisam vā dukkham vedanam vediyamāno 'nirāmisam dukkham vedanam vediyamāno 'nirāmisam dukkham vedanam vediyamī'ti pajānāti. sāmisam vā adukkham vedanam vediyamāno 'sāmīsam adukkhamasukham vedanam vediyāmī'ti pajānāti. nirāmisam vā adukkhamasukham vedanam vediyāmī'ti pajānāti. nirāmisam vā adukkhamasukham vedanam vediyamāno 'nirāmisam adukkhamasukham vedanam vediyāmī'ti pajānāti.

iti ajjhattam vā vedanāsu vedanānupassī viharati. bahiddhā vā vedanāsu vedanānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā vedanāsu vedanānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā vedanāsu viharati. vayadhammānupassī vā vedanāsu viharati. samudayavayadhammānupassī vā vedanāsu viharati. atthi vedanāti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evam kho bhikkhave bhikkhu vedanāsu vedanānupassī viharati.

vedanānupassanāsatipaţţhānam niţţhitam

1.10.3 cittānupassanāsatipaţţhānam

kathañca bhikkhave bhikkhu citte cittānupassī viharati?

idha bhikkhave bhikkhu sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajānāti. vītarāgam vā cittam vītarāgam cittanti pajānāti. sadosam vā cittam sadosam cittanti pajānāti. vītadosam vā cittam vītadosam cittanti pajānāti samoham vā cittam samoham cittanti pajānāti. vītamoham vā cittam vītamoham cittanti pajānāti. sankhittam vā cittam sankhittam cittanti pajānāti. vikkhittam vā cittam vikkhittam cittanti pajānāti. mahaggatam vā cittam mahaggatam cittanti pajānāti. amahaggatam vā cittam amahaggatam cittanti pajānāti. sauttaram vā cittam sauttaram cittanti pajānāti. anuttaram vā cittam anuttaram cittanti pajānāti. samāhitam vā cittam samāhitam cittanti pajānāti. asamāhitam vā cittam asamāhitam cittanti pajānāti. vimuttam vā cittam vimuttam cittanti pajānāti. avimuttam vā cittam avimuttam cittanti pajānāti. (1-16)

iti ajjhattam vā citte cittānupassī viharati. bahiddhā vā citte cittānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā citte cittānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā cittasmim viharati. vayadhammānupassī vā cittasmim

bjt page 144 x 144

viharati samudayavayadhammānupassī vā cittasmim viharati. atthi cittanti vā panassa sati paccupaţţhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati.

evam kho bhikkhave bhikkhu citte cittānupassī viharati.

cittānupassanāsatipaţţhānam niţţhitam

1.10.4 dhammānupassanāsatipaţţhānam

kathañca bhikkhave bhikkhu dhammanu-passī viharati?

nīvaraņa pabbam

1. idha bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati pañcasu nīvaraņesu. kathañca bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati pañcasu nīvaraņesu?

idha bhikkhave bhikkhu santaṃ vā ajjhattaṃ kāmacchandaṃ 'atthi me ajjhattaṃ kāmacchando'ti pajānāti. asantaṃ vā ajjhattaṃ kāmacchandaṃ 'natthi me ajjhattaṃ kāmacchando'ti pajānāti. yathā ca anuppannassa kāmacchandassa uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannassa kāmacchandassa pahānaṃ hoti, tañca

pts page 060 q 60

195

pajānāti. yathā ca pahīnassa kāmacchandassa āyatim anuppādo hoti, tañca pajānāti.

santam vā ajjhattam byāpādam 'atthi me ajjhattam byāpādo'ti pajānāti. asantam vā ajjhattam byāpādam 'natthi me ajjhattam byāpādo'ti pajānāti. yathā ca anuppannassa byāpādassa uppādo hoti, tanca pajānāti. yathā ca uppannassa byāpādassa pahānam hoti, tanca pajānāti. yathā ca pahīnassa byāpādassa āyatim anuppādo hoti, tanca pajānāti,

santaṃ vā ajjhattaṃ thīnamiddhaṃ'atthi me ajjhattaṃ thīnamiddhanti' pajānāti. asantaṃ vā ajjhattaṃ thīnamiddhaṃ 'natthi me ajjhattaṃ thīnamiddhanti, pajānāti. yathā ca anuppannassa thīnamiddhassa uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannassa thīnamiddhassa pahānaṃ hoti, tañca pajānāti. yathā ca pahīnassa thīnamiddhassa āyatiṃ anuppādo hoti, tañca pajānāti.

santaṃ vā ajjhattaṃ uddhaccakukkuccaṃ 'atthi me ajjhattaṃ uddhaccakukkucca'nti pajānāti. asantaṃ vā ajjhattaṃ uddhaccakukkuccaṃ'natthi me ajjhattaṃ uddhaccakukkucca'nti pajānāti. yathā ca anuppannassa uddhaccakukkuccassa uppādo hoti, tanca pajānāti. yathā ca uppannassa uddhaccakukkuccassa pahānaṃ hoti, tanca pajānāti. yathā ca pahīnassa uddhaccakukkuccassa āyatiṃ anuppādo hoti, tanca pajānāti,

bjt page 146 x 146

santaṃ vā ajjhattaṃ vicikicchaṃ 'atthi me ajjhattaṃ vicikicchā'ti pajānāti. asantaṃ vā ajjhattaṃ vicikicchaṃ'natthi me ajjhattaṃ vicikicchā'ti pajānāti. yathā ca anuppannāya vicikicchāya uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannāya vicikicchāya pahānaṃ hoti, tañca pajānāti. yathā ca pahīnāya vicikicchāya āyatiṃ anuppādo hoti, tañca pajānāti.

iti ajjhattam vā dhammesu dhammānupassī viharati. bahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā dhammesu viharati. vayadhammānupassī vā dhammesu viharati. samudayavayadhammānupassī vā dhammesu viharati. atthi dhammāti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva nāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kinci loke upādiyati. evam kho bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati pancasu nīvaranesu.

khandhapabbam

2. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu dhammesu dham mānupassī viharati pañcasupādānakkhandhesu. kathañca bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati pañcasupādānakkhandhesu.?

idha bhikkhave bhikkhu " iti rūpam, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthagamo. iti vedanā, iti vedanāya

pts page 061 q 61

samudayo, iti vedanāya atthagamo. itisaññā, iti saññāya samudayo, iti saññāya atthagamo. iti saṅkhārā, iti saṅkhārānaṃ samudayo, iti saṅkhārānaṃ. atthagamo. iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthagamo"ti.(1-5).

iti ajjhattam vā dhammesu dhammānupassī viharati. bahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. -

ajjhattabahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā dhammesu viharati. vayadhammānupassī vā dhammesu viharati. samudaya -vayadhammānupassī vā dhammesu viharati. atthi dhammāti vā panassa sati paccupaṭṭhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati na ca kiñci loke upādiyati. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati pañcasupādānakkhandhesu.

āyatanapabbam

3. puna ca param bhikkhave bhikkhu dhammesu dham mānupassī viharati chasu ajjhattikabāhiresu āyatanesu. kathanca bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati chasu ajjhattikabāhiresu āyatanesu?

idha bhikkhave bhikkhu cakkhuñca pajānāti. rūpe ca pajānāti. yañca tadubhayam paţicca uppajjati samyojanam, tañca pajānāti. yathā ca anuppannassa sam-

bit page 148 x 148

yojanassa uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannassa samyojanassa pahānam hoti. tañca pajānāti. yathā ca pahīnassa samyojanassa āyatim anuppādo hoti, tañca pajānāti. sotañca pajānāti. sadde ca pajānāti yanca tadubhayam paticca uppajjati samyojanam, tañca pajānāti. yathā ca anuppannassa samyojanassa uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannassa samyojanassa pahānam hoti. tañca pajānāti. yathā ca pahīnassa samyojanassa āyatim anuppādo hoti, tañca pajānāti. ghāṇañca pajānāti. gandhe ca pajānāti yañca tadubhayam paticca uppajjati samyojanam, tañca pajānāti. yathā ca anuppannassa samyojanassa uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannassa samyojanassa pahānam hoti. tañca pajānāti. yathā ca pahīnassa samyojanassa āyatim anuppādo hoti, tañca pajānāti. jivhañca pajānāti. rase ca pajānāti yañca tadubhayam paticca uppajjati samyojanam, tañca pajānāti. yathā ca anuppannassa samyojanassa uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannassa samyojanassa pahānam hoti. tañca pajānāti. yathā ca pahīnassa saṃyojanassa āyatim anuppādo hoti, tañca pajānāti. kāyañca pajānāti. photthabbe ca pajānāti yañca tadubhayam paticca uppajjati samyojanam, tañca pajānāti. yathā ca anuppannassa samyojanassa uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannassa samyojanassa pahānam hoti. tañca pajānāti. yathā ca pahīnassa samyojanassa āyatim anuppādo hoti, tañca pajānāti. manañca pajānāti. dhamme ca pajānāti yañca tadubhayam paţicca uppajjati samyojanam, tañca pajānāti. yathā ca anuppannassa samyojanassa uppādo hoti, tañca pajānāti.

199

yathā ca uppannassa saṃyojanassa pahānaṃ hoti. tañca pajānāti. yathā ca pahīnassa saṃyojanassa āyatiṃ anuppādo hoti, tañca pajānāti.

iti ajjhattam vā dhammesu dhammānupassī viharati. bahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā dhammesu viharati. vayadhammānupassī vā dhammesu viharati. samudayavayadhammānupassī vā dhammesu viharati. atthi dhammāti vā panassa sati paccupaţţhitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati chasu ajjhattikabāhiresu āyatanesu.

bojjhangapabbam

4. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu dhammesu dham mānupassī viharati sattasu bojjhaṅgesu. kathañca bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati sattasu bojjhaṅgesu?

idha bhikkhave bhikkhu santam vā ajjhattam satisambojjhangam atthi me ajjhattam satisambojjhango'ti pajānāti. asantam vā ajjhattam satisambojjhangam 'natthi me ajjhattam satisambojjhango'ti pajānāti -

bjt page 152 x 152

pts page 062 q 62

bjt page 150 x 150

yathā ca anuppannassa satisambojjhaṅgassa uppādo hoti, tañca pajānāti. yathā ca uppannassa satisambojjhaṅgassa bhāvanāpāripūrī hoti, tañca pajānāti.

santam vā ajjhattam dhammavicayasambojjhangam 'atthi me ajjhattam dhammavicayasambojjhango'ti pajānāti. asantam vā ajjhattam dhammavicayasambojjhangam 'natthi me ajjhattam dhammavicayasambojjhango'ti pajānāti. yathā ca anuppannassa dhammavicayasambojjhangassa uppādo hoti, tanca pajānāti. yathā ca uppannassa dhammavicayasambojjhangassa bhāvanāpāripūrī hoti, tanca pajānāti.

santam vā ajjhattam viriyasambojjhangam atthi me 'ajjhattam viriyasambojjhango'ti pajānāti. asantam vā ajjhattam viriyasambojjhangam 'natthi me ajjhattam viriyasambojjhango'ti pajānāti. yathā ca anuppannassa viriyasambojjhangassa uppādo hoti, tanca pajānāti. yathā ca uppannassa viriyasambojjhangassa bhāvanāpāripūrī hoti tanca pajānāti.

santam vā ajjhattam pītisambojjhangam atthi me 'ajjhattam pītisambojjhango'ti pajānāti. asantam vā ajjhattam pītisambojjhangam 'natthi me ajjhattam pītisambojjhango'ti pajānāti. yathā ca anuppannassa pītisambojjhangassa uppādo hoti, tanca pajānāti. yathā ca uppannassa pītisambojjhangassa bhāvanāpāripūrī hoti tanca pajānāti.

santam vā ajjhattam passaddhisambojjhangam atthi

me' ajjhattam passaddhisambojjhango'ti pajānāti. asantam vā ajjhattam passaddhisambojjhangam 'natthi me ajjhattam passaddhisambojjhango'ti pajānāti. yathā ca anuppannassa passaddhisambojjhangassa uppādo hoti, tanca pajānāti. yathā ca uppannassa passaddhisambojjhangassa bhāvanāpāripūrī hoti tanca pajānāti.

santam vā ajjhattam samādhisambojjhangam atthi me ajjhattam samādhisambojjhango'ti pajānāti. asantam vā ajjhattam samādhisambojjhangam 'natthi me ajjhattam samādhisambojjhango'ti pajānāti. yathā ca anuppannassa samādhisambojjhangassa uppādo hoti, tanca pajānāti. yathā ca uppannassa samādhisambojjhangassa bhāvanāpāripūrī hoti tanca pajānāti.

santam vā ajjhattam upekkhāsambojjhangam atthi me' ajjhattam upekkhāsambojjhango'ti pajānāti. asantam vā ajjhattam upekkhāsambojjhangam 'natthi me ajjhattam upekkhāsambojjhango'ti pajānāti. yathā ca anuppannassa upekkhāsambojjhangassa uppādo hoti, tanca pajānāti. yathā ca uppannassa upekkhāsambojjhangassa bhāvanāpāripūrī hoti tanca pajānāti.

iti ajjhattam vā dhammesu dhammānupassī viharati. bahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā dhammesu viharati. vayadhammānupassī vā dhammesu viharati. samudayavayadhammānupassī vā dhammesu viharati. atthi dhammāti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva

ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi kho bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati sattasu bojjhaṅgesu.

saccapabbam

5. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu dhammesu dham mānupassī viharati catusu ariyasaccesu. kathañca bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati catusu ariyasaccesu?

idha bhikkhave bhikkhu 'idam dukkhanti yathābhūtam pajānāti' ayam dukkhasamudayo'ti yathābhūtam pajānāti. 'ayam dukkhanirodho'ti yathābhūtam pajānāti. 'ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā'ti yathābhūtam pajānāti.

iti ajjhattam vā dhammesu dhammānupassī viharati. bahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. ajjhattabahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharati. samudayadhammānupassī vā dhammesu viharati, vayadhammānupassī vā dhammesu viharati. samudayavayadhammānupassī vā dhammesu viharati. atthi dhammāti vā panassa sati paccupatthitā hoti yāvadeva ñāṇamattāya patissatimattāya. anissito ca viharati. na ca kiñci loke upādiyati. evampi kho bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati catusu ariyasaccesu.

1. yo hi ko ci bhikkhave ime cattaro satipatthane evam bhāveyya satta vassāni, tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pātikankham: dittheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave satta vassāni, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro satipatthāne evam bhāvevva chabbassāni²²⁴ tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pātikankham: dittheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave chabbassāni, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro satipatthāne evam bhāvevva pañcavassāni tassa dvinnam phalānam añnataram phalam pāţikankham: diţţheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave pañcavassāni, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro satipatthāne evam bhāveyya cattāri vassāni tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pātikankham: dittheva dhamme annā, sati vā upādisese anāgāmitā, titthantu bhikkhave cattāri vassāni, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro satipatthāne evam bhāveyya tīni vassāni tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pātikankham: dittheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave tīni vassāni, vo hi ko ci bhikkhave ime cattāro satipatthāne evam bhāvevva dve vassāni tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham: diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave dve vassāni, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro satipatthāne evam bhāveyya ekam vassam tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pātikankham: dittheva

pts page 063 q 63

²²⁴chavassāni (pts, machasaṃ)

dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave ekam vassam, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro satipatthāne evam bhāveyya satta māsāni, tassa dvinnam phalānam añnataram phalam pātikankham: dittheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave satta māsāni, vo hi ko ci bhikkhave ime cattāro sati satipatthāne evam bhāveyya cha māsāni tassa dvinnam phalānam añnataram phalam pāţikankham: diţtheva dhamme annā, sati vā upādisese anāgāmitā, titthantu bhikkhave cha māsāni, vo hi ko ci bhikkhave ime cattāro sati satipatthāne evam bhāvevva' pañca māsāni tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pātikankham: dittheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā, tiţţhantu bhikkhave pañca māsāni, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro sati satipatthāne evam bhāveyya' cattāri māsāni tassa dvinnam phalānam añnataram phalam pātikankham: dittheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave cattāri māsāni, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro sati satipatthāne evam bhāveyva' tīni māsāni tassa dvinnam phalānam añnataram phalam pāţikankham: diţtheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave tīni māsāni, vo hi ko ci bhikkhave ime cattaro sati satipatthane evam bhaveyya' dve māsāni tassa dvinnam phalānam añnataram phalam pāţikankham: diţţheva dhamme aññā sati vā upādisese anāgāmitā. titthantu bhikkhave dve māsāni, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro sati satipatthāne evam bhāveyya' māsam²²⁵ tassa dvinnam phalānam

²²⁵ekam māsam (machasam)

aññataram phalam pāṭikaṅkham: diṭṭheva dhamme aññā sati vā upādisese anāgāmitā. tiṭṭhatu bhikkhave māsam, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro sati satipaṭṭhāne evam bhāveyya' addhamāsam, tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham: diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā, tiṭṭhatu bhikkhave addhamāso, yo hi ko ci bhikkhave ime cattāro satipaṭṭhāne evam bhāveyya sattāham, tassa dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham: diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā.

"ekāyano ayam bhikkhave maggo sattānam visuddhiyā sokapariddavānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthagamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya yadidam cattāro satipaṭṭhānā"ti, iti yantam vuttam idametam paṭicca vuttanti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Satipaţţhānasuttam

²²⁶ dasamam.

mūlapariyāyavaggo paţhamo.

²²⁶mahāsatipatthānasuttam (machasam)

tassavaggassa uddānam:

227

- **1.** ajaram amaram amatādhigamam phalamagganidassana dukkhanudam, sahitatthamahārahabhassakarabbhutapītikaram thavato sunatha.
- **2.** taļakāva supūritaghammapathe tividhaggipalepitanibbapanā, bhavabyādhipanodanaosadhiyo dhuva majjhimasuttavaraṭṭhapitā.
- **3.** madhavīva mandarasā amarānam khiḍḍaratījananam samarūnam, tā sutaveyyakaraṭṭhapitāsum sakyasutānamabhīramaṇatthā
- **4.** paññasatyādi satañca diyaḍḍhaṃ veyyakarāna duve apare ca, tesamahaṃ anupubba bravīmi ekamanā nisametha mudaggā.
- ${\bf 5.}~~$ pabhavāsavadāyadapubbagamo agatīgatianganasabbhayako, piyagāravapandarasallikhano tathadithi satī dasamo paṭhamo. $^{\rm f}$

gāthāyo panetā sabbattha vyākulā dissanti.

²²⁷tassuddānam (syā, machasam)

bjt page 154 x 154

6.

Mūlasusaṃvaradhammadāyādā, bheravānaṅgaṇākaṅkheyyavatthaṃ; Sallekhasammādiṭṭhisatipaṭṭhaṃ, vaggavaro asamo susamatto.

Sīhanādavaggo

2.1 Cūļasīhanādasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum, bhagavā etadavoca:
- 2. idheva bhikkhave samaṇo, idha dutiyo samaṇo, idha tatiyo samaṇo, idha catuttho samaṇo, suññā parappavādā samaṇehi aññeti²²⁸. evameva²²⁹ bhikkhave sammā sīhanādaṃ nadatha. ṭhānaṃ kho panetaṃ bhikkhave vijjati yaṃ idha aññatitthiyā paribbājakā evaṃ vadeyyuṃ: ko panāyasmantānaṃ assāso? kiṃ

pts page 064 q 64

²²⁸'aññehīti' (syā, machasaṃ)

²²⁹'evamevam' (sīmu)

balam? yena tumhe āyasmanto²³⁰ evam vadetha: idheva samaņo, idha dutiyo samaņo, idha tatiyo samaņo, idha catuttho samaņo suññā parappavādā samaņehi aññe'ti.

- 3. evam vādino bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā: atthi kho no āvuso tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena cattāro dhammā akkhātā ye mayam attani sampassamānā evam vadema: 'idheva samaņo, idha dutiyo samaņo, idha tatiyo samaņo, idha catuttho samaņo, suññā parappavādā samaņehi aññe'ti. katame cattāro? atthi kho no āvuso satthari pasādo. atthi dhamme pasādo. atthi sīlesu paripūrakāritā sahadhammikā kho pana piyā²³¹ manāpā gahaṭṭhā ceva pabbajitā ca. ime kho no āvuso tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena cattāro dhammā akkhātā ye mayam attani sampassamānā evam vadema: 'idheva samaņo, idha dutiyo samaņo, idha tatiyo samaņo, idha catuttho samaņo, suññā parappavādā samaņehi aññe'ti.
- 4. ţhānaṃ kho panetaṃ bhikkhave vijjati yaṃ aññatitthiyā paribbājakā evaṃ vadeyyuṃ: amhākampi kho āvuso atthi satthari pasādo yo amhākaṃ satthā. amhākampi atthi dhamme pasādo yo amhākaṃ dhammo. mayampi sīlesu paripūrakārino yāni amhākaṃ sīlāni. amhākampi sahadhammikā piyā manāpā gahaṭṭhā

²³⁰'āyasmanto attani sampassamānā' (syā)

bjt page 156 x 156

²³¹no piyā, (pts)

ceva pabbajitā ca. idha no āvuso ko viseso ko adhippāyo²³² kim nānākaraṇam yadidam tumhākañceva amhākañcāti.

- 5. evam vādino bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā: kimpanāvuso ekā niṭṭhā? udāhu puthu tiṭṭhā'ti? sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evam vyākareyyum: ekā hāvuso niṭṭhā, na puthu niṭṭhā'ti.
- **6.** sā panāvuso niţṭhā sarāgassa? udāhu vītarāgassāti? sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evam vyākareyyum: vītarāgassāvuso sā niṭṭhā, na sā niṭṭhā sarāgassāti.

sā panāvuso niţţhā sadosassa? udāhu vītadosassāti? sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evam vyākareyyum: vītadosassāvuso sā niţţhā, na sā nitthā sadosassāti.

sā panāvuso niţṭhā samohassa? udāhu vītamohassāti? sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evam vyākareyyum: vītamohassāvuso sā niṭṭhā, na sā nitthā samohassāti.

sā panāvuso niṭṭhā sataṇhassa? udāhu vītataṇhassāti? sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbā-

²³²adhippāyaso, aṭṭhakathā bjt page 158 x 158 pts page 065 q 65

jakā evam vyākareyyum: vītataņhassāvuso sā niţţhā, na sā niţţhā sataņhassāti.

sā panāvuso niţţhā saupādānassa? udāhu anupādānassāti? sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evam vyākareyyum: anupādānassāvuso sā niţţhā, na sā niţţhā saupādānassāti.

sā panāvuso niţţhā viddasuno? udāhu aviddasuno'ti? sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evam vyākareyyum: viddasuno āvuso sā niţţhā, na sā niţţhā aviddasuno'ti.

sā panāvuso niṭṭhā anuruddhapaṭiviruddhassa? udāhu ananuruddha appaṭiviruddhassāti? sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evaṃ vyākareyyuṃ: ananuruddhaappaṭiviruddhassāvuso sā niṭṭhā, na sā niṭṭhā anuruddhapaṭiviruddhassāti.

sā panāvuso niṭṭhā papañcārāmassa papañcaratino? udāhu nippapañcārāmassa nippapañcaratino?'ti. sammā vyākaramānā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evaṃ vyākareyyuṃ: nippapañcārāmassāvuso sā niṭṭhā nippapañcaratino papañcaratino. na sā niṭṭhā papañcārāmassa papañcaratino "ti.

7. dvemā bhikkhave diţţhiyo: bhavadiţţhi ca vibhavadiţţhi ca. ye hi ke ci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā bhavadiţţhim allīnā bhavadiţţhim upagatā bhavadiţţhim ajjhositā, vibhavadiţţhiyā te paţiviruddhā. ye

hi ke ci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā vibhavadiṭṭhiṃ allīnā vibhavadiṭṭhiṃ upallīgatā vibhavadiṭṭhiṃ ajjhositā, bhavadiṭṭhiyā te paṭiviruddhā. ye hi ke ci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā imāsaṃ dvinnaṃ diṭṭhīnaṃ samudayañca atthagamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṃ nappajānanti, te sarāgā te sadosā te samohā te sataṇhā te saupādānā te aviddasuno te anuruddhapaṭiviruddhā te papañcaratino te na parimuccanti jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi²³³. na parimuccanti dukkhasmāti vadāmi.

8. ye ca kho keci²³⁴ bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā imāsaṃ dvinnaṃ diṭṭhīnaṃ samudayañca atthagamañca²³⁵ assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṃ pajānanti, te vītarāgā te vītadosā te vītamohā te vītataṇhā te anupādānā te viddasuno te ananuruddhaappaṭiviruddhā te nippapañcārāmā nippapañcaratino te parimuccanti jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. parimuccanti dukkhasmāti vadāmi.

cattārimāni bhikkhave upādānāni. katamāni cattāri? kāmūpādānam diţţhūpādānam sīlabbatūpādānam attavādūpādānam. santi bhikkhave eke samanabrāhmanā

²³³'jarāmaraṇena sokaparideva dukkhadomanassupāyāsehi' (syā); 'jarāmaraṇena' (si)

bjt page 160 x 160

²³⁴ye ca keci samaṇā cā, (sī)

²³⁵ atthangamañca', (machasam, syā) pts page 066 g 66

sabbūpādānapariññāvādā paṭijānamānā te na sammā sabbūpādānapariññaṃ paññāpenti. kāmūpādānassa pariññaṃ paññāpenti na diṭṭhūpādānassa pariññaṃ paññāpenti²³⁶. na sīlabbatūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. na attavādūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. taṃ kissa hetu? imāni hi te bhonto samaṇabrāhmaṇā tīṇi ṭhānāni yathābhūtaṃ nappajānanti. tasmā te bhonto samaṇabrāhmaṇā sabbūpādānapariññāvādā paṭijānamānā te na sammā sabbūpādānapariññaṃ paññāpenti. kāmūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. na sīlabbatūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. na attavādūpādānassa pariññaṃ paññāpenti.

10. santi bhikkhave eke samaṇabrāhmaṇā sabbūpādānapariññāvādā paṭijānamānā te na sammā sabbūpādānapariññaṃ paññāpenti. kāmūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. diṭṭhūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. na attavādūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. taṃ kissa hetu? imāni hi te bhonto samaṇabrāhmaṇā dve ṭhānāni yathābhūtaṃ nappajānanti. tasmā te bhonto samaṇabrāhmaṇā sabbūpādānapariññāvādā paṭijānamānā te na sammā sabbūpādānapariññāvādā paṭijānamānā te na sammā sabbūpādānapariññavādā paṭijānamānā te na sammā sabbūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. diṭṭhūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. na sīlabbatupādānassa pariññaṃ paññāpenti. na attavādūpādānassa pariññaṃ paññāpenti.

²³⁶'paññapenti' (machasaṃ)

²³⁷'sabbupādānassa', (syā)

- 11. santi bhikkhave eke samaṇabrāhmaṇā sabbūpādānapariññāvādā paṭijānamānā te na sammā sabbūpādāna pariññaṃ paññāpenti. kāmūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. diṭṭhūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. na attavādūpādānassa pariññaṃ paññāpenti. taṃ kissa hetu? imaṃ hi te bhonto samaṇabrāhmaṇā ekaṃ ṭhānaṃ yathābhūtaṃ nappajānanti. tasmā te bhonto samaṇabrāhmaṇā sabbūpādānapariññāvādā paṭijānamānā te na sammā sabbūpādāna pariññaṃ paññāpenti. kāmupādānassa pariññaṃ paññāpenti diṭṭhūpādānassa pariñnaṃ paññāpenti. sīlabbatupādānassa pariñnaṃ paññāpenti. na attavādūpādānassa pariñnaṃ paññāpenti. na attavādūpādānassa pariñnaṃ paññāpenti.
- 12. evarūpe kho bhikkhave dhammavinaye yo satthari pasādo, so na sammaggato akkhāyati. yo dhamme pasādo, so na sammaggato akkhāyati. yā sīlesu paripūrakāritā, sā na sammaggatā akkhāyati. yā sahadhammikesu piyamanāpatā, sā na sammaggatā akkhāyati. tam kissa hetu: evam hetam bhikkhave hoti yathā tam durakkhāte dhammavinaye duppavedite aniyyānike anupasamasamvattanike asammāsambuddhappavedite.
- **13.** tathāgato ca kho bhikkhave araham sammāsambuddho sabbūpādānapariññāvādo paṭijānamāno sammā sabbūpādānapariññam paññāpeti. kāmūpādānas-

bjt page 162 x 162 pts page 067 g 67

sa pariññam paññāpeti. diṭṭhūpādānassa pariññam paññāpeti. sīlabbatūpādānassa pariññam paññāpeti. attavādūpādānassa pariññam paññāpeti.

- 14. evarūpe kho bhikkhave dhammavinaye yo satthari pasādo, so sammaggato akkhāyati. yo dhamme pasādo, so sammaggato akkhāyati. yā sīlesu paripūrakāritā, sā sammaggatā akkhāyati. yā sahadhammikesu piyamanāpatā, sā sammaggatā akkhāyati. taṃ kissa hetu: evaṃ hetaṃ bhikkhave hoti yathā taṃ svākkhāte dhammavinaye suppavedite niyyānike upasamasaṃvattanike sammāsambuddhappavedite.
- 15. ime ca bhikkhave cattāro upādānā kiṃnidānā? kiṃsamudayā? kiṃjātikā? kiṃpabhavā? ime cattāro upādānā taṇhānidānā taṇhāsamudayā taṇhājātikā taṇhāpabhavā. taṇhā cāyaṃ bhikkhave kiṃnidānā? kiṃsamudayā? kiṃjātikā? kiṃpabhavā? taṇhā vedanānidānā vedanāsamudayā vedanājātikā vedanāpabhavā. vedanā cāyaṃ bhikkhave kiṃnidānā? kiṃsamudayā? kiṃjātikā? kiṃpabhavā? vedanā phassanidānā phassasamudayā phassajātikā phassapabhavā. phasso cāyaṃ bhikkhave kiṃ nidāno? kiṃsamudayo? kiṃjātiko? kiṃpabhavo? phasso saļāyatananidāno saļāyatanasamudayo.

saļāyatanajātiko saļāyatanapabhavo. saļāyatanañcidam bhikkhave kimnidānam? kimsamudayam? kimjāti-

bjt page 164 x 164

kam? kimpabhavam? saļāyatanam nāmarūpanidānam nāmarūpasamudayam nāmarūpajātikam nāmarūpapabhavam. nāmarūpanīcidam bhikkhave kimnidānam? kimsamudayam? kimjātikam? kimpabhavam? nāmarūpam viñnānanidānam viñnānasamudayam viñnānajātikam viñnānapabhavam. viñnānanīcidam bhikkhave kimnidānam? kimsamudayam? kimjātikam? kimpabhavam? viñnānam sankhāranidānam sankhārasamudayam sankhārajātikam sankhārapabhavam. sankhārācime bhikkhave kimnidānā? kimsamudayā? kimjātikā? kimpabhavā? sankhārā avijjānidānā avijjāsamudayā avijjājātikā avijjāpabhavā.

16. yato ca kho bhikkhave bhikkhuno avijjā pahīṇā hoti vijjā uppannā. so avijjāvirāgā vijjuppādā neva kāmūpādānaṃ upādiyati. na diṭṭhūpādānaṃ upādiyati. na sīlabbatūpādānaṃ upādiyati. na attavādupādānaṃ upādiyati. anupādiyaṃ na paritassati. aparitassaṃ paccattaṃyeva parinibbāyati. khīṇā jāti, vusitaṃ brahmacariyaṃ, kataṃ karaṇīyaṃ, nāparaṃ itthattāyāti pajānātīti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Cūļasīhanādasuttam paṭhamam.

pts pag	e 068 q 68	

2.2 Mahāsīhanādasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā vesāliyam viharati bahi nagare avarapure²³⁸ vanasande, tena kho pana samayena sunakkhatto licchaviputto acirapakkanto hoti imasmā dhammavinayā. so vesāliyam parisatim²³⁹ evam²⁴⁰ vācam bhāsati: "natthi samaņassa gotamassa uttari manussadhammā alamariyañānadassanaviseso. takkapariyāhatam samaņo gotamo dhammam deseti vīmamsānucaritam sayampaṭibhānam. yassa ca khvāssa atthāya dhammo desito, so niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāyā"ti.
- 2. atha kho āyasmā sāriputto pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya vesālim piņḍāya pāvisi. assosi kho āyasmā sāriputto sunakkhattassa licchaviputtassa vesāliyam parisatim evam vācam bhāsamānassa: "natthi samaņassa gotamassa uttari manussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso. takkapariyāhatam samaņo gotamo dhammam deseti vīmamsānucaritam sayampaṭibhānam. yassa ca khvāssa atthāya dhammo desito, so niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāyā"ti.
- **3.** atha kho āyasmā sāriputto vesāliyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto yena bhagavā

²³⁸aparapure (machasaṃ)

²³⁹parisati (machasam)

²⁴⁰ekaṃ (pts)

bjt page 166 x 166

tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho āyasmā sāriputto bhagavantam etadavoca: sunakkhatto bhante licchaviputto acirapakkanto imasmā dhammavinayā, so vesāliyam parisatim evam vācam bhāsati: "natthi samanassa gotamassa uttari manussadhammā alamariyanānadassanaviseso. takkapariyāhatam samano gotamo dhammam deseti vīmamsānucaritam sayampatibhānam. yassa ca khvāssa atthāya dhammo desito, so niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāvā"ti.

- **4.** kodhano²⁴¹ sāriputta sunakkhatto moghapuriso. kodhā ca panassa esā vācā bhāsitā 'avaṇṇaṃ bhāsis-sāmī'ti. so sāriputta sunakkhatto moghapuriso vaṇṇaṃyeva tathāgatassa bhāsati. vaṇṇo heso sāriputta tathāgatassa, yo evaṃ vadeyya: 'yassa ca khvāssa atthāya 'dhammo desito, so niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāyā'ti.
- **5.** ayampi hi nāma sāriputta, sunakkhattassa moghapurisassa mayi dhammanvayo na bhavissati: "itipi so bhagavā arahaṃ sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānaṃ buddho bhagavā"ti.

 $^{^{241}}$ 'kodhano heso', machasam, 'kodhano kho' (syā) pts page 069 q69

- **6.** ayampi hi nāma sāriputta sunakkhattassa moghapurisassa mayi dhammanvayo na bhavissati: "itipi so bhagavā anekavihitam iddhividham paccanubhoti: ekopi hutvā bahudhā hoti. bahudhāpi hutvā eko hoti. āvībhāvam tirobhāvam tirokuḍam tiropākāram tiropabbatam asajjamāno gacchati. seyyathāpi ākāse. paṭhaviyampi²⁴² paṭhaviyāpi, machasam. ummujjanimujjam karoti. seyyathāpi udake. udakepi abhijjamāne gacchati seyyathāpi paṭhaviyam. ākāsepi pallaṅkena kamati seyyathāpi pakhīsakuṇo. imepi candimasuriye evam mahiddhike evam mahānubhāve pāṇinā parimasati parimajjati. yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattetī "ti.
- 7. ayampi hi nāma sāriputta, sunakkhattassa moghapurisassa mayi dhammanvayo na bhavissati: "itipi so bhagavā dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suṇāti dibbe ca mānuse ca ye dūre santike cā"ti.
- 8. ayampi hi nāma sāriputta, sunakkhattassa moghapurisassa mayi dhammanvayo na bhavissati: "itipi so bhagavā parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajānāti: sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajānāti. vītarāgam vā cittam vītarāgam cittanti pajānāti. sadosam vā cittam sadosam cittanti pajānāti. vītadosam vā cittam vītadosam cittanti pajānāti. samoham vā cittam samoham cittanti pajānāti. vītamo-

²⁴²paṭhaviyāpi, (syā) bjt page 168 x 168

ham vā cittam vītamoham cittanti pajānāti. sankhittam vā cittam sankhittam cittanti pajānāti. vikkhittam vā cittam vikkhittam cittanti pajānāti. mahaggatam vā cittam mahaggatam cittanti pajānāti. amahaggatam vā cittam amahaggatam cittanti pajānāti. sauttaram vā cittam sauttaram cittanti pajānāti. anuttaram vā cittam anuttaram cittanti pajānāti. samāhitam vā cittam samāhitam cittanti pajānāti. asamāhitam vā cittam asamāhitam cittanti pajānāti. vimuttam vā cittam vimuttam cittanti pajānāti. avimuttam vā cittam avimuttam cittanti pajānāti."

- 9. dasa kho panimāni sāriputta tathāgatassa tathāgatabalāni yehi balehi samannāgato tathāgato āsabhaṃ thānaṃ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṃ nadati, brahmacakkaṃ pavatteti. katamāni dasa? idha sāriputta, tathāgato ṭhānañca ṭhānato aṭṭhānañca aṭṭhānato yathābhūtaṃ pajānāti. yampi sāriputta, tathāgato ṭhānañca ṭhānato aṭṭhānato yathābhūtaṃ pajānāti, idampi sāriputta, tathāgatassa tathāgatabalaṃ hoti yaṃ balaṃ āgamma tathāgato āsabhaṃ ṭhānaṃ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṃ nadati, brahmacakkaṃ pavatteti.
- 10. puna ca param sāriputta tathāgato atītānāgatapaccuppannānam kammasamādānānam ṭhānaso hetuso vipākam yathābhūtam pajānāti. yampi sāriputta, tathāgato atītānāgatapaccuppannānam kammasamādānānam ṭhānaso hetuso vipākam yathābhūtam pajā-

nāti, idampi sāriputta, tathāgatassa tathāgatabalam hoti yam balam āgamma tathāgato āsabham ṭhānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.

- 11. puna ca param sāriputta, tathāgato sabbatthagāminim paṭipadam yathābhūtam pajānāti. yampi sāriputta, tathāgato sabbatthagāminim paṭipadam yathābhūtam pajānāti. idampi sāriputta, tathāgatassa tathāgata balam hoti yam balam āgamma tathāgato āsabham ṭhānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.
- 12. puna ca param sāriputta, tathāgato anekadhātunānādhātulokam yathābhūtam pajānāti. yampi sāriputta, tathāgato anekadhātu nānādhātulokam yathābhūtam pajānāti, idampi sāriputta, tathāgatassa tathāgatabalam hoti yam balam āgamma tathāgato āsabham thānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.
- 13. puna ca param sāriputta, tathāgato sattānam nānādhimuttikatam yathābhūtam pajānāti. yampi sāriputta tathāgato sattānam nānādhimuttikatam yathābhūtam pajānāti, idampi sāriputta, tathāgatassa tathāgatabalam hoti yam balam āgamma tathāgato āsabham ṭhānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati,

pts page 070 q 70 bjt page 170 x 170

brahmacakkam pavatteti.

- 14. puna ca param sāriputta, tathāgato parasattānam parapuggalānam indriyaparopariyattam yathābhūtam pajānāti. yampi sāriputta tathāgato parasattānam parapuggalānam indriyaparopariyattam yathābhūtam pajānāti, idampi sāriputta, tathāgatassa tathāgatabalam hoti yam balam āgamma tathāgato āsabham ṭhānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.
- 15. puna ca param sāriputta, tathāgato jhānavimok-khasamādhisamāpattīnam sankilesam vodānam vuţ-thānam yathābhūtam pajānāti. yampi sāriputta, tathāgato jhānavimokkhasamādhisamāpattīnam samkilesam vodānam vuţṭhānam yathābhūtam pajānāti, idampi sāriputta, tathāgatassa tathāgatabalam, hoti yam balam āgamma tathāgato āsabham ṭhānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.
- 16. puna ca param sāriputta, tathāgato anekavihitam pubbenivāsam anussarati. seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi²⁴³ jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi samvaṭtakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe, "amutrāsim evam nāmo evam gotto evam

²⁴³visampi (machasam)

vaṇṇo evamāhāro evaṃ sukhadukkhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra upapādiṃ.

tatrāpāsim evam nāmo evam gotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapatisamvedī evamāyuparivanto, so tato cuto idhūpapanno"ti, iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati, vampi sāriputta, tathāgato anekavihitam pubbenivāsam anussarati. seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi1 jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe, "amutrāsim evam nāmo evam gotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra upapādim. tatrāpāsim evam nāmo evam gotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno"ti, iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati, idampi sāriputta tathāgatassa tathāgatabalam hoti, yam balam āgamma tathāgato āsabham thānam patijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.

17. puna ca param sāriputta, tathāgato dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati: cavamāne upapajjamāne hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate. yathākammūpage satte pajānāti:

bjt page 172 x 172

225

"ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchāditthikā micchāditthikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāvasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiţţhikā sammāditthikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapannā"ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne hīne paņīte suvanne dubbanne sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti. yampi sāriputta, tathāgato dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati: cavamāne uppajjamāne hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti: "ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā arivānam upavādakā micchāditthikā micchāditthikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaraņā apāvam duggatim vinipātam niravam upapannā, ime vā bhonto sattā kāvasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaraņā sugatim saggam lokam upapannā"ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne hīne panīte suvanne dubban-

pts page 071 q 71

ņe sugate duggate. yathākammūpage satte pajānāti, idampi sāriputta tathāgatassa tathāgatabalam hoti. yam balam āgamma tathāgato āsabham ṭhānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati. brahmacakkam pavatteti.

- 18. puna ca param sāriputta tathāgato āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diţţheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. yampi sāriputta tathāgato āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diţţheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, idampi sāriputta tathāgatassa tathāgatabalam hoti yam balam āgamma tathāgato āsabham ṭhānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.
- **19.** imāni kho sāriputta dasa tathāgatassa tathāgatabalāni, yehi balehi samannāgato tathāgato āsabham thānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.
- **20.** yo kho mam sāriputta evam jānantam evam passantam evam vadeyya: "natthi samanassa gotamassa uttari manussadhammā alamariyanānadassanaviseso, takkapariyāhatam samano gotamo dhammam deseti vīmamsānucaritam sayampatibhāna"nti. tam sāriputta vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim

bjt page 174 x 174 $\,$

227

appaţinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye. seyyathāpi sāriputta bhikkhu sīlasampanno samādhisampanno diţţheva dhamme aññam ārādheyya, evam sampadamidam sāriputta vadāmi: tam vācam appahāya tam cittam appahāya tam diţţhim appaţinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye.

- 21. cattārimāni sāriputta tathāgatassa vesārajjāni yehi vesārajjehi samannāgato tathāgato āsabhaṃ ṭhānaṃ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṃ nadati, brahmacakkaṃ pavatteti, katamāni cattāri?
- 22. "sammāsambuddhassa te paṭijānato ime dhammā anabhisambuddhā "ti, tatra vata maṃ samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmiṃ sahadhammena paṭicodessatīti nimittametaṃ sāriputta na samanupassāmi. etampahaṃ sāriputta nimittaṃ asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.
- 23. "khīṇāsavassa te paṭijānato ime āsavā aparikkhīṇā"ti, tatra vata maṃ samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmiṃ sahadhammena paṭicodessatīti nimittametaṃ sāriputta na samanupassāmi. etampahaṃ sāriputta nimittaṃ asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.

pts page 072 q 72

- 24. "ye kho pana te antarāyikā dhammā vuttā te patisevato nālam antarāyāyā"ti, tatra vata mam samaņo vā brāhmaņo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmim sahadhammena paţicodessatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi. etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.
- 25. "yassa kho pana te atthāya dhammo desito so na niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāyā"ti, tatra vata maṃ samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmiṃ sahadhammena paṭicodessatīti nimittametaṃ sāriputta na samanupassāmi. etampahaṃ sāriputta nimittaṃ asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.
- **26.** imāni kho sāriputta cattāri tathāgatassa vesārajjāni yehi vesārajjehi samannāgato tathāgato āsabham thānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādam nadati, brahmacakkam pavatteti.
- 27. yo kho mam sāriputta evam jānantam evam passantam evam vadeyya: "natthi samanassa gotamassa uttari manussadhammā alamariyanānadassanaviseso, takkapariyāhatam samano gotamo dhammam deseti vīmamsānucaritam sayampaṭibhāna"nti. tam sāriputta vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim appaṭinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye.

bjt page 176 x 176

seyyathāpi sāriputta bhikkhu sīlasampanno samādhisampanno diṭṭheva dhamme aññam ārādheyya, evam sampadamidam sāriputta vadāmi: tam vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim appaṭinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye.

- 28. aṭṭha kho imā sāriputta parisā: katamā aṭṭha? khattiyaparisā brāhmaṇaparisā gahapatiparisā samaṇaparisā cātummahārājikaparisā tāvatiṃsaparisā māraparisā brahmaparisā. imā kho sāriputta aṭṭha parisā. imehi kho sāriputta catūhi vesārajjehi samannāgato tathāgato imā aṭṭha parisā upasaṅkamati ajjhogāhati.
- 29. abhijānāmi kho panāham sāriputta anekasatam khattiyaparisam upasankamitā. tatrapi mayā sannisinnapubbanceva sallapitapubbanca sākacachā ca samāpajjitapubbā. tatra vata mam bhayam vā sārajjam vā okkamissatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi. etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.
- **30.** abhijānāmi kho panāham sāriputta anekasatam brāhmaņaparisam upasankamitā. tatrapi mayā sannisinnapubbanceva sallapitapubbanca sākacachā ca samāpajjitapubbā. tatra vata mam bhayam vā sārajjam vā okkamissatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi. etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.

abhijānāmi kho panāham sāriputta anekasatam gahapatiparisam upasankamitā. tatrapi mayā sannisinnapubbanceva sallapitapubbanca sākacachā ca samāpajjitapubbā. tatra vata mam bhayam vā sārajjam vā okkamissatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi. etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.

abhijānāmi kho panāham sāriputta anekasatam samanaparisam upasankamitā. tatrapi mayā sannisinnapubbanceva sallapitapubbanca sākacachā ca samāpajjitapubbā. tatra vata mam bhayam vā sārajjam vā okkamissatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi. etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.

abhijānāmi kho panāham sāriputta anekasatam cātummahārājikaparisam upasankamitā. tatrapi mayā sannisinnapubbanceva sallapitapubbanca sākacachā ca samāpajjitapubbā. tatra vata mam bhayam vā sārajjam vā okkamissatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi. etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.

abhijānāmi kho panāham sāriputta anekasatam tāvatimsaparisam upasankamitā. tatrapi mayā sannisinnapubbanceva sallapitapubbanca sākacachā ca samāpajjitapubbā. tatra vata mam bhayam vā sārajjam vā okkamissatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi.

etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.

abhijānāmi kho panāham sāriputta anekasatam māraparisam upasankamitā. tatrapi mayā sannisinnapubbanceva sallapitapubbanca sākacachā ca samāpajjitapubbā. tatra vata mam bhayam vā sārajjam vā okkamissatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi. etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.

abhijānāmi kho panāham sāriputta anekasatam brahmaparisam upasankamitā. tatrapi mayā sannisinnapubbanceva sallapitapubbanca sākacachā ca samāpajjitapubbā. tatra vata mam bhayam vā sārajjam vā okkamissatīti nimittametam sāriputta na samanupassāmi. etampaham sāriputta nimittam asamanupassanto khemappatto abhayappatto vesārajjappatto viharāmi.

31. yo kho mam sāriputta evam jānantam evam passantam evam vadeyya: "natthi samanassa gotamassa uttari manussadhammā alamariyanānadassanaviseso, takkapariyāhatam samano gotamo dhammam deseti vīmamsānucaritam sayampaṭibhāna"nti. tam sāriputta vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim appaṭinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye. seyyathāpi sāriputta bhikkhu sīlasampanno samādhisampanno diṭṭheva dhamme aññam ārādheyya, evam sampadamidam sāriputta vadāmi: tam vācam appahā-

pts page 073 g 73

ya tam cittam appahāya tam diţţhim appaţinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye.

- 32. catasso kho imā sāriputta yoniyo. katamā catasso? aṇḍajā yoni, jalābujā yoni, saṃsedajā yoni, opapātikā yoni, katamā ca sāriputta aṇḍajā yoni? ye kho te sāriputta sattā aṇḍakosaṃ abhinibbhijja jāyanti, ayaṃ vuccati sāriputta aṇḍajā yoni. katamā ca sāriputta jalābujā yoni? ye kho te sāriputta sattā vatthikosaṃ abhinibbhijja jāyanti, ayaṃ vuccati sāriputta jalābujā yoni. katamā ca sāriputta saṃsedajā yoni? ye kho te sāriputta sattā pūtimacche vā jāyanti pūtikuṇape vā pūtikummāse vā candanikāya vā oļigalle vā jāyanti, ayaṃ vuccati sāriputta saṃsedajā yoni. katamā ca sāriputta opapātikā yoni? devā nerayikā ekacce ca manussā ekacce ca vinipātikā. ayaṃ vuccati sāriputta opapātikā yoni. imā kho sāriputta catasso yoniyo.
- 33. yo kho mam sāriputta evam jānantam evam passantam evam vadeyya: natthi samaņassa gotamassa uttari manussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso, takkapariyāhatam samaṇo gotamo dhammam deseti vīmamsānucaritam sayampaṭibhānanti. tam sāriputta vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim appaṭinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye. seyyathāpi sāriputta bhikkhu sīlasampanno samādhisampanno paññāsampanno diṭṭheva dhamme aññam ārādheyya, evam sampadamidam sāriputta vadāmi:

bjt page 178 x 178

233

tam vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim appaṭinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye.

34. pañca kho imā sāriputta gatiyo. katamā pañca? nirayo tiracchānayoni pettivisayo manussā devā. nirayañcāham sāriputta pajānāmi, nirayagāmiñca maggam, nirayagāminiñca patipadam, yathāpatipanno ca kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tañca pajānāmi. tiracchānayoniñcāham sāriputta pajānāmi tiracchānayonigāmiñca ca maggam, tiracchānayonigāminiñca patipadam. yathā paṭipanno ca kāyassa bhedā parammaraṇā tiracchānayonim upapajjati, tañca pajānāmi. pettivisayañcāham sāriputta pajānāmi pettivisayagāmiñca maggam pettivisayagāmininca paţipadam. yathāpaţipanno ca kāyassa bhedā parammaraṇā pettivisayam upapajjati, tañca pajānāmi. manusse cāham sāriputta pajānāmi, manussalokagāmiñca maggam, manussalokagāminiñca patipadam, yathāpatipanno ca kāyassa bhedā parammaranā manussesu upapajjati, tañca pajānāmi. deve cāham sāriputta pajānāmi. devalokagāmiñca maggam, devalokagāminiñca patipadam. vathāpatipanno ca kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam uppajjati, tañca pajānāmi-

nibbānañcāhaṃ sāriputta pajānāmi nibbānagāmiñca maggaṃ nibbānagāminiñca paṭipadaṃ. yathāpaṭipanno ca āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññā-

bjt page 180 x 180 pts page 074 q 74

vimuttim diţţheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, tañca pajānāmi.

idāham sāriputta ekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: tathāyam puggalo patipanno tathā ca irīyati tañca maggam samārūļho yathā kāyassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam niravam upapannam ekantadukkhā tippā katukā vedanā vediyamānam, seyyathāpi sāriputta angārakāsu sādhikaporisā pūrangārānam vītaccikānam vītadhūmānam, atha puriso āgaccheyya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito ekāyanena maggena tameva angārakāsum panidhāya. tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadeyya: tathāyam bhavam puriso paţipanno tathā ca irīyati tañca maggam samārūlho yathā imam yeva angārakāsum āgamissatīti. tamenam passeyya aparena samayena tassā angārakāsuyā patitam ekantadukkhā tippā katukā vedanā vediyamānam. evameva kho aham sāriputta idhekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: tathāyam puggalo patipanno tathā ca irīyati tañca maggam samārūļho yathā kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapaijissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannam ekantadukkhā tippā kaţukā

vedanā vediyamānam.

36. idha panāham sāriputta ekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: 'tathāyam puggalo patipanno tathā ca irīvati tañca maggam samārūlho vathā kāyassa bhedā parammaraņā tiracchānayonim upapajjissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā parammaraṇā tiracchānayonim uppannam dukkhā tippā katukā vedanā vediyamānam, seyyathāpi sāriputta gūthakūpo sādhikaporiso pūro gūthassa, atha puriso āgaccheyya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito ekāyanena maggena tameva gūthakūpam panidhāya. tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadeyya: tathāyam bhavam puriso patipanno tathā ca irīyati tañca maggam samārūlho yathā imam yeva gūthakūpam āgamissatīti. tamenam passeyya aparena samayena tasmim gūthakūpe patitam dukkhā tippā katukā vedanā vedivamānam -

evameva kho aham sāriputta idhekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: tathāyam puggalo paṭipanno tathā ca irīyati, tañca maggam samārūļho, yathā kāyassa bhedā parammaranā tiracchānayonim upapajajissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā parammaranā tiracchānayonim upapannam dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyamānam.

bjt page 182 x 182

- 37. idha panāham sāriputta ekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: 'tathāyam puggalo patipanno tathā ca irīvati tañca maggam samārūlho yathā kāyassa bhedā parammaranā pettivisayam upapajjissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāvassa bhedā parammaranā pettivisayam uppannam dukkhabahulā vedanā vediyamānam. seyyathāpi sāriputta rukkho visame bhūmibhāge jāto tanupattapalāso kabaracchāyo, atha puriso āgacchevva ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipasito ekayanena maggena tameva rukkham panidhaya. tamenam cakkhuma puriso disvā evam vadeyya: tathāyam bhavam puriso patipanno tathā ca irīvati tañca maggam samārūlho yathā imam yeva rukkham āgamissatīti. tamenam passeyya aparena samayena tassa rukkhassa chāyāya nisinnam vā nipannam vā dukkhabahulā vedanā vediyamānam. evameva kho aham sāriputta idhekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: tathāyam puggalo patipanno tatha ca irīyati, tanca maggam samārūlho, yathā kāyassa bhedā parammaranā pettivisayam upapajajissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā parammaranā pettivisayam upapannam dukkhabahulā vedanā vediyamānam.
- **38.** idha panāhaṃ sāriputta ekaccaṃ puggalaṃ evaṃ cetasā ceto paricca pajānāmi: 'tathāyaṃ puggalo paṭipanno tathā ca irīyati tañca maggaṃ samārūļho yathā

pts page 075 q 75

kāyassa bhedā parammaraṇā manussesu upapajjissatīti. tamenaṃ passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā parammaraṇā manussesu uppannaṃ sukhabahulā vedanā vediyamānaṃ. seyyathāpi sāriputta rukkho same bhūmibhāge jāto bahalapattapalāso sandacchāyo, atha puriso āgaccheyya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito ekāyanena maggena tameva rukkhaṃ paṇidhāya. tamenaṃ cakkhumā puriso disvā evaṃ vadeyya: tathāyaṃ bhavaṃ puriso paṭipanno tathā ca irīyati tañca maggaṃ samārūļho yathā imaṃ yeva rukkhaṃ āgamissatīti. tamenaṃ passeyya aparena samayena tassa rukkhassa chāyāya nisinnaṃ vā nipannaṃ vā sukhabahulā vedanā vediyamānaṃ.

evameva kho aham sāriputta idhekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: tathāyam puggalo paṭipanno tathā ca irīyati, tañca maggam samārūļho, yathā kāyassa bhedā parammaranā manussesu upapajajissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā parammaranā manussesu upapannam sukhabahulā vedanā vediyamānam.

39. idha panāhaṃ sāriputta ekaccaṃ puggalaṃ evaṃ cetasā ceto paricca pajānāmi: 'tathāyaṃ puggalo paṭipanno tathā ca irīyati tañca maggaṃ samārūļho yathā kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ

bjt page 184 x 184 pts page 076 q 76

upapajjissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam uppannam ekantasukhā vedanā vediyamānam.

seyyathāpi sāriputta pāsādo tatrassa kūţāgāram ullittāvalittam nivātam phussitaggalam pihitavātapānam. tatrassa pallanko gonakatthato patikatthato patalikatthato kādalimigapavarapaccattharano sauttaracchado ubhatolohita kūpadhāno, atha puriso āgacchevya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito ekāyanena maggena tameva pāsādam panidhāya. tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadevya: tathāyam bhavam puriso patipanno tathā ca irīvati tañca maggam samārūlho yathā imam yeva pāsādam āgamissatīti. tamenam passeyya aparena samayena tasmim pāsāde tasmim kūtāgāre tasmim pallanke nisinnam vā nipannam vā ekantasukhā vedanā vediyamānam. evameva kho aham sāriputta idhekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: tathāyam puggalo patipanno tathā ca irīyati, tañca maggam samārūļho, yathā kāvassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapajajissatīti. tamenam passāmi aparena samayena dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāvassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapannam ekantasukhā vedanā vediyamānam.

40. idha panāham sāriputta ekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: tathāyam puggalo patipanno tathā ca irīyati tanca maggam samārūlho ya-

239

thā āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diţţheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharissatīti. tamenam passāmi aparena samayena āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diţţheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantam ekantasukhā vedanā vediyamānam.

seyyathāpi sāriputta pokkharaņī acchodikā sātodikā sītodikā setakā supatitthā ramanīvā, avidūre cassā tīre vanasando, atha puriso āgaccheyya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito ekāyanena maggena tameva pokkharanim panidhāya. tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadevya: tathāyam bhavam puriso patipanno tathā ca irīvati, tañca maggam samārūlho, yathā imamyeva pokkharanim āgamissatīti. tamenam passeyya aparena samayena tam pokkharanim ogāhetvā nahāyitvā pītvā ca sabbadarathakilamathaparilāham patippassamhetvā paccuttaritvā tasmim vanasande nisinnam vā nipannam vā ekantasukhā vedanā vediyamānam. evameva kho aham sāriputta idhekaccam puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi: tathāyam puggalo patipanno tathā ca irīyati, tañca maggam samārūlho, yathā āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharissatīti. tamenam passāmi aparena samayena āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva

bjt page 186 x 186 pts page 077 g 77

dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantam ekantasukhā vedanā vediyamānam. imā kho sāriputta pañca gatiyo.

- 41. yo kho mam sāriputta evam jānantam evam passantam evam vadeyya: "natthi samanassa gotamassa uttarimanussadhammā alamariyanānadassanaviseso. takkapariyāhatam samano gotamo dhammam deseti vīmamsānucaritam sayampatibhānanti. "tam sāriputta vācam appahāya tam cittam appahāya tam ditthim appatinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye. seyyathāpi sāriputta bhikkhu sīlasampanno samādhisampanno paññāsampanno dittheva dhamme añnam ārādheyya, evam sampadamidam sāriputta vadāmi: tam vācam appahāya tam cittam appahāya tam ditthim appatinissajjitvā yathābhatam nikkhitto evam niraye
- **42.** abhijānāmi kho panāhaṃ sāriputta caturaṅgasamannāgataṃ brahmacariyaṃ caritā: tapassissudaṃ homi paramatapassī. lūkhassudaṃ homi paramalūkho. jegucchī sudaṃ homi paramajegucchī. pavivittassudaṃ homi paramapavivitto.
- **43.** tatrassu me idam sāriputta tapassitāya hoti: acelako homi muttācāro hatthāpalekhano, na ehibhadantiko na tiṭṭhabhadantiko. na abhihaṭam na uddissakatam na nimantanam sādiyāmi. so na kumbhimukhā

bjt page 188 x 188

241

patigaṇhāmi, na kaļopimukhā patigaṇhāmi, na eļakamantaraṃ na daṇḍamantaraṃ na musalamantaraṃ, na dvinnaṃ bhuñjamānānaṃ, na gabbhiniyā, na pāyamānāya, na purisantaragatāya, na saṅkittīsu, na yattha sā upaṭṭhito hoti, na yattha makkhikā saṇḍasaṇḍacārinī, na macchaṃ na maṃsaṃ. na suraṃ na merayaṃ na thusodakaṃ pivāmi.

so ekāgāriko vā homi ekālopiko, dvāgāriko vā homi dvālopiko, sattāgāriko vā homi sattālopiko. ekissāpi dattiyā yāpemi. dvīhipi dattīhi yāpemi. sattahipi dattīhi yāpemi. ekāhikampi āhāram āhāremi. dvīhikampi āhāram āhāremi sattāhikampi āhāram āhāremi. iti evarūpam addhamāsikampi pariyāyabhattabhojanānuyogamanuyutto viharāmi.

so sākabhakkho vā homi, sāmākabhakkho vā homi, nīvārabhakkho vā homi, daddulabhakkho vā homi, haṭabhakkho vā homi, kaṇabhakkho vā homi, ācāmabhakkho vā homi, piññākabhakkho vā homi, tiṇabhakkho vā homi, gomayabhakkho vā homi. vanamūlaphalāhāro vā yāpemi pavattaphalabhojī.

so sāṇānipi dhāremi, masāṇānipi dhāremi, tirīṭānipi dhāremi, ajinampi dhāremi, ajinakkhipampi dhāremi, kusacīrampi dhāremi, vākacīrampi dhāremi. phalakacīrampi dhāremi, kesakambalampi dhāremi, vālakambalampi dhāremi, ulūkapakkhampi dhāremi.

pts page 078 q 78

so kesamassulocakopi homi, kesamassulocanānuyogamanuyutto. ubbhaṭṭhakopi1 homi āsanapaṭikkhitto. ukkuṭikopi homi ukkuṭikappadhānamanuyutto. kaṇṭakāpassayiko pi homi kaṇṭakāpassaye seyyaṃ kappemi. sāyatatiyakampi udakorohanānuyogamanuyutto viharāmi.

iti evarūpam anekavihitam kāyassa ātāpanaparitāpanānuyogamanuyutto viharāmi. idam su me sāriputta tapassitāya hoti.

- 1. ubbhaṭaṭhiko pi, katthaci.
- 44. tatrassu me idam sāriputta lūkhasmim hoti: nekavassagaņikam rajojallam kāye sannicitam hoti papaţikajātam. seyyathāpi sāriputta tindukakhāņu nekavassagaņiko sannicito hoti papaţikajāto, evamevassu me sāriputta nekavassagaņikam rajojallam kāye sannicitam hoti papaţikajātam. tassa mayham sāriputta na evam hoti: ahovatāham imam rajojallam pāṇinā parimajjeyyam, aññe vā pana me imam rajojallam pāṇinā parimajjeyyunti. evampi me sāriputta na hoti. idam su me sāriputta lūkhasmim hoti.
- **45.** tatrassu me idam sāriputta jegucchismim hoti: so kho aham sāriputta satova abhikkamāmi sato paṭikkamāmi. yāva udabindumhipi me dayā paccupaṭṭhitā

bjt page 190 x 190

hoti: māham khuddake pāņe visamagate saṅghātam āpādessanti idam su me sāriputta jegucchismim hoti.

- **46.** tatrassu me idam sāriputta pavivittasmim hoti: so kho aham sāriputta aññataram araññāvatanam ajjhogahetvā viharāmi, vadā passāmi gopālakam vā pasupālakam vā tinahārakam vā katthahārakam vā vanakammikam vā, vanena vanam gahane na gahanam ninnena ninnam thalena thalam papatāmi. tam kissa hetu: mā mam te addasamsu, ahañca vā ne addasanti. sevyathāpi sāriputta āraññako migo manusse disvā vanena vanam gahanena gahanam ninnena ninnam thalena thalam papatati, evameva kho aham sāriputta yadā passāmi gopālakam vā pasupālakam vā tinahārakam vā katthahārakam vā vanakammikam vā, vanena vanam gahanena gahanam ninnena ninnam thalena thalam papatāmi, tam kissa hetu: mā mam te addasamsu, ahañca vā ne addasanti. idam su me sāriputta pavivittasmim hoti.
- 47. (tatrassu me idam sāriputta mahāvikaṭa bhojanasmim hoti:) so kho aham sāriputta ye te goṭṭhā paṭṭhitagāvo apagatagopālā tattha catukunḍiko upasaṅkamitvā yāni tāni vacchakānam taruṇakānam dhenupakānam gomayāni, tāni sudam āhāremi yāvakīvañca me sāriputta sakam muttakarīsam apariyādiṇṇam hoti, sakam yeva sudam muttakarīsam āhāremi. idam su me sāriputta mahāvikaṭabhojanasmim hoti.

pts page 079 q 79

bjt page 192 x 192

48. so kho aham sāriputta aññataram bhimsanakam vanasandam ajjhogāhetvā viharāmi. tatra sudam sāriputta bhimsanakassa vanasandassa bhimsanakatasmim hoti: yo ko ci avītarāgo tam vanasandam pavisati yebhuyyena lomāni hamsanti. so kho aham sāriputta yā tā rattiyo sītā hemantikā antaraṭṭhake himapātasamaye, tathārūpāsu rattisu rattim abbhokāse viharāmi divā vanasande. gimhānam pacchime māse divā abbhokāse viharāmi rattim vanasande. apissu mam sāriputta ayam anacchariyā gāthā paṭibhāsi pubbe assutapubbā:

sotatto sosīno eko bhiṃsanake vane. naggo na vaggimāsīno esanā pasuto munīti.

- **48.** so kho aham sāriputta, susāne seyyam kappemi chavaţţhikāni upadhāya. apissu mam sāriputta gomandalā upasankamitvā oţţhubhantipi, omuttentipi, pamsukenapi okiranti. kannasotesu'pi salākam pavesenti. na kho panāham sāriputta abhijānāmi tesu pāpakam cittam uppādetā. idam su me sāriputta upekkhāvihārasmim hoti.
- **50.** santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: āhārena suddhīti. te evamāhaṃsu: kolehi yāpemāti. te kolampi khādanti, kolacuṇṇampi khādanti, kolodakampi pivanti, anekavihitampi kolavikatiṃ paribhuñjanti. abhijānāmi kho panāhaṃ sāriputta ekaṃyeva kolaṃ āhāraṃ āharitā. siyā

pts page 080 g 80

kho pana te sāriputta evamassa: mahā nūna tena samayena kolo ahosīti. na kho panetam sāriputta evam datthabbam. tadāpi eta paramoyeva kolo ahosi, seyyathāpi etarahi. tassa mayham sāriputta ekamyeva kolam āhāram āhārayato adhimattakasimānam patto kāvo hoti: sevvathāpi nāma āsītikapabbāni vā kālapabbāni vā, evamevassu me angapaccangāni bhavanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma oṭṭhapadaṃ, evamevassu me ānisadam hoti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma vattanāvalī, evamevassu me pitthikantako unnatāvanato hoti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma jarasālāya gopānasiyo oluggaviluggā bhavanti, evamevassu me phāsuliyo oluggaviluggā bhavanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma gambhīre udapāne udakatārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti, evamevassu me akkhikūpesu akkhitārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma tittakālābu āmakacchinno vātātapena samphutito hoti sammilāto, evamevassu me sīsacchavi samaphutītā hoti sammilātā, tāvevappāhāratāva.

51. so kho aham sāriputta udaracchavim parimasis-sāmīti piţţhikanṭakam yeva pariganhāmi. piţţhikanṭakam parimasissāmiti udaracchavimyeva pariganhāmi. yāvassu me sāriputta udaracchavi piţţhikanṭakam allīnā hoti tāyevappāhāratāya. so kho aham sāriputta, vaccam vā muttam vā karissāmīti tattheva avakujjo papatāmi. tāyevappāhāratāya. so kho aham sāriputta tameva kāyam assāsento pāninā gattāni anomajjāmi.

bjt page 194 x 194

tassa mayham sāriputta pāṇinā gattāni anomajjato pūtimūlāni lomāni kāyasmā papatanti tāyevappāhāratāya.

52. santi kho pana sāriputta eke samanabrāhmanā evam vādino evam ditthino: āhārena suddhīti. te evamāhamsu: muggehi yāpemāti. te muggampi khādanti, muggacunnampi khādanti, muggodakampi pivanti, anekavihitampi muggavikatim paribhunjanti. abhijanami kho panāham sāriputta ekamyeva muggam āhāram āharitā. siyā kho pana te sāriputta evamassa: mahā nūna tena samayena muggo ahosīti. na kho panetam sāriputta evam datthabbam. tadapi eta paramoyeva muggo ahosi, sevvathāpi etarahi, tassa mayham sāriputta ekamyeva muggam āhāram āhāravato adhimattakasimānam patto kāyo hoti: seyyathāpi nāma āsītikapabbāni vā kālapabbāni vā, evamevassu me angapaccangāni bhavanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma otthapadam, evamevassu me ānisadam hoti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma vattanāvalī, evamevassu me pitthikantako unnatāvanato hoti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma jarasālāya gopānasiyo oluggaviluggā bhavanti, evamevassu me phāsuliyo oluggaviluggā bhavanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma gambhīre udapāne udakatārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti, evamevassu me akkhikūpesu akkhitārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma tittakālābu āmakacchinno vātātapena samphutito hoti sammilato, evamevassu me sīsac-

pts page 081 q 81

chavi samphuţitā hoti sammilātā, tāyevappāhāratāya. so kho ahaṃ sāriputta, udaracchaviṃ parimasissāmīti piţţhikaṇṭakaṃ yeva parigaṇhāmi. piţţhikaṇṭakaṃ parimasissāmīti udaracchaviṃ yeva parigaṇhāmi. yāvassu me sāriputta udaracchavi piţţhikaṇṭakaṃ allīnā hoti tāyevappāhāratāya. so kho ahaṃ sāriputta vaccaṃ vā muttaṃ vā karissāmīti tattheva avakujjo papatāmi tāyevappāhāratāya. so kho ahaṃ sāriputta, tameva kāyaṃ assāsento pāṇinā gattāni anomajjāmi. tassa mayhaṃ sāriputta pāṇinā gattāni anomajjato pūtimūlāni lomāni kāyasmā papatanti tāyevappāhāratāya.

santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: āhārena suddhīti. te evamāhaṃsu: tilehi yāpemāti. te tilampi khādanti, tilacuṇṇampi khādanti, tilokampi pivanti, anekavihitampi tilehivikatiṃ paribhuñjanti. abhijānāmi kho panāhaṃ sāriputta ekaṃyeva tilaṃ āhāraṃ āharitā. siyā kho pana te sāriputta evamassa: mahā nūna tena samayena tilo ahosīti. na kho panetaṃ sāriputta evaṃ daṭṭhabbaṃ. tadāpi eta paramoyeva tilo ahosi, seyyathāpi etarahi.

tassa mayham sāriputta ekamyeva tilam āhāram āhārayato adhimattakasimānam patto kāyo hoti: seyyathāpi nāma āsītikapabbāni vā kāļapabbāni vā, evamevassu me aṅgapaccaṅgāni bhavanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma oṭṭhapadam, evamevassu me ānisadam hoti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma vaṭṭanāvaļī, evamevassu me piṭṭhikaṇṭako uṇṇatāvanato hoti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma jarasālāya

gopānasiyo oluggaviluggā bhavanti, evamevassu me phāsuliyo oluggaviluggā bhavanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma gambhīre udapāne udakatārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti, evamevassu me akkhikūpesu akkhitārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti tāvevappāhāratāva. sevvathāpi nāma tittakālābu āmakacchinno vātātapena samphutito hoti sammilāto, evamevassu me sīsacchavi samphutitā hoti sammilātā, tāyevappāhāratāya. so kho aham sāriputta, udaracchavim parimasissāmīti pitthikantakamyeva pariganhāmi. piţţhikanţakam parimasissāmīti udaracchavim yeva pariganhāmi. yāvassu me sāriputta udaracchavi pitthikantakam allīnā hoti tāyevappāhāratāya. so kho aham sāriputta, vaccam vā muttam vā karissāmīti tattheva avakujjo papatāmi tāyevappāhāratāya. so kho aham sāriputta, tameva kāyam assāsento pāninā gattāni anomajjāmi. tassa mayham sāriputta pāninā gattāni anomajjato pūtimūlāni lomāni kāyasmā papatanti tāyevappāhāratāya.

santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: āhārena suddhīti. te evamāhaṃsu: taṇḍulehi yāpemāti. te taṇḍulampi khādanti, taṇḍulacuṇṇampikhādanti, taṇḍulodakampi pivanti, anekavihitampi taṇḍulavikatiṃ paribhuñjanti. abhijānāmi kho panāhaṃ sāriputta ekaṃyeva taṇḍulaṃ āhāraṃ āharitā. siyā kho pana te sāriputta evamassa: mahā nūna tena samayena taṇḍulo ahosīti. na kho panetaṃ sāriputta evaṃ daṭṭhabbaṃ. tadāpi eta paramoyeva tandulo ahosi, seyyathāpi etarahi.

53. tassa mayham sāriputta ekamyeva tandulam āhāram āhārayato adhimattakasīmānam patto kāyo hoti: seyyathāpi nāma āsītikapabbāni vā kālapabbāni vā. evamevassu me angapaccangani bhavanti tayevappahāratāya. seyyathāpi nāma otthapadam, evamevassu me ānisadam hoti tāvevappāhāratāva, sevvathāpi nāma vattanāvalī, evamevassu me pitthikantako unnatāvanato hoti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma jarasālāya gopānasiyo oluggaviluggā bhavanti, evamevassu me phāsulivo oluggaviluggā bhavanti tāvevappāhāratāya. seyyathāpi nāma gambhīre udapāne udakatārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti, evamevassu me akkhikūpesu akkhitārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma tittakālābu āmakacchinno vātātapena samphutito hoti sammilāto, evamevassu me sīsacchavi samphutitā hoti sammilātā, tāyevappāhāratāya. so kho aham sāriputta udaracchavim parimasissāmīti pitthikantakam yeva pariganhāmi, pitthikantakam parimasissāmiti udaracchavimyeva pariganhāmi. yāvassu me sāriputta udaracchavi piţţhikanţakam allīnā hoti tāyevappāhāratāya. so kho aham sāriputta, vaccam vā muttam vā karissāmīti tattheva avakujjo papatāmi tāvevappāhāratāva. so kho aham sāriputta tameva kāyam assāsento pāṇinā gattāni anomajjāmi. tassa mayham sāriputta pāninā gattāni anomajjato pūtimūlāni lomāni kāyasmā papatanti tāvevappāhāratāva.

bjt page 196 x 196

- **54.** tāyapi kho aham sāriputta iriyāya tāya paṭipadā-ya tāya dukkarakārikāya na ajjhagamam uttarimanus-sadhammā alamariyañāṇadassanavisesam. taṃkissahetu: imissāyeva ariyāya paññāya anadhigamā yāyam ariyā paññā adhigatā ariyā niyyānikā niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāya.
- **55.** santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: saṃsārena suddhīti. na kho paneso sāriputta saṃsāro sulabharūpo yo mayā asaṃsaritapubbo iminā dīghena addhunā, aññatra suddhāvāsehi devehi. suddhāvāse cāhaṃ sāriputta deve saṃsareyyaṃ, nayimaṃ lokaṃ punarāgaccheyyaṃ.
- **56.** santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: upapattiyā suddhīti. na kho panesā sāriputta upapatti sulabharūpā yā mayā anupapannapubbā iminā dīghena addhunā, aññatra suddhāvāsehi devehi. suddhāvāse cāhaṃ sāriputta deve upapajjeyyaṃ, nayimaṃ lokaṃ punarāgaccheyyaṃ.
- 57. santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: āvāsena suddhīti. na kho paneso sāriputta āvāso sulabharūpo yo mayā anāvutthapubbo iminā dīghena addhunā, aññatra suddhāvāsehi devehi. suddhāvāse cāhaṃ sāriputta deve vaseyyaṃ, nayimaṃ lokaṃ punarāgaccheyyaṃ.

- **58.** santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: yaññena suddhīti. na kho paneso sāriputta yañño sulabharūpo yo mayā ayiṭṭhapubbo iminā dīghena addhunā, tañca kho raññāva satā khattiyena muddhāvasittena, brāhmaṇena vā mahāsālena.
- **59.** santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: aggiparicariyāya suddhīti. na kho paneso sāriputta aggi sulabharūpo yo mayā apariciṇṇapubbo iminā dīghena addhunā, tañca kho raññāva satā khattiyena muddhāvasittena, brāhmaṇena vā mahāsālena.
- **60.** santi kho pana sāriputta eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: yāvadevāyaṃ bhavaṃ puriso daharo hoti yuvā susukāļakeso bhadrena yobbanena samannāgato paṭhamena vayasā, tāvadeva paramena paññāveyyattiyena samannāgato hoti. yato ca kho ayaṃ bhavaṃ puriso jiṇṇo hoti vuddho mahallako addhagato vayo anuppatto: āsītiko vā nāvutiko vā vassasatiko vā jātiyā, atha tamhā paññāveyyattiyā parihāyatī ti. na kho panetaṃ sāriputta evaṃ daṭṭhabbaṃ. ahaṃ kho pana sāriputta etarahi jiṇṇo vuddho mahallako addhagato vayo anuppatto, āsītiko me vayo vattati.

bjt page 198 x 198

- 61. idha me assu sāriputta cattāro sāvakā vassasatāyukā vassasatajīvino paramāya gatiyā satiyā ca dhitiyā ca samannāgatā paramena ca paññāvevvattivena. seyyathāpi sāriputta dalhadhammo dhanuggāho sikkhito katahattho katupāsano lahukena asanena appakasireneva tiriyam tālacchāvam atipātevya, evam adhimattasatimanto evam adhimattagatimanto evam adhimattadhitimanto evam paramena paññavevvattiyena samannāgatā. te mam catunnam satipatthānānam upādāyupādāya pañham puccheyyum, puttho puttho cāham tesam vyākareyyam. vyākatañca me vyātato dhāreyyum. na ca mam dutiyakam uttarim patipuccheyyum aññatra asitapītakhāyitasāyitā, aññatra uccārapassāvakammā, aññatra niddākilamathapativinodanā, apariyādinnā yevassa sāriputta tathāgatassa dhammadesanā, apariyādinnam yevassa tathāgatassa dhammapada byañjanam. apariyādinnam yevassa tathāgatassa pañhapatibhānam, atha me te cattāro sāvakā vassasatāvukā vassasatajīvino vassasatassa accayena kālam kareyyum. mañcakena cepi mam sāriputta pariharissatha nevatthi tathāgatassa paññāveyyattiyassa aññathattam.
- **62.** yaṃ kho panetaṃ sāriputta sammā vadamāno vadeyya: asammohadhammo satto loke upapanno bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampakāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānanti, mameva taṃ sammā vadamāno vadeyya: asammohadhammo satto loke upapanno bahujanahitāya bahujanasukhāya

lokānukampakāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānanti.

63. tena kho pana samayena āyasmā nāgasamālo bhagavato piṭṭhito ṭhito hoti bhagavantaṃ vījayamāno. atha kho āyasmā nāgasamālo bhagavantaṃ etadavoca: "acchariyaṃ bhante, abbhutaṃ bhante. api ca me bhante imaṃ dhammapariyāyaṃ sutvā lomāni haṭṭhāni. ko nāmo ayaṃ bhante dhammapariyāyo"ti. tasmātiha tvaṃ nāgasamāla imaṃ dhammapariyāyaṃ lomahamsanapariyāyo tveva nam dhārehīti.

idamavoca bhagavā. attamano āyasmā nāgasamālo bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Mahāsīhanādasuttam dutiyam.

bjt page 200 x 200

2.3 Mahādukkhakkhandhasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho sambahulā bhikkhū pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya sāvatthiyam pindāya pavisimsu. atha kho tesam bhikkhūnam etadahosi: atippago kho tāva sāvatthiyam pindāya caritum, yannūna mayam yenañnatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasankameyyāmāti.
- 2. atha kho te bhikkhū yenañnatitthiyanam paribbajakanam ārāmo tenupasankamimsu. upasankamitvā tehi añnatitthiyehi paribbajakehi saddhim sammodimsu. sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinne kho te bhikkhū te annatithiyā paribbajakā etadavocum: samaņo āvuso gotamo kāmānam parinnam pannāpeti. mayampi kāmānam parinnam pannāpema. samaņo āvuso gotamo rūpānam parinnam pannāpeti. mayampi rūpānam parinnam parinnam pannāpeti. mayampi rūpānam parinnam pannāpeti. mayampi vedanānam parinnam pannāpeti. mayampi vedanānam parinnam pannāpeti. mayampi vedanānam parinnam pannāpema. idha no āvuso ko viseso ko adhippāyo kim nānākaraṇam, samaṇassa vā gotamassa amhākam vā yadidam dhammadesanāya vā dhammadesanam, anusāsaniyā vā anusāsaninti?
- **3.** atha kho te bhikkhū tesam aññatitthiyānam paribbājakānam bhāsitam neva abhinandimsu. nappaṭik-

kosiṃsu anabhinanditvā appaţikkositvā uţţhāyāsanā pakkamiṃsu bhagavato santike etassa bhāsitassa atthaṃ ājānissāmāti.

atha kho te bhikkhū sāvatthiyam pindāya caritvā pacchābhattam pindapātapatikkantā yena bhagavā tenupasankamimsu, upasankamitya bhaqayantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinnā kho te bhikkhū bhagavantam etadavocum: idha mayam bhante pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya sāvatthiyam piņdāya pāvisimha. tesam no bhante amhākam etadahosi: " atippago kho tāva sāvatthiyam pindaya caritum, yannuna mayam yenaññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasankameyyāmā"ti. atha kho mayam bhante yenaññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasankamimha, upasankamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhim sammodimha sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdimha, ekamantam nisinne kho bhante te aññatitthiyā paribbājakā amhe etadavocum: samano āvuso gotamo kāmānam pariñnam pañnāpeti. mayampi kāmānam pariññam paññāpema. samano āvuso gotamo rūpānam pariñnam pañnapeti. mayampi rūpānam pariññam paññāpema.

samaņo āvuso gotamo vedanānam pariñnam pañnāpeti. mayampi vedanānam pariñnam pañnāpema. idha no āvuso ko viseso ko adhippāyo kim nānākaraņam,

bjt page 202 x 202 pts page 085 q 85

samaṇassa vā gotamassa amhākam vā yadidam dhammadesanāya vā dhammadesanam, anusāsaniyā vā anusāsaninti? atha kho mayam bhante tesam aññatitthiyānam paribbājakānam bhāsitam neva abhinandimha. nappaṭikkosimha. anabhinanditvā appaṭikkositvā uṭṭhāyāsanā pakkamimha "bhagavato santike etassa bhāsitassa attham ājānissāmā"ti.

- 5. evam vādino bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā: ko panāvuso kāmānam assādo? ko ādīnavo? kim nissaraņam ko rūpānam assādo? ko ādīnavo? kim nissaraņam? ko vedanānam assādo? ko ādīnavo? kim nissaraņanti? evam putthā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā na ceva sampāyissanti. uttariñca vighātam āpajjissanti. tam kissa hetu? yathā tam bhikkhave avisayasmim. nāham tam bhikkhave passāmi sadevake loke samārake sabrahmake, sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya yo imesam pañhānam veyyākaraṇena cittam ārādheyya, aññatra tathāgatena vā tathāgatasāvakena vā ito vā pana sutvā.
- **6.** ko ca bhikkhave kāmānam assādo? pañcime bhikkhave kāmāguņā. katame pañca? cakkhuviññeyyā rūpā iţṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā. sotaviññeyyā. saddā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā ghānaviññeyyā gandhā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā jivhāviññeyyā rasā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā. kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā

iţţhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā. yaṃ kho bhikkhave ime pañca kāmaguṇe paţicca uppajjati sukhaṃ somanassaṃ, ayaṃ kāmānaṃ assādo.

- 7. ko ca bhikkhave kāmānaṃ ādīnavo? idha bhikkhave kulaputto yena sippaṭṭhānena²⁴⁴ jīvikaṃ kappeti: yadi muddāya, yadi gaṇanāya, yadi saṅkhānena, yadi kasiyā, yadi gorakkhena, yadi issatthena, yadi rājaporisena, yadi sippaññatarena, sītassa purakkhato uṇhassa purakkhato, ḍaṃsamakasavātātapasiriṃsapasamphassehi rissamāno²⁴⁵, khuppipāsāya mīyamāno²⁴⁶. ayampi bhikkhave kāmānaṃ ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānaṃ kāmādhikaranam kāmānameva hetu.
- 8. tassa ce bhikkhave kulaputtassa evam uṭṭhahato ghaṭato vāyamato bhogā nābhinipphajjanti, so socati kilamati paridevati urattāļim kandati sammoham āpajjati: " mogham vata me uṭṭhānam, aphalo vata me vāyāmoti." ayampi bhikkhave kāmānam ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.

²⁴⁴sipputthānena (syā)

²⁴⁵īrayamāno (katthaci)

²⁴⁶miyyamāno (syā) pts page 086 g 86

bjt page 204 x 204

- 9. tassa ce bhikkhave kulaputtassa evam uṭṭhahato ghaṭato vāyamato te bhogā abhinipphajjanti, so tesam bhogānam ārakkhādhikaraṇam dukkham domanassam paṭisamvedeti: "kinti me bhoge neva rājāno hareyyum na corā hareyyum na aggi ḍaheyya na udakam vaheyya²⁴⁷ na appiyā dāyādā hareyyu"nti. tassa evam ārakkhato gopayato te bhoge rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā ḍahati, appiyā vā dāyādā haranti. so socati kilamati paridevati urattāļim kandati sammoham āpajjati: 'yampi me ahosi tampi no natthī'ti. ayampi bhikkhave kāmānam ādīnavo sandiṭṭhiko dukhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.
- 10. puna ca param bhikkhave kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu rājānopi rājūhi vivadanti. khattiyāpi khattiyehi vivadanti. brāhmaṇāpi brāhmaṇehi vivadanti. gapahatīpi gahapatīhi vivadanti. mātāpi puttena vivadati. puttopi mātarā vivadati. pitāpi puttena vivadati. bhātāpi bhātarā vivadati. bhātāpi bhaginiyā vivadati. bhaginīpi bhātarā vivadati. sahāyopi sahāyena vivadati. te tattha kalahaviggahavivādāpannā aññamaññam pāṇīhipi upakkamanti. leḍdūhipi upakkamanti. daṇḍehipi upakkamanti. satthehipi upakkamanti. te tattha maraṇampi nigacchanti maraṇamattampi dukkham. ayampi bhikkhave kāmānam ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.

²⁴⁷vāheyya (katthaci) bit page 206 x 206

- 11. puna ca param bhikkhave kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu asicammam gahetvā dhanukalāpam sannayhitvā ubhato viyūļham sangāmam pakkhandanti usūsupi khippamānesu sattīsupi khippamānāsu asīsupi vijjotalantesu. te tattha usūhipi vijjhanti. sattiyāpi vijjhanti, asināpi sīsam chindanti. te tattha maraṇampi nigacchanti maraṇamattampi dukkham ayampi bhikkhave kāmānam ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.
- 12. puna ca paraṃ bhikkhave kāmahetu kāmanidānaṃ kāmādhikaraṇaṃ kāmānameva hetu asicammaṃ gahetvā dhanukalāpaṃ sannayhitvā addāvalepanā²⁴⁸ upakāriyo pakkhandanti usūsupi khippamānāsu sattīsupi khippamānāsu asīsupi vijjotalantesu. te tattha usūhipi vijjhanti, sattiyāpi vijjhanti, pakkaṭṭhiyāpi²⁴⁹ osiñcanti, ahivaggenapi omaddanti, asināpi sīsaṃ chindanti. te tattha maraṇampi nigacchanti, maraṇamattampi dukkhaṃ. ayampi bhikkhave kāmānaṃ ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānaṃ kāmādhirakaraṇaṃ kāmānameva hetu.
- **13.** puna ca paraṃ bhikkhave kāmahetu kāmanidānaṃ kāmādhikaraṇaṃ kāmānameva hetu sandhimpi chindanti, nillopampi haranti, ekāgārikampi karonti,

²⁴⁸aṭṭāvalepanā (syā) pts page 087 q 87

²⁴⁹chākaṇakāyapi (machasaṃ)

paripanthepi tiṭṭhanti, paradārampi gacchanti. tamenam rājāno gahetvā vividhā kammakāraṇā²⁵⁰ kārenti: kasāhipi tāļenti, vettehipi tāļenti, addhadaṇḍakehipi tāļenti, hatthampi chindanti, pādampi chindanti, hatthapādampi chindanti, kaṇṇampi chindanti, nāsampi chindanti, kaṇṇanāsampi chindanti, bilaṅgathālikampi karonti, saṅkhamuṇḍikampi karonti, rāhumukhampi karonti, jotimālikampi karonti, hatthapajjotikampi karonti, erakavattikampi karonti, cīrakavāsikampi karonti eṇeyyakampi karonti, baļisamaṃsikampi karonti kahāpaṇakampi karonti -

khārāpatacchikampi karonti. palighaparivattikampi karonti. palālapīṭhakampi karonti. tattenapi telena osiñcanti. sunakhehipi khādāpenti. jīvantampi sūle uttāsenti. asināpi sīsaṃ chindanti. te tattha maraṇampi nigacchanti maraṇamattampi dukkhaṃ. ayampi bhikkhave kāmānaṃ ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakhandho kāmahetu kāmanidānaṃ kāmādhikaraṇaṃ kāmānameva hetu.

14. puna ca param bhikkhave kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaranam kāmānameva hetu kāyena duccaritam caranti, vācāya duccaritam caranti, manasā duccaritam caranti. te kāyena duccaritam caritvā vācāya duccaritam caritvā manasā duccaritam caritvā kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vini-

²⁵⁰vividhāni kammakaraṇāni (syā) bit page 208 x 208

pātaṃ nirayaṃ upapajjanti. ayaṃ²⁵¹ bhikkhave kāmānaṃ ādīnavo samparāyiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānaṃ kāmādhikaraṇaṃ kāmānameva hetu.

- **15.** kiñca bhikkhave kāmānam nissaraṇam? yo kho²⁵² bhikkhave kāmesu chandarāgavinayo, chandarāgappahānam, idam kāmānam nissaraṇam.
- 16. ye hi keci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā evaṃ kāmānaṃ assādañca assādato ādīnavañca ādīnavato nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtaṃ nappajānanti. te vata sāmaṃ vā kāme parijānissanti paraṃ vā tathattāya samādapessanti yathā paṭipanno kāme parijānissatīti netaṃ ṭhānaṃ vijjati. ye ca kho ke ci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā evaṃ kāmānaṃ assādañca assādato ādīnavañca ādīnavato nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtaṃ pajānanti. te vata sāmaṃ vā kāme parijānissanti, paraṃ vā tathattāya samādapessanti yathā paṭipanno kāme parijānissatīti ṭhānametam vijjati.
- 17. ko ca bhikkhave rūpānam assādo? seyyathāpi bhikkhave khattiyakaññā vā brāhmaṇakaññā vā gahapatikaññā vā paṇṇarasa vassuddesikā vā soļasa vassuddesikā vā nātidīghā nātirassā nātikisā nātithūlā nātikālī²⁵³ nāccodātā, paramā sā bhikkhave tasmim

²⁵¹ayampi (machasaṃ)

²⁵²yoca kho (katthaci)

pts page 088 q 88

²⁵³nātikāļikā (syā)

samaye subhā vaṇṇanibhāti? evaṃ bhante. yaṃ kho bhikkhave subhaṃ vaṇṇanibhaṃ paṭicca uppajjati sukhaṃ somanassaṃ. ayaṃ rūpānaṃ assādo.

- 18. ko ca bhikkhave rūpānam ādīnavo? idha bhikkhave tameva bhaginim passeyya aparena samayena āsītikam vā nāvutikam vā vassasatikam vā jātiyā, jiṇṇam gopānasivaṅkam bhoggam daṇḍaparāyanam pavedhamānam gacchantim āturam gatayobbanam khaṇḍadantam²54 palitakesam²55 vilūnam khalitam siram²56 valitam²57 tilakāhata gattam²58. tam kim maññatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evam bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.
- 19. puna ca param bhikkhave tameva bhaginim passeyya ābādhikam dukkhitam bāļhagilānam sake muttakarīse palipannam semānam añnehi vuṭṭhāpiyamānam añnehi samvesiyamānam²⁵⁹ tam kim mañnatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evam bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.

²⁵⁴khaṇḍadantiṃ (sīmu)

bjt page 210 x 210

²⁵⁵palitakesim (sīmu)

²⁵⁶khalitasīram, sīmu, khalalitasīram (syā)

²⁵⁷valinam (sīmu)

²⁵⁸tilakamhatagattim (sīmu)

²⁵⁹sampavesiyamānam (syā)

- **20.** puna ca param bhikkhave tameva bhaginim passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam ekāhamatam vā dvīhamatam vā tīhamatam vā, uddhumātakam vinīlakam vipubbakajātam, tam kim maññatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evam bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.
- 21. puna ca paraṃ bhikkhave tameva bhaginiṃ passeyya sarīraṃ sīvathikāya chaḍḍitaṃ kākehi vā khajjamānaṃ kulalehi vā khajjamānaṃ gijjhehi vā khajjamānaṃ²⁶⁰ suvāṇehi vā²⁶¹ khajjamānaṃ sigālehi²⁶² vā khajjamānaṃ vividhehi vā pāṇakajātehi khajjamānaṃ. taṃ kiṃ maññatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evaṃ bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.
- 22. puna ca param bhikkhave tameva bhaginim passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikasankhalikam samamsalohitam nahārusambandham tam kim maññatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evam bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.

puna ca param bhikkhave tameva bhaginim passey-

²⁶⁰kaṅkehi vā khajjamānaṃ,(machasaṃ)

²⁶¹supāṇehi, sīmu, sunakhehi vā khajjamānaṃ byagghehi vā khajjamānaṃ, dīpīhi vā khajjamānaṃ (machasaṃ)

²⁶²singālehi, machasam

pts page 089 q 89

ya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhisaṅkhalikam nimmamsalohitamakkhitam nahārusambandham. tam kim maññatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evaṃ bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.

puna ca param bhikkhave tameva bhaginim passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikasankhalikam apagatamamsalohitam nahārusambandham. tam kim mañnatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evam bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.

puna ca param bhikkhave tameva bhaginim passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikāni apagatasambandhāni disā vidisā vikkhittāni²⁶³ aññena hatthaṭṭhikam aññena pādaṭṭhikam aññena jaṅghaṭṭhikam aññena ūraṭṭhikam²⁶⁴ aññena kaṭaṭṭhikam²⁶⁵ aññena piṭṭhikaṇṭakam²⁶⁶ aññena sīsakaṭāham. tam kim maññatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evaṃ bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.

23. puna ca paraṃ bhikkhave tameva bhaginiṃ passeyya sarīraṃ sīvathikāya chaḍḍitaṃ aṭṭhikāni setāni

²⁶³disāvidisāsu vikkhittāni, katthaci

²⁶⁴ūruṭṭhikaṃ (machasaṃ)

²⁶⁵katitthakam (machasam)

 $^{^{266}}$ piţţhiţţhikam ... dantaţţhikam, (machasam) bjt page 212 x 212

sankhavaṇṇūpanibhāni²⁶⁷ taṃ kiṃ mañnatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto ti? evaṃ bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.

puna ca param bhikkhave tameva bhaginim passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikāni pūñjakitāni terovassikāni. tam kim maññatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūtoti? evam bhante. ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.

puna ca param bhikkhave tameva bhaginim passeyya sarīram sīvathikāya chaḍḍitam aṭṭhikāni pūtīni cuṇṇakajātāni. tam kim maññatha bhikkhave yā purimā subhā vaṇṇanibhā sā antarahitā, ādīnavo pātubhūto'ti? evam bhante ayampi bhikkhave rūpānam ādīnavo.

- **24.** kiñca bhikkhave rūpānaṃ nissaraṇaṃ? yo bhikkhave rūpesu chandarāgavinayo chandarāgappahānaṃ. idaṃ rūpānaṃ nissaraṇaṃ
- 25. ye hi ke ci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā evaṃ rūpānaṃ assādañca assādato ādīnavañca ādīnavato nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtaṃ nappajānanti, te vata sāmaṃ vā rūpe parijānissanti, paraṃ vā tathattāya samādapessanti yathā paṭipanno rūpe parijānissatīti netaṃ ṭhānaṃ vijjati. ye ca kho ke ci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā evaṃ rūpānaṃ as-

²⁶⁷saṅkhavaṇṇa paṭibhāgāti, (machasaṃ)

sādañca assādato ādīnavañca ādīnavato nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtaṃ pajānanti, te vata sāmaṃ vā rūpe parijānissanti paraṃ vā tathattāya samādapessanti yathā paṭipanno rūpe parijānissatīti ṭhānametaṃ vijjati.

- 26. ko ca bhikkhave vedanānam assādo? idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dham mehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. yasmim samaye bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati, neva tasmim samaye attavyābādhāya ceteti. na paravyābādhāya ceteti. na ubhaya vyābādhāya ceteti. abyāpajjhamyeva tasmim samaye vedanam vedeti. abyāpajjhaparamāham bhikkhave vedanānam assādam vadāmi.
- 27. puna ca param bhikkhave bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. yasmim samaye bhikkhave bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati, neva tasmim samaye attavyābādhāya ceteti. na paravyābādhāya ceteti. na ubhayavyābādhāya ceteti. abyāpajjhamyeva tasmim

samaye vedanam vedeti. abyāpajjhaparamāham bhikkhave vedanānam assādam vadāmi.

puna ca param bhikkhave bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhanca kāyena paṭisaṃvedeti. yaṃ taṃ ariyā ācikkhanti upekkhako satimā sukhavihārīti, taṃ tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. yasmiṃ samaye bhikkhave bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhanca kāyena paṭisaṃvedeti. yaṃ taṃ ariyā ācikkhanti upekkhako satimā sukhavihirīti taṃ tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati, neva tasmiṃ samaye attavyābādhāya ceteti. na paravyābādhāya ceteti. na ubhayavyābādhāya ceteti. abyāpajjhamyeva tasmiṃ samaye vedanaṃ vedeti. abyāpajjhaparamāhaṃ bhikkhave vedanānam assādam vadāmi.

puna ca param bhikkhave bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthagamā adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. yasmim samaye bhikkhave bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthagamā adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati, neva tasmim samaye attavyābādhāya ceteti. na paravyābādhāya ceteti. na ubhayavyābādhāya ceteti. abyāpajjhamyeva tasmim samaye vedanam vedeti. abyāpajjhaparamāham bhikkhave vedanānam assādam vadāmi.

bjt page 214 x 214

- **28.** ko ca bhikkhave vedanānam ādīnavo? yam²⁶⁸ bhikkhave vedanā aniccā dukkhā viparināmadhammā, ayam vedanānam ādīnavo.
- **29.** kiñca bhikkhave vedanānam nissaranam? yo bhikkhave vedanāsu chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam vedanānam nissaranam.
- **30.** ye hi ke ci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā evaṃ vedanānaṃ assādañca assādato ādīnavañca ādīnavato nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtaṃ nappajānanti, te vata sāmaṃ vā vedanā²⁶⁹ parijānissanti, paraṃ vā tathattāya samādapessanti, yathā paṭipanno vedanā parijānissatīti netaṃ ṭhānaṃ vijjati. ye ca kho ke ci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā evaṃ vedanānaṃ assādañca assādato ādīnavañca ādīnavato nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtaṃ pajānanti, te vata sāmaṃ vā vedanā parijānissanti, paraṃ vā tathattāya samādapessanti yathā paṭipanno vedanā parijānissatīti ṭhānametaṃ vijjatīti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Mahādukkhakkhandhasuttam tatiyam.

²⁶⁸yā (katthaci, machasaṃ)
²⁶⁹vedanaṃ (machasaṃ)
pts page 091 g 91

2.4 Cūļadukkhakkhandhasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sakkesu viharati kapilavatthusmim nigrodhārāme. atha kho mahānāmo sakko yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisīnno kho mahānāmo sakko bhagavantam etadavoca:
- 2. dīgharattāham bhante bhagavatā evam dhammam desitam ajānāmi: lobho cittassa upakkileso, doso cittassa upakkileso, moho cittassa upakkileso'ti. evancāham bhante bhagavatā dhammam desitam ājānāmi: lobho cittassa upakkileso, doso cittassa upakkileso, moho cittassa upakkilesoti. atha ca pana me ekadā lobhadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti. dosadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti. mohadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti. tassa mayham bhante evam hoti: ko su nāma me dhammo ajjhattam appahīno yena me ekadā lobhadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti, dosadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti, mohadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti, mohadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti, mohadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti, mohadhammāpi cittam pariyādāya tiṭṭhanti.
- 3. so eva kho te mahānāma dhammo ajjhattam appahīno yena te ekadā lobhadhammāpi cittam pariyādāya tiţţhanti, dosadhammāpi cittam pariyādāya tiţţhanti so ca hi te mahānāma dhammo ajjhattam pahīno abhavissa, na

bjt page 216 x 216

tvam agāram ajjhāvaseyyāsi, na kāme paribhuñjeyyāsi. yasmā ca kho te mahānāma so eva dhammo ajjhattam appahīno, tasmā tvam agāram ajjhāvasasi, kāme paribhuñjasi.

- **4.** appassādā kāmā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti iti cepi mahānāma ariyasāvakassa yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham hoti, so ca aññatreva kāmehi aññatra akusalehi dhammehi pītisukham nādhigacchati aññam vā tato santataram, atha kho so neva tāva anāvattī kāmesu hoti.
- 5. yato ca kho mahānāma ariyasāvakassa appassādā kāmā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham hoti, so ca aññatreva kāmehi aññatra akusalehi dhammehi pītisukham adhigacchati aññam vā tato santataram, atha kho so anāvaṭṭī kāmesu hoti.
- **6.** mayhampi kho mahānāma pubbeva sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato: "appassādā kāmā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiţţham ahosi²⁷⁰ so ca aññatreva kāmehi aññatra akusalehi dhammehi pītisukham nājjhagamam aññam vā tato santataram, atha khvāham neva tāva anāvaţţī. kāmesu paccaññāsim.

pts page 092 q 92

²⁷⁰hoti (machasam, syā)

bjt page 218 x 218

- 7. yato ca kho me mahānāma: "appassādā kāmā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo" ti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiţţham ahosi, so ca aññatreva kāmehi aññatra akusalehi dhammehi pītisukham ajjhagamam aññañca tato santataram, athāham anāvaţţī kāmesu paccaññāsim.
- 8. ko ca mahānāma kāmānam assādo? pañcime mahānāma kāmaguṇā. katame pañca? cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, ghānaviññeyyā gandhā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, jivhāviññeyyā rasā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. ime kho mahānāma pañca kāmaguṇā. yaṃ kho mahānāma ime pañca kāmaguṇe paṭicca uppajjati sukhaṃ somanassaṃ, ayaṃ kāmānaṃ assādo.
- 9. ko ca mahānāma kāmānam ādīnavo? idha mahānāma kulaputto yena sippaṭṭhānena jīvikam kappeti: yadi muddāya yadi gaṇanāya yadi saṃṅkhātena yadi kasiyā yadi vaṇijjāya yadi gorakkhena yadi issatthena yadi rājaporisena yadi sippaññatarena, sītassa purakkhato uṇhassa purakkhato, ḍaṃsamakasavātātapasiriṃsapasamphassehi rissamāno, khuppipāsāya mīyamāno. ayampi mahānāma kāmānam ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.

- 10. tassa ce mahānāma kulaputtassa evam uṭṭhahato ghaṭato vāyamato te bhogā nābhinipphajjanti, so socati kilamati paridevati, urattāļim kandati, sammoham āpajjati: "mogham vata me uṭṭhānam. aphalo vata me vāyāmoti". ayampi mahānāma kāmānam ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.
- 11. tassa ce mahānāma kulaputtassa evam uṭṭhahato ghaṭato vāyamato te bhogā abhinipphajjanti, so tesam bhogānam ārakkhādhikaraṇam dukkham domanassam paṭisamvedeti: "kinti me bhoge neva rājāno hareyyum, na corā hareyyum, na aggi ḍaheyya, na udakam vaheyya, na appiyā dāyādā hareyyunti."
- 12. tassa evam ārakkhato gopayato te bhoge rājāno vā haranti. corā vā haranti. aggi vā ḍahati. udakam vā vahati. appiyā vā dāyādā haranti. so socati kilamati paridevati urattāļim kandati sammoham āpajjati: yampi me ahosi tampi no natthīti. ayampi mahānāma kāmānam ādīnavo. sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.
- **13.** puna ca param mahānāma kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaranam kāmānameva hetu rājānopi rājūhi vivadanti. khattiyāpi khattiyehi vivadanti. brāhmanāpi brāhmanehi vivadanti. gahapatīpi gahapatīhi

bjt page 220×220

vivadanti. mātāpi puttena vivadati. puttopi mātarā vivadati. pitāpi puttena vivadati. puttopi pitarā vivadati. bhātāpi bhātarā vivadati. bhātāpi bhaginiyā vivadati. bhaginīpi bhātarā vivadati. sahāyopi sahāyena vivadati. te tattha kalahaviggahavivādāpannā aññamaññam pāṇīhipi upakkamanti. leḍḍūhipi upakkamanti. daṇḍehipi upakkamanti. satthehipi upakkamanti. te tattha maraṇampi nigacchanti maraṇamattampi dukkham. ayampi mahānāma kāmānam ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.

- 14. puna ca param mahānāma kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaranam kāmānameva hetu asicammam gahetvā dhanukalāpam sannayhitvā ubhato viyūļham sangāmam pakkhandanti usūsupi khippamānesu sattīsupi khippamānāsu asīsupi vijjotalantesu. te tattha usūhipi vijjhanti, sattiyāpi vijjhanti, asināpi sīsam chindanti. te tattha maranampi nigacchanti maranamattampi dukkham. ayampi mahānāma kāmānam ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaranam kāmānameva hetu.
- 15. puna ca param mahānāma kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaranam kāmānameva hetu asicammam gahetvā dhanukalāpam sannayhitvā addāvalepanā²⁷¹ upakāriyo pakkhandanti usūsupi khippamānesu sattīsupi khippamānāsu asīsupi vijjotalantesu. te tattha

²⁷¹aţţāvalepatā, (syā)

usūhipi vijjhanti, sattiyāpi vijjhanti, pakkaṭṭhiyāpi²⁷² osiñcanti, abhivaggenapi omaddanti, asināpi sīsaṃ chindanti. te tattha maraṇampi nigacchanti maraṇamattampi dukkhaṃ. ayampi mahānāma kāmānaṃ ādīnavo sandiṭṭhiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānaṃ kāmādhikaraṇaṃ kāmānameva hetu.

puna ca param mahānāma kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaranam kāmānameva hetu sandhimpi chindanti, nillopampi haranti, ekāgārikampi karonti, paripanthepi titthanti, paradārampi gacchanti. tamenam rājāno gahetvā vividhā²⁷³ kammakāranā²⁷⁴ kārenti. kasāhipi tālenti, vettehipi tālenti, addhadandakehipi tālenti, hatthampi chindanti, pādampi chindanti, hatthapādampi chindanti. kannampi chindanti, nāsampi chindanti, kannanāsampi chindanti, bilangathālikampi karonti, rāhumukhampi karonti, jotimālikampi karonti, hatthapajjotikampi karonti, erakavattikampi karonti, cīrakavāsikampi karonti, khārāpatacchikampi karonti, palighaparivattikampi karonti, palālapīthakampi karonti, tattenapi telena osiñcanti, sunakhehipi khādāpenti, jīvantampi sūle uttāsenti, asināpi sīsam chindanti. te tattha maranampi nigacchanti maranamattampi dukkham. ayampi mahānāma kāmānam ādīnavo sanditthiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaranam kāmānameva hetu.

²⁷²chakaṇakāyapi, (machasaṃ) bjt page 222 x 222

²⁷³vividhāni (syā)

²⁷⁴kammakarāṇāni (syā)

- 17. puna ca param mahānāma kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu kāyena duccaritam caranti, vācāya duccaritam caranti, manasā duccaritam caranti. te kāyena duccaritam caritvā vācāya duccaritam caritvā manasā duccaritam caritvā kāyassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjanti. ayam mahānāma kāmānam ādīnavo samparāyiko dukkhakkhandho kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam kāmānameva hetu.
- 18. ekamidāham mahānāma samayam rājagahe viharāmi gijjhakūṭe pabbate. tena kho pana samayena sambahulā nigaṇṭhā isigilipasse kāļasilāyam ubbhaṭṭhakā honti āsanapaṭikkhittā. opakkamikā dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyanti. atha khoham mahānāma sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yena isigili passe kāļasilā yena te nigaṇṭhā tenupasaṅkamim. upasaṅkamitvā te nigaṇṭhe etadavocaṃ: kinnu tumhe āvuso nigaṇṭhā, ubbhaṭṭhakā āsanapaṭikkhittā opakkamikā tippā kaṭukā vedanā vediyathāti? evaṃ vutte mahānāma te nigaṇṭhā maṃ etadavocuṃ: nigaṇṭho āvuso nātaputto sabbaññū sabbadassāvī aparisesaṃ ñāṇadassanaṃ paṭijānāti: carato ca me tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satataṃ samitaṃ ñāṇadassanaṃ paccupatthitanti -
- 2. kammakarāṇāni, syā.

pts page 093 q 93 bjt page 224 x 224

so evamāha: "atthi vo nigaņṭhā, pubbe pāpaṃ kammaṃ kataṃ taṃ imāya kaṭukāya dukkarakārikāya nijjaretha. yaṃ panettha etarahi kāyena saṃvutā vācāya saṃvutā manasā saṃvutā taṃ āyatiṃ pāpassa kammassa akaraṇaṃ. iti purāṇānaṃ kammānaṃ tapasā vyantībhāvā, navānaṃ kammānaṃ akaraṇā āyatiṃ anavassavo. āyatiṃ anavassavā kammakhayo. kammakhayā dukkhakhayo. dukkhakhayā vedanākhayo. vedanākhayā sabbaṃ dukham nijjiṇṇaṃ bhavissatī"ti. tañca panamhākaṃ ruccati ceva khamati ca tena camhā attamanāti.

19. evam vutte aham mahānāma te niganthe etadavocum: kimpana tumhe āvuso niganthā jānātha: 'ahuvamheva mayam pubbe na nāhuvamhāti? no hidam āvuso. kimpana tumhe āvuso nigaņţhā jānātha: akaramheva mayam pubbe pāpam kammam. nākaramhāti? no hidam āvuso, kimpana tumhe āvuso niganthā jānātha: evarūpam vā pāpam kammam akaramhāti? no hidam āvuso, kimpana tumhe āvuso niganthā jānātha: ettakam vā dukkham nijjinnam, ettakam vā dukkham nijjaretabbam, ettakamhi vā dukkhe nijjinne sabbam dukkham nijjinnam bhavissatīti? no hidam āvuso. kimpana tumhe āvuso niganthā jānātha: dittheva dhamme akusalānam dhammānam pahānam, kusalānam dhammānam upasampadanti? no hidam āvuso. iti kira tumhe āvuso niganthā na jānātha: ahuvamheva mavam pubbe na nāhuvamhāti. na jānātha: akaramheva mayam pubbe pāpam kammam na nākaramhāti. na jānātha: evarūpam vā evarūpam vā pāpam kammam

akaramhāti. na jānātha: ettakam vā dukkham nijjinnam, ettakam vā dukkham nijjaretabbam, ettakamhi vā dukkhe nijjinne sabbam dukkham nijjinnam bhavissatīti. na jānātha: diţţheva dhamme akusalānam dhammānam pahānam kusalānam dhammānam upasampadam. evam sante āvuso niganţhā ye loke luddā lohitapānino kurūrakammantā manussesu paccājātā, te niganţhesu pabbajantīti.

- **20.** na kho āvuso gotama sukhena sukham adhigantabbam, dukkhena kho sukham adhigantabbam. sukhena ca hāvuso gotama sukham adhigantabbam abhavissa, rājā māgadho seniyo bimbisāro sukham adhigacheyya. rājā māgadho seniyo bimbisāro sukhavihāritaro āyasmatā gotamenāti.
- 21. addhāyasmantehi niganthehi sahasā appatisankhā vācā bhāsitā: " na kho āvuso gotama, sukhena sukham adhigantabbam. dukkhena kho sukham adhigantabbam. sukhena ca hāvuso gotama, sukham adhigantabbam abhavissa, rājā māgadho seniyo bimbisāro sukham adhigaccheyya. rājā māgadho seniyo bimbisāro sukhavihāritaro āyasmatā gotamenā"ti.
- **22.** api ca ahameva tattha paṭipucchitabbo: ko nu kho āyasmantānaṃ sukhavihāritaro rājā vā māgadho seniyo bimbisāro āyasmā vā gotamoti?

pts page 094 q 94

- 23. addhāvuso gotama amhehi sahasā appaṭisaṅkhā vācā bhāsitā: "na kho āvuso gotama sukhena sukhaṃ adhigantabbaṃ. dukkhena kho sukhaṃ adhigantabbaṃ sukhena ca hāvuso gotama, sukhaṃ adhigantabbaṃ abhavissa, rājā māgadho seniyo bimbisāro sukhaṃ adhigaccheyya. rājā māgadho seniyo bimbisāro sukhavihāritaro āyasmatā gotamenā"ti. api ca tiṭṭhatetaṃ, idānipi mayaṃ āyasmantaṃ gotamaṃ pucchāma: ko nu kho āyasmantānaṃ sukhavihāritaro rājā vā māgadho seniyo bimbisāro āyasmā vā gotamoti?
- 24. tena hāvuso niganthā tumheva tattha patipucchissāmi. yathā vo khameyya, tathā nam byākareyyātha: tam kim maññathāvuso niganthā, pahoti rājā māgadho seniyo bimbisaro. aniñjamano kayena abhasamāno vācam satta rattindivāni ekantasukhapaţisamvedi²⁷⁵ viharitunti? no hidam āvuso. tam kim maññathāvuso niganthā, pahoti rājā māgadho seniyo bimbisāro aniñjamāno kāvena abhāsamāno vācam charattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitunti? no hidam āvuso, tam kim maññathāvuso niganthā, pahoti rājā māgadho seniyo bimbisāro aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācam pañca rattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitunti? no hidam āvuso. tam kim maññathāvuso niganthā, pahoti rājā māgadho seniyo bimbisāro aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācam cattāri rattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitunti? no hidam āvuso, tam kim maññathāvuso niganthā, pahoti rājā māgadho senivo bimbisāro aniñiamāno kāvena abhāsa-

²⁷⁵ekantasukham paţisamvedi (machasam)

māno vācam tīņi rattindivāni ekantasukhapaţisamvedī viharitunti? no hidam āvuso. tam kim mañnathāvuso niganţhā, pahoti rājā māgadho seniyo bimbisāro aninjamāno kāyena abhāsamāno vācam dve rattindivāni ekantasukhapaţisamvedī viharitunti? no hidam āvuso. tam kim mañnathāvuso niganţhā, pahoti rājā māgadho seniyo bimbisāro aninjamāno kāyena abhāsamāno vācam ekam rattindivam ekantasukhapaţisamvedī viharitunti? no hidam āvuso.

aham kho āvuso niganthā, pahomi aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācam ekam rattindivam ekantasukhapatisamvedī viharitum, aham kho āvuso niganthā, pahomi aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācam dve rattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitum. aham kho āvuso niganthā, pahomi aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācam tīni rattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitum, aham kho āvuso niganthā, pahomi aniñjamāno kāvena abhāsamāno vācam cattāri rattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitum, aham kho āvuso niganthā, pahomi aninjamāno kāyena abhāsamāno vācam pañca rattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitum, aham kho āvuso niganthā, pahomi aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācam cha rattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitum. aham kho āvuso niganthā, pahomi aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācam satta rattindivāni ekantasukhapatisamvedī viharitum. tam kim maññathāvuso niganthā, evam sante ko sukhavihāritaro rājā vā māgadho seniyo bimbisāro

aham vāti? evam sante āyasmāva gotamo sukhavihāritaro raññā māgadhena seniyena bimbisārenāti.

idamavoca bhagavā. attamano mahānāmo sakko bhagavato bhāsitam abhinandīti.

cūļadukkhakkhandhasuttam catuttham.

281

2.5 Anumānasuttam

1. evam me sutam: ekam samayam āyasmā mahāmoggallāno bhaggesu viharati sumsumāragire bhesakalāvane²⁷⁶ bhesalāvane - aṭṭha. migadāye. tatra kho āyasmā mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi: āvuso bhikkhavoti. āvusoti kho te bhikkhū āyasmato mahāmoggallānassa paccassosum. āyasmā mahāmoggallāno etadavoca: pavāreti cepi āvuso bhikkhū vadantu mam āyasmanto, vacanīyomhi āyasmantehīti. so ca hoti dubbaco dovacassakaranīyehi dhammehi samannāgato akkhamo appadakkhinaggāhī anusāsanim. atha kho nam sabrahmacārī na ceva vattabbam maññanti. na ca anusāsitabbam maññanti na ca tasmim puggale vissāsam āpajjitabbam maññanti.

2. katame cāvuso dovacassakaranā dhammā?

idhāvuso bhikkhu pāpiccho hoti pāpikānam icchānam vasam gato. yampāvuso bhikkhu pāpiccho hoti pāpikānam icchānam vasam gato, ayampi dhammo dovacassakaraņo.

3. puna ca param āvuso bhikkhu attukkamsako hoti paravambhī. yampāvuso bhikkhu attukkamsako hoti paravambhī, ayampi dhammo dovacassakarano.

²⁷⁶bhesakaļāvane (machasam, syā)

- **4.** puna ca param āvuso bhikkhu kodhano hoti kodhābhibhūto. yampāvuso bhikkhu kodhano hoti kodhābhibhūto, ayampi dhammo dovacassakarano.
- **5.** puna ca param āvuso bhikkhu kodhano hoti kodhahetu upanāhī. yampāvuso bhikkhu kodhano hoti kodhahetu upanāhī, ayampi dhammo dovacassakarano.
- **6.** puna ca param āvuso bhikkhu kodhano hoti kodhahetu abhisangī yampāvuso bhikkhu kodhano hoti kodhahetu abhisangī, ayampi dhammo dovacassakarano.
- 7. puna ca param āvuso bhikkhu kodhano hoti kodhasāmantā vācam nicchāretā. yampāvuso bhikkhu kodhano hoti kodhasāmantā vācam nicchāretā, ayampi dhammo dovacassakarano.
- **8.** puna ca param āvuso bhikkhu cudito²⁷⁷ codakena codakam paṭippharati. yampāvuso bhikkhu cudito codakena codakam paṭippharati, ayampi dhammo dovacassakarano.
- **9.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhu cudito²⁷⁸ codakena codakaṃ apasādeti. yampāvuso bhikkhu cudito coda-

bjt page 230 x 230

²⁷⁷codito, (machasaṃ)

²⁷⁸ādhānaggāhī (machasam)

283

kena codakam apasādeti, ayampi dhammo dovacassa-karaņo.

- **10.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhu cudito²⁷⁹ codakena codakassa paccāropeti. yampāvuso bhikkhu cudito codakena codakassa paccāropeti, ayampi dhammo dovacassakaraṇo.
- 11. puna ca paraṃ āvuso bhikkhu cudito codakena aññenaññaṃ paṭicarati, bahiddhā kathaṃ apanāmeti, kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. yampāvuso bhikkhu cudito codakena aññenaññaṃ paṭicarati, bahiddhā kataṃ apanāmeti, kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti, ayampi dhammo dovacassakaraṇo.
- **12.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhu codakena apadāne na sampāyati. yampāvuso bhikkhu cudito codakena apadāne na sampāyati, ayampi dhammo dovacassakaraņo.
- **13.** puna ca param āvuso bhikkhu makkhī hoti paļāsī. yampāvuso bhikkhu makkhī hoti paļāsī, ayampi dhammo dovacassakaraņo.
- **14.** puna ca param āvuso bhikkhu issukī hoti maccharī. yampāvuso bhikkhu issukī hoti maccharī, ayampi dhammo dovacassakarano.

²⁷⁹anumānitabbam, (syā)

pts page 096 q 96

- **15.** puna ca param āvuso bhikkhu saṭho hoti māyāvī. yampāvuso bhikkhu saṭho hoti māyāvī, ayampi dhammo dovacassakaraṇo.
- **16.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhu thaddho hoti atimānī. yampāvuso bhikkhu thaddho hoti atimānī, ayampi dhammo dovacassakarano.
- **17.** puna ca param āvuso bhikkhu sandiţţhiparāmāsī hoti ādhānagāhī²⁸⁰. duppaţinissaggī. yampāvuso bhikkhu sandiţţhiparāmāsī hoti ādhānagāhī duppaţinissaggī, ayampi dhammo dovacassakaraņo.

ime vuccantāvuso dovacassakaraņā dhammā.

- 18. no cepi āvuso bhikkhu pavāreti: vadantu maṃ āyasmanto, vacanīyomhi āyasmantehīti. so ca hoti suvaco sovacassakaraṇehi dhammehi samannāgato khamo padakkhiṇaggāhī anusāsaniṃ. atha kho naṃ sabrahmacārī vattabbañceva maññanti. anusāsitabbañca maññanti. tasmiñca puggale vissāsaṃ āpajjitabbaṃ maññanti.
- 19. katame cāvuso sovacassakaraņā dhammā?

idhāvuso bhikkhu na pāpiccho hoti na pāpikānam icchānam vasam gato. yampāvuso bhikkhu na pāpic-

²⁸⁰ahampāssaṃ (machasaṃ) bit page 232 x 232

cho hoti na pāpikānam icchānam vasam gato, ayampi dhammo sovacassakaraņo.

- **20.** puna ca param āvuso bhikkhu anattukkamsako hoti aparavambhī. yampāvuso bhikkhu anattukkamsako hoti aparavambhī, ayampi dhammo sovacassakarano.
- **21.** puna ca param āvuso bhikkhu na kodhano hoti na kodhābhibhūto. yampāvuso bhikkhu na kodhano hoti na kodhābhibhūto, ayampi dhammo sovacassakaraņo.
- **22.** puna ca param āvuso bhikkhu kodhano hoti na kodhahetu upanāhī. yampāvuso bhikkhu na kodhano hoti na kodhahetu upanāhī, ayampi dhammo sovacassakarano.
- **23.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhu na kodhano hoti na kodhahetu abhisaṅgī. yampāvuso bhikkhu na kodhano hoti na kodhahetu abhisaṅgī, ayampi dhammo sovacassakaraṇo.
- **24.** puna ca param āvuso bhikkhu na kodhano hoti na kodhasāmantā sāmantā vācam nicchāretā. yampāvuso bhikkhu na kodhano hoti na kodhasāmantā vācam nicchāretā, ayampi dhammo sovacassakarano.
- **25.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhu cudito codakena codakam na patippharati. yampāvuso bhikkhu cudito

codakena codakam na paṭippharati, ayampi dhammo sovacassakaraṇo.

- **26.** puna ca param āvuso bhikkhu cudito codakena codakam na apasādeti. yampāvuso bhikkhu cudito codakena codakam na apasādeti, ayampi dhammo sovacassakaraņo.
- **27.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhu cudito codakena codakassa na paccāropeti, yampāvuso bhikkhu cudito codakena codakassa na paccāropeti ayampi dhammo sovacassakaraṇo.
- 28. puna ca param āvuso bhikkhu cudito codakena na aññenaññam paţicarati, na bahiddhā katham apanāmeti, na kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. yampāvuso bhikkhu cudito codakena na aññenaññam paţicarati, na bahiddhā katham apanāmeti, na kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti, ayampi dhammo sovacassakaraņo.
- **29.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhu cudito codakena apadāne sampāyati. yampāvuso bhikkhu cudito codakena apadāne sampāyati. ayampi dhammo sovacassakaraṇo.

bjt page 234 x 234 pts page 097 q 97

- **30.** puna ca param āvuso bhikkhu amakkhī hoti apaļāsī. yampāvuso bhikkhu amakkhī hoti apaļāsī. ayampi dhammo sovacassakaraņo.
- **31.** puna ca param āvuso bhikkhu anissukī hoti amaccharī. yampāvuso bhikkhu anissukī hoti amaccharī, ayampi dhammo sovacassakarano.
- **32.** puna ca param āvuso bhikkhu asaṭho hoti amā-yāvī. yampāvuso bhikkhu asaṭho hoti amāyāvī. ayampi dhammo sovacassakarano.
- **33.** puna ca param āvuso bhikkhu atthaddho hoti anatimānī. yampāvuso bhikkhu atthaddho hoti anatimānī, ayampi dhammo sovacassakarano.
- **34.** puna ca param āvuso bhikkhu asandiţţhiparāmāsī hoti anādhānagāhī suppaţinissaggī. yampāvuso bhikkhu asandiţţhiparāmāsī hoti anādhānagāhī suppaţinissaggī, ayampi dhammo sovacassakarano,

ime vuccantāvuso sovacassakaraņā dhammā.

35. tatrāvuso bhikkhunā attanāva attānam evam anuminitabbam:1 " yo khvāyam puggalo pāpiccho pāpikānam icchānam vasam gato, ayam me puggalo appiyo

bjt page 236 x 236

amanāpo. ahañceva kho panassam pāpiccho pāpikānam icchānam vasam gato, ahampassam²⁸¹. paresam appiyo amanāpo"ti evam jānantenāvuso bhikkhunā na pāpiccho bhavissāmi na pāpikānam icchānam vasam gatoti cittam uppādetabbam.

- **36.** "yo khvāyam puggalo attukkamsako paravambhī, ayam me puggalo appiyo amanāpo. ahañceva kho panassam attukkamsako paravambhī, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti. evam jānantenāvuso bhikkhunā 'anattukkamsako bhavissāmi aparavambhī 'ti cittam uppādetabbam.
- **37.** "yo khvāyam puggalo kodhano kodhābhibhūto ayam me puggalo appiyo amanāpo. ahañceva kho panassam kodhano kodhābhibhūto, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti. evam jānantenāvuso bhikkhunā 'na kodhano bhavissāmi na kodhābhibhūto'ti cittam uppādetabbam.
- **38.** "yo khvāyaṃ puggalo kodhano kodhahetu upanāhī, ayaṃ me puggalo appiyo amanāpo. ahañceva kho panassaṃ kodhano kodhahetu upanāhī, ahampassaṃ paresaṃ appiyo amanāpo"ti. evaṃ jānantenāvuso bhikkhunā 'na kodhano bhavissāmi na kodhahetu upanāhī'ti cittaṃ uppādetabbaṃ.

²⁸¹na khomhi kodhano kodhābhibhūtoti (sīmu, machasaṃ)

- **39.** "yo khvāyam puggalo kodhano kodhahetu abhisangī, ayam me puggalo appiyo amanāpo. ahanceva kho panassam kodhano kodhahetu abhisangī, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti. evam jānantenāvuso bhikkhunā 'na kodhano bhavissāmi na kodhahetu abhisangī'ti cittam uppādetabbam.
- **40.** "yo khvāyam puggalo kodhano kodhasāmantā vācam nicchāretā, ayam me puggalo appiyo amanāpo. ahañceva kho panassam kodhano kodhasāmantā vācam nicchāretā, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti. evam jānantenāvuso bhikkhunā 'na kodhano bhavissāmi. na kodhasāmantā vācam nicchāressāmī"ti cittam uppādetabbam.
- **41.** "yo khvāyam puggalo cudito codakena paṭippharati ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahañceva kho pana cudito codakena codakam paṭipphareyyam, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti, evam jānantenāvuso bhikkhunā 'cudito codakena codakam na paṭippharissāmī"ti cittam uppādetabbam.
- **42.** "yo khvāyam puggalo cudito codakena codakam apasādeti. ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahañceva kho pana cudito codakena codakam apasādeyyam, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti, evam jānantenāvuso bhikkhunā 'cudito codakena codakam na

bjt page 238 x 238 pts page 098 q 98

apasādessāmī"ti cittam uppādetabbam.

- **43.** "yo khvāyam puggalo cudito codakena codakassa paccāropeti, ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahañceva kho pana cudito codakena codakassa paccāropeyyam, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti, evam jānantenāvuso bhikkhunā 'cudito codakena codakassa na paccāropessāmī"ti cittam uppādetabbam.
- 44. "yo khvāyam puggalo cudito codakena aññenaññam paţicarati, bahiddhā katham apanāmeti, kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti, ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahañceva kho pana cudito codakena aññenaññam paţicareyyam bahiddhā katham apanāmeyyam kopañca dosañca appaccayañca pātukareyyam, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti evam jānantenāvuso bhikkhunā "cudito codakena na aññenaññam paţicarissāmi. na bahiddhā katham apanāmessāmi. na kopañca dosañca appaccayañca pātukarissāmī"ti cittam uppādetabbam.
- **45.** "yo khvāyam puggalo cudito codakena apadāne na sampāyati, ayam me puggalo appiyo amanāpo. ahañceva kho pana cudito codakena apadāne na sampāyeyyam, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti evam jānantenāvuso bhikkhunā "cudito codakena apadāne sampāyissāmi"ti cittam uppādetabbam.

bjt page 240 x 240

- **46.** "yo khvāyam puggalo makkhī paļāsi, ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahanceva kho panassam makkhī paļāsī, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti evam jānantenāvuso bhikkhunā " amakkhī bhavissāmi apaļāsī"ti cittam uppādetabbam.
- **47.** "yo khvāyam puggalo issukī maccharī, ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahañceva kho panassam issukī maccharī, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti evam jānantenāvuso bhikkhunā "anissukī bhavissāmi amaccharī"ti cittam uppādetabbam.
- **48.** "yo khvāyam puggalo saṭho māyāvī, ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahañceva kho panassam saṭho māyāvī, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti evam jānantenāvuso bhikkhunā "asaṭho bhavissāmi amāyāvī"ti cittam uppādetabbam.
- **49.** "yo khvāyam puggalo thaddho atimānī, ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahañceva kho panassam thaddho atimānī, ahampassam paresam appiyo amanāpo"ti evam jānantenāvuso bhikkhunā "atthaddho bhavissāmi anatimānī"ti cittam uppādetabbam.
- **50.** "yo khvāyam puggalo sandiţţhiparāmāsī ādhānagāhī duppaţinissaggī, ayam me puggalo appiyo amanāpo, ahañceva kho panassam sandiţţhiparāmāsī ādhānagāhī duppatinissaggī, ahampassam paresam appiyo

amanāpo"ti evam jānantenāvuso bhikkhunā" asandiţţhiparāmāsī bhavissāmi anādhānagāhī suppaţinissaggīti" cittam uppādetabbam.

- 51. tatrāvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi pāpiccho pāpikānam icchānam vasam gato"ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "pāpiccho khomhi pāpikānam icchānam vasam gato"ti. tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "na khomhi pāpiccho na pāpikānam icchānam vasam gato"ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- 52. puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi attukkamsako paravambhī "ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "attukkamsako khomhi paravambhī "ti. tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "anattukkamsako khomhi aparavambhī "ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.

bjt page 242 x 242 pts page 099 q 99

- 53. puna ca paraṃ āvuso bhikkhunā attanāva attānaṃ evaṃ paccavekkhitabbaṃ: "kinnu khomhi kodhano kodhābhibhūto 'ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "kodhano khomhi kodhābhibhūto"ti. tenāvuso bhikkhunā tesaṃ yeva pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ pahānāya vāyamitabbaṃ. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "na khomhi kodhano na kodhābhibhūto"ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbaṃ ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- 54. puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi kodhano kodhahetu upanāhī"ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "kodhano khomhi kodhahetu upanāhī"ti. tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "na khomhi kodhano na kodhahetu upanāhī"ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- 55. puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi kodhahetu abhisangī"ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "kodhano khomhi kodhahetu abhisangī"ti, tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitab-

bjt page 244 x 244

bam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "na khomhi kodhano na kodhahetu abhisaṅgī"ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.

- 56. puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi kodhano kodhasāmantā vācam nicchāretā"ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "kodhano khomhi kodhasāmantā vācam nicchāretā"ti, tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "na khomhi kodhano na kodhasāmantā vācam nicchāretā"ti tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- 57. puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi cudito codakena codakam paṭippharāmī "ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "cudito khomhi codakena codakam paṭippharāmi "ti, tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "cūdito khomhi codakena codakam na paṭipparāmi"ti tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.

- 58. puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi cudito codakena codakam apasādemī"ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "cūdito khomhi codakena codakam apasādemī"ti, tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "cudito khomhi codakena codakam na apasādemī"ti tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- 59. puna ca paraṃ āvuso bhikkhunā attanāva attānaṃ evaṃ paccavekkhitabbaṃ: "kinnu khomhi cudito codakena codakassa paccāropemi"ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "cudito khomhi codakena codakassa paccāropemī "ti, tenāvuso bhikkhunā tesaṃ yeva pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ pahānāya vāyamitabbaṃ. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "cudito khomhi codakena codakassa na paccāropemī"ti tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbaṃ ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- **60.** puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi cudito codakena aññenaññam paṭicarāmi, bahiddhā katham apanāmemi, kopañca dosañca appaccayañca pātuka-

bjt page 246 x 246

romī "ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "cudito khomhi codakena aññenaññaṃ paṭicarāmi, bahiddhā kathaṃ apanāmemi, kopañca dosañca appaccayañca pātukaromī "ti, tenāvuso bhikkhunā tesaṃ yeva pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ pahānāya vāyamitabbaṃ. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "cudito khomhi codakena na aññenaññaṃ paṭicarāmi. na bahiddhā kathaṃ apanāmemi. na kopañca dosañca appaccayañca pātukaromī "ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbaṃ ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.

- 61. puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi cudito codakena apadāne na sampāyāmī "ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "cudito khomhi codakena apadāne na sampāyāmī"ti, tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: " cudito khomhi codakena apadāne sampāyāmī "ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- **62.** puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi makkhī paļāsī "ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "makkhī khomhi paļāsī"ti, tenāvuso bhik-

bjt page 248 x 248

khunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "amakkhī khomhi apaļāsī" ti. tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.

- **63.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhunā attanāva attānaṃ evaṃ paccavekkhitabbaṃ: "kinnu khomhi issukī maccharī "ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: " issukī khomhi maccharī" ti, tenāvuso bhikkhunā tesaṃ yeva pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ pahānāya vāyamitabbaṃ. sace panāvuso bhikkhū paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "anissukī khomhi amaccharī "ti. tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbaṃ ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- **64.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhunā attanāva attānaṃ evaṃ paccavekkhitabbaṃ: "kinnu khomhi saṭho māyāvī "ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "saṭho khomhi māyāvī "ti, tenāvuso bhikkhunā tesaṃ yeva pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ pahānāya vāyamitabbaṃ. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṃ jānāti: "asaṭho khomhi amāyāvī "ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbaṃ ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- **65.** puna ca paraṃ āvuso bhikkhunā attanāva attānaṃ evaṃ paccavekkhitabbaṃ: "kinnu khomhi thaddho atimānīti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamā-

no evam jānāti: "thaddho khomhi atimānī "ti, tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: "atthaddho khomhi anatimānī "ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pīti pāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.

- 66. puna ca param āvuso bhikkhunā attanāva attānam evam paccavekkhitabbam: "kinnu khomhi sandiţthiparāmāsī ādhānagāhī duppaţinissaggī "ti. sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: " sandiţthiparāmāsī khomhi ādhānagāhī duppaţinissaggī "ti, tenāvuso bhikkhunā tesam yeva pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti: " asandiţthiparāmāsī khomhi anādhānagāhī suppaţinissaggī "ti, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.
- **67.** sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno sabbepime pāpake akusale dhamme appahīne attani samanupassati, tenāvuso bhikkhunā sabbesam yeva imesam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya vāyamitabbam. sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno sabbepime pāpake akusale dhamme pahīne attani samanupassati, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojje-

bjt page 250 x 250 pts page 100 g 100

na vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.

seyyathāpi āvuso itthī vā puriso vā daharo yuvā mandanakajātiko²⁸² ādāse vā parivodāte acche vā udapatte²⁸³ sakam mukhanimittam paccavekkhamāno sace tattha passati rajam vā anganam vā, tasseva rajassa vā anganassa vā pahānāya vāyamati. no ce tattha passati rajam vā anganam vā teneva attamano hoti: " lābhā vata me, parisuddham vata me"ti, evameva kho āvuso sace bhikkhu paccavekkhamāno sabbepime pāpake akusale dhamme appahīne attani samanupassati, tenāvuso bhikkhunā sabbesam yeva imesam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāva vāvamitabbam, sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno sabbepime pāpake akusale dhamme pahīne attani samanupassati, tenāvuso bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbam ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesūti. idamavocāyasmā mahāmoggallāno, attamanā te bhikkhū āyasmato mahāmoggallānassa bhāsitam abhinandunti.

Anumānasuttam pañcamam.

²⁸²maṇḍanajātiko, machasaṃ ²⁸³udakapatte, machasaṃ pts page 101 q 101 bjt page 252 x 252

2.6 Cetokhilasuttam

- **1.** evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- **2.** yassa kassa ci bhikkhave bhikkhuno pañca cetokhilā²⁸⁴ appahīnā, pañca cetaso vinibandhā²⁸⁵ asamucchinnā, so vatimasmim dhammavinaye vuddhim virūļhim vepullam āpajjissatīti netam ṭhānam vijjati.
- 3. katamassa²⁸⁶ pañca cetokhilā appahīnā honti?

idha bhikkhave bhikkhu satthari kankhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati. yo so bhikkhave bhikkhu satthari kankhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati, tassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam paṭhamo cetokhilo appahīno hoti.

4. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu dhamme kaṅ-khati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati. yo so bhikkhave bhikkhu dhamme kaṅkhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati, tassa cittaṃ na namati

²⁸⁴vinibaddhā (sīmu)

²⁸⁵cetokhīlā (syā)

²⁸⁶katamāssa (machasam)

ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam dutiyo cetokhilo appahīno hoti.

- 5. puna ca param bhikkhave bhikkhu sanghe kankhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati. yo so bhikkhave bhikkhu sanghe kankhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati, tassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam na namati, ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam tatiyo cetokhilo appahīno hoti.
- 6. puna ca param bhikkhave bhikkhu sikkhāya kankhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati. yo so bhikkhave bhikkhu sikkhāya kankhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati, tassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam catuttho cetokhilo appahīno hoti.
- 7. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīsu kupito hoti anattamano āhatacitto khilajāto²⁸⁷. yo so bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīsu kupito hoti anattamano āhatacitto khilajāto, tassa cittaṃ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, yassa cittaṃ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṃ pañcamo cetokhilo appahīno

bjt page 254 x 254

²⁸⁷ avigatacchando (machasam)

hoti.

imassa²⁸⁸ pañca cetokhilā appahīnā honti.

8. katamassa pañca cetaso vinibandhā asamucchinnā honti?

idha bhikkhave bhikkhu kāme avītarāgo hoti avigatachando²⁸⁹ avigatapemo avigatapipāso avigatapariļāho avigatataņho. yo so bhikkhave bhikkhu kāme avītarāgo hoti avigatachando avigatapemo avigatapipāso avigatapariļāho avigatataņho, tassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhātāya. yassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam paṭhamo cetaso vinibandho asamucchinno hoti.

9. puna ca param bhikkhave bhikkhu kāye avītarāgo hoti avigatachando avigatapemo avigatapipāso avigatapariļāho avigatatamho. yo so bhikkhave bhikkhu kāye avītarāgo hoti avigatachando avigatapemo avigatapipāso avigatapariļāho avigatatamho, tassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. evamassāyam dutiyo cetaso vinibandho asamucchinno hoti.

bjt page 256 x 256

²⁸⁸ussoļhīyeva (machasaṃ) ²⁸⁹phassasukhaṃ (katthaci) pts page 102 q 102

- 10. puna ca param bhikkhave bhikkhu rūpe avītarāgo hoti avigatachando avigatapemo avigatapipāso avigatapariļāho avigatatamho. yo so bhikkhave bhikkhu rūpe avītarāgo hoti avigatachando avigatapemo avigatapipāso avigatapariļāho avigatatamho, tassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. evamassāyam tatiyo cetaso vinibandho asamucchinno hoti.
- 11. puna ca param bhikkhave bhikkhu yāvadattham udarāvadehakam bhuñjitvā seyyasukham passasukham 290 middhasukham anuyutto viharati. yo so bhikkhave bhikkhu yāvadattham udarāvadehakam bhuñjitvā seyyasukham passasukham middhasukham anuyutto viharati, tassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. evamassāyam catuttho cetaso vinibandho asamucchinno hoti.
- 12. puna ca param bhikkhave bhikkhu aññataram devanikāyam paṇidhāya brahmacariyam carati: imināham sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vāti. yo so bhikkhave bhikkhu aññataram devanikāyam paṇidhāya brahmacariyam carati: imināham sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariye vā devo vā bhavissāmi devaññataro vāti, tassa cittam na namati ātappāya anuyogāya

²⁹⁰na anattamano anāhatacitto akhilajāto, machasaṃ, na anattamano na āhatacitto na akhilajāto, sasa (syā)

sātaccāya padhānāya. yassa cittam na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam pañcamo cetaso vinibandho asamucchinno hoti.

imassa pañca cetaso vinibandhā asamucchinnā honti.

- 13. yassa kassa ci bhikkhave bhikkhuno ime pañca cetokhilā appahīnā, ime pañca cetaso vinibandhā asamucchinnā, so vatimasmim dhammavinaye vuddhim virūļhim āpajjissatīti netam ṭhānam vijjati.
- **14.** yassa kassa ci bhikkhave bhikkhuno pañca cetokhilā pahīnā, pañca cetaso vinibandhā susamucchinnā, so vatimasmim dhammavinaye vuddhim virūļhim vepullam āpajjissatīti ṭhānametam vijjati.
- **15.** katamassa pañca cetokhilā pahīnā honti?

idha bhikkhave bhikkhu satthari na kankhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati. yo so bhikkhave bhikkhu satthari na kankhati na vicikicchati. adhimuccati, sampasīdati, tassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam paṭhamo cetokhilo pahīno hoti.

16. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu dhamme na kaṅkhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati. yo

bit page 258 x 258

so bhikkhave bhikkhu dhamme na kaṅkhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati, tassa cittaṃ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittaṃ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṃ dutiyo cetokhilo pahīno hoti.

- 17. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu saṅghe na kaṅkhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati. yo so bhikkhave bhikkhu saṅghe na kaṅkhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati, tassa cittaṃ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittaṃ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṃ tatiyo cetokhilo pahīno hoti.
- 18. puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu sikkhāya na kaṅkhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati. yo so bhikkhave bhikkhu sikkhāya na kaṅkhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati, tassa cittaṃ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittaṃ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṃ catuttho cetokhilo pahīno hoti.
- **19.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīsu na kupito hoti attamano anāhatacitto akhilajāto.1 yo so bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīsu na kupito hoti attamano anāhatacitto akhilajāto, tassa cittam namati

pts page 103 q 103

bjt page 260 x 260

ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam pañcamo cetokhilo pahīno hoti.

imassa pañca cetokhilā pahīnā honti.

20. katamassa pañca cetaso vinibandhā susamucchinnā honti?

idha bhikkhave bhikkhu kāme vītarāgo hoti vigatachando vigatapemo vigatapipāso vigatapariļāho vigatatanho. yo so bhikkhave bhikkhu kāme vītarāgo hoti vigatachando vigatapemo vigatapipāso vigatapariļāho vigatatanho, tassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātacacāya padhānāya. yassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. evamassāyam paṭhamo cetaso vinibandho susamucchinno hoti.

- 21. puna ca param bhikkhave bhikkhu kāye vītarāgo hoti vigatachando vigatapemo vigatapipāso vigatapariļāho vigatatamho. yo so bhikkhave bhikkhu kāye vītarāgo hoti vigatachando vigatapemo vigatapipāso vigatapariļāho vigatatamho, tassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. evamassāyam dutiyo cetaso vinibandho susamucchinno hoti.
- **22.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu rūpe vītarāgo hoti vigatachando vigatapemo vigatapipāso vigata

pariļāho vigatataņho. yo so bhikkhave bhikkhu rūpe vītarāgo hoti vigatachando vigatapemo vigatapipāso vigatapariļāho vigatataņho, tassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. evamassāyam tatiyo cetaso vinibandho susamucchinno hoti.

- 23. puna ca param bhikkhave bhikkhu na yāvadatham udarāvadehakam bhuñjitvā seyyasukham passasukham²⁹¹ middhasukham anuyutto viharati. yo so bhikkhave bhikkhu na yāvadattham udarāvadehakam bhuñjitvā seyyasukham passasukham middhasukham anuyutto viharati, tassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. evamassāyam catuttho cetaso vinibandho susamucchinno hoti.
- 24. puna ca param bhikkhave bhikkhu na aññataram devanikāyam paṇidhāya brahmacariyam carati: imināham sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vāti. yo so bhikkhave bhikkhu na aññataram devanikāyam paṇidhāya brahmacariyam carati: imināham sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariye vā devo vā bhavissāmi devaññataro vāti, tassa cittam namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. yassa cittam namati ātappāya

bjt page 262 x 262

²⁹¹abhinibbidāya (machasaṃ)

anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyam pañcamo cetaso vinibandho susamucchinno hoti.

imassa pañca cetaso vinibandhā susamucchinnā honti.

- **25.** yassa kassa ci bhikkhave bhikkhuno ime pañca cetokhilā pahīnā, ime pañca cetaso vinibandhā susumucchinnā, so vatimasmim dhammavinaye vuddhim virūļhim vepullam āpajjissatīti ṭhānametam vijjati.
- **26.** so chandasamādhipadhānasaṅkhārasamannāgataṃ iddhipādaṃ bhāveti. viriyasamādhipadhānasaṅkhārasamannāgataṃ iddhipādaṃ bhāveti. cittasamādhipadhānasaṅkhārasamannāgataṃ iddhipādaṃ bhāveti. vīmaṃsāsamādhipadhānasaṅkhārasamannāgataṃ iddhipādaṃ bhāveti. ussoļhiyeva²⁹² pañcamī.
- 27. sa kho so bhikkhave evam ussoļhī pannarasanga-samannāgato bhikkhu bhabbo abhinibbhidāya,2 bhabbo sambodhāya, bhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. seyyathāpi bhikkhave kukkuţiyā aṇḍāni aṭṭha vā dasa va dvādasa vā, tānassu kukkuṭiyā sammā adhisayitāni, sammā pariseditāni, sammā paribhāvitāni, kiñcāpi tassā kukkuṭiyā na evam icchā uppajjeyya: aho vatime kukkuṭapotakā pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosam padāletvā sotthinā abhinibbhijjeyyunti. atha kho bhabbāva te

_

²⁹²yecime (katthaci) pts page 104 g 104

kukkuṭa potakā pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosaṃ padāletvā sotthinā abhinibbhijjituṃ. evameva kho bhikkhave evaṃ ussoļhī pannarasaṅgasamannāgato bhikkhu bhabbo sambodhāya, bhabbo abhinibbhidāya, bhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāyāti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Cetokhilasuttam chaţţham.

bjt page 264 x 264

2.7 Vanapatthasuttam

- **1.** evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhavā etadavoca:
- **2.** vanapatthapariyāyam vo bhikkhave desissāmi tam suņātha, sādhukam manasi karotha, bhāsissāmīti. evam bhanteti kho te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- 3. idha bhikkhave bhikkhu aññataram vanapattham upanissāya viharati. tassa tam vanapattham upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāti. ye ca khome 1 pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapinḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti paṭisañcikkhitabbam: "aham kho imam vanapattham upanissāya viharāmi. tassa me imam vanapattham upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi. ye

ca khome pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiņḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā rattibhāgam vā divasa bhāgam vā tamhā vanapatthā pakkamitabbam, na vatthabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram vana-4. pattham upanissāya viharati. tassa tam vanapattham upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram vogakkhemam nānupāpunāti. ve ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccavabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti, tena bhikkhave bhikkhunā iti paţisañcikkhitabbam,"aham kho imam vanapattham upanissāya viharāmi. tassa me imam vanapattham upanissāya viharato anupaţthitā ceva sati na upatthāti, asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi.

ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiņḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. na kho panāhaṃ cīvarahetu agārasmā anagāriyaṃ pabbajito. na piṇḍapātahetu agārasmā anagāriyaṃ pabbajito. na senāsanahetu agārasmā anagāriyaṃ pabbajito.

bjt page 266 x 266

na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam vanapattham upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīṇā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuṇāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā saṅkhāpi tamhā vanapatthā pakkamitabbam, na vatthabbam.

5. idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram vanapattham upanissāya viharati. tassa tam vanapattham upanissāva viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: "aham kho imam vanapattham upanissāya viharāmi. tassa me imam vanapattham upanissāya viharato anupaţţhitā ceva sati upaţţhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na piņdapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na senāsanahetu

agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam vanapattham upanissāya viharato anupaţţhitā ceva sati upaţţhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuṇāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā saṅkhāpi tasmim vanapatthe vatthabbam, na pakkamitabbam.

6. idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram vanapattha upanissāya viharati. tassa tam vanapattham upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīṇā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuṇāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti paṭisañcikkhitabbam.

"aham kho imam vanapattham upanissāya viharāmi. tassa me imam vanapattham upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapinḍapātasenāsana gilānapaccayabhesajjaparikkhārā te appakasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā yāvajīvampi tasmim vana-

bjt page 268 x 268

patthe vatthabbam, na pakkamitabbam.

7. idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram gāmam upanissāya viharati. tassa tam gāmam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuņāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti, tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: " aham kho imam gāmam upanissāya viharāmi, tassa me imam gāmam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccavabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā rattibhāgam vā divasa bhāgam vā tamhā gāmā pakkamitabbam, na vatthabbam

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram gāmam upanissāya viharati. tassa tam gāmam upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīṇā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuṇāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiṇḍapātase-

nāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam,"aham kho imam gāmam upanissāya viharāmi, tassa me imam gāmam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhivati, aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiņdapātasenāsanagilānapaccavabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na piņdapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito, na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana imam gāmam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuṇāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā saṅkhāpi tamhā gāmantā pakkamitabbam, na vatthabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram gāmam upanissāya viharati. tassa tam gāmam upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuṇāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchan-

ti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: "aham kho imam gāmam upanissāya viharāmi, tassa me imam gāmam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram vogakkhemam anupāpunāmi, ve ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na pindapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana imam gāmam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā sankhāpi tasmim gāme vatthabbam, na pakkamitabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram gāmam upanissāya viharati. tassa tam gāmam upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuṇāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti paṭisañcikkhitabbam.

"ahaṃ kho imaṃ gāmaṃ upanissāya viharāmi. tassa me imaṃ gāmaṃ upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittaṃ samādhiyati. aparikkhīṇā ca āsavā parikkhayaṃ gacchanti. ananuppattañca anuttaraṃ yogakkhemaṃ anupāpuṇāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiṇḍapātasenāsana gilānapaccayabhesajjaparikkhārā te appakasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā yāvajīvampi tasmiṃ gāme vatthabbam, na pakkamitabbam.

idha bhikkhave bhikkhu aññataram nigamam upanissāya viharati. tassa tam nigamam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāti. ye ca kho ime 1 pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: " aham kho imam nigamam upanissāva viharāmi, tassa me imam nigamam upanissāva viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā rattibhāgam vā divasabhāgam vā tamhā nigamā pakkamitabbam, na vatthabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram nigamam upanissāya viharati. tassa tam nigamam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhivati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiņdapātasenāsanagilānapaccavabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam,"aham kho imam nigamam upanissāya viharāmi. tassa me imam nigamam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti, na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito, na pindapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam nigamam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmī" ti. tena bhikkhave bhikkhunā sankhāpi tamhā nigamā pakkamitabbam, na vatthabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram nigamam upanissāya viharati. tassa tam nigamam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhivati, aparikkhīnā ca āsavā parikkhavam gacchanti, ananuppattañca anuttaram vogakkhemam anupāpunāti, ve ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccavabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti, tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: "aham kho imam nigamam upanissāya viharāmi. tassa me imam nigamam upanissāya viharato anupatțhitā ceva sati upațțhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupapunami. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiņdapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na pindapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam nigamam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhavam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā sankhāpi tasmim nigame vatthabbam, na pakkamitabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram nigamam upanissāya viharati. tassa tam nigamam upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapinḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti paṭisañcikkhitabbam.

"aham kho imam nigamam upanissāya viharāmi. tassa me imam nigamam upanissāya viharato anupaţţhitā ceva sati upaţţhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapinḍapātasenāsana gilānapaccayabhesajjaparikkhārā te appakasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā yāvajīvampi tasmim nigame vatthabbam, na pakkamitabbam.

idha bhikkhave bhikkhu aññataram nagaram upanis-sāya viharati. tassa tam nagaram upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuṇāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena

samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti paţisañcikkhitabbam: "aham kho imam nagaram upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapinḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā rattibhāgam vā divasabhāgam vā tamhā nagarā pakkamitabbam, na vatthabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram nagaram upanissāya viharati. tassa tam nagaram upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati, aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti, tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam,"aham kho imam nagaram upanissāya viharāmi. tassa me imam nagaram upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīņā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na piņḍapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam nagaram upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīṇā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuṇāmī "ti. tena bhikkhave bhikkhunā saṅkhāpi tamhā nagarā pakkamitabbam, na vatthabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram nagaram upanissāya viharati. tassa tam nagaram upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti, ve ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti, tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: "aham kho imam nagaram upanissāya viharāmi. tassa me imam nagaram upanissaya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupapunami. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. na kho

panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na piņdapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam nagaram upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuṇāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā saṅkhāpi tasmim nagare vatthabbam, na pakkamitabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram nagaram upanissāya viharati. tassa tam nagaram upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti paţisañcikkhitabbam. "aham kho imam nagaram upanissāva viharāmi. tassa me imam nagaram upanissāya viharato anupațțhită ceva sati upațțhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsana gilānapaccayabhesajjaparikkhārā te appakasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā yāvajīvampi

tasmim nagare vatthabbam, na pakkamitabbam.

idha bhikkhave bhikkhu aññataram janapadam upanissāya viharati. tassa tam janapadam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhivati, aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram vogakkhemam nānupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiņdapātasenāsanagilānapaccavabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti, tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: " aham kho imam janapadam upanissāya viharāmi. tassa me imam janapadam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā rattibhāgam vā divasabhāgam vā tamhā janapadā pakkamitabbam, na vatthabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram janapadam upanissāya viharati. tassa tam janapadam upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīṇā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuṇāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapā-

tasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisancikkhitabbam,"aham kho imam janapadam upanissāya viharāmi, tassa me imam janapadam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhivati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram vogakkhemam nānupāpunāmi, ve ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccavabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito, na pindapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam janapadam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāmī" ti tena bhikkhave bhikkhunā sankhāpi tamhā janapadā pakkamitabbam, na vatthabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram janapadam upanissāya viharati. tassa tam janapadam upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilāna-

paccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: "aham kho imam janapadam upanissaya viharami. tassa tam janapadam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na pindapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam janapadam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati, aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā sankhāpi tasmim janapade vatthabbam, na pakkamitabbam.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram janapadam upanissāya viharati. tassa tam janapadam upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapinḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samu-

dāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti paţisañcikkhitabbam. "aham kho imam janapadam upanissāya viharāmi. tassa me imam janapadam upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapinḍapātasenāsana gilānapaccayabhesajjaparikkhārā te appakasirena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā yāvajīvampi tasmim janapade vatthabbam, na pakkamitabbam.

idha pana pana bhikkhave bhikkhu aññataram pug-8. galam upanissāva viharati, tassa tam puggalam upanissāva viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindāpātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti, tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: " aham kho imam puggalam upanissāya viharāmi, tassa me imam puggalam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati na upatthāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati, aparikkhīnā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuņāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasi-

pts page 107 g 107

rena samudāgacchantī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā rattibhāgam vā divasabhāgam vā puggalo anāpucchā pakkamitabbam²⁹³ pu ci nānubandhitabbo.

9. idha pana bhikkhave bhikkhu aññataraṃ puggalaṃ upanissāya viharati. tassa taṃ puggalaṃ upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittaṃ na samādhiyati. aparikkhīṇā ca āsavā na parikkhayaṃ gacchanti. ananuppattañca anuttaraṃ yogakkhemaṃ nānupāpuṇāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapiṇḍāpātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti paṭisañcikkhitabbaṃ:

"ahaṃ kho imaṃ puggalaṃ upanissāya viharāmi tassa me imaṃ puggalaṃ upanissāya viharato anupaṭṭhitā ceva sati na upaṭṭhāti. asamāhitañca cittaṃ na samādhiyati. aparikkhīṇā ca āsavā na parikkhayaṃ gacchanti. ananuppattañca anuttaraṃ yogakkhemaṃ nānupāpuṇāmi. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā. cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya bhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. na kho panāhaṃ cīvarahetu agārasmā anagāriyaṃ pabbajito. na piṇḍapātahetu agārasmā anagāriyaṃ pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu agārasmā anagāriyaṃ pabbajito. atha ca

²⁹³pakkamitabbo, (syā) bit page 270 x 270

pana me imam puggalam upanissāya viharato anupaţţhitā ceva sati na upaţţhāti. asamāhitañca cittam na samādhiyati. aparikkhīņā ca āsavā na parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuṇāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā saṅkhāpi so puggalo āpucchā pakkamitabbam1 nānubandhitabbo.

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram puggalam upanissāya viharati, tassa tam puggalam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhivati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram vogakkhemam anupāpunāti, ve ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: "aham kho imam puggalam upanissāva viharāmi tassa me imam puggalam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati, aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccaya bhesajjaparikkhārā, te kasirena samudāgacchanti. na kho panāham cīvarahetu agārasmā anagārivam pabbajito, na pindapātahetu agārasmā anagāriyam pabbajito, na senāsanahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. na gilānapaccayabhesajjaparik-

pts page 108 q 108

khārahetu agārasmā anagāriyam pabbajito. atha ca pana me imam puggalam upanissāya viharato anupaţthitā ceva sati upaṭṭhāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuṇāmī"ti. tena bhikkhave bhikkhunā saṅkhāpi so puggalo anubandhitabbo, na pakkamitabbam²94

idha pana bhikkhave bhikkhu aññataram puggalam upanissāya viharati. tassa tam puggalam upanissāya viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti. ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindāpātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti. tena bhikkhave bhikkhunā iti patisañcikkhitabbam: "aham kho imam puggalam upanissāva viharāmi, tassa me imam puggalam upanissāva viharato anupatthitā ceva sati upatthāti. asamāhitañca cittam samādhiyati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam nānupāpuņāmi, ye ca kho ime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā: cīvarapindapātasenāsanagilānapaccaya bhesajjaparikkhārā, te appakasirena samudāgacchanti"ti. tena bhikkhave bhikkhunā yāvajīvampi so puggalo anubandhitabbo, na pakkamitabbam api panujjamānenapīti:

²⁹⁴anāpucchā pakkamitabbo (syā) bit page 272 x 272

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Vanapatthasuttam sattamam.

2.8 Madhupindikasuttam

1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sakkesu viharati kapilavatthusmim nigrodhārāme. atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya kapilavatthum piṇḍāya pāvisi, kapilavatthusmim piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto yena mahāvanam tenupasaṅkami divāvihārāya. mahāvanam ajjhogahetvā²⁹⁵ beluvalaṭṭhikāya²⁹⁶ mūle divāvihāram nisīdi. daṇḍapāṇīpi kho sakko jaṅghāvihāram anucaṅkamamāno anuvicaramāno yena mahāvanam tenupasaṅkami. mahāvanam ajjhogahetvā yena beluvalaṭṭhikā yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārāṇīyam vītisāretvā daṇḍamolubbha ekamantam aṭṭhāsi. ekamantam ṭhito kho daṇḍapāṇī sakko bhagavantam etadavoca:

" kimvādī samaņo, kimakkhāyī"ti?

" yathāvādī kho āvuso sadevake loke samārake sabrahmake, sassamaņabrāhmaņiyā pajāya sadevamanussāya na kenaci loke viggayha tiţţhati, yathā ca pana kāmehi visaṃyuttaṃ viharantaṃ taṃ brāhmaṇaṃ akathaṅkathiṃ chinnakukkuccaṃ bhavābhave vītataṇhaṃ saññā nānusenti. evaṃ vādī kho ahaṃ āvuso evamakkhāyī"ti. evam vutte dandapānī sakko sīsam okampe-

²⁹⁵ajjhogāhetvā (machasaṃ) ²⁹⁶veluvalaṭṭhikāya (syā) bjt page 274 x 274 pts page 109 g 109

tvā jivham nillāļetvā²⁹⁷ tivisākham naļāţikam naļāţe vuţţhāpetvā daṇḍamolubbha pakkāmi.

- atha kho bhaqavā sāvanhasamavam patisallānā 2. vutthito vena nigrodhārāmo tenupasankami. upasankamitvā paññatte āsane nisīdi. nisajja kho bhagavā bhikkhū āmantesi: idhāham bhikkhave pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya kapilavatthum pindāya pāvisim, kapilavatthusmim pindāva caritvā pacchābhattam pindapātapatikkanto yena mahāvanam tenupasankamim divāvihārāya. mahāvanam ajjhogahetvā beluvalatthikāya mūle divāvihāram nisīdim. dandapānīpi kho bhikkhave sakko janghāvihāram anucankamamāno anuvicaramāno vena mahāvanam tenupasankami. mahāvanam ajjhogahetvā yena beluvalatthikā yenāham tenupasankami. upasankamitvā mama saddhim²⁹⁸ sammodi. sammodanīvam katham sārānivam vītisāretvā dandamolubbha ekamantam atthāsi. ekamantam thito kho bhikkhave dandapānī sakko mam etadavoca: "ki vādī samaņo, kimakkhāyī"ti?
- 3. evam vutte aham bhikkhave dandapānim sakkam etadavocam: "yathāvādī kho āvuso sadevake loke samārake sabrahmake, sassamanabrāhmaniyā pajāya sadevamanussāya na kenaci loke viggayha tiţţhati, yathā ca pana kāmehi visamyuttam viharantam tam brāhmanam akathankathim chinnakukkuccam bhavābhave

²⁹⁷nillāţetvā (machasam)

²⁹⁸mayā saddhim (machasam)

vītataņham saññā nānusenti, evam vādī kho aham āvuso evamakkhāyī"ti. evam vutte bhikkhave daņḍapāṇī sakko sīsam okampetvā jivham nillāļetvā tivisākham naļāţikam naļāţe vuṭṭhāpetvā daṇḍamolubbha pakkāmīti.

- 4. evam vutte aññataro bhikkhu bhagavantam etadavoca: "kimvādī pana bhante bhagavā sadevake loke samārake sabrahmake, sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya na kenaci loke viggayha tiṭṭhati? kathañca pana bhante bhagavantam kāmehi visamyuttam viharantam tam brāhmaṇam akathaṅkathim chinnakukkuccam bhavābhave vītataṇham saññā nānusentī"ti.
- 5. yatonidānam bhikkhu purisam papancasannāsankhā samudācaranti, ettha ce natthi abhinanditabbam abhivaditabbam ajjhosetabbam²⁹⁹ esevanto rāgānusayānam. esevanto paṭighānusayānam. esevanto diṭṭhānusayānam. esevanto vicikicchānusayānam. esevanto mānānusayānam. esevanto bhavarāgānusayānam. esevanto avijjānusayānam. esevanto daṇḍādānasatthādānakalahaviggahavivāda tuvantuvampesunnāmusāvādānam. etthete pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhantīti. idamavoca bhagavā, idam vatvā³⁰⁰ sugato uṭṭhāyāsanā vihāram pāvisi.

bjt page 276×276

²⁹⁹ajjhositabbaṃ (machasaṃ)

pts page 110 q 110

³⁰⁰ vatvāna (machasam)

- **6.** atha kho tesam bhikkhūnam acirapakkantassa bhagavato etadahosi: " idam kho no āvuso bhagavā sankhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utthāyāsanā vihāram pavittho: yatonidānam bhikkhu purisam papañcasaññāsankhā samudācaranti, ettha ce natthi abhinanditabbam abhivaditabbam ajjhosetabbam,1 esevanto rāgānusayānam. esevanto patighānusayānam. esevanto ditthānusayānam. esevanto vicikicchānusayānam. esevanto mānānusayānam. esevanto bhavarāgānusavānam, esevanto avijjānusavānam, esevanto dandādānasatthādānakalahaviggahavivāda tuvantuvampesuñnamusāvādānam. etthete pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhantī "ti. ko nu kho imassa bhagavatā sankhittena uddesassa udditthassa vittharena attham avibhattassa vittharena attham vibhajevyā"ti.
- 7. atha kho tesam bhikkhūnam etadahosi: " ayam ceva āyasmā mahākaccāno satthu ceva samvannito sambhāvito ca viññūnam sabrahmacārīnam. pahoti cāyasmā mahākaccāno imassa bhagavatā sankhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. yannūna mayam yenāyasmā mahākaccāno tenupasankameyyāma, upasankamitvā āyasmantam mahākaccānam etamattham paṭipuccheyyāmā"ti.

bjt page 278 x 278

atha kho te bhikkhū yenāyasmā mahākaccāno tenupasankamimsu. upasankamitvā āyasmatā mahākaccānena saddhim sammodimsu. samamodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinnā kho te bhikkhū āyasmantam mahākaccānam etadavocum: idam kho no āvuso kaccāna bhagavā sankhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utthāyāsanā vihāram pavittho. " yatonidānam bhikkhu purisam papancasannāsankhā samudācaranti, ettha ce natthi abhinanditabbam abhivaditabbam ajjhosetabbam, esevanto rāgānusayānam. esevanto patighānusayānam. esevanto ditthānusayānam esevanto vicikicchānusayānam. esevanto mānānusayānam. esevanto bhavarāgānusayānam. esevanto avijjānusayānam, esevanto dandādānasatthādāna kalahaviggahavivāda tuvantuvampesuññamusāvādānam. etthete pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhantī"ti. tesam no āvuso kaccāna amhākam acirapakkantassa bhagavato etadahosi: "idam kho no āvuso bhaqavā sankhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utthāyāsanā vihāram pavittho: vatonidānam bhikkhu purisam papancasannāsankhā samudācaranti, ettha ce natthi abhinanditabbam abhivaditabbam ajjhosetabbam, esevanto rāgānusayānam. esevanto patighānusayānam. esevanto ditthānusayānam. esevanto vicikicchānusayānam. esevanto mānānusayānam. esevanto bhavarāgānusayānam. esevanto avijjānusayānam. esevanto dandādānasatthādāna kalahaviggahavivāda tuvantuvampesuñnamusāvādānam. etthete pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhantī

"ti. ko nu kho imassa bhagavatā saṅkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṃ vibhajeyyāti? tesaṃ no āvuso kaccāna amhākaṃ etadahosi: ayaṃ kho āyasmā mahākaccāno satthu ceva saṃvaṇṇito sambhāvito ca viññūnaṃ sabrambhacārīnaṃ. pahoti cāyasmā mahākaccāno imassa bhagavatā saṅkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṃ avibhattassa vitthārena atthaṃ vibhajituṃ. yannūna mayaṃ yenāyasmā mahākaccāno tenupasaṅkameyyāma, upasaṅkamitvā āyasmantaṃ mahākaccānaṃ etamatthaṃ paṭipuccheyyāmā "ti. vibhajatāyasmā mahākaccānoti.

- 9. seyyathāpi āvuso puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa tiţţhato sāravato atikkammeva mūlam atikkamma khandham sākhāpalāse sāram pariyesitabbam maññeyya, evam sampadamidam, āyasmantānam satthari sammukhībhūte tam bhagavantam atisitvā amhe etamattham paṭipucchitabbam maññatha. so hāvuso bhagavā jānam jānāti, passam passati, cakkhubhūto ñāṇabhūto dhammabhūto brahmabhūto, vattā, pavattā, atthassa ninnetā, amatassa dātā, dhammassāmi, tathāgato. so ceva panetassa kālo ahosi yam bhagavantam yeva etamattham paṭipuccheyyātha. yathā no bhagavā vyākareyya, tathā nam dhāreyyāthāti.
- **10.** addhāvuso kaccāna bhagavā jānam jānāti, passam passati. cakkhubhūto ñānabhūto, dhammabhūto

pts page 111 q 111

brahmabhūto, vattā pavattā, atthassa ninnetā, amatassa dātā, dhammassāmi. tathāgato. so ceva panetassa kālo ahosi yaṃ bhagavantaṃ yeva etamatthaṃ paṭipuccheyyāma. yathā no bhagavā vyākareyya, tathā naṃ dhāreyyāma.

api cāyasmā mahākaccāno satthu ceva saṃvaṇṇito sambhāvito ca viññūnaṃ sabrahmacārīnaṃ. pahoti cāyasmā mahākaccāno imassa bhagavatā saṅkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṃ avibhattassa vitthārena atthaṃ vibhajituṃ. vibhajatāyasmā mahākaccāno agarukatvāti.

11. tenahāvuso sunātha, sādhukam manasi karotha, bhāsisasāmī ti. evamāvusoti kho te bhikkhū āvasmato mahākaccānassa paccassosum āyasmā mahākaccāno etadavoca: yam kho no āvuso bhagavā sankhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā uţţhāyāsanā vihāram paviţţho, " yatonidānam bhikkhu purisam papañcasaññāsankhā samudācaranti, ettha ce natthi abhinanditabbam abhivaditabbam ajjhosetabbam, esevanto rāgānusayānam, esevanto patighānusayānam. esevanto ditthānusayānam. esevanto vicikicchānusayānam. esevanto mānānusayānam. esevanto bhavarāgānusayānam, esevanto avijjānusayānam. esevanto dandādānasatthādāna kalahaviggahavivāda tuvantuvampesuññamusāvādānam, etthete pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhantī "ti. imassa kho aham āvuso bhagavatā sankhittena uddesassa

bjt page 280 x 280

uddiţţhassa vitthārena attham avibhattassa evam vitthārena attham ājānāmi:

12. cakkhuñcāvuso paţicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññanam. tinnam sangati phasso. phassapaccaya vedanā. yam vedeti, tam sanjānāti. yam sanjānāti tam vitakketi. yam vitakketi tam papañceti. yam papañceti tato nidānam purisam papancasannāsankhā samudācaranti atītānāgatapaccuppannesu cakkhuviññeyyesu rūpesu. sotañcāvuso paticca sadde ca uppajjati sotaviññanam tinnam sangati phasso, phassapaccaya vedana. yam vedeti, tam sañjānāti. yam sañjānāti tam vitakketi. yam vitakketi tam papañceti. yam papañceti. tatonidānam purisam papañcasaññāsankhā samudācaranti atītānāgatapaccuppannesu sotaviññevvesu saddesu. ghānañcāvuso paţicca gandhe ca uppajjati ghānaviññāṇam. tiṇṇam saṅgati phasso. phassapaccayā vedanā. yam vedeti, tam sañjānāti. yam sañjānāti tam vitakketi. yam vitakketi tam papañceti, yam papañceti, tatonidānam purisam papancasannāsankhā samudācaranti atītānāgatapaccuppannesu ghānaviñneyyesu gandhesu, jivhancāvuso paticca rase ca uppajjati jivhāvinnānam. tinnam sangati phasso, phassapaccayā vedanā. yam vedeti, tam sañjānāti. yam sañjānāti tam vitakketi. yam vitakketi tam papañceti, yam papañceti, tatonidānam purisam papancasannāsankhā samudācaranti atītānāgatapaccuppannesu jivhāviññeyyesu rasesu. kāyañcāvuso paticca photthabbe ca uppajjati kāyaviññāṇam. tiṇṇam saṅgati phasso. phassapaccayā vedanā.

pts page 112 g 112

yam vedeti, tam sanjānāti. yam sanjānāti tam vitakketi. yam vitakketi tam papanceti. yam papanceti tato nidānam purisam papancasannāsankhā samudācaranti atītānāgatapaccuppannesu kāyavinneyyesu photthabbesu. manancāvuso paticca dhamme ca uppajjati manovinnānam. tiņņam sangati phasso. phassapaccayā vedanā. yam vedeti tam sanjānāti. yam sanjānāti tam vitakketi. yam vitakketi tam papanceti. yam papanceti tatonidānam purisam papancasannāsankhā samudācaranti. atītānāgatapaccuppannesu manovinneyyesu dhammesu.

- 13. so vatāvuso cakkhusmim sati rūpe sati cakkhuviñnāņe sati phassapañnattim pannāpessatīti thānametam vijjati. phassapannattim sati vedanāpannattim pannāpessatīti thānametam vijjati. vedanāpannattim sati sannāpannattim pannāpessatīti thānametam vijjati sannāpannattim sati vitakkapannattim pannāpessatīti thānametam vijjati, vitakkapannattim pannāpessatīti thānametam vijjati.
- 14. so vatāvuso sotasmim sati sadde sati sotaviñnāņe sati phassapañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati. phassapañnattiyā sati vedanāpañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati. vedanāpannattiyā sati sannāpannattim pannāpessatīti thānametam vijjati. sannāpannattiyā sati vitakkapannattim pannāpessatīti

bjt page 282 x 282

thānametam vijjati, vitakkapaññattiyā sati papañcasaññāsaṅkhāsamudācaraṇapaññattim paññāpessatīti thānametam vijjati.

so vatāvuso ghānasmim sati gandhe sati ghānaviñnāņe sati phassapañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati. phassapañnattiyā sati vedanāpañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati. vedanāpañnattiyā sati sañnāpañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati. sañnāpañnattiyā sati vitakkapañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati, vitakkapañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati.

so vatāvuso jivhāya sati rase sati jivhāviñnāņe sati phassapañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati. phassapañnattiyā sati vedanāpañnattim pannāpessatīti thānametam vijjati. vedanāpannattimā sati sannāpannattim pannāpessatīti thānametam vijjati. sannāpannattiyā sati vitakkapannattimā pannāpessatīti thānametam vijjati, vitakkapannattiyā sati papancasannāsankhāsamudācaraṇapannattimā pannāpessatīti thānametam vijjati.

so vatāvuso kāyasmim sati phoṭṭhabbe sati kāyaviññāņe sati phassapaññattim paññāpessatīti ṭhānametam vijjati. phassapaññattiyā sati vedanāpaññattim paññāpessatīti ṭhānametam vijjati. vedanāpaññattiyā sati saññāpaññattim paññāpessatīti ṭhānametam vijjati. saññāpaññattiyā sati vitakkapaññattim paññāpessatīti thānametam vijjati, vitakkapaññattiyā sati papañcasaññāsaṅkhāsamudācaraṇapaññattim paññāpessatīti thānametam vijjati.

so vatāvusomanasmim sati dhamme sati manoviñnāņe sati phassapañnattim pañnāpessatīti thānametam vijjati. phassapañnattiyā sati vedanāpannattim pannāpessatīti thānametam vijjati. vedanāpannattiyā sati sannāpannattim pannāpessatīti thānametam vijjati sannāpannattiyā sati vitakkapannattim pannāpessatīti thānametam vijjati. vitakkapannattiyā sati papancasannāsankhāsamudācaranapannattim pannā pessatīti thānametam vijjati.

- 15. so vatāvuso cakkhusmim asati rūpe asati cakkhuviñnāņe asati phassapañnattim pañnāpessatīti netam thānam vijjati. phassapañnattiyā asati vedanāpañnattim pañnāpessatīti netam thānam vijjati. vedanāpañnattiyā asati sañnāpañnattim pañnāpessatīti netam thānam vijjati. sañnāpañnattiyā asati vitakkapañnattim pañnāpessatīti netam thānam vijjati, vitakkapañnattiyā asati papañcasañnāsankhāsamudācaraṇapañnattim pañnāpessatīti netam thānam vijjati.
- 16. so vatāvuso sotasmim asati sadde asati sotaviññāņe asati phassapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. phassapaññattiyā asati vedanāpaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. vedanāpaññattiyā asati saññāpaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. saññāpaññattiyā asati vitakkapaññattim paññā-

pessatīti netam thānam vijjati, vitakkapaññattiyā asati papañcasaññāsaṅkhāsamudācaraṇapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati.

so vatāvuso ghānasmim asati gandhe asati ghānaviññāņe asati phassapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. phassapaññattiyā asati vedanāpaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. vedanāpaññattiyā asati saññāpaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. saññāpaññattiyā asati vitakkapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati, vitakkapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati.

so vatāvuso jivhāya asati rase asati jivhāviññāņe asati phassapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. phassapaññattiyā asati vedanāpaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. vedanāpaññattiyā asati saññapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. saññapaññattiyā asati vitakkapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati, vitakkapaññattiyā asati papañcasaññāsankhāsamudācaraṇapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati.

so vatāvuso kāyasmim asati phoṭṭhabbe asati kāyaviññāṇe asati phassapaññattim paññāpessatīti netaṃ ṭhānaṃ vijjati. phassapaññattiyā asati vedanāpaññattim paññāpessatīti netaṃ ṭhānaṃ vijjati. vedanāpaññattiyā asati saññāpaññattim paññāpessatīti netaṃ ṭhānaṃ vijjati. saññāpaññattiyā asati vitakkapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati, vitakkapaññattiyā asati papañcasaññāsaṅkhāsamudācaraṇapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati.

so vatāvuso manasmim asati dhamme asati manoviññāņe asati phassapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. phassapaññattiyā asati vedanāpaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. vedanāpaññattiyā asati saññāpaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. saññāpaññattiyā asati vitakkapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati. vitakkapaññattiyā asati papañcasaññāsaṅkhāsamudācaraṇapaññattim paññāpessatīti netam thānam vijjati.

17. yam kho no āvuso bhagavā sankhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāram paviṭṭho, "yatho nidānam bhikkhu purisam papañcasaññāsankhā samudācaranti, ettha ce natthi abhinanditabbam abhivaditabbam ajjhosetabbam, esevanto rāgānusayānam esevanto paṭighānusayānam. esevanto diṭṭhānusayānam. esevanto vicikicchānusayānam. esevanto mānānusayānam. esevanto bhavarāgānusayānam. esevanto avijjānusayānam. esevanto daṇḍādānasatthādāna kalahaviggahavivāda tuvantuvampesuññamusāvādānam. etthete pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhantī 'ti. imassa kho aham āvuso bhagavatā sankhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa evam vitthārena at-

bjt page 284 x 284 pts page 113 g 113

tham ājānāmi. ākankhamānā ca pana tumhe āyasmanto bhagavantam yeva upasankamitvā etamattham paţipuccheyyātha. yathā no bhagavā vyākaroti tathā nam dhāreyyāthāti.

- **18.** atha kho te bhikkhū āyasmato mahākaccānassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā yena bhagavā tenupasaṅkamiṃsu. upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdiṃsu. ekamantam nisinnā kho te bhikkhū bhagavantam etadavocum:
- " yam kho no bhante bhagavā sankhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utthāyāsanā vihāram pavittho, " yatho nidānam bhikkhu purisam papañcasaññāsaṅkhā samudācaranti, ettha ce natthi abhinanditabbam abhivaditabbam ajjhosetabbam, esevanto rāgānusayānam esevanto patighānusayānam. esevanto ditthānusayānam. esevanto vicikicchānusavānam. esevanto mānānusavānam. esevanto bhavarāgānusavānam, esevanto avijjānusavānam, esevanto dandādānasatthādāna kalahaviggahavivāda tuvantuvampesuññamusāvādānam, etthete pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhantī 'ti. tesam no bhante amhākam acirapakkantassa bhagavato etadahosi: " idam kho no āvuso bhagavā sankhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utthāyāsanā vihāram pavittho, ' yatho nidanam bhikkhu purisam papañcasaññāsankhā samudācaranti, ettha ce natthi abhinanditabbam abhivaditabbam ajjhosetabbam, esevanto rāgānusayānam esevanto patighānusayānam, esevan-

to diṭṭhānusayānaṃ esevanto vicikicchānusayānaṃ. esevanto mānānusayānaṃ. esevanto bhavarāgānusayānaṃ. esevanto avijjānusayānaṃ. esevanto daṇḍādānasatthādāna kalahaviggahavivāda tuvantuvampesuññamusāvādānaṃ. etthete pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhantī 'ti. ko nu kho imassa bhagavatā saṅkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṃ avibhattassa vitthārena atthaṃ vibhajeyyā"ti.

" tesam no bhante amhākam etadahosi: ayam kho āyasmā mahā kaccāno satthu ceva samvannito. sambhāvito ca viñnūnam sabrahmacārīnam pahoti cāyasmā mahākaccāno imassa bhagavatā sankhittena uddesassa uddiţthassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. yannūna mayam yenāyasmā mahākaccāno tenupasankameyyāma, upasankamitvā āyasmantam mahākaccānam etamattham paṭipuccheyyāmā"ti.

- 21. " atha kho mayam bhante yenāyasmā mahākaccāno tenupasankamimha. upasankamitvā āyasmantam mahākaccānam etamattham paṭipucchimha. tesam no bhante āyasmatā mahākaccānena imehi ākārehi imehi padehi byanjanehi attho vibhatto"ti.
- **22.** paṇḍito bhikkhave mahākaccāno, mahāpañño bhikkhave mahākaccāno. mañcepi tumhe bhikkhave

bjt page 286 x 286 pts page 114 q 114

etamattham paṭipuccheyyātha, ahampi nam evamevam vyākareyyam, yathā tam mahākaccānena vyākatam eso cevetassa attho, evanca nam dhārethāti.

23. evam vutte āyasmā ānando bhagavantam etadavoca: seyyathāpi bhante puriso jighacchādubbalyapareto madhupindikam adhigaccheyya, so yato yato sāyeyya labhetheva sādum rasam asecanakam, evameva kho bhante cetaso bhikkhu dabbajātiko yato yato imassa dhammapariyāyassa paññāya attham upaparikkheyya labhetheva attamanatam labhetha cetaso pasādam. ko nāmo ayam bhante dhammapariyāyoti? tasmātiha tvam ānanda, imam dhammapariyāyam madhupindikapariyāyotveva nam dhārehīti.

idamavoca bhagavā. attamano āyasmā ānando bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Madhupiņdikasuttam paţţhamam.

bjt page 288 x 288

2.9 Dvedhāvitakkasuttam

evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:

- 2. pubbeva me bhikkhave sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi: yannūnāhaṃ dvedhā³⁰¹ katvā dvedhā katvā vitakke vihareyyanti. so kho ahaṃ bhikkhave yo cāyaṃ kāmavitakko yo ca byāpādavitakko yo ca vihiṃsāvitakko, imaṃ ekaṃ bhāgamakāsiṃ. yo cāyaṃ nekkhammavitakko yo ca abyāpādavitakko yo ca avihiṃsāvitakko, imaṃ dutiyaṃ bhāgamakāsiṃ.
- 3. tassa mayham bhikkhave evam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati kāmavitakko. so evam pajānāmi: uppanno kho me ayam kāmavitakko. so ca kho attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, paññānirodhiko vighātapakkhiko anibbānasamvattaniko. attavyābādhāya samvattatītipi me bhikkhave patisancikkhato abbhattham gacchati. paravyābādhāya samvattatītipi me bhikkhave patisancikkhato abbhattham gacchati ubhayavyābādhāya samvattatītipi me bhikkhave patisancikkhato abbhattham gacchati, paññānirodhiko vighātapakkhiko anibbānasamvattanikoti-

³⁰¹dvidhā (machasaṃ) pts page 115 q 115

pi me bhikkhave paţisañcikkhato abbhattham gacchati. so kho aham bhikkhave uppannuppannam kāmavitakkam pajahameva vinodameva byanteva nam akāsim.

tassa mayham bhikkhave evam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati byapadavitakko. so evam pajānāmi: uppanno kho me avam bvāpādavitakko. so ca kho attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhayapi samvattati, paññanirodhiko vighatapakkhiko anibbanasamvattaniko. attavvābādhāva samvattatītipi me bhikkhave patisañcikkhato abbhattham gacchati, paravyābādhāva samvattatītipi me bhikkhave patisañcikkhato abbhattham gacchati ubhayavyābādhāya samvattatītipi me bhikkhave patisañcikkhato abbhattham gacchati, paññānirodhiko vighātapakkhiko anibbānasamvattanikotipi me bhikkhave patisañcikkhato abbhattham gacchati. so kho aham bhikkhave uppannuppannam byāpādavitakkam pajahameva vinodameva byanteva nam akāsim.

tassa mayham bhikkhave evam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati vihimsāvitakko. so evam pajānāmi: uppanno kho me ayam vihimsāvitakko. so ca kho attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, samvattati, paññānirodhiko vighātapakkhiko anibbānasamvattaniko. attavyābādhāya samvattatītipi me bhikkhave paṭisañcikkhato abbhattham gacchati. paravyābādhāya samvattatītipi me bhikkhave paṭisañcik

khato abbhattham gacchati ubhayavyābādhāya samvattatītipi me bhikkhave paṭisañcikkhato abbhattham gacchati, paññānirodhiko vighātapakkhiko anibbānasamvattanikotipi me bhikkhave paṭisañcikkhato abbhattham gacchati. so kho aham bhikkhave uppannuppannam vihimsāvitakkam pajahameva³⁰² vinodameva³⁰³ byanteva³⁰⁴ nam akāsim.

- 5. yaññadeva bhikkhave bhikkhu bahulamanuvitakketi anuvicāreti tathā tathā nati hoti cetaso. kāmavitakkañce bhikkhave bhikkhu bahulamanuvitakketi anuvicāreti, pahāsi nekkhammavitakkam. kāmavitakkam bahulamakāsi. tassa tam kāmavitakkāya cittam namati. byāpādavitakkañce bhikkhave bhikkhu bahulamanuvitakketi anuvicāreti, pahāsi abyāpādavitakkam. byāpādavitakkam bahulamakāsi. tassa tam byāpādavitakkāya cittam namati. vihimsāvitakkañce bhikkhave bhikkhu bahulamanuvitakketi anuvicāreti, pahāsi avihimsāvitakkam. vihimsāvitakkam bahulamakāsi. tassa tam vihimsāvitakkāya cittam namati.
- **6.** seyyathāpi bhikkhave vassānam pacchime māse saradasamaye kiţţhasambādhe gopālako gāvo rakkheyya, so tā gāvo tato tato daṇḍena ākoṭeyya patikoṭey-

³⁰²pajahāmeva (sīmu), pajjahameva (syā)

³⁰³vinodemeva, sīmu, vinodanameva (syā)

³⁰⁴byantameva (machasaṃ, syā)

bjt page 290 x 290

ya³⁰⁵ sannirundheyya³⁰⁶ sannivāreyya. taṃ kissa hetu? passati hi so bhikkhave gopālako tatonidānaṃ vadhaṃ vā bandhaṃ³⁰⁷ vā jāniṃ vā garahaṃ vā. evameva kho ahaṃ bhikkhave addasaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ ādīnavaṃ okāraṃ saṅkilesaṃ, kusalānaṃ dhammānaṃ nekkhamme ānisaṃsaṃ vodānapakkhaṃ.

tassa mayham bhikkhave evam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati nekkhammavitakko. so evam pajānāmi: uppanno kho me ayam nekkhammavitakko, so ca kho nevattavyābādhāva samvattati, na paravyābādhāva samvattati, na ubhavavyābādhāya samvattati, paññavuddhiko avighatapakkhiko nibbānasamvattaniko. rattiñcepi nam bhikkhave anuvitakkeyyam anuvicāreyyam neva tatonidānam bhayam samanupassāmi. divasañcepi nam bhikkhave anuvitakkeyyam anuvicāreyyam neva tatonidānam bhayam samanupassāmi. rattindivancepi nam bhikkhave anuvitakkevyam anuvicārevyam neva tatonidānam bhayam samanupassāmi, api ca kho me aticiram anuvitakkayato anuvicārayato kāyo kilameyya. kāye kilante³⁰⁸ cittam \bar{u} haññeyya 309 . \bar{u} hate 310 citte \bar{a} ra cittam samādhimhāti. so kho aham bhikkhave ajjhattameva cittam

³⁰⁵paţikoţeyya, machasam, paţikoţţeyya (syā)

³⁰⁶sanniruddheyya (syā)

³⁰⁷ bandhanam (machasam)

pts page 116 q 116

³⁰⁸kilamatte (katthaci)

³⁰⁹ohaññeyya (syā)

³¹⁰ ohate (syā)

saṇṭhapemi sannisādemi³¹¹ ekodiṃ³¹² karomi samādahāmi. taṃ kissa hetu: mā me cittaṃ ūhaññī ti³¹³

tassa mayham bhikkhave evam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati abvāpādavitakko. so evam pajānāmi: uppanno kho me avam abvāpādavitakko. so ca kho nevattavyābādhāya samvattati, na paravyābādhāya samvattati, na ubhayavyābādhāya samvattati, paññavuddhiko avighatapakkhiko nibbānasamvattaniko. rattiñcepi nam bhikkhave anuvitakkeyyam anuvicāreyyam neva tatonidānam bhayam samanupassāmi. divasañcepi nam bhikkhave anuvitakkeyyam anuvicāreyyam neva tatonidānam bhayam samanupassāmi. rattindivancepi nam bhikkhave anuvitakkeyyam anuvicāreyyam neva tatonidānam bhayam samanupassāmi. api ca kho me ciram anuvitakkayato anuvicāravato kāvo kilameyva. kāve kilante cittam ūhaññevva. citte ūhate ārā cittam samādhimhāti. so kho aham bhikkhave ajjhattameva cittam santhapemi sannisādemi ekodim karomi samādahāmi. tam kissa hetu: mā me cittam ūhaññī ti.

tassa mayham bhikkhave evam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati avihimsāvitakko. so evam pajānāmi: uppanno kho me ayam avihimsāvitakko. so ca kho nevattavyābādhāya samvattati, na pa

³¹¹ sannisīdemi (syā)

³¹²ekodi (pts)

³¹³ ugghāṭīti (syā); uhanīti (pts).

bjt page 292 x 292

ravyābādhāya saṃvattati, na ubhayavyābādhāya saṃvattati, paññāvuddhiko avighātapakkhiko nibbānasaṃvattaniko. rattiñcepi naṃ bhikkhave anuvitakkeyyaṃ anuvicāreyyaṃ neva tatonidānaṃ bhayaṃ samanupassāmi. divasañcepi naṃ bhikkhave anuvitakkeyyaṃ anuvicāreyyaṃ neva tatonidānaṃ bhayaṃ samanupassāmi. rattindivañcepi naṃ bhikkhave anuvitakkeyyaṃ anuvicāreyyaṃ neva tatonidānaṃ bhayaṃ samanupassāmi. api ca kho me aticiraṃ anuvitakkayato anuvicārayato kāyo kilameyya. kāye kilante cittaṃ ūhaññeyya, ūhate citte ārā cittaṃ samādhimhāti. so kho ahaṃ bhikkhave ajjhattameva cittaṃ saṇṭhapemi sannisādemi7 ekodiṃ8 karomi samādahāmi. taṃ kissa hetu: mā me cittam ūhaññī ti9.

9. yaññadeva bhikkhave bhikkhu bahulamanuvitakketi anuvicāreti tathā tathā nati hoti cetaso nekkhammavitakkañce bhikkhave bhikkhu bahulamanuvitakketi anuvicāreti, pahāsi kāmavitakkam. nekkhammavitakkam bahulamakāsi. tassa tam nekkhammavitakkāya cittam namati. abyāpāda vitakkañce bhikkhave bhikkhu bahulamanuvitakketi anuvicāreti, pahāsi byāpādavitakkam. abyāpādavitakkam bahulamakāsi. tassa tam abyāpādavitakkāya cittam namati. avihimsāvitakkañce bhikkhave bhikkhu bahulamanuvitakketi anuvicāreti pahāsi vihimsāvitakkam. avihimsāvitakkam bahulamakāsi. tassa tam avihimsāvitakkāya cittam namati. seyyathāpi bhikkhave gimhānam pacchime māse sabbasassesu gāmantasambhatesu gopālako gāvo

pts page 117 q 117

rakkheyya. tassa rukkhamūlagatassa vā abbhokāsagatassa vā satikaraṇīyameva hoti: etaṃ³¹⁴ gāvoti. evameva³¹⁵ kho bhikkhave satikaraṇīyameva ahosi: ete dhammāti.

10. āraddhaṃ kho pana me bhikkhave viriyaṃ ahosi asallīnaṃ. upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā³¹⁶. passaddho kāyo asāraddho. samāhitaṃ cittaṃ ekaggaṃ. so kho ahaṃ bhikkhave vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṃ savicāraṃ vivekajaṃ pītisukhaṃ paṭhamaṃ jhānaṃ upasampajja vihāsiṃ.

vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja vihāsim. pītiyā ca virāgā upekkhako³¹⁷ ca vihāsim sato ca sampajāno. sukhanca kāyena paṭisamvedesim. yam tam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti tatiyam jhānam upasampajja vihāsim. sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthagamā adukkhamasukham upekkhā satipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja vihāsim.

11. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thi-

³¹⁴ete, katthaci

³¹⁵evamevaṃ (machasaṃ)

 $^{^{316}}$ apammuṭṭhaṃ, syā

bjt page 294 x 294

³¹⁷upekhako (samu)

te ānenjappatte pubbenivāsānussatinānāya cittam abhininnāmesim, so anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi. sevyathīdam: ekampi jātim dvepi jātivo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātivo timsampi jātivo cattārīsampi jātivo paññāsampi jātivo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe " amutrāsim evannāmo evam gotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapatisamvedī evamāvuparivanto, so tato cuto amutra upapādim. tatrāpāsim evannāmo evam gotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno"ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi, ayam kho me bhikkhave rattiyā pathame yāme pathamā vijjā adhigatā avijjā vihatā. vijjā uppannā tamo vihato āloko uppanno vathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato.

12. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaņe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ţhite āneñjappatte sattānam cutūpapātañāṇāya cittam abhininnāmesim. so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne uppajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāmi:

"ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā, vacīduccaritena samannāgatā, manoduccaritena sa-

bjt page 296 x 296

mannāgatā, ariyānam upavādakā, micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā. ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā, vacīsucaritena samannāgatā, manosucaritena samannāgatā, ariyānam anupavādakā, sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapannā"ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne uppajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe suggate duggate, yathākammūpage satte pajānāmi. ayam kho me bhikkhave rattiyā majjhime yāme dutiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato āloko uppanno, yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato.

13. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangaņe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte āsavānam khayañānāya cittam abhininnāmesim, so idam dukkhanti yathābhūtam abbhaññāsim, ayam dukkhasamudayoti yathābhūtam abbhaññāsim, ayam dukkhanirodhoti yathābhūtam abbhaññāsim, ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam abbhaññāsim, ayam āsavasamudayoti yathābhūtam abbhaññāsim, ayam āsavasamudayoti yathābhūtam abbhaññāsim, ayam āsavanirodhoti yathābhūtam abbhaññāsim, ayam āsavanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam abbhaññāsim, ayam āsavanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam abbhaññāsim, tassa me evam jānato evam passato kāmāsavāpi cittam vimuccittha, bhavāsavāpi cittam vimuccittha, vimutta-

smim vimuttamiti ñāṇam ahosi. 'khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattā-yā'ti abbhaññāsim. ayam kho me bhikkhave rattiyā pacchime yāme tatiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko uppanno, yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato.

14. seyyathāpi bhikkhave araññe pavane mahantaṃ ninnaṃ pallalaṃ, tamenaṃ mahāmigasaṅgho upanissāya vihareyya. tassa kocideva puriso uppajjeyya anatthakāmo ahitakāmo ayogakkhemakāmo, so yvāssa maggo khemo sovatthiko pītigamanīyo, taṃ maggaṃ pidaheyya vivareyya kummaggaṃ odaheyya okacaraṃ, ṭhapeyya okacārikaṃ.

evam hi so bhikkhave mahāmigasaṅgho aparena samayena anayavyasanaṃ³¹⁸ tanuttaṃ³¹⁹ āpajjeyya. tasseva kho pana bhikkhave mahato migasaṅghassa kocideva puriso uppajjeyya atthakāmo hitakāmo yogakkhemakāmo, so yvāssa maggo khemo sovatthiko pītigamanīyo, taṃ maggaṃ vivareyye pidaheyya kummaggaṃ, ūhaneyya okacaraṃ, nāseyya okacārikaṃ. evaṃ hi so bhikkhave mahāmigasaṅgho aparena samayena vuddhiṃ virūlhiṃ vepullaṃ āpajjeyya.

bjt page 298 x 298

³¹⁸anayavyasanam (machasam)

³¹⁹tanuttanti padam marammachaṭṭhasaṅgīti piṭaka potthake na dissate

- 15. upamā kho me ayam bhikkhave katā atthassa viññapanaya. ayañcevettha attho: mahantam ninnam pallalanti kho bhikkhave kāmānametam adhivacanam mahāmigasanghoti kho bhikkhave sattānametam adhivacanam puriso anatthakāmo ahitakāmo ayogakkhemakāmoti kho bhikkhave mārassetam pāpimato adhivacanam. kummaggoti kho bhikkhave atthangikassetam micchāmaggassa adhivacanam seyyathīdam: micchādiţthiyā micchāsankappassa micchāvācāya micchākammantassa micchāajīvassa micchāvāvāmassa micchāsativā micchāsamādhissa. okacaroti kho bhikkhave nandirāgassetam adhivacanam. okacārikāti kho bhikkhave avijjāyetam adhivacanam, puriso atthakāmo yogakkhemakāmoti kho bhikkhave tathāgatassetam adhivacanam arahato sammāsambuddhassa. khemo maggo sovatthiko pītigamanīyoti kho bhikkhave ariyassetam atthangikassa maggassa adhivacanam. seyyathīdam: sammāditthiyā sammāsankappassa sammāvācāya sammākammantassa sammāājīvassa sammāvāvāmassa sammāsativā sammāsamādhissa.
- 16. iti kho bhikkhave vivaţo mayā khemo maggo sovatthiko pītigamanīyo, pihito kummaggo, ūhato okacaro, nāsitā okacārikā. yam bhikkhave satthārā karanīyam sāvakānam hitesinā anukampam upādāya, katam vo tam mayā. etāni bhikkhave rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni. jhāyatha bhikkhave, mā pamādattha, mā pacchā vippaţisārino ahuvattha. ayam vo amhākam anusāsanīti.

idamavoca bhagavā attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Dvedhāvitakkasuttam navamam.

bjt page 300 x 300

2.10 Vitakkasanthānasuttam

evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:

- **2.** adhicittamanuyuttena bhikkhave bhikkhunā pañca nimittāni kālena kālaṃ manasikātabbāni. katamāni pañca?
- 3. idha bhikkhave bhikkhunā yam nimittam āgamma yam nimittam manasikaroto uppajjanti pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā tamhā nimittā añnam nimittam manasikātabbam kusalūpasamhitam. tassa tamhā nimittā añnam nimittam manasikaroto kusalūpasamhitam, ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, te pahīyanti. te abbhattham gacchanti. tesam pahānā ajjhattameva cittam santitthati sannisīdati ekodi hoti³²⁰, samādhiyati. seyyathāpi bhikkhave dakkho palagando vā palagandantevāsī vā sukhumāya āniyā oļārikam ānim abhinīhaneyya³²¹ abhinīhareyya abhinivajjeyya³²² evameva kho bhikkhave bhikkhuno yam nimittam āgamma yam nimittam manasikaroto uppajjanti

pts page 119 q 119

³²⁰ hosi (machasam)

³²¹abhinihaneyya (machasam)

³²²abhinivatteyya (machasam)

pāpakā akusalā vitakkā chandūpasaṃhitāpi dosūpasaṃhitāpi mohūpasaṃhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā tamhā nimittā aññaṃ nimittaṃ manasikātabbaṃ kusalūpasaṃhitaṃ. ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasaṃhitāpi dosūpasaṃhitāpi mohūpasaṃhitāpi te pahīyanti. te abbhatthaṃ gacchanti. tesaṃ pahānā ajjhattameva cittaṃ santiṭṭhati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

2.10.1 1. aññanimittapabbam

4. tassa ce bhikkhave bhikkhuno tamhā nimittā aññaṃ nimittaṃ manasikaroto kusalūpasaṃhitaṃ uppajjanteva pāpakā akusalā vitakkā chandūpasaṃhitāpi dosūpasaṃhitāpi mohūpasaṃhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā tesaṃ vitakkānaṃ ādīnavo upaparikkhitabbo: itipime vitakkā akusalā, itipime vitakkā sāvajjā, itipime vitakkā dukkhavipākāti. tassa tesaṃ vitakkānaṃ ādīnavaṃ upaparikkhato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasaṃhitāpi dosūpasaṃhitāpi mohūpasaṃhitāpi, te pahīyanti. te abbhatthaṃ gacchanti, tesaṃ pahānā ajjhattameva cittaṃ santiṭṭhati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

seyyathāpi bhikkhave itthī vā vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko ahikuṇapena vā kukkurakuṇapena vā manussakuṇapena vā kaṇṭhe āsattena aṭṭīyeyya harāyeyya jiguccheyya, evameva kho bhikkhave tassa

bjt page 302×302 pts page $120 \neq 120$

ce bhikkhuno tamhāpi³²³ nimittā aññam nimittam manasikaroto kusalūpasamhitam uppajjanteva pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā tesam vitakkānam ādīnavo upaparikkhitabbo: itipime vitakkā akusalā, itipime vitakkā sāvajjā, itipime vitakkā dukkhavipākāti. tassa tesam vitakkānam ādīnavam upaparikkhato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, te pahīyanti. te abbhattham gacchanti tesam pahānā ajjhattameva cittam santitthati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

2.10.2 2. ādīnavapabbam

5. tassa ce bhikkhave bhikkhuno tesam³²⁴ vitakkānam ādīnavam upaparikkhato uppajjanteva pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā tesam³²⁵ vitakkānam asati amanasikāro āpajjitabbo. tassa tesam vitakkānam asati amanasikāram āpajjato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, te pahīyanti. te abbhattham gacchanti. tesam pahānā ajjhattameva cittam santiṭṭhati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati. seyyathāpi bhikkhave cakkhumā puriso āpāthagatānam rūpānam adassanakāmo assa, so nimīleyya³²⁶ vā aññena

³²³ tamhā va (syā)

³²⁴ tesampi (machasam)

³²⁵ tesam yeva avi

³²⁶nimmileyyā (syā)

vā apalokeyya. evameva kho bhikkhave tassa ce bhikkhuno tesampi vitakkānam ādīnavam upaparikkhato uppajjanteva pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā tesam vitakkānam asati amanasikāro āpajjitabbo. tassa tesam vitakkānam asati amanasikāram āpajjato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi

2.10.3 3. asatipabbam

6. tassa ce bhikkhave bhikkhuno tesampi vitakkānam asati amanasikāram āpajjato uppajjanteva pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā tesam vitakkānam vitakkasankhārasanthānam asat kātabbam tassa tesam vitakkānam vitakkasankhārasanthānam manasikaroto ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, te pahīyanti te abbhattham gacchanti. tesam pahānā ajjhattameva cittam santithati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

seyyathāpi bhikkhave puriso sīgham gaccheyya, tassa evamassa: kinnu kho aham sīgham gacchāmi, yannūnāham sanikam gaccheyyanti. so sanikam gaccheyya. tassa evamassa: kinnu kho aham sanikam gacchāmi,

³²⁷vitakka saṅkhāra santhānaṃ (syā). aṭṭhakathā 'tena bhikkhave -pe- mohupasaṃhitāpi' pāṭhoyaṃ marammachaṭṭhasaṅgītipiṭa-kapotthake na dissate

bit page 304 x 304

yannūnāham tittheyyanti. so tittheyya. tassa evamassa: kinnu kho aham thito yannūnāham nisīdeyyanti.,so nisīdevva, tassa evamassa: kinnu kho aham nisinno. yannūnāham nipajjeyyanti. so nipajjeyya. evam hi so bhikkhave puriso olarikam olarikam iriyapatham abhinivajjetvā³²⁸ sukhumam sukhumam irivāpatham kappeyya. evameva kho bhikkhave tassa ce bhikkhuno tesampi vitakkānam asati amanasikāram āpajjato uppajjanteva pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā tesam vitakkānam vitakkasankhārasanthānam manasikātabbam. tassa tesam vitakkānam vitakkasankhārasanthānam manasikaroto ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, te pahīyanti te abbhattham gacchanti. tesam pahānā ajjhattameva cittam santitthati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

2.10.4 4. vitakkamūlabhedapabbam

7. tassa ce bhikkhave bhikkhuno tesampi vitakkānam vitakkasankhārasanthānam manasikaroto uppajjanteva pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā dante'bhidantamādhāya³²⁹ jivhāya tālum

³²⁸ abhinissajjetvā (syā)

³²⁹ dantehi dantamādhāya, bahusu. "dante+abhidantam+ādhāyāti tīkāyam padacchedo. dantehīti panettha karanattho vutto viya dissati" - machasam. "dante'bhidantamādhāyāti heṭṭhā dante uparidantam thapetvā" aṭṭhakathā -siridhammārāma suddhi

āhacca cetasā cittam abhinigganhitabbam abhinippīletabbam abhisantāpetabbam, tassa dante'bhidantamādhāva jiyhāva tālum āhacca cetasā cittam abhinigganhato abhinippīlayato abhisantāpayato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, te pahīvanti, te abbhattham gacchantī. tesam pahānā ajjhattameva cittam santitthati sannisīdati ekodi hoti samādhivati, sevvathāpi bhikkhave balavā puriso dubbalataram purisam sīsevā gahetvā khandhe vā gahetvā abhinigganhevva abhinippīlevya abhisantāpeyya, evameva kho bhikkhave tassa ce bhikkhuno tesampi vitakkanam vitakkasankharasanthānam manasikaroto uppajjanteva pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tena bhikkhave bhikkhunā dante'bhidantamādhāya jivhāya tālum āhacca cetasā cittam abhinigganhato abhinippīlayato abhisantāpayato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, te pahīyanti. te abbhattham gacchanti, tesam pahānā ajjhattameva cittam santitthati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

2.10.5 5. abhinigganhanapabbam

7. yato kho bhikkhave bhikkhuno yam nimittam āgamma yam nimittam manasikaroto uppajjanti pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi, tassa tamhā nimittā aññam nimittam

pts page 121 q 121

bjt page 306 x 306

manasikaroto kusalūpasamhitam ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi te pahīyanti. te abbhattham gacchanti. tesam pahānā ajjhattameva cittam santiţhati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

tesampi vitakkānam ādīnavam upaparikkhato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi te pahīyanti. te abbhattham gacchanti tesam pahānā ajjhattameva cittam santiţthati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

tesampi vitakkānam asati amanasikāram āpajjato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi te pahīyanti. te abbhattham gacchanti tesam pahānā ajjhattameva cittam santiṭṭhati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati. tesampi vitakkānam vitakkasankhārasanthānam manasikaroto ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi te pahīyanti. te abbhattham gacchanti tesam pahānā ajjhattameva cittam santiṭṭhati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

dante'bhidantamādhāya³³⁰ jivahāya tālum āhacca cetasā cittam abhinigganhato abhinippīļayato abhisantāpayato ye pāpakā akusalā vitakkā chandūpasamhitāpi dosūpasamhitāpi mohūpasamhitāpi te pahīyanti. te abbhattham gacchanti tesam pahānā ajjhattameva cit-

³³⁰dantehi dantamādhāya, syā, (machasaṃ)

367

tam santițțhati sannisīdati ekodi hoti samādhiyati.

ayam vuccati bhikkhave bhikkhu vasī vitakkapariyāyapathesu: yam vitakkam ākankhissati tam vitakkam vitakkessati, yam vitakkam nākankhissati na tam vitakkam vitakkessati, acchecchi tanham, vāvattayi³³¹ samyojanam, sammā mānābhisamayā antamakāsi dukkhassāti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Vitakkasanthānasuttam dasamam.

sīhanādavaggo dutiyo.

tassa vaggassa uddānam.

cūļamahāmigapopamanādā dukkha duve'pi sahattanumānā khīlapathā madhudvedhavitakkā pañcanimittakathesa dutiyo:^g

pts page 122 q 122 ³³¹vivantayi. (machasaṃ) bjt page 308 x 308

Opammavaggo

3.1 Alagaddūpamasuttam

1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tena kho pana samayena ariţţhassa nāma bhikkhuno gaddhabādhi³³² pubbassa evarūpam pāpakam diţţhigatam uppannam hoti: tathāham bhagavatā dhammā desitam ājānāmi - yathā yeme antarāyikā dhammam antarāyikā vuttā³³³ bhagavatā, te paţisevato nālam antarāyāyāti. assosum kho sambahulā bhikkhū: ariţṭhassa kira nāma bhikkhuno gaddhabādhipubassa evarūpam pāpakam diţṭhigatam uppannam: tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi - yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā, te paţisevato nālam antarāyāyāti.

³³²gandhavādhi (syā)

³³³ dhammā vuttā (machasam, syā, pts)

- 2. atha kho te bhikkhū yena ariţţho bhikkhu gaddhabādhipubbo tenupasaṅkamiṃsu. upasaṅkamitvā ariţṭhaṃ bhikkhuṃ gaddhabādhipubbaṃ etadavocuṃ: saccaṃ kira te āvuso ariţṭha evarūpaṃ pāpakaṃ diţṭhigataṃ uppannaṃ: tathāhaṃ bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā, te paṭisevato nālaṃ antarāyāyāti?
- **3.** "evaṃ vyā³³⁴ kho ahaṃ āvuso bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā, te paṭisevato nālaṃ antarāyāyā"ti.
- **4.** atha kho te bhikkhū ariṭṭhaṃ bhikkhuṃ gaddhabādhipubbaṃ etasmā pāpakā diṭṭhigatā vivecetukāmā samanuyuñjanti samanugāhanti samanubhāsanti: "mā hevaṃ³³⁵ āvuso ariṭṭha avaca³³⁶, mā hevaṃ āvuso ariṭṭha avaca. mā bhagavantaṃ abbhācikkhi³³⁷. na hi sādhu bhagavato abbhakkhānaṃ³³⁸. na hi bhagavā evaṃ vadeyya. anekapariyāyenahāvuso³³⁹ ariṭṭha antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā. alañca pana te paṭisevato antarāyāya.

³³⁴byā (machasaṃ, syā, pts)

 $^{^{335}}$ evam (pts, $s\bar{i}$)

³³⁶avaca mā bhagavantam (machasam, syā, pts)

³³⁷abbhācikkha (syā)

³³⁸abbhācikkhanaṃ (machasaṃ)

³³⁹anekapariyāyenāvuso (machasaṃ)

bjt page 326 x 326

- appassādā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhīyyo. atthikankhalūpamā kāmāvuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. mamsapesūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyvo. tinukkūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. angārakāsūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. supinakūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhivvo. vācitakūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. rukkhaphalūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. asisūnūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhivvo. sattisūlūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahūdukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sappasirūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo"ti.
- **6.** evampi kho ariţţho bhikkhu gaddhabādhipubbo³⁴⁰ tehi bhikkhūhi samanuyuñjiyamāno samanugāhiyamāno samanubhāsiyamāno tameva³⁴¹ pāpakaṃ diţṭhigataṃ thāmasā parāmassa³⁴² voharati: " evaṃ vyā³⁴³ kho ahaṃ āvuso bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi. yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā

³⁴⁰ gandhavādhi (syā)

³⁴¹tadeva machasam (syā, pts)

³⁴²parāmāsā (machasam)

³⁴³byā (machasam, syā)

bhagavatā te paţisevato nālam antarāyāya"ti.

- 7. yato kho te bhikkhū nāsakkhiṃsu ariṭṭhaṃ bhikkhuṃ gaddhabādhipubbaṃ etasmā pāpakā diṭṭhigatā vivecetuṃ, atha te bhikkhū yena bhagavā tenupasaṅkamiṃsu. upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. ekamantaṃ nisinnā kho te bhikkhū bhagavantaṃ etadavocuṃ:
- 8. "ariţţhassa nāma bhante bhikkhuno gaddhabādhipubbassa evarūpaṃ pāpakaṃ diţţhigataṃ uppannaṃ: tathāhaṃ bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi, yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā te paţisevato nālaṃ antarāyāyāti. assumha kho mayaṃ bhante, ariţṭhassa kira nāma bhikkhuno gaddhabādhipubbassa evarūpaṃ pāpakaṃ diţṭhigataṃ uppannaṃ: tathāhaṃ bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi, yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā, te paţisevato nālaṃ antarāyāyā"ti.
- 9. atha kho mayam bhante yena arittho bhikkhū gaddhabādhipubbo tenupasankamimha. upasankamitvā arittham bhikkhum gaddhabādhipubbam etadavocumha: saccam kira te āvuso arittha evarūpam pāpakam ditthigatam uppannam: tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā yeme antarāyikā dhammā

pts page 131 q 131

bjt page 328×328

antarāyikā vuttā bhagavatā, te paţisevato nālam antarāyāyāti?

- **10.** evam vutte bhante ariţţho bhikkhu gaddhabādipubbo amhe etadavoca: evam vyā kho aham āvuso bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā, te paţisevato nālam antarāyāyāti,
- atha kho mayam bhante arittham bhikkhum gaddhabādhipubbam etasmā pāpakā ditthigatā vivecetukāmā samanuvuñiimha samanugāhimha samanubhāsimbha: " mā hevam āvuso arittha avaca, mā hevam āvuso arittha avaca. mā bhagavantam abbhācikkhi. na hi sādhu bhagavato abbhakkhānam, na hi bhagavā evam vadeyya. anekapariyayena havuso arittha antarayikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā. alañca pana te patisevato antarāyāya, appassādā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. atthikankhalūpamā kāmāvuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. mamsapesūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. tiņukkūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo angārakāsūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. supinakūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. yācitakūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. rukkhaphalūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā

bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. asisūnūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sattisūlūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahūdukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sappasirūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo"ti.

- 12. evampi kho bhante ariţţho bhikkhu gaddhabādipubbo³⁴⁴ amhehi samanuyuñjiyamāno samanugāhiyamāno samanubhāsiyamāno tadeva³⁴⁵ pāpakam diţthigatam thāmasā parāmassa³⁴⁶ abhinivissa voharati: "evam vyā³⁴⁷ kho aham āvuso bhagavatā dhammam desitam ājānāmi. yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā te paţisevato nālam antarāyāyā "ti. yato kho mayam bhante nāsakkhimha ariţṭham bhikkhum gaddhabādhipubbam etasmā pāpakā diţṭhigatā vivecetum. atha mayam etamattham bhagavato ārocemāti.
- 13. atha kho bhagavā aññataram bhikkhum āmantesi: ehi tvam bhikkhu, mama vacanena ariṭṭham bhikkhum gaddhabādhipubbam āmantehi "satthā tam āvuso ariṭṭha āmantetī"ti. 'evam bhante'ti kho so bhikkhu bhagavato patissutvā yena ariṭṭho bhikkhu gaddhabā-

³⁴⁴byā (machasam, pts)

³⁴⁵avaca mā bhagavantam (machasam)

³⁴⁶ abbhācikkha (syā)

³⁴⁷parāmāsā (machasaṃ)

bjt page 330 x 330

pts page 132 q 132

dipubbo tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā ariṭṭhaṃ bhikkhuṃ gaddhabādhipubbaṃ etadavoca: 'satthā taṃ āvuso ariṭṭha āmantetī'ti.

- 14. 'evamāvuso'ti kho ariţţho bhikkhu gaddhabādipubbo tassa bhikkhuno paţissutvā yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinnaṃ kho ariţṭhaṃ bhikkhuṃ gaddhabādhipubbaṃ bhagavā etadavoca: saccaṃ kira te ariţṭha, evarūpaṃ pāpakaṃ diţṭhigataṃ uppannaṃ tathāhaṃ bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi, yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā, te paţisevato nālaṃ antarāyāyā'ti?
- **15.** " evam vyā kho aham bhante bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, yathā yeme antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā, te paţisevato nālam antarāyāyā"ti.
- 16. kassa kho nāma tvam moghapurisa, mayā evam dhammam desitam ājānāsi? nanu mayā moghapurisa, anekapariyāyena antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā. alanca pana te paţisevato antarāyāya? appassādā kāmā vuttā mayā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. aṭṭhikankhalūpamā kāmāvuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā ādīnavo ettha bhiyyo. mamsapesūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. tiņukkūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā ādīnavo ettha bhiyyo. aṅgārakāsūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā,

ādīnavo ettha bhiyyo. supinakūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. yācitakūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. rukkhaphalūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. asisūnūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sattisūlūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sappasirūpamā kāmā vuttā mayā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo"ti. atha ca pana tvaṃ moghapurisa, attanā duggahītena amhe ceva abbhācikkhasi. attānañca khaṇasi. bahuñca apuññaṃ pasavasi. taṃ hi te moghapurisa, bhavissati dīgharattaṃ ahitāya dukkhāyāti.

17. atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi: taṃ kiṃ maññatha bhikkhave api nāyaṃ ariṭṭho bhikkhu gaddhabādhipubbo usmīkatopi imasmiṃ dhammavinayeti? 'kiṃ hi siyā bhante, no hetaṃ bhante'ti. evaṃ vutte ariṭṭho bhikkhu gaddhabādhipubbo tuṇhībhūto maṅkubhūto pattakkhandho adhomukho pajjhāyanto appaṭibhāno nisīdi. atha kho bhagavā ariṭṭhaṃ bhikkhuṃ gaddhabādhipubbaṃ tuṇhībhūtaṃ maṅkubhūtaṃ pattakkhandhaṃ adhomukhaṃ pajjhāyantaṃ appaṭibhānaṃ viditvā ariṭṭhaṃ bhikkhuṃ gaddhabādhipubbaṃ etadavoca: 'paññāyissasi kho tvaṃ moghapurisa etena sakena pāpakena diṭṭhigatena. idhāhaṃ bhikkhū paṭipucchissāmī'ti.

bjt page 332 x 332

377

18. atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi: tumhepi me bhikkhave evam dhammam desitam ājānātha, yathāvam arittho bhikkhu gaddhabādhipubbo attanā duggahītena amhe ceva abbhācikkhati. attānañca khanati bahuñca apuññam pasavatīti?" no hetam bhante, anekapariyāvena hi no bhante antarāvikā dhammā antarāyikā vuttā bhagavatā. alanca pana te paţisevato antarāyāya. appassādā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā ādīnavo ettha bhiyyo. atthikankhalūpamā kāmāvuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. mamsapesūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. tinukkūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo angārakāsūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. supinakūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. yācitakūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. rukkhaphalūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. asisūnūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sattisūlūpamā kāmā vuttā bhagavatā, bahūdukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sappasirūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo"ti.

19. sādhu bhikkhave, sādhu kho me tumhe bhikkhave evam dhammam desitam ājānātha anekapariyāyena

pts page 133 g 133

hi vo bhikkhave antarāyikā dhammā antarāyikā vuttā mayā. alam ca pana te patisevato antarāyāya. appassādā kāmā vuttā mavā bahudukkhā bahūpāvāsā ādīnavo ettha bhiyyo, atthikankhalūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. mamsapesūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. tiņukkūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. angārakāsūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhivyo, supinakūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. yācitakūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. rukkhaphalūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. asisūnūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sattisūlūpamā kāmā vuttā mayā, bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. sappasirūpamā kāmā vuttā mayā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. atha ca panāvam arittho bhikkhu gaddhabādhipubbo attanā duggahītena amhe ceva abbhācikkhati. attānañca khanati. bahuñca apuññam pasavati. tam hi tassa moghapurisassa bhavissati dīgharattam ahitāya dukkhāya. so vata bhikkhave aññatreva kāmehi aññatra kāmasaññāva aññatra kāmavitakkehi kāme patisevissatīti netam thanam vijjati.

20. idha bhikkhave ekacce moghapurisā dhammam pariyāpuṇanti: suttaṃ geyyaṃ veyyākaraṇaṃ gāthaṃ

bjt page 334×334

udānam itivuttakam jātakam abbhutadhammam vedallam, te tam dhammam pariyāpuņitvā tesam dhammānam paññāya attham na upaparikkhanti, tesam te dhammā paññāya attham anupaparikkhatam na nijjhānam khamanti, te upārambhānisamsā ceva dhammam pariyāpuņanti itivādappamokkhānisamsā ca. yassa catthāya³⁴⁸ dhammam pariyāpuṇanti tañcassa attham nānubhonti, tesam te dhammā duggahītā dīgharattam ahitāya dukkhāya samvattanti, tam kissa hetu: duggahītatā bhikkhave dhammānam.

21. seyyathāpi bhikkhave puriso alagaddatthiko alagaddagavesī alagaddapariyesanam caramāno- so passeyya mahantam alagaddam, tamenam bhoge vā nanguṭṭhe vā gaṇheyya, tassa so alagaddo paṭiparivattitvā³⁴⁹ hatthe vā bāhāya vā aññatarasmim vā aṅgapaccaṅge ḍaseyya³⁵⁰, so tatonidānam maraṇam vā nigaccheyya maraṇamattam vā dukkham. tam kissa hetu: duggahītattā bhikkhave alagaddassa. evameva kho bhikkhave idhekacce moghapurisā dhammam pariyāpuṇanti: suttam geyyam veyyākaraṇam gātham udānam itivuttakam jātakam abbhutadhammam vedallam. te tam dhammam pariyāpuṇitvā tesam dhammānam paññāya attham na upaparikkhatam na nijjhānam khamanti. te upārambhānisamsā ceva dhammam pariyā

³⁴⁸yassatthāya (syā)

³⁴⁹paținivattitvā (syā)

³⁵⁰damseyya (machasam, syā) pts page 134 g 134

puṇanti itivādappamokkhānisaṃsā ca. yassa catthāya dhammaṃ pariyāpuṇanti tañcassa atthaṃ nānubhonti. tesaṃ te dhammā duggahītā dīgharattaṃ ahitāya dukkhāya saṃvattanti. taṃ kissa hetu: duggahītattā bhikkhave dhammānaṃ.

- 22. idha pana bhikkhave ekacce kulaputtā dhammam pariyāpuṇanti: suttam geyyam veyyākaraṇam gātham udānam itivuttakam jātakam abbhutadhammam vedallam. te tam dhammam pariyāpuṇitvā tesam dhammānam paññāya attham upaparikkhanti. tesam te dhammā paññāya attham upaparikkhatam nijjhānam khamanti. te na ceva upārambhānisamsā dhammam pariyāpuṇanti itivādappamokkhānisamsā ca. yassa catthāya dhammam pariyāpuṇanti tañcassa attham anubhonti. tesam te dhammā suggahītā dīgharattam hitāya sukhāya saṃvattanti. tam kissa hetu: suggahītattā bhikkhave dhammānam.
- **24.** seyyathāpi bhikkhave puriso alagaddatthiko alagaddagavesī alagaddapariyesanaṃ caramāno so passeyya mahantaṃ alagaddaṃ, tamenaṃ ajapadena daṇḍena suniggahītaṃ niggaṇheyya, ajapadena daṇḍena suniggahītaṃ niggahetvā³⁵¹ gīvāya³⁵² suggahītaṃ gaṇheyya, kiñcāpi so bhikkhave alagaddo tassa purisassa hatthaṃ vā bāhaṃ vā aññataraṃ vā aṅgapaccaṅ-

bjt page 336 x 336

³⁵¹niggahitvā (machasaṃ)

³⁵² gīvāyam (syā)

gam bhogehi palivetheyya³⁵³, atha kho so neva tatonidānam maranam vā nigaccheyya maranamattam vā dukkham, tam kissa hetu: suggahītattā bhikkhave alagaddassa, evameva kho bhikkhave idhekacce kulaputtā dhammam pariyāpunanti, suttam geyyam veyyākaranam gatham udanam itivuttakam jatakam ababhūtadhammam vedallam, te tam dhammam pariyapunitva tesam dhammanam paññaya attham upaparikkhanti. tesam te dhammā paññāya attham upaparikkhatam nijjhānam khamanti, te na ceva upārambhānisamsā dhammam pariyāpunanti na itivādappamokkhānisamsā ca. yassa catthāya dhammam pariyāpuņanti tañcassa attham anubhonti tesam te dhammā suggahītā dīgharattam hitāya sukhāya samvattanti tam kissa hetu: suggahītattā bhikkhave dhammānam. tasmātiha bhikkhave yassa me bhāsitassa attham ājāneyyātha athā nam dhāreyyātha. yassa ca pana me bhāsitassa attham na ājānevyātha aham vā³⁵⁴ patipucchitabbo ye vā panassu viyattā bhikkhū.

24. kullūpamam vo bhikkhave dhammam desissāmi³⁵⁵ nittharanatthāya no gahanatthāya. tam sunātha, sādhukam manasi karotha. bhāsissāmīti. evambhanteti ko te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:

³⁵³palivedheyya (syā)

³⁵⁴ tattheva (syā)

³⁵⁵ desessāmi (katthaci)

- 25. seyyathāpi bhikkhave puriso addhānamaggapaṭipanno so passeyya mahantaṃ udakaṇṇavaṃ, orimaṃ tīraṃ³⁵⁶ sāsaṅkaṃ sappaṭibhayaṃ, pārimaṃ tīraṃ³⁵⁷ khemaṃ appaṭibhayaṃ, na cassa³⁵⁸ nāvā santāraṇī uttarasetu vā apārāpāraṃ gamanāya, tassa evamassa: "ayaṃ kho mahā udakaṇṇavo orimaṃ tīraṃ sāsaṅkaṃ sappaṭibhayaṃ. pārimaṃ tīraṃ khemaṃ appaṭibhayaṃ. natthi ca nāvā santāraṇī uttarasetu vā apārāpāraṃ gamanāya. yannūnāhaṃ tiṇakaṭṭhasākhāpalāsaṃ saṅkaḍḍhitvā kullaṃ bandhitvā taṃ kullaṃ nissāya hatthehi ca pādehi ca vāyamamāno sotthinā pāraṃ uttareyyanti."
- 26. atha kho so bhikkhave puriso tiṇakaṭṭhasākhā-palāsaṃ saṅkaḍḍhitvā kullaṃ bandhitvā taṃ kullaṃ nissāya hatthehi ca pādehi ca vāyamamāno sotthinā pāraṃ uttareyya. tassa purisassa³⁵⁹ uttiṇṇassa³⁶⁰ pāraṃ gatassa³⁶¹ evamassa: 'bahukāro kho me ayaṃ kullo. imāhaṃ kullaṃ nissāya hatthehi ca pādehi ca vāyamamāno sotthinā pāraṃ uttiṇṇo. yannūnāhaṃ imaṃ kullaṃ sīse vā āropetvā khandhe vā uccāretvā yena kāmaṃ pakkameyya'nti. taṃ kiṃ maññatha bhikkhave, api nu so puriso evaṃ kārī tasmiṃ kulle kiccakārī

 $^{^{356}}$ orimatīram (syā)

³⁵⁷pārimatīram (syā)

³⁵⁸na cāssa (syā)

pts page 135 q 135 bjt page 338 x 338

³⁵⁹tassa, (syā, pts)

 $^{^{360}}$ tinnassa (pts, $s\bar{i}$)

³⁶¹pāragatassa (syā)

assāti? 'no hetam bhante.

- 27. kathaṃkārī ca so bhikkhave puriso tasmiṃ kulle kiccakārī assa? idha bhikkhave tassa purisassa uttiṇṇassa pāraṃ gatassa evamassa: bahukāro kho me ayaṃ kullo, imāhaṃ kullaṃ nissāya hatthehi ca pādehi ca vāyamamāno sotthinā pāraṃ uttiṇṇo, yannūnāhaṃ imaṃ kullaṃ thale vā ussādetvā³⁶² udake vā opilāpetvā yena kāmaṃ pakkameyyanti. evaṃ kārī kho so bhikkhave puriso tasmiṃ kulle kiccakārī assa. evameva kho bhikkhave kullūpamo mayā dhammo desito nittharaṇatthāya no gahaṇatthāya. kullūpamaṃ vo bhikkhave dhammaṃ desitaṃ ājānantehi dhammāpi vo pahātabbā, pageva adhammā.
- **28.** chayimāni bhikkhave diṭṭhiṭṭhānāni. katamāni cha? idha bhikkhave assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto -

rūpam 'etam mama, esohamasmi, eso me attā'ti samanupassati. vedanam 'etam mama, esohamasmi, eso me attā'ti samanupassati. saññam 'etam mama, esohamasmi, eso me attā'ti samanupassati. saṅkhāre 'etam mama, esohamasmi, eso me attā'ti samanupassati. yampidam diṭṭham sutam mutam viññātam pattam pariyesitam anuvicaritam manasā, tampi 'etam mama,

³⁶² ussāpetvā (syā)

esohamasmi, eso me attā'ti samanupassati. yampidaṃ diṭṭhiṭṭhānaṃ 'so loko so attā, so pecca bhavissāmi: nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo, sassatisamaṃ tatheva ṭhassāmī'ti tampi 'etaṃ mama, esohamasmi, eso me attā'ti samanupassati.

29. sutavā ca kho bhikkhave ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto, sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto -

rūpaṃ 'netaṃ mama, nesohamasmi, na meso me attā'ti samanupassati. vedanaṃ 'netaṃ mama, nesohamasmi, na meso attā'ti samanupassati. saññaṃ 'netaṃ mama, nesohamasmi, na meso attā'ti samanupassati. saṅkhāre 'netaṃ mama, nesohamasmi, na meso attā'ti samanupassati. yampidaṃ diṭṭhaṃ sutaṃ mutaṃ viññātaṃ pattaṃ pariyesitaṃ anuvicaritaṃ manasā, tampi 'netaṃ mama, nesohamasmi, na meso attā'ti samanupassati. yampidaṃ diṭṭhiṭṭhānaṃ 'so loko so attā, so pecca bhavissāmi: nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo, sassatisamaṃ tatheva ṭhassāmī'ti tampi 'netaṃ mama, nesohamasmi, nameso attā'ti samanupassati. so evaṃ samanupassanto asati na paritassatīti.

30. evam vutte aññataro bhikkhu bhagavantam etadavoca: siyā nu kho bhane bahiddhā asati paritassanāti? siyā bhikkhūti bhagavā avoca: " idha bhikkhu

bjt page 340 x 340 pts page 136 q 136

ekaccassa evam hoti ahu³⁶³ vata me, tam vata me natthi, siyā vata me, tam vatāham na labhāmīti. so socati kilamati paridevati, urattāļim kandati, na sammoham āpajjati. evam kho bhikkhu bahiddhā asati paritassanā hotī"ti.

- **31.** siyā pana bhante bahiddhā asati aparitassānāti? siyā bhikkhūti bhagavā avoca: " idha bhikkhu ekaccassa na evam hoti 'ahu vata me, tam vata me natthi, siyā vata me, tam vatāham na labhāmī'ti. so na socati na kilamati na paridevati, na urattāļim kandati, na sammoham āpajjati. evam kho bhikkhu bahiddhā asati aparitassanā hotī"ti.
- **32.** siyā nukho bhante ajjhattam asati paritassanāti? siyā bhikkhūti bhagavā avoca:

"idha bhikkhu ekaccassa evam diṭṭhi hoti: 'so loko so attā, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo. sassatisamam tatheva ṭhassāmī'ti. so suṇāti tathāgatassa vā tathāgatasāvakassa vā sabbesam diṭṭhiṭṭhānādhiṭṭhānapariyuṭṭhānābhinivesānusayānam samugghātāya sabbasankhārasamathāya sabbūpadhipaṭinissaggāya taṇhakkhayāya virāgāya nirodhāya nibbānāya dhammam desentassa. tassa³⁶⁴ evam hoti: 'ucchijjissāmi nāma su³⁶⁵, vinassissāmi nāma su,

³⁶³ahū (pts)

bjt page 342 x 342

³⁶⁴tassevam (syā)

³⁶⁵nāmassu (machasam, syā)

na su nāma³⁶⁶ bhavissāmī'ti. so socati kilamati paridevati, urattāļim kandati, sammoham āpajjati. evam kho bhikkhu ajjhattam asati paritassanā hotī"ti.

- 33. siyā pana bhante ajjhattam asati aparitassanāti? siyā bhikkhūti bhagavā avoca: " idha bhikkhu ekaccassa na evam diṭṭhi hoti: 'so loko so attā, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo. sassatisamam tatheva ṭhassāmī'ti. so suṇāti tathāgatassa vā tathāgatasāvakassa vā sabbesam diṭṭhiṭṭhānādhiṭṭhānapariyuṭṭhānābhinivesānusayānam samugghātāya sabbasaṅkhārasamathāya sabbūpadhipaṭinissaggāya taṇhakkhayāya virāgāya nirodhāya nibbānāya dhammam desentassa. tassa na evam hoti: 'ucchijjissāmi nāma su, vinassissāmi nāma su, na su nāma bhavissāmī'ti. so na socati na kilamati na paridevati, na urattāṭiṃ kandati. na sammoham āpajjati. evam kho bhikkhu ajjhattam asati aparitassanā hoti."
- **34.** tam bhikkhave pariggaham pariganheyyātha yvāssa pariggaho nicco dhuvo sassato aviparināmadhammo, sassatisamam tatheva tiṭṭheyya. passatha no tumhe bhikkhave tam pariggaham yvāssa pariggaho nicco dhuvo sassato aviparināmadhammo, sassatisamam tatheva tiṭṭheyyāti? 'no hetam bhante.' sādhu bhikkhave, ahampi kho tam bhikkhave pariggaham na samanupassāmi yvāssa pariggaho nicco dhuvo sassato avipa-

³⁶⁶nassu (machasaṃ, syā) pts page 137 g 137

riņāmadhammo, sassatisamam tatheva tiţţheyya.

- 35. tam bhikkhave attavādūpādānam upādiyetha yamsa attavādūpādānam upādiyato na uppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. passatha no tumhe bhikkhave tam attavādupādānam yamsa³⁶⁷ attavādūpādānam upādiyato na uppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsāti? 'no hetam bhante'. sādhu bhikkhave, ahampi kho tam bhikkhave attavādūpādānam upādiyato na uppajjeyyum soka parideva dukkhadomanassupāyāsā.
- **36.** tam bhikkhave diṭṭhinissayam nisseyyātha yamsa diṭṭhinissayam nissayato na uppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. passatha no tumhe bhikkhave tam diṭṭhinissayam yamsa diṭṭhinissayam nissayato na uppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā' ti 'no hetam bhante.' sādhu bhikkhave, ahampi kho tam bhikkhave diṭṭhinissayam na samanupassāmi yamsa diṭṭhinissayam nissayato na uppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā.
- **37.** attani vā bhikkhave sati' attaniyam me'ti assāti? 'evam bhante.' attaniye vā bhikkhave sati 'attā me'ti assāti? evam bhante. attani ca bhikkhave attaniye ca

bjt page 344 x 344

³⁶⁷yassa (syā)

pts page 138 q 138

saccato thetato anupalabbhamāne³⁶⁸ yampidam³⁶⁹ diţṭhiṭṭhānam 'so loko so attā, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo, sassatisamam tatheva ṭhassāmī'ti, nanāya bhikkhave kevalo paripūro bāladhammoti? 'kim hi no siyā bhante, kevalo paripūro³⁷⁰ bāladhammo'ti.

- **38.** taṃ kiṃ mañnatha bhikkhave rūpaṃ niccaṃ vā aniccaṃ vāti? 'aniccaṃ bhante.' yampanāniccaṃ dukhaṃ vā taṃ sukhaṃ vāti? 'dukkhaṃ bhante.' yampanāniccaṃ dukkhaṃ vipariṇāmadhammaṃ kallannu taṃ samanupassituṃ: 'etaṃ mama, esohamasmi, eso me attā'ti? 'no hetaṃ bhante.'
- **39.** taṃ kiṃ maññatha bhikkhave vedanā niccā vā aniccā vāti? 'aniccā bhante.' yampanāniccaṃ dukkhaṃ vā taṃ sukhaṃ vāti? 'dukkhaṃ bhante.' yampanāniccaṃ dukkhaṃ vipariṇāmadhammaṃ kallannu taṃ samanupassituṃ: 'etaṃ mama, esohamasmi, eso me attā'ti? 'no hetaṃ bhante.'
- **40.** taṃ kiṃ mañnatha bhikkhave sañnā niccā vā aniccā vāti? 'aniccā bhante.' yampanāniccaṃ dukkhaṃ vā taṃ sukhaṃ vāti? 'dukkhaṃ bhante.' yampanāniccaṃ dukkhaṃ vipariṇāmadhammaṃ kallannu taṃ sa-

³⁶⁸anupalabbhiyamāne (syā, sī)

³⁶⁹yampi tam (machasam)

³⁷⁰kevalo hi bhante paripūro (machasaṃ)

bjt page 346 x 346

manupassitum: 'etam mama, esohamasmi, eso me attā'ti? 'no hetam bhante.'

- **41.** taṃ kiṃ mañnatha bhikkhave saṅkhārā niccā vā aniccā vāti? 'aniccā bhante.' yampanāniccaṃ dukhaṃ vā taṃ sukhaṃ vāti? 'dukkhaṃ bhante.' yampanāniccaṃ dukkhaṃ vipariṇāmadhammaṃ kallannu taṃ samanupassituṃ: 'etaṃ mama, esohamasmi, eso me attā'ti? 'no hetam bhante.'
- **42.** taṃ kiṃ mañnatha bhikkhave viñnaṇaṃ niccaṃ vā aniccaṃ vāti? 'aniccaṃ bhante.' yampananiccaṃ dukkhaṃ vā taṃ sukhaṃ vāti? 'dukkhaṃ bhante.' yampananiccaṃ dukkhaṃ vipariṇāmadhammaṃ kallannu taṃ samanupassituṃ: 'etaṃ mama, esohamasmi, eso me attā'ti? 'no hetaṃ bhante.'
- **43.** tasmātiha bhikkhave yam kiñci rūpam atītānāgatapaccuppannam, ajjhattam vā bahiddhā vā, oļārikam vā sukhumam vā, hīnam vā panītam vā, yam dūre santike vā, sabbam rūpam 'netam mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

yā kāci vedanā atītānāgatapaccuppannā, ajjhattam vā bahiddhā vā, oļārikā vā sukhumā vā, hīnā vā paṇītā vā, yā dūre santike vā, sabbā vedanā 'netam mama, nesohamasmi, na meso attāti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

yā kāci saññā atītānāgatapaccuppannā, ajjhattam vā bahiddhā vā, oļārikā vā sukhumā vā, hīnā vā paṇītā vā, yā dūre santike vā, sabbā saññā 'netam mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

ye keci sankhārā atītānāgatapaccuppannā, ajjhattam vā bahiddhā vā, oļārikā vā sukhumā vā, hīnā vā panītā vā, yam dūre santike vā, sabbe sankhārā 'nete mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

yam kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam, ajjhattam vā bahiddhā vā, oļārikam vā sukhumam vā, hīnam vā paṇītam vā, yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam 'netam mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

44. evam passam bhikkhave sutavā ariyasāvako rūpasmim³⁷¹ nibbindati, vedanāya³⁷² nibbindati, saññāya nibbindati, sankhāresu nibbindati, viññāṇasmim nibbindati nibbindam virajjati, virāgā vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti ñāṇam hoti 'khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā'ti pajānāti. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu ukkhittapaligho itipi, sankiṇṇaparikho³⁷³ itipi, abbūļhesiko

pts page 139 q 139

³⁷¹rūpasmimpi (syā)

³⁷²vedanāyapi (syā)

³⁷³parikkho (machasam, syā)

itipi, niraggaļo itipi, ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṃyutto itipi.

- **45.** kathañca bhikkhave bhikkhu ukkhittapaligho hoti? idha bhikkhave bhikkhuno avijjā pahīnā hoti ucchinnamūlā tālāvatthukatā³⁷⁴ anabhāvakatā³⁷⁵ āyatiṃ anuppādadhammā. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu ukkhittapaligho hoti.
- **46.** kathañca bhikkhave bhikkhu saṅkiṇṇaparikho³⁷⁶ hoti? idha bhikkhave bhikkhuno ponobhaviko jātisaṃsāro pahīno hoti ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvakato āyatiṃ anuppādadhammo. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu saṅkiṇṇaparikho hoti.
- **47.** kathañca bhikkhave bhikkhu abbūļhesiko hoti? idha bhikkhave bhikkhuno taṇhā pahīnā hoti ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatiṃ anuppādadhammā. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu abbūļhesiko hoti.
- **48.** kathañca bhikkhave bhikkhu niraggaļo hoti? idha bhikkhave bhikkhuno pañcorambhāgiyāni saṃyojanāni pahīnāni honti ucchinnamūlāni tālāvatthukatā-

bjt page 348 x 348

³⁷⁴tālavatthukatā (sī)

³⁷⁵anabhāvaṃ katā (machasaṃ); anabhāvaṃ gatā (syā)

³⁷⁶parikkho (machasam, syā)

ni anabhāvakatāni āyatim anuppādadhammāni. evam kho bhikkhave bhikkhu niraggaļo hoti.

- **49.** kathañca bhikkhave bhikkhu ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṃyutto hoti? idha bhikkhave bhikkhuno asmimāno pahīno hoti ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvakato āyatiṃ anuppādadhammo. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṃyutto hoti.
- **50.** evam vimuttacittam kho bhikkhave bhikkhum saindā devā sabrahmakā³⁷⁷ sapajāpatikā anvesam nādhigacchanti: 'idam nissitam tathāgatassa viññāṇa'nti. tam kissa hetu: diṭṭhevāham bhikkhave dhamme tathāgatam ananuvejjoti³⁷⁸ vadāmi.
- **51.** evam vādim kho mam bhikkhave evamakkhāyim eke samaņabrāhmaņā asatā tucchā musā abhūtena abbhācikkhanti: venayiko samaņo gotamo, sato sattassa ucchedam vināsam vibhavam paññāpetīti. yathā vāham³³⁷⁹ bhikkhave na³80, yathā vāham na vadāmi, tathā mam te bhonto samaṇabrāhmaṇā asatā tucchā musā abhūtena abbhācikkhanti: venayiko samaṇo gotamo,

³⁷⁷sabrahmā (syā)

pts page 140 q 140

³⁷⁸ananuvijjoti (machasam, syā, sī)

bjt page 350 x 350

³⁷⁹cāhaṃ (syā)

³⁸⁰na bhikkhave (machasam)

sato sattassa ucchedam vināsam vibhavam paññāpetīti.

- **52.** pubbe cāhaṃ bhikkhave etarahi ca dukkhañceva paññāpemi dukkhassa ca nirodhaṃ. tatra ce bhikkhave pare tathāgataṃ akkosanti paribhāsanti rosenti, vihesenti, ghaṭṭenti³⁸¹, tatra bhikkhave tathāgatassa na hoti āghāto na appaccayo na cetaso anabhiraddhi³⁸² tatra ce bhikkhave pare tathāgataṃ sakkaronti garukaronti³⁸³ mānenti pūjenti, tatra bhikkhave tathāgatassa na hoti ānando somanassaṃ na cetaso ubbilāvitataṃ³⁸⁴. tatra ce bhikkhave pare tathāgataṃ sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, tatra bhikkhave tathāgataṣsa evaṃ hoti: yaṃ kho idaṃ pubbe pariññātaṃ, tatrime evarūpā kārā karīyantīti.
- **53.** tasmātiha bhikkhave tumhe cepi pare akkoseyyum paribhāseyyum roseyyum viheseyyum, ghaṭṭeyyum³⁸⁵. tatra tumhehipi³⁸⁶ na āghāto na appaccayo na cetaso anabhiraddhi³⁸⁷ karaṇīyā. tasmātiha bhikkhave tumhe cepi pare sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum tatra tumhehipi na ānando na somanassam na cetaso ubbilāvitattam karaṇīyam. ta-

³⁸¹'ghaṭṭenti'iti na dissati (sīmu)

³⁸²anabhinandi (syā)

³⁸³ garum (machasam)

³⁸⁴upapilāvitattam (machasam)

³⁸⁵'ghattayyum' na dissati (sīmu)

³⁸⁶ tumhehi (syā)

³⁸⁷anabhinandi (syā)

samātiha bhikkhave tumhe cepi pare sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum tatra tumhepi³⁸⁸ evamassa: yam kho idam pubbe pariññātam, tatrime evarūpā kārā karīyantīti.

54. tasmātiha bhikkhave yam na tumhākam tam pajahatha. tam vo pahīnam dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati. kiñca bhikkhave na tumhākam? rūpam bhikkhave na tumhākam. tam pajahatha. tam vo pahīnam dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati. vedanā bhikkhave na tumhākam tam pajahatha. sā vo pahīnā dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati. saññā bhikkhave na tumhākam. tam pajagahatha. sā vo pahīnā dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati. saṅkhārā bhikkhave na tumhākam. te pajahatha.

te vo pahīnā dīgharattam hitāya sukhāya bhavisasanti. viññāṇam bhikkhave na tumhākam. tam pajahatha. tam vo pahīnam dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati.

55. taṃ kiṃ mañnatha bhikkhave, yaṃ imasmiṃ jetavane tiṇakaṭṭhasākhāpalāsaṃ, taṃ jano hareyya vā ḍaheyya vā yathāpaccayaṃ vā kareyya, api nu tumhākaṃ evamassa: amhe jano harati vā ḍahati vā yathāpaccayaṃ karotīti? 'no hetaṃ bhante.' taṃ kissa hetu? 'na hi no etam bhante attā attaniyam vā'tī. evameva

³⁸⁸ tumhākam (syā, pts, machasam) pts page 141 q 141 bit page 352 x 352

kho bhikkhave yam na tumhākam tam pajahatha. tam vo pahīnam dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati. kiñca bhikkhave na tumhākam? rūpam bhikkhave na tumhākam. tam pajahatha. tam vo pahīnam dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati. vedanā bhikkhave na tumhākam. tam pajahatha. sā vo pahīnā dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati. sannā bhikkhave na tumhākam. tam pajahatha. sā vo pahīnā dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati. sankhārā bhikkhave na tumhākam. te pajahatha. te vo pahīnā dīgharattam hitāya sukhāya bhavissanti. viññānam bhikkhave na tumhākam. tam pajahatha. tam vo pahīnam dīgharattam hitāya sukhāya bhavissati.

- **56.** evam svākkhāto bhikkhave mayā dhammo uttāno vivaţo pakāsito chinnapilotiko. evam svākkhāte bhikkhave mayā dhamme uttāne vivaţe pakāsite chinnapilotike, ye te bhikkhū arahanto khīnāsavā vusitavanto katakaranīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīnabhavasañnojanā sammadañnā vimuttā, vaţṭam tesam natthi pañnāpanāya.
- **57.** evam svākkhāto bhikkhave mayā dhammo uttāno vivaţo pakāsito chinnapilotiko. evam svākkhāte bhikkhave mayā dhamme uttāne vivaţe pakāsite chinnapilotike, yesam bhikkhūnam pañcorambhāgiyāni samyojanāni pahīnāni, sabbe te opapātikā tattha parinibbāyino anāvattidhammā tasmā lokā.

- **58.** evam svākkhāto bhikkhave mayā dhammo uttāno vivaţo pakāsito chinnapilotiko. evam svākkhāte bhikkhave mayā dhamme uttāne vivaţe pakāsite chinnapilotike, yesam bhikkhūnam tīni samyojanāni pahīnāni rāgadosamohā tanubhūtā, sabbe te sakadāgāmino, sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karissanti.
- **59.** evam svākkhāto bhikkhave mayā dhammo uttāno vivaţo pakāsito chinnapilotiko. evam svākkhāte bhikkhave mayā dhamme uttāne vivaţe pakāsite chinnapilotike, yesam bhikkhūnam tīni samyojanāni pahīnāni sabbe te sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyanā.
- **60.** evam svākkhāto bhikkhave mayā dhammo uttāno vivaţo pakāsito chinnapilotiko. evam svākkhāte bhikkhave mayā dhamme uttāne vivaţe pakāsite chinnapilotike, ye te bhikkhū dhammānusārino saddhānusārino sabbe te sambodhiparāyanā.
- **61.** evam svākkhāto bhikkhave mayā dhammo uttāno vivaţo pakāsito chinnapilotiko. evam svākkhāte bhikkhave mayā dhamme uttāne vivaţe pakāsite chinnapilotike, yesam mayi saddhāmattam pemamattam sabbe te saggaparāyanāti.

bjt page 354 x 354 pts page 142 q 142

62. idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitaṃ abhinandunti.

Alagaddūpamasuttam dutiyam.

3.2 Vammikasuttam

h

- 1. evam me sutam. ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tena kho pana samayena āyasmā kumārakassapo andhavane viharati. atha kho aññatarā devatā abhikkantāya rattiyā abhikkantavannā kevalakappam andhavanam obhāsetvā yenāyasmā kumārakassapo tenupasankami. upasankamitvā ekamantam aṭṭhāsi. ekamantam ṭhitā kho sā devatā āyasmantam kumārakassapam etadavoca.
- 2. bhikkhu, bhikkhu, ayam vammiko³⁸⁹ rattim dhūpāyati³⁹⁰. divā pajjalati. brāhmaņo evamāha. abhikkhaņa sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhaņanto sumedho sattham ādāya addasa langim³⁹¹. 'langī bhadante'ti. brāhmaņo evamāha. ukkhipa langim. abhikkhaņa sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhaņanto sumedho sattham ādāya addasa uddhumāyikam. 'uddhumāyikā bhadante'ti. brāhmaņo evamāha. ukkhipa uddhumāyikam, abhikkhaņa sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhaņanto sumedho sattham ādāya addasa dvidhāpatham. 'dvidhāpatho bhadante'ti. brāhmaņo evamāha.

bjt page 356 x 356

³⁸⁹vammīko (sīmu, pts, nld)

³⁹⁰dhumāyati (machasaṃ, syā, pts)

³⁹¹paligham (syā)

pts page 143 q 143

ukkhipa dvidhāpatham. abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāya addasa cangayāram³⁹², 'cangayāram bhadante'ti, brāhmano evamāha. ukkhipa cangavāram. abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāva addasa kummam. 'kummo bhadante'ti. brāhmano evamāha, ukkhipa kummam, abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāya addasa asisūnam. 'asisūnā bhadante'ti. brāhmano evamāha, ukkhipa asisūnam, abhikkhana sumedha sattham ādāvā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāya addasa mamsapesim. 'mamsapesī bhadante'ti. brāhmano evamāha. ukkhipa mamsapesim. abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāva addasa nāgam. 'nāgo bhadante'ti. brāhmano evamāha. titthatu nāgo. mā nāgam ghattesi. namo karohi nāgassā'tī.

3. ime kho tvam bhikkhu panhe bhagavantam upasankamitvā puccheyyāsi. yathā³⁹³ te bhagavā byākaroti tathā nam dhāreyyāsi. nāham tam bhikkhu passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya yo imesam panhānam veyyākaraṇena cittam ārādheyya annatra tathāgatena vā tathāgatasāvakena vā ito vā pana sutvā'ti. idamavoca sā devatā idam vatvā tatthe'vantaradhāyi³⁹⁴.

³⁹²pańkavāraṃ (syā); cańkavāraṃ (katthaci)

³⁹³yathāca (machasam)

³⁹⁴tattheva antaradhāyi (syā, pts)

4. atha kho āyasmā kumārakassapo tassā rattiyā accayena yena bhagavā tenupasaṅkami upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinno kho āyasmā kumārakassapo bhagavantaṃ etadavoca. imaṃ bhante rattiṃ aññatarā devatā abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā kevalakappaṃ andhavanaṃ obhāsetvā yenāhaṃ tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. ekamantaṃ ṭhitā kho bhante sā devatā mam etadavoca.

bhikkhu, bhikkhu, ayam vammiko rattim dhūpāyati divā pajjalati. brāhmaņo evamāha. abhikkhaņa sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāva addasa langim. 'langī bhadante'ti. brāhmaņo evamāha. ukkhipa langim. abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāya addasa uddhumāyikam. 'uddhumāyikā bhadante'ti. brāhmano evamāha. ukkhipa uddhumāyikam. abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāva addasa dvidhāpatham. 'dvidhāpatho bhadante'ti. brāhmano evamāha. ukkhipa dvidhāpatham, abhikkhana sumedha sattham ādāvā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāva addasa cangavāram. 'cangavāram bhadante'ti. brāhmaņo evamāha. ukkhipa cangavāram. abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhaṇanto sumedho sattham ādāya addasa kummam. 'kummo bhadante'ti. brāhmano evamāha. ukkhipa kummam. abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhananto sumedho sattham ādāya addasa

bjt page 358×358

asisūnam. 'asisūnā bhadante'ti. abhikkhaṇanto sumedho sattham ādāya addasa maṃsapesim. 'maṃsapesi bhadante'ti. brāhmaṇo evamāha. ukkhipa maṃsapesim. abhikkhaṇa sumedha sattham ādāyā'ti. abhikkhaṇanto sumedho sattham ādāya addasa nāgam. 'nāgo bhadante'ti. brāhmaṇo evamāha. tiṭṭhatu nāgo. mā nāgaṃ ghaṭṭesi. namo karohi nāgassā'ti.

"ime kho tvam bhikkhu pañhe bhagavantam upasankamitvā puccheyyāsi. yathā te bhagavā byākaroti, tathā nam dhāreyyāsi. nāham tam bhikkhu passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamanabrāhmaniyā pajāya sadevamanussāya yo imesam pañhānam veyyākaranena cittam ārādheyya añnatra tathāgatena vā tathāgatasāvakena vā ito vā pana sutvā'ti. idamavoca sā devatā. idam vatvā tatthe'vantaradhāyīti.

- **5.** ko nu kho bhante vammiko? kā rattim dhūpāyanā³⁹⁵? kā divā pajjalanā? ko brāhmaņo? ko sumedho? kim sattham? kim abhikkhaṇam? kā laṅgī? kā uddhumāyikā? ko dvidhāpatho? kim caṅgavāram? ko kummo? kā asisūnā? kā maṃsapesi? ko nāgoti?
- **6.** vammiko'ti kho bhikkhu imasse'tam cātummahā-bhūtikassa kāyassa adhivacanam mātāpettikasambha-vassa odanakummāsūpacayassa aniccucchādana parimaddanabhedanaviddhamsanadhammassa.

³⁹⁵dhūmāyanā (machasaṃ, syā, pts) pts page 144 g 144

yam kho bhikkhu divā kammante³⁹⁶ ārabbha rattim anuvitakketi anuvicāreti ayam rattim dhūpāyanā.

yam kho bhikkhu rattim anuvitakketvā anuvicāretvā divā kammante payojeti kāyena vācāya manasā ayam divā pajjalanā.

brāhmaņo'ti kho bhikkhu tathāgatassetam adhivacanam arahato sammā sambuddhassa.

sumedho'ti kho bhikkhu sekhassetam bhikkhuno adhivacanam.

satthanti kho bhikkhu ariyāye'tam paññāya adhivacanam.

abhikkhaṇanti kho bhikkhu viriyārambhassetam adhivacanam.

langīti kho bhikkhu avijjāyetam adhivacanam.

ukkhipa laṅgiṃ, pajaha avijjaṃ, abhikkhaṇa sumedha satthaṃ ādāyā'ti ayametassa attho.

uddhumāyikā1'ti kho bhikkhu kodhūpāyāsassetam adhivacanam. ukkhipa uddhumāyikam pajaha kodhūpāyāsam abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti ayametassa attho.

³⁹⁶kammantaṃ (katthaci) bjt page 360 x 360

dvidhāpatho'ti kho bhikkhu vicikicchāyetam adhivacanam. ukkhipa dvidhāpatham pajaha vicikiccham abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti ayametassa attho.

caṅgavāranti kho bhikkhu pañcannetaṃ nīvaraṇānaṃ adhivacanaṃ kāmacchandanīvaraṇassa byāpādanīvaraṇassa thīnamiddhanīvaraṇassa uddhaccakukkuccanīvaraṇassa vicikicchānīvaraṇassa. ukkhipa caṅgavāraṃ pajaha pañca nīvaraṇe abhikkhaṇa sumedha satthaṃ ādāyā'ti ayametassa attho.

kummo'ti kho bhikkhu pañcannetam upādānakkhandhānam adhivacanam seyyathīdam rūpūpādānakkhandhassa vedanūpādānakkhandhassa saññūpādānakkhandhassa saṅkhārūpādānakkhandhassa viññānūpādānakkhandhassaca2. ukkhipa kummam pajaha pañcupādānakkhandhe abhikkhana sumedha sattham ādāyā'ti ayametassa attho.

asisūnā'ti kho bhikkhu pañcannetam kāmaguṇānam adhivacanam: cakkhuviñneyyānam rūpānam iţţhānam kantānam manāpānam piyarūpānam kāmūpasamhitānam rajanīyānam, sotaviñneyyānam saddānam iţţhānam kantānam manāpānam piyarūpānam kāmūpasamhitānam rajanīyānam, ghānaviñneyyānam gandhānam iţṭhānam kantānam manāpānam piyarūpānam kāmūpasamhitānam rajanīyānam, jivhāviñneyyānam rasānam iţṭhānam kantānam manāpānam piyarūpānam kāmūpasamhitānam rajanīyānam, kāyaviñneyyānam

pts page 145 q 145

phoṭṭhabbānaṃ iṭṭhānaṃ kantānaṃ manāpānaṃ piyarūpānaṃ kāmūpasaṃhitānaṃ rajanīyānaṃ. ukkhipa asisūnaṃ pajaha pañcakāmaguṇe abhikkhaṇa sumedha satthaṃ ādāyā'ti ayametassa attho.

maṃsapesī' ti kho bhikkhu nandirāgassetaṃ adhivacanaṃ. ukkhipa maṃsapesiṃ pajaha nandirāgaṃ abhikkhaṇa sumedha satthaṃ ādāyā'ti ayametassa attho.

nāgo'ti kho bhikkhu khīṇāsavassetam bhikkhuno adhivacanam. tiṭṭhatu nāgo mā nāgam ghaṭṭesi namo karohi nāgassā'ti ayametassa attho'ti.

idamavoca bhagavā. attamano āyasmā kumārakassapo bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Vammikasuttam tatiyam.

bjt page 362 x 362

3.3 Rathavinītasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā rājagahe viharati veluvane kalandakanivāpe. atha kho sambahulā jātibhūmakā bhikkhū jātibhūmiyam vassam vutthā yena bhagavā tenupasankamimsu. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinne kho te bhikkhū bhagavā etadavoca:
- "ko nu kho bhikkhave jātibhūmiyam jātibhūmakā-2. nam bhikkhūnam sabrahmacārīnam evam sambhāvito: " attanā ca appiccho appicchakathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca santuttho santutthikathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca pavivitto pavivekakathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca asamsattho asamsaggakathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca āraddhaviriyo virivārambhakathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca sīlasampanno sīlasampadākathañca bhikkhūnam kattā. attanā ca samādhisampanno samādhi sampadākathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca paññāsampanno paññāsampadākathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca vimuttisampanno vimuttisampadākathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca vimuttiñānadassanasampanno vimuttiñanadassanasampadakathañca bhikkhūnam katta, ovādako viññāpako sandassako samādapako samuttejako sampahamsako sabrahmacārīna"nti?
- **3.** puņņo nāma bhante āyasmā mantāṇiputto jātibhūmiyam jātibhūmakānam bhikkhūnam sabrahmacārī-

nam evam sambhāvito: attanā ca appiccho appicchakathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca santuttho santutthikathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca pavivitto pavivekakathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca asamsattho asamsaggakathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca āraddhaviriyo viriyārambhakathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca sīlasampanno sīlasampadākathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca samādhisampanno samādhisampadākathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca paññāsampanno paññāsampadākathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca vimuttisampanno vimuttisampadākathañca bhikkhūnam kattā, attanā ca vimuttiñānadassanasampanno vimuttiñānadassanasampadākathañca bhikkhūnam kattā, ovādako viññāpako sandassako samādapako samuttejako sampahamsako sabrahmacārīna"nti.

- **4.** tena kho pana samayena āyasmā sāriputto bhagavato avidūre nisinno hoti. atha kho āyasmato sāriputtassa etadahosi:" lābhā āyasmato puṇṇassa mantāṇiputtassa, yassa viññū sabrahmacārī satthu sammukhā anumāssa anumāssa "397" vaṇṇaṃ bhāsanti, tañca satthā abbhanumodati, appevanāma mayaṃ kadāci karahaci āyasmatā puṇṇena mantāṇiputtena saddhiṃ samāgaccheyyāma, appevanāma siyā koci deva kathāsallāpo"ti.
- **5.** atha kho bhagavā rājagahe yathābhirantam viharitvā yena sāvatthi tena cārikam pakkāmi. anupubbena

bjt page 364 x 364

³⁹⁷anumassa anumassa (machasam)

cārikam caramāno yena sāvatthi tadavasari. tatra sudam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiņdikassa ārāme. assosi kho āyasmā puņņo mantāniputto bhagavā kira sāvatthim anuppatto sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme"ti.

- 6. atha kho āyasmā puṇṇo mantāṇiputto senāsanaṃ saṃsāmetvā pattacīvaraṃ ādāya yena sāvatthi tena cārikaṃ pakkāmi. anupubbena cārikaṃ caramāno yena sāvatthi jetavanaṃ anāthapiṇḍikassa ārāmo yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinnaṃ kho āyasmantaṃ puṇṇaṃ mantāṇiputtaṃ bhagavā dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampahaṃsesi. atha kho āyasmā puṇṇo mantāṇi putto bhagavatā dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampahaṃsito bhagavato bhāsitaṃ abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā bhagavantaṃ abhivādetvā padakkhiṇaṃ katvā yena andhavanaṃ tena pakkāmi divāvihārāya.
- 7. atha kho aññataro bhikkhu yenāyasmā sāriputto tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā āyasmantam sāriputtam etadavoca: "yassa kho tvam āvuso sāriputta puṇṇassa nāma bhikkhuno mantāṇiputtassa abhinham kittayamāno ahosi, so bhagavatā dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampahamsito bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsa-

pts page 147 g 147

nā bhagavanta abhivādetvā padakkhiņam katvā yena andhavanam tena pakkanto divāvihārāyā"ti.

- 8. atha kho āyasmā sāriputto taramānarūpo nisīdanam ādāya āyasmantam puṇṇam mantāṇiputtam piṭṭhito piṭṭhito anubandhi sīsānu lokī. atha kho āyasmā puṇṇo mantāṇiputto andhavanam ajjhogahetvā aññatarasmim rukkhamūle divāvihāram nisīdi. āyasmāpi kho sāriputto andhavanam ajjhogahetvā aññatarasmim rukkhamūle divāvihāram nisīdi. atha kho āyasmā sāriputto sāyanhasamayam patisallāṇā vuṭṭhito yenāyasmā puṇṇo mantāṇiputto tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā āyasmatā puṇṇena mantāṇiputtena saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārāṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho āyasmā sāriputto āyasmantam punnam mantāṇiputtam etadavoca:
- 9. bhagavati no āvuso brahmacariyam vussatī'ti? 'evamāvuso'ti. kinnu kho āvuso sīlavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatīti? 'no hidam āvuso'. kimpanāvuso cittavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatīti? 'no hidam āvuso'. kinnu kho āvuso diţthivisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatīti? 'no hidam āvuso' kimpanāvuso kankhāvitaranavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatīti? 'no hidam āvuso'. kinnu kho āvuso maggāmaggañānadassanavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatīti? 'no hidam āvuso.' 'kampanāvuso paṭipadāñānadassanavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatīti?

bjt page 366×366

navisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatīti? 'no hidam āvuso'. kinnu kho āvuso ñāṇadassanavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatīti? 'no hidam āvuso.'.

10. "kinnu kho āvuso sīlavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatī"ti iti puttho samāno 'no hidam āvuso'ti vadesi. "kimpanāvuso cittavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatī"ti iti puttho samāno'no hidam āvuso'ti vadesi "kinnu kho āvuso ditthivisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatī"ti iti puttho samāno 'no hidam āvuso'ti vadesi. "kimpanāvuso kankhāvitaranavisuddhattham bhagavati brahmacarivam vussatī"ti iti puttho samāno'no hidam āvuso'ti vadesi. " kinnu kho āvuso maggāmaggañānadassanavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatī " ti iti puttho samāno ' no hidam āvuso ' ti vadesi. " kinnu kho āvuso paţipadāñānadassanavisuddhattham bhagavati brahmacariyam vussatī" iti puttho samāno ' no hidam āvuso 'ti vadesi. " kinnu kho āvuso ñānadassanavisuddhattham bhaqavati brahmacariyam vussatī" ti iti puttho samāno'no hidam āvuso'ti vadesi. kimattham carahāvuso bhagavati brahmacariyam vussatīti? 'anupādāparinibbānattham kho āvuso bhagavati brahmacariyam vussatī'ti.

11. kinnu kho āvuso sīlavisuddhi anupādāparinibbānanti?'no hidam āvuso.'kimpanāvuso cittavisuddhi

pts page 148 g 148

anupādāparinibbānanti? 'no hidam āvuso.' kinnu kho āvuso diţţhivisuddhi anupādāparinibbānanti? 'no hidam āvuso.' kimpanāvuso kaṅkhāvitaraṇavisuddhi anupādāparinibbānanti? 'no hidam āvuso.' kinnu kho āvuso maggāmaggañāṇadassanavisuddhi anupādāparinibbānanti?. 'no hidam āvuso' kimpanāvuso paṭipadāñāṇadassanavisuddhi anupādāparinibbānanti? 'no hidam āvuso.' kinnu kho āvuso ñāṇadassanavisuddhi anupādāparinibbānanti? 'no hidam āvuso' aññatra imehi dhammehi anupādāparinibbānanti? 'no hidam āvuso.'

12. "kinnu ko āvuso sīlavisuddhi anupādāparinibbānanti iti puttho samāno 'no hidam āvuso'ti vadesi. kimpanāvuso cittavisuddhi, anupādāparinibbānanti iti puttho samāno'no hidam āvuso'ti vadesi, kinnu kho āvuso ditthivisuddhi, anupādāparinibbānanti iti puttho samāno 'no hidam āvuso'ti vadesi. kinnu kho āvuso kankhāvitaranavisuddhi anupādāparinibbānanti iti puttho samāno ' no hidam āvuso 'ti vadesi. kimpanāvuso maggāmaggañānadassanavisuddhi anupādāparinibbānanti iti puttho samāno ' no hidam āvuso' ti vadesi. kimpanāvuso patipadāñānadassanavisuddhi, anupādāparinibbānanti iti puttho samāno 'no hidam āvuso'ti iti vadesi. kinnu kho āvuso ñānadassanavisuddhi anupādāparinibbānanti iti puttho samāno'no hidam āvuso'ti vadesi. kimpanāvuso aññatra imehi dhammehi anupādāparinibbānanti iti puttho samāno 'no hidam āvuso'ti vadesi." yathā katham panāvuso imassa bhāsitassa attho datthabboti?

bjt page 368 x 368

- 13. sīlavisuddhiñce āvuso bhagavā anupādāparinibbānam paññāpessa, saupādānamyeva samānam anupādāparinibbānam paññāpessa. cittavisuddhiñce āvuso bhagavā anupādāparinibbānam paññāpessa, saupādānamyeva samānam anupādāparinibbānam paññāpessa. ditthivisuddhiñce āvuso bhagavā anupādāparinibbānam paññāpessa, saupādānamyeva samānam anupādāparinibbānam paññāpessa. kankhāvitaraņavisuddhiñce āvuso bhagavā anupādāparinibbānam paññāpessa, saupādānamyeva samānam anupādāparinibbānam paññāpessa. maggāmaggañānadassanavisuddhiñce āvuso bhagavā anupādāparinibbānam paññāpessa, saupādānamyeva samānam anupādāparinibbānam paññāpessa. patipadāñānadassanavisuddhiñce āvuso bhagavā anupādāparinibbānam paññāpessa. saupādānamyeva samānam anupādāparinibbānam paññāpessa. ñānadassanavisuddhiñce āvuso bhagavā anupādāparinibbānam paññāpessa, saupādānamyeva samānam anupādāparinibbānam paññāpessa. aññatra ce āvuso imehi dhammehi anupādāparinibbānam abhavissa, puthujjano parinibbāyeyya. puthujjano hi āvuso aññatra imehi dhammehi.
- 14. tena hāvuso upamam te karissāmi. upamāyapidhekacce viñnū purisā bhāsitassa attham ājānanti. seyyathāpi āvuso rañno pasenadissa kosalassa sāvatthiyam paṭivasantassa sākate kincideva accāyikam karanīyam uppajjeyya, tassa antarā ca sāvatthim antarā ca sāketam satta rathavinītāni upaṭṭhapeyum. atha kho

pts page 149 q 149

āvuso rājā pasenadi kosalo sāvatthiyā nikkhamitvā antepuradvārā paţhamam rathavinītam abhirūheyya paṭhamena rathavinītena dutiyam rathavinītam pāpuņeyya, paṭhamam rathavinītam vissajjeyya, dutiyam rathavinītam abhirūheyya. dutiyena rathavinītena tatiyam rathavinītam pāpuņeyya, dutiyam rathavinītam vissajjeyya, tatiyam rathavinītam abhirūheyya. tatiyena rathavinītena catuttham rathavinītam pāpuņeyya, tatiyam rathavinītam vissajjeyya,

catuttham rathavinītam abhirūheyya. catutthena rathavinītena pañcamam rathavinītam pāpuņeyya, catuttham rathavinītam vissajjeyya, pañcamam rathavinītam abhirūheyya. pañcamam rathavinītena chaṭṭham rathavinītam pāpuņeyya, pañcamam rathavinītam vissajjeyya, chaṭṭham rathavinītam abhirūheyya. chaṭṭhena rathavinītena sattamam rathavinītam pāpuņeyya, chaṭṭham rathavinītam vissajjeyya, sattamam rathavinītam abhirūheyya. sattamam rathavinītam abhirūheyya antepuradvāram.

15. tamenam antepuradvāragatam samānam mittāmaccānātisālohitā evam puccheyyum "iminā tvam mahārāja rathavinītena sāvatthiyā sāketam anuppatto antepuradvāranti?" katham byākaramāno nu kho āvuso rājā pasenadi kosalo sammā byākaramāno byākareyyāti? evam byākaramāno kho āvuso rājā pasenadi kosalo sammā byākaramāno byākareyya: "idha me sāvatthiyam paţivasantassa sākete kinci deva accāyi-

bjt page 370 x 370

kam karanīyam uppajji. tassa me antarā ca sāvatthim antarā ca sāketam sattarathavinītāni upatthapesum. atha khvāham sāvatthivā nikkhamitvā antepuradvārā³⁹⁸ pathamam rathavinītam abhirūhim, pathamena rathavinītena dutiyam rathavinītam pāpunim. pathamam rathavinītam nissajim³⁹⁹. dutiyam rathavinītam abhirūhim. dutivena rathavinītena tativam rathavinītam pāpunim. dutivam rathavinītam nissajim. tativam rathavinītam abhirūhim, tatiyena rathavinītena catuttham rathavinītam pāpunim, tativam rathavinītam nissajim. catuttham rathavinītam abhirūhim. catutthena rathavinītena pañcamam rathavinītam pāpuņim. catuttham rathavinītam nissajim, pañcamam rathavinītam abhirūhim, pañcamena rathavinītena chattham rathavinītam pāpunim, pañcamam rathavinītam nissajim. chattham rathavinītam abhirūhim. chatthena rathavinītena sattamam rathavinītam pāpunim chattham rathavinītam nissajim. sattamam rathavinītam abhirūhim. sattamena hi rathavinītena⁴⁰⁰ sāketam anuppatto antepuradvāranti, evam byākaramāno kho āvuso rājā pasenadi kosalo sammā byākaramāno byākareyyāti.

16. evameva kho āvuso sīlavisuddhi yāvadeva cittavisuddhatthā. cittavisuddhi yāvadeva diṭṭhivisuddhatthā. diṭṭhivisuddhi yāvadeva kaṅkhāvitaraṇavisuddhatthā. kaṅkhāvitaraṇavisuddhi yāvadeva maggāmagga-

³⁹⁸antepuradavāre (syā)

³⁹⁹vissajjim, (machasam); nissajjim (syā)

⁴⁰⁰sattamena rathavinītena (machasaṃ, pts) pts page 150 g 150

ñāṇadassanavisuddhatthā. maggāmaggañāṇadassanavisuddhi yāvadeva paṭipadāñāṇadassanavisuddhatthā. paṭipadāñāṇadassanavisuddhi yāvadeva ñāṇadassanavisuddhatthā. ñāṇadassanavisuddhi yāvadeva anupādāparinibbānatthā. anupādāparinibbānatthaṃ kho āvuso bhagavati brahmacariyaṃ vussatīti.

- 17. evam vutte āyasmā sāriputto āyasmantam puņņam mantāṇiputtam etadavoca: "ko nāmo āyasmā? kathañca pana āyasmantam⁴⁰¹ sabrahmacārī jānanti"tī? 'puṇṇo'ti kho me āvuso nāmam. 'mantāṇiputto'ti ca pana mam sabrahmacārī jānantīti.
- 18. "acchariyam āvuso, abbhutam āvuso. yathā tam sutavatā sāvakena sammadeva satthusāsanam ājānantena, evamevam⁴⁰² āyasmatā puņņena mantāṇiputtena gambhīrā gambhīrā pañhā⁴⁰³ anumāssa⁴⁰⁴ anumāssa byākatā. lābhā sabrahmacārīnam, suladdha lābhā⁴⁰⁵ sabrahmacārīnam, ye āyasmantam puṇṇam mantāṇiputtam labhanti dassanāya. labhanti payirupāsanāya. celaṇḍukena cepi⁴⁰⁶ sabrahmacārī āyasmantam puṇṇam mantāṇiputtam muddhanā pariharantā labheyyum dassanāya, labheyyum payirupāsanāya, te-

bjt page 372 x 372

⁴⁰¹panāyasmantaṃ (machasaṃ, syā, pts)

⁴⁰²evameva (machasaṃ)

 $^{^{403}}$ gambhīrā gambhīrapañhā (machasam, sī, katthaci)

⁴⁰⁴anumassa (machasaṃ)

⁴⁰⁵suladadham sabrahmacārīnam (syā)

⁴⁰⁶ celandukena (syā)

sampi lābhā. tesampi suladdham, amhākampi lābhā, amhākampi suladdham, ye mayam āyasmantam puņņam mantāniputtam labhāma dassanāya, labhāma payirupāsanāyā "ti.

- **19.** evam vutte āyasmā puņņo mantāņiputto āyasmantam sāriputtam etadavoca: ko nāmo āyasmā? kathanca pana āyasmantam sabrahmacārī jānantīti? 'upatisso'ti kho me āvuso nāmam.'sāriputto'ti ca pana mam sabrahmacārī jānantīti.
- **20.** " satthukappena vata kira bho sāvakena saddhim mantayamānā na jānimha 'āyasmā sāriputto'ti. sace hi mayam jāneyyāma 'āyasmā sāriputto'ti ettakampi no nappaţibhāseyya. acchariyam āvuso, abbhutam āvuso. vathā tam sutavatā sāvakena sammadeva satthusāsanam ājānantena, evamevam āyasmatā sāriputtena gambhīrā gambhīrā pañhā anumāssa anumāssa pucchitā. lābhā sabrahmacārīnam, suladdhalābhā sabrahmacārīnam, ve āvasmantam sāriputtam labhanti dassanāya. labhanti payirupāsanāya. celandukena cepi sabrahmacārī āyasmantam sāriputtam muddhanā pariharantā labheyyum dassanāya, labheyyum payirupāsanāya, tesampi lābhā, tesampi suladdham. amhākampi lābhā, amhākampi suladdham, ye mayam āyasmantam sāriputtam labhāma dassanāya. labhāma payirupāsanāyā"ti.

pts page 151 q 151

itiha te ubho mahānāgā aññamaññassa subhāsitaṃ samanumodiṃsuti.

Rathavinītasuttam catuttham.

bjt page 374 x 374

3.4 Nivāpasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi 'bhikkhavo'ti. 'bhadante'ti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- 2. na bhikkhave nevāpiko nivāpam nivapati migajātānam " imam me nivāpam nivuttam migajātā paribhuñjantā dīghāyukā vaṇṇavanto ciram dīghamaddhānam yāpentu"ti. evanca kho bhikkhave nevāpiko nivāpam nivapati migajātānam " imam me nivāpam nivuttam migajātā anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjissanti. anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjissanti. mattā samānā pamādam āpajjissanti. pamattā samānā yathākāmakaraṇīyā bhavissanti imasmim nivāpe"ti.
- 3. tatra bhikkhave paṭhamā migajātā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattā samānā yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam hi te bhikkhave paṭhamā migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā.
- **4.** tatra bhikkhave dutiyā migajātā evam samacintesum: " ye kho te paṭhamā migajātā amum nivāpam

nivuttam nevāpikassa anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñiamānā madam āpaijimsu, mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattā samānā yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe, evam hi te pathamā migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā. vannūna mayam sabbaso nivāpabhojanā paţivirameyyāma, bhayabhogā paţiviratā araññāyatanāni ajjhogahetvā⁴⁰⁷ vihareyyāmā"ti. te sabbaso nivāpabhojanā pativiramimsu, bhayabhogā pativiratā araññāvatanāni ajjhogahetvā viharimsu, tesam gimhānam pacchime māse tiņodakasankhaye adhimattakasimānam patto kāyo hoti. tesam adhimattakasimānam pattakāyānam balaviriyam parihāyi. balaviriye parihīne tameva nivāpam nivuttam nevāpikassa paccāgamimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattā samānā yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam hi te bhikkhave dutivāpi migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā.

5. tatra bhikkhave tatiyā migajātā evam samacintesum: " ye kho te paṭhamā migajātā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā

pts page 152 q 152

⁴⁰⁷ajjhegāhetvā (machasaṃ); ajjhogāhitvā (pts)

bjt page 376 x 376

pamādam āpajjimsu. pamattā samānā yathākāmakaraņīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam hi te paṭhamā migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā.-

" yepi te dutiyā migajātā evam samacintesum: 'ye kho te pathamā migajātā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu, mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattā samānā yathākāmakaraņīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam te pathamā migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā, yannūna mayam sabbaso nivāpabhojanā pativirameyyāma, bhayabhogā pativiratā araññāyatanāni ajjhogahetvā viharevyāmā'ti. te sabbaso nivāpabhojanā pativiramimsu. bhayabhogā pativiratā araññāyatanāni ajjhogahetvā viharimsu, tesam gimhānam pacchime māse tinodakasankhaye adhimattakasimānam patto kāyo hoti. tesam adhimattakasimānam pattakāvānam balavirivam parihāyi. balaviriye parihīne tameva nivāpam nivuttam nevāpikassa paccāgamimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattā samānā yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam hi te dutiyāpi migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā. -

"yannūna mayam amum nivāpam nivuttam nevāpikas-

sa upanissāya āsayam kappeyyāma, tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjissāma, ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madam āpajjissāma, amattā samānā nappamādam āpajjissāma, appamattā samānā na yathākāmakaranīyā bhavissāma nevāpikassa amusmim nivāpe"ti. te amum nivāpam nivuttam nevāpikassa upanissāya āsayam kappayimsu. tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madam āpajjimsu. amattā samānā nappamādam āpajjimsu. appamattā samānā na yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe.

6. tatra bhikkhave nevāpikassa ca nevāpikaparisāya ca etadahosi: 'saṭhassu nāmime tatiyā migajātā keṭubhino. iddhimantassu⁴⁰⁸ nāmime tatiyā migajātā parajanā. imañca nāma nivāpaṃ nivuttaṃ paribhuñjanti. na ca nesaṃ jānāma āgatiṃ vā gatiṃ vā - yannūna mayaṃ imaṃ nivāpaṃ nivuttaṃ mahatīhi daṇḍavākarāhi⁴⁰⁹ samantā sappadesaṃ anuparivāreyyāma, appevanāma tatiyānaṃ migajātānaṃ āsayaṃ passeyyāma yattha te gāhaṃ⁴¹⁰ gaccheyyunti. te amu nivāpaṃ ni-

pts page 153 q 153

⁴⁰⁸iddhimattāsu (machasaṃ, syā)

bjt page 378 x 378

⁴⁰⁹ dandavāgurāhī (syā)

⁴¹⁰ gāham (syā)

vuttam mahatīhi daņḍavākarāhi samantā sappadesam anuparivāresum. addasāsum kho bhikkhave nevāpiko ca nevāpikaparisā ca tatiyānam migajātānam āsayam yattha te gāham agamamsu. evam hi te bhikkhave tatiyāpi migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā,

7. tatra bhikkhave catutthā migajātā evam samacintesum: "yo kho te pathamā migajātā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattā samānā yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam hi te pathamā migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā. "yepi te dutiyā migajātā evam samacintesum:'ye kho te pathamā migajātā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattāsamānā vathākāmakaranīvā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe, evam hi te pathamā migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā. yannūna mayam sabbaso nivāpabhojanā paţivirameyyāma. bhayabhogā paţiviratā araññāyatanāni ajjhogahetvā vihareyyāmā'ti, te sabbaso nivāpabhojanā pativiramimsu. bhayabhogā pativiratā araññāyatanāni ajjhogahetvā viharimsu. tesam gimhānam pacchime māse tinodakasankhaye adhimattakasimānam patetā kāyo hoti. tesam adhimattakasimānam pat-

takāyānam balaviriyam parihāyi. balaviriye parihīne tameva nivāpam nivuttam nevāpikassa paccāgamimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattā samānā vathākāmakaranīvā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam hi te dutivāpi migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā. "yepi te tatiyā migajātā evam samacintesum: ye kho te pathamā migajātā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattāsamānā yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe, evam hi te pathamā migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā ye pi te dutiyā migajātā evam samacintesum: 'ye kho te pathamā migajātā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattāsamānā vathākāmakaranīvā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam hi te paţhamā migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā. yannūna mayam sabbaso nivāpabhojanā paţivirameyyāma. bhayabhogā pativiratā araññāyatanāni ajjhogahetvā vihareyyāmā'ti. te sabbaso nivāpabhojanā pativiramimsu. bhayabhogā pativiratā araññāyatanāni ajjhogahetvā

bjt page 380 x 380 pts page 154 q 154

viharimsu, tesam gimhānam pacchime māse tinodakasaṅkhaye adhimattakasimānam patto kāyo hoti. tesam adhimattakasimānam pattakāyānam balaviriyam parihāyi. balaviriye parihīne tameva nivāpam nivuttam nevāpikassa paccāgamimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattā samānā yathākāmakaraņīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. evam hi te dutivāpi migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā. 'yannūna mayam amum nivāpam nivuttam nevāpikassa upanissāya āsayam kappeyyāma. tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjissāma. ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madam āpajjissāma. amattā samānā nappamādam āpajjissāma appamattā samānā, na vathākāmakaranīyā bhavissāma nevāpikassa amusmim nivāpe'ti. te amum nivāpam nivuttam nevāpikassa upanissāva āsavam kappavimsu, tatrāsavam kappetvā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhunjamānā na madam āpajjimsu. amattā samānā nappamādam āpajjimsu, appamattā samānā na yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe. tatra nevāpikassa ca nevāpikaparisāya ca etadahosi. 'sathassu nāmime tatiyā migajātā ketubhino. iddhimantassu nāmime tativā migajātā parajanā. imañca nāma nivāpam nivuttam paribhuñjanti. na ca nesam jānāma āgatim vā gatim vā. yannūna mayam imam nivāpam nivuttam mahatīhi dandavākarāhi samantā sappadesam anuparivāreyyāma, appevanāma tatiyānam migajātānam āsayam passeyyāma yattha te gāham gaccheyyu'nti. te amum nivāpam nivuttam mahatīhi daņḍavākarāhi samantā sappadesam anuparivāresum. addasāsum kho nevāpiko ca nevāpikaparisā ca tatiyānam migajātānam āsayam yattha te gāham agamamsu. evam hi te tatiyāpi migajātā na parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā.

"yannūna mayam yattha agati nevāpikassa ca nevāpikaparisāya ca, tatrāsayam kappeyyāma, tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjissāma, ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madam āpajjissāma, amattā samānā nappamādam āpajjissāma, appamattā samānā na yathākāmakaranīyā bhavissāma nevāpikassa amum nivāpe"ti. te yattha agati nevāpikassa ca nevāpikaparisāya ca tatrāyam kappayimsu. tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam nevāpikassa ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madam ājjimsu. amattā samānā nappamādam āpajjimsu appamattā samānā na yathākāmakaranīyā ahesum nevāpikassa amusmim nivāpe.

8. tatra bhikkhave nevāpikassa ca nevāpikaparisāya ca etadahosi: " saṭhassu nāmime catutthā migajātā keṭubhino. iddhimantassu nāmime catutthā migajātā pa-

bjt page 382 x 382 pts page 155 g 155

rajanā. imañca nāma nivāpam nivuttam paribhuñjanti. na ca nesam jānāma āgatim vā gatim vā. yannūna mayam imam nivāpam nivuttam mahatīhi daṇḍavākarāhi samantā sappadesam anuparivāreyyāma appevanāma catutthānam migajātānam āsayam passeyyāma yattha te gāham gaccheyyu"nti. te amum nivāpam nivuttam mahatīhi daṇḍavākarāhi samantā sappadesam anuparivāresum. neva kho bhikkhave addasāsum nevāpiko ca nevāpikaparisā ca catutthānam migajātānam āsayam yattha te gāham gaccheyyum.

tatra bhikkhave nevāpikassa ca nevāpikaparisāya ca etadahosi: "sace kho mayam catutthe migajāte ghaţţessāma, te ghaţţitā aññe ghaţţessanti. tepi ghaţţitā aññe ghaţţessanti. evam imam nivāpam nivuttam sabbaso migajātā riñcissanti. yannūna mayam catutthe migajāte ajjhupekkheyyāmā'ti ajjhupekkhimsu kho bhikkhave nevāpiko ca nevāpikaparisā ca catutthe migajāte. evam hi te bhikkhave catutthā migajātā parimuccimsu nevāpikassa iddhānubhāvā.

9. upamā kho me ayam bhikkhave katā atthassa viññāpanāya ayañcettha⁴¹¹ attho: nivāpoti kho bhikkhave pañcannetam kāmaguṇānam adhivacanam. nevāpikoti kho bhikkhave mārassetam pāpimato adhivacanam. nevāpikaparisāti kho bhikkhave māraparisāyetam adhivacanam. migajātāti kho bhikkhave samaṇabrāhmaṇānetam adhivacanam.

⁴¹¹ayañcacettha (syā, pts)

- 10. tatra bhikkhave paṭhamā samaṇabrāhmaṇā amuṃ nivāpaṃ nivuttaṃ mārassa amūni ca lokāmisāni anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjiṃsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madaṃ āpajjiṃsu,- mattā samānā pamādaṃ āpajjiṃsu. pamattā samānā yathākāmakaraṇīyā ahesuṃ mārassa amusmiṃ nivāpe amusmiñca lokāmise. evaṃ hi te bhikkhave paṭhamā samaṇabrāhamaṇā na parimucciṃsu mārassa iddhānubhāvā. seyyathāpi te bhikkhave paṭhamā migajātā, tathūpame ahaṃ ime paṭhame samaṇabrāhmaṇe vadāmi.
- 10. tatra bhikkhave dutiyā samaṇabrāhmaṇā. evaṃ samacintesuṃ: "ye kho te paṭhamā samaṇabrāhamaṇā amuṃ nivāpaṃ nivuttaṃ mārassa amūni ca lokāmisāni anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjiṃsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madaṃ āpajjiṃsu. mattā samānā pamādaṃ āpajjiṃsu, pamattā samānā yathā kāmakaraṇīyā ahesuṃ mārassa amusmiṃ nivāpe amusmiñca lokāmise. evaṃ hi te paṭhamā samaṇabrāhmaṇā na parimucciṃsu mārassa iddhānubhāvā. yannūna mayaṃ sabbaso nivāpabhojanā lokāmisā paṭivirameyyāma, bhayabhogā paṭiviratā araññāyatanāni ajjhogahetvā⁴¹² vihareyyāmā"ti. te sabbaso nivāpabhojanā lokāmisā paṭiviramiṃsu. bhayabhogā paṭiviratā araññāyatanāni ajjhogahetvā1 vihariṃsu. te tattha sākabhakkhāpi ahesuṃ, sāmāka

pts page 156 q 156

bjt page 384×384

⁴¹²ajjhogāhetvā (machasam, syā); ajjhogāhitvā (pts)

bhakkhāpi ahesum, nīvarabhakkhāpi ahesum, daddulabhakkhāpi ahesum, hatabhakkhāpi ahesum, kanabhakkhāpi ahesum, ācāmabhakkhāpi ahesum, piññākabhakkhāpi ahesum, tinabhakkhāpi ahesum, gomayabhakkhāpi ahesum, vanamūlaphalāhārā yāpesum pavattaphalabhoji tesam gimhanam pacchime mase tinodakasankhaye adhimattakasimānam patto kāyo hoti. tesam adhimattakasimānam pattakāyānam balaviriyam parihāyi. balaviriye parihīne cetovimutti parihāvi, cetovimuttivā parihīnāva tameva nivāpam nivuttam mārassa paccāgamimsu tāni ca lokāmisāni. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattā samānā yathākāmakaranīyā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise, evam hi te bhikkhave dutiyāpi samanabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā. seyyathāpi te bhikkhave dutiyā migajātā tathūpame aham ime dutiye samanabrāhmane vadāmi.

11. tatra bhikkhave tatiyā samaṇabrāhmaṇā. evaṃ samacintesuṃ: " ye kho te paṭhamā samaṇabrāhmaṇā amuṃ nivāpaṃ nivuttaṃ mārassa amūni ca lokāmisāni anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjiṃsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madaṃ āpajjiṃsu. mattā samānā pamādaṃ āpajjiṃsu, pamattā samānā yathākāmakaraṇīyā ahesuṃ mārassa amusmiṃ nivāpe amusmiñca lokāmise. evaṃ hi te

pts page 157 q 157

paṭhamā samaṇabrāhmaṇā na parimucciṃsu mārassa iddhānubhāvā. yepi te dutiyā samaṇabrāhmaṇā evaṃ samacintesuṃ -

" ye kho te pathamā samanabrāhamanā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattā samānā vathā kāmakaranīvā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise. evam hi te pathamam samanabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā. 'yannūna yam sabbaso nivāpabhojanā lokāmisā pativirameyyāma, bhayabhogā pativiratā araññāyatanāni ajjhogahetvā vihareyyāmā'ti. te sabbaso nivāpabhojanā lokāmisā pativiramimsu. te tattha sākabhakkhāpi ahesum, sāmākabhakkhāpi ahesum, nīvārabhakkhāpi ahesum, daddulabhakkhāpi ahesum. hatabhakkhāpi ahesum, kanabhakkhāpi ahesum, ācāmabhakkhāpi ahesum, piññākabhakkhāpi ahesum, tinabhakkhāpi ahesum, gomayabhakkhāpi ahesum, vanamūlaphalāhārā vāpesum pavattaphalabhojī, tesam gimhānam pacchime māse tinodakasankhaye adhimattakasimānam patto kāyo hoti. tesam adhimattakasimānam pattakāyānam balaviriyam parihāyi. balaviriye parihīne cetovimutti parihāyi. cetovimuttiyā parihīnāya tameva nivāpam nivuttam mārassa paccāgamimsu tāni ca lokāmisāni, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjimsu. matta samana pamadam apajjimsu. pa-

bjt page 386×386

mattā samānā yathākāmakaranīyā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise. evam hi te dutivāpi samanabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā. 'yannūna mayam amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni upanissāya āsayam kappevyāma, tatrāsavam kappetvā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjissāma, ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhunjamānā na madam āpajjissāma, amattā samānā nappamādam āpajjissāma, appamattā samānā na yathākāmakaraņīyā bhavissāma mārassa amusmim nivāpe amusminca lokāmise'ti. te amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni upanissāya āsayam kappayimsu. tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madam āpajjimsu. amattā samānā nappamādam āpajjimsu. appamattā samānā na yathākāmakaranīyā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise. api ca kho evam ditthikā ahesum: 'sassato loko itipi, asassato loko itipi, antavā loko itipi, anantavā loko itipi, tam jīvam tam sarīram itipi, aññam jīvam aññam sarīra itipi, hoti tathāgato parammaraņā itipi, na hoti tathagato parammarana itipi, neva bhoti na na hoti tathagato parammarana itipi. - evam hi te bhikkhave tativāpi samanabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā. seyyathāpi te bhikkhave

pts page 158 q 158 bjt page 388 x 388

tatiyā migajātā tathūpame aham ime tatiye samaņabrāhmaņe vadāmi.

tatra bhikkhave catutthā samanabrāhmanā, evam **12**. samacintesum: " ye kho te pathamā samanabrāhamaņā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu, mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattā samānā yathā kāmakaranīyā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise, evam hi te pathamā samanabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā. yepi te dutiyā samanabrāhmanā evam samacintesum: " ye kho te pathamā samanabrāhamanā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattā samānā vathā kāmakaranīvā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise, evam hi te pathamā samanabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā. 'yannūna mayam sabbaso nivāpabhojanā lokāmisā paţivirameyyāma. bhayabhogā paţiviratā araññāyatanāni ajjhogahetvā1 vihareyyāmā"ti. te sabbaso nivāpabhojanā lokāmisā paţiviramimsu. bhayabhogā pativiratā araññāyatanāni ajjhogahetvā1 viharimsu. te tattha sākabhakkhāpi ahesum, sāmāka bhakkhāpi ahesum, nīvarabhakkhāpi ahesum, daddulabhakkhāpi ahesum, hatabhakkhāpi ahesum, kanabhakkhāpi ahesum, ācāmabhakkhāpi ahesum, vanamūlaphalāhārā yāpe-

sum pavattaphalabhojī, tesam gimhānam pacchime māse tinodakasankhaye adhimattakasimānam patto kāvo hoti tesam adhimattakasimānam pattakāvānam balaviriyam parihāyi. balaviriye parihīne cetovimutti parihāyi. cetovimuttiyā parihīnāya tameva nivāpam nivuttam mārassa paccāgamimsu tāni ca lokāmisāni. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu. mattā samānā pamādam āpajjimsu. pamattā samānā vathākāmakaranīvā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise, evam hi te dutiyāpi samaņabrāhmaņā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā. yepi te tatiyā samanabrāhmanā evam samacintesum: " " ye kho te pathamā samanabrāhamanā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjamānā madam āpajjimsu, mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattā samānā yathā kāmakaranīyā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise, evam hi te pathamā samaņabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā, vepi te dutivā samanabrāhmanā evam samacintesum " ye kho te pathamā samanabrāhmanā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni anupakhajja mucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjamānā madam āpajjimsu, mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattā samānā yathākāmakaranīyā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise. evam hi te pathamā samanabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānu-

bhāvā. yannūna mayam sabbaso nivāpabhojanā lokāmisā pativirameyyāma, bhayabhogā pativiratā araññāvatanāni ajihogahetvā viharevvāmā" ti. te sabbaso nivāpabhojanā lokāmisā pativiramimsu. bhayabhogā pativiratā araññāyatanāni ajjhogahetvā viharimsu. te tattha sākabhakkhāpi ahesum sāmāka bhakkhāpi ahesum, nīvarabhakkhāpi ahesum, daddulabhakkhāpi ahesum, hatabhakkhāpi ahesum, kanabhakkhāpi ahesum, ācāmabhakkhāpi ahesum, piññākabhakkhāpi ahesum, tinabhakkhāpi ahesum, gomayabhakkhāpi ahesum, vanamūlaphalāhārā yāpesum pavattaphalabhojī. tesam qimhanam pacchime mase tinodakasankhaye adhimattakasimānam patto kāyo hoti. tesam adhimattakasimānam pattakāyānam balaviriyam parihāyi. balaviriye parihīne cetovimutti parihāyi. cetovimuttiyā parihīnāya tameva nivāpam nivuttam mārassa paccāgamimsu tāni ca lokāmisāni. te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjimsu, te tattha anupakhajja mucchitā bhojanāni bhunjamānā madam āpajjimsu, mattā samānā pamādam āpajjimsu, pamattā samānā vathā kāmakaranīyā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise. evam hi te dutiyāpi samaņabrāhmaņā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā. 'yannūna mayam amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni upanissāya āsayam kappeyyāma, tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjissāma, ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madam āpajjissāma, amattā, samānā nappamādam āpajjissāma, appamattā samānā na yathākāmakaranīyā bhavissāma mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise'ti. te amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni upanissāya āsayam kappayimsu. tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjimsu, te tattha ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhunjamānā na madam āpajjimsu. amattā samānā nappamādam āpajjimsu, appamattā samānā na yathākāmakaranīyā ahesum mārassa amusmim nivāpe amusmiñca lokāmise, api ca kho evam ditthikā ahesum: sassato loko itipi asassato loko itipi, antavā loko itipi, anantavā loko itipi, tam jīvam tam sarīram itipi, aññam jīvam aññam sarīram itipi, hoti tathāgato parammaranā itipi, na hoti tathāgato parammaranā itipi, neva hoti na na hoti tathāgato parammaranā itipi. evam hi te tatiyāpi samanabrāhmanā na parimuccimsu mārassa iddhānubhāvā.

'yannūna mayam yattha agati mārassa ca māraparisāyā ca tatrāsayam kappeyyāma, tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madam āpajjissāma, amattā samānā nappamādam āpajjissāma, appamattā samānā na yathākāmakaranīyā bhavissāma mārassa amusmim nivāpe amusminca lokāmise'ti. te yattha agati mārassa ca māraparisāya ca tatrāsayam kappayimsu. tatrāsayam kappetvā amum nivāpam nivuttam mārassa amūni ca lokāmisāni

bjt page 390 x 390 pts page 159 g 159

ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjiṃsu. te tattha ananupakhajja amucchitā bhojanāni bhuñjamānā na madaṃ āpajjiṃsu. amattā samānā nappamādaṃ āpajjiṃsu. appamattā samānā na yathākāmakaraṇīyā ahesuṃ mārassa amusmiṃ nivāpe amusmiñca lokāmise. evaṃ hi te bhikkhave catutthā ⁴¹³ samaṇabrāhmaṇā pamucciṃsu mārassa iddhānubhāvā. seyyathāpi te bhikkhave catutthā migajātā tathūpame ahaṃ ime catutthe samaṇabrāhmaṇe vadāmi.

- 13. kathañca bhikkhave agati mārassa ca māraparisāya ca? idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehī savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam⁴¹⁴ upasampajja viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu " andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato."
- 14. puna ca param bhikkhave bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu "andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato"
- **15.** puna ca param bhikkhave bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno. su-

⁴¹³ catutthāpi (syā)

⁴¹⁴ pathamajhānam (machasam, syā, pts)

khañca kāyena paṭisaṃvedeti. yantaṃ ariyā ācikkhanti' upekkhako satimā sukhavihārī'ti tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhu, " andhamakāsi māraṃ, apadaṃ vaditvā māracakkhuṃ adassanaṃ gato pāpimato."

- **16.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthagamā⁴¹⁵ adukkhaṃ asukhaṃ upekkhāsatipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhu " andhamakāsi māraṃ, apadaṃ vadhitā māracakkhuṃ adassanaṃ gato pāpimato."
- 17. puna ca param bhikkhave bhikkhu sabbaso rūpasaññānam samatikkamā paṭighasaññānam atthagamā nānattasaññānam amanasikārā 'ananto ākāso'ti ākāsānañcāyatanam upasampajja viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu " andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato."
- **18.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu sabbaso ākā-sānañcāyatanaṃ samatikkamma 'anantaṃ viññāṇanti' viññāṇañcāyatanaṃ upasampajja viharati. ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhu " andhamakāsi māraṃ, apadaṃ vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato."

⁴¹⁵ atthangamā (machasam, sī, katthaci) bit page 392 x 392

- **19.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṃ samatikkamma ' natthi kiñcī 'ti ākiñcaññāyatanaṃ upasampajja viharati. ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhu " andhamakāsi māraṃ, apadaṃ vadhitvā māracakkhuṃ adassanaṃ gato pāpimato."
- **20.** puna ca param bhikkhave bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanam samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu " andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato."
- **21.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṃ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṃ upasampajja viharati. paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhu " andhamakāsi māraṃ, apadaṃ vadhitvā māracakkhuṃ adassanaṃ gato pāpimato, tiṇṇo loke⁴¹⁶ visattikanti."
- **22.** idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Nivāpasuttam pañcamam.

pts page 160 q 160 416 loko (syā)

bit page 394 x 394

i

3.5 Ariyapariyesanasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya sāvatthim pindāya pāvisi. atha kho sambahulā bhikkhū yenāyasmā ānando tenupasankamimsu. upasankamitvā āyasmantam ānandam etadavocum: "cirassutā no āvuso ānanda bhagavato sammukhā dhammī kathā. sādhu mayam āvuso ānanda labheyyāma bhagavato sammukhā dhammim katham savanāyā"ti. tenahāyasmanto yena rammakassa brāhmanassa assamo tenupasankamatha. appevanāma labheyyātha bhagavato sammukhā dhammim katham savanāyāti. evamāvusoti kho te bhikkhū āyasmato ānandassa paccassosum.
- 2. atha kho bhagavā sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto āyasmantam ānandam āmantesi: āyāmānanda yena pubbārāmo migāramātu pāsādo tenupasaṅkamissāma divā vihārāyāti.
 evambhanteti kho āyasmā ānando bhagavato paccassosi. atha kho bhagavā āyasmatā ānandena saddhim
 yena pubbārāmo migāramātu pāsādo tenupasaṅkami divāvihārāya. atha kho bhagavā sāyanhasamayam
 patisallāṇā vuṭṭhito āyasmantam ānandam āmantesi:
 āyāmānanda yena pubbakoṭṭhako tenupasaṅkamissāma gattāni parisiñcitunti. evambhanteti kho āyasmā

ānando bhagavato paccassosi.

- **3.** atha kho bhagavā āyasmatā ānandena saddhim yena pubbakoṭṭhako tenupasaṅkami gattāni parisiñcitum. pubbakoṭṭhake gattāni parisiñcitvā paccuttaritvā ekacīvaro aṭṭhāsi gattāni pubbāpayamāno.
- **4.** atha kho āyasmā ānando bhagavantam etadavoca: ayam bhante rammakassa brāhmaņassa assamo avidūre. ramanīyo bhante rammakassa brāhmaņassa assamo pāsādiko bhante rammakassa brāhmaņassa assamo. sādhu bhante bhagavā yena rammakassa brāhmaņassa assamo tenupasankamatu anukampam upādāyāti. adhivāsesi bhagavā tunhībhāvena.
- 5. atha kho bhagavā yena rammakassa brāhmaṇassa assamo tenupasaṅkami. tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū rammakassa brāhmaṇassa assame dhammiyā kathāya sannisinnā honti. atha kho bhagavā bahidvārakoṭṭhake aṭṭhāsi kathāpariyosānaṃ āgamayamāno. atha kho bhagavā kathāpariyosānaṃ viditvā ukkāsitvā aggaļaṃ ākoṭesi. vivariṃsu kho te bhikkhū bhagavato dvāraṃ.
- **6.** atha kho bhagavā rammakassa brāhmaņassa assamam pavisitvā paññattena āsane nisīdi. nisajja kho

pts page 161 q 161 bjt page 396 x 396

bhagavā bhikkhū āmantesi 'kāyanuttha bhikkhave etarahi kathāya sannisinnā, kā ca pana vo antarā kathā vippakatā'ti. 'bhagavantameva kho no bhante ārabbha dhammī kathā vippakatā, atha bhagavā anuppatto'ti. sādhu bhikkhave, etam kho bhikkhave tumhākam patirūpam kulaputtānam saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitānam yam tumhe dhammiyā kathāya sannisīdeyyātha. sannipatitānam vo bhikkhave dvayam karaņīyam: dhammī vā kathā, ariyo vā tuṇhībhāvo.

7. dvemā bhikkhave pariyesanā: ariyā ca pariyesanā anariyā ca pariyesanā.

katamā ca bhikkhave anariyā pariyesanā? idha bhikkhave ekacco attanā jātidhammo samāno jātidhammaññeva pariyesati, attanā jarādhammo samāno jarādhammaññeva pariyesati, attanā byādhidhammo samāno byādhidhammaññeva pariyesati, attanā maraņadhammo samāno maraṇadhammaññeva pariyesati, attanā sokadhammo samāno sekādhammaññeva pariyesati, attanā saṅkilesadhammo samāno saṅkilesadhammaññeva pariyesati.

8. kiñca bhikkhave jātidhammam vadetha? puttabhariyam bhikkhave jātidhammam, dāsidāsam jātidhammam, ajeļakam jātidhammam, kukkuṭasūkaram jātidhammam, hatthigavāssavaļavam jātidhammam, jātarūparajatam jātidhammam. jātidhammāhete bhikkhar

pts page 162 g 162

ve upadhayo. etthāyam gathito mucchito ajjhāpanno attanā jātidhammo samāno jātidhammaññeva pariyesati.

- **9.** kiñca bhikkhave jarādhammam vadetha? puttabhariyam bhikkhave jarādhammam, dāsidāsam jarādhammam, ajeļakam jarādhammam, kukkuṭasūkaram jarādhammam, hatthigavāssavaļavam jarādhammam, jātarūparajatam jarādhammam. jarādhammāhete bhikkhave upadhayo. etthāyam gathito mucchito ajjhāpanno attanā jarādhammo samāno jarādhammañneva parisesati.
- 10. kiñca bhikkhave byādhidhammam vadetha? puttabhariyam bhikkhave byādhidhammam, dāsidāsam byādhidhammam, ajeļakam byādhidhammam, kukkutasūkaram byādhidhammam, hatthigavāssavaļavam byādhidhammam. byādhidhammā hete bhikkhave upadhayo. etthāyam gathito mucchito ajjhāpanno attanā byādhidhammo samāno byādhidhammaññeva pariyesati.
- 11. kiñca bhikkhave maraṇadhammaṃ vadetha? puttabhariyaṃ bhikkhave maraṇadhammaṃ, dāsidāsaṃ maraṇadhammaṃ, ajeļakaṃ maraṇadhammaṃ, kukkuṭa sūkaraṃ maraṇadhammaṃ, hatthigavāssavaļavaṃ maraṇadhammaṃ. maraṇadhammā hete bhikkhave upadhayo. etthāyaṃ gathito mucchito ajjhāpanno

bjt page 398 x 398

attanā maraṇadhammo samāno maraṇadhammaññeva pariyesati.

- 12. kiñca bhikkhave sokadhammam vadetha? puttabhariyam bhikkhave sokadhammam, dāsidāsam sokadhammam, ajeļakam sokadhammam, kukkuṭasūkaram sokadhammam, hatthigavāssavaļavam sokadhammam. sokadhammā hete bhikkhave upadhayo etthāyam gathito mucchito ajjhāpanno attanā sokadhammo samāno sokadhammaññeva pariyesati.
- 13. kiñca bhikkhave saṅkilesadhammam vadetha? puttabhariyam bhikkhave saṅkilesadhammam, dāsidāsam saṅkilesadhammam, ajelakam saṅkilesadhammam, kukkuṭasūkaram saṅkilesadhammam, hatthigavāssavalavam saṅkilesadhammam, jātarūparajatam saṅkilesadhammam. saṅkilesadhammā hete bhikkhave upadhayo. etthāyam gatito mucchito ajjhāpanno attanā saṅkilesadhammo samāno saṅkilesadhammaññeva pariyesati. ayam bhikkhave anariyā pariyesanā.
- 13. katamā ca bhikkhave ariyā pariyesanā? idha bhikkhave ekacco attanā jātidhammo sāmāno jātidhamme ādīnavam viditvā ajātam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesati, attanā jarādhammo samāno jarādhamme ādīnavam viditvā ajaram anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesati, attanā byādhidhammo samāno byādhidhamme ādīnavam viditvā abyādhim

anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesati, attanā maranadhammo samāno maranadhamme ādīnavam viditvā amatam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesati, attanā sokadhammo samāno sokadhamme ādīnavam viditvā asokam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesati. attanā sankilesadhammo samāno sankilesadhamme ādīnavam viditvā asankiliṭṭham anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesati. ayam bhikkhave ariyā pariyesanā.

- 15. ahampi sudam bhikkhave pubbeva sambodhā anabhisambuddho bodhisattova samāno attanā jātidhammo samāno jātidhammañneva pariyesāmi, attanā jarādhammo samāno jarādhammañneva pariyesāmi, attanā byādhidhammo samāno byādhidhammañneva pariyesāmi, attanā maraṇadhammo samāno maraṇadhammañneva pariyesāmi, attanā sokadhammo samāno sokadhammañneva pariyesāmi, attanā saṅkilesadhammo samāno saṅkilesadhammañneva pariyesāmi.
- 16. tassa mayham bhikkhave etadahosi: "kinnu kho aham attanā jātidhammo samāno jātidhammaññeva pariyesāmi, attanā jarādhammo samāno jarādhammaññeva pariyesāmi, attanā byādhidhammo samāno byādhidhammaññeva pariyesāmi, attanā maranadhammo samāno maranadhammañneva pariyesāmi, attanā sokadhammo samāno sokadhammañneva pariyesāmi, attanā sankilesadhammo samāno sankilesadham

bjt page 400×400

maññeva pariyesāmi, yannūnāham attanā jātidhammo samāno jātidhamme ādīnavam viditvā ajātam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyeseyyam, attanā jarādhammo samāno jarādhamme ādīnavam viditvā ajaram anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyeseyyam, attanā byādhidhammo samāno byādhidhamme ādīnavam viditvā abyādhim anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyeseyyam, attanā maranadhammo samāno maranadhamme ādīnavam viditvā amatam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyeseyyam, attanā sokadhammo samāno sokadhamme ādīnavam viditvā asokam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyeseyyam, attanā sankilesadhammo samāno sankilesadhamme ādīnavam viditvā asankiliţham anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyeseyya"nti.

- 17. so kho aham bhikkhave aparena samayena daharova samāno susukāļakeso bhadrena yobbanena samannāgato paṭhamena vayasā, akāmakānam mātāpitunnam assumukhānam rudantānam, kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajim, so evam pabbajito samāno kimkusalagavesī anuttaram santivarapadam pariyesamāno yena āļāro kālāmo tenupasankamim, upasankamitvā āļāram kālāmam etadavocam: 'icchāmaham āvuso kālāma imasmim dhammavinaye brahmacariyam caritu'nti.
- **18.** evam vutte bhikkhave āļāro kālāmo mam etadavoca: "viharatāyasmā, tādiso ayam dhammo yattha

viññū puriso nacirasseva sakam ācariyakam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyā"ti. so kho aham bhikkhave nacirasseva khippameva tam dhammam pariyāpunim. so kho aham bhikkhave tāvatakeneva oṭṭhapahatamattena lapitalāpanamattena ñāṇavādañca vadāmi theravādañca. 'jānāmi passāmī'ti ca paṭijānāmi ahañceva aññe ca. tassa mayham bhikkhave etadahosi:

" na kho ālāro kālāmo imam dhammam kevalam saddhāmattakena savam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti pavedeti. addhā āļāro kālāmo imam dhammam jānam passam viharatī"ti. atha khvāham bhikkhave yena ālāro kālāmo tenupasankamim. upasankamitvā ālāram kālāmam etadavoca: "kittāvatā no āvuso kālāma imam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedesī "ti. evam vutte bhikkhave ālāro kālāmo ākiñcaññāyatanam pavedesi, tassa mayham bhikkhave etadahosi: " na kho ālārasseva kālāmassa atthi saddhā, mayhampatthi saddhā, na kho āļārasseva kālāmassa atthi viriyam, mayhampatthi virivam, na kho ālārasseva kālāmassa atthi sati, mayhampatthi sati. na kho ālārasseva kālāmassa atthi samādhi, mayhampatthi samādhi. na kho āļārasseva kālāmassa atthi paññā, mayhampatthi paññā. yannūnāham yam dhammam ālāro kālāmo 'sayam abhiññā sacchikatvā upasampajia viharāmī'ti pavedeti tassa dhammassa sacchikiriyāya padaheyya "nti. so kho aham bhikkhave

pts page 164 q 164 bjt page 402 x 402

nacirasseva khippameva tam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsim.

19. atha khvāham bhikkhave yena āļāro kālāmo tenupasankamim, upasankamityā ālāram kālāmam etadavocam: " ettāvatā no āvuso kālāma imam dhammam savam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedesī"ti. 'ettāvatā kho aham āvuso imam dhammam savam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedemī'ti." ahampi kho āvuso ettāvatā imam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti 'ti 'lābhā no āvuso, suladdham no āvuso, ye mayam āyasmantam tādisam sabrahmacārim passāma, iti yāham dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedemi, tam tvam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharasi] yam tvam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharasi, tamaham dhammam savam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedemi, iti vāham dhammam jānāmi, tam tvam dhammam jānāsi. yam tvam dhammam jānāsi, tamaham dhammam jānāmi. iti yādiso aham, tādiso tvam. yādiso tvam, tādiso aham, ehidāni āvuso, ubhova santā imam ganam pariharāmā'ti. iti kho bhikkhave āļāro kālāmo ācariyo me samāno antevāsim mam samānam attano⁴¹⁷ samasamam thapesi, ulārāya ca mam pūjāya pūjesi. tassa mayham bhikkhave etadahosi: " nāyam dhammo nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññaya na sambodhaya na nibbanaya samvattati,

pts page 165 q 165
⁴¹⁷attanā (machasam)

yāvadeva ākiñcaññāyatanūpapattiyā"ti. so kho ahaṃ bhikkhave taṃ dhammaṃ analaṃkaritvā tasmā dhammā nibbijja apakkamiṃ.

- 20. so kho aham bhikkhave kimkusalagavesī anuttaram santivarapadam pariyesamāno yena uddako⁴¹⁸ rāmaputto tenupasankamim. upasankamitvā uddakam rāmaputtam etadavocam: "icchāmaham āvuso imasmim dhammavinaye brahmacariyam caritu"nti. evam vutte bhikkhave uddako rāmaputto mam etadavoca 'viharatāyasmā, tādiso ayam dhammo yattha viñnū puriso nacirasseva sakam ācariyakam sayam abhinnā sacchikatvā upasampajja vihareyyā'ti. so kho aham bhikkhave nacirasseva khippameva tam dhammam pariyāpunim. so kho aham bhikkhave tāvatakeneva oṭṭhapahatamattena lapitalāpanamattena ñāṇavādanca vadāmi theravādanca. 'jānāmi, passāmī'ti ca paṭijānāmi ahanceva añne ca.
- 21. tassa mayham bhikkhave etadahosi: " na kho rāmo imam dhammam kevalam saddhāmattakena sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti vedesi. addhā rāmo imam dhammam jānam passam vihāsī"ti. atha khvāham bhikkhave yena uddako rāmaputto tenupasankamim. upasankamitvā uddakam rāmaputtam etadavocam: " kittāvatā no āvuso rāmo imam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedesī"ti. evam vutte bhikkhave uddako rāmaputto neva-

bjt page 404 x 404

⁴¹⁸ udako (machasam)

saññānāsaññāyatanam pavedesi. tassa mayham bhikkhave etadahosi: " na kho rāmasseva ahosi saddhā, mayhampatthi saddhā. na kho rāmasseva ahosi viriyam, mayhampatthi viriyam. na kho rāmasseva ahosi sati, mayhampatthi sati. na kho rāmasseva ahosi samādhi, mayhampatthi samādhi. na kho rāmasseva ahosi paññā, mayhampatthi paññā. yannūnāham yam dhammam rāmo sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti pavedesi, tassa dhammassa sacchikiriyāya padaheyya"nti. so kho aham bhikkhave nacirasseva khippameva tam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsim.

22. atha khvāham bhikkhave yena uddako rāmaputto tenupasankamim. upasankamitvā uddakam rāmaputtam etadavocam: "ettāvatā no āvuso rāmo imam dhammam sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja pavedesīti? 'ettāvatā kho rāmo āvuso imam dhammam sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja pavedesī'ti. ahampi kho āvuso ettāvatā imam dhammam sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja viharāmī"ti.

" lābhā no āvuso, suladdham no āvuso, ye mayam āyasmantam tādisam sabrahmacārim passāma. iti yam dhammam rāmo sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedesi, tam tvam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharasi. yam tvam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihara-

pts page $166 \neq 166$

bjt page 406×406

si, tam dhammam rāmo sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedesi. iti yam dhammam rāmo aññāsi, tam tvam dhammam jānāsi. yam tvam dhammam jānāsi. tam dhammam rāmo aññāsi. iti yādiso rāmo ahosi. tādiso tvam, yādiso tvam, tādiso rāmo ahosi. ehidāni āvuso, tvam imam gaṇam pariharā"ti. iti kho bhikkhave uddako rāmaputto sabrahmacārī me samāno ācariyaṭṭhāne va mam ṭhapesi. uļārāya ca mam pūjāya pūjesi. tassa mayham bhikkhave etadahosi: nāyam dhammo nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na nibbānāya samvattati, yāvadeva nevasaññānāsaññāyatanūpapattiyāti. so kho aham bhikkhave tam dhammam analamkaritvā tasmā dhammā nibbijja apakkamim.

23. so kho aham bhikkhave kimkusalagavesī anuttaram santivarapadam pariyesamāno magadhesu anupubbena cārikam caramāno yena uruvelā senānigamo tadavasarim. tatthaddasam ramanīyam bhūmibhāgam, pāsādikanca vanasandam, nadinca sandantim⁴¹⁹ setakam supatittham ramanīyam, samantā ca gocaragāmam. tassa mayham bhikkhave etadahosi: "ramanīyo vata⁴²⁰ bhūmibhāgo pāsādiko ca vanasando, nadī ca sandati setakā supatitthā ramanīyā, samantā ca gocaragāmo. alam vatidam kulaputtassa padhānatthikassa padhānāyā"ti. so kho aham bhikkhave tattheva nisīdim "alamidam padhānāyā"ti.

pts page 167 q 167

⁴¹⁹ sanditim (machasam)

⁴²⁰ vata bho (machasam)

24. so kho aham bhikkhave attanā jātidhammo samāno jātidhamme ādīnavam viditvā ajātam anuttaram yogakhemam nibbānam pariyesamāno ajātam anuttaram yogakhemam nibbānam ajjhagamam. attanā jarādhammo samāno jarādhamme ādīnavam viditvā ajaram anuttaram yogakhemam nibbānam pariyesamāno ajaram anuttaram yogakhemam nibbānam ajjhagamam. attanā byādhidhammo samāno byādhidhamme ādīnavam viditvā abyādhim anuttaram yogakhemam nibbānam pariyesamāno abyādhim anuttaram yogakhemam nibbānam ajjhagamam. attanā maranadhammo samāno maranadhamme ādīnavam viditvā amatam anuttaram yogakhemam nibbānam pariyesamāno amatam anuttaram yogakhemam nibbānam pariyesamāno amatam anuttaram yogakhemam nibbānam ajjhagamam.-

attanā sokadhammo samāno sokadhamme ādīnavam viditvā asokam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesamāno asokam anuttaram yogakkhemam nibbānam ajjhagamam. attanā sankilesadhammo samāno sankilesa dhamme ādīnavam viditvā asankiliţham anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesamāno asankiliţham anuttaram yogakkhemam nibbānam ajjhagamam. ñānanca pana me dassanam udapādi: 'akuppā me vimutti. ayamantimā jāti. natthidāni punabbhavo'ti.

25. tassa mayham bhikkhave etadahosi: adhigato kho myāyam dhammo gambhīro duddaso duranubo-

bjt page 408 x 408

dho santo paṇīto atakkāvacaro nipuṇo paṇḍitavedanīyo. ālayarāmā kho panāyaṃ pajā ālayaratā ālayasammuditā. ālayarāmāya kho pana pajāya ālayaratāya ālayasammuditāya duddasaṃ idaṃ ṭhānaṃ yadidaṃ idappaccayatāpaṭiccasamuppādo. idampi kho ṭhānaṃ duddasaṃ yadidaṃ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. ahañceva kho pana dhammaṃ deseyyaṃ pare ca me na ājāneyyuṃ, so mamassa kilamatho, sā mamassa vihesāti. apissu maṃ bhikkhave imā anacchariyā gāthā paṭibhamsu pubbe assutapubbā:

kiccena me adhigatam halandāni pakāsitum, rāgadosaparetehi nāyam dhammo susambudho. paṭisotagāmim nipuṇam gambhīram duddasam aṇum rāgarattā na dakkhinti⁴²¹ tamokkhandhena āvaṭāti⁴²².

26. itiha me bhikkhave paţisañcikkhato appossukkatāya cittaṃ namati, no dhammadesanāya. atha kho bhikkhave brahmuno sahampatissa mama cetasā cetoparivitakkamaññāya etadahosi: nassati vata bho loko, vinassati vata bho loko, yatra hi nāma tathāgatassa arahato sammāsambuddhassa appossukkatāya cittaṃ namati, no dhammadesanāyāti. atha kho bhikkhave brahmā sahampati seyyathāpi nāma balavā puriso samminjitaṃ vā bāhaṃ pasāreyya, pasāritaṃ vā bāhaṃ

pts page 168 q 168

⁴²¹na dakkhanti (machasaṃ, syā)

⁴²² āvutāti (machasam); āvutā (syā)

sammiñjeyya, evamevaṃ⁴²³ brahmaloke antarahito mama purato pāturahosi.

27. atha kho bhikkhave brahmā sahampati ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā * yenāhaṃ tenañjaliṃ paṇāmetvā maṃ etadavoca: " desetu bhante bhagavā dhammaṃ. desetu sugato dhammaṃ. sanni sattā apparajakkhajātikā, assavaṇatā dhammassa parihāyanti. bhavissanti dhammassa aññātāro"ti. idamavoca bhikkhave brahmā sahampati. idaṃ vatvā athāparaṃ etadavoca:

"pāturahosi magadhesu pubbe, dhammo asuddho samalehi cintito. avāpuretaṃ⁴²⁴ amatassa dvāraṃ, sunantu dhammam vimalenānubuddham.

sele yathā pabbatamuddhaniţţhito, yathāpi passe janatam samantato, tathūpamam dhammamayam sumedha, pāsādamāruyha samantacakkhu,

sokāvatiņņa
m 425 janatamapetasoko, avekkhassu 426 jātijarābhibhūtam

uṭṭhehi vīra vijitasaṅgāma satthavāha anaṇa vicara loke, desassu⁴²⁷ bhagavā dhammaṃ aññātāro bhavis-

⁴²³evameva machasaṃ kho (syā) bit page 410 x 410

⁴²⁴apāpureta (machasaṃ)

⁴²⁵sokāvakiņņam (syā)

⁴²⁶avekkhasu (syā)

pts page 169 q 169

⁴²⁷desetu (syā)

santī"ti.

28. atha khvāhaṃ bhikkhave brahmuno ca ajjhesanaṃ viditvā sattesu ca kāruññataṃ paṭicca buddhacakkhunā lokaṃ volokesiṃ. addasaṃ kho ahaṃ bhikkhave buddhacakkhunā lokaṃ volokento satte apparajakkhe mahārajakkhe, tikkhindriye mudindriye, svākāre dvākāre suviññāpaye (duviññāpaye),appekacce paralokavajjabhayadassāvine viharante, (appekacce na paralokavajjabhayadassāvine viharante).

sevvathāpi nāma uppalinivam vā paduminivam vā pundarīkinivam vā appekaccāni uppalāni vā padumāni vā pundarīkāni vā udake jātāni udake samvaddhāni udakānuggatāni antonimuggaposīni, appekaccāni uppalāni vā padumāni vā pundarīkāni vā udake jātāni udake samvaddhāni samodakam thitāni, appekaccāni uppalāni vā padumāni vā pundarīkāni vā udake jātāni udake samvaddhāni udakā accuggamma titthanti⁴²⁹ anupalittāni udakena. evameva kho aham bhikkhave buddhacakkhunā lokam volokento addasam satte apparajakkhe mahārajakkhe, tikkhindriye mudindriye, svākāre (dvākāre), suviññāpaye (duviññāpaye), appekacce paralokavajjabhavadassāvine viharante, (appekacce na paralokavajjabhavadassāvine viharante)^j atha khvāham bhikkhave brahmānam sahampatim gāthāya paccabhāsim:

⁴²⁸paralokāvajjadassavino (syā)

⁴²⁹thitāni (machasaṃ)

bjt page 412 x 412

apārutā tesam amatassa dvārā ye sotavanto pamuñcantu saddham vihimsasaññi paguņam nabhāsim, dhammam panītam manujesu brahme ti.

- **29.** atha kho bhikkhave brahmā sahampati 'katāvakāso khomhi bhagavatā dhammadesanāyāti mam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyi.
- **30.** tassa mayhaṃ bhikkhave etadahosi: kassa nu kho ahaṃ paṭhamaṃ dhammaṃ desayyaṃ, ko imaṃ dhammaṃ khippameva ājānissatīti? tassa mayhaṃ bhikkhave etadahosi: 'ayaṃ kho āļāro kālāmo paṇḍito byatto medhāvī, dīgharattaṃ apparajakkhajātiko. yannūnāhaṃ āļārassa kālāmassa paṭhamaṃ dhammaṃ deseyyaṃ, so imaṃ dhammaṃ khippameva ājānissatī'ti. atha kho maṃ bhikkhave devatā upasaṅkamitvā etadavoca: 'sattāhakālakato ⁴³⁰ bhante āļāro kālāmo'ti. ñāṇañca pana me dassanaṃ udapādi: 'sattāhakālakato āļāro kālāmo'ti. tassa mayhaṃ bhikkhave etadahosi: 'mahājāniyo kho āļāro kālāmo. sace hi so imaṃ dhammam suneyya khippameva ājāneyyā'ti.
- **31.** tassa mayham bhikkhave etadahosi: kassa nu kho aham paṭhamam dhammam deseyyam, ko imam dhammam khippameva ājānissatīti? tassa mayham bhikkhave etadahosi: 'ayam kho uddako⁴³¹ rāmaputto

⁴³⁰sattāhakālaṅkato (machasaṃ)

pts page 170 q 170

⁴³¹ udako (machasam)

paṇḍito byatto medhāvī, dīgharattaṃ apparajakkhajātiko. yannūnāhaṃ uddakassa rāmaputtassa paṭhamaṃ dhammaṃ deseyyaṃ, so imaṃ dhammaṃ khippameva ājānissatī'ti. atha kho maṃ bhikkhave devatā upasaṅkamitvā etadavoca: 'abhidosakālakato⁴³² bhante uddako rāmaputtoti. ñāṇañca pana me dassanaṃ udapādi: 'abhidosakālakato uddako rāmaputto'ti. tassa mayhaṃ bhikkhave etadahosi: 'mahājāniyo kho uddako rāmaputto. sace hi so imaṃ dhammaṃ suṇeyya khippameva ājāneyyā'ti.

- **32.** tassa mayham bhikkhave etadahosi: kassa nu kho aham pathamam dhammam deseyyam, ko imam dhammam khippameva ājānissatīti? tassa mayham bhikkhave etadahosi:
- " bahukārā kho me pañcavaggiyā bhikkhū ye maṃ padhānapahitattaṃ upaṭṭhahiṃsu. yannūnāhaṃ pañcavaggiyānaṃ bhikkhūnaṃ paṭhamaṃ dhammaṃ deseyya"nti. tassa mayhaṃ bhikkhave etadahosi: kahannukho etarahi pañcavaggiyā bhikkhū viharantīti. addasaṃ kho ahaṃ bhikkhave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena pañcavaggiye bhikkhū bārāṇasiyaṃ viharante isipatane migadāye.
- **33.** atha khvāham bhikkhave uruvelāyam yathābhirantam viharitvā yena bārānasī tena cārikam pakka-

⁴³²abhidosakālankato (machasaṃ) bit page 414 x 414

mim⁴³³. addasā kho mam bhikkhave upako ājīvako⁴³⁴ antarā ca gayam antarā ca bodhim addhānamaggapaṭipannam. disvāna mam etadavoca: vippasannāni kho te āvuso indriyāni, parisuddho chavivanno pariyodāto. kamsi tvam āvuso uddissa pabbajito? ko vā te satthā? kassa vā tvam dhammam rocesīti? evam vutte aham bhikkhave upakam ājīvakam gāthāhi⁴³⁵ ajjhabhāsim:

sabbāhibhū sabbavidūhamasmī sabbesu dhammesu anūpalitto, sabbañjaho taṇhakkhaye vimutto sayaṃ abhiññāya kamuddiseyyaṃ?

na me ācariyo atthi sadiso me na vijjati, sadevakasmim lokasmim natthi me paṭipuggalo,

ahaṃ hi arahā loke ahaṃ satthā anuttaro, ekomhi sammāsambuddho sītibhūtosmi nibbuto.

dhammacakkam pavattetum gacchāmi kāsinam puram, andhabhūtasmim 436 lokasmim āhancham 437 amatadundubhinti.

34. 'yathā kho tvam āvuso paţijānāsi anantajino'ti?

" mādisā ve jinā honti ye pattā āsavakkhayam, jitā me

⁴³³pakkāmim (syā)

⁴³⁴ājīviko (sīmu, pts)

pts page 171 q 171

⁴³⁵gāthāya (syā)

⁴³⁶ and hībhūtasmim (machasam)

⁴³⁷āhaññim (syā)

pāpakā dhammā tasmāham upakā jino"ti.

evam vutte bhikkhave upako ājīvako 'huveyyapāvuso'ti⁴³⁸ vatvā sīsam okampetvā ummaggam gahetvā pakkāmi.

- **35.** atha khvāham bhikkhave anupubbena cārikam caramāno yena bārāṇasī isipatanam migadāyo yena pañcavaggiyā bhikkhū tenupasankamim. addasāsum kho mam bhikkhave pañcavaggiyā bhikkhū dūratova āgacchantam, disvāna aññamaññam santhapesum: " ayam kho āvuso samaņo gotamo āgacchati bāhuliko⁴³⁹ padhānavibbhanto āvatto bāhullāya. so neva abhivādetabbo, na paccutthātabbo nāssa pattacīvaram patiggahetabbam. api ca kho āsanam thapetabbam sace ākankhissati nisīdissatī 'ti yathā yathā kho aham bhikkhave upasankamāmi, tathā tathā pancavaggiyā bhikkhū nāsakkhimsu sakāya katikāya santhātum. appekacce mam paccuggantvā pattacīvaram patiggahesum. appekacce āsanam paññāpesum. appekacca pādodakam upatthapesum, api ca kho mam nāmena ca āvusovādena ca samudācaranti.
- **36.** evam vutte aham bhikkhave pañcavaggiye bhikkhū etadavocam: "mā bhikkhave tathāgatam nāmena ca āvusovādena ca samudācarittha⁴⁴⁰. araham bhik-

⁴³⁸hūpeyyapāvusoti (machasaṃ); hūveyyāvuso (syā)

bjt page 416 x 416

⁴³⁹ bāhulliko (machasam)

⁴⁴⁰ samudācaratha (machasam)

khave tathāgato sammāsambuddho. odahatha bhikkhave sotam. amatamadhigatam. ahamanusāsāmi. aham dhammam desemi. yathānusiṭṭham tathā paṭipajjamānā⁴⁴¹ nacirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharissathā"ti.

37. evam vutte bhikkhave pañcavaggiyā bhikkhū mam etadavocum: "tāya'pi kho tvam āvuso gotama iriyāya tāya patipadāya tāya dukkarakārikāya nājjhagamā uttarimanussadhammā alamariyañānadassanavisesam, kimpana tvam etarahi bāhuliko padhānavibbhanto āvatto bāhullāya adhigamissasi uttarimanussadhammā alamarivañānadassanavisesanti." evam vutte aham bhikkhave pañcavaggiye bhikkhū etadavocam: " na bhikkhave tathagato bahuliko, na padhanavibbhanto, na āvatto bāhullāya. araham bhikkhave tathāgato sammāsambuddho. odahatha bhikkhave sotam. amatamadhigatam, ahamanusāsāmi, aham dhammam desemi. yathānusittham tathā patijānamānā nacirasseva vassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharissathā"ti.

pts page 172 q 172

⁴⁴¹ yathānusiṭṭhaṃ paṭipajjamānā (syā)

bjt page 418 x 418

- **38.** dutiyampi kho bhikkhave pañcavaggiyā bhikkhū maṃ etadavocuṃ: "tāyapi kho tvaṃ āvuso gotama iriyāya tāya paṭipadāya tāya dukkarakārikāya nājjhagamā uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanavisesaṃ. kimpana tvaṃ etarahi bāhuliko⁴⁴² padhānavibbhanto āvatto bāhullāya adhigamissasi uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanavisesanti?" visesanti?"
- 39. dutiyampi kho aham bhikkhave pañcavaggiye bhikkhū etadavocam:" na bhikkhave tathāgato bāhuliko na padhānavibbhanto, na āvatto bāhullāya. araham bhikkhave tathāgato sammāsambuddho. odahatha bhikkhave sotam. amatamadhigatam. ahamanusāsāmi. aham dhammam desemi. yathānusiṭṭham tathā paṭipajjamānā nacirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharissathā"ti.
- **40.** tatiyampi kho bhikkhave pañcavaggiyā bhikkhū maṃ etadavocuṃ: "tāyapi kho tvaṃ āvuso gotama iriyāya tāya paṭipadāya tāya dukkarakārikāya nājjhagamā uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanavisesaṃ. kimpana tvaṃ etarahi bāhuliko padhānavibbhanto āvatto bāhullāya adhigamissasi uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanavisesanti?"

⁴⁴² bāhulliko (machasam)

- 41. evam vutte aham bhikkhave pañcavaggiye bhikkhū etadavocam" abhijānātha me no tumhe bhikkhave ito pubbe evarūpam vabbhāvitametanti⁴⁴³. no hetam bhante. na bhikkhave tathāgato bāhuliko, na padhānavibbhanto, na āvatto bāhullāya. araham bhikkhave tathāgato sammāsambuddho. odahatha bhikkhave sotam. amatamadhigatam. ahamanusāsāmi. aham dhammam desemi. yathānusiṭṭham tathā paṭipajjamānā nacirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja viharissathā"ti.
- **42.** asakkhim kho aham bhikkhave pañcavaggiye bhikkhū saññāpetum. dvepi sudam bhikkhave ovadāmi. tayo bhikkhū piṇḍāya caranti. yam tayo bhikkhū piṇḍāya caritvā āharanti, tena chabbaggā⁴⁴⁴ yāpema tayopi sudam bhikkhave bhikkhū ovadāmi. dve bhikkhū piṇḍāya caranti. yam dve bhikkhū piṇḍāya caritvā āharanti, tena chabbaggā yāpema.
- **43.** atha kho bhikkhave pañcavaggiyā bhikkhū mayā evam ovadiyamānā evam anusāsiyamānā attanā jātidhammā samānā jātidhamme ādīnavam viditvā ajātam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesamānā ajā-

⁴⁴³ bhāsitametanti (sīmu); bhāvitametanti (katthaci); pabhāvitametanti (machasam)

pts page 173 q 173

bjt page 420×420

⁴⁴⁴ chabbaggiyā (machasam); chabbaggo (pts)

tam anuttaram yogakkhemam nibbanam ajjhagamamsu. attanā jarādhammā samānā jarādhamme ādīnavam viditvā ajaram anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesamānā ajaram anuttaram yogakkhemam nibbānam ajjhagamamsu. attanā byādhidhammā samānā byādhidhamme ādīnavam viditvā abyādhim anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesamānā abyādhim anuttaram yogakkhemam nibbānam ajjhagamamsu. attanā maranadhammā samānā maranadhamme ādīnavam viditvā amatam anuttaram vogakkhemam nibbānam pariyesamānā amatam anuttaram yogakkhemam nibbānam ajjhagamamsu. attanā sokadhammā samānā sokadhamme ādīnavam viditvā asokam anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesamānā asokam anuttaram yogakkhemam nibbānam ajjhagamamsu. attanā sankilesadhammā samānā sankilesadhamme ādīnavam viditvā asankilittham anuttaram yogakkhemam nibbānam pariyesamānā asankilittham anuttaram yogakkhemam nibbānam ajjhagamamsu. ñānañca pana nesam⁴⁴⁵ dassanam udapādi: " akuppā no vimutti, ayamantimā jāti, natthidāni punabbhavo"ti.

44. pañcime bhikkhave kāmaguņā katame pañca? cakkhu viññeyyā rūpā iţṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, ghānaviñañeyyā gandhā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, jivhā viññeyyā rasā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, kāyaviññeyyā

⁴⁴⁵ tesam (katthaci)

phoţţhabbā iţţhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā.

- **45.** ye hi keci⁴⁴⁶ bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā ime pañca kāmaguṇe gathitā mucchitā ajjhāpannā⁴⁴⁷ anādīnavadassāvino anissaraṇapaññā paribhuñjanti, te evamassu veditabbā: anayamāpannā byasanamāpannā yathākāmakaraṇīyā pāpimato.
- 2. evam yāpema (machasam).
- **46.** seyyathāpi bhikkhave āraññako migo⁴⁴⁸ baddho pāsarāsim adhisayeyya, so evamassa veditabbo: anayamāpanno byasanamāpanno yathākāmakaraṇīyo luddassa, āgacchante ca pana ludde⁴⁴⁹ na yena kāmam pakkamissatīti. evameva kho bhikkhave ye hi keci samaṇā vā brāhmaṇā vā ime pañca kāmaguṇe gathitā mucchitā ajjhāpannā anādīnavadassāvino anissaraṇapaññā paribhuñjanti. te evamassu veditabbā: anayamāpannā byasanamāpannā yathākāmakaraṇīyā pāpimato.
- **47.** ye ca⁴⁵⁰ kho keci bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā ime pañca kāmaguṇe agathitā amucchitā anaj-

⁴⁴⁶ye keci (syā)

⁴⁴⁷ajjhopannā (machasam, pts)

bjt page 422 x 422

⁴⁴⁸ mago (machasam, pts)

⁴⁴⁹ agacchantevaludde (sya, pts)

⁴⁵⁰yehi ca (machasam)

jhāpannā ādīnavadassāvino nissaraņapaññā paribhuñjanti, te evamassu veditabbā: na anayamāpannā na byasanamāpannā na yathākāmakaraņīyā pāpimato.

- 48. seyyathāpi bhikkhave āraññako migo abaddho pāsarāsim adhisayeyya, so evamassa veditabbo: na anayamāpanno na byasanamāpanno na yathākāmakaraṇīyo luddassa, āgacchante ca pana ludde yena kāmam pakkamissatīti. evameva kho bhikkhave ye keci samaṇā vā brāhmaṇā vā ime pañca kāmaguṇe agathitā amucchitā anajjhāpannā ādīnavadassāvino nissaraṇapaññā paribhuñjanti, te evamassu veditabbā: na anayamāpannā na byasanamāpannā na yathākāmakaraṇīyā pāpimato.
- **49.** seyyathāpi bhikkhave āraññako migo araññe pavane vissattho gacchati vissattho tiṭṭhati vissattho nisīdati vissattho seyyaṃ kappeti, taṃ kissa hetu? anāpāthagato bhikkhave luddassa. evameva kho bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṃ savicāraṃ vivekajaṃ pītisukhaṃ paṭhamaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhu 'andhamakāsi māraṃ, apadaṃ vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato.'
- **50.** puna ca param bhikkhave bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodi-

pts page 174 q 174 bit page 424 x 424

bhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu 'andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato.'

- **51.** puna ca param bhikkhave bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhanca kāyena paṭisamvedeti yantam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti tatiyam jhānam upasampajja viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu 'andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato.'
- **52.** puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthagamā adukkhaṃ asukhaṃ upekkhāsatipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhu 'andhamakāsi māraṃ, apadaṃ vadhitvā māracakkhuṃ adassanaṃ gato pāpimato.'
- 53. puna ca param bhikkhave bhikkhu sabbaso rūpasaññānam samatikkamā paţighasaññānam atthagamā nānattasaññānam amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanam upasampajja viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu 'andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato.' puna ca param bhikkhave bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanam samatikkamma anantam viññāṇanti viññāṇañcāyatanam upasampajja viharati ayam vuccati bhikkha-

ve bhikkhu 'andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato'. puna ca param bhikkhave bhikkhu sabbaso viññānañcāvatanam samatikkamma natthi kiñcīti (ākiñcaññāyatanam upasampajja viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu' andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato'. puna ca param bhikkhave bhikkhu sabbaso); ākiñcaññāyatanam samatikkamma anantam viññāṇanti (nevasaññānāsaññāyatanam upasampajia viharati avam vuccati bhikkhave bhikkhu 'andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato.' puna ca param bhikkhave bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanam samatikkamma saññāvedayitanirodham upasampajja viharati. paññāya cassa disvā āsavā parikkhīnā honti. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu andhamakāsi māram, apadam vadhitvā māracakkhum adassanam gato pāpimato, tiņno loke visattikam. so vissattho gacchati, vissattho titthati, vissattho nisīdati, vissattho seyyam kappeti. tam kissa hetu? anāpāthagato bhikkhave pāpimatoti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Ariyapariyesanasuttam chaţţham.

pts page 175 q 175 bjt page 426 x 426

3.6 Cūļahatthipadopamasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tena kho pana samayena jānussoni brāhmano sabbasetena vaļabhīrathena⁴⁵¹ sāvatthiyā niyyāti divā divassa.
- 2. addasā kho jāņussoņi brāhmaņo pilotikam paribbājakam dūratova āgacchantam. disvāna pilotikam paribbājakam etadavoca:

" handa kuto nu bhavam vacchāyano āgacchati divā divassā"ti.

ito hi kho aham bho āgacchāmi samaṇassa gotamassa santikāti.

"taṃ kiṃ maññati bhavaṃ vacchāyano samaṇassa gotamassa paññāveyyattiyaṃ, paṇaḍito maññe"ti.

ko cāham bho, ko ca samaņassa gotamassa paññāveyyattiyam jānissāmi. sopi nūnassa tādisova yo samaņassa gotamassa paññāveyyattiyam jāneyyāti.

'uļārāya khalu bhavam vacchāyano samaṇam gotamam pasamsāya pasamsatī"ti.

ko vāham bho, ko ca samanam gotamam pasamsissāmi. pasatthapasatthova so bhavam gotamo, settho

⁴⁵¹valavābhirathena (machasam)

devamanussānanti.

" kampana bhavam vacchāyano atthavasam sampassamāno samaņe gotame evam abhippasanno" ti 452 .

3. seyyathāpi bho kusalo nāgavaniko nāgavanam paviseyyā, so passeyya nāgavane mahantam hatthipadam dīghato ca āyatam tiriyanca vitthatam. so niṭṭham gaccheyya: 'mahā vata bho nāgo'ti. evameva kho aham bho yato⁴⁵³ addasam samane gotame cattāri padāni, athāham niṭṭhamagamam: " sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno⁴⁵⁴ bhagavato sāvakasaṅgho"ti.

4. katamāni cattāri?

idhāhaṃ bho passāmi ekacce khattiyapaṇḍite nipuṇe kataparappavāde vālavedhirūpe, vobhindantā⁴⁵⁵ maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni. te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osarissatīti. te pañhaṃ abhisaṅkharonti: imaṃ mayaṃ pañhaṃ samaṇaṃ gotamaṃ upasaṅkamitvā pucchissāma, evañce no puṭṭho evaṃ vyākarissati, evamassa mayaṃ vādaṃ āropessāma. evañcepi

⁴⁵²abhippassanno hotīti (syā) pts page 176 q 176

⁴⁵³ ahamyato (syā)

⁴⁵⁴suppațipanto (machasaṃ)

bjt page 428 x 428

⁴⁵⁵ te bhindantā (machasam, syā)

no puṭṭho evaṃ vyākarissati, evampissa mayaṃ vādaṃ āropessāmāti.

te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osaṭoti. te yena samaṇo gotamo tenupasaṅkamanti. te samaṇo gotamo dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahaṃseti. te samaṇena gotamena dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejitā sampahaṃsitā na ceva samaṇaṃ gotamaṃ pañhaṃ pucchanti, kutassa vādaṃ āropessanti, aññadatthu samaṇasseva gotamassa sāvakā sampajjanti. yadāhaṃ bho samaṇe gotame imaṃ paṭhamaṃ padaṃ addasaṃ, athāhaṃ niṭṭhamagamaṃ: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅghoti (paṭhamaṃ ñāṇapadaṃ)

5. puna ca parāham bho passāmi idhekacce brāhmaņapandite nipuņe kataparappavāde vālavedhirūpe, vobhindantā maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni. te suṇanni: samaņo khalu bho gotamo amukam nāma gāmam vā nigamam vā osarissatīti. te pañham abhisankharonti: imam mayam pañham samaṇam gotamam upasankamitvā pucchissāma, evañce no puṭṭho evam vyākarissati, evamassa mayam vādam āropessāma, evañcepi no puṭṭho evam vyākarissati. evampissa mayam vādam āropessāmāti.

te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamam vā osatoti, te yena samaṇo gotamo tenupasankamanti. te samano gotamo dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahamseti.-

te samaņena gotamena dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejitā sampahaṃsitā na ceva samaṇaṃ gotamaṃ pañhaṃ pucchanti kutassa vādaṃ āropessanti. aññadatthu samaṇasseva gotamassa sāvakā sampajjanti. yadāhaṃ bho samaṇe gotame imaṃ dutiyaṃ padaṃ addasaṃ, athāhaṃ niṭṭhamagamaṃ: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅghoti. (dutiyaṃ ñāṇapadaṃ)

6. puna ca parāhaṃ bho passāmi idhekacce gahapatipaṇḍite nipuṇe kataparappavāde vālavedhirūpe, vobhindantā maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni. te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osarissatīti. te pañhaṃ abhisaṃkharonti: " imaṃ mayaṃ pañhaṃ samaṇaṃ gotamaṃ upasaṅkamitvā pucchissāma. evañce no puṭṭho evaṃ vyākarissati. evamassa mayaṃ vādaṃ āropessāma. evañcepi no puṭṭho evaṃ vyākarissati. evampissa mayaṃ vādaṃ āropessāmā"ti.

te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osaṭoti. te yena samaṇo gotamo tenupasaṅkamanti. te samaṇo gotamo dham-

bjt page 430 x 430 pts page 177 q 177

miyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahaṃseti. te samaṇena gotamena dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejitā sampahaṃsitā na ceva samaṇaṃ gotamaṃ pañhaṃ pucchanti. kutassa vādaṃ āropessanti. aññadatthu samaṇasseva gotamassa sāvakā sampajjanti. yadāhaṃ bho samaṇe gotame imaṃ tatiyaṃ padaṃ addasaṃ, athāhaṃ niṭṭhamagamaṃ: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅghoti. (tatiyaṃ ñāṇapadaṃ.)

- 7. puna ca parāham bho passāmi idhekacce samaņapaņdite nipuņe kataparappavāde vālavedhirūpe, vobhindantā maññe caranti paññāgatena diţṭhigatāni. te suṇanti: samaņo khalu bhe gotamo amukam nāma gāmam vā nigamam vā osarissatīti, te pañham abhisamkharonti: "imam mayam pañham samaṇam gotamam upasankamitvā pucchissāma, evañcepi no puṭṭho evam vyākarissati. evampissa mayam vādam āropessāmā"ti.
- 8. te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osaṭoti. te yena samaṇo gotamo tenupasaṅkamanti. te samaṇo gotamo dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahaṃseti. te samaṇena gotamena dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejitā sampahaṃsitā na ceva samaṇaṃ gotamaṃ pañhaṃ pucchanti, kutassa vā-

bjt page 432 x 432

dam āropessanti. aññadatthu samanaññeva gotamam okāsam vācanti agārasmā anagāriyam pabbajjāya. te samano gotamo pabbājeti upasampādeti, te tattha pabbajitā samānā eko vūpakatthā appamattā. nacirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti. tadanuttaram brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti. te evamāhamsu: manam vata bho anassāma, manam vata bho panassāma, mayam hi pubbe assamanāva samānā samanamhāti patijānimha, abrāhmaņāva samānā brāhmaņamhāti paţijānimha, anarahantova samānā arahantamhāti paţijānimha. idāni khomha samanā, idāni khomha brāhmanā, idāni khomha arahantoti. yadāham bho samaņe gotame imam catuttham padam addasam, athaham nitthamagamam: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supatipanno bhagavato sāvakasanghoti. (catuttham ñānapadam)

- **9.** yato kho aham bho samane gotame imāni cattāri padāni addasam, athāham niṭṭhamagamam: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭinno bhagavato sāvakasaṅghoti.
- 10. evam vutte jāņussoņi brāhmaņo sabbasetā vaļabhīrathā orohitvā ekamsam uttarāsangam karitvā yena bhagavā tenanjalim paņāmetvā tikkhattum udānam udānesi. " namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa, namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa bhagavato arahato sammāsambuddhasa bhagavato arahato sammāsambuddhasa bhagavato arahato sammāsambuddhasa bhagavato arahato sa

buddhassa" appevanāma mayam kadāci karahaci tena bhotā gotamena saddhim samāgaccheyyāma, appevanāma siyā kocideva kathāsallāpoti.

atha kho jāṇussoṇi brāhmaṇo yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavatā saddhiṃ sammodi. sammodanīyaṃ kathaṃ sārāṇīyaṃ vītisāretvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinno kho jāṇussoṇi brāhmaṇo yāvatako ahosi pilotikāya paribbājakena saddhiṃ kathāsallāpo, taṃ sabbaṃ bhagavato ārocesi.

- 14. evam vutte bhagavā jāņussoņim brāhmaņam etadavoca: 'na kho brāhmaņa, ettāvatā hatthipadopamo vitthārena paripūro hoti api ca brāhmaņa, yathā hatthipadopamo vitthārena paripūro hoti, tam suņāhi, sādhukam manasi karohi, bhāsissāmī'ti. evam bhoti kho jāņussoņi brāhmaņo bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:
- 15. seyyathāpi brāhmaṇa, nāgavaniko nāgavanaṃ paviseyya, so passeyya nāgavane mahantaṃ hatthipadaṃ dīghato ca āyataṃ tiriyañca vitthataṃ, yo hoti kusalo nāgavaniko neva tāva niṭṭhaṃ gacchati: 'mahā vata bho nāgo'ti. taṃ kissa hetu: santi hi brāhmaṇa, nāgavane vāmanikā nāma hatthiniyo mahāpadā, tāsampetaṃ padaṃ assāti. so tamanugacchati. tamanugacchanto passati nāgavane mahantaṃ hatthipadaṃ

pts page 178 q 178

bjt page 434×434

dīghato ca āyatam tiriyañca vitthatam uccā ca nisevitam, yo hoti kusalo nagavaniko neva tava nittham gacchati 'mahā vata bho nāgo'ti. tam kissa hetu: santi hi brāhmana, nāgavane uccā kālārikā nāma hatthiniyo mahāpadā, tāsampetam padam assāti so tamanugacchati, tamanugacchanto passati nāgavane mahantam hatthipadam dīghato ca āyatam tiriyañca vitthatam uccā ca nisevitam uccā ca dantehi ārañjitāni, vo hoti kusalo nāgavaniko neva tāva nittham gacchati 'mahā vata bho nāgo'ti, tam kissa hetu: santi hi brāhmana, nāgavane uccā kaņerukā nāma hatthiniyo mahāpadā, tāsampetam padam assāti. so tamanugacchati, tamanugacchanto passati nāgavane mahantam hatthipadam dīghato ca āyatam, tiriyañca vitthatam, uccā ca nisevitam, uccā ca dantehi ārañiitāni, uccā ca sākhābhangam, tanca nagam passati rukkhamulagatam va abbhokāsagatam vā gacchantam vā thitam vā nisinnam vā nipannam vā, so nittham gacchati: ayameva⁴⁵⁶ so mahānāgoti.

evameva kho brāhmaṇa, idha tathāgato loke upapajjati: arahaṃ sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānaṃ buddho bhagavā. so imaṃ lokaṃ sadevakaṃ samārakaṃ sabrahmakaṃ, sassamaṇabrāhmaṇiṃ pajaṃ sadevamanussaṃ sayaṃ abhiññā sacchikatvā pavedeti. so dhammaṃ deseti: ādikalyāṇaṃ

⁴⁵⁶ayamva (pts) bjt page 436 x 436 pts page 179 g 179

majjhekalyāṇaṃ pariyosānakalyāṇaṃ sātthaṃ sabyañjanaṃ kevalaparipuṇṇaṃ parisuddhaṃ, brahmacariyaṃ pakāseti.

- 17. tam dhammam sunāti gahapati vā gahapatiputto vā aññatarasmim vā kule paccājāto. so tam dhammam sutvā tathāgate saddham paṭilabhati. so tena saddhāpaṭilābhena samannāgato iti paṭisañcikkhati: sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipunnam ekantaparisuddham saṅkhalikhitam brahmacariyam caritum, yannūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyanti. so aparena samayena appam vā bhogakhandham pahāya mahantam vā bhogakkhandham pahāya appam vā ñātiparivaṭṭam pahāya mahantam cā ñātiparivaṭṭam pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajati.
- 18. so evam pabbajito samāno bhikkhūnam sikkhāsājīvasamāpanno pāṇātipātam pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti. nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati. adinnādānam pahāya adinnādānā paṭivirato hoti. dinnādāyī dinnapāṭikaṅkhī athenena sucibhūtena attanā viharati. abrahmacariyam pahāya brahmacārī hoti ārācārī virato methunā gāmadhammā. musāvādam pahāya musāvādā paṭirato hoti saccavādī saccasandho theto paccayiko avisaṃvā-

dako lokassa. pisunam vācam pahāya pisunā vācā⁴⁵⁷ paṭivirato hoti: ito sutvā na amutra akkhātā imesam bhedāya, amutra vā sutvā na imesam akkhātā amūsam bhedāya, iti bhinnānam vā sandhātā sahitānam vā anuppadātā samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaraṇim vācam bhāsitā hoti. pharusam vācam pahāya pharusā vācā⁴⁵⁸ paṭivirato hoti: yā sā vācā neļā kaṇṇasukhā pemanīyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpim vācam bhāsitā hoti. samphappalāpam pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti: kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatim vācam bhāsitā kālena sāpadesam pariyantavatim atthasamhitam.

19. so bījagāmabhūtagāmasamārambhā paţivirato hoti. ekabhattiko hoti rattūparato virato vikālabhojanā. naccagītavāditavisūkadassanā paţivirato hoti. mālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā paṭivirato hoti. uccāsayanamahāsayanā paṭivirato hoti. jātarūparajatapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. āmakadhaññapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. āmakamaṃsapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. itthikumārikapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. dāsidāsapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. kukkuṭasūkarapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. hatthigavāssavaļavāpaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. khettavatthupaṭiggahaṇā paṭivirato hoti.

⁴⁵⁷pisuņāya vācāya (machasaṃ, syā, pts)

⁴⁵⁸pharusāya vācāya (machasaṃ, syā, pts) pts page 180 q 180 bjt page 438 x 438

ti. dūteyyapahiṇagamanānuyogā paṭivirato hoti. kayavikkayā paṭivirato hoti. tulākūṭakaṃsakūṭa mānakūṭā paṭivirato hoti. ukkoṭanavañcananikatisāciyogā paṭivirato hoti, chedanavadhabandhanaviparāmosaālopasahasākārā paṭivirato hoti.

- **20.** so santuṭṭho hoti kāyaparihārikena cīvarena kucchiparihārikena piṇḍapātena. so yena yeneva⁴⁵⁹ pakkamati samādāyeva pakkamati. seyyathāpi nāma pakkhīsakuṇo yena yeneva ḍeti sapattabhārova ḍeti, evameva kho bhikkhu⁴⁶⁰ santuṭṭho hoti kāyaparihārikena cīvarena kucchiparihārikena piṇḍapātena, so yena yeneva pakkamati samādāyeva pakkamati. so iminā ariyena sīlakkhandhena samannāgato ajjhattaṃ anavajjasukhaṃ paṭisaṃvedeti.
- 21. so cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraṇamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjati. sotena saddam sutvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraṇamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati sotindriyam sotindriye samvaram āpajjati. ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhi-

⁴⁵⁹ yena (syā, pts)

⁴⁶⁰ evameva bhikkhu (machasam, syā, pts)

karanamenam ghānindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum tassa samvarāya patipajjati, rakkhati ghānindriyam ghānindriye samvaram āpajjati. jivhāya rasam sāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. vatvādhikaranamenam jivihindrivam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. tassa samvarāya patipajjati, rakkhati jivhindriyam jivhindriye samvaram āpajjati. kāyena photthabbam phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubvañjanaggāhī. yatvādhikaranamenam kāyindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati kāvindriyam kāyindriye samvaram āpajjati. manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaranamenam manindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. tassa samvarāya patipajjati, rakkhati manindriyam manindriye samvaram āpajjati. so iminā arivena indrivasamvarena samannāgato ajjhattam abyāsekasukham patisamvedeti.

22. so abhikkante paţikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, sammiñjite pasārite sampajānakārī hoti, saṅghāṭipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve

pts page 181 q 181 bjt page 440 x 440

sampajānakārī hoti.

- 23. so iminā ca ariyena sīlakkhandhena samannāgato iminā ca ariyena indriyasaṃvarena samannāgato iminā ca ariyena satisampajaññena samannāgato vivittaṃ senāsanaṃ bhajati araññaṃ rukkhamūlaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapatthaṃ abbhokāsam palālapuñjam.
- 24. so pacchābhattam pindapāta paṭikkanto nisīdati pallankam ābhujitvā ujum kāyam paṇidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. so abhijjham loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati. abhijjhāya cittam parisodheti. byāpādapadosam pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī. byāpādapadosā cittam parisodheti. thīnamiddham pahāya vigatathīnamiddho viharati ālokasaññī sato sampajāno. thīnamiddhā cittam parisodheti. uddhaccakukkuccam pahāya anuddhato viharati ajjhattam vūpasantacitto. uddhaccakukkuccā cittam parisodheti. vicikiccham pahāya tiṇṇavicikiccho viharati akathankathī kusalesu dhammesu. vicikicchāya cittam parisodheti.
- **25.** so ime pañca nīvaraņe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraņe, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam⁴⁶¹ upasampajja viharati. idampi vuccati brāhmaṇa, tathāgatapadam iti-

⁴⁶¹ paṭhamajjhānaṃ (sīmu)

pi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam⁴⁶² itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti.

- **26.** puna ca param brāhmaṇa, bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam⁴⁶³ upasampajja viharati. idampi vuccati brāhmaṇa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti.
- 27. puna ca param brāhmaṇa, bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti. yaṃ taṃ ariyā ācikkhanti: 'upekkhako satimā sukhavihārī'ti tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. idampi vuccati brāhmaṇa, tathāgatapadaṃ itipi, tathāgatanisevitaṃ itipi, tathāgatārañjitaṃ itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭhaṃ gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato savakasaṅgho'ti.

⁴⁶²tathāgatarañjitaṃ (sīmu) bjt page 442 x 442 ⁴⁶³dutijihānaṃ (sīmu)

pts page 182 q 182

- 28. puna ca param brāhmaņa, bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā⁴⁶⁴ adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. idampi vuccati brāhmaņa tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho 'ti.
- 29. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ţhite āneñjappatte⁴⁶⁵ pubbenivāsānussatiñāṇāya cittam abhininnāmeti. so anekavihitam pubbenivāsam anussarati: seyyathīdam- ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi saṃvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṃvaṭṭavivaṭṭakappe, 'amutrāsim evam nāmo evam gotto evamvaṇṇo evamāhāro evam sukhadukhapaṭisamvedī evamāyupariyanto,-

so tato cuto amutra upapādim, tatrāpāsim evamnāmo evamgotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapaţisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam

⁴⁶⁴atthagamā (sīmu)

⁴⁶⁵ānejjappatte (sīmu)

bjt page 444 x 444

pubbenivāsam anussarati, idampi vuccati brāhmaņa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti.

so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte sattānam cutūpapātanānāva cittam abhininnāmeti, so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne, hine panite suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti: 'ime vata bhonto sattā kāvaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiţthikā micchādiţthikammasamādānā, te kāvassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paņīte suvanņe dubbanņe sugate duggate, vathākammūpage satte pajānāti, idampi vuccati brāhmana, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako

pts page 183 q 183

niţţhaṃ gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaţipasanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti

31. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangaņe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte āsavānam khayanānāya cittam abhininnāmeti.

so idam dukkhanti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhasamudayoti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhanirodhoti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam pajānāti, ime āsavāti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavasamudayoti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam pajānāti. idampi vuccati brāhmaṇa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gato hoti. api ca kho niṭṭham gacchati: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅghoti.

32. tassa evam jānato evam passato kāmasāvāpi cittam vimuccati, bhavāsavāpi cittam vimuccati, avijjāsavāpi cittam vimuccati, vimuttasmim vimuttamiti ñānam hoti. khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam

bjt page 446 x 446 pts page 184 q 184

karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāti. idampi vuccati brāhmaṇa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. ettāvatā kho brāhmaṇa, ariyasāvako niṭṭham gato hoti: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti. ettāvatā brahmaṇa, hatthipadopamo vitthārena paripūro hotīti.

33. evam vutte jāņussoņi brāhmaņo bhagavantam etadavoca: 'abhikkantam bho gotama, abhikkantam bho gotama, seyyathāpi bho gotama, nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya: 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti. evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito esāham bhavantam⁴⁶⁶ gotamam saraṇam gacchāmi, dhammanca bhikkhusanghanca. upāsakam mam bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatanti⁴⁶⁷.

Cūļahatthipadopamasuttam sattamam

468

⁴⁶⁶ bhagavantam (syā)

⁴⁶⁷ saranagatanti (pts)

⁴⁶⁸niṭṭhaṃ sattamaṃ (syā) bjt page 448 x 448

3.7 Mahāhatthipadopamasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho āyasmā sāriputto bhikkhū āmantesi: 'āvuso bhikkhavo'ti. āvusoti kho te bhikkhū āyasmato sāriputtassa paccassosum. āyasmā sāriputto etadavoca.
- 2. seyyathāpi āvuso yāni kānici jaṅgalānaṃ⁴⁶⁹ pāṇānaṃ padajātāni sabbāni tāni hatthipade samodhānaṃ gacchanti, hatthipadaṃ tesaṃ aggamakkhāyati yadidaṃ mahattanena⁴⁷⁰, evameva kho āvuso ye keci kusalā dhammā sabbe te catusu ariyasaccesu saṅgahaṃ gacchanti. katamesu catusu: dukkhe ariyasacce, dukhasamudaye ariyasacce, dukhanirodhe ariyasacce, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasacce.
- 3. katamañcāvuso dukkham ariyaccam: jātipi dukkhā, jarāpi dukkhā, maranampi dukkham, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsāpi dukkhā, yampiccham na labhati tampi dukkham, sankhittena pancupādānakkhandho dukkhā.
- **4.** katame cāvuso pañcupādānakkhandho: seyyathīdaṃ⁴⁷¹ rūpūpādānakkhandho vedanūpādānakkhandho

⁴⁷⁰mahantanteta (sīmu, machasam)

⁴⁶⁹ jangamānam (pts)

pts page 185 q 185

⁴⁷¹ seyyathīdam (machasam)

saññūpādānakkhandho saṅkhārūpādānakkhandho viññāṇūpādānakkhandho.

- **5.** katamo cāvuso rūpūpādānakkhandho: cattārī ca mahābhūtāni catunnañca mahābhūtānaṃ upādāya⁴⁷² rūpaṃ. katame cāvuso cattāro mahābhūtā: paṭhavīdhātu āpodhātu tejodhātu vāyodhātu.
- **6.** katamā cāvuso paṭhavīdhātu: paṭhavīdhātu siyā ajjhattikā siyā bāhirā. katamā cāvuso ajjhattikā paṭhavīdhātu: yaṃ ajjhattaṃ paccattaṃ kakkhaļaṃ kharigataṃ upādinnaṃ: seyyathīdaṃ kesā lomā nakhā dantā taco maṃsaṃ nahāru⁴⁷³ aṭṭhi aṭṭhimiñjaṃ⁴⁷⁴ vakkaṃ hadayaṃ yakanaṃ kilomakaṃ pihakaṃ papphāsaṃ antaṃ antaguṇaṃ udariyaṃ karīsaṃ, yaṃ vā panaññampi kiñci ajjhattaṃ paccattaṃ kakkhaļaṃ kharigataṃ upādinnaṃ, ayaṃ vuccatāvuso ajjhattikā paṭhavīdhātu.

yā ceva kho pana ajjhattikā paṭhavīdhātu yā ca bāhirā paṭhavīdhātu paṭhavīdhāturevesā. 'taṃ netaṃ mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametaṃ yathābhūtaṃ sammappaññāya daṭṭhabbaṃ. evametaṃ yathābhūtaṃ sammappaññāya disvā paṭhavīdhātuyā nibbindati. paṭhavīdhātuyā cittaṃ virājeti.

⁴⁷²upādā (syā)

⁴⁷³nahāru (machasaṃ)

 $^{^{474}}$ aṭṭhimiñjā (sīmu)

bjt page 450×450

- 7. hoti kho so āvuso samayo yam bāhirā āpodhātu pakuppati. antarahitā tasmim samaye bāhirā paṭhavīdhātu hoti. tassā hi nāma āvuso bāhirāya paṭhavīdhātuyā tāva mahallikāya aniccatā paññāyissati, khayadhammatā paññāyissati, vayadhammatā paññāyissati, viparināmadhammatā, paññāyissati. kimpanimassa mattaṭṭhakassa kāyassa taṇahūpādinnassa'ahanti vā, mamanti vā, asmīti vā'. atha khvassa⁴⁷⁵ no cevettha⁴⁷⁶ hoti.
- **8.** tañce āvuso bhikkhuṃ pare akkosanti paribhāsanti rosenti vihesenti, so evaṃ pajānāti: uppannā kho me ayaṃ sotasamphassajā dukkhā vedanā. sā ca kho paṭicca no appaṭicca. kiṃ paṭicca? phassaṃ paṭicca. so phasso⁴⁷⁷ aniccoti passati. vedanā aniccāti passati. saññā aniccāti passati. sañhārā aniccāti passati. viññāṇaṃ aniccanti passati. tassa dhātārammaṇameva cittaṃ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati adhimuccati⁴⁷⁸.
- 9. tañce āvuso bhikkhum pare aniţţhehi akantehi amanāpehi samudācaranti: pāṇisamphassenapi, leḍḍusamphassenapi, daṇḍasamphassenapi, satthasamphassenapi, so evam pajānāti: "tathābhūto kho ayam kāyo yathābhūtasmim kāye pāṇisamphassāpi kamanti, leḍ-

⁴⁷⁵ athakhvāssa (machasam)

⁴⁷⁶no tevettha (machasaṃ, syā); notvettha (pts)

pts page 186 q 186

⁴⁷⁷sopi kho phasso (syā)

⁴⁷⁸vimuccati (syā)

dusamphassāpi kamanti, daṇḍasamphassāpi kamanti, satthasamphassāpi kamanti. vuttaṃ kho panetaṃ bhagavatā kakacūpamovāde⁴⁷⁹: 'ubhato daṇḍakena cepi bhikkhave kakacena corā ocarakā aṅgamaṅgāni okanteyyuṃ⁴⁸⁰, tatrāpi yo mano padoseyya na me so tena sāsanakaro'ti. āraddhaṃ kho pana me viriyaṃ bhavissati asallīnaṃ. upaṭṭhitā sati apammuṭṭhā⁴⁸¹. passaddho kāyo asāraddho. samāhitaṃ cittaṃ ekaggaṃ. kāmaṃdāni imasmiṃ kāye pāṇisamphassāpi kamantu, leḍḍusamphassāpi kamantu, daṇḍasamphassāpi kamantu, satthasamphassāpi kamantu karīyati hidaṃ buddhānaṃ sāsana"nti.

- 10. tassa ce āvuso bhikkhuno evam buddham anussarato evam dhammam anussarato evam sangham anussarato upekkhā kusalanissitā na santhāti. so tena samvijjati, samvegam āpajjati: 'alābhā vata me, na vata me lābhā, dulladdham vata me, na vata me suladdham, yassa me evam buddham anussarato evam dhammam anussarato evam sangham anussarato upekkhā kusalanissitā na santhātī'ti.
- **11.** seyyathāpi āvuso suņisā sasuraņ⁴⁸² disvā saṃvijjati saṃvegaṃ āpajjati, evameva kho āvuso tassa ce bhikkhuno evam buddham anussarato evam dham-

⁴⁷⁹kakacūpame ovāde (syā)

⁴⁸⁰okkanteyyum (syā)

⁴⁸¹asammuṭṭhā (sīmu, machasaṃ)

bjt page 452 x 452

⁴⁸²sassuram (syā)

mam anussarato evam sangham anussarato upekkhā⁴⁸³ kusalanissitā na santhāti, so tena samvijjati, samvegam āpajjati: 'alābhā vata me, na vata me lābhā, dulladdham vata me, na vata me suladdham, yassa me evam buddham anussarato evam dhammam anussarato evam sangham anussarato upekkhā kusalanissitā na santhātī'ti.

- 12. tassa ce āvuso bhikkhuno evam buddham anussarato evam dhammam anussarato evam sangham anussarato upekkhā kusalanissitā santhāti, so tena attamano hoti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti.
- 13. katamā cāvuso āpodhātu? āpodhātu siyā ajjhattikā siyā bāhirā. katamā cāvuso ajjhattikā āpodhātu? yam ajjhattam paccattam āpo āpogatam upādinnam: seyyathīdam -pittam semham pubbo lohitam sedo medo assu vasā kheļo simghānikā lasikā muttam, yam vā panaññampi kiñci ajjhattam paccattam āpo āpogatam upādinnam ayam vuccatāvuso ajjhattikā āpodhātu. yā ceva kho pana ajjhattikā āpodhātu yā ca bāhirā āpodhātu āpodhāturevesā. tam 'netam mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappañāya daṭṭhabbam. evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā āpodhātuyā nibbindati, āpodhātuyā cittam virājeti.

⁴⁸³upekhā (pts) pts page 187 q 187

14. hoti kho so āvuso samayo yam bāhirā āpodhātu pakuppati. sā gāmampi vahati, nigamampi vahati, nagarampi vahati, janapadampi vahati, janapadapadesampi vahati. hoti kho so āvuso samayo yam mahāsamudde yojanasatikānipi udakāni ogacchanti, dviyojanasatikānipi udakāni ogacchanti, tiyojanasatikānipi udakāni ogacchanti, catuyojanasatikānipi udakāni ogacchanti, chayojanasatikānipi udakāni ogacchanti, chayojanasatikānipi udakāni ogacchanti. -

hoti kho so āvuso samayo yaṃ mahāsamudde sattatālampi udakaṃ saṇṭhāti, chatālampi udakaṃ saṇṭhāti, pañcatālampi udakaṃ saṇṭhāti, catutālampi udakaṃ saṇṭhāti, titālampi udakaṃ saṇṭhāti, dvitālampi udakaṃ saṇṭhāti, tālampi⁴⁸⁴ udakaṃ saṇṭhāti. hoti kho so āvuso samayo yaṃ mahāsamudde sattaporisampi udakaṃ saṇṭhāti, chaporisampi udakaṃ saṇṭhāti, pañcaporisampi udakaṃ saṇṭhāti, catuporisampi udakaṃ saṇṭhāti, tiporisampi udakaṃ saṇṭhāti, dviporisampi udakaṃ saṇṭhāti, porisampi⁴⁸⁵ udakaṃ saṇṭhāti. hoti kho so āvuso samayo yaṃ mahāsamudde addhaporisampi udakaṃ saṇṭhāti, kaṭimattampi udakaṃ saṇṭhāti, jaṇṇumattampi⁴⁸⁶ udakaṃ saṇṭhāti, gopphakamattampi udakaṃ saṇṭhāti. hoti kho so āvuso samayo yaṃ mahāsamudde aṅgulipabbatemanamattampi udakaṃ

bjt page 454×454

⁴⁸⁴tālamattampi (machasaṃ, syā, pts)

⁴⁸⁵porisamantampi (machasam, syā, pts)

⁴⁸⁶jānukamatta (machasam); jannumattampi (syā)

na hoti. tassā hi nāma āvuso bāhirāya āpodhātuyā tāva mahallikāya aniccatā paññāyissati. khayadhammatā paññāyissati, vayadhammatā paññāyissati, viparināmadhammatā. paññāyissati. kimpanimassa mattaṭṭhakassa kāyassa taṇahūpādinnassa 'ahanti vā, mamanti vā, asmīti vā'. atha khvassa no cevettha hoti.

- **15.** tassa ce āvuso bhikkhuno (evaṃ buddhaṃ anussarato evaṃ dhammaṃ anussarato); evaṃ saṅghaṃ anussarato upekkhā kusalanissitā saṇṭhāti, so tena attamano hoti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukataṃ hoti.
- 16. katamā cāvuso tejodhātu? tejodhātu siyā ajjhattikā siyā bāhirā. katamā cāvuso ajjhattikā tejodhātu? yam ajjhattam paccattam tejo tejogatam upādinnam seyyathīdam: yena ca santappati, yena ca jarīyati⁴⁸⁷, yena ca pariḍayhati, yena ca asitapītakhāyitasāyitam sammā pariṇāmam gacchati, yam vā panañāmpi kiñci ajjhattam paccattam tejo tejogatam upādinnam ayam vuccatāvuso ajjhattikā tejodhātu. yā ceva kho pana ajjhattikā tejodhātu yā ca bāhirā tejodhātu tejodhāturevesā. tam 'netam mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā tejodhātuyā nibbindati. tejo dhātuyā cittam virājeti.

pts page 188 q 188

⁴⁸⁷jīrīyati (machasam); jīrati (syā); jīriyati (pts)

- 17. hoti kho so āvuso samayo yaṃ bāhirā tejodhātu pakuppati. sā gāmampi ḍahati⁴⁸⁸, nigamampi ḍahati, nagarampi ḍahati, janapadampi ḍahati, janapadapadesampi ḍahati. sāharitantaṃ vā panthantaṃ vā selantaṃ vā udakantaṃ vā ramaṇīyaṃ vā bhūmibhāgaṃ āgamma anāhārā nibbāyati. hoti kho so āvuso samayo yaṃ kukkuṭapattenapi nahārudaddulenapi⁴⁸⁹ aggiṃ gavesanti. tassā hi nāma āvuso bāhirāya tejodhātuyā tāva mallikāya aniccatā paññāyissati khayadhammatā paññāyissati, vayadhammatā paññāyissati, viparināmadhammatā, paññāyissati. kimpanimassa mattaṭṭhakassa kāyassa taṇahūpādinnassa 'ahanti vā, mamanti vā, asmīti vā.'atha khvassa no cevettha hoti.
- 18. tassa ce āvuso bhikkhuno evam buddham anussarato evam dhammam anussarato evam sangham anussarato upekkhā kusalanissitā santhāti, so tena attamano hoti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti.
- 19. katamā cāvuso vāyodhātu? vāyodhātu siyā ajjhattikā siyā bāhirā. katamā cāvuso ajjhattikā vāyodhātu? yam ajjhattam, paccattam vāyo vāyogatam upādinnam seyyathīdam: uddhaṅgamā vātā, adhogamā vātā, kucchisayā vātā, koṭṭhasayā⁴⁹⁰ vātā, aṅgamaṅgānusārino vātā, assāso passāso iti vā, yam vā panañňampi kiñ-

⁴⁸⁸dahati (machasaṃ)

⁴⁸⁹nhārudadadulenapi (machasaṃ); nhārudaddalepi (syā)

bjt page 456 x 456

⁴⁹⁰koṭṭhāsayā (machasaṃ)

ci ajjhattam paccattam vāyo vāyogatam upādinnam - ayam vuccatāvuso ajjhattikā vāyodhātu. yā ceva kho pana ajjhattikā vāyodhātu yā ca bāhirā vāyodhātu vāyodhāturevesā. tam 'netam mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā vāyodhātuyā nibbindati, vāyodhātuyā cittam virājeti.

- 20. hoti kho so āvuso samayo yam bāhirā vāyodhātu pakuppati, sā gāmampi vahati, nigamampi vahati, nagarampi vahati, janapadampi vahati, janapadapadesampi vahati. hoti kho so āvuso samayo yam gimhānam pacchime māse tālavantenapi vidhūpanenapi vātam pariyesanti, ossāvanepi⁴⁹¹ tināni na iñjanti⁴⁹². tassā hi nāma āvuso bāhirāya vāyodhātuyā tāva mahallikāya aniccatā paññāyissati, khayadhammatā paññāyissati, vayadhammatā paññāyissati, viparināmadhammatā paññāyissati. kimpanimassa mattaṭṭhakassa kāyassa taṇahūpādinnassa 'ahanti vā mamanti vā asmīti vā,' atha khvassa⁴⁹³ no cevettha⁴⁹⁴ hoti.
- **21.** tañce āvuso bhikkhum pare akkosanti paribhāsanti rosenti vihesenti, so evam pajānāti: uppannā kho me ayam sotasamphassajā dukkhā vedanā, sā ca kho

pts page 189 q 189

⁴⁹¹ossavanepi (machasam, syā, pts)

⁴⁹²icchanti (machasam, pts)

⁴⁹³khvāssa (machasam)

⁴⁹⁴no tevettha (machasam, syā); notvettha (pts)

paţicca no appaţicca. kim paţicca? phassam paţicca. so phasso⁴⁹⁵ aniccoti passati, vedanā aniccāti passati, sañnā aniccāti passati, saṅkhārā aniccā passati, viñnāṇam aniccanti passati. tassa dhātārammaṇameva cittam pakkhandati pasīdati santiţţhati adhimuccati⁴⁹⁶.

22. tañce āvuso bhikkhum pare anitthehi akantehi amanāpehi samudācaranti: pānisamphassenapi ledadusamphassenapi dandasamphassenapi satthasamphassenapi, so evam pajānāti: tathābhūto kho avam kāyo yathābhūtasmim kāye pānisamphassāpi kamanti, ledadusamphassāpi kamanti, dandasamphassāpi kamanti, satthasamphassāpi kamanti. vuttam kho panetam bhaqavatā kakacūpamovāde: " ubhatodaņḍakena cepi bhikkhave kakacena corā ocarakā aṅgamaṅgāni okanteyyum⁴⁹⁷, tatrāpi yo mano padoseyya na me so tena sāsanakaro'ti. āraddham kho pana me viriyam bhavissati asallīnam, upatthitā sati apammutthā⁴⁹⁸, passaddho kāyo asāraddho, samāhitam cittam ekaggam. kāmam dāni imasmim kāye pānisamphassāpi kamantu, ledadusamphassāpi kamantu, daņdasamphassāpi kamantu, satthasamphassāpi kamantu, karīyati hidam buddhānam sāsananti.

 $^{^{495}}$ yopi kho phasso (syā); sopi phasso (machasaṃ)

⁴⁹⁶vimuccati (syā)

bjt page 458 x 458

⁴⁹⁷okkanteyyum (syā)

⁴⁹⁸asammutthā (sīmu, machasam)

- 23. tassa ce āvuso bhikkhuno evam buddham anussarato evam dhammam anussarato evam sangham anussarato upekkhā kusalanissitā na santhāti, so tena samvijjati samvegam āpajjati: 'alābhā vata me na vata me lābhā, dulladdham vata me na vata me suladdham, yassa me evam buddham anussarato evam dhammam anussarato evam sangham anussarato upekkhā kusalanissitā na santhātī'ti.
- 24. seyyathāpi āvuso suņisā sasuraṃ⁴⁹⁹ disvā saṃ-vijjati saṃvegaṃ āpajjati, evameva kho āvuso tassa ce bhikkhuno evaṃ buddhaṃ anussarato evaṃ dhammaṃ anussarato evaṃ saṅghaṃ anussarato upekkhā kusalanissitā na saṇṭhāti, so tena saṃvijjati saṃvegaṃ āpajjati: 'alābhā vata me na vata me lābhā, dulladdhaṃ vata me na vata me suladdhaṃ, yassa me evaṃ buddhaṃ anussarato evaṃ dhammaṃ anussarato evaṃ saṅghaṃ anussarato upekkhā kusalanissitā na saṇṭhā-tī'ti.
- 25. tassa ce āvuso bhikkhuno evam buddham anussarato evam dhammam anussarato evam sangham anussarato upekkhā kusalanissitā santhāti, so tena attamano hoti ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti.

pts page 190 q 190

⁴⁹⁹sassuram (syā)

26. seyyathāpi āvuso kaṭṭhañca paṭicca valliñca paṭicca tiṇañca paṭicca mattikañca paṭicca ākāso parivārito agāranteva⁵⁰⁰ saṅkhaṃ⁵⁰¹ gacchati, evameva kho āvuso aṭṭhiñca paṭicca nahāruñca paṭicca maṃsañca paṭicca cammañca paṭicca ākāso parivārito rūpanteva⁵⁰² saṅkhaṃ gacchati.-

ajjhattikañce⁵⁰³ āvuso cakkhum aparibhinnam hoti, bāhirā ca rūpā na āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti, ajjhattikance āvuso cakkhum aparibhinnam hoti, bāhirā ca rūpā āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, nevatāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti, yato ca kho āvuso ajjhattikañce⁵⁰⁴ cakkhum aparibhinnam hoti, bāhirā ca rūpā āpātham āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evam tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti, yam tathābhūtassa rūpam, tam rūpūpādānakkhandhe saṅgaham gacchati. yā tathābhūtassa vedanā, sā vedanūpādānakkhandhe sangaham gacchati. ya tathabhūtassa sanna, sā saññūpādānakkhandhe sangaham gacchati. ye tathābhūtassa sankhārā, te sankhārūpādānakkhandhe sangaham gacchanti. yam tathābhūtassa viñnānam, tam viññānūpādānakkhandhe saṅgaham gacchati, so

⁵⁰⁰agārantveva (machasaṃ, syā)

⁵⁰¹saṅkhyaṃ (syā)

⁵⁰²rūpantveva (machasam, syā)

bjt page 460×460

⁵⁰³ajjhattikañceva (machasaṃ)

⁵⁰⁴ajjhantikañceva (sīmu)

evam pajānāti: " evam kiramesam⁵⁰⁵ pañcannam upādānakkhandhānam saṅgaho sannipāto samavāyo hoti. vuttam kho panetam bhagavatā: 'yo paṭiccasamuppādam passati. so dhammam passati. yo dhammam passati. so paṭiccasamuppādam passatī'ti. paṭiccasamuppannā kho panime yadidam pañcupādānakkhandhā. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chando ālayo anunayo ajjhosānam, so dukkhasamudayo. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chandarāgavinayo chandarāgappahānam, so dukkhanirodho"ti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti.

ajjhattikance avuso sotam aparibhinnam hoti, bahira ca saddā na āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti. ajjhattikance āvuso sotam aparibhinnam hoti, bāhirā ca saddā āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, nevatāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti. yato ca kho āvuso ajjhattikance sotam aparibhinnam hoti. bāhirā ca saddā āpātham āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evam tajjassa viññaṇabhagassa pātubhavo hoti. yam tathabhūtassa rūpam, tam rūpūpādānakkhandhe sangaham gacchati. yā tathābhūtassa vedanā, sā vedanūpādānakkhandhe sangaham gacchati. yam tathābhūtassa sannā, sā saññūpādānakkhandhe sangaham gacchati, ye tathābhūtassa sankhārā, te sankhārūpādānakkhandhe sangaham gacchanti. yam tathābhūtassa viññānam, tam

 $^{^{505}\}mathrm{evam}$ hi kira imesam (machasam); evam kirimesam (syā) pts page 191 q 191

viññāṇūpādānakkhandhe saṅgahaṃ gacchati. so evaṃ pajānāti: " evaṃ kiramesaṃ pañcannaṃ upādānakkhandhānaṃ saṅgaho sannipāto samavāyo hoti. vuttaṃ kho panetaṃ bhagavatā: 'yo paṭiccasamuppādaṃ passati. so dhammaṃ passati. yo dhammaṃ passati. so paṭiccasamuppādaṃ passatī'ti. paṭiccasamuppannā kho panime yadidaṃ pañcupādānakkhandhā. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chando ālayo anunayo ajjhosānaṃ, so dukkhasamudayo. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chandarāgavinayo chandarāgappahānaṃ, so dukkhanirodho"ti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti.

ajjhattikance avuso ghanam aparibhinnam hoti, bahira ca gandhā na āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti. ajjhattikañce āvuso ghānam aparibhinnam hoti, bāhirā ca gandhā āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, nevatāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti, vato ca kho āvuso ajjhattikance ghānam aparibhinnam hoti. bāhirā ca gandhā āpātham āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evam tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti. yam tathābhūtassa rūpam, tam rūpūpādānakkhandhe sangaham gacchati. yā tathābhūtassa vedanā, sā vedanūpādānakkhandhe sangaham gacchati. ya tathābhūtassa sannā, sā saññūpādānakkhandhe sangaham gacchati, ye tathābhūtassa sankhārā, te sankhārūpādānakkhandhe sangaham gacchanti. yam tathābhūtassa viññānam, tam viññānūpādānakkhandhe saṅgaham gacchati. so evam

pajānāti: " evam kiramesam pañcannam upādānak-khandhānam saṅgaho sannipāto samavāyo hoti. vuttam kho panetam bhagavatā: 'yo paṭiccasamuppādam passati. so dhammam passati. yo dhammam passati. so paṭiccasamuppādam passatī'ti. paṭiccasamuppannā kho panime yadidam pañcupādānakkhandhā. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chando ālayo anunayo ajjhosānam, so dukkhasamudayo. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chandarāgavinayo chandarāgappahānam, so dukkhanirodho"ti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti.

ajjhattikā ce āvuso jivhā aparibhinnā hoti, bāhirā ca rasā na āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti, ajjhattikā ce āvuso jivhā aparibhinnā hoti, bāhirā ca rasā āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, nevatāva tajjassa viññāņabhāgassa pātubhāvo hoti, vato ca kho āvuso ajjhattikā ce jivhā aparibhinnā hoti. bāhirā ca rūpā āpātham āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evam tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti, vam tathābhūtassa rūpam, tam rūpūpādānakkhandhe saṅgaham gacchati. yā tathābhūtassa vedanā, sā vedanūpādānakkhandhe sangaham gacchati. ya tathābhūtassa saññā, sā saññūpādānakkhandhe sangaham gacchati. ye tathabhūtassa sankhārā, te sankhārūpādānakkhandhe sangaham gacchanti. yam tathābhūtassa viññānam, tam viññānūpādānakkhandhe sangaham gacchati. so evam pajānāti: " evam kiramesam pañcannam upādānakkhandhānam sangaho sannipāto samavāyo hoti. vuttam kho panetam bhagavatā: 'yo paţiccasamuppādam passati. so dhammam passati. yo dhammam passati. so paţiccasamuppādam passatī'ti. paţiccasamuppannā kho panime yadidam pañcupādānakkhandhā. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chando ālayo anunayo ajjhosānam, so dukkhasamudayo. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chandarāgavinayo chandarāgappahānam, so dukkhanirodho"ti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti.

ajjhattiko ce āvuso kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca potthabbā na āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti. ajjhattiko ce āvuso kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca potthabbā āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, nevatāva tajjassa viññānabhāgassa pātubhāvo hoti, yato ca kho āvuso ajjhattiko ce kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca potthabbā āpātham āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evam tajjassa viññaṇabhagassa pātubhavo hoti. yam tathabhūtassa rūpam tam rūpūpādānakkhandhe sangaham gacchati. vā tathābhūtassa vedanā sā vedanūpādānakkhandhe sangaham gacchati. yā tathābhūtassa sannā sā saññūpādānakkhandhe sangaham gacchati. ye tathābhūtassa sankhārā te sankhārūpādānakkhandhe sangaham gacchanti. yam tathābhūtassa viññānam tam viññānūpādānakkhandhe saṅgaham gacchati. so evam pajānāti: " evam kiramesam pañcannam upādānakkhandhānam sangaho sannipāto samavāyo hoti. vuttam kho panetam bhagavatā: 'yo paticcasamuppādam

passati so dhammam passati, yo dhammam passati so paţiccasamuppādam passatī'ti. paţiccasamuppannā kho panime yadidam pañcupādānakkhandhā. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chando ālayo anunayo ajjhosānam, so dukkhasamudayo. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chandarāgavinayo chandarāgappahānam, so dukkhanirodho "ti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti. ajjhattiko ce āvuso mano aparibhinno hoti. bāhirā ca dhammā na āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, nevatāva tajjassa viññāṇabhāgassa pātubhāvo hoti. ajjhattiko ce āvuso mano aparibhinno hoti, bāhirā ca dhammā āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, nevatāva tajjassa viññāṇabhāgassa pātubhāvo hoti. -

yato ca kho āvuso ajjhattiko ce⁵⁰⁶ mano aparibhinno hoti, bāhirā ca dhammā āpātham āgacchanti, tajjo
ca samannāhāro hoti, evam tajjassa viññāṇabhāgassa
pātubhāvo hoti. yam tathābhūtassa rūpam, tam rūpūpādānakkhandhe saṅgaham gacchati yā tathābhūtassa vedanā, sā vedanūpādānakkhandhe saṅgaham
gacchati. ya tathābhūtassa saññā, sā saññūpādānakkhandhe saṅgaham gacchati. ye tathābhūtassa saṅkhārā, te saṅkhārūpādānakkhandhe saṅgaham gacchanti. yam tathābhūtassa viññāṇam, tam viññāṇūpādānakkhandhe saṅgaham gacchati. so evam pajānāti: "
evam kiramesam3 pañcannam upādānakkhandhānam
saṅgaho sannipāto samavāyo hoti. vuttam kho pane-

bjt page 462 x 462

⁵⁰⁶ceva (machasam, syā, pts)

taṃ bhagavatā: 'yo paṭiccasamuppādaṃ passati. so dhammaṃ passati. yo dhammaṃ passati. so paṭiccasamuppādaṃ passatī'ti. paṭiccasamuppannā kho panime yadidaṃ pañcupādānakkhandhā. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chando ālayo anunayo ajjhosānaṃ, so dukkhasamudayo. yo imesu pañcasupādānakkhandhesu chandarāgavinayo chandarāgappahānaṃ, so dukkhanirodho"ti. ettāvatāpi kho āvuso bhikkhuno bahukatam hoti.

idamavocāyasmā sāriputto. attamanā te bhikkhu āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinandunti.

Mahāhatthipadopamasuttam aţţhamam.

pts page 192 q 192

501

3.8 Mahāsāropamasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā rājagahe viharati gijjhakūţe pabbate acirapakkante devadatte. tatra kho bhagavā devadattam ārabbha bhikkhū āmantesi.
- 2. idha bhikkhave ekacco kulaputto saddhā āgārasmā anagāriyam pabbajito hoti: 'otiņņomhi jātiyā jarāmaraņena⁵⁰⁷ sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi⁵⁰⁸, dukkhotiņņo dukkhapareto. appeva nāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethā'ti.
- **3.** so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena attamano hoti paripuņņasankappo. so tena lābhasakkārasilokena attānukkamseti param vamheti: 'ahamasmi lābhī silokavā⁵⁰⁹. ime panaññe bhikkhū appaññātā appesakkhā'ti. so tena lābhasakkārasilokena majjati, pamajjati, pamādam āpajjati. pamatto samāno dukkham viharati.
- **4.** seyyathāpi bhikkhave puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato atikkammeva sāram atikkamma pheggum

⁵⁰⁷jarāya maranena (machasam, syā)

⁵⁰⁸sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi (syā)

bjt page 464 x 464

⁵⁰⁹lābhasakkārasilokavā (machasam); lābhī sakkārasilokavā (syā)

atikkamma tacam atikkamma papaţikam sākhāpalāsam chetvā ādāya pakkameyya sāranti maññamāno, tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadeyya: 'na vatāyam bhavam puriso aññāsi sāram, na aññāsi pheggum, na aññāsi tacam, na aññāsi papaţikam, na aññāsi sākhāpalāsam. tathā hayam bhavam puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyeyanam caramāno mahato rukkhassa tiţṭhato sāravato abhikkammeva sāram atikkamma pheggum atikkamma tacam atikkamma papaţikam sākhāpalāsam chetvā ādāya pakkhanto sāranti maññamāno. yañcassa sārena sārakaranīyam tañcassa attham nānubhavissatī'ti.

5. evameva kho bhikkhave idhekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti: 'otiņņomhi jātiyā jarāmaraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotiņņo dukkhapareto. appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethā'ti. so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena attamano hoti paripuņņasaṅkappo. so tena lābhasakkārasilokena attānukkamseti. param vamheti: 'ahamasmi lābhī silokavā ime panaññe bhikkhū appaññātā appesakkhāti. so tena lābhasakkārasilokena majjati pamajjati pamādam āpajjati. pamatto samāno dukkham viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu sākhāpalāsam aggahesi brahmacariyassa, tena ca vosānam āpādi.

pts page 193 q 193

6. idha pana bhikkhave ekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti: 'otinnomhi jātiyā jarāmaranena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotinno dukkhapareto. appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethā'ti so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti.-

so tena lābhasakkārasilokena na attamano hoti na paripuṇṇasaṅkappo. so tena lābhasakkārasilokena na attānukkaṃseti, na paraṃ vamheti. so tena lābhasakkārasilokena na majjati nappamajjati nappamādaṃ āpajjati. appamatto samāno sīlasampadaṃ ārādheti. so tāya sīlayampadāya attamano hoti paripuṇṇasaṅkappo. so tāya sīlasampadāya attānukkaṃseti paraṃ vambheti: ahamasmi sīlavā kalyāṇadhammo, ime panañē bhikkhū dussīlā pāpadhammāti. so tāya sīlasampadāya majjati pamajjati pamādaṃ āpajjati. pamatto samāno dukkham viharati.

7. seyyathāpi bhikkhave puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa tiţţhato sāravato atikkammeva sāram atikkamma pheggum atikkamma tacam papaţikam chetvā ādāya pakkameyya sāranti maññamāno, tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadeyya: 'na vatāyam bhavam puriso aññāsi sāram, na aññāsi pheggum, na aññāsi tacam, na aññāsi papaţikam, na aññāsi sākhāpalāsam. tathā hayam bhavam puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam

bjt page 466 x 466

caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato atikkammeva sāram atikkamma pheggum atikkamma tacam papaṭikam chetvā ādāya pakkanto sāranti maññamāno. yañcassa sārena sārakaraṇīyam tañcassa attham nānubhavissatī'ti.

- evameva kho bhikkhave idhekacco kulaputto sad-8. dhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti: otinnomhi jātiyā jarāmaraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāvāsehi, dukkhotinno dukkhapareto, appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethāti. so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena na attamano hoti na puripunnasankappo. so tena lābhasakkārasilokena na attānukkamseti na param vamheti. so tena lābhasakkārasilokena na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno sīlasampadam ārādheti. so tāva sīlasampadāva attamano hoti paripunnasankappo, so tāya sīlasampadāva attānukkamseti param vambheti: ahamasmi sīlavā kalyāṇadhammo, ime panaññe bhikkhū dussīlā pāpadhammāti, so tāva sīlasampadāva majjati pamajjati pamādam āpajjati. pamatto samāno dukkham viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu papatikam aggahesi brahmacariyassa, tena ca vosānam āpādi.
- **9.** idha pana bhikkhave ekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti: otiņņomhi jātiyā ja-

pts page 194 q 194 bjt page 468 x 468

rāmaranena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotinno dukkhapareto, appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethāti. so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena na attamano hoti na paripunnasankappo, so tena labhasakkārasilokena na attānukkamseti na param vamheti. so tena lābhasakkārasilokena na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno sīlasampadam ārādheti, so tāva sīlasampadāva attamano hoti no ca kho paripunnasankappo. so tāya sīlasampadāya na attānukkamseti na param vamheti. so tāya sīlasampadāya na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno samādhisampadam ārādheti. so tāya samādhisampadāya attamano hoti paripunnasankappo, so tāya samādhisampadāya attānukkamseti param vamheti: ahamasmi samāhito ekaggacitto, ime panaññe bhikkhū asamāhitā vibbhantacittāti. so tāya samādhisampadāya majjati pamajjati pamādam āpajjati. pamatto samāno dukkham viharati.

10. seyyathāpi bhikkhave puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato atikkammeva sāram atikkamma pheggum tacam chetvā ādāya pakkameyya sāranti maññamāno, tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadeyya: 'na vatāyam bhavam puriso aññāsi sāram, na aññāsi pheggum, na aññāsi tacam, na aññāsi papaṭikam, na aññāsi sākhāpalāsam. tathā hayam bhavam puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno ma

hato rukkhassa tiṭṭhato sāravato atikkammeva sāram atikkamma pheggum tacam chetvā ādāya pakkanto sāranti maññamāno, yañcassa sārena sārakaraṇīyam tañcassa attham nānubhavissatī'ti.

11. evameva kho bhikkhave idhekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti: otiņņomhi jātiyā jarāmaraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotiņņo dukkhapareto, appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethāti. so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena na attamano hoti.-

na paripuṇṇasaṅkappo. so tena lābhasakkārasilokena na attānukkaṃseti na paraṃ vamheti. so tena lābhasakkārasilokena na majjati nappamajjati nappamādaṃ āpajjati. appamatto samāno sīlasampadaṃ ārādheti. so tāya sīlasampadāya attamano hoti no ca kho paripuṇṇasaṅkappo. so tāya sīlasampadāya na attānukkaṃseti na paraṃ vamheti. so tāya sīlasampadāya na majjati nappamajjati nappamādaṃ āpajjati. appamatto samāno samādhisampadaṃ ārādheti. so tāya samādhisampadāya attamano hoti paripuṇṇasaṅkappo. so tāya samādhisampadāya attānukkaṃseti, paraṃ vambheti: ahamasmi samāhito ekaggacitto, ime panaññe bhikkhū asamāhitā vibbhantacittāti. so tāya samādhisampadāya majjati pamajjati pamādam āpajjati pamatto

bjt page 470×470

samāno dukkham viharati. vuccati bhikkhave bhikkhu tacam aggahesi brahmacariyassa, tena ca vosānam āpādi.

12. idha pana bhikkhave ekacco kulaputto saddhā āgārasmā anagāriyam pabbajito hoti: otinnomhi jātiyā jarāmaranena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotinno dukkhapareto, appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethāti. so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena na attamano hoti na paripunnasankappo. so tena labhasakkārasilokena na attānukkamseti na param vamheti. so tena lābhasakkārasilokena na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati, appamatto samāno sīlasampadam ārādheti. so tāya sīlasampadāya attamano hoti no ca kho paripunnasankappo. so tāya sīlasampadāya na attānukkamseti na param vamheti. so tāya sīlasampadāva na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno samādhisampadam ārādheti. so tāya samādhisampadāya attamano hoti no ca kho paripunnasankappo, so tāya samādhisampadāya na attānukkamseti na param vamheti. so tāya samādhisampadāya na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati appamatto samāno ñānadassanam ārādheti. so tena ñanadassanena attamano hoti paripunnasankappo, so tena ñānadassanena attānukkamseti param vamheti: ahamasmi jānam passam viharāmi. ime panaññe bhikkhū ajānam apassam viharantīti. so tena

pts page 195 q 195

ñāṇadassanena majjati pamajjati pamādam āpajjati. pamatto samāno dukkham viharati.

- 13. seyyathāpi bhikkhave puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato atikkammeva sāram pheggum chetvā ādāya pakkameyya sāranti maññamāno, tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadeyya: 'na vatāyam bhavam puriso aññāsi sāram, na aññāsi pheggum, na aññāsi tacam, na aññāsi papaṭikam, na aññāsi sākhāpalāsam. tathā hayam bhavam puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato atikkammeva sāram pheggum chetvā ādāya pakkanto sāranti maññamāno, yañcassa sārena sārakaranīyam tañcassa attham nānubhavissatī'ti.
- 14. evameva kho bhikkhave idhekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti: otiņņomhi jātiyā jarāmaraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotiņņo dukkhapareto, appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethāti. so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena na attamano hoti na puripuņņasankappo. so tena lābhasakkārasilokena na attānukkamseti na param vamheti. so tena lābhasakkārasilokena na majjati nappamājati nappamādam āpajjati. appamatto samāno sīlasampadam ārādheti. so tāya sīlasam

bjt page 472 x 472 pts page 196 g 196

padāya attamano hoti no ca kho paripunnasankappo. so tāya sīlasampadāya na attānukkamseti na param vambheti: so tāya sīlasampadāya na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno samādhisampadam ārādheti. so tāya samādhisampadāya attamano hoti no ca kho paripunnasankappo, so taya samādhisampadāya na attānukkamseti na param vamheti. so tāva samādhisampadāva na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati, appamatto samāno ñānadassanam ārādheti. so tena ñānadassanena attamano hoti paripunnasankappo. so tena ñanadassanena attānukkamseti param vamheti: ahamasmi jānam passam viharāmi, ime panaññe bhikkhū ajānam apassam viharantīti. so tena ñānadassanena majjati pamajjati pamādam āpajjati. pamatto samāno dukkham viharati. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu pheggum aggahesi brahmacariyassa, tena ca vosānam āpādi.

15. idha pana bhikkhave ekacco kulaputto saddhā āgārasmā anagāriyam pabbajito hoti: otiņņomhi jātiyā jarāmaraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotiņņo dukkhapareto, appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññayethāti. so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena na attamano hoti no ca kho paripuņņasankappo. so tena lābhasakkārasilokena na majjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno sīlasampadam ārādheti. so tāya sīlasampadāya attamano hoti. no ca kho

bjt page 474 x 474

paripuṇṇasaṅkappo. so tāya sīlasampadāya na attānuk-kaṃseti na paraṃ vamheti. so tāya sīlasampadāya na majjati nappamajjati nappamādaṃ āpajjati. appamatto samāno samādhisampadaṃ ārādheti. so tāya samādhisampadāya attamano hoti no ca kho paripuṇṇasaṅkappo. so tāya samādhisampadāya na attānukkaṃseti na paraṃ vamheti. so tāya samādhisampadāya na majjati nappamajjati nappamādaṃ āpajjati. appamatto samāno ñāṇadassanaṃ ārādheti. so tena ñāṇadassanena attamano hoti no ca kho paripuṇṇasaṅkappo. so tena ñāṇadassanena na attānukkaṃseti na paraṃ vamheti: so tena ñāṇadassanena majjati nappamajjati nappamādaṃ āpajjati. appamatto samāno asamayavimokkhaṃ ārādheti. aṭṭhānametaṃ bhikkhave anavakāso yaṃ so bhikkhu tāya asamayavimuttiyā parihāyetha.

16. seyyathāpi bhikkhave puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato sāraññeva chetvā ādāya pakkameyya sāranti jānamāno, tamenam cakkhumā puriso disvā evam vadeyya: aññāsi vatāyam bhavam puriso sāram aññāsi pheggum, aññāsi tacam, aññāsi papaṭikam, aññāsi sākhāpalāsam. tathā hayam bhavam puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato sāraññeva chetvā ādāya pakkanto sāranti jānamāno, yañcassa sārena sārakaraṇīyam tañcassa attham anubhavissatī'ti.

pts page 197 q 197 bjt page 476 x 476

17. evameva kho bhikkhave idhekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti: otinnomhi jātivā jarāmaranena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotinno dukkhapareto, appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāvethāti, so evam pabbajito samāno lābhasakkārasilokam abhinibbatteti. so tena lābhasakkārasilokena na attamano hoti na puripunnasankappo. so tena lābhasakkārasilokena na attānukkamseti na param vamheti. so tena lābhasakkārasilokena na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno sīlasampadam ārādheti. so tāya sīlasampadāya attamano hoti no ca kho paripunnasankappo, so taya sīlasampadāya na attānukkamseti na param vambheti: so tāya sīlasampadāya na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno samādhisampadam ārādheti. so tāya samādhisampadāya attamano hoti no ca kho paripunnasankappo, so taya samadhisampadāya na attānukkamseti na param vamheti. so tāva samādhisampadāya na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati, appamatto samāno ñānadassanam ārādheti. so tena ñānadassanena attamano hoti no ca kho paripunnasankappo, so tena ñanadassanena na attānukkamseti na param vamheti: so tena ñāṇadassanena na majjati nappamajjati nappamādam āpajjati. appamatto samāno asamayavimokkham ārādheti. aţthānametam bhikkhave anavakāso yam so bhikkhu tāya asamayavimuttiyā parihāyetha.

18. iti kho bhikkhave nayidam brahmacariyam lābha-sakkārasilokānisamsam, na silasampadā nisamsam, na samādhisampadānisamsasam, na ñāṇadassanānisamsam. yā ca kho ayam bhikkhave akuppā cetovimutti, etadatthamidam bhikkhave brahmacariyam. etam sāram. etam pariyosānanti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Mahāsāropamasuttam navamam.

pts page 198 q 198 bjt page 478 x 478

3.9 Cūļahatthipadopamasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tena kho pana samayena jānussoni brāhmano sabbasetena vaļabhīrathena⁵¹⁰ sāvatthiyā niyyāti divā divassa.
- 2. addasā kho jāņussoņi brāhmaņo pilotikam paribbājakam dūratova āgacchantam. disvāna pilotikam paribbājakam etadavoca:
- " handa kuto nu bhavam vacchāyano āgacchati divā divassā"ti.

ito hi kho aham bho āgacchāmi samaṇassa gotamassa santikāti.

"taṃ kiṃ maññati bhavaṃ vacchāyano samaṇassa gotamassa paññāveyyattiyaṃ, paṇaḍito maññe"ti.

ko cāham bho, ko ca samaņassa gotamassa paññāveyyattiyam jānissāmi. sopi nūnassa tādisova yo samaņassa gotamassa paññāveyyattiyam jāneyyāti.

'uļārāya khalu bhavam vacchāyano samaṇam gotamam pasaṃsāya pasaṃsatī"ti.

ko vāham bho, ko ca samanam gotamam pasamsissāmi. pasatthapasatthova so bhavam gotamo, settho

⁵¹⁰valavābhirathena (machasam)

devamanussānanti.

" kampana bhavam vacchāyano atthavasam sampassamāno samaņe gotame evam abhippasanno"ti⁵¹¹.

3. seyyathāpi bho kusalo nāgavaniko nāgavanam paviseyyā, so passeyya nāgavane mahantam hatthipadam dīghato ca āyatam tiriyanca vitthatam. so niţtham gaccheyya: 'mahā vata bho nāgo'ti. evameva kho aham bho yato⁵¹² addasam samane gotame cattāri padāni, athāham niţthamagamam: " sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho"ti.

4. katamāni cattāri?

idhāham bho passāmi ekacce khattiyapaṇḍite nipuṇe kataparappavāde vālavedhirūpe, vobhindantā⁵¹³ maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni. te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osarissatīti. te pañhaṃ abhisaṅkharonti: imaṃ mayaṃ pañhaṃ samaṇaṃ gotamaṃ upasaṅkamitvā pucchissāma, evañce no puṭṭho evaṃ vyākarissati, evamassa mayaṃ vādaṃ āropessāma. evañcepi no puṭṭho evaṃ vyākarissati, evampissa mayaṃ vādaṃ

⁵¹¹abhippassanno hotīti (syā)

pts page 176 q 176

⁵¹²ahaṃyato (syā)

bjt page 428 x 428

⁵¹³te bhindantā (machasam, syā)

āropessāmāti.

te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osaṭoti. te yena samaṇo gotamo tenupasaṅkamanti. te samaṇo gotamo dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahaṃseti. te samaṇena gotamena dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejitā sampahaṃsitā na ceva samaṇaṃ gotamaṃ pañhaṃ pucchanti, kutassa vādaṃ āropessanti, aññadatthu samaṇasseva gotamassa sāvakā sampajjanti. yadāhaṃ bho samaṇe gotame imaṃ paṭhamaṃ padaṃ addasaṃ, athāhaṃ niṭṭhamagamaṃ: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅghoti (paṭhamaṃ ñāṇapadaṃ)

5. puna ca parāham bho passāmi idhekacce brāhmanapandite nipuņe kataparappavāde vālavedhirūpe, vobhindantā maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni. te suṇanni: samaņo khalu bho gotamo amukam nāma gāmam vā nigamam vā osarissatīti. te pañham abhisankharonti: imam mayam pañham samaṇam gotamam upasankamitvā pucchissāma, evance no puṭṭho evam vyākarissati, evamassa mayam vādam āropessāma, evancepi no puṭṭho evam vyākarissati. evampissa mayam vādam āropessāmāti.

te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osaṭoti, te yena samaṇo gotamo tenupasaṅkamanti. te samaṇo gotamo dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahaṃ-seti.-

te samaņena gotamena dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejitā sampahaṃsitā na ceva samaṇaṃ gotamaṃ pañhaṃ pucchanti kutassa vādaṃ āropessanti. aññadatthu samaṇasseva gotamassa sāvakā sampajjanti. yadāhaṃ bho samaṇe gotame imaṃ dutiyaṃ padaṃ addasaṃ, athāhaṃ niṭṭhamagamaṃ: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅghoti. (dutiyaṃ ñāṇapadaṃ)

6. puna ca parāhaṃ bho passāmi idhekacce gahapatipaṇḍite nipuṇe kataparappavāde vālavedhirūpe, vobhindantā maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni. te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osarissatīti. te pañhaṃ abhisaṃkharonti: " imaṃ mayaṃ pañhaṃ samaṇaṃ gotamaṃ upasaṅkamitvā pucchissāma. evañce no puṭṭho evaṃ vyākarissati. evamassa mayaṃ vādaṃ āropessāma. evañcepi no puṭṭho evaṃ vyākarissati. evampissa mayaṃ vādaṃ āropessāmā"ti.

te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osaṭoti. te yena samaṇo gotamo tenupasaṅkamanti. te samaṇo gotamo dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sam-

bjt page 430 x 430 pts page 177 g 177

pahaṃseti. te samaṇena gotamena dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejitā sampahaṃsitā na ceva samaṇaṃ gotamaṃ pañhaṃ pucchanti. kutassa vādaṃ āropessanti. aññadatthu samaṇasseva gotamassa sāvakā sampajjanti. yadāhaṃ bho samaṇe gotame imaṃ tatiyaṃ padaṃ addasaṃ, athāhaṃ niṭṭhamagamaṃ: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅghoti. (tatiyaṃ ñāṇapadaṃ.)

- 7. puna ca parāham bho passāmi idhekacce samaṇa-paṇḍite nipuṇe kataparappavāde vālavedhirūpe, vobhindantā maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni. te suṇanti: samaṇo khalu bhe gotamo amukam nāma gāmam vā nigamam vā osarissatīti, te pañham abhisamkharonti: "imam mayam pañham samaṇam gotamam upasaṅkamitvā pucchissāma, evañcepi no puṭṭho evaṃ vyākarissati. evampissa mayaṃ vādaṃ āropessāmā"ti.
- 8. te suṇanti: samaṇo khalu bho gotamo amukaṃ nāma gāmaṃ vā nigamaṃ vā osaṭoti. te yena samaṇo gotamo tenupasaṅkamanti. te samaṇo gotamo dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahaṃseti. te samaṇena gotamena dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejitā sampahaṃsitā na ceva samaṇaṃ gotamaṃ pañhaṃ pucchanti, kutassa vādaṃ āropessanti. aññadatthu samaṇaññeva gotamaṃ

bit page 432 x 432

okāsam yācanti agārasmā anagāriyam pabbajjāya. te samano gotamo pabbājeti upasampādeti. te tattha pabbajitā samānā eko vūpakatthā appamattā. nacirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagārivam pabbajanti. tadanuttaram brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme savam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti. te evamāhamsu: manam vata bho anassāma, manam vata bho panassāma, mayam hi pubbe assamaṇāva samānā samaṇamhāti patijānimha, abrāhmaņāva samānā brāhmaņamhāti paţijānimha, anarahantova samānā arahantamhāti paţijānimha. idāni khomha samanā. idāni khomha brāhmanā. idāni khomha arahantoti. yadāham bho samane gotame imam catuttham padam addasam, athāham nitthamagamam: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supatipanno bhagavato sāvakasanghoti. (catuttham ñānapadam)

- **9.** yato kho aham bho samane gotame imāni cattāri padāni addasam, athāham niṭṭhamagamam: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭinno bhagavato sāvakasaṅghoti.
- 10. evam vutte jāņussoņi brāhmaņo sabbasetā vaļabhīrathā orohitvā ekamsam uttarāsangam karitvā yena bhagavā tenañjalim paņāmetvā tikkhattum udānam udānesi. " namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa, namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa bhagavato arahato sammāsambuddhasa bhagavato arahato sammāsambuddhasa bhagavato arahato sammāsambuddhasa bhagavato arahato sa

buddhassa" appevanāma mayam kadāci karahaci tena bhotā gotamena saddhim samāgaccheyyāma, appevanāma siyā kocideva kathāsallāpoti.

atha kho jāṇussoṇi brāhmaṇo yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavatā saddhiṃ sammodi. sammodanīyaṃ kathaṃ sārāṇīyaṃ vītisāretvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinno kho jāṇussoṇi brāhmaṇo yāvatako ahosi pilotikāya paribbājakena saddhiṃ kathāsallāpo, taṃ sabbaṃ bhagavato ārocesi.

- 14. evam vutte bhagavā jāņussoņim brāhmaņam etadavoca: 'na kho brāhmaņa, ettāvatā hatthipadopamo vitthārena paripūro hoti api ca brāhmaņa, yathā hatthipadopamo vitthārena paripūro hoti, tam suņāhi, sādhukam manasi karohi, bhāsissāmī'ti. evam bhoti kho jāņussoņi brāhmaņo bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:
- 15. seyyathāpi brāhmaṇa, nāgavaniko nāgavanaṃ paviseyya, so passeyya nāgavane mahantaṃ hatthipadaṃ dīghato ca āyataṃ tiriyañca vitthataṃ, yo hoti kusalo nāgavaniko neva tāva niṭṭhaṃ gacchati: 'mahā vata bho nāgo'ti. taṃ kissa hetu: santi hi brāhmaṇa, nāgavane vāmanikā nāma hatthiniyo mahāpadā, tāsampetaṃ padaṃ assāti. so tamanugacchati. tamanugacchanto passati nāgavane mahantaṃ hatthipadaṃ

pts page 178 q 178

bjt page 434×434

dīghato ca āyatam tiriyañca vitthatam uccā ca nisevitam, yo hoti kusalo nāgavaniko neva tāva nittham gacchati 'mahā vata bho nāgo'ti. tam kissa hetu: santi hi brāhmana, nāgavane uccā kālārikā nāma hatthiniyo mahāpadā, tāsampetam padam assāti so tamanugacchati, tamanugacchanto passati nāgavane mahantam hatthipadam dīghato ca āyatam tiriyañca vitthatam uccā ca nisevitam uccā ca dantehi ārañjitāni, vo hoti kusalo nāgavaniko neva tāva nittham gacchati 'mahā vata bho nāgo'ti. tam kissa hetu: santi hi brāhmana, nāgavane uccā kaņerukā nāma hatthiniyo mahāpadā, tāsampetam padam assāti. so tamanugacchati, tamanugacchanto passati nāgavane mahantam hatthipadam dīghato ca āyatam, tiriyañca vitthatam, uccā ca nisevitam, uccā ca dantehi ārañiitāni, uccā ca sākhābhangam, tanca nagam passati rukkhamulagatam va abbhokāsagatam vā gacchantam vā thitam vā nisinnam vā nipannam vā, so nittham gacchati: ayameva⁵¹⁴ so mahānāgoti.

evameva kho brāhmaṇa, idha tathāgato loke upapajjati: arahaṃ sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānaṃ buddho bhagavā. so imaṃ lokaṃ sadevakaṃ samārakaṃ sabrahmakaṃ, sassamaṇabrāhmaṇiṃ pajaṃ sadevamanussaṃ sayaṃ abhiññā sacchikatvā pavedeti. so dhammaṃ deseti: ādikalyāṇaṃ

⁵¹⁴ayaṃva (pts) bjt page 436 x 436 pts page 179 g 179

majjhekalyāṇaṃ pariyosānakalyāṇaṃ sātthaṃ sabyañjanaṃ kevalaparipuṇṇaṃ parisuddhaṃ, brahmacariyaṃ pakāseti.

- 17. tam dhammam sunāti gahapati vā gahapatiputto vā aññatarasmim vā kule paccājāto. so tam dhammam sutvā tathāgate saddham paṭilabhati. so tena saddhāpaṭilābhena samannāgato iti paṭisañcikkhati: sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipunṇam ekantaparisuddham saṅkhalikhitam brahmacariyam caritum, yannūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyanti. so aparena samayena appam vā bhogakhandham pahāya mahantam vā bhogakkhandham pahāya appam vā ñātiparivaṭṭam pahāya mahantam cā ñātiparivaṭṭam pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajati.
- 18. so evam pabbajito samāno bhikkhūnam sikkhāsājīvasamāpanno pāṇātipātam pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti. nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati. adinnādānam pahāya adinnādānā paṭivirato hoti. dinnādāyī dinnapāṭikaṅkhī athenena sucibhūtena attanā viharati. abrahmacariyam pahāya brahmacārī hoti ārācārī virato methunā gāmadhammā. musāvādam pahāya musāvādā paṭirato hoti saccavādī saccasandho theto paccayiko avisaṃvā-

dako lokassa. pisunam vācam pahāya pisunā vācā⁵¹⁵ paṭivirato hoti: ito sutvā na amutra akkhātā imesam bhedāya, amutra vā sutvā na imesam akkhātā amūsam bhedāya, iti bhinnānam vā sandhātā sahitānam vā anuppadātā samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaranim vācam bhāsitā hoti. pharusam vācam pahāya pharusā vācā⁵¹⁶ paṭivirato hoti: yā sā vācā neļā kaṇṇasukhā pemanīyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpim vācam bhāsitā hoti. samphappalāpam pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti: kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatim vācam bhāsitā kālena sāpadesam pariyantavatim atthasamhitam.

19. so bījagāmabhūtagāmasamārambhā paţivirato hoti. ekabhattiko hoti rattūparato virato vikālabhojanā. naccagītavāditavisūkadassanā paţivirato hoti. mālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā paṭivirato hoti. uccāsayanamahāsayanā paṭivirato hoti. jātarūparajatapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. āmakadhaññapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. āmakamaṃsapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. itthikumārikapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. dāsidāsapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. kukkuṭasūkarapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. hatthigavāssavaļavāpaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. khettavatthupaṭiggahaṇā paṭivirato hoti.

⁵¹⁵pisuṇāya vācāya (machasaṃ, syā, pts)

 $^{^{516}}$ pharusāya vācāya (machasam, syā, pts) pts page 180 q 180 bit page 438 x 438

ti. dūteyyapahiṇagamanānuyogā paṭivirato hoti. kayavikkayā paṭivirato hoti. tulākūṭakaṃsakūṭa mānakūṭā paṭivirato hoti. ukkoṭanavañcananikatisāciyogā paṭivirato hoti, chedanavadhabandhanaviparāmosaālopasahasākārā paṭivirato hoti.

- **20.** so santuṭṭho hoti kāyaparihārikena cīvarena kucchiparihārikena piṇḍapātena. so yena yeneva⁵¹⁷ pakkamati samādāyeva pakkamati. seyyathāpi nāma pakkhīsakuṇo yena yeneva ḍeti sapattabhārova ḍeti, evameva kho bhikkhu⁵¹⁸ santuṭṭho hoti kāyaparihārikena cīvarena kucchiparihārikena piṇḍapātena, so yena yeneva pakkamati samādāyeva pakkamati. so iminā ariyena sīlakkhandhena samannāgato ajjhattaṃ anavajjasukhaṃ paṭisaṃvedeti.
- 21. so cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraņamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjati. sotena saddam sutvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraņamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati sotindriyam sotindriye samvaram āpajjati. ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhi-

⁵¹⁷yena (syā, pts)

⁵¹⁸evameva bhikkhu (machasam, syā, pts)

karanamenam ghānindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum tassa samvarāya patipajjati, rakkhati ghānindriyam ghānindriye samvaram āpajjati. jivhāya rasam sāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. vatvādhikaranamenam jivihindrivam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. tassa samvarāya paţipajjati, rakkhati jivhindriyam jivhindriye samvaram āpajjati. kāyena photthabbam phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubvañjanaggāhī. yatvādhikaranamenam kāyindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati kāyindriyam kāyindriye samvaram āpajjati. manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaranamenam manindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati manindriyam manindriye samvaram āpajjati. so iminā arivena indrivasamvarena samannāgato ajjhattam abyāsekasukham patisamvedeti.

22. so abhikkante paţikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, sammiñjite pasārite sampajānakārī hoti, saṅghāṭipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve

pts page 181 q 181 bjt page 440 x 440

sampajānakārī hoti.

- 23. so iminā ca ariyena sīlakkhandhena samannāgato iminā ca ariyena indriyasaṃvarena samannāgato iminā ca ariyena satisampajaññena samannāgato vivittaṃ senāsanaṃ bhajati araññaṃ rukkhamūlaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapatthaṃ abbhokāsaṃ palālapuñjaṃ.
- 24. so pacchābhattam pindapāta paṭikkanto nisīdati pallankam ābhujitvā ujum kāyam paṇidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. so abhijjham loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati. abhijjhāya cittam parisodheti. byāpādapadosam pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī. byāpādapadosā cittam parisodheti. thīnamiddham pahāya vigatathīnamiddho viharati ālokasaññī sato sampajāno. thīnamiddhā cittam parisodheti. uddhaccakukkuccam pahāya anuddhato viharati ajjhattam vūpasantacitto. uddhaccakukkuccā cittam parisodheti. vicikiccham pahāya tiṇṇavicikiccho viharati akathankathī kusalesu dhammesu. vicikicchāya cittam parisodheti.
- **25.** so ime pañca nīvaraņe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraņe, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam⁵¹⁹ upasampajja viharati. idampi vuccati brāhmaṇa, tathāgatapadam iti-

⁵¹⁹paṭhamajjhānam (sīmu)

pi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam⁵²⁰ itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti.

- **26.** puna ca param brāhmaṇa, bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam⁵²¹ upasampajja viharati. idampi vucati brāhmaṇa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti.
- 27. puna ca param brāhmaņa, bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhanca kāyena paţisamvedeti. yam tam ariyā ācikkhanti: 'upekkhako satimā sukhavihārī'ti tatiyam jhānam upasampajja viharati. idampi vuccati brāhmaņa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatāranjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niţţham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaţipanno bhagavato savakasangho'ti.

⁵²⁰ tathāgatarañjitam (sīmu) bjt page 442 x 442 521 dutijjhānam (sīmu) pts page 182 g 182

- 28. puna ca param brāhmaṇa, bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā⁵²² adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. idampi vuccati brāhmaṇa tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo,supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho 'ti.
- 29. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ţhite āneñjappatte⁵²³ pubbenivāsānussatiñāṇāya cittaṃ abhininnāmeti. so anekavihitaṃ pubbenivāsaṃ anussarati: seyyathīdaṃ- ekampi jātiṃ dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo tiṃsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo pañnāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi saṃvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṃvaṭṭavivaṭṭakappe, 'amutrāsiṃ evaṃ nāmo evaṃ gotto evaṃvaṇṇo evamāhāro evaṃ sukhadukhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto,-

so tato cuto amutra upapādim, tatrāpāsim evamnāmo evamgotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapaţisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam

⁵²² atthagamā (sīmu)

⁵²³ānejjappatte (sīmu)

bjt page 444 x 444

pubbenivāsam anussarati, idampi vuccati brāhmaņa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti.

so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte sattānam cutūpapātanānāva cittam abhininnāmeti, so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne, hine panite suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti: 'ime vata bhonto sattā kāvaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiţthikā micchādiţthikammasamādānā, te kāvassa bhedā parammaraņā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paņīte suvanņe dubbanņe sugate duggate, vathākammūpage satte pajānāti, idampi vuccati brāhmana, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako

pts page 183 q 183

niţţhaṃ gacchati: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaţipasanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti

31. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ţhite āneñjappatte āsavānam khayañāṇāya cittam abhininnāmeti.

so idam dukkhanti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhasamudayoti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhanirodhoti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam pajānāti, ime āsavāti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavasamudayoti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam pajānāti. idampi vuccati brāhmaṇa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. na tveva tāva ariyasāvako niṭṭham gato hoti. api ca kho niṭṭham gacchati: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅghoti.

32. tassa evam jānato evam passato kāmasāvāpi cittam vimuccati, bhavāsavāpi cittam vimuccati, avijjāsavāpi cittam vimuccati, vimuttasmim vimuttamiti ñāņam hoti. khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam

bjt page 446 x 446 pts page 184 q 184

karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāti. idampi vuccati brāhmaṇa, tathāgatapadam itipi, tathāgatanisevitam itipi, tathāgatārañjitam itipi. ettāvatā kho brāhmaṇa, ariyasāvako niṭṭham gato hoti: 'sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho'ti. ettāvatā brahmaṇa, hatthipadopamo vitthārena paripūro hotīti.

33. evam vutte jāņussoņi brāhmaņo bhagavantam etadavoca: 'abhikkantam bho gotama, abhikkantam bho gotama, seyyathāpi bho gotama, nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya: 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti. evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito esāham bhavantam⁵²⁴ gotamam saraṇam gacchāmi, dhammanca bhikkhusanghanca. upāsakam mam bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatanti⁵²⁵.

Cūļahatthipadopamasuttam sattamam

526

⁵²⁴bhagavantam (syā)

⁵²⁵saranagatanti (pts)

⁵²⁶niṭṭhaṃ sattamaṃ (syā) bit page 448 x 448

Mahāyamakavaggo

4.1 Cūļagosingasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā nādike⁵²⁷ viharati giñjakāvasathe. tena kho pana samayena āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo⁵²⁸ gosingasālavanadāye viharanti. atha kho bhagavā sāyanhasamayam patisallāṇā⁵²⁹ vuṭṭhito yena gosingasālavanadāyo tenupasankami.
- 2. addasā kho dāyapālo bhagavantam dūratova āgacchantam disvāna bhagavantam etadavoca: " mā samaņa, etam dāyam pāvisi. santettha tayo kulaputtā attakāmarūpā viharanti mā tesam aphāsumakāsī"ti.

⁵²⁷ nātike (machasam)

⁵²⁸ kimilo (machasam, syā)

⁵²⁹paţisallāṇā (machasam, syā)

- **3.** assosi kho āyasmā anuruddho dāyapālassa bhagavatā saddhim mantayamānassa. sutvāna dāyapālam etadavoca: 'mā āvuso dāyapāla, bhagavantam vāresi. satthā no bhagavā anuppatto'ti.
- **4.** atha kho āyasmā anuruddho yenāyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo tenupasaṅkami upasaṅkamitvā āyasmantañca nandiyaṃ āyasmantañca kimbilaṃ etadavoca: 'abhikkamathāyasmanto, abhikkamathāyasmanto, satthā no bhagavā anuppatto'ti.
- **5.** atha kho āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo bhagavantam paccuggantvā eko bhagavato pattacīvaram paṭiggahesi. eko āsanam paññāpesi. eko pādodakam upaṭṭhapesi. nisīdi bhagavā paññatte āsane. nisajja⁵³⁰ kho bhagavā pāde pakkhālesi. tepi kho āyasmanto bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu.
- **6.** ekamantam nisinnam kho āyasmantam anuruddham bhagavā etadavoca: kacci vo anuruddhā khamanīyam? kacci yāpanīyam? kacci piṇḍakena na kilamathā"ti. "khamanīyam bhagavā, yāpanīyam bhagavā, na ca mayam bhante piṇḍakena kilamāmā "ti.

pts page 206 q 206

⁵³⁰nisajja pāde (syā)

bjt page 496 x 496

- **8.** kacci pana vo anuruddhā samaggā sammodamānā avivadamānā khīrodakībhūtā aññamaññam piyacakkhūhi sampassantā viharathāti?
- **9.** "taggha mayam bhante samaggā sammodamānā avivadamānā khīrodakībhūtā aññamaññam piyacakkhūhi sampassantā viharāmā"ti.
- **10.** yathākatham pana tumhe anuruddhā samaggā sammodamānā avivadamānā khīrodakībhūtā aññamaññam piyacakkhūhi sampassantā viharathāti?
- 11. "idha mayham bhante evam hoti: 'lābhā vata me suladdham vata me, yoham eva rūpehi sabrahmacārīhi saddhim viharāmī'ti. tassa mayham bhante imesu āvasmantesu mettam kāvakammam paccupatthitam āvī⁵³¹ ceva raho ca. mettam vacīkammam paccupatthitam āvī ceva raho ca. mettam manokammam paccupatthitam āvī ceva raho ca. tassa mayham bhante evam hoti: 'yannūnāham sakam cittam nikkhipitvā imesamyeva āyasmantānam cittassa vasena vatteyya'nti. so kho aham bhante sakam cittam nikkhipitvā imesamyeva āyasmantānam cittassa vasena vattāmi. nānā hi kho no bhante kāyā. ekañca pana maññe citta"nti. āyasmāpi kho nandiyo bhagavantam etavoca: mayhampi kho bhante evam hoti: 'lābhā vata me, suladdham vata me, yoham evarūpehi sabrahmacārīhi saddhim viharāmī'ti. tassa mavham bhante imesu āvasmantesu

⁵³¹ āvim (syā); āvī (i)

mettam kāyakammam paccupaṭṭhitam āvī ceva raho ca. mettam vacīkammam paccupaṭṭhitam āvī ceva raho ca. tassa mayham bhante evam hoti: 'yannūnāham sakam cittam nikkhipitvā imesamyeva āyasmantānam cittassa vasena vatteyyanti. so kho aham bhante sakam cittam nikkhipitvā imesamyeva āyasmantānam cittassa vasena vattāmi. nānā hi kho no bhante kāyā. ekanca pana mañne citta'nti. evam kho mayam bhante samaggā sammodamānā avivadamānā khīrodakībhūtā añnamannam piyacakkhūhi sampassantā viharāmā"ti.

āyasmāpi kho kimbilo bhagavantam etavoca: mayhampi kho bhante evam hoti: 'lābhā vata me, suladdham vata me, yoham evarūpehi sabrahmacārīhi saddhim viharāmī'ti. tassa mayham bhante imesu āyasmantesu mettam kāyakammam paccupatthitam āvī ceva raho ca. mettam vacīkammam paccupatthitam āvī ceva raho ca. mettam manokammam paccupatthitam āvī ceva raho ca. tassa mayham bhante evam hoti: 'yannūnāham sakam cittam nikkhipitvā imesamyeva āyasmantānam cittassa vasena vatteyyanti. so kho aham bhante sakam cittam nikkhipitvā imesamyeva āvasmantānam cittassa vasena vattāmi. nānā hi kho no bhante kāvā, ekañca pana maññe citta'nti, evam kho mayam bhante samaggā sammodamānā avivadamānā khīrodakībhūtā aññamaññam piyacakkhūhi sampassantā viharāmā"ti.

pts page 207 q 207

- **13.** sādhu, sādhu, anuruddhā. kacci pana vo anuruddhā, appamattā ātāpino pahitattā viharathāti?
- **14.** "taggha mayam bhante appamattā ātāpino pahitattā viharāmā"ti.
- **15.** yathākathampana tumhe anuruddhā appamattā ātāpino pahitattā viharathāti?
- 16. "idha pana bhante amhākam yo pathamam gāmato pindāva patikkamati, so āsanāni paññāpeti, pānīyam paribhojanīyam upatthapeti⁵³². avakkārapātim upatthapeti. yo pacchā gāmato pindāya patikkamati, sace hoti bhuttāvaseso, sace ākankhati, bhunjati. no ce ākaṅkhati, appaharite vā chaddeti. appānake vā udake opilāpeti. so āsanāni patisāmeti. pānīvam paribhojanīyam paţisā meti. avakkārapātim paţisāmeti. bhattaggam sammajjati. yo passati pānīyaghatam vā paribhojanīyaghatam vā vaccaghatam vā rittam tuccham, so upatthapeti. sacassa⁵³³ hoti avisayham, hatthavikārena dutiyam āmantetvā hatthavilanghakena upatthapema. natveva mayam bhante tappaccayā vācam bhindāma, pañcāhikam kho pana mayam bhante sabbarattikam⁵³⁴ dhammiyā kathāya sannisīdāma. evam kho mayam bhante appamattā ātāpino pahitattā viharāmā"ti.

bjt page 498 x 498

⁵³²upaţţhāpeti (pts)

⁵³³sacāssa (machasam, syā)

⁵³⁴sabbarattiyā (pts)

- **17.** sādhu, sādhu, anuruddhā. atthi pana vo anuruddhā, evam appamattānam ātāpīnam pahitattānam viharatam⁵³⁵ uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāroti?
- 18. "kim hi no siyā bhante. idha mayam bhante yāvadeva ākankhāma, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam⁵³⁶ upasampajja viharāma. ayam kho no bhante amhākam appamattānam ātāpīnam pahitattānam viharatam uttarimanussadhammā alamariyanāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro"ti.
- **19.** sādhu, sādhu, anuruddhā. etassa pana vo anuruddhā vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā atthañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāroti?
- **20.** "kiṃ hi no siyā bhante, idha mayaṃ bhante yāvadeva ākaṅkhāma, vitakkavicārānaṃ vūpasamā ajjhattaṃ sampasādanaṃ cetaso ekodibhāvaṃ avitakkaṃ avicāraṃ samādhijaṃ pītisukhaṃ dutiyaṃ jhānaṃ⁵³⁷ upasampajja viharāma. etassa bhante vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā ayamañ-

⁵³⁵viharantānam (machasam)

⁵³⁶paṭhamajjhānaṃ (sī) pts page 208 g 208

⁵³⁷dutiyajjhānam (sī)

ño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro"ti.

- **21.** sādhu, sādhu, anuruddhā. etassa pana vo anuruddhā vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā atthañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāroti?
- 22. "kiṃ hi no siyā bhante, idha mayaṃ bhante yāvadeva ākaṅkhāma pītiyā ca virāgā upekkhakā ca viharāma satā ca sampajānā. sukhañca kāyena paṭisaṃvedema. yantaṃ ariyā ācikkhanti: 'upekkhako satimā sukhavihārī'ti tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharāma. etassa bhante vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā ayamañno uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro"ti.
- **23.** sādhu, sādhu, anuruddhā. etassa pana vo anuruddhā vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā atthañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāroti?
- 24. "kiṃ hi no siyā bhante, idha mayaṃ bhante yāvadeva ākaṅkhāma sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthagamā adukkhaṃ asukhaṃ upekkhāsatipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharāma. etassa bhante

bit page 500 x 500

vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā ayamañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro"ti.

- **25.** sādhu, sādhu, anuruddhā. etassa pana vo anuruddhā vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā atthañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāroti?
- 26. "kiṃ hi no siyā bhante. idha mayaṃ bhante yāvadeva ākaṅkhāma sabbaso rūpasaññānaṃ samatikkamā paṭighasaññānaṃ atthagamā nānattasaññānaṃ amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṃ upasampajja viharāma. etassa bhante vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā ayamañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro"ti.
- **27.** sādhu, sādhu, anuruddhā. etassa pana vo anuruddhā vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā atthañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāroti?
- **28.** "kiṃ hi no siyā bhante, idha mayaṃ bhante yāvadeva ākaṅkhāma, sabbaso ākāsānañcāyatanaṃ samatikkamma anantaṃ viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṃ

pts page 209 q 209 bit page 502 x 502

upasampajja viharāma. etassa bhante vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā ayamañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro "ti.

sādhu, sādhu, anuruddhā, etassa pana vo anuruddhā vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā atthañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro"ti.?

kim hi no siyā bhante, idha mayam bhante yāvadeva ākankhāma, sabbaso viñnānancāyatanam samatikkamma natthi kincīti ākincannāyatanam upasampajja viharāma. etassa bhante vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā ayamanno uttarimanussadhammā alamariyanānadassanaviseso adhigato phāsuvihāro "ti.

sādhu, sādhu, anuruddhā, etassa pana vo anuruddhā vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā atthañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro ti?

kim hi no siyā bhante, idha mayam bhante yāvadeva ākankhāma, sabbaso ākincannāyatanam samatikkamma nevasannānāsannāyatanam upasampajja viharāma. etassa bhante vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā ayamanno uttarimanussadhammā alamariyanānadassanaviseso adhigato phāsuvihāro"ti.

- **29.** sādhu, sādhu, anuruddhā, etassa pana vo anuruddhā vihārassa samatikkamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā atthañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāroti?
- **30.** "kiṃ hi no siyā bhante, idha mayaṃ bhante yāvadeva ākaṅkhāma, sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṃ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṃ upasampajja viharāma. paññāya ca no disvā āsavā parikkhīṇā⁵³⁸. etassa bhante vihārassa samatikakamāya etassa vihārassa paṭippassaddhiyā ayamañño uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro⁵³⁹. imasmā ca⁵⁴⁰ mayaṃ bhante phāsuvihārā aññaṃ phāsuvihāraṃ uttaritaraṃ vā paṇītataraṃ vā na samanupassāmā"ti.
- **31.** sādhu, sādhu, anuruddhā, etasmā anuruddhā phāsuvihārā añño phāsuvihāro uttaritaro vā paṇītataro vā natthīti.
- **32.** atha kho bhagavā āyasmantañca anuruddham āyasmantañca nandiyam āyasmantañca kimbilam dham miyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahaṃsetvā uṭṭhāyāsanā pakkāmi⁵⁴¹.

⁵³⁸parikkhīṇā honti (syā)

⁵³⁹phāsuvihāroti (syā)

⁵⁴⁰imasmā (machasam)

⁵⁴¹pakkami (machasam)

33. atha kho āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo bhagavantam anusamsāvetvam⁵⁴² tato paṭinivattitvā āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo āyasmantam anuruddham etadavocum:

"kinnu⁵⁴³ mayam āyasmato anuruddhassa evamārocimha⁵⁴⁴ 'imāsañca imāsañca vihārasamāpattīnam mayam lābhino'ti yam no āyasmā anuruddho bhagavato sammukhā yāva āsavānam khayā pakāsesī"ti?

- **34.** na kho me āyasmanto evamārocesuṃ: imāsañca imāsañca vihārasamāpattīnaṃ mayaṃ lābhinoti, api ca⁵⁴⁵ me āyasmantānaṃ cetasā ceto paricca vidito: imāsañca imāsañca vihārasamāpattīnaṃ ime āyasmanto lābhinoti. devatāpi me etamatthaṃ ārocesuṃ: imāsañca imāsañca vihārasamāpattīnaṃ āyasmanto lābhinoti. taṃ⁵⁴⁶ me bhagavatā pañhābhi puṭṭhena byākatanti.
- **35.** atha kho dīgho parajano yakkho yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. ekamantaṃ ṭhito kho dīgho parajano yakkho bhagavantaṃ etadavoca: "lābhā

⁵⁴² anusaṃyāyitvā (syā, machasaṃ)

pts page 210 q 210

⁵⁴³kinnu kho mayaṃ (machasaṃ, syā, pts, sīmu)

⁵⁴⁴ evamārocimhā (syā)

bjt page 504 x 504

⁵⁴⁵api kho (syā)

⁵⁴⁶ tamenam (machasam, pts)

bhante⁵⁴⁷ vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya⁵⁴⁸ yattha tathāgato viharati araham sammāsambuddho, ime ca tayokulaputtā, āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti.

dīghassa parajanassa yakkhassa saddam sutvā bhummā devā saddamanussāvesum: "lābhā vata bho vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya, yattha tathāgato viharati araham sammāsambuddho, ime ca tayo kulaputtā āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti. bhummānam devānam saddam sutvā cātummahārājikā devā saddamanussāvesum: "lābhā vata bho vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya, yattha tathagato viharati araham sammasambuddho, ime ca tayo kulaputtā āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti cātummahārājikānam devā saddam sutvā tāvatimsā devā saddamanussāvesum: " lābhā vata bho vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya, vattha tathaqato viharati araham sammasambuddho, ime ca tayo kulaputtā āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti. tāvatimsānam devānam saddam sutvā yāmā devā saddamanussāvesum: "lābhā vata bho vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya, vattha tathagato viharati araham sammasambuddho, ime ca tavo kulaputtā āvasmā ca anuruddho āvasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti. yāmānam devānam saddam sutvā tusitā devā saddamanussāvesum: " lābhā vata bho vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya, yattha

⁵⁴⁷ lābhā vata bhante (machasam)

⁵⁴⁸suladdha lābhā vata bho vajjīnam pajāya (syā)

tathāgato viharati araham sammāsambuddho, ime ca tayo kulaputtā āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti. tusitānam devānam saddam sutvā nimmānaratī devā saddamanussāvesum: "lābhā vata bho vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya, vattha tathaqato viharati araham sammasambuddho, ime ca tayo kulaputtā āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti. nimmānaratīnam devānam saddam sutvā paranimmitavasavattino devā saddamanussāvesum: "lābhā vata bho vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya, yattha tathāgato viharati araham sammāsambuddho, ime ca tayo kulaputtā āyasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti. paranimmitavasavattīnam devānam⁵⁴⁹ saddam sutvā brahmakāyikā devā saddamanussāvesum:" lābhā vata bho vajjīnam, suladdhalābhā vajjipajāya, yattha tathāgato viharati araham sammāsambuddho, ime ca tayo kulaputtā āvasmā ca anuruddho āyasmā ca nandiyo āyasmā ca kimbilo"ti. itiha te āyasmanto tena khanena tena muhuttena yāva brahmalokā viditā ahesum.

37. evametam dīgha, evametam dīgha yasmāpi dīgha, kulā ete tayo kulaputtā agārasmā anagāriyam pabbajitā, tancepi kulam ete tayo kulaputte pasannacittam anussareyya, tassapassa⁵⁵⁰ kulassa dīgharattam hitāya sukhāya.

paranimmitavasavatti devā (machasaṃ, syā)

⁵⁵⁰tassapāssa (machasam)

- **38.** dīgha, yasmāpi kulaparivaṭṭā ete tayo kulaputtā agārasmā anagāriyaṃ pabbajitā, so cepi kulaparivaṭṭo ete tayo kulaputte pasannacitto anussareyya, tassapassa kulaparivaṭṭassa dīgharattaṃ hitāya sukhāya.
- **39.** yasmā pi dīgha, gāmā ete tayo kulaputtā agārasmā anagāriyam pabbajitā, so cepi gāmo ete tayo kulaputte pasannacitto anussareyya, tassapassa⁵⁵¹ gāmassa dīgharattam hitāya sukhāya.
- **40.** yasmā pi dīgha, nigamā ete tayo kulaputtā agārasmā anagāriyam pabbajitā, so cepi nigamo ete tayo kulaputte pasannacitto anussareyya, tassapassa nigamassa dīgharattam hitāya sukhāya.
- **41.** yasmā pi dīgha, nagarā ete tayo kulaputtā agārasmā anagāriyam pabbajitā, tañcepi nagaram ete tayo kulaputte pasannacitto anussareyya, tassapassa nagarassa dīgharattam hitāya sukhāya.
- **42.** yasmā pi dīgha, janapadā ete tayo kulaputtā agārasmā anagāriyam pabbajitā, so cepi janapado ete tayo kulaputte pasannacitto anussareyya, tassapassa janapadassa dīgharattam hitāya sukhāya.

⁵⁵¹pāssa (machasaṃ)

pts page 211 q 211 bjt page 506 x 506

- **43.** sabbe cepi dīgha, khattiyā ete tayo kulaputte pasannacittā anussareyyum, sabbesānampassa⁵⁵² khattiyānam dīgharattam hitāya sukhāya.
- **44.** sabbe cepi dīgha, brāhmaṇā ete tayo kulaputte pasannacittā anussareyyum, sabbesānampassa brāhmaṇānam dīgharattam hitāya sukhāya.
- **45.** sabbe cepi dīgha, vessā⁵⁵³ ete tayo kulaputte pasannacittā anussareyyum, sabbesānampassa vessānam dīgharattam hitāya sukhāya.
- **46.** sabbe cepi dīgha, suddā ete tayo kulaputte pasannacittā anussareyyum, sabbesānampassa suddānam dīgharattam hitāya sukhāya.
- **47.** sadevako cepi dīgha, loko samārako sabrahmako, sassamaņabrāhmaņī pajā sadevamanussā ete tayo kulaputte pasannacittā anussareyya, sadevakassa passa lokassa samārakassa sabrahmakassa, sassamaņabrāhmaņiyā pajāya sadevamanussāya dīgharattam hitāya sukhāya.
- **48.** passa dīgha, yāvañcete tayo kulaputtā bahujanahitāya paṭipannā bahujanasukhāya lokānukampakāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānanti.

⁵⁵²sabbesānaṃ pāssa (machasaṃ); sabbesaṃ passa (syā)

⁵⁵³ sabbecepi dīgha brāhmaņā -pe-, sabbe cepi dīgha vessā pe (machasam, syā)

idamavoca bhagavā. attamano dīgho parajano yakkho bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Cūļagosingasuttam pathamam.

4.2 Mahāgosingasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā gosingasālavanadāye viharati sambahulehi abhiñnātehi abhiññātehi therehi sāvakehi saddhim: āyasmatā ca sāriputtena āyasmatā ca mahāmoggallānena āyasmatā ca anuruddhena āyasmatā ca revatena āyasmatā ca ānandena - añnehi ca abhiñnātehi therehi sāvakehi saddhim.
- 2. atha kho āyasmā mahāmoggallāno sāyanhasamayam paţisallāṇā vuţthito yenāyasmā mahākassapo tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā āyasmantam mahākassapam etadavoca: āyāmāvuso kassapa yenāyasmā sāriputto tenupasaṅkamissāma dhammasavaṇāyāti. evamāvusoti kho āyasmā mahākassapo āyasmato mahāmoggallānassa paccassosi.
- 3. atha kho āyasmā ca mahāmoggallāno āyasmā ca mahākassapo āyasmā ca anuruddho yenāyasmā sāriputto tenupasaṅkamiṃsu dhammasavaṇāya. addasā kho āyasmā ānando āyasmantañca mahāmoggallānaṃ āyasmantañca mahākassapaṃ āyasmantañca anuruddhaṃ yenāyasmā sāriputto tenupasaṅkamante dhammasavaṇāya. disvāna yenāyasmā revato tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā āyasmantaṃ revataṃ etadavoca: upasaṅkamantā kho amū āvuso revata sappurisā yenāyasmā sāriputto tena dhammasavaṇāya. āyāmāvuso revata yenāyasmā sāriputto tenusaṅkamissāma dhammasavaṇāyāti. evamāvusoti kho āyasmā revato

āyasmato ānandassa paccassosi. atha kho āyasmā ca revato āyasmā ca ānando yenāyasmā sāriputto tenupasaṅkamiṃsu dhammasavaṇāya.

- **4.** addasā kho āyasmā sāriputto āyasmantañca revataṃ āyasmantañca ānandaṃ dūratova āgacchante. disvāna āyasmantaṃ ānandaṃ etadavoca: " etu kho āyasmā ānando, sāgataṃ āyasmato ānandassa bhagavato upaṭṭhākassa bhagavato santikāvacarassa. ramaṇīyaṃ āvuso ānanda gosiṅgasālavanaṃ, dosinā ratti, sabbapāliphullā⁵⁵⁴ sālā, dibbā maññe gandhā sampavanti. kathaṃrūpena āvuso ānanda bhikkhunā gosiṅgasālavanaṃ sobheyyā"tī?.
- 5. "idhāvuso sāriputta bhikkhu bahussuto hoti sutadharo sutasannivayo. ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthā sabyañjanā kevalaparipuṇṇaṃ parisuddhaṃ brahmacariyaṃ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti, dhatā, vacasā paricitā, manusānupekkhitā, diṭṭhiyā suppaṭividdhā. so catassannaṃ⁵⁵⁵ parisānaṃ dhammaṃ deseti parimaṇḍalehi padabyañjanehi appabaddhehi⁵⁵⁶ anusayasamugghātāya. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosiṅgasālavanaṃ sobheyyā"ti.

pts page 213 q 213

⁵⁵⁴sabbaphāliphullā pts bit page 510 x 510

⁵⁵⁵ catunnam (machasam, i)

⁵⁵⁶anuppabaddhehi (machasam, syā)

- **6.** evam vutte āyasmā sāriputto āyasmantam revatam etadavoca: byākatam kho āvuso revata āyasmatā ānandena yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam revatam pucchāma. ramanīyam āvuso revata gosingasālavanam, dosinā ratti, sabbapāliphullā sālā, dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso revata bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyāti?
- 7. "idhāvuso sāriputta, bhikkhu paṭisallāṇārāmo hoti paṭisallāṇarato, ajjhattaṃ cetosamathamanuyutto, anirākatajjhāno, vipassanāya samannāgato, brūhetā suññāgārānaṃ. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosiṅgasālavanaṃ sobheyyā"ti.
- 8. evam vutte āyasmā sāriputto āyasmantam anuruddham etadavoca: byākatam kho āvuso anuruddha āyasmatā revatena yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam anuruddham pucchāma: ramanīyam āvuso anuruddha gosingasālavanam, dosinā ratti, sabbapāliphullā sālā, dibbā maññe gandhā sampavanti. katham rūpena āvuso anuruddha bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyāti.?
- **9.** "idhāvuso sāriputta, bhikkhu dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena sahassam lokānam oloketi⁵⁵⁷. seyyathāpi āvuso sāriputta cakkhumā puriso uparipāsādavaragato sahassam nemimandalānam

⁵⁵⁷voloketi (machasam, syā)

olokeyya, evameva kho āvuso sāriputta bhikkhu dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena sahassam lokānam oloketi. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosiṅgasālavanam sobheyyā"ti.

- 10. evam vutte āyasmā sāriputto āyasmantam mahākassapam etadavoca: byākatam kho āvuso kassapa āyasmatā anuruddhena yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam mahākassapam pucchāma: ramanīyam āvuso kassapa gosingasālavanam, dosinā ratti, sabbapāliphullā sālā, dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso kassapa bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyāti?
- 11. "idhāvuso sāriputta bhikkhu attanā ca āraññako hoti āraññakattassa ca vaṇṇavādī. attanā ca piṇḍapātiko hoti piṇḍapātikattassa ca vaṇṇavādī. attanā ca paṃsukūliko hoti paṃsukūlikattassa ca vaṇṇavādī. attanā ca tecīvariko hoti tecīvarikattassa ca vaṇṇavādī. attanā ca appiccho hoti appicchatāya ca vaṇṇavādī. attanā ca santuṭṭho hoti santuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī. attanā ca pavivitto hoti pavivekassa ca vaṇṇavādī. attanā ca asaṃsaṭṭho hoti asaṃsaggassa ca vaṇṇavādī. attanā ca āraddhaviriyo⁵⁵⁸ hoti viriyārambhassa ca vaṇṇavādī. attanā ca sīlasampanno hoti sīlasampadāya ca vaṇṇavādī. attanā ca samādhisampanno hoti samādhisampadāya ca vaṇṇavādī. attanā ca vaṇṇavādī. attanā ca paññāsampanno

bjt page 512 x 512

pts page 214 q 214

⁵⁵⁸viriyo - viriyārambhe (machasaṃ)

hoti paññāsampadāya ca vaṇṇavādī. attanā ca vimuttisampanno hoti vimuttisampadāya ca vaṇṇavādī. attanā ca vimuttiñāṇadassanasampanno hoti vimuttiñāṇadassanasampadāya ca vaṇṇavādī. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosiṅgasālavanaṃ sobheyyā"ti.

- 12. evam vutte āyasmā sāriputto āyasmantam mahāmoggallānam etadavoca: byākatam kho āvuso moggallāna āyasmatā mahākassapena yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam mahāmoggallānam pucchāma: ramanīyam āvuso moggallāna gosingasālavanam, dosinā ratti, sabbapāliphullā sālā, dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso moggallāna bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyāti?
- 13. "idhāvuso sāriputta dve bhikkhū abhidhamma-katham kathenti. te aññamaññam pañham pucchanti⁵⁵⁹. aññamaññassa pañham puṭṭhā vissajjenti no ca saṃsādenti⁵⁶⁰. dhammī ca nesaṃ kathā pavattanī hoti. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosiṅgasālavanaṃ sobheyyā"ti.
- **14.** atha kho āyasmā mahāmoggallāno āyasmantam sāriputtam etadavoca: "byākatam kho āvuso sāriputta amhehi sabbeheva yathā sakam paṭibhānam. tatthadā-

⁵⁵⁹aññamaññaṃ pucchanti (syā)

⁵⁶⁰saṃsārenti (machasaṃ)

bjt page 514 x 514

ni mayam āyasmantam sāriputtam pucchāma: ramanīyam āvuso sāriputta gosingasālavanam. dosinā ratti. sabbapālipullā sālā. dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso sāriputta bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyā"ti.

15. " idhāvuso moggallāna bhikkhu cittam vasam vatteti, no ca bhikkhu cittassa vasena vattati. so vāya vihārasamāpattiyā ākankhati pubbanhasamayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā pubbanhasamayam viharati. yaya viharasamapattiya akankhati majjhantikam⁵⁶¹ samayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā majjhantikam samayam viharati. yaya viharasamapattiyā ākankhati sāyanhasamayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā sāyanhasamayam viharati. seyyathāpi āvuso moggallāna rañño vā rājamahāmattassa vā nānārattānam dussānam dussakarandako pūro assa, so yaññadeva dussayugam ākankheyya pubbanhasamayam pārupitum tam tadeva dussavugam pubbanhasamayam pārupeyya, yaññadeva dussayugam ākankheyya majjhantikam samayam pārupitum tam tadeva dussayugam majjhantikam samayam pārupeyya, yaññadeva dussayugam ākankheyya sāyanhasamayam pārupitum tam tadeva dussayugam sayanhasamayam parupeyya, evameva kho āvuso moggallāna bhikkhu cittam vasam vatteti, no ca bhikkhu cittassa vasena vattati. so yāya vihārasamāpattiyā ākankhati pubbanhasamayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā pubbanhasamayam

pts page 215 q 215

⁵⁶¹majjhanhikasamayam (machasam)

viharati. yāya vihārasamāpattiyā ākaṅkhati majjhantikam samayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā majjhantikam samayam viharati. yāya vihārasamāpattiyā ākaṅkhati sāyanhasamayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā sāyanhasamayam viharati. evarūpena kho āvuso moggallāna bhikkhunā gosiṅgasālavanam sobheyyā"ti.

- 16. atha kho āyasmā sāriputto te āyasmante etadavoca: byākatam kho āvuso amhehi sabbeheva yathā sakam paṭibhānam. āyāmāvuso yena bhagavā tenupasankamitvā etamattham bhagavato ārocessāma, yathā no bhagavā byākarissati tathā nam dhāressāmā'ti. evamāvusoti kho te āyasmanto āyasmato sāriputtassa paccassosum.
- 17. atha kho te āyasmanto yena bhagavā tenupasankamiṃsu. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdiṃsu. ekamantam nisīnno kho āyasmā sāriputto bhagavantam etadavoca: " idha bhante āyasmā ca revato āyasmā ca ānando yenāham tenupasankamiṃsu dhammasavaṇāya. addasam kho aham bhante āyasmantanca revatam āyasmantanca ānandam dūratova āgacchante. disvāna āyasmantam ānandam etadavocam: etu kho āyasmā ānando sāgatam āyasmato ānandassa bhagavato upaṭṭhākassa bhagavato santikāvacarassa. ramaṇīyam āvuso ānanda gosingasālavanam. dosinā ratti. sabbapāliphullā sālā. dibbā

bjt page 516 x 516 pts page 216 g 216

maññe gandhā sampavanti. kathaṃrūpena āvuso ānanda bhikkhunā gosiṅgasālavanaṃ sobheyyā"ti.

- 18. evam vutte bhante āyasmā ānando mam etadavoca: "idhāvuso sāriputta bhikkhū bahussuto hoti sutadharok sutasannicayo. yel te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthā sabyañjanā kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhatā 562 vacasā paricitā, manasānupekkhitā, diṭṭhiyā suppaṭividdhā. so catassannam parisānam dhammam deseti parimaṇḍalehi padabyañjanehi appabaddhehi anusayasamugghātāya. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosiṅgasālavanam sobheyyā"ti.
- 19. "sādhu sādhu sāriputa, yathā taṃ ānandova sammā byākaramāno byākareyya. ānando hi sāriputta bahussuto sutadharo sutasannicayo. ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthā sabyañjanā kevalaparipuṇṇaṃ parisuddhaṃ brahmacariyaṃ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti, dhatā, vacasā paricitā manasānupekkhitā, diṭṭhiyā suppaṭividdhā. so catassannaṃ parisānaṃ dhammaṃ deseti parimaṇḍalehi padabyañjanehi appabaddhehi anusayasamugghātāyā"ti.
- **20.** evam vutte aham bhante āyasmantam revatam etadavocam: "byākatam kho āvuso revata āyasmatā

⁵⁶² dhātā (machasam)

ānandena yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam revatam pucchāma: ramanīyam āvuso revata gosingasālavanam. dosinā ratti. sabbapāliphullā sālā. dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso revata bhikkhunā gosingasālavanam sobheyvā"ti.

- 21. evam vutte bhante āyasmā revato mam etadavoca: "idhāvuso sāriputta bhikkhu paṭisallāṇārāmo hoti, paṭisallāṇarato, ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno, vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānam. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyā"ti.
- 22. "sādhu sādhu sāriputta, yathā tam revatova sammā byākaramāno byākareyya. revato hi sāriputta paṭisallāṇārāmo paṭisallāṇarato, ajjhattam cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno, vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārāna"nti.
- 23. evam vutte aham bhante āyasmantam anuruddham etadavocam: "byākatam kho āvuso anuruddha āyasmatā revatenam yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam anuruddham pucchāma: ramanīyam āvuso anuruddha gosingasālavanam. dosinā ratti. sabbapāliphullā sālā. dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso anuruddha bhikkhunā

bjt page 518 x 518 pts page 217 q 217

gosingasālavanam sobheyyā"ti.

- 24. evam vutte bhante āyasmā anuruddho mam etadavoca: "idhāvuso sāriputta bhikkhu dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena sahassam lokānam oloketi⁵⁶³. seyyathāpi āvuso sāriputta cakkhumā purisoⁿ uparipāsādavaragato sahassam nemimaṇḍalānam olokeyya⁵⁶⁴, evameva kho āvuso sāriputta bhikkhu visuddhena atikkantamānusakena sahassam lokānam oloketi. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyā"ti.
- **25.** "sādhu sādhu sāriputta, yathā tam anuruddhova sammā byākaramāno byākareyya. anuruddho hi sāriputta dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena sahassam lokānam oloketī"ti.
- 26. evam vutte aham bhante āyasmantam mahākassapam etadavocam: "byākatam kho āvuso kassapa āyasmatā anuruddhena yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam mahākassapam pucchāma: ramanīyam āvuso kassapa gosingasālavanam. dosinā ratti. sabbapāliphullā sālā. dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso kassapa bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyā"ti.?

⁵⁶³voloketi (sīmu)

⁵⁶⁴volokeyya (sīmu)

bjt page 520 x 520

evam vutte bhante āyasmā mahākassapo mam etadavoca: "idhāvuso sāriputta bhikkhu attanā ca āraññako hoti āraññakattassa ca vannavādī, attanā ca pindapātiko hoti pindapātikattassa ca vannavādī, attanā ca pamsukūliko hoti pamsukūlikattassa ca vannavādī. attanā ca tecīvariko hoti tecīvarikattassa ca vannavādī. attanā ca appiccho hoti appicchatāya ca vannavādī. attanā ca santuttho hoti santutthiyā ca vannavādī, attanā ca pavivitto hoti pavivekassa ca vannavādī. attanā ca asamsattho hoti asamsaggassa ca vannavādī, attanā ca āraddhaviriyo hoti viriyārambhassa ca vannavādī. attanā ca sīlasampanno hoti sīlasampadāya ca vaņņavādī. attanā ca samādhisampanno hoti samādhisampadāya ca vannavādī. attanā ca paññāsampanno hoti paññāsampadāya ca vannavādī. attanā ca vimuttisampanno hoti vimuttisampadāya ca vannavādī, attanā ca vimuttiñānadassanasampanno hoti vimuttiñānadassanasampadāya ca vannavādī. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyā"ti.

27. "sādhu sādhu sāriputta, yathā taṃ1 kassapova sammā byākaramāno byākareyya. kassapo hi sāriputta attanā ca āraññako āraññakattassa ca vaṇṇavādī. attanā ca piṇḍapātiko piṇḍapātikattassa ca vaṇṇavādī. attanā ca paṃsukūliko paṃsukūlikattassa ca vaṇṇavādī. attanā ca tecīvariko tecīvarikattassa ca vaṇṇavādī. attanā ca appiccho appicchatāya ca vaṇṇavādī. attanā ca santuṭṭho santuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī. attanā ca pavivitto pavivekassa ca vaṇṇavādī. attanā ca asam-

pts page 218 g 218

saṭṭho asaṃsaggassa ca vaṇṇavādī. attanā ca āraddhaviriyo viriyārambhassa ca vaṇṇavādī. attanā ca sīlasampanno sīlasampadāya ca vaṇṇavādī, attanā ca samādhisampanno samādhisampadāya ca vaṇṇavādī. attanā ca paññāsampanno paññāsampadāya ca vaṇṇavādī. attanā ca vimuttisampanno vimuttisampadāya ca vaṇṇavādī. attanā ca vimuttiñāṇadassanasampanno vimuttiñāṇadassanasampadāya ca vaṇṇavādī"ti.

- 28. evam vutte aham bhante āyasmantam mahāmoggallānam etadavocam: "byākatam kho āvuso moggallāna āyasmatā mahākassapena yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam mahāmoggallānam pucchāma: ramanīyam āvuso moggallāna gosingasālavanam. dosinā ratti. sabbapāliphullā sālā. dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso moggallāna bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyā"ti.?
- **29.** evam vutte bhante āyasmā mahāmoggallāno mam etadavoca: "idhāvuso sāriputta dve bhikkhū abhidhammakatham kathenti, te aññamaññam pañham pucchanti, aññamaññassa pañham puṭṭhā vissajjenti no ca samsādenti⁵⁶⁵, dhammī ca nesam kathā pavattanī hoti. evarūpena kho āvuso sāriputta bhikkhunā gosiṅgasālavanam sobheyyā"ti.

bjt page 522 x 522

⁵⁶⁵saṃsārenti (machasaṃ)

- **30.** "sādhu sādhu sāriputta, yathā taṃ moggallānova sammā byākaramāno byākareyya. moggallāno hi sāriputta dhammakathiko'ti.
- 31. evam vutte āyasmā mahāmoggallāno bhagavantam etadavoca: atha khvāham bhante āyasmantam sāriputtam etadavocam: "byākatam kho āvuso sāriputta amhehi sabbaheva yathā sakam paṭibhānam. tatthadāni mayam āyasmantam sāriputtam pucchāma: ramanīyam āvuso sāriputta gosingasālavanam. dosinā ratti. sabbapāliphullā sālā. dibbā maññe gandhā sampavanti. kathamrūpena āvuso sāriputta bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyā"ti.?
- 32. evam vutte bhante āyasmā sāriputto mam etadavoca: "idhāvuso moggallāna bhikkhu cittam vasam vatteti, no ca bhikkhu cittassa vasena vattati. so yāya vihārasamāpattiyā ākankhati pubbanhasamayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā pubbanhasamayam viharati. yāya vihārasamāpattiyā ākankhati majjhantikam samayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā majjhantikam samayam viharati. yāya vihārasamāpattiyā ākankhati sāyanhasamayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā sāyanhasamayam viharati.

seyyathāpi āvuso moggallāna, rañño vā rājamahāmattassa vā nānārattānam dussānam dussakarandako pūro assa, so yaññadeva dussayugam ākankheyya pubr

bit page 524 x 524

banhasamayam pārupitum tam tadeva dussayugam pubbanhasamayam pārupeyya, yaññadeva dussayugam ākankheyya majjhantikam samayam pārupitum tam tadeva dussayugam majjhantikam samayam pārupeyya, yaññadeva dussayugam ākankheyya sāyanhasamayam pārupitum tam tadeva dussayugam sāyanhasamayam pārupeyya, evameva kho āvuso moggallāna bhikkhu cittam vasam vatteti, no ca bhikkhu cittassa vasena vattati. so yāya vihārasamāpattiyā ākankhati pubbanhasamayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā pubbanhasamayam viharati. yāya vihārasamāpattiyā ākankhati majjhantikam samayam viharitum tāya vihārasamāpattiyā majjhantikam samayam viharati. yāya vihārasamāpattiyā ākankhati sāyanhasamayam viharitum, tāya vihārasamāpattiyā sāyanhasamayam viharati. evarūpena kho āvuso moggallāna bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyā"ti.

32. "sādhu sādhu moggallāna, yathā taṃ sāriputtova sammā byākaramāno byākareyya. sāriputto hi moggallānaṃ cittaṃ vasaṃ vatteti. no ca sāriputto cittassa vasena vattati. so yāya vihārasamāpattiyā. ākaṅkhati pubbanhasamayaṃ viharituṃ tāya vihārasamāpattiyā pubbanhasamayaṃ viharati. yāya vihārasamāpattiyā ākaṅkhati majjhantikaṃ samayaṃ viharituṃ tāya vihārasamāpattiyā majjhantikaṃ samayaṃ viharati yāya vihārasamāpattiyā ākaṅkhati sāyanhasamayaṃ viharati tuṃ tāya vihārasamāpattiyā sāyanhasamayaṃ viharati"ti.

- **33.** evam vutte āyasmā sāriputto bhagavantam etadavoca: kassa nu kho bhante subhāsitanti?
- **34.** sabbesam vo sāriputta subhāsitam pariyāyena: api ca mamapi⁵⁶⁶ suņātha yathārūpena bhikkhunā gosingasālavanam sobheyya⁵⁶⁷. idha sāriputta bhikkhu pacchābhattam piņḍapātapaṭikkanto nisīdati pallankam ābhujitvā ujum kāyam paṇidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā 'na tāvāham imam pallankam bhindissāmi yāva me nānupādāya āsavehi cittam vimuccissatī'ti. evarūpena kho sāriputta bhikkhunā gosingasālavanam sobheyyāti.

idamavoca bhagavā. attamanā te āyasmanto bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Mahāgosingasuttam dutiyam.

⁵⁶⁶mama vacanaṃ (syā) ⁵⁶⁷sobheyyāti (syā)

pts page 220 q 220

bjt page 526×526

4.3 Mahāgopālakasuttam

- **1.** evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavoti. bhadante'ti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- **2.** ekādasahi bhikkhave aṅgehi samannāgato gopālako abhabbo gogaṇaṃ pariharituṃ phātikattuṃ⁵⁶⁸. katamehi ekādasahi?

idha bhikkhave gopālako na rūpaññū hoti. na lakkhanakusalo hoti. na āsāṭikaṃ sāṭetā hoti. na vaṇaṃ paṭicchādetā hoti. na dhūmaṃ kattā hoti. na titthaṃ jānāti. na pītaṃ jānāti. na vīthiṃ jānāti. na gocarakusalo hoti. anavasesadohī ca hoti. ye te usabhā gopitaro gopariṇāyakā te na atireka pūjāya pūjetā hoti. imehi kho bhikkhave ekādasahi aṅgehi samannāgato gopālako abhabbo gogaṇaṃ pariharituṃ phātikattuṃ.

3. evameva ko bhikkhave ekādasahi dhammehi⁵⁶⁹ samannāgato bhikkhu abhabbo imasmim dhammavinaye vuddhim virūļhim vepullam āpajjitum. katamehi ekādasahi?

idha bhikkhave bhikkhu na rūpaññū hoti. na lakkhaṇakusalo hoti. na āsāṭikaṃ sāṭetā hoti. na vaṇaṃ paṭic-

⁵⁶⁸phātiṃ kātuṃ (machasaṃ); phātikātuṃ (syā) ⁵⁶⁹aṅgehi (syā)

chādetā hoti. na dhūmam kattā hoti. na tittham jānāti. na pītam jānāti. na vīthim jānāti. na gocarakusalo hoti. anavasesadohī ca hoti. ye te bhikkhū rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā tena na atirekapūjāya pūjetā hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu na rūpaññū hoti? idha bhikkhave bhikkhu "yaṃ kiñci rūpaṃ sabbaṃ rūpaṃ cattāri mahābhūtāni catunnañca mahābhūtānaṃ upādāya rūpanti" yathābhūtaṃ nappajānāti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu na rūpaññū hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu na lakkhaṇakusalo hoti? idha bhikkhave bhikkhu "kammalakkhaṇo bālo, kammalakkhaṇo paṇḍito"ti yathābhūtaṃ nappajānāti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu na lakkhaṇakusalo hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu na āsāṭikaṃ sāṭetā hoti? idha bhikkhave bhikkhu uppannaṃ kāmavitakkaṃ adhivāseti nappajahati na vinodeti na byantīkaroti na anabhāvaṃ gameti. uppannaṃ byāpādavitakkaṃ adhivāseti nappajahati na vinodeti na byantīkaroti na anabhāvaṃ gameti. uppannaṃ vihiṃsāvitakkaṃ adhivāseti nappajahati na vinodeti na byantīkaroti na anabhāvaṃ gameti. uppannuppanne pāpake akusale dhamme adhivāseti nappajahati na vinodeti na byantīkaroti na anabhāvaṃ gameti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu na āsāṭikaṃ sāṭetā hoti.

bjt page 528 x 528 pts page 221 q 221

kathañca bhikkhave bhikkhu na vanam paticchādetā hoti? idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpam disvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum tassa samvarāya na patipajjati, na rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye na samvaram āpajjati. sotena saddam sutvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī, yatvādhikaraņamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijihādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum tassa samvarāya na patipajjati, na rakkhati sotindriyam, sotindriye na samvaram āpajjati. ghānena gandham ghāyitvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam ghānindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum tassa samvarāya na patipajjati, na rakkhati ghānindriyam, ghānindriye na samvaram āpajjati. jivhāya rasam sāyitvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam jivhindrivam asamvutam viharantam abhijihādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum tassa samvarāya na patipajjati, na rakkhati jivhindriyam, jivhindriye na samvaram āpajjati. kāyena photthabbam phusitvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam kāyindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum tassa samvarāya na patipajjati, na rakkhati kāyindriyam, kāyindriye na samvaram āpajjati. manasā dhammam viññaya nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam manindriyam asamvutam viharantam

abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum tassa samvarāya na paṭipajjati, na rakkhati manindriyam, manindriye na samvaram āpajjati. evam kho bhikkhave bhikkhu na vaṇam paṭicchādetā hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu na dhūmaṃ kattā hoti? idha bhikkhave bhikkhu yathāsutaṃ yathāpariyattaṃ dhammaṃ na vitthārena paresaṃ desetā hoti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu na dhūmaṃ kattā hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu na titthaṃ jānāti? idha bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū bahussutā āgatāgamā dhammadharā vinayadharā mātikādharā, te kālena kālaṃ upasaṅkamitvā na paripucchati na paripañhati: idaṃ bhante kathaṃ, imassa ko atthoti? tassa te āyasmanto avivaṭañceva na vivaranti, anuttānīkatañca na uttānīkaronti⁵⁷⁰, anekavihitesu ca kaṅkhāṭhānīyesu dhammesu kaṅkhaṃ na paṭivinodenti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu na titthaṃ jānāti.

kathañca bhikkhave bhikkhu na pītaṃ jānāti? idha bhikkhave bhikkhu tathāgatappavedite dhammavina-ye desiyamāne na labhati atthavedaṃ, na labhati dhammavedaṃ, na labhati dhammūpasaṃhitaṃ pāmojjaṃ⁵⁷¹ evaṃ kho bhikkhave bhikkhu na pītaṃ jānāti.

kathañca bhikkhave bhikkhu na vīthim jānāti? idha

⁵⁷⁰uttāni karonti (machasaṃ); uttāni (pts)

⁵⁷¹pāmujjam (sīmu)

bjt page 530 x 530

bhikkhave bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggam yathābhūtam nappajānāti. evam kho bhikkhave bhikkhu na vīthim jānāti.

kathañca bhikkhave bhikkhu na gocarakusalo hoti? idha bhikkhave bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne yathābhūtaṃ nappajānāti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu na gocarakusalo hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu anavasesadohī⁵⁷² hoti? idha bhikkhave bhikkhuṃ saddhā gahapatikā abhihaṭṭhuṃ pavārenti cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārehi. tatra bhikkhu na mattaṃ jānāti⁵⁷³ paṭiggahaṇāya. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu anavasesadohī hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā, te na atirekapūjāya pūjetā hoti? idha bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā, tesu na mettaṃ kāyakammaṃ paccupaṭṭhāpeti āvī⁵⁷⁴ ceva raho ca, na mettaṃ vacīkammaṃ paccupaṭṭhāpeti āvī ceva raho ca, na mettaṃ manokammaṃ paccupaṭṭhāpeti āvī ceva raho ca evaṃ kho bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā,

pts page 222 q 222

⁵⁷²anavasesadohī ca (syā)

⁵⁷³mattam na jānāti (pts)

⁵⁷⁴āvi (sīmu)

te na atirekapūjāya pūjetā hoti.

imehi kho bhikkhave ekādasahi dhammehi samannāgato bhikkhu abhabbo imasmim dhammavinaye vuddhim virūlhim vepullam āpajjitum.

4. ekādasahi bhikkhave aṅgehi samannāgato gopālako bhabbo gogaṇaṃ pariharituṃ phātikattuṃ. katamehi ekādasahi?

idha bhikkhave gopālako rūpaññū hoti, lakkhaṇakusalo hoti, āsāṭikaṃ sāṭetā⁵⁷⁵ hoti, vaṇaṃ paṭicchādetā hoti, dhūmaṃ kattā hoti, titthaṃ jānāti, pītaṃ jānāti, vīthiṃ jānāti, gocarakusalo hoti, sāvassedohī ca hoti, ye te usabhā gopitaro gopariṇāyakā, te atirekapūjāya pūjetā hoti. imehi kho bhikkhave ekādasahi aṅgehi samannāgato gopālako bhabbo gogaṇaṃ pariharituṃ phātikattuṃ.

5. evameva kho bhikkhave ekādasahi dhammehi samannāgato bhikkhu bhabbo imasmim dhammavinaye vuddhim virūļhim vepullam āpajjitum. katamehi ekādasahi?

idha bhikkhave bhikkhu rūpaññū hoti, lakkhaṇakusalo hoti, āsāṭikaṃ sāṭetā hoti, vaṇaṃ paṭicchādetā hoti, dhūmaṃ kattā hoti, titthaṃ jānāti, pītaṃ jānāti, vīthīṃ jānāti, gocarakusalo hoti, sāvasesadohī ca hoti, ye te

⁵⁷⁵hāretā (machasaṃ) bjt page 532 x 532

bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā te atirekapūjāya pūjetā hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu rūpaññū hoti? idha bhikkhave bhikkhu yaṃ kiñci rūpaṃ, sabbaṃ rūpaṃ cattāri mahābhūtāni catunnañca mahābhūtānaṃ upādāya rūpanti yathābhūtaṃ pajānāti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu rūpaññū hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu lakkhaṇakusalo hoti? idha bhikkhave bhikkhu 'kammalakkhaṇo bālo, kammalakkhaṇo paṇḍito'ti yathābhūtaṃ pajānāti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu lakkhaṇakusalo hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu āsāṭikaṃ sāṭetā hoti? idha bhikkhave bhikkhu uppannaṃ kāmavitakkaṃ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ gameti. uppannaṃ byāpādavitakkaṃ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ gameti. uppannaṃ vihiṃsāvitakkaṃ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ gameti. uppannuppanne pāpake akusale dhamme nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ gameti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu āsāṭikaṃ sāṭetā hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu vaṇaṃ paṭicchādetā hoti? idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraṇamenaṃ cakkhundriyaṃ asaṃvutaṃ viharantaṃ abhij

pts page 223 q 223

jhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjati. sotena saddam sutvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaranamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijihādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati sotindriyam, sotindriye samvaram āpajjati. ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam ghānindriyam asamvutam viharantam abhijihādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati ghānindriyam, ghānindriye samvaram āpajjati. jivhāya rasam sāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaranamenam jivhindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati jivhindriyam, jivhindriye samvaram āpajjati. kāyena photthabbam phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, vatvādhikaranamenam kāvindrivam asamvutam viharantam abhijihādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssavevvum, tassa samvarāva patipajjati, rakkhati kāyindriyam, kāyindriye samvaram āpajjati. manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraņamenam manindriyam asamvutam viharantam abhijihādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati. rakkhati manindriyam, manindriye samvaram āpajjati. evam kho bhikkhave bhikkhu vanam paticchādetā hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu dhūmaṃ kattā hoti? idha bhikkhave bhikkhu yathāsutaṃ yathāpariyattaṃ dhammaṃ vitthārena paresaṃ desetā hoti. evaṃ kho bhikkhave bhikkhu dhūmaṃ kattā hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu tittham jānāti? idha bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū bahussutā āgatāgamā dhammadharā vinayadharā mātikādharā, te kālena kālam upasaṅkamitvā paripucchati paripañhati: idam bhante katham, imassa ko atthoti? tassa te āyasmanto avivaṭañceva vivaranti, anuttānīkatañca uttānīkaronti, anekavihitesu ca kaṅkhāṭhānīyesu dhammesu kaṅkham paṭivinodenti. evam kho bhikkhave bhikkhu tittham jānāti.

kathañca bhikkhave bhikkhu pītam jānāti? idha bhikkhave bhikkhu tathāgatappavedite dhammavinaye desiyamāne labhati atthavedam, labhati dhammavedam, labhati dhammūpasamhitam pāmojjam2. evam kho bhikkhave bhikkhū pītam jānāti.

kathañca bhikkhave bhikkhu vīthim jānāti? idha bhikkhave bhikkhu ariyam aṭaṅgikam maggam yathābhūtam pajānāti. evam kho bhikkhave bhikkhu vīthim jānāti.

kathañca bhikkhave bhikkhu gocarakusalo hoti? idha bhikkhave bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne yathābhūtaṃ

bjt page 534 x 534 pts page 224 g 224

pajānāti. evam kho bhikkhave bhikkhu gocarakusalo hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu sāvasesadohī1 hoti? idha bhikkhave bhikkhum saddhā gahapatikā abhihaṭṭhum pavārenti cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārehi. tatra bhikkhu mattam jānāti2 paṭiggahaṇāya. evam kho bhikkhave bhikkhu sāvasesadohī hoti.

kathañca bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā, te atīrekapūjāya pūjetā hoti? idha bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā, tesu mettaṃ kāyakammaṃ paccupaṭṭhāpeti āvī3 ceva raho ca, mettaṃ vacīkammaṃ paccupaṭṭhāpeti āvī ceva raho ca, mettaṃ manokammaṃ paccupaṭṭhāpeti āvī ceva raho ca evaṃ kho bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā, te atirekapūjāya pūjetā hoti.

imehi kho bhikkhave ekādasahi dhammehi samannāgato bhikkhu bhabbo imasmim dhammavinaye vuddhim virūļhim vepullam āpajjitunti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

bjt page 536 x 536

pts page 225 q 225

Mahāgopālakasuttam tatiyam.

4.4 Cūļagopālakasuttam

- **1.** evam me sutam: ekam samayam bhagavā vajjīsu viharati ukkacelāyam⁵⁷⁶ gaṅgāya nadiyā tīre. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavo'ti. 'bhadante'ti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- 2. bhūtapubbaṃ bhikkhave māgadhako gopālako duppaññajātiko vassānaṃ pacchime māse saradasamaye asamavekkhitvā gaṅgāya nadiyā orimaṃ tīraṃ asamavekkhitvā pārimaṃ tīraṃ atittheneva gāvo patāresi uttaraṃ tīraṃ suvidehānaṃ⁵⁷⁷. atha kho bhikkhave gāvo majjhegaṅgāya nadiyā sote āmaṇḍaliyaṃ⁵⁷⁸ karitvā tattheva anayabyasanaṃ āpajjiṃsu. taṃ kissa hetu? tathā hi so bhikkhave māgadhako gopālako duppaññajātiko vassānaṃ pacchime māse saradasamaye asamavekkhitvā gaṅgāya nadiyā orimaṃ tīraṃ asamavekkhitvā pārimaṃ tīraṃ atittheneva gāvo patāresi uttaram tīram suvidehānam.
- **3.** evameva kho bhikkhave ye keci⁵⁷⁹ samaṇā vā brāhmaṇā vā akusalā imassa lokassa, akusalā parassa lokassa, akusalā māradheyyassa, akusalā amāradheyyassa, akusalā amaccudheyyassa, tesaṃ ye sotabbaṃ

⁵⁷⁶ukkācelāya (machasaṃ, pts)

⁵⁷⁷videhānaṃ (syā)

⁵⁷⁸āmaṇḍalikaṃ (syā)

⁵⁷⁹yehi keci (machasam, pts)

saddahātabbam maññissanti, tesam tam bhavissati dīgharattam ahitāya dukkhāya.

4. bhūtapubbaṃ bhikkhave māgadhako gopālako sappaññajātiko vassānaṃ pacchime māse saradasamaye samavekkhitvā gaṅgāya nadiyā orimaṃ tīraṃ samavekkhitvā pārimaṃ tīraṃ tittheneva gāvo patāresi uttaraṃ tīraṃ suvidehānaṃ. so paṭhamaṃ patāresi ye te usabhā gopitaro gopariṇāyakā. te tiriyaṃ gaṅgāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ agamaṃsu. athāpare patāresi balavagāvo, dammagāvo⁵⁸⁰. tepi tiriyaṃ gaṅgāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ agamaṃsu. athāpare patāresi vacchatare⁵⁸¹ vacchatariyo. tepi tiriyaṃ gaṅgāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ agamaṃsu. athāpare patāresi vacchake kisabalake⁵⁸² tepi tiriyaṃ gaṅgāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ agamaṃsu.

bhūtapubbaṃ bhikkhave vacchako taruṇako tāvadeva jātako mātugoravakena vuyhamāno, sopi tiriyaṃ gaṅgāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ agamāsi. taṃ kissa hetu? tathā hi so bhikkhave māgadhako gopālako sappaññajātiko vassānaṃ pacchime māse saradasamaye samavekkhitvā gaṅgāya nadiyā orimaṃ tīraṃ samavakkhitvā pārimaṃ tīraṃ tittheneva gāvo patāresi uttaraṃ tīraṃ suvidehānaṃ.

⁵⁸⁰balavagāve dammagāve (syā, pts)

⁵⁸¹vacchatare ca (sī)

⁵⁸²kisābalake (machasaṃ)

bjt page 538 x 538

pts page 226 q 226 $\,$

- 5. evameva kho bhikkhave ye keci samaṇā vā brāhmaṇā vā kusalā imassa lokassa, kusalā parassa lokassa, kusalā māradheyyassa, kusalā amāradheyyassa, kusalā maccudheyyassa, kusalā amaccudheyyassa, tesaṃ ye sotabbaṃ saddahātabbaṃ maññissanti, tesaṃ taṃ bhavissati dīgharattaṃ hitāya sukhāya.
- **6.** seyyathāpi bhikkhave ye te usabhā gopitaro gopariņāyakā tiriyam gaṅgāya sotam chetvā sotthinā pāram agamamsu, evameva kho bhikkhave ye te bhikkhū arahanto khīṇāsavā vusitavanto katakaraṇīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīṇabhavasaññojanā sammadaññāvimuttā, te⁵⁸³ tiriyam mārassa sotam chetvā sotthinā pāram gatā⁵⁸⁴.
- 7. seyyathāpi te bhikkhave balavagāvo dammagāvo tiriyam gaṅgāya sotam chetvā sotthinā pāram agamamsu, evameva kho bhikkhave ye te bhikkhū pañcannam orambhāgiyānam sañnojanānam parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyino anāvattidhammā tasmā lokā, tepi tiriyam mārassa sotam chetvā sotthinā pāram gamissanti.
- **8.** seyyathāpi te bhikkhave vacchatarā vacchatariyo tiriyam gaṅgāya sotam chetvā sotthinā pāram agamamsu, evameva kho bhikkhave ye te bhikkhū tiṇṇam saññojanānam parikkhayā rāgadosamohānam tanuttā

⁵⁸³tepi (syā, pts)

⁵⁸⁴gamissanti (sīmu)

sakadāgāmino sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karissanti, tepi tiriyam mārassa sotam chetvā sotthinā pāram gamisanti.

- 9. seyyathāpi te bhikkhave vacchakā kisabalakā tiriyam gaṅgāya sotam chetvā sotthinā pāram agamamsu, evameva kho bhikkhave ye te bhikkhū tinnam saññojanānam parikkhayā sotāpannā avinipātadhammā sambodhiparāyanā, tepi tiriyam mārassa sotam chetvā sotthinā pāram gamissanti.
- 10. seyyathāpi so bhikkhave vacchako taruṇako tāvadeva jātako mātugoravakena vuyhamāno tiriyaṃ gaṅgāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ agamāsi, evameva kho bhikkhave ye te bhikkhū dhammānusārino saddhānusārino, tepi tiriyaṃ mārassa sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ gamissanti.
- 11. aham kho pana bhikkhave kusalo imassa lokassa, kusalo parassa lokassa, kusalo māradheyyassa, kusalo amāradheyyassa, kusalo maccudheyyassa, kusalo amaccudheyyassa tassa mayham bhikkhave ye sotabbam saddahātabbam mañnissanti, tesam tam bhavissati dīgharattam hitāya sukhāyāti.
- **12.** idamavoca bhagavā idam vatvā sugato athāparam etadavoca satthā:

bjt page 540 x 540 pts page 227 q 227 " ayam loko paro loko⁵⁸⁵ jānatā suppakāsito, yañca mārena samappattam appattam yañca maccunā, sabbam lokam abhiññāya sambuddhena pajānatā, vivaṭam amatadvāram khemam nibbānapattiyā. chinnam pāpimato sotam viddhastam vinaļīkatam⁵⁸⁶, pāmujjabahulā hotha khemam patthetha⁵⁸⁷ bhikkhavo"ti.

Cūļagopālakasuttam catuttham.

⁵⁸⁵paraloko (sīmu, pts)

⁵⁸⁶vinaţţhikatam (machasam)

⁵⁸⁷pattatthā"tipi pāṭho (aṭṭhakathā); pattattha (machasam, pts)

4.5 Cūļasaccakasuttam

1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā vesāliyam viharati mahāvane kuṭāgārasālāya. tena kho pana samayena saccako nigaṇṭhaputto vesāliyam paṭivasati bhassappavādiko⁵⁸⁸ paṇḍitavādo sādhusammato bahujanassa. so vesāliyam parisatim⁵⁸⁹ evam vācam bhāsati: " nāham tam passāmi samaṇam vā brāhmaṇam vā saṅghim gaṇim gaṇācariyam, api⁵⁹⁰ arahantam sammāsambuddham paṭijānamānam, yo mayā vādena vādam samāraddho na saṅkampeyya na sampakampeyya na sampavedheyya, yassa na kacchehi sedā mucceyyum.

thūṇañce pahaṃ⁵⁹¹ acetanaṃ vādena vādaṃ samārabheyyaṃ, sāpi mayā vādena vādaṃ samāraddhā⁵⁹² saṅkampeyya sampakampeyya sampavedheyya. ko pana vādo manussabhūtassā"ti.

2. atha kho āyasmā assaji pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya vesālim piņḍāya pāvisi. addasā kho saccako nigaṇṭhaputto vesāliyam jaṅghāvihāram anucaṅkamamāno anuvicaramāno āyasmantam assajim dūratova āgacchantam. disvāna yenāyasmā assa-

⁵⁸⁸bhassappavādako (machasaṃ)

⁵⁸⁹parisati (machasam)

⁵⁹⁰api ca (machasam, syā)

bjt page 542 x 542

⁵⁹¹thūnaṃ pāhaṃ (machasaṃ)

⁵⁹²sopi mayā vādena vādam samāraddho (machasam) pts page 228 g 228

ji tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā āyasmatā assajinā saddhim sammodim. sammodanīyam katham sārānī-yam⁵⁹³ vītisāretvā ekamantam aṭṭhāsi. ekamantam ṭhito kho saccako nigaṇṭhaputto āyasmantam assajim etadayoca:

"katham pana bho assaji samano gotamo sāvake vineti, kathambhāgā ca pana samanassa gotamassa sāvakesu anusāsanī bahulā pavattatī"ti.

evam kho aggivessana bhagavā sāvake vineti, evambhāgā ca pana bhagavato sāvakesu anusāsanī bahulā pavattati:

"rūpaṃ bhikkhave aniccaṃ, vedanā aniccā, saññā aniccā, saṅkhārā aniccā, viññāṇaṃ aniccaṃ. rūpaṃ bhikkhave anattā, vedanā anattā, saññā anattā, saṅkhārā anattā, viññāṇaṃ anattā. sabbe saṅkhārā aniccā, sabbe dhammā anattā"ti.

evam kho aggivessana bhagavā sāvake vineti. evambhāgā ca pana bhagavato sāvakesu anusāsanī bahulā pavattatīti.

" dussutam vata bho assaji assumha, ye mayam evam vādim samanam gotamam assumha. appevanāma mayam kadāci karahaci tena bhotā gotamena saddhim samāgaccheyyāma, appevanāma siyā kocideva kathāsallāpo, appevanāma tasmā pāpakā ditthigatā vivecey-

⁵⁹³sāraņīyaṃ (machasaṃ)

yāmā"ti.

3. tena kho pana samayeta pañcamattāni licchavisatāni santhāgāre sannipatitāni honti kenacideva karaṇīyena. atha kho saccako nigaṇṭhaputto yena te licchavītenupasaṅkami. upasaṅkamitvā te licchavī etadavoca:

" abhikkamantu bhonto licchavī! abhikkamantu bhonto licchavī! ajja me samaņena gotamena saddhim kathāsallāpo bhavissati. sace me samaņo gotamo tathā patiţţhissati, yathāssa⁵⁹⁴ me ñātaññatarena sāvakena assajinā nāma bhikkhunā patiţţhitam, seyyathāpi nāma balavā puriso dīghalomikam eļakam lomesu gahetvā ākaḍḍheyya parikaḍḍheyya samparikaḍḍeyya, evamevāham samaṇam gotamam vādena vādam ākaḍḍhissāmi parikaḍḍhissāmi samparikaḍḍhissāmi.

seyyathāpi nāma balavā soṇḍikākammakaro mahantam soṇḍikākilañjam gambhīre udakarahade pakkhipitvā kaṇṇe gahetvā ākaḍḍheyya parikaḍḍheyya samparikaḍḍheyya, evamevāham samaṇam gotamam vādena vādam ākaḍḍhissāmi parikaḍḍhissāmi samparikaḍḍhissāmi. seyyathāpi nāma balavā soṇḍikādhutto vālam kaṇṇe gahetvā odhuneyya niddhuneyya nicchodeyya ⁵⁹⁵, evamevāham samaṇam gotamam vādena vādam odhunissāmi niddhunissāmi nicchodessāmi. seyyathā-

⁵⁹⁴yathāca me (machasaṃ, syā)

bjt page 544 x 544

pts page 229 q 229

⁵⁹⁵nipphoteyya (machasam); nippoteyya (syā); nicchādeyya (pts)

pi nāma kuñjaro saṭṭhihāyano gambhīraṃ pokkharaniṃ ogahetvā⁵⁹⁶. saṇadhovikaṃ⁵⁹⁷ nāma kīḷitajātaṃ kīḷati, evamevāhaṃ samaṇaṃ gotamaṃ saṇadhovikaṃ maññe kīḷitajātaṃ kīḷissāmi. abhikkamantu bhonto licchavī! abhikkamantu bhonto licchavī! ajja me samaṇena gotamena saddhiṃ kathāsallāpo bhavissatī "ti.

- **4.** tatrekacce licchavī evamāhaṃsu: "kiṃ samaṇo gotamo saccakassa nigaṇṭhaputtassa vādaṃ āropessati, atha kho saccako nigaṇṭhaputto samaṇassa gotamassa vādaṃ āropessatī"ti. ekacce licchavī evamāhaṃsu: "kiṃ so bhavamāno saccako nigaṇṭhaputto⁵⁹⁸ bhagavato vādaṃ āropessati, atha kho bhagavā saccakassa niganthaputtassa vādam āropessatī"tī.
- 5. atha kho saccako nigaṇṭhaputto pañcamattehi licchavisatehi parivuto yena mahāvanaṃ kūṭāgārasālā tenupasaṅkami. tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū abbhokāse caṅkamanti. atha kho saccako nigaṇṭhaputto yena te bhikkhū tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā te bhikkhū etadavoca: kahaṃ nu kho bho etarahi so bhavaṃ gotamo viharati? dassanakāmā hi mayaṃ taṃ bhavantaṃ gotamanti. " esaggivessana bhagavā mahāvanaṃ ajjhogahetvā aññatarasmiṃ rukkhamūle divāvihāraṃ nisinno"ti.

⁵⁹⁶ogāhetvā (machasam); ogahitvā (pts)

⁵⁹⁷saṇadhopikaṃ (sī)

⁵⁹⁸kim so bhavamāno saccako niganthaputto yo (machasam, syā); kim so bhavamāno saccako niganthaputto so (sī)

- **6.** atha kho saccako niganthaputto mahatiyā licchaviparisāya saddhim mahāvanam ajjhogahetvā yena bhagavā tenupasankami, upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodaniyam katham saraniyam vitisāretvā ekamantam nisīdi. tepi kho licchavī appekacce bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu. appekacce bhagavatā saddhim sammodimsu. sammodanīvam katham sārānīvam vītisāretvā ekamantam nisīdimsu. appekacce yena bhagavā tenañjalim panāmetvā ekamantam nisīdimsu. appekacce bhagavato santike nāmagottam sāvetvā ekamantam nisīdimsu. appekacce tunhībhūtā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinno kho saccako niganthaputto bhagavantam etadavoca: pucchevyāham bhavantam gotamam kañcideva desam, sace me bhavam gotamo okāsam karoti pañhassa veyyākaranāyāti." pucchaggivessana yadākankhasī"ti.
- 7. "katham pana bhavam gotamo sāvake vineti, kathambhāgā ca pana bhoto gotamassa sāvakesu anusāsanī bahulā pavattatī"tī.

evam kho aham aggivessana sāvake vinemi, evambhāgā ca pana me sāvakesu anusāsanī bahulā pavattati: rūpam bhikkhave aniccam, vedanā aniccā, saññā aniccā, saṅkhārā aniccā, viññāṇam aniccam. rūpam bhikkhave anattā, vedanā anattā, saññā anattā, saṅkhārā anattā, viññāṇam anattam. sabbe saṅkhārā aniccā,

pts page 230 q 230 bjt page 546 x 546

sabbe dhammā anattāti. evam kho aham aggivessana sāvake vinemi, evambhāgā ca pana me sāvakesu anusāsanī bahulā pavattatīti.

8. "upamā maṃ bho gotama paṭibhātī"ti. "paṭibhātu taṃ aggivessanā"ti bhagavā avoca.

"seyyathāpi bho gotama ye kecime bījagāmabhūtagāmā vuddhim virūlhim vepullam āpajjanti, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam patitthāya evamete bījagāmabhūtagāmā vuddhim virūlhim vepullam āpajjanti. seyyathāpi vā pana bho gotama ye kecime balakaranīyā kammantā karīyanti, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam patitthaya evamete balakaraniya kammantā karīyanti. evameva kho bho gotama rūpattāyam purisapuggalo rūpe patitthāya puññam vā apuññam vā pasavati. vedanattāyam purisapuggalo vedanāyam patitthāya puñnam vā apuñnam vā pasavati. sañnattāyam purisapuggalo saññāyam patitthāya puññam vā apuññam vā pasavati. saṅkhārattāyam purisapuggalo sankhāresu patitthāya punnam vā apunnam vā pasavati. viññānattāyam purisapuggalo viññāne patitthāya puññam vā apuññam vā pasavatī"ti.

9. nanu tvam aggivessana evam vadesi: "rūpam me attā, vedanā me attā, sannā me attā, sankhārā me attā, vinnāṇam me attā" ti.

"aham hi bho gotama evam vadāmi: rūpam me attā, vedanā me attā, sannā me attā, sankhārā me attā,

viññāṇaṃ me attāti. ayañca mahatī janatā"ti.

kim hi te aggivessana mahatī janatā karissati ingha tvam aggivessana sakamyeva vādam nibbethehī'ti.

"ahaṃ hi bho gotama evaṃ vadāmi: rūpaṃ me attā, vedanā me attā, saññā me attā, saṅkhārā me attā, viññāṇaṃ me attā"ti.

10. tena hi aggivessana tam yevettha paṭipucchissāmi. yathā te khameyya, tathā nam byākareyyāsi. tam kim maññasi aggivessana, vatteyya rañño khattiyassa muddhāvasittassa⁵⁹⁹ sakasmim vijite vaso: ghātetāyam vā ghātetum, jāpetāyam vā jāpetum, pabbājetāyam vā pabbājetum- seyyathāpi rañño pasenadissa kosalassa, seyyathāpi vā pana rañño māgadhassa ajātasattussa vedehiputtassāti?

"vatteyya bho gotama rañño khattiyassa muddhāvasittassa sakasmim vijite vaso: ghātetāyam vā ghātetum,
jāpetāyam vā jāpetum, pabbājetāyam vā pabbājetum seyyathāpi rañño pasenadissa kosalassa, seyyathāpi
vā pana rañño māgadhassa ajātasattussa vedehiputtassa. imesampi hi bho gotama saṅghānam gaṇānam
- seyyathīdam: vajjīnam, mallānam vattati sakasmim
vijite vaso: ghātetāyam vā ghātetum, jāpetāyam vā
jāpetum, pabbājetāyam vā pabbājetum. kim pana rañ-

bjt page 548×548

pts page 231 q 231

⁵⁹⁹muddhābhisittassa (machasaṃ)

ño khattiyassa muddhāvasittassa seyyathāpi rañño pasenadissa kosalassa seyyathāpi vā pana rañño māgadhassa ajātasattussa vedehi puttassa?vatteyya bho gotama, vattituñca marahatī"ti.

11. tam kim maññasi aggivessana, yam tvam evam vadesi: rūpam me attāti, vattati te tasmim rūpe vaso: evam me rūpam hotu, evam me rūpam mā ahosīti? evam vutte saccako niganṭhaputto tunhī ahosi.

dutiyampi kho bhagavā saccakam niganthaputtam etadavoca: tam kim maññasi aggivessana, yam tvam evam vadesi: rūpam me attāti, vattati te tasmim rūpe vaso: evam me rūpam hotu, evam me rūpam mā ahosīti? dutiyampi kho saccako niganthaputto tunhī ahosi.

atha kho bhagavā saccakam niganthaputtam etadavoca: byākarohi'dāni aggivessana, nadāni te tunhībhāvassa kālo. yo koci aggivessana tathāgatena yāvatatiyam sahadhammikam puṭṭho na byākaroti, etthevassa sattadhā muddhā phalatīti.

12. tena kho pana samaye vajirapāṇī yakkho āyasaṃ vajiraṃ ādāya ādittaṃ sampajjalitaṃ sajotibhūtaṃ saccakassa nigaṇṭhaputtassa uparivehāsaṃ ṭhito hoti: "sacāyaṃ saccako nigaṇṭhaputto bhagavatā yāvatatiyaṃ sahadhammikaṃ pañhaṃ puṭṭho na byākarissati. etthevassa sattadhā muddhaṃ phālessāmī"ti.

bjt page 550 x 550

tam kho pana vajirapāṇim yakkham bhagavā ceva passati, saccako ca nigaṇṭhaputto. atha kho saccako nigaṇṭhaputto bhīto saṃviggo lomahaṭṭhajāto bhagavantaṃyeva tāṇaṃ gavesī, bhagavantaṃ etadavoca: pucchatu maṃ bhavaṃ gotamo, byākarissāmīti.

13. taṃ kiṃ maññasi aggivessana, yaṃ tvaṃ evaṃ vadesi: rūpaṃ me attāti, vattati te tasmiṃ rūpe vaso " evaṃ me rūpaṃ hotu. evaṃ me rūpaṃ mā ahosi" ti. " no hidaṃ bho gotama." manasi karohi aggivessana, manasi karitvā kho aggivessana byākarohi, na kho te sandhīyati purimena vā pacchimaṃ, pacchimena vā purimaṃ.

taṃ kiṃ mañnasi aggivessana, yaṃ tvaṃ evaṃ vadesi: vedanā me attāti, vattati te tāyaṃ vedanāyaṃ vaso " evaṃ me vedanā hotu. evaṃ me vedanā mā ahosi"ti. " no hidaṃ bho gotama." manasi karohi aggivessana, manasi karitvā kho aggivessana byākarohi. na kho te sandhīyati purimena vā pacchimaṃ, pacchimena vā purimaṃ.

taṃ kiṃ mañnasi aggivessana, yaṃ tvaṃ evaṃ vadesi: sañnā me attāti, vattati te tāyaṃ sañnāyaṃ vaso " evaṃ me sañnā hotu. evaṃ me sañnā mā ahosi"ti. " no hidaṃ bho gotama." manasi karohi aggivessana, manasi karitvā kho aggivessana byākarohi. na kho te sandhīyati purimena vā pacchimaṃ, pacchimena vā purimaṃ.

pts page 232 q 232

taṃ kiṃ maññasi aggivessana, yaṃ tvaṃ evaṃ vadesi: saṅkhārā me attāti, vattati te tāsu saṅkhāresu vaso "evaṃ me saṅkhārā hontu. evaṃ me saṅkhārā mā ahesunti. " no hidaṃ bho gotama." manasi karohi aggivessana, manasi karitvā kho aggivessana byākarohi. na kho te sandhīyati purimena vā pacchimaṃ, pacchimena vā purimaṃ.

taṃ kiṃ maññasi aggivessana, yaṃ tvaṃ evaṃ vadesi: viññāṇaṃ me attāti, vattati te tasmiṃ viññāṇe vaso " evaṃ me viññāṇaṃ hotu. evaṃ me viññāṇaṃ mā ahosi"ti. " no hidaṃ bho gotama." manasi karohi aggivessana, manasi karitvā kho aggivessana byākarohi. na kho te sandhīyati purimena vā pacchimaṃ, pacchimena vā purimaṃ.

14. taṃ kiṃ maññasi aggivessana, rūpaṃ niccaṃ vā aniccaṃ vāti aniccaṃ bho gotama.' yaṃ panāniccaṃ dukkhaṃ vā taṃ sukhaṃ vāti. 'dukkhaṃ bho gotama.' yaṃ panāniccaṃ dukkhaṃ vipariṇāmadhammaṃ kallannu taṃ samanupassituṃ: etaṃ mama, esohamasmi, eso me attāti. 'no hidaṃ bho gotama.' taṃ kiṃ maññasi aggivessana, vedanā niccā vā aniccā vāti 'aniccā bho gotama.' yaṃ panāniccaṃ dukkhaṃ vā taṃ sukhaṃ vāti. 'dukkhaṃ bho gotama.' yaṃ panāniccaṃ dukkhaṃ vipariṇāmadhammaṃ kallannu taṃ samanupassituṃ: etaṃ mama, esohamasmi, eso me attāti.'no hidaṃ bho gotama. taṃ kiṃ maññasi aggivessana, saññā niccā vā aniccā vāti 'aniccā bho gotama.' yaṃ panāniccaṃ

bit page 552 x 552

dukkham vā tam sukham vāti. 'dukkham bho gotama.' yam panāniccam dukkham viparināmadhammam kallannu tam samanupassitum: etam mama, esohamasmi, eso me attāti. 'no hidam bho gotama.' tam kim maññasi aggivessana, sankhārā niccā vā aniccā vāti ' aniccā bho gotama.' yam panāniccam dukkham vā tam sukham vāti. 'dukkham bho gotama.' yam panāniccam dukkham viparināmadhammam kallannu tam samanupassitum: etam mama, esohamasmi, eso me attāti.'no hidam bho gotama, tam kim maññasi aggivessana, viññāṇam niccam vā aniccam vāti 'aniccam bho gotama.' yam panāniccam dukkham vā tam sukham vāti. 'dukkham bho gotama.' yam panāniccam dukkham viparināmadhammam kallannu tam samanupassitum: etam mama, esohamasmi, eso me attāti, 'no hidam bho gotama.

15. taṃ kiṃ maññasi aggivessana, yo nu kho duk-khaṃ allīno dukkhaṃ upagato dukkhaṃ ajjhosito, duk-khaṃ " etaṃ mama, eso hamasmi, eso me attā"ti samanupassati, api nu kho so sāmaṃ vā dukkhaṃ parijāneyya, dukkhaṃ vā parikkhepetvā vihareyyāti. " kiṃ hi siyā bho gotama, no hidaṃ bho gotamā"ti. taṃ kiṃ maññasi aggivessana, na nu tvaṃ evaṃ sante dukkhaṃ allīno dukkhaṃ upagato dukkhaṃ ajjhosito, dukkhaṃ " etaṃ mama, esohamasmi, eso me attā"ti samanupassasīti? " kiṃ hi no siyā bho gotama, evamidaṃ bho gotamā"ti⁶⁰⁰.

pts page 233 q 233

⁶⁰⁰ kim hi siyā bho gotama nohidam bho gotamāti, (sī)

- **16.** seyyathāpi aggivessana, puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno tikhiņam⁶⁰¹ kuṭhārim ādāya vanam paviseyya so tattha passeyya mahantam kadalikhandham ujum navam akukkukajātam⁶⁰², tamenam mūle chindeyya, mūle chetvā agge chindeyya, agge chetvā pattavaṭṭim vinibbhujeyya, so tattha pattavaṭṭim vinibbhujanto, pheggumpi nādhigaccheyya, kuto sāram. evameva kho tvam aggivessana mayā sakasmim vāde samanuyunjiyamāno samanugāhiyamāno⁶⁰³ samanubhāsiyamāno ritto tuccho aparaddho.
- 17. bhāsitā kho pana te esā aggivessana vesāliyam parisatim⁶⁰⁴ vācā" nāhantam passāmi samaņam vā brāhmaņam vā saṅghim gaṇim gaṇācariyam api⁶⁰⁵ arahantam sammāsambuddham paṭijānamānam, ye mayā vādena vādam samāraddho na saṅkampeyya na sampakampeyya na sampavedheyya, yassa na kacchehi sedā mucceyyum. thūnam cepaham⁶⁰⁶ acetanam vādena vādam samārabheyyam, sāpi mayā vādena vādam samāraddhā saṅkampeyya sampavedheyya, ko pana vādo manussabhūtassā"ti.

tuyham kho panaggivessana appekaccāni sedaphusi-

⁶⁰¹tiņhaṃ (machasaṃ, syā, pts)

⁶⁰²akukkuṭajātaṃ (syā)

⁶⁰³samanugāsiyamāno (syā)

⁶⁰⁴parisati (machasaṃ, syā)

⁶⁰⁵api ca (machasaṃ, syā)

 $^{^{606}} th\bar{u}$ na pāham, (machasam); th \bar{u} na nepāham (syā)

bjt page 554 x 554

tāni nalāṭā muttāni⁶⁰⁷ uttarāsaṅgaṃ vinibhinditvā⁶⁰⁸ bhūmiyaṃ patiṭṭhitāni. " mayhaṃ kho panaggivessana, natthi etarahi kāyasmiṃ sedo"ti. - iti bhagavā tasmiṃ parisatiṃ suvaṇṇavaṇṇaṃ kāyaṃ vivari. evaṃ vutte saccako nigaṇṭhaputto tuṇhībhūto maṅkubhūto pattakkhandho adhomukho pajjhāyanto appaṭibhāno nisīdi.

18. atha kho dummukho licchaviputto saccakam niganthaputtam tunhībhūtam mankubhūtam pattakkhandham adhomukham pajjhāyantam appatibhānam viditvā bhagavantam etadavoca: upamā mam bhagavā patibhātīti. 'patibhātu tam dummukhā'ti bhagavā avoca:

"seyyathāpi bhante gāmassa vā nigamassa vā avidūre pokkharaṇī, tatrassa kakkaṭako, atha kho bhante sambahulā kumārakā vā kumārikā vā tamhā gāmā vā nigamā vā nikkhamitvā yena sā pokkharaṇī tenupasaṅkameyyum, upasaṅkamitvā tam pokkharaṇim ogahetvā tam kakkaṭakam udakā uddharitvā thale patiṭṭhāpeyyum, yaññadeva hi so bhante kakkaṭako aṭam abhininnāmeyya, tantadeva te kumārakā vā kumārikā vā kaṭṭhena vā kaṭhalena vā saṃchindeyyum sambhañjeyyum sampalibhañjeyyum, evaṃ hi so bhante kakkaṭako sabbehi aṭehi saṃchinnehi sambhaggehi sampalibhaggehi abhabbo tam pokkharaṇim puna ota-

⁶⁰⁷nalātamuttāni (svā)

⁶⁰⁸ vinibbhinditvā (syā)

pts page 234 q 234

ritum seyyathāpi pubbe. evameva kho bhante yāni saccakassa nigaņţhaputtassa visūkāyitāni visevitāni vipphanditāni kānici kānici, tāni bhagavatā saṃchinnāni sambhaggāni sampalibhaggāni. abhabbovadāni bhante saccako nigaṇṭhaputto puna bhagavantaṃ upasaṅkamituṃ yadidaṃ vādādhippāyo"ti,

19 evam vutte saccako niganthaputto dummukham licchaviputtam etadavoca:" āgamehi tvam dummukha, mukharosi tvam dummukha⁶⁰⁹. na mayam tayā saddhim mantema. idha mayam bhotā gotamena saddhim mantema."

"tiṭṭhatesā bho gotama, amhākañceva aññesañca puthusamaṇabrāhmaṇānaṃ vācā. vilāpaṃ vilapitaṃ maññe. kittāvatā nu kho bhoto gotamassa sāvako sāsanakaro hoti ovādapatikaro tiṇṇavicikiccho vigatakathaṅkatho vesārajjappatto aparappaccayo satthusāsane viharatī "ti.?

20. idha aggivessana mama sāvako yam kiñci rūpam atītānāgata paccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā oļārikam vā sukhumam vā hīnam vā panītam vā yam dūre santike vā, sabbam rūpam " netam mama, neso hamasmi, na meso attā"ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. yā kāci vedanā atītānāgatapaccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā oļārikā vā

 $^{^{609}}$ āgamehi tvam dummukha, āgamehi tvam dummukha (sīmu) bjt page 556 x 556 pts page 235 q 235

sukhumā vā hīnā vā panītā vā yā dūre santike vā, sabbā vedanā " netam mama, neso hamasmi, na meso attā"ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. yā kāci saññā atītānāgatapaccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā olārikā vā sukhumā vā hīnā vā panītā vā yā dūre santike vā, sabbā saññā " netam mama, neso hamasmi, na meso attā"ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. ye keci sankhārā atītānāgatapaccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā oļārikā vā sukhumā vā hīnā vā panītā vā ye dūre santike vā, sabbe sankhārā " netam mama, neso hamasmi, na meso attā"ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. yam kiñci viññānam atītānāgata paccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā panītam vā yam dūre santike vā, sabbam viññanam " netam mama, neso hamasmi, na meso attā"ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. ettāvatā kho aggivessana mama sāvako sāsanakaro hoti ovadapatikaro. tinnavicikiccho vigatakathankatho vesārajjappatto aparappaccavo satthusāsane viharatīti.

21. "kittāvatā pana bho gotama bhikkhu araham hoti khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaññojano sammadaññā vimutto"ti?

idha aggivessana bhikkhu yam kiñci rūpam atītānāgata paccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā oļārikam vā subumam vā hīnam vā panītam vā yam dūre sannike

vā, sabbam rūpam 'netam mama, neso hamasmi, na meso attā'ti, evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādā vimutto hoti. yā kāci vedanā atītānāgata paccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā olārikā vā sukhumā vā hīnā vā paņītā vā yā dūre sannike vā, sabbā vedanā 'netam mama, neso hamasmi, na meso attā'ti, evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādā vimutto hoti. yā kāci saññā atītānāgata paccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā olārikā vā sukhumā vā hīnā vā panītā vā vā dūre sannike vā, sabbā saññā 'netam mama, neso hamasmi, na meso attā'ti, evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādā vimutto hoti, ye keci sankhārā atītānāgata paccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā oļārikā vā sukhumā vā hīnā vā panītā vā ye dūre sannike vā, sabbe sankhārā 'netam mama, neso hamasmi, nameso attā 'ti, evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādā vimutto hoti. yam kiñci viññānam atītānāgata paccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā panītam vā yam dūre vā santike vā, sabbam viññāṇam ' netam mama neso hamasmi, na meso attā'ti, evametam vathābhūtam sammappaññāva disvā anupādā vimutto hoti. ettāvatā kho aggivessana bhikkhu araham hoti khinasavo vusitava katakaraniyo ohitabharo anuppattasadattho parikkhinabhavasaññojano sammadañña vimutto.

22. evam vimutta citto⁶¹⁰ kho aggivessana bhikkhu tīhi anuttariyehi samannāgato hoti: dassanānuttariye-

⁶¹⁰vimutto (sīmu)

na pațipadānuttariyena vimuttānuttariyena.

evam vimuttacitto kho aggivessana bhikkhu tathāgataññeva sakkaroti, garukaroti, māneti, pūjeti " buddho so bhagavā bodhāya dhammam deseti. danto so bhagavā damathāya dhammam deseti. santo so bhagavā samathāya dhammam deseti. tiṇṇo so bhagavā taraṇāya dhammam deseti. parinibbuto so bhagavā parinibbānāya dhammam desetī "ti.

23. evam vutte saccako niganthaputto bhagavantam etadavoca: " mayameya bho gotama dhamsī, mayam pagabbhā, ye mayam bhavantam gotamam vādena vādam āsādetabbam amaññimha. siyā hi bho gotama hatthippabhinnam āsajja purisassa sotthibhāvo, na tveva bhavantam gotamam āsajja siyā purisassa sotthibhāvo. siyā hi bho gotama pajjalitam aggikkhandham āsajja purisassa sotthibhāvo, na tveva bhavantam gotamam āsajja siyā purisassa sotthibhāvo. siyā hi bho gotama āsivisam ghoravisam āsajja purisassa sotthibhāvo, na tveva bhavantam gotamam āsajja siyā purisassa sotthibhāvo. mayameva bho gotama dhamsī mayam pagabbhā ve mayam bhavantam gotamam vādena vādam āsādetabbam amaññimha. adhivāsetu me bhavam gotamo svātanāya bhattam saddhim bhikkhusanghenā"ti. adhivāsesi bhagavā tunhībhāvena.

bjt page 558 x 558 pts page 236 q 236

- 24. atha kho saccako niganthaputto bhagavato adhivāsanam viditvā te licchavī āmantesi: " suņantu me bhonto licchavī, samaņo me gotamo nimannito svātanāya bhattena saddhim bhikkhusanghena. tena me abhihareyyātha yamassa patirūpam mañneyyāthā"ti. atha kho te licchavī tassā rattiyā accayena saccakassa niganthaputtassa pancamattāni thālipākasatāni bhattābhihāram abhiharimsu. atha kho saccako niganthaputto sake ārāme panītam khādanīyam bhojanīyam paṭiyādāpetvā bhagavato kālam ārocāpesi: kālo bho gotama, niṭṭhitam bhattanti.
- atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāva vena saccakassa niganthaputtassa ārāmo tenupasankami upasankamitvā pannatte āsane nisīdi saddhim bhikkhusanghena. atha kho saccako niganthaputto buddhapamukham bhikkhusangham panītena khādanīvena bhojanīvena sahatthā santappesi sampavāresi, atha kho saccako niganthaputto bhagavantam bhuttāvim onītapattapānim añnataram nīcam āsanam gahetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho saccako niganthaputto bhagavantam etadavoca: yamidam bho gotama dane puññam puññamahī ca, tam dāyakānam sukhāya hotūti. " yam kho aggivessana tādisam dakkhineyyam āgamma avītarāgam avītadosam avītamoham, tam dāvakānam bhavissati. yam kho aggivessana mādisam dakkhineyyam āgamma vītarāgam vītadosam vītamoham, tam tuyham bhavi-

pts page 237 q 237

sasatī"ti.

Cūlasaccakasuttam pañcamam.

bjt page 560 x 560

4.6 Mahāsaccakasuttam

evamme sutam: ekam samayam bhagavā vesāliyam viharati mahāvane kūtāgārasālavam, tena kho pana vamayena bhaqavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya vesālim piņdāya pavisitukāmo hoti. atha kho saccako niganthaputto janghāvihāram anucankamamāno anuvicaramāno yena mahāvanam kūţāgarasālā tenupasankami. addasā kho āyasmā ānando saccakam niganthaputtam dūratova āgacchantam. disvāna bhagavantam etadavoca: " ayam bhante saccako niganthaputto āgacchati bhassappavādiko panditavādo sādhusammato bahujanassa. eso kho bhante avannakāmo buddhassa, avannakāmo dhammassa, avannakāmo sanghassa. sādhu bhante bhagavā muhuttam nisīdatu anukampam upādāyā"ti. nisīdi bhagavā paññatte āsane, atha kho saccako nigandaputto yena bhagavā tenupasankami, upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho saccako niganthaputto bhagavantam etadavoca:

2. santi bho gotama eke samaṇabrāhmaṇā kāyabhāvanānuyogamanuyuttā viharanti. no cittabhāvanaṃ. phusanti hi te bho gotama sārīrikaṃ dukkhaṃ vedanaṃ. bhūtapubbaṃ bho gotama sārīrikāya dukkhāya vedanāya puṭṭhassa sato ūrukkhambhopi nāma bhavissati. hadayampi nāma phālissati, uṇhampi lohitaṃ mukhato uggamissati, ummādampi pāpuṇissati cittakhepaṃ. tassa kho etaṃ bho gotama kāyanvayaṃ cittaṃ

hoti, kāyassa vasena vattati. tam kissa hetu? abhāvitattā cittassa. santi pana bho gotama eke samaṇabrāhmaṇā cittabhāvanānuyogamanuyuttā viharanti, no kāyabhāvanam. phusanti hi te bho gotama cetasikam dukkham vedanam. bhūtapubbam bho gotama cetasikāya dukkhāya vedanāya phuṭṭhassa sato ūrukkhambhopi nāma bhavissati, hadayampi nāma phālissati, uṇhampi lohitam mukhato uggamissati, ummādampi pāpuṇissati cittakkhepam. tassa kho eso bho gotama cittanvayo kāyo hoti, cittassa vasena vattati. tam kissa hetu? abhāvitattā kāyassa. tassa mayham bho gotama evam hoti: addhā bhoto gotamassa sāvakā cittabhāvanānuyogamanuyuttā viharanti, no kāyabhāvananti.

3. kinti pana te aggivessana kāyabhāvanā sutāti?

"seyyathīdaṃ: nando vaccho, kiso saṃkicco makkhali gosālo - ete hi bho gotama acelakā muttācārā hatthāpalekhanā⁶¹¹, na ehi bhadantikā, na tiṭṭha bhadantikā, na abhihaṭaṃ na uddissakaṭaṃ na nimantaṇaṃ sādiyanti. te na kumbhimukhā patigaṇhanti, na kalopimukhā patigaṇhanti, na eļakamantaraṃ, na daṇḍamantaraṃ, na musalamantaraṃ, na dvinnaṃ bhuñjamānānaṃ, na gabbhiniyā, na pāyamānāya, na purisantaragatāya, na saṅkittīsu, na yattha sā upaṭṭhito hoti, na yattha makkhikā saṇḍacārinī, na macchaṃ, na maṃsaṃ. na suraṃ na merayaṃ na thusodakaṃ pivanti. te ekāgārikā vā

pts page 238 q 238

bjt page 562 x 562

⁶¹¹ hatthāvalekhanā (syā)

honti ekālopikā, dvāgārikā vā honti dvālopikā⁶¹², sattāgārikā vā honti sattālopikā. ekissāpi dattiyā yāpenti, dvīhipi dattīhi yāpenti⁶¹³, sattahipi dantīhi yāpenti. ekāhikampi āhāram āhārenti, dvīhikampi āhāram āhārenti⁶¹⁴, sattāhikampi āhāram āhārenti. iti evarūpam addhamāsikampi pariyāyabhattabhojanānu yogamanuyuttā viharantī"ti.

4. kim pana te aggivessana tāvatakeneva yāpentīti?

"no hidam bho gotama. appekadā bho gotama uļārāni uļārāni khādanīyānī khādanni. uļārāni uļārāni bhojanīyāni bhuñjanti. uļārāni uļārāni sāyaniyāni sāyanti. uļārāni uļārāni pānāni pivanti. te imam⁶¹⁵ kāyam gāhenti nāma, brūhenti nāma, medenti nāmā"ti.

yam kho te aggivessana purimam pahāya pacchā upacinanti, evam imassa kāyassa ācayāpacayo hoti.

5. kinni pana te aggivessana cittabhāvanā sutāti? cittabhāvanāya kho saccako nigaņṭhaputto bhagavatā puṭṭho samāno na sampāyāsi.

⁶¹²dvālopikā machasam, syā

⁶¹³yāpenti - pe- (machasam, syā)

⁶¹⁴āharenti - pe- (machasaṃ, syā)

⁶¹⁵imehi (pts)

pts page 239 q 239

bjt page 564 x 564

- **6.** atha kho bhagavā saccakaṃ nigaṇṭhaputtaṃ etadavoca: yāpi kho te esā aggivessana purimā kāyabhāvanā bhāsitā, sāpi ariyassa vinaye no dhammikā kāyabhāvanā. kāyabhāvanaṃ hi⁶¹⁶ kho tvaṃ aggivessana na aññāsi, kuto pana tvaṃ cittabhāvanaṃ jānissasi? api ca aggivessana yathā abhāvitakāyo ca hoti abhāvitacitto ca, bhāvitakāyo ca bhāvitacitto ca, taṃ suṇāhi, sādhukaṃ manasikarohi, bhāsissāmīti. evaṃ bho'ti kho saccako nigaṇṭhaputto bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:
- **7.** kathañca aggivessana abhāvitakāyo ca hoti abhāvitacitto ca?

idha aggivessana assutavato puthujjanassa uppajjati sukhā vedanā. so sukhāya vedanāya phuṭṭho samāno sukhasārāgī ca hoti, sukhasārāgītañca āpajjati. tassa sā sukhā vedanā nirujjhati. sukhāya vedanāya nirodhā uppajjati dukkhā vedanā. so dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno socati kilamati paridevati urattālim kandati, sammoham āpajjati. tassa kho esā aggivessana uppannāpi sukhā vedanā cittam pariyādāya tiṭṭhati abhāvitattā kāyassa. uppannāpi dukkhā vedanā cittam pariyādāya tiṭṭhati abhāvitattā cittassa. yassa kassaci aggivessana evam ubhatopakkham uppannāpi sukhā vedanā cittam pariyādāya tiṭṭhati abhāvitattā kāyassa, uppannāpi dukkhā vedanā cittam pariyādāya tiṭṭhati abhāvitattā cittassa, evam kho aggivessana abhāvitakāyo ca hoti abhāvitacitto ca.

⁶¹⁶ kāyabhāvanampi (machasam)

8. kathañca aggivessana abhāvitakāyo ca hoti abhāvitacitto ca?

idha aggivessana sutavato ariyasāvakassa uppajjati sukhā vedanā. so sukhāya vedanāya phuţţho samāno na sukhasārāgī ca hoti, na sukhasārāgitañca āpajjati. tassa sā sukhā vedanā nirujjhati. sukhāya vedanāya nirodhā uppajjati dukkhā vedanā. so dukkhāya vedanāya phuţtho samāno na socati na kilamati na paridevati na urattāļim kandati, na sammoham āpajjati. tassa kho esā aggivessana uppannāpi sukhā vedanā cittam na pariyādāya tiţṭhati bhāvitattā kāyassa. uppannāpi dukkhā vedanā cittam na pariyādāya tiţṭhati bhāvitattā cittassa. yassa kassaci aggivessana evam ubhatopakkham uppannāpi sukhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhati bhāvitattā kāyassa, uppannāpi dukkhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhati bhāvitattā cittassa, evam kho aggivessana bhāvitakāyo ca hoti bhāvitacitto cāti.

9. "evam pasanno aham bhoto gotamassa: bhavam hi gotamo bhāvitakāyo ca bhāvitacitto cā"ti. addhā kho te ayam aggivessana āsajja upanīya vācā bhāsitā. api ca te aham byākarissāmi: yato kho aham aggivessana kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajito, tam vata me uppannā vā sukhā vedanā cittam pariyādāya thassati, uppannā vā dukkhā vedanā cittam pariyādāya thassatīti netam

pts page 240 q 240 bit page 566 x 566

kho ṭhānaṃ⁶¹⁷ vijjatīti. "nahanūna⁶¹⁸ bhoto gotamassa uppajjati tathārūpā sukhā vedanā yathārūpā uppannā sukhā vedanā cittaṃ pariyādāya tiṭheyya, nahanūna bhoto gotamassa uppajjati tathārūpā dukkhā vedanā, yathārūpā uppannā dukkhā vedanā cittaṃ pariyādāya tiṭṭheyyāti". kiṃ hi no siyā aggivessana?

- 10. idha me aggivessana pubbeva sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi: sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā. nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipunnam ekantaparisuddham samkhalikhitam brahmacariyam caritum. yannūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyanti. so kho aham aggivessana aparena samayena daharova samāno susukāļakeso bhadrena yobbanena samannāgato paṭhamena vayasā akāmakānam mātāpitunnam assumukhānam rudantānam kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajim.
- 11. so evam pabbajito 619 samāno kimkusalagavesī anuttaram santivarapadam pariyesamāno yena āļāro kālāmo tenupasankamim. upasankamitvā āļāram kālāmam etadavocam 620 : icchāmaham āvuso kālāma imasmim dhammavinaye brahmacariyam caritunti.

 $^{^{617}}$ netam ṭhāna (machasam, syā)

⁶¹⁸nahinūna (machasam)

⁶¹⁹ so pabbajitā (syā)

⁶²⁰ etadavoca (syā)

evam vutte aggivessana āļāro kālāmo mam etadavoca: 'viharatāyasmā, tādiso ayam dhammo yattha viññū puriso nacirasseva sakam ācariyakam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyā'ti. so kho aham aggivessana nacirasse va khippameva tam dhammam pariyāpuņim. so kho aham aggivessana tāvatakeneva oṭṭhapahatamattena lapitalāpanamattena ñāṇavādañca vadāmi, theravādañca. 'jānāmi passāmi'ti ca paṭijānāmi, ahañceva aññe ca.

- 12. tassa mayham aggivessana etadahosi: na kho āļāro kālāmo imam dhammam kevalam saddhāmattakena sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti pavedeti. addhā āļāro kālāmo imam dhammam jānam passam viharatīti. ati khvāham aggivessana yena āļāro kālāmo tenupasankamim. upasankamitvā āļāram kālāmam etadavocam: kittāvatā no āvuso kālāma imam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedesīti? evam vutte aggivessana āļāro kālāmo ākincaññāyatanam pavedesi:
- 13. tassa mayham aggivessana etadahosi: " na kho āļārasse va kālāmassa atthi saddhā, mayhampatthi saddhā, na kho āļārasse va kālāmassa atthi viriyam, mayhampatthi viriyam, na kho āļārasseva kālāmassa atthi sati, mayhampatthi sati, na kho āļārasseva kālāmassa atthi samādhi, mayhampatthi samādhi, na kho āļārasse va kālāmassa atthi paññā, mayhampatthi pañ-

bjt page 568 x 568

ñā. yannūnāham yam dhammam āļāro kālāmo sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti pavedeti, tassa dhammassa sacchikiriyāya padaheyyanti," so kho aham aggivessana na cirasseva khippameva tam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsim.

- 14. atha khvāham aggivessana yena āļāro kālāmo tenupasankamim. upasankamitvā āļāram kālāmam etadavocam: ettāvatā no āvuso kālāma imam dhammam sayam abhinnā sacchikatvā upasampajja pavedesīti. "ettāvatā kho aham āvuso imam dhammam sayam abhinnā sacchikatvā upasampajja pavedemī"ti. " ahampi kho āvuso ettāvatā imam dhammam sayam abhinnā sacchikatvā upasampajja viharāmī"ti.
- 15. "lābhā no āvuso, suladdham no āvuso, ye mayam āyasmantam tādisam sabrahmacārim passāma: iti yāham dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedemi, tam tvam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharasi. yam tvam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharasi, tamaham dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedemi. iti yāham dhammam jānāmi, tam tvam dhammam jānāsi. yam tvam dhammam jānāsi, tamaham dhammam jānāmi. iti yādiso aham, tādiso tvam, yādiso tvam, tādiso aham. ehidāni āvuso, ubhova santā imam gaṇam pariharāmā"ti.

- 16. iti kho aggivessana āļāro kālāmo ācariyo me samāno antevāsiṃ⁶²¹ maṃ samānaṃ attano⁶²² samasamaṃ ṭhapesi. uļārāya ca maṃ pūjāya pūjesi. tassa mayhaṃ aggivessana etadahosi: nāyaṃ dhammo nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṃvattati, yāvadeva ākiñcaññāyatanuppattiyāti. so kho ahaṃ aggivessana taṃ dhammaṃ analaṅkaritvā tasmā dhammā nibbijja apakkamiṃ.
- 17. so kho aham aggivessana kimkusalagavesī anuttaram santivarapadam pariyesamāno yena uddako⁶²³ rāmaputto tenupasankamim. upasankamitvā uddakam⁶²⁴ rāmaputtam etadavocam: icchāmaham āvuso imasmim dhammavinaye brahmacariyam caritunti. evam vutte aggivessana uddako⁶²⁵ rāmaputto mam etadavoca: "viharatāyasmā. tādiso ayam dhammo yattha viñnū puriso⁶²⁶ na cirasseva sakam ācariyakam sayam abhiññā⁶²⁷ sacchikatvā upasampajja vihareyyā"ti. so kho aham aggivessana na cirasseva khippameva tam dhammam pariyāpunim. so kho aham aggivessana tāvatakeneva oṭṭhapahatamattena lapitalāpanamattena ñāṇavādañca vadāmi theravādañca. 'jānāmi passāmī'ti

⁶²¹ attano antevāsim (machasam)

⁶²² attanā (machasaṃ)

bjt page 570 x 570

⁶²³ udako (machasaṃ)

⁶²⁴ udakam (machasam)

⁶²⁵udako (machasam)

⁶²⁶ viññūpuriso (syā)

⁶²⁷ abhiññaya (katthaci)

ca pațijānāmi, ahañceva aññe ca.

- 18. tassa mayham aggivessana etadahosi: na kho rāmo imam dhammam kevalam saddhāmattakena sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti⁶²⁸ pavedesi. addhā rāmo imam dhammam jānam passam vihāsīti. atha khvāham aggivessana yena uddako⁶²⁹ rāmaputto tenupasankamim. upasankamitvā uddakam rāmaputtam etadavocam: kittāvatā no āvuso rāmo imam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti pavedesīti. evam vutte aggivessana uddako rāmaputto nevasaññānāsaññāyatanam pavedesi.
- 19. tassa mayham aggivessana etadahosi: na kho rāmasseva ahosi saddhā, mayhampatthi saddhā, na kho rāmasseva ahosi viriyam, mayhampatthi viriyam, na kho rāmasseva ahosi sati, mayhampatthi sati, na kho rāmasseva ahosi samādhi, mayhampatthi samādhi, na kho rāmasseva ahosi paññā, mayhampatthi paññā. yannūnāham yam dhammam rāmo sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmīti pavedesi⁶³⁰, tassa dhammassa sacchikiriyāya padaheyyanti. so kho aham aggivessana na cirasseva khippameva tam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsim.

⁶²⁸ viharatīti (syā)

⁶²⁹ udako (machasam)

⁶³⁰ pavedeti (syā)

- **20.** atha khvāham aggivessana yena uddako rāmaputto tenupasankamim. upasankamitvā uddakam rāmaputtam etadavocam: ettāvatā⁶³¹ no āvuso rāmo imam dhammam sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja pavedesīti. " ettāvatā kho āvuso rāmo imam dhammam sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja pavedesī"ti⁶³². ahampi kho āvuso ettāvatā imam dhammam sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja viharāmīti.
- "lābhā no āvuso, suladdham no āvuso, ye mayam āyasmantam tādisam sabrahmacārim passāma: iti yam dhammam rāmo sayam abhiññā sacchikatvā upasampaiia pavedesi, tam tvam dhammam sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharasi, yam tvam dhammam savam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharasi, tam dhammam rāmo sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja pavedesi, iti vam dhammam rāmo aññāsi, tam tvam dhammam jānāsi. yam tvam dhammam jānāsi, tam dhammam rāmo aññāsi. iti yādiso rāmo ahosi, tādiso tvam. yādiso tvam, tādiso rāmo ahosi. ehidāni āvuso, tvam imam gaņam pariharā⁶³³ "ti. iti kho aggivessana uddako rāmaputto sabrahmacārī me samāno ācariyatthāne ca mam thapesi, ulārāya ca mam pūjāya pūjesi. tassa mayham aggivessana etadahosi: nāyam dhammā nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbā-

⁶³¹kittāvatā (svā)

⁶³²pavedemīti (syā, sīmu)

bjt page 572 x 572

⁶³³ ubho vasantā imā gaņam pariharamāti (syā)

nāya saṃvattati, yāvadeva nevasaññānāsaññāyatanūpapattiyāti. so kho ahaṃ aggivessana taṃ dhammaṃ analaṅkaritvā tasmā dhammā nibbijja apakkamiṃ.

- 22. so kho aham aggivessana kimkusalagavesī anuttaram santivarapadam pariyesamāno magadhesu anupubbena cārikam caramāno yena uruvelā senā-nigamo tadavasarim. tatthaddasam ramanīyam⁶³⁴ bhūmibhāgam pāsādikañca vanasaṇḍam, nadiñca sandantim setakam supatittham ramaṇīyam, samantā ca gocaragāmam⁶³⁵. tassa mayham aggivessana etadahosi: ramaṇīyā⁶³⁶ vata bhūmibhāgo, pāsādiko ca vanasaṇḍo. nadī ca sandati setakā supatitthā ramaṇīyā⁶³⁷, samantā ca gocaragāmo. alam⁶³⁸ vatidam kulaputtassa padhānatthikassa⁶³⁹ padhānāyāti. so kho aham aggivessana tattheva nisīdim alamidam padhānāyāti.
- **23.** apissu mam aggivessana tisso upam \bar{a}^{640} pațibhamsu anacchariya pubbe assutapubbā:

seyyathāpi aggivessana allam kaṭṭham sasneham udake nikkhittam, atha puriso āgaccheyya uttarāranim ādāya 'aggim abhinibbattessāmi, tejo pātukarissāmī'ti.

⁶³⁴ramaniyyam (katthaci)

⁶³⁵ samantā gocaragāmam (syā)

⁶³⁶ ramaniyyo (katthaci)

⁶³⁷ramaṇiyyā (katthaci)

⁶³⁸ alamidam (syā)

⁶³⁹ padhānikassa (syā)

⁶⁴⁰ upamāyo (syā)

taṃ kiṃ maññasi aggivessana, api nu so puriso amuṃ allaṃ kaṭṭhaṃ sasnehaṃ udake nikkhittaṃ uttarāraṇiṃ ādāya abhimanthento⁶⁴¹ aggiṃ abhinibbatteyya, tejo pātu kareyyāti? " no hidaṃ bho gotama." taṃ kissa hetu.? " aduṃ hi bho gotama allaṃ kaṭṭhaṃ sasnehaṃ. tañca pana udake nikkhittaṃ. yāvadeva ca pana so puriso kilamathassa vighātassa bhāgī assā"ti.

evameva kho aggivessana ye hi keci samaṇā vā brāhmaṇā vā kāyena⁶⁴² ceva kāmehi avūpakaṭṭhā viharanti, yo ca nesaṃ kāmesu kāmacchando kāmasneho⁶⁴³ kāmamucchā kāmapipāsā kāma pariļāho, so ca ajjhattaṃ na suppahīno hoti na suppaṭippassaddho. opakkamikā cepi te bhonto samaṇabrāhmaṇā dukkhā tippā⁶⁴⁴ kaṭukā⁶⁴⁵ vedanā vediyanti. abhabbā'va te ñāṇāya dassanāya anuttarāya sambodhāya. no cepi te bhonto samaṇabrāhmaṇā opakkamikā dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyanti, abhabbāva te ñāṇāya dassanāya anuttarāya sambodhāya. ayaṃ kho maṃ aggivessana paṭhamā upamā paṭibhāsi anacchariyā pubbe assutapubbā.

24. aparāpi kho mam aggivessana dutiyā upamam paṭibhāsi anacchariyā pubbe assutapubbā: seyyathā-

⁶⁴¹ abhimatthento (syā)
pts page 241 q 241
bjt page 574 x 574
642 kāyena ceva cittena ca (machasaṃ)
643 kāmasineho (katthaci)
644 tibbā (machasaṃ)
645 kharā katukā (machasam)

pi aggivessana allam kattham sasneham ārakā udakā thale nikkhittam, atha puriso āgaccheyya uttarāranim ādāya 'aggim abhinibbattessāmi, tejo pātu karissāmī'ti. tam kim maññasi aggivessana, api nu so puriso amum allam kattham sasneham ārakā udakā thale nikkhittam uttarāranim ādāva abhimanthento aggim abhinibbatteyya, tejo pātu kareyyāti? " no hidam bho gotama" tam kissa hetu? " adum hi bho gotama allam kattham sasneham kiñcāpi ārakā udakā thale nikkhittam, yāvadeva ca pana so puriso kilamathassa vighātassa bhāgī assā"ti. evameva kho aggivessana ye hi keci samaņā vā brāhmaņā vā kāyena⁶⁴⁶ kho kāmehi vūpakatthā⁶⁴⁷ viharanti, yo ca nesam kāmesu kāmacchando kāmasneho⁶⁴⁸ kāmamucchā kāmapipāsā kāmaparilāho so ca ajjhattam na suppahīno hoti na suppatippassaddho. opakkamikā cepi te bhonto samanabrāhmanā dukkhā tippā katukā vedanā vediyanti. abhabbāva te ñānāya dassanāva anuttarāva sambodhāya. no cepi te bhonto samanabrāhmanā opakkamikā dukkhā tippā katukā vedanā vedivanti, abhabbāva te ñānāva dassanāva anuttarāya sambodhāya. ayam kho mam aggivessana dutivā upamā patibhāsi anaccharivā pubbe assutapubbā.

⁶⁴⁶kāyena ceva cittena ca kāmehi, (machasaṃ); kāyena ceva kāmehi (syā, pts)

⁶⁴⁷ avupatthā (pts)

⁶⁴⁸ kāmasineho (sīmu, katthaci)

25. aparāpi kho maṃ aggivessana tatiyā upamā paṭibhāsi anacchariyā pubbe assutapubbā: seyyathāpi aggivessana sukkhaṃ kaṭṭhaṃ koļāpaṃ⁶⁴⁹ ārakā uda-kā thale nikkhittaṃ, atha puriso āgaccheyya uttarā-raṇiṃ ādāya 'aggiṃ abhinibbattessāmi, tejo pātu karissāmī'ti. taṃ kiṃ maññasi aggivessana, api nu⁶⁵⁰ so puriso amuṃ sukkhaṃ kaṭṭhaṃ koļāpaṃ ārakā udakā thale nikkhittaṃ uttarāraṇiṃ ādāya abhimanthento⁶⁵¹ aggiṃ abhinibbatteyya, tejo pātu kareyyāti? " evaṃ bho gotama" taṃ kissa hetu? " aduṃ hi bho gotama sukkhaṃ kaṭṭhaṃ koļāpaṃ, tañca pana ārakā udakā thale nikkhittanti."

evameva kho aggivessana ye hi keci samaṇā vā brāhmaṇā vā kāyena⁶⁵² ceva kāmehi vūpakaṭṭhā viharanti, yo ca nesaṃ kāmesu kāmacchando kāmasneho⁶⁵³ kāmamucchā kāmapipāsā kāma pariļāho, so ca ajjhattaṃ suppahīno hoti suppaṭippassaddho. opakkamikā cepi te bhonto samaṇabrāhmaṇā dukkhā tippā⁶⁵⁴ kaṭukā⁶⁵⁵ vedanā vediyanti. bhabbā'va te ñāṇāya dassanāya anuttarāya sambodhāya. no cepi te bhonto samaṇabrāhmaṇā opakkamikā dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyanti,

pts page 242 q 242

⁶⁴⁹kolāpaṃ (sīmu)

⁶⁵⁰api nu kho (syā)

⁶⁵¹abhimatthento (syā)

bjt page 576×576

⁶⁵²kāyena ceva cittena ca (machasaṃ)

⁶⁵³ kāmasineho (machasam)

⁶⁵⁴ katapuriso tibbā (machasam)

⁶⁵⁵kharā katukā (machasam, syā)

bhabbāva te ñāṇāya dassanāya anuttarāya sambodhāya. ayaṃ kho maṃ aggivessana tatiyā upamā paṭibhāsi anacchariyā pubbe assutapubbā.

imā kho mam aggivessana tisso upamā ⁶⁵⁶ paṭibhaṃsu anacchariyā pubbe assutapubbā.

26. tassa mayham aggivessana etadahosi: yannūnāham dante'bhidantamādhāva⁶⁵⁷ jivhāva tālum āhacca cetasā cittam abhinigganhevvam abhinippīlevvam abhisantapeyyanti. so kho aham aggivessana dante'bhidantamādhāya jivhāya tālum āhacca cetasā cittam abhinigganhāmi abhinippīlemi abhisantāpemi. tassa mayham aggivessana dante'bhidantamādhāva jiyhāva tālum āhacca cetasā cittam abhinigganhayato⁶⁵⁸ abhinippīlayato abhisantāpayato kacchehi sedā muccanti. seyyathāpi aggivessana balavā puriso dubbalataram purisam sīse vā gahetvā khandhe vā gahetvā abhinigganheyya abhinippīleyya abhisantāpeyya, evameva kho me aggivessana dante'bhidantamādhāya jivhāya tālum āhacca cetasā cittam abhinigganhayato abhinippīlavato abhisantāpavato kacchehi sedā muccanti, āraddham kho pana me aggivessana viriyam hoti asallīnam, upatthitā sati asammutthā⁶⁵⁹, sāraddho ca pana me kāyo hoti appatippassaddho teneva dukkhap-

⁶⁵⁶ upamāyo (syā)

⁶⁵⁷dantehi dantamādhāya (sīmu, katthaci)

⁶⁵⁸abhinigganhato (machasam, pts, sīmu, katthaci)

⁶⁵⁹ appammuṭṭhā (syā)

pts page 243 q 243

padhānena padhānābhitunnassa sato. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā dukkhā vedanā cittam na paridāya tiţţhati.

- 27. tassa mayham aggivessana etadahosi: yannūnāham appānakam⁶⁶⁰ jhānam jhāyeyyanti. so kho aham aggivessana mukhato ca nāsato ca assāsapassāse uparundhim, tassa mayham aggivessana mukhato ca nāsato ca assāsapassāsesu uparuddhesu⁶⁶¹ kannasotehi vātānam nikkhamantānam adhimatto saddo hoti. seyyathāpi nāma kammāragaggariyā dhamamānāya adhimatto saddo hoti, evameva kho me aggivessana mukhato ca nāsato ca assāsapassāsesu uparuddhesu kannasotehi vatanam nikkhamantanam adhimatto saddo hoti. āraddham kho pana me aggivessana viriyam hoti asallīnam. upatthitā sati asammutthā⁶⁶². sāraddho ca pana me kāyo hoti appatippassaddho tena ca dukkhappadhānena padhānābhitunnassa sato. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā dukkhā vedanā cittam na pariyādāya titthati.
- 28. tassa mayham aggivessana etadahosi: yannūnāham appāṇakaññeva jhānam jhāyeyyanti. so kho aham aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāse uparundhim. tassa mayham aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāsesu

⁶⁶⁰ appāṇakaṃ yeva (machasaṃ, syā); appānanaṃ (pts, sī, katthaci)

⁶⁶² appamuțțhā (syā)

bjt page 578 x 578

uparuddhesu adhimattā vātā muddhāni ūhananti⁶⁶³, seyyathāpi aggivessana balavā puriso tiņhena sikharena muddhāni⁶⁶⁴ abhimantheyya⁶⁶⁵, evameva kho me aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāsesu uparuddhesu adhimattā vātā muddhāni ūhananti. āraddhaṃ kho pana me aggivessana viriyaṃ hoti asallīnaṃ. upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā. sāraddho ca pana me kāyo hoti appaṭippassaddho tene ca dukkhappadhānena padhānābhitunnassa sato. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā dukkhā vedanā cittaṃ na pariyādāya tiṭṭhati.

29. tassa mayham aggivessana etadahosi: yannūnāham appāṇakaññeva jhānam jhāyeyyanti. so kho aham aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāse uparundhim. tassa mayham aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāsesu uparuddhesu adhimattā sīse sīsavedanā honti. seyyathāpi aggivessana balavā puriso daļhena varattakabandhanena⁶⁶⁶ sīse sīsaveṭham dadeyya, evameva kho me aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāsesu uparuddhesu adhimattā sīse sīsavedanā honti. āraddham kho pana me aggivessana viriyam hoti asallīnam. upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā. sāraddho ca pana me kāyo hoti appatippassaddho tene ca duk-

⁶⁶³ muddhānam ūhanti (sīmu); muddhani ūhannati (machasam)

⁶⁶⁴ muddhānam (sīmu, syā, pts)

 $^{^{665}}$ muddhani abhimantheyya (machasam)

pts page 244 q 244

⁶⁶⁶ varattakkhandena (machasam)

khappadhānena padhānābhitunnassa sato. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā dukkhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhati.

- 30. tassa mayham aggivessana etadahosi: yannūnāham appāṇakaññeva jhānam jhāyeyyanti. so kho aham aggivessana mukhato ca nāsato ca kannato ca assāsapassāse uparundhim, tassa mayham aggivessana mukhato ca nāsato ca kannato ca assāsapassāsesu uparuddhesu adhimattā vātā kucchim parikantanti. seyyathāpi aggivessana dakkho goghātako vā goghātakantevāsī vā tinhena govikantanena kucchim parikanteyya, evameva kho me aggivessana mukhato ca nāsato ca kannato ca assāsapassāsesu uparuddhesu adhimattā vātā kucchim parikantanti. āraddham kho pana me aggivessana viriyam hoti asallīnam. upatthitā sati asammuṭṭhā. sāraddho ca pana me kāyo hoti appaţippassaddho teneva dukkhappadhānena padhānābhitunnassa sato, evarūpāpi kho me aggivessana uppannā dukkhā vedanā cittam na parivādāva titthati.
- 31. tassa mayham aggivessana etadahosi: yannūnāham appāṇakaññeva jhānam jhāyeyyanti. so kho aham aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāse uparundhim. tassa mayham aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāsesu uparuddhesu adhimatto kāyasmim ḍāho hoti. seyyathāpi aggivessana, dve balavanto purisā dubbalataram

bjt page 580 x 580

purisaṃ nānābāhāsu gahetvā aṅgārakāsuyā santāpeyyuṃ samparitāpeyyuṃ. evameva kho me aggivessana mukhato ca nāsato ca kaṇṇato ca assāsapassāsesu uparuddhesu adhimatto kāyasmiṃ ḍāho hoti. āraddhaṃ kho pana me aggivessana viriyaṃ hoti asallīnaṃ. upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā. sāraddho ca pana me kāyo hoti appaṭippassaddho tene va dukkhappadhānena padhānābhitunnassa sato. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā dukkhā vedanā cittaṃ na pariyādāya tiṭṭhati. apissu maṃ aggivessana devatā disvā evamāhaṃsu: kālakato samaṇo gotamoti. ekaccā devatā evamāhaṃsu: na kālakato samaṇo gotamo, api ca kālaṃ karotī 'ti. ekaccā devatā evamāhaṃsu: 'na kālakato samaṇo gotamo, napi kālaṃ karoti. arahaṃ samaṇo gotamo. vihārotveveso⁶⁶⁷ arahato evarūpo hotī 'ti.

32. tassa mayham aggivessana etadahosi: yannūnāham sabbaso āhārūpacchedāya paṭipajjeyyanti. atha kho mam aggivessana devatā upasaṅkamitvā etadavocum: mā kho tvam mārisa sabbaso āhārūpacchedāya paṭipajji, sace kho tvam mārisa sabbaso āhārūpacchedāya paṭipajjissasi, tassa te mayam dibbam ojam⁶⁶⁸ lomakūpehi ajjhohāressāma tāva tvam yāpessasīti. tassa mayham aggivessana etadahosi: ahañceva kho pana sabbaso ajaddhukā⁶⁶⁹ paṭijāneyyam, imā ca me devatā dibbam ojam lomakūpehi ajjhohāreyyum, tāya cāham

pts page 245 q 245

⁶⁶⁷ vihārotveva so (machasam)

⁶⁶⁸ dibbojam (machasam)

⁶⁶⁹ajajjitam (machasam)

yāpeyyam, tam mama assa musāti. so kho aham aggivessana tā devatā paccācikkhāmi, halanti vadāmi.

33. tassa mayham aggivessana etadahosi: yannūnāham thokam thokam āhāram āhāreyyam pasatam pasatam yadi vā muggayūsam yadi vā kulatthayūsam yadi vā kalāvavūsam vadi vā harenukavūsanti. so kho aham aggivessana thokam thokam āhāram āhāresim pasatam pasatam - yadi vā muggayūsam yadi vā kulatthayūsam yadi vā kalāyayūsam yadi vā harenukayūsam. tassa mayham aggivessana thokam thokam āhāram āhārayato pasatam pasatam- yadi vā muggayūsam yadi vā kulatthayūsam vadi vā kalāyayūsam vadi vā harenukayūsam, adhimattakasimānam patto kāyo hoti. seyyathāpināma āsītikapabbāni vā kālapabbāni vā, evamevassu me angapaccangani bhavanti tayevappaharataya. seyyathāpi nāma otthapadam, evamevassu me ānisadam hoti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma vattanāvaļī, evamevassu me pitthikantako unnatāvanato hoti, tāvevappāhāratāva, sevvathāpi nāma jarasālāva gopānasivo oluggaviluggā bhavanti, evamevassu me phāsulivo oluggaviluggā bhavanti tāyevappāhāratāya.

seyyathāpi nāma gambhīre udapāne udakatārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti, evamevassu me akkhikūpesu akkhitārakā gambhīragatā okkhāyikā dissanti tāyevappāhāratāya. seyyathāpi nāma tittakālāpu⁶⁷⁰

bjt page 582 x 582

⁶⁷⁰tittakālābu (machasaṃ)

pts page 246 q 246

āmakacchinno vātātapena sampuṭito⁶⁷¹ hoti sammilāto, evamevassu me sīsacchavi sampuṭitā hoti sammilātā tāyevappāhāratāya.

- so kho aham aggivessana udaracchavim parāmasissāmīti piţţhikanţakamyeva pariganhāmi. piţţhikantakam parāmasissāmīti udaracchaviññeva pariganhāmi. yavassu me aggivessana udaracchavi pitthikantakam allīnā hoti tāyevappāhāratāya. so kho aham aggivessana vaccam vā muttam vā karissāmīti tattheva avakujjo papatāmi tāyevappāhāratāya. so kho aham aggivessana imameva kāyam assāsento pāninā gattāni anumajjāmi, tassa mayham aggivessana pāninā gattāni anumajjato pūtimūlāni lomāni kāyasmā papatanti tāyevappāhāratāya. apissu mam aggivessana manussā disvā evamāhamsu: kālo samano gotamoti. ekacce manussā evamāhamsu: na kālo samano gotamo, sāmo samano gotamoti. ekacce manussā evamāhamsu: na kālo samano gotamo napi sāmo, manguracchavī samano gotamoti. vāvassu me aggivessana tāva parisuddho chavivanno pariyodato upahato hoti tayevappaharataya.
- **35.** tassa mayham aggivessana etadahosi: " ye kho keci atītamaddhānam samanā vā brāhmanā vā opakkamikā dukkhā tippā⁶⁷² kaṭukā⁶⁷³ vedanā vediyimsu,

⁶⁷¹ samphuțito (machasam)

⁶⁷² tibbā (machasam)

⁶⁷³kharā katukā (machasam)

etāvaparamam, nayito bhiyyo. yepi hi keci anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā opakkamikā dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyissanti, etāvaparamam, nayito bhiyyo. yepi hi keci etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā opakkamikā dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyanti, etāvaparamam, nayito bhiyyo. na kho panāham imāya kaṭukāya dukkarakārikāya adhigacchāmi uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanavisesam. siyā nu kho añño maggo bodhāyā"ti.

36. tassa mayham aggivessana etadahosi: abhijānāmi kho paṇāham pitusakkassa kammante sītāya jambucchāyāya nisinno vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharitā. siyā nu kho eso maggo bodhāyāti. tassa mayham aggivessana satānusāriviññāṇam ahosi: esova maggo bodhāyāti.

tassa mayham aggivessana etadahosi: kinnu kho aham tassa sukhassa bhāyāmi yantam sukham aññatreva kāmehi aññatra akusalehi dhammehīti.

37. tassa mayham aggivessana etadahosi: na kho aham tassa sukhassa bhāyāmi yantam sukham aññatreva kāmehi aññatra akusalehi dhammehīti. tassa mayham aggivessana etadahosi: na tam sukaram sukham adhigantum evam adhimattakasimānam pattakāyena,

bjt page 584 x 584 pts page 247 q 247

yannūnāham oļārikam āhāram āhāreyya odanakummāsanti. so kho aham aggivessana oļārikam āhāram āhāresim odanakummāsam. tena kho pana mam aggivessana samayena pañca bhikkhū paccupaṭṭhitā honti: " yam kho samano gotamo dhammam adhigamissati tam no ārocessatī "ti. yato kho aham aggivessana oļārikam āhāram āhāresim odanakummāsam, atha kho te⁶⁷⁴ pañca bhikkhū nibbijja pakkamimsu: 'bāhuliko samano gotamo padhānavibbhanto āvatto bāhullāyā'ti.

- **38.** so kho aham aggivessana oļārikam āhāram āhārito⁶⁷⁵ balam gahetvā vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja vihāsim. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā sukhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhati.
- **39.** vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja vihāsim. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā sukhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhati.
- **40.** pītiyā ca virāgā upekkhako ca vihāsim sato ca sampajāno. sukhanca kāyena paṭisamvedesim. yam tam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti tatiyam jhānam upasampajja vihāsim. evarūpāpi

⁶⁷⁴atha mete (machasam)

⁶⁷⁵ āhāretvā (machasam)

kho me aggivessana uppannā sukhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhati.

- **41.** sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthagamā adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja vihāsim. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā sukhā vedanā cittam na pariyādāya tiţţhati.
- **42.** se: evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte⁶⁷⁶ pubbe nivāsānussatiñāṇāya cittaṃ abhininnāmesiṃ. so anekavihitaṃ pubbenivāsaṃ anussarāmi seyyathīdaṃ:
- " ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe, " amutrāsim evamnāmo evamvanņo evamāhāro evamsukhadukhapatisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra uppādim. tatrāpāsim evam nāmo evam gotto evam vanņo evamāhāro evam sukhadukhapatisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno"ti iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi. ayam kho pana

of an ejjappatte (sīmu) pts page 248 q 248 bit page 586 x 586

me⁶⁷⁷ aggivessana rattiyā paṭhame yāme paṭhamā vijjā adhigatā, avijjā vihatā vijjā uppannā, tamo vihato āloko uppanno, yathā taṃ appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā sukhā vedanā cittaṃ na pariyādāya tiṭṭhati.

so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte **43**. anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite āneñjappatte⁶⁷⁸ sattānam cutūpapātañānāya cittam abhininnāmesim, so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi: cavamāne, uppajjamāne⁶⁷⁹ hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmi: 'ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiţţhikā micchādiţţhikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraņā apāyam duggatim vinipātam nirayam uppannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraņā sugatim saggam lokam upapannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne uppajjamāne. hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmi: ayam kho pana me aggivessana rattiyā majjhime yā-

⁶⁷⁷ayaṃ kho me (machasaṃ)

⁶⁷⁸ānejjappante (sīmu)

⁶⁷⁹ upapajjamānemachasam (syā, pts)

me dutiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā vijjā uppannā, tamo vihato āloko uppanno, yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā sukhā vedanā cittam na pariyādāya titthati.

so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite āneñjappatte āsavānam khayañānāya cittam abhininnāmesim. so idam dukkhanti yathābhūtam abbhaññāsim, avam dukkhasamudavoti vathābhūtam abbhaññāsim, avam dukkhanirodhoti vathābhūtam abbhaññāsim, avam dukkhanirodhagāminī patipadāti vathābhūtam abbhaññāsim. ime āsavāti vathābhūtam abbhaññāsim, avam āsavasamudavoti vathābhūtam abbhaññāsim avam āsavanirodhoti vathābhūtam abbhaññāsim, ayam āsavanirodhagāminī patipadāti yathābhūtam abbhaññāsim. tassa me evam jānato evam passato kāmāsavāpi cittam vimuccittha. bhavāsavāpi cittam vimuccittha. avijjāsavāpi cittam vimuccittha. vimuttasmim vimuttamiti ñānam ahosi: 'khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaniyam naparam itthattayā'ti abbhaññāsim. ayam kho pana me aggivessana rattiyā pacchime yāme tatiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā vijjā uppannā, tamo vihato āloko uppanno, yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. evarūpāpi kho me aggivessana uppannā sukhā vedanā cittam na pariyādāya tiţţhati.

pts page 249 q 249

bjt page 588 x 588

- **45.** abhijānāmi kho panāhaṃ aggivessana anekasatāya parisāya dhammaṃ desetā. apissu maṃ ekameko evaṃ maññati: mameva ārabbha samaṇo gotamo dhammaṃ desetīti. na kho panetaṃ aggivessana evaṃ daṭṭhabbaṃ. yāvadeva viññāpanatthāya tathāgato paresaṃ dhammaṃ deseti. so kho ahaṃ aggivessana tassāyeva kathāya pariyosāne tasmiṃyeva purimasmiṃ samādhinimitte ajjhattameva cittaṃ saṇṭhapemi sannisīdāpemi⁶⁸⁰ ekodiṃ karomi samādahāmi, yena sudaṃ niccakappaṃ viharāmīti.
- **46.** "okappaniyametam bhoto gotamassa yathātam arahato sammā sambuddhassa. abhijānāti pana⁶⁸¹ bhavam gotamo divā supitā"ti. abhijānāmaham aggivessana gimhānam pacchime māse pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto catugguṇam saṅghāṭim paññāpetvā⁶⁸² dakkhiṇena passena sato sampajāno niddam okkamitāti. " etam kho bho gotama eke samaṇabrahmaṇā sammohavihārasmim vadantī"ti. na kho aggivessana ettāvatā sammūļho vā hoti asammūļho vā. api ca aggivessana yathā ca sammūļho hoti asammūļho ca, tam suṇāhi, sādhukam manasi karohi, bhāsissāmīti. evam bho gotamāti kho⁶⁸³ saccako nigaṇṭhaputto bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:

⁶⁸⁰sannisādemi (machasaṃ)

⁶⁸¹kho pana (machasaṃ)

⁶⁸²paññapetvā (machasaṃ)

pts page 250 q 250

⁶⁸³evaṃ bhoti kho (machasaṃ)

bjt page 590×590

- 47. yassa kassaci aggivessana ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīvā appahīnā, tamaham sammūlhoti vadāmi, āsavānam hi aggivessana appahānā sammūlho hoti. yassa kassaci aggivessana ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āvatim jātijarāmaranīvā pahīnā, tamaham asammūlhoti vadāmi. āsavānam hi aggivessana pahānā asammūlho hoti. tathāgatassa kho aggivessana ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āvatim jātijarāmaranīvā pahīnā ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā⁶⁸⁴ āvati anuppādadhammā. seyyathāpi aggivessana tālo matthakacchinno abhabbo puna virūlhiyā, evameva kho aggivessana tathāgatassa ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jāti jarāmaranīyā pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammāti.
- **48.** evam vutte saccako niganthaputto bhagavantam etadavoca: "acchariyam bho gotama, abbhutam bho gotama, yāvañcidam bhoto gotamassa evam āsajja āsajja vuccamānassa upanītehi upanītehi⁶⁸⁵ vacanapathehi samudācariyamānassa chavivanno ceva pariyodāyati, mukhavanno ca vippasīdati, yathā tam arahato sammā sambuddhassa."
- **49.** "abhijānāmahaṃ bho gotama pūraṇaṃ kassapaṃ vādena vādaṃ samārabhitā. sopi mayā vādena

⁶⁸⁴anabhāvam katā (machasam)

⁶⁸⁵upanītehi vacanapathehi (sīmu)

vādam samāraddho aññena aññam paţicari, bahiddhā katham apanāmesi, kopañca dosañca appaccayañca pātvākāsi. bhoto kho pana⁶⁸⁶ gotamassa evam āsajja āsajja vuccamānassa upanītehi upanītehi vacanapathehi samudācariyamānassa chavivaṇṇo ceva pariyodāyati, mukhavaṇṇo ca vippasīdati, yathā tam arahato sammāsambuddhassa.

50. "abhijānāmaham bho gotama makkhalim gosālam vādena vādam samārabhitā. sopi mayā vādena vādam samāraddho aññena aññam paţicari, bahiddhā katham apanāmesi, kopañca dosañca appaccayañca pātvākāsi. bhoto kho pana gotamassa evam āsajja āsajja vuccamānassa upanītehi upanītehi vacanapathehi samudācariyamānassa chavivaṇṇo ceva pariyodāyati, mukhavaṇṇo ca vippasīdati, yathā tam arahato sammāsambuddhassa.

"abhijānāmaham bho gotama ajitam kesakambalam vādena vādam samārabhitā. sopi mayā vādena vādam samāraddho aññena aññam paṭicari, bahiddhā katham apanāmesi, kopañca dosañca appaccayañca pātvākāsi. bhoto kho pana gotamassa evam āsajja āsajja vuccamānassa upanītehi upanītehi vacanapathehi samudācariyamānassa chavivaṇṇo ceva pariyodāyati, mukhavaṇṇo ca vippasīdati, yathā tam arahato sammāsambuddhassa.

"abhijānāmaham bho gotama pakudham kaccāyanam

⁶⁸⁶bhoto pana (machasam)

vādena vādam samārabhitā. sopi mayā vādena vādam samāraddho aññena aññam paţicari, bahiddhā katham apanāmesi, kopañca dosañca appaccayañca pātvākāsi. bhoto kho pana gotamassa evam āsajja āsajja vuccamānassa upanītehi upanītehi vacanapathehi samudācariyamānassa chavivanno ceva pariyodāyati, mukhavanno ca vippasīdati, yathā tam arahato sammāsambuddhassa.

"abhijānāmaham bho gotama sanjayam belaţţhiputtam vādena vādam samārabhitā. sopi mayā vādena vādam samāraddho annena annam paţicari, bahiddhā katham apanāmesi, kopanca dosanca appaccayanca pātvākāsi. bhoto kho pana gotamassa evam āsajja āsajja vuccamānassa upanītehi upanītehi vacanapathehi samudācariyamānassa chavivanno ceva pariyodāyati, mukhavanno ca vippasīdati, yathā tam arahato sammāsambuddhassa.

"abhijānāmaham bho gotama nigaņṭham nātaputtam vādena vādam samārabhitā. sopi mayā vādena vādam samāraddho aññena aññam paṭicari, bahiddhā katham apanāmesi, kopañca dosañca appaccayañca pātvākāsi. bhoto kho pana gotamassa evam āsajja āsajja vuccamānassa upanītehi upanītehi vacanapathehi samudācariyamānassa chavivaṇṇo ceva pariyodāyati, mukhavaṇṇo ca vippasīdati, yathā tam arahato sammāsam-

⁶⁸⁷nāṭaputtaṃ (machasaṃ) pts page 251 q 251

buddhassa.

51. handa ca dāni mayam bho gotama gacchāma, bahukiccā mayam bahukaranīyātī.

"yassadāni tvam aggivessana kālam maññasī"ti.

atha kho saccako niganthaputto bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā pakkāmīti.

Mahāsaccakasuttam chaţţham.

bjt page 592 x 592

4.7 Cūļataņhāsankhayasuttam

evamme sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati pubbārāme migāramātupāsāde. atha kho sakko devānamindo yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭhāsi. ekamantam ṭhito kho sakko devānamindo bhagavantam etadavoca:

- 2. "kittāvatā nu kho bhante bhikkhu saṅkhittena taṇhāsaṅkhayavimutto hoti accantaniṭṭho accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānanti."
- 3. idha devānaminda bhikkhuno sutam hoti: sabbe dhammā nālam abhinivesāyāti. evanca tam devānaminda bhikkhuno sutam hoti: sabbe dhammā nālam abhinivesāyāti, so sabbam dhammam abhijānāti. sabbam dhammam abhinnāya sabbam dhammam parijānāti. sabbam dhammam parijānāti. sabbam dhammam parinnāya yam kinci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tāsu vedanāsu aniccānupassī viharati, virāgānupassī viharati, nirodhānupassī viharati, paţinissaggānupassī viharati. so tāsu vedanāsu aniccānupassī viharanto, virāgānupassī viharanto, nirodhānupassī viharanto, paţinissaggānupassī viharanto na ca kinci⁶⁸⁸ loke upādiyati. anupādiyam na paritassati. aparitassam paccattanneva parinibbāyati. 'khīnā jāti, vusitam brahmacari

⁶⁸⁸na kiñci (machasaṃ, syā, pts) pts page 252 q 252

yam, katam karanīyam, nāparam itthattāyā'ti pajānāti. ettāvatā kho devānaminda bhikkhu sankhittena tanhāsankhayavimutto hoti accantanitho accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno setho devamanussānanti.

atha kho sakko⁶⁸⁹ devānamindo bhagavato bhāsitaṃ abhinanditvā anumoditvā bhagavantaṃ abhivādetvā padakkhiṇaṃ katvā tatthevantaradhāyi.

- **4.** tena kho pana samayena āyasmā mahāmoggallāno bhagavato avidūre nisinno hoti. atha kho āyasmato mahāmoggallānassa etadahosi: 'kinnu kho so yakkho bhagavato bhāsitam abhisamecca anumodi⁶⁹⁰, udāhu no. yannūnāham tam yakkham jāneyyam: yadivā so yakkho bhagavato bhāsitam abhisamecca anumodi, yadivā no'ti. atha kho āyasmā mahāmoggallāno seyyathāpi nāma balavā puriso samminjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samminjeyya, evamevam⁶⁹¹ pubbārāme migāramātupāsāde antarahito devesu tāvatimsesu pāturahosi.
- **5.** tena kho pana samayena sakko devānamindo ekapuṇḍarīke uyyāne dibbehi pañcahi turiyasatehi samappito samaṅgībhūto paricāreti. addasā kho sakko devānamindo āyasmantaṃ mahāmoggallānaṃ dūrato va

bjt page 594 x 594

⁶⁸⁹atha kho pana sakko (syā); atha sakko (katthaci)

⁶⁹⁰ anumodati (syā)

⁶⁹¹evameva (katthaci)

āgacchantam. disvāna tāni dibbāni pañca turiyasatāni paţippaṇāmetvā yenāyasmā mahāmoggallāno tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā āyasmantam mahāmoggallānam etadavoca: ehi kho mārisa moggallāna, sāgatam⁶⁹² mārisa moggallāna. cirassam kho mārisa moggallāna, imam pariyāyamakāsi yadidam idhāgamanāya. nisīda mārisa moggallāna, idamāsanam paññattanti. nisīdi kho āyasmā mahā moggallāno paññatte āsane. sakkopi kho devānamindo aññataram nīcam āsanam gahetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho sakkam devānamindam āyasmā mahāmoggallāno etadavoca: yathākatham pana te kosiya bhagavā saṅkhittena taṇhāsaṅkhayavimuttim abhāsi? sādhu mayampi etissā kathāya bhāgino assāma savaṇāyāti.

6. "mayaṃ kho mārisa moggallāna bahukiccā, mayaṃ bahukaraṇīyā⁶⁹³, appeva⁶⁹⁴ sakena karaṇīyena, api ca devānaṃyeva tāvatiṃsānaṃ karaṇīyena. api ca mārisa moggallāna,sussutaṃyeva hoti suggahītaṃ sumanasikataṃ sūpadhāritaṃ yaṃ no⁶⁹⁵ khippameva antaradhāyati. bhūtapubbaṃ mārisa moggallāna, devāsurasaṅgāmo samūpabbuļho⁶⁹⁶ ahosi. tasmiṃ kho pana mārisa moggallāna saṅgāme devā vijiniṃsu⁶⁹⁷. asurā parājiniṃsu. so kho ahaṃ mārisa moggallāna

⁶⁹²svāgatam (machasam, syā)

⁶⁹³bahukiccā bahukaraṇīyā (machasaṃ, syā)

⁶⁹⁴appevanāma (syā); appena (pts); mu (si)

pts page 253 q 253

⁶⁹⁵yanno kho (syā)

⁶⁹⁶samupabyulho (machasaṃ); samūpabyulho (syā)

⁶⁹⁷devā jinimsu (machasam, syā, pts)

tam sangāmam⁶⁹⁸ abhivijinitvā vijitasangāmo tato patinivattitvā vejayantam nāma pāsādam māpesim. vejayantassa kho pana mārisa moggallāna pāsādassa niyyuhasatam. ekamekasmim niyyuhe satta satta kūtāgārasatāni⁶⁹⁹. ekamekasmim kūtāgāre satta satta accharāyo. ekamekissā accharāya satta satta paricārikāyo. iccheyyāsi no tvam mārisa moggallāna vejayantassa pāsādassa rāmaņeyyakam daṭṭhunti. adhivāsesi kho āyasmā mahāmoggallāno tuṇhī bhāvena.

7. atha kho sakko ca devānamindo vessavaņo ca mahārājā āyasmantaṃ mahāmoggallānaṃ purakkhatvā yena vejayanto pāsādo tenupasaṅkamiṃsu. addasaṃsu⁷⁰⁰ kho sakkassa devānamindassa paricārikāyo āyasmantaṃ mahāmoggallānaṃ dūratova āgacchantaṃ. disvāna⁷⁰¹ ottappamānā hirīyamānā⁷⁰² sakasakaṃ⁷⁰³ ovarakaṃ pavisiṃsu. seyyathāpi nāma suṇisā sasuraṃ⁷⁰⁴ disvā ottapati hirīyati⁷⁰⁵, evamevaṃ⁷⁰⁶ sakkassa devānamindassa paricārikāyo āyasmantaṃ mahāmoggallānaṃ disvā ottappamānā hirīyamānā sakasakaṃ ovarakaṃ pavisiṃsu. atha kho sakko ca de-

⁶⁹⁸devāsurasaṅgāmaṃ (syā)

⁶⁹⁹kūṭāgārasatāni (sīmu)

bjt page 596 x 596

⁷⁰⁰addasāsum (katthaci)

⁷⁰¹disvā (machasam)

 $^{^{702}}$ hiriyamānā (katthaci)

 $^{^{703}}$ sakam sakam (machasam, syā, pts, mu, sī)

⁷⁰⁴sassuram (syā)

⁷⁰⁵hiriyati (katthaci)

⁷⁰⁶evameva (katthaci)

vānamindo vessavaņo ca mahārājā āyasmantam mahāmoggallānam vejayante pāsāde anucankamāpenti anuvicarāpenti: idampi mārisa moggallāna passa vejayantassa pāsādassa rāmaņeyyakam, idampi mārisa moggallāna passa vejayantassa pāsādassa rāmaņeyyakanti. " sobhativatidam⁷⁰⁷ āyasmato kosiyassa yathā tam pubbe katapuñnassa. manussāpi kincideva rāmaņeyyakam daṭṭhā⁷⁰⁸ evamāhamsu: sobhati vata bho devānam tāvatimsānanti. tayidam āyasmato kosiyassa sobhati yathātam pubbe katapuñnassā"ti.

8. atha kho āyasmato mahāmoggallānassa etadahosi: atibāļham kho ayam yakkho pamatto viharati. yannūnāham imam yakkham samvejeyyanti. atha kho āyasmā mahāmoggallāno tathārūpam iddhābhisamkhāram abhisamkhāsi⁷⁰⁹ yathā vejayantam pāsādam pādanguṭṭhakena sankampesi sampakampesi sampavedhesi. atha kho sakko ca⁷¹⁰ devānamindo vessavaņo ca mahārājā devā ca tāvatimsā acchariyabbhutacittā⁷¹¹ ahesum: acchariyam vata bho, abbhutam vata bho, samanassa mahiddhikatā mahānubhāvatā, yatra hi nāma dibbam bhavanam⁷¹² pādanguṭṭhakena sankampessati sampakampessati sampavedhessatīti.

⁷⁰⁷ sobhati idam (machasam); sobhatidam (syā, pts)

⁷⁰⁸diṭṭhā (sīmu); disvā (machasaṃ, syā)

⁷⁰⁹abhinkhāreti (syā)

pts page 254 q 254

⁷¹⁰sakko (sīmu)

⁷¹¹acchariyabbhuta cittajātā (machasaṃ, syā)

⁷¹²dibbabhavanam (machasam, syā, pts)

- **9.** atha kho āyasmā mahāmoggallāno sakkam devānamindam samviggam lomahatthajātam viditvā sakkam devānamindam etadavoca: "yathākatham pana te kosiya⁷¹³ bhagavā sankhittena tanhāsamkhayavimuttim abhāsi? sādhu. mayampi etissā kathāya bhāgino assāma savanāyā"ti.
- 10. "idhāham mārisa moggallāna, yena bhagavā tenupasankamim. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsim. ekamantam ṭhito kho aham mārisa moggallāna bhagavantam etadavocam: kittāvatā nu kho bhante bhikkhu sankhittena taṇhāsankhayavimutto hoti accantaniṭṭho accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānanti. evam vutte mārisa moggallāna bhagavā mam etadavoca:

'idha devānaminda bhikkhuno sutam hoti: sabbe dhammā nālam abhinivesāyāti. evañcetam devānaminda bhikkhuno sutam hoti: sabbe dhammā nālam abhinivesāyāti. so sabbam dhammam abhijānāti. sabbam dhammam abhiñnāya sabbam dhammam parijānāti. s

⁷¹³pana kho kosiya (machasaṃ); pana kosiya (syā) bjt page 598 x 598

paṭinissaggānupassī viharanto na ca⁷¹⁴ kiñci loke upādiyati. anupādiyam na paritassati. aparitassam paccattaññeva parinibbāyati. 'khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam nāparam itthattāyā'ti pajānāti. ettāvatā kho devānaminda bhikkhu saṅkhittena taṇhāsaṅkhayavimutto hoti accantaniṭṭho accantayogakhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānanti.' evaṃ⁷¹⁵ kho me mārisa moggallāna bhagavā saṅkhittena taṇhāsaṅkhayavimuttim abhāsi"ti.

- 11. atha kho āyasmā mahāmoggallāno sakkassa devānamindassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā seyyathāpi nāma balavā puriso sammiñjitam vā bāham pasāreyya pasāritam vā bāham sammiñjeyya, evameva⁷¹⁶ devesu tāvatimsesu antarahito pubbārāme migāramātupāsāde pāturahosi.
- 12. atha kho sakkassa devānamindassa paricārikāyo acirapakkante āyasmante mahāmoggallāne sakkam devānamindam etadavocum: eso nu kho te mārisa so bhagavā satthāti. na kho me mārisā⁷¹⁷ so bhagavā satthā, sabrahmacārī me eso āyasmā mahāmoggallānoti. lābhā te mārisa, yassa⁷¹⁸ te sabrahmacārī evam ma-

⁷¹⁴na kiñci (machasaṃ, syā, pts)

⁷¹⁵evameva kho (sī, katthaci)

pts page 255 q 255

⁷¹⁶evamevaṃ (sīmu)

⁷¹⁷mārisa (katthaci); mārisa (machasaṃ, syā, pts)

⁷¹⁸lābhā te mārisa, suladdham te mārisa (syā)

hiddhiko mahānubhāvo⁷¹⁹, aho nūna⁷²⁰ te so bhagavā satthāti.

13. atha kho āyasmā mahāmoggallāno yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinno kho āyasmā mahāmoggallāno bhagavantaṃ etadavoca:

" abhijānāti no bhante bhagavā ahu ñātaññatarassa⁷²¹ mahesakkhassa yakkhassa saṃkhittena taṇhāsaṅkhayavimuttiṃ bhāsitā".

14. "abhijānāmahaṃ moggallāna: idha sakko devānamindo yenāhaṃ tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā maṃ abhivādetvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. ekamantaṃ ṭhito kho moggallāna sakko devānamindo maṃ etadavoca: kittāvatā nu kho bhante bhikkhu saṃkhittena taṇhāsaṅkhayavimutto hoti accantaniṭṭho accantayogakhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānanti. evaṃ vutte ahaṃ moggallāna sakkaṃ devānamindaṃ etadavocaṃ: idha devānaminda bhikkhuno sutaṃ hoti: sabbe dhammā nālaṃ abhinivesāyāti. evañcetaṃ devānaminda bhikkhuno sutaṃ hoti sabbe dhammā nālaṃ abhinivesāyāti, so sabbaṃ dhammaṃ

⁷¹⁹evam mahānubhāvo (machasam, syā, pts)

⁷²⁰āhu nūna (sī, katthaci)

bjt page 600 x 600

⁷²¹ahuññataññatarassa (machasam); āhunaññeva aññatarassa (sī, katthaci); ahu nāññe ca aññatarassa (sīmu, pts); aññātaññatarassa (sīmu, aṭṭhakathā)

abhijānāti, sabba dhammam abhiññāya sabbam dhammam parijānāti. sabbam dhammam pariññāya yam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā. so tāsu vedanāsu aniccānupassī viharati, virāgānupassī viharati, nirodhānupassī viharati, patinissaggānupassī viharati, so tāsu vedanāsu aniccānupassī viharanto, virāgānupassī viharanto, nirodhānupassī viharanto, patinissaggānupassī viharanto na ca kiñci⁷²² loke upādiyati. anupādiyam na paritassati. aparitassam paccattaññeva⁷²³ parinibbāyati. 'khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karanīyam, nāparam itthattāya'ti pajānāti. ettāvatā kho devānaminda bhikkhu samkhittena tanhāsankhayavimutto hoti accantanittho accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantaparivosāno settho devamanussānanti, evam kho aham moggallāna abhijānāmi sakkassa devānamindassa samkhittena tanhāsankhayavimuttim bhāsitā"ti⁷²⁴.

idamavoca bhagavā. attamano āyasmā mahāmoggallāno bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Cūļataņhāsankhayasuttam sattamam.

⁷²²na kiñci (machasaṃ, syā, pts)

⁷²³paccattam yeva (sī, katthaci) pts page 256 g 256

⁷²⁴abhāsitthāti (sī, katthaci) bit page 602 x 602

4.8 Mahātanhāsankhayasuttam

evamme sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tena kho pana samayena sātissa nāma bhikkhuno kevaṭṭaputtassa evarūpam pāpakam diṭṭhigatam uppannam hoti: tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā tadevidam viññāṇam sandhāvati samsarati, anaññanti.

- 2. assosum kho sambahulā bhikkhū: sātissa kira nāma⁷²⁵ bhikkhuno kevaṭṭaputtassa evarūpam pāpakam diṭṭhigatam uppannam: "tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā tadevidam viññāṇam sandhāvati samsarati, anaññanti." atha kho te bhikkhū yena sāti bhikkhu kevaṭṭaputto tenupasaṅkamimsu. upasaṅkamitvā sātim bhikkhum kevaṭṭaputtam etadavocum: "saccam kira te āvuso sāti evarūpam pāpakam diṭṭhigatam uppannam: tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā tadevidam viññāṇam sandhāvati samsarati, anaññanti." "evam byā kho aham āvuso bhagavatā dhammam desitam ajānāmi yathā tadevidam viññānam sandhāvati samsarati. anaññanti."
- **3.** atha kho te bhikkhū sātim bhikkhu kevaṭṭaputtam etasmā pāpakā diṭṭhigatā vivecetukāmā samanuyuñjanti samanugāhanti samanubhāsanti: mā evam āvuso⁷²⁶ sāti avaca, mā bhagavantam abbhācikkhi⁷²⁷.

⁷²⁵sātissa nāma (syā, machasaṃ)

⁷²⁶evamāvuso (syā)

⁷²⁷ abbhācikkha (syā)

nahi sādhu bhagavato abbhakkhānam nahi bhagavā evam vadeyya. anekapariyayena havuso⁷²⁸ sati paticcasamuppannam viññānam vuttam bhagavatā aññatra paccayā natthi viññānassa samhavoti. evampi kho sāti bhikkhu kevattaputto tehi bhikkhūhi samanuyuñjiyamāno samanugāhiyamāno 729 samanubhāsiyamāno tadeva pāpakam ditthigatam thāmasā parāmassa⁷³⁰ abhinivissa voharati: evam byā kho aham āvuso bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā tadevidam viññanam sandhavati samsarati, anaññanti. vato kho te bhikkhū nāsakkhimsu sātim bhikkhum kevattaputtam etasmā pāpakā ditthigatā vivecetum, atha⁷³¹ yena bhagavā tenupasankamimsu. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinnā kho te bhikkhū bhagavantam etadavocum:

sātissa nāma bhante bhikkhuno kevattaputtassa evarūpam pāpakam ditthigatam uppannam: 'tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi vathā tadevidam viññānam sandhāvati samsarati, anaññanti.' assumhao kho mayam bhante: sātissa kira nāma bhikkhuno kevattaputtassa evarūpam pāpakam ditthigatam uppannam: tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā tadevidam viññānam sandhāvati samsa-

⁷²⁸anekapariyāyenāvuso (machasam); anekapariyāyena āvuso (svā)

pts page 257 q 257 ⁷²⁹samanuggāhiyamāno (syā)

⁷³⁰parāmāsā (machasaṃ)

⁷³¹ atha kho te bhikkhū (machasam, syā)

bjt page 604 x 604

rati, anaññanti. atha kho mayam bhante yena sāti bhikkhu kevattaputto tenupasankamimha. upasankamitvā sātim bhikkhum kevattaputtam etadavocumha: saccam kira te āvuso sāti evarūpam pāpakam ditthigatam uppannam: tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi tadevidam viññānam sandhāvati samsarati, anaññanti. evam vutte bhante sāti bhikkhu kevattaputto amhe etadavoca: evam byā kho aham āvuso bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā tadevidam viññanam sandhavati samsarati, anaññanti. atha kho mayam bhante sātim bhikkhum kevattaputtam etasmā pāpakā diţţhigatā vivecetukāmā samanuyunjimha samanugāhimha⁷³² samanubhāsimha: mā evam āvuso sāti avaca. mā bhagavantam abbhācikkhi⁷³³. na hi sādhu bhagayato abbhakkhānam, na hi bhagayā evam vadeyya. anekapariyayena havuso⁷³⁴ sati paticcasamuppannam viññanam vuttam bhagavata, aññatra paccayā natthi viññānassa sambhavoti. evampi kho bhante sāti bhikkhu kevattaputto amhehi samanuyuñjiyamāno samanugāhiyamāno 735 samanubhāsiyamāno tadeva pāpakam ditthigatam thāmasā parāmassa⁷³⁶ abhinivissa voharati: " evam byā kho aham āvuso bhagavatā dhammam desitam ājānāmi vathā tadevidam viññanam sandhavati samsarati, anaññanti." vato kho

⁷³² samanuggāhimha (machasaṃ, syā)

⁷³³abbhācikkha (syā)

⁷³⁴anekapariyāyenāvuso (machasaṃ); anekapariyāyena āvuso (syā)

⁷³⁵samanuggāhiyamāno (machasaṃ, syā)

⁷³⁶parāmāsā (machasam)

mayam bhante nāsakkhimha⁷³⁷ sātim bhikkhum kevaţţaputtam etasmā pāpakā diţţhigatā vivecetum, atha mayam etamattham bhagavato ārocemāti.

atha kho bhagavā aññataram bhikkhum āmantesi: ehi tvam bhikkhu mama vacanena sātim bhikkhum kevattaputtam āmantesi: 'satthā tam āvuso sāti āmantetī'ti. evam bhanteti kho so bhikkhu bhagavato patissutvā⁷³⁸ yena sāti bhikkhu kevattaputto tenupasankami. upasankamitvā sātim bhikkhum kevattaputtam etadavoca: 'satthā tam āvuso sāti āmanteti'ti. evamāvusoti kho sāti bhikkhu kevattaputto tassa bhikkhuno patissutvā yena bhagavā tenupasankami. upasankamityā bhagavantam abhiyādetyā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho sātim bhikkhum kevaţţaputtam bhagavā etadavoca: saccam kira te sāti evarūpam pāpakam ditthigatam uppannam: tathāham bhagavatā dhammam desitam ajānāmi yathā tadevidam viññānam sandhāvati samsarati, anaññanti. " evam byā kho aham bhante bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā tadevidam viññānam sandhāvati samsarati, anaññanti."

6. katamam tam sāti viññānanti?

" yvāyam bhante vado vedeyyo tatra tatra kalyāṇapā-

⁷³⁷nāsakkhamhā (syā) pts page 258 q 258

⁷³⁸pațisutvā (machasaṃ)

bjt page 606 x 606

pakānam kammānam vipākam paţisamvedetī"ti.

kassa nu kho nāma tvaṃ moghapurisa mayā evaṃ dhammaṃ desitaṃ ājānāsi? nanu mayā moghapurisa anekapariyāyena paṭiccasamuppannaṃ viññāṇaṃ vuttaṃ aññatra paccayā natthi viññāṇassa sambhavoti. atha ca pana tvaṃ moghapurisa attanā duggahītena amhe ceva abbhācikkhasi, attānañca khaṇasi⁷³⁹, khahuñca apuññaṃ pasavasi. taṃ hi te moghapurisa bhavissati dīgharattaṃ ahitāya dukkhāyāti.

7. atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi: taṃ kiṃ maññatha bhikkhave, api nayaṃ⁷⁴⁰ sāti bhikkhu kevaṭṭaputto usmīkatopi imasmiṃ dhammavinayeti. "kiṃ
hi siyā bhante, no hetaṃ bhante"ti. evaṃ vutte sāti
bhikkhu kevaṭṭaputto tuṇhībhūto maṅkubhūto pattakkhandho adhomukho pajjhāyanto appaṭibhāno⁷⁴¹ nisīdi. atha kho bhagavā sātiṃ bhikkhuṃ kevaṭṭaputtaṃ
tuṇhībhūtaṃ maṅkubhūtaṃ pattakkhandhaṃ adhomukhaṃ pajjhāyantaṃ appaṭibhānaṃ⁷⁴² viditvā sātiṃ
bhikkhuṃ kevaṭṭaputtaṃ etadavoca: "paññāyissasi
kho tvaṃ⁷⁴³ moghapurisa etena sakena pāpakena diṭṭhigatena. idhāhaṃ bhikkhū paṭipucchissāmi"ti.

⁷³⁹khanasi (syā)

⁷⁴⁰nāyam (sīmu, machasam, syā, pts)

⁷⁴¹appaṭibhāṇo (syā, sī, katthaci)

⁷⁴²appaṭibhāṇaṃ (syā, sī, katthaci)

⁷⁴³tvam (sī, katthaci)

atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi: tumhepi me bhikkhave evam dhammam desitam ājānātha yathāvam sāti bhikkhu kevattaputtā attanā duggahītena amhe ceva abbhācikkhati, attānañca khanati⁷⁴⁴, bahuñca apuññam pasavatīti." no hetam bhante, anekaparivāvena hi no bhante paticcasamuppannam viññānam vuttam bhagavatā, aññatra paccayā natthi viññānassa sambhavo"ti. sādhu⁷⁴⁵ bhikkhave, sādhu kho me tumhe bhikkhave evam dhammam desitam ājānātha. anekapariyayena hi vo bhikkhave paticcasamuppannam viññānam vuttam mayā, aññatra paccayā natthi viññaṇassa sambhavoti. atha ca panayam sati bhikkhu kevattaputto attanā duggahītena amhe ceva abbhācikkhati, attānañca khanati⁷⁴⁶, bahuñca apuññam pasavati. tam hi tassa moghapurisassa bhavissati dīgharattam ahitāya dukkhāya.

(sātikaṇḍaṃ.)

9. yaññadeva⁷⁴⁷ bhikkhave paccayam paṭicca uppajjati viññāṇam tena teneva saṅkham⁷⁴⁸ gacchati: cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati viññāṇam, cakkhuviñ-

pts page 259 q 259

⁷⁴⁴khanati (syā)

⁷⁴⁵sādhu sādhu (machasaṃ)

⁷⁴⁶khanati (syā)

pts page 260 q 260

bjt page 608 x 608

⁷⁴⁷yaṃyadeva (machasaṃ)

⁷⁴⁸sankhyam (machasam, syā)

ñāṇanteva⁷⁴⁹ saṅkhaṃ gacchati. sotañca paṭicca sadde ca uppajjati viññāṇaṃ, sotaviññāṇanteva⁷⁵⁰) saṅkhaṃ gacchati. ghānañca paṭicca gandhe ca uppajjati viññāṇaṃ, ghānaviññāṇanteva⁷⁵¹ saṅkhaṃ gacchati, jivhañca paṭicca rase ca uppajjati viññāṇaṃ, jivhāviññāṇanteva⁷⁵² saṅkhaṃ gacchati. kāyañca paṭicca phoṭṭhabbe ca uppajjati viññāṇaṃ, kāyaviññāṇanteva⁷⁵³ saṅkhaṃ gacchati. manañca paṭicca dhamme ca uppajjati viññāṇaṃ, manoviññāṇanteva⁷⁵⁴ saṅkhaṃ gacchati.

seyyathāpi bhikkhave yaññadevāpaccayaṃ paṭicca aggi jalati, tena teneva saṅkhaṃ gacchati: kaṭṭhañca paṭicca aggi jalati, kaṭṭhaggiteva⁷⁵⁵ saṅkhaṃ gacchati. sakalikañca paṭicca aggi jalati, sakalikaggiteva saṅkhaṃ gacchati. tiṇañca paṭicca aggi jalati, tiṇaggiteva saṅkhaṃ gacchati. gomayañca paṭicca aggi jalati, gomayaggiteva saṅkhaṃ gacchati. thusañca paṭicca aggi jalati, thusaggiteva saṅkhaṃ gacchati. saṅkārañca paṭicca aggi jalati, saṅkāraggiteva saṅkhaṃ gacchati. evameva kho bhikkhave yaññadeva paccayaṃ paṭicca uppajjati viññāṇaṃ tena teneva saṅkhaṃ gacchati: cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati viññāṇaṃ, cakkhuviññāṇanteva saṅkhaṃ gacchati. sotañca paṭicca

⁷⁴⁹cakkhuviññāṇaṃtveva (machasaṃ, syā)

⁷⁵⁰sotaviññāṇaṃtveva (machasaṃ, syā()

⁷⁵¹ghāṇaviññāṇaṃtveva (machasaṃ, syā)

⁷⁵²jivhāviññāṇatveva (machasaṃ, syā)

⁷⁵³kāyaviññāṇaṃtveva (machasaṃ, syā)

⁷⁵⁴manoviññaṇaṃtveva (machasaṃ, syā)

⁷⁵⁵kaṭṭhaggitveva (machasaṃ, syā)

sadde ca uppajjati viññāṇaṃ, sotaviññāṇanteva saṅ-khaṃ gacchati. ghānañca paṭicca gandhe ca uppajjati viññāṇaṃ, ghānaviññāṇanteva saṅkhaṃ gacchati. jiv-hañca paṭicca rase ca uppajjati viññāṇaṃ, jivhāviññāṇanteva saṅkhaṃ gacchati. kāyañca paṭicca phoṭṭhabbe ca uppajjati viññāṇaṃ, kāyaviññāṇanteva saṅkhaṃ gacchati. manañca paṭicca dhamme ca uppajjati viññāṇaṃ, manoviññāṇanteva saṅkhaṃ gacchati.

- **10.** bhūtamidanti⁷⁵⁶ bhikkhave passathāti? evambhante. tadāhārasambhavanti bhikkhave passathāti.? evambhante. tadāhāranirodhā yaṃ bhūtaṃ taṃ nirodhadhammanti bhikkhave passathāti? evambhante.
- 11. bhūtamidam nossūti bhikkhave kaṅkhāto⁷⁵⁷ uppajjati vicikicchā'ti? evambhante. tadāhārasambhavam nossūti bhikkhave kaṅkhāto uppajjati vicikicchāti? evambhante. tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammam nossūti bhikkhave kaṅkhāto uppajjati vicikicchāti? evambhante.
- 12. bhūtamidanti bhikkhave yathābhūtam sammappaññāya passato yā vicikicchā sā pahīyatīti? evambhante. tadāhārasambhavanti bhikkhave yathā bhūtam sammappaññāya passato yā vicikicchā sā pahīyatīti? evambhante. tadāhāranirodhā yam bhūtam tam

⁷⁵⁶bhūtamidam bhikkhave (svā)

⁷⁵⁷kankhato (machasam, sīmu)

bjt page 610 x 610

nirodhadhammanti bhikkhave yathābhūtam sammappaññāya passato yā vicikicchā sā pahīyatīti? evambhante.

- 13. bhūtamidanti bhikkhave itipi vo ettha nibbici-kicchāti⁷⁵⁸? evambhante. tadāhārasambhavanti bhikkhave itipi vo ettha nibbicikicchāti? evambhante. tadāhāranirodhā yaṃ bhūtaṃ taṃ nirodhadhammanti bhikkhave itipi vo ettha nibbicikicchāti.? evambhante.
- 14. bhūtamidanti bhikkhave yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭhanti? evambhante. tadāhārasambhavanti bhikkhave yathā bhūtam sammappaññāya sudiṭṭhanti?. evambhante. tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammanti bhikkhave yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭhanti? evambhante.
- 15. imañce tumhe bhikkhave diṭṭhiṃ evaṃ parisuddhaṃ evaṃ pariyodātaṃ allīyetha keļāyetha dhanāyetha⁷⁵⁹ mamāyetha, api nu tumhe bhikkhave kullūpamaṃ dhammaṃ desitaṃ ājāneyyātha nittharaṇatthāya no gahaṇatthāyāti? no hetambhante. imañce tumhe bhikkhave diṭṭhiṃ evaṃ parisuddhaṃ evaṃ pariyodātaṃ na allīyetha na keļāyetha na dhanāyetha⁷⁶⁰ na mamāyetha, api nu tumhe⁷⁶¹ bhikkhave kullūpamaṃ

⁷⁵⁸nivicikicchā (sī, katthaci)

⁷⁵⁹dhaneyyātha (syā)

pts page 261 q 261

⁷⁶⁰na dhaneyyātha (syā)

⁷⁶¹me tumhe (syā)

dhammam desitam ājāneyyātha nittharanatthāya no gahanatthāyāti? evambhante.

- **16.** cattārome bhikkhave āhārā bhūtānam vā sattānam thitiyā sambhavesīnam vā anuggahāya. katame cattāro? kabaliṅkāro⁷⁶² āhāro oļāriko vā sukhumo vā, phasso dutiyo, manosañcetanā tatiyā, viññāṇam catutham.
- 17. ime ca bhikkhave cattāro āhārā kinnidānā kiṃsamudayā kiñjātikā kimpabhavā? ime cattāro āhārā taṇhānidānā taṇhāsamudayā taṇhājātikā taṇhāpabhavā,
- **18.** taṇhā cāyaṃ bhikkhave kinnidānā kiṃsamudayā kiñjātikā kimpabhavā? taṇhā vedanānidānā vedanāsamudayā vedanājātikā vedanāpabhavā.

vedanā cāyam bhikkhave kinnidānā kimsamudayā kiñjātikā kimpabhavā? vedanā phassanidānā phassasamudayā phassajātikā phassa pabhavā⁷⁶³.

20. phasso cāyam bhikkhave kinnidāno kimsamudayo kinjātiko kimpabhavo? phasso saļāyatananidā-

⁷⁶²kabaļīkāro (machasaṃ); kavaļiṅkāro (syā, pts) bjt page 612 x 612

⁷⁶³phassappabhavā (machasaṃ)

no saļasāyatana
samudayo saļasāyatanajātiko saļāyatanap
pabhavo $^{764}. \label{eq:constraint}$

- **21.** saļāyatanancidam bhikkhave kinnidānam kimsamudayam kinjātikam kimpabhavam?saļāyatanam nāmarūpanidānam nāmarūpasamudayam nāmarūpajātikam nāmarūpappabhavam⁷⁶⁵.
- **22.** nāmarūpañcidam bhikkhave kim nidānam kim samudayam kim jātikam kim pabhavam? nāmarūpam viñnānanidānam viñnānasamudayam viñnānajātikam viñnānappabhavam⁷⁶⁶.
- **23.** viññāṇañcidaṃ bhikkhave kinnidānaṃ kiṃsamudayaṃ kiñjātikaṃ kimpabhavaṃ? viññāṇaṃ saṅkhāranidānaṃ saṅkhārasamudayaṃ saṅkhārajātikaṃ saṅkhārappabhavaṃ⁷⁶⁷.
- **24.** saṅkhārā cime bhikkhave kinnidānā kiṃsamudayā kiñjātikā kimpabhavā? saṅkhārā avijjānidānā avijjāsamudayā avijjājātikā avijjāpabhavā⁷⁶⁸.
- **25.** iti kho bhikkhave avijjāpaccayā saṅkhārā, saṅkhārapaccayā viññāṇaṃ, viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ,

⁷⁶⁴saļāyatanapabhavo (syā)

⁷⁶⁵nāmarūpapabhavam (syā)

⁷⁶⁶viññāṇapabhavaṃ (syā)

⁷⁶⁷sankhārapabhavam (syā)

⁷⁶⁸avijjāppabhavā (machasam)

nāmarūpapaccayā saļāyatanam saļāyatanapaccayā phasso, phassapaccayā vedanā, vedanāpaccayā taṇhā, taṇhāpaccayā upādānam, upādānapaccayā bhavo, bhavapaccayā jāti, jātipaccayā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

- **26.** jātipaccayā jarāmaraṇanti iti kho panetaṃ vuttaṃ. jātipaccayā nu kho bhikkhave jarāmaraṇaṃ no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? jātipaccayā bhante jarāmaraṇaṃ, evaṃ no ettha hoti: jātipaccayā jarāmaraṇanti.
- **27.** bhavapaccayā jātīti iti kho panetam vuttam. bhavapaccayā nu kho bhikkhave jāti no vā, katham vo ettha hotīti? bhavapaccayā bhante jāti. evam no ettha hoti: bhavapaccayā jātīti.
- **28.** upādānapaccayā bhavoti iti kho panetam vuttam. upādānapaccayā nu kho bhikkhave bhavo no vā, katham vo ettha hotīti? upādānapaccayā bhante bhavo. evam no ettha hoti: upādānapaccayā bhavoti.
- **29.** taṇhāpaccayā upādānanti iti kho panetaṃ vuttaṃ. taṇhāpaccayā nu kho bhikkhave upādānaṃ no vā, kathaṃ vo ettha hotīti?. taṇhāpaccayā bhante upādānaṃ. evaṃ no ettha hoti: taṇhāpaccayā upādānanti.

pts page $262 \neq 262$

bjt page 614 x 614

- **30.** vedanāpaccayā taṇhāti iti kho panetaṃ vuttaṃ. vedanāpaccayā nu kho bhikkhave taṇhā no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? vedanāpaccayā bhante taṇhā. evaṃ no ettha hoti: vedanāpaccayā taṇhāti.
- **31.** phassapaccayā vedanāti iti kho panetaṃ vuttaṃ. phassapaccayā nu kho bhikkhave vedanā no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? phassapaccayā bhante vedanā. evaṃ no ettha hoti: phassapaccayā vedanāti.
- **32.** saļāyatanapaccayā phassoti iti kho panetam vuttam. saļāyatanapaccayā nu kho bhikkhave phasso no vā, katham vo ettha hotīti?. saļāyatanapaccayā bhante phasso. evam no ettha hoti: saļasāyatanapaccayā phassoti.
- **33.** nāmarūpapaccayā saļāyatananti iti kho panetam vuttam. nāmarūpapaccayā nu kho bhikkhave saļāyatanam no vā, katham vo ettha hotīti?. nāmarūpapaccayā bhante saļāyatanam. evam no ettha hoti: nāmarūpapaccayā saļāyatananti.
- **34.** viññāṇapaccayā nāmarūpanti iti kho panetaṃ vuttaṃ. viññāṇapaccayā nu kho bhikkhave nāmarūpaṃ no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? viññāṇapaccayā bhante nāmarūpaṃ. evaṃ no ettha hoti: viññāṇapaccayā nāmarūpanti.

- **35.** saṅkhārapaccayā viññāṇanti iti kho panetaṃ vuttaṃ. saṅkhārapaccayā nu kho bhikkhave viññāṇaṃ no vā, kathaṃ vo ettha hotīti?. saṅkhārapaccayā bhante viññāṇaṃ, evaṃ no ettha hoti: saṅkhārapaccayā viññāṇanti.
- **36.** avijjāpaccayā saṅkhārāti iti kho panetaṃ vuttaṃ avijjā paccayā nu kho bhikkhave saṅkhārā no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? avijjāpaccayā bhante saṅkhārā. evam no ettha hoti: avijjāpaccayā saṅkhārāti.
- 37. sādhu bhikkhave. iti kho bhikkhave tumhepi evam vadetha. ahampi evam vadāmi: imasmim⁷⁶⁹ sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati yadidam avijjāpaccayā saṅkhārā, saṅkhārapaccayā viññāṇam, viññāṇapaccayā nāmarūpam, nāmarūpapaccayā saļāyatanam, saļāyatanapaccayā phasso, phassapaccayā vedanā, vedanāpaccayā taṇhā, taṇhāpaccayā upādānam, upādānapaccayā bhavo, bhavapaccayā jāti, jātipaccayā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakhandhassa samudayo hoti.
- **38.** avijjāya tveva asesavirāganirodhā sankhāranirodho, sankhāranirodhā viññānanirodho, viññānanirodhā nāmarūpanirodho, nāmarūpanirodhā salāyatana-

bjt page 616 x 616

⁷⁶⁹iti imasmim (sīmu)

pts page 263 q 263

nirodho, saļāyatananirodhā phassanirodho, phassanirodhā vedanānirodho, vedanānirodhā taṇhānirodho, taṇhānirodhā upādānanirodho, upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho, jātinirodhā jarāmaraṇaṃ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

- **39.** jātinirodhā jarāmaraṇanirodhoti iti kho panetaṃ vuttaṃ. jātinirodhā nu kho bhikkhave jarāmaraṇanirodho no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? jātinirodhā bhante jarāmaraṇanirodho. evaṃ no ettha hoti: jātinirodhā jarāmaraṇanirodhoti.
- **40.** bhavanirodhā jātinirodhoti iti kho panetam vuttam. bhavanirodhā nu kho bhikkhave jātinirodho no vā, katham vo ettha hotīti? bhavanirodhā bhante jātinirodho. evam no ettha hoti. bhavanirodhā jātinirodhoti.
- **41.** upādānanirodhā bhavanirodhoti iti kho panetam vuttam. upādānanirodhā nu kho bhikkhave bhavanirodho no vā, katham vo ettha hotīti? upādānanirodhā bhante bhavanirodho. evam no ettha hoti: upādānanirodhā bhavanirodhoti.
- **42.** taṇhānirodhā upādānanirodhoti iti kho panetaṃ vuttaṃ. taṇhānirodhā nu kho bhikkhave upādānanirodho no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? taṇhānirodhā

bjt page 618 x 618

bhante upādānanirodho. evam no ettha hoti: taṇhānirodhā upādānanirodhoti.

- **43.** vedanānirodhā taṇhānirodhoti iti kho panetaṃ vuttaṃ vedanānirodhā nu kho bhikkhave taṇhānirodho no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? vedanānirodhā bhante taṇhānirodho. evaṃ no ettha hoti: vedanānirodhā taṇhānirodhoti.
- **44.** phassanirodhā vedanā nirodhoti iti kho panetam vuttam. phassanirodhā nu kho bhikkhave vedanānirodho no vā, katham vo ettha hotīti? phassanirodhā bhante vedanānirodho. evam no ettha hoti: phassanirodhā vedanānirodhoti.
- **45.** saļāyatananirodhā phassanirodhoti iti kho panetam vuttam. saļāyatananirodhā nu kho bhikkhave phassanirodho no vā, katham vo ettha hotīti? saļāyatananirodhā bhante phassanirodho. evam no ettha hoti: saļāyatananirodhā phassanirodhoti.
- **46.** nāmarūpanirodhā saļāyatananirodhoti iti kho panetam vuttam. nāmarūpanirodhā nu kho bhikkhave saļāyatananirodho no vā, katham vo ettha hotīti? nāmarūpanirodhā bhante saļāyatananirodho. evam no ettha hoti: nāmarūpanirodhā saļāyatananirodhoti.

pts page 264 g 264

- **47.** viññāṇanirodhā nāmarūpanirodhoti iti kho panetaṃ vuttaṃ. viññāṇanirodhā nu kho bhikkhave nāmarūpanirodho no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? viññāṇanirodhā bhante nāmarūpanirodho. evaṃ no ettha hoti: viññāṇanirodhā nāmarūpanirodhoti.
- **48.** saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhoti iti kho panetaṃ vuttaṃ. saṅkhāranirodhā nu kho bhikkhave viññāṇanirodho no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? saṅkhāranirodhā bhante viññāṇanirodho. evaṃ no ettha hoti: saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhoti.
- **49.** avijjānirodhā saṅkhāranirodhoti iti kho panetaṃ vuttaṃ. avijjānirodhā nu kho bhikkhave saṅkhāranirodho no vā, kathaṃ vo ettha hotīti? avijjānirodhā bhante saṅkhāranirodho. evaṃ no ettha hoti: avijjānirodhā saṅkhāranirodhoti.
- 50. sādhu bhikkhave. iti kho bhikkhave tumhepi evam vadetha. ahampi evam vadāmi: imasmim asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhati yadidam avijjānirodhā sankhāranirodho, sankhāranirodhā viñnānanirodho, viñnānanirodhā nāmarūpanirodho, nāmarūpanirodhā saļāyatananirodho, saļāyatananirodhā phassanirodho, phassanirodhā vedanānirodho, vedanānirodhā tanhānirodho, tanhā nirodhā upādānanirodho, upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho,

bjt page 620×620

jātinirodhā jarā maraṇaṃ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

- **51.** api nu tumhe bhikkhave evam jānantā evam passantā pubbantam vā paṭidhāveyyātha: ahosimha ⁷⁷⁰ nu kho mayam atītamaddhānam, na nukho ahosimha atītamaddhānam, kinnu kho ahosimha atītamaddhānam, kathannu kho ahosimha atītamaddhānam, kim hutvā kim ahosimha nu kho mayam atītamaddhānanti. no hetam bhante.
- **52.** api nu tumhe bhikkhave evam jānantā evam passantā aparantam vā ādhāveyyātha⁷⁷¹: bhavissāma nu kho mayam anāgatamaddhānam na nu kho bhavissāma anāgatamaddhānam, kinnu kho bhavissāma anāgatamaddhānam, kathannu kho bhavissāma anāgatamaddhānam, kim hutvā kim bhavissāma nu kho mayam anāgatamaddhānanti. no hetam bhante.
- **53.** api nu tumhe bhikkhave evam jānantā evam passantā etarahi vā paccuppannam addhānam⁷⁷² ajjhattam kathankathī assatha⁷⁷³: ahannukhosmi, no nu khosmi, kinnu khosmi, kathannu khosmi, ayannu kho

⁷⁷⁰ahesumhā (syā); ahesumha aññatra

pts page 265 q 265

⁷⁷¹paṭidhāveyyatha (machasaṃ, syā)

⁷⁷²paccuppannaddhānam ārabbha (syā); paccuppanna maddhānam ajjhattam (machasam)

 $^{^{773}}$ katham kathittha (syā)

satto kuto āgato, so kuhingāmī bhavissatīti. no hetam bhante.

- **54.** api nu tumhe bhikkhave evam jānantā evam passantā evam vadeyyātha: satthā no garu, satthugāravena ca⁷⁷⁴ mayam evam vademāti⁷⁷⁵. no hetam bhante.
- **55.** api nu tumhe bhikkhave evam jānantā evam passantā evam vadeyyātha: samaņo no evamāha⁷⁷⁶, samaņavacanena ca mayam⁷⁷⁷ evam vademāti. no hetam bhante.
- **56.** api nu tumhe bhikkhave evam jānantā evam passantā añnam satthāram uddiseyyāthāti. no hetam bhante.
- **57.** api nu tumhe bhikkhave evam jānantā evam passantā yāni tāni puthusamaṇabrāhmaṇānam vatakotuhalamaṅgalāni, tāni sārato paccāgaccheyyāthāti. no hetam bhante.
- ${f 58.}$ nanu bhikkhave 778 yadeva tumhākam sāmam ñātam sāmam diţtham sāmam viditam tadeva tumhe va-

⁷⁷⁴satthugāraveneva (syā)

bjt page 622 x 622

⁷⁷⁵vadeyyāmāti (syā); mayam vademāti (pts, si, katthaci)

⁷⁷⁶samaņo evamāha (syā, machasaṃ)

⁷⁷⁷samaṇā ca nāma mayaṃ (machasaṃ); samaṇā ca na ca mayaṃ (syā, pts); samaṇā ca vata mayaṃ (sī, katthaci)

⁷⁷⁸nanu kho bhikkhave (sīmu)

dethāti⁷⁷⁹. evambhante.

- **59.** sādhu bhikkhave, upanītā kho me tumhe bhikkhave iminā sandiţţhikena dhammena akālikena ehipassikena opanayikena paccattam veditabbena viññūhi. sandiţţhiko " ayam bhikkhave dhammo akāliko ehipassiko opanayiko paccattam veditabbo viññūhī"ti. iti yantam vuttam, idametam paţicca vuttam.
- **60.** tiṇṇaṃ kho pana bhikkhave sannipātā gabbhas-sāvakkanti hoti: idha mātāpitaro sannipatitā honti, mātā ca na utunī hoti, gandhabbo ca na paccupaṭṭhito hoti, neva tāva gabbhassāvakkanti hoti. idha mātāpitaro ca sannipatitā honti, mātā ca utunī hoti, gandhabbo ca na paccupaṭṭhito hoti, neva tāva gabbhassāvakkanti hoti. yato ca kho bhikkhave mātāpitaro sannipatitā honti, mātā ca utunī hoti, gandhabbo ca paccupaṭṭhito hoti, evaṃ tiṇṇaṃ sannipātā gabbhassāvakkanti hoti.
- **61.** tamenam bhikkhave mātā nava vā dasa vā māse gabbham kucchinā pariharati mahatā samsayena garumbhāram⁷⁸⁰. tamenam bhikkhave mātā navannam vā dasannam cā māsānam accayena vijāyati mahatā samsayena garumbhāram. tamenam jātam samānam sakena lohitena poseti. lohitam hetam bhikkhave⁷⁸¹

⁷⁷⁹vadeyyāthāti (syā)

pts page 266 q 266

⁷⁸⁰garubhāraṃ (syā)

⁷⁸¹lohitam bhikkhave (sī, katthaci)

ariyassa vinaye yadidam mātuthaññam.

- **62.** sa kho so bhikkhave kumāro vuddhimanvāya⁷⁸² indriyānam paripākamanvāya yāni tāni⁷⁸³ kumārakānam kīļāpanakāni tehi kīļati: seyyathīdam-vaṅkakam⁷⁸⁴ ghaṭikam mokkhacikam⁷⁸⁵ ciṅgulakam⁷⁸⁶ pattāļhakam rathakam dhanukam.
- 63. sa kho so bhikkhave kumāro vuddhimanvāya⁷⁸⁷ indriyānam paripākamanvāya pañcahi kāmaguņehi samappito samangibhūto⁷⁸⁸ parivāreti: cakkhu viñneyyehi rūpehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi⁷⁸⁹, sotaviñneyyehi saddehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi, ghānaviñneyyehi gandhehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi, jivhāviñneyyehi rasehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi, kāyaviñneyyehi phoṭṭhabbehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi.

bjt page 624×624

⁷⁸²vuḍḍhimanvāya (syā)

⁷⁸³yāni (sī)

⁷⁸⁴vaṅkaṃ (syā, sī, katthaci)

⁷⁸⁵mokkhalikā (sī)

 $^{^{786}}$ cingulikam (syā)

⁷⁸⁷vudadhimanvāya (syā)

⁷⁸⁸samangībhūto (syā)

⁷⁸⁹rajanīyehi pemanīyehi (syā)

64. so cakkhunā rūpam disvā piyarūpe⁷⁹⁰ rūpe sārajjati, appiyarūpe rūpe byāpajjati⁷⁹¹. anupatthitakāyasati ca viharati paritta cetaso, tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujihanti. so evam anurodhavirodham samāpanno vam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam abhinandati abhivadati ajjhosāva titthati, tassa tam vedanam abhinandato abhivadato ajjhosāya titthato uppajjati nandī, yā vedanāsu nandī tadupadānam. tassupādāna paccayā⁷⁹² bhavo, bhavapaccayā jāti, jātipaccayā jarāmaraņam soka parideva dukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. - sotena saddam sutvā piyarūpe sadde sārajjati, appiyarūpe sadde byāpajjati. anupatthitakāyasati ca viharati paritta cetaso, tañca cetovimuttim paññavimuttim yathabhūtam nappajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evam anurodhavirodham samāpanno vam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam abhinandati abhivadati ajjhosāva titthati, tassa tam vedanam abhinandato abhivadato ajjhosāva titthato uppajjati nandī. yā vedanāsu nandī tadupadānam, tassupādāna paccayā bhavo, bhavapaccayā jāti, jātipaccayā jarāmaraṇam soka parideva dukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo

⁷⁹⁰piyarūpe sārajjati (sīmu)

⁷⁹¹appiyarūpe byāpajjati (sīmu)

⁷⁹²tassa upādānapaccayā (syā)

hoti. - ghānena gandham ghāyitvā piyarūpe gandhe sārajjati, appiyarūpe gandhe byāpajjati. anupatthitakāyasati ca viharati paritta cetaso, tañca cetovimuttim paññavimuttim yathabhūtam nappajanāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evam anurodhavirodham samāpanno vam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam abhinandati abhivadati ajjhosāya titthati, tassa tam vedanam abhinandato abhivadato ajjhosāya titthato uppajjati nandī. yā vedanāsu nandī tadupadānam. tassupādāna paccayā bhavo, bhavapaccayā jāti, jātipaccayā jarāmaraņam soka parideva dukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. - jivhāya rasam sāyitvā piyarūpe rase sārajjati, appiyarūpe rase byāpajjati. anupatthitakāyasati ca viharati paritta cetaso, tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evam anurodhavirodham samāpanno vam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam abhinandati abhivadati ajjhosāva titthati, tassa tam vedanam abhinandato abhivadato ajjhosāva titthato uppajjati nandī. yā vedanāsu nandī tadupadānam, tassupādāna paccayā bhavo, bhavapaccayā jāti, jātipaccayā jarāmaraṇam soka parideva dukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudavo hoti. - kāyena photthabbam phusitvā piyarūpe photthabbe sārajjati, appiyarūpe photthabbe byāpajjati. anupatthitakāyasati ca viharati paritta cetaso, tañca

cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujihanti, so evam anurodhavirodham samāpanno vam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham va, so tam vedanam abhinandati abhivadati ajjhosāva titthati, tassa tam vedanam abhinandato abhivadato ajjhosāya titthato uppajjati nandī. yā vedanāsu nandī tadupadānam, tassupādāna paccayā bhavo, bhavapaccayā jāti, jātipaccayā jarāmaranam soka parideva dukkhadomanassupāvāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. - manasā dhammam viññāya piyarūpe dhamme sārajjati, appiyarūpe dhamme byāpajjati. anupatthitakāyasati ca viharati paritta cetaso, tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evam anurodhavirodham samāpanno yam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam abhinandati abhivadati ajjhosāya titthati, tassa tam vedanam abhinandato abhivadato ajjhosāya titthato uppajjati nandī, yā vedanāsu nandī tadupadānam, tassupādāna paccavā bhavo, bhavapaccavā jāti, jātipaccavā jarāmaranam soka parideva dukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

65. idha bhikkhave tathāgato loke uppajjati araham sammāsambuddho vijjācaranasampanno sugato loka-

pts page 267 q 267

bjt page 626 x 626

vidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānam buddho bhagavā. so imam lokam sadevakam samārakam sabrahmakam, sassamanabrāhmanim pajam sadevamanussam sayam abhiññā sacchikatvā pavedeti. so dhammam deseti ādikalyānam majjhekalyānam parivosānakalvānam sāttham sabvañjanam, kevalaparipunnam parisuddham brahmacariyam pakāseti. tam dhammam sunāti gahapati vā gahapatiputto vā aññatarasmim vā kule paccājāto⁷⁹³. so tam dhammam sutvā tathāgate saddham paţilabhati. so tena saddhāpaţilābhena samannāgato itipaţisañcikkhati: sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipunnam ekantaparisuddham sankhalikhitam brahmacariyam caritum, yannūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyanti. so aparena samayena appam vā bhogakkhandham pahāya, mahantam vā bhogakkhandham pahāya, appam vā ñātiparivattam pahāya, mahantam vā ñātiparivattam pahāva, kesamassum ohāretvā kāsāvāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajati.

66. so evam pabbajito samāno bhikkhūnam sikkhāsājīvasamāpanno pāṇātipātam pahāya pāṇātipātā paţivirato hoti. nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati adinnādānam pahāya adinnādānā paṭivirato hoti dinnādāyī dinnapāṭikaṅkhī athenena sucibhūtena attanā viharati. abra-

⁷⁹³pacchājāto (syā) pts page 268 g 268

hmacariyam pahāya brahmacārī hoti ārācārī virato methunā gāmadhammā. musāvādam pahāya musāvādā pativirato hoti saccavadi saccasandho theto⁷⁹⁴ paccayiko avisamvādako lokassa, pisunam⁷⁹⁵ vācam pahāya pisunāya vācāya⁷⁹⁶ pativirato hoti: ito sutvā na amutra akkhātā imesam bhedāya, amutra sutvā na imesam akkhātā amūsam bhedāya. iti bhinnānam vā sandhātā sahitānam vā anuppadātā samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaranim vācam bhāsitā hoti, pharusam vācam pahāva pharusāva vācāva⁷⁹⁷ pativirato hoti: vā sā vācā nelā kannasukhā pemanīvā hadayangamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpim vācam bhāsitā hoti. samphappalāpam pahāya samphappalāpā pativirato hoti: kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinavavādī nidhānavatim vācam bhāsitā⁷⁹⁸ kālena sāpadesam pariyantavatim atthasamhitam.

67. so bījagāmabhūtagāmasamārambhā paṭivirato hoti. ekabhattiko hoti rattuparato⁷⁹⁹ virato vikālabhojanā. naccagītavāditavisūkadassanā paṭivirato hoti. mālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā paṭivirato hoti. uccāsayanamahāsayanā paṭivirato hoti. jātarūparajatapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. āmakadhañ-

⁷⁹⁴theto (svā)

⁷⁹⁵pīsuṇā (sī, katthaci)

⁷⁹⁶pisuṇāvācā (sī, katthaci)

⁷⁹⁷pharusāvācā (sī, katthaci)

⁷⁹⁸bhāsitā hoti (syā)

bjt page 628 x 628

⁷⁹⁹rattūparato (machasam, syā, pts)

ñapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. āmakamaṃsapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. itthikumārikapaṭiggahaṇā gaṭivirato hoti. ajeļakapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. kukkuṭasūkarapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. kukkuṭasūkarapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. hatthigavāssavaļavāpaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. khettavatthupaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. dūteyyapahiṇagamanānuyogā paṭivirato hoti. kayavikkayā paṭivirato hoti. tulākūṭa - kaṃsakūṭa - mānakūṭā paṭivirato hoti. ukkoṭana - vañcana - nikati - sāciyogā⁸⁰¹ paṭivirato hoti. chedana - vadha - bandhana - viparāmosa⁸⁰² - ālopa - sahasākārā paṭivirato hoti.

68. so santuṭṭho hoti kāyaparihāriyena ⁸⁰³ cīvarena kucchiparihāriyena piṇḍapātena yena yeneva pakkamati, samādāyeva pakkamati. seyyathāpi nāma pakkhisakuṇo ⁸⁰⁴ yena yeneva ḍeti, sapattabhārova ḍeti, evameva bhikkhu santuṭṭho hoti kāyaparihāriyena cīvarena kucchiparihāriyena piṇḍapātena. yena yeneva ⁸⁰⁵ pakkamati, samādāyeva pakkamati.

so iminā ariyena silakkhandhena samannāgato ajjhattam anavajjasukham paṭisamvedeti.

⁸⁰⁰ itthikumāri paţiggahaṇā (sī, katthaci)

⁸⁰¹ sāviyogā (syā)

⁸⁰² viparāmāsā (sī, katthaci)

⁸⁰³kāyaparihārikena (machasaṃ, syā, pts, sī, katthaci)

⁸⁰⁴pakkhīsakuņo (machasaṃ, syā)

⁸⁰⁵so yena yeneva (machasaṃ)

pts page 269 q 269

69. so cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraņamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjati.

sotena saddam sutvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraṇamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati sotindriyam, sotindriye samvaram āpajjati.

ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraṇamenam ghānindriyam asaṃvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṃvarāya paṭipajjati, rakkhati ghānindriyam, ghānindriye saṃvaraṃ āpajjati.

jivhāya rasam sāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaranamenam jivhindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paţipajjati, rakkhati jivhindriyam, jivhindriye samvaram āpajjati.

kāyena phoţţhabbam phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaranamenam kāyindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati kāyindriyam, kāyindriye samvaram āpajjati.

manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraṇamenam manindriyam asaṃvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṃvarāya paṭipajjati, rakkhati manindriyam, manindriye saṃvaram āpajjati. so iminā ariyena indriyasaṃvarena samannāgato ajjhattam abyāsekasukham paṭisaṃvedeti.

- **70.** so abhikkante paţikkante sampajānakārī hoti. ālokite vilokite sampajānakārī hoti. sammiñjite pasārite sampajānakārī hoti. saṅghāṭipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti. asitena pite khāyite sāyite sampajānakārī hoti. uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti.
- 71. so iminā ca ariyena sīlakkhandhena samannāgato, iminā ca ariyena indriyasamvarena samannāgato, iminā ca satisampajañnena⁸⁰⁶ samannāgato vivittam senāsanam bhajati: arañnam rukkhamūlam pabbatam kandaram giriguham susānam vanapattham abbhokāsam palālapunjam. so pacchābhattam piņḍāpātapaṭikkanto nisīdati pallankam ābhujitvā, ujum kāyam paṇidhāya, parimukham satim upaṭṭhapetvā.

⁸⁰⁶ariyena satisampajaññena (machasaṃ)

bjt page 630 x 630

- 72. so abhijjham loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati, abhijjhāya cittam parisodheti byāpādapadosam pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī. byāpādapadosā cittam parisodheti. thīnamiddham pahāya vigatathīnamiddho viharati ālokasañnī sato sampajāno. thīnamiddhā cittam parisodheti. uddhaccakukkuccam pahāya anuddhato viharati ajjhattam vūpasantacitto. uddhaccakukkuccā cittam parisodheti. vicikiccham pahāya tiṇṇavicikiccho viharati akathankathī kusalesu dhammesu. vicikicchāya cittam parisodheti.
- 73. so ime pañcanīvaraņe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraņe vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam⁸⁰⁸ upasampajja viharati. puna ca param bhikkhave bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhanca kāyena paṭisamvedeti. yam tam ariyā ācikhanti upekkhako satimā sukhavihārīti tam tatiyam jhānam upasampajja viharati. sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassa domanassānam atthagamā adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati.

⁸⁰⁷thīnamiddhaṃ (machasaṃ) pts page 270 g 270

⁸⁰⁸ paṭhamajjhānaṃ (sīmu)

- 74. so cakkhunā rūpam disvā piyarūpe rūpe na sārajjati⁸⁰⁹. appiyarūpe rūpe na byāpajjati. upaṭṭhitakāyasati ca viharati appamāṇacetaso. tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathā bhūtam pajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evam anurodhavirodhavippahīno yam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. tassa tam vedanam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato yā vedanāsu nandī sā nirujjhati. tassa nandinirodhā upādānanirodho, upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho, jātinirodhā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.
- 75. sotena saddam sutvā piyarūpe sadde na sārajjati4. appiyarūpe sadde na byāpajjati. upaṭṭhitakāyasati ca viharati appamāṇacetaso. tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathā bhūtam pajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evam anurodhavirodhavippahīno yam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. tassa tam vedanam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato yā vedanāsu nandī sā nirujjhati. tassa nandinirodhā upādānanirodho, upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho, jātinirodhā

 $^{^{809}}$ piyarūpe na sārajjati (sī) bjt page 632 x 632

jarāmaraṇaṃ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

ghānena gandhaṃ ghāyitvā piyarūpe gandhe na sārajjati4. appiyarūpe gandhe na byāpajjati. upaṭṭhitakāyasati ca viharati appamāṇacetaso. tañca cetovimuttiṃ paññāvimuttiṃ yathā bhūtaṃ pajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evaṃ anurodhavirodhavippahīno yaṃ kiñci vedanaṃ vedeti sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, so taṃ vedanaṃ nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. tassa taṃ vedanaṃ anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato yā vedanāsu nandī sā nirujjhati. tassa nandinirodhā upādānanirodho, upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho, jātinirodhā jarāmaraṇaṃ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

jivhāya rasam sāyitvā piyarūpe rase na sārajjati4. appiyarūpe rase na byāpajjati. upaṭṭhitakāyasati ca viharati appamāṇacetaso. tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathā bhūtam pajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evam anurodhavirodhavippahīno yam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. tassa tam vedanam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭthato yā vedanāsu nandī sā nirujjhati.

tassa nandinirodhā upādānanirodho, upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho, jātinirodhā jarāmaraṇaṃ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

kāyena photṭhabbaṃ phusitvā piyarūpe phoṭṭhabbe na sārajjati4. appiyarūpe phoṭṭhabbe na byāpajjati. upaṭṭhitakāyasati ca viharati appamāṇacetaso. tañca cetovimuttiṃ paññāvimuttiṃ yathā bhūtaṃ pajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evaṃ anurodhavirodhavippahīno yaṃ kiñci vedanaṃ vedeti sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, so taṃ vedanaṃ nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. tassa taṃ vedanaṃ anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato yā vedanāsu nandī sā nirujjhati. tassa nandinirodhā upādānanirodho, upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho, jātinirodhā jarāmaraṇaṃ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

manasā dhammam viññāya piyarūpe dhamme na sārajjati4. appiyarūpe dhamme na byāpajjati. upaṭṭhitakāyasati ca viharati appamāṇacetaso. tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathā bhūtam pajānāti yatthassa te pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. so evam anurodhavirodhavippahīno yam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, so tam vedanam nābhinandati nābhivadati nājjhosāya titthati. tassa tam vedanam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato yā vedanāsu nandī sā nirujjhati. tassa nandinirodhā upādānanirodho, upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho, jātinirodhā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

76. imam kho me tumhe bhikkhave sankhittena tanhāsankhayavimuttim dhāretha. sātim pana bhikkhum⁸¹⁰ kevaṭṭaputtam mahātanhājāla - tanhā - sanghāṭa⁸¹¹ paṭimukkanti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Mahātanhāsankhayasuttam atthamam.

pts page 271 q 271

⁸¹⁰sāniṃ (bhikkhuṃ, sī)

⁸¹¹ saṅghāṭi (sī)

4.9 Mahāassapurasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā aṅgesu viharati assapuram nāma aṅgānam nigamo. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavo'ti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- 2. samaṇāti vo bhikkhave jano sañjānāti. tumhe ca pana ke tumheti puṭṭhā samānā samaṇamhāti paṭijānātha. tesaṃ vo bhikkhave evaṃ samaññānaṃ sataṃ evampaṭiññānaṃ sataṃ " ye dhammā samaṇakaraṇā ca brāhmaṇakaraṇā ca te dhamme samādāya vattissāma, evaṃ no amhākaṃ samaññā ca ayaṃ saccā bhavissati paṭiññā ca bhūtā. yesañca mayaṃ cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ⁸¹² paribhuñjāma, tesaṃ te kārā amhesu mahapphalā bhavissanti mahānisaṃsā. amhākañcevāyaṃ pabbajjā avañjhā bhavissati saphalā saudrayāti⁸¹³ " evaṃ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṃ.
- **3.** katame ca bhikkhave dhammā samaṇakaraṇā ca brāhmaṇakaraṇā ca?
- **4.** hirottappena samannāgatā bhavissāmāti evam hi vo bhikkhave sikkhitabbam⁸¹⁴.

⁸¹²parikkhāre (syā, sī, katthaci)

⁸¹³ saudayāti (sīmu)

bjt page 634 x 634

⁸¹⁴ sikkhitabbanti (syā)

- **5.** siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā⁸¹⁵ samannāgatā. alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmaññattho natthi no kiñci uttarim karanīyanti tāvatakeneva tuṭṭhim āpajjeyyātha.
- **6.** ārocayāmi vo bhikkhave, paṭivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānaṃ sataṃ sāmaññattho parihāyi sati uttariṃ karaṇīye. kiñca bhikkhave uttariṃ karaṇīyaṃ? 'parisuddho no kāyasamācāro bhavissati uttāno vivaṭo na ca chiddavā saṃvuto ca tāya ca pana parisuddhakāyasamācāratāya nevattānukkaṃsissāma, na paraṃ vambhissāmā'ti evaṃ hi vo bhikkhave sikkhitabbam.
- 7. siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā samannāgatā, parisuddho no kāyasamācāro. alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmaññattho. natthi no kiñci⁸¹⁶ uttarim karanīyanti tāvatakeneva tuṭṭhim āpajjeyyātha.
- **8.** ārocayāmi vo bhikkhave, paṭivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānaṃ sataṃ sāmaññattho parihāyi sati uttariṃ karaṇīye. kiñca bhikkhave uttariṃ karaṇīyaṃ? 'parisuddho no vacīsamācāro bhavissati uttāno vivato na ca chiddavā samvuto ca. tāya

⁸¹⁵ hirottappenamha (machasam, svā. pts)

⁸¹⁶natthi kiñci (syā)

pts page 272 q 272

ca pana parisuddhavacīsamācāratāya nevattānukkaṃsissāma⁸¹⁷ na paraṃ vambhissāmā'ti⁸¹⁸ evaṃ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṃ.

- **9.** siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā samannāgatā, parisuddho no kāyasamācāro, parisuddho vacīsamācāro. alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmaññattho. natthi no kiñci uttarim karanīyanti tāvatakeneva tuṭṭhim āpajjeyyātha.
- 10. ārocayāmi vo bhikkhave, paṭivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānaṃ sataṃ sāmaññattho parihāyi sati uttariṃ karaṇīye. kiñca bhikkhave uttariṃ karaṇīyaṃ? 'parisuddho no manosamācāro bhavissati uttāno vivaṭo na ca chiddavā saṃvuto ca tāya ca pana parisuddhamanosamācāratāya nevattānukkaṃsissāma, na paraṃ vambhissāmā'ti evaṃ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṃ.
- 11. siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā samannāgatā, parisuddho no kāyasamācāro, parisuddho vacīsamācāro, parisuddho manosamācāro. alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmaññattho. natthi no kinci uttarim karanīyanti tāvatakeneva tuṭṭhim āpajjeyyātha.

⁸¹⁷ nevattānukkaṃseyyāma (machasaṃ)

⁸¹⁸ vambhessāma (machasaṃ)

bjt page 636 x 636

- 12. ārocayāmi vo bhikkhave, paṭivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānam satam sāmaññattho parihāyi sati uttarim karanīye. kiñca bhikkhave uttarim karanīyam? 'parisuddho no ājīvo bhavissati uttāno vivaṭo na ca chiddavā samvuto ca. tāya ca pana parisuddhājīvatāya nevattānukkamsissāma, na param vambhissāmā'ti evam hi vo bhikkhave sikkhitabbam.
- 13. siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā samannāgatā, parisuddho no kāyasamācāro, parisuddho vacīsamācāro, parisuddho manosamācāro. parisuddho ājīvo alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmaññattho. natthi no kiñci uttarim karanīyanti tāvatakeneva tuṭṭhim āpajjeyyātha.
- 14. ārocayāmi vo bhikkhave, paţivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānam satam sāmaññattho parihāyi sati uttarim karanīye. kiñca bhikkhave uttarim karanīyam? 'indriyesu guttadvārā bhavissāma: cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjissāma, rakkhissāma cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjissāma. sotena saddam sutvā na nimittaggāhī nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa sam-

pts page 273 g 273

varāya patipajjissāma, rakkhissāma sotindriyam, sotindrive samvaram āpajjissāma, ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam ghānindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssavevvum, tassa samvarāva patipajjissāma, rakkhissāma ghānindriyam, ghānindriye samvaram āpajjissāma. jivhāya rasam sāyitvā na nimittaggāhī nānubyanjanaggāhī. yatvādhikaraṇamenam jivhindriyam asamvutam viharantam abhijihādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paţipajjissāma, rakkhissāma jivhindriyam, jivhindriye samvaram āpajjissāma. kāyena photthabbam phusitvā na nimittaggāhī nānubyanjanaggāhī, yatvādhikaranamenam kāyindriyam asamvutam viharantam abhijihādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjissāma, rakkhissāma kāyindriyam, kāyindriye samvaram āpajjissāma. manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam manindriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāva patipajjissāma, rakkhissāma manindriyam, manindriye samvaram āpajjissāmā'ti evam hi vo bhikkhave sikkhitabbam.

15. siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā samannāgatā, parisuddho no kāyasamācāro, parisuddho vacīsamācāro, parisuddho manosamācāro. parisuddho ājīvo. alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmaññattho. natthi no kiñci ut-

tarim karanıyanti tavatakeneva tutthim apajjeyyatha.

- 16. ārocayāmi vo bhikkhave, paṭivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānaṃ sataṃ sāmaññattho parihāyi sati uttariṃ karaṇīye. kiñca bhikkhave uttariṃ karaṇīyaṃ? 'bhojane mattañnuno bhavissāma. paṭisaṅkhā yoniso āhāraṃ āharissāma: 'neva davāya na madāya na maṇḍanāya na vibhūsanāya, yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya vihiṃsūparatiyā brahmacariyānuggahāya. 'iti purāṇañca vedanaṃ paṭihaṅkhāmi⁸¹⁹ navañca vedanaṃ na uppādessāmi⁸²⁰. yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihārocā'ti evaṃ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṃ.
- 17. siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā⁸²¹ samannāgatā, parisuddho no kā-yasamācāro, parisuddho vacīsamācāro, parisuddho manosamācāro, parisuddho ājīvo, indriyesumhā guttadvārā, bhojane mattañnuno. alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmañnattho. natthi no kinci uttarim karanīyanti tāvatakeneva tuṭṭhim āpajjeyyātha.
- **18.** ārocayāmi vo bhikkhave, paṭivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānaṃ sataṃ sāmaññattho parihāyi sati uttariṃ karaṇīye. kiñca bhikkhave utta-

⁸¹⁹paţihaṅkhāma (machasaṃ, syā)

⁸²⁰na uppādessāma (machasaṃ, syā)

bjt page 638 x 638

⁸²¹ hirottappenamha (machasam, syā, pts)

rim karanīyam? jāgariyam anuyuttā bhavissāma: divasam cankamena nisajjāya āvaranīyehi dhammehi cittam parisodhessāma, rattiyā paṭhamam yāmam cankamena nisajjāya āvaranīyehi dhammehi cittam parisodhessāma, rattiyā majjhimam yāmam dakkhinena passena sīhaseyyam kappessāma pāde pādam accādhāya satā sampajānā⁸²² uṭṭhānasaññam manasikaritvā, rattiyā pacchimam yāmam paccuṭṭhāya cankamena nisajjāya āvaranīyehi dhammehi cittam parisodhessāmāti⁸²³ evam hi vo bhikkhave sikkhitabbam.

- 19. siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā samannāgatā, parisuddho no kāyasamācāro, parisuddho vacīsamācāro parisuddho manosamācāro, parisuddho ājīvo, indriyesumhā guttadvārā, bhojane mattaññuno, jāgariyam anuyuttā. alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmaññattho. natthi no kiñci uttarim karanīyanti tāvatakeneva tuṭṭhim āpajjeyyātha.
- **20.** ārocayāmi vo bhikkhave, paṭivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānam satam sāmaññattho parihāyi sati uttarim karanīye. kiñca bhikkhave uttarim karanīyam? satisampajaññena samannāgatā bhavissāma: abhikkante paṭikkante sampajānakārī, ālokite vilokite sampajānakārī, sammiñjite pasārite sampajānakārī, saṅghāṭipattacīvaradhārane sampajānakārī,

⁸²²sato sampajāno (machasaṃ)

pts page 274 q 274

⁸²³ parisodhissāmāti (katthaci)

asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī, uccārapassāvakamme sampajānakārī, gate thite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārīti evaṃ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṃ.

- 21. siyā kho pana bhikkhave tumhākam evamassa: hirottappenamhā samannāgatā, parisuddho no kāyasamācāro, parisuddho vacīsamācāro, parisuddho manosamācāro, parisuddho ājīvo, indriyesumhā guttadvārā, bhojane mattaññuno, jāgariyam anuyuttā, satisampajaññena samannāgatā. alamettāvatā, katamettāvatā. anuppatto no sāmaññattho. natthi no kiñci uttarim karanīyanti tāvatakeneva tuṭṭhim āpajjeyyātha.
- 22. ārocayāmi vo bhikkhave, paṭivedayāmi vo bhikkhave: mā vo sāmaññatthikānam satam sāmaññattho parihāyi sati uttarim karanīye. kiñca bhikkhave uttarim karanīyam? idha bhikkhave bhikkhu vivittam senāsanam bhajati: araññam rukkhamūlam pabbatam kandaram giriguham susānam vanapattham abbhokāsam palālapuñjam. so pacchābhattam pinḍapātapaṭikkanto nisīdati pallaṅkam ābhujitvā, ujum kāyam paṇidhāya, parimukham satim upaṭṭhapetvā. so abhijjham loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati. abhijjhāya cittam parisodheti. byāpādapadosam pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī. byāpādapadosā cittam parisodheti. thīnamiddham pahāya vigatathīnamiddho viharati ālokasaññī sato sampajāno. thīnamid-

bjt page 640 x 640 pts page 275 g 275

dhā cittam parisodheti. uddhaccakukkuccam pahāya anuddhato viharati ajjhattam vūpasantacitto, uddhaccakukkuccā cittam parisodheti. vicikiccham pahāya tinnavicikiccho viharati akathankathī kusalesu dhammesu. vicikicchāya cittam parisodheti.

- 23. seyyathāpi bhikkhave puriso iṇaṃ ādāya kammante payojeyya, tassa te kammantā samijjheyyuṃ, so yāni ca porāṇāni iṇamūlāni tāni ca byantīkareyya, siyā cassa uttariṃ avasiṭṭhaṃ dārābharaṇāya, tassa evamassa: " ahaṃ kho pubbe iṇaṃ ādāya kammante payojesiṃ. tassa me kammantā samijjhiṃsu. so ahaṃ yāni ca porāṇāni iṇamūlāni, tāni ca byantī akāsiṃ. atthi ca me uttariṃ avasiṭṭhaṃ dārābhāraṇāyā"ti⁸²⁴, so tatonidānaṃ labhetha pāmujjaṃ⁸²⁵, adhigaccheyya somanassaṃ
- 24. seyyathāpi bhikkhave puriso ābādhiko assa dukkhito bāļhagilāno, bhattañcassa nacchādeyya⁸²⁶, na cassa kāye balamattā, so aparena samayena tamhā ābādhā mucceyya, bhattañcassa chādeyya, siyā cassa kāye balamattā, tassa evamassa: " ahaṃ kho pubbe ābādhiko ahosiṃ dukkhito bāļhagilāno. bhattañca me nacchādesi. na ca me āsi kāye balamattā. somhi etarahi tamhā ābādhā mutto bhattañca me chādeti. atthi ca me kāye balamattāti." so tatonidānaṃ labhetha pā-

⁸²⁴ dārabharaṇayāti (machasaṃ)

⁸²⁵ pāmojjam (machasam)

⁸²⁶ na chādeyya (syā)

681

mujjam, adhigaccheyya⁸²⁷ somanassam-

- **25.** seyyathāpi bhikkhave puriso bandhanāgāre baddho⁸²⁸ assa, so aparena samayena tamhā bandhanā mucceyya sotthinā abyayena⁸²⁹, na cassa koci bhogānaṃ vayo, tassa evamassa: " ahaṃ kho pubbe bandhanāgāre baddho ahosiṃ. somhi etarahi tamhā bandhanā mutto sotthinā abyayena. natthi ca me koci⁸³⁰ bhogānaṃ vayo"ti. so tatonidānaṃ labhetha pāmujjaṃ, adhigaccheyya somanassam.
- 16. seyyathāpi bhikkhave puriso dāso assa anattādhīno parādhīno na yenakāmaṅgamo, so aparena samayena tamhā dāsavyā mucceyya attādhīno aparādhīno bhujisso yena kāmaṅgamo. tassa evamassa: ahaṃ kho pubbe dāso āhosiṃ anattādhīno parādhīno na yena kāmaṅgamo, somhi etarahi tamhā dāsavyā mutto attādhīno aparādhīno bhujisso yenakāmaṅgamoti. so tatonidānaṃ labhetha pāmujjaṃ, adhigaccheyya somanassaṃ,
- **17.** seyyathāpi bhikkhave puriso sadhano sabhogo kantāraddhānamaggam paṭipajjeyya, so aparena sama-

⁸²⁷ adhigacche (sī, katthaci, pts)

⁸²⁸ bandho (machasaṃ, syā)

⁸²⁹ abbhayena (machasam); abhayena (syā)

⁸³⁰ kiñci (machasaṃ, syā, pts)

bjt page 642 x 642

pts page 276 q 276

yena tamhā kantārā nitthareyya sotthinā abyayena 831 na cassa kiñci bhogānam vayo. tassa evamassa: aham kho pubbe sadhano sabhogo kantāraddhānamaggam paṭipajjim somhi etarahi tamhā kantārā nitthinno sotthinā abyayena, natthi ca me kiñci bhogānam vayoti so tatonidānam labhetha pāmujjam, adhigaccheyya somanassam,

- 18. evameva kho⁸³² bhikkhave bhikkhu yathā iṇaṃ, yathā rogaṃ, yathā bandhanāgāraṃ, yathā dāsavyaṃ, yathā kantāraddhānamaggaṃ, ime pañcanīvaraṇe appahīne attani samanupassati. seyyathāpi bhikkhave, yathā ānaṇayaṃ⁸³³ yathā ārogyaṃ, yathā bandhanā mokkhaṃ, yathā bhujissaṃ, yathā khemantabhūmiṃ, evameva⁸³⁴ bhikkhu ime pañcanīvaraṇe pahīne attani samanupassati.
- 19. so ime pañcanīvaraņe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraņe vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. so imameva kāyam vivekajena pītisukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati. nāssa kinci sabbāvato kāyassa vivekajena pītisukhena apphuṭam⁸³⁵ hoti.

⁸³¹ abbhayena (machasam); abhayena (syā)

⁸³²evam kho (syā)

⁸³³ yathā anaṇayā (syā)

⁸³⁴ evameva kho (syā)

⁸³⁵ apphutam (sīmu)

seyyathāpi bhikkhave dakkho nahāpako⁸³⁶ vā nāhāpakantevāsī vā kaṃsathāle nahānīyacuṇṇāni⁸³⁷ ākiritvā udakena paripphosakaṃ paripphosakaṃ sanneyya⁸³⁸, sāssa⁸³⁹ nahānīyapiṇḍi snehānugatā snehaparetā santarabāhirā phuṭā⁸⁴⁰ snehena na ca paggharaṇī. evameva kho bhikkhave bhikkhu imameva kāyaṃ vivekajena pītisukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa vivekajena pītisukhena apphuṭaṃ hoti.

20. puna ca param bhikkhave bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. so imameva kāyam samādhijena pītisukhena abhisandeti parisandeti⁸⁴¹ paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa samādhijena pītisukhena apphuṭam⁸⁴² hoti. seyyathāpi bhikkhave udakarahado⁸⁴³ ubbhidodako, tassa nevassa puratthimāya disāya udakassāyamukham⁸⁴⁴, na pacchimāya disāya udakassāyamukham,

```
836 nahāpako (machasam, syā)
837 nhāniyacuṇṇāni (machasam)
838 sandeyya (machasam)
839 sāyam (machasam)
840 phuṭṭhā (syā)
bjt page 644 x 644
841 abhisanneti parisanneti (syā)
842 apphutam (sīmu)
843 udakarahado gambhīro (syā)
pts page 277 q 277
844 udakassa āyamukham (machasam, syā)
```

na uttarāya disāya udakassāyamukham. na dakkhināya disāya udakassāyamukham. devo ca kālena kālam sammā dhāram nānuppaveccheyya. atha kho tamhāva⁸⁴⁵ udakarahadā sītā vāridhārā ubbhijjitvā tameva udakarahadam sītena cārinā abhisandeyya parisandeyya paripūreyya paripphareyya, nāssa kiñci sabbāvato udakarahadassa sītena cārinā apphuṭam assa. evameva kho bhikkhave bhikkhu imameva kāyam samādhijena pītisukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa samādhijena pītisukhena apphuṭam hoti.

21. puna ca param bhikkhave bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhanca kāyena paṭisaṃvedeti. yantam ariyā ācikkhanti: 'upekkhako satimā sukhavihārī'ti tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. so imameva kāyaṃ nippītikena sukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa nippītikena sukhena apphuṭaṃ hoti. seyyathāpi bhikkhave uppaliniyaṃ vā paduminiyaṃ vā puṇḍarīkiniyaṃ vā appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṃvaddhāni⁸⁴⁶ udakānuggatāni antonimuggaposīni, tāni yāva caggā⁸⁴⁷ yāva ca mūlā sītena vārinā abhisannāni parisannāni paripūrāni paripphuṭāni. na nesaṃ⁸⁴⁸ kiñci sabbāvataṃ uppalānaṃ vā padumā-

⁸⁴⁵ tamhā ca (syā)

⁸⁴⁶ samvaddhāni (syā)

⁸⁴⁷ yāva ca aggā (syā)

⁸⁴⁸ nāssa (syā)

nam vā puṇḍarīkānam vā sītena vārinā apphuṭam assa. evameva kho bhikkhave bhikkhu imameva kāyam nippītikena sukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa nippītikena sukhena apphuṭam hoti.

22. puna ca param bhikkhave bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthangamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. so imameva kāyam parisuddhena cetasā pariyodātena pharitvā nisinno hoti. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa parisuddhena cetasā pariyodātena apphuṭam hoti.

seyyathāpi bhikkhave puriso odātena vatthena sasīsaṃ⁸⁴⁹ pārupitvā⁸⁵⁰ nisinno assa, nāssa kiñci sabbāvato kāyassa odātena vattena apphuṭaṃ assa, evameva kho bhikkhave bhikkhu imameva kāyaṃ parisuddhena cetasā pariyodātena pharitvā nisinno hoti. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa parisuddhena cetasā pariyodātena apphuṭaṃ hoti.

23. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte pubbenivāsānussatiñāṇāya cittam abhite

bjt page 646 x 646 ⁸⁴⁹sīsam (svā)

⁸⁵⁰pārupetvā (machasaṃ)

pts page 278 q 278

ninnāmeti. so anekavihitam pubbenivāsam anussarati. seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo tiṃsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe 'amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evam sukhadukkhapaţisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra upapādim. tatrāpāsim evannāmo evam gotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapaţisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati. seyyathāpi bhikkhave puriso sakamhā gāmā aññam gāmam gacchevya⁸⁵¹, tamhāpi gāmā aññam gāmam gaccheyya, so tamhā⁸⁵² gāmā sakamyeva gāmam paccāgaccheyya, tassa evamassa: 'aham kho sakamhā gāmā amum gāmam agañchim⁸⁵³, tatra evam atthāsim, evam nisīdim, evam abhāsim, evam tunhī ahosim, tamhāpi gāmā amum gāmam agañchim, tatrāpi evam atthāsim, evam nisīdim, evam abhāsim, evam tunhī ahosim. somhi tamhā gāmā sakamyeva gāmam paccāgato'ti. evameva kho bhikkhave bhikkhu anekavihitam pubbenivāsam anussarati. seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi

⁸⁵¹ agaccheyya (sīmu)

⁸⁵² tamhāpi (syā)

⁸⁵³ āgañchim (sīmu); āgacchim (machasam)

jātisatasahassampi, anekepi saṃvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṃvaṭṭavivaṭṭakappe 'amutrā-siṃ evannāmo evaṅgotto evaṃvaṇṇo evamāhāro evaṃ sukhadukkhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra upapādiṃ. tatrāpāsiṃ evannāmo evaṃ gotto evaṃ vaṇṇo evamāhāro evaṃ sukhadukkhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāraṃ sauddesaṃ anekavihitaṃ pubbenivāsam anussarati.

24. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaņe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte sattānam cutūpapātañāṇāya cittam abhininnāmeti. so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati: cavamāne uppajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate. yathākammūpage satte pajānāti:

"ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiţṭhikā micchādiţṭhikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā. ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapannā"ti. iti

bjt page 648 x 648 pts page 279 g 279

dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne hīne paṇīte suvaṇaṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. seyyathāpassu bhikkhave dve agārā sadvārā, tattha cakkhumā puriso majjhe ṭhito passeyya manusse gehaṃ pavisantepi nikkhamantepi anucaṅkamantepi anuvicarantepi, evameva kho bhikkhave bhikkhu dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate. yathākammūpage satte pajānāti.

"ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiţṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā. ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapannā"ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne hīne paṇīte suvaṇaṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti.

25. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte āsavānam khayañāṇāya cittam abhite

ninnāmeti: so idam dukkhanti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhasamudayoti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhanirodhoti yathābhūtam pajānāti, ayam dukkhanirodhagāminīpatipadāti yathābhūtam pajānāti. ime āsavāti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavasamudayoti vathābhūtam pajānāti, avam āsavanirodhoti vathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhagāminī patipadāti yathābhūtam pajānāti. tassa evam jānato evam passato kāmāsāvāpi cittam vimuccati, bhavāsavāpi cittam vimuccati, avijjāsavāpi cittam vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti ñāṇam hoti. 'khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaniyam, naparam itthattaya'ti pajānāti. sevyathāpi bhikkhave pabbatasankhepe udakarahado accho vippasanno anavilo, tattha cakkhuma puriso tīre thito passeyva sippisambukampi sakkharakathalampi macchagumbampi carantampi titthantampi, tassa evamassa: ayam kho udakarahado accho vippasanno anāvilo, tatrime sippisambukāpi sakkharakathalāpi macchagumbāpi carantipi titthantipī'ti⁸⁵⁴. evameva kho bhikkhave bhikkhu idam dukkhanti vathābhūtam pajānāti, ayam dukkhasamudayoti yathābhūtam pajānāti, avam dukkhanirodhoti vathābhūtam pajānāti, avam dukkhanirodhagāminīpatipadāti vathābhūtam pajānāti. ime āsavāti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavasamudayoti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti, ayam āsavanirodhagāminīpatipadāti vathābhūtam pajānāti.

pts page 280 q 280 854 titthantampi (syā)

bjt page 650 x 650

tassa evam jānato evam passato kāmāsavāpi cittam vimuccati bhavāsavāpi cittam vimuccati. avijjāsavāpi cittam vimuccati, vimuttasmim vimuttamiti ñānam hoti. 'khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karanīyam, nāparam itthattāyā'ti pajānāti.

- 26. ayam vuccati bhikkhave bhikkhu samano itipi, brāhmano itipi, nahātako itipi, vedagū itipi, sottiyo itipi, arivo itipi, araham⁸⁵⁵ itipi.
- 27. kathañca bhikkhave bhikkhu samano hoti? samitāssa honti pāpakā akusalā dhammā sankilesikā⁸⁵⁶ ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā. evam kho bhikkhave bhikkhu samano hoti.
- 28. kathañca bhikkhave bhikkhu brāhmaṇo hoti? bāhitāssa honti pāpakā akusalā dhammā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā. evam kho bhikkhave bhikkhu brāhmano hoti.
- **29.** kathañca bhikkhave bhikkhu nahātako hoti? nahātāssa honti pāpakā akusalā dhammā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āvatim jātijarāmaranīvā. evam kho bhikkhave bhikkhu nahātako hoti.

⁸⁵⁵ arahā (syā)

⁸⁵⁶ ponobbhavikā (machasam, syā)

691

- **30.** kathañca bhikkhave bhikkhu vedagū hoti? viditāssa honti pāpakā akusalā dhammā saṅkilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā. evam kho bhikkhave bhikkhu vedagū hoti.
- **31.** kathañca bhikkhave bhikkhu sottiyo hoti? nissutāssa honti pāpakā akusalā dhammā saṅkilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaraṇīyā. evam kho bhikkhave bhikkhu sottiyo hoti.
- **32.** kathañca bhikkhave bhikkhu ariyo hoti? ārakāssa honti pāpakā akusalā dhammā saṅkilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā. evam kho bhikkhave bhikkhu ariyo hoti.
- **33.** kathañca bhikkhave bhikkhu araham hoti? ārakāssa honti pāpakā akusalā dhammā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā. evam kho bhikkhave bhikkhu araham hoti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Mahāassapurasuttam navamam.

4.10 Cūļaassapurasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā angesu viharati assapuram nāma angānam nigamo. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- 2. samaṇā samaṇāti vo bhikkhave jano sañjānāti. tumhe ca pana ke tumheti puṭṭhā samānā samaṇamhāti paṭijānātha. tesaṃ vo bhikkhave evaṃ samaññānaṃ sataṃ evaṃ paṭiññānaṃ sataṃ 'yā samaṇasāmīcipaṭipadā, taṃ paṭipadaṃ paṭipajjissāma, evaṃ no ayaṃ amhākaṃ samaññā ca saccā bhavissati, paṭiññā ca bhūtā. yesañca mayaṃ cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ⁸⁵⁷ paribhuñjāma, tesaṃ te kārā amhesu mahapphalā bhavissanti mahānisaṃsā. amhākañcevāyaṃ pabbajjā avañjhā bhavissati saphalā saudrayā'ti evaṃ hi vo bhikkhave sikkhitabbam.
- 3. kathañca bhikkhave bhikkhu na samaṇasāmīci-paṭipadaṃ paṭipanno hoti? yassa kassaci bhikkhave bhikkhuno abhijjhālussa abhijjhā appahīnā hoti, byā-pannacittassa byāpādo appahīno hoti, kodhanassa kodho appahīno hoti, upanāhissa upanāho appahīno hoti, makkhissa makkho appahīno hoti, paļāsissa paļāso appahīno hoti, issukissa issā appahīnā hoti, maccharissa macchariyam appahīnam hoti, sathassa sātheyyam

⁸⁵⁷parikkhāre (syā)

appahīnam hoti, māyāvissa māyā appahīnā hoti, pāpicchassa pāpikā icchā appahīnā hoti, micchādiţţhissa⁸⁵⁸ micchādiţţhi appahīnā hoti, imesam kho aham bhikkhave samaṇamalānam samaṇadosānam samaṇakasaṭānam⁸⁵⁹ āpāyikānam ṭhānānam duggativedanīyānam appahānā na samaṇasāmīcipaṭipadam paṭipannoti vadāmi. seyyathāpi bhikkhave maṭajam nāma⁸⁶⁰ āvudhajātam ubhato dhāram pītanisitam, tadassa saṅghāṭiyā sampārutam sampaliveṭhitam⁸⁶¹, tathūpamāham bhikkhave imassa bhikkhuno pabbajjam vadāmi.

4. nāhaṃ bhikkhave saṅghāṭikassa saṅghāṭidhāraṇamattena sāmaññaṃ vadāmi. nāhaṃ bhikkhave acelakassa acelakamattena sāmaññaṃ vadāmi. nāhaṃ
bhikkhave rajojallikassa rajojallikamattena sāmaññaṃ
vadāmi. nāhaṃ bhikkhave udakorohakassa udakorohakamattena sāmaññaṃ vadāmi. nāhaṃ bhikkhave
rukkhamūlikassa rukkhamūlikamattena sāmaññaṃ vadāmi. nāhaṃ bhikkhave abbhokāsikassa abbhokāsikamattena sāmaññaṃ vadāmi. nāhaṃ bhikkhave ubbhaṭṭhakassa ubbhaṭṭhakamattena sāmaññaṃ vadāmi.
nāhaṃ bhikkhave pariyāyabhattikassa pariyāyabhattikamattena sāmaññaṃ vadāmi. nāhaṃ bhikkhave mantajjhāyakassa mantajjhāyakamattena sāmaññaṃ vadāmi. nāham bhikkhave jaṭilakassa jaṭādhāraṇamattena

⁸⁵⁸ micchādiţţhakassa (machasaṃ)

⁸⁵⁹samaṇakasāvānaṃ (syā)

⁸⁶⁰ matajannāma (syā)

⁸⁶¹ sampalivedhitam (syā)

bjt page 654×654

pts page $282 \neq 282$

sāmaññam vadāmi.

sanghāṭikassa ce bhikkhave sanghāṭidhāranamattena abhijjhālussa⁸⁶² abhijjhā pahīyetha, byāpannacittassa byapado pahiyetha, kodhanassa kodho pahīyetha, upanāhissa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, palāsissa palāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahīyetha, sathassa sātheyyam pahīyetha, māyāvissa māvā pahīvetha, pāpicchassa pāpikā icchā, pahīvetha, micchāditthikassa micchāditthi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam saṅghātikam kareyyum, sanghātikattameva samādapeyyum: "ehi tvam bhadramukha, sanghātiko hohi sanghātikassa te sato sanghātidhāranamattena abhijihālussa abhijjhā pahīvissati, byāpannacittassa byāpādo pahīvissati, kodhanassa kodho pahīyissati, upanāhissa upanāho pahīyissati, makkhissa makkho pahīyissati, paļāsissa palāso pahīvissati, issukissa issā pahīvissati, maccharissa macchariyam pahīyissati, sathassa sātheyyam pahīyissati, māyāvissa māyā pahīyissati, pāpicchassa pāpikā icchā pahīvissati, micchāditthikassa micchāditthi pahīvissatī"ti, yasmā ca kho aham bhikkhave sanghātikampi idhekaccam passāmi abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim palāsim issukim maccharim satham māyāvim pāpiccham micchāditthim, tasmā na sanghātikassa sanghātidhāranamattena sāmaññam vadāmi.

 $^{^{862}}$ abhijjhālussa puggalassa (syā) bjt page 656 x 656

acelakassa ce bhikkhave acelakamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīvetha, byāpannacittassa bvāpādo pahīyetha, kodhanassa kodho pahīyetha, upanāhissa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, palāsissa palāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahīvetha, sathassa sāthevyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pāpicchassa pāpikā icchā pahīyetha, micchādiţţhikassa micchādiţţhi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam acelakam karevvum, acelakamattameva samādapeyyum: " ehi tvam bhadramukha, acelako hohi, acelakassa te sato acelakamattena abhijihālussa abhijihā pahīvissati, byāpannacittassa byāpādo pahīvissati, kodhanassa kodho pahīvissati, upanāhissa upanāho pahīvissati, makkhissa makkho pahīvissati, palāsissa palāso pahīvissatī, issukissa issā pahīvissati, maccharissa macchariyam pahīyissati, sathassa sātheyyam pahīyissati, māyāvissa māyā pahīyissati. pāpicchassa pāpikā icchā pahīvissati, micchāditthikassa micchā ditthi pahīvissatī"ti. vasmā ca kho aham bhikkhave acelakampi idhekaccam passāmi abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim palāsim issukim maccharim satham māyāvim pāpiccham micchāditthim, tasmā na acelakassa acelakamattena sāmaññam vadāmi.

rajojallikassa ce bhikkhave rajojallikamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyetha, byāpannacittassa byāpādo pahīyetha, kodhanassa kodho pahīyetha, upanāhis-

pts page 283 q 283

sa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, palāsissa palāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahīyetha, sathassa sātheyyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pāpicchassa pāpikā icchā pahīyetha, micchāditthikassa micchāditthi pahīvetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam rajojallikam kareyyum, rajojallikattameva samādapeyyum: "ehi tvam bhadramukha, rajojalliko hohi, rajojallikassa te sato rajojallikamattena abhijihālussa abhijihā pahīyissati, byāpannacittassa byāpādo pahīyissati, kodhanassa kodho pahīyissati, upanāhissa upanāho pahīyissati, makkhissa makkho pahīvissati, palāsissa palāso pahīvissatī, issukissa issā pahīvissati, maccharissa macchariyam pahīvissati, sathassa sātheyyam pahīyissati, māyāvissa māyā pahīvissati, pāpicchassa pāpikā icchā pahīvissati, micchāditthikassa micchā ditthi pahīyissatī"ti. yasmā ca kho aham bhikkhave rajojallikampi idhekaccam passāmi abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim palāsim issukim maccharim satham māvāvim pāpiccham micchāditthim, tasmā na rajojallikassa rajojallikamattena sāmaññam vadāmi.

udakorohakassa ce bhikkhave udakorohakamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyetha, byāpannacittassa byāpādo pahīyetha, kodhanassa kodho pahīyetha, upanāhissa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, paļāsissa paļāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahīyetha, saṭhassa sāṭheyyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pā-

picchassa pāpikā icchā pahīyetha, micchāditthikassa micchāditthi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam udakorohakam kareyyum, udakorohakamattameva samādapevyum: "ehi tvam bhadramukha,udakorohako hohi,udakorohakassa te sato udakorohakamattena abhijihālussa abhijihā pahīvissati, byāpannacittassa byāpādo pahīyissati, kodhanassa kodho pahīyissati, upanāhissa upanāho pahīyissati, makkhissa makkho pahīyissati, paļāsissa paļāso pahīyissatī, issukissa issā pahīvissati, maccharissa macchariyam pahīyissati, sathassa sātheyyam pahīyissati, māyāvissa māyā pahīyissati, pāpicchassa pāpikā icchā pahīyissati, micchāditthikassa micchā ditthi pahīvissatī"ti. yasmā ca kho aham bhikkhave udakorohakampi idhekaccam passāmi abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim palāsim issukim maccharim satham māyāvim pāpiccham micchāditthim, tasmā na udakorohakassa udakorohakamattena sāmaññam vadāmi.

rukkhamūlikassa ce bhikkhave rukkhamūlikamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyetha, byāpannacittassa byāpādo pahīyetha, kodhanassa kodho pahīyetha, upanāhissa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, paļāsissa paļāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahīyetha, saṭhassa sāṭheyyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pāpicchassa pāpikā icchā pahīyetha, micchādiṭṭhikassa micchādiṭṭhi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam rukkhamūlikam kareyyum, rukkhamūlikattameva samādapeyyum: " ehi tvam bhadra-

mukha, rukkhamūliko hohi, rukkhamūlikassa te sato rukkhamūlikamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyissati, byāpannacittassa byāpādo pahīyissati, kodhanassa kodho pahīyissati, upanāhissa upanāho pahīyissati, makkhissa makkho pahīyissati, paļāsissa paļāso pahīyissatī, issukissa issā pahīyissati, maccharissa macchariyam pahīyissati, saṭhassa sāṭheyyam pahīyissati, māyāvissa māyā pahīyissati. pāpicchassa pāpikā icchā pahīyissati, micchādiṭṭhikassa micchā diṭṭhi pahīyissatī"ti. yasmā ca kho aham bhikkhave rukkhamūlikampi idhekaccam passāmi abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim paļāsim issukim maccharim saṭham māyāvim pāpiccham micchādiṭṭhim, tasmā na rukkhamūlikassa rukkhamūlikamattena sāmaññam vadāmi.

abbhokāsikassa ce bhikkhave abbhokāsikamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyetha, byāpannacittassa byāpādo pahīyetha, kodhanassa kodho pahīyetha, upanāhissa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, paļāsissa paļāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahīyetha, saṭhassa sāṭheyyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pāpicchassa pāpikā icchā pahīyetha, micchādiṭṭhikassa micchādiṭṭhi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam abbhokāsikam kareyyum, abbhokāsikattameva samādapeyyum: "ehi tvam bhadramukha, abbhokāsiko hohi, abbhokāsikassa te sato abbhokāsikamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyissati, byāpannacittassa byāpādo pahīyissati, kodhanassa kodho

pahīyissati, upanāhissa upanāho pahīyissati, makkhissa makkho pahīyissati, paļāsissa paļāso pahīyissatī, issukissa issā pahīyissati, maccharissa macchariyam pahīyissati, saṭhassa sāṭheyyam pahīyissati, māyāvissa māyā pahīyissati. pāpicchassa pāpikā icchā pahīyissati, micchādiṭṭhikassa micchā diṭṭhi pahīyissatī"ti. yasmā ca kho aham bhikkhave abbhokāsikampi idhekaccam passāmi abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim paļāsim issukim maccharim saṭham māyāvim pāpiccham micchādiṭṭhim, tasmā na abbhokāsikassa abbhokāsikamattena sāmaññam vadāmi.

ubbhatthakassa ce bhikkhave ubbhatthakamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyetha, byāpannacittassa byāpādo pahīvetha, kodhanassa kodho pahīvetha, upanāhissa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, palāsissa palāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahīyetha, sathassa sātheyyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pāpicchassa pāpikā icchā pahīvetha, micchāditthikassa micchādiţţhi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam ubbhatthakam karevyum, ubbhatthakattameva samādapeyyum: "ehi tvam bhadramukha, ubbhatthako hohi, ubbhatthakassa te sato ubbhatthakamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyissati, byāpannacittassa byāpādo pahīyissati, kodhanassa kodho pahīyissati, upanāhissa upanāho pahīyissati, makkhissa makkho pahīvissati, palāsissa palāso pahīvissatī, issukissa issā pahīyissati, maccharissa macchariyam pahīyissati, sathassa sātheyyam pahīyissati, māyāvissa

māyā pahīyissati. pāpicchassa pāpikā icchā pahīyissati, micchādiţţhikassa micchā diţţhi pahīyissatī"ti. yasmā ca kho aham bhikkhave ubbhaţţhakampi idhekaccam passāmi abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim paļāsim issukim maccharim saţham māyāvim pāpiccham micchādiţţhim, tasmā na ubbhaţţhakassa ubbhaţţhakamattena sāmaññam vadāmi.

pariyāyabhattikassa ce bhikkhave pariyāyabhattikamattena abhijihālussa abhijihā pahīyetha, byāpannacittassa byapado pahiyetha, kodhanassa kodho pahiyetha, upanāhissa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, palāsissa palāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahīyetha, sathassa sātheyyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pāpicchassa pāpikā icchā pahīyetha, micchāditthikassa micchāditthi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam pariyāyabhattikam kareyyum, pariyayabhattakattameva samadapeyyum: "ehi tvam bhadramukha, pariyāyabhattiko hohi, pariyāyabhattikassa te sato pariyāyabhattikamattena abhijjhālussa abhijihā pahīvissati, byāpannacittassa byāpādo pahīyissati, kodhanassa kodho pahīyissati, upanāhissa upanāho pahīyissati, makkhissa makkho pahīyissati, palāsissa palāso pahīyissatī, issukissa issā pahīyissati, maccharissa macchariyam pahīyissati, sathassa sātheyyam pahīyissati, māyāvissa māyā pahīyissati. pāpicchassa pāpikā icchā pahīyissati, micchādiţţhikassa micchā ditthi pahīyissatī"ti. yasmā ca kho aham bhikkhave pariyayabhattikampi idhekaccam passami abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim paļāsim issukim maccharim saṭham māyāvim pāpic-cham micchā diṭṭhim, tasmā na pariyāyabhattikassa pariyāyabhattikamattena sāmañnam vadāmi.

mantajjhāvakassa ce bhikkhave mantajjhāvakamattena abhijihālussa abhijihā pahīyetha, byāpannacittassa byāpādo pahīyetha, kodhanassa kodho pahīyetha, upanāhissa upanāho pahīyetha, makkhissa makkho pahīyetha, palāsissa palāso pahīyetha, issukissa issā pahīyetha, maccharissa macchariyam pahiyetha, sathassa sātheyyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pāpicchassa pāpikā icchā pahīyetha, micchāditthikassa micchāditthi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam mantajjhāyakam kareyyum, mantajjhāyakattameva samādapeyyum: "ehi tvam bhadramukha, mantajjhāyako hohi, mantajjhāyakassa te sato mantaijhāvakamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyissati, byāpannacittassa byāpādo pahīvissati, kodhanassa kodho pahīvissati, upanāhissa upanāho pahīvissati, makkhissa makkho pahīyissati, paļāsissa paļāso pahīvissatī, issukissa issā pahīvissati, maccharissa macchariyam pahīvissati, sathassa sātheyvam pahīvissati, māyāvissa māyā pahīyissati. pāpicchassa pāpikā icchā pahīyissati, micchādiţţhikassa micchā diţţhi pahīyissatī"ti. yasmā ca kho aham bhikkhave mantajjhāyakampi idhekaccam passāmi abhijjhālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim palāsim issukim maccharim satham māyāvim pāpiccham micchā ditthim, tasmā na mantajjhāyakassa mantajjhāyakamattena sāmaññam vadāmi.

jatilakassa ce bhikkhave jatādhāranamattena abhijjhālussa abhijjhā pahīyetha, byāpannacittassa byāpādo pahīyetha, kodhanassa kodho pahīyetha, upanāhissa upanāho pahīvetha, makkhissa makkho pahīvetha, paļāsissa paļāso pahīyetha, issukissa issā pahīvetha, maccharissa macchariyam pahīyetha, saṭhassa sātheyyam pahīyetha, māyāvissa māyā pahīyetha, pāpicchassa pāpikā icchā pahīyetha, micchādiţţhikassa micchāditthi pahīyetha, tamenam mittāmaccā ñātisālohitā jātameva nam jatilakam kareyyum, jatilakattameva samādapeyyum: "ehi tvam bhadramukha, jatilako hohi, jatilakassa te sato jatādhāranamattena abhijjhālussa abhijihā pahīyissati, byāpannacittassa byāpādo pahīyissati, kodhanassa kodho pahīyissati, upanāhissa upanāho pahīvissati, makkhissa makkho pahīvissati, palāsissa palāso pahīvissatī, issukissa issā pahīvissati, maccharissa macchariyam pahīyissati, sathassa sātheyyam pahīyissati, māyāvissa māyā pahīyissati. pāpicchassa pāpikā icchā pahīyissati, micchādiţţhikassa micchā ditthi pahīyissatī"ti. yasmā ca kho aham bhikkhave jatilakampi idhekaccam passāmi abhijihālum byāpannacittam kodhanam upanāhim makkhim paļāsim issukim maccharim satham māyāvim pāpiccham micchā ditthim, tasmā na jatilakassa jatādhāraņamattena sāmaññam vadāmi.

7. kathañca bhikkhave bhikkhu samaṇasāmīcipaṭipadaṃ paṭipanno hoti? yassa kassaci bhikkhave bhikkhu-

no abhijjhālussa abhijjhā pahīnā hoti, byāpannacittassa byāpādo pahīno hoti, kodhanassa kodho pahīno hoti, upanāhissa upanāho pahīno hoti, makkhissa makkho pahīno hoti, paļāsissa paļāso pahīno hoti, issukissa issā pahīnā hoti, maccharissa macchariyam pahīnam hoti, saṭhassa sāṭheyyam pahīnam hoti, māyāvissa māyā pahīnā hoti, pāpicchassa pāpikā icchā pahīnā hoti, micchādiṭṭhissa2 micchādiṭṭhi pahīnā hoti, imesam kho aham bhikkhave samaṇamalānam samaṇadosānam samaṇakasaṭānam3 āpāyikānam ṭhānānam duggativedanīyānam pahānā samaṇasāmīcipaṭipadam paṭipannoti vadāmi.

- 8. so sabbehi imehi pāpakehi akusalehi dhammehi visuddhamattānam samanupassati. tassa sabbehi imehi pāpakehi akusalehi dhammehi visuddhamattānam samanupassato pāmujjam jāyati. pamuditassa pīti jāyati. pītimanassa kāyo passambhati. passaddhakāyo sukham vedeti. sukhino cittam samādhiyati.
- **9.** so mettāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena⁸⁶³ pharitvā viharati. karuņāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā

bjt page 658 x 658

⁸⁶³abyāpajjena (machasam)

catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam karunāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. muditāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam muditāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. upekkhāsahagatena⁸⁶⁴ cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catutthim⁸⁶⁵. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharati.

10. seyyathāpi bhikkhave pokkharaṇī acchodikā sātodikā sītodikā⁸⁶⁶ setakā supatitthā ramaṇīyā, puratthimāya cepi disāya puriso⁸⁶⁷ āgaccheyya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito. - so taṃ pokkharaṇiṃ āgamma vineyya udakapipāsaṃ, vineyya ghammapariļāhaṃ. pacchimāya cepi disāya puriso āgaccheyya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito. so taṃ pokkharaṇiṃ āgamma vineyya udakapipāsaṃ, vineyya ghammapariļāhaṃ. uttarāya cepi disāya puriso āgaccheyya ghammābhitatto gham-

⁸⁶⁴upekhāsahagatena (sīmu, machasam, syā, pts)

⁸⁶⁵catuttham (machasam, syā); catutthim uddhamadho (pts)

⁸⁶⁶ acchodakā sātodakā, sītodakā (machasam, syā, pts)

pts page 284 q 284

⁸⁶⁷ cepi puriso (syā)

mapareto kilanto tasito pipāsito. so tam pokkharaņim āgamma vineyya udakapipāsam, vineyya ghammapariļāham. dakkhiņāya cepi disāya puriso āgaccheyya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito so tam pokkharaņim āgamma vineyya udakapipāsam, vineyya ghammapariļāham. yato kuto cepi nam puriso āgaccheyya ghammābhitatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito, so tam pokkharaņim āgamma vineyya udakapipāsam, vineyya ghammapariļāham.

11. evameva kho bhikkhave khattiyakulā cepi agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca tathāgatappaveditam dhammavinayam āgamma evam mettam karunam muditam upekkham⁸⁶⁸ bhāvetvā labhati ajjhattam vūpasamam. ajjhattam vūpasamā samanasāmīcipaţipadam⁸⁶⁹ paţipannoti vadāmi. brāhmanakulā cepi agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca tathāgatappaveditam dhammavinayam āgamma evam mettam karunam muditam upekkham bhāvetvā labhati ajjhattam vūpasamam, ajjhattam vūpasamā samanasāmīcipatipadam patipannoti vadāmi. vessakulā cepi agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca tathāgatappaveditam dhammavinayam āgamma evam mettam karunam muditam upekkham bhāvetvā labhati ajjhattam vūpasamam, ajjhattam vūpasamā samanasāmīcipatipadam patipannoti vadāmi, suddakulā cepi kulā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca tathāgatappaveditam dhammavinayam āgamma evam

⁸⁶⁸ upekham (katthaci)

⁸⁶⁹ tamaham samanasāmīcipatipadam (machasam, syā)

mettam karuṇā muditam upekkham bhāvetvā labhati ajjhattam vūpasamam. ajjhattam vūpasamā samaṇasāmīcipaṭipadam paṭipannoti 870 vadāmi.

12. khattiyakulā cepi agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. āsavānam khayā samano hoti. brāhmanakulā cepi agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. āsavānam khayā samaņo hoti. vessakulā cepi agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññavimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. āsavānam khayā samano hoti. suddakulā cepi agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. āsavānam khayā samaņo hoti. yasmā kasmā cepi kulā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. āsavānam khayā samaņo hoti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato

⁸⁷⁰paṭipanno hotīti vadāmi (syā) bit page 660 x 660

bhāsitam abhinandunti.

Cūlaassapurasuttam dasamam.

mahāyamakavaggo catuttho.

tassa vaggassa uddānam.

giñjakasālavana m^{871} parihātum pāpimato m^{872} punasaccanisedho m^{873} vaṇṇapasīdanatādi ca m^{874} indo kevaṭa assapuram jaṭilenāti m^{875} .

pts page 285 q 285

⁸⁷¹ giñjaka chakkasālavanam (sī); giñjakasālavanā (syā)

⁸⁷²parihātum paññāvato (sī); pariharitum paññavato (machasam)

⁸⁷³puna saccanipasevo (sī); punasaccakanisedho (machasam)

⁸⁷⁴mukhavaṇṇa pasīdattādi (sī); mukhavaṇṇapasīdantā (machasaṃ)

 $^{^{875}}$ tasito kevaţţassapura jaţilenāti (sī, syā); cindokevaţţaassapura jaţilena (machasaṃ)

bjt page 662 x 662

Cūļayamakavaggo

5.1 Sāleyyakasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā kosalesu cārikam caramāno mahatā bhikkhusanghena saddhim yena sālā nāma kosalānam brāhmanagāmo tadavasari.
- 2. assosum kho sāleyyakā brāhmaṇagahapatikā: "samaṇo khalu bho gotamo sakyaputto sakyakulā pabbajito kosalesu cārikam caramāno mahatā bhikkhusaṅghena saddhim sālam anuppatto. tam kho pana bhavantam⁸⁷⁶ gotamam evam kalyāṇo kittisaddo abbhuggato: itipi so bhagavā araham sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānam buddho bhagavā. so imam lokam sadevakam samārakam sabrahmakam, sassamanabrāhmanim pajam sadevamanussam

⁸⁷⁶ bhagavantam (sī)

sayam abhiññā⁸⁷⁷ sacchikatvā pavedeti. so dhammam deseti ādikalyāṇam majjhekalyāṇam pariyosānakalyāṇam sāttham sabyañjanam. kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam pakāseti. sādhu kho pana tathārūpānam arahatam dassanam hotī"ti.

- 3. atha kho sāleyyakā brāhmaṇagahapatikā yena bhagavā tenupasaṅkamiṃsu. upasaṅkamitvā appekacce bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce bhagavatā saddhiṃ sammodiṃsu, sammodanīyaṃ kathaṃ sārāṇīyaṃ⁸⁷⁸ vītisāretvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce yena bhagavā tenañjaliṃ panāmetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce bhagavato sannike nāmagottaṃ sāvetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce tuṇhībhūtā ekamantaṃ nisīdiṃsu. ekamantaṃ nisinnā kho sāleyyakā brāhmaṇagahapatikā bhagavannaṃ etadavocuṃ:
- **4.** ko nu kho bho gotama hetu ko paccayo yenamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjanti⁸⁷⁹? ko pana bho gotama hetu ko paccayo yenamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapajjantīti?.

⁸⁷⁷abhiññāya (sī, katthaci)

⁸⁷⁸ sāraņīyam (machasam)

⁸⁷⁹ uppajjanti (sī)

- 5. adhammacariyā visamacariyā hetu kho gahapatayo evamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraņā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjanti. dhammacariyā samacariyā hetu kho gahapatayo evamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraņā sugatim saggam lokam upapajjantīti.
- **6.** na kho mayam imassa bhoto gotamassa sankhittena bhāsitassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham ājānāma. sādhu no bhavam gotamo tathā dhammam desetu yathā mayam imassa bhoto gotamassa sankhittena bhāsitassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham ājāneyyāmāti. tena hi gahapatayo suṇātha, sādhukam manasi karotha, bhāsissāmīti. evam bhoti kho sāleyyakā brāhmaṇagahapatikā bhagavato paccassosum bhagavā etadavoca:
- 7. tividham kho gahapatayo kāye adhammacariyā visamacariyā hoti. catubbidham vācāya adhammacariyā visamacariyā hoti. tividham manasā adhammacariyā visamacariyā hoti.
- **8.** kathañca gahapatayo tividham kāyena adhammacariyā visamacariyā hoti? idha gahapatayo ekacco pānātipātī hoti luddo⁸⁸⁰ lohitapānī hatapahate niviţţho

pts page 286 q 286

bjt page 664 x 664

⁸⁸⁰ luddo dāruno (machasam)

adayāpanno⁸⁸¹ pāṇabhūtesu⁸⁸². adinnādāyī kho pana hoti, yaṃ taṃ parassa paravittūpakaraṇaṃ gāmagataṃ vā araññagataṃ vā adinnaṃ⁸⁸³ theyyasaṅkhātaṃ ādātā hoti. kāmesu micchācārī kho pana hoti, yā tā māturakkhitā piturakkhitā mātāpiturakkhitā⁸⁸⁴ bhāturakkhitā bhaginirakkhitā ñātirakkhitā gottarakkhitā dhammarakkhitā⁸⁸⁵ sassāmikā saparidaṇḍā, antamaso mālāguṇaparikkhittāpi, tathārūpāsu cārittaṃ āpajjitā hoti. evaṃ kho gahapatayo tividhaṃ kāyena adhammacariyā visamacariyā hoti.

9. kathañca gahapatayo catubbidham vācāya adhammacariyā visamacariyā hoti? idha gahapatayo ekacco musāvādī hoti sabhāgato⁸⁸⁶ vā parisagato⁸⁸⁷ vā nātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho⁸⁸⁸: 'ehambho⁸⁸⁹ purisa yam jānāsi tam vadehī'ti. so ajānam vā āha jānāmīti, jānam vā āha na jānāmīti, apassam vā āha passāmīti, passam vā āha na passāmīti. iti attahetu vā parahetu vā āmisa kincikkhahetu vā sampajānamusā bhāsitā hoti. pisuņāvāco⁸⁹⁰ kho pana hoti: ito sutvā amutra akkhātā imesam bhedāya,

⁸⁸¹ alajjī adayāpanno (syā)

⁸⁸² sabbapāṇabhūtesu (machasaṃ, syā)

⁸⁸³taṃ adinnaṃ (machasaṃ, syā, pts)

 $^{^{884}}$ mātāpiturakkhitā (sīmu, pts) potthakesu natthi

⁸⁸⁵dhammarakkhitā (sīmu) natthi

⁸⁸⁶sabhaggato (syā)

⁸⁸⁷parisaggato (syā)

⁸⁸⁸ sakkhim puṭṭho (syā)

⁸⁸⁹ evam bho (pts, sī, katthaci)

⁸⁹⁰pisuṇavāco (syā, machasaṃ); pisuṇavāco pana (sī, katthaci)

amutra vā sutvā imesam akkhātā amūsam bhedāya. iti samaggānam vā bhettā⁸⁹¹ bhinnānam vā anuppadātā, vaggārāmo vaggarato vagganandī vaggakaraṇim⁸⁹² vācam bhāsitā hoti. pharusāvāco⁸⁹³ kho pana hoti. yā sā vācā aṇḍakā⁸⁹⁴ kakkasā parakaṭukā parābhisajjanī kodhasāmantā asamādhisamvattanikā, tathārūpim vācam bhāsitā hoti. samphappalāpi kho pana hoti: akālavādī abhūtavādī anatthavādī adhammavādī avinayavādī anidhānavatim vācam⁸⁹⁵ bhāsitā⁸⁹⁶ akālena anapadesam apariyantavatim anatthasamhitam. evam kho gahapatayo catubbidham vācāya adhammacariyā visamacariyā hoti.

10. kathañca gahapatayo tividham manasā adhammacariyā visamacariyā hoti? idha gahapatayo ekacco abhijjhālu hoti: yam tam parassa paravittūpakaranam tam abhijjhitā⁸⁹⁷ hoti. 'aho vata yam parassa tam mama assā'ti. byāpannacitto kho pana hoti paduṭṭhamanasaṅkappo: ime sattā haññantu vā vajjhantu vā ucchijjantu vā vinassantu vā mā vā ahesum⁸⁹⁸ iti

⁸⁹¹bhedako (machasaṃ)

⁸⁹²vaggakaraṇivācaṃ (sī, katthaci)

⁸⁹³pharusavāco (machasam, syā)

⁸⁹⁴kantakā (machasam)

pts page 287 q 287

⁸⁹⁵anidhānavatīvācaṃ (sī, katthaci)

⁸⁹⁶bhāsitā hoti (syā)

bjt page 666 x 666

⁸⁹⁷abhijjhātā (machasam, pts)

⁸⁹⁸mā vā ahesunti (syā)

vā'ti. micchādiṭṭhi⁸⁹⁹ kho pana hoti viparītadassano: natthi dinnam, natthi yiṭṭham, natthi hutam, natthi sukaṭadukkaṭānam kammānam phalam vipāko, natthi ayam loko, natthi paro⁹⁰⁰ loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā⁹⁰¹ sammā paṭipannā ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentī'ti. evam kho gahapatayo tividham manasā adhammacariyā visamacariyā hoti.

- 11. evam adhammacariyā visamacariyā hetu kho gahapatayo evamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjanti⁹⁰².
- 12. tividham kho gahapatayo kāyena dhammacariyā samacariyā hoti. catubbidham vācāya dhammacariyā samacariyā hoti. tividham manasā dhammacariyā samacariyā hoti.
- 13. kathañca gahapatayo tividham kāyena dhammacariyā samacariyā hoti? idha gahapatayo ekacco pāṇātipātam pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti: nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati. adinnādānam pahāya adinnādānā paṭivirato hoti: yam tam parassa paravittūpakaraṇam

⁸⁹⁹micchādiţţhiko (machasaṃ, syā, sī, katthaci)

⁹⁰⁰paraloko (sī, katthaci)

⁹⁰¹samaggatā (machasam, sī, katthaci)

⁹⁰²uppajjanti (sī)

gāmagatam vā araññagatam vā tam nādinnam⁹⁰³ theyyasankhātam ādātā hoti. kāmesu micchācāram pahāya kāmesu micchācārā paṭivirato hoti: yā tā māturakkhitā piturakkhitā mātāpiturakkhitā bhāturakkhitā bhaginirakkhitā ñātirakkhitā gottarakkhitā dhammarakkhitā sassāmikā saparidaṇḍā, antamaso mālāguṇaparikkhittāpi, tathārūpāsu na cārittam āpajjitā hoti. evam kho gahapatayo tividham kāyena dhammacariyā samacariyā hoti.

14. kathañca gahapatayo catubbidhaṃ vācāya dhammacariyā samacariyā hoti? idha gahapatayo ekacco musāvādaṃ pahāya musāvādā paṭivirato hoti: sabhāgato⁹⁰⁴ vā parisagato⁹⁰⁵ vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho⁹⁰⁶. 'ehambho⁹⁰⁷ purisa yaṃ jānāsi taṃ vadehī'ti. so ajānaṃ⁹⁰⁸ vā āhaṃ na jānāmīti, jānaṃ vā āha jānāmīti, apassaṃ vā āha na passāmīti⁹⁰⁹, passaṃ vā āha passāmīti. iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā na sampajānamusā bhāsitā hoti. pisuṇaṃ

⁹⁰³ na taṃ adinnaṃ (syā) pts page 288 q 288

bjt page 668 x 668 ⁹⁰⁴sabhaggato (syā, sīmu, katthaci)

⁹⁰⁵parisaggato (syā, sīmu, katthaci)

⁹⁰⁶ sakkhim puṭṭho (syā)

⁹⁰⁷ evam bho (pts, sīmu, katthaci)

⁹⁰⁸ na jānam (sī)

⁹⁰⁹ apassāmīti (sī)

vācaṃ⁹¹⁰ pahāya pisuṇāya vācāya⁹¹¹ paṭivirato hoti: ito sutvā na amutra akkhātā imesaṃ bhedāya, amutra vā sutvā na imesaṃ akkhātā amūsaṃ bhedāya iti bhinnānaṃ vā sandhātā sahitānaṃ vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samaggakaraṇiṃ vācaṃ⁹¹² bhāsitā hoti. pharusaṃ vācaṃ⁹¹³ pahāya pharusāya vācāya⁹¹⁴ paṭivirato hoti: yāsā vācā nelā kaṇṇasukhā pemanīyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā tathārūpiṃ vācaṃ bhāsitā hoti. samphappalāpaṃ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti: kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī, nidhānavatiṃ vācaṃ bhāsitā⁹¹⁵ kālena sāpadesaṃ pariyantavatiṃ atthasaṃhitaṃ. evaṃ kho gahapatayo catubbidhaṃ vācāya dhammacariyā samacariyā hoti.

15. kathañca gahapatayo tividham manasā dhammacariyā samacariyā hoti? idha gahapatayo ekacco anabhijjhālu hoti: yam tam parassa paravittūpakaranam tam nābhijjhitā⁹¹⁶ hoti. 'aho vata yam parassa tam mama assā'ti. abyāpannacitto kho pana hoti appaduṭṭhamanasaṅkappo: ime sattā averā abyāpajjhā⁹¹⁷ anīghā sukhi attānam pariharantū'ti. sammādiṭṭhi⁹¹⁸

⁹¹⁰pisuņāvācam (sī, katthaci)

⁹¹¹pisuṇāvācāsī (katthaci)

⁹¹²samaggakaraṇīvācaṃ (sī, katthaci)

⁹¹³pharusāvācam (sī, katthaci)

⁹¹⁴pharusāvācā (sī, katthaci)

⁹¹⁵bhāsitā hoti (syā)

⁹¹⁶ nābhijjhātā (machasaṃ, pts)

⁹¹⁷abyāpajjā (machasam)

⁹¹⁸sammāditthiko kho (machasam, syā, sī, katthaci)

kho pana hoti aviparītadassano: 'atthi dinnam, atthi yiṭṭham, atthi hutam, atthi sukaṭadukkaṭānam kammānam phalam vipāko, atthi ayam loko, atthi paro loko, atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā opapātikā, atthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammā paṭipannā ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiñnā sacchikatvā pavedentī'ti. evam kho gahapatayo tividham manasā dhammacariyā samacariyā hoti.

- **16.** evam dhammacariyā samacariyā hetu kho gahapatayo evamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraņā sugatim saggam lokam upapajjanti⁹¹⁹.
- 17. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaraṇā khattiyamahāsālānam vā sahavyatam⁹²⁰ upapajjeyyanti⁹²¹, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaraṇā khattiyamahāsālānam vā sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaraṇā brāhmaṇamahāsāļānam vā sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaraṇā brāhmaṇamahāsāļānam vā sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacā-

⁹¹⁹uppajjanti (sī)

pts page 289 q 289

bjt page 670 x 670 ⁹²⁰sabyatam (machasam, syā, pts)

⁹²¹uppajjeyyanti (sī)

rī samacārī. ākaṅkheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāhaṃ kāyassa bhedā parammaraṇā gahapatimahāsālānaṃ vā sahavyataṃ upapajjeyyanti, ṭhānaṃ kho panetaṃ vijjati yaṃ so kāyassa bhedā parammaraṇā gahapatimahāsālānaṃ vā sahavyataṃ upapajjeyya taṃ kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā cātummahārājikānam devānam sahavvatam upapajievvanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā cātummahārājikānam devānam sahavyatam upapajjevya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā tāvatimsānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ţhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā tāvatimsānam devānam sahavvatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā yāmānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā yāmānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaraņā tusitānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thanam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā tusitānam devānaṃ sahavyataṃ upapajjeyya. taṃ kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī. ākaṅkheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāhaṃ kāyassa bhedā parammaraṇā nimmānaratīnaṃ devānaṃ sahavyataṃ upapajjeyyanti, ṭhānaṃ kho panetaṃ vijjati yaṃ so kāyassa bhedā parammaraṇā nimmānaratīnaṃ devānaṃ sahavyataṃ upapajjeyya. taṃ kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī. ākaṅkheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāhaṃ kāyassa bhedā parammaraṇā paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ sahavyataṃ upapajjeyyanti, ṭhānaṃ kho panetaṃ vijjati yaṃ so kāyassa bhedā parammaraṇā paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ sahavyataṃ upapajjeyya. taṃ kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

19. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā brahmakāyikānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā brahmakāyikānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā ābhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā ābhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā parittābhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā parittābhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaraṇā appamāṇābhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaraṇā appamāṇābhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaraṇā ābhassarānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaraṇā ābhassarānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā subhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā subhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā parittasubhā-

nam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaraṇā parittasubhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā appamāṇasubhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā appamāṇasubhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā subhakinnakānam⁹²² devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā subhakinnakānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā vehapphalānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā vehapphalānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho

 $^{^{922}}$ subhakinhānam (machasam) subhakinhakānam (syā) subhakinnānam (pts)

vatāham kāyassa bhedā parammaranā avihānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā avihānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā atappānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā atappānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā sudassānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā sudassānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā sudassīnam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā sudassīnam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā akaniţţhakānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ţhānam kho

panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā akaniṭṭhakānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā ākāsānancāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā ākāsānancāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā viñnānancāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā viñnānancāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā ākincannāyatanupagānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā ākincannāyatanupagānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā nevasannānā-

saññāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā nevasaññānāsaññāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

- **20.** ākaṅkheyya ce gahapatayo dhammacārī samacāri 'aho vatāhaṃ āsavānaṃ khayā anāsavaṃ cetovimuttiṃ paññāvimuttiṃ diṭṭheva dhamme sayaṃ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyanti. ṭhānaṃ kho panetaṃ vijjati yaṃ so āsavānaṃ khayā anāsavaṃ cetovimuttiṃ paññāvimuttiṃ diṭṭheva dhamme sayaṃ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyya. taṃ kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārīti⁹²³.
- 21. evam vutte sāleyyakā brāhmaṇagahapatikā bhagavantam etadavocum: "abhikkantam bho gotama, abhikkantam bho gotama. seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya. paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti, evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. ete mayam bhavantam gotamam saraṇam gacchāma dhammanca bhikkhusanghanca.

⁹²³samacārī (machasaṃ)

bjt page 672 x 672

pts page 290 q 290

⁹²⁴evameva (machasaṃ, syā)

⁹²⁵bhagavantam (sī, katthaci)

725

upāsake no bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pāņupete saraņam gate "ti 926 .

Sāleyyakasuttam paṭhamam.

⁹²⁶saraṇagateti (sī, katthaci)

5.2 Verañjakasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tena kho pana samayena veranjakā brāhmanagahapatikā sāvatthiyam pativasanti kenacideva karanīyena.
- 2. assosum kho veranjakā brāhmaṇagahapatikā. " samaṇo khalu bho gotamo sakyaputto sakyakulā pabbajito sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. tam kho pana bhavantam⁹²⁷ gotamam evam kalyāṇo kittisaddo abbhuggato: itipi so bhagavā araham sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānam buddho bhagavā. so imam lokam sadevakam samārakam sabrahmakam, sassamaṇabrāhmaṇim pajam sadevamanussam sayam abhiññā⁹²⁸ sacchikatvā pavedeti. so dhammam deseti ādikalyāṇam majjhekalyāṇam pariyosānakalyāṇam sāttham sabyañjanam. kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam pakāseti. sādhu kho pana tathārūpānam arahatam dassanam hotī"ti.
- **3.** atha kho verañjakā brāhmaṇagahapatikā yena bhagavā tenupasaṅkamiṃsu. upasaṅkamitvā appekacce bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce bhagavatā saddhiṃ sammodiṃsu. sammoda-

⁹²⁷ bhagavantam (sī, katthaci)

⁹²⁸abhiññāya (katthaci)

bjt page 674 x 674

nīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdimsu. appekacce yena bhagavā tenanjalim panāmetvā ekamantam nisīdimsu appekacce tunhībhūtā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisīnnā kho veranjakā brāhmanagahapatikā bhagavantam etadavocum:

- **4.** ko nu kho bho gotama hetu ko paccayo yenamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapajjanti? ko pana bho gotama hetu ko paccayo yenamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapajjantīti?
- 5. adhammacariyā visamacariyā hetu kho gahapatayo evamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraņā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjanti, dhammacariyā samacariyā hetu kho gahapatayo evamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapajjanti.
- **6.** " na kho mayam imassa bhoto gotamassa sankhittena bhāsitassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham ājānāma. sādhu no bhavam gotamo tathā dhammam desetu, yathā mayam imassa bhoto gotamassa sankhittena bhāsitassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham ājāneyyāmā"ti.

pts page 291 g 291

- 7. tena hi gahapatayo suṇātha, sādhukaṃ manasi karotha, bhāsissāmīti. evaṃ bhoti kho verañjakā brāhmaṇagahapatikā bhagavato paccassosuṃ. bhagavā etadavoca:
- **8.** tividham kho gahapatayo kāyena adhammacārī visamacārī hoti. catubbidham vācāya adhammacārī visamacārī hoti. tividham manasā adhammacārī visamacārī hoti.
- 9. kathañca gahapatayo tividham kāyena adhammacārī visamacārī hoti? idha gahapatayo ekacco pāṇātipātī hoti luddo lohitapāṇī hatapahate niviṭṭho adayāpanno pāṇabhūtesu. adinnādāyī kho pana hoti: yantam parassa paravittūpakaraṇam gāmagatam vā araññagatam vā adinnam theyyasaṅkhātam ādātā hoti. kāmesu micchācārī kho pana hoti: yā tā māturakkhitā piturakkhitā mātāpiturakkhitā bhāturakkhitā bhaginirakkhitā ñātirakkhitā gottarakkhitā dhammarakkhitā sassāmikā saparidaṇḍā, antamaso mālāguṇaparikkhittāpi, tathārūpāsu cārittam āpajjitā hoti. evam kho gahapatayo tividham kāyena adhammacārī visamacārī hoti.
- **10.** kathañca gahapatayo catubbidham vācāya dhammacārī visamacārī hoti? idha gahapatayo ekacco musāvādī hoti: sabhāgato vā parisagato vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto

bjt page 676×676

sakkhiputtho:3 'ehambho purisa yam jānāsi tam vadehī'ti. so ajānam vā āha jānāmīti, jānam vā āha na jānāmīti, apassam vā āha passāmīti, passam vā āha na passāmīti. iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā sampajānamusā bhāsitā hoti. pisunāvāco kho pana hoti: ito sutvā amutra akkhātā imesam bhedāva, amutra vā sutvā imesam akkhātā amūsam bhedāva, iti samaggānam vā bhettā bhintānam vā anuppadātā, vaggārāmo vaggarato vagganandī vaggakaranim vācam bhāsitā hoti, pharusāvāco kho pana hoti; vā sā vācā andakā⁹²⁹ kakkasā parakatukā parābhisajjanī kodhasāmantā asamādhi samvattanikā, tathārūpim vācam bhāsitā hoti. samphappalāpī kho pana hoti: akālavādī abhūtavādī anatthavādī adhammavādī avinayavādī, anidhānavatim vācam bhāsitā⁹³⁰ akālena anapadesam apariyantavatim anatthasamhitam, evam kho gahapatayo catubbidham vācāya adhammacārī visamacārī hoti.

11. kathañca gahapatayo tividham manasā adhammacārī visamacārī hoti? idha gahapatayo ekacco abhijjhālu hoti: yam tam parassa paravittūpakaranam tam abhijjhitā hoti: 'aho vata yam parassa tam mama assā'ti.

byāpannacitto kho pana hoti paduţţhamanasankappo: 'ime sattā haññantu vā vajjhantu vā ucchijjantu vā vi-

⁹²⁹kaṇḍakā (machasaṃ)

⁹³⁰bhāsitā hoti (syā)

bjt page 678 x 678

nassantu vā, mā vā ahesum iti vā,ti. micchādiṭṭhi⁹³¹ kho pana hoti viparītadassano: 'natthi dinnam, natthi yiṭṭham, natthi hutam, natthi sukaṭadukkaṭānam kammānam phalam vipāko, natthi ayam loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammā paṭipannā ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentī'ti. evam kho gahapatayo tividham manasā adhammacārī visamacārī hoti.

- 12. evam adhammacariyā visamacariyā hetu kho gahapatayo evamidhekacce sattā kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjanti.
- **13.** tividham kho gahapatayo kāyena dhammacārī samacārī hoti. catubbidham vācāya dhammacārī samacārī hoti. tividham manasā dhammacārī samacārī hoti.
- 14. kathañca gahapatayo tividham kāyena dhammacārī samacārī hoti? idha gahapatayo ekacco pāṇātipātam pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati. adinnādānam pahāya adinnādānā paṭivirato hoti: yantam parassa paravittūpakaraṇam gāmagatam vā araññagatam vā, tam nādinnam theyyasankhātam nā ādātā hoti. kāmesu micchācāram pahāya

⁹³¹ micchāditthiko (machasam)

kāmesu micchācārā paţivirato hoti. yā tā māturakkhitā piturakkhitā mātāpiturakkhitā bhāturakkhitā bhaginirakkhitā ñātirakkhitā gottarakkhitā dhammarakkhitā sassāmikā saparidaṇḍā, antamaso mālāguṇaparikkhittāpi, tathārūpāsu na cārittaṃ āpajjitā hoti. evaṃ kho gahapatayo tividhaṃ kāyena dhammacārī samacārī hoti.

15. kathañca gahapatayo catubbidham vācāya dhammacārī samacārī hoti?. idha gahapatayo ekacco musāvādam pahāya musāvādā paṭivirato hoti: sabhāgato cā parisaggato cā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho: 'ehambho purisa, yam jānāsi tam vadehī'ti so ajānam vā āha na jānāmīti, jānam vā āha jānāmīti, apassam vā āha na passāmīti, passam vā āha passāmī'ti.

iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā na sampajānamusā bhāsitā hoti. pisunam vācam pahāya pisunāya vācāya paṭivirato hoti: ito sutvā na amutra akkhātā imesam bhedāya, amutra vā sutvā na imesam akkhātā amūsam bhedāya, iti bhinnānam vā sandhātā sahitānam vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaranim vācam bhāsitā hoti. pharusam vācam pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti: yā sā vācā nelā kannasukhā pemanīyā hadayangamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpim vācam bhāsitā hoti. samphappalāpam pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti kālavādī bhūta-

bjt page 680×680

vādī attavādī dhammavādī vinayavādī, nidhānavatim vācam bhāsitā⁹³² kālena sāpadesam pariyantavatim atthasamhitam. evam kho gahapatayo catubbidham vācāya dhammacārī samacārī hoti.

- 16. kathañca gahapatayo tividham manasā dhammacārī samacārī hoti? idha gahapatayo ekacco anabhijjhālu hoti: yam tam parassa paravittūpakaraṇam tam nābhijjhitā hoti: aho vata yam parassa tam mama assā'ti. abyāpannacitto kho pana hoti appaduṭṭhamanasaṅkappo: ime sattā averā abyāpajjhā anīghā sukhī attānam pariharantūti. sammādiṭṭhi⁹³³ kho pana hoti aviparītadassano: atthi dinnam, atthi yiṭṭham, atthi hutam, atthi sukaṭadukkaṭānam kammānam phalam vipāko, atthi ayam loko, atthi paro loko, atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā opapātikā, atthi loke samanabrāhmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokam param ca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentī'ti. evam kho gahapatayo tividham manasā dhammacārī samacārī hoti.
- **17.** evam dhammacariyā samacariyā hetu kho gahapatayo evamidekacce sattā kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapajjanti.
- **18.** ākaṅkheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāhaṃ kāyassa bhedā parammaraṇā khat-

⁹³²bhāsitā hoti (syā)

⁹³³ sammāditthiko (machasam)

tiyamahāsālānam vā sahavyatam⁹³⁴ upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā khattiyamahāsālānam vā sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathāhi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā brāhmanamahāsālānam vā sahavyatam3 upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā gahapatimahāsālānam vā sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathāhi so dhammacārī samacārī. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā gahapatimahāsālānam vā sahavyatam3 upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā gahapatimahāsālānam vā sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathāhi so dhammacārī samacārī.

19. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī ' aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā cātummahārājikānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā cātummahārājikānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā tāvatimsānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti,

⁹³⁴ sahabyatam (machasam, syā) bit page 682 x 682

thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā tāvatimsānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā yāmānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā yāmānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā tusitānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā tusitānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā nimmānaratīnam devānam sahavyatam upapajjeyyanti, ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā nimmānaratīnam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā paranimmitavasavattīnam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā

parammaraṇā paranimmitavasavattīnam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā brahmakāyikānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā brahmakāyikānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

20. ākaṅkheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāhaṃ kāyassa bhedā parammaraṇā ābhānaṃ devānaṃ sahavyataṃ upapajjeyyanti' ṭhānaṃ kho panetaṃ vijjati yaṃ so kāyassa bhedā parammaraṇā ābhānaṃ devānaṃ sahavyataṃ upapajjeyya. taṃ kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā parittābhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā parittābhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā appamānābhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā appamānābhānam devānam sahavyatam upapajjeyya.

tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā ābhassarānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā ābhassarānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā subhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā subhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā parittasubhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā parittasubhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā appamāṇasubhānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā appamāṇasubhānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā subhakinnakānam ⁹³⁵ devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā subhakinnakānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā vehapphalānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā vehapphalānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā avihānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā avihānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā atappānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā atappānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho

⁹³⁵ subhakinnakānam (sīmu); subhakinhānam (machasam)

vatāham kāyassa bhedā parammaranā sudassānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā sudassānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā sudassīnam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā sudassīnam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaraṇā akaniṭṭhakānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' ṭhānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaraṇā akaniṭṭhakānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā ākāsānancāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā ākāsānancāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā viñnānancāya-

tanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā viññāṇañcāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā ākincannāyatanupagānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā ākincannāyatanupagānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacārī 'aho vatāham kāyassa bhedā parammaranā nevasaññānāsaññāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyyanti' thānam kho panetam vijjati yam so kāyassa bhedā parammaranā nevasaññānāsaññāyatanūpagānam devānam sahavyatam upapajjeyya. tam kissa hetu? tathā hi so dhammacārī samacārī.

21. ākankheyya ce gahapatayo dhammacārī samacāri 'aho vatāham āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diţţheva dhamme sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja vihareyyanti' ṭhānam kho panetam vijjati yam so āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diţţheva dhamme sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja vihareyya. tam kissa

bjt page 684 x 684

hetu? tathā hi so dhammacārī samacārīti.

22. evam vutte veranjakā brāhmaņagahapatikā bhagavantam etadavocum: abhikkantam bho gotama, abhikkantam bho gotama. seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya. paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya: 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti, evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammā pakāsito. ete mayam bhavantam3 gotamam saraṇam gacchāma dhammanca bhikkhusanghanca. upāsake no bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupete saraṇam gate"ti.

Verañjakasuttam dutiyam.

741

5.3 Mahāvedallasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho āyasmā mahākoṭṭhito sāyanhasamayam patisallānā vuṭṭhito yenāyasmā sāriputto tenupasankami. upasankamitvā āyasmatā sāriputtena saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārānīyam ⁹³⁶ vītisāretvā ekamantam nisīdi, ekamantam nisīnno kho āyasmā mahākoṭṭhito āyasmantam sāriputtam etadavoca:
- **2.** "duppañño duppaññoti āvuso vuccati. kittāvatā nu kho āvuso duppaññoti vuccatī" ti?

nappajānāti nappajānātīti kho āvuso, tasmā duppaññoti vuccati. kiñca nappajānāti? idam dukkhanti nappajānāti, ayam dukkhasamudayoti nappajānāti, ayam dukkhanirodhoti nappajānāti, ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadāti nappajānāti. nappajānāti, nappajānātīti kho āvuso, tasmā duppaññoti vuccati.

3. sādhāvusoti kho āyasmā mahākoṭṭhito āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam sāriputtam uttarim pañham āpucchi:

"paññavā paññavāti āvuso vuccati. kittāvatā nu kho āvuso paññavāti vuccatī"ti?

⁹³⁶ sāraņiyam (machasam) bit page 686 x 686

pajānāti pajānātīti kho āvuso, tasmā paññavāti vuccati. kiñca pajānāti?. idam dukkhanti pajānāti, ayam dukkhasamudayoti pajānāti, ayam dukkhanirodhoti, pajānāti. ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadāti pajānāti. pajānāti pajānātīti kho āvuso, tasmā paññavāti vuccati.

4. "viññāṇaṃ viññāṇanti āvuso vuccati. kittāvatā nu kho āvuso viññāṇanti vuccatī"ti?

vijānāti vijānātīti kho āvuso, tasmā viññāṇanti vuccati. kiñca vijānāti: sukhantipi vijānāti, dukkhantipi vijānāti, adukkhamasukhantipi vijānāti. vijānāti vijānātīti kho āvuso, tasmā viññāṇanti vuccatīti.

5. " yā cāvuso paññā, yañca viññāṇaṃ ime dhammā saṃsaṭṭhā udāhu visaṃsaṭṭhā, labbhā ca panime dhammānaṃ vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇaṃ paññāpetunti?

yā cāvuso paññā yañca viññāṇaṃ ime dhammā saṃsaṭṭhā no visaṃsaṭṭhā. na ca labbhā imesaṃ dhammānaṃ vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇaṃ paññāpetuṃ. yañcāvuso pajānāti taṃ vijānāti. yaṃ vijānāti taṃ pajānāti. tasmā ime dhammā saṃsaṭṭhā no visaṃsaṭṭhā. na ca labbhā imesaṃ dhammānaṃ vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇaṃ paññāpetunti.

6. "yā cāvuso paññā, yañca viññāṇaṃ imesaṃ dhammānaṃ saṃsaṭṭhānaṃ no visaṃsaṭṭhānaṃ kiṃ nānākarana"nti?

yā cāvuso paññā, yañca viññāṇaṃ imesaṃ dhammānaṃ saṃsaṭṭhānaṃ no visaṃsaṭṭhānaṃ paññā bhāvetabbā, viññāṇaṃ pariññeyyaṃ. idaṃ nesaṃ nānākarananti.

7. "vedanā vedanāti āvuso vuccati. kittāvatā nu kho āvuso vedanāti vuccatī"ti.

vedeti vedetīti kho āvuso, tasmā vedanāti vuccati kiñca vedeti?. sukhampi vedeti, dukkhampi vedeti, adukkhamasukhampi vedeti. vedeti vedetīti kho āvuso, tasmā vedanāti vuccatīti.

8. "saññā saññāti āvuso vuccati kittāvatā nu kho āvuso saññāti vuccatī"ti?

sañjānāti sañjānātīti kho āvuso, tasmā saññāti vuccati. kiñca sañjānāti? nīlakampi sañjānāti, pītakampi sañjānāti, lohitakampi sañjānāti, odātampi sañjānāti, sañjānāti sañjānātīti kho āvuso, tasmā saññāti vuccati.

9. " yā cāvuso vedanā yā ca saññā yañca viññāṇaṃ ime dhammā saṃsaṭṭhā udāhu visaṃsaṭṭhā, labbhā ca

bjt page 688 x 688

panimesam dhammānam vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇam paññāpetu"nti?

yā cāvuso vedanā yā ca saññā yañca viññāṇaṃ ime dhammā saṃsaṭṭhā no visaṃsaṭṭhā. na ca labbhā imesaṃ dhammānaṃ vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇaṃ paññāpetuṃ. yañcāvuso vedeti taṃ sañjānāti, yaṃ sañjānāti taṃ vijānāti, tasmā ime dhammā sasaṃṭṭhā no visaṃsaṭṭhā. na ca labbhā imesaṃ dhammānaṃ vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇaṃ paññāpetunti.

10. "nissaṭṭhena hāvuso pañcahi indriyehi parisuddhena manoviññānena kim neyya"nti?

nissaṭṭhena hāvuso pañcahi indriyehi parisuddhena manoviññāṇena ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṃ neyyaṃ, anantaṃ viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṃ neyyaṃ, natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṃ neyyanti.

11. "neyyam panāvuso dhammam kena pajānātī"ti.

neyyam kho āvuso dhammam paññācakkhunā pajānātīti.

12. "paññā panāvuso kimatthiyā"ti?

paññā kho āvuso abhiññatthā pariññatthā pahānatthā-

ti.

- **13.** kati panāvuso paccayā sammādiţţhiyā uppādāyāti? dve kho āvuso paccayā sammādiţţhiyā uppādāya: parato ca ghoso, yoniso ca manasikāro. ime kho āvuso dve paccayā sammādiţţhiyā uppādāyāti.
- **14.** katīhi panāvuso aṅgehi anuggahītā sammādiṭṭhi cetovimuttiphalā ca hoti cetovimuttiphalānisaṃsā ca. paññāvimuttiphalā ca hoti paññāvimuttiphalānisaṃsā cāti?

pañcahi kho āvuso aṅgehi anuggahītā sammādiţţhi cetovimuttiphalā ca hoti cetovimuttiphalānisaṃsā ca. paññāvimuttiphalā ca hoti paññāvimuttiphalānisaṃsā ca: idhāvuso sammādiţṭhi sīlānuggahītā ca hoti, sutānuggahītā ca hoti, sākacchānuggahītā ca hoti, samathānuggahītā ca hoti, vipassanānuggahītā ca hoti. imehi kho āvuso pañcahi aṅgehi anuggahītā sammādiṭṭhi cetovimuttiphalā ca hoti cetovimuttiphalānisaṃsā ca paññāvimuttiphalā ca hoti paññāvimuttiphalānisaṃsā cāti.

15. kati panāvuso bhavāti? tayo me āvuso bhavā: kāma bhavo rūpabhavo arūpabhavoti.

pts page 294 q 294

bjt page 690×690

16. katham panāvuso āyatim punabbhavābhinibbatti hotīti?

avijjānīvaraṇānaṃ kho āvuso sattānaṃ taṇhāsaññojanānaṃ tatra tatrābhinandanā evaṃ āyatiṃ punabbhavābhinibbatti hotīti

17. katham panāvuso āyatim punabbhavābhinibbatti na hotīti?

avijjāvirāgā kho āvuso vijjuppādā taṇhānirodhā evaṃ āyatiṃ punabbhavābhinibbatti na hotīti.

18. katamam panāvuso pathamam jhānanti?

idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. idam vuccatāvuso paṭhamam jhānanti.

19. paṭhamaṃ panāvuso jhānaṃ kataṅgikanti⁹³⁷ ?

paṭhamaṃ kho āvuso jhānaṃ pañcaṅgikaṃ: idhāvuso paṭhamaṃ jhānaṃ samāpannassa bhikkhuno vitakko ca vattati vicāro ca. pīti ca sukhañca cittekaggatā ca. paṭhamaṃ kho āvuso jhānaṃ evaṃ pañcaṅgikanti.

 $^{^{937}}$ kati aṅganti (machasaṃ) bjt page 692×692

747

20. paṭhamaṃ panāvuso jhānaṃ kataṅgavippahīnaṃ kataṅgasamannāgatanti?

paṭhamaṃ kho āvuso jhānaṃ pañcaṅgavippahīnaṃ pañcaṅgasamannāgataṃ: idhāvuso paṭhamaṃ jhānaṃ samāpannassa bhikkhuno kāmacchando pahīno hoti, byāpādo pahīno hoti, thīnamiddhaṃ pahīnaṃ hoti, uddhaccakukkuccaṃ pahīnaṃ hoti, vicikicchā pahīnā hoti. vitakko ca vattati vicāro ca pīti ca sukhañca cittekaggatā ca. paṭhamaṃ kho āvuso jhānaṃ evaṃ pañcaṅgavippahīnaṃ pañcaṅgasamannāgatanti.

21. pañcimānī āvuso indriyāni nānāvisayāni nānāgocarāni, na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhonti. seyyathīdam: cakkhundriyam sotindriyam ghānindriyam jivhindriyam kāyindriyam. imesam kho āvuso pañcannam indriyānam nānāvisayānam nānāgocarānam na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhontānam kim paṭisaraṇam, ko ca nesam gocaravisayam paccanubhotīti?

pañcimānī āvuso indriyāni nānāvisayāni nānāgocarāni, na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhonti. seyyathīdam: cakkhundriyam sotindriyam ghānindriyam jivhindriyam kāyindriyam. imesam kho āvuso pañcannam indriyānam nānāvisayānam nānāgocarānam na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhontānam mano ca nesam gocaravisayam paccanubhotīti

pts page 295 q 295

- 22. pañcimānī āvuso indriyāni seyyathīdam: cakkhundriyam sotindriyam ghānindriyam jivhindriyam kāyindriyam. imāni kho āvuso pañcindriyāni kim paṭicca tiṭṭhantīti? pañcimāni āvuso indriyāni seyyathīdam: cakkhundriyam sotindriyam ghānindriyam jivhindriyam kāyindriyam. imāni kho āvuso pañcindriyāni āyum paṭicca tiṭṭhantīti?
- 23. āyu panāvuso kim paţicca tiţţhatīti.

āyu usmam paţicca tiţţhatīti

24. usmā panāvuso kim paţicca titthatīti?

usmā āyum paţicca tiţţhatīti.

25. idāneva kho mayam āvuso āyasmato sāriputtassa bhāsitam evam ājānāma: āyu usmam paţicca tiṭṭhatīti. idāneva kho mayam āvuso āyasmato sāriputtassa bhāsitam evam ājānāma: usmā āyum paţicca tiṭṭhatīti. yathākatam panāvuso imassa bhāsitassa attho daṭṭhabboti?

tena hāvuso upamam te karissāmi. upamāyapidhekacce viññū purisā bhāsitassa attham ājānanti. seyyathāpi āvuso telappadīpassa jhāyato accim paṭicca ābhā paññāyati, ābham paṭicca acci paññāyati, evameva kho

bjt page 694 x 694

āvuso āyu usmam paţicca tiţţhati. usmā ca āyum paticca tiţthatīti.

26. teva nu kho āvuso āyusankhārā teva vedanīyā dhammā, udāhu aññe āyusankhārā aññe vedanīyā dhammāti?

na kho āvuso teva āyusankhārā teva vedanīyā dhammā. teva kho āvuso āyusankhārā abhavimsu teva vedanīyā dhammā, nayidam sannāvedayitanirodham samāpannassa bhikkhuno vutthānam pannāvetha. yasmā ca kho āvuso anne āyusankhārā, anne vedanīyā dhammā, tasmā sannāvedayitanirodham samāpannassa bhikkhuno vutthānam pannāvatīti.

27. yadā nu kho āvuso imam kāyam kati dhammā jahanti, athāyam kāyo ujjhito avakkhitto seti yathā kattham acetananti?.

yadā kho āvuso imam kāyam tayo dhammā jahanti, āyu usmā ca viññāṇam, athāyam kāyo ujjhito avakkhitto seti yathā kaṭṭham acetananti?.

28. yvāyam āvuso mato kālakato, yo cāyam bhikkhu saññāvedayitanirodham samāpanno, imesam kim nānākaraṇanti?

yvāyam āvuso mato kālakato tassa kāyasankhārā ni-

pts page 296 q 296

ruddhā paṭippassaddhā. vacīsaṅkhārā niruddhā paṭippassaddhā. cittasaṅkhārā niruddhā paṭippassaddhā. āyu parikkhīṇo. usmā vūpasantā. indriyāni viparibhinnāni. yo cāyaṃ bhikkhu saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno, tassapi kāyasaṅkhārā niruddhā paṭippassaddhā. vacīsaṅkhārā niruddhā paṭippassaddhā, cittasaṅkhārā niruddhā paṭippassaddhā. āyu aparikkhīṇo. usmā avūpasantā. indriyāni vippasannāni. yvāyaṃ āvuso mato kālakato yo cāyaṃ bhikkhu saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno, idaṃ tesaṃ nānākaraṇanti.

29. kati panāvuso paccayā adukkhamasukhāya cetovimuttiyā samāpattiyāti?

cattāro kho āvuso paccayā adukkhamasukhāya cetovimuttiyā samāpatatiyā: idhāvuso bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. ime kho āvuso cattāro paccayā adukkhamasukhāya cetovimuttiyā samāpattiyāti.

30. kati panāvuso paccayā animittāya cetovimuttiyā samāpattiyāti?

dve kho āvuso paccayā animittāya cetovimuttiyā samāpattiyā: sabbanimittānañca amanasikāro, animittāya ca dhātuyā manasikāro. ime kho āvuso dve paccayā

bjt page 696×696

animittāya cetovimuttiyā samāpattiyāti.

31. kati panāvuso paccayā animittāya cetovimuttiyā thitiyāti?

tayo kho āvuso paccayā animittāya cetovimuttiyā ţhitiyā: sabbanimittānañca amanasikāro, animittāya ca dhātuyā manasikāro pubbeva abhisaṅkhāro ime kho āvuso tayo paccayā animittāya cetovimuttiyā ţhitiyāti.

32. kati panāvuso paccayā animittāya cetovimuttiyā vuţṭhānāyāti?

dve kho āvuso paccayā animittāya cetovimuttiyā vuţţhānāya: sabbanimittānañca manasikāro, animittāya ca dhātuyā amanasikāro. ime kho āvuso dve paccayā animittāya cetovimuttiyā vuţţhānāyāti.

33. yā cāyam āvuso appamāṇā cetovimutti, yā ca ākiñcaññā cetovimutti, yā ca suñnatā cetovimutti, yā ca animittā ceto vimutti, ime dhammā nānaṭṭhā ceva nānābyanjanā ca, udāhu ekaṭṭhā byanjanameva nānanti.?

yā cāyam āvuso appamāṇā cetovimutti yā ca ākiñcaññā cetovimutti yā ca suññatā cetovimutti, yā ca animittā cetovimutti, atthi kho āvuso pariyāyo yam pariyāyam

pts page 297 q 297

bjt page 698 x 698

āgamma ime dhammā nānaṭṭhā ceva nānābyañjanā ca, atthi ca kho āvuso pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā ekaṭṭhā byañjanameva nānam.

34. katamo cāvuso pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā nānaṭṭhā ceva nānābyañjanā ca?

idhāvuso bhikkhu mettāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharati.

karuṇāsahagatena cetasā ekaṃ disaṃ pharitvā viharati tathā dutiyaṃ tathā tatiyaṃ tathā catutthiṃ. iti uddhamadho tiriyaṃ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantaṃ lokaṃ karuṇāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjhena pharitvā viharati.

muditāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam muditāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharati.

upekkhāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim.

iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. ayam vuccatāvuso appamāņā ceto vimutti.

katamā cāvuso ākiñcaññā cetovimutti?

idhāvuso bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṃ samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṃ upasampajja viharati. ayaṃ vuccatāvuso ākiñcaññā cetovimutti.

katamā cāvuso suññatācetovimutti?

idhāvuso bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā iti paṭisañcikkhati: suññamidam attena vā attaniyena vāti. ayam vuccatāvuso suññatā cetovimutti.

katamā cāvuso animittā cetovimutti?

idhāvuso bhikkhu sabbanimittānam amanasikārā animittam ceto samādhim upasampajja viharati. ayam vuccatāvuso animittā cetovimutti.

ayaṃ kho āvuso pariyāyo yaṃ pariyāyaṃ āgamma ime dhammā nānāṭṭhā ceva nānābyañjanā ca.

pts page 298 q 298 bit page 700 x 700

35. katamo cāvuso pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā ekaţṭhā byañjanameva nānam?

rāgo kho āvuso pamāṇakaraṇo, doso pamāṇakaraṇo, moho pamāṇakaraṇo. te khīṇāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatiṃ anuppādadhammā. yāvatā kho āvuso appamāṇā ceto vimuttiyo, akuppā tāsaṃ cetovimutti aggamakkhāyati. sā kho panākuppā cetovimutti suññā rāgena suññā dosena suññā mohena.

rāgo kho āvuso kiñcano, doso kiñcano, moho kiñcano. te khīṇāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatiṃ anuppādadhammā. yāvatā kho āvuso ākiñcaññā cetovimuttiyo, akuppā tāsaṃ cetovimutti aggamakkhāyati. sā kho panākuppā cetovimutti suññā rāgena, suññā dosena, suññā mohena.

rāgo kho āvuso nimittakaraņo, doso nimittakaraņo, moho nimittakaraņo. te khīņāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā. yāvatā kho āvuso animittā cetovimuttiyo akuppā tāsam cetovimutti aggamakkhāyati. sā kho panākuppā cetovimutti suññā rāgena, suññā dosena suññā mohena.

ayam kho āvuso pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā ekaţţhā, byañjanameva nānanti.

idamavocāyasmā sāriputto. attamano āyasmā mahā koţţhito āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinandīti.

Mahāvedallasuttam tatiyam.

pts page 299 q 299 bjt page 702 x 702

5.4 Cūļavedallasuttam

evam me sutam: ekam samayam bhagavā rājagahe viharati veluvane kalandakanivāpe. atha kho visākho upāsako yena dhammadinnā bhikkhunī tenupasankami. upasankamitvā dhammadinnam bhikkhunim abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho visākho upāsako dhammadinnam bhikkhunim etadavoca:

1. sakkāyo sakkāyoti ayye vuccati. katamo nu kho ayye sakkāyo vutto bhagavatāti?

pañca kho ime āvuso visākha upādānakkhandhā sakkāyo vutto bhagavatā. seyyathīdaṃ: rūpūpādānakkhandho vedanūpādānakkhandho saññūpādānakkhandho saṅkhārūpādānakkhandho viññāṇūpādānakkhandho. ime kho āvuso visākha pañcupādānakkhandhā sakkāyo vutto bhagavatāti.

2. sādhu ayyeti kho visākho upāsako dhammadinnāya bhikkhuniyā bhāsitam abhinanditvā anumoditvā dhammadinnam bhikkhunim uttarim pañham āpucchi: sakkāyasamudayo sakkāyasamudayoti ayye vuccati. katamo nu kho ayye sakkāyasamudayo vutto bhagavatāti?

yāyam āvuso visākha tanhā ponobhavikā nandirāgasahagatā tatra tatrābhinandinī. seyyathīdam: kāmatanhā bhavatanhā vibhavatanhā. ayam kho āvuso visākha

sakkāyasamudayo vutto bhagavatāti.

3. sakkāyanirodho sakkāyanirodhoti ayye vuccati. katamo nu kho ayye sakkāyanirodho vutto bhagavatāti?

yo kho āvuso visākha tassāyeva taņhāya asesavirāganirodho cāgo paţinissaggo mutti anālayo, ayaṃ kho āvuso visākha sakkāyanirodho vutto bhagavatāti.

4. sakkāyanirodhagāminī paṭipadā sakkāyanirodhagāminīpaṭipadāti ayye vuccati. katamā nu kho ayye sakkāyanirodhagāminīpaṭipadā vuttā bhagavatāti?

ayameva kho āvuso visākha ariyo aṭṭhaṅgiko maggo sakkāyanirodhagāminīpaṭipadā vuttā bhagavatā seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammā saṅkappo sammāvācā sammākammanto sammāājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhiti.

5. taññeva nu kho ayye upādānam te ca pañcupādānakkhandhā, udāhu aññam nu kho pañcahupādānakkhandhehi upādānanti?

na kho āvuso visākha taññeva upādānam, teva pañcupādānakkhandhā, napi aññatra pañcahupādānakkhandhehi upādānam yo kho āvuso visākha pañcasupādānakkhandhesu chandarāgo, tam tattha upādānanti.

bjt page 704 x 704 pts page 300 g 300

6. katham panayye sakkāyadiṭṭhi hotīti?

idhāvuso visākha assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati, rūpavantam vā attānam, attani vā rūpam, rūpasmim vā attānam. vedanam attato samanupassati, vedanāvantam vā attānam, attani vā vedanam, vedanāya vā attānam saññam attato samanupassati, saññā vantam vā attānam, attani vā saññam, saññāya vā attānam. samkhāre attato samanupassati, samkhāravantam vā attānam, attani vā samkhāre, sankhāresu vā attānam viñnānam attato samanupassati, viñnānavantam vā attānam, attani vā viñnānam, viñnānasmim vā attānam. evam kho āvuso visākha sakkāyaditthi hotīti.

7. katham panayye sakkāyaditthi na hotīti?.

idhāvuso visākha sutavā ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto, sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto na rūpam attato samanupassati, na rūpavantam vā attānam, na attani vā rūpam, na rūpasmim vā attānam. na vedanam attato samanupassati, na vedanāvantam vā attānam, na attani vā vedanam, vedanāya vā attānam na saññam attato samanupassati, na saññā vantam vā attānam, na attani vā saññam, na saññāya vā attānam. na saṃkhāre attato samanupassati, na saṃkhāravantam vā attānam,

na attani vā saṃkhāre, na saṅkhāresu vā attānaṃ na viññāṇaṃ attato samanupassati, na viññāṇavantaṃ vā attānaṃ, na attani vā viññāṇaṃ, na viññāṇasmiṃ vā attānaṃ. evaṃ kho āvuso visākha sakkāyadiṭṭhi na hotīti.

8. katamo panayye ariyo aṭṭhaṅgiko maggoti?

ayameva kho āvuso visākha ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhīti.

9. ariyo panayye aṭṭhaṅgiko maggo saṅkhato udāhu asaṅkhatoti?

ariyo kho āvuso visākha aṭṭhaṅgiko maggo saṅkhatoti.

10. ariyena nu kho ayye aṭṭhaṅgikena maggena tayo khandhā saṅgahītā, udāhu tīhi khandhehi ariyo aṭṭhaṅgiko maggo saṅgahītoti?

na kho āvuso visākha ariyena aṭṭhaṅgikena maggena tayo khandhā saṅgahītā. tīhi ca kho āvuso visākha khandhehi ariyo aṭṭhaṅgiko maggo saṅgahīto: yā cāvuso visākha sammāvācā yo ca sammākammanto yo ca sammāājīvo, ime dhammā sīlakkhandhe saṅgahītā.

bjt page 706 x 706 pts page 301 q 301

yo ca sammāvāyāmo yā ca sammāsati yo ca sammāsamādhi, ime dhammā samādhikkhandhe saṅgahītā. yā ca sammādiṭṭhi yo ca sammāsaṅkappo, ime dhammā paññākkhandhe saṅgahītāti.

11. katamo panayye samādhi. katamo samādhinimittā, katamo samādhiparikkhārā, katamā samādhibhāvanāti?

yā kho āvuso visākha cittassa ekaggatā ayam samādhi. cattāro satipaṭṭhānā samādhinimittā. cattāro sammappadhānā samādhiparikkhārā. yā tesamyeva dhammānam āsevanā bhāvanā bahulīkammam, ayam tattha samādhi bhāvanāti.

12. kati panayye sankhārāti?

tayome āvuso visākha saṅkhārā: kāyasaṅkhāro vacīsaṅkhāro cittasaṅkhāroti.

13. katamo panayye kāyasaṅkhāro, katamo vacīsaṅkhāro, katamo cittasaṅkhāroti?

assāsapassāsā kho āvuso visākha kāyasaṅkhāro. vitakkavicārā vacīsaṅkhāro. saññā ca vedanā ca cittasaṅkhāroti

bjt page 708 x 708

14. kasmā panayye assāsapassāsā kāyasaṅkhāro? kasmā vitakkavicārā vacīsaṅkhāro, kasmā saññā ca vedanā ca cittasaṅkhāroti?

assāsapassāsā kho āvuso visākha kāyikā ete dhammā kāyapaṭibaddhā. tasmā assāsapassāsā kāyasaṅkhāro. pubbe kho āvuso visākha vitakketvā vicāretvā pacchā vācaṃ bhindati. tasmā vitakkavicārā vacīsaṅkhāro. saññā ca vedanā ca cetasikā ete dhammā cittapaṭibaddhā. tasmā saññā ca vedanā ca cittasaṅkhāroti.

15. katham ca panayye saññāvedayitanirodhasamāpatti hotīti?

na kho āvuso visākha saññāvedayitanirodham samāpajjantassa bhikkhuno evam hoti: aham saññāvedayitanirodham samāpajjissanti vā, aham saññāvedayitanirodham samāpajjāmīti vā, aham saññāvedayitanirodham samāpannoti vā. atha khvāssa pubbeva tathā cittam bhāvitam hoti yantam tathattāya upanetīti.

16. saññāvedayitanirodham samāpajjantassa panayye bhikkhuno katame dhammā paṭhamam nirujjhanti: yadi vā kāyasaṅkhāro yadi vā vacīsaṅkhāro yadivā cittasaṅkhāroti? saññāvedayitanirodham samāpajjantassa kho āvuso visākha bhikkhuno paṭhamam nirujjhati vacīsaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato cittasaṅkhāroti.

pts page 302 g 302

17. katham panayye saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuţṭhānam hoti?

na kho āvuso visākha, saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuţţhahantassa bhikkhuno evam hoti: aham saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuţţhahissanti vā, aham saññāvedayita nirodhasamāpattiyā vuţţhahāmīti vā, aham saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuţţhitoti vā. atha khvāssa pubbeva tathā cittam bhāvitam hoti yantam tathattāya upanetīti.

18. saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhahantassa panayye bhikkhuno katame dhammā paṭhamaṃ uppajjanti, yadi vā kāyasaṅkhāro, yadivā vacīsaṅkhāro, yadi vā cittasaṅkhāroti?

saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhahantassa kho āvuso visākha bhikkhuno paṭhamaṃ uppajjati cittasaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato vacīsaṅkhāroti.

19. saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhitaṃ panayye bhikkhuṃ kati phassā phusantīti?

saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhitaṃ kho āvuso visākha bhikkhuṃ tayo phassā phusanti: suññato phasso, animitto phasso, appanihito phassoti.

bjt page 710 x 710

20. saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhitassa panayye bhikkhuno kinninnaṃ cittaṃ hoti kimpoṇaṃ kimpabbhāranti?

saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuţţhitassa kho āvuso visākha bhikkhuno vivekaninnam cittam hoti vivekapoṇam vivekapabbhāranti.

21. kati panayye vedanāti?

tisso kho imā āvuso visākha vedanā: sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanāti.

22. katamā panayye sukhā vedanā, katamā dukkhā vedanā, katamā adukkhamasukhā vedanāti?.

yam kho āvuso visākha kāyikam vā cetasikam vā sukham sātam vedayitam, ayam sukhā vedanā. yam kho āvuso visākha kāyikam vā cetasikam vā dukkham asātam vedayitam, ayam dukkhā vedanā. yam kho āvuso visākha kāyikam vā cetasikam vā nevasātam nāsātam vedayitam, ayam adukkhamasukhā vedanāti.

23. sukhā panayye vedanā kiṃsukhā, kiṃdukkhā? dukkhā vedanā kiṃdukkhā kiṃsukhā? adukkhamasukhā vedanā kiṃsukhā kiṃdukkhāti?.

pts page 303 q 303

bjt page 712 x 712

sukhā kho āvuso visākha vedanā ţhitisukhā vipariņāmadukhā, dukkhā vedanā ţhitidukkhā vipariņāmasukhā, adukkhamasukhā vedanā ñāṇasukhā aññāṇadukkhāti.

24. sukhāya panayye vedanāya kim anusayo anuseti? dukkhāya vedanāya kim anusayo anuseti? adukkhamasukhāya vedanāya kim anusayo anusetīti?

sukhāya kho āvuso visākha vedanāya rāgānusayo anuseti. dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anuseti. adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo anusetīti.

25. sabbāya nu kho ayye sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti? sabbāya dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anuseti? sabbāya adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo anusetīti?

na kho āvuso visākha sabbāya sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti. na sabbāya dukkhāya vedanāya patighānusayo anuseti. na sabbāya adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo anusetīti,

26. sukhāya panayye vedanāya kim pahātabbam? dukkhāya vedanāya kim pahātabbam? adukkhamasukhāya vedanāya kim pahātabbanti?

sukhāya kho āvuso visākha vedanāya rāgānusayo pahātabbo. dukkhāya vedanāya paṭighānusayo pahātabbo.

adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo pahātabboti.

27. sabbāya nu kho ayye sukhāya vedanāya rāgānusayo pahātabbo? sabbāya dukkhāya vedanāya paṭighānusayo pahātabbo ? sabbāya adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo pahātabboti?

na kho āvuso visākha sabbāya sukhāya vedanāya rāgānusayo pahātabbo. na sabbāya dukkhāya vedanāya paṭighānusayo pahātabbo. na sabbāya adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo pahātabbo.

idhāvuso visākha bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja virahati. rāgam tena pajahati. na tattha rāgānusayo anuseti.

idhāvuso visākha bhikkhu iti paṭisañcikkhati: 'kudassu nāmāhaṃ tadāyatanaṃ upasampajja viharissāmi, yadariyā etarahi āyatanaṃ upasampajja viharantī'ti. iti anuttaresu vimokkhesu pihaṃ upaṭṭhāpayato uppajjati, pihappaccayā domanassaṃ. paṭighaṃ tena pajahati. na tattha paṭighānusayo anuseti.

idhāvuso visākha bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthagamā adukkham asukham upekkhāsatipārisud-

bjt page 714 x 714 pts page 304 g 304

dhim catuttham jhanam upasampajja viharati. avijjam tena pajahati. na tattha avijjanusayo anusetīti.

28. sukhāya panayye vedanāya kim paţibhāgoti?.

sukhāya kho āvuso visākha vedanāya dukkhā vedanā paṭibhāgoti.

- **29.** dukkhāya panayye vedanāya kim paṭibhāgoti? dukkhāya kho āvuso visākha vedanāya sukhā vedanā paṭibhāgoti.
- **30.** adukkhamasukhāya panayye vedanāya kim paţibhāgoti? adukkhamasukhāya kho āvuso visākha vedanāya avijjā paţibhāgoti.
- **31.** avijjāya panayye kim paṭibhāgoti? avijjāya kho āvuso visākha vijjā paṭibhāgoti.
- **32.** vijjāya panayye kim paṭibhāgoti? vijjāya kho āvuso visākha vimutti paṭibhāgoti.
- **33.** vimuttiyā panayye kim paṭibhāgoti? vimuttiyā kho āvuso visākha nibbānam paṭibhāgoti.

bjt page 716 x 716

34. nibbānassa panayye kim paṭibhāgoti?

accasarāvuso⁹³⁸ visākha pañham. nāsakkhi pañhānam pariyantam gahetum. nibbānogadham hi āvuso visākha brahmacariyam nibbāna parāyanam nibbāna pariyosānam. ākankhamāno ca tvam⁹³⁹ āvuso visākha bhagavantam upasankamitvā etamattham puccheyyāsi, yathā ca te bhagavā byākaroti tathā nam dhāreyyāsīti.

atha kho visākho upāsako dhammadinnāya bhikkhuniyā bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā dhammadinnam bhikkhunim abhivādetvā padakkhinam katvā yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho visākho upāsako yāvatako ahosi dhammadinnāya bhikkhuniyā saddhim kathāsallāpo, tam sabbam bhagavato ārocesi.

evam vutte bhagavā visākham upāsakam etadavoca: paṇḍitā visākha dhammadinnā bhikkhunī, mahāpaññā visākha dhammadinnā bhikkhunī. mamañcepi tvam visākha etamattham puccheyyāsi, ahampi tam evamevam byākareyyam yathā tam dhammadinnāya bhikkhuniyā byākatam. eso cevetassa 41 attho. evametam dhārehīti.

⁹³⁸accayāsi āvuso (machasam)

⁹³⁹ ākankhamāno tvam (sī)

⁹⁴⁰ evameva (syā)

pts page $305 \neq 305$

⁹⁴¹eso vetassa (syā)

idamavoca bhagavā. attamano visākho upāsako bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Cūļavedallasuttam catuttham.

bjt page 718 x 718

5.5 Cūļadhammasamādānasuttam

- **1.** evam me sutam ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- **2.** cattārimāni bhikkhave dhammasamādānāni. katamāni cattāri?

atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam. atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākam. atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkham āyatim sukhavipākam. atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākam.

3. katamañca bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam?

santi bhikkhave eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: natthi kāmesu dosoti. te kāmesu pātavyataṃ⁹⁴² āpajjanti te kho moļibaddhāhi⁹⁴³ paribbājikāhi paricārenti. te evamāhaṃsu: 'kiṃ su nāma te bhonto samaṇabrāhmaṇā kāmesu anāgatabhayaṃ sampassamānā kāmānaṃ pahānamāhaṃsu, kāmānaṃ

⁹⁴²pātabyataṃ (machasaṃ, syā, pts)

⁹⁴³ te molibandhāhi (syā)

pariññam paññāpenti⁹⁴⁴? sukho imissā paribbājikāya taruṇāya mudukāya lomasāya bāhāya samphasso'ti. te kāmesu pātavyataṃ āpajjanti. te kāmesu pātavyataṃ āpajjitvā kāyassa bhedā parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapajjanti⁹⁴⁵. te tattha dukkhā tippā⁹⁴⁶ kaṭukā vedanā vediyanti. te evamāhaṃsu: 'idaṃ kho te bhonto samaṇabrāhmaṇā kāmesu anāgatabhayaṃ sampassamānā kāmānaṃ pahānamāhaṃsu, kāmānaṃ pariññaṃ paññāpenti imehi⁹⁴⁷ mayaṃ kāmahetu kāmanidānaṃ dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyāmā'ti.

seyyathāpi bhikkhave gimhānam pacchime māse māluvāsipāţikā phaleyya, atha kho tam bhikkhave māluvābījam aññatarasmim sālamūle nipateyya, atha kho bhikkhave yā tasmim sāle adhivatthā devatā sā bhītā samviggā santāsam āpajjeyya. atha kho bhikkhave tasmim sāle adhivatthāya devatāya mittāmaccā ñātisālohitā ārāmadevatā vanadevatā rukkhadevatā osadhitiņavanaspatīsu adhivatthā devatā saṅgamma samāgamma evam samassāseyyum:

'mā bhavam bhāyi, mā bhavam bhāyi. appeva nāmetam māluvā bījam moro vā gileyya, mago vā⁹⁴⁸ khādeyya,

⁹⁴⁴ paññāpenti (machasaṃ)

⁹⁴⁵uppajjanti (sī)

⁹⁴⁶tibbā kharā (machasaṃ)

⁹⁴⁷kāmehi (sī, katthaci)

pts page 306 q 306

bjt page 720 x 720

⁹⁴⁸mīgo (syā, sī, katthaci)

davaḍāho ⁹⁴⁹ vā ḍaheyya, vanakammikā vā uddhareyyum, upacikā vā udrabheyyum ⁹⁵⁰, abījam vā panassā'ti. atha kho tam bhikkhave māluvābījam neva moro gileyya, na mago khādeyya, na davaḍāho ḍaheyya, na vanakammikā uddhareyyum, na upacikā udrabheyyum, bījamva ⁹⁵¹ panassa. tam pāvussakena meghena abhippavaṭṭham sammadeva virūļheyya. sāssa māluvālatā taruṇā mudukā lomasā vilambinī, sā tam sālam upaniseveyya.

atha kho bhikkhave tasmim sāle adhivatthāya devatāya evamassa: " kimsu nāma te bhonto mittāmaccā ñātisālohitā ārāmadevatā vanadevatā rukkhadevatā osadhitinavanaspatīsu adhivatthā devatā māluvābīje anāgatabhayam sampassamānā saṅgamma samāgamma evam samassāsesum: mā bhavam bhāyi. mā bhavam bhāyi. appeva nāmetam māluvābījam moro vā gileyva mago vā khādeyya davadāho vā daheyya, vanakammikā vā uddhareyyum, upacikā vā udrabheyyum, abījam vā panassāti. sukho imissā māluvālatāva tarunāva mudukāya lomasāya vilambiniyā samphasso"ti. sā tam sālam anupariharevya, sā tam sālam anupariharitvā upari viţabhim kareyya, upari viţabhim karitvā oghanam janeyya, oghanam janetvā ye tassa sālassa mahantā mahantā khandhā te padāleyya. atha kho bhikkhave tasmim sāle adhivatthāya devatāya evamassa: "idam

⁹⁴⁹vanadāho (machasaṃ)

⁹⁵⁰udraheyyuṃ (sī, katthaci)

⁹⁵¹bīja (machasaṃ); bījañca (syā); bījaṃ vā (sī) pts page 307 g 307

kho te bhonto mittāmaccā ñātisālohitā ārāmadevatā vanadevatā rukkhadevatā osadhitiņavanaspatīsu adhivatthā devatā māluvābīje anāgatabhayam sampassamānā saṅgamma samāgamma evam samassāsesum: mā bhavam bhāyi, mā bhavam bhāyi. appeva nāmetam māluvābījam moro vā gileyya mago vā khādeyya davaḍāho vā ḍaheyya vanakammikā vā uddhareyyum upacikā vā udrabheyyum, abījam vā panassāti, yañcāham māluvābījahetu dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyāmī"ti.

evameva kho bhikkhave santi eke samaṇa brāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: natthi kāmesu dosoti. te kāmesu pātavyataṃ āpajjanti. te moļibaddhāhi paribbājikāhi paricārenti. te evamāhamsu:

kim - sum nāma te bhonto samaṇabrāhmaṇā kāmesu anāgatabhayaṃ sampassamānā kāmānaṃ pahānamāhaṃsu, kāmānaṃ pariñnaṃ paññāpenti? 'sukho imissā paribbājikāya taruṇāya mudukāya lomasāya bāhāya samphasso'ti. te kāmesu pātavyataṃ āpajjanti. te kāmesu pātavyataṃ āpajjitvā kāyassa bhedā parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapajjanti. te tattha dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyanti. te evamāhaṃsu: idaṃ kho bhonto samaṇabrāhmaṇā kāmesu anāgatabhayaṃ sampassamānā kāmānaṃ pahānamāhaṃsu. kāmānaṃ pariñnaṃ paññāpenti. ime hi mayaṃ kāmahetu kāmanidānā dukkhā tippā kaṭukā vedanā vediyāmā'ti. idaṃ vuccati bhikkhave dhammasamādā-

bjt page 722×722

nam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam.

4. katamañca bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākam?

idha bhikkhave ekacco acelako hoti muttācāro hatthāvalekhano. na ehibhadantiko na tiţţhabhadantiko, na abhihaṭaṃ na uddissakaṭaṃ na nimantaṇaṃ sādiyati. so na kumbhimukhā patigaṇhāti, na khalopimukhā patigaṇhāti, na eļakamantaraṃ na daṇḍamantaraṃ na musalamantaraṃ na dvinnaṃ bhuñjamānānaṃ, na gabbhiniyā na pāyamānāya na purisantaragatāya, na saṅkittīsu, na yattha sā upaṭṭhito hoti, na yattha makkhikā saṇḍasaṇḍacārinī, na macchaṃ na maṃsaṃ. na suram na merayam na thusodakam pibati.

so ekāgāriko vā hoti ekālopiko, dvāgāriko vā hoti dvālopiko, sattāgāriko vā hoti sattālopiko. ekissāpi dattiyā yāpeti, dvīhipi dattīhi yāpeti sattahipi dattīhi yāpeti, ekāhikampi āhāram āhāreti, dvāhikampi āhāram āhāreti, sattāhikampi āhāram āhāreti. iti evarūpam addhamāsikampi pariyāyabhattabhojanānuyogamanuyutto viharati.

so sākabhakkho vā hoti sāmākabhakkho vā hoti nīvārabhakkho vā hoti daddulabhakkho vā hoti haṭabhakkho vā hoti kaṇabhakkho vā hoti ācāmabhakkho

bjt page 724×724

pts page 308 q 308

⁹⁵² gaddula (sī)

vā hoti piññākabhakkho vā hoti tiṇabhakkho vā hoti gomayabhakkho vā hoti. vanamūlaphalāhāro vā yāpeti pavattaphalabhojī.

so sāṇānipi dhāreti masāṇānipi dhāreti chavadussānipi dhāreti paṃsukūlānipi dhāreti tirīṭānipi dhāreti ajinānipi⁹⁵³ dhāreti ajinakkhipampi⁹⁵⁴ dhāreti kusacīrampi dhāreti vākacīrampi dhāreti phalakacīrampi dhāreti kesakambalampi dhāreti vāļakambalampi dhāreti ulūkapakkhampi dhāreti. kesamassulocakopi hoti kesamassulocanānuyogamanuyutto. ubbhaṭṭhakopi hoti āsanapaṭikkhitto⁹⁵⁵. ukkuṭikopi hoti ukkuṭikappadhānānuyogamanuyutto⁹⁵⁶, kaṇṭakāpassayikopi hoti. kaṇṭakāpassaye seyyaṃ kappeti. sāyatatiyakampi udakorohaṇānuyogamanuyutto viharati.

iti evarūpam anekavihitam kāyassa ātāpanaparitāpanānuyogamanuyutto viharati. so kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati⁹⁵⁷. idam vuccati bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkhanceva āyatinca dukkhavipākam.

6. katamañca bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkham āyatim sukhavipakam?

⁹⁵³ajinampi (machasaṃ); ajjinānipi (syā)

⁹⁵⁴ajanakkhīkampi (sī); ajjinakkhipampi (syā)

⁹⁵⁵āsanapaţikkhittopi (syā)

⁹⁵⁶ukkuṭikappadhānamanuyutto (sī, katthaci)

⁹⁵⁷uppajjati (sī)

idha bhikkhave ekacco pakatiyā tibbarāgajātiko hoti. so abhikkhaṇaṃ rāgajaṃ dukkhaṃ domanassaṃ⁹⁵⁸ paṭisaṃvedeti. pakatiyā tibbadosajātiko hoti, so abhikkhaṇaṃ dosajaṃ dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. pakatiyā tibbamohajātiko hoti, so abhikkhaṇaṃ mohajaṃ dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. so sahāpi dukkhena sahāpi domanassena⁹⁵⁹ assumukho⁹⁶⁰ rudamāno⁹⁶¹ paripuṇṇaṃ parisuddhaṃ brahmacariyaṃ carati. so kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapajjati. idaṃ vuccati bhikkhave dhammasamādānaṃ paccuppannadukkhā āyatiṃ sukhavipākaṃ.

7. katamañca bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākam?

idha bhikkhave ekacco pakatiyā na tibbarāgajātiko hoti, so na abhikkhaṇaṃ rāgajaṃ dukkhaṃ domanas-saṃ paṭisaṃvedeti. pakatiyā na tibbadosajātiko hoti, so na abhikkhaṇaṃ dosajaṃ dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. pakatiyā na tibbamohajātiko hoti, so na abhikkhaṇaṃ mohajaṃ dukkhaṃ domanassaṃ patisamvedeti.

so vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam

⁹⁵⁸dukkhadomanassaṃ (sī, katthaci)

⁹⁵⁹domanassena puṭṭho samāno (syā)

⁹⁶⁰assumukhopi (machasam, syā)

⁹⁶¹ rodamāno (syā)

bjt page 726 x 726

pts page 309 q 309

jhānaṃ upasampajja viharati. vitakkavicārānaṃ vūpasamā ajjhattaṃ sampasādanaṃ cetaso ekodibhāvaṃ avitakkaṃ avicāraṃ samādhijaṃ pītisukhaṃ dutiyaṃ jhānaṃ⁹⁶² upasampajja viharati. pītiyā ca virāgā upekhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti yaṃ taṃ ariyaṃ ācikkhanti 'upekhako⁹⁶³ satimā sukhavihārī'ti tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. sukhassa ca pahānā dukhassa ca pahānā pubbeva somanassa domanassānaṃ atthaṅgamā⁹⁶⁴ adukhaṃ asukhaṃ upekkhāsatipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. so kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapajjati. idaṃ vuccati bhikkhave dhammasamādānaṃ paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākaṃ.

imāni kho bhikkhave cattāri dhammasamādānānīti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Cūļadhammasamādānasuttam pañcamam.

⁹⁶² dutiyajjhānam - pe -catujjhānam (syā)

⁹⁶³upekhako (machasaṃ, syā, pts)

⁹⁶⁴atthagamā (machasaṃ)

bjt page 728×728

5.6 Mahādhammasamādānasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavo'ti. bhadante'ti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- 2. yebhuyyena bhikkhave sattā evam kāmā evam chandā evam adhippāyā: aho vata aniţţhā akantā amanāpā dhammā parihāyeyyum, iţţhā kantā manāpā dhammā abhivaḍḍheyyunti. tesam bhikkhave sattānam evam kāmānam evam chandānam evam adhippāyānam aniţthā akantā amanāpā dhammā abhivaḍḍhanti, iţţhā kantā manāpā dhammā parihāyanti. tatra tumhe bhikkhave secēba kam hetum paccethāti secēba kam hetum paccethāti bhagavammūlakā no bhante dhammā bhagavamnettikā bhagavampatisaranā. sādhu vata bhante sattho. bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī ti. tena hi bhikkhave sunātha, sādhukam manasi karotha, bhāsissāmīti. evam bhanteti kho te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:

⁹⁶⁵ tatra bhikkhave (sī)

⁹⁶⁶ taṃ kissahetu (syā)

pts page 310 q 310

⁹⁶⁷sādhu bhante (sī)

⁹⁶⁸bhagavantaññeva (mū, sī, machasam, syā, pts)

- 3. idha bhikkhave assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto. sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto sevitabbe dhamme na jānāti, asevitabbe dhamme na jānāti, bhajitabbe dhamme na jānāti, abhajitabbe dhamme na jānāti. so sevitabbe dhamme ajānanto asevitabbe dhamme ajānanto, bhajitabbe dhamme ajānanto abhajitabbe dhamme ajānanto, asevitabbe dhamme sevati sevitabbe dhamme na sevati, abhajitabbe dhamme bhajati, bhajitabbe dhamme na bhajati, tassa asevitabbe dhamme sevato sevitabbe dhamme asevato, abhajitabbe dhamme bhajato bhajitabbe dhamme abhajato anitthā akantā amanāpā dhammā abhivaddhanti. itthā kantā manāpā dhammā parihāyanti. tam kissa hetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam aviddasuno.
- **4.** sutavā ca kho bhikkhave ariyasāvako ariyānaṃ dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto, sappurisānaṃ dassāvī sappurisadhammassa kovido sapapurisadhamme suvinīto sevitabbe dhamme pajānāti⁹⁶⁹ asevitabbe dhamme pajānāti, bhajitabbe dhamme pajānāti abhajitabbe dhamme pajānati. so sevitabbe dhamme pajānanto, bhajitabbe dhamme pajānanto abhajitabbe dhamme pajānanto, asevitabbe dhamme na sevati, sevitabbe dhamme sevati. abhajitabbe dhamme na

bjt page 730×730

⁹⁶⁹jānāti (machasaṃ, syā)

⁹⁷⁰jānanto (machasam, syā)

bhajati, bhajitabbe dhamme bhajati. tassa asevitabbe dhamme asevato sevitabbe dhamme sevato, abhajitabbe dhamme abhajato bhajitabbe dhamme bhajato, aniṭṭhā akantā amanāpā dhammā parihāyanti. iṭṭhā kantā manāpā dhammā abhivaḍḍhanti. taṃ kissa hetu? evaṃ hetaṃ bhikkhave hoti yathā taṃ viddasuno.

5. cattārimāni bhikkhave dhammasamādānāni. katamāni cattāri?

atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkha vipākam. atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam. atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam. atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkham āyatim sukhavipākam. atthi bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākam.

6. tatra bhikkhave yadidaṃ⁹⁷¹ dhammasamādānaṃ paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākaṃ, taṃ avidvā⁹⁷² avijjāgato yathābhūtaṃ nappajānāti. idaṃ kho dhammasamādānaṃ paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākanti. taṃ avidvā avijjāgato yathābhūtaṃ appajānanto taṃ sevati, taṃ na parivajjeti. tassa taṃ sevato taṃ aparivajjayato aniţṭhā akantā

pts page 311 q 311

⁹⁷¹yamidaṃ (machasaṃ, syā, pts)

⁹⁷² aviddhā (syā)

amanāpā dhammā abhivaddhanti. itthā kantā manāpā dhammā parihāyanti tam kissahetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam aviddasuno.

- 7. tatra bhikkhave yadidam dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam, tam avidvā avijjāgato yathābhūtam nappajānāti. idam kho dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākanti. tam avidvā avijjāgato yathābhūtam appajānanto tam sevati, tam na parivajjeti. tassa tam sevato tam aparivajjayato anitthā akantā amanāpā dhammā abhivaddhanti. itthā kantā manāpā dhammā parihāvanti tam kissa hetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam aviddasuno.
- **8.** tatra bhikkhave yadidam⁹⁷³ dhammasamādānam paccuppannadukkham āyatim sukhavipākam, tam avidvā⁹⁷⁴ avijjāgato yathābhūtam nappajānāti. idam kho dhammasamādānam paccuppannadukkham āyatim sukhavipākanti. tam avidvā avijjāgato yathābhūtam appajānanto tam na sevati, tam parivajjeti. tassa tam asevato tam parivajjayato aniţţhā akantā amanāpā dhammā abhivaddhanti. itthā kantā manāpā dhammā parihāyanti tam kissahetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam aviddasuno.

bjt page 732 x 732 ⁹⁷³yamidam (machasam, syā, pts)

⁹⁷⁴ aviddhā (svā)

- 9. tatra bhikkhave yadidam dhammasamādānam paccuppanna sukhanceva āyatinca sukhavipākam⁹⁷⁵, tam avidvā avijjāgato yathābhūtam nappajānāti. idam kho dhammasamādānam paccuppannasukhanceva āyatinca sukhavipākanti. tam avidvā avijjāgato yathābhūtam appajānanto tam na sevati, tam parivajjeti. tassa tam asevato tam parivajjayato aniţţhā akantā amanāpā dhammā abhivaḍḍhanti. iţthā kantā manāpā dhammā parihāyanti tam kissahetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam aviddasuno.
- 10. tatra bhikkhave yadidam dhammasamādānam paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākam, tam vidvā⁹⁷⁶ vijjāgato yathābhūtam pajānāti. idam kho dhammasamādānam paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākanti. tam vidvā vijjāgato yathābhūtam pajānanto tam na sevati, tam parivajjeti. tassa tam asevato tam parivajjayato aniţṭhā akantā amanāpā dhammā parihāyanti. iţṭhā kantā manāpā dhammā abhivaḍḍhanti tam kissahetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam viddasuno.
- 11. tatra bhikkhave yadidam dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam, tam vidvā vijjāgato yathābhūtam pajānāti. idam kho dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākanti. tam vidvā vijjāgato yathābhūtam pajānanto

⁹⁷⁵sukhavipākanti (machasam)

⁹⁷⁶viddhā (syā)

pts page 312 q 312

tam na sevati, tam parivajjeti. tassa tam asevato tam parivajjayato aniţţhā akantā amanāpā dhammā parihāyanti. iţţhā kantā manāpā dhammā abhivaḍḍhanti. tam kissahetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam viddasuno.

- 12. tatra bhikkhave yadidam dhammasamādānam paccuppannadukkham āyatim sukhavipākam, tam vidvā⁹⁷⁷ vijjāgato yathābhūtam pajānāti. idam kho dhammasamādānam paccuppannadukkham āyatim sukhavipākanti. tam vidvā vijjāgato yathābhūtam pajānanto tam sevati, tam na parivajjeti. tassa tam sevato tam aparivajjayato aniṭṭhā akantā amanāpā dhammā parihāyanti. iṭṭhā kantā manāpā dhammā abhivaḍḍhanti tam kissahetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam viddasuno.
- 13. tatra bhikkhave yadidam dhammasamādānam paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākam, tam vidvā vijjāgato yathābhūtam pajānāti. idam kho dhammasamādānam paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākanti. tam vidvā vijjāgato yathābhūtam pajānanto tam sevati, tam na parivajjeti. tassa tam sevato tam aparivajjayato aniṭṭhā akantā amanāpā dhammā parihāyanti. iṭṭhā kantā manāpā dhammā abhivaḍḍhanti tam kissahetu? evam hetam bhikkhave hoti yathā tam viddasuno.

bjt page 734 x 734

⁹⁷⁷viddhā (syā)

pts page 313 q 313

14. katamañca bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākam? idha bhikkhave ekacco sahāpi dukkhena sahāpi domanassena pānātipātī hoti pānātipātapaccayā ca dukkham domanassam patisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena adinnādāvī hoti adinnādānapaccavā ca dukkham domanassam patisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena kāmesu micchācārī hoti. kāmesu micchācārapaccayā ca dukkham domanassam patisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena musāvādī hoti. musāvādapaccayā ca dukkham domanassam paţisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena pisunāvāco⁹⁷⁸ hoti, pisunāvācapaccayā ca⁹⁷⁹ dukkham domanassam patisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena pharusāvāvo⁹⁸⁰ hoti pharusāvācapaccayā ca⁹⁸¹ dukkham domanassam patisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena samphappalāpī hoti. samphappalāpapaccayā ca dukkham domanassam patisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena abhijihālu hoti, abhijihāpaccayā ca dukkham domanassam paţisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena byāpannacitto hoti. byāpādapaccayā ca dukkham domanassam patisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena micchādiţţhi hoti. micchāditthipaccayā ca dukkham domanassam

⁹⁷⁸pisuṇavāco (machasaṃ, syā)

⁹⁷⁹pisuņāvācāpaccayā (sīmu); pisuņavācāpaccayā (machasaṃ, syā)

⁹⁸⁰pharusavāco (machasam, syā)

⁹⁸¹ pharusāvācapaccayā (sīmu); pharusavācāpaccayā (machasam, syā)

paţisaṃvedeti. so kāyassa bhedā parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapajjati⁹⁸². idaṃ vuccati bhikkhave dhammasamādānaṃ paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākaṃ.

15. katamañca bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam?

idha bhikkhave ekacco sahāpi sukhena sahāpi somanassena pāṇātipātī hoti. pāṇātipātapaccayā ca sukhaṃ somanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena adinnādāyī hoti adinnādānapaccayā ca sukhaṃ somanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena kāmesu micchācārī hoti kāmesu micchācārapaccayā ca sukhaṃ somanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena musāvādī hoti. musāvādapaccayā ca sukhaṃ somanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena pisunāvāco⁹⁸³ hoti. pisunāvācapaccayā ca⁹⁸⁴ sukhaṃ somanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena pharusāvāco⁹⁸⁵ hoti. pharusāvācapaccayā ca sukhaṃ somanassena pharusāvāco⁹⁸⁵ hoti. pharusāvācapaccayā sakhaṃ somanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena samphappalāpī hoti.

⁹⁸²uppajjati (sī)

bjt page 736 x 736

⁹⁸³pisuṇavāco (machasaṃ, syā)

pts page 314 q 314

⁹⁸⁴pisuņāvācāpaccayā (sīmu); pisuņavācā paccayā (machasam, syā)

⁹⁸⁵pharusavāco (machasam, syā)

⁹⁸⁶pharusāvācāpaccayā sīmu; pharusavāpaccayā (machasam, syā)

samphappalāpapaccayā ca sukham somanassam paţisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena abhijjhālu hoti. abhijjhāpaccayā ca sukham somanassam paţisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena byāpannacitto hoti. byāpādapaccayā ca sukham somanassam paţisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena micchādiţţhi hoti. micchādiţţhipaccayā ca sukham somanassam paţisamvedeti. so kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati. idam vuccati bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukham āyatim dukkhavipākam.

16. katamañca bhikkhave dhammasamādānam paccuppannadukkham āyatim sukhavipākam?

idha bhikkhave ekacco sahāpi dukkhena sahāpi domanassena pāṇātipātā paṭivirato hoti. pāṇātipātā veramaṇīpaccayā ca dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena adinnādānā paṭivirato hoti. adinnādānā veramaṇīpaccayā ca dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena kāmesu micchācārā paṭivirato hoti. kāmesu micchācārā veramaṇīpaccayā ca dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena musāvādā paṭivirato hoti. musāvādā veramaṇīpaccayā ca dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena pisunāya vācāya paṭivirato hoti. pisunāya vācāya veramanīpaccayā ca dukkhaṃ domanassam paṭisaṃve-

⁹⁸⁷pisuņāvācā (sīmu)

deti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena pharusāya vācāya⁹⁸⁸ paţivirato hoti. pharusāya vācāya veramaṇīpaccayā ca dukkham domanassam paţisamvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena samphappalāpā paţivirato hoti. samphappalāpā veramaṇīpaccayā ca dukkham domanassam paţisamvedeti.

sahāpi dukkhena sahāpi domanassena anabhijjhālu hoti. anabhijjhāpaccayā ca dukkham domanassam paṭisaṃvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena abyāpannacitto hoti. abyāpādapaccayā ca dukkham domanassam paṭisaṃvedeti. sahāpi dukkhena sahāpi domanassena sammādiṭṭhi hoti. sammādiṭṭhipaccayā ca dukkham domanassam paṭisaṃvedeti. so kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapajjati⁹⁸⁹. idaṃ vuccati bhikkhave dhammasamādānaṃ paccuppannadukkham āyatim sukhavipākam.

17. katamañca bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākam?

idha bhikkhave ekacco sahāpi sukhena sahāpi somanassena pāṇātipātā paṭivirato hoti. pāṇātipātā veramaṇīpaccayā ca sukhaṃ somanassaṃ paṭisaṃvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena adinnādānā paṭivirato hoti. adinnādānā veramaṇīpaccayā ca su-

⁹⁸⁸ pharusāvācā (sīmu) bjt page 738 x 738 pts page 315 q 315 989 uppajjati (sī)

kham somanassam patisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena kāmesu micchācārā paţivirato hoti. kāmesu micchācārā veramanīpaccayā ca sukham somanassam patisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena musāvādā pativirato hoti. musāvādā veramanīpaccavā ca sukham somanassam patisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena pisunāya vācāya⁹⁹⁰ paţivirato hoti. pisunāya vācāya veramanīpaccayā ca sukham somanassam paţisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena pharusāva vācāva⁹⁹¹ pațivirato hoti. pharusaya vacaya veramanipaccaya ca sukham somanassam paţisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena samphappalāpā pativirato hoti. samphalāpā veramanīpaccayā ca sukham somanassam patisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena anabhijihālu hoti. anabhijihāpaccayā ca sukham somanassam patisam vedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena abyāpannacitto hoti. abyāpādapaccayā ca sukham somanassam patisamvedeti. sahāpi sukhena sahāpi somanassena sammādiţţhi hoti. sammādiţţhipaccayā ca sukham somanassam paţisamvedeti. so kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapajjati. idam vuccati bhikkhave dhammasamādānam paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākam.

imāni kho bhikkhave cattāri dhammasamādānāni.

⁹⁹⁰pisuṇāvācasī (katthaci) ⁹⁹¹pharusāvācā (sī, katthaci)

18. seyyathāpi bhikkhave tittakālāpu⁹⁹² visena saṃsaṭṭho, atha puriso āgaccheyya jīvitukāmo amaritukāmo, sukhakāmo dukkhapaṭikkūlo, tamenaṃ evaṃ vadeyyuṃ: 'ambho purisa, ayaṃ tittakālāpuvisena saṃsaṭṭho. sace ākaṃkhasi piva⁹⁹³. tassa te pivato⁹⁹⁴ ceva nacchādessati vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi.

pivitvā⁹⁹⁵ ca pana maraṇaṃ vā nigacchasi⁹⁹⁶ maraṇamattaṃ vā dukkhanti. so taṃ apaṭisaṅkhāya⁹⁹⁷ piveyya, na paṭinissajjeyya⁹⁹⁸. tassa taṃ pivato ceva nacchādeyya vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi. pivitvā ca pana maraṇaṃ vā nigaccheyya maraṇamattaṃ vā dukkhaṃ. tathūpamāhaṃ bhikkhave imaṃ dhammasamādānaṃ vadāmi yamidaṃ⁹⁹⁹,dhammasamādānaṃ paccuppannadukkhañceva āyatiñca dukkhavipākaṃ.

19. seyyathāpi bhikkhave āpānīyakaṃso vaṇṇasampanno gandhasampanno rasasampanno, so ca kho visena saṃsaṭṭho, atha puriso āgaccheyya jīvitukāmo amaritukāmo, sukhakāmo dukkha paṭikkūlo. tamenaṃ evaṃ vadeyyuṃ: 'ambho purisa, ayaṃ āpānīyakaṃ-

```
992 tittakālābu (machasaṃ, pts, sī, katthaci); tittikālābū (syā)
993 pīpa (sīmu)
pts page 316 q 316
994 pi to (sīmu)
bjt page 740 x 740
995 pītvā (sīmu)
996 niggacchasi (syā)
997 appaṭisaṅkhāya (machasaṃ, syā)
998 nappaṭinissajjeyya (sī, machasaṃ, syā, pts)
999 yadidaṃ (syā)
```

so 1000 vaṇṇasampanno gandhasampanno rasasampanno, so ca kho visena saṃsaṭṭho. sace ākaṅkhasi piva. tassa te pivato hi kho chādessati vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi. pivitvā ca pana maraṇaṃ vā nigacchasi maraṇamattaṃ vā dukkhanti. so taṃ apaṭisaṅkhāya piveyya, na paṭinissajjeyya. tassa taṃ pivato hi kho chādeyya vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi. pivitvā ca pana maraṇaṃ vā nigaccheyya maraṇamattaṃ vā dukkhaṃ. tathūpamāhaṃ bhikkhave imaṃ dhammasamādānaṃ vadāmi yamidaṃ dhammasamādānaṃ paccuppannasukhaṃ āyatiṃ dukkhavipākaṃ.

- 20. seyyathāpi bhikkhave pūtimuttam nānābhesajjehi saṃsaṭṭhaṃ, atha puriso āgaccheyya paṇḍurogī. tamenam evaṃ vadeyyum: 'ambho purisa, idaṃ pūtimuttam nānābhesajjehi saṃsaṭṭhaṃ. sace ākaṅkhasi piva. tassa te pivato hi kho nacchādessati vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi, pivitvā ca pana sukhī bhavissasī'ti. so taṃ paṭisaṅkhāya piveyya na paṭinissajjeyya. tassa taṃ pivato hi kho nacchādeyya vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi. pivitvā ca pana sukhī assa. tathūpamāhaṃ bhikkhave imaṃ dhammasamādānaṃ vadāmi yamidaṃ dhammasamādānaṃ paccuppannadukkhaṃ āyatim sukhavipākam.
- **21.** seyyathāpi bhikkhave dadhi ca madhu ca sappi ca¹⁰⁰¹ phānitañca ekajjham samsattham. atha puriso

¹⁰⁰⁰ āpāniyaka so (syā)

¹⁰⁰¹dadhiñca madhuñca sapapiñca (sīmu)

āgaccheyya lohitapakkhandiko. tamenam evam vadeyyum: ambho purisa, imam dadhi ca madhu ca sappi ca phāṇitañca ekajjham saṃsaṭṭham, sace ākaṅkhasi piva. tassa te pivato ceva chādessati vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi pivitvā ca pana sukhī bhavissasīti. so taṃ paṭisaṅkhāya piveyya, na paṭinissajjeyya. tassa taṃ pivato ceva chādeyya vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi. pivitvā ca pana sukhī assa. tathūpamāham bhikkhave imaṃ dhammasamādānam vadāmi yamidaṃ dhammasamādānam paccuppannasukhañceva āyatiñca sukhavipākaṃ.

22. seyyathāpi bhikkhave vassānam pacchime māse saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve ādicco nabham abbhussukkamāno sabbam ākāsagatam tamagatam abhivihacca bhāsati ca tapati ca virocati ca, evameva kho bhikkhave yamidam dhammasamādānam paccuppannasukhanceva āyatinca sukhavipākam, tadanne puthusamanabrāhmanaparappavāde abhivihacca bhāsati ca tapati ca virocati cāti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

pts page 317 q 317

bjt page 742 x 742

bjt page 744 x 744

Mahādhammasamādānasutta chaţţham.

1002

¹⁰⁰²tadaññe ca (sī, katthaci)

5.7 Vīmamsakasuttam.

- **1.** evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- **2.** vīmaṃsakena bhikkhave bhikkhunā parassa cetopariyāyaṃ ajānantena tathāgate samannesanā kātabbā 'sammāsambuddho vā no vā' iti viññānāyāti.

"bhagavaṃmūlakā no bhante dhammā bhagavaṃnettikā bhagavaṃpaṭisaraṇā. sādhu vata bhante bhagavantaṃ yeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantīti."1..

tena hi bhikkhave suṇātha, sādhukaṃ manasi karotha, bhāsissāmīti. evaṃ bhanteti kho te bhikkhū bhagavato paccassosuṃ. bhagavā etadavoca:

3. vīmaṃsakena bhikkhave bhikkhunā parassa cetopariyāyaṃ ajānantena dvīsu dhammesu tathāgato samannesitabbo: cakkhusotaviññeyyesu dhammesu-

ye saṅkiliṭṭhā cakkhusotaviññeyyā dhammā, saṃvijjanti vā te tathāgatassa no vā'ti. tamenaṃ samannesamāno evaṃ jānāti: ye saṅkiliṭṭhā cakkhusotaviññeyyā dhammā, na te tathāgatassa saṃvijjantī 'ti.

793

yato nam samannesamāno evam jānāti: ye saṅkiliṭṭhā cakkhusotaviññeyyā dhammā, na te tathāgatassa saṃvijjantīti. tato nam uttarim samannesati: ye vītimissā 1003 cakkhusotaviññeyyā dhammā, saṃvijjanti vā te tathāgatassa no vā'ti. tamenam samannesamāno evam jānāti: ye vītimissā cakkhusotaviññeyyā dhammā, na te tathāgatassa saṃvijjantīti.

yato nam samannesamāno evam jānāti: ye vītimissā cakkhusotaviññeyyā dhammā, na te tathāgatassa samvijjantīti. tato nam uttarim samannesati: ye vodātā cakkhusotaviññeyyā dhammā, samvijjanti vā te tathāgatassa no vāti. tamenam samannesamāno evam jānāti: ye vodātā cakkhusotaviññeyyā dhammā, samvijjanti te tathāgatassāti.

yato naṃ samannesamāno evaṃ jānāti: ye vodātā cak-khusotaviññeyyā dhammā, saṃvijjanti te tathāgatas-sāti. tato naṃ uttariṃ samannesati: dīgharattaṃ samāpanno ayamāyasmā¹⁰⁰⁴ imaṃ kusalaṃ dhammaṃ, udāhu ittarasamāpannoti. tamenaṃ samannesamāno evaṃ jānāti: dīgharattaṃ samāpanno ayamāyasmā imaṃ kusalaṃ dhammaṃ, nāyamāyasmā ittarasamā-pannoti.

yato nam samannesamāno evam jānāti: dīgharattam samāpanno ayamāyasmā imam kusalam dhammam,

¹⁰⁰³vetimissā (sī, katthaci)

bjt page 746 x 746 1004 ayam ayasmā (sī)

nāyamāyasmā ittarasamāpannoti. tato nam uttarim samannesati: ñattajjhāpanno¹⁰⁰⁵ ayamāyasmā bhikkhu yasampatto¹⁰⁰⁶, samvijjantassa idhekacce ādīnavāti.

"na tāva bhikkhave bhikkhuno idhekacce ādīnavā saṃvijjanti yāva na ñattajjhāpanno hoti yasampatto. yato ca kho bhikkhave bhikkhu ñattajjhāpanno hoti yasampatto, athassa idhekacce ādīnavā saṃvijjanti."

tamenam samannesamāno evam jānāti. ñattajjhāpanno ayamāyasmā bhikkhu yasampatto, nāssa idhekacce ādīnavā samvijjantīti,

yato nam samannesamāno evam jānāti: ñattajjhāpanno ayamāyasmā bhikkhu yasampatto, nāssa idhekacce ādīnavā samvijjantīti tato nam uttarim samantesati: abhayūparato ayamāyasmā nāyamāyasmā bhayūparato, vītarāgattā kāme na sevati khayā rāgassāti. tamenam samannesamāno evam jānāti: abhayūparato ayamāyasmā, nāyamāyasmā bhayūparato, vītarāgattā kāme na sevati khayā rāgassāti.

tañce bhikkhave bhikkhum pare evam puccheyyum: "ko panāyasmato ākārā ke anvayā yenāyasmā evam vadeti¹⁰⁰⁷: abhayūparato ayamāyasmā nāyamāyasmā bhayūparato, vītarāgattā kāme na sevati khayā rā-

¹⁰⁰⁵ñātajjhāpanto (syā)

¹⁰⁰⁶yasappatto

pts page 319 q 319

bjt page 748 x 748

¹⁰⁰⁷vadesi (sīmu, machasam)

gassā"ti. sammā byākaramāno¹⁰⁰⁸ bhikkhave bhikkhu evam byākareyya¹⁰⁰⁹: tathā hi pana ayamāyasmā saṅghe vā viharanto eko vā viharanto, ye ca tattha sugatā, ye ca tattha duggatā, ye ca tattha gaṇamanusāsanti, ye ca idhekacce āmisesu sandissanti, ye ca idhekacce āmisena anupalittā, nāyamāyasmā taṃ tena avajānāti. sammukhā kho pana me taṃ bhagavato sutaṃ sammukhā paṭiggahītaṃ: "abhayūparatohamasmi, nāhamasmi bhayūparato, vītarāgattā kāme na sevāmi khayā rāgassā"ti.

4. tatra bhikkhave tathāgatova uttarim paṭipucchitabbo:

" ye sankilitthā cakkhusotaviñneyyā dhammā, samvijjanti vā te tathāgatassa no vā"ti. byākaramāno bhikkhave tathāgato evam byākareyya: ye sankilitthā cakkhusotaviñneyyā dhammā na te tathāgatassa samvijjantīti.

"ye vītimissā cakkhusotaviñneyyā dhammā, saṃvijjanti vā te tathāgatassa no vā'ti. byākaramāno bhikkhave tathāgato evaṃ byākareyya: ye vītimissā cakkhusotaviñneyyā dhammā na te tathāgatassa saṃvijjantīti.

"ye vodātā cakkhusotaviñneyyā dhammā, saṃvijjanti vā te tathāgatassa no vā'ti. byākaramāno bhikkhave tathāgato evaṃ byākareyya: ye vodātā cakkhusotaviñ-

¹⁰⁰⁸ vyākaramāno (sī)

¹⁰⁰⁹vyākareyya (sī)

ñeyyā dhammā saṃvijjanti te tathāgatassa etapathohamasmi etagocaro, no ca tena tammayoti.

- 5. evam vādim kho bhikkhave satthāram arahati sāvako upasankamitum dhammasavanāya. tassa satthā dhammam deseti uttaruttarim panītapanītam kanhasukkasappatibhāgam, yathā yathā kho bhikkhave bhikkhuno satthā dhammam deseti uttaruttarim panītapanītam kanhasukkasappatibhāgam, tathā tathā so tasmim dhamme abhiñnāya idhekaccam dhammam dhammesu niṭṭham gacchati, satthari pasīdati: sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaṭipanno saṅghoti.
- 6. tañca bhikkhave bhikkhum pare evam puccheyyum: ke panāyasmato ākārā ke anvayā yenāyasmā evam vadeti: sammā sambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavatā dhammo, supaţipanno saṅgho'ti. sammā byākaramāno bhikkhave bhikkhu evam byākareyya: idhāham āvuso yena bhagavā tenupasaṅkamim dhammasavaṇāya. tassa me bhagavā dhammam deseti uttaruttarim paṇītapaṇītam kaṇhasukkasappaṭibhāgam, yathā yathā me āvuso bhagavā dhammam deseti uttaruttarim paṇītapaṇītam kaṇhasukkasappaṭibhāgam, tathā tathāham tasmim dhamme abhiññāya idhekaccam dhammam dhammesu niṭṭhamagamam, satthari pasīdim: sammā sambuddho bhagavā, svākkhāto bhagavātā dhammo, supatipanno saṅgho'ti.

bjt page 750 x 750 pts page 320 q 320

7. yassa kassa ci bhikkhave imehi ākārehi imehi padehi imehi byañjanehi tathāgate saddhā niviţţhā hoti mūlajātā patiţţhitā, ayaṃ vuccatī bhikkhave ākāravatī saddhā dassanamūlikā daļhā, asaṃhāriyā samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmiṃ.

evam kho bhikkhave tathāgate dhammasamannesanā hoti. evanca pana tathāgato dhammatāsusamanniṭṭho hotīti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Vimamsakasuttam sattamam.

bjt page 752×752

5.8 Kosambiyasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā kosambiyam viharati ghositārāme. tena kho samayena kosambiyam bhikkhū bhandanajātā kalahajātā vivādāpannā añnamannam mukhasattīhi vitudantā viharanti. te na ceva annamnam sannapenti, na ca sannattim upenti, na ca annamnam nijjhāpenti, na ca nijjhattim upenti.
- 2. atha kho aññataro bhikkhu yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinno kho so bhikkhu bhagavantaṃ etadavoca: idha bhante kosambiyaṃ bhikkhū bhaṇḍanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamañnaṃ mukhasattīhi vitudantā viharanti. te na ceva añnamañnaṃ sañnāpenti, na ca sañnattiṃ upenti, na ca añnamañnaṃ nijjhāpenti, na ca nijjhattiṃ upentīti.
- 3. atha kho bhagavā aññataram bhikkhum āmantesi: ehi tvam bhikkhu mama vacanena te bhikkhū āmantehi 'satthāyasmante āmantetī'ti. evambhanteti kho so bhikkhu bhagavato paṭissutvā yena te bhikkhū tenupasankami. upasankamitvā te bhikkhū etadavoca: satthā āyasmante āmantetīti. evamāvusoti kho te bhikkhū tassa bhikkhuno paṭissutvā yena bhagavā tenupasankamimsu. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinne kho te bhikkhū bhagavā etadavoca: saccam kira tumhe bhikkhave

799

bhaṇḍanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññaṃ mukhasattīhi vitudantā viharatha, te na ceva aññamaññaṃ saññāpetha, na ca saññattiṃ upetha, te naceva aññamaññaṃ nijjhāpetha, na ca nijjhattiṃ upethāti. " evambhante".

4. taṃ kiṃ maññatha bhikkhave yasmiṃ tumhe samaye bhaṇḍanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññaṃ mukhasattīhi vitudantā viharatha, api nu tumhākaṃ tasmiṃ samaye mettaṃ kāyakammaṃ paccupaṭṭhitaṃ hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho ca, mettaṃ vacīkammaṃ paccupaṭṭhitaṃ hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho ca, mettaṃ manokammaṃ paccupaṭṭhitaṃ hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho cāti ' no hetambhante'. ca ca

iti kira bhikkhave yasmim tumhe bhandanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññam mukhasattīhi vitudantā viharatha, neva tumhākam tasmim samaye mettam kāyakammam paccupaṭṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho ca. na mettam vacīkammam paccupaṭṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho ca. na mettam manokammam paccupaṭṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho ca. atha kim carahi tumhe moghapurisā kim jānantā kim passantā bhandanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamañnam mukhasattīhi vitudantā viharatha, te na ceva aññamañnam saññāpetha, na ca saññattim upetha, na ca aññamañnam nijjhāpetha, na

bjt page 754×754

pts page 322 q 322

ca nijjhattim upetha. tam hi tumhākam moghapurisā bhavissati dīgharattam ahitāya dukkhāyāti.

5. atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi: chayime bhikkhave dhammā sārāṇīyā piyakaraṇā garukaraṇā saṅgahāya avivādāya sāmāggiyā ekībhāvāya saṃvattanti. katame cha?

idha bhikkhave bhikkhuno mettam kāyakammam paccupaṭṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho ca. ayampi dhammo sārānīyo piyakarano garukarano sangahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati.

puna ca param bhikkhave bhikkhuno mettam vacīkammam paccupaṭṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho ca. ayampi dhammo sārānīyo piyakarano garukarano sangahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati.

puna ca param bhikkhave bhikkhuno mettam manokammam paccupaṭṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvī ceva raho ca. ayampi dhammo sārānīyo piyakarano garukarano sangahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati.

puna ca param bhikkhave bhikkhu ye te lābhā dhammikā dhammaladdhā antamaso pattapariyāpannamattampi, tathārūpehi lābhehi appaţivibhattabhogī hoti sīlavantehi sabrahmacārīhi sādhāraṇa bhogī. ayampi dhammo sārāṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya

801

avivādāya sāmaggiyā ekībhāvaya samvattati.

puna ca param bhikkhave bhikkhu yāni tāni sīlāni akhaṇḍāni acchiddāni asabalāni akammāsāni bhujissāni viññuppasatthāni aparāmaṭṭhāni samādhisaṃvattanikāni, tathārūpesu sīlesu sīlasāmaññagato viharati sabrahmacārīhi āvī ceva raho ca. ayampi dhammo sārāṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṃvattati.

puna ca param bhikkhave bhikkhu yāyam diṭṭhi ariyā niyyānikā niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayā-ya, tathārūpāya diṭṭhiyā diṭṭhisāmaññagato viharati sabrahmacārīhi āvī ceva raho ca. ayampi dhammo sārāṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṃvattati.

ime kho bhikkhave cha sārāṇīyā dhammā piyakaraṇā garukaraṇā saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvaya samvattanti.

imesam kho bhikkhave channam sārānīyānam dhammānam etam aggam etam sangāhikam etam samghātanikam yadidam yāyam diṭṭhi ariyā niyyātikā niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāya. seyyathāpi bhikkhave kūṭāgārassa etam aggam etam sangāhakam etam samghātanikam yadidam kūṭam, evameva kho bhikkhave imesam channam sārānīyānam dhammā-

bjt page 756 x 756 pts page 323 q 323

nam etam aggam etam sangāhikam etam samghātanikam yadidam yāyam diţţhi ariyā niyyānikā niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāya.

6. kathañca bhikkhave yāyam diṭṭhi ariyā niyyānikā niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāya?

idha bhikkhave bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā iti paṭisañcikkhati: atthi nu kho me taṃ pariyuṭṭhānaṃ ajjhattaṃ appahīnaṃ yenāhaṃ pariyuṭṭhānena pariyuṭṭhitacitto yathābhūtaṃ na jāneyyaṃ na passeyyanti.

"sace bhikkhave bhikkhu kāmarāga pariyuṭṭhito hoti, pariyuṭṭhitacittova hoti. sace bhikkhave bhikkhu byāpādapariyuṭṭhito hoti, pariyuṭṭhitacittova hoti. sace bhikkhave bhikkhu thīnamiddhapariyuṭṭhito hoti, pariyuṭṭhitacittova hoti. sace bhikkhave bhikkhu uddhaccakukkuccapariyuṭṭhito hoti, pariyuṭṭhitacittova hoti. sace bhikkhave bhikkhu vicikicchāpariyuṭṭhito hoti, pariyuṭṭhitacittova hoti. sace bhikkhave bhikkhu idhalokacintāya pasuto hoti, pariyuṭṭhitacittova hoti. sace bhikkhave bhikkhu paralokacintāya pasuto hoti, pariyuṭṭhitacittova hoti. sace bhikkhave bhikkhu bhaṇḍanajāto kalahajāto vivādāpanno aññamañnam¹⁰¹⁰ mukhasattīhi vitudanto viharati, pariyuṭṭhitacittova hoti."

so evam pajānāti: natthi kho me tam pariyutthānam

bjt page 758 x 758

^{1010&#}x27;aññamaññam' iti (sīmu) potthake ūnam

803

ajjhattam appahīnam yenāham pariyuṭṭhānena pariyuṭṭhitacitto yathābhūtam na jāneyyam na passeyyam. suppaṇihitam me mānasam saccānam bodhāyāti. idamassa paṭhamam ñāṇam adhigatam hoti ariyam lokuttaram asādhāraṇam puthujjanehi.

- 7. puna ca param bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañ-cikkhati: imam nu kho aham diṭṭhim āsevanto bhā-vento bahulīkaronto labhāmi paccattam samatham, labhāmi paccattam nibbutinti. so evam pajānāti: imam kho aham diṭṭhim āsevanto bhāvento bahulīkaronto labhāmi paccattam samatham, labhāmi paccattam nibbutinti. idamassa dutiyam ñāṇam adhigatam hoti ariyam lokuttaram asādhāraṇam puthujjanehi.
- 8. puna ca param bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañ-cikkhati: yathārūpāyāham diṭṭhiyā samannāgato, atthi nu kho ito bahiddhā añño samano vā brāhmano vā tathārūpāya diṭṭhiyā samannāgatoti. so evam pajānāti: yathārūpāyāham diṭṭhiyā samannāgato, natthi ito bahiddhā añño samano vā brāhmano vā tathārūpāya diṭṭhiyā samannāgatoti. idamassa tatiyam ñāṇam adhigatam hoti ariyam lokuttaram asādhāraṇam puthujjanehi.
- **9.** puna ca param bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañ-cikkhati: yathārūpāya dhammatāya diṭṭhisampanno

pts page 324 q 324

bjt page 760 x 760

puggalo samannāgato, ahampi tathārūpāya dhammatāya samannāgatoti.

"kathamrūpāya ca bhikkhave dhammatāya ditthisampanno puggalo samannagato? dhammata esa bhikkhave ditthisampannassa puggalassa: kiñcāpi tathārūpim āpattim¹⁰¹¹ āpajjati yathārūpāya āpattiyā utthānam¹⁰¹² paññāvati, atha kho khippameva satthari vā viññūsu vā sabrahmacārīsu deseti vivarati uttānī¹⁰¹³ karoti. desetvā vivaritvā uttānī karitvā¹⁰¹⁴ āvatim samvaram āpajjati. seyyathāpi bhikkhave daharo kumāro mando uttānaseyyako hatthena vā pādena vā aṅgāram akkamitvā khippameva patisamharati, evameva kho bhikkhave dhammatā esā ditthisampannassa puggalassa: kiñcāpi tathārūpim āpattim āpajjati yathārūpāya āpattiyā utthānam paññāyati, atha kho nam khippameya satthari vā viññūsu vā sabrahmacārīsu deseti vivarati uttānī karoti, desetvā vivaritvā uttānī karitvā āyatim samvaram āpajjati."

so evam pajānāti: yathārūpāya dhammatāya diṭṭhi-sampanno puggalo samannāgato, ahampi tathārūpāya dhammatāya samannāgatoti. idamassa catuttham ñā-nam adhigatam hoti ariyam lokuttaram asādhāranam puthujjanehi.

¹⁰¹¹ tathārūpiāpattim (si, kanthaci)

¹⁰¹²vuṭṭhānaṃ (sī)

¹⁰¹³ uttānim (machasam)

 $^{^{1014}}$ uttānim katvā (machasam); uttānī katvā (syā, pts); uttāni katvā (sī)

805

10. puna ca param bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañ-cikkhati: yathārūpāya dhammatāya diṭṭhisampanno puggalo samannāgato, ahampi tathā rūpāya dhammatāya samannāgatoti.

"kathaṃ rūpāya ca bhikkhave dhammatāya diṭṭhisampanno puggalo samannāgato? dhammatā esā bhikkhave diṭṭhisampannassa puggalassa: kiñcāpi yāni tāni sabrahmacārīnaṃ uccāvacāni kiṅkaraṇīyāni, tattha ussukkaṃ āpanno¹⁰¹⁵ hoti. atha khvāssa¹⁰¹⁶ tibbāpekkhā¹⁰¹⁷ hoti adhisīlasikkhāya adhicittasikkhāya adhipaññāsikkhāya. seyyathāpi bhikkhave gāvī taruṇavacchā thambañca¹⁰¹⁸ ālumpati¹⁰¹⁹ vacchakañca apavīṇati¹⁰²⁰ apaciṇāti (sī, katthaci)., evameva kho bhikkhave dhammatā esā diṭṭhisampannassa puggalassa: kiñcāpi yāni tāni sabrahmacārīnaṃ uccāvacāni kiṅkaraṇīyāni tattha ussukkaṃ āpanno hoti. atha khvāssa tibbāpekkhā hoti adhisīlasikkhāya adhicittasikkhāya adhipaññāsikkhāya."

so evam pajānāti: yathārūpāya dhammatāya diṭṭhisampanno puggalo samannāgato, ahampi tathārūpāya dhammatāya samannāgatoti. idamassa pañcamam ñānam adhigatam hoti ariyam lokuttaram asādhāranam

¹⁰¹⁵usasukkamāpanno (machasam)

¹⁰¹⁶athakhvassa (syā)

¹⁰¹⁷tibbāpekhā (sī, katthaci)

¹⁰¹⁸dabbañca (machasam)

¹⁰¹⁹āluppati (syā)

¹⁰²⁰apacinati (machasam, syā)

puthujjanehi.

11. puna ca paraṃ bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañ-cikkhati: yathārūpāya balatāya diṭṭhisampanno puggalo samannāgato, ahampi tathārūpāya balatāya samannāgatoti.

"kathaṃ rūpāya ca bhikkhave balatāya diṭṭhisampanno puggalo samannāgato? balatā esā bhikkhave diṭṭhisampannassa puggalassa: yaṃ tathāgatappavedite dhammavinaye desiyamāne aṭṭhikatvā¹⁰²¹ manasi katvā sabbacetaso samannāharitvā ohitasoto dhammaṃ suṇāti."

so evam pajānāti: yathārūpāya balatāya diṭṭhisampanno puggalo samannāgato, ahampi tathārūpāya balatāya samannāgatoti. idamassa chaṭṭham ñāṇam adhigatam hoti ariyam lokuttaram asādhāraṇam puthujjanehi.

12. puna ca param bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañ-cikkhati: yathārūpāya balatāya diṭṭhisampanno puggalo samannāgato, ahampi tathārūpāya balatāya samannāgatoti.

"katham rūpāya ca bhikkhave balatāya diţţhisampanno puggalo samannāgato? balatā esā bhikkhave diţ-

pts page 325 q 325

bjt page 762 x 762

¹⁰²¹aţţhiṃkatvā (machasaṃ)

807

thisampannassa puggalassa: yam tathāgatappavedite dhammavinaye desiyamāne labhati atthavedam, labhati dhammūpasamhitam pāmujjam."

so evam pajānāti: yathārūpāya balatāya diṭṭhisampanno puggalo samannāgato, ahampi tathārūpāya balatāya samannāgatoti. idamassa sattamam ñāṇam adhigatam hoti ariyam lokuttaram asādhāraṇam puthujjanehi

evam sattangasamannāgatassa kho bhikkhave ariyasāvakassa dhammatā susamanniţthā hoti sotāpattiphalasacchikiriyāya. evam sattangasamannāgato kho bhikkhave ariyasāvako sotāpattiphalasamannāgato hotīti.

idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Kosambiyasuttam atthamam.

pts page 326 q 326 bjt page 764 x 764

5.9 Brahmanimantanikasuttam

- **1.** evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca:
- 2. ekamidāham bhikkhave samayam ukkaṭṭhāyam viharāmi subhagavane sālarājamūle. tena kho pana bhikkhave samayena bakassa brahmuno evarūpam pāpakam diṭṭhigatam uppannam hoti: idam niccam idam dhuvam idam sassatam idam kevalam idam acavanadhammam. idam hi na jāyati na jīyati na cavati na uppajjati. ito ca panañnam uttarim nissaraṇam natthīti. atha khvāham bhikkhave bakassa brahmuno cetasā cetoparivitakkamañnāya seyyathāpi nāma balavā puriso samminjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samminjeyya, evamevam ukkaṭṭhāyam subhagavane sālarājamūle antarahito tasmim brahmaloke pāturahosim.
- **3.** addasā kho maṃ bhikkhave bako brahmā dūratova āgacchantaṃ. disvāna maṃ etadavoca: ehi kho mārisa, sāgataṃ¹⁰²³ mārisa, cirassaṃ kho mārisa imaṃ pariyāyamakāsi yadidaṃ idhāgamanāya. idaṃ hi mārisa niccaṃ idaṃ dhuvaṃ idaṃ sassataṃ idaṃ kevalaṃ idaṃ acavanadhammaṃ. idaṃ hi na jāyati na jīyati

¹⁰²²evameva (machasam, syā sī katthaci)

¹⁰²³svāgatam (machasam, syā)

na mīyati na cavati na uppajjati¹⁰²⁴. ito ca panaññaṃ uttariṃ nissaraṇaṃ natthīti.

- 4. evam vutte aham bhikkhave bakam brahmānam ¹⁰²⁵ etadavocam: avijjāgato vata bho bako brahmā, avijjāgato vata bho bako brahmā: yatra hi nāma aniccamyeva samānam niccanti vakkhati, addhuvamyeva samānam dhuvanti vakkhati, asassatamyeva samānam sassatanti vakkhati, akevalamyeva samānam kevalanti vakkhati, cavanadhammam yeva samānam acavanadhammanti vakkhati. yattha ca pana jāyati ca jīyati ca mīyati ca cavati ca uppajjati ca, tam tathā vakkhati: idam hi na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na uppajjatīti. santanca panannam uttarim nissaranam natthannam uttarim nissarananti vakkhatīti.
- **5.** atha kho bhikkhave māro pāpimā aññataram brahmapārisajjam anvāvisitvā mam etadavoca: bhikkhu, bhikkhu, metamāsado, metamāsado. eso hi bhikkhu brahmā mahābrahmā¹⁰²⁶ abhibhū anabhibhūto aññadatthudaso vasavattī issaro kattā nimmātā seṭṭho sajjitā¹⁰²⁷ vasī pitā bhūtabhavyānam¹⁰²⁸.

¹⁰²⁴upapajjati (sī, pts)

¹⁰²⁵bakabrahmānaṃ (sī)

bjt page 766 x 766

¹⁰²⁶bakabramhā (sī)

pts page 327 q 327

¹⁰²⁷sañjitā (sī, pts, syā)

¹⁰²⁸bhūtabhabyānaṃ (machasaṃ)

ahesum kho bhikkhu tayā pubbe samanabrāhmanā lokasmim pathavigarahakā pathavijigucchakā, āpagarahakā āpajigucchakā, tejagarahakā tejajigucchakā, vāyagarahakā vāyajigucchakā, bhūtagarahakā bhūtajigucchakā, devagarahakā devajigucchakā, pajāpatigarahakā pajāpatijigucchakā, brahmagarahakā brahmajigucchakā, te kāvassa bhedā pānupacchedā hīne kāye patitthitā. ahesum pana bhikkhu tavā pubbe samanabrāhmaņā lokasmim pathavippasamsakā¹⁰²⁹ pathavābhinandino, āpappasamsakā¹⁰³⁰ āpābhinandino, tejappasamsakā tejābhinandino, vāyappasamsakā vāyābhinandino, bhūtappasamsakā bhūtābhinandino, devappasamsakā devābhinandino, pajāpatippasamsakā pajāpatābhinandino, brahmappasamsakā brahmābhinandino. te kāvassa bhedā pāņupacchedā paņīte kāye patitthitā.

tantāhaṃ¹⁰³¹ bhikkhu evaṃ vadāmi: iṅgha tvaṃ mārisa yadeva te brahmā āha, tadeva tvaṃ karohi. mā tvaṃ brahmuno vacanaṃ upātivattitho. sace kho tvaṃ bhikkhu brahmuno vacanaṃ upātivattissasi, seyyathāpi nāma puriso siriṃ āgacchantiṃ daṇḍena paṭippaṇāmeyya, seyyathāpi vā pana bhikkhu puriso narakappapāte¹⁰³² papatanto hatthehi ca pādehi ca paṭhaviṃ virādheyya¹⁰³³, evaṃ sampadamidaṃ bhikkhu tuyhaṃ bhavissati. iṅgha tvaṃ mārisa yadeva te brahmā āha,

¹⁰²⁹pathavim pasamsakā (sī)

¹⁰³⁰āpapasaṃsakā (sī)

¹⁰³¹tannyāham (sī)

¹⁰³²narakappapātam (sī)

¹⁰³³virāgeyya (sīmu)

tadeva tvam karohi. mā tvam brahmuno vacanam upātivattittho. nanu tvam bhikkhu passasi brahmam parisam sannisinnanti. iti kho mam bhikkhave māro pāpimā brahmam parisam¹⁰³⁴ upanesi.

- **6.** evam vutte aham bhikkhave māram pāpimantam etadavocam: jānāmi kho tāham¹⁰³⁵ pāpima. mā tvam maññittho na mam jānātīti. māro tvamasi pāpima. yo ceva pāpima brahmā yā ca brahmaparisā ye ca brahmapārisajjā sabbeva tava hatthagatā, sabbeva tava vasamgatā¹⁰³⁶. tuyham hi pāpima evam hoti: esopi me assa hatthagato, esopi me assa vasamgatoti. aham kho pana pāpima neva tava hatthagato, neva tava vasamgatoti.
- 7. evam vutte bhikkhave bako brahmā mam etadavoca: "aham hi mārisa niccamyeva samānam niccanti vadāmi, dhuvamyeva samānam dhuvanti vadāmi, sassatamyeva samānam sassatanti vadāmi, kevalamyeva samānam kevalanti vadāmi, acavanadhammamyeva samānam acavanadhammanti vadāmi. yattha ca pana na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na uppajjati 1037 tadevāham vadāmi: idam hi na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na uppajjati. asantanca panañnam uttarim

 $^{^{1034}}$ brahmaparisam machasam syā

¹⁰³⁵tyāhaṃ (sī, katthaci)

¹⁰³⁶vasagatā (sī, pts); vasagatoti (sī, pts)

bjt page 768 x 768

pts page 328 q 328

¹⁰³⁷upapajjati (sīmu, pts)

nissaranam, natthaññam uttarim nissarananti vadāmi. ahesum kho bhikkhu tayā pubbe samanabrāhmanā lokasmim, vāvatakam tuvham kasinam āvu¹⁰³⁸ tāvatakam tesam¹⁰³⁹ tapokammameva ahosi. te kho evam jāneyyum: santam vā aññam uttarim nissaranam atthaññam uttarim nissarananti, asantam vā aññam uttarim nissaranam natthaññam uttarim nissarananti. tam tāham bhikkhu evam vadāmi: na ceva aññam uttarim nissaranam dakkhissasi, yavadeva ca pana kilamathassa vighātassa bhāgī bhavissasī, sace kho tvam bhikkhu pathavim ajjhosissasi, opasāyiko me bhavissasi vatthusāyiko yathākāma karanīyo bāhiteyyo. sace kho tvam bhikkhu āpam ajjhosissasi, opasāviko me bhavissasi vatthusāyiko yathākāmakaranīyo bāhiteyyo. sace kho tvam bhikkhu tejam ajjhosissasi, opasāyiko me bhavissasi vatthusāyiko yathākāmakaranīyo bāhiteyyo. sace kho tvam bhikkhu vāyam ajjhosissasi, opasāyiko me bhavissasi vatthusāyiko yathākāmakaranīyo bāhiteyyo. sace kho tvam bhikkhu bhūte ajjhosissasi, opasāyiko me bhavissasi vatthusāyiko yathākāmakaranīyo bāhiteyyo. sace kho tvam bhikkhu deve ajjhosissasi, opasāviko me bhavissasi vatthusāviko vathākāmakaranīvo bāhitevvo. sace kho tvam bhikkhu pajāpatim ajjhosissasi, opasāyiko me bhavissasi vatthusāyiko yathākāmakaranīyo bāhiteyyo. sace kho tvam bhikkhu brahmam ajjhosissasi, opasāyiko me bhavissasi vatthusāviko vathākāmakaranīvo bāhitevvo"ti.

¹⁰³⁸āyuṃ (syā)

¹⁰³⁹te (syā)

- **8.** " ahampi kho etam bramhe jānāmi: sace pathavim ajjhosissāmi, opasāyiko te bhavissāmi vatthusāyiko yathākāmakaranīyo bāhiteyyo, sace āpam ajjhosissāmi, opasāviko te bhavissāmi vatthusāviko vathākāmakaranīyo bāhiteyyo. sace tejam ajjhosissāmi, opasāyiko te bhavissāmi vatthusāviko vathākāmakaranīvo bāhitevyo. sace vāyam ajjhosissāmi, opasāyiko te bhavissāmi vatthusāviko vathākāmakaranīvo bāhitevvo. sace bhūte ajjhosissāmi, opasāyiko te bhavissāmi vatthusāyiko vathākāmakaranīvo bāhitevvo. sace deve ajihosissāmi, opasāyiko te bhavissāmi vatthusāyiko yathākāmakaranīyo bāhiteyyo. sace pajāpatim ajjhosissāmi, opasāyiko te bhavissāmi vatthusāviko vathākāmakaranīvo bāhiteyyo. sace brahmam ajjhosissāmi, opasāyiko te bhavissāmi vatthusāviko vathākāmakaranīvo bāhitevvo. api ca te aham brahme gatiñca pajānāmi jutiñca 1040 pajānāmi: evam mahiddhiko bako brahmā, evam mahesakkho bako brahmā"ti.
- **9.** yathā katham pana me tvam mārisa gatinca pajānāsi jutinca pajānāsi: evam mahiddhiko bako brahmā, evam mahānubhāvo bako brahmā, evam mahesakkho bako brahmāti?
- **10.** yāvatā candimasuriyā pariharanti disā bhanti virocanā, tāva sahassadhā loko ettha te vattatī¹⁰⁴¹ vaso. parovarañca¹⁰⁴² jānāsi atho rāgavirāginam, itthabhā-

¹⁰⁴⁰ cutiñca (sī, katthaci)

¹⁰⁴¹vattate (machasam)

¹⁰⁴²paroparañca (machasam, sī, katthaci)

vaññathābhāvam sattānam āgatim gatinti.

evam kho te aham brahme gatiñca¹⁰⁴³ pajānāmi jutiñca¹⁰⁴⁴ pajānāmi: evam mahiddhiko bako brahmā, evam mahānubhāvo bako brahmā, evam mahesakkho bako brahmāti.

11. atthi kho brahme aññe tayo kāyā¹⁰⁴⁵. taṃ tvaṃ na jānāsi napassasi. tyāhaṃ jānāmi passāmi. atthi kho brahme ābhassarā nāma kāyo yato tvaṃ cuto idhūpapanno. tassa te aticiranivāsena sā sati muṭṭhā¹⁰⁴⁶. tena taṃ tvaṃ¹⁰⁴⁷ na jānāsi na passasi. tamahaṃ jānāmi passāmi. evampi kho ahaṃ brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyaṃ. atha kho ahameva tayā bhiyyo. atthi kho brahme subhakiṇṇā¹⁰⁴⁸ nāma kāyo yato tvaṃ cuto idhūpapanno. tassa te aticiranivāsena sā sati muṭṭhā. tena taṃ tvaṃ na jānāsi na passasi. tamahaṃ jānāmi passāmi. evampi kho ahaṃ brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyaṃ. atha kho ahameva tayā bhiyyo. atthi kho brahme vehapphalā nāma kāyo, taṃ tvaṃ na jānāsi na passasi. tamahaṃ

¹⁰⁴³ āgatiñca (sī, katthaci)

¹⁰⁴⁴gatiñca (sī, katthaci)

pts page 329 q 329

bjt page 770 x 770

¹⁰⁴⁵añño kāyo (machasaṃ)

¹⁰⁴⁶pamuṭṭhā (syā)

¹⁰⁴⁷tena tvam (sī, katthaci)

¹⁰⁴⁸subhakinho nāma kāyo vehapphalo nāma kāyo abhibhū nāma kāyo (machasam); subhakinhā nāma kāyo vehapphalā nāma kāyo (syā)

jānāmi passāmi. evampi kho aham brahme neva te samasamamo abhiññāya, kuto nīceyyam atha kho ahameva tayā bhiyyo. paṭhavim kho aham brahme paṭhavito abhiññāya yāvatā paṭhaviyā paṭhavittena¹⁰⁴⁹ ananubhūtam tadabhiññāya paṭhavim nāhosim¹⁰⁵⁰. paṭhaviyā¹⁰⁵¹ nāhosim, paṭhavito nāhosim, paṭhavim meti¹⁰⁵² nā hosim, paṭhavim nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

āpam kho aham brahme āpato abhiññāya yāvatā āpassa āpattena ananubhūtam tadabhiññāya āpam nāhosim. āpasmim nāhosim, āpato nāhosim, āpam meti nā hosim, āpam nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

tejam kho aham brahme tejato abhiññāya yāvatā tejassa tejattena ananubhūtam tadabhiññāya tejam nāhosim, tejasmim nāhosim, tejato nāhosim, tejam meti nā hosim, tejam nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

vāyam kho aham brahme vāyato abhiññāya yāvatā vāyassa vāyattena ananubhūtam tadabhiñnāya vāyam

¹⁰⁴⁹na pahosim (machasam); nāhosi (pts)

¹⁰⁵⁰paṭhavi (syā, pts)

¹⁰⁵¹paṭhavī meti (syā, pts)

¹⁰⁵²pathavattena (machasam)

nāhosim. vāyasmim nāhosim, vāyato nāhosim, vāyam meti nā hosim, vāyam nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

bhūte kho aham brahme bhūtato abhiññāya yāvatā bhūtānam bhūtattena ananubhūtam tadabhiññāya bhūtam nāhosim, bhūtesu nāhosim, bhūtato nāhosim, bhūtam meti nā hosim, bhūtam nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

deve kho aham brahme devato abhiññāya yāvatā devatānam devattena ananubhūtam tadabhiññāya deve nāhosim, devesu nāhosim, devato nāhosim, deve meti nā hosim, deve nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

pajāpatim kho aham brahme pajāpatito abhiññāya yāvatā pajāpatissa pajāpatittena ananubhūtam tadabhiññāya pajāpatim nāhosim. pajāpatismim nāhosim, pajāpatito nāhosim, pajāpatim meti nā hosim, pajāpatim nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

brahmam kho aham brahme brahmato abhiññāya yāvatā brahmassa brahmattena ananubhūtam tadabhiññāya brahmam nāhosim, brahmasmim n

hmato nāhosim, brahmam meti nā hosim, brahmam nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

ābhassare kho aham brahme ābhassarato abhiññāya yāvatā ābhassarānam ābhassarattena ananubhūtam tadabhiññāya ābhassaram nāhosim. ābhassarasmim nāhosim, ābhassarato nāhosim, ābhassaram meti nā hosim, ābhassaram nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

subhakiṇṇe¹⁰⁵³ kho ahaṃ brahme subhakiṇṇato abhiñ-ñāya yāvatā subhakiṇṇanānaṃ subhakiṇṇattena ana-nubhūtaṃ tadabhiññāya subhakiṇṇe nāhosiṃ. subhakiṇṇesu nāhosiṃ, subhakiṇṇeto nāhosiṃ, subhakiṇṇe meti nāhosiṃ, subhakiṇṇe nābhivadiṃ. evampi kho ahaṃ brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyaṃ, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

vehapphale kho aham brahme vehapphalato abhiññā-ya yāvatā vehapphalānam vehapphalattena ananubhū-tam tadabhiññāya vehapphale nāhosim, vehapphalesu nāhosim, vehapphalato nāhosim, vehapphale meti nā hosim, vehapphale nābhivadim, evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

¹⁰⁵³ subhakinhe (machasam, syā, sī, katthaci)

abhibhum kho aham brahme abhibhuto abhiññāya yāvatā abhibhussa abhibhuttena ananubhūtam tadabhiññāya abhibhum nāhosim. abhibhusmim nāhosim, abhibhuto nāhosim, abhibhum meti nā hosim, abhibhum nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

sabbam kho aham brahme sabbato abhiññāya yāvatā sabbassa sabbattena ananubhūtam tadabhiññāya sabbam nāhosim. sabbasmim nāhosim, sabbato nāhosim, sabbam meti nā hosim, sabbam nābhivadim. evampi kho aham brahme neva te samasamo abhiññāya, kuto nīceyyam, atha kho ahameva tayā bhiyyo.

12. "sace kho mārisa 1054 sabbassa sabbattena ananubhūta m^{1055} , māheva te rittakameva ahosi, tucchakameva ahosi 1056 ."

viññāṇaṃ anidassanaṃ anantaṃ sabbato pabhaṃ. taṃ paṭhaviyā¹⁰⁵⁷ paṭhavittena ananubhūtaṃ, āpassa āpattena ananubhūtaṃ, tejassa tejattena ananubhūtaṃ, vāyassa vāyattena ananubhūtaṃ, bhūtānaṃ bhūtattena ananubhūtaṃ, devānaṃ devattena ananubhūtaṃ, pajāpatissa pajāpatittena ananubhūtaṃ, brahmassa¹⁰⁵⁸

¹⁰⁵⁴te mārisa (syā, pts, sī, katthaci)

¹⁰⁵⁵ananubhūtam tadabhiññāya (machasam, syā)

¹⁰⁵⁶ahosīti (machasaṃ, syā)

¹⁰⁵⁷pathaviyā (syā)

¹⁰⁵⁸brahmānam (sīmu, machasam)

brahmattena ananubhūtam, ābhassarānam ābhassarattena ananubhūtam, subhakinnānam subhakinnattena subhakinnattena ananubhūtam, vehapphalānam vehapphalattena ananubhūtam, abhibhussa abhibhuttena ananubhūtam, sabbassa sabbattena ananubhūtam."

- **14.** "handa ca hi¹⁰⁶¹ te mārisa antaradhāyāmi"ti. handa ca hi me tvam brahme antaradhāyassu sace visahasīti. atha kho bhikkhave bako brahmā "antaradhāyissāmi samaṇassa gotamassa, antaradhāyissāmi samaṇassa gotamassā"ti nevassu me sakkoti antaradhāyitum.
- 15. evam vutte aham bhikkhave bakam brahmānam etadavocam: handa ca hi te brahme antaradhāyāmīti. "handa ca hi me tvam mārisa antaradhāyassu sace visahasī"ti. atha khvāham bhikkhave tathārūpam iddhābhisankhāram abhisankhāsim¹⁰⁶² ettāvatā bramhā ca brahmaparisā ca brahmapārisajjā ca saddanca me sossanti¹⁰⁶³. na ca mam dakkhintīti¹⁰⁶⁴ antarahito imam gātham abhāsi:

¹⁰⁵⁹subhakiṇhānaṃ (machasaṃ, syā)

¹⁰⁶⁰subhakinhattena (machasam, syā)

pts page 330 q 330

bjt page 772 x 772

¹⁰⁶¹handa carahi (machasam, sī, katthaci)

¹⁰⁶²abhisaṅkharosi (syā)

¹⁰⁶³suyyanti (syā)

¹⁰⁶⁴dakkhantīti (machasam, syā)

"bhavevāhaṃ¹⁰⁶⁵ bhayaṃ disvā bhavañca vibhavesinaṃ, bhavaṃ nābhivadiṃ kiñci¹⁰⁶⁶ nandiñca na upādiyinti."

- 16. atha kho bhikkhave brahmā ca brahmaparisā ca brahmapārisajjā ca acchariyabbhutacittā jātā ahesum: acchariyam vata bho, abbhutam vata bho, samaṇassa gotamassa mahiddhikatā mahānubhāvatā. na vata no ito pubbe diṭṭho vā suto vā añño samaṇo vā brāhmaṇo vā evam mahiddhiko evam mahānubhāvo yathāyam¹⁰⁶⁷ samaṇo gotamo sakyaputto sakyakulā¹⁰⁶⁸ pabbajito. bhavarāmāya vata bho pajāya bhavaratāya bhavasammuditāya¹⁰⁶⁹ samūlam bhavam udabbahīti.
- 17. atha kho bhikkhave māro pāpimā aññataram brahmapārisajjam anvāvisitvā mam etadavoca: " sace kho tvam mārisa evam jānāsi, sace tvam evamanubuddho, mā sāvake upanesi mā pabbajite. mā sāvakānam dhammam desesi mā pabbajitānam. mā sāvakesu gedhimakāsi mā pabbajitesu. ahesum kho bhikkhu tayā pubbe samaṇabrāhmaṇā lokasmim arahanto sammāsambuddhā paṭijānamānā. te sāvake upanesum pabbajite. sāvakānam dhammam desesum pabbajitānam.

¹⁰⁶⁵bhave cāhaṃ (sī, katthaci)

¹⁰⁶⁶kañci (pts, sī, katthaci)

¹⁰⁶⁷yathācāya (syā)

¹⁰⁶⁸gotamo sakyakulā (syā)

¹⁰⁶⁹bhavasamuditāya (sīmu)

bjt page 774 x 774

sāvakesu gedhimakamsu pabbajitesu. te sāvake¹⁰⁷⁰ upanetvā pabbajite, sāvakānam dhammam desetvā pabbajitānam, sāvakesu gedhikatacittā¹⁰⁷¹ pabbajitesu, kāyassa bhedā pānupacchedā hīne kāye patitthitā. ahesum pana¹⁰⁷² bhikkhu tayā pubbe samanabrāhmanā lokasmim arahanto sammā sambuddhā patijānamānā. te na sāvake upanesum na pabbajite, na sāvakānam dhammam desesum na pabbajitānam, na sāvakesu gedhimakamsu na pabbajitesu. te na sāvake upanetvā na pabbajite, na sāvakānam dhammam desetvā na pabbajitānam, na sāvakesu gedhikatacittā na pabbajitesu, kāyassa bhedā pānupacchedā panīte kāye patitthitā. tantāham bhikkhu evam vadāmi: ingha tvam mārisa appossukko ditthadhammasukhavihāramanuyutto viharassu, anakkhātam kusalam hi mārisa, mā param ovadāhī"ti.

18. evam vutte aham bhikkhave māram pāpimantam etadavocam: jānāmi kho tāham pāpima, mā tvam mañ-nittho'na mam jānātī' ti. māro tvamasi pāpima. na mam tvam pāpima hitānukampī evam vadesi. ahitānukampī mam tvam pāpima evam vadesi. tuyham hi pāpima evam hoti: yesam samaņo gotamo dhammam desissati¹⁰⁷³ te me visayam upātivattissantitī. asammāsambuddhā ca pana te pāpima samaṇabrāhmaṇā samānā

¹⁰⁷⁰sāvake (syā)

¹⁰⁷¹gedhitacittā (machasaṃ)

¹⁰⁷²ye pana (machasaṃ); kho pana (syā)

pts page 331 q 331

¹⁰⁷³desessati (machasam, syā)

'sammāsambuddhamhā'ti patijānimsu. aham kho pana pāpima sammāsambuddhova samāno 'sammāsambuddhomhī'ti patijānāmi. desentopi hi pāpima tathāgato sāvakānam dhammam tādisova. adesentopi hi pāpima tathāgato sāvakānam dhammam tādisova. upanentopi hi pāpima tathāgato sāvake tādisova, anupanentopi hi pāpima tathāgato sāvake tādisova, tam kise hetu? tathāgatassa pāpima ve āsavā sankilesikā ponobhavikā¹⁰⁷⁴ sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā, te pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā¹⁰⁷⁵ āyatim anuppādadhammā. seyyathāpi pāpima tālo matthakacchinno abhabbo puna virūļhiyā, evameva kho pāpima tathāgatassa ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā, te pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammāti.

19. iti hidam mārassa ca anālapanatāya, brahmuno ca abhinimantanatāya tasmā imassa veyyākaraņassa brahmanimantanikanteva adhivacananti.

Brahmanimantanikasuttam navamam.

¹⁰⁷⁴ponobbhavikā machasam syā ¹⁰⁷⁵anabhāvam katā machasamsyā pts page 332 q 332 bjt page 776 x 776

5.10 Māratajjaniyasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam āyasmā mahāmoggallāno¹⁰⁷⁶ bhaggesu viharati sumsumāragire¹⁰⁷⁷ bhesakalāvane migadāye. tena kho pana samayena āyasmā mahāmoggallāno abbhokāse caṅkamati.
- 2. tena kho pana samayena māro pāpimā āyasmato mahāmoggallānassa kucchigato hoti koṭṭhamanupaviṭṭho. atha kho āyasmato mahāmoggallānassa etadahosi: kinnu kho me kucchi garugaru¹⁰⁷⁸ viya māsācitaṃ maññeti. atha kho āyasmā mahāmoggallāno caṅkamā orohitvā vihāraṃ pavisitvā paññatte āsane nisīdi. nisajja kho āyasmā mahāmoggallāno paccattaṃ¹⁰⁷⁹ yoniso manasākāsi¹⁰⁸⁰.
- **3.** addasā kho āyasmā mahāmoggallāno māraṃ pāpimantaṃ kucchigataṃ koṭṭhamanupaviṭṭhaṃ. disvāna māraṃ pāpimantaṃ etadavoca: nikkhama pāpima, mā tathāgataṃ vihesesi¹⁰⁸¹ mā tathāgatasāvakaṃ. mā te ahosi dīgharattaṃ ahitāya dukkhāyāti.

¹⁰⁷⁶bhagavā (svā)

¹⁰⁷⁷susumārahire (machasaṃ); suṃsumāgire (syā)

¹⁰⁷⁸garugaro viya (machasam) garugarutaro viya (syā)

¹⁰⁷⁹māram pāpimantam paccattam (syā)

¹⁰⁸⁰manasikāsi (sī)

¹⁰⁸¹vihethasi (sī, katthaci)

- **4.** atha kho mārassa pāpimato etadahosi: " ajānameva kho maṃ ayaṃ samaṇo¹⁰⁸² apassaṃ evamāhaṃ: 'nikkhama pāpima, nikkhama pāpima, mā tathāgataṃ vihesesi mā tathāgatasāvakaṃ. mā te ahosi dīgharattaṃ ahitāya dukkhāyā'ti. yopissa so satthā, sopi maṃ neva khippaṃ jāneyya, kuto pana¹⁰⁸³ maṃ ayaṃ sāvako jānissatī"ti.
- **5.** atha kho āyasmā mahāmoggallāno māram pāpimantam etadavoca: "etasmim¹⁰⁸⁴ kho tāham¹⁰⁸⁵ pāpima jānāmi mā tvam maññittho: na mam jānātīti. māro tvamasi pāpima. tuyham¹⁰⁸⁶ hi pāpima evam hoti: 'ajānameva kho mam¹⁰⁸⁷ ayam samaņo apassam evamāha: nikkhama pāpima, nikkhama pāpima, mā tathāgatam vihesesi, mā tathāgatasāvakam. mā te ahosi dīgharattam ahitāya dukkhāyā'ti. yopissa so satthā sopi mam neva khippam jāneyya, kuto pana mam ayam sāvako jānissatī"ti.
- **6.** atha kho mārassa pāpimato etadahosi: jānameva kho mam ayam samaņo passam evamāha: nikkhama pāpima, nikkhama pāpima, mā tathāgatam vihesesi, mā tathāgatasāvakam. mā te ahosi dīgharattam ahitā-

¹⁰⁸²ayam (syā)

¹⁰⁸³kuto ca pana (syā)

¹⁰⁸⁴evampi kho (machasam, pts, syā)

¹⁰⁸⁵tyāhaṃ (sī)

¹⁰⁸⁶tassa (sī)

 $^{^{1087}}$ ajānameva mam (syā)

bjt page 778 x 778

ya dukkhāyāti. atha kho māro pāpimā āyasmato mahāmoggallānassa mukhato uggantvā paccaggaļe aṭṭhāsi.

- 7. addasā kho āyasmā mahāmoggallāno māram pāpimantam paccaggaļe thitam. disvāna māram pāpimantam etadavoca: etthapi¹⁰⁸⁸ kho tāham, pāpima passāmi. mā tvam maññattho: na mam passatīti. eso tvam pāpima paccaggaļe thito.
- **8.** bhūtapubbāhaṃ pāpima dūsī nāma māro ahosiṃ. tassa me kāļī nāma bhaginī tassā¹⁰⁸⁹ tvaṃ putto. so me tvaṃ bhāgineyyo hosi¹⁰⁹⁰. tena kho pana pāpima samayena¹⁰⁹¹ kakusandho¹⁰⁹² bhagavā arahaṃ sammāsambuddho loke uppanno hoti. kakusandhassa¹⁰⁹³ kho pana pāpima bhagavato arahato sammāsambuddhassa vidhura- sañjīva nāma sāvakayugaṃ¹⁰⁹⁴ ahosi aggaṃ bhaddayugaṃ. yāvatā kho pana pāpima kakusandhassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa sāvakā, nāssudha koci¹⁰⁹⁵ āyasmatā vidhurena samasamo hoti yadidaṃ dhammadesanāya. iminā kho etaṃ pāpima pariyāyena āyasmato vidhurassa vidhuro vi-

pts page 333 q 333

¹⁰⁸⁸etthāpi (machasam, syā)

¹⁰⁸⁹tassā bhaginiyā (syā)

¹⁰⁹⁰ahosi (machasam, syā); hosīti (sī)

¹⁰⁹¹ tena samayena pāpima (sī); tena kho pana samayena (syā)

¹⁰⁹²kakusando (syā)

¹⁰⁹³kakusandassa (syā)

¹⁰⁹⁴mahāsāvakayugaṃ (syā)

¹⁰⁹⁵tesu na ca koci (machasam)

dhurotveva¹⁰⁹⁶ samaññā udapādi.

āyasmā pana pāpima sañjīvo araññagatopi rukkhamūlagatopi suññāgāragatopi appakasireneva saññāvedayitanirodham samāpajjati. bhūtapubbam pāpima āvasmā sañjīvo aññatarasmim rukkhamūle saññā vedavitanirodham samāpanno nisinno hoti addasamsu¹⁰⁹⁷ kho pāpima gopālakā pasupālakā kassakā¹⁰⁹⁸ pathāvino avasmantam sanjivam annatarasmim rukkhamule saññāvedavitanirodham samāpajjitvā¹⁰⁹⁹ nisinnam. disvāna nesam etadahosi: acchariyam vata bho. abbhutam vata bho, ayam samano nisinnakova¹¹⁰⁰ kālakato¹¹⁰¹, handa nam¹¹⁰² dahāmāti atha kho te pāpima gopālakā pasupālakā kassakā pathāvino tinañca katthañca gomayañca sankaddhitvā āyasmato sañjīvassa kāye upacinitvā aggim datvā pakkamimsu. atha kho pāpima āyasmā sañjīvo tassā rattiyā accayena tāya samāpattiyā vutthahitvā cīvarāni¹¹⁰³ papphotetvā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram¹¹⁰⁴ ādāya gāmam pindāya pāvisi. addasamsu kho te pāpima gopālakā pasupālakā kassakā pathāvino āyasmantam sañjīvam pindāva carantam. disvāna nesam etadahosi:

¹⁰⁹⁶ vidhuroteva samaññā (machasaṃ); vidhuro vidhuroteva (pts)

¹⁰⁹⁷addasāsum (sī)

¹⁰⁹⁸ kasakā (syā)

¹⁰⁹⁹samāpannam (machasam, syā, pts)

¹¹⁰⁰nisinnako (syā)

¹¹⁰¹kālaṅkato (machasaṃ)

¹¹⁰² handahi nam (sī)

¹¹⁰³tāni cīvarāni (sī)

¹¹⁰⁴pattacīvaramādāya (machasam, syā)

acchariyam vata bho, abbhutam vata bho. ayam samano nisinnakova kālakato svāyam patisañjīvitoti¹¹⁰⁵. iminā kho etam¹¹⁰⁶ pāpima pariyāyena āyasmato sañjīvassa sañjīvo¹¹⁰⁷ sañjīvotveva samaññā udapādi.

- atha kho pāpima dūsissa mārassa¹¹⁰⁸ etadahosi: 9. imesam kho aham bhikkhūnam sīlavantānam kalvānadhammānam neva jānāmi āgatim vā gatim vā. yannūnāham brāhmanagahapatike anvāviseyyam: etha tumhe bhikkhū sīlavante kalyānadhamme akkosatha paribhāsatha rosetha vihesetha. appevanāma tumhehi akkosiyamānānam paribhāsiyamānānam rosiyamānānam vihesiyamānānam siyā cittassa aññathattam, yathā tam¹¹⁰⁹ dūsī māro labhetha otāranti. atha kho te pāpima dūsī māro brāhmana gahapatike anvāvisi: etha tumhe, bhikkhū sīlavante kalyāṇadhamme akkosatha paribhāsatha rosetha vihesetha. appevanāma tumhehi akkosiyamānānam paribhāsiyamānānam rosiyamānānam vihesivamānānam siyā cittassa aññathattam, yathā tam dūsī māro labhetha otāranti.
- **10.** atha kho te pāpima brāhmaṇagahapatikā anvāviṭṭhā¹¹¹⁰ dūsinā mārena bhikkhū sīlavante kalyāṇadham-

```
1105 paţisaññiţhitoti (syā)
pts page 334 q 334
1106 evam (sī)
1107 sañjīvoteva samaññā (machasam); sañjīvosañjīvoteva (pts)
bjt page 780 x 780
1108 dūsimārassa (sī)
1109 yathā nam (sī, syā, pts)
1110 anvāvisiţţhā (machasam, syā)
```

me akkosanti paribhāsanti rosenti vihesenti: "ime pana mundakā samanakā ibbhā kinhā¹¹¹¹ bandhupādāpaccā 'jhāvinosmā jhāvinosmā'ti pattakkhandhā adhomukhā madhurakajātā jhāyanti pajjhāyanti nijjhāyanti apajjhāyanti. seyyathāpi nāma ulūko rukkhasākhāya¹¹¹² mūsikam magayamāno¹¹¹³ jhāyati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati, evamevime mundakā samanakā ibbhā kinhā bandhupādāpaccā 'jhāyinosmā jhāyinosmā'ti pattakkhandhā adhomukhā madhurakajātā jhāyanti pajjhāyanti nijjhāyanti apajjhāyanti. seyyathāpi nāma kotthu¹¹¹⁴ nadītīre macche magayamāno ihāvati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati, evamevime mundakā samanakā ibbhā kinhā bandhupādāpaccā 'jhāyinosmā ihāvinosmā'ti pattakkhandhā adhomukhā madhurakajātā jhāyanti pajjhāyanti nijjhāyanti apajjhāyanti. sevyathāpi nāma bilāro sandhisamalasankatīre mūsikam magayamāno jhāyati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati, evamevime mundakā samanakā ibbhā kinhā bandhupādāpacca 'jhāyinosmā jhāyinosmā'ti pattakkhandhā adhomukhā madhurakajātā jhāvanti pajjhāvanti nijjhāyanti apajjhāyanti. seyyathāpi nāma gadrabho vahacchinno sandhisamalasankatīre jhāyati pajjhāyati nijjhāvati apajjhāvati, evamevime mundakā samanakā ibbhā kiņhā bandhupādāpaccā 'jhāyinosmā, jhāyinosmā'ti pattakkhandhā adhomukhā madhurakajātā jhāvanti pajjhāyanti nijjhāyanti apajjhāyantī"ti.

¹¹¹¹kaṇhā (syā); kiṇṇā (sī, katthaci)

¹¹¹²rukkhasākhāyam (machasam, syā, pts)

¹¹¹³maggayamāno (machasam, syā)

¹¹¹⁴ kottho (syā)

ye kho pana pāpima tena samayena manussā kālaṃ karonti, yebhuyyena kāyassa bhedā parammaraṇā apā-yaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapajjanti.

11. atha kho pāpima kakusandho¹¹¹⁵ bhagavā araham sammāsambuddho bhikkhū āmantesi: anvāvitthā kho bhikkhave brāhmaṇagahapatikā dūsinā mārena: 'etha tumhe, bhikkhū, sīlavante kalyānadhamme akkosatha paribhāsatha rosetha vihesetha, appevanāma tumhehi akkosiyamānānam paribhāsiyamānānam rosiyamānānam vihesiyamānānam siyā cittassa aññathattam yathā tam¹¹¹⁶ dūsī māro labhetha otāranti etha tumhe bhikkhave mettāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim¹¹¹⁷ iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharityā viharatha, karunāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāva sabbāvantam lokam karunāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharatha. muditāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim iti uddhamadho

pts page 335 q 335

bjt page 782 x 782

¹¹¹⁵kakusando (syā)

¹¹¹⁶yathā nam (sī, syā, pts)

¹¹¹⁷catuttham (machasam, syā)

tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam muditāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharatha. upekkhāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharathāti.

12. atha kho te pāpima bhikkhū kakusandhena¹¹¹⁸ bhaqayatā arahatā sammā sambuddhena evam ovadiyamānā evam anusāsiyamānā araññagatāpi rukkhamūlagatāpi suññāgāragatāpi mettāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharimsu. tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajihena pharityā viharimsu, karunāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharimsu. tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam karuņāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharimsu. muditāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharimsu. tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam muditāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharim-

¹¹¹⁸kakusandena (syā)

su. upekkhāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharimsu. tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharimsu.

- 13. atha kho pāpima dūsissa mārassa etadahosi: "evampi kho aham karonto imesam bhikkhūnam sīlavantānam kalyāṇadhammānam neva jānāmi āgatim vā gatim vā. yannūnāham brāhmaṇagahapatike anvāviseyyam: etha tumhe, bhikkhū sīlavante kalyāṇadhamme sakkarotha garukarotha mānetha pūjetha appevanāma tumhehi sakkarīyamānānam garukarīyamānānam māniyamānānam pūjiyamānānam siyā cittassa añnattam yathā tam dūsī māro labhetha otāranti.
- 14. atha kho te pāpima, dūsīmāro brāhmaṇagahapatike anvāvisi: etha tumhe, bhikkhū sīlavante kalyāṇadhamme sakkarotha garukarotha mānetha pūjetha. appevanāma tumhehi sakkarīyamānānaṃ garukarīyamānānaṃ māniyamānānaṃ pūjiyamānānaṃ siyā cittassa aññathattaṃ yathā taṃ¹¹¹⁹ dūsī māro labhetha otāranti. atha kho te pāpima brāhmaṇagahapatikā anvāviṭṭhā¹¹²⁰ dūsinā mārena bhikkhū sīlavante kalyāṇadhamme sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti.

pts page 336 q 336

bjt page 784 x 784

¹¹¹⁹yathā naṃ (sī, syā, pts)

¹¹²⁰anvāvisitthā (machasam, syā)

ye kho pana pāpima tena samayena manussā kālaṃ karonti, yebhuyyena kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapajjanti.

- 15. atha kho pāpima, kakusandho¹¹²¹ bhagavā arahaṃ sammāsambuddho bhikkhū āmantesi: anvāviṭṭhā kho bhikkhave brāhmaṇagahapatikā dūsinā mārena "etha tumhe, bhikkhū sīlavante kalyāṇadhamme sakkarotha garukarotha mānetha pūjetha. appevanāma tumhehi sakkarīyamānānaṃ garukarīyamānānaṃ māniyamānānaṃ pūjiyamānānaṃ siyā cittassa añnathattaṃ yathā taṃ dūsī māro labhetha otāranti. "etha tumhe bhikkhave, asubhānupassī¹¹²² kāye viharatha. āhāre paṭikkūlasañnino sabbaloke anabhiratasannino¹¹²³, sabbasankhāresu aniccānupassinoti.
- **16.** atha kho te pāpima, bhikkhū kakusandhena¹¹²⁴ bhagavatā arahatā sammāsambuddhena evam ovadiyamānā evam anusāsiyamānā araññagatāpi rukkhamūlagatāpi suññāgāragatāpi asubhānupassī kāye vihariṃsu, āhāre paṭikkūlasaññino, sabbaloke anabhiratasaññino sabbasaṃkhāresu aniccānupassino.
- **17.** atha kho pāpima, kakusandho bhagavā araham sammāsambuddho pubbanhasamayam nivāsetvā pat-

¹¹²¹kakusano (syā)

¹¹²²asubhānupassino (machasaṃ)

¹¹²³anabhiratisaññino (machasaṃ)

¹¹²⁴kakusandena (syā)

tacīvaraṃ ādāya āyasmatā vidhurena pacchā samaṇena gāmaṃ piṇḍāya pāvisi. atha kho pāpima dūsī māro aññataraṃ kumāraṃ¹¹²⁵ anvāvisitvā sakkharaṃ gahetvā āyasmato vidhurassa sīse pahāraṃ adāsi¹¹²⁶. sisaṃ¹¹²⁷ vobhindi. atha kho pāpima āyasmā vidhuro bhinnena sīsena lohitena galantena kakusandhaṃyeva¹¹²⁸ bhagavantaṃ arahantaṃ sammāsambuddhaṃ piṭṭhito piṭṭhito anubandhi. atha kho pāpima kakusandho¹¹²⁹ bhagavā arahaṃ sammāsambuddho nāgāpalokitaṃ apalokesi: na cāyaṃ¹¹³⁰ dūsī māro mattamaññāsīti. sahāpalokanāya¹¹³¹ ca pana pāpima dūsī māro tamhā ca¹¹³² ṭhānā cavi. mahānirayañca upapajjī.

18. tassa kho pana pāpima mahānirayassa tayo nāmadheyyā honti: chaphassāyataniko itipi, saṅkusamāhato itipi, paccattavedaniyo itipi. atha kho maṃ¹¹³³ pāpima nirayapālā upasaṅkamitvā etadavocuṃ: yadā kho te mārisa saṅkunā saṅku hadaye samāgaccheyya, atha naṃ ājāneyyāsi¹¹³⁴ 'vassasahassaṃ me niraye

```
1125 kumārakam (machasam, syā)
1126 pahāramadāsi (machasam, syā)
1127 sīsam te bhindissāmīti (katthaci)
1128 kakusandam yeva (syā)
pts page 337 q 337
1129 kakasando (syā)
1130 nacāyam (pts, syā)
1131 nāgāpalokanāya (sī) sabhāpalokanā
1132 tamhāva (sī)
bjt page 786 x 786
1133 atha nam tvam (syā)
1134 atha nam tvam jāneyyāsi (machasam)
```

paccamānassā'ti. so kho aham pāpima bahūni vassāni¹¹³⁵ bahūni vassasatāni bahūni vassasahassāni tasmim mahāniraye apaccim. dasavassasahassāni¹¹³⁶ tasseva mahānirayassa ussade apaccim vuṭṭhānimam nāma vedanam¹¹³⁷ vediyamāno. tassa mayham pāpima evarūpo kāyo hoti seyyathāpi manussassa. evarūpam sīsam hoti seyyathāpi macchassa.-

- **1.** kīdiso nirayo āsi yattha dūsī apaccatha. vidhuraṃ sāvakamāsajja kakusandhañca¹¹³⁸ brāhmaṇaṃ:
- 2. satam āsi ayosanku sabbe paccattavedanā, īdiso nirayo āsi yattha dūsī apaccatha, vidhuram sāvakamāsajja kakundhanca brāhmanam.
- **3.** yo etamabhijānāti¹¹³⁹ bhikkhu buddhassa sāvako, tādisam bhikkhumāsajja kanha dukkham nigacchasi.
- **4.** majjhe sarassa tiţţhanti vimānā kappaţhāyino¹¹⁴⁰, veluriyavaṇṇā rucirā accimanto pabhassarā, accharā tattha naccanti puthu nānattavaṇṇiyo.

¹¹³⁵ bahunivassasatāni (sī)

¹¹³⁶dasasahassāni (syā)

 $^{^{1137}}$ vuțțhānavedanam (syā)

¹¹³⁸kakusandañca (syā)

¹¹³⁹so etamabhijānāmi (sī)

¹¹⁴⁰kappatthāyino (syā, sī, katthaci)

- **5.** yo etamabhijānāti bhikkhu buddhassa sāvako, tādisam bhikkhumāsajja kanha dukkham nigacchasi.
- **6.** yo ve buddhena cudito bhikkhusaṅghassa pekkhato, migāramātupāsādaṃ pādaṅguṭṭhena kampayī.
- 7. yo etamabhijānāti bhikkhu buddhassa sāvako, tādisam bhikkhumāsajja kanha dukkham nigacchasi.
- **8.** yo vejayantam pāsādam¹¹⁴¹ pādanguṭṭhena kampayī, iddhibalenupatthaddho¹¹⁴² samvejesi ca devatā.
- **9.** yo etamabhijānāti bhikkhu buddhassa sāvako, tādisam bhikkhumāsajja kanha dukkham nigacchasi.
- **10.** yo vejayante¹¹⁴³ pāsāde sakkam so paripucchati, api āvuso¹¹⁴⁴ jānāsi taṇhakkhayavimuttiyo tassa sakko viyākāsi¹¹⁴⁵ pañham puṭṭho yathātatham¹¹⁴⁶.
- **11.** yo etamabhijānāti bhikkhu buddhassa sāvako, tādisaṃ bhikkhumāsajja kaṇha dukkhaṃ nigacchasi.

¹¹⁴¹vejayantapāsādam (syā)

¹¹⁴²iddhibalena patthaddho (syā)

pts page 338 q 338

¹¹⁴³vejayantapāsāde (machasam, syā)

¹¹⁴⁴api vāsava (machasaṃ)

¹¹⁴⁵vyākāsi (sī)

¹¹⁴⁶ yathākatham (syā)

bjt page 788 x 788

- **12.** yo brahmānam¹¹⁴⁷ paripucchati¹¹⁴⁸ sudhammā-yam¹¹⁴⁹ abhito sabham 'ajjāpi te āvuso¹¹⁵⁰ diṭṭhi yā te diṭṭhi pure ahū, passasi¹¹⁵¹ vītivattantam brahmaloke pabhassaram'.
- **13.** tassa brahmā viyākāsi anupubbam yathātatham, 'na me mārisa sā diţţhi yā me diţţhi pure ahu.
- **14.** passāmi vītivattantam brahmaloke pabhassaram, soham ajja katham vajjam aham niccomhi sassato.'
- **15.** yo etamabhijānāti bhikkhu buddhassa sāvako, tādisaṃ bhikkhumāsajja kaṇha dukkhaṃ nigacchasi.
- **16.** yo mahāneruno kūṭaṃ vimokhena¹¹⁵² aphassayi, vanam pubbavidehānam ye ca bhūmisayā narā.
- **17.** yo etamabhijānāti bhikkhu buddhassa sāvako, tādisaṃ bhikkhumāsajja kaṇha dukkhaṃ nigacchasi.

¹¹⁴⁷ brahmam (machasam)

¹¹⁴⁸paripucchi (sī)

¹¹⁴⁹sudhammāya (sī); sudhammāyābhito (machasam)

¹¹⁵⁰ajjāpi tyāvuso (machasaṃ)

¹¹⁵¹passa mī (sī)

¹¹⁵²vimokkhena (machasam, syā, pts, sī)

- **18.** na ve aggi veṭhayati 1153 ahaṃ bālaṃ ḍahāmitī 1154 , bālova 1155 jalitaṃ aggiṃ āsajjana sa ḍayhati 1156 .
- **19.** evameva tuvam māra āsajjana¹¹⁵⁷ tathāgatam, sayam dahissasi attānam bālo aggimva samphusam.
- **20.** apuññaṃ pasavī māro āsajjana¹¹⁵⁸ tathāgataṃ, kinnu maññasi pāpima na me pāpaṃ vipaccati.
- **21.** karoto cīyati¹¹⁵⁹ pāpam cirarattāya kandati¹¹⁶⁰, māra nibbinda buddhamhā āsam mākāsi bhikkhusu.
- **22.** iti māram atajjesi¹¹⁶¹ bhikkhu bhesakalāvane, tato so dummano yakkho tatthevantaradhāyathāti.

Māratajjaniyasuttam dasamam.

cūļayamakavaggo pañcamo.

```
1153 cetayati (machasam, syā, pts)
1154 dahāmīti (pts, sī)
1155 bālo ca (machasam, syā, pts)
1156 āsajja nam sa dayhati (sīmu, machasam)
1157 āsajjanam (sīmu, machasam)
1158 āsajja nam (sīmu, machasam)
1159 ca yati (sī)
1160 dantakasī (sīmu, machasam)
1161 tajjesi (sīmu)
pts page 339 q 339
bjt page 790 x 790
```

tassa vaggassa uddānam:

sāleyyaverañja duve ca vedā cūļamahādhammasamādanam ca, vīmaṃsakosambiyatho ca brahmā dūsī ca māro pañcamo ca vaggo.

mūlapaņņāsakam niţţhitam.

" bahūni deva vatthūti puna veranjiyā bahudeva kathā aparo visākho ca sālapadāvana dhammanca nāmo vīmaṃsana kālagomakanca dūsite puthāroṭhāpitā jināssantāti" q

" sāleyya verañja vedassa cūļamahā dhammasamādānam, vīmamsakā ca brahmā dūsī ca māro pañcamo varavaggo" (syā).

(bahuni deva sāleyyavatthu puna¹¹⁶² verañjiyā, bahu devakathā aparā visākho sālapādapo

dhammañca nāmaṃ vīmaṃsakalahā nimantaṃ dūsiko, puna thero ca ṭhapito paṇṇāsañcāttataṃ gatanti.); sīmu.

(sāleyya verañjaduve ca tuṭṭhi cūḷa mahādhammasamādānañca, vīmaṃsakā kosambi ca brāhmaṇo dūsī ca māro dasamo ca vaggo

mūlapariyāyo ceva sīhanādo ca uttamo, kakaco ceva

¹¹⁶²vatthunatha (sīmu, katthaci)

NOTES 839

gosingo sāleyyo ca ime pañca); (machasam)

Notes

^aimasmim pāṭhe ceva īdisesu aññesu pāṭhesu ca vessagirisilālipiādisu dissamānehi porāṇikasīhalapadehi sadisāni padāni dissante. tasmā ete pāṭhā laṅkāyam porāṇikehi sīhalakattherehi nikkhittāti anumātum sakkā.

bkhīṇāsavaha=khīṇāsavassa

c'cattāravānaka, pañcavānaka, iti 'avānaka' 'saddo sabbesu patipotthakesu dissati. tathāpi purātana sīhalasilālipisu 'doavanaka sisam. 4. 221, tiṇavanaka sisam. 3. 177, cataravanaka sisam. x 5. 85, iccādisu 'avanaka, saddova āgato.

^d(iṅgalīsapotthake esā gāthā na dissate.)

^easmim dukkhasaccaniddese pariyāya dukkhadhammāva vuttā. tathāpi" appiyehi sampayogo dukkho - piyehi vippayogo dukkho"ti aññatra niddiṭṭhāni pariyāya dukkhāni idha aniddiṭṭhāni. tānipi syāma - maramma potthakesu dissanti. tesu pana " vyādhipi dukkho" ti na dissati.

fte pahīyanti te abbhattham gacchanti, tesam pahānā ajjhattameva cittam santiţţhati sannisīdati ekodi hoti samādiyati.

g"potthakāgatā pana uddānagāthā sabbathā visadisā aparisuddhā ca" siri dhammārāma suddhi-adholipi: "cūļasīhanāda lomahaṃsa varo mahācūļadukkhakhandhaanumānikasuttaṃ khilapattha madhupiṇḍika dvidhāvitakka pañcanimittakathā puna vaggo" (machasam, sīmu).

hvammīkasutta (pts, nld).

840 NOTES

ⁱpāsarāsi sutta, aṭṭhakathā, machasaṃ.

 ^{j} dakkhiṇaṃ jāṇumaṇḍalaṃ puthuviyaṃ nihantvā yenāhaṃ, mahāvaggapāļi.

ksutadharo - pe- anusayasamugghātāya, machasam

lye -pe- anusayamugghātā, syā

^mrevatena - pe- kathaṃrūpena, machasaṃ. syā

ⁿcakkhumā puriso - pe- evarūpena, machasam.

 $^{\rm o}$ assumha kho mayam.. anañ
ñanti ayam sabbo pāṭho syā. machasam. potthakesu na dissati.

^pgiñjakachakka sālavanam pariharitum paññāvato saccakanisabho mukhavaṇṇapasīdanādinā tiṭṭhakevaṭṭa assapura jaṭilenāti, sīmu.

^qsīhaļatālapaņņamayapotthakesu ayameva pāṭho dissate.

Book II

Majjhimapaṇṇāsapāļi

Gahapativaggo

1.1 Kandarakasuttam

1. evam me sutam ekam samayam bhagavā campāyam viharati gaggarāya pokkharaniyā tīre mahatā bhikkhusanghena saddhim. atha kho pesso ca hatthārohaputto kandarako ca paribbājako yena bhagavā tenupasankamimsu. upasankamitvā pesso hatthārohaputto bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. kandarako pana paribbājako bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārāniyam 1163 vītisāretvā ekamantam aṭṭhāsi. ekamantam ṭhito kho kandarako paribbājako tunhībhūtam tunhībhūtam bhikkhusangham anuviloketvā bhagavantam etadavoca: acchariyam bho gotama, abbhutam bho gotama, yāvancidam bhotā gotamena sammā bhikkhusangho paṭipādito: yepi te bho gotama ahesum atītamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, tepi bhagavanto etaparamamye

¹¹⁶³ sāranīyam (machasam)

va sammā bhikkhusangham patipādesum seyyathāpi etarahi bhotā gotamena sammā bhikkhusangho patipādito, yepi te bho gotama bhavissanti anāgatamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, tepi bhagavanto etaparamamyeva sammā bhikkhusangham patipādessanti sevvathāpi etarahi bhotā gotamena sammā bhikkhusangho patipāditoti. evametam kandaraka, evametam kandaraka, yepi te kandaraka ahesum atītamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, tepi bhagavanto etaparamamyeva sammā bhikkhusangham patipādesum seyyathāpi etarahi mayā sammā bhikkhusangho patipādito. yepi te kandaraka bhavissanti anāgatamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, tepi bhagavanto etaparamamyeva sammā bhikkhusangham patipādessanti sevvathāpi etarahi mavā sammā bhikkhusangho patipādito, santi hi kandaraka bhikkhū imasmim bhikkhusanghe arahanto khīnāsavā vusitavanto katakaranīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīnabhavasamyojanā sammadaññā vimuttā. santi pana¹¹⁶⁴ kandaraka bhikkhū imasmim bhikkhusaṅghe sekhā¹¹⁶⁵ santatasīlā santatavuttino nipakā nipakavuttino. te catusu satipatthānesu sūpatthitacittā¹¹⁶⁶ viharanti, katamesu catusu: idha kandaraka bhikkhū kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijihādomanassam, vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke

bjt page 004 x 4 ¹¹⁶⁴santi hi (machasaṃ)

¹¹⁶⁵sekkhā (machasam)

¹¹⁶⁶ suppatitthita cittā (machasam); supatitthita (svā) pts page 340 g 340

845

abhijjhādomanassam, citte cittānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam, dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassa'nti.

- 2. evam vutte pesso hatthārohaputto bhagavantam etadavoca: acchariyam bhante, abbhutam bhante, vāva supaññattācime bhante bhagavatā cattāro satipaţthānā sattānam visuddhiyā sokapariddavānam 1167 samatikkamāva dukkhadomanassānam atthaṅgamāva¹¹⁶⁸ ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya. mayampi hi bhante gihī odātavasanā kālena kālam imesu catusu satipatthānesu sūpatthitacittā viharāma, idha mayam bhante kāye kāyānupassino viharāma, ātāpino sampajānā satimanto vineyva loke abhijjhādomanassam, vedanāsu vedanānupassino viharāma ātāpino sampajānā satimanto vineyya loke abhijihādomanassam, citte cittānupassino viharāma ātāpino sampajānā satimanto vineyya loke abhijihādomanassam, dhammesu dhammānupassino viharāma ātāpino sampajānā satimanto vineyya loke abhijjhādomanassam.
- **3.** acchariyam bhante, abbhutam bhante, yāvañcidam bhante bhagavā evam manussagahane evammanussakasaṭe evammanussasāṭheyye vattamāne sattānam hitāhitam jānāti. gahanam hetam bhante yadidam manussā, uttānakam hetam bhante yadidam pasavo.

¹¹⁶⁷soka paridevānam (machasam, syā)

¹¹⁶⁸atthagamāya (pts)

aham hi bhante pahomi hatthidammam sāretum yāvatakena antarena campam gatāgatam karissati sabbāni tāni sāthevvāni kūtevvāni vankevvāni jimhevvāni pātukarissati. amhākam pana bhante dāsāti vā pessāti vā kammakarāti vā aññathā va kāyena samudācaranti, aññathā va vācāva¹¹⁶⁹ samudācaranti, aññathā va nesam cittam hoti, acchariyam bhante, abbhutam bhante, vāvañcidam bhante bhagavā evam manussagahane evam manussakasate evam manussasātheyye vattamāne sattānam hitāhitam jānāti. gahanam hetam bhante yadidam manussā, uttānakam¹¹⁷⁰ hetam bhante vadidam pasavo ti. evametam pessa, evametam pessa, gahanam hetam pessa yadidam manussā, uttānakam hetam pessa vadidam pasavo, cattārome pessa puggalā santo samvijjamānā lokasmim, katame cattāro: idha pessa ekacco puggalo attantapo hoti attaparitapananuyogamanuyutto. idha pana pessa ekacco puggalo parantapo hoti paraparitāpanānuyogamanuyutto. idha pana pessa ekacco puggalo attantapo ca hoti attaparitapanānuyogamanuyutto, parantapo na ca paraparitāpanānuyogamanuyutto. idha pana pessa ekacco puggalo nevattantapo hoti nattaparitapananuvogamanuvutto, na parantapo na paraparitāpanānuvogamanuvutto, so anattantapo aparantapo dittheva dhamme nicchāto nibbuto sītibhūto sukhapaţisamvedī brahmabhūtena attanā viharati. imesam pessa catunnam puggalānam katamo te puggalo cittam ārādhetī'ti.

 $^{^{1169}}$ aññathā va vācāya aññathā va nesam (pts) 1170 uttānakañhetam (machasam)

bjt page 006 x 6

pts page 341 q 341

- 4. yvāyam bhante puggalo attantapo attaparitāpanānuyogamanuyutto, ayam me puggalo cittam nārādheti. yopāyam bhante puggalo parantapo paraparitāpanānuyogamanuyutto, ayampi me puggalo cittam nārādheti. yopāyam bhante puggalo attantapo ca attaparitāpanānuyogamanuyutto parantapo ca paraparitāpanānuyogamanuyutto, ayampi me puggalo cittam nārādheti. yo ca kho ayam puggalo nevattantapo nāttaparitāpanānuyogamanuyutto na parantapo na paraparitāpanānuyogamanuyutto, so anattantapo aparantapo diṭṭheva dhamme nicchāto nibbuto sītībhūto sukhapaṭisamvedi¹¹⁷¹ brahmabhūtena attanā viharati. ayam me¹¹⁷² puggalo cittam ārādhetī'ti.
- **5.** kasmā pana te pessa ime tayo puggalā cittam nārādhentī'ti.
- **6.** yvāyam bhante puggalo attantapo attaparitāpanānuyogamanuyutto, so attānam sukhakāmam dukkhapaṭikkūlam ātāpeti, paritāpeti. iminā me ayam puggalo cittam nārādheti. yopāyam bhante puggalo parantapo paraparitāpanānuyogamanuyutto, so param sukhakāmam dukkhapaṭikkūlam ātāpeti, paritāpeti. iminā me ayam puggalo cittam nārādheti. yopāyam bhante puggalo attantapo ca attaparitāpanānuyogamanuyutto parantapo ca paraparitāpanānuyogamanuyutto, so attānanca paranca sukhakāmam dukkha patikkūlam¹¹⁷³

¹¹⁷¹ sukhappaṭisaṃvedī (machasaṃ)

¹¹⁷²ayameva me (machasam)

¹¹⁷³sukhakāme dukkhapaţikkūle (sīmu, pts)

ātāpeti, paritāpeti. iminā me ayam puggalo cittam nārādheti. yo ca kho ayam bhante puggalo nevattantapo nāttaparitāpanānuyogamanuyutto na parantapo na paraparitāpanānuyogamanuyutto, so anattantapo aparantapo diṭṭheva dhamme nicchāto nibbuto sitībhūto sukhapaṭisaṃvedī brahmabhūtena attanā viharati. so attānaṃ ca parañca sukhakāmaṃ dukkhapaṭikkūlaṃ neva ātāpeti, na paritāpeti. iminā me ayaṃ puggalo cittaṃ ārādheti. handa ca dāni mayaṃ bhante gacchāma bahukiccā mayaṃ bahu karaṇīyā'ti.

- 7. yassa dāni tvam pessa kālam maññasī'ti. atha kho pesso hatthārohaputto bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi.
- **8.** atha kho bhagavā acirapakkante pesse hatthārohaputte bhikkhū āmantesi. paṇḍito bhikkhave pesso hatthārohaputto mahā pañño bhikkhave pesso hatthārohaputto, sace bhikkhave pesso hatthārohaputto muhuttaṃ nisīdeyya yāvassāhaṃ ime cattāro puggale vitthārena vibhajāmi. mahatā atthena saññutto¹¹⁷⁴ agamissa. api ca bhikkhave ettāvatāpi pesso hatthārohaputto mahatā atthena sañnutto'ti.
- **9.** etassa bhagavā kālo, etassa sugata kālo, yam bhagavā ime cattāro puggale vitthārena vibhajeyya, bha-

pts page 342 q 342

bjt page 008 x 8

¹¹⁷⁴ saṃyutto (machasaṃ)

gavato sutvā bhikkhu dhāressantī'ti. tena hi bhikkhave suṇātha sādhukaṃ manasikarotha bhāsissāmī'ti. evaṃ bhante'ti kho te bhikkhu bhagavato paccassosuṃ. bhagavā etadavoca:

- 10. katamo ca bhikkhave puggalo attantapo attaparitāpanānuyogamanuyutto: idha bhikkhave ekacco puggalo acelako hoti muttācāro, hatthāpalekhano¹¹⁷⁵, na ehibhadantiko, na tiṭṭhabhadantiko, nābhihaṭaṃ,na uddissa kaṭaṃ¹¹⁷⁶, na nimantanaṃ sādiyati. so na kumbhimukhā patigaṇhāti. na khalopimukhā¹¹⁷⁷ patigaṇhāti¹¹⁷⁸. na elakamantaraṃ na daṇḍamantaraṃ na musalamantaraṃ, na dvinnaṃ bhuñjamānānaṃ, na gabbhiniyā, na pāyamānāya, na purisantaragatāya, na saṅkittīsu, na yattha sā upaṭṭhito hoti, na yattha makkhikā saṇḍasaṇḍacārinī, na macchaṃ, na maṃsaṃ,na suraṃ,na merayaṃ,na thusodakaṃ pibati¹¹⁷⁹.
- 11. so ekāgāriko vā hoti ekālopiko, dvāgāriko vā hoti dvālopiko sattāgāriko vā hoti sattālopiko. ekissāpi dattiyā yāpeti, dvīhipi dattīhi yāpeti, sattahipi dattīhi yāpeti, ekāhikampi āhāram āhāreti, dvīhikampi ahāram āhāreti sattāhikampi āhāram āhāreti. iti evarūpam

¹¹⁷⁵hatthāvalekhano (syā)

¹¹⁷⁶kataṃ (machasaṃ)

¹¹⁷⁷khalopimukhā (sīmu)

¹¹⁷⁸paṭigaṇhāti (machasaṃ)

¹¹⁷⁹pivati machasam

pts page 343 q 343

¹¹⁸⁰dvāhikam (sīmu)

addhamāsikampi pariyāyabhattabhojanānuyogamanuyutto viharati so sākabhakkho vā hoti, sāmākabhakkho vā hoti. nīvārabhakkho vā hoti. daddulabhakkho vā hoti. haṭabhakkho vā hoti, kaṇabhakkho vā hoti. ācāmabhakkho vā hoti. piññākabhakkho vā hoti. tiṇabhakkho vā hoti. gomayabhakkho vā hoti. vanamūlaphalāhāro yāpeti pavattaphalabhoji.

- 12. so sāṇānipi dhāreti. masāṇānipi dhāreti. chavadussānipi dhāreti. paṃsukūlānipi dhāreti. tirīṭānipi dhāreti. ajinānipi dhāreti. ajinakkhipampi dhāreti. kusacīrampi dhāreti. vākacīrampi dhāreti. phalakacīrampi dhāreti. kesakambalampi dhāreti. vāļakambalampi dhāreti. ulūkapakkhampi dhāreti. kesamassulocakopi hoti kesamassulocanānuyogamanuyutto. ubbaṭṭakopi¹¹¹¹¹ hoti āsanapaṭikkhitto. ukkuṭikopi hoti ukkuṭikappadhānamanuyutto. kaṇṭakāpassaye seyyaṃ kappeti. sāyatatiyakampi udakorohaṇānuyogamanuyutto viharati. iti evarūpaṃ anekavihitaṃ kāyassa ātāpanaparitāpanānuyogamanuyutto viharati. ayaṃ vuccati bhikkhave puggalo attantapo attaparitāpanānuyogamanuyutto.
- **13.** katamo ca bhikkhave puggalo parantapo paraparitāpanānuyogamanuyutto: idha bhikkhave ekacco puggalo orabbhiko hoti, sūkariko sākuntiko¹¹⁸² māga-

¹¹⁸¹ubbhaţṭhakopi (sīmu); ubbhaṭṭhakopi (machasaṃ); ubbhatthakopi (syā)

bjt page 010×10

¹¹⁸²sākuņiko (machasaṃ)

viko ļuddo macchaghātako coro coraghātako¹¹⁸³ bandhanāgāriko, ye vā panaññepi keci kurūrakammantā, ayam vuccati bhikkhave puggalo parantapo paraparitāpanānuyogamanuyutto.

14. katamo ca bhikkhave puggalo attantapo ca attaparitāpanānuyogamanuyutto parantapo ca paraparitāpanānuvogamanuvutto: idha bhikkhave ekacco puggalo rājā vā hoti khattiyo muddhābhisitto¹¹⁸⁴, brāhmano vā mahāsālo, so puratthimena nagarassa navam santhāgāram kārāpetvā kesamassum ohāretvā kharājinam nivāsetvā sappitelena kāyam abbhañjitvā migavisānena¹¹⁸⁵ pitthim kandūvamāno santhāgāram pavisati saddhim mahesiyā brāhmanena ca purohitena. so tattha anantarahitāva bhumivā haritupattāva 1186 sevvam kappeti, ekissā gāvivā sarūpavacchāva vam ekasmim thane khīram hoti, tena rājā yāpeti. yam dutiyasmim thane khīram hoti, tena mahesī yāpeti. yam tativasmim thane khīram hoti tena brāhmano purohito yāpeti. yam catutthasmim thane khīram hoti, tena aggim juhanti. avasesena vacchako yāpeti, so evamāha: ettakā usabhā haññantu yaññatthāya, ettakā vacchatarā haññantu yaññatthāya¹¹⁸⁷, ettikā vacchatarivo haññantu yaññatthāya, ettakā ajā haññantu yaññatthāya, ettakā urabbhā haññantu vaññatthāya, ettakā

¹¹⁸³ goghātako (machasaṃ) adhikaṃ

¹¹⁸⁴muddhāvasitto (machasaṃ)

¹¹⁸⁵magavisāņena (machasaṃ)

¹¹⁸⁶haritūpalittāya (machasaṃ, syā)

pts page 344 q 344

 $^{^{1187}\}mathrm{ettak\bar{a}}$ assā haññantu yaññatthāya (machasaṃ) adhikaṃ

rukkhā chijjantu yūpatthāya, ettakā dabbā lūyantu barihisatthāyāti¹¹⁸⁸. yepassa te honti dāsāti vā pessāti vā kammakarāti vā, tepi daṇḍatajjitā bhayatajjitā assumukhā rudamānā parikammāni karonti. ayaṃ vuccati bhikkhave puggalo attantapo ca attaparitāpanānuyogamanuyutto parantapo ca paraparitāpanānuyogamanuyutto.

- 15. katamo ca bhikkhave puggalo nevattantapo nāttaparitāpanānuyogamanuyutto na parantapo na paraparitāpanānuyogamanuyutto, so anattantapo aparantapo diṭṭheva dhamme nicchāto nibbuto sitībhūto sukhapaṭisaṃvedi brahmabhūtena attanā viharati: idha bhikkhave tathāgato loke uppajjati arahaṃ sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathi satthā devamanussānaṃ buddho bhagavā, so imaṃ lokaṃ sadevakaṃ samārakaṃ sabrahmakaṃ sassamaṇabrāhmaṇiṃ pajaṃ sadevamanussaṃ sayaṃ abhiññā sacchikatvā pavedeti, so dhammaṃ deseti: ādikalyāṇaṃ majjhekalyāṇaṃ pariyosānakalyāṇaṃ sātthaṃ sabyañjanaṃ kevalaparipuṇṇaṃ parisuddhaṃ brahmacariyaṃ pakāseti. taṃ dhammaṃ suṇāti.
- **16.** gahapati vā gahapatiputto vā aññatarasmim vā kule paccājāto. so tam dhammam sutvā tathāgate saddham paṭilabhati. so tena saddhāpaṭilābhena samannāgato itipaṭisañcikkhati: sambādho gharāvāso rajāpa-

¹¹⁸⁸ parisatthāyati (syā) bit page 012 x 12

853

tho, abbhokāso pabbajjā, navidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipunnam ekantaparisuddham sankhalikhitam brahmacariyam caritum, yannūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyanti. so aparena samavena appam vā bhogakkhandham pahāva mahantam vā bhogakkhandham pahāya appam vā ñātiparivattam pahāya mahantam vā ñātiparivattam pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajati. so evam pabbajito samāno bhikkhūnam sikkhāsājīvasamāpanno pāņātipātam pahāya pāṇātipātā pativirato hoti, nihitadaņdo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapānabhūtahitānukampī viharati. adinnādānam pahāya adinnādānā pativirato hoti, dinnādāyī dinnapātikankhī athenena sucibhūtena attanā viharati, abrahmacariyam pahāya brahmacārī hoti, ārācārī virato methunā gāmadhammā, musāvādam pahāya musāvādā pativirato hoti, saccavādī saccasandho theto paccayiko avisamvādako lokassa, pisunam vācam pahāva pisunāva vācāva pativirato hoti, ito sutvā na amutra akkhātā imesam bhedāya, amutra vā sutvā na imesam akkhātā amūsam bhedāva, iti bhinnānam vā sandhātā sahitānam vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaranim vācam bhāsitā hoti. pharusam vācam pahāya pharusāya vācāya pativirato hoti, yā sā vācā nelā kanņasukhā pemanīyā hadayangamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpam vācam bhāsitā hoti. samphappalāpam pahāya samphappalāpā pativirato hoti, kālavādī bhūta-

pts page 345 q 345

vādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatim vācam bhāsitā kālena sāpadesam pariyantavatim atthasamhitam.

- so bījagāmabhūtagāmasamārambhā pativirato hoti. ekabhattiko hoti rattūparato virato vikālabhojanā. naccagītavāditavisūkadassanā pativirato hoti. mālāgandhavilepanadhāranamandanavibhūsanatthānā pațivirato hoti. uccāsayanamahāsayanā paţivirato hoti. jātarūparajatapatiggahanā pativirato hoti āmakadhaññapatiggahanā pativirato hoti. āmakamamsapatiggahanā pativirato hoti. itthikumārikapatiggahanā pativirato hoti. dasidasapatiggahana pativirato hoti. ajelakapatiggahanā pativirato hoti. kukkutasūkarapatiggahanā pativirato hoti. hatthigavāssavalavāpatiggahanā pativirato hoti. khettavatthupatiggahanā pativirato hoti. dūtevyapahīnagamanānuyogā pativirato hoti. kayavikkayā pativirato hoti. tulākūtakamsakutamānakūtā paţivirato hoti. ukkoţanavañcananikatisāciyogā paţivirato hoti. chedanavadhabandhanaviparāmosaālopasahasākārā paţivirato hoti.
- 18. so santuţţho hoti kāyaparihārikena cīvarena, kucchiparihārikena piṇḍapātena, so yena yeneva pakkamati, samādāyeva pakkamati. seyyathāpi nāma pakkhīsakuņo yena yeneva ḍeti, sapattabhārova ḍeti. evamevaṃ bhikkhu santuţţho hoti kāyaparihārikena cīvarena, kucchiparihārikena pindapātena. yena yeneva

pts page 346 q 346 bit page 014 x 14

855

pakkamati samādāyeva pakkamati. so iminā ariyena sīlakkhandhena samannāgato ajjhattam anavajjasukham patisamvedeti.

- 19. so cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjati. sotena saddam sutvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati sotindriyam, sotindrive samvaram āpajjati.
- 20. ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraņamenam ghānindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati ghānindriyam ghānindriye samvaram āpajjati.
- 21. jivhāya rasam ghāyitvā sāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam jivhindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati jivhindriyam, jivhindriye samvaram āpajjati.

- 22. kāyena phoţṭhabbaṃ phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇametaṃ kāyindriyaṃ asaṃvutaṃ viharantaṃ abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṃ, tassa saṃvarāya paṭipajjati, rakkhati kāyindriyaṃ, kāyindriye saṃvaraṃ āpajjati.
- 23. manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇametam manindriyam asaṃvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṃvarāya paṭipajjati, rakkhati manindriyam, manindriye saṃvaram āpajjati. so iminā ariyena indriyasaṃvarena samannāgato ajjhattam abyāsekasukham paṭisaṃvedeti.
- 24. so abhikkante paṭikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, sammiñjite pasārite sampajānakārī hoti, saṅghāṭipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti.
- 25. so iminā ca ariyena sīlakkhandhena samannāgato iminā ca ariyena indriyasaṃvarena samannāgato iminā ca ariyena satisampajaññena samannāgato vivittaṃ senāsanaṃ bhajati. araññaṃ rukkhamūlaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapatthaṃ abbhokāsaṃ palālapuñjaṃ.

857

26. so pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto nisīdati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam panidhāya, parimukham satim upaṭṭhapetvā. so abhijjham loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati, abhijjhāya cittam parisodheti. byāpādapadosam pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī. byāpādapadosā cittam parisodheti, thīnamiddham pahāya vigatathīnamiddho viharati ālokasaññī sato sampajāno. thīnamiddhā cittam parisodheti, uddhaccakukkuccam pahāya anuddhato viharati ajjhattam vūpasantacitto. uddhaccakukkuccā cittam parisodheti. vicikiccham pahāya tiṇṇavicikiccho viharati akathaṅkathī kusalesu dhammesu. vicikicchāya cittam parisodheti.

27. so ime pañca nīvaraņe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraņe, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhanca kāyena paṭisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti:upekkhako satimā sukhavihārīti tam tatiyam jhānam upasampajja viharati. sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanassānam

pts page 347 q 347 bjt page 016 x 16

atthaṅgamā¹¹⁸⁹ adukkhaṃ asukhaṃ¹¹⁹⁰ upekkhāsati pārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ¹¹⁹¹ upasampajja viharati.

28. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte¹¹⁹² pubbe nivāsānussatinānāya cittam abhininnāmeti. so anekavihitam pubbenivāsam anussarati, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātivo catassopi jātivo pañcapi jātivo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra udapādim¹¹⁹³ tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati.

29. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ţhi-

¹¹⁸⁹atthagamā (pts)

¹¹⁹⁰adukkhamasukham (machasam)

¹¹⁹¹catutthajjhānaṃ (sīmu)

¹¹⁹²ānejjappatte (machasaṃ, sīmu)

pts page 348 q 348

¹¹⁹³uppādim (sīmu)

859

te ānenjappatte sattānam cutūpapātanānāya cittam abhininnāmeti, so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajiamāne, hine paņīte suvaņņe dubbaņņe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. ime vata bhonte sattā kāvaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchāditthikā micchāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti, so evam samāhite citte parisuddhe pariyodate anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite āneñjappatte āsavānam khayañāṇāya cittam abhininnāmeti. so idam dukkhanti vathābhūtam pajānāti, avam dukkhasamudavoti vathābhūtam pajānāti. avam dukkhanirodhoti vathābhūtam pajānāti. ayam dukkhanirodhagāminīpaţipadāti yathābhūtam pajānāti, ime āsavāti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavasamudayoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhagāminīpatipadāti yathābhūtam pajānāti. tassa evam jānato evam passato kāmāsavā pi cittam vimuc-

bjt page 018 x 18

cati. bhavāsavāpi cittam vimuccati. avijjāsavā pi cittam vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti ñāṇam hoti. khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam,katam karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāti.

- **30.** ayam vuccati bhikkhave puggalo nevattantapo nāttaparitāpanānuyogamanuyutto, na parantapo na paraparitāpanānuyogamanuyutto, so anattantapo aparantapo diţţheva dhamme nicchāto nibbuto sītībhuto sukhapaţisamvedi brahmabhūtena attanā viharatī'ti.
- **31.** idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhu bhagavato bhāsitaṃ abhinandunti.

Kandarakasuttam pathamam.

pts page 349 q 349 bjt page 020 x 20

1.2 Aţţhakanāgarasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam āyasmā ānando vesāliyam viharati beluvagāmake, tena kho pana samayena dasamo gahapati atthakanāgaro pātaliputtam anuppatto hoti kenacideva karanīvena, atha kho dasamo gahapati atthakanāgaro vena kukkutārāmo vena aññataro bhikkhu tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā tam bhikkhum abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho dasamo gahapati atthakanāgaro tam bhikkhum etadavoca: kahannu kho bhante āyasmā ānando etarahi viharati. dassanakāmā hi mayam tam āyasmantam ānandanti. eso gahapati āyasmā ānando vesāliyam viharati beluvagāmake'ti. atha kho dasamo gahapati atthakanāgaro pātaliputte tam karanīyam tīretvā yena vesālī yena beluvagāmako yenāyasmā ānando tenupasankami upasankamitvā āyasmantam ānandam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho dasamo gahapati atthakanagaro avasmantam anandam etadavoca:
- 2. atthi nu kho bhante ānanda tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttam vā¹¹⁹⁴ cittam vimuccati, aparikkhīnā¹¹⁹⁵ vā āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattam vā¹¹⁹⁶ anuttaram yogakkhemam anupāpu-

¹¹⁹⁴ avimuttam ceva (machasam, syā)

¹¹⁹⁵apparikkhīṇā vā (syā); aparikkhīṇā ca (machasaṃ)

¹¹⁹⁶ananuppattamva (machasam, syā)

ņātī'ti. atthi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittam vimuccati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunātī'ti. katamo pana bhante ānanda tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittam vimuccati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunātī'ti.

3. idha gahapati bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. so iti paṭisancikkhati. idampi kho paṭhamam jhānam abhisankhatam abhisancetayitam, yam kho pana kinci abhisankhatam abhisancetayitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti. so tattha ṭhito āsavānam khayam pāpunāti, no ce āsavānam khayam pāpunāti; teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pancannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttanceva cittam vimuccati. aparikkhī-

pts page 350 q 350

bjt page 022 x 22

ņā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuņāti.

- puna ca param gahapati bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati, so iti patisañcikkhati: idampi kho dutiyam jhānam abhisankhatam abhisañcetayitam yam kho pana kiñci abhisaṅkhatam abhisañcetayitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti. so tattha thito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khayam pāpunāti; teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannam orambhāgiyānam samvojanānam parikkhavā opapātiko hoti tattha parinibbāvī anāvattidhammo tasmā lokā, ayampi kho gahapati tena bhaqavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittam vimuccati, aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram vogakkhemam anupāpunāti.
- 5. puna ca param gahapati bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti. yantam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti tam tatiyam jhānam upasampajja viharati. so itipaṭisañcikkhati: idampi kho tatiyam jhānam abhisaṅkhatam abhisañcetayitam, yam

kho pana kiñci abhisaṅkhataṃ abhisañcetayitaṃ tadaniccaṃ nirodhadhammanti pajānāti. so tattha ṭhito āsavānaṃ khayaṃ pāpuṇāti. no ce āsavānaṃ khayaṃ pāpuṇāti, teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittaṃ vimuccati. aparikkhīṇā ca āsavā parikkhayaṃ gacchanti, ananuppattañca anuttaraṃ yogakhemaṃ anupāpuṇāti.

6. puna ca param gahapati bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanassānam atthangamā adukkham asukham upekkhāsati pārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. so itipatisañcikkhati: idampi kho catuttham jhānam abhisankhatam abhisancetavitam, vam kho pana kiñci abhisankhatam abhisancetavitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti, so tattha thito āsavānam khayam pāpuņāti. no ce āsavānam khayam pāpuņāti, teneva dhammaragena taya dhammanandiya pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā, ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittam vimuccati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananup-

pattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuņāti.

- puna ca param gahapati bhikkhu mettāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutivam, tathā tatiyam, tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya¹¹⁹⁷ sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. so iti patisañcikkhati: ayampi kho mettācetovimutti¹¹⁹⁸ abhisankhatā abhisañcetayitā, yam kho pana kiñci abhisaṅkhatam abhisañcetayitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti, so tattha thito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khayam pāpunāti, teneva dhammarāgena tāva dhammanandivā pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa virato avimuttañceva cittam vimuccati, aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti.
- **8.** puna ca param gahapati bhikkhu karunāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catutthim, iti uddhama-

¹¹⁹⁷sabbatthatāya (sīmu)

¹¹⁹⁸cetasovimutti (sīmu)

bjt page 024 x 24

dho tiriyam sabbadhi sabbattatāya¹¹⁹⁹ sabbāvantam lokam karunāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. so iti patisañcikkhati: ayampi kho karunācetovimutti¹²⁰⁰ abhisankhatā abhisancetayitā, yam kho pana kiñci abhisankhatam abhisancetavitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti, so tattha thito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khayam pāpunāti, teneva dhammaragena taya dhammanandiya pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittam vimuccati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti.

9. puna ca param gahapati bhikkhu muditāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam muditāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. so iti paṭisañcikkhati: ayampi kho muditācetovimutti abhisaṅkhatā abhisañcetayitā, yam kho pana kiñci abhisaṅkhatam abhisañcetayitam tadaniccam nirodhadhammanti pajā-

¹¹⁹⁹sabbatthatāya (sīmu)

¹²⁰⁰cetasovimutti (sīmu)

pts page 352 q 352

nāti, so tattha ţhito āsavānaṃ khayaṃ pāpuṇāti. no ce āsavānaṃ khayaṃ pāpuṇāti, teneva dhammarāgena tā-ya dhammanandiyā pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saṃ-yojanānaṃ parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbā-yī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambud-dhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittaṃ vimuccati. aparikkhīṇā ca āsavā parikkhayaṃ gacchanti, ananuppattañca anuttaraṃ yogakkhemaṃ anupāpuṇāti.

10. puna ca param gahapati bhikkhu upekkhāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catutthim iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. so iti patisañcikkhati: ayampi kho upekkhācetovimutti abhisankhatā abhisancetayitā, yam kho pana kinci abhisankhatam abhisancetayitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti, so tattha thito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khayam pāpunāti, teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, vattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittam vimuccati. aparikkhīņā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuņāti.

- 11. puna ca param gahapati bhikkhu sabbaso rūpasaññānam samatikkamā paţighasaññānam atthangamā nānattasaññānam amanasikārā ananto ākāso ti ākāsānañcāyatanam upasampajja viharati, so iti patisañcikkhati: ayampi kho pana ākāsānañcāyatanasamāpatti abhisankhatā abhisancetavitā, yam kho pana kiñci abhisankhatam abhisancetayitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti, so tattha thito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khayam pāpunāti, teneva dhammaragena tava dhammanandiya pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittam vimuccati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpunāti.
- 12. puna ca param gahapati bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanam samatikkamma anantam viññāṇanti viññāṇañcāyatanam upasampajja viharati. so iti paṭisañcikkhati: ayampi kho viññāṇañcāyatana samāpatti abhisaṅkhatā abhisañcetayitā, yam kho pana kiñci abhisaṅkhatam abhisañcetayitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti. so tattha ṭhito āsavānam khayam pāpuṇāti. no ce āsavānam khayā pāpuṇāti, teneva

dhammarāgena tāyam dhammanandiyā pañcannam orambhāgiyānam saṃyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa virato viharato avimuttanceva cittam vimuccati. aparikkhīṇā ca āsavā parikkhayam gacchanti, ananuppattanca anuttaram yogakkhemam anupāpuṇāti.

13. puna ca param gahapati bhikkhu sabbaso viññānañcāvatanam samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanam upasampajja viharati. so iti paţisañcikkhati: ayampi kho ākiñcaññāyatanasamāpatti abhisankhatā abhisañcetayitā, yam kho pana kiñci abhisaṅkhatam abhisañcetayitam tadaniccam nirodhadhammanti pajānāti, so tattha thito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khayam pāpunāti, teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho gahapati tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ekadhammo akkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttañceva cittam vimuccati. aparikkhīnā ca āsavā parikkhayam gacchanti. ananuppattañca anuttaram yogakkhemam anupāpuņāti.

bjt page 026 x 26

- 14. evam vutte dasamo gahapati aṭṭhakanāgaro āyasmantam ānandam etadavoca: " seyyathāpi bhante ānanda puriso ekam nidhimukham gavesanto sakideva ekādasa nidhimukhāni adhigaccheyya, evameva kho aham bhante ekam amatadvāram gavesanto sakideva ekādasa amatadvārāni alattham savaņāya¹²⁰¹. seyyathāpi bhante purisassa agāram ekādasadvāram, so tasmim agāre āditte ekamekenapi dvārena sakkuņeyya attānam sotthim kātum, evameva kho aham bhante imesam ekādasannam amatadvārānam ekamekenapi amatadvārena sakkuņissāmi attānam sotthim kātum. ime hi nāma bhante aññatitthiyā ācariyassa ācariyadhanam pariyesissanti. kimpanāham ¹²⁰² āyasmato ānandassa pūjam na karissāmī"ti.
- 15. atha kho dasamo gahapati aṭṭhakanāgaro pāṭaliputtañca vesālikañca bhikkhusaṅghaṃ sannipātāpetvā¹²⁰³ paṇītena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappesi sampavāresi. ekamekañca bhikkhuṃ paccekadussayugena acchādesi, āyasmantaṃ ānandaṃ ticīvarena acchādesi. āyasmato ca ānandassa pañcasataṃ vihāraṃ¹²⁰⁴ kārāpesī'ti.

pts page 353 q 353

¹²⁰¹bhāvanāya (machasaṃ)

¹²⁰²kimaṅgaṃ panāhaṃ (machasaṃ, syā)

¹²⁰³sannipātetvā (machasaṃ, syā)

¹²⁰⁴pañcasatavihāraṃ (machasaṃ, syā)

bjt page 028 x 28

Aṭṭhakanāgarasuttaṃ dutiyaṃ.

1.3 Sekhasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā sakkesu viharati kapilavatthusmim nigrodhārāme. tena kho pana samayena kāpilavatthavānam sakvānam navam santhāgāram acirakāritam hoti anaijhāvuttham¹²⁰⁵ samanena vā brāhmanena vā kenaci vā manussabhūtena. atha kho kāpilavatthavā sakyā yena bhagavā tenupasankamimsu. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinnā kho kāpilavatthavā sakyā bhagavantam etadavocum: idha bhante kāpilavatthavānam sakyānam navam santhāgāram acirakāritam¹²⁰⁶ anajjhāvuttham samanena vā brāhmaņena vā kenaci vā manussabhūtena, tam bhante bhagavā pathamam paribhunjatu, bhagavatā pathamam paribhuttam pacchā kāpilavatthavā sakyā paribhuñjissanti. tadassa kāpilavatthavānam sakvānam dīgharattam hitāya sukhāyā'ti. adhivāsesi bhagavā tunhībhāvena.
- 2. atha kho kāpilavatthavā sakyā bhagavato adhivāsanam viditvā uṭṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā yena santhāgāram tenupasaṅkamiṃsu. upasaṅkamitvā sabbasantharim santhāgāram santharitvā āsanāni paññāpetvā udakamaṇikam patiṭṭhāpetvā¹²⁰⁷ telappadīpam āropetvā yena bhagavā te-

¹²⁰⁵anajjhāvuţţhapubbam (syā); anajjhāvuţţham (machasam)

¹²⁰⁶acirakāritaṃ hoti (syā)

pts page 354 q 354

¹²⁰⁷upaţţhapetvā (machasaṃ)

nupasankamimsu. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam atthamsu. ekamantam thitā kho kāpilavatthavā sakvā bhagavantam etadavocum: sabbasantharim santhatam bhante santhāgāram āsanāni paññattāni, udakamaniko patitthāpito¹²⁰⁸, telappadīpo āropito, vassadāni bhante bhagavā kālam maññatī'ti. atha kho bhagavā nivāsetvā pattacīvaram ādāva saddhim bhikkhusanghena vena santhagaram tenupasankami. upasankamitvā pāde pakkhāletvā santhāgāram pavisitvā majjhimam thambham nissāva puratthābhimukho nisīdi, bhikkhu saṅghopi kho pāde pakkhāletvā santhāgāram pavisitvā pacchimam bhittim nissāva puratthābhimukho nisīdi bhagavantam veva purakkhatvā, kāpilavatthavā pi kho sakyā pāde pakkhāletvā santhāgāram pavisitvā puratthimam bhittim nissāva pacchāmukhā¹²⁰⁹ nisīdimsu bhagavantamyeva purakkhatvā, atha kho bhagavā kāpilavatthave sakye bahudevarattim dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahamsetvā āyasmantam ānandam āmantesi: patibhātu tam ānanda kāpilavatthavānam sakyānam sekho pātipado¹²¹⁰ pitthimme¹²¹¹ āgilāvati, tamaham āvamissāmīti, evam bhanteti kho āvasmā ānando bhagavato paccassosi, atha kho bhagavā catuggunam saṅghātim paññāpetvā dakkhinena passena sīhaseyyam kappesi pāde pādam accādhāya sato sampajāno uţţhānasaññam manasikaritvā.

¹²⁰⁸ upațțhāpito (machasaṃ)

¹²⁰⁹pacchimābhimukhā (machasaṃ)

¹²¹⁰pațipado (syā)

¹²¹¹piṭṭhi me (machasaṃ, syā)

bjt page 030×30

- 3. atha kho āyasmā ānando mahānāmam sakyam āmantesi. idha mahānāma ariyasāvako sīlasampanno hoti. indriyesu guttadvāro hoti. bhojane mattaññū hoti. jāgariyam anuyutto hoti. sattahi saddhammehi samannāgato hoti. catunnam jhānānam ābhicetasikānam diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī.
- **4.** kathañca mahānāma ariyasāvako sīlasampanno hoti: idha mahānāma ariyasāvako sīlavā hoti. pātimokkhasaṃvarasaṃvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu, evaṃ kho mahānāma ariyasāvako sīlasampanno hoti.
- 5. kathañca mahānāma ariyasāvako indriyesu guttadvāro hoti: idha mahānāma ariyasāvako cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. yatvādhikaraṇamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjati.
- **6.** sotena saddam sutvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇametam sotindriyam asam vutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati sotindriyam, sotindriye samvaram āpajjati.

- 7. ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyanjanaggāhī, yatvādhikaranamenam ghānindrivam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati ghānindriyam, ghānindriye samvaram āpajjati. jivhāya rasam sāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranametam jivhindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāva patipajjati, rakkhati jivhindrivam, jivhindrive samvaram āpajjati. kāyena photthabbam phūsitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraņamenam kāyindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati kāyindriyam, kāyindriye samvaram āpajjati. manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranametam manendriyam manindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvaram patipajjati, rakkhati manindriyam, manindriye samvaram āpajjati. evam kho mahānāma arivasāvako indrivesu guttadvāro hoti.
- **8.** kathañca mahānāma ariyasāvako bhojane mattaññū hoti: idha mahānāma ariyasāvako paṭisaṅkhāyoniso āhāraṃ āhāreti, neva davāya na madāya na maṇḍanāya na vibhūsanāya yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya, vihiṃsūparatiyā brahmacariyānuggahāya. iti purāṇañca vedanaṃ paṭihaṅkhāmi. navañca vedanaṃ

na uppādessāmi, yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro cāti. evam kho mahānāma ariyasāvako bhojane mattaññū hoti.

9. kathañca mahānāma ariyasāvako jāgariyam anuyutto hoti: idha mahānāma ariyasāvako divasam cankamena nisajjāva āvaranīvehi dhammehi cittam parisodheti, rattiyā pathamam yāmam cankamena nisajjāya āvaranīyehi dhammehi cittam parisodheti, rattiyā majjhimam yāmam dakkhinena passena sīhaseyyam kappeti pāde pādam accādhāya sato sampajāno utthānasaññam manasikaritvā, rattiyā pacchimam yāmam paccutthāya cankamena nisajjāya āvaranīyehi dhammehi cittam parisodheti. evam kho mahānāma ariyasāvako jāgariyam anuvutto hoti. kathañca mahānāma ariyasāvako sattahi saddhammehi samannāgato hoti: idha mahānāma arivasāvako saddho hoti. saddahati tathāgatassa bodhim."itipi so bhagavā araham sammāsambuddho vijjācaranasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathi satthā devamanussānam buddho bhagavā"ti. hirimā hoti. hirīyati kāyaduccaritena vacīduccaritena manoduccaritena. hirīvati pāpakānam akusalānam dhammānam samāpattiyā. ottāpī hoti, ottappati¹²¹² kāyaduccaritena vacīduccaritena manoduccaritena. ottappati pāpakānam akusalānam dhammānam samāpattiyā. bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyā-

bjt page 032 x 32 pts page 356 q 356

¹²¹²ottapati (sīmu, syā)

ņā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthā sabyañjanā kevalaparipuṇṇaṃ parisuddhaṃ brahmacariyaṃ abhivadanti. tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhatā 1213 vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā. āraddhaviriyo viharati akusalānaṃ dhammānaṃ pahānāya kusalānaṃ dhammānaṃ upasampadāya, thāmavā daļhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato. cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammādukkhakkhayagāminiyā. evaṃ kho mahānāma ariyasāvako sattahi saddhammehi samannāgato hoti.

10. kathañca mahānāma ariyasāvako catunnam jhānānam ābhicetasikānam¹²¹⁴ diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, idha mahānāma ariyasāvako vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti tam tatiyam jhānam upasampajja viharati. sukhassa ca pahānā dukhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanas

¹²¹³ dhātā (machasam)

¹²¹⁴abhicetasikānam (sīmu)

sānam atthangamā adukkham asukham upekkhāsati pārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. evam kho mahānāma ariyasāvako catunnam jhānānam ābhicetasikānam diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī.

- 11. yato kho mahānāma ariyasāvako evam sīlasampanno hoti. evam indriyesu guttadvāro hoti. evam bhojane mattaññū hoti, evam jāgariyam anuyutto hoti. evam sattahi saddhammehi samannāgato hoti. evam catunnam jhānānam ābhicetasikānam diţţhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchalābhī, akasiralābhī. ayam vuccati mahānāma ariyasāvako sekho pāţipado¹²¹⁵ apuccandatāya samāpanno bhabbo abhinibhidāya bhabbo sambodhāya bhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya.
- 12. seyyathāpi mahānāma kukkuṭiyā aṇḍāni aṭṭha vā dasa vā dvādasa vā, tānassu kukkuṭiyā sammā adhisayitāni sammā pariseditāni sammā paribhāvitāni, kiñcāpi tassā kukkuṭiyā na evaṃ icchā uppajjeyya: aho vatime kukkuṭapotakā pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosaṃ padāletvā sotthinā abhinibbhijjeyyu'nti. atha kho bhabbāva te kukkuṭapotakā pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosaṃ padāletvā sotthinā abhinibbhijjituṃ. evameva kho mahānāma yato ariyasāvako evaṃ sīlasampanno hoti,

pts page 357 q 357

¹215 pațipado (syā)

bjt page 034×34

evam indriyesu guttadvāro hoti, evam bhojane mattaññū hoti, evam jāgariyam anuyutto hoti, evam sattahi saddhammehi samannāgato hoti, evam catunnam jhānānam ābhicetasikānam diţţhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī. ayam vuccati mahānāma ariyasāvako sekho pāţipado apuccandatāya samāpanno bhabbo abhinibhidāya bhabbo sambodhāya bhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya.

- **13.** sa kho so mahānāma ariyasāvako imamyeva anuttaram upekkhāsati pārisuddhim āgamma anekavihitam pubbenivāsam anussarati. sevvathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra udapādim tatrāpāsim evannāmo evamgotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati. ayamassa pathamā'bhinibhidā hoti kukkutacchāpakasseva andakosamhā.
- **14.** sa kho so mahānāma ariyasāvako imaṃyeva anuttaraṃ upekkhāsati pārisuddhiṃ āgamma dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati

cavamāne upapajjamāne, hine paņīte suvaņņe dubbaņņe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. ayamassa dutiyā'bhinibhidā hoti kukkuṭacchāpakasseva aṇḍakosamhā.

- 15. sa kho so mahānāma ariyasāvako imaṃyeva anuttaraṃ upekkhā satipārisuddhiṃ āgamma āsavānaṃ khayā anāsavaṃ cetovimuttiṃ paññāvimuttiṃ dittheva dhamme sayaṃ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati ayamassa tatiyā'bhinibhidā hoti kukkuṭacchāpakasseva andakosamhā.
- 16. yampi kho¹²¹⁶ mahānāma ariyasāvako sīlasampanno hoti, idampissa hoti caraṇasmiṃ. yampi mahānāma ariyasāvako indriyesu guttadvāro hoti idampissa hoti caraṇasmiṃ. yampi mahānāma ariyasāvako bhojane mattaññū hoti idampissa hoti caraṇasmiṃ. yampi mahānāma ariyasāvako jāgariyaṃ anuyutto hoti idampissa hoti caraṇasmiṃ. yampi mahānāma ariyasāvako sattahi saddhammehi samannāgato hoti, idampissa hoti caraṇasmiṃ. yampi mahānāma ariyasāvako catunnaṃ jhānānaṃ ābhicetasikānaṃ diṭṭhadhammasukhavihārānaṃ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, idampissa hoti caranasmim.
- **17.** yampi kho mahānāma ariyasāvako anekavihitam pubbenivāsam anussarati. seyyathīdam: ekampi jātim,

pts page 358 q 358 1216 vampi (machasaṃ, syā)

bit page 036 x 36

dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapaţisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra udapādim tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāvuparivanto, so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati. idampissa hoti vijjāya. yampi mahānāma ariyasāvako dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamane, hine panite suvanne dubbanne sugate duggate - yathākammūpage satte pajānāti, idampissa hoti vijjāya, yampi mahānāma ariyasāvako āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, idampissa hoti vijjāya. ayam vuccati mahānāma ariyasāvako vijjāsampanno itipi, caraņasampanno itipi, vijjācaraņasampanno itipi, brahmunā kho panesā¹²¹⁷ mahānāma sanankumārena gāthā bhāsitā.

18. khattiyo seṭṭho janetasmiṃ ye gottapaṭisārino, vijjācaraṇasampanno so seṭṭho devamānuse'ti.

¹²¹⁷ brahmunā pesā (machasam, syā)

- **19.** sā kho panesā mahānāma brahmunā sanaṅkumārena gāthā sugītā na duggītā, subhāsitā na dubbhāsitā, atthasaṃhitā no anatthasaṃhitā anumatā bhagavatāti.
- **20.** atha kho bhagavā uṭṭhahitvā āyasmantaṃ ānandaṃ āmantesi: sādhu sādhu ānanda, sādhu kho tvaṃ ānanda kāpilavatthavānaṃ sakyānaṃ sekhaṃ pāṭipadaṃ abhāsīti. idamavocāyasmā ānando. samanuñño satthā ahosi. attamanā kāpilavatthavā sakyā āyasmato ānandassa bhāsitaṃ abhinandu'nti.

Sekhasuttam tatiyam.

pts page 359 q 359 bjt page 038 x 38

1.4 Potaliyasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā aṅguttarāpesu viharati āpaṇam nāma aṅguttarāpānam nigamo. atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya āpaṇam piṇḍāya pāvisi. āpaṇe piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto yenaññataro vanasaṇḍo tenupasaṅkami divāvihārāya. tam vanasaṇḍam ajjhogahetvā¹²¹⁸ aññatarasmim rukkhamūle divāvihāram nisīdi¹²¹⁹.
- 2. potaliyopi kho gahapati sampannanivāsanapāpurano¹²²⁰ chattupāhanāhi jaṅghāvihāraṃ anuvicaramāno
 anucaṅkamamāno yena so vanasaṇḍo tenupasaṅkami.
 taṃ vanasaṇḍaṃ ajjhogahetvā yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavatā saddhiṃ sammodi.
 sammodanīyaṃ kathaṃ sārāṇīyaṃ vītisāretvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. ekamantaṃ ṭhitaṃ kho potaliyaṃ gahapatiṃ bhagavā etadavoca: 'saṃvijjante¹²²¹ kho gahapati
 āsanāni sace ākaṅkhasi nisīdā'ti. evaṃ vutte potaliyo
 gahapati 'gahapativādena maṃ samaṇo gotamo samudācaratī'ti kupito anattamano tuṇhī ahosi. dutiyampi
 kho bhagavā potaliyaṃ gahapatiṃ etadavoca 'saṃvijjante kho gahapati āsanāni, sace ākaṅkhasi nisīdā'ti.
 dutiyampi kho potaliyo gahapati 'gahapativādena maṃ
 samaṇo gotamo samudācaratī'ti kupito anattamano

¹²¹⁸ajjhogāhetvā (machasaṃ); ajjhogāhitvā (pts)

¹²¹⁹rukkhamūle nisīdi (pts)

¹²²⁰pāvurane (machasam)

¹²²¹samvijjanti (machasam, syā)

tuṇhī ahosi. tatiyampi kho bhagavā potaliyam gahapatim etadavoca: 'saṃvijjante kho gahapati āsanāni, sace ākaṅkhasi nisidā'ti. evaṃ vutte potaliyo gahapati 'gahapativādena maṃ samaṇo gotamo samudācarati'ti kupito anattamano bhagavantaṃ etadavoca: 'tayidaṃ bho gotama nacchannaṃ,tayidaṃ nappatirūpaṃ, yaṃ maṃ tvaṃ gahapati vādena samudācarasī'ti.

- 3. te hi te gahapati ākārā te liṅgā te nimittā yathā taṃ gahapatissāti. tathāhi pana me bho gotama sabbe kammantā paṭikkhittā, sabbe vohārā samucchinnāti. 'yathā kathaṃ pana te gahapati sabbe kammantā paṭikkhittā,sabbe vohārā samucchinnā'ti. 'idha me bho gotama yaṃ ahosi dhanaṃ vā dhaññaṃ vā rajataṃ vā jātarūpaṃ vā sabbaṃ taṃ puttānaṃ dāyajjaṃ niyyātaṃ, tatthāhaṃ anovādī anupavādī ghāsacchādanaparamo viharāmi. evaṃ kho me bho gotama sabbe kammantā paṭikkhittā sabbe vohārā samucchinnā'ti.
- **4.** aññathā kho tvam gahapati vohārasamucchedam vadesi¹²²² aññathā ca pana ariyassa vinaye vohārasamucchedo hotī'ti. yathā katham pana bhante ariyassa vinaye vohārasamucchedo hoti. sādhu me bhante bhagavā tathā dhammam desetu. yathā ariyassa vinaye vohārasamucchedo hotī'ti. tena hi gahapati suṇāhi sādhukam manasikarohi bhāsissāmīti. evam bhanteti

pts page 360 q 360

bjt page 040 x 40

¹²²²vadasi (sīmu)

kho potaliyo gahapati bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:

attha kho ime gahapati dhammā ariyassa vinaye vohārasamucchedāya samvattanti. katame attha apānātipātam nissāva pānātipāto pahātabbo, dinnādānam nissāya adinnādānam pahātabbam, saccam vācam¹²²³ nissāya musāvādo pahātabbo,apisunam vācam nissāva pisunā vācā pahātabbā, agiddhilobham nissāva giddhilobho pahātabbo, anindārosam nissāva nindāroso pahātabbo, akodhūpāyāsam nissāya kodhūpāvāso pahātabbo, anatimānam nissāva atimāno pahātabbo, ime kho gahapati atthadhammā saṅkhittena vuttā vitthārena avibhattā ariyassa vinaye vohārasamucchedāya samvattantī'ti. yeme¹²²⁴ bhante bhagavatā attha dhammā sankhittena vuttā vitthārena avibhattā ariyassa vinaye vohārasamucchedāya samvattanti. sādhu me bhante bhagavā ime attha dhamme vitthārena vibhajatu anukampam upādāyāti, tena hi gahapati sunāhi sādhukam manasikarohi. bhāsissāmīti. evam bhanteti kho potaliyo gahapati bhagavato paccassosi bhagavā etadavoca: apānātipātam nissāva pānātipāto pahātabbo'ti iti kho panetam vuttam, kiñcetam paticca vuttam: idha gahapati ariyasāvako iti patisañcikkhati: yesam kho aham samyojanānam hetu pānātipāti assam, tesāham samvojanānam pahānāva samūcchedāya patipanno, ahanceva kho pana pāṇātipāti assam

¹²²³ sammavācam (machasam)

¹²²⁴yeme pana (syā)

pts page 361 q 361

attāpi mam upavadeyya pāṇātipātapaccayā, anuvicca viññū garaheyyum pāṇātipātapaccayā, kāyassa bhedā parammaraṇā duggati pāṭikaṅkhā pāṇātipātapaccayā. etadeva kho pana saṃyojanaṃ etaṃ nīvaraṇaṃ yadidaṃ pāṇātipāto, ye ca pāṇātipātapaccayā uppajjeyyum āsavā vighātapariļāhā, pāṇātipātā paṭiviratassa evaṃsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. 'apāṇātipātaṃ nissāya pāṇātipāto pahātabbo'ti iti yaṃ taṃ vuttaṃ, idametaṃ paṭicca vuttaṃ.

- **6.** 'dinnādānaṃ nissāya adinnādānaṃ pahātabba'nti iti kho panetaṃ vuttaṃ, kiñcetaṃ paṭicca vuttaṃ: idha gahapati ariyasāvako iti paṭisañcikkhati: yesaṃ kho ahaṃ saṃyojanānaṃ hetu adinnādāyī assaṃ, tesāhaṃ saṃyojanānaṃ pahānāya samucchedāya paṭipanno ahañceva kho pana adinnādāyī assaṃ, attāpi maṃ upavadeyya adinnādānapaccayā.
- 7. anuvicca viññū garaheyyum adinnādānapaccayā. kāyassa bhedā parammaranā duggati pāṭikaṅkhā adinnādānapaccayā. etadeva etadeva kho pana saṃyojanam etam nīvaraṇam yadidam adinnādānam, ye ca adinnādānapaccayā uppajjeyyum āsavā vighātapariļāhā. adinnādānā paṭiviratassa evaṃsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. 'dinnādānam nissāya adinnādānam pahātabba'nti iti yaṃ taṃ vuttaṃ, idametaṃ paṭicca vuttaṃ.

bjt page 042×42

- 8. 'saccaṃ¹²²⁵ vācaṃ nissāya musāvādo pahātabbo'ti iti kho panetaṃ vuttaṃ kiñcetaṃ paṭicca vuttaṃ: idha gahapati ariyasāvako iti paṭisañcikkhati: yesaṃ kho ahaṃ saṃyojanānaṃ hetu musāvādī assaṃ. tesāhaṃ saṃyojanānaṃ pahānāya samucchedāya paṭipanno. ahañceva kho pana musāvādī assaṃ, attāpi maṃ upavādeyya musāvādapaccayā, anuvicca viññū garaheyyuṃ musāvādapaccayā, kāyassa bhedā parammaraṇā duggati pāṭikaṅkhā musāvādapaccayā etadeva kho pana saṃyojanaṃ etaṃ nīvaraṇaṃ yadidaṃ musāvādo, ye ca musāvādapaccayā uppajjeyyuṃ āsavā vighātapariļāhā. musāvādā paṭiviratassa evaṃsa teāsavā vighātapariļāhā na honti. 'saccaṃ vācaṃ nissāya musāvādo pahātabbo'ti iti yaṃ taṃ, vuttaṃ idametaṃ paṭicca vuttaṃ.
- 9. 'apisunam vācam nissāya pisunā vācā pahātabbā'ti iti kho panetam vuttam, kiñcetam paţicca vuttam: idha gahapati ariyasāvako iti paţisañcikkhati: yesam kho aham samyojanānam hetu pisunāvāco assam, tesāham samyojanānam pahānāya samucchedāya paţipanno ahañceva kho pana pisunāvāco assam, attāpi mam upavādeyya pisunā vācapaccayā¹²²⁶, anuvicca viññū garaheyyum pisunāvācapaccayā, kāyassa bhedā parammaraṇā duggati pāţikaṅkhā pisunāvācapaccayā. etadeva kho pana samyojaganam etam nīvaraṇam yadidam suna pisunā vācā, ye ca pisunāvācapaccayā

¹²²⁵ saccavācam (machasam) pts page 362 q 362

¹²²⁶pisuņāvācā paccayā (pts)

uppajjeyyum āsavā vighātapariļāhā pisunā vācā¹²²⁷ paţiviratassa evamsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. 'apisunam vācam nissāya pisunā vācā pahātabbā'ti iti yam tam vuttam, idametam paţicca vuttam.

- agiddhilobham nissāya giddhilobho pahātabbo'ti **10.** iti kho panetam vuttam, kiñcetam paţicca vuttam: idha gahapati ariyasāvako iti patisañcikkhati: yesam kho aham samyojanānam hetu giddhilobhī assam,tesāham samvojanānam pahānāva samucchedāva patipanno ahañceva kho pana giddhilobhī assam, attāpi mam upavadeyya giddhilobhapaccaya, anuvicca viññu garaheyyum qiddhilobhapaccaya'kayassa bheda parammaranā duggati pātikankhā giddhilobhapaccayā etadeva etadeva kho pana samyojanam etam nīvaranam yadidam giddhilobho, ye ca giddhilobhapaccayā uppajjevyum āsavā vighātaparilāhā. agiddhilobhissa¹²²⁸ evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti. 'agiddhilobham nissāva giddhilobho pahātabbo'ti iti yam tam vuttam, idametam paticca vuttam.
- 11. 'anindārosam nissāya nindāroso pahātabbo'ti iti kho panetam vuttam, kiñcetam paţicca vuttam: idha gahapati ariyasāvako iti paţisañcikkhati: yesam kho aham samyojanānam hetu nindārosī assam, tesāham samyojanānam pahānāya samucchedāya paţipanno.

¹²²⁷ pisuņāya vācāya (pts)

¹²²⁸giddhīlobhā paṭiviratassa (machasaṃ)

bjt page 044 x 44 pts page 363 g 363

ahañceva kho pana nindārosī assam, attāpi mam upavadeyya nindārosapaccayā anuvicca viññū¹²²⁹ garaheyyum nindārosapaccayā, kāyassa bhedā parammaraņā duggati pāṭikaṅkhā nindārosapaccayā. etadeva kho pana saṃyojanam etam nīvaraṇam yadidam nindāroso. ye ca nindārosapaccayā uppajjeyyum āsavā vighātapariļāhā. anindārosissa evaṃsa te āsavā vighātapariļāhā na honti. 'anindārosam nissāya nindāroso pahātabbo'ti iti yaṃ taṃ vuttaṃ,idametaṃ paṭicca vuttaṃ.

- 12. 'akodhūpāyāsaṃ nissāya kodhūpāyāso pahātabbo,ti iti kho panetaṃ vuttaṃ, kiñcetaṃ paţicca vuttaṃ: idha gahapati ariyasāvako iti paṭisañcikkhati: yesaṃ kho ahaṃ saṃyojanānaṃ hetu kodhūpāyāsī assaṃ, tesāhaṃ saṃyojanānaṃ pahānāya samucchedāya paṭipanno. ahañceva kho pana kodhūpāyāsī assaṃ, attāpi maṃ upavadeyya kodhūpāyāsapaccayā, anuvicca viññū garaheyyuṃ kodhūpāyāsa paccayā,kāyassa hedā parammaraṇā duggati pāṭikaṅkhā kodhūpāyāsapaccayā. etadeva kho pana saṃyojanaṃ etaṃ nīvaraṇaṃ yadidaṃ kodhūpāyāso, ye ca kodhūpāyāsapaccayā uppajjeyyuṃ āsavā vighātapariļāhā. akodhūpāyāsissa evaṃsa te āsavā vighātapariļāhā na honti 'akodhūpāyāsaṃ nissāya kodhūpāyāso pahātabbo'ti iti yaṃ taṃ vuttaṃ, idametam paticca vuttam.
- **13.** 'anatimānam nissāya atimāno pahātabbo'ti iti kho panetam vuttam, kincetam paticca vuttam: idha

¹²²⁹ anuviccāpi mam viññū (machasam)

gahapati ariyasāvako iti patisañcikkhati: yesam kho aham samyojanānam hetu atimānī assam, tesāham samyojanānam pahānāya samucchedāya patipanno. ahañceva kho pana atimānī assam, attāpi mam upavadeyya atimānapaccayā, anuvicca viññū garaheyyum atimānapaccavā, kāvassa bhedā parammaranā duggati pātikankhā atimānapaccavā, etadeva kho pana samyojanam etam nīvaranam yadidam atimāno, ye ca atimānapaccayā uppajjeyyum āsavā vighātapariļāhā, anatimānissa evamsa te āsavā vighātaparilāhā na honti. 'anatimānam nissāva atimāno pahātabbo'ti iti yam tam vuttam idametam paticca vuttam. ime kho gahapati attha dhammā sankhittena vuttā vitthārena vibhattā¹²³⁰ ye ariyassa vinaye vohārasamucchedāya samvattanti. na tveva tāva ariyassa vinaye sabbena sabbam sabbathā sabbam vohārasamucchedo hotīti. yathā katham pana bhante ariyassa vinaye sabbena sabbam sabbathā sabbam vohārasamucchedo hoti sādhu me bhante bhagavā tathā dhammam desetu yathā ariyassa vinaye sabbena sabbam sabbathā sabbam vohārasamucchedo hotīti. tena hi gahapati sunāhi. sādhukam manasikarohi. bhāsissāmiti. evam bhanteti kho potaliyo gahapati bhagavato paccassosi, bhagavā etadavoca:

14. seyyathāpi gahapati kukkuro jighacchādubbalyapareto goghātakasūṇaṃ paccupaṭṭhito assa. tamenaṃ

pts page 364 q 364

¹230 avibhattā (syā)

bjt page 046×46

dakkho goghātako vā goghātakantevāsī vā atthikankalam sunikantanikantam¹²³¹ nimmamsam lohitamakkhittam upacchubhevva¹²³², tam kimmaññasi gahapati: api nu so kukkuro amum atthikankalam sunikantanikantam nimmamsam lohitamakkhittam palikhādento¹²³³ jighacchādubbalvam pativinevyāti. no hetam bhante, tam kissa hetu: adum hi bhante atthikankalam sunikantanikantam nimmamsam lohitamakkhittam, vāvadeva ca pana so kukkuro kilamathassa vighātassa bhāgī assāti, evameva kho gahapati ariyasāvako iti patisañcikkhati, atthikankalūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo'ti. evametam vathābhūtam sammappaññāya disvā yāyam upekkhā nānattā nānattasitā, tam abhinivajjetvā yāvam upekkhā ekattā ekattasitā, vattha sabbaso lokāmisūpādānā aparisesā nirujjhanti. tamevupekkham bhāveti.

15. seyyathāpi gahapati gijjho vā kaṅko vā kulalo vā maṃsapesiṃ ādāya uḍḍiyeyya¹²³⁴, tamenaṃ gijjhāpi kaṅkāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitaccheyyuṃ virājeyyuṃ¹²³⁵, taṃ kimmaññasi gahapati, sace so gijjho vā kaṅko vā kulalo vā taṃ maṃsapesiṃ na khippameva paṭinissajjeyya. so tato nidānaṃ maraṇaṃ vā nigaccheyya maraṇamattaṃ vā dukkhanti. evaṃ bhan-

¹²³¹sunikantam nikantam (sīmu)

¹²³²upacchūbheyya (syā)

¹²³³palehanto (machasaṃ, syā)

¹²³⁴uddayeyya (pts, syā)

¹²³⁵vissajjevyum (machasam)

te, evameva kho gahapati ariyasāvako iti paṭisañcik-khati: maṃsapesūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti evametaṃ yathābhūtaṃ sammappaññāya disvā yāyaṃ upekkhā nānattā nānattasitā, taṃ abhinivajjetvā yāyaṃ upekkhā ekattā ekattasitā. yattha sabbaso lokāmisūpādānā aparisesā nirujjhanti. tamevupekkhaṃ bhāveti.

- 16. seyyathāpi gahapati puriso ādittam tiņukkam ādāya paṭivātam gaccheyya. tam kimmañāsi gahapati, sace so puriso tam ādittam tiņukkam na khippameva paṭinissajjeyya. tassa sā ādittā tiņukkā hattham vā daheyya bāham vā daheyya. añāataram vā aṅgapaccaṅgam daheyya. so tato nidānam maraṇam vā nigaccheyya maraṇamattam vā dukkhanti. evam bhante. evameva kho gahapati ariyasāvako iti paṭisañcikkhati: tiṇukkūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti. evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā yāyam upekkhā nānattā nānattasitā, tam abhinivajjetvā yāyam upekkhā ekattā ekattasitā. yattha sabbaso lokāmisūpādānā aparisesā nirujjhanti. tamevupekkham bhāveti.
- 17. seyyathāpi gahapati aṅgārakāsu sādhikaporisā pūrā aṅgārānaṃ vītaccikānaṃ vītadhūmānaṃ, atha puriso āgaccheyya jīvitukāmo amaritukāmo sukhakāmo dukkhapaṭikkūlo¹²³⁶. tamenaṃ dve balavanto purisā

pts page 365 q 365

bjt page 048 x 48

¹²³⁶dukkhappaţikkūlo (machasaṃ)

nānābāhāsu gahetvā aṅgārakāsuṃ upakaḍḍheyyuṃ. taṃ kimmaññasi gahapati, api nu so puriso iticiticeva kāyaṃ sannāmeyyāti, evaṃ bhante taṃ kissa hetu: viditaṃ hi bhante tassa purisassa imañcehaṃ aṅgārakāsuṃ patissāmi, tato nidānaṃ maraṇaṃ vā nigacchāmi maraṇamattaṃ vā dukkhanti. evameva kho gahapati ariyasāvako iti paṭisañcikkhati: aṅgārakāsūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahupāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti evametaṃ yathābhūtaṃ sammappaññāya disvā yāyaṃ upekkhā nānattā nānattasitā, taṃ abhinivajjetvā yāyaṃ upekkhā ekattā ekattasitā. yattha sabbaso lokāmisūpādānā aparisesā nirujjhanti. tamevupekkhaṃ bhāveti.

18. seyyathāpi gahapati puriso supinakam passeyya ārāmarāmaņeyyakam vanarāmaņeyyakam bhūmirāmaņeyyakam pokkharanīrāmaņeyyakam so paṭibuddho na kiñci passeyya¹²³⁷, evameva kho gahapati ariyasāvako iti paṭisañcikkhati: supinakūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahupāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti. evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā yāyam upekkhā nānattā nānattasitā, tam abhinivajjetvā yāyam upekkhā ekattā ekattasitā. yattha sabbaso lokāmisūpādānā aparisesā nirujjhanti. tamevupekkham bhāveti.

¹²³⁷ patipasseyya (machasam)

- 19. seyyathāpi gahapati puriso yācitakam bhogam yācitvā yānam vā¹²³⁸ poroseyyam¹²³⁹ pavaramanikundalam, so tehi vacitakehi bhoqehi purakkhato parivuto antarāpanam patipajjevya. tamenam jano disvā evam vadeyya: bhogī vata bho puriso, evam kira bhogino bhogāni bhuñjantīti. tamenam sāmikā vattha vattheva passeyyum. tattha tattheva sāni hareyyum. tam kimmaññasi gahapati, alannu kho tassa purisassa aññathattāyāti. evam bhante, tam kissa hetu: sāmino hi bhante sāni arahantīti. evameva kho gahapati arivasāvako iti patisañcikkhati: yācitakūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti. evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā yāvam upekkhā nānattā nānattasitā, tam abhinivajjetvā vāvam upekkhā ekattā ekattasitā, vattha sabbaso lokāmisūpādānā aparisesā nirujjhanti. tamevupekkham bhāveti.
- **20.** seyyathāpi gahapati gāmassa vā nigamassa vā avidūre tibbo vanasaṇḍo, tatrassa rukkho sampannaphalo ca uppannaphalo ca, na cassu kānici phalāni bhūmiyaṃ patitāni, atha puriso āgaccheyya phalatthiko phalagavesi phalapariyesanaṃ caramāno, so taṃ vanasaṇḍaṃ ajjhogahetvā¹²⁴⁰ taṃ rukkhaṃ passeyya sampannaphalañca upapannaphalañca, natthi ca kānici phalāni bhūmiyaṃ patitāni, jānāmi kho panāhaṃ

pts page 366 q 366

¹²³⁸yānaṃ (syā, pts)

¹²³⁹poriseyyam (machasam)

¹²⁴⁰ajjhogāhetvā (machasam)

rukkham āruhitum¹²⁴¹ yannūnāham imam rukkham āruhitvā¹²⁴² yāvadatthañca khādeyyam ucchaṅgañca pūreyyanti. so tam rukkham āruhitvā yāvadatthañca

21. khādeyya ucchanganca pūreyya. atha dutiyo puriso āgaccheyya phalatthiko phalagavesi phalapariyesanam caramāno tinham kuthārim ādāva, so tam vanasandam ajjhogahetvā tam rukkham passeyya sampanna phalañca uppannaphalañca tassa evamassa: ayam kho rukkho sampannapalo ca, uppannaphalo ca, natthi ca kānici phalāni bhumiyam patitāni na kho panāham jānāmi rukkham āruhitum, yannūnāham imam rukkham mūlato chetvā yāvadatthañca khādeyyam ucchangañca pūrevvanti, so tam rukkham mūlato chindeyya. tam kimmaññasi gahapati, asu yo¹²⁴³ so puriso pathamam rukkham ārūlho, sace so na khippameva oroheyya¹²⁴⁴ tassa so rukkho papatanto hattham vā bhañjeyya, aññataram vā aṅgapaccaṅgam bhañjeyya, so tato nidānam maranam vā nigaccheyya maranamattam vā dukkhanti. evam bhante, evameva kho gahapati ariyasāvako iti patisañcikkhati rukkhaphalūpamā kāmā vuttā bhagavatā bahudukkhā bahūpāvāsā, ādīnavo ettha bhiyyoti. evametam yathabhūtam sammappaññāva disvā vāyam upekkhā ekattā ekattasitā yattha

¹²⁴¹ārohitum (machasam, pts); abhiruyhitum (syā)

¹²⁴²ārohitvā (machasam, pts); abhiruyhitvā (syā)

bjt page 050×50

¹²⁴³amuko yo (machasam); amuko (syā)

¹²⁴⁴oruheyya (sīmu, syā)

pts page 367 q 367

sabbaso lokāmisūpādānā aparisesā nirujjhanti. tamevupekkham bhāveti.

- 22. sa kho so gahapati ariyasāvako imaṃyeva anuttaraṃ upekkhāsatipārisuddhiṃ āgamma anekavihitaṃ pubbenivāsaṃ anussarati. seyyathīdaṃ: ekampi jātiṃ dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo tiṃsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṃvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe amutrāsiṃ evannāmo evaṅgotto evaṃvaṇṇo evamāhāro evaṃsukhadukkhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra udapādiṃ tatrāpāsiṃ evannāmo evaṅgotto evaṃvaṇṇo evamāhāro evaṃsukhadukkhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāraṃ sauddesaṃ anekavihitaṃ pubbenivāsaṃ anussarati.
- 23. sa kho so gahapati ariyasāvako imaṃyeva anuttaraṃ upekkhā satipārisuddhiṃ āgamma dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne. hīne paṇīte suvaṇaṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti,
- **24.** sa kho so gahapati ariyasāvako imaṃyeva anuttaraṃ upekkhā satipārisuddhiṃ āgamma āsavānaṃ khayā anāsavaṃ cetovimuttiṃ paññāvimuttiṃ diţṭhe-

va dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

- 25. ettāvatā kho gahapati ariyassa vinaye sabbena sabbam sabbathā sabbam vohārasamucchedo hoti. tam kimmaññasi gahapati,yathā ariyassa vinaye sabbena sabbam vohārasamucchedo hoti, api nu tvam evarūpam vohārasamucchedam attani samanupassasīti, ko cāham bhante ko ca ariyassa vinaye sabbena sabbam sabbathā sabbam vohārasamucchedo. mayam hi bhante pubbe aññatitthiye paribbājake anājānīyeva samāne ājānīyati amañnimha. anājānīyeva samāne ājānīyathāne thapimha. bhikkhū pana mayam bhante ājānīyeva samāne anājānīyāti amañnimha. ājānīyeva samāne anājānīyati amañnimha. ājānīyeva samāne anājānīyabhojanam bhojimha.
- **26.** ājānīyeva samāne anājānīyaṭṭhāne ṭhapimha. idāni pana mayaṃ bhante aññatitthiye paribbājake anājāniyeva samāne anājānīyati jānissāma. anājānīyeva samāne anājānīyabhojanaṃ bhojessāma¹²⁴⁵ anājānīyeva samāne anājānīyaṭṭhāne ṭhapessāma bhikkhū pana mayaṃ bhante ājānīyeva samāne ājānīyati jānissāma ājānīyeva samāne ājānīyabhojanaṃ bhojessāma, ājānīyeva samāne ājānīyaṭṭhāne ṭhapessāma¹²⁴⁶ ajanesi

bjt page 052 x 52

pts page 368 q 368

¹²⁴⁵bhojissāma (sīmu, syā)

¹²⁴⁶thapissāma (sīmu)

vata me bhante bhagavā samaņesu samaņapemam¹²⁴⁷ samaņesu samaņappasādam samaņesu samaņagāravam.

27. abhikkantam bhante, abhikkantam bhante, seyyathāpi bhante nikkujjitam¹²⁴⁸ vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, cakkhumanto rūpāni dakkhintīti, evamevam¹²⁴⁹ bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhante bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammanca bhikkhusanghanca. upāsakam mam bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatanti.

Potaliyasuttam catuttham.

¹²⁴⁷ samaṇappemaṃ (machasaṃ)

¹²⁴⁸nikujjitaṃ (pts)

¹²⁴⁹evamevam kho bhante (machasam) bit page 054 x 54

1.5 Jīvakasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā rājagahe viharati jīvakassa komārabhaccassa ambavane. atha kho jīvako komārabhacco yena bhagavā tenupasankami upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho jīvako komārabhacco bhagavantam etadavoca:
- sutam metam bhante, samanam gotamam uddissa pānam ārabhanti, tam samano gotamo jānam uddissakatam¹²⁵⁰ mamsam paribhuñjati paticcakammanti. ye te bhante evamāhamsu: samanam gotamam uddissa pānam ārabhanti, tam samano gotamo jānam uddissakatam mamsam paribhuñjati paticcakammanti. kacci te bhante bhagavato vuttavādino, na ca bhagavantam abhūtena abbhācikkhanti. dhammassa cānudhammam byākaronti. na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thanam¹²⁵¹ agacchatīti, ye te jīvaka evamahamsu: samanam gotamam uddissa pānam ārabhanti. tam samano gotamo jānam uddissakatam mamsam paribhuñjati paticcakammanti, na me te vuttavādino, abbhācikkhanti ca pana¹²⁵² mante asatā abhūtena. tīhi kho aham jivaka thanehi mamsam aparibhoganti vadāmi: dittham sutam parisankitam, imehi kho aham jīvaka tīhi thānehi mamsam aparibhoganti vadāmi. tīhi

¹²⁵⁰uddissakatam (machasam)

¹²⁵¹gārayhaṭṭhānaṃ (syā)

pts page 369 q 369

¹²⁵²abbhācikkhanti ca (machasaṃ)

kho aham jīvaka ṭhānehi maṃsam paribhoganti vadāmi: adiṭṭham asutam aparisaṅkitam, imehi kho aham jīvaka tīhi ṭhānehi maṃsam paribhoganti vadāmi.

- 3. idha jivaka, bhikkhu aññataram gāmam vā nigamam vā upanissāya viharati, so mettāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya¹²⁵³ sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamānena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. tamenam gahapati vā gahapatiputto vā upasankamitvā svātanāya bhattena nimanteti. ākaṅkhamānova¹²⁵⁴ jīvaka bhikkhu adhivāseti, so tassā rattivā accavena pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yena tassa gahapatissa vā gahapatiputtassa vā nivesanam tenupasankamati upasankamitvā paññatte āsane nisīdati. tamenam so gahapati vā gahapatiputto vā panītena pindapātena parivisati, tassa na evam hoti: sādhu vata māyam gahapati vā gahapatiputto vā panītena pindapātena parivisati. aho vata māyam gahapati vā gahapatiputto vā āyatimpi evarūpena panītena pindapātena parivisevvāti.
- **4.** evampissa na hoti. so tam piṇḍapātam agathito amucchito anajjhopanno 1255 ādīnavadassāvī nissara-

¹²⁵³ sabbatthatāya (sīma)

¹²⁵⁴ākaṅkhamāno (syā)

bjt page 056×56

¹²⁵⁵anajjhāpanno (machasaṃ)

ņapañño paribhuñjati. taṃ kimmaññasi jīvaka, api nu so bhikkhu tasmiṃ samaye attavyābādhāya vā ceteti, paravyābādhāya vā ceteti, ubhayavyāvādhāya vā ceteti? no hetaṃ bhante. nanu so jīvaka bhikkhu tasmiṃ samaye anavajjaṃyeva āhāraṃ āhāreti. evaṃ bhante. sutaṃ metaṃ bhante, brahmā mettāvihārīti. tamme idaṃ bhante bhagavā sakkhidiṭṭho, bhagavā hi bhante mettāvihārīti. yena kho jīvaka rāgena yena dosena yena mohena byāpādavā assa, so rāgo so doso so moho tathāgatassa pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvakato āyatiṃ anuppādadhammo. sace kho te jīvakaṃ idaṃ sandhāya bhāsitaṃ, anujānāmi te etanti. etadeva kho pana me bhante sandhāya bhāsitaṃ.

5. idha jīvaka bhikkhu aññataraṃ gāmaṃ vā nigamaṃ vā upanissāya viharati, so karuṇāsahagatena cetasā ekaṃ disaṃ pharitvā viharati. tathā dutiyaṃ tathā tatiyaṃ tathā catutthiṃ. iti uddhamadho tiriyaṃ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantaṃ lokaṃ karuṇāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. tamenaṃ gahapati vā gahapatiputto vā upasaṅkamitvā svātanāya bhattena nimanteti. ākaṅkhamānova jīvaka bhikkhu adhivāseti. so tassā rattiyā accayena pubbanhasamayaṃ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena tassa gahapatissa vā gahapatiputtassa vā nivesanaṃ tenupasaṅkamati upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdati. tamenaṃ so gahapati vā gahapatiputto vā paṇītena piṇḍapātena parivisati. tassa na evaṃ hoti: sādhu vata māyaṃ

pts page 370 q 370

gahapati vā gahapatiputto vā panītena pindapātena parivisati. aho vata māyam gahapati vā gahapatiputto vā āyatimpi evarūpena panītena pindapātena pariviseyyāti. evampissa na hoti. so tam pindapātam agathito amucchito anajjhopanno ādīnavadassāvī nissaranapañño paribhuñjati. tam kimmaññasi jīvaka, api nu so bhikkhu tasmim samaye attavyābādhāya vā ceteti, paravyābādhāya vā ceteti, ubhayavyāvādhāya vā ceteti? no hetam bhante. nanu so jīvaka bhikkhu tasmim samaye anavajjamyeva āhāram āhāreti. evam bhante. sutam me tam bhante, brahmā mettāvihārīti. tamme idam bhante bhagavā sakkhidittho, bhagavā hi bhante karunāvihārīti. yena kho jīvaka rāgena yena dosena yena mohena byāpādavā assa, so rāgo so doso so moho tathāgatassa pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvakato āyatim anuppādadhammo, sace kho te jīvakam idam sandhāya bhāsitam, anujānāmi te etanti. etadeva kho pana me bhante sandhāya bhāsitam.

6. idha jīvaka bhikkhu aññataraṃ gāmaṃ vā nigamaṃ vā upanissāya viharati, so muditāsahagatena cetasā ekaṃ disaṃ pharitvā viharati. tathā dutiyaṃ tathā tatiyaṃ tathā catutthiṃ. iti uddhamadho tiriyaṃ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantaṃ lokaṃ muditāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. tamenaṃ gahapati vā gahapatiputto vā upasaṅkamitvā svātanāya bhattena nimanteti. ākaṅkhamānova jīvaka bhikkhu adhivāseti. so tassā rattiyā accayena pubbanhasamayaṃ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena tassa gahapa-

tissa vā gahapatiputtassa vā nivesanam tenupasankamati upasankamitvā paññatte āsane nisīdati. tamenam so gahapati vā gahapatiputto vā panītena pindapātena parivisati. tassa na evam hoti: sādhu vata māyam gahapati vā gahapatiputto vā panītena pindapātena parivisati, aho vata māyam gahapati vā gahapatiputto vā āyatimpi evarūpena panītena pindapātena parivisevvāti. evampissa na hoti. so tam pindapātam agathito amucchito anajjhopanno ādīnavadassāvī nissaranapañño paribhuñjati, tam kimmaññasi jīvaka, api nu so bhikkhu tasmim samaye attavyābādhāya vā ceteti, paravyābādhāya vā ceteti, ubhayavyābādhāya vā ceteti? no hetam bhante. nanu so jīvaka bhikkhu tasmim samaye anavajjamyeva āhāram āhāreti. evam bhante. sutam me tam bhante, brahmā muditāvihārīti, tamme idam bhante bhagavā sakkhidittho, bhagavā hi bhante muditāvihārīti. yena kho jīvaka rāgena yena dosena yena mohena byāpādavā assa, so rāgo so doso so moho tathāgatassa pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvakato āvatim anuppādadhammo, sace kho te jīvaka idam sandhāya bhāsitam, anujānāmi te etanti. etadeva kho pana me bhante sandhāya bhāsitam.

7. idha jīvaka bhikkhu aññataram gāmam vā nigamam vā upanissāya viharati, so upekkhāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati. tathā dutiyam tathā tatiyam tathā catutthim. iti uddhamadho tiriyam sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāņena averena abyāpajjhena pharitvā viharati. tamenam ga-

hapati vā gahapatiputto vā upasankamitvā svātanāya bhattena nimanteti. ākankhamānova jīvaka bhikkhu adhivāseti. so tassā rattiyā accayena pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yena tassa gahapatissa vā gahapatiputtassa vā nivesanam tenupasankamati upasankamitvā pannatte āsane nisīdati. tamenam so gahapati vā gahapatiputto vā paņītena piņdapātena parivisati. tassa na evam hoti: sādhu vata māyam gahapati vā gahapatiputto vā paņītena piņdapātena parivisati, aho vata māvam gahapati vā gahapatiputto vā āyatimpi evarūpena paņītena piņdapātena pariviseyyāti. evampissa na hoti. so tam pindapātam agathito amucchito anajjhopanno ādīnavadassāvī nissaranapañño paribhuñjati. tam kimmaññasi jīvaka, api nu so bhikkhu tasmim samaye attavyābādhāya vā ceteti, paravyābādhāya vā ceteti, ubhayavyāvādhāya vā ceteti? no hetam bhante. nanu so jīvaka bhikkhu tasmim samaye anavajjamyeva āhāram āhāreti. evam bhante. sutam me tam bhante, brahmā upekkhāvihārīti. tamme idam bhante bhagavā sakkhidittho, bhagavā hi bhante upekkhāvihārīti. yena kho jīvaka rāgena yena dosena vena mohena byāpādavā vihesavā assa; assa, arati vā assa, patighavā assa, so rāgo so doso so moho tathāgatassa pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvakato āyatim anuppādadhammo. sace kho te jīvakam idam sandhāya bhāsitam, anujānāmi te etanti. etadeva kho pana me bhante sandhāva bhāsitam.

pts page 371 q 371 bjt page 058 x 58

- 8. yo kho jivaka tathagatam va tathagatasavakam va uddissa pānam ārabhati. so pañcahi thānehi bahum apuññam pasavati: yampi so¹²⁵⁶ evamāha: gacchatha amukam nāma pānam ānethāti. iminā pathamena thānena bahum apuññam pasavati, yampi so pāno galappavedhakena ānīvamāno dukkham domanassam patisamvedeti. iminā dutivena thānena bahum apuññam pasavati. yampi so evamāha: gacchatha imam pāṇam ārabhatāti. iminā tatiyena thānena bahum apuññam pasavati. yampi so pano arabhiyamano dukkham domanassam patisamvedeti. iminā catutthena ţhānena bahum apuññam pasavati. yampi so tathāgatam vā tathāgatasāvakam vā akappiyena āsādeti. iminā pañcamena thanena bahum apuññam pasavati, yo kho jivaka tathāgatam vā tathāgatasāvakam vā uddissa pānam ārabhati. so imehi pañcahi thānehi bahum apuññam pasavatī'ti.
- 9. evam vutte jīvako komārabhacco bhagavantam etadavoca: acchariyambhante, abbhutambhante. kappiyam vata bhante bhikkhū āhāram āhārenti. anavajjam vata bhante bhikkhū āhāram āhārenti. abhikkantam bhante abhikkantam bho gotama abhikkantam bho gotama, seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vīvareyya,mūļhassa vā maggam ācikkheyya' andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti, evameva bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhavantam gotamam saranam gacchāmi dhammañca

¹²⁵⁶yampi so gahapati (machasam)

bhikkhusaṅghañca. upāsakaṃ maṃ bhavaṃ gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetaṃ saraṇaṃ gatanti.

Jīvakasuttam pañcamam.

bjt page 060 x 60

1.6 Upālisuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā nālandāyam viharati pāvārikambavane. tena kho pana samayena nigantho¹²⁵⁷ nātaputto nālandāyam paṭivasati mahatiyā niganthaparisāya saddhim. atha kho dīghatapassī nigantho nālandāyam pindāya caritvā pacchābhattam pindapātapaṭikkanto yena pāvārikambavanam, yena bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam aṭṭhāsi. ekamantam ṭhitam kho dīghatapassim niganṭham bhagavā etadavoca: saṃvijjanta¹²⁵⁸ saṃvijjaneta kho tapassi āsanāni, sace ākaṅkhasi nisīdāti. evam vutte dīghatapassī niganṭho aññataram nīcam āsanam gahetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho dīghatapassim niganṭham bhagavā etadavoca:
- 2. kati pana tapassi nigaṇṭho nātaputto¹²⁵⁹ kammāni paññāpeti¹²⁶⁰ pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti. na kho āvuso gotama āciṇṇaṃ nigaṇṭhassa nātaputtassa kammaṃ kammanti paññāpetu. daṇḍaṃ daṇḍanti kho āvuso gotama āciṇṇaṃ nigaṇṭhassa nātaputtassa paññāpetunti. kati pana tapassi nigaṇṭho nātaputto daṇḍāni paññāpeti pāpassa

¹²⁵⁷nigantho (syā)

pts page 372 q 372

¹²⁵⁸saṃvijjanti (machasaṃ, syā)

¹²⁵⁹nāṭaputto (machasaṃ, syā)

¹²⁶⁰paññapeti (machasam)

kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti. tīņi kho āvuso gotama nigaņtho nātaputto daņḍāni paññāpeti pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā seyyathīdam: kāyadaṇḍam vacīdaṇḍam manodaṇḍanti. kimpana tapassi aññadeva kāyadaṇḍam aññam vacīdaṇḍam aññam manodaṇḍanti. aññadeva āvuso gotama kāyadaṇḍam aññam vacīdaṇḍam aññam manodaṇḍanti.

- imesam pana tapassi tinnam dandanam evam pativibhattānam evam pativisitthānam katamam dandam nigantho nātaputto mahāsāvajjataram paññāpeti pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā vadi vā kāvadandam yadi vā vacīdaņdam yadi vā manodandanti. imesam kho āvuso gotama tinnam dandānam evam paţivibhattānam evam paţivisiţţhānam kāyadandam nigantho nātaputto mahāsāvajjataram paññāpeti pāpassa kammassa kirivāva pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā vacīdandam no tathā manodandanti. kāyadandanti tapassi vadesi. kāyadandanti āvuso gotama vadāmi. kāyadandanti tapassi vadesi. kāyadandanti āvuso gotama vadāmi. kāvadandanti tapassi vadesi. kāyadandanti āvuso gotama vadāmīti. itiha bhagavā dīghatapassim nigantham imasmim kathāvatthusmim yāvatatiyakam patitthāpesi.
- **4.** evam vutte dīghatapassī nigantho bhagavantam etadavoca: tvam panāvuso gotama kati dandāni pañ-

pts page 373 q 373 bjt page 062 x 62

ñāpesi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti. na kho tapassī āciņņam tathāgatassa daņḍam daṇḍanti paññāpetum, kammam kammanti kho tapassi āciņņam tathāgatassa paññāpetunti. tvam panāvuso gotama kati kammāni paññāpesi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti. tīṇi kho aham tapassi kammāni paññāpemi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. seyyathīdam: kāyakammam vacīkammam manokammanti. kim panāvuso gotama aññadeva kāyakammam aññam vacīkammam aññam manokammanti. aññadeva tapassi kāyakammam aññam vacīkammam aññam manokammanti.

imesam panāvuso gotama tinnam kammānam evam pativibhattānam evam pativisitthānam katamam kammam mahāsāvajjataram paññāpesi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā, yadi vā kāyakammam yadi va vacikammam yadi va manokammanti. imesam kho aham tapassi tinnam kammanam evam paţivibhattānam evam paţivisiţthānam manokammam mahāsāvajjataram paññāpemi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā kāyakammam no tathā vacīkammanti manokammanti āvuso gotama vadesi. manokammanti tapassi vadāmi. manokammanti āvuso gotama vadesi. manokammanti tapassi vadāmi. manokammanti āvuso gotama vadesi. manokammanti tapassi vadāmīti. itiha dīghatapassī nigantho bhagavantam imasmim kathāvatthusmim vāvatatiyakam patitthapetvā utthāyāsanā yena nigantho

nātaputto tenupasankami.

tena kho pana samayena nigantho nātaputto mahatiyā¹²⁶¹ gihīparisāya saddhim nisinno hoti bālakiniyā upāli pamukhāya. addasā kho nigantho nātaputto dīghatapassim nigantham dūratova āgacchantam, disvāna dīghatapassim nigantham etadavoca: handa kuto nu tvam tapassi āgacchasi divā divassāti. ito hi kho ahambhante āgacchāmi samanassa gotamassa santikāti. ahu pana te tapassi samanena gotamena saddhim kocideva kathāsallāpoti. ahu kho me bhante samanena gotamena saddhim kocideva kathāsallāpoti. vathā katham pana te tapassi ahu samanena gotamena saddhim kocideva kathāsallāpoti. atha kho dīghatapassī nigantho yavatako ahosi bhagavata saddhim kathasallāpo, tam sabbam niganthassa nātaputtassa ārocesi. evam vutte nigantho nātaputto dīghatapassim nigantham etadavoca: sādhu sādhu tapassi, yathā tam sutavatā sāvakena sammadeva satthusāsanam ājānantena. evamevam dīghatapassinā niganthena samanassa gotamassa byākatam, kim hi sobhati chavo manodando imassa evam olārikassa kāyadandassa upanidhāya. atha kho kāyadandova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattivā no tathā vacīdaņdo no tathā manodandoti.

nahatiyā mahatiyā (pts) pts page 374 q 374 bjt page 064 x 64

7. evam vutte upāli gahapati nigantham nātaputtam etadavoca: sādhu sādhu bhante tapassī¹²⁶² yathā tam sutavatā sāvakena sammadeva satthusāsanam ājānantena, evamevam bhadantena tapassinā¹²⁶³ samanassa gotamassa byākatam, kim hi sobhati chavo manodandā imassa evam olārikassa kāvadandassa upanidhāva. atha kho kāvadandova mahā sāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā vacīdaņdo no tathā manodaņdo. handa cāham bhante gacchāmi, samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropessāmi. sace me samaņo gotamo tathā patiţţhissati yathā bhadantena tapassinā patitthāpitam, seyyathāpi nāma balavā puriso dīghalomikam elakam lomesu gahetvā ākaddheyya, parikaddheyya, samparikaddheyya, evamevāham samanam gotamam vādena vādam ākaddhassāmi, parikaddhissāmi. samparikaddhissāmi. seyyathāpi nāma balavā sondikākammakaro mahantam sondikākilañjam gambhīre udakarahade pakkhipitvā kanne gahetvā ākaddheyva, parikaddheyya, samparikaddheyya, evameyāham samanam gotamam vādena vādam ākaddhissāmi, parikaddhissāmi, samparikaddhissāmi, sevvathāpi nāma balavā sondikādhutto vālam¹²⁶⁴ kanne gahetvā odhunevva, niddhunevva, nicchodevva¹²⁶⁵ evamevāham samanam gotamam vādena vādam odhunissāmi, niddhu-

¹²⁶² dīghatapassī (machasaṃ)

¹²⁶³dīghatapassanā dīghatapassinā (machasaṃ)

¹²⁶⁴thālaṃ (syā)

¹²⁶⁵nicchādeyya (sīmu, pts)

pts page 375 q 375

nissāmi, nicchodessāmi¹²⁶⁶ seyyathāpi nāma kuñjaro saṭṭhihāyano gambhīraṃ pokkharaṇīṃ ogāhetvā saṇadhovikaṃ¹²⁶⁷ nāma kīḷitajātaṃ kīḷati. evamevāhaṃ samaṇaṃ gotamaṃ saṇadhovikaṃ nāma kīḷitajātaṃ kīḷati. evamevāhaṃ samaṇaṃ gotamaṃ saṇadhovikaṃ maññe kīḷitajātaṃ kīḷissāmi. handa vāhaṃ cāhaṃ bhante gacchāmi samaṇassa gotamassa imasmiṃ kathāvatthusmiṃ vādaṃ āropessāmīti. gaccha tvaṃ gahapati samaṇassa gotamassa imasmiṃ kathāvatthusmiṃ vādaṃ āropehi. ahaṃ vā hi gahapati samaṇassa gotamassa vādaṃ āropeyyaṃ dīghatapassī vā nigaṇṭho tvam vāti.

8. evam vutte dīghatapassī nigantho nigantham nātaputtam etadavoca: 'na kho metam bhante ruccati, yam upāli gahapati samaņassa gotamassa vādam āropeyya. samaņo hi bhante gotamo māyāvī, āvaṭṭanim māyam jānāti. yāya aññatitthiyānam sāvake āvaṭṭetī'ti. aṭṭhānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. ṭhānañca kho etam vijjati yam samaņo gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyya. gaccha tvam gahapati samaṇassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropehi. aham vā hi gahapati samaṇassa gotamassa vādam āropeyyam dīghatapassī vā nigaṇṭho nigaṇṭham nātaputtam etadavoca: na kho metam bhante ruccati yam upāli gahapati samaṇassa gotamassa

¹²⁶⁶nicchādessāmi (sīmu, pts)

¹²⁶⁷sānadhovikam (machasam)

vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyam jānāti. vāya aññatitthiyānam sāvake āvattetī'ti. atthānam kho etam tapassī anavakāso yam upāli gahapati samanassa gogamassa sāvakattam upagaccheyya. thanañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagacchevya. gaccha tvam gahapati samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropehi. āham vā hi gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyyam dīghatapassī vā nigantho tvam vāti. tativampi kho dīghatapassī nigantho nigantham nātaputtam etadavoca: na kho metam bhante ruccati yam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyā māyam jānāti. yāya aññatitthiyānam sāvake āvattetī'ti. atthānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. thānañca kho etam vijjati, yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyya. gaccha tvam gahapati samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropehi. aham vā hi gahapati samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropehi, aham vā hi gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyyam dīghatapassī vā nigantho tvam vāti.

9. evam bhanteti kho upāli gahapati niganthassa nātaputtassa patissutvā utthāyāsanā nigantham nātaputtam abhivādetvā padakkhinam katvā yena pāvārikam

bjt page 066×66

bavanam, yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho upāli gahapati bhagavantam etadavoca: āgamā nu khvidha bhante dīghatapassī niganthoti. āgamā khvidha gahapati dīghatapassī niganthoti. ahu pana te bhante dīghatapassinā niganthena saddhim kocideva kathāsallāpoti. ahu kho me gahapati dīghatapassinā niganthena saddhim kocideva kathāsallāpoti. yathā katham pana te bhante ahu dīghatapassinā niganthena saddhim kocideva kathāsallāpoti. atha kho bhagavā yāvatako ahosi dīghatapassinā niganthena saddhim kathāsallāpo tam sabbam upālissa gahapatissa ārocesi.

10. evam vutte upāli gahapati bhagavantam etadavoca: sādhu sādhu bhante tapassī, yathā tam sutavatā sāvakena sammadeva satthusāsanam ājānantena, evamevam dīghatapassinā niganthena bhagavato byākatam, kim hi sobhati chavo manodando imassa evam oļārikassa kāyadandassa upanidhāya. atha kho kāyadandova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā vacīdando, no tathā manodandoti. sace kho tvam gahapati sacce patithāya manteyyāsi, siyā no ettha kathāsallāpoti sacce aham bhante patithāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti.

pts page 376 q 376

- 11. tam kimmaññasi gahapati, idhassa nigantho ābādhiko dukkhito bāļhagilāno sītodakapatikkhitto uṇahodakapatisevi. so sītodakam alabhamāno kālam kareyya. imassa pana gahapati nigantho nātaputto katthūpapattim paññāpetī'ti. atthi bhante manosattā nāma devā, tattha so upapajjati, tam kissa hetu: asu hi bhante manopatibaddho kālam karotīti. gahapati gahapati, manasi karitvā kho gahapati byākarovi. na kho te sandhiyati purimena vā pacchimam pacchimena vā purimam. bhāsitā kho pana te gahapati esā vācā: sacce aham bhante patitthāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti. kiñcāpi bhante bhagavā evamāha, atha kho kāyadandova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā no tathā vacīdando no tathā manodandoti.
- 12. tam kimmaññasi gahapati, idhassa nigaṇṭho¹²⁶⁸ cātuyāmasaṃvarasaṃvuto sabbavārivārito sabbavāriyuto¹²⁶⁹ sabbavāridhuto sabbavāriphuṭo, so abhikkamanto paṭikkamanto bahū khuddake pāṇe saṅghātaṃ āpādeti. imassa pana gahapati nigaṇṭho nātaputto kaṃ vipākaṃ paññāpetīti. asañcetanikaṃ bhante nigaṇṭho nātaputto no mahāsāvajjaṃ paññāpetīti. sace pana gahapati, cetetīti. mahā sāvajjaṃ bhante hotīti. cetanaṃ pana gahapati nigaṇṭho nātaputto.

pts page 377 q 377

¹²⁶⁸nigaṇṭho nāṭaputto (machasaṃ)

¹²⁶⁹sabbavāriyutto (machasam, syā)

bjt page 068 x 68

- 13. kismim paññāpetīti. manodaṇḍasmim bhanteti. gahapati gahapati, manasikaritvā kho gahapati byākarohi. na kho te sandhiyati purimena vā pacchimam pacchimena vā purimam. bhāsitā kho pana te gahapati esā vācā, sacce aham bhante patiṭṭhāya mantessāmi. hotu no ettha kathā sallāpoti. kiñcāpi bhante bhagavā evamāha, atha kho kāyadaṇḍova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā vacīdaṇḍo no tathā manodaṇḍoti.
- 14. tam kim maññasi gahapati, ayam nālandā iddhā ceva phītā ca, bahujanā ākinnamanussāti. evam bhante, avam nālandā iddhā ceva phītā ca, bahujanā ākinnamanussāti. tam kimmaññasi gahapati: idha puriso āgaccheyya ukkhittāsiko. so evam vadeyya: aham yāvatikā imissā nālandāva pānā, te ekena khanena ekena muhuttena ekamamsakhalam ekamamsapuñjam karissāmīti. tam kimmañnasi gahapati, pahoti nu kho so puriso vāvatikā imissā nālandāva pānā te ekena khanena ekena muhuttena ekamamsakhalam ekamamsapuñjam kātunti, dasapi bhante purisā vīsampi¹²⁷⁰ purisā timsampi¹²⁷¹ purisā cattārisampi purisā paññāsampi purisā nappahonti, yāvatikā imissā nālandāva pānā, te ekena khanena ekena muhuttena ekamamsakhalam ekamamsapuñjam kātum, kim hi sobhati eko chavo purisoti.

¹²⁷⁰ vīsatimpi bhante (sīmu)

¹²⁷¹bhante (machasam) adhikam

15. tam kimmaññasi gahapati, idhāgaccheyya samano vā brāhmano vā iddhimā cetovasippatto. so evam vadeyya: aham imam nālandam ekena manopadosena bhasmam karissāmīti. tam kimmaññasi gahapati, pahoti nu kho so samano vā brāhmano vā iddhimā cetovasippatto imam nālandam ekena manopadosena bhasmam kātunti. dasapi bhante nālandā vīsatimpi nālandā timsampi nālandā cattārīsampi nālandā paññāsampi nālandā pahoti so samaņo vā brāhmaņovā iddhimā cetovasippatto ekena manopadosena bhasmam kātum kim hi sobhati ekā chavā nālandāti, gahapati¹²⁷² gahapati manasi karitvā kho gahapati byākarohi. na kho te sandhiyati purimena vā pacchimam pacchimena vā purimam. bhāsitā kho pana te gahapati esā vācā: sacce aham bhante patitthāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti. kiñcāpi bhante bhagavā evamāha, atha kho kāyadandova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā vacīdando no tathā manodandoti.

16. tam kimmaññasi gahapati, sutam te daṇḍakāraññaṃ¹²⁷³ kāliṅgāraññaṃ mejjhāraññaṃ¹²⁷⁴ mātaṅgāraññaṃ araññam araññabhūtanti. evambhante. sutam me daṇḍakāraññaṃ kāliṅgāraññaṃ mejjhāraññaṃ mātaṅgāraññaṃ araññam araññabhūtanti. tam kimmañ-

pts page 378 q 378

¹²⁷²tena hi gahapati (macasaṃ)

¹²⁷³daṇḍakiraññaṃ (machasaṃ, syā)

¹²⁷⁴majjhāraññam (machasam)

ñasi gahapati

- 17. kinti te sutam: kena tam dandakārannam kālingārannam mejjhārannam mātangārannam arannam arannam mejahatanti. sutam metam bhante isīnam manopadosena tam dandakārannam kālingārannam mejjhārannam mātangārannam arannam arannabhūtanti. gahapati gahapati, manasikaritvā kho gahapati byākarohi. na kho te sandhiyati purimena vā pacchimam, pacchimena vā purimam. bhāsitā kho pana te gahapati esā vācā: sacce aham bhante patiṭṭhāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti.
- 18. purimenevāham bhante opammena bhagavato attamano abhiraddho api cāham imāni bhagavato vicitrāni pañhapaṭibhāṇāni sotukāmo evā'ham bhagavantam paccanīkātabbam amaññissam. abhikkantam bhante, abhikkantam bhante, seyyathāpi bhante nikkujjitam vā ukkujjeyya. paṭicchannam vā vicareyya. mūļhassa vā maggam ācikkheyya. andhakāre vā telapajjotam dhāreyya: cakkhumanto rūpāni dakkhintīti. evamevam bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito esāham bhante bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. upāsakam mam bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatanti.

bjt page 070 x 70 pts page 379 q 379

- 19. anuviccakāraṃ kho gahapati karohi. anuviccakāro tumhādisānaṃ ñātamanussānaṃ sādhu hotīti. iminā'pahaṃ bhante bhagavato bhiyyosomattāya attamano abhiraddho, yaṃ maṃ bhagavā evamāha: anuviccakāraṃ kho gahapati karohi. anuviccakāro tumhādisānaṃ ñātamanussānaṃ sādhu hotīti. maṃ hi bhante aññatitthiyā sāvakaṃ labhitvā kevalakappaṃ nālandaṃ paṭākaṃ parihareyyuṃ: upāli amhākaṃ gahapati sāvakattupagatoti. atha ca pana maṃ bhagavā evamāha: anuviccakāraṃ kho gahapati karohi, anuviccakāro tumhādisānaṃ ñātamanussānaṃ sādhu hotīti. esāhambhante dutiyampi bhagavantaṃ saraṇaṃ gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. upāsakaṃ maṃ bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetaṃ saraṇaṃ gatanti.
- 20. dīgharattam kho te gahapati niganthānam opānabhūtam kulam, yena nesam upagatānam pindakam dātabbam mañneyyāsīti. imināpaham bhante bhagavato bhiyyosomattāya attamano abhiraddho, yam mam bhagavā evamāha: dīgharattam kho te gahapati niganthānam opānabhūtam kulam, yena nesam upagatānam pindakam dātabbam mañneyyāsīti sutam metam bhante. samaņo gotamo evamāha: mayhameva dānam dātabbam, nānnesam dānam dātabbam, mayhameva sāvakānam dānam dātabbam, nānnesam sāvakānam dānam dātabbam, mayhameva dinnam mahapphalam, nānnesam sāvakānam dinnam mahapphalam, nānnesam sāvakānam dinnam mahapphalam, nānnesam sāvakānam dinnam mahapphalami. atha ca pana mam bhagavā niganthesupi dāne samādapeti. api ca bhante mayan

mettha kālam jānissāma. esāhambhante tatiyampi bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. upāsakam mam bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatanti.

- atha kho bhagavā upālissa gahapatissa ānupubbīkatham kathesi. seyyathīdam: dānakatham, sīlakatham, saggakatham, kāmānam ādīnavam, okāram sankilesam, nekkhamme ānisamsam pakāsesi. yadā bhagavā aññāsi upālim gahapatim kallacittam muducittam vinīvaranacittam udaggacittam pasannacittam, atha yā buddhānam sāmukkamsikā dhammadesanā, tam pakāsesi: dukkham samudayam nirodham maggam. seyyathāpi nāma suddham vattham apagatakālakam sammadeva rajanam patiganheyya. evamevam upālissa gahapatissa tasmimyeva āsane virajam vītamalam dhammacakkhum udapādi: yankinci samudayadhammam sabbantam nirodhadhammanti. atha kho upāli gahapati ditthadhammo pattadhammo viditadhammo pariyogālha dhammo tinnavicikiccho vigatakathankatho vesārajjappatto aparappaccayo satthusāsane bhagavantam etadavoca: handa ca'dani mayam bhante gacchāma. bahukicchā mayam bahukaranīyāti. yassadāni tvam gahapati kālam maññasīti.
- **22.** atha kho upāli gahapati bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā yena sakam nivesanam

bjt page 072 x 72 pts page 380 q 380

921

tenupasankami. upasankamitvā dovārikam āmantesi: ajjatagge samma dovārika,āvarāmi dvāram niganthānam niganthīnam, anāvatam dvāram bhagavato bhikkhunam bhikkhunīnam upāsakānam upāsikānam, sace koci nigantho āgacchati. tamenam tvam evam vadeyyāsi: titha bhante, mā pāvisi, ajjatagge upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato. āvatam dvāram niganthānam, niganthīnam, anāvatam dvāram bhagavato bhikkhunam bhikkhunīnam, upāsakānam upāsikānam. sace te bhante piņdakena attho ettheva titha ettheva te āharissantīti. evam bhanteti kho dovāriko upālissa gahapatissa paccassosi.

- 23. assosi kho dīghatapassī nigaņţho upāli kira gahapati samaņassa gotamassa sāvakattam upagatoti. atha kho dīghatapassī niganţho yena niganţho nātaputto tenupasankami. upasankamitvā niganţham nātaputtam etadavoca: sutam metam bhante upāli kira gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagatoti. aţţhānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. ṭhānanca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyyāti. dutiyampi kho dīghatapassī niganţho niganţham nātaputtam etadavoca:
- **24.** sutam metam bhante, upāli kira gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagatoti. atthānam kho

pts page 381 g 381

etam tapassī anavakāso yam upāli gahapati samaņassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. ṭhānañca kho etam vijjati yam samaņo gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyyāti. tatiyampi kho dīghatapassī niganṭho niganṭham nātaputtam etadavoca: sutam metam bhante, upāli kira gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattam upagatoti. aṭṭhānam kho etam tapassī anavakāso yam upāli gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. ṭhānañca kho etam vijjati yam samaņo gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyyāti. handa cāham bhante gacchāmi yāva jānāmi yadi vā upāli gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattam upagato yadi vā noti. gaccha tvam tapassi jānāhi yadi vā upāli gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattam upagato yadi vā noti.

25. atha kho dīghatapassī nigaņṭho yena upālissa gahapatissa nivesanaṃ tenupasaṅkami. addasā kho dovāriko dīghatapassiṃ nigaṇṭhaṃ dūratova āgacchantaṃ. disvāna dīghatapassiṃ nigaṇṭhaṃ etadavoca. tiṭṭha bhante, mā pāvisi. ajjatagge upāli gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattaṃ upagato, āvaṭaṃ dvāraṃ nigaṇṭhānaṃ nigaṇṭhīnaṃ, anāvaṭaṃ dvāraṃ bhagavato bhakkhunaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ sace te bhante piṇḍakena attho, ettheva tiṭṭha. ettheva te āharissantīti. na me āvuso piṇḍakena atthoti vatvā tato paṭinivattitvā yena nigaṇṭho nātaputto tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā nigaṇṭhaṃ nātaputtaṃ etadavoca: saccaṃyeva kho bhante yaṃ upāli gaha-

bjt page 074×74

pati samanassa gotamassa sāvakattam upagato. etam kho te aham bhante nālattham: na kho metam bhante ruccati yam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyam jānāti, yāya aññatitthiyānam sāvake āvattetīti. āvatto kho te bhante upāli gahapati samanena gotamena āvaţţaniyā māyāyāti. aţţhānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. thānañca kho etam vijjati yam samaņo gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyyāti. dutiyampi kho dīghatapassī nigantho nigantham nātaputtam etadavoca: saccam yeva kho bhante yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato: etam kho te aham bhante nālattham: na kho metam bhante ruccati, yam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyam jānāti. yāya aññatitthiyānam sāvake āvattetīti. āvatto kho te bhante upāli gahapati samanena gotamena āvattanivā māvāvāti. atthānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samaņassa gotamassa sāvakattam upagacchevva thānañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyya. tatiyampi kho digha tapassi nigantho nigantham nātaputtam etadavoca: saccam yeva kho bhante yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato:etam kho te aham bhante nālattham: na kho metam bhante ruccati, yam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante

pts page 382 q 382

gotamo māyāvī, āvaṭṭaniṃ māyaṃ jānāti. yāya aññatitthiyānaṃ sāvake āvaṭṭetīti. āvaṭṭo kho te bhante upāli gahapati samaṇena gotamena āvaṭṭaniyā māyāyāti. aṭṭhānaṃ kho etaṃ tapassi anavakāso yaṃ upāli gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattaṃ upagaccheyya ṭhānañca kho etaṃ vijjati yaṃ samaṇo gotamo upālissa gahapatissa sāvakattaṃ upagaccheyya. handa cāhaṃ tapassi gacchāmi yāya sāmaṃ yeva jānāmi. yadi vā upāli gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattaṃ upagato yadi vā noti.

26. atha kho nigantho nātaputto mahatiyā niganthaparisāya saddhim yena upālissa gahapatissa nivesanam tenupasankami, addasā kho dovāriko nigantham nātaputtam dūratova āgacchantam, disvāna niganțham nătaputtam etadavoca: tittha bhante, mā pāvisi. ajjatagge upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato, āvatam dvāram niganthānam niganthīnam, anāvatam dvāram bhagavato bhikkhūnam bhikkhuninam upāsakānam upāsikānam sace te bhante pindakena attho ettheva tittha. ettheva te āharissantīti. tena hi sammadovārika, yena upāli gahapati tenupasankama. upasankamitvā upālim gahapatim evam vadehi: nigantho bhante nātaputto mahatiyā niganthaparisāya saddhim bahidvārakotthake thito. so te dassanakāmoti. evam bhanteti kho dovāriko niganthassa nātaputtassa patissutvā yena upāli gahapati tenupasankami. upasankamitvā upālim gahapatim etadavoca: nigantho bhante nātaputto mahatiyā niganthaparisāya

bjt page 076×76

saddhim bahidvārakoṭṭhake ṭhito, so te dassanakāmoti. tena hi samma dovārika, majjhamāya dvārasālāya āsanāni paññāpehīti. evam bhanteti kho dovāriko upālissa gahapatissa paṭissutvā majjhamāya dvārasālāya āsanāni paññāpetvā yena upāli gahapati tenupasankami. upasankamitvā upālim gahapatim etadavoca: paññattāni kho te bhante majjhamāya dvārasālāya āsanāni. yassadāni kālam maññasīti.

27. atha kho upāli gahapati yena majjhamā dvārasālā tenupasankami. upasankamitvā yam tattha āsanam aggañca setthañca uttamañca panītañca tattha nisīditvā dovārikam āmantesi: tena hi sammadovārika vena nigantho nātaputto tenupasankama, upasankamitvā nigantham nātaputtam evam vadehi: upāli bhante gahapati evamāha: pavisa kira bhante sace ākankhasīti. evam bhanteti kho dovāriko upālissa gahapatissa patissutvā yena nigantho nātaputto tenupasankami. upasankamityā nigantham nātaputtam etadayoca: upāli bhante gahapati evamāha: pavisa kira bhante sace ākankhasīti, atha kho nigantho nātaputto mahatiyā niganthaparisāya saddhim yena majjhamā dvārasālā tenupasankami, atha kho upāli gahapati yam sudam pubbeva yato passati nigantham nātaputtam dūratova āgacchantam, disvāna tato paccugantvā yam tattha āsanam aggañca setthañca uttamañca panītañca, tam uttarāsangena pamajjitvā pariggahetvā nisīdāpeti. so'dāni yam tattha āsanam aggañca setthañca uttamañca paṇītañca tattha sāmam nisīditvā nigantham

pts page 383 g 383

nātaputtam etadavoca: saṃvijjante¹²⁷⁵ kho bhante āsanāni, sace ākaṅkhasi nisīdāti. evam vutte nigaṇṭho nātaputto upālim gahapatim etadavoca: ummattosi tvam gahapati, dattosi tvam gahapati. gacchāmaham bhante samaṇassa gotamassa vādam āropessāmīti gantvā mahatāsi vādasaṅghāṭena paṭimukko āgato. seyyathāpi gahapati puriso aṇḍahārako gantvā ubbhatehi aṇaḍehi āgaccheyya, seyyathāpi vā pana gahapati puriso akkhikahārako gantvā ubbhatehi akkhīhi āgaccheyya. evameva kho tvam gahapati gacchāmaham bhante samaṇassa gotamassa vādam āropessāmīti gantvā mahatāsi vādasaṅghāṭena paṭimukko āgato. āvaṭṭosi kho tvam gahapati samaṇena gotamena āvaṭṭaniyā māyāyāti.

28. bhaddikā bhante āvaṭṭanī māyā, kalyāṇī bhante āvaṭṭanī māyā, piyā me bhante ñātisālohitā imāya āvaṭṭaniyā āvaṭṭeyyum,piyānampi me assa ñātisālohitānam dīgharattam hitāya sukhāya. sabbe cepi bhante khattiyā imāya āvaṭṭaniyā āvaṭṭeyyum. sabbesānampissa khattiyānam dīgharattam hitāya sukhāya. sabbe cepi bhante brāhmaṇā imāya āvaṭṭaniyā āvaṭṭeyyum. sabbesānampissa brāhmaṇānam dīgharattam hitāya sukhāya. sabbe cepi bhante vessā imāya āvaṭṭaniyā āvaṭṭeyyum. sabbesānampissa vessānam dīgharattam hitāya sukhāya sabbe chepi bhante suddā imāya āvaṭṭaniyā āvaṭṭeyyum, sabbesānampissa suddānam dīgha-

 $^{^{1275}}$ saṃvijjanti (machasaṃ) pts page 384 q 384

rattam hitāya sukhāya. sadevako cepi.

- **29.** bhante loko samārako sabrahmako sassamaṇabrāhmaṇī pajā sadevamanussā imāya āvaṭṭaniyā āvaṭṭeyya, sadevakassapissa¹²⁷⁶ lokassa samārakassa sabrahmakassa sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya dīgharattaṃ hitāya sukhāya. tena hi bhante upamante karissāmi. upamāyapidhekacce viññū purisā bhāsitassa atthaṃ ājānanti.
- bhūtapubbam bhante aññatarassa brāhmanassa jinnassa vuddhassa mahallakassa daharā mānavikā pajāpatī ahosi gabbhinī upavijaññā. atha kho bhante sā mānavikā tam brāhmanam etadavoca: gaccha tvam brāhmana, āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānehi yo me kumārakassa kīlāpanako bhavissatīti. evam vutte bhante so brāhmano tam mānavikam etadavoca: āgamehi tāva bhoti yāva vijāyasi. sace tvam bhoti kumārakam vijāyissasi, tassa te aham āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānessāmi¹²⁷⁷. yo te kumārakassa kīlāpanako bhavissati, sace pana tvam bhoti kumārikam vijāyissasi, tassā te aham āpaņā makkatacchāpikam kinitvā ānessāmi, vā te kumārikāva kīlāpanikā bhavissatīti. dutivampi kho bhante sā mānavikā tam brāhmanam etadavoca: gaccha tvam brāhmana, āpanā makkatacchāpakam kiņitvā ānehi yo me kumārakassa

bjt page 078×78

¹²⁷⁶devakassa passa (sīmu)

¹²⁷⁷āṇissāmi (sīmu)

kīlāpanako bhavissatīti. evam vutte bhante so brāhmano tam mānavikam etadavoca: āgamehi tāva hoti yāva vijāyasi. sace tvam hoti kumārakam vijāyissasi, tassa te aham āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānessāmi. yo te kumārakassa kīlāpanako bhavissati. sace pana tvam bhoti kumārikam vijāvissasi, tassā te aham āpanā makkatacchāpikam kinitvā ānessāmi, vā te kumārikāya kīlāpanikā bhavissatīti. tatiyampi kho bhante sā māṇavikā tam brāhmaṇam etadavoca: gaccha tvam brāhmana āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānehi vo me kumārakassa kīlāpanako bhavissatīti. atha kho bhante se brāhmaņo tassā māņavikāya sāratto paţibaddhacitto āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānetvā tam mānavikam etadavoca: ayam te bhoti āpanā makkatacchāpako kinitvā ānīto yo te kumārakassa kīlāpanako bhavissatīti. evam vutte bhante sā mānavikā tam brāhmanam etadavoca: gaccha tvam brāhmana,imam makkatacchāpakam ādāya yena rattapānī rajakaputto tenupasankami. upasankamitvā rattapānim rajakaputtam evam vadehi: icchāmaham samma rattapānī, imam makkatacchāpakam pītāvalepanam nāma rangajātam rañjitam ākotitapaccākotitam ubhatobhāgavimatthanti. atha kho bhante so brāhmano tassā mānavikāya sāratto patibaddhacitto tam makkatacchāpakam ādāya yena rattapānī rajakaputto tenupasankami. upasankamitvā rattapānim rajakaputtam etadavoca: icchāmaham samma rattapānī, imam makkatacchāpakam pītāvalepanam nāma raṅgajātam¹²⁷⁸ rañjitam

pts page 385 q 385

¹²⁷⁸rajitaṃ (machasaṃ, syā)

ākotitapaccākotitam ubhatobhāgavimatthanti. evam vutte bhante rattapānī rajakaputto tam brāhmanam etadavoca: avam kho te bhante makkatacchāpako rańgakkhamo hi kho, no ākotanakkhamo no vimajjanakkhamoti. evameva kho bhante bālānam niganthānam vādo raṅgakkhamo hi kho bālānam no panditānam, no anuvogakkhamo, no vimajjanakkhamo, atha kho bhante so brāhmaņo aparena samayena navam dussayugam ādāya yena rattapānī rajakaputto tenupasankami. upasankamitvā rattapānim rajakaputtam etadavoca: icchāmaham sammarattapāni, imam navam dussayugam pitāvalepanam nāma rangajātam ranjitam ākotitapaccākotitam ubhatobhāgavimatthanti. evam vutte bhante rattapānī rajakaputto tam brāhmanam etadavoca: idam kho te bhante navam dussayugam rangakkhamañceva ākotanakkhamañca vimajjanakkhamañcāti. evameva kho bhante tassa bhagavato vādo arahato sammāsambuddhassa rangakkhamo ceva panditānam no bālānam, anuvogakkhamo ca vimajjanakkhamo cāti.

31. sarājikā kho taṃ gahapati parisā evaṃ jānāti: upāli gahapati nigaṇṭhassa nātaputtassa sāvakoti. kassa taṃ gahapati sāvakaṃ dhāremāti. evaṃ vutte upāli gahapati uṭṭhāyāsanā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā yena bhagavā tenañjalimpanāmetvā nigaṇṭhaṃ nātaputtaṃ etadavoca: tena hi bhante suṇāhi yassā'haṃ sāvako:

bjt page 080 x 80 pts page 386 q 386

- **1.** dhīrassa vigatamohassa pabhinnakhīlassa vijitavijayassa, anīghassa susamacittassa vuddhasīlassa sādhupaññassa, vessantarassa¹²⁷⁹ vimalassa bhagavato tassa sāvako'hamasmi.
- **2.** akathankathissa tusitassa vantalokamisassa muditassa, katasamanassa manujassa antimasarirassa narassa, anopamassa virajassa bhagavato tassa savako'hamasmi.
- **3.** asaṃsayassa kulassa venayikassa sārathivarassa, anuttarassa ruciradhammassa nikkaṅkhassa pabhāsakarassa, mānacchidassa vīrassa bhagavato tassa sāvako'hamasmi.
- **4.** nisabhassa appameyyassa gambhīrassa monapattassa, khemaṅkarassa devassa dhammaṭṭhassa saṃvutattassa, saṅgātigassa muttassa bhagavato tassa sāvakoʻhamasmi.
- **5.** nāgassa pantasenassa khīṇasaṃyojanassa muttassa, paṭimantakassa dhonassa pannaddhajassa vītarāgassa, dantassa nippapañcassa bhagavato tassa sāvako'hamasmi.
- **6.** isisattamassa akuhassa tevijjassa brahmapattassa, nahātakassa¹²⁸⁰ padakassa passaddhassa viditavedas-

¹²⁷⁹ vesamantarassa (machasaṃ, syā)

¹²⁸⁰nhātakassa (machasam)

931

sa, purindadassa sakkassa bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

- 7. ariyassa bhāvitattassa pattipattassa veyyākaraṇassa, satīmato vipassissa anabhinatassa no apanatassa, anejassa vasippattassa bhagavato tassa sāvako'hamasmi.
- **8.** sammaggatassa jhāyissa ananugatantarassa suddhassa, asitassa appahīnassa¹²⁸¹ pavivittassa aggapattassa, tiṇṇassa tārayantassa bhagavato tassa sāvako'hamasmi.
- **9.** santassa bhūripaññassa mahāpaññassa vītalobhassa, tathāgatassa sugatassa appaṭipuggalassa asamassa, visāradassa nipuṇassa bhagavato tassa sāvako'hamasmi.
- **10.** tanhacchidassa buddhassa vītadhūmassa anupalittassa, āhuneyyassa yakkhassa uttamapuggalassa atulassa, mahato yasaggapattassa bhagavato tassa sāvako'hamasmīti.

kadā saññūļhā pana te gahapati ime samaņassa gotamassa vaņņāti. seyyathāpi bhante nānāpupphānaṃ mahāpuppharāsī, tamenaṃ dakkho mālākāro vā mā-

¹²⁸¹appahitassa (machasam) bjt page 082 x 82 pts page 387 q 387

lākārantevāsī vā vicittam mālam gantheyya evameva kho bhante so bhagavā anekavaņņo anekasatavaņņo ko hi bhante vaṇṇārahassa vaṇṇam na karissatīti.

atha kho niganthassa bhagavato sakkāram asahamānassa tattheva unham lohitam mukhato ugganjīti¹²⁸².

Upālisuttam chaţţham.

bjt page 084 x 84 ¹²⁸²uggacchiti (machasam)

933

1.7 Kukkuravatiyasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā koliyesu viharati haliddavasanam nāma koliyānam nigamo. atha kho puṇṇo ca koliyaputto govatiko, acelo ca seniyo kukkuravatiko yena bhagavā tenupasankamimsu. upasankamitvā puṇṇo koliyaputto govatiko bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. acelo pana seniyo kukkuravatiko bhagavatā saddhim sammodi, sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā kukkurova paļikujjitvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho puṇṇo koliyaputto govatiko bhagavantam etadavoca, ayam bhante acelo seniyo kukkuravatiko dukkarakārako, chamānikkhittam samattam samādinnam, tassa kā gati, ko abhisamparāyoti. alam puṇṇa, tiṭṭhatetam, mā mam etam pucchīti.
- 2. dutiyampi kho puṇṇo koliyaputto govatiko bhagavantaṃ etadavoca, ayaṃ bhante acelo seniyo kukkuravatiko dukkarakārako, chamānikkhittaṃ bhuñjati. tassa taṃ kukkuravataṃ dīgharattaṃ samattaṃ samādinnaṃ, tassa kā gati, ko abhisamparāyoti. alaṃ punna, titthatetam mā mam etam pucchīti.
- **3.** tatiyampi kho puṇṇo koliyaputto govatiko bhagavantaṃ etadavoca, ayaṃ bhante acelo seniyo kukku-

¹²⁸³palikuṇḍitvā (syā)

¹²⁸⁴chamānikkhittaṃ bhojanaṃ (machasaṃ); chamāyaṃ nikkhittaṃ bhojanaṃ (syā)

ravatiko dukkarakārako, chamānikkhittam bhuñjati. tassa tam kukkuravatam dīgharattam samattam samādinnam, tassa kā gati, ko abhisamparāyoti. addhā kho te aham punna na labhāmi, alam punna, tiṭṭhatetam, mā mam etam pucchīti. api ca kho tyāham byākarissāmi.

4. idha punna, ekacco kukkuravatam bhāveti paripunnam abbokinnam, kukkurasīlam bhāveti paripunnam abbokinnam, kukkuracittam bhāveti paripunnam abbokinnam, kukkurākappam bhāveti paripunnam abbokinnam, so kukkuravatam bhāvetvā paripunnam abbokinnam, kukkurasīlam bhāvetvā paripunnam abbokinnam, kukkuracittam bhavetva paripunnam abbokinnam, kukkurākappam bhāvetvā paripunnam abbokinnam, kāyassa bhedā parammaranā kukkurānam sahavyatam upapajjati, sace kho panassa evam ditthi hoti: imināham sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vāti, sāssa hoti micchāditthi, micchāditthikassa¹²⁸⁵ kho aham punna dvinnam gatīnam añnataram gatim vadāmi: nirayam vā tiracchānayonim vā. iti kho punna sampajjamānam kukkuravatam kukkurānam sahavvatam upaneti. vipaijamānam¹²⁸⁶ nirayanti.

pts page 388 q 388

¹²⁸⁵micchādiṭṭhissa (machasaṃ, syā, pts)

¹²⁸⁶vijjamānaṃ (sīmu)

bjt page 086×86

- 5. evam vutte acelo seniyo kukkuravatiko parodi, assūni pavattesi. atha kho bhagavā puṇṇaṃ koliyaputtaṃ govatikaṃ etadavoca: etaṃ kho te ahaṃ puṇṇa nālatthaṃ: alaṃ puṇṇa, tiṭṭhatetaṃ mā maṃ etaṃ pucchīti. nāhaṃ bhante etaṃ rodāmi, yaṃ maṃ bhagavā evamāha. api ca me idaṃ bhante kukkuravataṃ dīgharattaṃ samattaṃ samādinnaṃ. ayañca bhante puṇṇo koliyaputto govatiko tassa taṃ govataṃ dīgharattaṃ samattaṃ samādinnaṃ. tassa kā gati. ko abhisamparāyoti. alaṃ seniya, tiṭṭhatetaṃ, mā maṃ etaṃ pucchīti.
- **6.** dutiyampi kho acelo seniyo kukkuravatiko bhagavantam etadavoca: ayam bhante punno koliyaputto govatiko tassa tam govatam dīgharattam samattam samādinnam. tassa kā gati. ko abhisamparāyoti. alam seniya, tiṭṭhatetam, mā mam etam pucchīti.
- 7. tatiyampi kho acelo seniyo kukkuravatiko bhagavantam etadavoca: ayam bhante punno koliyaputto govatiko, tassa tam govatam dīgharattam samattam samādinnam, tassa kā gati, ko abhisamparāyoti. addhā kho te aham seniya na labhāmi: alam seniya, tiţthatetam. māmam etam pucchīti. api ca kho tyāham byākarissāmi.
- 8. idha seniya, ekacco govatam bhāveti paripuṇṇam abbokiṇṇam, gosīlam bhāveti paripuṇṇam abbokiṇṇam, gocittam bhāveti paripuṇṇam abbokiṇṇam. gavākappam bhāveti paripuṇṇam abbokiṇṇam. so govatam bhāvetvā paripuṇṇam abbokiṇṇam, gosīlam bhāvetvā

paripuṇṇaṃ abbokiṇṇaṃ, gocittaṃ bhāvetvā paripuṇṇaṃ abbokiṇṇaṃ, gavākappaṃ bhāvetvā paripuṇṇaṃ abbokiṇṇaṃ, kāyassa bhedā parammaraṇā gunnaṃ sahavyataṃ upapajjati. sace kho panassa evaṃ diṭṭhi hoti: iminā'haṃ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vāti. sāssa hoti micchādiṭṭhi micchādiṭṭhikassa 1287 kho ahaṃ seniya dvinnaṃ gatīnaṃ aññataraṃ gatiṃ vadāmi: nirayaṃ vā tiracchānayoniṃ vā. iti kho seniya sampajjamānaṃ govataṃ gunnaṃ sahavyataṃ upaneti vipajjamānaṃ 1288 nirayanti.

9. evam vutte puṇṇo koliyaputto govatiko parodi. assūni pavattesi. atha kho bhagavā acelam seniyam kukkaravatikam etadavoca: etam kho te aham seniya, nālattham: alam seniya, tiṭṭhatetam, mā mam etam pucchīti. nāham bhante etam rodāmi, yam mam bhagavā evamāha. api ca me idam bhante govatam dīgharattam samattam samādinnam. evam pasanno aham bhante bhagavati: pahoti bhagavā tathā dhammam desetum yathā ahañcevimam govatam pajaheyyam. ayañca acelo seniyo kukkuravatiko tam kukkuravatam pajaheyyāti. tena hi puṇṇa suṇāhi. sādhukam manasikarohi, bhāsissāmīti. evam bhanteti kho puṇṇo koliyaputto govatiko bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:

pts page 389 q 389

¹²⁸⁷micchādiţţhissa (machasaṃ, pts)

¹²⁸⁸vijjamānam (sīmu)

- 10. cattārimāni puņņa kammāni mayā sayam abhiññā sacchikatvā paveditāni, katamāni cattāri: atthi puņņa kammam kaņham kaņhavipākam, atthi puņņa kammam sukkam sukkavipākam, atthi puņņa kamkanhasukkam kanhasukkavipākam, atthi puņņa kammam akanham asukkam akanhāsukkavipākam kammam kammakkhayāya samvattati.
- 11. katamañca punna kammam kanham kanhavipākam: idha punna ekacco sabyāpajjham kāyasankhāram abhisankharoti. sabyapajjham vacīsankharam abhisankharoti, sabyāpajiham manosankhāram abhisankharoti. so sabyāpajjham kāyasankhāram abhisankharitvā sabyāpajjham vacīsankhāram abhisankharitvā sabyāpajjham mano sankhāram abhisankharitvā sabyāpajjham lokam upapajjati. tamenam sabyāpajjham lokam upapannam samānam sabyāpajjhā phassā phusanti. so sabyāpajjhehi phassehi phuttho samāno sabyāpajjham vedanam vedeti ekantadukkham, sevvathāpi sattā nerayikā. iti kho punna bhūtā bhūtassa upapatti hoti, yam karoti tena upapajjati, upapannamenam phassā phusanti. evammpaham¹²⁸⁹ punna kammadāyādā sattāti vadāmi. idam vuccati puņņa kammam kaņham kanhavipākam.
- **12.** katamañca puṇṇa kammaṃ sukkaṃ sukkavipākaṃ: idha puṇṇa ekacco abyāpajjhaṃ kāyasaṅkhāraṃ

bjt page 088 x 88

pts page 390 q 390 ¹²⁸⁹ evampāham (machasam, syā)

abhisankharoti. abyāpajjham vacīsankhāram abhisankharoti. abyāpajjham manosankhāram abhisankharoti. so abyāpajjham kāyasankhāram abhisankharitvā abyāpajjham vacīsankhāram abhisankharitvā abyāpajjham manosankhāram abhisankharitvā abyāpajjham lokam upapajjati tamenam abyāpajjham lokam upapannam samānam abyāpajjhā phassā phusanti. so abyāpajjhehi phassehi phuṭṭho samāno abyāpajjham vedanam vedeti ekantasukham. seyyathāpi devā subhakinnā. iti kho puṇṇa bhūtā bhūtassa upapatti hoti. yam karoti tena upapajjati. upapannamenam phassā phusanti. evampaham puṇṇa kammadāyādā sattāti vadāmi. idam vuccati puṇṇa kammam sukkam sukkavipākam.

katamañca punna kammam kanhasukkam kanhasukkavipākam: idha punna ekacco sabyāpajjhampi abyāpajjhampi kāyasankhāram abhisankharoti sabyāpajjhampi abyāpajjhampi vacīsankhāram abhisankharoti. sabyāpajjhampi abyāpajjhampi manosankhāram abhisankharoti. so sabyāpajjhampi abyāpajjhampi kāyasankhāram abhisankharitvā sabyāpajjhampi abyāpajjhampi vacīsankhāram abhisankharitvā sabyāpajjhampi abyapajjhampi manosankharam abhisankharitvā sabyāpajjhampi abyāpajjhampi lokam upapajjati. tamenam sabyāpajjhampi abyāpajjhampi lokam upapannam samānam sabyāpajjhāpi abyāpajjhāpi phassā phusanti. so sabyāpajjhehipi abyāpajjhehipi phassehi phuttho samāno sabyāpajjhampi abyāpajjhampi vedanam vedeti vokinnasukhadukkham, seyyathāpi manussā ekacce ca devā ekacce ca vinipātikā. iti kho punna

bhūtā bhūtassa upapatti hoti. yam karoti tena upapajjati. upapannamenam phassā phusanti. evampaham puṇṇa kammadāyādā sattāti vadāmi. idam vuccati puṇṇa, kammam kaṇhasukkam kaṇhasukkavipākam.

- 14. katamañca puṇṇa kammaṃ akaṇhaṃ asukkaṃ akaṇhasukkavipākaṃ kammakhayāya¹²⁹⁰ saṃvattati, tatra puṇṇa yamidaṃ kammaṃ kaṇhaṃ kaṇhavipākaṃ tassa pahānāya yā cetanā, yampidaṃ¹²⁹¹ kammaṃ sukkaṃ sukkavipākaṃ tassa pahānāya yā cetanā, yampidaṃ kammaṃ kaṇhasukkaṃ
- 15. kanhasukkavipākam tassa pahānāya yā cetanā, idam vuccati punna kammam akanham asukkam akanhāsukkavipākam kammakkhayāya samvattati. imāni kho punna cattāri kammāni mayā sayam abhinnā sacchikatvā paveditānīti.
- 16. evam vutte puṇṇo koliyaputto govatiko bhagavantam etadavoca: abhikkantam bhante, abhikkantam bhante. seyyathāpi bhante nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, cakhumanto rūpāni dakkhintīti, evamevam bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhante

pts page 391 q 391

¹²⁹⁰kammam kammakkhavāva (sīmu)

¹²⁹¹yamidam (machasam, syā)

bjt page 090×90

bhagavantam saranam gacchāmi dhammanca bhikkhusanghanca. upāsakam mam bhagavā dhāretu ajjatagge pānupetam saranam gatanti.

- 17. acelo pana seniyo kukkuravatiko bhagavantam etadavoca: abhikkantam bhante, abhikkantam bhante. seyyathāpi bhante nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, cakkhumanto rūpāni dakkhintīti, evamevam bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhante bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammanca bhikkhusanghanca. labheyyāham bhante bhagavato santike pabbajjam. labheyyam upasampadanti.
- 18. yo kho seniya aññatitthiyapubbo imasmim dhammavinaye ākaṅkhati pabbajjam, ākaṅkhati upasampadam. so cattāro māse parivasati catunnam māsānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājenti, upasampādenti bhikkhubhāvāya. api ca mettha puggalavemattatā viditāti. sace bhante aññatitthiyapubbā imasmim dhammavinaye ākaṅkhantā pabbajjam, ākaṅkhantā upasampadam, cattāro 1292 māse parivasanti. catunnam māsānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājenti, upasampādenti bhikkhubhāvāya. aham cattāri vassāni parivasissāmi. catunnam mam vassānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājentu, upasampādentu bhikkhubhāvāyāti. alattha kho acelo seniyo

¹²⁹² te cattaro machasam

kukkuravatiko bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadam. acirūpasampanno kho panāyasmā seniyo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto na cirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anāgāriyam pabbajanti. tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja vihāsi. khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam katam karaṇīyam, nāparam itthattāyāti abbhañnāsi añnataro kho panāyasmā seniyo arahatam ahosīti.

Kukkuravatiya suttam sattamam.

1293

pts page 392 q 392 bjt page 092 x 92

¹²⁹³kukkuravatika machasam, pts

1.8 Abhayarājakumārasuttam

- 1. evam me sutam, ekam samayam bhagavā rājagahe viharati veluvane kalandakanivāpe. atha kho abhayo rājakumāro yena nigantho nātaputto¹²⁹⁴ tenupasankami. upasankamitvā nigantham nātaputtam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho abhayam rājakumāram nigantho nātaputto etadavoca: ehi tvam rājakumāra, samanassa gotamassa vādam āropehi. evam te kalyāno kittisaddo ababhuggacchati¹²⁹⁵ abhayena rājakumārena samanassa gotamassa evam mahiddhikassa evam mahānubhāvassa vādo āropitoti. yathā katham panā'ham bhante samanassa gotamassa evam mahiddhikassa evam mānubhāvassa vādam āropessāmīti.
- 2. ehi tvam rājakumāra, yena samaņo gotamo tenupasankama, upasankamitvā samaņam gotamam evam vadehi: bhāseyya nu kho bhante tathāgato tam vācam yā sā vācā paresam appiyā amanāpāti. sace te samaņo gotamo evam puttho evam byākaroti: bhāseyya rājakumāra, tathāgato tam vācam yā sā vācā paresam appiyā amanāpāti. tamenam tvam evam vadeyyāsi: atha kincarahi te bhante puthujjanena nānākaraṇam, puthujjanopi hi tam vācam bhāseyya, yā sā vācā paresam appiyā amanāpāti. sace pana te samaņo gotamo evam puttho evam byākaroti: na rājakumāra tathāgato tam vācam

¹²⁹⁴nāṭaputto (machasaṃ)

¹²⁹⁵abbhuggacchissati (machasam) pts page 393 g 393

bhāseyya yā sā vācā paresaṃ appiyā amanāpāti. tamenaṃ tvaṃ evaṃ vadeyyāsi: atha kiñcarahi te bhante devadatto byākato: āpāyiko devadatto, nerayiko devadatto, kappaṭṭho devadatto, atekiccho devadattoti. tāya ca pana te vācāya devadatto kupito ahosi anattamanoti. imaṃ kho te rājakumāra, samaṇo gotamo ubhato koṭikaṃ pañhaṃ puṭṭho samāno neva sakkhiti uggilituṃ. neva sakkhiti ogilituṃ¹²⁹⁶. seyyathāpi nāma purisassa ayosiṅghāṭakaṃ¹²⁹⁷ kaṇṭhe vilaggaṃ, so neva sakkuṇeyya uggilituṃ, neva sakuṇeyya ogilituṃ. evameva kho te rājakumāra samaṇo gotamo imaṃ ubhatokoṭikaṃ pañhaṃ puṭṭho samāno neva sakkhiti uggilituṃ, neva sakkhiti ogilitunti.

- 3. evam bhanteti kho abhayo rājakumāro niganthassa nātaputtassa patissutvā utthāyāsanā nigantham nātaputtam abhivādetvā padakkhinam katvā yena bhagavā tenupasankami, upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnassa kho abhayassa rājakumārassa suriyam oloketvā 1298 etadahosi. akālo kho ajja bhagavato vādam āropetum, svedānāham sake nivesane bhagavato vādam āropessāmīti bhagavantam etadavoca: adhivāsetu me bhante
- **4.** bhagavā svātanāya attacatuttho bhattanti. adhivāsesi bhagavā tuṇhībhāvena. atha kho abhayo rāja-

¹²⁹⁶ oggilitum (syā)

¹²⁹⁷ayasinghāṭakaṃ (syā)

¹²⁹⁸suriyam ulloketvā (machasam)

bjt page 094×94

kumāro bhagavato adhivāsanam viditvā uṭṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi.

- 5. atha kho bhagavā tassā rattiyā accayena pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya yena abhayassa rājakumārassa nivesanam tenupasankami, upasankamitvā pañnatte āsane nisīdi. atha kho abhayo rājakumāro bhagavantam panītena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappesi. sampavāresi. atha kho abhayo rājakumāro bhagavantam bhuttāvim onītapattapānim annatam nīcam āsanam gahetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho abhayo rājakumāro bhagavantam etadavoca:
- 6. 'bhāseyya nu kho bhante tathāgato taṃ vācaṃ yā sā vācā paresaṃ appiyā amanāpā'ti. na kho'ttha¹²⁹⁹ rājakumāra ekaṃsenāti. ettha bhante anassuṃ nigaṇṭhāti. kimpana tvaṃ rājakumāra evaṃ vadesi: ettha bhante anassuṃ nigaṇṭhā'ti. idāhaṃ bhante yena nigaṇṭho nātaputto tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā nigaṇṭhaṃ nātaputtaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdiṃ. ekamantaṃ nisinnaṃ kho maṃ bhante nigaṇṭho nātaputto etadavoca: ehi tvaṃ rājakumāra, samaṇassa gotamassa vādaṃ āropehi evaṃ te kalyāṇo kittisaddo abbhuggacchati "abhayena rājakumārena samaṇassa gotamassa evaṃ mahiddhikassa evaṃ mahānubhāvassa vādo āropito"ti. evam vutte aham bhante nigaṇṭham

¹²⁹⁹nakhvettha (machasaṃ, syā) pts page 394 g 394

nātaputtam etadavocam, yathā kathampanāham bhante samanassa gotamassa evam mahiddhikassa evam mahānubhāvassa vādam āropessāmīti. ehi tvam rājakumāra, yena samano gotamo tenupasankama. upasankamitvā samaņam gotamam evam vadehi: 'bhāsevva nu kho bhante tathāgato tam vācam, vā sā vācā paresam appiyā amanāpā'ti. sace te samaņo gotamo evam puttho evam byākaroti: bhāseyya rājakumāra tathāgato tam vācam, yā sā vācā paresam appiyā amanāpāti. tamenam tvam evam vadevvāsi: atha kiñcarahi te bhante puthujjanena nānākaraņam, puthujjanopi hi tam vācam bhāseyya, yā sā vācā paresam appiyā amanāpāti, sace pana te samano gotamo evam puttho evam byākaroti: 'na rājakumāra tathāgato tam vācam bhāseyya, yā sā vācā paresam appiyā amanāpā'ti. tamenam tvam evam vadeyyāsi: atha kiñcarahi te bhante devadatto byākato: āpāviko devadatto. nerayiko devadatto, kappattho devadatto atekiccho devadattoti. tāya ca pana te vācāya devadatto kupito ahosi anattamano'ti. imam kho te rajakumara samano gotamo ubhatokotikam pañham puttho samāno neva sakkhiti uggilitum. neva sakkhiti ogilitum. sevvathāpi nāma purisassa avosinghātakam kanthe vilaggam, so neva sakkuneyya uggilitum, neva sakkuneyya ogilitum evameva kho te rājakumāra samaņo gotamo imam ubhatokotikam pañham puttho samāno neva sakkhiti uggilitum, neva sakkhiti ogilitunti.

bjt page 096 x 96

7. tena kho pana samayena daharo kumāro mando uttānaseyyako abhayassa rājakumārassa anke nisinno hoti. atha kho bhagavā abhayam rājakumāram etadavoca: tam kim maññasi rājakumāra, svā'yam kumāro tuyham vā pamādamanvāya dhātiyā vā pamādamanvāva kattham vā kathalam vā mukhe āharevva, kinti nam kareyyāsīti. āhareyyassāham bhante. sace aham bhante na sakkuneyyam ādikeneva āhattum vāmena hatthena sīsam paggahetvā¹³⁰⁰ dakkhinena hatthena vankangulim karitvā salohitampi āhareyyam. tam kissa hetu: atthi me bhante kumāre anukampāti. evameva kho rājakumāra, yam tathāgato vācam jānāti abhūtam ataccham anatthasamhitam, sā ca paresam appiyā amanāpā, na tam tathāgato vācam bhāsati. yampi tathāgato vācam jānāti bhūtam taccham anatthasamhitam. sā ca paresam appiyā amanāpā, tampi tathāgato vācam na bhāsati. yañca kho tathāgato vācam jānāti bhūtam taccham atthasamhitam sā ca paresam appiyā amanāpā, tatra kālaññū tathāgato hoti tassā vācāya vevyākaranāva, vam tathāgato vācam jānāti abhūtam ataccham anatthasamhitam sā ca paresam piyā manāpā, na tam tathāgato vācam bhāsati. vampi tathāgato vācam jānāti bhūtam taccham anatthasamhitam, sā ca paresam piyā manāpā, tampi tathāgato vācam na bhāsati. yañca kho tathāgato vācam jānāti bhūtam taccham atthasamhitam. sā ca paresam piyā manāpā, tatra kālaññū tathāgato hoti tassā vācāya veyyākaranāya, tam kissa hetu: atthi rājakumāra tathāgatassa

pts page 395 q 395 ¹³⁰⁰pariggahetvā (pts)

sattesu anukampāti.

- veme bhante khattiyapanditāpi brāhmanapanditāpi gahapatipanditāpi samanapanditāpi panham abhisankharitvā tathāgatam upasankamitvā pucchanti. pubbeva nu kho etam bhante bhagavato cetaso parivitakkitam hoti: 'ye mam upasankamitvā evam pucchissanti. tesāham evam puttho evam byākarissāmī'ti udāhu thānaso etam tathāgatam patibhātīti. tena hi rājakumāra taññevettha paţipucchissāmi. yathā te khameyya. tathā nam byākareyyāsi. tam kim maññasi rājakumāra: kusalo tvam rathassa angapaccangananti. evam bhante, kusalo aham rathassa angapaccangananti, tam kimmaññasi rājakumāra: ye tam upasankamitvā evam puccheyyum: kim nāmidam rathassa angapaccanganti, pubbe nu kho te etam cetaso parivitakkitam assa: ye mam upasankamitvā evam pucchissanti tesāham evam puttho evam byākarissāmīti. udāhu thānasovetam tam patibhāseyyāti. aham hi bhante rathiko saññato kusalo rathassa angapaccanganam, sabbani me rathassa angapaccangani suviditani, thanasovetam mam patibhāseyyāti.
- **9.** evameva kho rājakumāra ye te khattiyapaṇḍitāpi brāhmaṇapaṇḍitāpi gahapatipaṇḍitāpi samaṇapaṇḍitāpi pañhaṃ abhisaṅkharitvā tathāgataṃ upasaṅkamitvā pucchanti. ṭhānasovetaṃ tathāgataṃ paṭibhāti.

pts page 396 q 396

bjt page 098×98

tam kissa hetu: sāhi rājakumāra tathāgatassa dhammadhātu suppaṭividdhā yassā dhammadhātuyā suppaṭividdhattā ṭhānasovetam tathāgatam paṭibhātīti.

10. evam vutte abhayo rājakumāro bhagavantam etadavoca: abhikkantam bhante abhikkantam bho gotama abhikkantam bho gotama, seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti, evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhavantam gotamam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. upāsakam mam bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatanti.

Abhayarājakumārasuttam aţţhamam.

bjt page 100 x 100

1.9 Bahuvedaniya suttam

1301

- 1. evam me sutam, ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho pancakango thapati yenāyasmā udāyi tenupasankami. upasankamitvā āyasmantam udāyim abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho pancakango thapati āyasmantam udāyim etadavoca:
- 2. 'kati nu kho bhante udāyi vedanā vuttā bhagavatā'ti. tisso kho thapati¹³⁰². vedanā vuttā bhagavatā: sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. imā kho thapati tisso vedanā vuttā bhagavatāti. na kho bhante udāyi tisso vedanā vuttā bhagavatā, dve vedanā vuttā bhagavatā: sukhā vedanā, dukkhā vedanā, yāyam bhante adukkhamasukhā vedanā, santasmim esā panīte sukhe vuttā bhagavatāti.
- **3.** dutiyampi kho āyasmā udāyi pañcakaṅgaṃ thapatiṃ etadavoca: na kho thapati dve vedanā vuttā bhagavatā, tisso vedanā vuttā bhagavatā: sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. imā kho thapati, tisso vedanā vuttā bhagavatāti. dutiyampi kho pañcakaṅgo thapati āyasmantam udāyim etadavoca:

¹³⁰¹bahuvedanīva (machasam)

¹³⁰²gahapati (syā, pts)

pts page 397 q 397

na kho bhante udāyi tisso vedanā vuttā bhagavatā, dve vedanā vuttā bhagavatā: sukhā vedanā, dukkhā vedanā. yāyaṃ bhante adukkhamasukhā vedanā, santasmiṃ esā paṇīte sukhe vuttā bhagavatāti.

- 4. tatiyampi kho āyasmā udāyi pañcakaṅgaṃ thapatiṃ etadavoca: na kho thapati dve vedanā vuttā bhagavatā, tisso vedanā vuttā bhagavatā: sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukhamasukhā vedanā. imā kho thapati, tisso vedanā vuttā bhagavatāti. tatiyampi kho pañcakaṅgo thapati āyasmantaṃ udāyiṃ etadavoca: na kho bhante udāyi tisso vedanā vuttā bhagavatā, dve vedanā vuttā bhagavatā: sukhā vedanā, dukkhā vedanā. yāyaṃ bhante adukkhamasukhā vedanā, santasmiṃ esā paṇīte sukhe vuttā bhagavatāti. neva kho asakkhi āyasmā udāyi pañcakaṅgaṃ thapatiṃ saññāpetuṃ. na panāsakkhi pañcakaṅgo thapati āyasmantaṃ udāyiṃ saññāpetum.
- 5. assosi kho āyasmā ānando āyasmato udāyissa pañcakaṅgena thapatinā saddhim imam kathā sallāpam. atha kho āyasmā ānando yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho āyasmā ānando yāvatako ahosi. āyasmato udāyissa pañcakaṅgena thapatinā saddhim kathāsallāpo, tam sabbam bhagavato ārocesi. evam vutte bhagavā āyasmantam ānandam etadavoca:

bjt page 102×102

- santamyeva kho ānanda pariyāyam pañcakango thapati udāyissa nābbhanumodi. santam yeva ca pana pariyāyam udāyi pañcakangassa thapatissa nābbhanumodi. dvepānanda vedanā vuttā mayā pariyāyena, tissopi vedanā vuttā mayā pariyāyena, pañcapi vedanā vuttā mavā parivāvena, chapi vedanā vuttā mavā pariyāyena. atthārasapi vedanā vuttā mayā pariyāyena, chattimsāpi vedanā vuttā mayā pariyāyena, atthasatampi vedanā vuttā mayā pariyāyena, evam pariyāya desito kho ānanda mayā dhammo, evam pariyāvadesite kho ānanda mayā dhamme ye aññamaññassa subhāsitam sulapitam na samanujānissanti, na samanumaññissanti, na samanumodissanti, tesametam pātikankham: bhandanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññam mukhasattīhi vitudantā viharissanti. evam pariyāya desito kho ānanda mayā dhammo, evam pariyāya desite kho ānanda mayā dhamme ve aññamaññassa subhāsitam sulapitam samanujānissanti, samanumaññissanti, samanumodissanti, tesametam pātikankham: samaggā sammodamānā avivadamānā khīrodakībhūtā aññamaññam piyacakkhūhi sampassantā viharissantīti.
- 7. pañca kho ime ānanda kāmaguṇā, katame pañca: cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, ghānaviññeyyā gandhā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, jivhāviññeyyā rasā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, kāyaviññeyyā

pts page 398 q 398

photthabbā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā ime kho ānanda pañca kāmaguṇā. yam kho ānanda ime pañcakāmaguṇe paṭicca uppajjati sukham somanassam idam vuccati kāmasukham.

- 8. yo kho ānanda evam vadeyya: etaparamam sattā sukham somanassam paţisamvedentīti. idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca. katamañcānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca: idhānanda bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati, idam kho ānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca.
- 9. yo kho ānanda evam vadeyya: etaparamam sattā sukham somanassam paţisamvedentīti, idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca. katamañcānanda etamhāsukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca: idhānanda bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati, idam kho ānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca panītatarañca. yo kho ānanda evam vadeyya:

pts page 399 q 399

bjt page 104 x 104

etaparamam sattā sukham somanassam paṭisamvedentīti, idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca panītatarañca. katamañcānanda etamhāsukhā aññam sukham abhikkantatarañca panītatarañca: idhānanda bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhanca kāyena paṭisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti. tam 1303 tatiyam jhānam upasampajja viharati. idam kho ānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca.

- 10. yo kho ānanda evam vadeyya: etaparamam sattā sukham somanassam paṭisamvedentīti, idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca. katamañcānanda etamhāsukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca: idhānanda bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. idam kho ānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca panītatarañca.
- **11.** yo kho ānanda evam vadeyya: etaparamam sattā sukham somanassam paţisamvedentīti, idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca panītatarañca. ka-

¹³⁰³ tatiyajjhānam (sīmu)

tamañcānanda etamhāsukhā aññaṃ sukhaṃ abhikkantatarañca paṇītatarañca: idhānanda bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṃ samatikkamā paṭighasaññānaṃ atthaṅgamā nānattasaññānaṃ amanasikārā 'ananto ākāso'ti ākāsānañcāyatanaṃ upasampajja viharati. idaṃ kho ānanda etamhā sukhā aññaṃ sukhaṃ abhikkantatarañca paṇītatarañca.

- 12. yo kho ānanda evam vadeyya: etaparamam sattā sukham somanassam paţisamvedentīti, idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca. katamañcānanda etamhāsukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca: idhānanda bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanam samatikkamma 'anantam viññāṇa'nti viññāṇañcāyatanam upasampajja viharati. idam kho ānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca.
- 13. yo kho ānanda evam vadeyya: etaparamam sattā sukham somanassam paţisamvedentīti, idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca. katamañcānanda etamhāsukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca: idhānanda bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanam samatikkamma 'natthi kiñcī'ti ākiñcaññāyatanam upasampajja viharati. idam kho ānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkanta-

tarañca paṇītatarañca.

- 14. yo kho ānanda evam vadeyya: etaparamam sattā sukham somanassam paţisamvedentīti, idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca panītatarañca. katamañcānanda etamhāsukhā aññam sukham abhikkantatarañca panītatarañca: idhānanda bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanam samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharati. idam kho ānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca panītatarañca.
- 15. yo kho ānanda evam vadeyya: etaparamam sattā sukham somanassam paţisamvedentīti, idamassa nānujānāmi. tam kissa hetu: atthānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca. katamañcānanda etamhāsukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca: idhānanda bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanam samatikkamma saññāvedayitanirodham upasampajja viharati. idam kho ānanda etamhā sukhā aññam sukham abhikkantatarañca paṇītatarañca.
- **16.** ṭhānaṃ kho panetaṃ ānanda vijjati yaṃ aññatitthiyā paribbājakā evaṃ vadeyyuṃ: saññāvedayitanirodhaṃ samano gotamo āha. tañca sukhasmiṃ paññāpe-

pts page 400 q 400

bjt page 106×106

ti. tayidam kimsu, tayidam kathamsūti. evam vādino ānanda aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā: na kho āvuso bhagavā sukhamyeva vedanam sandhāya sukhasmim paññāpeti. api cāvuso yattha yattha sukham upalabbhati. yahim yahim tam tam tathāgato sukhasmim paññāpetīti.

17. idamavoca bhagavā. attamano āyasmā ānando bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Bahuvedaniya suttam navamam.

1304

bjt page 108×108

¹³⁰⁴bahu vedanīya (machasaṃ)

1.10 Apannakasuttam

- evam me sutam. ekam samayam bhaqavā kosalesu cārikam caramāno mahatā bhikkhusanghena saddhim yena sālā nāma kosalānam brāhmanagāmo tadavasari. assosum kho sāleyyakā brāhmana gahapatikā: samano khalu bho gotamo sakyaputto sakyakulā pabbajito kosalesu cārikam caramāno mahatā bhikkhu saṅghena saddhim sālam¹³⁰⁵ anuppatto. tam kho pana bhagavantam gotamam evam kalvāno kittisaddo abbhuggato: itipi so bhagavā araham sammāsambuddho vijjācaranasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānam buddho bhagavāti. so imam lokam sadevakam samārakam sabrahmakam sassamanabrāhmanim pajam sadevamanussam savam abhiññā sacchikatvā pavedeti. so dhammam deseti ādikalyānam majjhekalyānam pariyosānakalyānam sāttham sabyañjanam, kevalaparipunnam parisuddham brahmacariyam pakāseti. sādhu kho pana tathārūpānam arahatam dassanam hotī'ti.
- 2. atha kho sāleyyakā brāhmaṇagahapatikā yena bhagavā tenupasaṅkamiṃsu: upasaṅkamitvā appekacce bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce bhagavatā saddhiṃ sammodiṃsu. sammodanīyaṃ kathaṃ sārāṇīyaṃ vītisāretvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce yena bhagavā tenañjaliṃ panāmetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce bhagavato

pts page 401 \overline{q} 401

¹³⁰⁵sālā (sīmu)

santike nāmagottaṃ sāvetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. appekacce tuṇhībhūtā ekamantaṃ nisīdiṃsu. ekamantaṃ nisinne kho sāleyyake brāhmaṇagahapatike bhagavā etadavoca: atthi pana vo gahapatayo koci manāpo satthā yasmiṃ vo ākāravatī saddhā paṭiladdhāti. natthi kho no bhante koci manāpo satthā, yasmiṃ no ākāravatī saddhā paṭiladdhāti. manāpaṃ vo gahapatayo satthāraṃ alabhantehi ayaṃ apaṇṇako dhammo samādāya vattitabbo apaṇṇako hi gahapatayo dhammo samatto sāmādinno so vo bhavissati dīgharattaṃ hitāya sukhāya.

- 3. katamo ca gahapatayo apaṇṇako dhammo: santi gahapatayo eke samaṇabrāhmaṇā evaṃvādino evaṃdiṭṭhino: natthi dinnaṃ natthi yiṭṭhaṃ, natthi hutaṃ, natthi sukaṭadukkaṭānaṃ¹³⁰⁶ kammānaṃ phalaṃ vipāko, natthi ayaṃ loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samaṇabrāmhaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokaṃ parañca lokaṃ sayaṃ abhiññā sacchikatvā pavedentīti. tesamyeva kho gahapatayo
- **4.** samaṇabrāhmaṇānaṃ eke samaṇabrāhmaṇā ujuvipaccanīkavādā, te evamāhaṃsu: atthi dinnaṃ, atthi yiṭṭhaṃ, atthi hutaṃ, atthi sukaṭadukkaṭānaṃ kammānam phalam vipāko, atthi ayam loko, atthi paro loko,

¹³⁰⁶sukatadukkaṭānaṃ (machasaṃ) bjt page 110 x 110 pts page 402 g 402

atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā opapātikā, atthi loke samaņabrāhmaņā sammaggatā sammāpaţipannā ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentīti. tam kim mañnatha gahapatayo nanu'me samaṇabrāhmaṇā añnamañnassa ujuvipaccanīkavādāti. evam bhante.

tatra gahapatayo ye te samanabrāhmanā evamvādino evam ditthino natthi dinnam, natthi yittham, natthi hutam, natthi sukatadukkatānam kammānam phalam vipāko, natthi avam loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samanabrāhmanā sammaggatā sammāpatipannā ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentīti. tesametam pātikankham: yamidam kāyasucaritam vacīsucaritam manosucaritam, ime tayo kusale dhamme abhinivajjetvā yamidam kāvaduccaritam vacīduccaritam manoduccaritam, ime tavo akusale dhamme samādāva vattissanti. tam kissa hetu: na hi te bhonto samanabrāhmanā passanti akusalānam dhammānam ādīnavam okāram sankilesam. kusalānam dhammānam nekkhamme ānisamsam vodānapakkham. santamyeva kho pana param lokam natthi paro lokotissa ditthi hoti, sāssa hoti micchāditthi, santam yeva kho pana param lokam natthi paro lokoti sankappeti, svāssa hoti micchāsankappo. santamyeva kho pana param lokam natthi paro lokoti vācam bhāsati, sāssa hoti micchāvācā. santamyeva kho pana param lokam natthi paro lokoti āha. ye te arahanto paralokaviduno tesamayam paccanīkam karoti. santamyeva kho pana param lokam natthi paro lokoti āha. ye te arahanto paralokaviduno tesamayam paccanīkam karoti. santamyeva kho pana param lokam natthi paro lokoti param saññāpeti¹³⁰⁷. sāssa hoti asaddhammasaññatti tāya ca pana asaddhammasaññattiyā attānukkamseti. param vambheti, iti pubbeva kho panassa susīlvam pahīnam hoti, dussīlvam paccupatthitam, avanca micchāditthi micchāsankappo micchāvācā ariyānam paccanīkatā asaddhammasaññatti attukkamsanā paravambhanā, evamsime¹³⁰⁸ aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti micchādiţţhipaccayā. tatra gahapatayo viññū puriso iti paţisañcikkhati: sace kho natthi paro loko evamayam bhavam purisapuggalo kāyassa bhedā sotthimattānam karissati. sace kho atthi paro loko evamavam bhavam purisapuggalo kāvassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinīpātam nirayam upapajjissati. kāmam kho panamāhu: paro loko hotu nesam bhavatam samanabrāhmanānam saccam vacanam. atha ca pana'yam bhavam purisapuggalo dittheva dhamme viññūnam gārayho: dussīlo purisapuggalo micchāditthi natthikavādoti. sace kho attheva paro loko, evam imassa bhoto purisapuggalassa ubhayattha kaliggaho: vañca dittheva dhamme viññūnam gārayho. yañca kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinīpātam nirayam upapajjissati. evamassā'yam apannako dhammo dussamatto samādinno ekamsam pharityā titthati, riñcati kusalam thānam.

¹³⁰⁷ saññapeti (sīmu, syā) 1308 evamassime (machasaṃ) pts page 403 q 403 bjt page 112 x 112

6. tatra gahapatayo ye te samanabrāhmanā evamvādino evam ditthino: atthi dinnam, atthi vittham, atthi hutam, atthi sukatadukkatānam kammānam phalam vipāko, atthi ayam loko, atthi paro loko, atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā opapātikā, atthi loke samanabrāhmanā sammaggatā sammāpatipannā ve imañca lokam parañca lokam savam abhiññā sacchikatvā pavedentīti. tesametam pātikankham: yamidam kāyaduccaritam vacīduccaritam manoduccaritam ime tavo akusale dhamme abhinivajjetvā vamidam kāvasucaritam. vacīsucaritam manosucaritam, ime tayo kusale dhamme samādāya vattissanti tam kissa hetu: passanti hi te bhonto samanabrāhmanā akusalānam dhammānam ādīnavam okāram sankilesam kusalānam dhammānam nekkhamme anisamsam vodanapakkham, santamveva kho pana param lokam 'atthi paro loko' tissa ditthi hoti. sāssa hoti sammāditthi. santamyeva kho pana param lokam 'atthi paro loko'ti sankappeti, svāssa hoti sammāsankappo. santamyeva kho pana param lokam 'atthi paro loko'ti vācam bhāsati, sāssa hoti sammāvācā. santamyeva kho pana param lokam 'atthi paro loko'ti āha. ve te arahanto paralokaviduno tesamavam na paccanīkam karoti. santamyeva kho pana param lokam 'atthi paro loko'ti param saññāpeti, sāssa hoti saddhammasaññatti. tāya ca pana saddhammasaññattiyā nevattānukkamseti. na param vambheti. iti pubbeva kho panassa dussīlvam pahīnam hoti, susīlvam paccupatthitam, ayañca sammāditthi sammāsankappo sammāvācā ariyānam apaccanīkatā saddhammasañ-

pts page 404 q 404

ñatti. anattukkaṃsanā aparavambhanā. evaṃsime¹³⁰⁹ aneke kusalā dhammā sambhavanti sammādiṭṭhipaccayā.

- 7. tatra gahapatayo viññū puriso iti paṭisañcikkhati: sace kho atthi paro loko evamayaṃ bhavaṃ purisapuggalo kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapajjissati. kāmaṃ kho panamāhu paro loko, hotu nesaṃ bhavataṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ saccaṃ vacanaṃ. atha ca panāyaṃ bhavaṃ purisapuggalo diṭṭheva dhamme viññūnaṃ pāsaṃso 'sīlavā purisapuggalo sammādiṭṭhī atthikavādo'ti. sace kho attheva paro loko, evaṃ imassa bhoto purisapuggalassa ubhayattha kaṭaggaho: yañca diṭṭheva dhamme viññūnaṃ pāsaṃso, yañca kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapajjissati. evamassāyaṃ apaṇṇako dhammo susamatto samādinno ubhayaṃsaṃ pharitvā tiṭṭhati. riñcati akusalaṃ ṭhānaṃ.
- **8.** santi gahapatayo eke samaṇabrāhmaṇā evaṃvādino evaṃ diṭṭhino: karoto¹³¹⁰ kārayato chindato chedāpayato pacato pācayato¹³¹¹ socayato socāpayato kilamato kilamāpayato phandato phandāpayato pāṇamatipātayato¹³¹² adinnaṃ ādiyato sandhiṃ chindato nillopaṃ harato ekāgārikaṃ karoto paripanthe tiṭṭhato

 $^{^{1309}}$ evamassime (machasaṃ)

¹³¹⁰karato (sīmu, syā)

¹³¹¹pācāpayato (machasam); pacāpayato (syā)

¹³¹²pāṇamatipāpayato (sīmu); pāṇamatipātāpayato (syā)

paradāram gacchato musā bhanato, karoto na karīyati pāpam, khurapariyantena cepi cakkena yo imissā pathavivā¹³¹³ pāne ekamamsakhalam ekamamsapuñjam kareyya. natthi tato nidānam pāpam, natthi pāpassa āgamo. dakkhinañcepi gangāya tīram gaccheyya hananto ghātento chindanto chedāpento pacanto pācento, natthi tato nidānam pāpam, natthi pāpassa āgamo, uttarañcepi gangāya tīram gaccheyya dadanto dāpento yajanto yājento 1314. natthi tato nidānam puññam, natthi puññassa āgamo. dānena damena saññamena saccavajjena natthi puññam, natthi puññassa āgamoti. tesamyeva kho gahapatayo samanabrāhmaṇānam eke samanabrāhmanā ujuvipaccanīkavādā. te evamāhamsu: karoto kārayato chindato chedāpayato pacato pācayato socayato socāpayato kilamato kilamāpayato phandato phandapayato panamatipatayato adinnam ādiyato sandhim chindato nillopam harato ekāgārikam karoto paripanthe titthato paradāram gacchato musā bhanato, karoto karīyati pāpam, khurapariyantena cepi cakkena vo imissā pathaviyā pāne ekamamsakhalam ekamamsapuñjam kareyya, atthi tato nidānam pāpam, atthi pāpassa āgamo, dakkhinañcepi gangāva tīram gaccheyya hananto ghātento chindanto chedāpento pacanto pacento, atthi tato nidanam papam atthi papassa āgamo. uttarañcepi gangāya tīram gaccheyya dadanto dapento yajanto yajento danena damena sam-

bjt page 114 x 114

¹³¹³pathaviyā (machasaṃ)

¹³¹⁴yājāpento (machasam, syā)

pts page 405 q 405

yamena saccavajjena¹³¹⁵. atthi puññam, atthi puññassa āgamoti. tam kimmaññatha gahapatayo: nanume samaṇabrāhmaṇā aññamaññassa ujuvipaccanīkavādāti. evam bhante.

- 9. tatra gahapatayo ye te samanabrāhmanā evamvādino evam ditthino: karoto kāravato chindato chedāpavato pacato pācavato socavato socāpavato kilamato kilamāpayato phandato phandāpayato pāṇamatipātavato adinnam ādivato sandhim chindato nillopam harato ekāgārikam karoto paripanthe titthato paradāram gacchato musā bhanato. karoto na karīyati pāpam, khurapariyantena cepi cakkena yo imissā pathaviyā pāņe ekamamsakhalam ekamamsapuñjam kareyya, natthi tato nidānam pāpam, natthi pāpassa āgamo, dakkhinañcepi gangāya tīram gaccheyya hananto ghātento chindanto chedapento pacanto pacento natthi tato nidānam pāpam, natthi pāpassa āgamo. uttarancepi gangāya tīram gaccheyya, dadanto dāpento yajanto yājento, natthi tato nidānam puññam, natthi puññassa āgamo. dānena damena samyamena saccavajjena natthi puññam, natthi puññassa āgamoti. tesametam pāţikankham: yamidam kāyasucaritam vacīsucaritam manosucaritam, ime tayo kusale dhamme abhinivajjetvā yamidam kāyaduccaritam vacīduccaritam
- **10.** manoduccaritam, ime tayo akusale dhamme samādāya vattissanti. tam kissa hetu: na hi te bhonto

¹³¹⁵ saccavācena (machasaṃ) bit page 116 x 116

samanabrāhmanā passanti akusalānam dhammānam ādīnavam okāram sankilesam. kusalānam dhammānam nekkhamme ānisamsam vodānapakkham, santamyeva kho pana kiriyam 'natthi kiriyā'tissa ditthi hoti. sāssa hoti micchāditthi. santamyeva kho pana kiriyam natthi kiriyā'ti sankappeti, svāssa hoti micchā saṅkappo. santamyeva kho pana kiriyam 'natthi kirivā'ti vācam bhāsati, sāssa hoti micchāvācā. santam yeva kho pana kiriyam 'natthi kiriya'ti aha. ye te arahanto kiriyayādā tesamayam paccanīkam karoti. santamyeva kho pana kiriyam natthi kiriyāti param saññapeti. sassa hoti asaddhammasaññatti. taya ca pana asaddhammasaññattiyā attānukkamseti. param vambheti. iti pubbe kho panassa susilyam pahinam hoti, dussīlyam paccupatthitam. ayanca micchāditthi micchāsankappo micchāvācā ariyānam paccanīkatā asaddhammasaññatti attukkamsanā paravambhanā evamsime aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti micchādiţţhipaccavā.

11. tatra gahapatayo viññū puriso iti paṭisañcikkhati: sace kho natthi kiriyā. evamayam bhavam purisapuggalo kāyassa bhedā sotthimattānam karissati. sace so atthi kiriyā. evamayam bhavam purisapuggalo kāyassa hedā parammaraṇā apāyam duggatim vinīpātam nirayam upapajjissati. kāmam kho panamāhu kiriyā hotu nesam bhavatam samaṇabrāhmaṇānam saccam vacanam, atha ca panāyam bhavam purisapuggalo diṭṭheva dhamme viññūnam gārayho, dussīlo purisapuggalo

pts page 406 q 406

micchādiṭṭhi akiriyavādoti. sace kho attheva kiriyā. evaṃ imassa bhoto purisapuggalassa ubhayattha kaliggaho, yañca diṭṭheva dhamme viññūnaṃ gārayho, yañca kāyassa bhedā parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinīpātaṃ nirayaṃ upapajjissati. evamassāyaṃ apaṇṇako dhammo dussamatto samādinno ekaṃsaṃ pharitvā tiṭṭhati. riñcati kusalaṃ ṭhānaṃ.

- 12. tatra gahapatayo ye te samanabrāhmanā evamvādino evam ditthino: karoto kārayato chindato chedāpayato pacato pācayato socayato socāpayato kilamato kilamāpayato phandato phandāpayato pānamatipātayato adinnam ādiyato sandhim chindato nillopam harato ekāgārikam karoto paripanthe titthato paradāram gacchato musā bhanato karoto karīvati pāpam. khurapariyantena cepi cakkena vo imissā pathaviyā pāne ekamamsakhalam ekamamsapuñjam kareyya. atthi tato nidānam pāpam atthi pāpassa āgamo. dakkhinañcepi gangāva tīram gacchevva hananto ghātento chindanto chedapento pacanto pacento, atthi tato nidanam pāpam, atthi pāpassa āgamo. uttarancepi gangāya tīram gacchevya dadanto dapento vajanto vajento, atthi tato nidānam puññam, atthi puññassa āgamo. dānena damena samyamena saccavajjena atthi puññam, atthi puññassa āgamoti. tesametam.
- **13.** pāṭikaṅkhaṃ: yamidaṃ kāyaduccaritaṃ vacīduccaritaṃ manoduccaritaṃ, ime tayo akusale dhamme

bjt page 118 x 118

abhinivajjetvā yamidam kāyasucaritam vacīsucaritam manosucaritam, ime tayo kusale dhamme samādāya vattissanti, tam kissa hetu: passanti hi te bhonto samanabrāhmanā akusalānam dhammānam ādīnavam okāram sankilesam. kusalānam dhammānam nekkhamme ānisamsam vodānapakkham, santamyeva kho pana kiriyam 'atthi kiriyā'tissa ditthi hoti. sāssa hoti sammādiţţhi. santamyeva kho pana kiriyam 'atthi kiriyā'ti sankappeti. svāssa hoti sammāsankappo. santamyeva kho pana kiriyam 'atthi kiriya'ti yacam bhasati. sassa hoti sammāvācā. santamyeva kho pana atthi kiriyāti āha. ye te arahanto kiriyavādā tesamayam na paccanīkam karoti. santam yeva kho pana kiriyam 'atthi kiriya'ti param saññapeti. sāssa hoti saddhammasaññatti. tāya ca pana saddhammasaññattiyā nevattānukkamseti. na param vambheti. iti pubbeva kho panassa dussīlyam pahīnam hoti. susīlyam paccupatthitam. ayañca sammāditthi sammāsankappo sammāvācā ariyānam apaccanīkatā saddhammasaññatti anattukkamsanā aparavambhanā, evamsime aneke kusalā dhammā sambhavanti sammādiţţhipaccayā.

14. tatra gahapatayo viññū puriso iti paṭisañcikkhati. sace kho atthi kiriyā evamayaṃ bhavaṃ purisapuggalo kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapajjissati. kāmaṃ kho panamāhu kiriyā, hotu nesaṃ bhavataṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ saccaṃ vacanaṃ. atha ca panā'yaṃ bhavaṃ purisapuggalo diṭṭheva dhamme viññūnaṃ pāsaṃso sīlavā purisapugga-

pts page 407 g 407

lo sammādiţţhi kiriyavādoti. sace kho attheva kiriyā, evam imassa bhoto purisapuggalassa ubhayattha kaṭaggaho, yañca diţţheva dhamme viññūnam pāsamso, yañca kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapajjissati. evamassāyam apaṇṇako dhammo susamatto samādinno ubhayamsam pharitvā tiţţhati. riñcati akusalam ţhānam.

santi gahapatayo eke samanabrāhmanā evamvādino evam ditthino: natthi hetu natthi paccayo sattānam sankilesāva, ahetu appaccavā sattā sankilissanti natthi hetu, natthi paccavo sattānam visuddhivā ahetu appaccayā sattā visujihanti. natthi balam natthi viriyam natthi purisathāmo natthi purisaparakkamo. sabbe sattā sabbe pānā sabbe bhūtā sabbe jīvā avasā abalā aviriyā niyati sangatibhāvaparinatā 1316 chassevābhijātisu sukhadukkham patisamvedentīti. tesam yeva kho gahapatayo samanabrāhmanānam eke samanabrāhmanā ujuvipaccanīkavādā, te evamāhamsu: atthi hetu atthi paccayo sattānam sankilesāya, sahetu sappaccayā sattā saṅkilissanti. atthi paccayo sattānaṃ visuddhiyā. sahetu sappaccayā sattā visujjhanti. atthi balam atthi viriyam atthi purisathāmo atthi purisaparakkamo, na sabbe ¹³¹⁷ sattā sabbe pānā sabbe bhūtā sabbe jīvā avasā abalā avirivā¹³¹⁸ nivatisangatibhāvaparinatā chassevābhijātisu sukhadukkham paţisamve-

¹³¹⁶ niyatisangati sabhāvaparinatā (sīmu)

¹³¹⁷sabbe (syā)

¹³¹⁸savasā sabalā savirayā (syā); avīriyā (machasam)

dentīti. tam kim maññatha gahapatayo: nanume samaṇabrāhmaṇā aññamaññassa ujuvipaccanīkavādāti. evam bhante.

16. tatra gahapatayo ye te samanabrāhmanā evamvādino evam ditthino: natthi hetu natthi paccayo sattānam sankilesāya, ahetu appaccayā sattā sankilissanti natthi hetu, natthi paccayo sattanam visuddhiya ahetu appaccayā sattā visujjhanti. natthi balam natthi viriyam natthi purisathāmo natthi purisaparakkamo. sabbe sattā sabbe pānā sabbe bhūtā sabbe jīvā avasā abalā avirivā nivati sangatibhāvaparinatā chassevābhijātisu sukhadukkham patisamvedentīti. tesametam pātikankham: vamidam kāvasucaritam vacīsucaritam manosucaritam ime tavo kusale dhamme abhinivajjetvā vamidam kāvaduccaritam vacīduccaritam manoduccaritam. ime tayo akusale dhamme samādāya vattissanti. tam kissa hetu: na hi te bhonto samanabrāhmanā passanti akusalānam dhammānam ādīnavam okāram sankilesam kusalānam dhammānam nekkhamme ānisamsam vodānapakkham, santamyeva kho pana hetu natthi hetū'tissa ditthi hoti. sāssa hoti micchāditthi. santam yeva kho pana hetu natthi hetū'ti sankappeti. svāssa hoti micchāsankappo. santamyeva kho pana hetu natthi hetū'ti vācam bhāsati. sāssa hoti micchāvācā. santam yeva kho pana hetu natthi hetū'ti āha. ve te arahanto hetuvādā tesamavam paccanīkam karoti, santamyeva kho pana hetu natthi hetū'ti param

pts page 408 q 408

bjt page 120 x 120

saññapeti. sāssa hoti asaddhammasaññatti. tāya ca pana asaddhammasaññattiyā attānukkaṃseti. paraṃ vambheti. iti pubbe va kho panassa susīlyaṃ pahīnaṃ hoti, dussīlyaṃ paccupaṭṭhitaṃ. ayañca micchādiṭṭhi micchāsaṅkappo micchāvācā ariyānaṃ paccanīkatā asaddhammasaññatti attukkaṃsanā paravambhanā: evaṃsime aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti micchādiṭṭhipaccayā.

tatra gahapatayo viññū puriso iti patisañcikkhati: sace kho natthi hetu, evamayam bhavam purisapuggalo kāyassa bhedā sotthimattānam karissati, sace kho atthi hetu, evamayam bhavam purisapuggalo kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinīpātam nirayam upapajjissati. kāmam kho pana māhu hetu. hotu nesam bhavatam samanabrāhmanānam saccam vacanam, atha ca panāyam bhavam purisapuggalo dittheva dhamme viññūnam gārayho dussīlo purisapuggalo micchāditthi ahetuvādo'ti¹³¹⁹ sace kho attheva hetu. evam imassa bhoto purisapuggalassa ubhayattha kaliggaho: vañca dittheva dhamme viññūnam gārayho, vañca kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim. vinīpātam nirayam upapajjissati. evamassā'yam apannako dhammo dussamatto samādinno ekamsam pharitvā titthati, riñcati kusalam thānam¹³²⁰.

¹³¹⁹ahetukavādoti (machasam, syā) pts page 409 q 409

¹³²⁰kusalaţţhānam (syā)

- 18. tatra gahapatayo ye te samanabrāhmanā evamvādino evam ditthino:atthi hetu atthi paccayo sattānam sankilesāya, sahetu sappaccayā sattā sankilissanti. atthi paccayo sattānam visuddhiyā. sahetu sappaccayā sattā visujjhanti. atthi balam atthi viriyam atthi purisathāmo atthi purisaparakkamo, na sabbe sattā sabbe pāṇā sabbe bhūtā sabbe jīvā avasā abalā aviriyā niyatisangatibhāvaparinatā chassevābhijātisu sukhadukkham patisamvedentīti. tesametam pāţikankham: vamidam kāvaduccaritam vacīduccaritam mano duccaritam, ime tavo akusale dhamme abhinivajjetvā. vamidam kāyasucaritam vacīsucaritam manosucaritam, ime tayo kusale dhamme samādāya vattissanti tam kissa hetu: passanti hi te bhonto samanabrāhmanā akusalānam dhammānam ādīnavam okāram sankilesam, kusalānam dhammānam nekkhamme ānisamsam vodanapakkham santamyeva kho pana hetu atthi hetutissa ditthi hoti, sāssa hoti sammāditthi.
- 19. santaṃyeva kho pana hetu atthi hetū'ti saṅkappeti. svāssa hoti sammāsaṅkappo. santaṃyeva kho pana hetu atthi hetūti vācaṃ bhāsati, sāssa hoti sammāvācā. santaṃyeva kho pana hetuṃ atthi hetūti āha. ye te arahanto hetuvādā tesama'yaṃ na paccanīkaṃ karoti. santaṃyeva kho pana hetuṃ atthi hetūti paraṃ saññapeti. sāssa hoti saddhammasaññatti. tāya ca pana saddhammasaññattiyā nevattānukkaṃseti, na paraṃ vambheti iti pubbeva kho panassa dussīlyaṃ pahīnam hoti. susīlam paccupatthitam ayañca sammāditthi

bjt page 122 x 122

sammāsankappo sammāvācā ariyānam apaccanīkatā saddhammasannatti anattukkamsanā aparavambhanā. evamsime¹³²¹ aneke kusalā dhammā sambhavanti sammādiţthipaccayā.

- 20. tatra gahapatayo viññū puriso iti paţisañcikkhati: sace kho atthi hetu, evamayam bhavam purisapuggalo kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapajjissati. kāmam kho pana māhu hetu. hotu nesam bhavatam samaṇabrāhmaṇānam saccam vacanam. atha ca panāyam bhavam purisapuggalo diṭṭheva dhamme viññūnam pāsamso: sīlavā purisapuggalo sammādiṭṭhi hetuvādo'ti. sace kho attheva hetu¹³²². evam imassa bhoto purisapuggalassa ubhayattha kaṭaggaho: yañca diṭṭheva dhamme viññūnam pāsamso, yañca kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upapajjissati. evamassāyam apaṇṇako dhammo susamatto samādinno ubhayamsam pharitvā tiṭṭhati. riñcati kusalam ṭhānam.
- 21. santi gahapatayo eke samaṇabrāhmaṇā evaṃvādino evaṃ diṭṭhino: 'natthi sabbaso āruppā'ti. tesaṃyeva kho gahapatayo samaṇabrāhmaṇānaṃ eke samaṇabrāhmaṇā ujuvipaccanīkavādā. te evaṃ māhaṃsu: 'atthi sabbaso āruppā'ti. taṃ kiṃ maññatha gahapatayo nanume samaṇabrāhmaṇā aññamaññassa ujuvipaccanīkavādāti evambhante.

¹³²¹ evamassime (machasam) pts page 410 q 410

¹³²²atthi hetu (machasam)

22. tatra gahapatayo viññū puriso iti patisañcikkhati: ye kho te bhonto samanabrāhmanā evamvādino evamditthino 'natthi sabbaso āruppā'ti. idamme adittham, yepi te bhonto samanabrāhmanā evamvādino evamditthino 'atthi sabbaso āruppā'ti. idamme aviditam. ahañceva kho pana ajānanto apassanto ekamsena ādāva vohareyyam: 'idameva saccam moghamaññanti. nametam assa patirūpam, ve kho te bhonto samanabrāhmaṇā evam vādino evamditthino 'natthi sabbaso āruppā'ti. sace tesam bhavatam samanabrāhmanānam saccam vacanam, thanametam vijiati, ve te deva rūpino manomayā apannakamme tatruppatti bhavissati. ye pana te bhonto samaṇabrāhmaṇā evam vādino evam ditthino 'atthi sabbaso āruppā'ti. sace tesam bhavatam samanabrāhmanānam saccam vacanam, thānametam vijjati ve te devā arūpino saññāmayā, apannakamme tatruppatti bhavissati. dissante¹³²³ kho pana rūpādhikaranam dandādānasatthādāna -kalaha - viggaha - vivādatuvantuvampesuñnamusāvādā. natthi kho panetam sabbaso arūpeti. so iti patisankhāva rūpānamyeva nibbidāya virāgāya nirodhāya paţipanno hoti.

23. santi gahapatayo eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃ diṭṭhino: natthi sabbaso bhavanirodho'ti. tesaṃyeva kho gahapatayo samaṇabrāhmaṇānaṃ eke samaṇabrāhmaṇā ujuvipaccanīkavādā te evamāhaṃsu: atthi sabbaso bhavanirodho'ti. tam kimmaññatha

¹³²³dissanti (machasam) bjt page 124 x 124 pts page 411 g 411

gahapatayo nanume samaṇabrāhmaṇā aññamaññassa ujuvipaccanīkavādāti. evaṃ bhante.

24. tatra gahapatayo viññū puriso iti paţisañcikkhati: ve kho te bhonto samanabrāhmanā evamvādino: evamditthino: natthi sabbaso bhavanirodho'ti. idam me adittham, vepi te bhonto samanabrāhmanā evam vādino evam ditthino: 'atthi sabbaso bhavanirodho'ti. idamme aviditam. ahamñceva kho pana ajānanto apassanto ekamsena ādāya vohareyyam: 'idameva saccam moghamañña'nti. na metam assa patirūpam ye kho te bhonto samanabrāhmanā evam vādino evam ditthino 'natthi sabbaso bhava bhavanirodho'ti sace tesam bhavatam samanabrāhmanānam saccam vacanam. thānametam vijjati. ye te devā arūpino saññāmayā apannakamme tatruppatti bhavissati. ye pana te bhonto samanabrāhmanā evamvādino evamditthino 'atthi sabbaso bhavanirodho'ti. sace tesam bhavatam samanabrāhmanānam saccam vacanam. thānametam vijjati vam dittheva dhamme parinibbāvissāmi, ve kho te bhonto samaṇabrāhmaṇā evam vādino evam ditthino: 'natthi sabbaso bhavanirodho'ti. tesamayam ditthi sārāgāya¹³²⁴ santike, saṃyogāya santike, abhinandanāva santike, ajihosānāva santike, upādānāva santike, ye pana te bhonto samanabrāhmanā evamvādino evamditthino: 'atthi sabbaso bhavanirodho'ti. tesamayam ditthi asārāgāya santike asamyogāya santike anabhinandanāya santike anajjhosānāya santike anupādānāva santiketi, so itipatisankhāva bhavānam-

¹³²⁴sarāgāya (syām)

yeva nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti.

- 25. cattārome gahapatayo puggalā santo saṃvijjamānā lokasmim, katame cattāro: idha gahapatayo ekacco puggalo attantapo hoti attaparitāpanānuyogam anuyutto. idha gahapatayo ekacco puggalo parantapo hoti paraparitāpanānuyogam anuyutto. idha gahapatayo ekacco puggalo attantapo ca hoti attaparitāpanānuyogam anuyutto. parantapo ca paraparitāpanānuyogam anuyutto. idha gahapatayo ekacco puggalo nevattantapo hoti nāttaparitāpanānuyogam anuyutto. na parantapo na paraparitāpanānuyogam anuyutto. so anattantapo aparantapo diṭṭheva dhamme nicchāto nibbuto sītibhūto sukhapaṭisaṃvedī brahmabhūtena attanā viharati.
- 26. katamo ca gahapatayo puggalo attantapo attaparitāpanānuyogamanuyutto: idha gahapatayo ekacco puggalo acelako hoti muttācāro, hatthāpalekhano, na ehibhadantiko, na tiṭṭhabhadantiko, nābhihaṭaṃ, na uddissa kaṭaṃ, na nimantanaṃ sādiyati. so na kumbhimukhā patigaṇhāti. na khalopimukhā patigaṇhāti. na elakamantaraṃ na daṇḍamantaraṃ na musalamantaraṃ, na dvinnaṃ bhuñjamānānaṃ, na gabbhiniyā, na pāyamānāya, na purisantaragatāya, na saṅkittīsu, na yattha sā upaṭṭhito hoti, na yattha makkhikā saṇḍasaṇḍacārīnī, na macchaṃ, na maṃsaṃ, na suraṃ, na merayaṃ, na thusodakaṃ pibati.

pts page 412 q 412

bjt page 126 x 126

- 27. so ekāgāriko vā hoti ekālopiko, dvāgāriko vā hoti dvālopiko. sattāgāriko vā hoti sattālopiko. ekissāpi dattiyā yāpeti, dvīhipi dattīhi yāpeti, sattahipi dattīhi yāpeti, ekāhikampi āhāram āhāreti, dvīhikampi āhāram āhāreti sattāhikampi āhāram āhāreti. iti evarūpam addhamāsikampi pariyāyabhattabhojanānuyogamanuyutto viharati so sākabhakkho vā hoti, sāmākabhakkho vā hoti. nīvārabhakkho vā hoti. daddulabhakkho vā hoti. haṭabhakkho vā hoti, kaṇabhakkho vā hoti. ācāmabhakkho vā hoti. piññākabhakkho vā hoti. tiṇabhakkho vā hoti. gomayabhakkho vā hoti. vanamūlaphalāhāro yāpeti pavattapalabhojī.
- 28. so sāṇānipi dhāreti. masāṇānipi dhāreti. chavadussānipi dhāreti. paṃsukūlānipi dhāreti. tirīṭānipi dhāreti. ajinānipi dhāreti. ajinakkhipampi dhāreti. kusacīrampi dhāreti. vākacīrampi dhāreti. eļakacīrampi dhāreti. kesakambalampi dhāreti. vāļakambalampi dhāreti. ulūkapakkhampi dhāreti. kesamassulocakopi hoti kesamassulocanānuyogamanuyutto. ubbaṭṭakopi hoti āsanapaṭikkhitto. ukkuṭikopi hoti ukkuṭikappadhānamanuyutto. kaṇṭakāpassaykopi hoti kaṇṭakāpassaye seyyaṃ kappeti. sāyatatiyakampi udakorohaṇānuyogamanuyutto viharati. iti evarūpaṃ anekavihitaṃ kāyassa ātāpanaparitāpanānuyogamanuyutto viharati. ayaṃ vuccati gahapatayo puggalo attantapo attaparitāpanānuyogamanuyutto.
- **29.** katamo ca gahapatayo puggalo parantapo paraparitāpanānuyogamanuyutto: idha gahapatayo ekacco

puggalo orabbhiko hoti, sūkariko sākuntiko māgaviko luddo macchaghātako coro coraghātako bandhanāgāriko, ye vā panaññepi keci kurūrakammantā, ayaṃ vuccati gahapatayo puggalo parantapo paraparitāpanānuyogamanuyutto.

30. katamo ca gahapatayo puggalo attantapo ca attaparitāpanānuyogamanuyutto parantapo ca paraparitāpanānuyogamanuyutto: idha gahapatayo ekacco puggalo rājā vā hoti khattiyo muddhāvasitto, brāhmano vā mahāsālo, so puratthimena nagarassa navam santhāgāram kārāpetvā kesamassum ohāretvā kharājinam nivāsetvā sappitelena kāyam abbhañjitvā migavisāņena pitthim kandūvamāno santhāgāram pavisati saddhim mahesiyā brāhmanena ca purohitena. so tattha anantarahitāya bhūmiyā haritupattāya seyyam kappeti, ekissā gāviyā sarūpavacchāya yam ekasmim thane khīram hoti, tena rājā yāpeti. yam dutiyasmim thane khīram hoti, tena mahesī vāpeti. vam tativasmim thane khīram hoti tena brāhmaņo purohito yāpeti. yam catutthasmim thane khīram hoti, tena aggim juhanti. avasesena vacchako yāpeti, so evamāha: ettakā usabhā haññantu yaññatthāya, ettakā vacchatarā haññantu yaññatthāya, ettakā vacchatariyo haññantu yaññatthāya, ettakā ajā haññantu yaññatthāya, ettakā urabbhā haññantu yaññatthaya, ettaka rukkha chijjantu yupatthāya, ettakā dabbā lūyantu barihisatthāyāti. yepassa te honti dāsāti vā pessāti vā kammakarāti vā, tepi dandatajjitā bhayatajjitā assumukhā rudamānā parikammāni karonti. ayam vuccati gahapatayo puggalo

attantapo ca attaparitāpanānuyogamanuyutto parantapo ca paraparitāpanānuyogamanuyutto.

katamo ca gahapatayo puggalo nevattantapo nāt-31. taparitapananuyogamanuyutto na parantapo na paraparitāpanānuyogamanuyutto, so anattantapo aparantapo dittheva dhamme nicchāto nibbuto sitabhūto sukhapatisamvedī brahmabhūtena attanā viharati: idha gahapatayā tathāgato loke uppajjati araham sammāsambuddho vijjācaraņasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānam buddho bhagavā, so imam lokam sadevakam samārakam sabrahmakam sassamanabrāhmanim pajam sadevamanussam sayam abhiññā sacchikatvā pavedeti, so dhammam deseti: ādikalyānam majjhekalyānam pariyosānakalyānam sāttham sabyañjanam kevalaparipunnam parisuddham brahmacariyam pakāseti. tam dhammam sunāti gahapati vā gahapatiputto vā aññatarasmim vā kule paccājāto. so tam dhammam sutvā tathāgate saddham paţilabhati. so tena saddhāpaţilābhena samannāgato itipatisancikkhati: sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipunnam ekantaparisuddham sankhalikhitam brahmacariyam caritum, yannūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyanti. so aparena samayena appam vā bhogakkhandham pahāya mahantam vā bhogakkhandham pahāya appam vā ñātiparivattam pahāya mahantam vā ñātiparivattam pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni

acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajati.

- 32. so evam pabbajito samāno bhikkhūnam sikkhāsājīvasamāpanno pāņātipātam pahāya pāņātipātā pativirato hoti, nihitadando nihitasattho lajiī davāpanno sabbapānabhūtahitānukampī viharati. adinnādānam pahāya adinnādānā pativirato hoti, dinnādāyī dinnapātikankhī athenena sucibhūtena attanā viharati. abrahmacariyam pahāya brahmacārī hoti, ārācārī virato methunā gāmadhammā. musāvādam pahāya musāvādā paţivirato hoti, saccavādī saccasandho theto paccayiko avisamvādako lokassa, pisunam vācam pahāya pisunāya vācāya pativirato hoti, ito sutvā na amutra akkhātā imesam bhedāva, amutra vā sutvā na imesam akkhātā amūsam bhedāya, iti bhinnānam vā sandhātā sahitānam vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaranim vācam bhāsitā hoti. pharusam vācam pahāya pharusāya vācāya pațivirato hoti, yā sā vācā nelā kannasukhā pemanīyā hadayangamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpam vācam bhāsitā hoti. samphappalāpam pahāya samphappalāpā pativirato hoti, kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatim vācam bhāsitā kālena sāpadesam pariyantavatim atthasamhitam.
- **33.** so bījagāmabhūtagāmasamārambhā paṭivirato hoti. ekabhattiko hoti rattūparato virato vikālabhojanā. naccagītavāditavisūkadassanā paṭivirato hoti. mālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā pa-

tivirato hoti. uccāsayanamahāsayanā paṭivirato hoti. jātarūparajatapaṭiggahanā paṭivirato hoti āmakadhaññapaṭiggahanā paṭivirato hoti. āmakamaṃsapaṭiggahanā paṭivirato hoti. itthikumārikapaṭiggahanā paṭivirato hoti. dāsidāsapaṭiggahanā paṭivirato hoti. ajeļakapaṭiggahanā paṭivirato hoti. kukkuṭasūkarapaṭiggahanā paṭivirato hoti. hatthigavāssavaļavāpaṭiggahanā paṭivirato hoti. khettavatthupaṭiggahanā paṭivirato hoti. dūteyyapahīnagamanānuyogā paṭivirato hoti. kayavikkayā paṭivirato hoti. tulākūṭakaṃsakuṭamānakūṭā paṭivirato hoti. ukkoṭanavañcananikatisāciyogā paṭivirato hoti. chedanavadhabandhanaviparāmosaālopasahasākārā paṭivirato hoti.

- 34. so santuţţho hoti kāyaparihārikena cīvarena, kucchiparihārikena piṇḍapātena, so yena yeneva pakkamati, samādāyeva pakkamati. seyyathāpi nāma pakkhīsakuņo yena yeneva ḍeti, sapattabhārova ḍeti. evamevaṃ bhikkhu santuţţho hoti kāyaparihārikena cīvarena, kucchiparihārikena piṇḍapātena. yena yeneva pakkamati samādāyeva pakkamati. so iminā ariyena sīlakkhandhena samannāgato ajjhattaṃ anavajjasukham patisamvedeti.
- **35.** so cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraņamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjati. sotena saddam sutvā na nimittag-

gāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati sotindriyam, sotindriye samvaram āpajjati. ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubvañjanaggāhī, vatvādhikaranamenam ghānindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssavevvum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati ghānindriyam, ghānindrive samvaram āpajjati, jivhāva rasam sāvitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam jivhindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssavevvum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati jivhindriyam, jivhindriye samvaram āpajjati. kāyena photthabbam phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam kāyindriyam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya patipajjati, rakkhati kāvindrivam, kāvindrive samvaram āpajjati, manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, vatvādhikaranamenam manindrivam asamvutam viharantam abhijihā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvaram patipajjati, rakkhati manindriyam, manindriye samvaram apajjati. so iminā ariyena indriyasamvarena samannāgato ajjhattam abyāsekasukham patisamvedeti.

36. so abhikkante paṭikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, sammiñjite pasārite

sampajānakārī hoti, saṅghāṭipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti.

- 37. so iminā ca ariyena sīlakkhandhena samannāgato iminā ca ariyena indriyasaṃvarena samannāgato iminā ca ariyena satisampajaññena samannāgato vivittaṃ senāsanaṃ bhajati. araññaṃ rukkhamūlaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapatthaṃ abbhokāsaṃ palālapuñjaṃ.
- 38. so pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto nisīdati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam panidhāya, parimukham satim upaṭṭhapetvā. so abhijjham loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati, abhijjhāya cittam parisodheti. byāpādapadosam pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī. byāpādapadosā cittam parisodheti, thīnamiddham pahāya vigatathīnamiddho viharati ālokasaññī sato sampajāno. thīnamiddhā cittam parisodheti, uddhaccakukkuccam pahāya anuddhato viharati ajjhattam vūpasantacitto. uddhaccakukkuccā cittam parisodheti. vicikiccham pahāya tiṇṇavicikiccho viharati akathaṅkathī kusalesu dhammesu. vicikicchāya cittam parisodheti.
- **39.** so ime pañca nīvaraņe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraņe, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam

pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhanca kāyena paṭisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti tam tatiyam jhānam upasampajja viharati. sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanassānam atthangamā adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati.

so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte pubbenivāsānussatinānāya cittam abhininnāmeti, so anekavihitam pubbenivāsam anussarati, sevvathīdam: ekampi jātim dvepi jātivo, tissopi jātivo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapaţisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra udapādim tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati.

41. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte sattānam cutūpapātanānāva cittam abhininnāmeti, so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamane, hine panite suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. ime vata bhonte sattā kāvaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchāditthikā micchāditthikammasamādānā, te kāvassa bhedā parammaraņā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upannā'ti, iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hine panite suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti, so evam samāhite citte parisuddhe pariyodate anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammanive thite āneñjappatte āsavānam khayañāṇāya cittam abhininnāmeti. so idam dukkhanti yathābhūtam pajānāti. ayam dukkhasamudayoti yathābhūtam pajānāti. ayam dukkhanirodhoti yathābhūtam pajānāti. ayam dukkhanirodhagāminīpatipadāti yathābhūtam pajānāti, ime āsavāti vathābhūtam pajānāti. ayam āsavasamudayoti yathābhūtam pajānāti. ayam

bjt page 128 x 128 pts page 413 q 413

āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhagāminīpaţipadāti yathābhūtam pajānāti. tassa evam jānato evam passato kāmāsavāpi pi cittam vimuccati. bhavāsavāpi cittam vimuccati. avijjāsavā pi cittam vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti ñāṇam hoti. khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāti.

- **42.** ayam vuccati gahapatayo puggalo nevattantapo nāttaparitāpanānuyogamanuyutto, na parantapo na paraparitāpanānuyogamanuyutto, so anattantapo aparantapo diţţheva dhamme nicchāto nibbuto sītībhuto sukhapaţisamvedi brahmabhūtena attanā viharatī'ti.
- 43. evam vutte sāleyyakā brāhmaṇagahapatikā bhagavantam etadavocum: abhikkantam bho gotama, abhikkantam bho gotama. seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya. cakkhumanto rūpāni dakkhintīti. evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. ete mayam bhavantam gotamam saraṇam gacchāma dhammañca bhikkhusaṅghañca. upāsake no bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gateti.

pts page 414 q 414

Apannakasuttam dasamam.

gahapati vaggo paṭhamo

tassa vaggassa uddānam

kandaranāgarasekhavato ca potaliyo puna jīvakabhacco, upāli damatho kukkura abhayo bahuvedaniyāpaņnakato dasamo.

bjt page 130 x 130

Bhikkhuvaggo

2.1 Ambalaţţhika rāhulovādasuttam

1325

1. evam me sutam. ekam samayam bhagavā rājagahe viharati veluvane kalandakanivāpe. tena kho pana samayena āyasmā rāhulo ambalaṭṭhikāyam viharati. atha kho bhagavā sāyanhasamayam patisallānā vuṭṭhito yena ambalaṭṭhikā yenāyasmā rāhulo tenupasankami. addasā kho āyasmā rāhulo bhagavantam dūratova āgacchantam. disvāna āsanam paññāpesi¹³²⁶ udakanca pādānam. nisīdi bhagavā paññatte āsane. nisajja pāde pakkhālesi. āyasmāpi kho rāhulo bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi.

¹³²⁵ambalaṭṭhakā (pts)

¹³²⁶paññapesi (sīmu)

- 2. atha kho bhagavā parittam udakāvasesam udakādhāne thapetvā āyasmantam rāhulam āmantesi 'passasi no tvam rāhula imam parittam udakāvasesam udakādhāne thapita'nti. evambhante, evam parittam 1327 kho rāhula tesam sāmañnam yesam natthi sampajānamusāvāde lajjāti.
- 3. atha kho bhagavā tam parittam udakāvasesam chaddetvā āyasmantam rāhulam āmantesi. 'passasi no tvam rāhula tam parittam udakāvasesam chaddita'nti. evambhanteti. evam chadditam kho rāhula tesam sāmaññam yesam natthi sampajānamusāvāde lajjāti.
- **4.** atha kho bhagavā tam udakādhānam nikkujjitvā āyasmantam rāhulam āmantesi passasi no tvam rāhula imam udakādhānam nikkujjita'nti. evambhante, evam nikkujjitam kho rāhula tesam sāmañnam, yesam natthi sampajānamusāvāde lajjāti.
- 5. atha kho bhagavā tam udakādhānam ukkujjitvā āyasmantam rāhulam āmantesi. passasi no tvam rāhula imam udakādhānam rittam tucchanti. evambhante. evam rittam tuccham kho rāhula tesam sāmaññam yesam natthi sampajānamusāvāde lajjāti.

¹³²⁷parittakam (machasam)

seyyathāpi rāhula rañño nāgo īsādanto ubbūlhavā¹³²⁸ abhijāto saṅgāmāvacaro. so¹³²⁹ saṅgāmagato purimehipi pādehi kammam karoti, pacchimehipi pādehi kammam karoti, purimenapi kāyena kammam karoti, pacchimenapi kāyena kammam karoti, sīsenapi kammam karoti, kannehipi kammam karoti, dantehipi kammam karoti, nangutthenapi kammam karoti, rakkhateva sondam, tattha hattharohassa evam hoti: ayam kho rañño nāgo īsādanto ubbūļhavā abhijāto saṅgāmāvacaro saṅgāmagato purimehipi pādehi kammam karoti, pacchimehipi pādehi kammam karoti, purimenapi kāyena kammam karoti, pacchimenapi kāyena kammam karoti, sīsenapi kammam karoti, kannehipi kammam karoti, dantehipi kammam karoti, nangutthenapi kammam karoti, rakkhateva sondam. apariccattam kho rañño nāgassa jīvitanti, yato kho rāhula rañño nago isadanto ubbulhava abhijato sangamavacaro, so saṅgāmagato purimehipi pādehi kammam karoti, pacchimehipi pādehi kammam karoti, purimenapi kāvena kammam karoti, pacchimenapi kāvena kammam karoti, sīsenapi kammam karoti, kannehipi kammam karoti, dantehipi kammam karoti, nangutthenapi kammam karoti, sondavapi kammam karoti. tattha hatthārohassa evam hoti: ayam kho rañño nāgo īsādanto ubbūlhavā¹³³⁰ abhijāto saṅgāmāvacaro saṅgāmagato ayam kho rañño nāgo īsādanto ubbūļhavā

¹³²⁸ urūlhavā (machasam, syā)

¹³²⁹ so (machasaṃ) ūnaṃ

pts page 415 q 415

bjt page 132 x 132

¹³³⁰urūļhavā (machasam,syā)

abhijāto sangāmāvacaro sangāmagato purimehipi pādehi kammam karoti, pacchimehi pi pādehi kammam karoti, purimenapi kavena kammam karoti, pacchimenapi kāyena kammam karoti, sīsenapi kammam karoti, kannehipi kammam karoti, dantehipi kammam karoti, nangutthenapi kammam karoti, sondayapi kammam karoti. pariccattam kho rañño nāgassa jīvitam, natthidāni kiñci rañño nāgassa karanīvanti, evameva kho rāhula yassa kassaci sampajānamusāvāde natthi lajjā, nāham tassa kiñci pāpam¹³³¹ akaraņīyanti vadāmi. tasmātiha rāhula¹³³² hassāpi na musā bhanissāmī'ti evam hi te rāhula sikkhitabbam. tam kimmaññasi rāhula kimatthiyo ādāsoti. paccavekkhanattho bhanteti. evameva kho rāhula paccavekkhitvā paccavekkhitvā kāvena kammam kātabbam, paccavekkhitvā paccavekkhitvā vācāya kammam kātabbam, paccavekkhitvā paccavekkhitvā manasā kammam kātabbam¹³³³ yadeva tvam rāhula kāyena kammam kattukāmo ahosi¹³³⁴ tadeva te kāyakammam paccavekkhitabbam: yannu kho aham idam kāvena kammam kattukāmo, idam me kāyakammam attavyābādhāyapi samvatteyya, paravyābādhāvapi samvattevya, ubhavavyābādhāvapi samvatteyva, akusalam idam kāyakammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam kāyena kammam kattukāmo, idamme kāyakammam attavyābādhāyapi

¹³³¹pāpaṃ kammaṃ (sīmu, syā)

¹³³²tasmā pana rāhula (sīmu)

¹³³³kattabbam (machasam)

¹³³⁴ hosi (sīmu)

saṃvatteyya, paravyābādhāyapi saṃvatteyya, ubhayavyābādhāyapi saṃvatteyya, akusalaṃ idaṃ kāyakammaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākanti. evarūpaṃ te rāhula kāyena kammaṃ sasakkaṃ na karaṇīyaṃ sace pana tvaṃ rāhula paccavekkhamāno evaṃ jāneyyāsi: yaṃ kho ahaṃ idaṃ kāyena kammaṃ kattukāmo, idaṃ me kāyakammaṃ nevattavyābādhāya saṃvatteyya, na paravyābādhāya saṃvatteyya, na ubhayavyābādhāya saṃvatteyya, kusalaṃ idaṃ kāyakammaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākanti. evarūpaṃ te rāhula kāyena kammaṃ karaṇīyaṃ.

karontenapi te rāhula kāyena kammam tadeva te kāyakammam paccavekkhitabbam: yannu kho aham idam kāyena kammam karomi. idamme kāyakammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam kāyakammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam kāyena kammam karomi, idamme kāyakammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam kayakammam dukkhudrayam dukkhavipākanti, patisamharevyāsi tvam rāhula evarūpam kāyakammam, sace pana tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam kāyena kammam karomi, idamme kayakammam nevattavyabādhāya samvattati, na paravyābādhāya samvattati, na ubhayavyābādhāya samvattati, kusalam idam kāyakammam sukhudrayam sukhavipākanti. anupadajjeyyāsi tvam rāhula evarūpam kāyakammam.

katvāpi te rāhula kāyena kammam tadeva te kāyakammam paccavekkhitabbam: vannu kho aham idam kāyena kammam akāsim, idamme kāyakammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam kāyakammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam kāyena kammam akāsim, idamme kāyakammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam kayakammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. evarūpam te rāhula kāyakammam satthari vā viñnūsu vā sabrahmacārīsu desetabbam, vivaritabbam, uttānīkātabbam, desetvā vīvaritvā uttānīkatvā āyatim samvaram āpajjitabbam. sace pana tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam kāyena kammam akāsim idamme kāyakammam nevattavyābādhāya samvattati, na paravyābādhāya samvattati, na ubhavavvābādhāva samvattati, kusalam idam kāyakammam sukhudrayam sukhayipākanti. teneva tvam rāhula pītipāmojjena viharevyāsi ahorattānusikkhī kusalesu dhammesu.

bjt page 134 x 134 pts page 417 q 417

- 9. yadeva tvam rāhula vācāya kammam kattukāmo ahosi¹³³⁵. tadeva te vacīkammam paccavekkhitabbam: vannu kho aham idam vācāya kammam kattukāmo, idamme vacīkammam attavyābādhāyapi samvatteyya, paravyābādhāyapi samvatteyya, ubhayavyābādhāyapi samvattevva, akusalam idam vacīkammam dukkhudravam dukkhavipākanti, sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam vācāya kammam kattukāmo, idamme vacīkammam attavyābādhāyapi samvatteyya, paravyābādhāyapi samvatteyya, ubhayavyābādhāyapi samvatteyya, akusalam idam vacīkammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. evarūpam te rāhula vācāya kammam sasakkam na karanīyam, sace pana tvam rāhula paccavekkhamāno evam jānevyāsi: yam kho aham idam vācāya kammam kattukāmo, idamme vacīkammam nevattavyābādhāya samvatteyya, na paravyābādhāya samvatteyya, na ubhayavyābādhāya samvatteyya, kusalam idam vacīkammam sukhudrayam sukhavipākanti. evarūpam te rāhula vācāva kammam karanīvam.
- 10. karontenapi te rāhula vācāya kammam tadeva te vacīkammam paccavekkhitabbam: yannu kho aham idam vācāya kammam karomi, idamme vacīkammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam vacīkammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam vācāya kammam karomi, idamme vacī-

¹³³⁵ hosi (sīmu)

kammam attavyābādhāyapi samvattati¹³³⁶, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam vacīkammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. paṭisamhareyyāsi tvam rāhula evarūpam vacīkammam. sace pana tvam rāhula paccavekhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam vācāya kammam karomi. idamme vacīkammam nevattavyābādhāya samvattati, na paravyābādhāya samvattati, na ubhayavyābādhāya samvattati, kusalam idam vacīkammam sukhudrayam sukhavipākanti. anupadajjeyyāsi tvam rāhula evarūpam vacīkammam.

11. katvāpi te rāhula vācāya kammam tadeva te vacīkammam paccavekkhitabbam: yannu kho aham idam vācāya kammam akāsim, idamme vacīkammam attavyābādhāyapi samvattati 1337. paravyābādhāyapi samvattati. ubhayabyābādhāyapi samvattati, akusalam idam vacīkammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam vācāya kammam akāsim, idamme vacīkammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam vacīkammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. evarūpam te rāhula vacīkammam satthari vā viññūsu vā sabrahmacārīsu desetabbam, vivaritabbam uttānīkātabbam. desetvā vivaritvā uttānīkatvā

 $^{^{1336}}$ samvatti (pts) pts page 418 q 418 bjt page 136 x 136

¹³³⁷samvatti (pts)

āyatim samvaram āpajjitabbam. sace pana tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam vācāya kammam akāsim, idamme vacīkammam nevattavyābādhāya samvattati. na paravyābādhāya samvattati, na ubhayavyābādhāya samvattati, kusalam idam vacīkammam sukhudrayam sukhavipākanti. teneva tvam rāhula pītipāmujjena vihareyyāsi aho rattānusikkhī kusalesu dhammesu.

12. yadeva tvam rāhula manasā kammam kattukāmo ahosi 1338. tadeva te manokammam paccavekkhitabbam: vannu kho aham idam manasā kammam kattukāmo, idamme manokammam attavyābādhāyapi samvatteyya, paravyābādhāyapi samvatteyya, ubhayavyābādhāyapi samvatteyya, akusalam idam manokammam dukkhudravam dukkhavipākanti. sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam manasā kammam kattukāmo, idamme manokammam attavyābādhāvapi samvattevya, paravyābādhāvapi samvatteyya, ubhayavyābādhāyapi samvatteyya akusalam idam manokammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. evarūpam te rāhula manasā kammam sasakkam na karanīyam. sace pana tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho pana aham idam manasā kammam kattukāmo, idam me manokammam nevattavyābādhāya samvatteyya, na paravyābādhāya samvatteyya, na ubhayavyābādhāya samvatteyya, kusalam idam manokammam sukhudrayam sukhavipākanti. evarū-

¹³³⁸hosi (sīmu) pts page 419 g 419

pam te rāhula manasā kammam karaņīyam.

- 13. karontenapi te rāhula manasā kammam tadeva te manokammam paccavekkhitabbam: yannu kho aham idam manasā kammam karomi, idamme manokammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam manokammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam manasā kammam karomi, idamme manokammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam manokammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. paṭisamhareyyāsi tvam rāhula evarūpam manokammam.
- 14. sace pana tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam manasā kammam karomi. idamme manokammam nevattavyābādhāya samvattati, na paravyābādhāya samvattati, na ubhayavyābādhāya samvattati, kusalam idam manokammam sukhudrayam sukhavipākanti. anupadajjeyyāsi tvam rāhula evarūpam manokammam.
- **15.** katvāpi te rāhula manasā kammam tadeva te manokammam paccavekkhitabbam: yannu kho aham idam manasā kammam akāsim. idamme manokammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāyapi

bit page 138 x 138

samvattati, ubhayavyābādhāyapi samvattati, akusalam idam manokammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. sace tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam manasā kammam akāsim. idamme manokammam attavyābādhāyapi samvattati, paravyābādhāvapi samvattati, ubhavavyābādhāvapi samvattati, akusalam idam manokammam dukkhudrayam dukkhavipākanti. evarūpe¹³³⁹ te rāhula manokamme¹³⁴⁰ aţtīyitabbam, harāyitabbam, jigucchitabbam, aţtīyitvā harāvitvā jigucchitvā āvatim samvaram āpajjitabbam. sace pana tvam rāhula paccavekkhamāno evam jāneyyāsi: yam kho aham idam manasā kammam akāsim. idamme manokammam nevattavyābādhāya samvattati, na paravyābādhāya samvattati, na ubhayavyābādhāya samvattati, kusalam idam manokammam sukhudrayam sukhavipākanti. teneva tvam rāhula pītipāmujjena vihareyyāsi ahorattānusikkhī kusalesu dhammesu.

16. ye hi keci rāhula atītamaddhānam samaņā vā brāhmaņā vā kāyakammam parisodhesum, vacīkammam parisodhesum, manokammam parisodhesum, sabbe te evamevam paccavekkhitvā paccavekkhitvā kāyakammam parisodhesum. paccavekkhitvā paccavekkhitvā vacīkammam parisodhesum. paccavekkhitvā paccavekkhitvā manokammam parisodhesum.

 $^{^{1339}\}mathrm{evar\bar{u}pam}$ pana (machasam); evar $\bar{\mathrm{u}}$ pam pana (syā)

¹³⁴⁰manokammam (machasam)

pts page 420 g 420

- 17. ye hi keci rāhula anāgatamaddhānam samaņā vā brāhmaņā vā kāyakammam parisodhessanti, vacīkammam parisodhessanti, manokammam parisodhessanti, sabbe te evamevam paccavekkhitvā paccavekkhitvā kāyakammam parisodhessanti. paccavekkhitvā paccavekkhitvā vacīkammam parisodhessanti. paccavekkhitvā paccavekkhitvā manokammam parisodhessanti.
- 18. yehipi keci rāhula etarahi samaṇā vā brahmaṇā vā kāyakammaṃ parisodhenti, vacīkammaṃ parisodhenti, manokammaṃ parisodhenti, sabbe te evamevaṃ paccavekkhitvā paccavekkhitvā kāyakammaṃ parisodhenti. paccavekkhitvā paccavekkhitvā manokammaṃ parisodhenti.
- **19.** tasmātiha rāhula, paccavekkhitvā paccavekkhitvā kāyakammam parisodhessāma¹³⁴¹ paccavekkhitvā paccavekkhitvā vacīkammam parisodhessāma. paccavekkhitvā paccavekkhitvā manokammam parisodhessāmāti¹³⁴² evam hi vo¹³⁴³ rāhula sikkhitabbannati.
- **20.** idamavoca bhagavā attamano āyasmā rāhulo bhagavato bhāsitam abhinandīti.

bjt page 140 x 140

¹³⁴¹parisodhessāmi (machasaṃ, syā)

¹³⁴²parisodhessāmīti (machasam, sya)

¹³⁴³evaṃ hi te (machasaṃ, syā)

bjt page 142×142

2.1. AMBALAŢŢHIKA RĀHULOVĀDASUTTAM 999

Ambalaţţhika rāhulovādasuttam paţhamam.

2.2 Mahārāhulovādasuttam

- 1. evam me sutam. ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya sāvatthiyam pindāya pāvisi. āyasmāpi kho rāhulo pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya bhagavantam piṭṭhito piṭṭhito anubandhi. atha kho bhagavā apaloketvā āyasmantam rāhulam āmantesi:
- 2. yam kiñci rāhula rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā oļārikam vā sukhumam vā hīnam vā panītam vā yam dūre santike vā sabbam rūpam netam mama nesohamasmi na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappañnāya daṭṭhabbanti. rūpameva nu kho bhagavā, rūpameva nu kho sugatāti. rūpampi rāhula, vedanāpi rāhula, sañnāpi rāhula, sankhārāpi rāhula, viñnānampi rāhulāti,
- 3. atha kho āyasmā rāhulo 'kona'jja bhagavatā sammukhā ovādena ovadito gāmam piņḍāya pavisissatī'ti tato paṭinivattitvā aññatarasmim rukkhamūle nisīdi pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam paṇidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. addasā kho āyasmā sāriputto āyasmantam rāhulam aññatarasmim rukkhamūle nisinnam pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam paṇidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. disvāna āyasmantam rāhulam āmantesi: ānāpānasatim rāhula bhāva-

nam bhāvehi. ānāpānasati rāhula bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsāti.

- **4.** atha kho āyasmā rāhulo sāyanhasamayam patisallānā vuṭṭhito yena bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi, ekamantam nisinno kho āyasmā rāhulo bhagavantam etadavoca: katham bhāvitā nu kho bhante ānāpānasati katham bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsāti.
- 5. yam kiñci rāhula ajjhattam paccattam kakkhalam kharigatam upādinnam, seyyathīdam: kesā lomā nakhā dantā taco mamsam nahārū aṭṭhī aṭṭhimiñjā vakkam hadayam yakanam kilomakam pihakam papphāsam antam antaguņam udariyam karīsam yam vā panañnampi kiñci ajjhattam paccattam kakkhalam kharigatam upādinnam, ayam vuccati rāhula ajjhattikā paṭhavīdhātu. yā ceva kho pana ajjhattikā paṭhavīdhātu yā ca bāhirā paṭhavīdhātu paṭhavīdhāturevesā. tam 'netam mama, nesohamasmi, na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappañnāya daṭṭhabbam. evametam yathābhūtam sammappañnāya disvā paṭhavīdhātuyā nibbindati. paṭhavīdhātuyā cittam virājeti.
- **6.** katamā ca rāhula āpodhātu: āpodhātu siyā ajjhattikā siyā bāhirā. katamā ca rāhula ajjhattikā āpodhātu: yam ajjhattam paccattam āpo āpogatam upādinnam,

pts page 422 q 422

bjt page 144 x 144

seyyathīdam: pittam semham pubbo lohitam sedo medo assu vasā khelo siṅghānikā lasikā muttam, yam vā panaññampi kiñci ajjhattam paccattam āpo āpogatam upādinnam, ayam vuccati rāhula ajjhattikā āpodhātu. yā ceva kho pana ajjhattikā āpodhātu, yā ca bāhirā āpodhātu āpodhāturevesā. tam netam mama, nesohamasmi, na meso attāti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā āpodhātuyā nibbindati. āpodhātuyā cittam virājeti.

- 7. katamā ca rāhula tejodhātu: tejodhātu siyā ajjhattikā siyā bāhirā. katamā ca rāhula ajjhattikā tejodhātu: yam ajjhattam paccattam tejo tejogatam upādinnam, seyyathīdam: yena ca santappati, yena ca jīrīyati, yena ca pariḍayhati, yena ca asitapītakhāyitasāyitam sammā pariṇāmam gacchati. yam vā panañāmpi kiñci ajjhattam paccattam tejo tejogatam upādinnam, ayam vuccati rāhula ajjhattikā tejodhātu. yā ceva kho pana ajjhattikā tejodhātu, yā ca bāhirā tejodhātu tejodhātu revesā. tam netam mama, nesohamasmi, na meso attāti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā tejodhātuyā nibbindati. tejodhātuyā cittam virājeti.
- **8.** katamā ca rāhula vāyodhātu: vāyodhātu siyā ajjhattikā siyā bāhirā. katamā ca rāhula ajjhattikā vāyodhātu: yam ajjhattam paccattam vāyo vāyogatam upādinnam, seyyathīdam: uddhangamā vātā adhogamā vātā kuc-

chisayā vātā koṭṭhasayā¹³⁴⁴ vātā aṅgamaṅgānusārino vātā assāso passāso iti. yaṃ vā panaññampi kiñci aj-jhattaṃ paccattaṃ vāyo vāyogataṃ upādinnaṃ, ayaṃ vuccati rāhula ajjhattikā vāyodhātu. yā ceva kho pana ajjhattikā vāyodhātu, yā ca bāhirā vāyodhātu vāyodhāturevesā. taṃ netaṃ mama, nesohamasmi, na meso attāti evametaṃ yathābhūtaṃ sammappaññāya daṭ-ṭhabbaṃ. evametaṃ yathābhūtaṃ sammappaññāya disvā vāyodhātuyā nibbindati. vāyodhātuyā cittaṃ virājeti.

9. katamā ca rāhula ākāsadhātu: ākāsadhātu siyā ajjhattikā, siyā bāhirā. katamā ca rāhula ajjhattikā ākāsadhātu: yam ajjhattam paccattam ākāsam ākāsagatam upādinnam, seyyathīdam kaṇṇacchiddam nāsacchiddam mukhadvāram, yena ca asitapītakhāyitasāyitam ajjhoharati yattha ca asitapītakhāyitasāyitam santitthati, yena ca asitapītakhāyitasāyitam sāyitam adhobhāgā nikkhamati. yam vā panaññampi kiñci ajjhattam paccattam ākāsam ākāsagatam upādinnam vuccati rāhula ajjhattikā ākāsadhātu. yāceva kho pana ajjhattikā ākāsadhātu yā ca bāhirā ākāsadhātu, ākāsadhāturevesā. tam 'netam mama, ne'sohamasmi. na meso attā'ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. evametam yathābhūtam sammappaññā

 $^{^{1344}}$ koț
țhāsayā (machasaṃ)

pts page 423 q 423

¹³⁴⁵adhobhāgaṃ (machasaṃ)

 $^{^{1346}}$ agham aghagatam cīvaram cīvaragatam asamphuṭṭham mamsalohitehi upādinnam (machasam, syā)

bjt page 146 x 146

ya disvā ākāsadhātuyā nibbindati. ākāsadhātuyā cittam virājeti.

- 10. paṭhavīsamaṃ rāhula bhāvanaṃ bhāveti, paṭhavīsamaṃ hi te rāhula bhāvanaṃ bhāvayato uppannā manāpā'manāpā phassā cittaṃ na pariyādāya ṭhassanti. seyyathāpi rāhula paṭhaviyā sucimpi nikkhipanti, asucimpi nikkhipanti, gūthagatampi nikkhipanti, muttagatampi nikkhipanti, kheļagatampi nikkhipanti, pubbagatampi nikkhipanti, lohitagatampi nikkhipanti. na ca tena paṭhavī aṭṭīyati vā harāyati vā jigucchati vā evameva kho tvaṃ rāhula paṭhavīsamaṃ bhāvanaṃ bhāvaha paṭhavīsamaṃ hi te rāhula bhāvanaṃ bhāvayato uppannā manāpā'manāpā phassā cittaṃ na pariyādāya ṭhassanti.
- 11. āposamam rāhula bhāvanam bhāvehi, āposamam hi te rāhula bhāvanam bhāvayato uppannā manāpā'manāpā phassā cittam na pariyādāya ṭhassanti. seyyathāpi rāhula āpasmim sucimpi dhovanti, asucimpi dhovanti, gūthagatampi dhovanti, muttagatampi dhovanti, kheļagatampi dhovanti, pubbagatampi dhovanti, lohitagatampi dhovanti. na ca tena āpo aṭṭīyati vā harāyati vā jigucchati vā evameva kho tvam rāhula āposamam bhāvanam bhāvehi. āposamam hi te rāhula bhāvanam bhāvayato uppannā manāpā'manāpā phassā cittam na pariyādāya ṭhassanti.

- 12. tejosamam rāhula bhāvanam bhāvehi, tejosamam hi te rāhula bhāvanam bhāvayato uppannā manāpā'manāpā phassā cittam na pariyādāya thassanti. seyyathāpi rāhula tejo sucimpi ḍahati¹³⁴⁷, asucimpi ḍahati, gūthagatampi ḍahati, muttagatampi ḍahati, kheļagatampi ḍahati, pubbagatampi ḍahati. lohitagatampi ḍahati. na ca tena tejo aṭṭīyati vā harāyati vā jigucchati vā evameva kho tvam rāhula tejosamam bhāvanam bhāvehi. tejosamam hi te rāhula bhāvanam bhāvayato uppannā manāpā'manāpā phassā cittam na pariyādāya thassanti.
- 13. vāyosamam rāhula bhāvanam bhāvehi, vāyosamam hi te rāhula bhāvanam bhāvayato 1348 uppannā manāpā'manāpā phassā cittam na pariyādāya thassanti. seyyathāpi rāhula vāyo sucimpi upavāyati, asucimpi upavāyati, gūthagatampi upavāyati, muttagatampi upavāyati, kheļagatampi upavāyati, pubbagatampi upavāyati, lohitagatampi upavāyati. na ca tena vāyo attīyati vā harāyati vā jigucchati vā evameva kho tvam rāhula vāyosamam bhāvanam bhāvehi. vāyosamam hi te rāhula bhāvanam bhāvayato uppannā manāpā'manāpā phassā cittam na pariyādāya thassanti.
- **14.** ākāsasamam rāhula bhāvanam bhāvehi ākāsasamam hi te rāhula bhāvanam bhāvayato uppannā manāpāmanāpā phassā cittam na pariyādāya ṭhassanti,

¹³⁴⁷ dahati (machasam)

¹³⁴⁸ cittam bhāvayato (pts)

seyyathāpi rāhula ākāso na katthaci patiṭṭhito, evameva kho tvaṃ rāhula ākāsasamaṃ bhāvanaṃ bhāvahi. ākāsasamaṃ hi te rāhula bhāvanaṃ bhāvayato uppannā manāpā'manāpā phassā cittaṃ na pariyādāya ṭhassanti. mettaṃ rāhula bhāvanaṃ bhāvehi. mettaṃ hi te rāhula bhāvanaṃ bhāvayato yo vyāpādo so pahīyissati. karuṇaṃ rāhula bhāvanaṃ bhāvehi. karuṇaṃ hi te rāhula bhāvanaṃ bhāvayato yā vihesā sā pahīyissati. muditaṃ rāhula bhāvanaṃ bhāvehi. muditaṃ hi te rāhula bhāvanaṃ bhāvayato yā arati sā pahīyissati. upekkhaṃ rāhula bhāvanaṃ bhāvehi. upekkhaṃ hi te rāhula bhāvanaṃ bhāvayato yo paṭigho so pahīyissati.

- 15. asubham rāhula bhāvanam bhāvehi. asubham hi te rāhula bhāvanam bhāvayato yo rāgo so pahīyissati. aniccasaññam rāhula bhāvanam bhāvehi. aniccasaññam hi te rāhula bhāvanam bhāvayato yo asmimāno so pahīyissati.
- **16.** ānāpānasatim¹³⁴⁹ rāhula bhāvanam bhāvehi. ānāpānasati rāhula¹³⁵⁰ bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā. katham bhāvitā ca rāhula ānāpānasati katham bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā: idha rāhula bhikkhu arañnagato vā rukkhamūlagato vā suñnāgāragato vā nisīdati pallankam ābhujitvā ujum kāyam paṇidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. so

pts page 425 q 425

bjt page 148 x 148

¹³⁴⁹anāpānassatim (machasam)

¹³⁵⁰ānāpānassati hi te rāhula (machasam)

satova assasati, sato passasati, digham va assasanto dīgham assasāmīti pajānāti, dīgham cā passasanto dīgham passasāmīti pajānāti, rassam vā assasanto rassam assasāmīti pajānāti, rassam vā passasanto rassam passasāmīti pajānāti, sabbakāyapatisamvedī assasissāmīti sikkhati, sabbakāvapatisamvedī passasissāmīti sikkhati, passambhayam kāyasankhāram assasissāmīti sikkhati, passambhayam kāyasankhāram passasissāmīti sikkhati, pītipatisamvedī assasissāmīti sikkhati, pītipatisamvedī passasissāmīti sikkhati. sukhapatisamvedī assasissāmīti sikkhati, sukhapatisamvedī passasissāmīti sikkhati, cittasankhārapatisamvedī assasissāmīti sikkhati, cittasankhārapatisamvedī passasissāmiti sikkhati, passambhayam cittasankhāram assasissāmīti sikkhati, passambhayam cittasankhāram passasissāmīti sikkhati, cittapatisamvedī assasissāmīti sikkhati, cittapatisamvedī passasissāmīti sikkhati, abhippamodayam cittam assasissāmīti sikkhati, abhippamodayam cittam passasissāmīti sikkhati, samādaham cittam assasissāmīti sikkhati, samādaham, cittam passasissāmīti sikkhati, vimocayam cittam assasissāmīti sikkhati, vimocavam cittam passasissāmīti sikkhati, aniccānupassī assasissāmīti sikkhati, aniccānupassī passasissāmīti sikkhati, virāgānupassī assasissāmīti sikkhati, virāgānupassī passasissāmīti sikkhati, nirodhānupassī assasissāmīti sikkhati, nirodhānupassī passasissāmīti sikkhati, patinissaggānupassī assasissāmīti sikkhati, patinissaggānupassī passasissāmīti sikkhati. evam bhāvitā kho rāhula ānāpānasati evam bahulīkatā ma-

bjt page 150 x 150

happhalā hoti mahānisamsā, evam bhāvitāva kho rāhula ānāpānasatiyā evam bahulīkatāya yepi te carimakā assāsapassāsā¹³⁵¹ tepi viditāva nirujihanti no aviditāti.

17. idamavoca bhagavā. attamano āyasmā rāhulo bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Mahārāhulovādasuttam dutiyam.

pts page 426 q 426

¹³⁵¹assāsā (machasaṃ) bjt page 152 x 152

2.3 Cūļamālunkyasuttam

evam me sutam. ekam samayam bhaqavā sāvatthi-1. yam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho āyasmato mālunkyaputtassa rahogatassa patisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi: vāni'māni ditthigatāni bhagavatā abyākatāni thapitāni paţikkhittāni. sassato loko itipi, asassato loko itipi, antavā loko itipi, anantavā loko itipi, tam jīvam tam sarīram itipi, aññam jīvam aññam sarīram itipi, hoti tathāgato parammaranā itipi, na hoti tathāgato parammaranā itipi, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraņā itipi, neva hoti na na hoti tathagato parammarana itipi, tani me bhagavā na byākaroti. yāni me bhagavā na byākaroti, tamme na ruccati, tamme na khamati, so'ham bhagavantam upasankamitvā etamattham pucchissāmi. sace me bhagavā byākarissati: sassato lokoti vā, asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti tathāgato parammaraņāti vā, na hoti tathāgato parammaranāti vā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti vā evā'ham bhagavati brahmacariyam carissāmi. no ce me bhagavā byākaroti: sassato lokoti vā, asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti tathāgato parammaranāti vā, na hoti tathāgato parammaranāti vā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaranāti vā, evāham sikkham paccakkhāya hīnāyāvattissāmīti.

- 2. atha kho āyasmā mālunkyaputto sāyanhasamayam patisallānā vuṭṭhito yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisīnno kho āyasmā mālunkyaputto bhagavantam etadavoca:
- 3. idha mayham bhante rahogatassa patisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi: yānimāni ditthigatāni bhagavatā abvākatāni thapitāni patikkhittāni: sassato loko itipi, asassato loko itipi antavā loko itipi, anantavā loko itipi, tam jīvam tam sarīram itipi, aññam jīvam aññam sarīram itipi, hoti tathāgato parammaranā itipi, na hoti tathāgato parammaranā itipi, hoti ca na ca hoti tathagato parammarana itipi, neva hoti na na hoti tathāgato parammaranā itipi, tāni me bhagavā na byākaroti, vāni me bhagavā na byākaroti, tamme na ruccati, tamme na khamati. soham bhagavantam upasankamitvā etamattham pucchissāmi. sace me bhagavā byākarissati. sassato lokoti vā, asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti tathāgato parammaranāti vā, na hoti tathāgato parammaraṇāti vā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaranāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaranāti vā, evāham bhagavati brahmacariyam carissāmi. no ce me bhagavā byākarissati: sassato lo-

koti vā, asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, taṃ jīvaṃ taṃ sarīranti vā, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti vā, hoti tathāgato parammaraṇāti vā, noti tathāgato parammaraṇāti vā, nova hoti tathāgato parammaraṇāti vā, nova hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti vā, evāhaṃ sikkhaṃ paccakkhāya hīnāyāvattissāmīti.

- **4.** sace bhagavā jānāti, 'sassato loko'ti, sassato lokoti me bhagavā byākarotu. sace bhagavā jānāti, 'asassato loko'ti asassato lokoti me bhagavā byākarotu. no ce bhagavā jānāti, 'sassato lokoti vā asassato lokoti vā, ajānato kho pana apassato etadeva ujukam hoti yadidam, 'na jānāmi na passāmī'ti.
- **5.** sace bhagavā jānāti, 'antavā loko'ti, antavā lokoti me bhagavā byākarotu. sace bhagavā jānāti, 'anantavā loko'ti anantavā lokoti me bhagavā byākarotu. no ce bhagavā jānāti, 'antavā lokoti vā anantavā lokoti vā, ajānato kho pana apassato etadeva ujukam hoti yadidam, 'na jānāmi na passāmī'ti.
- **6.** sace bhagavā jānāti 'taṃ jīvaṃ taṃ sarīra'nti. taṃ jīvaṃ taṃ sarīranti me bhagavā byākarotu. sace bhagavā jānāti 'aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīra'nti. aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti me bhagavā byākarotu. no ce bhagavā jānāti 'taṃ jīvaṃ taṃ sarīranti vā aññaṃ jīvaṃ aññaṃ

bjt page 154 x 154

sarīra'nti vā, ajānato kho pana apassato etadeva ujukaṃ hoti yadidaṃ 'na jānāmi na passāmī'ti.

- 7. sace bhagavā jānāti 'hoti tathāgato parammaraṇā'ti. hoti tathāgato parammaraṇāti me bhagavā byākarotu. sace bhagavā jānāti 'na hoti tathāgato parammaraṇā'ti. na hoti tathāgato parammaraṇāti me bhagavā byākarotu. no ce bhagavā jānāti hoti tathāgato parammaraṇāti vā na hoti tathāgato parammaraṇāti vā ajānato kho pana apassato etadeva ujukaṃ hoti yadidaṃ 'na jānāmi na passāmī'ti.
- **8.** sace bhagavā jānāti 'hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā'ti. hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇāti me bhagavā byākarotu. sace bhagavā jānāti 'neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā'ti. neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti me bhagavā bākarotu. no ce bhagavā jānāti hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti vā, ajānato kho pana apassato etadeva ujukaṃ hoti, yadidaṃ na jānāmi na passāmī'ti.
- **9.** kinnu¹³⁵² tāhaṃ māluṅkyaputta evaṃ avacaṃ: ehi tvaṃ māluṅkyaputta mayi brāhmacariyaṃ cara, ahante byākarissāmi: sassato lokoti vā asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, taṃ jīvaṃ taṃ sarīranti vā, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti vā, hoti

pts page $428 \neq 428$

¹³⁵²kinnu kho (syā)

tathāgato parammaraṇāti vā, na hoti tathāgato parammaraṇāti vā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti vāti. - no hetaṃ bhante. tvaṃ vā pana maṃ evaṃ avaca: ahaṃ bhante bhagavati brahmacariyaṃ carissāmi, bhagavā me byākarissati: sassato lokoti vā asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, taṃ jīvaṃ taṃ sarīranti vā, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti vā, hoti tathāgato parammaraṇāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti vāti no hetam bhante.

iti kira mālunkvaputta nevāhantam vadāmi: ehi tvam mālunkvaputta mavi brahmacariyam cara, aham te byākarissāmi: sassato lokoti vā asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti tathāgato parammaranāti vā, na hoti tathāgato parammaranāti vā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaranāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaranāti vāti. napi kira mam tvam vadesi: aham bhante bhagavati brahmacariyam carissāmi bhagavā me byākarissati: sassato lokoti vā asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti tathāgato parammaranāti vā, na hoti tathāgato parammaranāti vā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti vāti. evam sante

bjt page 156 x 156

moghapurisa ko santo kam paccācikkhasi.

- 11. yo kho mālunkyaputta evam vadeyya: na tāvāham bhaqavati brahmacariyam carissāmi, vāva me bhagavā na byākarissati: sassato lokoti vā asassato lokoti vā antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti tathāgato parammaraņāti vā, na hoti tathāgato parammaranāti vā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaranāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaranāti vāti. abyākatameva tam mālunkyaputta tathāgatena assa. atha so puggalo kālam kareyya, sevyathāpi mālunkyaputta puriso sallena viddho assa savisena gālhapalepanena. tassa mittāmaccā ñātisālohitā bhisakkam sallakattam upatthapeyyum, so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi. yāva na tam purisam jānāmi, yenamhi viddho: khattiyo vā brāhmano vā vesso vā suddovāti.
- **12.** so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi. yāva na tam purisam jānāmi, yenamhi viddho: evamnāmo evamgotto itivāti.
- **13.** so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi. yāva na tam purisam jānāmi, yenamhi viddho dīgho vā rasso vā majjhimo vāti.

pts page 429 g 429

- **14.** so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi yāva na tam purisam jānāmi yenamhi viddho: kālo vā sāmo vā maṅguracchavi vāti.
- **15.** so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi, yāva na tam purisam jānāmi, yenamhi viddho: asukasmim gāme vā nigame vā nagare vāti.
- **16.** so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi yāva na tam dhanum jānāmi, yenamhi viddho: yadi vā cāpo yadivā kodandoti.
- 17. so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi, yāva na tam jiyam jānāmi yāyamhi viddho: yadi vā akkassa yadi vā santhassa yadi vā nahārussa yadi vā maruvāya yadi vā khīrapanninoti.
- **18.** so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi. yāva na tam kanḍam jānāmi. yenamhi viddho: yadi vā kaccham yadi vā ropimanti.
- 19. so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi. yāva na tam kandam jānāmi yenamhi viddho: yassa pattehi vājitam, yadi vā gijjhassa yadi vā kankassa yadi vā kulalassa yadi vā morassa yadi vā sithilahanunoti.

¹³⁵³saṇhassa (machasaṃ) bit page 158 x 158

- **20.** so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi. yāva na tam kandam jānāmi. yenamhi viddho: yassa nahārunā¹³⁵⁴ parikkhittam, yadi vā gavassa yadi vā mahisassa¹³⁵⁵ yadi vā roruvassa. yadi vā semhārassāti.
- 21. so evam vadeyya: na tāvāham imam sallam āharissāmi. yāva na tam sallam jānāmi. yenamhi viddho: yadi vā sallam yadi vā khurappam yadi vā vekandam yadi vā nārācam yadi vā vacchadantam yadi vā karavīrapattanti. aññātameva tam mālunkyaputta tena purisena assa. atha so puriso kālam kareyya.
- 22. evameva kho mālunkyaputta yo evam vadeyya: na tāvāham bhagavati brahmacariyam carissāmi, yāva me bhagavā na byākarissati: sassato lokoti vā asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti tathāgato parammaranāti vā, na hoti tathāgato parammaranāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaranāti vāti. abyākatameva tam mālunkyaputta tathāgatena assa. atha so puggalo kālam kareyya.
- **23.** sassato lokoti vā mālunkyaputta diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evam no. asassato lokoti

¹³⁵⁴nahārūnā (machasam)

¹³⁵⁵mahiṃsassa (machasaṃ) pts page 430 g 430

mālunkyaputta diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evampi no. sassato lokoti mālunkyaputta diṭṭhiyā sati asassato lokoti vā diṭṭhiyā sati attheva jāti, atthi jarā, atthi maraṇaṃ, santi sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā yesāhaṃ diṭṭheva dhamme nighātaṃ paññāpemi.

- 24. antavā lokoti mālunkyaputta diţţhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evam no. anantavā lokoti mālunkyaputta diţţhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evampi no. antavā lokoti mālunkyaputta diţthiyā sati anantavā lokoti vā diţthiyā sati attheva jāti, atthi jarā, atthi maraṇam, santi sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā yesā'ham diţtheva dhamme nighātam paññāpemi.
- 25. tam jīvam tam sarīranti mālunkyaputta diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evam no. aññam jīvam aññam sarīranti malunkyaputta diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evampi no. tam jīvam tam sarīranti mālunkyaputta diṭṭhiyā sati aññam jīvam aññam sarīranti vā diṭṭhiyā sati attheva jāti, atthi jarā, atthi maraṇam, santi sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā yesāham diṭṭheva dhamme nighātam paññāpemi.
- **26.** hoti tathāgato parammaraṇāti māluṅkyaputta diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evaṃ no.

bjt page 160 x 160

na hoti tathāgato parammaraṇāti māluṅkyaputta diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evampi no. hoti tathāgato parammaraṇāti māluṅkyaputta diṭṭhiyā sati. na hoti tathāgato parammaraṇāti vā diṭṭhiyā sati attheva jāti, atthi jarā, atthi maraṇaṃ, santi sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. yesā'haṃ diṭṭheva dhamme nighātaṃ paññāpemi.

- 27. hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇāti māluṅkyaputta diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti. evaṃ no. neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti māluṅkyaputta diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso abhavissāti, evaṃpi no. hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇāti māluṅkyaputta diṭṭhiyā sati neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti vā diṭṭhiyā sati attheva jāti atthi jarā, atthi maraṇaṃ, santi sokaparidevadukkhadomanassupāsāyā, yesā'haṃ diṭṭheva dhamme nighātaṃ paññāpemi.
- 28. tasmātiha mālunkyaputta abyākatanca me abyākatato dhāretha. byākatanca me byākato dhāretha. kinca mālunkyaputta mayā abyākatam: sassato lokoti malunkyaputta mayā abyākatam, asassato lokoti mayā abyākatam, antavā lokoti mayā abyākatam, anantavā lokoti mayā abyākatam, tam jīvam tam sarīranti mayā abyākatam, annām jīvam annām sarīranti mayā abyākatam, hoti tathāgato parammaranāti mayā abyākatam, na hoti tathāgato parammaranāti mayā

pts page 431 g 431

1019

abyākatam, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaranāti mayā abyākatam, neva hoti na na hoti tathāgato parammaranāti mayā abyākatam kasmā cetam māluńkyaputta mayā abyākatam: na hetam mālunkyaputta atthasamhitam, nādibrahmacariyakam, netam 1356 nibbidāva, na virāgāva na nirodhāva na upasamāva na abhiññaya na sambodhaya. na nibbanaya samvattati. tasmā tam mayā abyākatam, kiñca mālunkyaputta mayā byākatam: idam dukkhanti mālunkyaputta mayā byākatam, ayam dukkhasamudayoti mayā byākatam, ayam dukkhanirodhoti mayā byākatam, ayam dukkhanirodhagāminīpatipadāti mayā byākatam. kasmā cetam mālunkyaputta mayā byākatam: etanhi mālunkyaputta atthasamhitam, etam ādibrahmacariyakam etam nibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya samvattati. tasmā tam mayā bvākatam. tasmātiha mālunkyaputta abyākatanca me abyākatato dhāretha. byākatañca me byākatato dhārethāti.

29. idamavoca bhagavā. attamano āyasmā māluṅkyaputto bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Cūļamālunkyasuttam tatiyam.

hit page 162 x 162 pts page 432 q 432 bjt page 164 x 164

2.4 Mahāmālunkyasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme, tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavoti, bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca: dhāretha no tumhe bhikkhave mayā desitāni pancorambhāgiyāni samyojanānīti.
- 2. evam vutte āyasmā mālunkyaputto bhagavantam etadavoca: 'aham kho bhante dhāremi bhagavatā desitāni pancorambhāgiyāni samyojanānī'ti, yathā katham pana tvam mālunkyaputta dhāresi mayā desitāni pancorambhāgiyāni samyojanānī'ti. sakkāyadiṭṭhim kho aham bhante bhagavatā orambhāgiyam samyojanam desitam dhāremi. vicikiccham kho aham bhante bhagavatā orambhāgiyam samyojanam desitam dhāremi. sīlabbataparāmāsam kho aham bhante bhagavatā orambhāgiyam samyojanam desitam dhāremi, kāmacchandam kho aham bhante bhagavatā orambhāgiyam samyojanam desitam dhāremi, byāpadam kho aham bhante bhagavatā orambhāgiyam samyojanam desitam dhāremi. evam kho aham bhante dhāremi bhagavatā desitāni pancorambhāgiyāni samyojanānīti.
- 3. kassa kho nāma tvam mālunkyaputta mayā evam pañcorambhāgiyāni samyojanāni desitāni dhāresi. nanu mālunkyaputta añnatitthiyā paribbājakā iminā tarunupamena upārambhena upārambhissanti. daharassa hi mālunkyaputta kumārassa mandassa uttānaseyya-

kassa sakkāyotipi na hoti kuto panassa uppajjissati sakkāyadiţṭhi. anusetitvevassa sakkāyadiṭṭhānusayo,

- **4.** daharassa hi mālunkyaputta kumārassa mandassa uttānaseyyakassa dhammātipi na hoti. kuto panassa uppajjissati dhammesu vicikicchā, anusetitvevassa vicikicchānusayo,
- **5.** daharassa hi mālunkyaputta kumārassa mandassa uttānaseyyakassa sīlātipi na hoti. kuto panassa uppajjissati silesu sīlabbataparāmāso. anusetitvevassa sīlabbataparāmāsānusayo.
- **6.** daharassa hi mālunkyaputta kumārassa mandassa uttānaseyyakassa kāmātipi na hoti. kuto panassa uppajjissati kāmesu kāmacchando, anusetitvevassa kāmarāgānusayo.
- 7. daharassa hi mālunkyaputta kumārassa mandassa uttānaseyyakassa sattātipi na hoti, kuto panassa uppajjissati sattesu byāpādo, anusetitvevassa byāpādānusayo. nanu mālunkyaputta aññatitthiyā paribbājakā iminā tarunūpamena upārambhena upārambhissantīti.
- **8.** evam vutte āyasmā ānando bhagavantam etadavoca: etassa bhagavā kālo, etassa sugata kālo, yam bha-

pts page 433 q 433

bjt page 166 x 166

gavā pañcorambhāgiyāni saṃyojanāni deseyya. bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantīti, tena hānanda suṇāhi sādhukaṃ manasi karohi bhāsissāmīti. evaṃ bhanteti. kho āyasmā ānando bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:

9. idhānanda assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto sakkāyaditthipariyutthitena, cetasā viharati sakkāyaditthiparetena, uppannāya ca sakkāyaditthiyā nissaranam yathābhūtam nappajānāti. tassa sā sakkāyadiţţhi thāmagatā appaţivinītā orambhāgiyam samyojanam, vicikicchāpariyutthitena cetasā viharati vicikicchāparetena, uppannāya ca vicikicchāya nissaraņam yathābhūtam nappajānāti, tassa sā vicikicchā thāmagatā appaţivinītā orambhāgiyam saññojanam. sīlabbataparāmāsapariyutthitena cetasā viharati sīlabbataparāmāsaparetena, uppannassa ca sīlabbataparāmāsassa nissaranam yathābhūtam nappajānāti. tassa so sīlabbataparāmāso thāmagato appativinīto orambhāgiyam samyojanam. kāmarāgapariyutthitena cetasā viharati kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissaraņam yathābhūtam nappajānāti, tassa so kāmarāgo thāmagato appativinīto orambhāgiyam samyojanam. byāpādapariyutthitena cetasā viharati byāpādaparetena, uppannassa ca byāpādassa nissaranam yathābhūtam nappajānāti, tassa so byāpādo thāmagato appaţivinīto orambhāgiyam

samyojanam.

- 10. sutavā ca kho ānanda ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto, sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto, na sakkāyadiţţhipariyuţţhitena cetasā viharati na sakkāyadiţţhiparetena, uppannāya ca sakkāyadiţţhiyā nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, tassa sā sakkāyadiţţhi sānusayā pahīyati¹³⁵⁷.
- 11. na vicikicchāpariyuṭṭhitena cetasā viharati na vicikicchāparetena. uppannāya ca vicikicchāya nissaraṇaṃ yathābhūtaṃ pajānāti. tassa sā vicikicchā sānusayā pahīyati.
- **12.** na sīlabbataparāmāsapariyuṭṭhitena cetasā viharati na sīlabbataparāmāsaparetena, uppannassa ca sīlabbataparāmāsassa nissaraṇaṃ yathābhūtaṃ pajānāti, tassa so sīlabbataparāmāso sānusayo pahīyati.
- **13.** na kāmarāgapariyuţţhitena cetasā viharati na kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissaraṇaṃ yathābhūtaṃ pajānāti, tassa so kāmarāgo sānusayo pahīyati.
- **14.** na byāpādapariyuṭṭhitena cetasā viharati na byāpādaparetena, uppannassa ca byāpādassa nissaraṇaṃ

¹³⁵⁷pahīyissati (sīmu)

yathābhūtam pajānāti, tassa so byāpādo sānusayo pahīyati.

yo ānanda maggo yā patipadā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam pahānāya, tam maggam tam patipadam anāgamma pañcorambhāgiyāni saññojanāni ñassati vā dakkhiti¹³⁵⁸, vā pajahissati¹³⁵⁹ vāti netam thanam vijjati. seyyathapi ananda mahato rukkhassa titthato sāravato tacam acchetvā pheggum acchetvā sāracchedo bhavissatīti netam thānam vijjati. evameva kho ānanda yo maggo yā patipadā pañcannam orambhāgivānam saññojanānam pahānāva tam maggam tam patipadam anagamma pañcorambhagiyāni sañnojanāni nassati vā dakkhiti vā pajahissati vāti netam thanam vijjati. yo ca kho ananda maggo ya patipadā pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam pahānāya tam maggam tam patipadam āgamma pañcorambhāgiyāni sañnojanāni nassati vā dakkhiti vā pajahissati vāti thānametam vijjati. seyyathāpi ānanda mahato rukkhassa titthato sāravato tacam chetvā pheggum chetvā sāracchedo bhavissatīti thānametam vijjati. evameva kho ānanda yo maggo yā paţipadā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam pahānāya tam maggam tam patipadam āgamma pañcorambhāgiyāni samvojanāni ñassati vā dakkhiti vā pajahissati vāti thānametam vijjati.

bjt page 168 x 168

¹³⁵⁸dakkhīti (sīmu)

¹³⁵⁹pahīyissati (sīmu)

pts page 435 q 435

- 16. seyyathāpi ānanda gaṅgā nadī pūrā udakassa samatittikā kākapeyyo, atha dubbalako puriso āgaccheyya ahaṃ imissā gaṅgāya nadiyā tiriyaṃ bāhāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ gacchāmī'ti¹³⁶⁰. so na sakkuṇeyya gaṅgāya nadiyā tiriyaṃ bāhāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ gantuṃ. evameva kho ānanda yassa kassaci sakkāya nirodhāya dhamme desiyamāne cittaṃ na pakkhandati, nappasīdati, na santiṭṭhati, na vimuccati. seyyathāpi so dubbalako puriso evamete daṭṭhabbā.
- 17. seyyathāpi ānanda gaṅgā nadī pūrā udakassa samatittikā kākapeyyo. atha balavā puriso āgaccheyya ahaṃ imissā gaṅgāya nadiyā tiriyaṃ bāhāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ gacchāmī'ti. so sakkuņeyya gaṅgāya nadiyā tiriyaṃ bāhāya sotaṃ chetvā sotthinā pāraṃ gantuṃ. evameva kho ānanda yassa kassaci sakkāya nirodhāya dhamme desiyamāne cittaṃ pakkhandati, pasīdati, santiṭṭhati, vimuccati. seyyathāpi so balavā puriso evamete daṭṭhabbā.
- 18. katamo cānanda maggo katamā paṭipadā pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saññojanānaṃ pahānāya: idhānanda bhikkhu upadhivivekā akusalānaṃ dhammānaṃ pahānā sabbaso kāyaduṭṭhullānaṃ paṭipassaddhiyā vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṃ savicāraṃ vivekajaṃ pītisukhaṃ paṭhamaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. so yadeva tattha

¹³⁶⁰gacchissāmīti (machasam, syā)

hoti rūpagatam vedanāgatam saññāgatam sankhāragatam viññānagatam.

- 19. te dhamme aniccato dukkhato rogato gandato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati, so tehi dhammehi cittam pativāpeti¹³⁶¹. so tehi dhammehi cittam pativāpetvā¹³⁶² amatāva dhātuvā cittam upasamharati. etam santam etam paņītam yadidam sabbasankhārasamatho sabbūpadhipaţinissaggo tanhakkhayo virāgo nirodho nibbānanti. so tatthatthito āsavānam khayam pāpunāti, no ce āsavānam khayam pāpunāti, teneva dhammarāgena tāva dhammanandiyā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā ayampi kho ānanda maggo ayam patipadā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam pahānāya.
- puna ca param ānanda bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyajjhānam upasampajja viharati. so yadeva tattha hoti rūpagatam vedanāgatam saññāgatam saṅkhāragatam viññānagatam te dhamme aniccato dukkhato rogato gandato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati, so tehi dhammehi cittam pativāpeti. so tehi dhammehi cittam pativāpetvā

bjt page 170 x 170 ¹³⁶¹paţipāpeti (syā)

¹³⁶² patipāpetvā (svā)

amatāya dhātuyā cittam upasamharati. etam santam etam panītam yadidam sabbasankhārasamatho sabbūpadhi patinissaggo tanhakkhayo virāgo nirodho nibbānanti. so tatthatthito āsavānam khayam pāpunāti, no ce āsavānam khayam pāpunāti. teneva dhammarāgena tāva dhammanandivā pañcannam orambhāgivānam saññojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāvī anāvattidhammo tasmā lokā avampi kho ānanda maggo ayam patipadā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam pahānāva, puna ca param ānanda bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham tatiyajhānam upasampajja viharati. so yadeva tattha hoti rūpagatam vedanāgatam saññāgatam sankhāragatam viññānagatam te dhamme aniccato dukkhato rogato gandato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati, so tehi dhammehi cittam pativapeti. so tehi dhammehi cittam pativāpetvā amatāya dhātuyā cittam upasamharati. etam santam etam panītam vadidam sabbasankhārasamatho sabbūpadhipaţinissaggo taņhakkhayo virāgo nirodho nibbānanti. so tatthatthito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khayam pāpuņāti. teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā ayampi kho ānanda maggo ayam patipadā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam pahānāya.

pts page $436 \neq 436$

- 21. punaca param ānanda bhikkhu sabbaso rūpasaññānam samatikkamā patighasaññānam atthangamā nānattasaññānam amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanam upasampajja viharati. so yadeva tattha hoti rūpagatam vedanāgatam saññāgatam sankhāragatam viññānagatam te dhamme aniccato dukkhato rogato gandato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati, so tehi dhammehi cittam paţivāpeti. so tehi dhammehi cittam paţivāpetvā amatāva dhātuvā cittam upasamharati, etam santam etam panītam yadidam sabbasankhārasamatho sabbūpadhipatinissaggo tanhakkhayo virāgo nirodho nibbānanti. so tatthatthito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khayam pāpunāti. teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā ayampi kho ānanda maggo ayam patipadā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam pahānāya.
- 22. punaca param ānanda bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanam samatikkamma anantam viññāṇanti viññāṇancāyatanam upasampajja viharati. so yadeva tattha hoti rūpagatam vedanāgatam saññāgatam saṅkhāragatam viññāṇagatam te dhamme aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati, so tehi dhammehi cittam paṭivāpetvā amatāya dhātuyā cittam upasamharati. etam santam etam paṇītam yadidam sabbasaṅkhārasamatho

sabbūpadhi paṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānanti. so tatthaṭṭhito āsavānaṃ khayaṃ pāpuṇāti. no ce āsavānaṃ khayaṃ pāpuṇāti. teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saññojanānaṃ parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. ayampi kho ānanda maggo ayaṃ paṭipadā pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saññojanānaṃ pahānāya.

23. puna ca param ānanda bhikkhu sabbaso viññānañcāvatanam samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanam upasampajja viharati. so yadeva tattha hoti vedanāgatam sankhāragatam vinnānagatam te dhamme aniccato dukkhato rogato gandato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati, so tehi dhammehi cittam pativāpeti. so tehi dhammehi cittam pativāpetvā amatāva dhātuvā cittam upasamharati, etam santam etam panītam vadidam sabbasankhārasamatho sabbūpadhipatinissaggo tanhakkhayo virago nirodho nibbananti. so tatthatthito āsavānam khayam pāpunāti. no ce āsavānam khavam pāpunāti, teneva dhammarāgena tāva dhammanandiyā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā ayampi kho ānanda maggo ayam patipadā pañcannam orambhāgiyānam saññojanānam pahānāyāti.

pts page 437 q 437

bjt page 172 x 72

- **24.** eso ce bhante maggo esā paṭipadā pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saññojanānaṃ pahānāya atha kiñcarahi idhekacce bhikkhū cetovimuttino ekacce bhikkhū paññāvimuttinoti. ettha kho tesāhaṃ¹³⁶³ ānanda indriyavemattataṃ vadāmīti.
- **25.** idamavoca bhagavā. attamano āyasmā ānando bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Mahāmālunkyasuttam catuttham.

 $[\]overline{^{1363}}$ panesāham (machasam) bjt page 174 x 174

2.5 Bhaddālisuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi bhikkhavoti. bhadanteti te bhikkhū bhagavato paccassosum. bhagavā etadavoca: aham kho bhikkhave ekāsanabhojanam bhunjāmi. ekāsanabhojanam kho aham bhikkhave bhunjamāno appābādhatanca sanjānāmi appātankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihāranca. etha tumhepi bhikkhave ekāsanabhojanam bhunjatha, ekāsanabhojanam kho bhikkhave tumhepi bhunjamānā appābādhatanca sanjānissatha appātankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihārancāti.
- 2. evam vutte āyasmā bhaddāli bhagavantam etadavoca: 'aham kho bhante na ussahāmi ekāsanabhojanam bhuñjitum. ekāsanabhojanam hi me bhante bhuñjato siyā kukkuccam, siyā vippaṭisāroti. tena hi tvam bhaddāli yattha nimantito assasi tattha ekadesam bhuñjitvā ekadesam nīharitvāpi bhuñjeyyāsi. evampi kho tvam bhaddāli bhuñjamāno 1364 yāpessasīti. evampi kho aham bhante na ussahāmi bhuñjitum. evampi hi me bhante bhuñjato siyā kukkuccam siyā vippaṭisāroti. atha kho āyasmā bhaddāli bhagavatā sikkhāpade paññāpiyamāne 1365 bhikkhusaṅghe sikkham samādiyamāne anussāham pavedesi. atha kho āyasmā bhaddāli

pts page 438 q 438

¹³⁶⁴bhuñjamāno ekāsano (machasaṃ)

¹³⁶⁵paññāpayamāne (sīmu)

sabbantam temāsam na bhagavato sammukhībhāvam adāsi yathā tam satthusāsane sikkhāya aparipūrakārī.

- 3. tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū bhagavato cīvarakammam karonti, niţţhitacīvaro bhagavā temāsaccayena cārikam pakkamissatīti. atha kho āyasmā bhaddāli yena te bhikkhū tenupasankami. upasankamitvā tehi bhikkhūhī saddhim sammodi, sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho āyasmantam bhaddālim te bhikkhū etadavocum: 'idam kho āvuso bhaddāli bhagavato cīvarakammam karīyati. niţţhitacīvaro bhagavā temāsaccayena cārikam pakkamissatī'ti. inghāvuso bhaddāli etam desakam¹³⁶⁶ sādhukam manasi karohi. mā te pacchā dukkarataram ahosīti.
- 4. evamāvusoti kho āyasmā bhaddāli tesam bhikkhūnam paţissutvā yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho āyasmā bhaddāli bhagavantam etadavoca: accayo mam bhante accagamā yathābālam yathāmūļham yathā akusalam, yoham bhagavatā sikkhāpade paññāpiyamāne bhikkhusanghe sikkham samādiyamāne anussāham pavedesim. tassa me bhante bhagavā accayam accayato patiganhātu āyatim samvarāyāti.

¹³⁶⁶dosakam (sīmu, machasam); desam (syā) bjt page 176 x 176

- **5.** taggha tvam bhaddāli accayo accagamā yathābālam yathāmūļham yathā akusalam, yam tvam mayā sikkhāpade paññāpiyamāne bhikkhusanghe sikkham samādiyamāne anussāham pavedesi.
- **6.** samayopi kho te bhaddāli appaṭividdho ahosi, bhagavā kho sāvatthiyam viharati. bhagavāpi mam jānissati bhaddāli nāma bhikkhu satthu sāsane sikkhāya aparipūrakārīti. ayampi kho te bhaddāli samayo appatividdho ahosi.
- 7. samayopi kho te bhaddāli appaţividdho ahosi. sambahulā kho bhikkhū sāvatthiyam vassam upagatā, tepi mam jānissanti: 'bhaddāli nāma bhikkhu satthusāsane sikkhāya aparipūrakārī'ti. ayampi kho te bhaddāli samayo appaţividdho ahosi.
- **8.** samayopi kho te bhaddāli appaţividdho ahosi. sambahulā kho bhikkhuniyo sāvatthiyam vassam upagatā, tāpi mam jānissanti: 'bhaddāli nāma bhikkhu satthusāsane sikkhāya aparipūrakārī'ti. ayampi kho te bhaddāli samayo appaţividdho ahosi.
- **9.** samayopi kho te bhaddāli appaṭividdho ahosi. sambahulā kho upāsakā sāvatthiyam paṭivasanti. tepi mam jānissanti: 'bhaddāli nāma bhikkhu satthusāsane sikkhāya aparipūrakārī'ti. ayampi kho te bhaddāli samayo appaṭividdho ahosi.

pts page 439 g 439

- **10.** samayo pi kho te bhaddāli appaţividdho ahosi: sambahulā kho upāsikā sāvatthiyam paţivasanti. tāpi mam jānissanti: bhaddāli nāma bhikkhu satthusāsane sikkhāya aparipūrakārī'ti. ayampi kho te bhaddāli samayo appaţividdho ahosi.
- 11. samayopi kho te bhaddāli appaţividdho ahosi: sambahulā kho nānā titthiyā samaṇabrāhmaṇā sāvatthiyaṃ vassaṃ upagatā, tepi maṃ jānissanti: 'bhaddāli nāma bhikkhu samaṇassa gotamassa sāvako theraññataro satthusāsane sikkhāya aparipūrakārī'ti. ayampi kho te bhaddāli samayo appaţividdho ahosīti.
- 12. accayo mam bhante accagamā yathābālam yathāmūļham yathā akusalam, yo'ham bhagavatā sikkhāpade paññāpiyamāne bhikkhusanghe sikkham samādiyamāne anussāham pavedesim. tassa me bhante bhagavā accayam accayato patiganhātu āyatim samvarāyāti, taggha tvam bhaddāli accayo accagamā yathābālam yathāmūļham yathāakusalam yam tvam mayā sikkhāpade paññāpiyamāne bhikkhusanghe sikkham samādiyamāne anussāham pavedesi.
- 13. taṃ kiṃ maññasi bhaddāli: idhassa bhikkhu ubhatobhāgavimutto, tamahaṃ evaṃ vadeyyaṃ: 'ehi me tvaṃ bhikkhu paṅke saṅkamo hohī'ti. apinu so saṅkameyya vā aññena vā kāyaṃ sannāmeyya, noti vā

bjt page 178×178

vadeyyāti. no hetam bhante. tam kim maññasi bhaddāli: 'idhassa bhikkhu paññāvimutto, tamaham evam vadevvam: 'ehi me tvam bhikkhu panke sankamo hohī'ti. apinu so saṅkameyya vā aññena vā kāyam sannāmeyya, noti vā vadeyyāti. no hetam bhante. tam kim maññasi bhaddāli: idhassa bhikkhu kāvasakkhī, tamaham evam vadeyyam: 'ehi me tvam bhikkhu panke saṅkamo hohī'ti. apinu so saṅkameyya vā aññena vā kāyam sannāmeyya, noti vā vadeyyāti. no hetam bhante, tam kim maññasi bhaddāli: idhassa bhikkhu ditthappatto, tamaham evam vadevvam: 'ehi me tvam bhikkhu pańke sańkamo hohī'ti. apinu so sańkameyya vā aññena vā kāyam sannāmeyya, noti vā vadeyyāti. no hetam bhante. tam kim maññasi bhaddāli: idhassa bhikkhu saddhāvimutto, tamaham evam vadeyyam: 'ehi me tvam bhikkhu panke sankamo hohī'ti. apinu so sankameyya vā aññena vā kāyam sannāmeyya, noti vā vadeyyāti. no hetam bhante. tam kim maññasi bhaddāli: idhassa bhikkhu dhammānusārī, tamaham evam vadevvam: 'ehi me tvam bhikkhu panke sankamo hohī'ti. apinu so sankameyya vā aññena vā kāyam sannāmevva, noti vā vadevvāti. no hetam bhante. tam kim maññasi bhaddāli: idhassa bhikkhu saddhānusārī, tamaham evam vadeyyam: 'ehi me tvam bhikkhu pańke sańkamo hohī'ti. apinu so sańkameyya vā aññena vā kāyam sannāmeyya, noti vā vadeyyāti. no hetam bhante, tam kim maññasi bhaddāli: 'api nu tvam bhaddāli tasmim samaye ubhato bhāgavimutto vā hosi, paññāvimutto cā kāyasakkhī vā ditthappatto vā sad-

pts page 440 q 440

dhāvimutto vā dhammānusārī cā saddhānusārī vāti. no hetam bhante. nanu tvam bhaddāli tasmim samaye ritto tuccho aparaddhoti. evam bhante. accayo mam bhante accagamā yathābālam yathāmūļham yathā akusalam, yoham bhagavatā sikkhāpade paññāpiyamāne bhikkhusanghe sikkham samādiyamāne anussāham pavedesi. tassa me bhante bhagava accayam accayato patiganhātu āyatim samvarāyāti.

- 14. taggha tvam bhaddāli accayo accagamā yathābālam yathāmūļham yathā akusalam yam tvam mayā sikkhāpade paññāpiyamāne bhikkhusanghe sikkham samādiyamāne anussāham pavedesi. yato ca kho tvam bhaddāli accayam accayato disvā yathādhammam paṭikarosi. tam te mayam patiganhāma. vuddhi hesā bhaddāli ariyassa vinaye yo accayam accayato disvā yathādhammam paṭikaroti, āyatim samvaram āpajjati.
- 15. idha bhaddāli ekacco bhikkhu satthusāsane sikkhāya aparipūrakārī¹³⁶⁷ hoti, tassa evam hoti: yannūnāham vivittam senāsanam bhajeyyam, araññam rukkhamūlam pabbatam kandaram giriguham susānam vanapattham abbhokāsam paļālapuñjam. appevanāmāham uttarimanussadhammā alamariyañānadassanavisesam sacchikareyyanti. so vivittam senāsanam bhajati, araññam rukkhamūlam pabbatam kandaram giriguham susānam vanapattham abbhokāsam paļālapuñjam. tassa tathā vūpakatthassa viharato satthāpi

¹³⁶⁷satthusāsane aparipūrakārī hoti (pts)

1037

upavadati. anuvicca pi viññū sabrahmacārī upavadanti. devatāpi upavadanti. attāpi attānam upavadati. so satthārāpi upavadito anuvicca viññūhi sabrahmacārīhi upavadito devatāhipi upavadito attanāpi attānam upavadito na uttarimanussadhammā¹³⁶⁸ alamariyañāṇadassanavisesam sacchikaroti. tam kissa hetu: evam hetam bhaddāli hoti, yathā tam satthusāsane sikkhāya aparipūrakārissa.

idha bhaddali ekacco bhikkhu satthusasane sikkhāya paripūrakārī hoti, tassa evam hoti: yannūnāham vivittam senāsanam bhajeyyam, araññam rukkhamūlam pabbatam kandaram giriguham susānam vanapattham abbhokāsam palālapuñjam, appevanāmāham uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanavisesam sacchikarevvanti, so vivittam senāsanam bhajati, araññam rukkhamūlam pabbatam kandaram giriguham susānam vanapattham abbhokāsam palālapuñjam. tassa tathā vūpakatthassa viharato satthāpi na upavadati. anuvicca pi viññū sabrahmacārī na upavadanti. na devatāpi na upavadanti. attāpi attānam na upavadati. so satthārāpi anupavadito anuvicca viññūhi sabrahmacārīhi anupavadito devatāhipi anupavadito attanāpi attānam anupavadito uttarimanussadhammā2 alamariyañanadassanavisesam sacchikaroti.

hit page 180 x 180 pts page 441 q 441

- 17. so vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati tam kissa hetu: evam hetam bhaddāli hoti yathātam satthusāsane sikkhāya paripūrakārissa.
- 18. puna ca param bhaddāli bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. tam kissa hetu: evam hetam bhaddāli hoti yathā tam satthusāsane sikkhāya paripūrakārissa.
- 19. puna ca param bhaddāli bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhanca kāyena paṭisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti upekkhako satimā sukhavihārīti, tatiyam jhānam upasampajja viharati. tam kissa hetu: evam hetam bhaddāli hoti yathātam satthusāsane sikkhāya paripūrakārissa.
- **20.** puna ca paraṃ bhaddāli bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthaṅgamā adukkhaṃ asukhaṃ upekkhā satipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. taṃ kissa hetu: evaṃ hetaṃ bhaddāli hoti yathātaṃ satthusāsane sikkhāya paripūrakārissa.
- **21.** so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhi-

te ānenjappatte4 pubbenivāsānussatinānāya cittam abhininnāmeti. so anekavihitam pubbenivāsam anussarati, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātivo timsampi jātivo cattārīsampi jātivo paññāsampi jātivo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāvuparivanto, so tato cuto amutra udapādim5 tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvaņno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno'ti, iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati. tam kissa hetu: evam hetam bhaddāli hoti yathā tam satthusāsane sikkhāya paripūrakārissa.

22. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangaņe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte sattānam cūtūpapātanāņāya cittam abhininnāmeti. so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne, hine panīte suvanņe dubbanņe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchāditthikā micchāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraņā apāyam duggatim vi-

pts page 442 q 442

bjt page 182 x 182

nipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiţţhikā sammādiţţhikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. taṃ kissa hetu: evaṃ hetaṃ bhaddāli hoti yathā taṃ satthusāsane sikkhāya paripūrakārissa.

23. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite āneñjappatte āsavānam khayañānāya cittam abhininnāmeti. so idam dukkhanti yathābhūtam pajānāti. ayam dukkhasamudayoti yathābhūtam pajānāti. ayam dukkhanirodhoti vathābhūtam pajānāti. avam dukkhanirodhagāminīpatipadāti yathābhūtam pajānāti. ime āsavāti vathābhūtam pajānāti. ayam āsavasamudayoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhagāminīpatipadāti yathābhūtam pajānāti. tassa evam jānato evam passato kāmāsavā pi cittam vimuccati. bhavāsavāpi cittam vimuccati. avijjāsavā pi cittam vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti ñānam hoti. khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karanīyam, nāparam itthattāvāti pajānāti. tam kissa hetu: evam hetam bhaddāli hoti yathā tam satthusāsane sikkhāya paripūrakārissāti.

- **24.** evam vutte āyasmā bhaddāli bhagavantam etadavoca: konu kho bhante hetu ko paccayo yenamidhekaccam bhikkhum pavayha pavayha kāraṇam karonti. ko pana bhante hetu ko paccayo yenamidhekaccam bhikkhum no tathā pavayha pavayha 1369 kāraṇam karontīti.
- 25. idha bhaddali ekacco bhikkhu abhinhapattiko hoti āpattibahulo. so bhikkhūhi vuccamāno aññenaññam paţicarati. bahiddhā katham apanāmeti. kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. na sammā vattati. na lomam pāteti. na netthāram vattati. vena sangho attamano hoti tam karomīti nāha, tatra bhaddāli bhikkhūnam evam hoti: ayam kho āvuso bhikkhu abhinhāpattiko āpattibahulo, so bhikkhūhi vuccamāno aññenaññam paticarati. bahiddhā katham apanāmeti. kopañca dosañca appaccavañca pātukaroti, na sammā vattati. na lomam pāteti. na netthāram vattati. yena sangho attamano hoti tam karomiti naha. sadhu vatayasmanto imassa bhikkhuno tathā tathā upaparikkhatha vathāssidam¹³⁷⁰ adhikaranam na khippameva vūpasamevvāti. tassa kho etam bhaddāli bhikkhuno bhikkhū tathā tathā upaparikkhanti yathāssidam adhikaraṇam na khippameva vūpasammati.
- **26.** idha pana baddāli ekacco bhikkhu abhiņhāpattiko hoti āpatti bahulo. so bhikkhūhi vuccamāno nāñ-

¹³⁶⁹pasayha pasayha (machasam) pts page 443 q 443

¹³⁷⁰yathayidam (syā)

ñenaññaṃ paṭicarati. na bahiddhā kathaṃ apanāmeti. na kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. sammā vattati, lomaṃ pāteti. netthāraṃ vattati. yena saṅgho attamano hoti taṃ karomīti āha. tatra bhaddāli bhikkhūnaṃ evaṃ hoti: 'ayaṃ kho āvuso bhikkhu abhiṇhāpattiko āpattibahulo, so bhikkhūhi vuccamāno nāñnenaññaṃ paṭicarati. na bahiddhā kathaṃ apanāmeti. na kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. sammā vattati. lomaṃ pāteti netthāraṃ vattati. yena saṅgho attamano hoti taṃ karomīti āha. sādhu vatāyasmanto imassa bhikkhuno tathā tathā upaparikkhatha yathāssidaṃ adhikaraṇaṃ khippameva vūpasameyyāti. tassa kho etaṃ bhaddāli bhikkhuno bhikkhū tathā tathā upaparikkhanti yathāssidaṃ adhikaraṇaṃ khippameva vūpasammati.

27. idha bhaddāli ekacco bhikkhu adhiccāpattiko hoti anāpattibahulo. so bhikkhūhi vuccamāno aññenaññaṃ paṭicarati. bahiddhā kathaṃ apanāmeti kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. na sammā vattati. na lomaṃ pāteti. na netthāraṃ vattati, yena saṅgho attamano hoti taṃ karomīti nāha. tatra bhaddāli bhikkhūnaṃ evaṃ hoti: ayaṃ kho āvuso bhikkhu adhiccāpattiko anāpattibahulo, so bhikkhūhi vuccamāno aññenaññaṃ paṭicarati. bahiddhā kathaṃ apanāmeti. kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. na sammā vattati. na lomaṃ pāteti. na netthāraṃ vattati yena saṅgho attamano hoti taṃ karomīti nāha. sādhu

bjt page 184 x 184

¹³⁷¹yathayidam (syā)

vatāyasmanto imassa bhikkhuno tathā tathā upaparikkhatha yathāssidam adhikaraṇam na khippameva vūpasameyyāti. tassa kho etam bhaddāli bhikkhuno bhikkhū tathā tathā upaparikkhanti yathāssidam adhikaraṇam na khippameva vūpasammati.

- 28. idha pana bhaddāli ekacco bhikkhū adhiccāpattiko hoti anapatti bahulo. so bhikkhūhi vuccamano nāññenaññam paticarati. na bahiddhā katham apanāmeti. na kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. sammā vattati. lomam pāteti. netthāram vattati. yena sangho attamano hoti tam karomīti āha, tatra bhaddāli bhikkhūnam evam hoti: 'ayam kho āvuso bhikkhu adhiccapattiko anapatti bahulo, so bhikkhūhi vuccamano nāññenaññam paticarati, na bahiddhā katham apanāmeti, na kopañca dosañca appaccavañca pātukaroti. sammā vattati. lomam pāteti. netthāram vattati. yena sangho attamano hoti tam karomīti āha. sādhuvatāyasmanto imassa bhikkhuno tathā tathā upaparikkhatha vathāssidam adhikaranam khippameva vūpasamevvāti. tassa kho etam bhaddāli bhikkhuno bhikkhū tathā tathā upaparikkhanti yathāssidam adhikaranam khippameva vūpasammati.
- **29.** idha bhaddāli ekacco bhikkhu saddhāmattakena vahati pemamattakena. tatra bhaddāli bhikkhūnaṃ evaṃ hoti: 'ayaṃ kho āvuso bhikkhu saddhā mattakena vahati pemamattakena. sace mayaṃ imaṃ bhikkhuṃ

pts page 444 g 444

pavayha: pavayha¹³⁷² kāranam karissāma. mā'yampissa tam saddhāmattakam pemamattakam tamhāpi parihāvīti, sevvathāpi bhaddāli purisassa ekam cakkhum tassa mittāmaccā ñātisālohitā tam ekam cakkhum rakkheyyum: mā yampissa tam ekam cakkhum tamhāpi parihāvī'ti. evameva kho bhaddāli idhekacco bhikkhu saddhāmattakena vahati pemamattakena. tatra bhaddāli bhikkhūnam evam hoti: ' ayam kho āvuso bhikkhu saddhāmattakena vahati pemamattakena. sace maya imam bhikkhum payayha payayha kāranam karissāma, māyampissa tam saddhāmattakam pemamattakam tamhāpi parihāyī'ti. ayam kho bhaddāli hetu ayam paccayo yenamidhekaccam bhikkhum pavayha pavayha kāranam karonti. ayam pana bhaddāli hetu avam paccavo venamidhekaccam bhikkhum no tathā pavayha pavayha kāranam karontīti.

- **30.** ko nu kho bhante hetu, ko paccayo, yena pubbe appatarāni ceva sikkhāpadāni ahesum, bahutarā ca bhikkhū aññāya saṇṭhahimsu. ko pana bhante hetu ko paccayo yenetarahi bahutarāni ceva sikkhāpadāni honti. appatarā ca bhikkhū aññāya saṇṭhahantīti.
- **31.** evam hetam bhaddāli hoti: sattesu hāyamānesu saddhamme antaradhāyamāne bahutarāni ceva sikkhāpadāni honti. appatarā ca bhikkhū aññāya sanṭhahanti.

¹³⁷²pasayha pasayha (machasam) bjt page 186 x 186 pts page 445 q 445

- **32.** na tāva bhaddāli satthā sāvakānam sikkhāpadam paññāpeti. yāva na idhekacce āsavaţţhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti. yato ca kho bhaddāli idhekacce āsavaţţhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, atha satthā sāvakānam sikkhāpadam paññāpeti. tesam yeva āsavaţţhānīyānam dhammānam paţighātāya.
- **33.** na tāva bhaddāli idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, yāva na saṅgho mahattaṃ patto hoti. yato ca kho bhaddāli saṅgho mahattaṃ patto hoti. atha idhekacce asavaṭṭhāniyā dhammā saṅghe pātubhavanti, atha satthā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ paññāpeti tesaṃ yeva āsavaṭṭhānīyānaṃ dhammānaṃ paṭighātāya.
- **34.** na tāva bhaddāli idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, yāva na saṅgho lābhaggaṃ patto hoti. yato ca kho bhaddāli saṅgho lābhaggaṃ patto hoti. atha idhekacce asavaṭṭhāniyā dhammā saṅghe pātubhavanti, atha satthā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ paññāpeti tesaṃ yeva āsavaṭṭhānīyānaṃ dhammānaṃ paṭighātāya.
- **35.** na tāva bhaddāli idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, yāva na saṅgho yasaggaṃ patto hoti. yato ca kho bhaddāli saṅgho yasaggaṃ patto hoti. atha idhekacce asavaṭṭhāniyā dhammā saṅghe pātubhavanti, atha satthā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ paññāpeti tesaṃ yeva āsavaṭṭhānīyānaṃ dhammānaṃ paṭighātāya.

- **36.** na tāva bhaddāli idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, yāva na saṅgho bāhusaccaṃ patto hoti. yato ca kho bhaddāli saṅgho bāhusaccaṃ patto hoti. atha idhekacce asavaṭṭhāniyā dhammā saṅghe pātubhavanti, atha satthā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ paññāpeti tesaṃ yeva āsavaṭṭhānīyānaṃ dhammānaṃ paṭighātāya.
- **37.** na tāva bhaddāli idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, yāva na saṅgho rattaññutaṃ patto hoti. yato ca kho bhaddāli saṅgho rattaññutaṃ patto hoti. atha idhekacce asavaṭṭhāniyā dhammā saṅghe pātubhavanti, atha satthā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ paññāpeti tesaṃ yeva āsavaṭṭhānīyānaṃ dhammānaṃ paṭighātāya.
- 38. appakā kho tumhe bhaddāli tena samayena ahuvattha yadā vo ahaṃ ājānīyasusūpamaṃ dhammapariyāyaṃ desesiṃ, sarasi tvaṃ¹³⁷³ bhaddālīti. no hetaṃ bhante. tatra bhaddāli kaṃ hetuṃ paccesīti. so hi nūnāhaṃ bhante dīgharattaṃ satthusāsane sikkhāya aparipūrakārī ahosinti. na kho bhaddāli eseva hetu esa paccayo, api ca me tvaṃ bhaddāli dīgharattaṃ cetasā ceto paricca vidito. nacāyaṃ¹³⁷⁴ moghapuriso mayā dhammaṃ desiyamāne aṭṭhikatvā¹³⁷⁵ manasikatvā sabbacetaso samannāharitvā ohitasoto dhammaṃ suṇātīti. api ca te ahaṃ bhaddāli ājānīyasusūpamaṃ

¹³⁷³ tam sarasi (machasam, syā)

¹³⁷⁴na cāyam (pts)

¹³⁷⁵atthim katvā (machasam)

dhammapariyāyam desissāmi tam suņāhi, sādhukam manasikarohi, bhāsissāmīti, evam bhanteti kho āyasmā bhaddāli bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:

seyyathāpi bhaddāli dakkho assadamako bhadram assājānīvam labhitvā pathameneva mukhādhāne kāranam kāreti, tassa mukhādhāne kāranam kārivamānassa hontiyeva visūkāyitāni visevitāni vipphanditāni kānici kānici, vathā tam akāritapubbam kāranam kāriyamānassa, so abhinhakāranā anupubbakāranā tasmim thane parinibbayati. yato kho bhaddali bhadro assājānīyo abhinhakāranā anupubbakāranā tasmim thane parinibbuto hoti. tamenam assadamako uttarim¹³⁷⁶ kāranam kāreti vugādhāne, tassa vugādhāne kāranam kāriyamānassa hontiyeva visūkāyitāni visevitāni vipphanditāni kānici kānici, yathā tam akāritapubbam kāranam kāriyamānassa. so abhinhakāranā anupubbakāranā tasmim thāne parinibbāyati. yato kho bhaddāli bhadro assājānīyo abhinhakāranā anupubbakāranā tasmim thāne parinibbuto hoti. tamenam assadamako uttarim kāranam kāreti anukkame mandale khurakāse¹³⁷⁷ dhāve¹³⁷⁸ ravatthe¹³⁷⁹ rājagune rājavamse uttame jave uttame haye uttame sākhalye. tassa uttame jave uttame haye uttame sākhalye kāra-

pts page 446 q 446

bjt page 188 x 188

¹³⁷⁶uttari (machasaṃ)

¹³⁷⁷khurakāye (sīmu, pts)

¹³⁷⁸ dhāvane (pu)

¹³⁷⁹davatthe (sīmu, machasam)

ņam kāriyamānassa hontiyeva visūkāyitāni visevitāni vipphanditāti kānici kānici, yathā tam akāritapubbam kāraņam kāriyamānassa. so abhinhakāranā anupubbakāranā tasmim thāne parinibbāyati. yato ca kho bhaddāli bhadro assājānīyo abhinhakāranā anupubbakāranā tasmim thāne parinibbuto hoti, tamenam assadamako uttarim vanniyanca valiyanca 1380. anuppavecchati imehi kho bhaddāli dasahangehi samannāgato bhadro assājānīyo rājāraho hoti rājabhoggo ranno anganteva sankham gacchati.

evameva kho bhaddāli dasahi dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo hoti pāhuneyyo dakkhineyyo añjalikaranīyo anuttaram puññakkhettam lokassa. katamehi dasahi: idha bhaddali bhikkhu asekkhaya sammāditthiyā samannāgato hoti. asekkhena sammāsankappena samannāgato hoti. asekkhāya sammāvācāya samannāgato hoti. asekkhena sammākammantena samannāgato hoti. asekkhena sammāājivena samannāgato hoti asekkhena sammāvāyāmena samannāgato hoti, asekkhāva sammāsativā samannāgato hoti, asekkhena sammāsamādhinā samannāgato hoti. asekkhena sammāñānena samannāgato hoti. asekkhāva sammāvimuttiyā samannāgato hoti. imehi kho bhaddāli dasahi dhammehi samannagato bhikkhu ahuneyyo hoti, pāhuneyyo dakkhineyyā añjalikaraņīyo anuttaram puññakkhettam lokassāti.

¹³⁸⁰pāṇiyañca (machasaṃ) pts page 447 q 447

41. idamavoca bhagavā attamano āyasmā bhaddāli bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Bhaddālisuttam pañcamam.

bjt page 190 x 190

2.6 Laţukikopamasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā aṅguttarāpesu viharati āpaṇam nāma aṅguttarāpānam nigamo. atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya āpaṇam piṇḍāya pāvisi. āpaṇe piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto yenaññataro vanasaṇḍo tenupasaṅkami divāvihārāya. tam vanasaṇḍam ajjhogahetvā¹³⁸¹ aññatarasmim rukkhamūle divāvihāram nisīdi.
- 2. āyasmāpi kho udāyi pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya āpaṇam piṇḍāya pāvisi. āpaṇe piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto yena so vanasaṇḍo tenupasaṅkami divāvihārāya, tam vanasaṇḍam ajjhogahetvā aññatarasmim rukkhamūle divāvihāram nisīdi. atha kho āyasmato udāyissa rahogatassa patisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi: 'bahunnam vata no bhagavā dukkhadhammānam apahattā bahunnam vata no bhagavā sukhadhammānam upahattā, bahunnam ¹³⁸² vata no bhagavā akusalānam dhammānam apahattā bahunnam vata no bhagavā kusalānam dhammānam upahattā'ti.
- **3.** atha kho āyasmā udāyi sāyanhasamayam patisallānā vuţţhito yena bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi.

¹³⁸¹ajjhogāhetvā (machasaṃ, pts)

¹³⁸²bahūnaṃ (machasaṃ)

pts page 448 q 448

ekamantam nisinno kho āyasmā udāyi bhagavantam etadavoca. " idha mayham bhante rahogatassa patisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi: ' bahunnam vata no bhagavā dukkhadhammānam apahattā bahunnam vata no bhagavā sukhadhammānam upahattā, bahunnam vata no bhagavā akusalānam dhammānam apahattā bahunnam vata no bhagavā kusalānam dhammānam upahattā'ti.

- **4.** mayam hi bhante pubbe sāyanceva bhunjāma pāto ca divā ca vikāle. ahum kho so bhante samayo yam bhagavā bhikkhū āmantesi: 'ingha tumhe bhikkhave etam divāvikālabhojanam pajahathā'ti. tassa mayham bhante ahudve annathattam ahu divāvikāle panītam khādanīyam bhojanīyam denti. tassapi no bhagavā pahānamāha. tassapi no sugato paṭinissaggamāhāti.
- 5. te mayam bhante bhagavati pemañca gāravañca hiriñca ottappañca sampassamānā evam tam divāvikālabhojanam pajahimhā¹³⁸⁵. te mayā bhante sāyañcava bhuñjāma pāto ca. ahu kho so bhante samayo yam bhagavā bhikkhū āmantesi: iṅgha tumhe bhikkhave etam rattim vikālabhojanam pajahathā'ti. tassa mayham bhante ahudeva aññathattam. ahu domanassam yampi no imesam dvinnam bhattānam paṇītasaṅkhā-

¹³⁸³ahudeva (machasaṃ, syā)

¹³⁸⁴gahapati (sīmu)

bjt page 192 x 192

¹³⁸⁵pajahimha (sīmu)

tataram tassapi no bhagavā pahānamāha. tassapi no sugato paṭinissaggamāhā'ti.

- **6.** bhūtapubbaṃ bhante aññataro puriso divā sūpeyyaṃ labhitvā evamāha: 'handa ca imaṃ nikkhipatha, sāyaṃ sabbeva samaggā bhuñjissāmā'ti. yā kāci bhante saṅkhatiyo sabbā tā rattiṃ, appā divā. te mayaṃ bhante bhagavati pemañca gāravañca hiriñca ottappañca sampassamānā evaṃ taṃ rattiṃ vikālabhojanaṃ pajahimhā.
- 7. bhūtapubbaṃ bhante bhikkhū rattandhakāratimisāyaṃ piṇḍāya carantā candanikampi pavisanti. oligallepi papatanti. kaṇṭakāvaṭṭampi¹³⁸⁶ ārohanti, suttampi gāviṃ ārohantiṃ māṇavehipi samāgacchanti katakammehipi akatakammehipi. mātugāmopi te asaddhammena nimanteti.
- **8.** bhūtapubbāhaṃ bhante rattandhakāratimisāyaṃ piṇḍāya carāmi. addasā kho maṃ bhante aññatarā itthī vijjantarikāya bhājanaṃ dhovantī, disvā maṃ bhītā vissaramakāsi: 'abbhuṃ me¹³⁸⁷, pisāco vata ma'nti. evaṃ vutte ahaṃ bhante taṃ itthiṃ etadavocaṃ: nāhaṃ bhagini, pisāco, bhikkhu piṇḍāya ṭhito'ti. bhikkhussa ātumāri, bhikkhussa mātumāri, varante bhikkhu tiṇhena govikantanena kucchi parikanto natveva¹³⁸⁸

¹³⁸⁶kaṇikavāṭampi (sīmu, machasaṃ); kaṇikarājimpi (syā)

¹³⁸⁷abhuṃme (machasaṃ)

pts page 449 q 449

¹³⁸⁸natvevavaram (machasam)

yaṃ¹³⁸⁹ rattandhakāratimisāyaṃ kucchihetu piṇḍāya carasīti¹³⁹⁰.

- **9.** tassa mayham bhante tadanussarato evam hoti: 'bahunnam vata no bhagavā dukkhadhammānam apahattā, bahunnam vata no bhagavā sukhadhammānam upahattā, bahunnam vata no bhagavā akusalānam dhammānam apahattā. bahunnam vata no bhagavā kusalānam dhammānam upahattā'ti.
- evameva panudāyi idhekacce moghapurisā: 'idam pajahathā'ti mayā vuccamānā te evamāhamsu: 'kimpanimassa appamattakassa oramattakassa adhisallikhatevāvam samano'ti, te tañceva nappajahanti, mayi ca appaccayam upatthāpenti. ye ca bhikkhū sikkhākāmā, tesam tam udāyi hoti balavam bandhanam dalham bandhanam thiram bandhanam apūtikam bandhanam thullo¹³⁹¹ kalingaro, seyyathāpi udāyi latukikā sakunikā pūtilatāva bandhanena baddhā tattheva vadham vā bandham vā maranam vā āgameti. yo nu kho udāyi evam vadeyya: 'yena sā latukikā sakunikā pūtilatāya bandhanena baddhā tattheva vadham vā bandham vā maranam vā āgameti, tam hi tassā abalam bandhanam dubbalam bandhanam pūtikam bandhanam asārakam bandhana'nti. sammā nu kho so udāyi vadamāno vadevvā'ti. no hetam bhante, vena sā bhante latukikā

¹³⁸⁹natvavayā (sīmu)

¹³⁹⁰carasāti (sīmu)

¹³⁹¹ thulo (machasam, syā, pts)

bjt page 194 x 194

sakunikā pūtilatāva bandhanena baddhā tattheva vadham vā bandha vā maranam vā āgameti, tam hi tassā balayam bandhanam dalham bandhanam thiram bandhanam apūtikam bandhanam thullo 1392 kalingaro'ti.

- 11. evameva panudāyi idhekacce moghapurisā: 'idam pajahathā'ti mayā vuccamānā te evamāhamsu: kim panimassa appamattakassa oramattakassa adhisallikhatevāyam samano'ti. te tañceva nappajahanti. mayi ca appaccayam upatthāpenti. ye ca bhikkhū sikkhākāmā, tesam tam udāyi hoti balavam bandhanam dalham bandhanam thiram bandhanam apūtikam bandhanam thullo kalingaro.
- 12. idha panudāyi ekacce kulaputtā: 'idam pajahathā'ti mayā vuccamānā te evamāhamsu: 'kimpanimassa appamattakassa oramattakassa pahātabbassa yassa no bhagavā pahānamāha. yassa no sugato patinissaggamāhā'ti. te tañceva pajahanti. mayi ca na appaccayam upatthāpenti. ye ca bhikkhū sikkhākāmā. te tam pahāya appossukkā pannalomā paradavuttā¹³⁹³ migabhūtena cetasā viharanti. tesantam udāvi hoti abalam bandhanam dubbalam bandhanam pūtikam bandhanam asārakam bandhanam. seyyathāpi udāyi rañño nāgo īsādanto ubbulhavābhijāto 1394 sangāmāvacaro

¹³⁹² thūlo (macasam, syā)

pts page 450 q 450 1393 paradattavuttā (machasaṃ)

¹³⁹⁴urulhavāabhijāto (machasam); urulhavābhijāto (syā)

dalhehi varattehi¹³⁹⁵ bandhanehi baddho īsakaññeva kāyam sannāmetvā tāni bandhanāni sañchinditvā sampadāletvā yena kāmam pakkamati. yo nu kho udāyi evam vadeyya: yehi so rañño nāgo īsādanto ubbulhavābhijāto saṅgāmāvacaro dalhehi varattehi bandhanehi baddho īsakaññeva kāvam sannāmetvā tāni bandhanāni sañchinditvā sampadāletvā vena kāmam pakkamati. tam hi tassa balavam bandhanam dalham bandhanam thiram bandhanam apūtikam bandhanam thullo kalingaroti, sammā nu kho so udāvi vadamāno vadevvāti no hetam bhante, vehi so bhante rañño nago isadanto ubbulhavābhijāto sangāmāvacaro daļhehi varattehi bandhanehi baddho īsakaññeva kāyam sannāmetvā tāni bandhanāni sañchinditvā sampadāletvā yena kāmam pakkamati. tam hi tassa abalam bandhanam dubbalam bandhanam pūtikam bandhanam asārakam bandhananti.

13. evameva kho udāyi idhekacce kulaputtā idam pajahathā'ti mayā vuccamānā te evamāhamsu: kim panimassa appamattakassa oramattakassa pahātabbassa yassa no bhagavā pahānamāha. yassa no sugato paṭinissaggamāhāti. te tañceva pajahanti. mayi ca na appaccayam upaṭṭhāpenti. ye ca bhikkhū sikkhākāmā te tampahāya appossukkā pannalomā paradavuttā¹³⁹⁶ migabhūtena cetasā viharanti. tesam tam udāyi hoti abalam bandhanam dubbalam bandhanam pūtikam

¹³⁹⁵vārattehi (sīmu)

bjt page 196 x 196

¹³⁹⁶paradattavuttā (machasam)

bandhanam asārakam bandhanam.

- 14. sevvathāpi udāvi puriso daliddo assako anālhivo¹³⁹⁷ tassassa ekam agārakam oluggaviluggam kākātidāyim na paramarūpam. ekā khatopikā oluggaviluggā na paramarūpā, ekissā kumbhiyā dhaññasamavāpakam na paramarūpam, ekā jāyikā na paramarūpā. so ārāmagatam bhikkhum passeyya sudhotahatthapādam manuñnam bhojanam bhuttavim sitaya chayaya nisinnam adhicitte yuttam. tassa evamassa: sukham vata bho sāmaññam, ārogyam vata bho sāmaññam, so vatassam¹³⁹⁸ yoham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthani acchadetva agarasma anagariyam pabbajevvanti. so na sakkuneyya ekam agārakam oluggaviluggam kākātidāvim na paramarūpam pahāva, ekam khatopikam oluggaviluggam na paramarūpam pahāya, ekissā kumbhiyā dhaññasamavāpakam na paramarūpam pahāya, ekam jāyikam na paramarūpam pahāya, kesamassum ohāretvā kāsāvāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum.
- 15. yo nu kho udāyi evam vadeyya: yehi so puriso bandhanehi baddhona sakkoti, ekam agārakam oluggaviluggam kākātidāyim na paramarūpam. ekam khaṭopikam oluggaviluggam na paramarūpā, ekissā kumbhiyā dhaññasamavāpakam na paramarūpam, ekam jāyikam

¹³⁹⁷anāļiyo (syā)

pts page 451 q 451 1398 vatassa pasū

na paramarūpam pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum. tam hi tassa abalam bandhanam dubbalam bandhanam pūtikam bandhanam asārakam bandhananti. sammā nu¹³⁹⁹ kho so udāyi vadamāno vadeyyāti. no hetam bhante, yehi so bhante puriso bandhanehi baddho na sakkoti ekam agārakam oluggaviluggam kākātidāyim na paramarūpam pahāya, ekam khatopikam oluggaviluggam na paramarūpam pahāya, ekissā kumbhiyā dhaññasamayāpakam na paramarūpam pahāya, ekam jāyikam na paramarūpam pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum. tam hi tassa balavam bandhanam dalham bandhanam thiram bandhanam apūtikam bandhanam thullo kalingaroti, ohāretvā kāsāvāni vatthāni acchādetvā agārasmā

16. evameva kho udāyi idhekacce moghapurisā idam pajahathā'ti mayā vuccamānā te evamāhamsu: kim panimassa appamattakassa oramattakassa. adhisallikhatevāyam samaņo'ti. te tañceva nappajahanti. mayi ca appaccayam upaṭṭhāpenti ye ca bhikkhū sikkhākāmā tesantam udāyi hoti balavam bandhanam daļham bandhanam thiram bandhanam apūtikam bandhanam thullo kalingaro.

¹³⁹⁹ sammannuko mu (sī) bit page 198 x 198

- 17. seyyathāpi udāyi gahapati vā gahapatiputto vā addho mahaddhano mahābhogo, nekānam nikkhaganānam cayo nekānam dhaññaganānam cayo nekānam khettaganānam cayo nekānam vatthuganānam cayo nekānam bhariyāganānam cayo nekānam dāsaganānam cavo nekānam dāsiganānam cavo, so ārāmagatam bhikkhum passevva sudhotahatthapādam manuññam bhojanam bhuttāvim sītāya chāyāya nisinnam adhicitte yuttam, tassa evamassa: sukham vata bho sāmaññam, ārogvam vata bho sāmaññam, so vatassam voham kesamassum ohāretvā kāsāvāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyya'nti. so sakkuneyya nekani nikkhaganani pahaya, nekani dhanñaganāni pahāya, nekāni khettaganāni pahāya, nekāni vatthuganāni pahāya, nekāni bhariyāganāni pahāya, nekāni dāsaganāni pahāya, nekāni dāsi ganāni pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum.
- 18. yo nu kho udāyi evam vadeyya: yehi so gahapati vā gahapati putto vā bandhanehi baddho sakkoti nekāni nikkhagaṇāni pahāya, nekāni dhaññagaṇāni pahāya, nekāni khettagaṇāni pahāya, nekāni vatthugaṇāni pahāya, nekāni bhariyāgaṇāni pahāya, nekāni dāsagaṇāni pahāya, nekāni dāsigaṇāni pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum tam hi tassa balavam bandhanam daļham bandhanam thiram bandhanam

pts page 452 q 452

apūtikam bandhanam thullo kalingaroti. sammā nu¹⁴⁰⁰ kho so udāvi vadamāno vadevyā'ti. no hetam bhante. yehi so bhante qahapati vā qahapatiputto vā bandhanehi baddho sakkoti nekāni nikkhaganāni pahāya, nekāni dhaññaganāni pahāya, nekāni khettaganāni pahāya, nekāni vatthuganāni pahāva, nekāni bharivāganāni pahāya, nekāni dāsagaņāni pahāya, nekāni dāsigaņāni pahāva kesamassum ohāretvā kāsāvāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum, tam hi tassa abalam bandhanam dubbalam bandhanam pūtikam bandhanam asārakam bandhananti. evameva kho udāyi idhekacce kulaputtā, idam pajahathāti mayā vuccamānā te evamāhamsu: 'kim panimassa appamattakassa oramattakassa pahātabbassa yassa no bhagavā pahānamāha, yassa no sugato patinissaggamāhā'ti te tañceva pajahanti. mayi ca na appaccayam upatthāpenti. ye ca bhikkhū sikkhākāmā te tam pahāya appossukkā pannalomā paradavuttā migabhūtena cetasā viharanti. tesam tam udāyi hoti abalam bandhanam dubbalam bandhanam pūtikam bandhanam asārakam bandhanam.

19. cattāro me udāyi puggalā santo saṃvijjamānā lokasmim, katame cattāro: idhūdāyi ekacco puggalo upadhipahānāya paṭipanno hoti upadhipaṭinissaggāya. tamenam upadhipahānāya paṭipannam upadhipaṭinissaggāya upadhipaṭisaññuttā sarasaṅkappā samudācaranti. so te adhivāseti, nappajahati, na vinodeti. na

¹⁴⁰⁰ sammannu (sīmu) pts page 453 g 453

byantīkaroti. na anabhāvam gameti. imam kho aham udāyi puggalam saññutto'ti vadāmi no visaññutto. tam kissa hetu: indriyavemattatā hi me udāyi imasmim puggale viditā.

- 20. idha panudāyi ekacco puggalo upadhipahānāya paṭipanno hoti upadhipaṭinissaggāya. tamenam upadhipahānāya paṭipannam upadhipaṭinissaggāya, upadhipaṭisaññuttā sarasaṅkappā samudācaranti. so te nādhivāseti, pajahati, vinodeti, byantīkaroti, anabhāvam gameti. imampi kho aham udāyi puggalam saññuttoti vadāmi no visaññutto. tam kissa hetu: indriyavemattatā hi me udāyi imasmim puggale viditā.
- 21. idha panudāyi ekacco puggalo upadhipahānāya paṭipanno hoti upadhipaṭinissaggāya. tamenam upadhipahānāya paṭipannam upadhipaṭinissaggāya kadāci karahaci satisammosā upadhipaṭisaññuttā sarasaṅkappā samudācaranti. dandho udāyi satuppādo. atha kho nam khippameva pajahati, vinodeti, byantīkaroti, anabhāvam gameti. seyyathāpi udāyi puriso divasasantatte ayokaṭāhe dve vā tīṇi vā udakaphusitāni nipāteyya. dandho udāyi udakaphusitānam nipāto. atha kho nam khippameva parikkhayam pariyādānam gaccheyya. evameva kho udāyi idhekacco puggalo upadhipahānāya paṭipanno hoti upadhipaṭinissaggāya. tamenam upadhipahānāya paṭipannam upadhipaṭinissaggāya, kadāci karahaci satisammosā upadhipaṭisaññuttā sa-

bjt page 200×200

rasaṅkappā samudācaranti. dandho udāyi satuppādo. atha kho naṃ khippameva pajahati, vinodeti, byantīkaroti, anabhāvaṃ gameti. imampi kho ahaṃ udāyi puggalaṃ saññutto'ti vadāmi no visaññutto, taṃ kissa hetu: indriyavemattatā hi me udāyi imasmiṃ puggale viditā.

- **22.** idha panudāyi ekacco puggalo 'upadhi dukkhassa mūla'nti iti viditvā nirupadhi hoti upadhisaṅkhaye vimutto, imaṃ kho ahaṃ udāyi puggalaṃ visaññutto'ti vadāmi no saññutto. taṃ kissa hetu: indriyavemattatā hi me udāyi imasmiṃ puggale viditā.
- 23. pañca kho ime udāyi kāmaguṇā. katame pañca: cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā¹⁴⁰¹. sotaviññeyyā saddā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. ghānaviññeyyā gandhā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. jivhāviññeyyā rasā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. kāyaviñneyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. ime kho udāyi pañca kāmūpasaṃhitā rajanīyā. ime kho udāyi pañca kāmaguṇā. yaṃ kho udāyi ime pañcakāmaguṇe paṭicca uppajjati sukhaṃ somanassaṃ, idaṃ vuccati kāmasukhaṃ mīļhasukhaṃ puthujjanasukhaṃ anariyasukhaṃ na sevitabbaṃ¹⁴⁰² na bhāvetabbaṃ na bahulīkātabbaṃ. bhāyitabbaṃ etassa sukhassāti vadāmi.

pts page 454 q 454

¹⁴⁰¹rajaniyyā (sīmu)

¹⁴⁰²āsevitabbam (pts)

- 24. idhūdāyi bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham pathamam jhānam upasampajja viharati. vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. pītivā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhañca kāyena paţisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti upekkhako satimā sukhavihārīti tam tativam jhānam upasampajja viharati. sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassa domanassānam atthamgamā adukkham asukham upekkhā sati pārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. idam vuccati nekkhammasukham pavivekasukham upasamasukham sambodhasukham āsevitabbam bhāvetabbam bahulīkātabbam. na bhāyitabbam etassa sukhassāti vadāmi.
- **25.** idhūdāyi bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. idam kho aham udāyi iñjitasmim vadāmi. kiñca tattha iñjitasmim: yadeva tattha vitakkavicārā aniruddhā honti, idam tattha iñjitasmim.
- **26.** idhūdāyi bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhā-

bjt page 202×202

nam upasampajja viharati. idampi kho aham udāyi iñjitasmim vadāmi. kiñca tattha iñjitasmim: yadeva tattha pītisukham aniruddham hoti, idam tattha iñjitasmim.

- 27. idhūdāyi bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti. yantaṃ ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti taṃ tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. idampi kho ahaṃ udāyi iñjitasmiṃ vadāmi kiñca tattha iñjitasmiṃ: yadeva tattha upekkhāsukhaṃ aniruddham hoti. idam tattha iñjitasmim.
- 28. idhūdāyi bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā1 adukkham asukham² upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. idam kho aham udāyi aniñjitasmim vadāmi.
- 29. idhūdāyi bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. idam kho aham udāyi analanti vadāmi. pajahathāti vadāmi. samatikkamathāti vadāmi. ko ca tassa samatikkamo: idhūdāyi bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. ayam tassa samatikkamo. idampi kho aham udāyi analanti vadāmi, pajahathāti vadāmi,

pts page 455 g 455

samatikkamathāti vadāmi, ko ca tassa samatikkamo: idhūdāyi bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhañca kāyena patisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti tam tatiyam jhānam upasampajja viharati. ayam tassa samatikkamo. idampi kho aham udavi analanti vadāmi. pajahathāti vadāmi. samatikkamathāti vadāmi. ko ca tassa samatikkamo: idhūdāvi bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanassānam atthangamā1 adukkham asukham2 upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam3 upasampajja viharati. ayam tassa samatikkamo. idampi kho aham udāyi analanti vadāmi. pajahathāti vadāmi. samatikkamathāti vadāmi. ko ca tassa samatikkamo: idhūdāyi bhikkhu sabbaso rūpasaññānam samatikkamā patighasaññānam atthaṅgamā nānattasaññānam amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanam upasampajja viharati. ayam tassa samatikkamo. idampi kho aham udāyi analanti vadāmi, pajahathāti vadāmi, samatikkamathāti vadāmi, ko ca tassa samatikkamo: idhūdāyi bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanam samatikkamma anantam viññānanti viññānañcāvatanam upasampajja viharati, ayam tassa samatikkamo, idampi kho aham udayi analanti vadami, pajahathati vadāmi, samatikkamathāti vadāmi. ko ca tassa samatikkamo: idhūdāyi bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanam samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāvatanam upasampajja viharati. ayam tassa samatikkamo. idampi kho aham udāyi analanti vadāmi, pajahathāti vadāmi, samatikkamathāti vadāmi, ko ca tassa samatikkamo:

idhūdāyi bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanam samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharati. ayam tassa samatikkamo, idampi kho aham udāyi

- **30.** analanti vadāmi, pajahathāti vadāmi, samatikkamathāti vadāmi. ko ca tassa samatikkamo: idhūdāyi bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanam samatikkamma saññāvedayitanirodham upasampajja viharati. ayam tassa samatikkamo. iti kho aham udāyi nevasaññānāsaññāyatanassapi pahānam vadāmi. passasi no tvam udāyi tam samyojanam anum vā thūlam vā, yassāham no pahānam vadāmīti. no hetam bhanteti.
- **31.** idamavoca bhagavā attamano āyasmā udāyi bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Latukikopamasuttam chattham.

pts page 456 q 456

bjt page 204 x 204

bjt page 206 x 206

2.7 Cātumasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā cātumāyam viharati āmalakīvane tena kho pana samayena sāriputtamoggallānapamukhāni pañcamattāni bhikkhusatāni cātumam anuppattāni honti bhagavantam dassanāya. te ca āgantukā bhikkhū nevāsikehi bhikkhūhi saddhim paṭisammodamānā senāsanāni paññāpayamānā pattacīvarāni paṭisāmayamānā uccāsaddā mahāsaddā ahesum. atha kho bhagavā āyasmantam ānandam āmantesi1: 'ke panete ānanda uccāsaddā mahāsaddā kevattā maññe maccavilope'ti.
- 2. 'etāni bhante sāriputtamoggallānapamukhāni pañcamattāni bhikkhusatāni cātumam anuppattāni bhagavantam dassanāya. te āgantukā bhikkhū nevāsikehi bhikkhūhi saddhim paţisammodamānā senāsanāni paññāpayamānā pattacīvarāni patisāmayamānā uccāsaddā mahāsaddā'ti, tena hānanda mama vacanena te bhikkhū āmantehi. satthāvasmante āmantetī'ti. evam bhanteti kho āyasmā ānando bhagavato patissutvā yena te bhikkhū tenupasankami. upasankamitvā te bhikkhū etadavoca: 'satthāyasmante āmantetī'ti. evamāvusoti kho te bhikkhū āyasmato ānandassa patissutvā yena bhagavā tenupasankamimsu. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinne kho te bhikkhū bhagavā etadavoca: 'kinnu tumhe bhikkhave uccāsaddā mahāsaddā kevatţā maññe macchavilope'ti.

- 3. imāni bhante sāriputtamoggallānapamukhāni pañ-camattāni bhikkhusatāni cātumam anuppattāni bhagavantam dassanāya. teme āgantukā bhikkhū nevāsikehi bhikkhūhi saddhim paṭisammodamānā senāsanāni paññāpayamānā pattacīvarāni paṭisāmayamānā uccāsaddā mahāsaddā'ti. 'gacchatha bhikkhave paṇāmemi vo, na vo mama santike vatthabba'nti. evam bhanteti kho te bhikkhū bhagavato paṭissutvā uṭṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā senāsanam saṃsāmetvā pattacīvaram ādāya pakkamiṃsu.
- 4. tena kho pana samayena cātumeyyakā sakyā santhāgāre sannipatitā honti kenacideva karaņīyena, addasaṃsu¹⁴⁰³ kho cātumeyyakā sakyā te bhikkhū dūratova gacchante, disvāna yena te bhikkhū tenupasaṅkamiṃsu, upasaṅkamitvā te bhikkhū etadavocuṃ: 'handa kahaṃ pana tumhe āyasmanto gacchathā'ti. bhagavatā kho āvuso bhikkhusaṅgho paṇāmito'ti. 'tena hāyasmanto muhuttaṃ nisīdatha, appeva nāma mayaṃ sakkuṇeyyāma bhagavantaṃ pasādetu'nti. evamāvusoti kho te bhikkhū cātumeyyakānaṃ sakyānaṃ paccassosuṃ.
- 5. atha kho cātumeyyakā sakyā yena bhagavā tenupasaṅkamiṃsu, upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu, ekamantaṃ nisinnā kho cātumeyyakā sakyā bhagavantaṃ etadavocuṃ: 'abhinandatu bhante bhagavā bhikkhusaṅgham, abhivadatu

¹⁴⁰³ addasāsum (sīmu, pts) bit page 208 x 208

bhante bhagavā bhikkhusaṅghaṃ, seyyathāpi bhante bhagavatā pubbe bhikkhusaṅgho anuggahito, evameva¹⁴⁰⁴ bhagavā etarahi anugaṇhātu bhikkhusaṅghaṃ. santettha bhante bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imaṃ dhammavinayaṃ, tesaṃ bhagavantaṃ dassanāya alabhantānaṃ siyā aññathattaṃ, siyā viparināmo. seyyathāpi bhante bījānaṃ taruṇānaṃ udakaṃ alabhantānaṃ siyā aññathattaṃ, siyā viparināmo, evameva kho bhante santettha bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imaṃ dhammavinayaṃ, tesaṃ bhagavantaṃ dassanāya alabhantānaṃ siyā aññathattaṃ, siyā viparināmo.

- **6.** seyyathāpi bhante bījānam taruṇānam udakam alabhantānam siyā aññathattam, siyā viparināmo. evameva kho bhante santettha bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammavinayam, tesam bhagavantam dassanāya alabhantānam siyā aññathattam, siyā viparināmo.
- 7. seyyathāpi bhante vacchassa taruņassa mātaram apassantassa siyā aññathattam, siyā viparināmo. evameva kho bhante santettha bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammavinayam, tesam bhagavantam apassantānam siyā aññathattam, siyā viparināmo. abhinandatu bhante bhagavā bhikkhusangham, abhivadatu bhante bhagavā bhikkhusangham. seyya-

¹⁴⁰⁴ evamevam (sīmu) pts page 458 g 458

thāpi bhante bhagavatā pubbe bhikkhusaṅgho anuggahito, evameva bhagavā etarahi anugaṇhātu bhikkhu saṅgha'nti.

asakkhimsu kho cātumevvakā ca sakvā brahmā ca sahampati bhaqavantam pasādetum bījūpamena ca tarunūpamena ca. atha kho āvasmā mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi: 'utthahathāvuso, ganhātha pattacīvaram, pasādito bhagavā cātumevvakehi ca sakvehi brahmuṇā ca sahampatinā bījūpamena ca taruṇūpamena cā'ti. evamāvusoti kho te bhikkhū āyasmato mahāmoggallānassa patissutvā utthāyāsanā pattacīvaram ādāva vena bhagavā tenupasankamimsu, upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu, ekamantam nisinnam kho āyasmantam sāriputtam bhagavā etadavoca: kinti te sāriputta ahosi mayā bhikkhusanghe panamite'ti. evam kho me bhante ahosi bhagavatā bhikkhusanghe panāmite¹⁴⁰⁵. appossukko'dāni bhagavā ditthadhammasukhavihāram anuvutto viharissati, mayampidani appossukka ditthadhammasukhavihāram anuvuttā viharissāmā'ti. āgamehi tvam sāriputta, āgamehi tvam sāriputta, ditthadhammasukhavihāranti na kho te sāriputta punapi evarūpam cittam uppādetabbanti¹⁴⁰⁶.

pts page 459 q 459

bjt page 210 x 210

¹⁴⁰⁵bhikkhusangho panāmito machasam

¹⁴⁰⁶na kho te -pe- uppādetabbam (machasam) natthi

- **9.** atha kho bhagavā āyasmantam mahāmoggallānam āmantesi. 'kinti te moggallāna ahosi mayā bhikkhusanghe paṇāmiteti. evam kho me bhante ahosi bhagavatā bhikkhusanghe paṇāmite appossukko'dāni bhagavā diṭṭhadhammasukhavihāram anuyutto viharissati. ahancadāni āyasmā ca sāriputto bhikkhusangham pariharissāmā'ti. sādhu sādhu moggallāna, aham vā hi moggallāna bhikkhusangham parihareyyam sāriputta moggallānā vāti.
- 10. atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi: cattārimāni bhikkhave bhayāni udakorohante pāṭikaṅkhitabbāni, katamāni cattāri: ūmībhayaṃ kumbhīļabhayaṃ āvaṭṭabhayaṃ susukābhayaṃ. imāni kho bhikkhave cattāri bhayāni udakorohante pāṭikaṅkhitabbāni. evameva kho bhikkhave cattārimāni bhayāni idhekacce puggale imasmiṃ dhammavinaye agārasmā anagāriyaṃ pabbajite pāṭikaṅkhitabbāni. katamāni cattāri: ūmībhayaṃ kumbhīlabhayaṃ āvaṭṭabhayaṃ susukābhayaṃ.
- 11. katamañca bhikkhave ūmībhayam: idha bhikkhave ekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, 'otiņņomhi jātiyā jarāya maraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotiņņo dukkhapareto. appeva nāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethā'ti. tamenam tathā pabbajitam samānam sabrahmacārī ovadanti anusāsanti: 'evante abhikkamitabbam. evante

paṭikkamitabbaṃ. evante ālokitabbaṃ. evante vilokitabbaṃ. evante sammiñjitabbaṃ. evante pasāretabbaṃ¹⁴⁰⁷. evante saṅghāṭipattacīvaraṃ dhāretabba'nti. tassa evaṃ hoti:

- 12. mayam kho pubbe agāriyabhūtā samānā aññe ovadāmapi¹⁴⁰⁸ anusāsāmapi¹⁴⁰⁹ ime panamhākam puttamattā maññe, nattamattā maññe, amhe ovaditabbam anusāsitabbam maññantīti. so sikkham paccakkhāya hīnāyāvattati. ayam vuccati bhikkhave ūmībhayassa bhīto sikkham paccakkhāya hīnāyāvatto ūmībhayanti kho bhikkhave kodhūpāyāsassetam adhivacanam.
- 13. katamañca bhikkhave kumbhīlabhayam: idha bhikkhave ekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, otiņņomhi jātiyā jarāya maraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotiņņo dukkhapareto. appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethā'ti.
- 14. tamenam tathā pabbajitam samānam sabrahmacārī ovadanti. anusāsanti: 'idam te khāditabbam idam te na khāditabbam, idam te bhuñjitabbam, idam te na bhuñjitabbam, idam te sāyitabbam, idam te na sāyitabbam, idam te pātabbam, idam te na pātabbam,

¹⁴⁰⁷pasāritabbam (machasam)

bjt page 212 x 212

¹⁴⁰⁸ ovadāma (machasam)

¹⁴⁰⁹anusāsāma (machasam)

kappiyam te khāditabbam, akappiyam te na khāditabbam, kappiyam te bhuñjitabbam, akappiyam te na bhuñajitabbam, kappiyam te sāyitabbam, akappiyam te na sāvitabbam, kappiyam te pātabbam, akappiyam te na pātabbam, kāle te khāditabbam, vikāle te na khāditabbam, kāle te bhuñjitabbam, vikāle te na bhuñjitabbam, kāle te sāyitabbam, vikāle te na sāyitabbam, kāle te pātabbam, vikāle te na pātabba'nti. tassa evam hoti: mayam kho pubbe agāriyabhūtā samānā yam icchāma tam khādāma, vam na icchāma na tam khādāma, yam icchāma tam bhunjāma, yam na icchāma na tam bhunjāma, yam icchāma tam sāyāma, yam na icchāma na tam sāyāma, yam icchāma tam pivāma 1410 yam na icchāma na tam pivāma, kappiyampi khādāma, akappiyampi khādāma, kappiyampi bhuñjāma, akappiyampi bhuñjāma, kappiyampi sāyāma, akappiyampi sāyāma, kappiyampi pivāma, akappiyampi pivāma. kālepi khādāma, vikālepi khādāma, kālepi bhuñjāma vikālepi bhuñjāma, kālepi sāyāma, vikālepi sāyāma, kālepi pivāma, vikālepi pivāma. yampi no saddhā gahapatikā divā vikāle paņītam khādanīyam bhojanīyam denti, tatthapi me mukhāvaranam maññe karontī'ti. so sikkham paccakkhāva hīnāvāvattati. avam vuccati bhikkhave kumbhīlabhayassa bhīto sikkham paccakkhāva hīnāvāvatto. kumbhīlabhavanti kho bhikkhave odarikattassetam adhivacanam.

pts page 461 q 461 ¹⁴¹⁰pipāma (sīmu, pts) bjt page 214 x 214

- 15. katamañca bhikkhave āvattabhayam, idha bhikkhave ekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti. otinnomhi jātiyā jarāya maranena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotinno dukkhapareto. appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethā'ti. so evam pabbajito samāno pubbanhasamavam nivāsetvā pattacīvaram ādāya gāmam vā nigamam vā piņdāya pavisati arakkhiteneva kāyena, arakkhitāya vācāya, anupatthitāva sativā asamvutehi indrivehi. so tattha passati gahapatim vā gahapatiputtam vā pañcahi kāmagunehi samappitam samangibhūtam paricārayamānam. tassa evam hoti: mayam kho pubbe agāriyabhūtā samānā pañcahi kāmagunehi samappitā samangībhūtā paricārimha, samvijiante¹⁴¹¹ kho kule¹⁴¹² bhogā, sakkā bhoge ca bhuñjitum puññāni ca kātu'nti. so sikkham paccakkhāya hīnāyāvattati. ayam vuccati bhikkhave āvattabhayassa bhīto sikkham paccakkhāya hīnāyāvatto. āvattabhayanti kho bhikkhave pañcannetam kāmagunānam adhivacanam.
- 16. katamañca bhikkhave susukābhayam, idha bhikkhave ekacco kulaputto saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, otiņņomhi jātiyā jarāya maraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, dukkhotiņņo dukkhapareto, appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethā'ti. so

¹⁴¹¹saṃvijjanti (machasaṃ)

¹⁴¹²pana me kule (machasam) pts page 462 g 462

evam pabbajito samāno pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya gāmam vā nigamam vā piṇḍāya pavisati arakkhiteneva kāyena, arakkhitāya vācāya, anupaṭṭhitāya satiyā, asamvutehi indriyehi. so tattha passati mātugāmam dunnivattham vā duppārutam vā. tassa mātugāmam disvā dunnivattham vā duppārutam vā rāgo cittam anuddhamseti, so rāgānuddhastena 1413 cittena sikkham paccakkhāya hīnāyāvattati. ayam vuccati bhikkhave susukābhayassa bhīto sikkham paccakkhāya hīnāyāvatto. susukābhayanti kho bhikkhave mātugāmassetam adhivacanam.

- **17.** imāni kho bhikkhave cattāri bhayāni idhekacce puggale imasmim dhammavinaye agārasmā anagāriyam pabbajite pāṭikaṅkhitabbānīti.
- **18.** idamavoca bhagavā attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Cātumasuttam sattamam.

 $^{^{1413}}r\bar{a}g\bar{a}nuddhaṃsena$ (machasaṃ) bjt page 216 x 216

2.8 Naļakapānasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā kosalesu viharati naļakapāne palāsavane. tena kho pana samayena sambahulā abhiññātā abhiññātā kulaputtā bhagavantam uddissa saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitā honti. āyasmā ca anuruddho āyasmā ca bhaddiyo āyasmā ca kimbilo¹⁴¹⁴ āyasmā ca bhagu āyasmā kuṇḍadhāno¹⁴¹⁵ āyasmā ca revato āyasmā ca ānando: aññe ca abhiññātā abhiññātā kulaputtā.
- 2. tena kho pana samayena bhagavā bhikkhusaṅghaparivuto abbhokāse nisinno hoti. atha kho bhagavā te
 kulaputte ārabbha bhikkhu āmantesi, ye te bhikkhave
 kulaputtā mamaṃ uddissa saddhā agārasmā anagāriyaṃ pabbajitā, kacci te bhikkhave bhikkhū abhiratā
 brahmacariye'ti. evaṃ vutte te bhikkhū tuṇhī ahesuṃ.
 dutiyampi kho bhagavā te kulaputte ārabbha bhikkhū
 āmantesi, ye te bhikkhave kulaputtā mamaṃ uddissa saddhā agārasmā anagāriyaṃ pabbajitā, kacci te
 bhikkhave bhikkhū abhiratā brahmacariye'ti. evaṃ
 vutte te bhikkhū tuṇhī ahesuṃ. tatiyampi kho bhagavā
 te kulaputte ārabbha bhikkhū āmantesi, ye te bhikkhave kulaputtā mamaṃ uddissa saddhā agārasmā
 anagāriyaṃ pabbajitā, kacci te bhikkhū abhiratā brahmacariye'ti. tatiyampi kho te bhikkhū tuṇhī ahesuṃ.

¹⁴¹⁴kimilo (machasaṃ)

¹⁴¹⁵kondañño (machasam) pts page 463 g 463

3. atha kho bhagavato etadahosi: yannūnāham teva¹⁴¹⁶ kulaputte puccheyya'nti. atha kho bhagavā āyasmantam anuruddham āmantesi: kacci tumhe anuruddhā abhiratā brahmacariye'ti. taggha mayam bhante abhiratā brahmacariyeti. sādhu sādhu anuruddhā etam kho anuruddhā tumhākam patirūpam kulaputtānam saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitānam vam tumhe abhiramevyātha brahmacarive. vena tumhe anuruddhā bhadrena yobbanena samannāgatā pathamena vavasā susu kālakesā kāme paribhuñjevvātha. tena tumhe anuruddhā bhadrena¹⁴¹⁷ vobbanena samannāgatā pathamena vayasā susu kālakesā agārasmā anagāriyam pabbajitā. te kho¹⁴¹⁸ pana tumhe anuruddhā neva rājābhinītā agārasmā anagāriyam pabbaiitā, na corābhinītā agārasmā anagārivam pabbaiitā. na inattā agārasmā anagāriyam pabbajitā, na bhayattā agārasmā anagāriyam pabbajitā, na ājīvikāpakatā agārasmā anagāriyam pabbajitā. api ca khomhi otiņņo jātiyā jarāya maraņena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāvāsehi, dukkhotinno dukkhapareto appevanāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethā'ti. nanu tumhe anuruddhā evam saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitā'ti. evam bhante. evam pabbajitena ca pana anuruddhā kulaputtena kimassa.

¹⁴¹⁶te (machasaṃ)

¹⁴¹⁷bhadrenapi (machasaṃ)

¹⁴¹⁸ te ca kho (machasaṃ)

bjt page 218 x 218

- 4. karanīyam: 'vivekam anuruddhā kāmehi vivekam akusalehi dhammehi pītisukham nādhigacchati aññam vā tato santataram, tassa abhijjhāpi cittam pariyādāya tiţţhati. byapadopi cittam pariyadaya tiţţhati. thīnamiddhampi cittam pariyādāya titthati. uddhaccakukkuccampi cittam parivādāva titthati. vicikicchāpi cittam parivādāva titthati, aratīpi cittam parivādāva titthati. tandīpi cittam pariyādāya titthati. vivekam anuruddhā kāmehi vivekam akusalehi dhammehi pītisukham nādhigacchati aññam vā tato santataram. vivekam anuruddhā kāmehi vivekam akusalehi dhammehi pītisukham adhigacchati aññam vā tato santataram. tassa abhijjhāpi cittam na pariyādāya titthati. byāpādopi cittam na pariyādāya titthati. thīnamiddhampi cittam na pariyādāya titthati. uddhaccakukkuccampi cittam na pariyādāya titthati. vicikicchāpi cittam na pariyādāya titthati. aratīpi cittam na pariyādāya titthati. tandīpi cittam na pariyādāya titthati. vivekam anuruddhā kāmehi vivekam akusalehi dhammehi pītisukham adhigacchati aññam vā tato santataram.
- **5.** kinti vo anuruddhā mayi hoti: ye āsavā saṅkilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaraṇīyā, appahīnā te tathāgatassa. tasmā tathāgato saṅkhāyekam paṭisevati, saṅkhāyekam adhivāseti, saṅkhāyekam parivajjeti, saṅkhāyekam vinodetī'ti.

pts page 464 q 464

- **6.** na kho no bhante bhagavati evam hoti: 'ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā, appahīnā te tathāgatassa. tasmā tathāgato sankhāyekam paṭisevati, sankhāyekam adhivāseti, sankhāyekam parivajjeti, sankhāyekam vinodetī'ti.
- evam kho no bhante bhagavati hoti: ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīvā, pahīnā te tathāgatassa. tasmā tathāgato sankhāyekam patisevati, sankhāyekam adhivāseti, sankhāyekam parivajjeti, sankhāyekam vinodetī'ti. sādhu sādhu anuruddhā, tathāgatassa anuruddhā, ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āvatim jātijarāmaranīyā, pahīnā te ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā¹⁴¹⁹ āyatim anuppādadhammā. seyvathāpi anuruddhā tālo matthakacchinno abhabbo punavirūlhiyā evameva kho anuruddhā tathāgatassa ye āsavā sankilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmaranīyā. pahīnā te ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā. tasmā tathāgato sankhāyekam patisevati, sankhāyekam adhivāseti, sankhāyekam parivajjeti, sankhāyekam vinodetī'ti.
- **8.** taṃ kimmaññasi anuruddhā kaṃ atthavasaṃ sampassamāno tathāgato sāvake abbhatīte kālakate upa-

 $^{^{1419}}$ anabhāvam katā (machasam) bjt page 220 x 220

pattīsu byākaroti: 'asu amutra upapanno, asu amutra upapanno'ti.

- **9.** bhagavammūlakā no bhante dhammā, bhagavannettikā, bhagavampaṭisaraṇā. sādhu vata bhante bhagavantaññeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. bhagavato sutvā bhikkhū dhāressanti'ti.
- 10. na kho anuruddhā tathāgato janakuhanattham na janalapanattham na lābhasakkārasilokānisamsattham, na iti mam jano jānātū'ti sāvake abbhatīte kālakate upapattīsu byākaroti: 'asu amutra upapanno, asu amutra upapanno'ti. santi ca kho anuruddhā kulaputtā saddhā uļāravedā uļārapāmojjā¹⁴²⁰ 'te tam sutvā tathattāya cittam upasamharanti. tesantam anuruddhā hoti dīgharattam hitāya sukhāya.
- 11. idhānuruddhā bhikkhu suṇāti: 'itthannāmo bhikkhu kālakato¹⁴²¹ so bhagavatā byākato 'aññāya saṇṭhahī'ti. so kho panassa āyasmā sāmaṃ diṭṭho vā hoti anussavasuto vā, 'evaṃsīlo so āyasmā ahosi itipi, evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi, evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi, evaṃvihārī so āyasmā ahosi itipi, evaṃ vimutto so āyasmā ahosi itipīti. so tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussaranto tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evampi kho anuruddhā

pts page 465 q 465

¹⁴²⁰pāmujjā (sīmu)

¹⁴²¹kālaṃkato (machasaṃ)

pts page 466 g 466

bhikkhuno phāsuvihāro hoti.

- 12. idhānuruddhā bhikkhu suṇāti: 'itthannāmo bhikkhu kālakato, so bhagavatā byākato: pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā opapātiko tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā'ti. so kho panassa āyasmā sāmaṃ diṭṭho vā hoti anussavasuto¹⁴²² vā: 'evaṃsīlo so āyasmā ahosi itipi, evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi, evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi, evaṃvihārī so āyasmā ahosi itipi, evaṃ vimutto so āyasmā ahosi itipīti. so tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussaranto tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evampi kho anuruddhā bhikkhuno phāsuvihāro hoti.
- 13. idhānuruddhā bhikkhu suṇāti: 'itthannāmo bhikkhu kālakato, so bhagavatā byākato tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā rāgadosamohānaṃ tanuttā sakadāgāmī, sakideva imaṃ lokaṃ āgantvā dukkhassantaṃ karissatī'ti. so kho panassa āyasmā sāmaṃ diṭṭho vā hoti anussavasuto vā. evaṃsīlo so āyasmā ahosi itipi, evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi, evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi, evaṃmañno so āyasmā ahosi itipi, evaṃ vimutto so āyasmā ahosi itipīti. so tassa saddhanca sīlanca sutanca cāganca pannanca anussaranto tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evampi kho anuruddhā bhikkhuno phāsuvihāro hoti.

¹⁴²²anussavassuto (machasam) bit page 222 x 222

- 14. idhānuruddhā bhikkhu suṇāti: 'itthannāmo bhikkhu kālakato, so bhagavatā byākato tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo'ti. so kho panassa āyasmā sāmaṃ diṭṭho vā hoti anussavasuto vā: 'evaṃsīlo so āyasmā ahosi itipi, evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi, evaṃpañño so āyasmā ahosi itipi, evaṃvihārī so āyasmā ahosi itipi, evaṃ vimutto so āyasmā ahosi itipīti. so tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussaranto tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evaṃpi kho anuruddhā bhikkhuno phāsuvihāro hoti.
- 15. idhānuruddhā bhikkhunī suṇāti: 'itthannāmā bhikkhunī kālakatā, sā bhagavatā byākatā: 'aññāya saṇṭhahī'ti. sā kho panassā bhaginī sāmaṃ diṭṭhā vā hoti anussavasutā vā: 'evaṃsīlā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃdhammā sā ahosi itipi, evaṃpaññā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃvihārinī sā bhaginī ahosi itipi, evaṃ vimuttā sā bhaginī ahosi itipīti. sā tassā saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarantī tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evampi kho anuruddhā bhikkhuniyā phāsuvihāro hoti.
- **16.** idhānuruddhā bhikkhunī suṇāti: 'itthannāmā bhikkhunī kālakatā¹⁴²³, sā bhagavatā byākatā pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyinī anāvattidhammā tasmā lokā'ti. sā kho panassā bhaginī sāmaṃ diṭṭhā vā hoti anussava-

¹⁴²³kālamkatā (machasam)

sutā vā. 'evaṃsīlā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃdhammā sā ahosi itipi, evaṃpaññā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃvihārinī sā bhaginī ahosi itipi, evaṃ vimuttā sā bhaginī ahosi itipīti. sā tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarantī tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evaṃpi kho anuruddhā bhikkhuniyā phāsuvihāro hoti.

- 17. idhānuruddhā bhikkhunī suṇāti: 'itthannāmā bhikkhunī kālakatā, sā bhagavatā byākatā: 'tiṇṇaṃ saṃ-yojanānaṃ parikkhayā rāgadosamohānaṃ tanuttā sa-kadāgāminī, sakideva imaṃ lokaṃ āgantvā dukkhassantaṃ karissatī'ti. sā kho panassā bhaginī sāmaṃ diṭṭhā vā hoti anussavasutā vā. 'evaṃsīlā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃdhammā sā ahosi itipi, evaṃpaññā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃ vimuttā sā bhaginī ahosi itipit'ti. sā tassā saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarantī tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evaṃpi kho anuruddhā bhikkhuniyā phāsuvihāro hoti.
- 18. idhānuruddhā bhikkhunī suṇāti: 'itthannāmā bhikkhunī kālakatā, sā bhagavatā byākatā 'tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā'ti. sā kho panassā bhaginī sāmaṃ diṭṭhā vā hoti anussavasutā vā. 'evaṃsīlā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃdhammā sā ahosi itipi, evaṃpaññā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃvihārinī sā bhaginī ahosi

pts page 467 g 467

itipi, evam vimuttā sā bhaginī ahosi itipīti. sā tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarantī tathattāya cittam upasamharati. evampi kho anuruddhā bhikkhuniyā phāsuvihāro hoti.

- 19. idhānuruddhā upāsako suṇāti:'itthannāmo upāsako kālakato, so bhagavatā byākato: pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā opapātiko tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā'ti. so kho panassa āyasmā sāmaṃ diṭṭho vā hoti anussavasuto vā: 'evaṃsīlo so āyasmā ahosi itipi. evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi. evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi. evaṃvihārī so āyasmā ahosi itipi, evaṃ vimutto so āyasmā ahosi itipīti. so tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussaranto tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evaṃpi kho anuruddhā upāsakassa phāsuvihāro hoti.
- 20. idhānuruddhā upāsako suņāti: 'itthannāmo upāsako kālakato, so bhagavatā byākato: tiņņam samyojanānam parikkhayā rāgadosamohānam tanuttā sakadāgāmī, sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karissatī'ti. so kho panassa āyasmā sāmam diṭṭho vā hoti anussavasuto vā: 'evaṃsīlo so āyasmā ahosi itipi. evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi. evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi. evaṃpañño so āyasmā ahosi itipi, evaṃvihārī so āyasmā ahosi itipi, evaṃ vimutto so āyasmā ahosi itipīti. so tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anus-

bjt page 224 x 224

saranto tathattāya cittam upasamharati. evampi kho anuruddhā upāsakassa phāsuvihāro hoti.

- 21. idhānuruddhā upāsako suņāti: itthannāmo upāsako kālakato, so bhagavatā byākato: 'tiņņaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo'ti. so kho panassa āyasmā sāmaṃ diṭṭho vā hoti anussavasuto vā: 'evaṃsīlo so āyasmā ahosi itipi. evaṃdhammo so āyasmā ahosi itipi. evaṃpañño so āyasmā ahosi itipi, evaṃvihārī so āyasmā ahosi itipi, evaṃ vimutto so āyasmā ahosi itipīti. so tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussaranto tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evampi kho anuruddhā upāsakassa phāsuvihāro hoti.
- 22. idhānuruddhā upāsikā suṇāti: 'itthannāmā upāsikā kālakatā 1424 sā bhagavatā byākatā: pañcannam orambhāgiyānam saṃyojanānam parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyinī anāvattidhammā tasmā lokā'ti. sā kho panassā bhaginī sāmam diṭṭhā vā hoti anussavasutā vā: 'evaṃsīlā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃdhammā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃpaññā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃvihārinī sā bhaginī ahosi itipi, evaṃ vimuttā sā bhaginī ahosi itipīti. sā tassā saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarantī tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evampi kho anuruddhā upāsikāya phāsuvihāro hoti.

¹⁴²⁴kālaṃkatā (machasaṃ) pts page 468 q 468 bjt page 226 x 226

- 23. idhānuruddhā upāsikā suṇāti: 'itthannāmā upāsikā kālakatā 1425 sā bhagavatā byākatā: 'tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā rāgadosamohānaṃ tanuttā sakadāgāminī sakideva imaṃ lokaṃ āgantvā dukkhassantaṃ karissatī'ti. sā kho panassā bhaginī sāmaṃ diṭṭhā vā hoti anussavasutā vā: 'evaṃsīlā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃdhammā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃpaññā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃ vimuttā sā bhaginī ahosi itipīti. sā tassa saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarantī tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evampi kho anuruddhā upāsikāya phāsuvihāro hoti.
- 24. idhānuruddhā upāsikā suņāti: 'itthannāmā upāsikā kālakatā sā bhagavatā byākatā: 'tiņṇaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā'ti. sā kho panassā bhaginī sāmaṃ diṭṭhā vā hoti anussavasutā vā: 'evaṃsīlā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃdhammā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃpaññā sā bhaginī ahosi itipi, evaṃvihārinī sā bhaginī ahosi itipi, evaṃ vimuttā sā bhaginī ahosi itipīti. sā tassā saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarantī tathattāya cittaṃ upasaṃharati. evampi kho anuruddhā upāsikāya phāsuvihāro hoti.
- **25.** iti kho anuruddhā tathāgato na janakuhanattham, na janalapanattham, na lābhasakkārasilokānisamsattham, na iti mam jano jānātū'ti sāvake abbhatīte kāla-

¹⁴²⁵kālam katā (machasam)

kate upapattīsu byākaroti: 'asu amutra upapanno asū amutra upapanno'ti. santi ca kho anuruddhā kulaputtā saddhā uļāravedā uļārapāmojjā. te taṃ sutvā tathattā-ya cittaṃ upasaṃharanti. tesaṃ taṃ anuruddhā hoti dīgharattaṃ hitāya sukhāyāti.

26. idamavoca bhagavā. attamano āyasmā anuruddho bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Naļakapānasuttam aţţhamam.

pts page 469 q 469 bjt page 228 x 228

2.9 Gulissānisuttam

- 1. evam me sutam. ekam samayam bhagavā rājagahe viharati veluvane kalandakanivāpe. tena kho pana samayena gulissāni¹⁴²⁶ nāma bhikkhu āraññako¹⁴²⁷ padarasamācāro¹⁴²⁸ saṅghamajjhe osaṭo hoti kenacideva karaṇīyena. tatra kho āyasmā sāriputto gulissānim bhikkhum ārabbha bhikkhū āmantesi.
- 2. āraññakena'hāvuso¹⁴²⁹ bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena sabrahmacārīsu sagāravena bhavitabbaṃ sappatissena. sace āvuso āraññako bhikkhu saṅghagato saṅghe viharanto sabrahmacārīsu agāravo hoti appatisso. tassa bhavanti vattāro: 'kimpanimassa āyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā sabrahmacārīsu agāravo¹⁴³⁰ appatisso'tissa¹⁴³¹ bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena sabrahmacārīsu sagāravena bhavitabbaṃ sappatissena.
- 3. āraññakena' hāvuso bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena āsanakusalena bhavitabbaṃ 'iti there ca bhikkhū nānupakhajja nisīdissāmi. nave ca bhikkhū na āsanena paṭibāhissāmī'ti. sace āvuso āraññako

¹⁴²⁶ goliyāni (machasaṃ); golissāni (syā)

¹⁴²⁷āraññiko (machasaṃ)

¹⁴²⁸padasamācāro (machasaṃ)

¹⁴²⁹araññakenāvuso (machasam, syā)

¹⁴³⁰agāravo hoti (machasam)

¹⁴³¹tassa (machasam, sīmu, syā)

bhikkhu saṅghagato saṅghe viharanto na āsanaku-salo¹⁴³² hoti. tassa bhavanti vattāro: kimpanimassa āyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā ābhisamācārikampi dhammam na jānā-tī'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena āsanakusalena bhavitabbam.

- 4. āraññakena'hāvuso bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena nātikālena gāmo pavisitabbo. nāti divā paṭikkamitabbaṃ. sace āvuso āraññako bhikkhu saṅghagato saṅghe viharanto atikālena gāmaṃ pavisati, atidivā paṭikkamati. tassa bhavanti vattāro. kimpanimassa āyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā atikālena gāmaṃ pavisati, atidivā paṭikkamatī'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena nātikālena gāmo pavisitabbo. nāti divā paṭikkamitabbaṃ.
- 5. āraññakena'hāvuso bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena na purebhattaṃ pacchābhattaṃ kulesu cārittaṃ āpajjitabbaṃ. sace āvuso āraññako¹⁴³³ bhikkhu saṅghagato saṅghe viharanto purebhattaṃ pacchābhattaṃ kulesu cārittaṃ āpajjati, tassa bhavanti vattāro: ayannūnimassāyasmato āraññakassa ekas-

¹⁴³² āsanakusalo na hotīti (machasam, sīmu)

bjt page 230 x 230

pts page 470 q 470

¹⁴³³āraññiko (machasam)

sāraññe serivihārena viharato vikālacariyā bahulīkatā, tamenam saṅghagatampi samudācaratī'tissa¹⁴³⁴ bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena na purebhattam pacchābhattam kulesu cārittam āpajjitabbam.

- **6.** āraññakena'hāvuso bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena anuddhatena bhavitabbaṃ acapalena. sace āvuso āraññako bhikkhu saṅghagato saṅghe viharanto uddhato hoti. capalo tassa bhavanti vattāro: 'idannūnimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena viharato uddhaccaṃ cāpalyaṃ bahulīkataṃ, tamenaṃ saṅghagatampi samudācaratī'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena anuddhatena bhavitabbaṃ acapalena.
- 7. āraññakena'hāvuso bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena amukharena bhavitabbaṃ avikiṇṇavācena. sace āvuso āraññako bhikkhu saṅghagato saṅghe viharanto mukharo hotivikiṇṇavāco. tassa bhavanti vattāro: 'kampanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā mukharo vikiṇṇavāco'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena amukharena bhavitabbam avikinnavācena.

¹⁴³⁴tassa (machasam, sīmu, syā)

- 8. āraññakena'hāvuso bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena subbacena¹⁴³⁵ bhavitabbaṃ kalyāṇamittena. sace āvuso āraññako bhikkhu saṅghagato saṅghe viharanto dubbaco hoti pāpamitto, tassa bhavanti vattāro: 'kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena. yo ayamāyasmā dubbaco pāpamitto tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā saṅghagatena saṅghe viharantena subbacena bhavitabbaṃ kalyāṇamittena.
- **9.** āraññakena'hāvuso bhikkhunā indriyesu guttadvārena bhavitabbam. sace āvuso āraññako bhikkhu indriyesu aguttadvāro hoti, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā indriyesu aguttadvāro'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā indriyesu guttadvārena bhavitabbam.
- 10. āraññakena'hāvuso bhikkhunā bhojane mattaññunā bhavitabbam. sace āvuso āraññako bhikkhu bhojane amattaññū hoti, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā bhojane amattaññū' tissa 1436 bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā bhojane mattaññunā bhavitabbam.

¹⁴³⁵suvacena (machasaṃ, syā, pts)

pts page 471 q 471

bjt page 232 x 232 $\,$

¹⁴³⁶amattaññūti'tassa (sīmu, machasam, syā)

- 11. āraññakena' hāvuso bhikkhunā jāgariyam anuyuttena bhavitabbam. sace āvuso āraññako bhikkhu jāgariyam ananuyutto hoti, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā jāgariyam ananuyuttotissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā jāgariyam anuyuttena bhavitabbam.
- 12. āraññakena'hāvuso bhikkhunā āraddhaviriyena bhavitabbam. sace āvuso āraññako bhikkhu kusīto hoti. tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā kusīto'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā āraddhaviriyena bhavitabbam.
- 13. āraññakena'hāvuso bhikkhunā upaṭṭhitasatinā¹⁴³⁷ bhavitabbam. sace āvuso āraññako bhikkhu muṭṭhassatī hoti, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā muṭṭhassatī'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā upaṭṭhitasatinā bhavitabbam.
- 14. āraññakena'hāvuso bhikkhunā samāhitena bhavitabbam. sace āvuso āraññako bhikkhu asamāhito hoti, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā asamāhito'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā samāhitena bhavitabbam.

¹⁴³⁷upatthitassatinā (machasam)

- 15. āraññakena'hāvuso bhikkhunā paññavatā bhavitabbam. sace āvuso āraññako bhikkhu duppañño hoti, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā duppañño'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā paññavatā bhavitabbam.
- 16. āraññakena'hāvuso bhikkhunā abhidhamme abhivinaye yogo karanīyo. santāvuso āraññakam bhikkhum abhidhamme abhivinaye pañham pucchitaro. sace avuso āraññako bhikkhu abhidhamme abhivinaye pañham puttho na sampāvati, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, vo avamāvasmā abhidhamme abhivinave pañham puttho na sampāyatī'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā abhidhamme abhivinave yogo karanīyo āraññakena' hāvuso bhikkhunā ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, tattha yogo karanīyo. santāvuso āraññakam bhikkhum ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, tattha pañham pucchitāro. sace āvuso āraññako bhikkhu ve te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā tattha pañham puttho na sampāyati, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāvasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, tattha pañham puttho na sampāyatī'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā ve te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, tattha yogo

pts page 472 q 472

bjt page 234×234

karanīyo.

- 17. āraññakena hāvuso bhikkhunā uttarimanussadhamme yogo karaṇīyo. santāvuso āraññakam bhikkhum uttarimanussadhamme pañham pucchitāro. sace āvuso āraññako bhikkhu uttarimanussadhamme pañham puṭṭho na sampāyati, tassa bhavanti vattāro: kimpanimassāyasmato āraññakassa ekassāraññe serivihārena, yo ayamāyasmā yassatthāya pabbajito tamattham na jānātī'tissa bhavanti vattāro. tasmā āraññakena bhikkhunā uttarimanussadhamme yogo karaṇīyoti.
- 18. evam vutte āyasmā mahāmoggallāno āyasmantam sāriputtam etadavoca: āraññakeneva nu kho āvuso sāriputta bhikkhunā ime dhammā samādāya vattitabbā udāhu gāmantavihārināpīti. āraññakenāpi kho āvuso moggallāna bhikkhunā ime dhammā samādāya vattitabbā. pageva gāmantavihārināti.

Gulissānisuttam navamam.

_

pts page 473 q 473 bjt page 236 x 236

2.10 kīţāgirisuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā kāsīsu cārikam carati mahatā bhikkhusanghena saddhim. tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi: aham kho bhikkhave annatreva rattibhojanā bhunjāmi, annatra kho panāham bhikkhave rattibhojanā bhunjamāno appābādhatanca sanjānāmi appātankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihāranca. etha tumhepi bhikkhave annatreva rattibhojanā bhunjatha, annatra kho pana bhikkhave tumhepi rattibhojanā bhunjamānā appābādhatanca sanjānissatha appātankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihāranca'ti. evambhanteti kho te bhikkhū bhagavato paccassosum. atha kho bhagavā kāsīsu anupubbena cārikam caramāno yena kīṭāgiri nāma kāsīnam nigamo tadavasari. tatra sudam bhagavā kīṭāgirismim viharati kāsīnam nigame.
- 2. tena kho pana samayena assajipunabbasukā nāma bhikkhū kīṭāgirismim āvāsikā honti. atha kho sambahulā bhikkhū yena assajipunabbasukā bhikkhū tenupasankamimsu. upasankamitvā assajipunabbasuke bhikkhū etadavocum: bhagavā kho āvuso annātreva rattibhojanā bhunjati bhikkhu sangho ca, annātra kho panāvuso rattibhojanā bhunjamānā appābādhatanca sanjānanti appātankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihāranca. etha tumhepi āvuso annātreva rattibhojanā bhunjatha, annātra kho panāvuso tumhepi rattibhojanā bhunjamānā appābādhatanca sanjānissatha, appā-

tankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihārancā'ti. evam vutte assajipunabbasukā bhikkhū te bhikkhū etadavocum: 'mayam kho āvuso sāyanceva bhunjāma pāto ca divā ca vikāle. te mayam sāyanceva bhunjamānā pāto ca divā ca vikāle appābādhatanca sanjānāma appātankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihāranca, te mayam kim sandiṭṭhikam hitvā kālikam anudhāvissāma, sāyanceva mayam bhunjissāma pāto ca divā ca vikāle'ti. yato kho te bhikkhu nāsakkhimsu assajipunabbasuke bhikkhū sannāpetum. atha yena bhagavā tenupasankamimsu. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu, ekamantam nisīnnā kho te bhikkhū bhagavantam etadavocum.

3. "idha mayam bhante yena assajipunabbasukā bhikkhū tenupasankamimha. upasankamitvā assajipunabbasuke bhikkhū etadavocumha: 'bhagavā kho āvuso annatreva rattibhojanā bhunjati bhikkhusangho ca, annatra kho panāvuso rattibhojanā bhunjamānā appābādhatanca sanjānanti appātankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihāranca. etha tumhepi āvuso annatreva rattibhojanā bhunjatha, annatra kho panāvuso tumhepi rattibhojanā bhunjatha, annatra kho panāvuso tumhepi rattibhojanā bhunjamānā appābādhatanca sanjānissatha, appātankatanca lahuṭṭhānanca balanca phāsuvihāranca'ti. evam vutte bhante assajipunabbasukā bhikkhū amhe etadavocum: 'mayam kho āvuso sāyanceva bhunjāma pāto ca divā ca vikāle. te mayam sāyanceva bhunjamānā pāto ca divā ca vikāle appābādhatanca sanjānāma appātankatanca lahuṭṭhā-

pts page 474 q 474

nañca balañca phāsuvihārañca, te mayam kim sandiṭṭhikam hitvā kālikam anudhāvissāma, sāyañceva mayam bhuñjissāma pāto ca divā ca vikāle'ti. yato kho mayam bhante nāsakkhimha assajipunabbasuke bhikkhū saññapetum. atha mayam etamattham bhagavato ārocemā"ti.

- 4. atha kho bhagavā aññataraṃ bhikkhuṃ āmantesi: ehi tvaṃ bhikkhu mama vacanena assajipunabbasuke bhikkhū āmantehi, satthāyasmante āmantetī'ti. evambhanteti kho so bhikkhu bhagavato paṭissutvā yena assajipunabbasukā bhikkhū tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā assajipunabbasuke bhikkhū etadavoca: 'satthāyasmante āmantetī'ti. evamāvusoti kho assajipunabbasukā bhikkhū tassa bhikkhuno paṭissutvā yena bhagavā tenupasaṅkamiṃsu. upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. ekamantaṃ nisinne kho assajipunabbasuke bhikkhū bhagavā etadavoca,
- 5. 'saccaṃ kira bhikkhave sambahulā bhikkhū tumhe upasaṅkamitvā etadavocuṃ: bhagavā kho āvuso aññatreva rattibhojanā bhuñjati bhikkhusaṅgho ca. aññatra kho panāvuso rattibhojanā bhuñjamānā appābādhatañca sañjānanti appātaṅkatañca lahuṭṭhānañca balañca phāsuvihārañca, etha tumhepi āvuso aññatreva rattibhojanā bhuñjatha, aññatra kho panāvuso tumhepi rattibhojanā bhuñjamānā appābādhatañca

bjt page 238 x 238 pts page 475 q 475

sañjānissatha appātaṅkatañca lahuṭṭhānañca balañca phāsuvihārañcā'ti. evaṃ vutte kira bhikkhave tumhe te bhikkhū evaṃ avacuttha: 'mayaṃ kho āvuso sāyañceva bhuñjāma pāto ca divā ca vikāle, te mayaṃ sāyañceva bhuñjamānā pāto ca divā ca vikāle, appābādhatañca sañjānāma appātaṅkatañca lahuṭṭhānañca balañca phāsuvihārañca, te mayaṃ kiṃ sandiṭṭhikaṃ hitvā kālikaṃ anudhāvissāma, sāyañceva mayaṃ bhuñjissāma pāto ca divā ca vikāle'ti. evambhante.

kinnu me tumhe bhikkhave evam dhammam desitam ājānātha, yam kiñcāyam purisapuggalo patisamvedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā, tassa akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaddhantī'ti. no'hetam bhante. nanu me tumhe bhikkhave evam dhammam desitam ājānātha, idhekaccassa evarūpam sukham vedanam vediyato¹⁴³⁸ akusalā dhammā abhivaddhanti. kusalā dhammā parihāvanti. idha panekaccassa evarūpam sukham vedanam vedivato akusalā dhammā parihāvanti, kusalā dhammā abhivaddhanti. idhekaccassa evarūpam dukkham vedanam vedivato akusalā dhammā abhivaddhanti. kusalā dhammā parihāyanti. idhapanekaccassa evarūpam dukkham vedanam vedivato akusalā dhammā parihāvanti, kusalā dhammā abhivaddhanti, idhekaccassa evarūpam adukkhamasukham vedanam vediyato akusalā dhammā abhivaddhanti, kusalā dhammā parihāyanti. idha panekaccassa evarūpam adukkhamasukham vedanam vedivato akusalā dhammā parihāvanti.

¹⁴³⁸vedayato (machasam, syā)

kusalā dhammā abhivaddhantīti evambhante.

- 7. sādhu bhikkhave mayā'cetam bhikkhave aññātam abhavissa adiţţham aviditam asacchikatam aphassitam paññāya: idhekaccassa evarūpam sukham vedanam vediyato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti. kusalā dhammā parihāyantīti. evamaham ajānanto'evarūpam sukham vedanam pajahathā'ti vadeyyam, api nu me etam bhikkhave patirūpam abhavissā'ti. no hetam bhante, yasmā ca kho etam bhikkhave mayā ñātam diţṭham viditam sacchikatam phassitam paññāya, idhekaccassa evarūpam sukham vedanam vediyato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī'ti. tasmāham 'evarūpam sukham vedanam pajahathā'ti vadāmi.
- 8. mayā'cetam bhikkhave aññātam abhavissa adiţtham aviditam asacchikatam aphassitam paññāya: idhekaccassa evarūpam sukham vedanam vediyato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī'ti. evamaham ajānanto 'evarūpam sukham vedanam upasampajja viharathā'ti. vadeyyam. api nu me etam bhikkhave patirūpam abhavissāti. no hetam bhante. 'yasmā ca kho etam bhikkhave mayā ñātam diţṭham viditam sacchikatam phassitam paññāya idhekaccassa evarūpam sukham vedanam vediyato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaddhantī'ti. tasmā-

bjt page 240 x 240 pts page 476 g 476

ham evarūpam sukham vedanam upasampajja viharathā'ti vadāmi.

- 9. mayā'cetaṃ bhikkhave aññātaṃ abhavissa adiţthaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphassitaṃ paññāya: idhekaccassa evarūpaṃ dukkhaṃ vedanaṃ vediyato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī'ti. evamahaṃ ajānanto 'evarūpaṃ dukkhaṃ vedanaṃ pajahathā'ti vadeyyaṃ. api nu me etaṃ bhikkhave
 patirūpaṃ abhavissāti. no hetaṃ bhante. 'yasmā ca
 kho etaṃ bhikkhave mayā ñātaṃ diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ phassitaṃ paññāya idhekaccassa evarūpaṃ
 dukkhaṃ vedanaṃ vediyato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī'ti. tasmāhaṃ
 evarūpam dukkham vedanaṃ pajahathāti vadāmi.
- 10. mayā'cetaṃ bhikkhave aññātaṃ abhavissa adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphassitaṃ paññāya: idhekaccassa evarūpaṃ dukkhaṃ vedanaṃ vediyato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī'ti. evamahaṃ ajānanto 'evarūpaṃ dukkhaṃ vedanaṃ upasampajja viharathā'ti. vadeyyaṃ.'api nu me etaṃ bhikkhave patirūpaṃ abhavissā'ti. no hetambhante. 'yasmā ca kho etaṃ bhikkhave mayā ñātaṃ diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ phassitaṃ paññāya idhekaccassa evarūpaṃ dukkhaṃ vedanaṃ vediyato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī'ti. tasmāhaṃ evarūpaṃ dukkhaṃ vedanaṃ upasampajja viharathā'ti vadāmi.

- 11. mayā'cetaṃ bhikkhave aññātaṃ abhavissa adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphassitaṃ paññāya: idhekaccassa evarūpaṃ adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyato akusalā dhammā abhivaḍḍhayanti, kusalā dhammā parihāyantī'ti. evamahaṃ ajānanto 'evarūpaṃ adukkhamasukhaṃ vedanaṃ pajahathā'ti vadeyyaṃ. 'api
 nu me etaṃ bhikkhave patirūpaṃ abhavissā'ti. no hetambhante. 'yasmā ca kho etaṃ bhikkhave mayā ñātaṃ diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ phassitaṃ paññāya
 idhekaccassa evarūpaṃ adukkhamasukhaṃ vedanaṃ
 vediyato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī'ti. tasmāhaṃ evarūpaṃ adukkhamasukhaṃ vedanaṃ pajahathā'ti vadāmi
- 12. mayā'cetaṃ bhikkhave aññātaṃ abhavissa adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphassitaṃ paññāya: idhekaccassa evarūpaṃ adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhayantī'ti. evamahaṃ ajānanto'evarūpaṃ adukkhamasukhaṃ vedanaṃ upasampajja viharathā'ti vadeyyaṃ. 'api nu me etaṃ bhikkhave patirūpaṃ abhavissāti. no hetaṃ bhante. 'yasmā ca kho etaṃ bhikkhave mayā ñātaṃ diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ phassitaṃ paññāya idhekaccassa evarūpaṃ adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī'ti. tasmāhaṃ evarūpaṃ adukkhamasukhaṃ vedanaṃ upasampajja viharathā'ti vadāmi

bjt page 242 x 242 pts page 477 g 477

- 13. nāham bhikkhave sabbesamyeva bhikkhūnam appamādena karanīyanti vadāmi. nam panāham bhikkhave sabbesamyeva bhikkhūnam nāppamādena karanīyanti vadāmi. ye te bhikkhave bhikkhū arahanto khīnāsavā vusitavanto katakaranīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīnabhavasannojanā sammadannā vimuttā. tathārūpānāham bhikkhave bhikkhūnam nāppamādena karanīyanti vadāmi. tam kissa hetu: katam tesam appamādena abhabbā te pamajjitum,
- 14. ye ca kho te bhikkhave bhikkhū sekkhā appattamānasā anuttaram yogakkhemam patthayamānā viharanti. tathārūpānāham bhikkhave bhikkhūnam appamādena karanīya'nti vadāmi. tam kissa hetu: appevanāmime āyasmanto anulomikāni senāsanāni paţisevamānā kalyānamitte bhajamānā indriyāni samannānayamānā yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diţtheva dhamme sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja vihareyyu'nti. imam kho aham bhikkhave imesam bhikkhūnam appamādaphalam sampassamāno appamādena karanīyanti vadāmi.
- **15.** sattime bhikkhave puggalā santo saṃvijjamānā lokasmiṃ. katame satta: ubhatobhāgavimutto paññāvimutto kāyasakkhī diṭṭhappatto¹⁴³⁹ saddhāvimutto dhammānusārī saddhānusārī.

¹⁴³⁹diţthippatto (sīmu, machasam, syā)

- **16.** katamo ca bhikkhave puggalo ubhatobhāgavimutto: idha bhikkhave ekacco puggalo ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā te kāyena phassitvā¹⁴⁴⁰ viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. ayaṃ vuccati bhikkhave puggalo ubhatobhāgavimutto. imassa kho ahaṃ bhikkhave bhikkhuno na appamādena karaṇīyanti vadāmi. taṃ kissa hetu: kataṃ tassa appamādena abhabbo so pamajjituṃ.
- 17. katamo ca bhikkhave puggalo paññāvimutto: idha bhikkhave ekacco puggalo ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā te na kāyena phassitvā¹⁴⁴¹ viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. ayam vuccati bhikkhave puggalo paññāvimutto. imassa pi kho aham bhikkhave bhikkhuno na appamādena karaṇīyanti vadāmi. tam kissa hetu: katam tassa appamādena abhabbo so pamajjitum.
- 18. katamo ca bhikkhave puggalo kāyasakkhī: idha bhikkhave ekacco puggalo ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā te kāyena phassitvā viharati, paññāya cassa disvā ekacce āsavā parikkhīņā honti. ayam vuccati bhikkhave puggalo kāyasakkhi. imassa kho aham bhikkhave bhikkhuno appamādena karanīyanti vadāmi. tam kissa hetu: appevanāma ayamāyasmā anulomikāni senāsanāni paṭisevamāno kalyāṇamitte

¹⁴⁴⁰pusitvā (sīmu, machasaṃ, syā)

bjt page 244 x 244

¹⁴⁴¹ phusitvā (sīmu, machasam, syā)

pts page 478 q 478

bhajamāno indriyāni samannānayamāno yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyāti. imam kho aham bhikkhave imassa bhikkhuno appamādaphalam sampassamāno appamādena karanīyanti vadāmi.

- **19.** katamo ca bhikkhave puggalo ditthappatto: idha bhikkhave ekacco puggalo ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā te na kāyena phassitvā viharati, paññaya cassa disvā ekacce āsavā parikkhīnā honti. tathāgatappaveditā cassa dhammā paññāya voditthā honti vocarita, ayam vuccati bhikkhave puggalo ditthappatto¹⁴⁴². imassa pi kho aham bhikkhave bhikkhuno appamādena karanīyanti vadāmi, tam kissa hetu: appevanāma ayamāyasmā anulomikāni senāsanāni paţisevamāno kalyāṇamitte bhajamāno indriyāni samannānavamāno vassatthāva kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme savam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyāti. imam kho aham bhikkhave imassa bhikkhuno appamādaphalam sampassamāno appamādena karanīyanti vadāmi.
- **20.** katamo ca bhikkhave puggalo saddhāvimutto: idha bhikkhave ekacco puggalo ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā te na kāyena phassitvā vihara-

¹⁴⁴² diţţhippatto (sīmu, machasam, syā)

ti, paññāya cassa disvā ekacce āsavā parikkhīṇā honti. tathāgate cassa saddhā niviṭṭhā hoti mūlajātā patiṭṭhitā. ayaṃ vuccati bhikkhave puggalo saddhāvimutto. imassa pi kho ahaṃ bhikkhave bhikkhuno appamādena karaṇīyanti vadāmi. taṃ kissa hetu: appevanāma ayamāsasmā anulomikāni senāsanāni paṭisevamāno kalyāṇamitte bhajamāno indriyāni samannānayamāno yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyaṃ pabbajanti, tadanuttaraṃ brahmacariyapariyosānaṃ diṭṭheva dhamme sayaṃ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyāti. imaṃ kho ahaṃ bhikkhave imassa bhikkhuno appamādaphalaṃ sampassamāno appamādena karaṇīyanti vadāmi.

21. katamo ca bhikkhave puggalo dhammānusārī: idha bhikkhave ekacco puggalo ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā te na kāyena phassitvā viharati, paññāya cassa na¹⁴⁴³ disvā āsavā aparikkhīṇā¹⁴⁴⁴ honti, tathāgatappaveditā cassa dhammā paññāya mattaso nijjhānaṃ khamanti. api cassa ime dhammā honti, seyyathīdaṃ: saddhindriyaṃ viriyindriyaṃ satindriyaṃ samādhindriyaṃ paññindriyaṃ. ayaṃ vuccati bhikkhave puggalo dhammānusārī. imassa pi kho ahaṃ bhikkhave bhikkhuno appamādena karaṇīyanti vadāmi. taṃ kissa hetu: appevanāma ayamāyasmā

bjt page 246 x 246

pts page 479 q 479

¹⁴⁴³reading na disvā, since disvā implies that the āsavā to be destroyed by seeing have been destroyed (see Majjhimanikāyo 1.1.2. Sabbāsavasuttam).

¹⁴⁴⁴ekacce āsavā parikkhīṇā (machasam, syā)

anulomikāni senāsanāni paţisevamāno kalyāṇamitte bhajamāno indriyāni samannānayamāno yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diţţheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyāti. imam kho aham bhikkhave imassa bhikkhuno appamādaphalam sampassamāno appamādena karaṇīyanti vadāmi.

22. katamo ca bhikkhave puggalo saddhānusārī: idha bhikkhave ekacco puggalo ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā te na kāyena phassitvā viharati, paññāya cassa na 1445 disvā āsavā aparikkhīnā honti. tathāgate cassa saddhāmattam hoti pemamattam. api cassa ime dhammā honti. seyyathīdam: saddhindriyam viriyindriyam satindriyam samādhindriyam paññindriyam. ayam vuccati bhikkhave puggalo saddhānusārī. imassa pi kho aham bhikkhave bhikkhuno na appamādena karanīyanti vadāmi. tam kissa hetu: appevanāma ayamāyasmā anulomikāni senāsanāni patisevamāno kalvānamitte bhajamāno indrivāni samannānavamāno vassatthāva kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyāti. imam kho aham bhikkhave imassa bhikkhuno appamādaphalam sampassamāno

¹⁴⁴⁵reading na disvā, since disvā implies that the āsavā to be destroyed by seeing have been destroyed (see Majjhimanikāyo 1.1.2. Sabbāsavasuttam).

appamādena karaņīyanti vadāmi.

- **23.** nāhaṃ bhikkhave ādikeneva aññārādhanaṃ vadāmi. api ca bhikkhave anupubbasikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā aññārādhanā hoti.
- 24. kathañca bhikkhave anupubbasikkhā anupubbakiriyā anupubbapaţipadā aññārādhanā hoti: idha bhikkhave saddhājāto upasaṅkamati, upasaṅkamanto payirupāsati, payirupāsanto sotaṃ odahati, ohitasoto¹⁴⁴⁶ dhammaṃ suṇāti, sutvā dhammaṃ dhāreti, dhatānaṃ dhammānaṃ atthaṃ upaparikkhati, atthaṃ upaparikkhato dhammā nijjhānaṃ khamanti, dhammanijjhānakkhantiyā sati chando jāyati, chandajāto ussahati, ussahitvā¹⁴⁴⁷ tuleti, tulayitvā padahati, pahitatto¹⁴⁴⁸ samāno kāyena ceva paramaṃ saccaṃ sacchikaroti, paññāya ca naṃ paṭivijjha¹⁴⁴⁹ passati.
- **25.** sāpi nāma bhikkhave saddhā nāhosi. tampi nāma bhikkhave upasaṅkamanaṃ nāhosi. sāpi nāma bhikkhave payirupāsanā nāhosi. tampi nāma bhikkhave sotāvadhānaṃ nāhosi. tampi nāma bhikkhave dhammasavanaṃ nāhosi. sāpi nāma¹⁴⁵⁰ bhikkhave dhamma-

bjt page 248 x 248

pts page 480 q 480

¹⁴⁴⁶odahitasoto (sīmu)

¹⁴⁴⁷ussāhetvā (machasaṃ)

¹⁴⁴⁸padahitatto (sīmu)

¹⁴⁴⁹ativijja (machasam, pts)

¹⁴⁵⁰tampināma (sīmu)

dhāraṇā nāhosi. sāpi nāma bhikkhave atthūpaparikkhā nāhosi. sāpi nāma bhikkhave dhammanijjhānakkhanti nāhosi. sopi nāma bhikkhave chando nāhosi. sopi nāma bhikkhave ussāho nāhosi. sāpi nāma bhikkhave tulanā nāhosi. tampi nāma bhikkhave padhānaṃ nāhosi. vippaṭipannā'ttha bhikkhave. micchāpaṭipannā'ttha bhikkhave. kīvadūrevime bhikkhave moghapurisā apakkantā imasmā dhammavinayā,

atthi bhikkhave catuppadam veyyākaraṇam yassudditthassa viññū puriso na cirasseva paññāyattham ājānevva. uddisissāmi vo bhikkhave. ājānissatha metanti, ke ca mayam bhante, ke ca dhammassa aññātāroti. yopi so bhikkhave satthā āmisagaru āmisadāyādo āmisehi samsattho viharati, tassapayam evarūpī panopanaviyā na upeti. evanca no assa, atha nam kareyyāma. na ca no evamassa, na nam kareyyāmāti. kimpana bhikkhave yam tathāgato sabbaso āmisehi visamsattho viharati, saddhassa bhikkhave sāvakassa satthusāsane pariyogāya¹⁴⁵¹ vattato ayamanudhammo hoti: satthā bhagavā, sāvako hamasmi. jānāti bhagavā, nāham jānāmīti, saddhassa bhikkhave sāvakassa satthusāsane pariyogāya vattato rumhaniyam¹⁴⁵² satthusāsanam hoti ojavantam, saddhassa bhikkhave savakassa satthusāsane pariyogāya vattato ayamanudhammo hoti: ' kāmam taco ca nahāru ca atthi ca avasissatu upasussatu sarīre mamsalohitam, yam tam purisatthāme-

¹⁴⁵¹pariyogāhiya (machasaṃ); pariyogayha (syā) pts page 481 q 481

¹⁴⁵²rūlhanīyam (machasam, syā)

na purisaviriyena purisaparakkamena pattabbam, na tam apāpunitvā viriyassa satthānam bhavissatī'ti. saddhassa bhikkhave sāvakassa satthusāsane pariyogāya vattato dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikankham: diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitāti.

27. idamavoca bhagavā. attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

kīţāgirisuttam dasamam.

bhikkhuvaggo dutiyo

tassa vaggassa uddānam

kuñjara rāhula sassata lokā māluṅkyaputto ca bhaddāli nāmo khuddadijātha sahampati yācaṃ nālaka raññikīṭāgirināmo.

bjt page 250 x 250

bjt page 252×252

Paribbājakavaggo

3.1 Tevijjavacchagottasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā vesāliyam viharati mahāvane kūṭāgārasālāyam. tena kho pana samayena vacchagotto paribbājako ekapuṇḍarīke paribbājakārāme paṭivasati. atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya vesāliyam piṇḍāya pāvisi. atha kho bhagavato etadahosi. atippago kho tāva vesāliyam piṇḍāya caritum. yannūnāham yena ekapuṇḍarīko paribbājakārāmo, yena vacchagotto paribbājako, tenupasaṅkameyyanti. atha kho bhagavā yena ekapuṇḍarīko paribbājakārāmo yena vacchagotto paribbājako tenupasaṅkami.
- 2. addasā kho vacchagotto paribbājako bhagavantam dūratova āgacchantam, disvāna bhagavantam etadavoca: etu kho bhante bhagavā, svāgatam bhante bhagavato, cirassam kho bhante bhagavā imam pari-

yāyamakāsi yadidam idhāgamanāya. nisīdatu bhante bhagavā idamāsanam paññattanti. nisīdi bhagavā paññatte āsane. vacchagottopi kho paribbājako aññataram nīcam āsanam gahetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho vacchagotto paribbajako bhagavantam etadavoca: sutam metam bhante, samano gotamo sabbaññū sabbadassāvī aparisesam ñāṇadassanam patijānāti: carato ca me titthato ca suttassa ca jāgarassa ca satatam samitam ñāṇadassanam paccupatthitanti. ve te bhante evamāhamsu: samano gotamo sabbaññū sabbadassāvī aparisesam ñāṇadassanam patijānāti: carato ca me titthato ca suttassa ca jāgarassa ca satatam samitam ñānadassanam paccupatthitanti. kacci te bhante bhagavato vuttavādino na ca bhagavantam abhūtena abbhācikkhanti. dhammassa cānudhammam byākaronti. na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thanam agacchatī'ti.

- **3.** ye te vaccha, evamāhaṃsu: samaṇo gotamo sabbaññū sabbadassāvī aparisesaṃ ñāṇadassanaṃ paṭijānāti: carato ca me tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satataṃ samitaṃ ñāṇadassanaṃ paccupaṭṭhita'nti. na me te vuttavādino, abbhācikkhanti ca pana maṃ te asatā abhūtenā'ti.
- **4.** kathaṃ byākaramānā pana mayaṃ bhante vuttavādino ceva bhagavato assāma, na ca bhagavantaṃ abhūtena abbhācikkheyyāma. dhammassa cānudham-

maṃ byākareyyāma. na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayhaṃ ṭhānaṃ āgaccheyyā'ti.

'tevijjo samano gotamo'ti kho vaccha byākaramā-**5**. no vuttavādī ceva me assa, na ca mam abhūtena abbhācikkhevya, dhammassa cānudhammam byākareyva, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo 1453 gāravham thanam agacchevva, aham hi vaccha vavadeva ākankhāmi anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi. seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo pañnāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra udapādim tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanņo evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedī evamāvuparivanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi. aham hi vaccha vāvadeva ākankhāmi dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne upapajjamāne, hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate vathākammūpage satte pajānāmi. ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchāditthikā micchāditthikam-

bjt page 254 x 254

¹⁴⁵³vādānupāto (sīmu)

masamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāvasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāvassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne upapajjamāne hīne paņīte suvaņņe dubbaņņe sugate duggate vathākammūpage satte pajānāmi, aham hi vaccha āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmi. 'tevijjo samano gotamo'ti kho vaccha byākaramāno vuttavādī ceva me assa na ca mam abhūtena abbhācikkhevva, dhammassa cānudhammam byākareyya, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thānam āgaccheyyā'ti.

- **6.** evam vutte vacchagotto paribbājako bhagavantam etadavoca: atthi nu kho bho gotama koci gihī gihīsañ-ñojanam appahāya kāyassa bhedā dukkhassantakaro'ti¹⁴⁵⁴. natthi kho vaccha koci gihī gihīsaññojanam appahāya kāyassa bhedā dukkhassantakaro'ti.
- 7. atthi pana bho gotama koci gihī gihīsaññojanam appahāya kāyassa bhedā saggūpago'ti. na kho vaccha ekaññeva satam na dve satāni na tīni satāni na cattāri

pts page 483 q 483

¹⁴⁵⁴dukkhassantam (karoti, sīmu)

satāni na pañca satāni, atha kho bhiyyova ye gihīsaññojanaṃ appahāya kāyassa bhedā saggūpagā'ti.

- **8.** atthi nu kho bho gotama koci ājīvako kāyassa bhedā dukkhassantakaro'ti. natthi kho vaccha koci ājīvako kāyassa bhedā dukkhassantakaro'ti.
- **9.** atthi pana bho gotama koci ājīvako kāyassa bhedā saggūpago'ti. ito kho so vaccha ekanavuto kappo yamaham anussarāmi. nābhijānāmi kañci ājīvakam saggūpagam aññatra ekena, sopāsi kammavādī kiriyavādīti.
- **10.** evam sante bho gotama suññam adum titthāyatanam antamaso saggūpagenāpīti. evam sante vaccha suññam adum titthāyatanam antamaso saggūpagenāpīti.
- **11.** idamavoca bhagavā. attamano vacchagotto paribbājako bhagavato bhāsitam abhinandīti.

Tevijjavacchagottasuttam pathamam

1455

bjt page 256 x 256

¹⁴⁵⁵tevijjavacchasuttam nitthitam pathamam (machasam)

3.2 Aggivacchagottasuttam

- 1. evam me sutam, ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho vacchagotto paribbājako yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho vacchagotto paribbājako bhagavantam etadavoca:
- 2. kinnu kho bho gotama 'sassato loko idameva saccham moghamañña'nti evamdiṭṭhī bhavam gotamo'ti. na kho aham vaccha evamdiṭṭhī 'sassato loko idameva saccham moghamañña'nti.
- **3.** kimpana bho gotama 'asassato loko idameva saccam moghamaññanti evamdiṭṭhī bhavam gotamo'ti. na kho aham vaccha evamdiṭṭhī. 'asassato loko idameva saccam. moghamañña'nti.
- **4.** kinnu kho gotama 'antavā loko idameva saccaṃ moghamaññanti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamo'ti. na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī. 'antavā loko idameva saccaṃ, moghamañña'nti.
- **5.** kimpana bho gotama 'anantavā loko idameva saccam moghamañña'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti. na

kho aham vaccha evamdiţţhī, 'anantavā loko idameva saccam. moghamañña'nti.

- **6.** kinnu kho bho gotama 'tam jīvam tam sarīram idameva saccam moghamañña'nti evamdiţţhī bhavam gotamoti. na kho aham vaccha evamdiţţhī, tam jīvam tam sarīram idameva saccam, moghamañña'nti.
- 7. kimpana bho gotama, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ idameva saccaṃ moghamañña'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti. na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ idameva saccaṃ, moghamañña'nti.
- **8.** kinnu kho bho gotama, hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccaṃ moghamañña'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti. na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī, 'hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccaṃ moghamañña'nti.
- **9.** kimpana bho gotama, 'na hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccaṃ moghamañña'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti. na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī. 'na hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccaṃ, moghamañna'nti.
- **10.** kinnu kho bho gotama,'hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccam, moghamañña'nti

bjt page 258 x 258

evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti. na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī. 'hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccaṃ,moghamañña'nti.

- 11. kimpana bho gotama, 'neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamañña'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti. na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī, 'neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ, moghamañña'nti.
- 12. kinnu kho bho gotama, 'sassato loko, idameva saccam, moghamañña'nti evamdiṭṭhī bhavam gotamoti iti puṭṭho samāno na kho aham vaccha evamdiṭṭhī, 'sassato loko, idameva saccam moghamaññantī'ti vadesi¹⁴⁵⁶. kimpana bho gotama 'asassato loko, idameva saccam, moghamañña'nti evamdiṭṭhī bhavam gotamoti iti puṭṭho samāno 'na kho aham vaccha evamdiṭṭhī, 'asassato loko, idameva saccam, moghamaññantī'ti vadesi.
- 13. kinnu kho bho gotama, 'antavā loko, idameva saccam, moghamañña'nti evamdiţţhī bhavam gotamoti iti puţţho samāno na kho aham vaccha evamdiţţhī, 'antavā loko, idameva saccam moghamaññantī'ti vadesi kimpana bho gotama 'anantavā loko, idameva saccam, moghamañña'nti evamdiţţhī bhavam gotamoti iti puţţho samāno na kho aham vaccha evamdiţţhī, 'anantavā

¹⁴⁵⁶māghamaññanti vadesi (machasaṃ, syā)

pts page 485 q 485

loko, idameva saccam, moghamaññantī'ti vadesi.

- 14. kinnu kho bho gotama, 'taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ,idameva saccaṃ, moghamañña'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti iti puṭṭho samāno na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī, 'taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ, idameva saccaṃ moghamañnantī'ti vadesi. kimpana bho gotama'añnaṃ jīvaṃ añnaṃ sarīraṃ, idameva saccaṃ, moghamañna'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī 'añnaṃ jīvaṃ añnaṃ sarīram, idameva saccam, moghamañnantī'ti vadesi.
- 15. kinnu kho bho gotama 'hoti tathāgato parammaraņā, idameva saccam moghamañña'nti evamdiţţhī bhavam gotamoti iti puţţho samāno 'na kho aham vaccha evamdiţţhī 'hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccam moghamaññantī'ti vadesi. kimpana bho gotama 'na hoti tathāgato parammaraṇā. idameva saccam moghamañña'ti evamdiţţhī bhavam gotamoti iti puţţho samāno 'na kho aham vaccha evamdiţţhī, 'na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam, moghamaññantī'ti vadesi.
- 16. kinnu kho bho gotama 'hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamañña'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññantī'ti

bjt page 260 x 260

vadesi. kimpana bho gotama 'neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamañña'nti evaṃdiṭṭhī bhavaṃ gotamoti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṃ vaccha evaṃdiṭṭhī, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññantī'ti vadesi. kimpana bhavaṃ gotamo ādīnavaṃ sampassamāno evaṃ imāni sabbaso diṭṭhigatāni anupagatoti.

- 17. sassato lokoti kho vaccha diţţhigatametam diţţhigahanam diţţhikantāram diţţhivisūkam diţţhivipphanditam diţţhisañañojanam, sadukkham savighātam saupāyāsam sapariļāham. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.
- 18. asassato lokoti kho vaccha diţţhigatametam diţthigahanam diţţhikantāram diţţhivisūkam diţţhivipphanditam diţţhisañañojanam, sadukkham savighātam saupāyāsam sapariļāham. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.
- 19. antavā lokoti kho vaccha diţţhigatametam diţţhigahanam diţţhikantāram diţţhivisūkam diţţhivipphanditam diţţhisañañojanam, sadukkham savighātam saupāyāsam sapariļāham. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.

- **20.** anantavā lokoti kho vaccha diţţhigatametam diţthigahanam diţţhikantāram diţţhivisūkam diţţhivipphanditam diţţhisañañojanam, sadukkham savighātam saupāyāsam sapariļāham. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.
- 21. tam jīvam tam sarīranti kho vaccha diţţhigatametam diţţhigahanam diţţhikantāram diţţhivisūkam diţţhivipphanditam diţţhisañañojanam, sadukkham savighātam saupāyāsam sapariļāham. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.
- 22. aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti kho vaccha diţthigatametaṃ diṭṭhigahanaṃ diṭṭhikantāraṃ diṭṭhivisūkaṃ diṭṭhivipphanditaṃ diṭṭhisañañojanaṃ, sadukkhaṃ savighā taṃ saupāyāsaṃ sapariļāhaṃ. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.
- 23. hoti tathāgato parammaraṇāti kho vaccha diṭthigatametaṃ diṭṭhigahanaṃ diṭṭhikantāraṃ diṭṭhivisūkaṃ diṭṭhivipphanditaṃ diṭṭhisañañojanaṃ, sadukkhaṃ savighātaṃ saupāyāsaṃ sapariļāhaṃ. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṃvattati.

- 24. na hoti tathāgato parammaraṇāti kho vaccha diṭṭhigatametaṃ diṭṭhigahanaṃ diṭṭhikantāraṃ diṭṭhivisūkaṃ diṭṭhivipphanditaṃ diṭṭhisañañojanaṃ, sadukkhaṃ savighātaṃ saupāyāsaṃ sapariļāhaṃ. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṃvattati.
- 25. hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇāti kho vaccha diṭṭhigatametaṃ diṭṭhigahanaṃ diṭṭhikantāraṃ diṭṭhivisūkaṃ diṭṭhivipphanditaṃ diṭṭhisañañojanaṃ, sadukkhaṃ savighātaṃ saupāyāsaṃ sapariļāhaṃ. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.
- 26. neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇāti kho vaccha diṭṭhigatametam diṭṭhigahanam diṭṭhikantāram diṭṭhivisūkam diṭṭhivipphanditam diṭṭhisañañojanam, sadukkham savighātam saupāyāsam sapariļāham. na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati. imam kho aham vaccha ādīnavam sampassamāno evam imāni sabbaso diṭṭhigatāni anupagatoti.
- 27. 'atthi pana bhoto gotamassa kiñci diṭṭhigata'nti. diṭṭhigatanti kho vaccha apanītametam tathāgatassa. diṭṭham hetam vaccha tathāgatena: iti rūpam, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo, iti vedanā, iti vedanāya samudayo, iti vedanāya atthaṅgamo, iti saññā, iti saññāya samudayo, iti saññāya atthaṅgamo,

1121

iti saṅkhārā, iti saṃkhārānaṃ samudayo, iti saṅkhārānaṃ atthaṃgamo, iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamoti. tasmā tathāgato sabbamaññitānaṃ sabbamathitānaṃ sabbaahiṅkāramamiṅkāramānānusayānaṃ¹⁴⁵⁷ khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā anupādā vimuttoti vadāmīti.

- 28. evam vimuttacitto pana bho gotama bhikkhu kuhim upapajjatīti? upapajjatīti kho vaccha na upeti. tena hi bho gotama na upapajjatīti? na upapajjatīti kho vaccha na upeti. tena hi bho gotama upapajjatīti ca na ca upapajjatīti? upapajjati ca na ca upapajjatīti kho vaccha na upeti. tena hi bho gotama neva upapajjati na nūpapajjatīti? neva upapajjati na nūpapajjatīti kho vaccha na upetīti.
- 29. evam vimuttacitto pana bho gotama bhikkhu kuhim upapajjatīti iti puṭṭho samāno 'upapajjatīti kho vaccha na upetī'ti vadesi. tena hi bho gotama na upapajjatīti iti puṭṭho samāno 'na upapajjatīti kho vaccha na upetī'ti vadesi. tena hi bho gotama upapajjati ca na ca upapajjatīti iti puṭṭho samāno 'upapajjatī ca na ca upapajjatīti kho vaccha na upetī'ti vadesi. tena hi bho gotama neva upapajjatī na nūpapajjatīti iti puṭṭho samāno 'neva upapajjatī, na nūpapajjatīti kho vaccha na upetī'ti vadesi. etthāham bho gotama aññāṇamā-

 $^{^{1457}}$ sabbaahamkāramamamkāramānānusayānam (machasam); sabbāhamkāra (syā)

bjt page 262 x 262

pts page 487 q 487

pādim, ettha sammohamāpādim. yāpi me esā bhoto gotamassa purimena kathāsallāpena ahu pasādamattā, sāpi me etarahi antarahitāti.

- **30.** alaṃ hi te vaccha aññāṇāya, alaṃ sammohāya. gambhīrohāyaṃ¹⁴⁵⁸ vaccha dhammo duddaso duranubodho santo paṇīto atakkāvacaro nipuṇo paṇḍitavedanīyo. so tayā dujjāno aññadiṭṭhikena aññakhantikena aññarucikena aññatrayogena aññatthācariyakena¹⁴⁵⁹. tena hi vaccha taññe'vettha paṭipucchissāmi. yathā te khameyya tathā naṃ byākareyyāsi.
- tam kim maññasi vaccha, sace te purato aggi 31. jaleyya, jāneyyāsi tvam ayam me purato aggi jalatīti? sace me bho gotama purato aggi jaleyya, jāneyyāham 'ayam me purato aggi jalatī'ti. sace pana tam vaccha evam puccheyya, 'yo te ayam purato aggi jalati, ayam aggi kim paţicca jalatī'ti. evam puttho tvam vaccha kinti byākareyyāsīti? sace mam bho gotama evam puccheyya 'yo te ayam purato aggi jalati, ayam aggi kim paticca jalatī'ti. evam puttho aham bho gotama evam byākareyyam. 'yo me ayam purato aggi jalati, ayam aggi tinakatthūpādānam paticca jalatīti. sace te vaccha purato so aggi nibbāyeyya, jāneyyāsi tvam ayam me purato aggi nibbutoti? sace me bho gotama purato so aggi nibbāyeyya, jāneyyāham ayam me purato aggi nibbutoti. sace pana tam vaccha evam puccheyya 'yo

¹⁴⁵⁸ gambhīro hayam (syā)

¹⁴⁵⁹aññatrācariyakena (machasam)

te ayam purato aggi nibbuto so aggi ito katamam disam gato, puratthimam vā pacchimam vā uttaram vā dakkhiņam vāti. evam puṭṭho tvam vaccha kinti byākareyyāsīti? na upeti bho gotama. yam hi so gotama aggi tiṇakaṭṭhūpādānam paṭicca ajali¹⁴⁶⁰ tassa ca pariyādānā aññassa ca anupahārā anāhāro nibbuto'teva saṅkham gacchatī'ti.

32. evameva kho vaccha yena rūpena tathāgatam paññapavamano paññapevva, tam rupam tathagatassa pahīnam ucchinnamūlam tālāvatthukatam anabhāvakatam āyatim anuppādadhammam. rūpasankhāvimutto¹⁴⁶¹ kho vaccha tathagato gambhiro appameyyo duppariyogāho¹⁴⁶² seyyathāpi mahāsamuddo, upapajjatīti na upeti, na upapajjatīti na upeti, upapajja ti ca na ca upapajjatīti na upeti, neva upapajjati na nūpapajjatīti na upeti. yāya vedanāya tathāgatam paññāpayamāno paññāpeyya, sā vedanā tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāva katā āvatim anuppādadhammā, vedanā sankhāvimutto 1463 kho vaccha tathagato gambhiro appameyyo duppariyogaho seyyathāpi mahāsamuddo, upapajjatīti na upeti, na upapajjatīti na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatīti na upeti, neva upapajjati nūpapajjatīti na upeti. yāya saññaya tathagatam paññapayamano paññapeyya,

¹⁴⁶⁰jalati (syā)

bjt page 264 x 264

¹⁴⁶¹rūpasaṅkhayavimutto (machasaṃ)

¹⁴⁶²duppariyogalho (machasam)

pts page 488 q 488

¹⁴⁶³vedanāsankhaya (machasam)

sā saññā tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā. saññāsankhāvimutto kho vaccha tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāho, seyyathāpi mahāsamuddo, upapajjatīti na upeti, na upapajjatīti na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatīti na upeti, neva upapajjati na nūpapajjatīti na upeti. yehi sankhārehi tathāgatam paññapayamano paññapeyya, te sankhara tathagatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā. sankhārasankhāvimutto kho vaccha tathagato gambhiro appameyyo duppariyogāho seyyathāpi mahāsamuddo, upapajjatīti na upeti, na upapajjatiti na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatīti na upeti, neva upapajjati na nūpapajjatīti na upeti. yena viññānena tathāgatam paññāpayamāno paññāpeyya, tam viññānam tathāgatassa pahīnam ucchinnamulam talavatthukatam anabhavakatam ayatim anuppādadhammam. viññānasankhāvimutto kho vaccha tathagato gambhiro appameyyo duppariyogaho seyyathāpi mahāsamuddo, upapajjatīti na upeti, na upapajjatīti na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatīti na upeti, neva upapajjati na nūpapajjatīti na upetīti.

33. evam vutte vacchagotto paribbājako bhagavantam etadavoca: seyyathāpi bho gotama gāmassa vā nigamassa vā avidūre mahāsāļarukkho, tassa aniccatā sākhāpalāsam¹⁴⁶⁴ palujjeyya tacapapaṭikam¹⁴⁶⁵ paluj

¹⁴⁶⁴ sākhāpalāsā (sīmu, machasam)

¹⁴⁶⁵tacapapatikā (sīmu, machasam)

1125

jeyya¹⁴⁶⁶ pheggu palujjeyya. so aparena samayena apagatasākhā palāso apagatatacapapaţiko apagataphegguko suddho assa sāre patiţţhito, evamevidaṃ bhoto gotamassa pāvacanaṃ apagatasākhāpalāsaṃ apagatatacapapaţikaṃ apagatapheggukaṃ suddhaṃ sāre patiţţhitaṃ. abhikkantaṃ bho gotama. abhikkantaṃ bho gotama, seyyathāpi bho gotama nikkujjitaṃ vā ukkujjeyya, paṭicchannaṃ vā vivareyya, mūļhassa vā maggaṃ ācikheyya'andhakāre vā telapajjotaṃ dhāreyya, 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti, evameva bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāhaṃ bhavantaṃ gotamaṃ saraṇaṃ gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. upāsakaṃ maṃ bhavaṃ gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetaṃ saraṇaṃ gatanti.

Aggivacchagottasuttam dutiyam.

¹⁴⁶⁶palujjeyyum (sīmu, machasam) pts page 489 q 489 bjt page 266 x 266

3.3 Mahāvacchagottasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā rājagahe viharati veluvane kalandakanivāpe. atha kho vacchagotto paribbājako yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho vacchagotto paribbājako bhagavantam etadavoca:
- **2.** dīgharattāham bhotā gotamena sahakathī, sādhu me bhavam gotamo sankhittena kusalākusalam desetū'ti.
- **3.** saṅkhittenapi kho te ahaṃ vaccha kusalākusalaṃ deseyyaṃ, vitthārenapi kho te ahaṃ vaccha kusalākusalaṃ deseyyaṃ. api ca te ahaṃ vaccha saṅkhittena kusalā-kusalaṃ desissāmi. taṃ suṇāhi, sādhukaṃ manasi karohi bhāsissāmīti.
- **4.** evam bhoti kho vacchagotto paribbājako bhagavato paccassosi. bhagavā etadavoca:
- 5. lobho kho vaccha akusalam, alobho kusalam. doso kho vaccha akusalam, adoso kusalam. moho kho vaccha akusalam, amoho kusalam. iti kho vaccha ime tayo dhammā akusalā, tayo dhammā kusalā. pāṇātipāto kho vaccha akusalam, pāṇātipātā veramaṇī kusalam. adinnādānam kho vaccha akusalam, adinnādānā veramaṇī

kusalam. kāmesumicchācāro kho vaccha akusalam, kāmesumicchācārā veramanī kusalam. musāvādo kho vaccha akusalam, musāvādā veramanī kusalam pisunā vācā kho vaccha akusalam, pisunā vācā¹⁴⁶⁷ veramanī kusalam. pharusā vācā kho vaccha akusalam, pharusā vācā¹⁴⁶⁸ veramanī kusalam. samphappalāpā kho vaccha akusalam, samphappalāpā veramanī kusalam. abhijjhā kho vaccha akusalam, anabhijjhā kusalam. byāpādo kho vaccha akusalam, abyāpādo kusalam. micchādiţthi kho vaccha akusalam, sammādiţthi kusalam. iti kho vaccha ime dasa dhammā akusalā, dasa dhammā kusalā.

- **6.** yatho kho vaccha bhikkhuno taṇhā pahīnā hoti ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvakatā¹⁴⁶⁹ āyatiṃ anuppādadhammā. so hoti bhikkhu arahaṃ khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasañnojano sammadañnāvimuttoti.
- 7. tiṭṭhatu bhavaṃ gotamo. atthi pana bhoto gotamassa ekabhikkhūpi sāvako¹⁴⁷⁰ āsavānaṃ khayā anāsavaṃ cetovimuttiṃ paññāvimuttiṃ diṭṭheva dhamme sayaṃ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharatīti.

¹⁴⁶⁷pisuṇāya vācāya (machasaṃ, syā, pts)

pts page 490 q 490

¹⁴⁶⁸ pharusāya vācāya (machasam, syā, pts)

¹⁴⁶⁹anabhāvaṃkatā machasaṃ anabhāvaṃgatā (syā)

bjt page 268 x 268

¹⁴⁷⁰sāvako yo (machasaṃ)

- **8.** na kho vaccha ekaṃyeva sataṃ na dve satāni na tīṇi satāni na cattāri satāni na pañca satāni, atha kho bhiyyova ye bhikkhū mama sāvakā āsavānaṃ khayā anāsavaṃ cetovimuttiṃ paññāvimuttiṃ diṭṭheva dhamme sayaṃ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantīti.
- **9.** tiṭṭhatu bhavaṃ gotamo, tiṭṭhantu bhikkhū. atthi pana bhoto gotamassa ekabhikkhunīpi sāvikā āsavānaṃ khayā anāsavaṃ ceto vimuttiṃ paññāvimuttiṃ diṭṭheva dhamme sayaṃ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharatīti.
- 10. na kho vaccha ekamyeva satam na dve satāni na tīni satāni na cattāri satāni na pañca satāni, atha kho bhiyyova yā bhikkhuniyo mama sāvikā āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diţtheva dhamme sayam abhiñnā sacchikatvā upasampajja viharantīti.
- 11. tiṭṭhatu bhavaṃ gotamo, tiṭṭhantu bhikkhū. tiṭṭhantu bhikkhuniyo. atthi pana bhoto gotamassa ekūpāsakopi sāvako gihī odātavasano brahmacārī pañcannaṃ¹⁴⁷¹ orambhāgiyānaṃ saññojanānaṃ parikkhayā opapātiko tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokāti.

¹⁴⁷¹yo pañcannam (machasam)

- 12. na kho vaccha ekamyeva satam na dve satāni na tīni satāni na cattāri satāni na pañca satāni. atha kho bhiyyova ye upāsakā mama sāvakā gihī odātavasanā brahmacārino pañcannam orambhāgiyānam sañnojanānam parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyino anāvattidhammā tasmā lokāti.
- 13. tiṭṭhatu bhavaṃ gotamo, tiṭṭhantu bhikkhū, tiṭṭhantu bhikkhuniyo, tiṭṭhantu upāsakā gihī odātavasanā brahmacārino. atthi pana bhoto gotamassa ekūpāsakopi gihī odātavasano kāmabhogī sāsanakaro ovādapatikaro tiṇṇavicikiccho¹⁴⁷² vigatakathaṅkatho vesārajjappatto aparappaccayo satthusāsane viharatīti.
- 14. na kho vaccha ekaṃyeva sataṃ na dve satāni na tīṇi satāni na cattāri satāni na pañca satāni. atha kho bhiyyova ye upāsakā mama sāvakā gihī odātavasanā kāmabhogino sasanakarā ovādapatikarā tiṇṇavicikic-chā vigatakathaṅkathā vesārajjappattā satthusāsane viharantī'ti.
- 15. tiţţhatu bhavam gotamo, tiţţhantu bhikkhū, tiţţhantu bhikkhuniyo, tiţţhantu upāsakā gihī odātavasanā brahmacārino, tiţţhantu upāsakā gihī odātavasanā kāmabhogino. atthi pana bhoto gotamassa ekūpāsikāpi sāvikā gihinī odātavasanā brahmacāriņī pañcan-

pts page 491 q 491

¹⁴⁷²yo tiṇṇavicikiccho (machasaṃ)

bjt page 270 x 270

nam¹⁴⁷³ orambhāgiyānam saññojanānam parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyinī anāvattidhammā tasmā lokāti.

- **16.** na kho vaccha ekaṃyeva sataṃ na dve satāni na tīṇi satāni na cattāri satāni na pañca satāni. atha kho bhiyyova yā upāsikā mama sāvikā gihiniyo odātavasanā brahmacāriṇiyo pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ sañnojanānaṃ parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyiniyo anāvattidhammā tasmā lokāti.
- 17. tiṭṭhatu bhavaṃ gotamo, tiṭṭhantu bhikkhū, tiṭṭhantu bhikkhuniyo, tiṭṭhantu upāsakā gihī odātavasanā brahmacārino, tiṭṭhantu upāsakā gihī odātavasanā kāmabhogino, tiṭṭhantu upāsikā gihiniyo odātavasanā brahmacāriṇiyo. atthi pana bhoto gotamassa ekūpāsikāpi sāvikā gihinī odātavasanā kāmabhoginī¹⁴⁷⁴ sāsanakarā ovādapatikarā tiṇṇavicikicchā vigatakathaṅkathā vesārajjappattā aparappaccayā satthusāsane viharatīti.
- 18. na kho vaccha ekaṃyeva sataṃ na dve satāni na tīṇi satāni na cattāri satāni na pañcasatāni. atha kho bhiyyova yā upāsikā mama sāvikā gihiniyo¹⁴⁷⁵ odātavasanā kāmabhoginiyo sāsanakarā ovādapatikarā tiṇṇavicikicchā vigatakathaṅkathā vesārajjappattā

¹⁴⁷³yā pañcannaṃ (machasaṃ)

¹⁴⁷⁴kāmabhoginiyo (sīmu)

¹⁴⁷⁵gihī (sīmu)

aparappaccayā satthusāsane viharantīti.

- 19. sace hi bho gotama imam dhammam bhavaññeva gotamo ārādhako abhavissa. no ca kho bhikkhū ārādhakā abhavimsu. evamidam brahmacariyam aparipūram abhavissa tenangena. yasmā ca kho bho gotama imam dhammam bhavañceva gotamo ārādhako bhikkhū ca ārādhakā. evamidam brahmacariyam paripūram tenangena.
- 20. sace hi bho gotama imam dhammam bhavañceva gotamo ārādhako abhavissa, bhikkhū ca ārādhakā abhavimsu, no ca kho bhikkhuniyo ārādhikā abhavimsu, evamidam brahmacariyam aparipūram abhavissa tenangena. yasmā ca kho bho gotama imam dhammam bhavañceva gotamo ārādhako bhikkhū ca ārādhakā, bhikkhūniyoca ārādhikā, evamidam brahmacariyam paripūram tenangena.
- 21. sace hi bho gotama imam dhammam bhavañceva gotamo ārādhako abhavissa, bhikkhū ca ārādhakā abhavimsu, bhikkhūniyo ca ārādhikā abhavimsu, no ca kho upāsakā gihī odātavasanā brahmacārino ārādhakā abhavimsu, evamidam brahmacariyam aparipūram abhavissa tenangena. yasmā ca kho bho gotama imam dhammam bhavañceva gotamo ārādhako, bhikkhu ca ārādhakā, bhikkhuniyo ca ārādhikā, upāsakā ca gihī

pts page 492 q 492

bjt page 272 x 272

odātavasanā brahmacārino ārādhakā, evamidam brahmacariyam paripūram tenangena.

- 22. sace hi bho gotama imam dhammam bhavanceva gotamo ārādhako abhavissa, bhikkhū ca ārādhakā abhavimsu, bhikkhuniyo ca ārādhikā abhavimsu, upāsakā ca gihī odātavasanā brahmacārino ārādhakā abhavimsu, no ca kho upāsakā gihī odātavasanā kāmabhogino ārādhakā abhavimsu, evamidam brahmacariyam aparipūram abhavissa tenangena. yasmā ca kho bho gotama imam dhammam bhavanceva gotamo ārādhako, bhikkhū ca ārādhakā, bhikkhuniyo ca ārādhikā, upāsakā ca gihī odātavasanā brahmacārino ārādhakā upāsakā ca gihī odātavasanā kāmabhogino ārādhakā, evamidam brahmacariyam paripūram tenangena
- 23. sace hi bho gotama imam dhammam bhavanceva gotamo ārādhako abhavissa, bhikkhū ca ārādhakā abhavimsu, bhikkhuniyo ca ārādhikā abhavimsu, upāsakā ca gihī odātavasanā brahmacārino ārādhakā abhavimsu, upāsakā ca gihī odātavasanā kāmabhogino ārādhakā abhavimsu, no ca kho upāsikā gihiniyo odātavasanā brahmacāriniyo ārādhikā abhavimsu, evamidam brahmacariyam aparipūram abhavissa tenangena. yasmā ca kho bho gotama imam dhammam bhavanceva gotamo ārādhako bhikkhū ca ārādhakā bhikkhuniyo ca ārādhikā upāsakā ca gihī odātavasanā brahmacārino ārādhakā upāsakā ca gihī odātavasanā

kāmabhogino ārādhakā upāsikā ca gihiniyo odātavasanā brahmacāriņiyo ārādhikā, evamidam brahmacariyam paripūram tenangena.

- 24. sace hi bho gotama imam dhammam bhavañceva gotamo ārādhako abhavissa, bhikkhū ca ārādhakā abhavimsu, bhikkhuniyo ca ārādhikā abhavimsu, upāsakā ca gihī odātavasanā brahmacārino ārādhakā abhavimsu, upāsakā ca gihī odātavasanā kāmabhogino ārādhakā abhavimsu, upāsikā ca gihiniyo odātavasanā brahmacāriniyo ārādhikā abhavimsu, no ca kho upāsikā gihiniyo odātavasanā kāmabhoginiyo ārādhikā abhavimsu, evamidam brahmacariyam aparipūram abhavissa tenaṅgena. vasmā ca kho bho gotama imam dhammam bhavañceva gotamo ārādhako bhikkhū ca ārādhakā bhikkhuniyo ca ārādhikā upāsakā ca gihī odātavasanā brahmacārino ārādhakā upāsakā ca gihī odātavasanā kāmabhogino ārādhakā upāsikā ca gihinivo odātavasanā brahmacārinivo ārādhikā upāsikā ca gihiniyo odatavasana kamabhoginiyo aradhika. evamidam brahmacariyam paripūram tenangena.
- 25. seyyathāpi bho gotama gaṅgānadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabhārā samuddaṃ āhacca tiṭṭhati. evamevāyaṃ bhoto gotamassa parisā sagahaṭṭhapabbajitā nibbānaninnā nibbānapoṇā nibbānapabbhārā nibbānaṃ āhacca tiṭṭhati. abhikkantaṃ bho gotama abhikkantaṃ bho gotama, seyyathāpi bho go-

bjt page 274 x 274

tama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya' andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti, evameva bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhavantam gotamam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. labheyyāham bhoto gotamassa santike pabbajjam labheyyam upasampadanti.

- **26.** yo kho vaccha aññatitthiyapubbo imasmim dhammavinaye ākaṅkhati pabbajjam, ākaṅkhati upasampadam. so cattāro māse parivasati. catunnam māsānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājenti, upa sampādenti bhikkhubhāvāya. api ca mettha puggalavemattatā viditāti.
- 27. sace bhante aññatitthiyapubbā imasmim dhammavinaye ākaṅkhantā pabbajjam ākaṅkhantā upasampadam cattāro māse parivasanti. catunnam māsānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājenti, upasampādenti bhikkhubhāvāya. aham cattāri vassāni parivasissāmi. catunnam mam vassānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājentu, upasampādentu bhikkhubhāvāyāti. alattha kho vacchagotto paribbājako bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadam.
- **28.** acirūpasampanno kho panāyasmā vacchagotto addhamāsūpasampanno yena bhagavā tenupasaṅkami,

pts page 494 q 494

upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho āyasmā vacchagotto bhaqavantam etadavoca: 'yāvatakam bhante sekhena ñānena sekhāya vijjāya pattabbam, anuppattam tam mayā uttarim me bhagavā dhammam desetūti. tena hi tvam vaccha, dve dhamme uttarim¹⁴⁷⁶ bhāvehi, samathañca vipassanañca, ime kho te vaccha dve dhammā uttarim bhāvitā, samatho ca vipassanāca. anekadhātupațivedhāya samvattissanti. so tvam vaccha yāvadeva ākankhissasi, anekavihitam iddhividham paccanubhaveyyam, ekopi hutvā bahudhā assam, bahudhāpi hutvā eko assam, āvībhāvam tirobhāvam tirokuddam tiropākāram tiropabbatam asajjamāno gaccheyyam sevyathāpi ākāse, pathaviyāpi ummujjanimujjam karevvam sevvathāpi udake, udakepi abhejjamāne¹⁴⁷⁷ gaccheyyam seyyathāpi pathaviyam, ākāsepi pallankena kameyyam seyyathāpi pakkhī sakuno, imepi candimasuriye evam mahiddhike evam mahānubhāve pāninā parimaseyyam, parimajjeyyam, yāva brahmalokāpi kāvena vasam vattevva'nti. tatra tatreva sakkhibhabbatam pāpunissasi sati sati āyatane.

29. so tvam vaccha yāvadeva ākankhissasi: dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suņeyyam, dibbe ca mānuse ca, ye dūre santike cāti. tatra tatreva sakkhibhabbatam pāpunissasi sati

¹⁴⁷⁶uttari (machasaṃ)

¹⁴⁷⁷abhejjamāno (sīmu) pts page 495 g 495

sati āyatane.

- **30.** so tvam vaccha yāvadeva ākankhissasi: parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajāneyyam. sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajāneyyam, vītarāgam vā cittam vītarāgam cittanti pajāneyyam, sadosam vā cittam sadosam cittanti pajāneyyam, vītadosam vā cittam vītadosam cittanti pajāneyyam, samoham vā cittam samoham cittanti pajāneyyam, vītamoham vā cittam vītamoham cittanti pajāneyyam, sankhittam vā cittam sankhittam cittanti pajāneyyam, vikkhittam vā cittam vikkhittam cittanti pajāneyyam, mahaggatam vā cittam mahaggatam cittanti pajāneyvam, amahaggatam vā cittam amahaggatam cittanti pajāneyyam, sa uttaram vā cittam sauttaram cittanti pajāneyyam, anuttaram vā cittam anuttaram cittanti pajāneyyam, samāhitam vā cittam samāhitam cittanti pajāneyyam, asamāhitam vā cittam asamāhitam cittanti pajāneyyam, vimuttam vā cittam vimuttam cittanti pajāneyyam, avimuttam vā cittam avimuttam cittanti pajānevyanti. tatra tatreva sakkhibhabbatam pāpunissasi sati āyatane.
- **31.** so tvam vaccha yāvadeva ākankhissasi: anekavihitam pubbenivāsam anussareyyam, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pancapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo pannāsampi jātiyo jā

bjt page 276 x 276

tisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṃvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṃvaṭṭavivaṭṭakappe amutrāsiṃ evannāmo evaṅgotto evaṃvaṇṇo evamāhāro evaṃsukhadukhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra upapādiṃ tatrāpāsiṃ evannāmo evaṅgotto evaṃvaṇṇo evamāhāro evaṃsukhadukhapaṭisaṃvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāraṃ sauddesaṃ anekavihitaṃ pubbenivāsaṃ anussareyyanti. tatra tatreva sakkhibhabbataṃ pāpuṇissasi sati āyatane.

32. so tvam vaccha yāvadeva ākankhissasi: dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passeyyam cavamāne upapajjamāne, hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajāneyyam, ime vata bhonte sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiţthikā micchāditthikammasamādānā, te kāvassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana¹⁴⁷⁸ bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiţţhikā sammādiţţhikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passeyyam cavamāne upapajjamāne hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpa-

pts page 496 q 496

¹⁴⁷⁸ime vata (sīmu)

ge satte pajāneyyanti. tatra tatreva sakkhibhabbatam pāpuņissasi sati sati āyatane.

- **33.** so tvam vaccha yāvadeva ākankhissasi āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim pañnāvimuttim dithevadhamme sayam abhinnā sacchikatvā upasampajja vihareyyanti. tatra tatreva sakkhibhabbatam pāpuņissasi sati sati āyataneti.
- 34. atha kho āyasmā vacchagotto bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. atha kho āyasmā vacchagotto eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto na cirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyāti abbhaññāsi. aññataro ca kho panāyasmā vacchagotto arahatam ahosi.
- **35.** tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū bhagavantaṃ dassanāya gacchanti addasā kho āyasmā vacchagotto te bhikkhū dūratova gacchante. disvāna yena te bhikkhū tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā te bhikkhū etadavoca: handa kahaṃ pana tumhe āyasmanto gacchathā'ti bhagavantaṃ kho mayaṃ āvuso

bjt page 278 x 278 pts page 497 q 497

dassanāya gacchāmāti. tena'hāyasmanto mama vacanena bhagavato pāde sirasā vandatha, evam ca vadetha. 'vacchagotto bhante bhikkhu bhagavato pāde sirasā vandati, evanca vadeti, pariciņņo me bhagavā pariciņņo me sugato'ti. evamāvusoti kho te bhikkhū āyasmato vacchagottassa paccassosum. atha kho te bhikkhū yena bhagavā tenupasankamimsu, upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdimsu. ekamantam nisinnā kho te bhikkhū bhagavantam etadavocum: āyasmā bhante vacchagotto bhagavato pāde sirasā vandati, evanca vadeti: pariciņņo me bhagavā, paricinno me sugato'ti.

36. pubbeva me bhikkhave vacchagotto bhikkhu cetasā ceto paricca vidito. tevijjo vacchagotto bhikkhu mahiddhiko mahānubhāvo'ti. devatāpi me etamattham ārocesum: tevijjo bhante vacchagotto bhikkhu mahiddhiko mahānubhāvo'ti. idamavoca bhagavā attamanā te bhikkhū bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Mahāvacchagottasuttam tatiyam.

bjt page 280×280

3.4 Dighanakhasuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā rājagahe viharati gijjhakūţe pabbate sūkarakhatāyam¹⁴⁷⁹. atha kho dīghanakho paribbājako yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi, sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam aṭṭhāsi. ekamantam ṭhito kho dīghanakho paribbājako bhagavantam etadavoca:
- 2. ahaṃ hi bho gotama evaṃ vādī evaṃdiṭṭhī, sab-baṃ me na khamatīti. yāpi kho te esā aggivessana diṭ-thi sabbaṃ me na khamatīti, esāpi te diṭṭhi na khamatīti. esā ce me bho gotama diṭṭhi khameyya tampassa tādisameva, tampassa tādisamevāti. ato kho te aggivessana bahūhi bahutarā lokasmiṃ ye evamāhaṃsu: tampassa tādisameva, tampassa tādisamevāti. te tañ-ceva diṭṭhiṃ nappajahanti, aññañca diṭṭhiṃ upādiyanti. ato kho te aggivessana tanūhi tanutarā lokasmiṃ ye evamāhaṃsu: tampassa tādisameva, tampassa tādisamevāti. te tañceva diṭṭhiṃ pajahanti, aññañca diṭṭhiṃ na upādiyanti.
- **3.** santaggivessana eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃdiṭṭhino sabbaṃ me khamatī'ti. santaggivessana eke samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃdiṭṭhino sabbaṃ me na khamatī'ti. santaggivessana eke sama-

¹⁴⁷⁹gijjhakūţe sūkarakhatāyaṃ (pts) pts page 498 q 498

ņabrāhmaņā evamvādino evamdiţţhino ekaccam me khamati, ekaccam me na khamatīti.

- **4.** tatraggivessana ye te samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃdiṭṭhino sabbaṃ me khamatī'ti. tesamayaṃ diṭṭhi sārāgāya santike saṃyogāya santike abhinandanāya santike ajjhosānāya santike upādānāya santike.
- **5.** tatraggivessana ye te samaṇabrāhmaṇā evaṃ vādino evaṃdiṭṭhino sabbaṃ me na khamatī'ti. tesamayaṃ diṭṭhi asārāgāya santike asaṃyogāya santike anabhinandanāya santike anajjhosānāya santike anupādānāya santiketi.
- **6.** evam vutte dīghanakho paribbājako bhagavantam etadavoca: ukkamsati me bhavam gotamo diṭṭhigatam samukkamsati me bhavam gotamo diṭṭhigata'nti.
- 7. tatraggivessana ye te samaṇabrāhmaṇā evaṃvādino evaṃdiṭṭhino: ekaccaṃ me khamati, ekaccaṃ me na khamatī'ti. yā hi kho nesaṃ khamati sāyaṃ diṭṭhi sārāgāya santike saṃyogāya santike abhinandanāya santike ajjhosānāya santike upādānāya santike. yāhi kho tesaṃ na khamati sāyaṃ diṭṭhi asārāgāya santike asaṃyogāya santike anabhinandanāya santike anajjhosānāya santike anupādānāya santike.

bjt page 282 x 282

- 8. tatraggivessana ye te samaṇabrāhmaṇā evaṃvādino evaṃdiṭṭhino sabbaṃ me khamatī'ti. tattha viññū puriso iti paṭisañcikkhati: yā kho me ayaṃ diṭṭhi sabbaṃ me khamatī'ti. imañce ahaṃ diṭṭhiṃ thāmasā parāmassa abhinivissa vohareyyaṃ: idameva saccaṃ, moghamañña'nti. dvīhi me assa viggaho. yo cāyaṃ samaṇo vā brāhmaṇo vā evaṃvādī evaṃdiṭṭhī: sabbaṃ me khamatīti. yocāyaṃ samaṇo vā brāhmaṇo vā evaṃvādī evaṃdiṭṭhī: ekaccaṃ me na khamatī'ti. imehi me assa dvīhi viggaho, iti viggahe sati vivādo, vivāde sati vighāto, vighāte sati vihesā. iti so viggahañca vivādañca vighātañca vihesañca attani sampassamāno tañceva diṭṭhiṃ pajahati. aññañca diṭṭhiṃ na upādiyati. evametāsaṃ diṭṭhīnaṃ paḥānaṃ hoti. evametāsaṃ diṭṭhīnaṃ paṭinissaggo hoti.
- 9. tatraggivessana ye te samaṇabrāhmaṇā evaṃvādino evaṃdiṭṭhino sabbaṃ me na khamatī'ti. tattha viññū puriso iti paṭisañcikkhati: yā kho me ayaṃ diṭṭhi sabbaṃ me na khamatī'ti. imañce ahaṃ diṭṭhiṃ thāmasā parāmassa abhinivissa vohareyyaṃ: idameva saccaṃ, moghamañña'nti. dvīhi me assa viggaho. yo cāyaṃ samaṇo vā brāhmaṇo vā evaṃvādī evaṃdiṭṭhī: sabbaṃ me khamatī'ti. yocāyaṃ samaṇo vā brāhmaṇo vā evaṃvādī evaṃdiṭṭhī: ekaccaṃ me khamati, ekaccaṃ me na khamatī'ti. imehi me assa dvīhi viggaho, iti viggahe sati vivādo, vivāde sati vighāto, vighāte sati vihesā. iti so viggahañca vivādañca vighātañca vihesañca attani sampassamāno tañceva diṭṭhiṃ pajahati.

aññañca diṭṭhiṃ na upādiyati. evametāsaṃ diṭṭhīnaṃ pahānaṃ hoti. evametāsaṃ diṭṭhīnaṃ paṭinissaggo hoti.

- 10. tatraggivessana ye te samanabrāhmanā evamvādino evamditthino 'ekaccam me khamati. ekaccam me na khamatīti tattha viññū puriso iti patisañcikkhati: yā kho me ayam ditthi: ekaccam me khamati, ekaccam me na khamatīti. imañce aham ditthim thāmasā parāmassa abhinivissa vohareyyam: idameva saccam, moghamañña'nti. dvīhi me assa viggaho. yo cāyam samano vā brāhmano vā evamvādī evamditthī: sabbam me khamatī'ti. vocāvam samano vā brāhmano vā evamvādī evamditthī: 'sabbam me na khamatīti, imehi me assa dvīhi viggaho, iti viggahe sati vivādo, vivāde sati vighāto, vighāte sati vihesā. iti so viggahañca vivādanca vighātanca vihesanca attani sampassamāno tañceva ditthim pajahati. aññañca ditthim na upādiyati. evametāsam ditthīnam pahānam hoti. evametāsam ditthinam patinissaggo hoti.
- 11. ayam kho panaggivessana kāyo rūpī cātummahābhūtiko mātā pettikasambhavo odanakummāsūpacayo aniccucchādanaparimaddanabhedana viddhamsanadhammo aniccato dukkhato rogato gandato sallato aghato ābādhato parato palokato suñnato anattato samanupassitabbo. tassimam kāyam aniccato dukkhato

pts page $500 \neq 500$

bjt page 284 x 284

rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato jalokato suññato anattato samanupassato yo kāyasmiṃ kāyacchando kāyasneho kāyanvayatā sā pahīyati.

- 12. tisso kho imā aggivessana vedanā: sukhā vedanā dukkhā vedanā adukkhamasukhā vedanā. yasmim aggivessana samaye sukham vedanam vedeti. neva tasmim samaye dukkham vedanam vedeti. na adukkhamasukham vedanam vedeti. sukhamyeva tasmim samaye vedanam vedeti. yasmim aggivessana samaye dukkham vedanam vedeti, neva tasmim samaye sukham vedanam vedeti, na adukhamasukham vedanam vedeti. yasmim aggivessana samaye vedanam vedeti. yasmim aggivessana samaye sukham vedanam vedeti, neva tasmim samaye sukham vedanam vedeti, na dukham vedanam vedeti. adukhamasukhamyeva tasmim samaye vedanam vedeti.
- 13. sukhāpi kho aggivessana vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā, dukkhāpi kho aggivessana vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā, adukkhamasukhāpi kho aggivessana vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā.
- **14.** evam passam aggivessana sutavā ariyasāvako sukhāyapi vedanāya nibbindati, dukkhāyapi vedanāya

nibbindati, adukkhamasukhāyapi vedanāya nibbindati. nibbindam virajjati, virāgā vimuccati, vimuttasmim vimuttamiti ñāṇam hoti, khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam nāparam itthattāyāti pajānāti. evam vimuttacitto kho aggivessana bhikkhu na kenaci saṃvadati. na kenaci vivadati. yañca loke vuttam teneva voharati aparāmasanti.

- 15. tena kho pana samayena āyasmā sāriputto bhagavato piṭṭhito ṭhito hoti bhagavantaṃ vījayamāno 1480. atha kho āyasmato sāriputtassa etadahosi: tesaṃ tesaṃ kira no bhagavā dhammānaṃ abhiñnā pahāṇamāha. tesaṃ tesaṃ kira no sugato dhammānaṃ abhiñnā paṭinissaggamāhāti. iti'hidaṃ āyasmato sāriputtassa paṭisañcikkhato anupādāya āsavehi cittaṃ vimucci. dīghanakhassa pana paribbājakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi: yaṃ kiñci samudaya dhammaṃ, sabbantaṃ nirodhadhammanti.
- **16.** atha kho dīghanakho paribbājako diṭṭhadhammo pattadhammo viditadhammo pariyogāļhadhammo tiṇṇavicikiccho vigatakathaṅkatho vesārajjappatto aparappaccayo satthusāsane bhagavantaṃ etadavoca:
- **17.** abhikkantam bho gotama abhikkantam bho gotama, seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam

pts page 501 q 501 ¹⁴⁸⁰vījamāno (pts)

bit page 286 x 286

ācikkheyya' andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, 'cak-khumanto rūpāni dakkhintī'ti, evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhavantam gotamam saranam gacchāmi dhammanca bhikkhusanghanca. upāsakam mam bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pānupetam saranam gatanti.

Dīghanakhasuttam catuttham.

bjt page 288 x 288

3.5 Māgandiyasuttam

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā kurūsu viharati kammāssadammam¹⁴⁸¹ nāma kurūnam nigamo bhāradvājagottassa brāhmanassa agyāgāre tiņasantharake¹⁴⁸². atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya kammāssadammam pindāya pāvisi. kammāssadamme pindāya caritvā pacchābhattam pindapātapatikkanto yenannataro vanasando tenupasankami divāvihārāya. tam vanasandam ajjhogahetvā annatarasmim rukkhamūle divāvihāram nisīdi.
- 2. atha kho māgandiyo¹⁴⁸³ paribbājako jaṅghāvihāraṃ anucaṅkamamāno anuvicaramāno yena bhāradvājagottassa brāhmaṇassa agyāgāraṃ tenupasaṅkami. addasā kho māgandiyo paribbājako bhāradvājagottassa brāhmaṇassa agyāgāre tiṇasantharakaṃ paññattaṃ, disvāna bhāradvājagottaṃ brāhmaṇaṃ etadavoca: 'kassa nvayaṃ bhoto bhāradvājassa agyāgāre tiṇasantharako paññatto. samaṇaseyyārūpaṃ maññeti.
- **3.** atthi bho māgandiya samaņo gotamo sakyaputto sakyakulā pabbajito. tam kho pana bhavantam gotamam evam kalyāno kittisaddo abbhuggato: 'itipi so

¹⁴⁸¹kammāsadhammam (machasam, syā)

¹⁴⁸²tiṇasanthārake (machasaṃ)

pts page 502 q 502

¹⁴⁸³māgandiyo (syā, machasam)

bhagavā arahaṃ sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānaṃ buddho bhagavā'ti. tassesā bhoto gotamassa seyyā paññattāti. duddiṭṭhaṃ vata bho bhāradvāja addasāma¹⁴⁸⁴ ye mayaṃ tassa bhoto gotamassa bhūnahuno¹⁴⁸⁵ seyyaṃ addasāmāti. 'rakkhassetaṃ māgandiya vācaṃ, rakkhassetaṃ māgandiya vācaṃ, bahū hi tassa bhoto gotamassa khattiyapaṇḍitāpi brāhmaṇapaṇḍitāpi gahapatipaṇḍitāpi samaṇapaṇḍitāpi abhippasannā vinītā ariye ñāye dhamme kusale'ti. taṃ kissa hetu: evaṃ hi no sutte ocaratīti. sace taṃ bhoto māgandiyassa agaru āroceyyametaṃ¹⁴⁸⁶ samaṇassa gotamassāti. appossukko bhavaṃ bhāradvājo vuttova naṃ vadeyyāti.

4. assosi kho bhagavā dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusakāya¹⁴⁸⁷ bhāradvājagottassa brāhmaņassa māgandiyena paribbājakena saddhim imam kathāsallāpam. atha kho bhagavā sāyanhasamayam patisallānā vuṭṭhito yena bhāradvājagottassa brāhmaṇassa agyāgāram tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā nisīdi¹⁴⁸⁸ paññatte¹⁴⁸⁹ tiṇasantharake. atha kho bhāradvājagotto brāhmaṇo yena bhagavā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā bhagavatā saddhim sammodi, sammo-

¹⁴⁸⁴ dvikkhattumudīraņam (machasam)

¹⁴⁸⁵bhunahanassa (syā)

¹⁴⁸⁶ārocessāmitam (machasam); ārocessāmi tam (syā)

bjt page 290 x 290

¹⁴⁸⁷atikkantamānusikāya (sīmu, machasam)

¹⁴⁸⁸nisīdibhagavā (machasam)

¹⁴⁸⁹paññatteva (sīmu)

danīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho bhāradvājagottam brāhmanam bhagavā etadavoca: 'ahu pana te bhāradvāja māgandiyena paribbājakena saddhim imamyeva tinasantharakam ārabbha kocideva kathāsallāpo'ti. evam vutte bhāradvājagotto 14901491 brāhmano samviggo lomahatthajāto bhagavantam etadavoca: 'etadeva kho pana mayam bhoto gotamassa ārocetukāmā, atha ca pana bhavam gotamo anakkhātamyeva akkhāsīti. avañca hidam¹⁴⁹² bhagavato bhāradvājagottena brāhmanena saddhim antarā kathā vippakatā hoti. atha māgandiyo paribbājako janghāvihāram anucankamamāno anuvicaramāno vena bhāradvājagottassa brāhmanassa aqyaqaram, yena bhaqava tenupasankami, upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi, sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho māgandiyam paribbājakam bhagavā etadavoca. cakkhum kho māgandiya rūpārāmam rūparatam rūpasammuditam, tam tathāgatassa dantam guttam rakkhitam samvutam, tassa ca samvarāya dhammam deseti. idam nu te etam māgandiva sandhāva bhāsitam: 'bhūnahu samano gotamo'ti. etadeva kho pana me bho gotama sandhāva bhāsitam: 'bhūnahu samano gotamo'ti. tam kissa hetu: evam hi no sutte ocaratīti.

pts page 503 q 503

¹⁴⁹⁰bhāradvājo (sīmu)

¹⁴⁹¹ayañca hi (machasam)

¹⁴⁹²ayañca hi (machasam)

- 5. sotam kho māgandiya saddārāmam saddaratam saddasammuditam. tam tathāgatassa dantam guttam rakkhitam samvutam. tassa ca samvarāya dhammam deseti. idam nu te etam māgandiya sandhāya bhāsitam: 'bhūnahu samano gotamo'ti. etadeva kho pana me bho gotama sandhāya bhāsitam: 'bhūnahu samano gotamo'ti. tam kissa hetu: evam hi no sutte ocaratīti.
- **6.** ghānam kho māgandiya gandhārāmam gandharatam gandhasammuditam. tam tathāgatassa dantam guttam rakkhitam samvutam. tassa ca samvarāya dhammam deseti. idam nu te etam māgandiya sandhāya bhāsitam: 'bhūnahu samano gotamo'ti. etadeva kho pana me bho gotama sandhāya bhāsitam: 'bhūnahu samano gotamo'ti. tam kissa hetu: evam hi no sutte ocaratīti.
- 7. jivhā kho māgandiya rasārāmā rasārattā rasasammuditā. sā tathāgatassa dantā guttā rakkhitā saṃvutā. tassā ca saṃvarāya dhammaṃ deseti. idaṃ nu te etaṃ māgandiya sandhāya bhāsitaṃ: 'bhūnahu samaṇo gotamo'ti. etadeva kho pana me bho gotama sandhāya bhāsitaṃ: 'bhūnahu samaṇo gotamo'ti. taṃ kissa hetu: evaṃ hi no sutte ocaratī'ti.
- **8.** kāyo kho māgandiya phoṭṭhabbārāmo phoṭṭhabbarato phoṭṭhabbammudito. so tathāgatassa danto gutto rakkhito saṃvuto. tassa ca saṃvarāya dhammaṃ deseti. idaṃ nu te etaṃ māgandiya sandhāya bhāsitaṃ: 'bhūnahu samaṇo gotamo'ti. etadeva kho pana me bho

1151

gotama sandhāya bhāsitam: 'bhūnahu samaņo gotamo'ti. tam kissa hetu: evam hi no sutte ocaratī'ti.

- 9. mano kho māgandiya dhammārāmo dhammarato dhammasammudito. so tathāgatassa danto gutto rakkhito saṃvuto. tassa ca saṃvarāya dhammaṃ deseti. idaṃ nu te etaṃ māgandiya sandhāya bhāsitaṃ: 'bhūnahu samaṇo gotamo'ti. etadeva kho pana me bho gotama sandhāya bhāsitaṃ: 'bhūnahu samaṇo gotamo'ti. taṃ kissa hetu: evaṃ hi no sutte ocaratī'ti.
- 10. tam kim maññasi māgandiya idhekacco cakkhuviññeyyehi rūpehi paricāritapubbo assa, iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. so aparena samayena rūpānamyeva samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā rūpataṇham pahāya rūpaparilāham paṭivinodetvā vigatapipāso ajjhattam vūpasantacitto vihareyya. imassa pana te māgandiya kimassa vacanīyanti: na kiñci bho gotama.
- 11. tam kim maññasi māgandiya idhekacco sotaviññeyyehi saddehi paricāritapubbo assa, iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. so aparena samayena saddānamyeva samudayañca atthangamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca

bjt page 292 x 292

pts page $504 \neq 504$

yathābhūtam viditvā saddatanham pahāya saddapariļāham paṭivinodetvā vigatapipāso ajjhattam vūpasantacitto vihareyya. imassa pana te māgandiya kimassa vacanīyanti: na kiñci bho gotama.

- 12. taṃ kiṃ maññasi māgandiya idhekacco ghānaviñneyyehi gandhehi paricāritapubbo assa, iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṃhitehi rajanīyehi. so aparena samayena gandhānaṃyeva samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṃ viditvā gandhataṇhaṃ pahāya gandhapariļāhaṃ paṭivinodetvā vigatapipāso ajjhattaṃ vūpasantacitto vihareyya. imassa pana te māgandiya kimassa vacanīyanti: na kiñci bho gotama.
- 13. taṃ kiṃ mañnasi māgandiya idhekacco jivhāviñneyyehi rasehi paricāritapubbo assa, iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṃhitehi rajanīyehi. so aparena samayena rasānaṃyeva samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṃ viditvā rasataṇhaṃ pahāya rasaparilāhaṃ paṭivinodetvā vigatapipāso ajjhattaṃ vūpasantacitto vihareyya. imassa pana te māgandiya kimassa vacanīyanti: na kiñci bho gotama.
- 14. tam kim mañnasi magandiya idhekacco kayaviñneyyehi photthabbehi paricaritapubbo assa, itthehi kantehi manapehi piyarupehi kamupasamhitehi rajaniyehi. so aparena samayena potthabbanamyeva samudayanca atthangamanca assadanca adinavanca nissa-

raņañca yathābhūtam viditvā phoṭṭhabbatanham pahāya phoṭṭhabbapariļāham paṭivinodetvā vigatapipāso ajjhattam vūpasantacitto vihareyya. imassa pana te māgandiya kimassa vacanīyanti: na kinci bho gotama.

- **15.** aham kho pana māgandiya pubbe agāriyabhūto samāno pañcahi kāmaguņehi samappito samaṅgībhūto paricāresim. cakkhuviññeyyehi rūpehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṃhitehi rajanīyehi.
- **16.** sotaviñneyyehi saddehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṃhitehi rajanīyehi.
- **17.** ghānaviñneyyehi gandhehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṃhitehi rajanīyehi.
- **18.** jivhāviññeyyehi rasehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṃhitehi rajanīyehi.
- 19. kāyaviñneyyehi phoṭṭhabbehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṃhitehi rajanīyehi. tassa mayhaṃ māgandiya tayo pāsādā ahesuṃ: eko vassiko eko hemantiko eko gimhiko. so kho ahaṃ māgandiya vassike pāsāde vassike cattāro māse nippurisehi turiyehi paricārayamāno na heṭṭhāpāsādaṃ orohāmi. so aparena samayena kāmānaṃyeva samudayañca atthaṃgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṃ viditvā kāmataṇhaṃ pahāya kāmapariļāhaṃ paṭivinodetvā vigatapipāso ajjhattaṃ vūpasantacitto

viharāmi, so aññe satte passāmi kāmesu avītarāge kāmatanhāhi khajjamāne kāmaparilāhena paridayhamāne kāme patisevante. so tesam na pihemi. na tattha abhiramāmi. tam kissa hetu: yā hayam māgandiya ratī aññatreva kāmehi aññatra akusalehi dhammehi api dibbam sukham samadhigayha titthati, tāva rativā ramamāno hīnassa na pihemi. na tattha abhiramāmi.

- seyyathāpi māgandiya gahapati vā gahapatiputto vā addho mahaddhano mahābhogo pañcahi kāmagunehi samappito samangibhūto paricārevya. cakkhuviññeyyehi rūpehi itthehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. sotaviñañeyyehi saddehi itthehi kantehi manapehi piyarupehi kamupasamhitehi rajanīyehi ghānaviññeyyehi gandhehi itthehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. jivhāviññeyyehi rasehi itthehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīvehi. kāvaviñnevvehi photthabbehi itthehi kantehi manapehi piyarupehi kamūpasamhitehi rajanīyehi. so kāyena sucaritam caritvā vācāya sucaritam caritvā manasā sucaritam caritvā kāvassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapajjevya devānam tāvatimsānam sahavyatam.
- so tattha nandane vane accharāsanghaparivuto 21. dibbehi pañcahi kāmagunehi samappito samangīto paricāreyya. so passeyya gahapatim vā gahapatiputtam vā pañcahi kāmagunehi samappitam samangībhūtam

pts page 505 g 505

paricārayamānam. tam kim maññasi māgandiya, api nu so devaputto nandane vane accharāsaṅghaparivuto dibbehi pañcahi kāmaguṇehi samappito samaṅgībhūto paricārayamāno amussa gahapatissa vā gahapatiputtassa vā piheyya mānusakānam vā pañcannam kāmaguṇānam, mānusakehi vā kāmehi āvaṭṭeyyāti. no hidam bho gotama, tam kissa hetu: mānusakehi bho gotama kāmehi dibbā kāmā abhikkantatarā paṇītatarā cāti.

22. evameva kho aham magandiya pubbe agariyabhūto samāno pañcahi kāmagunehi samappito samangībhūto paricāresim: cakkhuviññevvehi rūpehi itthehi kantehi manapehi piyarupehi kamupasamhitehi rajanīvehi. sotaviñañevvehi saddehi itthehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. ghānaviññeyyehi gandhehi itthehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. jivhāviññeyyehi rasehi itthehi kantehi manapehi pivarupehi kamupasamhitehi rajanīyehi. kāyaviññeyyehi photthabbehi itthehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. so aparena samayena kāmānamyeva samudayañca atthangamañca assādañca ādīnavañca nissaranañca yathābhūtam viditvā kāmatanham pahāya kāmaparilāham pativinodetvā vigatapipāso ajjhattam vūpasantacitto viharāmi. so aññe satte passāmi kāmesu avītarāge kāmatanhāhi khajjamāne kāmaparilāhena paridayhamāne kāme patisevante. so tesam na pihemi, na tattha abhiramāmi, tam kissa hetu: yā ha'yam

pts page 506 q 506

māgandiya rati añnatreva kāmehi annatra akusalehi dhammehi api dibbam sukham samadigayha tiţţhati, tāya ratiyā ramamāno hīnassa na pihemi. na tattha abhiramāmi.

seyyathāpi māgandiya kutthī puriso arugatto pakkagatto kimīhi khajjamāno nakhehi vanamukhāni vippatacchamāno angārakāsuyā kāyam paritāpeyya, tassa mittāmaccā ñātisāļohitā bhisakkam sallakattam upatthāpeyyum, tassa so bhisakko sallakatto bhesajjam kareyya, so tam bhesajjam āgamma kutthehi parimucceyya arogo assa sukhī serī sayamvasī yena kāmangamo. so aññam kuṭṭhim purisam passeyya arugattam pakkagattam kimīhi khajjamānam nakhehi vanamukhāni vippatacchamānam angārakāsuyā kāyam paritāpentam. tam kim maññasi māgandiya, 'api nu so puriso amussa kutthissa purisassa piheyya, angārakāsuyā vā bhesajjapatisevanāya vā'ti. no hidam bho gotama, tam kissa hetu: roge hi bho gotama sati bhesajjena karanīyam hoti, roge asati bhesajjena karanīyam na hotī'ti. evameva kho aham māgandiya pubbe agāriyabhūto samāno pañcahi kāmaguņehi samappito samangībhūto paricāresim. cakkhuviññeyyehi rūpehi itthehi kantehi manapehi piyarupehi kamupasamhitehi rajanīyehi. sotaviñañeyyehi saddehi iţţhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. ghānaviñneyyehi gandhehi itthehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasamhitehi rajanīyehi. jivhāviññeyyehi rasehi itthehi kantehi manapehi piyarupehi kamupasamhitehi rajanīyehi. kāyaviññeyyehi phoţţhabbehi

iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṃhitehi rajanīyehi. so aparena samayena kāmānaṃyeva samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṃ

- 24. viditvā kāmataņham pahāya kāmapariļāham pativinodetvā vigatapipāso ajjhattam vūpasantacitto viharāmi. so aññe satte passāmi kāmesu avītarāge kāmataņhāhi khajjamāne kāmapariļāhena pariḍayhamāne kāme paṭisevante. so tesam na pihemi, na tattha abhiramāmi, tam kissa hetu yā ha'yam māgandiya rati aññatreva kāmehi aññatra akusalehi dhammehi api dibbam sukham samadigayha tiṭṭhati, tāya ratiyā ramamāno hīnassa na pihemi. na tattha abhiramāmi.
- 25. seyyathāpi māgandiya kuṭṭhī puriso arugatto pak-kagatto kimīhi khajjamāno nakhehi vaṇamukhāni vip-patacchamāno aṅgārakāsuyā kāyaṃ paritāpeyya. tas-sa mittāmaccā ñātisāļohitā bhisakkaṃ sallakattaṃ upaṭṭhāpeyyuṃ. tassa so bhisakko sallakatto bhesaj-jaṃ kareyya. so taṃ bhesajjaṃ āgamma kuṭṭhehi pari-mucceyya. arogo assa sukhī serī sayaṃvasī yena kā-maṅgamo. tamenaṃ dve balavanto purisā nānābāhā-su gahetvā aṅgārakāsuṃ upakaḍḍheyyuṃ. taṃ kiṃ maññasi māgandiya, api nu so puriso iti cīti ceva kā-yaṃ sannāmeyyā'ti. evaṃ bho gotama. taṃ kissa hetu: 'asu hi bho gotama aggi dukkhasamphasso ceva mahābhitāpo ca mahāpariļāhocā'ti. taṃ kiṃ maññasi

bjt page 296 x 296 pts page 507 q 507

māgandiya, idāneva nu kho so aggi dukkhasamphasso ceva mahābhitāpo ca mahāparilāho ca, udāhu pubbepi so aggi dukkhasamphasso ceva mahābhitāpo ca mahāpariļāho cāti. idāni ceva bho gotama so aggi dukkhasamphasso ceva mahābhitāpo ca mahāparilāho ca. pubbepi so aggi dukkhasamphasso ceva mahābhitāpo ca mahāparilāho ca, asuhi ca bho gotama kuṭṭhī puriso arugatto pakkagatto kimīhi khajjamāno nakhehi vanamukhāni vippatacchamāno upahatindriyo dukkhasamphasseyeva aggismim sukhamiti viparītasaññam paccalatthāti. evameva kho māgandiya atītampi addhānam kāmā dukkhasamphassā ceva mahābhitāpā ca mahāparilāhā ca. anāgatampi addhānam kāmā dukkhasamphassā ceva mahābhitāpā ca mahāparilāhā ca, etarahipi paccuppannam addhānam kāmā dukkhasamphassā ceva mahābhitāpā ca mahāparilāhā ca. ime ca māgandiya sattā kāmesu avītarāgā kāmatanhāhi khajjamānā kāmaparilāhena paridayhamānā upahatindriyā dukkhasamphassesveva¹⁴⁹³ kāmesu sukhamiti viparītasaññam paccalatthum.

26. seyyathāpi māgandiya kuṭṭhī puriso arugatto pakkagatto kimīhi khajjamāno nakhehi vaṇamukhāni vippatacchamāno aṅgārakāsuyā kāyaṃ paritāpeti. yathā yathā kho māgandiya asu kuṭṭhī puriso arugatto pakkagatto kimīhi khajjamāno nakhehi vaṇamukhāni vippatacchamāno aṅgārakāsuyā kāyaṃ paritāpeti, tathā tathāssa tāni vaṇamukhāni asucitarāni ceva honti dug-

 $^{^{1493}} dukkhasamphassesu yeva (machasam, syā) pts page 508 q<math display="inline">508$

gandhatarāni ca pūtikatarāni ca. hoti ceva kāci sātamattā assādamattā yadidam vaņamukhānam kaņḍūvanahetu. evameva kho māgandiya sattā kāmesu avītarāgā kāmatanhāhi khajjamānā kāmapariļāhena pariḍayhamānā kāme paṭisevanti. yathā yathā kho māgandiya sattā kāmesu avītarāgā kāmatanhāhi khajjamānā kāmapariļāhena pariḍayhamānā kāme paṭisevanti, tathā tathā tesam sattānam kāmatanhā ceva pavaḍḍhati, kāmapariļāhena ca pariḍayhanti. hoti ceva kāci sātamattā assādamattā yadidam pañca kāmaguņe paṭicca.

27. tam kim maññasi māgandiya: api nu te dittho vā suto vā rājā vā rājamahāmatto vā pañcahi kāmagunehi samappito samangībhūto paricārayamāno kāmatanham appahāya kāmaparilāham appativinodetvā vigatapipāso ajjhattam vūpasantacitto vihāsi vā, viharati vā, viharissati vāti. no hidam bho gotama. sādhu māgandiya, mayāpi kho etam māgandiya neva dittham na sutam rājā vā rājamahāmatto vā pañcahi kāmagunehi samappito samangibhūto paricārayamāno kāmatanham appahāva kāmaparilāham appativinodetvā vigatapipāso ajjhattam vūpasantacitto vihāsi vā, viharati vā, viharissati vā. atha kho māgandiya ye hi keci samanā vā brāhmanā vā vigatapipāsā ajjhattam vūpasantacittā vihamsu¹⁴⁹⁴ vā, viharanti vā, viharissanti vā. sabbe te kāmānamyeva samudayanca atthangamanca assādañca ādīnavañca nissaranañca yathābhūtam viditvā kāmatanham pahāya kāmaparilāham pativino-

bjt page 298 x 298

¹⁴⁹⁴vihariṃsu (sīmu); vihāsuṃ (machasaṃ)

detvā vigatapipāsā ajjhattam vūpasantacittā vihamsu vā, viharanti vā, viharissanti vāti.

- **28.** atha kho bhagavā tāyam velāyam imam udānam udānesi:
- **29.** ārogyaparamā lābhā nibbānam paramam sukham, aṭṭhaṅgiko ca maggānam khemam amatagāminanti.
- **30.** evam vutte māgandiyo paribbājako bhagavantam etadavoca : 'acchariyam bho gotama, abbhutam bho gotama, yāva subhāsitancidam bhotā gotamena:
- **31.** 'ārogyaparamā lābhā nibbānam paramam sukha'nti
- **32.** mayāpi kho etam bho gotama sutam pubbakānam paribbājakānam ācariyapācariyānam bhāsamānānam:
- 33. 'ārogyaparamā lābhā nibbānam paramam sukha'nti
- **34.** tayidam bho gotama sametīti.
- **35.** yampana te etam māgandiya sutam pubbakānam paribbājakānam ācariyapācariyānam bhāsamānānam:

pts page 509 q 509

36. 'ārogyaparamā lābhā nibbānam paramam sukha'nti 'katamantam ārogyam, katamantam nibbāna'nti. evam vutte māgandivo paribbājako sakāneva sudam gattāni pāninā anomajjati. idantam bho gotama ārogyam, idantam nibbānam, aham hi bho gotama etarahi arogo sukhī, na mam kiñci ābādhayatī'ti. sevvathāpi māgandiva jaccandho puriso, so na passeyya kanhasukkani rūpani, na passeyya nīlakāni rūpāni, na passeyya pītakāni rūpāni, na passeyya lohitakāni rūpāni, na passeyya mañjetthakāni¹⁴⁹⁵ rūpāni, na passeyya samayisamam, na passeyya tārakarūpāni, na passeyya candimasuriye, so sunevva cakkhumato bhāsamānassa: 'chekam vata bho odātam vattham abhirūpam nimmalam sucinti¹⁴⁹⁶. so odātapariyesanam careyya. tamenam aññataro¹⁴⁹⁷ puriso telamasikatena 1498 sāhulacīvarena 1499 1500 vañceyya: idante amho purisa odātam vattham abhirūpam nimmalam sucinti. so tam patiganheyya, patiggahetvā pārupeyya, pārupitvā attamano attamanavācam nicchāreyya: 'chekam vata bho odātam vattham abhirūpam nimmalam suci'nti, tam kim maññasi māgandiya, api nu so jaccandho puriso jananto passanto amum telamasikatam sāhulacīvaram patiganheyva, patiggahetvā pārupeyya, pārupitvā attamano attamanavācam nicchārevya: 'chekam vata bho odātam vattham abhi-

bjt page 300 x 300

¹⁴⁹⁵mañjiṭṭhakāni (machasaṃ)

¹⁴⁹⁶sucīti (machasam)

 $^{^{1497}}$ tamenaññataro (s $\overline{\text{i}}$ mu)

¹⁴⁹⁸telamalikatena (macasaṃ)

¹⁴⁹⁹sāhuļīcīrena (machasaṃ)

¹⁵⁰⁰sāhulīcīrena (machasam)

rūpam nimmalam suci'nti, udāhu cakkhumato saddāyāti. ajānanto hi bho gotama apassanto so jaccandho puriso amum telamasikatam sāhuļacīvaram paṭiganheyya, paṭiggahetvā pārupeyya, pārupitvā attamano attamanavācam nicchāreyya: chekam vata bho odātam vattham abhirūpam nimmalam sucinti, cakkhumate saddhāyāti. evameva kho māgandiya aññatitthiyā paribbājakā andhā acakkhukā, ajānantā ārogyam, apassantā nibbānam. atha ca pani'mam gātham bhāsanti.

- **37.** 'ārogya paramā lābhā nibbānam paramam sukha'nti.
- **38.** pubbakehesā māgandiya arahantehi sammāsambuddhehī gāthā bhāsitā.
- **39.** 'ārogyaparamā lābhā nibbānam paramam sukham atthangiko ca maggānam khemam amatagāmina'nti.
- **40.** sā etarahi anupubbena puthujjanagatā. ayaṃ kho pana māgandiya kāyo rogabhūto gaṇḍabhūto sallabhūto aghabhūto ābādhabhūto. so tvaṃ imaṃ kāyaṃ rogabhūtaṃ gaṇḍabhūtaṃ sallabhūtaṃ aghabhūtaṃ ābādhabhūtaṃ 'idaṃ taṃ bho gotama ārogyaṃ idaṃ taṃ nibbāna'nti vadesi. taṃ hi te māgandiya ariyaṃ cakkhuṃ natthi yena tvaṃ ariyena cakkhunā ārogyaṃ jāneyyāsi, nibbānaṃ passeyyāsīti.

- **41.** evam pasanno aham bhoto gotamassa, pahoti me bhavam gotamo tathā dhammam desetum, yathāham ārogyam jāneyyam, nibbānam passeyya'nti.
- seyyathāpi māgandiya jaccandho puriso, so na **42**. passeyya kanhasukkāni rūpāni, na passeyya nīlakāni rūpāni, na passeyya pītakāni rūpāni, na passeyya lohitakāni rūpāni, na passevva mañjetthakāni rūpāni, na passeyya samavisamam, na passeyya tārakarūpāni, na passevya candimasuriye, tassa mittāmaccā ñātisālohitā bhisakkam sallakattam upatthāpeyyum. tassa so bhisakko sallakatto bhesajjam kareyya, so tam bhesajjam āgamma na cakkhūni uppādeyya, na cakkhūni visodhevva. tam kim maññasi māgandiya, nanu so vejjo vāvadeva kilamathassa vighātassa bhāgī assā'ti. evam bho gotama. evameva kho māgandiva ahañceva¹⁵⁰¹ te dhammam deseyyam idantam ārogyam, idantam nibbānanti. so tvam ārogyam na jāneyyāsi, nibbānam na passevyāsi, so mamassa kilamatho, sā mamassa vihesā'ti.
- **43.** evam pasanno aham bhoto gotamassa, pahoti me bhavam gotamo tathā dhammam desetum, yathāham ārogya jāneyyam nibbānam passeyyanti.
- **44.** seyyathāpi māgandiya jaccandho puriso so na passeyya kaṇhasukkāni rūpāni, na passeyya nīlakāni

bjt page 302 x 302 ¹⁵⁰¹ahañce (machasaṃ) pts page 511 g 511

rūpāni, na passeyya pītakāni rūpāni, na passeyya lohitakāni rūpāni, na passeyva manjetthakāni rūpāni, na passeyya samavisamam, na passeyya tārakarūpāni, na passeyya candimasuriye. so suneyya cakkhumato bhāsamānassa 'chekam vata bho odātam vattham abhirūpam nimmalam suci'nti. so odātaparivesanam carevva. tamenaññataro puriso telamasikatena sāhuļacīvarena¹⁵⁰² vañceyya, idante ambho purisa odātam vattham abhirūpam nimmalam sucinti. so tam patiganheyya, paţiggahetvā pārupeyya. tassa mittāmaccā ñātisāļohitā bhisakkam sallakattam upatthāpeyyum. tassa so bhisakko sallakatto bhesajjam kareyya: uddhavirecanam¹⁵⁰³ adhovirecanam añjanam paccañjanam natthukammam, so tam bhesajjam āgamma cakkhūni uppādeyya, cakkhūni visodheyya. tassa saha cakkhuppādā yo amusmim telamasikate sāhulacīvare chandarāgo, so pahīyetha. tañca nam purisam amittatopi daheyya. paccatthikatopi daheyya. api ca jīvitā voropetabbam maññeyya, 'dīgharattam vata bho aham iminā purisena telamasikatena sāhulacīvarena nikato vañcito paluddho. 'idante ambho purisa odātam vattham chekam abhirūpam¹⁵⁰⁴ nimmalam sucinti. evameva kho māgandiya ahañceva te dhammam deseyyam: 'idantam ārogyam, idantam nibbāna'nti. so tvam ārogyam jāneyyāsi, nibbānam passeyyāsi. tassa te saha cakkhuppādā yo pañcasupādānakkhandhesu chandarāgo, so pahīyetha, api ca te evamassa dīgharattam vata bho aham

¹⁵⁰²sāhuļacīrena (machasaṃ)

¹⁵⁰³uddham virecanam (machasam)

¹⁵⁰⁴vattham abhirūpam (machasam, pts)

iminā cittena nikato cañcito paluddho,aham hi rūpamyeva upādiyamāno upādiyim, vedanamyeva upādiyamāno upādiyim, sañnamyeva upādiyamāno upādiyim, sankhāreyeva upādiyamāno upādiyim, viñnānamyeva upādiyamāno upādiyim. tassa me upādānapaccayā bhavo, bhava paccayā jāti, jātipaccayā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hotī'ti.

- **45.** evam pasanno aham bhoto gotamassa: pahoti me bhavam gotamo tathā dhammam desetum, yathāham imamhā āsanā anandho vuṭṭhaheyya'nti.
- **46.** tena hi tvam māgandiya sappurise bhajeyyāsi, yato kho tvam māgandiya sappurise bhajissasi, tato tvam māgandiya saddhammam sossasi. yato kho tvam māgandiya saddhammam sossasi, tato tvam māgandiya dhammānudhammam paṭipajjissasi. yato kho tvam māgandiya dhammānudhammam paṭipajjissasi, tato tvam māgandiya sāmamyeva ñassasi, sāmam dakkhisi¹⁵⁰⁵. ime rogā gaṇḍā sallā, idha rogā gaṇḍā sallā aparisesā nirujjhanti, tassa me upādānanirodhā bhavanirodho, bhavanirodhā jātinirodho, jātinirodhā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti, evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī'ti.

bjt page 304 x 304

pts page 512 q 512

¹⁵⁰⁵dakkhissasi (machasam, sīmu)

- 47. evam vutte māgandiyo paribbājako bhagavantam etadavoca: abhikkantam bho gotama abhikkantam bho gotama, seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya' andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, 'cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti, evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhavantam gotamam saranam gacchāmi dhammañca bhikkhusanghañca. labheyyāham bhoto gotamassa santike pabbajjam, labheyyam upasampada'nti.
- **48.** yo kho māgandiya aññatitthiyapubbo imasmim dhammavinaye ākaṅkhati pabbajjam, ākaṅkhati upasampadam, so cattāro māse parivasati, catunnam māsānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājenti, upasampādenti bhikkhubhāvāya. api ca mettha puggalacemattatā viditāti.
- **49.** sapaca bhante aññatitthiyapubbā imasmim dhammavinaye ākaṅkhantā pabbajjam ākaṅkhantā upasampadam, cattāro māse parivasanti, catunnam māsānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājenti. upasampādenti bhikkhubhāvāya. aham cattāri vassāni parivasissāmi. catunnam mam vassānam accayena āraddhacittā bhikkhū pabbājentu, upasampādentu bhikkhubhāvāyāti.

bjt page 306 x 306

pts page 513 q 513

50. alattha kho māgandiyo paribbājako bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadam. acirūpasampanno kho panāyasmā māgandiyo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto na cirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyāti abbhaññāsi. aññataro ca kho panāyasmā māgandiyo arahatam ahosīti.

Māgandiyasuttam pañcamam

1506

bjt page 308 x 308

¹⁵⁰⁶māgandiyasuttam niţţhitam (machasam)

3.6 Sandakasuttam

evam me sutam: ekam samayam bhaqavā kosambiyam viharati ghositārāme, tena kho pana samayena sandako paribbājako pilakkha guhāyam pativasati mahatiyā paribbājakaparisāya saddhim pañcamattehi paribbājakasatehi. atha kho āvasmā ānando sāvanhasamayam patisallānā vutthito bhikkhū āmantesi 'āyāmāvuso yena devakaţasobbho¹⁵⁰⁷ tenupasaṅkamissāma guhādassanāyā'ti. evamāvusoti kho te bhikkhū āyasmato ānandassa paccassosum. atha kho āyasmā ānando sambahulehi bhikkhūhi saddhim vena devakatasobbho tenupasankami. tena kho pana samayena sandako paribbājako mahatiyā paribbājakaparisāya saddhim nisinno hoti unnādiniyā uccāsaddamahāsaddāya 1508 anekavihitam tiracchānakatham kathentiyā. seyyathīdam: rājakatham corakatham mahāmattakatam senākatham bhayakatham yuddhakatham annakatham pānakatham vatthakatham vanakatham savanakatham mālākatham gandhakatham ñātikatham gāmakatham nigamakatham nagarakatham janapadakatham itthikatham purisakatham¹⁵⁰⁹ sūrakatham visikhākatham kumbhatthānakatham pubbapetakatham nānattakatham lokakkhāvikam samuddakkhāvikam itibhavābhavakatham iti vā.

¹⁵⁰⁷devakatasobbho (sīmu, machasaṃ, syā)

¹⁵⁰⁸uccāsaddāya mahāsaddāya (pts)

 $^{^{1509}}$ purisakatham (machasam, syā, pts) ūnam pts page 514 q 514

- 2. addasā kho sandako paribbājako āyasmantam ānandam dūratova āgacchantam. disvāna sakam parisam santhapesi¹⁵¹⁰ appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha, ayam samanassa gotamassa sāvako āgacchati samano ānando. yāvatā kho pana samanassa gotamassa sāvakā kosambiyam paṭivasanti ayam tesam aññataro samano ānando. appasaddakāmā kho pana te āyasmanto appasaddavinītā appasaddassa vannavādino, appevanāma appasaddam parisam viditvā upasankamitabbam maññeyyā'ti. atha kho te paribbājakā tunhī ahesum.
- 3. atha kho āyasmā ānando yena sandako paribbājako tenupasaṅkami. atha kho sandako paribbājako āyasmantaṃ ānandaṃ etadavoca: etu kho bhavaṃ ānando, svāgataṃ¹⁵¹¹ bhoto ānandassa cirassaṃ kho bhavaṃ ānando imaṃ pariyāyamakāsi yadidaṃ idhāgamanāya, nisīdatu bhavaṃ ānando, idamāsanaṃ paññattanti. nisīdi kho āyasmā ānando paññatte āsane. sandakopi kho paribbājako aññataraṃ nīcaṃ āsanaṃ gahetvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinnaṃ kho sandakaṃ paribbājakaṃ āyasmā ānando etadavoca: 'kāyanuttha sandaka etarahi kathāya sannisinnā, kā ca pana vo antarā kathā vippakatā'ti. tiṭṭhatesā bho ānanda kathā, yāya mayaṃ etarahi kathāya sannisinnā. nesā bhoto ānandassa kathā dullabhā bhavissati pacchāpi savaṇāya. sādhu vata bhavantaṃyeva ānandaṃ paṭi-

¹⁵¹⁰santhāpesi (machasam)

¹⁵¹¹sāgataṃ (sīmu)

bjt page 310 x 310

bhātu sake ācariyake dhammī kathā'ti. tena hi sandaka suṇāhi, sādhukaṃ manasi karohi, bhāsissāmī'ti. evaṃ bhoti kho sandako paribbājako āyasmato ānandassa paccassosi. āyasmā ānando etadavoca:

- **4.** 'cattārome sandaka tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena abrahmacariyavāsā akkhātā, cattāri ca anassāsikāni brahmacariyāni akkhātāni, yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya vasanto vā¹⁵¹² na ārādheyya ñāyam dhammam kusala'nti.
- **5.** katame pana te bho ānanda tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena cattāro abrahmacariyavāsā akkhātā, yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya vasanto vā na ārādheyya ñāyam dhammam kusalanti:
- **6.** idha sandaka ekacco satthā evaṃvādī hoti evaṃdiṭṭhī: 'natthi dinnaṃ natthi yiṭṭhaṃ natthi hutaṃ natthi sukaṭadukkaṭānaṃ kammānaṃ phalaṃ vipāko natthi ayaṃ loko natthi paro loko natthi mātā natthi pitā natthi sattā opapātikā natthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokaṃ parañca lokaṃ sayaṃ abhiññā sacchikatvā pavedenti, cātummahābhūtiko¹⁵¹³ ayaṃ puriso yadā kālaṃ karoti

¹⁵¹²vasanto ca (machasaṃ, syā) pts page 515 q 515

¹⁵¹³cātumahābhūtiko (machasaṃ)

pathavī pathavīkāyam anupeti anupagacchati. āpo āpokāyam anupeti anupagacchati, tejo tejokāyam anupeti anupagacchati, vāyo vāyokāyam anupeti anupagacchati, ākāsam indriyāni sankamanti, āsandipancamā purisā matam ādāya gacchanti, yāva āļāhanā padāni paññavanti, kapotakani atthini bhavanti, bhassantahutiyo dattupaññattam yadidam danam tesam tuccham musā vilāpo ve keci atthikavādam vadanti, bāle ca pandite ca kāyassa bhedā ucchijjanti vinassanti na honti parammaranā'ti, tatra sandaka viññū puriso iti paţisañcikkhati: 'ayam kho bhavam satthā evamvādī evamditthī. 'natthi dinnam natthi yittham natthi hutam natthi sukatadukkatānam kammānam phalam vipāko natthi ayam loko natthi paro loko natthi mātā natthi pitā natthi sattā opapātikā natthi loke samanabrāhmanā sammaggatā sammāpatipannā, ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedenti, cātummahābhūtiko ayam puriso, yadā kālam karoti pathavī pathavīkāyam anupeti anupagacchati, āpo āpokāyam anupeti anupagacchati, tejo tejokāyam anupeti anupagacchati, vāyo vāyokāyam anupeti anupagacchati, ākāsam indrivāni sankamanti, āsandi pancamā purisā matam ādāya gacchanti, yāva āļāhanā padāni paññāyanti, kāpotakāni atthīni bhavanti, bhassantāhutiyo, dattupaññattam yadidam danam, tesam tuccham musā vilāpo ye keci atthikavādam vadanti, bāle ca pandite ca kāvassa bhedā ucchijianti, vinassanti, na honti parammaranāti. sace imassa bhoto satthuno sac-

bjt page 312 x 312

cam vacanam, akatena me ettha katam, abbusitena 1514 me ettha vusitam, ubhopi mayam ettha samasamā sāmaññam pattā, yo cāham na vadāmi: 'ubho kāyassa bhedā ucchijjissāma vinassissāma, na bhavissāma parammaranā'ti. atirekam kho panimassa bhoto satthuno naggiyam mundiyam ukkutikappadhānam kesamassulocanam, yoham puttasambādhasayanam ajjhāvasanto kāsikacandanam paccanubhonto mālāgandhavilepanam dhārento jātarūparajatam sādiyanto iminā bhotā satthārā samasamagatiko bhavissāmi abhisamparāyam, soham kimjananto kimpassanto imasmim satthari brahmacariyam carissāmi, so abrahmacariyam vāso aya'nti iti viditvā tasmā brahmacariyā nibbijja pakkamati. ayam kho sandaka tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena pathamo abrahmacariyavāso akkhāto yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya, vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalam.

7. punacaparam sandaka idhekacco satthā evamvādī hoti evamdiţṭhī: 'karato¹⁵¹⁵ kārayato chindato chedāpayato pacato pācayato¹⁵¹⁶ socayato socāpayato kilamato kilamāpayato phandato phandāpayato pāṇamatipātayato adinnam ādiyato sandhim chindato nillopam harato ekāgārikam karoto paripanthe tiṭṭhato paradāram gacchato musābhaṇato, karato na karīya-

¹⁵¹⁴avusitena (machasaṃ, pts)

pts page 516 q 516

¹⁵¹⁵karoto (machasaṃ)

¹⁵¹⁶pacāpayato (machasam, syā)

ti pāpaṃ khurapariyantena cepi cakkena yo imissā paṭhaviyā pāṇe ekamaṃsakhalaṃ¹⁵¹⁷ ekamaṃsapuñ-jaṃ¹⁵¹⁸ kareyya, natthi tato nidānaṃ pāpaṃ, natthi pāpassa āgamo dakkhiṇañcepi gaṅgāya tīraṃ gaccheyya hananto ghātento chindanto chedāpento pacanto pācento¹⁵¹⁹ natthi tato nidānaṃ pāpaṃ, natthi pāpassa āgamo, uttarañcepi gaṅgāya tīraṃ gaccheyya dadanto dāpento yajanto yājento¹⁵²⁰ natthi tato nidānaṃ puññaṃ, natthi puññassa āgamo, dānena damena saṃ-yamena saccavajjena natthi puññaṃ, natthi puññassa āgamo'ti.

8. tatra sandaka viññū puriso iti paţisañcikkhati: ayaṃ kho bhavaṃ satthā evaṃvādī evaṃdiṭṭhī: 'karato kārayato chindato chedāpayato pacato pācayato socayato kilamayato phandato phandāpayato pāṇamatipātayato adinnaṃ ādiyato sandhiṃ chindato nillopaṃ harato ekāgārikaṃ karoto paripanthe tiṭṭhato paradāraṃ gacchato musābhaṇato karato na karīyati pāpaṃ. khurapariyantena cepi cakkena yo imissā paṭhaviyā pāṇe ekamaṃsakhalaṃ ekamaṃsapuñjaṃ kareyya, natthi tato nidānaṃ pāpaṃ, natthi pāpassa āgamo. dakkhiṇañcepi gaṅgāya tīraṃ gaccheyya hananto ghātento chindanto chedāpento pacanto pācento natthi tato nidānaṃ pāpam, natthi pāpassa āgamo. uttarañcepi

¹⁵¹⁷ ekam mamsakhalam (machasam, syā)

¹⁵¹⁸ekaṃ puñjaṃ (machasaṃ, syā)

¹⁵¹⁹pācāpentā (machasaṃ)

¹⁵²⁰sajāpento (machasaṃ, syā)

bit page 314 x 314

gaṅgāya tīraṃ gaccheyya dadanto dāpento yajanto yājento natthi tato nidānaṃ puññaṃ, natthi puññassa āgamo, dānena damena saṃyamena saccavajjena natthi puññaṃ, natthi puññassa āgamoti.

- sace imassa bhoto satthuno saccam vacanam, akatena me ettha katam, abbusitena me ettha vusitam. ubhopi mayam ettha samasamā sāmaññam pattā vo cāham na vadāmi, 'ubhinnam kurutam na karīyati pāpa'nti. atirekam kho panimassa bhoto satthuno naggiyam mundiyam ukkutikappadhanam kesamassulocanam, yoham puttasambādhasayanam ajjhāvasanto kāsikacandanam paccanubhonto mālāgandhavilepanam dhārento jātarūparajatam sādiyanto iminā bhotā satthārā samasamagatiko bhavissāmi abhisamparāyam. soham kimjananto kimpassanto imasmim satthari brahmacariyam carissāmi, so 'abrahmacariyavāso ayanti' iti viditvā tasmā brahmacariyā nibbijja pakkamati¹⁵²¹. ayam kho sandaka tena bhagayatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena dutivo abrahmacariyavāso akkhāto, yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya, vasanto vā na ārādheyya ñāyam dhammam kusalam.
- **10.** punacaparam sandaka idhekacco satthā evamvādī hoti evamdiṭṭhī: natthi hetu natthi paccayo sattānam sankilesāya, ahetu appaccayā sattā sankilissanti. natthi hetu natthi paccayo sattānam visuddhiyā, ahetu appaccayā sattānam visuddhiyā, ahetu appaccayo sattānam visudhiya v

¹⁵²¹ nibbijjāpakkamati (sīmu)

paccayā sattā visujjhanti. natthi balam natthi viriyam natthi purisatthāmo natthi purisaparakkamo, sabbe sattā sabbe pāṇā sabbe bhūtā sabbe jīvā avasā abalā aviriyā niyatisangatibhāvapariṇatā chassevābhijātisu sukhadukkham paṭisamvedentī'ti.

11. tatra sandaka viññū puriso iti patisañcikkhati: 'ayam kho bhavam satthā evamvādī evamditthī: natthi hetu natthi paccayo sattānam sankilesāya. ahetu appaccayā sattā sankilissanti. natthi hetu natthi paccayo sattānam visuddhivā, ahetu appaccavā sattā visujihanti. natthi balam natthi viriyam natthi purisatthāmo natthi purisaparakkamo, sabbe sattā sabbe pāṇā sabbe bhūtā sabbe jīvā avasā abalā avirivā nivatisangatibhāvaparinatā chassevābhijātisu sukhadukkham paţisamvedentī'ti. sace imassa bhoto satthuno saccam vacanam, akatena me ettha katam, abbusitena me ettha vusitam. ubhopi mayam ettha samasamā sāmaññam pattā, vocāham na vadāmi, ubho ahetu appaccavā visujjhissāmā'ti. atirekam kho panimassa bhoto satthuno naggiyam mundiyam ukkutikappadhānam kesamassu locanam, yoham puttasambādhasayanam ajjhāvasanto kāsikacandanam paccanubhonto mālāgandhavilepanam dhārento jātarūparajatam sādiyanto iminā bhotā satthārā samasamagatiko bhavissāmi abhisamparāyam. soham kimjananto kimpassanto imasmim satthari brahmacariyam carissāmi. so abrahmacariyavāso ava'nti iti viditvā tasmā brahmacariyā nibbijja pakka-

pts page 517 q 517

bjt page 316 x 316

mati. ayam kho sandaka tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena tatiyo abrahmacariyavāso akkhāto, yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalam.

- 12. punacaparam sandaka idhekacco satthā evamvādī hoti evamdiţţhī: sattime kāyā akaţā akaṭavidhā animmitā animmātā vañjhā kūṭaṭṭhā esikaṭṭhāyiṭṭhitā. te na iñjanti na viparinamanti¹⁵²². nāññamaññam vyābādhenti. nālam aññamaññassa sukhāya vā dukkhāya vā sukhadukkhāya vā. katame satta: paṭhavīkāyo āpokāyo tejokāyo vāyo kāyo sukhe dukkhe jīve sattime. ime satta kāyā akaṭā akaṭavidhā animmitā animmātā vañjhā kūṭaṭṭhā esikaṭṭhāyiṭṭhitā. te na iñjanti, na viparinamanti, nāññamaññam vyābādenti, nālam aññamaññassa sukhāya vā dukkhāya vā sukhadukkhāya vā. tattha natthi hantā vā ghātetā vā sotā vā sāvetā vā viññātā vā viññāpetā vā yepi tiṇhena satthena sīsam chindati. na koci kañci jīvitā voropeti. sattannam tveva kāyānamantarena sattham vivaramanupatati.
- 13. cuddasa kho panimāni yonipamukhasatasahassāni saṭṭhiñca satāni cha ca satāni. pañca ca kammuno satāni pañca ca kammāni tīṇi ca kammāni kamme ca aḍḍhakamme ca, dvaṭṭhi paṭipadā, dvaṭṭhantarakappā, chaļābhijātiyo, aṭṭha purisabhūmiyo, ekūnapaññāsa

¹⁵²²viparināmenti (machasam, syā) bit page 318 x 318

ājīvasate¹⁵²³, ekūnapaññāsa paribbājakasate, ekūnapaññāsa nāgāvāsasate, vīse indrivasate, timse nirayasate, chattimsa rajodhātuyo, satta saññīgabbhā, satta asaññīgabbhā, satta niganṭhīgabbhā¹⁵²⁴, satta devā, satta mānusā, satta pesācā¹⁵²⁵, satta sarā, satta pavutā¹⁵²⁶, satta papātā, satta papātasatāni, sattasupinā, sattasupinasatāni, cullāsītimahākappuno¹⁵²⁷ satasahassāni vāni bāle ca pandite ca sandhāvitvā samsaritvā dukkhassantam karissanti. tattha natthi imināham sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā aparipakkam vā kammam paripācessāmi, paripakkam vā kammam phussa phussa byantīkarissāmīti¹⁵²⁸. hevam natthi donamite sukhadukkhe, pariyantakate samsāre, natthi hāyanavaddhane, natthi ukkamsāvakamse. seyyathāpi nāma suttagule khitte nibbethiyamānameva paleti, evamevam bāle vā pandite vā sandhāvitvā samsaritvā dukkhassantam karissantīti.

14. tatra sandaka viññū puriso iti paṭisañcikkhati: ayaṃ kho bhavaṃ satthā evaṃvādī evandiṭṭhī: sattime kāyā akaṭā akaṭavidhā animmitā animmātā vañjhā kūṭaṭṭhā esikaṭṭhāyiṭṭhitā. te na iñjanti, na viparinamanti, nāññamaññaṃ vyābādhenti, nālaṃ aññamaññassa sukhāya vā dukkhāya vā sukhadukkhāya vā. katame

¹⁵²³ājīvakasate (sīmu, machasaṃ)

pts page 518 q 518

¹⁵²⁴niganthagabbhā (syā)

¹⁵²⁵pisācā (machasaṃ, syā)

¹⁵²⁶pamuṭā (sīmu)

¹⁵²⁷mahākappino (machasam, sya)

¹⁵²⁸byantimkarissāmīti (machasam)

satta: paṭhavīkāyo āpokāyo tejokāyo vāyokāyo sukhe dukkhe jīve sattime. ime satta kāyā akaṭā akaṭavidhā animmitā animmātā vañjhā kūṭaṭṭhā esikaṭṭhāyiṭṭhitā. te na iñjanti, na viparinamanti, nāññamaññaṃ vyābādhenti. nālaṃ aññamaññassa sukhāya vā dukkhāya vā sukhadukkhāya vā. tattha natthi hantā vā ghātetā vā sotā vā sāvetā vā viññātā vā viññāpetā vā yopi tiṇhena satthena sīsaṃ chindati, na koci kañci jīvitā voropeti, sattannaṃ yeva kāyānamantarena satthaṃ vivaramanupatati.

- 15. cuddasa kho panimāni yoni pamukhasatasahassāni saṭṭhi ca satāni cha ca satāni pañca ca kammuno satāni pañca ca kammāni tīṇi ca kammāni kamme ca aḍḍhakamme ca dvaṭṭhipaṭipadā dvaṭṭhantarakappā chaṭābhijātiyo aṭṭha purisabhūmiyo ekūnapaññāsa ājīvasate ekūnapaññāsa paribbājakasate ekūnapaññāsa nāgāvāsasate vīse indirayasate tiṃse nirayasate chattiṃsa rajodhātuyo satta saññīgabbhā satta asaññīgabbhā satta nigaṇṭhīgabbhā sattadevā sattamānusā sattapesācā satta sarā satta pavuṭā satta papātā satta papātasatāni satta supinā supinasatāni cullāsīti mahākappuno satasahassāni. yāni bāle ca
- **16.** paṇḍite ca sandhāvitvā saṃsaritvā dukkhassantaṃ karissanti. tattha natthi imināhaṃ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā aparipakkaṃ vā kammaṃ paripācessāmi, paripakkaṃ vā phussa phussa

bjt page 320 x 320

vyantīkarissāmīti. hevam natthi doņamite sukhadukkhe, pariyantakaţe saṃsāre, natthi hāyanavaḍḍhane natthi ukkaṃsāvakaṃse. seyyathāpi nāma suttaguļe khitte nibbeţhiyamānameva paleti. evamevaṃ bāle ca paṇḍite ca sandhāvitvā saṃsaritvā dukkhassannaṃ karissantī'ti.

sace imassa bhoto satthuno saccham vacanam, akatena me ettha katam abbusitena me ettha vusitam. ubhopi mayam ettha samasamā sāmaññam pattā, yo cāham na vadāmi: ubho sandhāvitvā samsaritvā dukkhassantam karissāmā'ti. atirekam kho panimassa bhoto satthuno naggiyam mundiyam ukkutikappadhānam kesamassulocanam, voham puttasambādhasavanam1 ajjhāvasanto kāsikacandanam paccanubhonto mālāgandhavilepanam dhārento jātarūparajatam sādiyanto iminā bhotā satthārā samasamagatiko bhavissāmi abhisamparāyam. soham kimjānanto kimpassanto imasmim satthari brahmacariyam carissāmi, so abrahmacariyavāso ayanti iti viditvā tasmā brahmacarivā nibbijja pakkamati ayam kho sandaka tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena catuttho abrahmacariyavāso akkhāto yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya vasanto vā nārādheyya ñayam dhammam kusalam. ime kho te sandaka tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena cattāro abrahmacariyavāsā akkhātā vattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalanti.

pts page 519 q 519

- 18. acchariyam bho ānanda, abbhutam bho ānanda, yāvañcidam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena cattāro abrahmacariyavāsā vasamānā abrahmacariyavāsāti akkhātā yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya, vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalanti.
- 19. katamāni pana tāni bho ānanda tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena cattāri anassāsikāni brahmacariyāni akkhātāni yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalanti:
- 20. idha sandaka ekacco satthā sabbaññū sabbadas-sāvī aparisesaṃ ñāṇadassanaṃ paṭijānāti: carato ca me tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satataṃ samitaṃ ñāṇadassanaṃ paccupaṭṭhitanti. so suññampi agāraṃ pavisati, piṇḍampi na labhati, kukkuropi ḍasati¹⁵²⁹, caṇḍenapi hatthinā samāgacchati, caṇḍenapi assena samāgacchati, caṇḍenapi goṇena samāgacchati, itthiyāpi purisassapi nāmampi gottampi pucchati, gāmassapi nigamassapi nāmampi maggampi pucchati, so kimidanti puṭṭho samāno suññaṃ me agāraṃ pavisitabbaṃ ahosi, tena pāvisiṃ. piṇḍaṃ me aladdhabbaṃ ahosi, tena nālatthaṃ. kukkurena ḍasitabbaṃ ahosi, tena samāgamaṃ¹⁵³⁰. caṇḍena assena samā-

bjt page 322 x 322

¹⁵²⁹daṃsati (machasaṃ)

¹⁵³⁰samāgamim (machasam)

gantabbam ahosi, tena samāgamam. candena gonena samāgantabbam ahosi, tena samāgamam. itthiyāpi purisassapi nāmampi gottampi pucchitabbam ahosi, tena pucchim. gāmassapi nigamassapi nāmampi maggampi pucchitabbam ahosi, tenāpucchinti. tatra sandaka viññū puriso iti patisañcikkhati: 'ayam kho bhayam satthā sabbaññū sabbadassāvī aparisesam ñānadassanam paţijānāti: carato ca me titthato ca suttassa ca jāgarassa ca satatam samitam ñāṇadassanam paccupatthitanti. so suññampi agāram pavisati, pindampi na labhati, kukkuropi dasati, candenapi hatthinā samāgacchati, candenapi assena samāgacchati, candenapi goņena samāgacchati, itthiyāpi purisassapi nāmampi gottampi pucchati, gāmassapi nigamassapi nāmampi maggampi pucchati, so kimidanti puttho samāno suññam me agāram pavisitabbam ahosi, tena pāvisim. pindam me aladdhabbam ahosi, tena nālattham. kukkurena dasitabbam ahosi, tenamhi dattho. candena hatthinā samāgantabbam ahosi, tena samāgamam. candena assena samāgantabbam ahosi, tena samāgamam, candena gonena samāgantabbam ahosi, tena samāgamam. itthiyāpi purisassapi nāmampi gottampi pucchitabbam ahosi, tena pucchim. gamassapi nigamassapi namampi maggampi pucchitabbam ahosi, tenāpucchinti. so anassāsikam idam brahmacariyanti, iti viditvā tasmā brahmacariyā nibbijja pakkamati. idam kho sandaka tena bhaqayatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena pathamam anassāsikam brahmacariyam akkhātam, yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam

pts page 520 q 520

na vaseyya, vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalam.

- 21. puna ca param sandaka idhekacco satthā anussaviko hoti anussavasacco, so anussavena itihitiha paramparāya pitakasampadāya dhammam deseti. anussavikassa kho pana sandaka satthuno anussavasaccassa sussutampi hoti, dussutampi hoti. tathapi hoti. aññathāpi hoti. yatra sandaka viññū puriso iti pațisañcikkhati: 'ayam kho bhavam satthā anussaviko anussavasacco, so anussavena itihitiha paramparāya pitakasampadāya dhammam deseti. anussavikassa kho pana satthuno anussavasaccassa sussutampi hoti, dussutampi hoti, tathāpi hoti, aññathāpi hoti. so anassāsikam idam brahmacarivanti iti viditvā tasmā brahmacariyā nibbijja pakkamati. idam kho sandaka tena bhaqavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena dutiyam anassāsikam brahmacariyam akkhātam, yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalam.:
- 22. puna ca param sandaka idhekacco satthā takkī hoti vīmamsī. so takkapariyāhatam vīmamsānucaritam sayampaṭibhānam dhammam deseti. takkissa kho pana sandaka satthuno vīmamsissa sutakkitampi hoti, duttakkitampi hoti, tathāpi hoti, aññathāpi hoti. tatra sandaka viññū puriso iti paṭisañcikkhati: ayam kho bhavam satthā takkī vīmamsī. so takkapariyāhatam vīmamsānucaritam sayampaṭibhānam dhammam deseti.

takkissa kho pana satthuno vīmaṃsissa sutakkitampi hoti, duttakkitampi hoti, tathāpi hoti, aññathāpi hoti. so anassāsikaṃ idaṃ brahmacariyanti iti viditvā tasmā brahmacariyā nibbijja pakkamati. idaṃ kho sandaka tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena tatiyaṃ anassāsikaṃ brahmacariyaṃ akkhātaṃ yattha viññū puriso sasakkaṃ brahmacariyaṃ na vaseyya. vasanto vā nārādheyya ñāyaṃ dhammaṃ kusalaṃ.

23. puna ca paraṃ sandaka idhekacco satthā mando hoti momūho. so mandattā momūhattā tathā tathā¹⁵³¹ pañhaṃ puṭṭho samāno vācā vikkhepaṃ āpajjati amarāvikkhepaṃ, evampi¹⁵³² me no, tathāpi¹⁵³³ me no, aññathāpi¹⁵³⁴ me no, notipi me noti. tatra sandaka viññū puriso iti paṭisañcikkhati. ayaṃ kho bhavaṃ satthā mando momūho, so mandattā momūhattā tathā tathā pañhaṃ puṭṭho samāno vācāvikkhepaṃ āpajjati amarāvikkhepaṃ. evampi me no, tathāpi me no, aññathāpi me no, notipi me no, no no tipi me noti. so anassāsikaṃ idaṃ brahmacariyanti iti viditvā tasmā brahmacariyā nibbijja pakkamati. idaṃ kho sandaka tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena catutthaṃ anassāsikaṃ brahmacariyaṃ akkhātaṃ, yattha viññū puriso sasakkaṃ

bjt page 324 x 324

¹⁵³¹tattha tattha (machasaṃ)

pts page 521 q 521

¹⁵³²evantipi (machasaṃ, syā)

¹⁵³³tathātipi (machasam, syā)

¹⁵³⁴aññathātipi (machasam, syā)

brahmacariyam na vaseyya, vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalam.

- 24. imāni kho sandaka tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammā sambuddhena cattāri anassāsikāni brahmacariyāni akkhātāni, yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalanti.
- 25. acchariyam bho ānanda abbhutam bho ānanda, yāvañcidam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena cattāri anassāsikāneva brahmacariyāni anassāsikāni brahmacariyānīti akkhātāni. yattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam na vaseyya, vasanto vā nārādheyya ñāyam dhammam kusalam. yo pana so bho ānanda satthā kimvādī kimakkhāyī yattha viñnū puriso sasakkam brahmacariyam vaseyya, vasanto vā ārādheyya ñāyam dhammam kusalanti.
- 26. idha sandaka tathāgato loke uppajjati 'arahaṃ sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānaṃ buddho bhagavā. so imaṃ lokaṃ sadevakaṃ samārakaṃ sabrahmakaṃ sassamaṇabrāhmaṇiṃ pajaṃ sadevamanussaṃ sayaṃ abhiññā sacchikatvā pavedeti, so dhammaṃ deseti: ādikalyāṇaṃ majjhekalyāṇaṃ pariyosānakalyāṇaṃ sātthaṃ sabyañjanaṃ kevalaparipuṇṇaṃ parisuddhaṃ brahmacariyaṃ pakāseti. taṃ dhammaṃ suṇāti. gahapati vā gahapatiputto vā aññatarasmiṃ vā kule paccājāto. so taṃ dhammaṃ sutvā

tathāgate saddham paṭilabhati. so tena saddhāpaṭi-lābhena samannāgato itipaṭisañcikkhati: sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā, nayidam su-karam agāram ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇam ekantaparisuddham saṅkhalikhitam brahmacariyam caritum, yannūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyanti. so aparena samayena appam vā bhogakkhandham pahāya mahantam vā bhogakkhandham pahāya mahantam vā bhogakkhandham pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajati.

27. so evam pabbajito samāno bhikkhūnam sikkhāsājīvasamāpanno pānātipātam pahāya pānātipātā pativirato hoti, nihitadando nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapānabhūtahitānukampī viharati. adinnādānam pahāya adinnādānā pativirato hoti, dinnādāyī dinnapātikankhī athenena sucibhūtena attanā viharati. abrahmacariyam pahāya brahmacārī hoti, ārācārī virato methunā gāmadhammā, musāvādam pahāva musāvādā paţivirato hoti, saccavādī saccasandho theto paccayiko avisamvādako lokassa. pisunam vācam pahāya pisunāya vācāya paţivirato hoti, ito sutvā na amutra akkhātā imesam bhedāya, amutra vā sutvā na imesam akkhātā amūsam bhedāya, iti bhinnānam vā sandhātā sahitānam vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaranim vācam bhāsitā hoti. pharusam vācam pahāya pharusāya vācāya pativirato hoti, yā sā vācā nelā kannasukhā pemanīyā

hadayangamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpam vācam bhāsitā hoti. samphappalāpam pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti, kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatim vācam bhāsitā kālena sāpadesam pariyantavatim atthasamhitam.

so bījagāmabhūtagāmasamārambhā paţivirato hoti. ekabhattiko hoti rattūparato virato vikālabhojanā. naccagītavāditavisūkadassanā paţivirato hoti. mālāgandhavilepanadhāranamandanavibhūsanatthānā pativirato hoti. uccāsayanamahāsayanā pativirato hoti. jātarūparajatapatiggahanā pativirato hoti āmakadhaññapaţiggahanā paţivirato hoti. āmakamamsapaţiggahanā pativirato hoti. itthikumārikapatiggahanā pativirato hoti. dāsidāsapatiggahanā pativirato hoti. ajelakapatiggahanā pativirato hoti. kukkutasūkarapatiggahanā pativirato hoti. hatthigavāssavalavāpatiggahanā pativirato hoti. khettavatthupatiggahanā pativirato hoti. dūteyyapahīnagamanānuyogā pativirato hoti. kayavikkayā paţivirato hoti. tulākūţakamsakuţamānakūţā paţivirato hoti. ukkotanavañcananikatisāciyogā pativirato hoti. chedanavadhabandhanaviparāmosaālopasahasākārā pativirato hoti. so santuttho hoti kāyaparihārikena cīvarena, kucchiparihārikena pindapātena, so yena yeneva pakkamati, samādāyeva pakkamati. seyyathāpi nāma pakkhīsakuno yena yeneva deti, sapattabhārova deti. evamevam bhikkhu santuttho hoti kayapariharikena cīvarena, kucchiparihārikena pindapātena. yena yeneva pakkamati samādāyeva pakkamati. so iminā

ariyena sīlakkhandhena samannāgato ajjhattam anavajjasukham paṭisaṃvedeti.

- 29. so cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjati. sotena saddam sutvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam sotindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati sotindriyam, sotindriye samvaram āpajjati.
- 30. ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam ghānindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati ghānindriyam, ghānindriye samvaram āpajjati. jivhāya rasam sāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam jivhindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati jivhindriyam, jivhindriye samvaram āpajjati. kāyena phoṭṭhabbam phūsitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam kāyindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati kāyin-

driyam, kāyindriye samvaram āpajjati. manasā dhammam viñnāya na nimittaggāhī hoti nānubyanjanaggāhī, yatvādhikaranamenam manindriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvaram paṭipajjati, rakkhati manindriyam, manindriye samvaram āpajjati. so iminā ariyena indriyasamvarena samannāgato ajjhattam abyāsekasukham paṭisamvedeti.

- **31.** so abhikkante paţikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, sammiñjite pasārite sampajānakārī hoti, saṅghāṭipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti.
- **32.** so iminā ca ariyena sīlakkhandhena samannāgato iminā ca ariyena indriyasaṃvarena samannāgato iminā ca ariyena satisampajaññena samannāgato vivittaṃ senāsanaṃ bhajati. araññaṃ rukkhamūlaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapatthaṃ abbhokāsaṃ palālapuñjaṃ.
- 33. so pacchābhattam piņḍapātapaṭikkanto nisīdati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam panidhāya, parimukham satim upaṭṭhapetvā. so abhijjham loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati, abhijjhāya cittam parisodheti. byāpādapadosam pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī. byāpādapadosā

1189

cittam parisodeti, thīnamiddham pahāya vigatathīnamiddho viharati ālokasaññī sato sampajāno. thīnamiddhā cittam parisodheti, uddhaccakukkuccam pahāya anuddhato viharati ajjhattam vūpasantacitto. uddhaccakukkuccā cittam parisodheti. vicikiccham pahāya tiņņavicikiccho viharati akathankathī kusalesu dhammesu. vicikicchāya cittam parisodheti.

- **34.** so ime pañca nīvaraņe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraņe, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṃ savicāraṃ vivekajaṃ pītikhaṃ paṭhamaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. yasmiṃ kho¹⁵³⁵ sandaka satthari sāvako evarūpaṃ uļāraṃ visesaṃ¹⁵³⁶ adhigacchati. tattha viññū puriso sasakkaṃ brahmacariyaṃ vaseyya, vasanto vā ārādheyya ñāyaṃ dhammaṃ kusalaṃ.
- **35.** puna ca param sandaka bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. yasmim kho sandaka satthari sāvako evarūpam uļāram visesam ¹⁵³⁷ adhigacchati. tattha viñnū puriso sasakkam brahmacariyam vaseyya, vasanto vā ārādheyya ñāyam dhammam kusalam.

¹⁵³⁵kho pana (syā)

¹⁵³⁶uļāravisesaṃ (machasaṃ)

bjt page 326 x 326

¹⁵³⁷ulāravisesam (machasam)

- **36.** puna ca paraṃ sandaka bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti. yantaṃ ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti taṃ tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. yasmiṃ kho sandaka satthari sāvako evarūpaṃ uļāraṃ visesaṃ adhigacchati. tattha viññū puriso sasakkaṃ brahmacariyaṃ vaseyya, vasanto vā ārādheyya ñāyaṃ dhammaṃ kusalaṃ.
- 37. puna ca paraṃ sandaka bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanassānaṃ atthaṅgamā adukkhaṃ asukhaṃ upekkhāsatipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. yasmiṃ kho sandaka satthari sāvako evarūpaṃ uļāraṃ visesaṃ adhigacchati. tattha viññū puriso sasakkaṃ brahmacariyaṃ vaseyya, vasanto vā ārādheyya ñāyaṃ dhammaṃ kusalaṃ.
- 38. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaņe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ţhite āneñjappatte pubbenivāsānussatiñāṇāya cittam abhininnāmeti. so anekavihitam pubbenivāsam anussarati, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṃvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṃvaṭṭavivaṭṭakappe amutrāsim evannāmo evaṅgotto

1191

evamvanno evamāhāro evamsukhadukhapaţisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto amutra udapādim tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukhapaţisamvedī evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati. yasmim kho sandaka satthari sāvako evarūpam uļāram visesam adhigacchati. tattha viñnū puriso sasakkam brahmacariyam vaseyya, vasanto vā ārādheyya ñāyam dhammam kusalam.

- 39. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaņe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte sattānam cutūpapātañāṇāya cittam abhininnāmeti. so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne, hine paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. yasmim kho sandaka satthari sāvako evarūpam uļāram visesam adhigacchati. tattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam vaseyya, vasanto vā ārādheyya ñāyam dhammam kusalam.
- **40.** so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte āsavānam khayanānāya cittam abhininnāmeti. so idam dukkhanti yathābhūtam pajānāti. ayam dukkhasamudayoti yathābhūtam pajānāti. ayam

bjt page 328 x 328

dukkhanirodhoti yathābhūtam pajānāti. ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam pajānāti. ime āsavāti yathābhūtam pajānāti ayam āsavasamudayoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtam pajānāti. tassa evam jānato evam passato kāmāsavāpi cittam vimuccati. bhavāsavāpi cittam vimuccati. avijjāsavāpi cittam vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti ñāṇam hoti. khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāti. yasmim kho sandaka satthari sāvako evarūpam uļāram visesam adhigacchati. tattha viññū puriso sasakkam brahmacariyam vaseyya, vasanto vā ārādheyya ñāyam dhammam kusalanti.

- **41.** yo pana so bho ānanda bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasannojano sammadannā vimutto. paribhunjeyya so kāmeti.
- 42. yo so sandaka bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasañnojano sammadañnā vimutto. abhabbo so pañcaṭhānāni ajjhācaritum: abhabbo khīnāsavo bhikkhu sañcicca pāṇam jīvitā voropetum, abhabbo khīnāsavo bhikkhu adinnam theyyasankhātam ādātum, abhabbo khīnāsavo bhikkhu methunam dhammam patisevetum, abhabbo khīnāsavo bhikkhu sampajānamu-

pts page 523 q 523

1193

sā bhāsitum, abhabbo khīnāsavo bhikkhu sannidhikārakam kāme paribhuñjitum seyyathāpi pubbe agāriyabhūto. yo so sandaka bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasañnojano sammadañnā vimutto. abhabbo so imāni pancaṭhānāni ajjhācaritu'nti.

- **43.** yo pana so bho ānanda bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasaññojano sammadaññā vimutto. tassa carato ceva tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satatam samitam ñāṇadassanam paccupaṭṭhitam: 'khīnā me āsavā'ti.
- 44. tena hi sandaka upamante karissāmi, upamāyapidhekacce viññū purisā bhāsitassa attham ājānanti. seyyathāpi sandaka purisassa hatthapādā chinnā, tassa carato ceva tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satatam samitam chinnā va hatthapādā. api ca kho pana tam paccavekkhamāno jānāti: chinnā me hatthapādāti. evameva kho sandaka yo so bhikkhu araham khīnāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīnabhavasañnojano sammadañnā vimutto. tassa carato ceva tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satatam samitam khīnāva āsavā. api ca kho nam paccavekkhamāno jānāti: khīnā me āsavāti.

bjt page 330×330

- **45.** kīva bahukā pana bho ānanda imasmim dhammavinaye niyyātāroti. 'na kho sandaka ekam yeva satam na dve satāni na tīni satāni na cattāri satāni na pañca satāni. atha kho hiyyova ye imasmim dhammavinaye niyyātāro'ti. acchariyam bho ānanda, abbhutam bho ānanda, na ca nāma sadhammokkamsanā bhavissati na paradhammāvasādanā1 āyatane ca dhammadesanā. tāva bahukā ca niyyātāro paññāyissanti. ime panā'jīvakā puttamatāya puttā. attānañceva ukkamsenti, pare ca vambhenti. tayo ceva niyyātāro paññāpenti. seyyathīdam: 'nandam vaccham, kisam saṅkiccam, makkhaligosāla'nti.
- **46.** atha kho sandako paribbājako sakam parisam āmantesi: 'carantu bhonto samane gotame brahmacariyavāso, nadāni sukaram amhehi lābhasakkārasiloke pariccajitu'nti. itihidam sandako paribbājako sakam parisam uyyojesi bhagavati brahmacariyeti.

Sandakasuttam chaţţham.

3.7 Mahāsakuludāyisuttam

1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā rājagahe viharati veluvane kalandakanivāpe, tena kho pana samayena sambahulā abhiññātā abhiññātā paribbājakā moranivāpe paribbājakārāme pativasanti. seyyathīdam: annahāro¹⁵³⁸ varadharo¹⁵³⁹ sakuludāyi ca paribbājako aññeva abhiññātā abhiññātā paribbājakā. atha kho bhagavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaram ādāya rājagaham pindāya pāvisi. atha kho bhagavato etadahosi: 'atippago kho tāva rājagahe pindāva caritum, vannūnāham vena moranivāpo paribbājakārāmo vena sakuludāvi paribbājako tenupasankameyyanti. atha kho bhagavā yena moranivāpo paribbājakārāmo tenupasankami, tena kho pana samayena sakuludāyi paribbājako tena kho pana samayena sakuludāvi paribbājako mahativā paribbājakaparisāva saddhim nisinno hoti unnādiniyā uccāsaddamahāsaddāva¹⁵⁴⁰ anekavihitam tiracchānakatham kathentiyā. seyyathīdam: 'rājakatham corakatham mahā mattakatham senākatham bhayakatham yuddhakatham annakatham pānakatham vatthakatham yānakatham sayanakatham mālākatham gandhakatham ñātikatham gāmakatham nigamakatham nagarakatham janapadakatham itthikatham purisakatham sūrakatham visi-

pts page 001 q 1 $\,$

bjt page 332 x 332

¹⁵³⁸annahārā (machasaṃ); anugāro (sīmu, pts)

¹⁵³⁹varacaro (sīmu); varataro (syā)

¹⁵⁴⁰uccāsaddāmahāsaddāya (sīmu, machasam); uccāsaddāya mahāsaddāya (pts)

khākatham kumbhatthānakatham pubbapetakatham nānattakatham lokakkhāyikam samuddakkhāyikam iti bhavābhavakatham' iti vā.

- addasā kho sakuludāyi paribbājako bhagavantam dūratova āgacchantam, disvāna sakam parisam sanțhapesi: 'appasaddā bhonto hontu mā bhonto saddamakattha. ayam samano gotamo āgacchati. appasaddakāmo kho pana so āyasmā appasaddassa vannavādī, appevanāma appasaddam parisam viditvā upasankamitabbam maññevvā'ti. atha kho te paribbājakā tunhī ahesum. atha kho bhagavā yena sakuludāyi paribbājako tenupasankami. atha kho sakuludayi paribbajako bhagavantam etadavoca: etu kho bhante bhagavā, svāgatam bhante bhagavato, cirassam kho bhante bhagavā imam pariyāyamakāsi yadidam idhāgamanāya. nisīdatu bhante bhagavā idamāsanam paññattanti. nisīdi bhagavā paññatte āsane. sakuludāvi kho paribbājako aññataram nīcam āsanam gahetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho sakuludāyim paribbājakam bhagavā etadavoca:
- **3.** kāyanuttha¹⁵⁴¹ udāyi etarahi kathāya sannisinnā? kā ca pana vo antarā kathā vippakatāti? tiṭṭhatesā bhante kathā yāya mayaṃ etarahi kathāya sannisinnā, nesā bhante kathā bhagavato dullabhā bhavissati

pts page 002 q 2

bjt page 334 x 334

¹⁵⁴¹kāyanvattha (syā)

pacchāpi savanāya. purimāni bhante divasāni purimatarāni nānātitthiyānam samanabrāhmanānam kutūhalasālāvam sannisinnānam sannipatitānam, avamantarā kathā udapādi: lābhā vata bho angamagadhānam, suladdham¹⁵⁴² vata bho angamagadhānam, yatthime samanabrāhmaņā sanghino ganino ganācariyā natā yasassino titthakarā sādhusammatā bahujanassa, rājagaham vassāvāsam osatā¹⁵⁴³, ayampi kho pūraņo kassapo sanghī ceva ganī ca ganācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa, sopi rājagaham vassāvāsam osato, ayampi kho makkhaligosālo sanghī ceva ganī ca ganācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa, sopi rājagaham vassāvāsam osato, ayampi kho ajito kesakambalī sanghī ceva ganī ca ganācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa, sopi rājagaham vassāvāsam osato, ayampi kho pakudho kaccāyano sanghī ceva ganī ca ganācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa, sopi rājagaham vassāvāsam osato, ayampi kho sañjayo bellatthiputto¹⁵⁴⁴ sańghī ceva gaṇī ca gaṇācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa, sopi rājagaham vassāvāsam osato. ayampi kho nigantho nātaputto¹⁵⁴⁵ saṅghī ceva gaṇī ca gaṇācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa, sopi rājagaham vassāvāsam osato, ayampi kho samano gotamo sanghī ceva

¹⁵⁴² suladdhalābhā (sīmu, machasaṃ)

¹⁵⁴³upagatā (syā)

pts page 003 q 3

¹⁵⁴⁴belatthaputto (machasam)

¹⁵⁴⁵nāthaputto (sīmu); nātaputto (machasam)

gaņī ca gaṇācariyo ca, ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa, sopi rājagaham vassāvāsam osaţo. konu kho imesam bhavatam samaṇabrāhmaṇānam saṅghīnam gaṇīnam gaṇācariyānam ñātānam yasassīnam titthakarānam sādhusammatānam bahujanassa. sāvakānam sakkato garukato mānito pūjito. kathañca pana sāvakā sakkatvā garukatvā¹⁵⁴⁶ upanissāya viharantī'ti.?

4. tatrekacce evamāhamsu: 'ayam kho pūrano kassapo sanghī ceva ganī ca ganācariyo ca nato yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa. so ca kho sāvakānam na sakkato na garukato na mānito na pūjito. na ca pana pūraņam kassapam sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. bhūtapubbam pūraņo kassapo anekasatāya parisāya dhammam deseti. tatraññataro pūranassa kassapassa sāvako saddamakāsi: mā bhonto pūranam kassapam etamattham pucchittha. neso etam jānāti, mayametam jānāma, amhe etamattham pucchatha. mayametam bhavantānam¹⁵⁴⁷ byākarissāmāti. bhūtapubbam pūrano kassapo bāhā paggayha kandanto na labhati: appasaddā bhonto hontu mā bhonto saddamakattha. nete bhavante pucchanti. amhe ete pucchanti, mayametesam byākarissāmāti. bahū kho pana pūranassa kassapassa sāvakā vādam āropetvā apakkantā: 'na tvam imam dhammavinayam ajānāsi. aham imam dhammavinayam ajānāmi, kim tvam imam dhammavinayam ajānissasi? micchāpati-

¹⁵⁴⁶garumkatvā (machasam)

¹⁵⁴⁷ bhavatam (pts)

panno tvamasi, ahamasmi sammāpaṭipanno. sahitaṃ me, asahitaṃ te. purevacanīyaṃ pacchā avaca, pacchāvacanīyaṃ pure avaca, āciṇṇaṃ¹⁵⁴⁸ te viparāvattaṃ. āropito te vādo, niggahītosi, cara vādappamokkhāya, nibbeṭhehi¹⁵⁴⁹ vā sace pahosi'ti. iti pūraṇo kassapo sāvakānaṃ na sakkato na garukato na mānito na pūjito. na ca pana pūraṇaṃ kassapaṃ sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. akkuṭṭho¹⁵⁵⁰ ca pana pūraṇo kassapo dhammakkosenāti.

5. ekacce evamāhaṃsu: ayampi kho makkhali gosālo saṅghī ceva gaṇī ca. gaṇācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa. sopi sāvakānaṃ na sakkato na garukato na mānito na pūjito. na ca pana makkhaliṃ gosālaṃ sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. bhūtapubbaṃ makkhalī gosālo anekasatāya parisāya dhammaṃ deseti. tatraññataro makkhalissa gosālassa sāvako saddamakāsi: ' mā bhonto makkhaliṃ gosālaṃ etamatthaṃ pucchittha, neso etaṃ jānāti, mayametaṃ jānāma, amhe etamatthaṃ pucchatha, mayametaṃ bhavantānaṃ byākarissāmāti. bhūtapubbaṃ makkhali gosālo bāhā paggayha kandanto na labhati. appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha, nete bhavante pucchanti, amhe ete pucchanti, mayametam byākarissāmā'ti. bahū kho

bjt page 336 x 336

¹⁵⁴⁸adiciṇṇaṃ (sīmu, machasaṃ)

¹⁵⁴⁹nibbedhehi (svā)

¹⁵⁵⁰ akkudho

pts page 004 g 4

pana makkhalissa gosālassa sāvakā vādaṃ āropetvā apakkantā: na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ajānāsi, ahaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ajānāmi, kiṃ tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ajānissasi? micchāpaṭipanno tvamasi, ahamasmi sammāpaṭipanno, sahitaṃ me, asahitaṃ te, purevacanīyaṃ pacchā avaca, pacchā vacanīyaṃ pure avaca, āciṇṇante viparāvattaṃ, āropito te vādo niggahītosi, cara vādappamokkhāya, nibbeṭhehi vā sace pahosīti. iti makkhali gosālo sāvakānaṃ na sakkato na garukato na mānito na pūjito na ca pana makkhaliṃ gosālaṃ sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. akkuṭṭho ca pana makkhali gosālo dhammakkosenā'ti.

ekacce evamāhamsu: ayampi kho ajito kesakambalī saṅghī ceva ganī ca. ganācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa. sopi sāvakānam na sakkato na garukato na mānito na pūjito. na ca pana ajitam kesakambalim sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. bhūtapubbam ajito kesakambalī anekasatāya parisāya dhammam deseti. tatraññataro ajitassa kesakambalissa sāvako saddamakāsi: ' mā bhonto ajitam kesakambalim etamattham pucchittha, neso etam jānāti, mayametam jānāma, amhe etamattham pucchatha, mayametam bhavantānam byākarissāmāti. bhūtapubbam ajito kesakambalī bāhā paggavha kandanto na labhati. appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha, nete bhavante pucchanti, amhe ete pucchanti, mayametam byākarissāmā'ti. bahū kho pana ajitassa kesakambalissa sāvakā vādam āropetvā apakkantā: na tvam imam dhammavinayam ajānāsi, aham imam dhammavinayam ajānāmi, kim tvam imam dhammavinayam ajānissasi? micchāpaţipanno tvamasi, ahamasmi sammāpaţipanno, sahitam me, asahitam te, purevacanīyam pacchā avaca, pacchā vacanīyam pure avaca, āciṇṇante viparāvattam, āropito te vādo niggahītosi, cara vādappamokkhāya, nibbeţhehi vā sace pahosīti. iti ajito kesakambalī sāvakānam na sakkato na garukato na mānito na pūjito na ca pana ajitam kesakambalim sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. akkuţtho ca pana ajito kesakambalī dhammakkosenā'ti.

7. ekacce evamāhamsu: ayampi kho pakudho kaccāyano saṅghī ceva ganī ca. ganācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa, sopi sāvakānam na sakkato na garukato na mānito na pūjito. na ca pana pakudham kaccayanam savaka sakkatva garukatvā upanissāva viharanti. bhūtapubbam pakudho kaccāyano anekasatāya parisāya dhammam deseti. tatraññataro pakudhassa kaccāvanassa sāvako saddamakāsi: ' mā bhonto pakudham kaccāyanam etamattham pucchittha, neso etam jānāti, mayametam jānāma, amhe etamattham pucchatha, mayametam bhavantanam byākarissāmāti. bhūtapubbam pakudho kaccāyano bāhā paggayha kandanto na labhati. appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha, nete bhavante pucchanti, amhe ete pucchanti, mayametam byākarissāmā'ti. bahū kho pana pakudhassa kaccāyanassa sāvakā vādam āropetvā apakkantā: na tvam imam dhammavinayam ajānāsi, aham imam dhammavinayam ajānāmi, kim tvam imam dhammavinayam ajānissasi? micchāpatipanno tvamasi, ahamasmi sammāpatipanno, sahitam me, asahitam te, purevacanīyam pacchā avaca, pacchā vacanīyam pure avaca, ācinnante viparāvattam, āropito te vādo niggahītosi, cara vādappamokkhāya, nibbethehi vā sace pahosīti. iti pakudho kaccāyano sāvakānam na sakkato na garukato na mānito na pūjito na ca pana pakudham kaccāyanam sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. akkuttho ca pana pakudho kaccāyano dhammakkosenā'ti.

ekacce evamāhamsu: ayampi kho sañjayo bellatthiputto sanghī ceva ganī ca. ganācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa. sopi sāvakānam na sakkato na garukato na mānito na pūjito. na ca pana sañjayam bellatthiputtam sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. bhūtapubbam sañjayo bellatthiputto anekasatāva parisāva dhammam deseti. tatraññataro sañjayassa bellatthiputtassa sāvako saddamakāsi: ' mā bhonto sañjayam bellatthiputtam etamattham pucchittha, neso etam jānāti, mayametam jānāma, amhe etamattham pucchatha, mayametam bhavantānam byākarissāmāti. bhūtapubbam sañjayo bellatthiputto bāhā paggayha kandanto na labhati. appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha, nete bhavante pucchanti, amhe ete pucchanti, mayametam byākarissāmā'ti. bahū kho pana sañjayassa bellatthiputtassa sāvakā vādam āropetvā apakkantā: na tvam imam dhammavinayam ajānāsi, aham imam

dhammavinayam ajānāmi, kim tvam imam dhammavinayam ajānissasi? micchāpaţipanno tvamasi, ahamasmi sammāpaţipanno, sahitam me, asahitam te, purevacanīyam pacchā avaca, pacchā vacanīyam pure avaca, ācinnante viparāvattam, āropito te vādo niggahītosi, cara vādappamokkhāya, nibbeţhehi vā sace pahosīti. iti sañjayo bellaţţhiputto sāvakānam na sakkato na garukato na mānito na pūjito na ca pana sañjayam bellaţţhiputtam sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. akkuţtho ca pana sañjayo bellaţţhiputto dhammakkosenā'ti

ekacce evamāhamsu: ayampi kho nigantho nātaputto sanghī ceva ganī ca. ganācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa. sopi sāvakānam na sakkato na garukato na mānito na pūjito. na ca pana nigantham nātaputtam sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāva viharanti. bhūtapubbam nigantho nātaputto anekasatāva parisāva dhammam deseti. tatraññataro niganthassa nātaputtassa sāvako saddamakāsi: ' mā bhonto makkhalim gosālam etamattham pucchittha, neso etam jānāti, mayametam jānāma, amhe etamattham pucchatha, mayametam bhavantānam byākarissāmāti. bhūtapubbam nigantho nātaputto bāhā paggayha kandanto na labhati. appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha, nete bhavante pucchanti, amhe ete pucchanti, mayametam byākarissāmā'ti. bahū kho pana niganthassa nātaputtassa sāvakā vādam āropetvā apakkantā: na tvam imam dhammavinayam ajānāsi, aham imam dhammavinayam ajānāmi, kiṃ tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ajānissasi? micchāpatipanno tvamasi, ahamasmi sammāpatipanno, sahitaṃ me, asahitaṃ te, purevacanīyaṃ pacchā avaca, pacchā vacanīyaṃ pure avaca, āciṇṇante viparāvattaṃ, āropito te vādo niggahītosi, cara vādappamokkhāya, nibbeṭhehi vā sace pahosīti. iti nigaṇṭho nātaputto sāvakānaṃ na sakkato na garukato na mānito pūjito na ca pana nigaṇṭhaṃ nātaputtaṃ sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. akkuṭṭho ca pana nigaṇṭho nātaputto dhammakkosenā'ti.

- 10. ekacce evamāhaṃsu: 'ayaṃ kho samaṇo gotamo saṅghī ceva gaṇī ca gaṇācariyo ca ñāto yassasī titthakaro sādhusammato bahujanassa. so ca kho sāvakānaṃ sakkato garukato mānito pūjito. samaṇañca pana gotamaṃ sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. bhūtapubbaṃ samaṇo gotamo anekasatāya parisāya dhammaṃ deseti. tatraññataro samaṇassa gotamassa sāvako ukkāsi. tamenaññataro sabrahmacārī jaṇṇuke¹⁵⁵¹ ghaṭṭesi¹⁵⁵² appasaddo āyasmā hotu, māyasmā saddamakāsi, satthā no bhagavā dhammaṃ desetī'ti. yasmiṃ samaye samaṇo gotamo anekasatāya parisāya dhammam deseti.
- 11. neva tasmim samaye samanassa gotamassa sāvakānam khipitasaddo vā hoti ukkāsitasaddo vā. ta-

¹⁵⁵¹jannukena (sīmu)

¹⁵⁵²ghațesi (syā)

pts page 005 q 5

bjt page 338×338

menam janakāyo paccāsimsamānarūpo paccupatthito hoti: 'yam no bhagavā dhammam bhāsissati, tam no sossāmā'ti, sevvathāpi nāma puriso cātummahāpathe khuddam madhum¹⁵⁵³ anelakam papīleyya¹⁵⁵⁴ tamenam mahājanakāyo paccāsimsamānarūpo paccupatthito assa. evamevam vasmim samave samano gotamo anekasatāva parisāva dhammam deseti, neva tasmim samaye samanassa gotamassa sāvakānam khipitasaddo vā hoti ukkāsitasaddo vā, tamenam mahājanakāvo paccāsimsamānarūpo paccupatthito hoti: vam no bhagavā dhammam bhāsissati, tam no sossāmāti. yepi samanassa gotamassa sāvakā sabrahmacārīhi sampayojetvā sikkham paccakkhāya hīnāyāvattanti, tepi satthu vannavādino honti, dhammassa vannavādino honti, sanghassa vannavādino honti, attagarahino yeva honti anaññagarahino: mayamevettha¹⁵⁵⁵ alakkhikā, mayam appapuññā ye mayam evam svākkhāte dhammavinaye pabbajitvā nāsakkhimha yāvajīvam paripunnam parisuddham brahmacariyam caritunti. te ārāmikabhūtā vā upāsakabhūtā vā pañcasu sikkhāpadesu samādāya vattanti. iti samaņo gotamo sāvakānam sakkato garukato mānito pūjito, samaņañca pana gotamam sāvakā sakkatvā garukatvā upanissāva viharantīti.

12. kati pana tvam udāyi, dhamme samanupassasi yehi mama sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti

¹⁵⁵³khuddamadhum (machasam)

¹⁵⁵⁴uppīleyya (sīmu); pīleyya (machasam, syā, pts)

¹⁵⁵⁵mayamevamhā (machasam, syā)

pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharantīti?

- **13.** pañca kho ahaṃ bhante bhagavati dhamme samanupassāmi yehi bhagavantaṃ sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. katame pañca:
- **14.** bhagavā hi bhante, appāhāro appāhāratāya ca vaṇṇavādī yampi bhante bhagavā appāhāro appāhāratāya ca vaṇṇavādī¹⁵⁵⁶ imaṃ kho ahaṃ bhante. bhagavati paṭhamaṃ dhammaṃ samanupassāmi yena bhagavantaṃ sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.
- 15. punaca param bhante bhagavā santuṭṭho itarītarena cīvarena itarītaracīvarasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī. yampi bhante, bhagavā santuṭṭho itarītarena cīvarena itarītaracīvarasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī. imam kho aham bhante bhagavati dutiyam dhammam samanupassāmi yena bhagavantam sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.
- **16.** puna ca param bhante, bhagavā santuṭṭho itarītarena piṇḍapātena itarītarapiṇḍapāta santuṭṭhiyā

¹⁵⁵⁶yampi bhante bhagavā appāhāro appāhāratāya vaṇṇavādī (pts) ūnaṃ

pts page 006 q 6 bjt page 340 x 340

ca vaṇṇavādī. yampi bhante, bhagavā santuṭṭho itarītarena piṇḍapātena itarītarapiṇḍapātasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī. imaṃ kho ahaṃ bhante bhagavati tatiyaṃ dhammaṃ samanupassāmi yena bhagavantaṃ sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.

- 17. puna ca param bhante, bhagavā santuṭṭho itarītarena senāsanena itarītarasenāsanasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī. yampi bhante, bhagavā santuṭṭho itarītarena senāsanena itarītarasenāsanasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī. imam kho aham bhante bhagavati catuttham dhammam samanupassāmi yena bhagavantam sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.
- 18. puna ca paraṃ bhante, bhagavā pavivitto pavivekassa ca vaṇṇavādī. yampi bhante, bhagavā pavivitto pavivekassa ca vaṇṇavādī. imaṃ kho ahaṃ bhante bhagavati pañcamaṃ dhammaṃ samanupassāmi yena bhagavantaṃ sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. ime kho ahaṃ bhante bhagavati pañcadhamme samanupassāmi yehi bhagavantaṃ sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti sakkatvā garukatvā upanissāya viharantīti.
- **19.** appāhāro samaņo gotamo appāhāratāya ca vaņņavādīti iti ce mam udāyi sāvakā sakkareyyum garuka-

reyyum¹⁵⁵⁷ māneyyum pūjeyyum, sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyum. santi kho pana me udāyi, sāvakā kosakāhārāpi aḍḍhakosakāhārāpi beluvāhārāpi aḍḍhabeluvāhārāpi aham kho panudāyi, appekadā iminā pattena samatittikampi bhuñjāmi, bhiyyopi bhuñjāmi. appāhāro samaņo gotamo appāhāratāya ca vaṇṇavādīti iti ce mam udāyi sāvakā sakkareyyum garukareyyum māneyyum sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyum. ye te udāyi, mama sāvakā kosakāhārāpi aḍḍhakosakāhārāpi beluvāhārāpi aḍḍhabeluvāhārāpi, na mam te iminā dhammena sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyum.

20. santuṭṭho samaṇo gotamo itarītarena cīvarena itarītaracīvarasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādīti iti ce maṃ udāyi sāvakā sakkareyyuṃ garukareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyuṃ sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyuṃ. santi kho pana me udāyi, sāvakā paṃsukūlikā lūkhacīvaradharā te susānā vā saṅkārakūṭā vā pāpaṇikā¹⁵⁵⁸ vā nantakāni uccinitvā¹⁵⁵⁹ saṅghāṭiṃ karitvā dhārenti. ahaṃ kho panudāyi, appekadā gahapaticīvarāni¹⁵⁶⁰ dhāremi daļhāni yattha lūkhāni alāpulomasāni¹⁵⁶¹ . santuṭṭho samaṇo gotamo itarītarena cīvarena itarītar

¹⁵⁵⁷ garum kareyyum (machasam)

pts page 007 q 7

¹⁵⁵⁸pāpaṇikāti (sīmu)

¹⁵⁵⁹ucciņitvā (sīmu)

¹⁵⁶⁰gahapatāni cīvarāni (syā, pts)

¹⁵⁶¹satthalukhāni alābulomasāni (machasaṃ); suttalukhāni alāpulomasāni (syā)

ra cīvara santuţţhiyā.

- 21. ca vaṇṇavādīti. iti ce maṃ udāyi sāvakā sakkareyyuṃ. garukareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyuṃ sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyuṃ. ye te udāyi, mama sāvakā paṃsukūlikā lūkhacīvaradharā te susānā vā saṅkārakūṭā vā pāpaṇikā vā nantakāni uccinitvā saṅghāṭiṃ karitvā dhārenti, na maṃ te iminā dhammena sakkareyyuṃ garukareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyuṃ, sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyuṃ.
- 22. santuttho samano gotamo itarītarena pindapātena itarītarapindapātasantutthiyā ca vannavādīti iti ce mam udāvi sāvakā sakkarevvum garukarevvum mānevyum pūjeyyum sakkatvā garukatvā upanissāya viharevyum, santi kho pana me udayi, savaka pindapatika sapadānacārino unchepake¹⁵⁶² vate ratā, te antaragharam pavitthā samānā āsanenapi nimantivamānā na sādiyanti. aham kho panudāyi, appekadā nimantanepi bhuñjāmi sālīnam odanam vicitakāļakam anekasūpam anekabyañjanam, santuttho samano gotamo itarītarena piņdapātena itarītarapiņdapātasantutthiyā ca vannavādīti iti ce mam udāyi sāvakā sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum, sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyum, ye te udāyi mama sāvakā pindapātikā sapadānacārino unchepake vate ratā, antaragharam pavitthā samānā āsanenapi nimantiyamā-

bjt page 342 x 342

¹⁵⁶²ucchepake (pts); uñchāsake (machasaṃ); uccāpake vatte (syā) pts page 008 q 8

nā na sādiyanti, na maṃ te iminā dhammena sakkareyyuṃ garukareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyuṃ, sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyuṃ.

- 23. santuttho samano gotamo itaritarena senasanena, itarītarasenāsanasantutthiyā ca vannavādīti iti ce mam udāyi sāvakā sakkareyyum garukareyyum mānevyum pūjevyum, sakkatvā garukatvā upanissāva vihareyyum. santi kho pana me udāyi, sāvakā rukkhamūlikā abbhokāsikā, te atthamāse channam na upenti. aham kho panudāyi, appekadā kūtāgāresupi viharāmi ullittāvalittesu nivātesu phussitaggalesu¹⁵⁶³ pihitavātapānesu. santuttho samaņo gotamo itarītarena senāsanena itarītarasenāsanasantuţthiyā ca vannavādīti iti ce mam udāyi, sāvakā sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyum, ye te udāyi mama sāvakā rukkhamūlikā abbhokāsikā te atthamāse channam na upenti. na mam te iminā dhammena sakkareyyum garukareyyum māneyyum pūjeyyum, sakkatvā garukatvā upanissāya viharevyum.
- **24.** pavivitto samaņo gotamo pavivekassa ca vaņņavādīti iti ce maṃ udāyi, sāvakā sakkareyyuṃ garukareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyuṃ, sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyuṃ. santi kho pana me udāyi sāvakā āraññakā pantasenāsanā araññe vanapatthāni¹⁵⁶⁴

¹⁵⁶³phusitaggalesu (machasaṃ)

bjt page 344 x 344

¹⁵⁶⁴āraññavanapatthāni (pts); araññavanapatthāni (machasaṃ)

pantāni senāsanāni ajjhogahetvā viharanti. te anvaddhamāsaṃ¹⁵⁶⁵ saṅghamajjhe osaranti pātimokkhuddesāya. ahaṃ kho panudāyi appekadā ākiṇṇo viharāmi bhikkhū hi bhikkhunīhi upāsakehi upāsikāhi raññā¹⁵⁶⁶ rājamahāmattehi titthiyehi titthiyasāvakehi. pavivitto samaṇo gotamo pavivekassa ca vaṇṇavādīti iti ce maṃ udāyi, sāvakā sakkareyyuṃ garukareyyuṃ mānyeṃ pūjeyyuṃ, sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyuṃ. ye te udāyi mama sāvakā āraññakā pantasenāsanā araññe vanapatthāni pantāni senāsanāni ajjhogahetvā¹⁵⁶⁷ viharanti anvaddhamāsaṃ saṅghamajjhe osaranti pātimokkhuddesāya. na maṃ te iminā dhammena sakkareyyuṃ garukareyyuṃ māneyyuṃ pūjeyyuṃ, sakkatvā garukatvā upanissāya vihareyyunti.

- **25.** iti kho udāyi, na mamam sāvakā imehi pañcahi dhammehi sakkaronti. garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.
- **26.** atthi kho udāyi, aññe ca pañca dhammā yehi¹⁵⁶⁸ mamaṃ sāvakā¹⁵⁶⁹ sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti. katame pañca:

¹⁵⁶⁵ anvaddhamāsam (syā)

¹⁵⁶⁶raññe (pts)

pts page $009 \neq 9$

¹⁵⁶⁷ajjhogāhetvā (machasam)

¹⁵⁶⁸yehi pañcahi dhammehi (machasam, syā)

¹⁵⁶⁹mama sāvakā (pts, syā)

- 27. idhūdāyi, mamaṃ sāvakā adhisīle sambhāventi: sīlavā samaṇo gotamo paramena sīlakkhandhena samannāgatoti yampudāyi¹⁵⁷⁰ mamaṃ sāvakā¹⁵⁷¹ adhisīle sambhāventi: sīlavā samaṇo gotamo paramena sīlakkhandhena samannāgatoti. ayaṃ kho udāyi, paṭhamo dhammo yena mamaṃ sāvakā sakkaronti garukaronti. mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.
- 28. puna ca param udāyi, mamam sāvakā abhikkante ñāṇadassane sambhāventi. jānamyevāha samaṇo gotamo jānāmīti, passamyevāha samaṇo gotamo passāmīti, abhiññāya samaṇo gotamo dhammam deseti no anabhiññāya, sanidānam samaṇo gotamo dhammam deseti no anidānam, sappāṭihāriyam samaṇo gotamo dhammam deseti no appāṭihāriyanti. yampudāyi mamam sāvakā abhikkante ñāṇadassane sambhāventi. jānamyevāha samaṇo gotamo.
- 29. jānāmīti. passaṃyevāha samaņo gotamo passāmīti. abhiñnāya samaņo gotamo dhammaṃ deseti no anabhiñnāya, sanidānaṃ samaņo gotamo dhammaṃ deseti no anidānaṃ, sappāṭihāriyaṃ samaņo gotamo dhammaṃ deseti no appaṭihāriyanti. ayaṃ kho udāyi, dutiyo dhammo yena mamaṃ sāvakā sakkaronti

¹⁵⁷⁰yamudāyi (syā); yampanudāyi (pts)

¹⁵⁷¹mama sāvakā (sīmu, syā, pts)

bjt page 346 x 346

pts page 010 q 10

garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.

- **30.** puna ca param udāyi, mamam sāvakā¹⁵⁷² adhipaññaya sambhaventi: paññava samano gotamo paramena paññākkhandhena samannāgato. tam vata anāgatam vā vādapatham na dakkhati uppannam vā parappavādam na sahadhammena suniggahītam nigganhissatīti¹⁵⁷³ netam thānam vijjati. tam kim maññasi udāyi? api nu me sāvakā evam jānantā evam passantā antarantarā katham opāteyyunti? no hetam bhante. na kho panāham udāvi sāvakesu anusāsanim paccāsimsāmi aññadatthu mamamyeva sāvakā anusāsanim paccāsimsanti. yampudāyi¹⁵⁷⁴ mamam sāvakā adhipaññāya samabhāventi paññavā samano gotamo paramena paññākkhandhena samannāgato, tam vata anāgatam vā vādapatham na dakkhati uppannam vā parappavādam na sahadhammena suniggahītam nigganhissatīti netam thānam vijjati, avam kho udāvi, tativo dhammo vena mamam sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāva viharanti.
- **31.** puna ca param udāyi, mama sāvakā yena dukkhena dukkhotiņņā dukkhaparetā te mam upasankamitvā dukkham ariyasaccam pucchanti. tesāham dukkham ariyasaccam puttho vyākaromi, tesāham cittam

¹⁵⁷² mama sāvakā (syā, pts)

¹⁵⁷³niggahissati (syā, pts)

¹⁵⁷⁴yamudāyi (syā); yampanudāyi (pts)

ārādhemi pañhassa veyyākaranena. te mam upasankamitvā dukkhasamudayam ariyasaccam pucchanti. tesāham dukkham ariyasaccam puttho vyākaromi, tesāham cittam ārādhemi pañhassa veyyākaranena. te mam upasankamitvā dukkhanirodham ariyasaccam pucchanti, tesāham dukkhanirodham ariyasaccam puttho vyākaromi, tesāham cittam ārādhemi pañhassa veyyākaraņena. te mam upasankamitvā dukkhanirodhagāminīpatipadam ariyasaccam pucchanti. tesāham dukkhanirodhagāminīpatipadam ariyasaccam puttho vyākaromi, tesāham cittam ārādhemi pañhassa veyyākaranena. yampudāyi, mamam sāvakā yena dukkhena dukkhotinnā dukkhaparetā te mam upasankamitvā dukkham ariyasaccam pucchanti, tesāham dukkham ariyasaccam puttho vyākaromi. tesāham cittam ārādhemi pañhassa veyyākaranena. te mam upasankamitvā dukkhasamudayam ariyasaccam pucchanti. tesāham dukkham ariyasaccam puttho vyākaromi, tesāham cittam ārādhemi pañhassa veyyākaranena. te mam upasankamitvā dukkhanirodham ariyasaccam pucchanti. tesāham dukkhanirodham ariyasaccam puţtho vyākaromi, tesāham cittam ārādhemi pañhassa veyvākaranena, te mam upasankamitvā dukkhanirodhagāminīpatipadam ariyasaccam pucchanti. tesāham dukkhanirodhagāminīpatipadam ariyasaccam puttho vyākaromi, tesāham cittam ārādhemi pañhassa veyyākaranena. ayam kho udāyi, catuttho dhammo yena mamam sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti, sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.

pts page 011 q 11

- 32. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā yathāpaṭipannā me sāvakā cattāro satipaṭṭhāne bhāventi. idhūdāyi bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam. vedanāsu vedanānu passī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam. citte cittānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam. dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiñāvosānapāramippattā viharanti.
- 33. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā. yathāpaṭipannā me sāvakā cattāro sammappadhāne bhāventi. idhūdāyi, bhikkhu anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti padahati. uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti. padahati. anuppannānam kusalānam dhammānam uppādāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti padahati. uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti padahati. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiñāvosānapāramippattā viharanti.

bjt page 348 x 348

- 34. puna ca param udāyi akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā yathāpaṭipannā me sāvakā cattāro iddhipāde bhāventi. idhūdāyi bhikkhu chandasamādhipadhānasankhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti. viriyasamādhipadhānasankhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti. cittasamādhi padhānasankhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti. cittasamādhipadhānasankhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti. vīmamsāsamādhipadhānasankhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiñnāvosānapāramippattā viharanti.
- 35. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvānam patipadā, vathāpatipannā me sāvakā pañcindrivāni bhāventi. idhūdāvi bhikkhu saddhindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim. viriyindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim. satindriyam bhaveti upasamagāmim sambodhagāmim, samādhindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim, paññindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññāvosāna pāramippattā viharanti. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā, yathāpatipannā me sāvakā pañcabalāni bhāventi. idhūdāyi, bhikkhu saddhābalam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim. viriyabalam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim, satibalam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim. samādhibalam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim, paññābalam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim, tatra

pts page 012 q 12

ca pana me sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti.

- **36.** puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā vathāpatipannā me sāvakā sattabojjhange bhāventi. idhūdāvi, bhikkhu satisambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim, dhammavicayasambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim, viriyasambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim, pītisambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim, passaddhi sambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim. samādhisambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim. upekkhāsambojjhangam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim. tatra ca pana me sāvakā bahu abhiññāvosānapāramippattā viharanti.
- 37. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā yathāpaṭipannā me sāvakā ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāventi. idhūdāyi, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti, sammāsaṅkappam bhāveti, sammāvācam bhāveti, sammākammantam bhāveti, sammāsatim bhāveti, sammāsamādhim bhāveti. tatra ca pana me

sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti.

- **38.** puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paţipadā yathāpaţipannā me sāvakā aţţha vimokkhe bhāventī. rūpī rūpāni passati. avam pathamo vimokkho. ajjhattam arūpasaññi bahiddhā rūpāni passati. ayam dutiyo vimokkho. subhanteva adhimutto hoti. ayam tatiyo vimokkho. subhanteva adhimutto hoti. ayam tatiyo vimokkho. sabbaso rūpasaññānam samatikkamma patighasaññānam atthangamā nānattasaññānam amanasikārā ' ananto ākāso'ti ākāsānañcāyatanam upasampajja viharati. ayam catuttho vimokkho. sabbaso ākāsānañcāyatanam samatikkamma 'anantam viññāna'nti viññānañcāyatanam upasampajja viharati. ayam pañcamo vimokkho. sabbaso viññānañcāyatanam samatikkamma 'natthi kiñci'ti ākiñcaññāyatanam upasampajja viharati. ayam chattho vimokkho. sabbaso ākiñcaññāvatanam samatikkamma nevasaññānāsaññayatanam upasampajja viharati. ayam sattamo vimokkho. sabbaso nevasaññānāsaññāyatanam samatikkamma saññāvedayitanirodham upasampajja viharati. ayam atthamo vimokkho, tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti.
- **39.** puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā yathā paṭipannā me sāvakā aṭṭha abhihāyatanāni bhāventi. ajjhattam rūpasaññi eko bahiddhā rūpāni passati parittāni suvannadubbannāni. tāni abhibhuy-

bjt page 350 x 350 pts page 013 q 13

ya jānāmi passāmīti evaṃsaññi hoti. idaṃ paṭhamaṃ abhibhāyatanaṃ.

- **40.** ajjhattam rūpasaññi eko bahiddhā rūpāni passati appamāṇāni suvaṇṇadubbaṇṇāni. tāni abhibhuyya jānāmi passāmīti evaṃsaññi hoti. idam dutiyam abhibhāyatanam.
- **41.** ajjhattam arūpasaññi eko bahiddhā rūpāni passati parittāni suvannadubbannāni. tāni abhibhuyya jānāmi passāmiti. evamsaññi hoti. idam tatiyam abhibhāyatanam.
- **42.** ajjhattam arūpasaññi eko bahiddhā rūpāni passati appamāṇāni suvaṇṇadubbaṇṇāni. tāni abhibhuyya jānāmi passāmīti evaṃsaññi hoti. idaṃ catutthaṃ abhibhāyatanaṃ
- 43. ajjhattam arūpasaññi eko bahiddhā rūpāni passati nīlāni nīlavaṇṇāni nīlanidassanāni nīlanibhāsāni. seyyathāpi nāma ummāpuppham nīlam nīlavaṇṇam nīlanidassanam nīlanibhāsam seyyathāpi vā pana tam vattham bārāṇaseyyakam ubhatobhāgavimaṭṭam¹⁵⁷⁵ nīlam nīlavaṇṇam nīlanidassanam nīlanibhāsam¹⁵⁷⁶ evamevam ajjhattam arūpasaññi eko bahiddhā rūpāni passati nīlāni nīlavaṇṇāni nīlanidassanāni nīlanibhāsā-

¹⁵⁷⁵ ubhatobhāgavimaddham (pts)

¹⁵⁷⁶nīladassanam nīlahāsam (pts)

ni. tāni abhibhuyya 'jānāmi passāmī'ti evaṃsaññi hoti. idaṃ pañcamaṃ abhibhāyatanaṃ.

- 44. ajjhattam arūpasanni eko bahiddhā rūpāni passati pītāni pītavaņņāni pītanidassanāni pītanibhāsāni. seyyathāpi nāma kaņikārapupham pītam pītavaņņam pītanidassanam pītanibhāsam. seyyathāpi vā pana tam vattham bārānaseyyakam ubhatobhāgavimattam pītam pītavaņņam pītanidassanam pītanibhāsam. evamevam ajjhattam arūpasanni eko bahiddhā rūpāni passati pītāni pītavaņņāni pītanidassanāni pītanibhāsāni. tāni abhibhuyya jānāmi passāmīti evamsanni hoti. idam chattham abhibhāyatanam.
- 45. ajjhattam arūpasaññi eko bahiddhā rūpāni passati lohitakāni lohitakavaṇṇāni lohitakanidassanāni lohitakanibhāsāni. seyyathāpi nāma bandhujivakapuppham lohitakam lohitakavaṇṇam lohitakanidassanam lohitakanibhāsam. seyyathāpi vā pana tam vattham bārāṇaseyyakam ubhatobhāgavimaṭṭam lohitakam lohitakavaṇṇam lohitakanidassanam lohitakanibhāsam. evamevam ajjhattam arūpasaññi eko bahiddhā rūpāni passati lohitakāni lohitakavaṇṇāni lohitakanidassanāni lohitakanibhāsāni. tāni abhibhuyya 'jānāmi passāmī'ti evamsaññi hoti. idam sattamam abhibhāyatanam.

pts page 014 q 14 bjt page 352 x 352

- 46. ajjhattam arūpasanni eko bahiddhā rūpāni passati odātani odātavannāni odātanidassanāni odātanibhāsāni. seyyathāpi nāma osadhītārakā odātā odātavannā odātanidassanā odātanibhāsā. seyyathāpi vā pana tam vattham bārānaseyyakam ubhatobhāgavimattam odātam odātavannam odātanidassanam odātanibhāsam. evamevam ajjhattam arūpasanni eko bahiddhā rūpāni passati odātani odātavannāti odātavannāti odātanidassanāni odātanibhāsāni. tāni abhibhuyya jānāmi passāmīti evamsanni hoti. idam atthamam abhibhāyatanam. tatra ca pana me sāvakā bahū abhinnavosānapāramippattā viharanti.
- 47. puna ca param udāvi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā, vathā patipannā me sāvakā dasakasināvatanāni bhāventi. pathavikasiņameko sanjānāti uddham adho tiriyam advayam appamānam. āpo kasinameko sañjānāti uddham adho tiriyam advayam appamānam. tejokasinameko sañjānāti uddham adho tirivam advayam appamānam. vāyokasinameko sañjānāti uddham adho tiriyam advayam appamānam. nīlakasinameko sañjānāti uddham adho tiriyam advayam appamānam. pītakasinameko sañjānāti uddham adho tiriyam advayam appamānam. lohitakasinameko sañjānāti uddham adho tiriyam advayam appamānam, odātakasinameko sañjānāti uddham adho tiriyam advayam appamānam. ākāsakasinameko sañjānāti uddham adho tiriyam advayam appamāņam, viññāņakasiņameko sañjānāti uddham adho tiriyam advayam appamānam, tatra ca

pts page 015 q 15

pana me sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti.

48. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā. yathāpaṭipannā me sāvakā cattāri jhānāni bhāventi. idhudāyi, bhikkhū vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam¹577 upasampajja viharati. so imameva kāyam vivekajena pītisukhena abhisandeti parisandeti¹578 paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa vivekajena pītisukhena apphuṭam¹579 hoti. seyyathāpi udāyi, dakkho nahāpako¹580 vā nahāpakantevāsivā kamsathāle nāhānīyacuṇṇāni ākiritvā udakena paripphosakam paripphosakam¹581 sandeyya¹582 . sāssa nahānīyapiṇḍi¹583 snehānugatā snehaparetā¹584 santarabāhirā¹585 phuṭhā¹586 snehena, na ca pagagharaṇī¹587 evameva kho udāyi, bhikkhū imameva kāyam vivekajena pītisukhena abhisandeti,

```
bjt page 354 x 354
```

¹⁵⁷⁷paṭhamajjhānaṃ (sīmu, pts)

¹⁵⁷⁸abhisanneti parisanneti (syā)

¹⁵⁷⁹apphutaṃ (sīmu, syā, pts)

¹⁵⁸⁰nhāpako (machasam)

¹⁵⁸¹paripphosakam (syā) ekam padam

¹⁵⁸²abhisanneyya (syā)

¹⁵⁸³sāyam nhānīyapindi (machasam)

¹⁵⁸⁴subhānugatā subhaparetā (sīmu)

¹⁵⁸⁵samanantarabāhirā (sīmu)

¹⁵⁸⁶puṭṭhā (syā)

 $^{^{1587}}$ subhena ca paggharati (sīmu); na ca paggharinī (pts, syā); na ca pagghariņī (machasaṃ)

parisandeti paripūreti parippharati. nāssakiñci sabbāvato kāyassa vivekajena pītisukhena apphuṭaṃ hoti.

49. puna ca param udāyi, bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajihattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyamjhānam upasampajja viharati. so imameva kāyam samādhijena pītisukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati, nāssa kiñci sabbāvato kāyassa samādhijena pītisukhena apphutam hoti. seyyathāpi udāvi, udakarahado¹⁵⁸⁸ ubbhidodako¹⁵⁸⁹ . tassa nevassa puratthimāva disāva udakassāvamukham, na pacchimāya disāya udakassāyamukham, na uttarāya disāya udakassāyamukham, na dakkhināya disāya udakassāyamukham. devo ca kālena kālam na sammā dhāram anuppaveccheyya. atha kho tamhā ca udakarahadā sītā vāridhārā ubhijiitvā tameva udakarahadam sītena vārinā abhisandeyya parisandeyya paripūreyya paripphareyya. nāssa kiñci sabbāvato udakarahadassa sitena vārinā apphutam assa. evameva kho udāyi, bhikkhu imameva kāyam samādhijena pītisukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāvassa samādhijena pītisukhena apphutam hoti.

50. puna ca param udāyi, bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhañca

¹⁵⁸⁸gambhiro udakarahado (machasaṃ, syā) ¹⁵⁸⁹ubbhitodako (syā)

pts page 016 q 16

kāyena paṭisaṃvedeti. yantaṃ ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukha vihārīti taṃ tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. so imameva kāyaṃ nippitikena sukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa nippītikena sukhena apphuṭaṃ hoti. seyyathāpi udāyi, uppaliniyaṃ vā paduminiyaṃ vā puṇḍarīkiniyaṃ vā appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṃvaddhāni udakānuggatāni antonimuggaposinī 1590 . tāni yāva caggā yāva ca

- **51.** mūlā sītena vārinā ahisannāni parisannāni¹⁵⁹¹ paripūrāni paripphuṭāni¹⁵⁹². na nesaṃ¹⁵⁹³ kiñci sabbāvataṃ uppalānaṃ vā padumānaṃ vā puṇḍarīkānaṃ vā sītena vārinā apphuṭaṃ assa.evameva kho udāyi, bhikkhu imameva kāyaṃ nippītikena sukhena abhisandeti parisandeti paripūreti parippharati. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa nippitikena sukhena apphuṭaṃ hoti.
- **52.** puna ca paraṃ udāyi, bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthaṅgamā¹⁵⁹⁴ adukkhaṃ asukhaṃ upekkhā satipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja

¹⁵⁹⁰nimuggapositāni (sīmu); nimmuggapositāni (syā)

bjt page 356×356

¹⁵⁹¹abhisandāni parisandāni (sīmu, machasaṃ)

¹⁵⁹²paripaphutāni (sīmu)

¹⁵⁹³nāssa-machasam (syā, pts)

¹⁵⁹⁴atthagamā (sīmu)

viharati. so imameva kāyam parisuddhena cetasā pariyodātena pharitvā nisinno hoti. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa parisuddhena cetasā pariyodātena apphuṭam hoti. seyyathāpi udāyi, puriso odātena vatthena sasīsam pārupitvā nisinno assa, nāssa kiñci sabbāvato kāyassa odātena vatthena apphuṭam assa. evameva kho udāyi, bhikkhu imameva kāyam parisuddhena cetasā pariyodātena pharitvā nisinno hoti. nāssa kiñci sabbāvato kāyassa parisuddhena cetasā pariyodātena apphuṭam hoti. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti.

53. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā yathāpaṭipannā me sāvakā evam pajānanti: ayam kho me kāyo rūpī cātummahābhūtiko¹⁵⁹⁵ mātāpettikasambhavo odanakummāsūpacayo aniccucchādanaparimaddanabhedanaviddhamsanadhammo, idañca pana me viññāṇam ettha sitam ettha paṭibaddham¹⁵⁹⁶ seyyathāpi udāyi maṇi vephariyo subho jātimā aṭṭhamso suparikammakato accho vippasanno sabbākārasampanno, tatrassa suttam āvutam nīlam vā pītam vā lohitam vā odātam vā paṇḍusuttam vā. tamena cakkhumā puriso hatthe karitvā paccavekkheyya: ayam kho manī vephariyo subho jātimā aṭṭhamso suparikammakato accho vippasanno sabbākārasampanno,tadidam suttam āvutam nīlam vā pītam vā lohitam vā odātam vā pandusuttam vāti. evameva kho udāyi, akkhātā ma-

pts page 017 q 17

¹⁵⁹⁵cātumahābhūtiko (machasaṃ, syā)

¹⁵⁹⁶patibandham (syā)

yā sāvakānam patipadā, yathā patipannā me sāvakā evam jānanti: ayam kho me kāyo rūpī cātummahābhūtiko mātāpettikasambhavo odanakummāsūpacayo aniccucchādanaparimaddanabhedanaviddhamsanadhammo. idañca pana me viññānam ettha sitam ettha patibaddhanti, tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññavosanaparamippatta viharanti.

54. puna ca param udāyi,akkhātā mayā sāvakānam patipadā, yathapatipannā me sāvakā imamhā kāyā aññam kāyam abhinimminanti rūpim manomayam sabbangapaccangim ahinindriyam¹⁵⁹⁷ seyyathapi udayi, tassa evamassa: avam muñjo īsikam pabbāheyva. īsikā¹⁵⁹⁸, añño muñjo aññā īsikā muñjamhā tveva īsikā pabbāļhāti. seyyathāpi vā panudāyi puriso asim kosivā pabbāheyya¹⁵⁹⁹. tassa evamassa: ayam asi, ayam kosi, añño asi, aññā kosi, kosiyā tveva asi pabbāļhoti. seyyathāpi vā panudāyi, puriso ahim karandā uddhareyya, tassa evamassa: ayam ahi, ayam karando, añño ahi, añño karando, karandā tveva ahi ubbhatoti. evameva kho udāyi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā. vathā patipannā me sāvakā imamhā kāyā aññam kāyam abhinimminanti. rūpim manomayam sabbangapaccangim ahīnindriyam. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti.

bjt page 358 x 358 ¹⁵⁹⁷abhinnindriyam (pts)

¹⁵⁹⁸isikā (sīmu, pts)

¹⁵⁹⁹ubbāheyya (syā)

pts page 018 g 18

55. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā, yathāpatipannā me sāvakā anekavihitam iddhividham paccanubhonti: ekopi hutvā bahudhā honti, bahudhāpi hutvā eko honiti¹⁶⁰⁰ . āvībhāvam¹⁶⁰¹ tirobhāvam tirokuddam¹⁶⁰² tiropākāram tiropabbatam asajjamānā gacchanti sevvathāpi ākāse, pathaviyāpi ummujjanimujjam karonti seyyathāpi udake, udakepi abhejjamāne gacchanti seyyathāpi pathaviyam, ākāsepi pallinkena kamanti seyyathapi pakkhi sakuno, imepi candimasūrive evammahiddhike evammahānubhāve pāninā parimasanti parimajjanti, yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattenti. seyyathāpi udāyi dakkho kumbhakāro vā kumbhakārantevāsi vā suparikammakatāya mattikāya yaññadeva bhājanavikatim ākankheyya tantadeva kareyya abhinipphādeyya, seyyathāpi vā panudāyi dakkho dantakāro vā dantakārantevāsi vā suparikammakatasmim dantasmim yaññadeva dantavikatim ākankheyya tantadeva kareyya abhinipphādeyya, seyyathāpi vā panudāyi dakkho suvannakāro vā suvannakārantevāsi vā suparikammakatasmim suvannasmim yaññadeva suvannavikatim ākankheyya tantadeva karevva abhinippādevva, evameva kho udāvi, akkhātā mavā sāvakānam patipadā vathāpatipannā me sāvakā anekavihitam iddhividham paccanubhonti: ekopi hutvā bahudhā honti, bahudhāpi hutvā eko honti āvībhāvam tirobhāvam tirokuddam tiropākāram

¹⁶⁰⁰hoti (machasaṃ)

¹⁶⁰¹āvibhāvaṃ sīmu, machasaṃ, syā, pts

 $^{^{1602}}$ tirokuțțam machasam

pts page 019 q 19

tiropabbatam asajjamānā gacchanti seyyathāpi ākāse, paṭhaviyāpi ummujjanimujjam karonti seyyathāpi udake, udakepi abhejjamāne gacchanti seyyathāpi paṭhaviyam, ākāsepi pallankena kamanti seyyathāpi pakkhi sakuņo, imepi candimasūriye evammahiddhike evam mahānubhāve pāṇinā parimasanti parimajjanti, yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattenti. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññā abhiññāvosānapāramippattā viharanti.

- **56.** puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā, yathāpaṭipannā me sāvakā dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya¹⁶⁰³ ubho sadde suṇanti dibbe ca mānuse ca, ye dūre santike ca. seyyathāpi udāyi, balavā saṅkhadhamako¹⁶⁰⁴. appakasireneva catuddisā viññāpeyya. evameva kho udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā yathāpaṭipannā me sāvakā dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suṇanti dibbe ca mānuse ca ye dūre santike ca. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiñāvosānapāramippattā viharanti.
- **57.** puna ca param udāyi,akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā, yathāpaṭipannā me sāvakā parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajānanti sarāgam vā cittam .2 sarāgam cittanti pajānanti, vītarāgam vā cittam vītarāgam cittanti pajānanti, sadosam vā cittam

bjt page 360 x 360

¹⁶⁰³atikkantamānusakāya (syā)

¹⁶⁰⁴sabbadhammo (pts)

sadosam cittanti pajānanti, vītadosam vā cittam vītadosam cittanti pajānanti, samoham vā cittam samoham cittanti pajānanti, vītamoham vā cittam vītamoham cittanti pajānanti, sankhittam vā cittam sankhittam cittanti pajānanti, vikkhittam vā cittam vikkhittam cittanti pajānanti. mahaggatam vā cittam mahaggatam cittanti pajānanti, amahaggatam vā cittam amahaggatam cittanti pajānanti, sauttaram vā cittam sauttaram cittanti pajānanti, anuttaram vā cittam anuttaram cittanti pajānanti, samāhitam vā cittam samāhitam cittanti pajānanti, asamāhitam vā cittam asamāhitam cittanti pajānanti, vimuttam vā cittam vimuttam cittanti pajānanti, avimuttam vā cittam avimuttam cittanti pajānanti. seyyathāpi udāyi, itthi vā puriso vā daharo yuvā. mandanakajātiko¹⁶⁰⁵ ādāse vā parisuddhe parivodāte acche vā udapatte¹⁶⁰⁶ sakam mukhanimittam paccavekkhamāno sakanikam vā sakanikanti¹⁶⁰⁷ iāneyya. akanikam vā akanikanti¹⁶⁰⁸ jāneyya evameva kho udāyi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā yathā patipannā me sāvakā parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajānanti, sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajānanti, vītarāgam vā cittam vītarāgam cittanti pajānanti, sadosam vā cittam sadosam cittanti pajānanti, vītadosam vā cittam vītadosam cittanti pajānanti, samoham vā cittam samoham cittanti pajānanti vītamoham vā cittam vītamoham cittanti pajānanti,

¹⁶⁰⁵ mandanajātiko (pts)

¹⁶⁰⁶udakapatte (sīmu, machasaṃ, syā, pts)

¹⁶⁰⁷sakaṇikaṅgaṃ (sīmu)

pts page 020 q 20

¹⁶⁰⁸akaṇikaṅgaṃ (sīmu)

sankhittam vā cittam sankhittam cittanti pajānanti, vikkhittam vā cittam vikkhittam cittanti pajānanti. mahaggatam vā cittam mahaggatam gatam cittanti pajānanti, amahaggatam vā cittam amahaggatam cittanti pajānanti, sauttaram vā cittam sauttaram cittanti pajānanti, anuttaram vā cittam anuttaram cittanti pajānanti, samāhitam vā cittam samāhitam cittanti pajānanti, asamāhitam vā cittam asamāhitam cittanti pajānanti, vimuttam vā cittam vimuttam cittanti pajānanti, avimuttam vā cittam avimuttam cittanti pajānanti. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti.

puna ca param udāyi, akkhatā mayā sāvakānam paţipadā, yathāpaţipannā me sāvakā anekavihitam pubbenivāsam anussaranti, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsamipi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jätisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedi evamāyupariyanto. so tato cuto amutra udapādim tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapaţisamvedi evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati. seyyathāpi udāyi, puriso sakamhā gāmā aññam gāmam gaccheyya, tamhāpi gāmā añ-

bit page 362 x 362

ñam gāmam gaccheyya. so tamhā gāmā sakaññeva gāmam paccāgaccheyya. tassa evamassa: aham kho sakamhā gāmā amum gāmam agañchim tatra evam atthāsim evam nisīdim. evam abhāsim. evam tuņhī ahosim, tamhāpi gāmā amum gāmam aganchim, tatrāpi evam atthāsim evam nisīdim evam abhāsim evam tunhī ahosim, somhi tamhā gāmā sakaññeva gāmam paccāgatoti. evameva kho udāyi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā yathāpatipannā me sāvakā anekavihitam pubbe nivāsam anussaranti. sevvathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampijātiyo jātisatampi jātisahassampi jätisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedi evamā evamāyuparivanto, so tato cuto amutra udapādim tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedi evamāvuparivanto, so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbe nivāsam anussarati, tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti, puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā, yathāpatinnā me sāvakā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passanti cavamāne upapajiamāne hīne panite suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. ime vata bhonte sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena saman-

pts page 021 q 21

nāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchaditthikā micchāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā arivānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā. te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upapannā'ti.iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passanati cavamāne upapajjamāne hine panite suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. seyyathāpassudāyi ¹⁶⁰⁹ dve agārā sadvārā. tattha cakkhumā puriso majjhe thito passeyya manusse geham¹⁶¹⁰ pavisantepi nikkhamantepi anusañcarantepi¹⁶¹¹ anuvicarantepi. eva meva kho udāyi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā. vathāpatipannā me sāvakā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passanti cavamāne upapajjamāne hīne panite suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānanti. tatra ca pana me sāvakā bahu abhiññāvosānapāramippattā viharanti.

59. puna ca param udāyi, akkhātā mayā sāvakānam paṭipadā, yathā paṭipannā me sāvakā āsavānam kha-

¹⁶⁰⁹ seyyathāpi udāyi (machasaṃ)

¹⁶¹⁰manusse gehe (syā, pts)

¹⁶¹¹anucankamantepi (machasam, syā, pts)

pts page 022 q 22 bjt page 364 x 364

yā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti. seyyathāpi udāyi, pabbatasankhepe udakarahado accho vippasanno anavilo, tattha cakkhuma puriso tīre thito passeyya sippisambukāpi sakkharakathalampi macchagumbampi carantampi titthantampi. tassa evamassa: ayam kho udakarahado accho vippasanno anāvilo. tatrime sippisambukāpi sakkharakathalāpi macchagumbāpi carantipi tiţţhantipīti. evameva kho udāvi, akkhātā mayā sāvakānam patipadā. vathā paţipannā me sāvakā āsavānam khayā anāsavam ceto vimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti. tatra ca pana me sāvakā bahū abhiññāvosānapāramippattā viharanti, ayam kho udayi, pañcamo dhammo yena mamam sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti. sakkatvā garukatvā upanissāya viharanti.

- **60.** ime kho udāyi, pañca dhammā yehi mamam¹⁶¹² sāvakā sakkaronti garukaronti mānenti pūjenti. sakkatvā garukatvā upanissāya viharantīti.
- **61.** idamavoca bhagavā. attamano sakuludāyi paribbājako bhagavato bhāsitam abhinanditi.

Mahāsakuludāyisuttam sattamam.

 $^{^{1612}}$ mama (syā, pts) bjt page 366 x 366

3.8 Samaņamaņdikāsuttam.

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. tena kho pana samayena uggāhamāno paribbājako samanamandikāputto samayappavādake tindukācīre ekasālake mallikāya ārāme paṭivasati mahatiyā paribbājakaparisāya saddhim sattamattehi¹⁶¹³ paribbājakasatehi.
- 2. atha kho pañcakaṅgo thapati sāvatthiyā nikkhami divā divassa bhagavantaṃ dassanāya. atha kho pañcakaṅgassa thapatissa etadahosi: akālo kho tāva bhagavantaṃ dassanāya, paṭisallīno bhagavā, manobhāvanīyānampi bhikkhūnaṃ asamayo dassanāya, paṭisallīnā manobhāvanīyā¹⁶¹⁴ bhikkhū, yannūnāhaṃ yena samayappavādako tindukācīro¹⁶¹⁵ ekasālako mallikāya ārāme yena uggāhamāno paribbājako samaṇamaṇḍikāputto tenupasaṅkameyyanti. atha kho pañcakaṅgo thapati yena samayappavādako tindukāciro ekasālako mallikāya ārāme yena uggāhamāno paribbājako samaṇamaṇḍikāputto tenupasaṅkami.
- **3.** tena kho pana samayena uggāhamāno paribbājako samaṇamaṇḍikāputto mahatiyā paribbājakaparisāya saddhim nisinno hoti unnādiniyā uccāsaddamahāsaddāya anekavihitam tiracchānakatham kathentiyā. sey-

pts page 023 q 23

¹⁶¹³timattehi (pts); pañcamattehi (syā, machasaṃ)

¹⁶¹⁴bhāvaniyyā (sīmu); bhāvaniyā (machasam, pts)

¹⁶¹⁵tindukācīram (sīmu)

yathīdam: rājakatham corakatham mahāmattakatham senākatham bhayakatham yuddhakatham annakatham pānakatham vatthakatham yānakatham sayanakatham mālākatham gandhakatham ñātikatham gāmakatham nigamakatham nagarakatham janapadakatham itthikatham sūrakatham visikhākatham kumbhaṭṭhānakatham pubbapetakatham nānattakatham lokakkhāyikam samuddakkhāyikam itibhavābhavakatham iti vā.

- 4. addasā kho uggahamāno paribbājako samaṇamaṇdikāputto pañcakaṅgaṃ thapatiṃ dūratova āgacchantaṃ. disvāna sakaṃ parisaṃ saṇṭhapesi: "appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha. ayaṃ samaṇassa gotamassa sāvako āgacchati pañcakaṅgo thapati. yāvatā kho pana samaṇassa gotamassa sāvakā gihī odātavasanā sāvatthiyaṃ paṭivasanti, ayaṃ tesaṃ aññataro pañcakaṅgo thapati. appasaddā kho pana te āyasmanto appasaddavinītā appasaddassa vaṇṇavādino, appeva nāma appasaddaṃ parisaṃ viditvā upasaṅkamitabbaṃ maññeyyā"ti. atha kho te paribbājakā tuṇhī ahesum.
- 5. atha kho pañcakaṅgo thapati yena uggāhamāno paribbājako samaṇamaṇḍikāputto tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā uggāhamānena paribbājakena samaṇamaṇḍikāputtena saddhiṃ sammodi. sammodanīyaṃ kathaṃ sārāṇiyaṃ vītisāretvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinnaṃ kho pañcakaṅgaṃ thapatiṃ uggā-

bjt page 468 x 468

hamāno paribbājako samaņamaņḍikāputto putto etadavoca:

- 6. "catūhi kho ahaṃ thapati, dhammehi samannāgataṃ purisapuggalaṃ paññāpemi sampannakusalaṃ paramakusalaṃ uttamapattipattaṃ samaṇaṃ ayojjhaṃ. katamehi catuhi: idha thapati na kāyena pāpakaṃ kammaṃ karoti, na pāpikaṃ vācaṃ bhāsati, na pāpakaṃ saṅkappaṃ saṅkappeti, na pāpakaṃ ājivaṃ ājivati. imehi kho ahaṃ thapati, catuhi dhammehi samannāgataṃ purisapuggalaṃ paññāpemi sampannakusalaṃ paramakusalaṃ uttamapattipattaṃ samaṇaṃ ayojjha"nti.
- atha kho pañcakango thapati uggahamānassa paribbājakassa samanamandikāputtassa bhāsitam neva abhinandi, nappatikkosi. anabhinanditvā appatikkositvā utthāyāsanā pakkāmi. bhagavato santike etassa bhāsitassa attham ājānissāmiti, atha kho pañcakango thapati yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. ekamantam nisinno kho pañcakango thapati yāvatako ahosi uggahamānena paribbājakena samanamandikāputtena saddhim kathāsallāpo, tam sabbam bhagavato ārocesi. evam vutte bhagavā pañcakangam thapatim etadavoca: evam sante kho thapati, daharo kumāro mando uttānaseyyako sampannakusalo bhavissati paramakusalo uttamapattipatto samano ayojiho, yathā uggāhamānassa paribbājakassa samanamandikāputtassa vacanam. daharassahi thapati, kumārassa man-

dassa uttānaseyyakassa kāyotipi na hoti, kuto pana kāyena pāpakaṃ kammaṃ karissati aññatra phanditamattā. daharassa hi thapati kumārassa mandassa uttānaseyyakassa vācātipi na hoti. kuto pana pāpikaṃ vācaṃ bhāsissati aññatra roditamattā. daharassa hi thapati kumārassa mandassa uttānaseyyakassa sankappoti pina hoti, kuto pana pāpikaṃ saṅkappaṃ saṅkappissati aññatra vikujitamattā¹⁶¹⁶. daharassa hi thapati, kumārassa mandassa uttānaseyyakassa ājivo tipi na hoti, kuto pana pāpakaṃ ājivaṃ ājivissati aññatra mātuthaññā. evaṃ sante kho thapati, daharo kumāro mando uttānaseyyako sampannakusalo bhavissati paramakusalā uttamapattipatto samaṇo ayojjho, yathā uggāhamānassa paribbājakassa samaṇamaṇḍikāputtassa vacanaṃ.

8. catuhi kho aham thapati, dhammehi samannāgatam purisapuggalam paññāpemi na ceva sampannakusalam na paramakusalam na uttamapattipattam samanam ayojjham. apicimam daharam kumāram mandam uttānaseyyakam samadhigayha tiṭṭhati. katamehi catuhi: idha thapati na kāyena pāpakam kammam karoti, na pāpikam vācam bhāsati, na pāpakam saṅkappam saṅkappeti. na pāpakam ājivam ājivati. imehi kho aham thapati, catuhi dhammehi samannāgatam purisapuggalam paññāpemi na ceva sampannakusalam na paramakusalam na uttamapattipattam samaṇam ayojjham.

¹⁶¹⁶sāraņīyaṃ (machasaṃ); vikujjantamattā (sīma), vikujjitamattā (syā, pts)

pts page 25 q 25

apicimam daharam kumāram mandam uttānaseyyakam samadhigayha tiṭṭhati.

- **9.** dasahi kho aham thapati, dhammehi samannāgatam purisapuggalam paññāpemi sampannakusalam paramakusalam uttamapattipattam samanam ayojjham.
- **10.** ime akusalasīlā¹⁶¹⁷. tāhaṃ¹⁶¹⁸ thapati, veditabbanti vadāmi. ito samuṭṭhānā akusalāsīlā. tāhaṃ thapati, veditabbanti vadāmi, idha akusalasīlā aparisesā nirujjhanti. tāhaṃ thapati, veditabbanti vadāmi. evaṃ paṭipanno akusalānaṃ sīlānaṃ nirodhāya paṭipanno hoti. tāhaṃ thapati, veditabbanti vadāmi.
- 11. ime akusalasīlā. tāham thapati, veditabbanti vadāmi. ito samuţṭhānā kusalāsīlā. tāham thapati, veditabbanti vadāmi, idha kusalasīlā aparisesā nirujjhanti. tāham thapati, veditabbanti vadāmi. evam paṭipanno kusalānam sīlānam nirodhāya paṭipanno hoti. tāham thapati, veditabbanti vadāmi.
- **12.** ime akusalasankappā¹⁶¹⁹ .tāham thapati, veditabbanti vadāmi. ito samuṭṭhānā akusalasankappā. tāham thapati, veditabbanti vadāmi, idha akusalasankappā aparisesā nirujjhanti. tāham thapati, veditabbanti

bjt page 370 x 370

¹⁶¹⁷akusalā sīlā (machasaṃ, syā)

¹⁶¹⁸kusalā sīlā (machasaṃ, syā)

¹⁶¹⁹akusalā saṅkappā (machasaṃ, syā) pts page 026 g 26

vadāmi.evam paţipanno akusalānam saṅkappānam nirodhāya paţipanno hoti. tāham thapati, veditabbanti vadāmi.

- 13. ime kusalasankappā¹⁶²⁰ .tāham thapati, veditabbanti vadāmi. ito samuṭṭhānā kusalasankappā. tāham thapati, veditabbanti vadāmi, idha kusalasankappā aparisesā nirujjhanti. tāham thapati, veditabbanti vadāmi.evam paṭipanno kusalānam sankappānam nirodhāya paṭipanno hoti. tāham thapati, veditabbanti vadāmi.
- 14. katame ca thapati, akusalasīlā: akusala kāyakammam, akusalam vacīkammam, pāpako ājivo. ime vuccanti thapati, akusalasīlā. ime va thapati, akusalasīlā kiṃsamuṭṭhānā: samuṭṭhānampi nesaṃ vuttaṃ cittasamuṭṭhānātissa vacanīyā¹⁶²¹. katamaṃ cittaṃ: cittampi hi bahuṃ¹⁶²² anekavidhaṃ nānappakārakaṃ. taṃ cittaṃ sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ. ito samuṭṭhānā akusalasīlā. ime ca thapati, akusalasīlā kuhiṃ aparisesā nirujjhanti. nirodhopi nesaṃ vutto. idha thapati, bhikkhu kāyaduccaritaṃ pahāya kāyasucaritaṃ bhāveti, vacīduccaritaṃ pahāya vacīsucaritaṃ bhāveti, manoduccaritaṃ pahāya mano sucaritaṃ bhāveti. micchāājivaṃ pahāya.

¹⁶²⁰kusalā saṅkappā (machasam, syā)

¹⁶²¹vacaniyyā (sīmu)

¹⁶²²bahu (syā, pts)

bit page 372 x 372

- 15. sammā ājivena jivikam kappeti, etthete akusalasīlā aparisesā nirujjhanti katham patipanno ca thapati akusalānam sīlānam nirodhāya patipanno hoti: idha thapati bhikkhū anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāvamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti padahati, uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti. padahati, anuppannānam kusalānam dhammanam uppadava chandam janeti vayamati viriyam ārabhati cittam paggaņhāti. padahati, uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vayamati viriyam arabhati cittam pagganhāti padahati. evam patipanno kho thapati akusalānam sīlānam nirodhāya patipanno hoti.
- 16. katame ca thapati, akusalasīlā: kusalam kāya-kammam, akusalam vacīkammam. ājīvapārisuddhipi suddhipi kho aham thapati, sīlasmim vadāmi. ime vuccanti thapati, kusalasīlā. ime ca thapati, kusalasīlā kimsamuṭṭhānā, samuṭṭhānampi nesam vuttam citta-samuṭṭhānātissa vacanīyā. katamam cittam: cittampi hi bahum anekavidham nānappakārakam. tam cittam vītarāgam vītadosam vītamoham. itosamuṭṭhānā akusalasīlā.ime ca thapati,kusalasīlā kuhim aparisesā nirujjhanti: nirodhopi nesam vutto, idha thapati, bhikkhu sīlavā hoti no ca sīlamayo,tañca cetovimuttim paññā vimuttim yathābhūtam pajānāti. yatthassa

te kusalasīlā aparisesā nirujjhanti. katham paṭipanno ca thapati kusalānam sīlānam nirodhāya paṭipanno hoti: idha thapati anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati, uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam paggaṇhāti. padahati, anuppannānam kusalānam dhammānam uppādāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam paggaṇhāti. padahati, uppannānam kusalānam dhammānam ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. evam paṭipanno kho thapati kusalānam sīlānam nirodhāya paṭipanno hoti.

17. katame ca thapati, akusalasankappā: kāmasankappo byāpādasankappo vihimsāsankappo, ime vuccanti thapati akusalasankappā ime ca thapati. akusalasankappā kimsamuṭṭhānā: samuṭṭhānampi nesam vuttam. sañnāsamuṭṭhānātissa vacanīyā. katamā sañnā: sañnāpi hi bahū anekavidhā nānappakārakā l623 kāmasannā byāpādasannā vihimsā sañnā, ito samuṭṭhānā akusalankappā. ime ca thapati, akusalasankappā kuhim aparisosā nirujjhanti: nirodhopi nesam vutto. idha thapati bhikkhū vivicceva kāmehī vivicca akusalehī dhammehī savitakkam savicāram vivekajam pitisukham paṭhamamjhānam upasampajja viharati. et-

¹⁶²³nānappakārikā (pts) pts page 028 g 28

thete akusalasankappā aparisesā nirujjhanti. katham patipanno ca thapati, akusalānam sankappānam nirodhāya patipanno hoti: idha thapati, bhikkhu anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti padahati, uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti. padahati,anuppannānam kusalānam dhammānam uppādāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti. padahati, uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chanda janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti padahati. evam patipanno kho thapati, akusalānam sankappānam nirodhāya patipanno hoti.

18. katame ca thapati, kusalasankappā: nekkhammasankappo abyāpādasankappo avihimsāsankappo, ime vuccanti thapati kusalasankappā. ime ca thapati, kusalasankappā kimsamuṭṭhānā: samuṭṭhānampi nesam vuttam. sannāsamuṭṭhānātissa vacanīyā. katamā sannā:sannāpi hi bahū anekavidhā nānappakārakā 1624 nekkhammasannā abyāpādasannā avihimsāsannā,ito samuṭṭhānā kusalankappā. ime ca thapati, kusalasankappā kuhim aparisesā nirujjhanti: nirodhopi nesam vutto. idha thapati bhikkhū vitakka vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhā-

bjt page 374 x 374

¹⁶²⁴nānappakārikā pts

vam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyamjhānam upasampajja viharati. etthete kusalasankappā aparisesā nirujjhanti. katham patipanno ca thapati, kusalānam sankappānam nirodhāya patipanno hoti: idha thapati, bhikkhu anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāva chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti padahati, uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandam janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti, padahati, anuppannānam kusalānam dhammanam uppadaya chandam janeti vayamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti, padahati, uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chanda janeti vāyamati viriyam ārabhati cittam pagganhāti padahati. evam patipanno kho thapati, kusalānam sankappānam nirodhāya patipanno hoti.

19. katamehi cāhaṃ¹⁶²⁵ thapati, dasahi dhammehi samannāgataṃ purisapuggalaṃ paññāpemi sampannakusalaṃ paramakusalaṃ uttamapattipattaṃ samaṇaṃ ayojjhaṃ: idha thapati, bhikkhu asekhāya¹⁶²⁶ sammādiṭṭhiyā samannāgato hoti, asekhena sammāsaṅkappena samannāgato hoti, asekhena sammākammantena samannāgato hoti, asekhena sammāājīvena samannāgato hoti, asekhena sammāvāyāmena samannāgato

¹⁶²⁵cāhaṃ' (syā); mapotthake natthi pts page 029 q 29

¹⁶²⁶asekkhāya (sīmu)

hoti, asekhāya sammāsatiyā samannāgato hoti, asekhena sammāsamādhinā samannāgato hoti, asekhena sammāñāṇena samannāgato hoti, asekhāya sammāvimuttiyā samannāgato hoti. imehi kho aham thapati, dasahi dhammehi samannāgatam purisapuggalam paññāpemi sampannakusalam paramakusalam uttamapattipattam samaṇam ayojjhanti.

20. idamavoca bhagavā. attamano pañcakaṅgo thapati bhagavato bhāsitaṃ abhinanditi.

Samaņamaņdikāsuttam aţţhamam.

1627

bjt page 376 x 376

¹⁶²⁷samaṇamuṇḍakasuttaṃ (machasaṃ, syā)

3.9 Cūļasakuludāyisuttam

evam me sutam: ekam samayam bhagavā rājagahe viharati veluvane kalandakanivāpe, tena kho pana samayena sakuludāyi paribbājako moranivāpe paribbājakārāme pativasati mahatiyā paribbājakaparisāya saddhim, atha kho bhaqavā pubbanhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya rājagaham piņdāya pāvisi. atha kho bhagavato etadahosi: atippago kho tāva rājagaham pindāva caritum, vannūnāham vena moranivāpo paribbājakārāmo yena sakuludāyi paribbājako tenupasankameyyanti. atha kho bhagavā yena moranivāpo paribbājakārāmo tenupasankami, tena kho pana samayena sakuludāyi paribbājako mahatiyā paribbājaka parisāya saddhim nisinno hoti unnādiniyā uccāsaddamahāsaddāya¹⁶²⁸ anekavihitam tiracchānakatham kathentiyā, seyyathīdam: rājakatham corakatham mahāmattakatham senākatham bhayakatham yuddhakatham annakatham pānakatham vatthakatham yānakatham sayanakatham mālākatham gandhakatham ñātikatham gamakatham nigamakatham nagarakatham janapadakatham itthikatham sūrakatham visikhākatham kumbhatthānakatham pubbapetakatham nānattakatham lokakkhāyikam samuddakkhāyikam itibhavābhavakatham iti vā. addasā kho sakuludāyi paribbājako bhagavantam dūratoca āgacchantam, disvāna sakam parisam santhapesi: 'appasaddā honto hontu mā bhonto saddamakattha ayam samano gotamo agacchati,

 $^{^{1628}}ucc\bar{a}sadd\bar{a}ya$ mahāsadd $\bar{a}ya$ (sīmu, pts) pts page 030 q 30

appasaddakāmo kho pana so āyasmā appasaddassa vaṇṇavādi, appevanāma appasaddaṃ parisaṃ viditvā upasaṅkamitabbaṃ maññeyyā'ti. atha kho te paribbājakā tuṇhī ahesuṃ.

- 2. atha kho bhagavā yena sakuludāyi paribbājako tenupaṅkami. atha kho sakuludāyi paribbājako bhagavantaṃ etadavoca: etu kho bhante bhagavā: 'svāgataṃ bhante bhagavato. cirassaṃ kho bhante bhagavā imaṃ pariyāyamakāsi yadidaṃ idhāgamanāya. nisīdatu bhante bhagavā, idamāsanaṃ paññatta'nti. nisīdi bhagavā paññatte āsane. sakuludāyīpi kho paribbājako aññataraṃ nīcaṃ āsanaṃ gahetvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinnaṃ kho sakuludāyi paribbājakaṃ bhagavā etadavoca:
- 3. kāyanuttha udāyi, etarahi kathāya sannisinnā? kā ca pana vo antarā kathā vippakatāti? tiṭṭhatesā bhante kathā yāya mayaṃ etarahi kathāya sannisinnā. nesā bhante kathā bhagavato dullabhā bhavissati pacchāpi savaṇāya. yadāhaṃ bhante imaṃ parisaṃ anupasaṅkanto homi. athāyaṃ parisā anekavihitaṃ tiracchānakathaṃ kathentī nisinnā
- **4.** hoti. yadā ca kho aham bhante, imam parisam upasankanto homi. athāyam parisā mamamyeva mukham ullokentī¹⁶²⁹ nisinnā hoti: yam no samano udāyi

bjt page 378 x 378

¹⁶²⁹olokentī (syā)

dhammam bhāsissati. tam no sossāmāti. yadā pana bhante bhagavā imam parisam upasankanto hoti, atha ahanceva ayanca parisā bhagavatova¹⁶³⁰ mukham ullokento nisinnā homa¹⁶³¹: yam no bhagavā dhammam bhāsissati, tam sossāmā'ti.

- 5. tenahudāyi, taññevettha paṭibhātu, yathā maṃ paṭibhāseyyāti. purimāni bhante divasāni purimatarāni sabbaññu sabbadassāvī aparisesaṃ ñāṇadassanaṃ paṭijānamāno: 'carato ca me tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satataṃ samitaṃ ñāṇadassanaṃ paccupaṭṭhita'nti, so mayā pubbantaṃ ārabbha pañhaṃ puṭṭho samāno aññenaññaṃ paṭicari. bahiddhā kataṃ apanāmesi. kopañca dosañca appaccayañca pātvākāsi. tassa mayhaṃ bhante, bhagavantaṃyeva ārabbha pīti udapādi: 'aho nūna bhagavā, aho nūna sugato, yo imesaṃ dhammānaṃ kusalo'ti.
- **6.** ko paneso udāyi, sabbaññū sabbadassāvī aparisesam ñāṇadassanam paṭijānamāno: 'carato ca me tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satatam samitam ñāṇadassanam paccupaṭṭhita'nti, yo tayā¹⁶³² pubbantam ārabbha pañham puṭṭho samāno aññenaññam paṭicari, bahiddhā katham apanāmesi. kopañca dosañca appaccayañca pātvākāsī'ti? nigaṇṭho bhante nātaputto'ti.

pts page 031 q 31

¹⁶³⁰bhagavato (machasam)

¹⁶³¹hoti (sya)

¹⁶³² so tayā (syā)

- 7. yo kho udayi,anekavihitam pubbenivasam anussareyya, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvattakappe anekepi vivattakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapaţisamvedi evamāyupariyanto. so tato cuto amutra udapādim tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanņo evamāhāro evamsukhadukkhapaţisamvedi evamāyupariyanno. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussareyya. so vā mam pubbantam ārabbha pañham puccheyya tam vāham pubbantam ārabbha pañham puccheyyam. so vā me pubbantam ārabbha pañhassa veyyākaranena cittam ārādheyya, tassa vāham pubbantam ārabbha pañhassa veyyākaranena cittam ārādheyyam.
- 8. yo kho¹⁶³³ udāyi, dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passeyya: cavamāne upapajjamāne, hine paņīte suvaņņe dubbaņņe sugate duggate yathākammupage satte pajānāti. ime vata bhonte sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchadiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucari-

¹⁶³³so kho (sīmu, pts)

tena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne panīte suvanne dubbanne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti, so vā mam aparantam ārabbha pañham puccheyya. tam vāham aparantam ārabbha pañham puccheyyam, so vā me aparantam ārabbha pañhassa vevyākaranena cittam ārādheyya. tassa vāham aparantam ārabbha pañhassa veyyākaraņena cittam ārādheyyam. apicudāyi, titthatu pubbanto titthatu aparanto, dhammam te desessāmi: ' imasmim sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati, imasmim asati idam na hoti, imassa nirodhā imam nirujjhatī'ti. aham hi

9. bhante¹⁶³⁴ yāvatakampi me iminā attabhāvena paccanubhūtam, tampi nappahomi sākāram¹⁶³⁵ sauddesam anussaritum. kuto panāham anekavihitam pubbenivāsam anussarissāmi, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi dvepi jātiyo ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi

pts page 032 q 32

bjt page 380 x 380

¹⁶³⁴ aham bhante (sīmu, pts)

¹⁶³⁵iti sākāram (sīmu, pts)

samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedi evamayupariyanto, so tato cuto amutra udapadim tatrāpāsim evannāmo evangotto evamvanno evamāhāro evamsukhadukkhapatisamvedi evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarissāmi seyyathāpi bhagavā. aham hi bhante etarahi pamsu pisācakampi na passāmi, kuto panāham dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne, hine panīte suvaņņe dubbanņe sugate duggate yathākammupage satte pajānāti. ime vata bhonte sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchaditthikā micchāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammāditthikā sammāditthikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaranā sugatim saggam lokam upannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paņīte suvanņe dubbanņe sugate duggate yathākammūpage satte pajānissāmi. seyyathāpi bhagavā. yam pana mam bhante bhagavā evamāha: api cudāyi titthatu pubbanto titthatu aparanto, dhammam te desessāmi: 'imasmim sati idam hoti, imassuppādā idam upapajjati, imasmim asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhatī'ti. tañca pana

me bhiyyosomattāya na pakkhāyati appevanāmāhaṃ bhante sake ācariyake bhagavato cittaṃ ārādheyyaṃ pañhassa veyyākaraṇenā'ti. kinti pana te udāyi, sake ācariyake hotīta?

- **10.** ambhākaṃ bhante, sake ācariyake evaṃ hoti: 'ayaṃ paramo vaṇṇo, ayaṃ paramo vaṇṇo'ti.
- **11.** yam pana te etam udāyi, sake ācariyake evam hoti: 'ayam paramo vaṇṇo, ayam paramo vaṇṇo'ti. katamo so paramo vaṇṇo'ti?
- **12.** yasmā bhante, vaṇṇā añño vaṇṇo uttaritaro vā paṇītataro vā natthi, so paramo vaṇṇoti.
- **13.** katamo pana so udāyi vaṇṇo¹⁶³⁶ , yasmā vaṇṇā añño vaṇṇo uttaritaro vā paṇītataro vā natthiti?
- **14.** yasmā bhante vaṇṇā añño vaṇṇo uttaritaro vā paṇītataro vā natthi, so paramo vaṇṇoti.
- 15. dīghāpi kho te esā udāyi, phareyya. yasmā bhante, vaṇṇā añño vaṇṇo uttaritaro vā paṇītataro vā natti, so paramo vaṇṇoti vadesi, tañca vaṇṇaṃ na paññāpesi. seyyathāpi udāyi puriso evaṃ vadeyya: ahaṃ yā imasmiṃ janapade janapadakalyāṇī taṃ icchāmi

¹⁶³⁶so paramo vaṇṇo (machasaṃ) pts page 033 q 33

tam kāmemī'ti. tamenam evam vadeyyum: ambho purisa, yam tvam janapadakalyānīm icchasi kāmesi. jānāsi tvam janapadakalyānim khattiyī vā brāhmanī vā vessī vā suddīvāti? iti puttho, noti vadeyya. tamenam evam vadevyum: ambho purisa, yam tvam janapadakalyānim icchasi kāmesi jānāsi tvam janapadakalyānim evannāmā evangottā iti vāti tamenam evam vadeyyum: ambho purisa, yam tvam janapadakalyanim icchasi kāmesi jānāsi tvam janapadakalyāņim evannāmā evangottā itivāti dīghā vā rassā vā majjhimā vāti iti puttho, noti vadeyya. tamenam evam vadeyyum: ambho purisa, yam tvam janapadakalyānim icchasi kāmesi jānāsi tvam janapadakalyānim evannāmā evangottā iti vāti kālī vā sāmā vā manguracchavī vāti iti puttho, noti vadeyya. amukasmim gāme vā nigame vā nagare vāti iti pūttho, noti vadeyya. tamenam evam vadeyyum: ambho purisa, yam tvam na jānāsi na passasi, tam tvam icchasi kāmesiti iti puttho āmāti vadeyya. tam kim maññasi udāyi, nanu evam sante tassa purisassa appātihīrakam¹⁶³⁷ bhāsitam sampajjatīti?

- **16.** addhā kho bhante, evam sante tassa purisassa appāṭihīrakam bhāsitam sampajjatīti.
- 17. evameva kho udāyi, yasmā bhante, vaṇṇā añño vaṇṇo uttarītaro vā paṇītataro vā natthi, so paramo vaṇṇoti vadesi, tañca vaṇṇaṃ na paññāpesīti. seyyathāpi bhante, maṇi veļuriyo subho jātimā aṭṭhaṃso

 $^{^{1637}{\}rm app\bar{a}}$ tihirīkatam (machasam, pts); appātihirikatam (syā) bjt page 382 x 382

suparikammakato paṇḍukambale nikkhitto bhāsati ca tapati ca virocati ca 1638 . evaṃ vaṇṇo attā hoti arogo parammaraṇāti.

- **18.** tam kim maññasi udāyi, maṇi veļuriyo subho jātimā aṭṭhaṃso suparikammakato paṇḍukambale nikkhitto bhāsati ca tapati ca virocati ca yo vā rattandhakāratimisāyaṃ kimi khajjopaṇako, imesaṃ ubhinnaṃ vaṇṇānaṃ katamo vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti?
- **19.** yvāyambhante, rattandhakāratimisāyam kimi khaj **j**opaņako, ayam imesam ubhinnam vaņņānam abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- **20.** tam kim maññasi udāyi, yo vā rattandhakāratimisāyam¹⁶³⁹ kimi khajjopaṇako. yo vā rattandhakāratimisāyam telappadipo, imesam ubhinnam vaṇṇānam katamo vanno abhikkantataroca panītataro cāti?
- **21.** yvāyam bhante, rattandhakāratimisāyam telappadīpo, ayam imesam ubhinnam vaņņānam abhikkantataro ca paṇītataro cāti.

¹⁶³⁸bhāsate ca tapate ca (sīmu, machasaṃ); virocate ca (sīmu); bhāsateva tapateva virocateca (syā)

pts page $034 \neq 34$

¹⁶³⁹rattandhakāratimisāya (machasam, pts, syā)

- **22.** tam kim maññasi udāyi, yo vā rattandhakāratimisāyam telappadipo yo vā rattandhakāratimisāyam mahāaggikkhandho, imesam ubhinnam vaṇṇānam katamo vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti?
- **23.** yvāyam bhante, rattandhakāratimisāyam mahāaggikkhandho, ayam imesam ubhinnam vaņņānam abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- **24.** tam kim maññasi udāyi, yo vā rattandhakāratimisāyam mahāaggikkhandho, yā vā rattiyā paccusasamayam viddhe vigatavalāhake deve osadhītārakā, imesam ubhinnam vaṇṇānam katamo vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti.?
- **25.** yāyam bhante, rattiyā paccusasamayam viddhe vigatavalāhake deve osadhītārakā, ayam imesam ubhinnam vannānam abhikkantataro ca panītataro cāti.
- **26.** taṃ kiṃ maññasi udāyi, yā vā rattiyā paccusasamayaṃ viddhe vigatavalāhake deve osadītārakā, yo vā tadahuposathe paṇṇarase viddhe vigatavalāhake deve abhido¹⁶⁴⁰ aḍḍharattasamayaṃ cando, imesaṃ ubhinnaṃ vaṇṇānaṃ katamo vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti

¹⁶⁴⁰abhide (sīmu)

- **27.** yvāyam bhante, tadahuposathe paṇṇarase viddhe vigatavalāhake deve abhido¹⁶⁴¹ aḍḍharattasamayam cando, ayam imesam ubhinnam vaṇṇānam abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- 28. tam kim maññasi udāyi, yo vā tadahuposathe paṇṇarase viddhe vigatavalāhake deve abhido aḍḍharattasamayam cando. yo vā vassānam pacchime māse saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve abhido majjhantikam samayam suriyo, imesam ubhinnam vaṇṇānam katamo ca vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- **29.** yvāyam bhante, vassānam pacchime māse saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve abhido majjhantikam samayam suriyo, ayam imesam ubhinnam vaṇṇānam abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- **30.** ato¹⁶⁴² kho te udāyi, bahū hi bahutarā devā ye imesam candimasuriyānam ābhā¹⁶⁴³ nānubhonti, tyāham pajānāmi. atha ca panāham na vadāmi: yasmā vaṇṇā añño vaṇṇo uttaritaro vā paṇītataro vā natthi'ti. atha ca pana tvaṃ udāyi: yvāyaṃ vaṇṇo kiminā khajjopaṇakena hīnataro¹⁶⁴⁴ ca patikiṭṭhataro ca, so paramo vaṇṇoti vadesi, tañca vaṇṇaṃ na paññāpesiti.

¹⁶⁴¹ahide (sīmu)

pts page 035 q 35

¹⁶⁴²tato (syā)

¹⁶⁴³ābhā te (sīmu)

¹⁶⁴⁴nihīnataro (machasam, syā)

- **31.** acchidam bhagavā katham, acchidam sugato kathanti.
- **32.** kiṃ pana tvaṃ udāyi, evaṃ vadesi: acchidaṃ bhagavā kathaṃ, acchidaṃ sugato kathanti
- **33.** ambhākaṃ bhante, sake ācariyake evaṃ hoti: 'ayaṃ paramo vaṇṇo ayaṃ paramo vaṇṇo'ti. te mayaṃ bhante, bhagavatā sake ācariyake samanuyuñjiyamānā samanugāhiyamānā samanubhāsiyamānā rittā tucchā aparaddhā'ti.
- **34.** kim panudāyi, atthi ekantasukho loko, atthi ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyāti?
- **35.** ambhākaṃ bhante, sake ācariyake evaṃ hoti: atthi ekantasukho loko, atthi ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyā'ti.
- **36.** katamā pana sā udāyi, ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyāti?
- **37.** idha bhante, ekacco pāṇātipātaṃ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, adinnādānaṃ pahāya adinnādānā paṭivirato hoti, kāmesu micchācāraṃ pahāya kāmesu micchācārā paṭivirato hoti, musāvādaṃ pahāya musā-

vādā paṭivirato hoti, aññataraṃ vā pana tapoguṇaṃ samādāya vattati, ayaṃ kho sā bhante, ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyāti.

- **38.** taṃ kiṃ maññasi udāyi, yasmi samaye pāṇātipātaṃ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, ekantasukhī vā tasmiṃ samaye attā hoti sukhadukkhī cāti?
- **39.** sukhadukkhī bhante.
- **40.** taṃ kiṃ mañnasi udāyi, yasmiṃ samaye adinnādānaṃ pahāya adinnādānā paṭivirato hoti, ekantasukhī vā tasmim samaye attā hoti sukhadukkhī vāti?
- 41. sukhadukkhī bhante.
- **42.** taṃ kiṃ maññasi udāyi, yasmiṃ samaye kāmesu micchācāraṃ pahāya kāmesu micchācārā paṭivirato hoti, ekantasukhī vā tasmiṃ samaye attā hoti sukhadukkhī vāti?
- 43. sukhadukkhī bhante
- **44.** taṃ kiṃ maññasi udāyi, yasmiṃ samaye musāvādāṃ pahāya musāvādā paṭivirato hoti, ekantasukhi vā tasmiṃ samaye attā hoti sukhadukkhī vāti?

bit page 386 x 386

- 45. sukhadukkhī bhante.
- **46.** taṃ kiṃ maññasi udāyi, yasmiṃ samaye aññataraṃ tapoguṇaṃ samādāya vattati, ekantasukhī vā tasmiṃ samaye attā hoti sukhadukkhī vāti?
- 47. sukhadukkhī bhante.
- **48.** taṃ kiṃ maññasi udāyi, api nu kho vokiṇṇasukhadukkhaṃ paṭipadaṃ āgamma ekantasukhassa lokassa sacchikiriyā hotīti?
- **49.** acchidam bhagavā katham, acchidam sugato kathanti.
- **50.** kiṃ pana tvaṃ udāyi, evaṃ vadesi: 'acchidaṃ bhagavā katham, acchidam sugato katha'nti.
- **51.** amhākam bhante, sake ācariyake evam hoti: 'atthi ekantasukho loko, atthi ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyā'ti. te mayam bhante, bhagavatā sake ācariyake samanuyuñjiyamānā samanugāhiyamānā samanubhāsiyamānā rittā tucchā aparaddhāti.
- **52.** kiṃ pana bhante, atthi ekantasukho loko atthi ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiri-

yāyāti?

- **53.** atthi kho udāyi, ekantasukho loko, atthi ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyāti.
- **54.** katamā pana sā bhante,ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyāti?
- 55. vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyamjhānam upasampajja viharati. pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhanca kāyena paṭisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti:upekkhako satimā sukhavihārīti tam tatiyamjhānam upasampajja viharati. ayam kho sā udāyi, ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyāti
- **56.** na kho¹⁶⁴⁵ sā bhante, ākāravatī paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāya. sacchikato hissa bhante, ettāvatā ekantasukho loko hotīti.

pts page 037 q 37

bjt page 388 x 388

¹⁶⁴⁵ kim nu kho (syā)

- **57.** nakhvāssa udāyi,ettāvatā ekantasukho loko sacchikato hoti, ākāravatītveva sā paṭipadā ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāyāti.
- **58.** evam vutte sakuludāyissa paribbājakassa parisā unnādinī uccāsadda mahāsaddā¹⁶⁴⁶ ahosi: ettha mayam anassāma sācariyakā, ettha mayam panassāma¹⁶⁴⁷ sācariyakā, na mayam ito bhiyyo utatritaram pajānāmāti.
- **59.** atha kho sakuludāyissa paribbājakassa parisā unnādinī uccāsadda mahāsaddā ahosi: ettha mayam anassāma sācariyakā, ettha mayam panassāma sācariyakā, na mayam ito bhiyyo uttarītaram pajānāmāti.
- **60.** atha kho sakuludāyi paribbājako te paribbājake appasadde katvā bhagantam etadavoca: 'kittāvatā panassa bhante ekantasukho loko sacchikato hotī'ti. idhūdāyi, bhikkhū sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanassānam atthangamā adukkham asukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. yāvatā devatā ekantasukham lokam upapannā tāhi devatāhi saddhim santiṭṭhati sallapati sākaccham samāpajjati, ettāvatā khvāssa udāya, ekantasukho loko sacchikato hotī'ti.

¹⁶⁴⁶uccāsaddā mahāsaddā (syā, machasaṃ)

¹⁶⁴⁷anassāma (machasam, pts)

- **61.** etassa nūna bhante, ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāhetu bhikkhū bhagavati brahmacariyam carantīti?
- **62.** na kho udāyi, etassa¹⁶⁴⁸ ekantasukhassa lokassa sacchikiriyāhetu bhikkhū mayi brahmacariyaṃ caranti. atthi kho udāyi, aññe ca¹⁶⁴⁹ dhammā uttaritarā ca paṇītatarā ca, yesaṃ sacchikiriyāhetu bhikkhū mayi brahmacariyaṃ carantīti.
- **63.** katame pana te bhante, dhammā uttarītarā ca paņītatarā ca, yesam sacchikiriyāhetu bhikkhū bhagavati brahmacariyam carantīti?
- **64.** idhudāyi, tathāgato loke uppajjati araham sammāsambuddho vijjācaraņasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathī satthā devamanussānam buddho bhagavā so imam lokam sadevakam samārakam sabrahmakam sassamaņabrāhmanim pajam sadevamanussam sayam abhiñnā sacchikatvā pavedeti, so dhammam deseti:ādikalyāṇam majjhekalyāṇam pariyosānakalyāṇam sāttham sabyañjanam kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam pakāseti.tam dhammam suṇāti.

pts page 038 q 38

¹⁶⁴⁸etassa (machasaṃ) natthi ¹⁶⁴⁹aññeva (machasaṃ, pts)

- 65. gahapati vā gahapatiputto vā aññatarasmim vā kule paccājāto. so tam dhammam sutvā tathāgate saddham paṭilabhati. so tena saddhāpaṭilābhena samannāgato itipaṭisañcikkhati: sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇam ekantaparisuddam sankhalikhitam brahmacariyam caritum, yannūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyanti. so aparena samayena appam vā bhogakkhandham pahāya mahantam vā bhogakkhandham pahāya mahantam vā bhogakkhandham pahāya appam vā ñātiparivaṭṭam pahāya mahantam vā ñātiparivaṭṭam pahāya kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajati.
- 66. so evam pabbajito samāno bhikkhūnam sikkhāsājivasamāpanno pāṇātipātam pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, nihitadaṇḍo nihitasattho lajji dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati. adinnādānam pahāya adinnādānā paṭivirato hoti, dinnādāyī dinnapāṭikankhī athenena sucibhūtena attanā viharati. abrahmacariyam pahāya brahmacārī hoti, ārācārī virato methunā gāmadhammā. musāvādam pahāya musāvādā paṭivirato hoti, saccavādī saccasandho theto paccayiko avisamvādako lokassa. pisunam vācam pahāya pisunāya vācāya paṭivirato hoti, ito sutvā na amutra akkhātā imesam bhedāya,amutra vā sutvā na imesam akkhātā amūsam bhedāya, iti bhinnānam vā sandhātā sahitānam vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samagganandi samaggakaraṇim vācam bhāsitā

hoti. pharusam vācam pahāya pharusāya vācāya pativirato hoti, yā sā vācā nelā kaṇṇasukhā pemanīyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpam vācam bhāsitā hoti. samphappalāpam pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti, kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatim vācam bhāsitā kālena sāpadesam pariyantavatim atthasamhitam.

67. so bījagāmabhūtagāmasamārambhā pativirato hoti, ekabhattiko hoti rattuparato virato vikalabhojana. naccagītavāditavisūkadassanā pativirato hoti, mālāgandhavilepanadhāranamandanavibhūsanatthānā pativirato hoti. uccāsayanamahāsayanā pativirato hoti. jātarūparajatapatiggahanā pativirato hoti āmakadhaññapatiggahanā pativirato hoti. āmakamamsapatiggahanā pativirato hoti. itthikumārikapatiggahanā pativirato hoti. dāsidāsapaţiggahanā paţivirato hoti. ajeļakapatiggahanā pativirato hoti, kukkutasūkarapatiggahanā pativirato hoti. hatthigavāssavaļavāpatiggahanā pativirato hoti, khettavatthupatiggahanā pativirato hoti. dūteyyapahīnagamanānuyogā paţivirato hoti. kayavikkayā paţivirato hoti. tulākūţakamsakuţamānakūţā paţivirato hoti. ukkoţanavañcananikatisāciyogā paţivirato hoti. chedanavadhabandhanaviparāmosaālopasahasākārā pativirato hoti. so santuttho hoti kāyaparihārikena cīvarena, kucchiparihārikena pindapātena, so yena yeneva pakkamati, samādāyeva pakkamati. seyyathāpi nāma pakkhi sakuno yena yeneva deti, sapattabhārova deti. evamevam bhikkhu santuttho hoti kayapariharikena cīvarena, kucchiparihārikena piṇḍapātena. yena yeneva pakkamati samādāyeva pakkamati. so iminā ariyena sīlakkhandhena samannāgato ajjhattam anavajjasukham paṭisaṃvedeti.

- **68.** so cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam cakkhundriyam asaṃvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum,tassa saṃvarāya paṭipajjati,rakkhati cakkhundriyam,cakkhundriyesamvaram āpajjati. so sotena saddam sutvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī,yatvādhikaraṇamenam sotendriyam asaṃvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum,tassa saṃvarāya paṭipajjati,rakkhati sotendriyam, sotendri yesaṃvaram āpajjati.
- 69. so ghānena gandham ghāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam ghānendriyam asaṃvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṃvarāya paṭipajjati, rakkhati ghānendriyam, ghānendri yesaṃvaram āpajjati. so jivhāya rasam sāyitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam jivhendriyam asaṃvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṃvarāya paṭipajjati, rakkhati jivhendriyam, jivhendriye saṃvaram āpajjati. so kāyena phoṭṭhabbam phūsitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenam kāyendriyam asaṃvu-

tam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvarāya paṭipajjati, rakkhati kāyendriyam, kāyendriye samvaram āpajjati. so manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaranamenam manendriyam asamvutam viharantam abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa samvaram paṭipajjati, rakkhati manendriyam, manendriye samvaram āpajjati. so iminā ariyena indriyasamvarena samannāgato ajjhattam abyāsekasukham paṭisamvedeti

- **70.** so abhikkante paṭikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, sammiñjite pasārite sampajānakārī hoti, saṅghāṭipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti.
- 71. so iminā ca ariyena sīlakkhandhena samannāgato iminā ca ariyena indriyasaṃvarena samannāgato iminā ca ariyena satisampajaññena samannāgato vivittaṃ senāsanaṃ bhajati. araññaṃ rukkhamūlaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapattaṃ abbhokāsam palālapuñjam.
- **72.** so pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto nisīdati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam panidhāya, parimukham satim upaṭthapetvā. so abhijiham loke pahāya

vigatābhijjhena cetasā viharati, abhijjhāya cittam parisodheti. byāpādapadosam pahāya abyāpannacitto viharati sabbapānabhūtahitānukampī, byāpādapadosā cittam parisodheti, thīnamiddam pahāya vigatatīnamiddo viharati ālokasaññi sato sampajāno. thīnamiddā cittam parisodheti, uddhaccakukkuccam pahāva anuddhato viharati ajjhattam vūpasantacitto. uddhaccakukkuccā cittam parisodheti. vicikiccham pahāya tinnavicikiccho viharati akathankathi kusalesu dhammesu, vicikicchāva cittam parisodheti, so ime pañca nīvaraņe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkarane, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham pathamam jhānam upasampajja viharati. ayampi kho udāyi, dhammo uttarītaro ca panītataro ca yassa sacchikiriyāhetu bhikkhū mayi brahmacariyam caranti.

73. puna ca param udāyi, bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati. sato ca sampajāno sukhanca kāyena paṭisamvedeti. yantam ariyā ācikkhanti: upekkhako satimā sukhavihārīti tam tatiyam jhānam upasampajja viharati. sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanassānam atthangamā1 adukkham asukham2 upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam3 upasampajja viharati.ayampi kho udāyi,dhammo uttaritaro ca panītataro ca yassa sac-

bjt page 390×390

chikiriyāhetu bhikkhū mayi brahmacariyam caranti.

- 74. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangane vigatupakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte pubbe nivāsānussatinānāva cittam abhininnāmeti. so anekavihitam pubbenivāsam anussarati, seyyathīdam: ekampi jātim dvepi jātiyo, tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsatimpi jātiyo timsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvaţţakappe anekepi vivaţţakappe anekepi samvattavivattakappe amutrāsim evannāmo evangotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapaţisamvedi evamāyupariyanto. so tato cuto amutra udapādim5 tatrāpāsim evannāmo evangotto evam vanno evamāhāro evam sukhadukkhapaţisamvedi evamāyupariyanto. so tato cuto idhūpapanno'ti. iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati, ayampi kho udayi dhammo uttaritaro ca panitataro ca, yassa sacchikiriyāhetu bhikkhū mayi brahmacariyam caranti.
- 75. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte sattānam cūtupapātañāṇāya cittam abhininnāmeti. so dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati: cavamāne upapajjamāne, hine paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammupage satte pajānāti. ime vata bhonte sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena saman

nāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchadiţţhikā micchādiţţhikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiţţhikā sammādiţţhikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraṇā sugatim saggam lokam upannā'ti. iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti,ayampi kho udāyi, dhammo uttaritaro ca paṇītataro ca, yassa sacchikiriyāhetu bhikkhū mayi brahmacariyam caranti.

76. so evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anangaņe vigatupakkilese mudubhūte kammaniye thite ānenjappatte āsavānam khayanāṇāya cittam abhininnāmeti. so idam dukkhanti yathābhūtam pajānāti. ayam dukkhasamudayoti yatābhūtam pajānāti. ayam dukkhanirodhoti yatābhūtam pajānāti. ayam dukkhanirodhagāminīpatipadāti yathābhūtam pajānāti, ime āsavāti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavasamudayoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhoti yathābhūtam pajānāti. ayam āsavanirodhagāminīpatipadāti yathābhūtam pajānāti. tassa evanjānato evampassato kāmāsavā pi cittam vimuccati. bhavāsavāpi cittam vimuccati. avijjāsavā pi cittam vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti nānam hoti. khīnā jāti, vusitam brahmaca-

pts page 039 q 39

riyam, katam karanīyam, nāparam itthattāyāti pajānāti. ayam kho udāyi, dhammo uttaritaro ca panītataro ca, yassa sacchikiriyāhetu bhikkhū mayi brahmacariyam caranti. ime kho udāyi, dhammā uttaritarā ca panītatarā ca yesam sacchikiriyā hetu bhikkhū mayi brahmacariyam carantīti.

evam vutte sakuludāyi paribbājako bhagavantam etadavoca: abhikkantam bhante, abhikkantam bhante. seyyathāpi bhante, nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭiccannam vā vicareyya, mūļhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya cakkhumanto rūpāni dakkhintīti. evamevam bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhante, bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. labheyyāham bhante, bhagavato santike pabbajjam,labheyyam upasampadanti.

77. evam vutte sakuludāyissa paribbājakassa parisā sakuludāyim paribbājakam etadavoca: mā bhavam udāyi, samaņe gotame brahmacariyam cari, mā bhavam udāyi, ācariyo hutvā antevāsīvāsam vasi. seyyathāpi nāma udakamanīko 1650 hutvā udancaniko 1651 assa. evam sampadamidam 1652 bhoto udāyissa bhavissati. mā bhavam udāyi samaņe gotame brahmacariyam cari. mā bhavam udāyi ācariyo hutvā antevāsīvāsam vasīti.

bjt page 392 x 392

¹⁶⁵⁰maṇiko (pts)

¹⁶⁵¹uddekaniko (syā, pts)

¹⁶⁵²sampadamekam (pts)

iti hidam sakuludāyissa paribbājakassa parisā sakuludāyim paribrabājakam antarāyamakāsi bhagavati brahmacariyeti.

Culasakuludāyisuttam navamam.

pts page 040 q 40 bjt page 394 x 394

3.10 Vekhanassasuttam.

- 1. evam me sutam: ekam samayam bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. atha kho vekhanasso¹⁶⁵³ paribbājako yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam aṭṭhāsi. ekamantam ṭhito kho vekhanasso paribbājako bhagavato santike udānam udānesi: 'ayam paramo vanno, ayam paramo vanno'ti.
- **2.** kim pana tvam kaccāna, evam vadesi:'ayam paramo vaṇṇo ayam paramo vaṇṇo'ti. katamo kaccāna, so paramo vanno'ti?
- **3.** yasmā bho gotama vaṇṇā añño vaṇṇo uttaritaro vā paṇītataro vā natthi, so paramo vaṇṇoti.
- **4.** katamo pana so kaccāna, vaṇṇo yasmā vaṇṇā añño vaṇno uttarītaro vā panītataro vā natthiti?
- **5.** yasmā bho gotama, vaṇṇā añño vaṇṇo uttarītarovā paṇītataro vā natthi, so paramo vaṇṇoti.
- **6.** dīghāpi kho te esā kaccāna, phareyya. yasmā bho gotama, vaṇṇā añño vaṇṇo uttarītaro vā paṇitataro vā natthi. so paramo vaṇṇoti vadesi. tañca vaṇṇaṃ na

¹⁶⁵³vekhanaso (machasam); vekhanaso (syā)

paññapesi. seyyathapi kaccana, puriso evam vadeyya: aham yā imasmim janapade janapadakalyānī, tam icchāmi tam kāmemī'ti. tamenam evam vadeyyum: ambho purisa, yam tvam janapadakalyānim icchasi kāmesi, jānāsi tvam janapadakalyānī khattiyi vā brāhmanī vā vessī vā suddi vā'ti? iti puttho noti vadevva. tamenam vadeyyum: ambho purisa, yam tvam janapadakalyānim icchasi kāmesi, janāsi tvam janapadakalyānim evannāmā evamgottā iti cā'ti. tamenam vadeyyum: ambho purisa, yam tvam janapada kalyānim icchasi kāmesi, jānāsi tvam janapadakalyānim evannāmā evamgottā iti cā'ti. dīghā vā rassā vā majjhamā vā kāli vā sāmā vā manguracchavī vā'ti?iti puttho noti vadeyya. amukasmim gāme vā nigame vā nagare vā'ti? iti pūttho noti vadeyya. tamenam evam vadeyyum: ambho purisa, yam tvam na jānāsi na passasi, tam tvam icchasi kāmesīti? iti puttho āmāti vadeyya. tam kim maññasi kaccāna, nanu evam sante tassa purisassa appātihīrakatam bhāsitam sampajjatī'ti?

- 7. addhā kho bho gotama, evam sante tassa purisassa appāṭihirakatam bhāsitam sampajjatīti.
- **8.** evameva kho tvam kaccāna, yasmā bhante, vaṇṇā añño vaṇṇo uttarītaro vā paṇītataro vā natthi, so paramo vaṇṇo'ti vadesi, tañca vaṇṇam na paññāpesīti. seyyathāpi bho gotama, maṇi veļuriyo subho jātimā aṭṭhaṃso suparikammakato paṇḍukambale nikkhitto

pts page 041 q 41 bjt page 396 x 396

1273

bhāsati ca tapati ca virocati ca^{1654} . evam vaṇṇo attā hoti arogo parammaraṇāti.

- **9.** taṃ kiṃ maññasi kaccāna, yo vā maṇi veluriyo subho jātimā aṭṭhaṃso suparikammakato paṇḍukambale nikkhitto bhāsati ca tapati ca virocati ca yo vā rattandhakāratimisāyaṃ¹⁶⁵⁵ kimi khajjopaṇako, imesaṃ ubhinnaṃ vaṇṇānaṃ katamo vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti?
- **10.** yvāyam bho gotama, rattandhakāratimisāyam kimi khajjopaṇako, ayam imesam ubhinnam vaṇṇānam abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- **11.** tam kim maññasi kaccāna, yo vā rattandhakāratimisāyam kimi khajjopaṇako, yo vā rattandhakāratimisāyam telappadipo, imesam ubhinnam vaṇṇānam katamo vanno abhikkantataroca panītataro cāti?
- **12.** yvāyam ho gotama, rattandhakāratimisāyam telappadīpo, ayam imesam ubhinnam vaņņānam abhikkantataro ca panītataro cāti.
- **13.** tam kim maññasi kaccāna, yo vā rattandhakāratimisāyam telappadipo yo vā rattandhakāratimisāyam

¹⁶⁵⁴ bhāsate ca tapate ca (sīmu, machasam); tapateca (sīma); bhāsateva tapateva virocateva (syā)

¹⁶⁵⁵rattandhakāratimisāya (machasam, syā, pts)

mahāaggikkhandho, imesam ubhinnam vaṇṇānam katamo vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti?

- **14.** yvāyam bho gotama, rattandhakāratimisāyam mahāaggikkhandho,ayam imesam ubhinnam vaṇṇānam abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- **15.** tam kim maññasi kaccāna, yo vā rattandhakāratimisāyam mahāaggikkhandho, yā vā rattiyā paccusasamayam viddhe vigatavalāhake deve osadhītārakā, imesam ubhinnam vaṇṇānam katamo vaṇṇo abhikkantataro ca panītataro cāti.?
- **16.** yvāyam bho gotama, rattiyā paccusasamayam viddhe vigatavalāhake deve osadhītārakā, ayam imesam ubhinnam vaṇṇānam abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- 17. taṃ kiṃ mañnasi mañnasi kaccāna,yā vā rattiyā paccusasamayaṃ viddhe vigatavalāhake deve osadītārakā, yo vā tadahuposathe paṇṇarase viddhe vigatavalāhake deve abhido 1656 aḍḍharattisamayaṃ cando, imesaṃ ubhinnaṃ vaṇṇānaṃ katamo vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti

¹⁶⁵⁶abhide (sīmu)

pts page 042 q 42 bjt page 398 x 398

1275

- **18.** yvāyam bho gotamo,tadahuposathe paṇṇarase viddhe vigatavalāhake deve abhido aḍḍharattisama-yam cando, ayam imesam ubhinnam vaṇṇānam abhik-kantataro ca paṇītataro cāti.
- 19. tam kim maññasi kaccāna, yo vā tadahuposathe paṇṇarase viddhe vigatavalāhake deve abhido aḍḍharattisamayam cando, yo vā vassānam pacchime māse saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve abhido majjhantikasamayam suriyo, imesam ubhinnam vaṇṇānam katamo vaṇṇo abhikkantataro ca paṇītataro cāti.
- **20.** yvāyam bho gotama, vassānam pacchime māse saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve abhido majjhantikasamayam suriyo, ayam imesam ubhinnam vannānam abhikkantataro ca panītataro cāti.
- **21.** ato kho¹⁶⁵⁷ te kaccāna, bahū hi bahutarā devā, ye imesam candimasuriyānam ābhā nānubhonti, tyāham pajānāmi. atha ca panāham na vadāmi: yasmā vaṇṇā añño vaṇṇo uttaritaro vā paṇītataro vā natthi'ti.atha ca pana tvam kaccāna, yvāyam vaṇṇo kiminā khajjopaṇakena hīnataro¹⁶⁵⁸ ca patikiṭṭhataro ca, so paramo vaṇṇoti vadesi, tañca vaṇṇam na paññāpesi.
- **22.** pañca kho ime kaccāna, kāmaguṇā. katame pañca: cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarū-

¹⁶⁵⁷ atha kho (sīmu); tato kho (syā)

¹⁶⁵⁸nihinataro (machasam, syā)

pā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. sotaviñneyyā saddā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā ghānaviñneyyā gandhā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. jivhāviñneyyā rasā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. kāyaviñneyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā. ime kho kacchāna, panca kāmaguṇā. yaṃ kho kaccāna, ime panca kāmaguṇe paṭicca uppajjati sukhaṃ somanassaṃ, idaṃ vuccati kāmasukhaṃ. iti kāmehi kāmasukhaṃ, kāmasukhā kāmaggasukhaṃ tattha aggamakkhāyatīti.

- **23.** evam vutte vekhanasso¹⁶⁵⁹ paribbājako bhagavantam etadavoca: acchariyam bho gotama, abbhutam bho gotama, yāvasubhāsitancidam¹⁶⁶⁰ bhotā gotamena: kāmehi kāmasukham, kāmasukhā kāmaggasukham tattha aggamakkhāyatīti.
- 24. dujjānam kho etam kaccāna, tayā aññadiţṭhikena aññakhantikena aññarucikena aññatrayogena¹⁶⁶¹ aññathācariyakena kāmā vā kāmasukham vā kāmaggasukham vā. ye kho te kaccāna, bhikkhū arahanto khīṇāsavā vusitavanto katakaraṇiyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīṇabhavasaṃyojanā sammadaññā vimuttā, te kho etam jāneyyum kāmā vā kāmasukham

pts page 043 q 43

¹⁶⁵⁹vekhanaso (machasam); vekhanaso (syā)

¹⁶⁶⁰yāvasubhāsitamidaṃ (sīmu)

bjt page 400 x 400

¹⁶⁶¹aññatthayogena (syā)

1277

vā kāmaggasukham vāti.

- 25. evam vutte vekhanasso paribbājako kupito anattamano bhagavantamyeva khumsento bhagavantamyeva vamhento bhagavantam yeva vadamāno samaņo ca gotamo pāpito¹⁶⁶² bhavissati'ti bhagavantam etadavoca: evameva panidheke¹⁶⁶³ samaņabrāhmaņā ajānantā pubbantam, apassantā aparantam, atha ca pana: khinā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaniyam nāparam itthattāyā'ti pajānāmā'ti paṭijānanti¹⁶⁶⁴ tesamidam bhāsitam hassakamyeva sampajjati, lāmakamyeva sampajjati, rittakamyeva sampajjati,tucchakamyeva sampajjatī'ti.
- **26.** yo kho te kaccāna, samaṇabrāhmaṇā ajānantā pubbantaṃ apassantā aparantaṃ khīṇā jāti, vusitaṃ brahmacariyaṃ,kataṃ karaṇīyaṃ nāparaṃ itthattāyāni pajānāmā'ti paṭijānanti, tesaṃ soyeva sahadhammiko niggaho hoti. api ca kaccāna, tiṭṭhatu pubbanto, tiṭṭhatu aparanto. etu viññū puriso asaṭho amāyāvī ujujātiko ahamanusāsāmi, ahaṃ dhammaṃ desemi, yathānusiṭṭhaṃ tathā paṭipajjamāno na cirasseva sāmañneva ñassati, sāmaṃ dakkhiti. evaṃ kira sammā¹⁶⁶⁵ bandhanā vippamokkho hoti yadidaṃ avijjābandhanā¹⁶⁶⁶

¹⁶⁶²pāpiko (sīmu)

¹⁶⁶³panidhekamme (machasam, syā)

¹⁶⁶⁴itthattayāti paṭijānanti (pts)

pts page 044 q 44

¹⁶⁶⁵evam kirāyasmā (syā)

¹⁶⁶⁶avijjābandhanamti (sīmu)

- . seyyathāpi kaccāna. daharo kumāro mando uttānaseyyako kaṇṭhapañcamehi bandhanehi baddho assa suttabandhanehi, tassa vuddhimanvāya indriyānaṃ paripākamanvāya tāni bandhanāni mucceyyuṃ¹⁶⁶⁷ so mokkhomhīti kho jāneyya no ca bandhanaṃ. evameva kho kaccāna, etu viññū puriso asaṭho amāyāvi ujujātiko. ahamanusāsāmi, ahaṃ dhammaṃ desemi. yathānusiṭṭhaṃ tathā paṭipajjamāno na cirasseva sāmaññeva ñassati. sāmaṃ dakkhiti. evaṃ kira sammā bandhanā vippamokkho hotī yadidaṃ avijjābandhanāti.
- 27. evam vutte vekhanasso paribbājako bhagavantam etadavoca: abhikkantam bho gotama, abhikkantam bho gotama,seyyathāpi bho gotama nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vīvareyya,mūļhassa vā maggam ācikkheyya'andhakāre vā telapajjotam dhāreyya,' cakkhumanto rūpāni dakkhintī'ti, evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. esāham bhavantam gotamam saranam gacchāmi dhammanca bhikkhusanghanca. upāsakam mam bhavam gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇangatanti.

Vekhanassasuttam dasamam.

paribbājakavaggo tatiyo

hit page 402 x 402 pts page 045 q 45

1279

tassa vaggassa uddānam

puṇḍarī aggi sahā katināmo, dīghanakho puna bhāradvājagotto sandaka uddāyi maṇḍikaputto, maṇiko tathā kaccāno varavaggo.

bjt page 404 x 404

Rājavaggo

Brāhmaṇavaggo

Notes

^aimasmim pāṭhe ceva īdisesu aññesu pāṭhesu ca vessagirisilālipiādisu dissamānehi porāṇikasīhalapadehi sadisāni padāni dissante. tasmā ete pāṭhā laṅkāyam porāṇikehi sīhalakattherehi nikkhittāti anumātum sakkā.

bkhīṇāsavaha=khīṇāsavassa

^c'cattāravānaka, pañcavānaka, iti 'avānaka' 'saddo sabbesu patipotthakesu dissati. tathāpi purātana sīhalasilālipisu 'doavanaka sisam. 4. 221, tiṇavanaka sisam. 3. 177, cataravanaka sisam. x 5. 85, iccādisu 'avanaka, saddova āgato.

^d(iṅgalīsapotthake esā gāthā na dissate.)

^easmim dukkhasaccaniddese pariyāya dukkhadhammāva vuttā. tathāpi" appiyehi sampayogo dukkho - piyehi vippayogo dukkho"ti aññatra niddiţţhāni pariyāya dukkhāni idha aniddiţţhāni. tānipi syāma - maramma potthakesu dissanti. tesu pana "vyādhipi dukkho" ti na dissati.

fte pahīyanti te abbhattham gacchanti, tesam pahānā ajjhattameva cittam santiṭṭhati sannisīdati ekodi hoti samādiyati.

g"potthakāgatā pana uddānagāthā sabbathā visadisā aparisuddhā ca" siri dhammārāma suddhi-adholipi: "cūlasīhanāda lomahamsa varo mahācūladukkhakkhandhaanumānikasuttam khilapattha madhupindika dvidhāvitakka pañcanimittakathā puna vaggo" (machasam, sīmu).

hvammīkasutta (pts, nld).

ⁱpāsarāsi sutta, atthakathā, machasam.

 $^{\rm j}$ dakkhiṇam jāṇumaṇḍalam puthuviyam nihantvā yenāham, mahāvaggapāļi.

 k sutadharo - pe- anusayasamugghātāya, machasam

lye -pe- anusayamugghātā, syā

^mrevatena - pe- kathaṃrūpena, machasaṃ. syā

ⁿcakkhumā puriso - pe- evarūpena, machasam.

 $^{\rm o}$ assumha kho mayam.. anañ
ñanti ayam sabbo pāṭho syā. machasam. potthakesu na dissati.

^pgiñjakachakka sālavanaṃ pariharituṃ paññāvato saccakanisabho mukhavaṇṇapasīdanādinā tiṭṭhakevaṭṭa assapura jaṭilenāti, sīmu.

^qsīhalatālapaṇṇamayapotthakesu ayameva pāṭho dissate.

Book III Uparipaņņāsapāļi

Devadahavaggo

Anupadavaggo

Suññatavaggo

vibhaṅgavaggo

Saļāyatanavaggo

Notes

^aimasmim pāṭhe ceva īdisesu aññesu pāṭhesu ca vessagirisilālipiādisu dissamānehi porāṇikasīhalapadehi sadisāni padāni dissante. tasmā ete pāṭhā laṅkāyam porāṇikehi sīhalakattherehi nikkhittāti anumātum sakkā.

bkhīṇāsavaha=khīṇāsavassa

^c'cattāravānaka, pañcavānaka, iti 'avānaka' 'saddo sabbesu patipotthakesu dissati. tathāpi purātana sīhalasilālipisu 'doavanaka sisam. 4. 221, tiṇavanaka sisam. 3. 177, cataravanaka sisam. x 5. 85, iccādisu 'avanaka, saddova āgato.

^d(iṅgalīsapotthake esā gāthā na dissate.)

^easmim dukkhasaccaniddese pariyāya dukkhadhammāva vuttā. tathāpi" appiyehi sampayogo dukkho - piyehi vippayogo dukkho"ti aññatra niddiṭṭhāni pariyāya dukkhāni idha aniddiṭṭhāni. tānipi syāma - maramma potthakesu dissanti. tesu pana " vyādhipi dukkho" ti na dissati.

fte pahīyanti te abbhattham gacchanti, tesam pahānā ajjhattameva cittam santiṭṭhati sannisīdati ekodi hoti samādiyati.

g"potthakāgatā pana uddānagāthā sabbathā visadisā aparisuddhā ca" siri dhammārāma suddhi-adholipi: "cūļasīhanāda lomahamsa varo mahācūļadukkhakkhandhaanumānikasuttam khilapattha madhupindika dvidhāvitakka pañcanimittakathā puna vaggo" (machasam, sīmu).

hvammīkasutta (pts, nld).

ⁱpāsarāsi sutta, atthakathā, machasam.

 $^{\rm j}$ dakkhiṇam jāṇumaṇḍalam puthuviyam nihantvā yenāham, mahāvaggapāļi.

 k sutadharo - pe- anusayasamugghātāya, machasam

lye -pe- anusayamugghātā, syā

^mrevatena - pe- kathaṃrūpena, machasaṃ. syā

ⁿcakkhumā puriso - pe- evarūpena, machasam.

 $^{\rm o}$ assumha kho mayam.. anañ
ñanti ayam sabbo pāṭho syā. machasam. potthakesu na dissati.

^pgiñjakachakka sālavanam pariharitum paññāvato saccakanisabho mukhavaṇṇapasīdanādinā tiṭṭhakevaṭṭa assapura jaṭilenāti, sīmu.

^qsīhalatālapaṇṇamayapotthakesu ayameva pāṭho dissate.